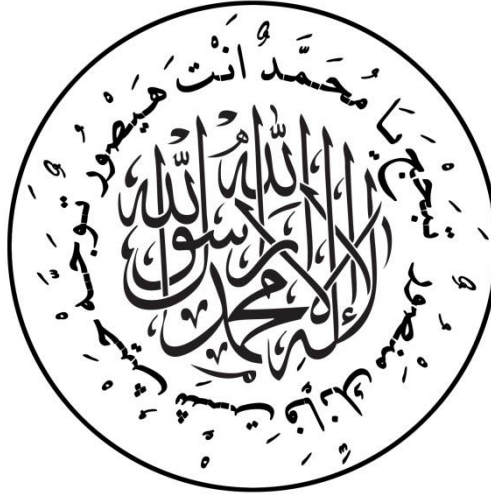

YAZILAR

13

2013

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:

ismailhakkialtuntas@gmail.com

<http://ismailhakkialtuntas.com>

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**

Kapak :

Baskı- Cilt :

2014

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz <http://ismailhakkialtuntas.com/> da 2013-2014 yıllarında okuyucularımızla paylaştığım yazılardan bir kısmıdır.

Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü. Bu cildin genelinde filimler yoğunluk taşımaktadır.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 02. 12. 2013

Bitiş : 29. 01. 2014

4 Yazılar

İçindekiler

MAİDE'DE OTURANLAR DEĞİŞECEK Mİ?	11
MEDYA GERÇEĞİ HAKKINDA ÇEŞİTLEMELER	12
CÜNEYT ÜLSEVER'DEN	12
SUÇLU ARAYAN MEDYA, ARKASINA BAKSIN...	16
BÜYÜK KÜLTÜR HÂZİNEMİZ 'TELEVOLE'LER...	18
YALAN SÖYLÜYORLAR, EN DEMOKRAT ÜLKE BİZİM Kİ...	19
BÜYÜK, ÇOK BÜYÜK MEDYA, AMA ÇIPLAK MEDYA...	20
MEDYATİK KAMUOYU	22
MEDYANIN GÜCÜ	22
JACQUES LACAN "BENİM ÖĞRETTİKLERİM" VE "TELEVİZYON" İSİMLİ ESERLERİNDEN	25
Unbewusst =Bilinçdışı'nın Gerçek Çevirisi	25
Bilinçdışı ve Dil	26
Dindar Nevrotik'midir?	26
Medeniyet = Borular Ve Lağımlar = Kanalizasyon	27
Aklın uykusu canavarlar yaratır.....	27
Düşünce Hastası.....	28
HAYATIN GÖRMEK İSTEMEDİĞİMİZ TARAFLARINDAN.....	29
KAMPLAR (ZAYIFLAMA-STRES ATMA) VE BİREYSEL TATİL YAPMANIN GÖSTERİLMİYEN YÜZÜ..	29
YİYECEK SATAN FİRMALARININ PAZARLAMA HİLELERİ	30
PARANOİA / Paranoya (2013)	31
NAKŞİ VE KÂDİRÎ SIRLARINDAN.....	34
THE COMPANY YOU KEEP / Geçmişin Sırları (2012).....	36
CLEAN, SHAVEN [(Temiz Tıraşlanmış) (Akı Silen Düşünceler)] (1993) Film.....	42
PARADİES: GLAUBE/ Cennet: İnanç (2012).....	45
Filimden.....	45
SHORT TERM 12 "Kısa Dönem 12" (2013)	49
(CHARLES MANSON) Bir Seri Katilin Hikâyesi.....	52
MARİLYN MANSON.....	54
TWELVE MONKEYS/ 12 Maymun (1995)	56
BİLGİYİ KANALDAN GİZLİCE AKITMAK	61
Not:.....	62
MU'NUN ÇOCUKLARI.....	63

6 Yazılar

*****	63
MÂ VEDDEAKE RABBUKE: RABBİN SENİ TERK ETMEDİ	63
EK-YORUM:	67
ŞERİAT	68
BAŞIBOŞ	69
MAHKÛM DOĞUŞLAR	69
MR. NOBODY /Bay Hiçkimse (2009)	71
ZAMANDAKİ GEÇMİŞ VE GELECEK	74
SECRET STATE / Derin Devlet (2012-) Mini Dizi	75
PAMELA MEYER: BİR YALANI NASIL FARK EDERİZ?	86
Pamela Meyer: Peki, yalan belirtileri nelerdir?	90
EXTREME MEASURES/ Uç Noktalar (1996)	95
BU HİKMETİ BİLENLERDEN MİSİNİZ?	97
HOUSE OF CARDS [Kartların Evi] (1990) Mini Dizi	98
Diziden Kaçtırmamanız Gereken Bazı Ayrıntılar	98
WE STEAL SECRETS: THE STORY OF WIKILEAKS/Sırları Çalıyoruz: Wikileaks'in Öyküsü (2013)	106
HOUSE OF CARDS (2013–) Tv Dizisi	136
THE TAILOR OF PANAMA / Panama Terzisi (2001)	145
QUEÍMADA, BURN, THE MERCENARY İSYAN (1969) Film	155
GİT VE SÖZLERİMİ ÇARPIT	163
THE THİN BLUE LİNE- İnce Mavi çizgi (1988)	170
LUNACY (Sileni-Delilik) Jan Svankmajer, 2005) Film	189
ROCKEFELLER'DEN SON YÜZYILIN EN BÜYÜK İTİRAFLARI	196
PERCEPTION (2012–) Tv Dizisi	207
Tiyamin	209
ZİYA UYGUR (Hayatı – Biyografisi)	238
http://www.bilgicik.com/yazi/ziya-uygur-biyografi-hayati-kim-kimdir/	240
*****	240
STAVISKY REZALETİ	240
Korkulu Rüyaların Habercisi	240
(20 Kasım 1886 Ukrayna – 8 Ocak 1934, Chamonix)	240
STAVİSKY... (1974) Film	241
Oyuncular	242
HİPNOS / Hipnoz (2004)	243

Filmden	243
THE MAN WHO SUED GOD (2001) İlâhi Dava	246
GOD ON TRIAL (2008) (Yahudi Tanrısını Yargılıyor) (Ölümün Soluğu)	251
MARTİN BUBER VE TANRI TUTULMASI	270
PERSONA (1966)	274
THE PERVERT'S GUIDE TO CİNEMA/ Normdışı Olanlar İçin Sinema Rehberi (2006).....	277
UNE HISTOİRE DE VENT/Rüzgârın Bir Hikayesi (1988)	278
Belgesel Filmden	278
YANLIŞ İDEOLOJİLERİN KÜLTÜRÜMÜZE NÜFUZ EDİŞİ.....	282
STEVEN J.M. JONES	282
MÜLKSÜZLEŞTİRME AĞLARI	287
Mülksüzleştirme Projeleri	287
Mülksüzleştirilen Ortaklıklar	287
Mülksüzleştirilen Azınlıklar	288
Sıkça Sorulan Sorular	288
Künye	292
Katılım	292
JACQUES-MARİE EMİLE LACAN	293
Hayatı	293
LACAN'IN GÖZÜNDEN FREUD VE PSİKANALİZ	293
JACQUES LACAN 'IN PSİKANALİZE KATKISI	294
JACQUES LACAN KURAMININ GENEL KAVRAMLARI	309
Bilinçdışı "Bilinçdışı bir dil gibi yapılanmıştır"	312
LACAN VE FEMİNİZM	313
ARZU NESNESİ SİNEMA MI, LACAN MI?	322
LACAN'A KANMAK	325
LACAN'I ANLAMA KILAVUZU	333
Jacques Lacan Kimdir	333
Dün ve Bugün Psikanaliz	333
Freud ve Diğerleri	334
Lacan'ın Psikanaliz Kuramına Toplu Bir Bakış	334
LACAN'I ANLAMA KILAVUZU.....	335
Lacan ve Psikanaliz	335
Bilinçdışı ve Dil	335

8 Yazılar

Odipus Karmaşası ya da Baba'nın Adı.....	335
Odipus Karmaşası ya da Baba'nın Adı.....	336
ZİZEK! (2005)	337
Belgesel Metni	337
"BİR İDEA OLARAK KOMÜNİZM" İsimli Eserden-Slavoj Zizek.....	354
"Bankalar İçin Sosyalizm, Yoksullar İçin Kapitalizm"	354
Para-Cemaat- Komünizm İlişkisi.....	354
"Ekonomi" Kelimesini "Kapitalizm" Olarak Okuma.....	355
İzmler İflas Etti	356
"Entelektüel Mülkiyet" Microsoft –Genel Zekâ.....	361
FROST/NIXON (2008) Film	364
YAMUK BAKMAK- Popüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş , Slavoj Zizek.....	368
Fantazi Yoluyla, Arzulamayı Öğrenme	368
"Hepsi-değil"	369
Isaac Asimov, "Tanrı'nın Dokuz Milyar İsmi"	370
Rüyaların Yorumu-İpucu	371
THE CONSPIRACY (Komplo) 2012 Film	374
"TEHLİKELİ RÜYALAR GÖRME YILI" Slavoj Zizek	377
Medya Gerçeği	377
Maaşlı Burjuvazi.....	377
Komünizmin Dağılması	377
Eko-Kapitalizmden Temel Gelir Kapitalizmine Geçiş	377
Kültür Savaşı ve Dindarlar	379
Türkiye Demokratik Bir Ülkedir.....	380
İsrail Devleti'nin Politikalarına Yönelik Eleştiriler Ve Standart Siyonist Argüman	380
İnternet Müptelası Portresi.....	381
Aptal Kime Derler?.....	383
Felsefî Polislik.....	384
Ayn Rand Romanlarında Neyi Demek İstedi?	385
Kuvvetliler Mistikleride Kullanırlar.	386
Saklı Tanrı.....	386
Gelecek için	387
THE PERVERT'S GUIDE TO CİNEMA / Normdışı Olanlar İçin Sinema Rehberi (2006).....	389
Özet	389

Belgesel Metni	389
İKİNCİ BÖLÜM	400
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	410
Hitchcock, Tarkovsky, Kieslowski, Lynch gibi yönetmenlerin ortak noktası nedir?	413
VASİYET YALAN OLDU!!!	421
TSK: ATATÜRK'ÜN GİZLİ VASİYETİ YOK	421
ATATÜRK'ÜN GİZLİ VASİYETİ AÇIKLANACAK MI?	421
ATATÜRK ARAŞTIRMACISI ERIŞ ÜLGER: ATATÜRK'ÜN GİZLİ VASİYETİ YOK - GÜNDEM - T24	424
Ünlü tarihçilerin sesiz kalmasını yadırgadım	425
'Atatürk'ün gizli vasiyeti yok'	425
'Evren, Özal, Menderes ve Bayar gördüyse nasıl gizli olacak?'	425
'Kenan Evren'le ilgili belgeler nerede?'	425
Abdülmecit canını zor kurtarmış; protesto mu yapacak?	425
Nutuk'ta 'hilafet gündeme gelir' diye bir cümle yok	425
'1922'de henüz Kurtuluş Savaşı bitmemiş, bırakın Nutuk'u yazmayı'	426
EZÂN-I ASLINDAN OKUMANIN SERBEST KALMASINDA GİZLENEN GERÇEKLER	427
1950 SEÇİMLERİNDE MP VE BÖLÜKBAŞI	427
Bir gazeteci, “MP, Meclis’te en aşağı 100 milletvekili ile temsil ediliyor” deyince, “Ne gibi” diye sorulmuş, gazeteci, “1 Bölükbaşı, 100 mebusa bedeldir. Nedir ondaki ikna kabiliyeti. Konuştuğu insanı müdafaa ettiği tez üzerinde ikna edemediğini şimdiye kadar görmedim” biçiminde yanıt vermiştir. Ayrıca Bölükbaşı, milletvekili yeminini ezbere okumuştur.	433
MP’NİN IV. KONGRESİ, MP’DE BÖLÜNME VE BÖLÜKBAŞI (1953)	433
<i>OSMAN BÖLÜKBAŞI’NIN TÜRK SİYASAL EDEBİYATINA GİREN ÜNLÜ KELÂMLARI</i>	435
KADIN PAPA JOAN. GERÇEKTEN YAŞADI MI ?	438
DİE PÄPSTİN (2009)- Papa Joan	442
ENRON: The Smartest Guys İn The Room (2005) “Piyasanın Uyanıkları”	444
DER EWİGE JUDE (1940) Sona Kadar Yahudi.....	468
I BANCHİERİ Dİ DİO (2002) Tanrı'nın Bankacısı: The Calvi Affair (Calvi Skandalı)	476
PARA OYUNLARI İLE BANKALARIN İFLASI YAKLAŞIRKEN	479
İSLÂMDA FAİZ VE İSLÂM BANKALARI OYUNU	482

MAİDE'DE OTURANLAR DEĞİŞECEK Mİ?

Allah Teâlâ dinini muhafaza eder. Kuluna muhtaç değildir. Bu hususta zatındaki samedâniyetinden neşet eden mekrin cilvesiyle aldananlar, kendilerine çıkarttıkları vazife-i vehmiye, sukuta uğrayınca, niye böyle oldu diye pişman olsalar da iş işten geçmiş olur. Kullar kendilerini gurur, kibir gibi habis sıfatlara büründürdüğünde, onları değiştirmek Allah Teâlâ için kolaydır.

İrade-i külliye'nin emrine mutî olmaktan başka çaresi olmayan kulun, varlığının vazgeçilmez olduğu zannına düştüğünde, onun yerine daha hayırlısını getirmek Allah Teâlâ'nın kaderî muradıdır. Çünkü Allah Teâlâ sameddir. Allah Teâlâ kaderinde acele etmez. Bu hikmeti anlamayanlar ruhsat sahibi olduklarını sanırlar. Bilmezler ki, Allah Teâlâ, **“ O küfre sapanlar, kendilerine tanıdığımız süreyi sakın kendileri için hayırlı sanmasınlar, biz onlara, ancak günahları daha da artsın, diye süre vermekteyiz. Onlar için aşâğılatıcı bir azab vardır.”** [Kur'ân-ı Kerim, Âl'î İmran-178] diye kazaya uğratır .

54. Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir.

55. Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resulüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekâtı verirler.

56. Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır. [Kur'ân-ı Kerim-Mâide Süresi -54-56]

Şeyhülislâm ibn-i Kemâl kaddese'llâhü sırrahu'l azîz buyurdu ki;

**Şeriat kim, saray-ı Kibriya'dır
Hakikât mülküdür, muhkem binadır
Anın bir taşını her kim koparırsa
Yoluna başını koymak revâdır.**

Bu hikmet anlayana kolay gelse de, kudretliyim zannedenlerin inkâr ettikleri bir husustur.

“Allah insanlara zerre kadar zulmetmez, haksızlık etmez. Fakat insanlar birbirlerine zulmediyorlar, kendilerine yazık ediyorlar.” [Kur'ân-ı Kerim, Yunus, 44]

İhramcızâde İsmail Hakkı

MEDYA GERÇEĞİ HAKKINDA ÇEŞİTLEMELER

CÜNEYT ÜLSEVER'DEN

(Medyanın takipçileriyse, bu yazıyı okunca arkaplanda neler olduğunu göreceksiniz.)

Türkiye’de insan kaynakları üzerine doktora (Harvard Üniversitesinde) yapan ilk kişi Cüneyt Ülsever. Yolu gazetecilikten daha çok ‘köşe yazarlığıyla kesişmiş bir isim. Sohbet arasında anlattığı hikâyesi de iyi kurgulanmış bir roman senaryosu gibi; “Aşk, hırs, başarı, ayrılık...” Bu nedenle de kendisine **Hürriyetten** atılması ile ilgili süreci için söz bırakmadan önce kendi ağzından hikâyesinin özetini vermek istedik:

“Hasbel kader dedikleri bir tabirle bankacılık sektörüne girdim. 1983 yılından 1990 yılına kadar yaklaşık 7 sene bankacılık yaptım. Emlak Bankasında 36 yaşında Türkiye’nin en genç yönetim kurulu üyesi ve genel müdür yardımcısı oldum. O dönem Emlak Bankası Türkiye’nin üçüncü büyük bankasıydı. Hiç keyif almadım. İktisat Bankasında insan kaynakları müdürü görevimi yürütürken Özal bankacılıkta bir gençleştirme hareketine başladı. O dönemlerde “Özal’ın Prensleri” diye bir kavram çıkmıştı. Beni Emlak Bankasına o zamanki adıyla Anadolu Bankasına genel müdür yardımcılığına davet ettiler. Ve bir gün kendimi birden bire üçlü kararname ile Anadolu Bankasının genel müdür yardımcılığına atanmış buldum.

Hatırlıyorum, Maslak’ta iki tane kocaman bina vardı. Bir akşam bu binaları gezdim. Tam anlamıyla o gün bende **Aziz Nesin’in Zübük** romanında geçen söz hayata geçti; “İt kağrı gölgesinde yürür de kendi gölgesi sanırmış.”Birdenbire ben o bankanın haşmetini kendi gölgem zannetmeye başladım ve bir müddet bundan çok büyük keyif aldım. Benim ruhumda yönetmek ihtiyacı çok yüksektir. Dönem itibarıyla ben Özal’la çok yakın çalıştım. 35-36 yaşlarında bir insanın bulunduğu ülkenin başbakanıyla beraber çalışması, onun evine girip çıkması çok önemlidir. Benim uzmanlığım insan kaynakları olduğu için başbakana insan kaynakları üzerine brifingler verdim. Başbakan Özal’la brifinglerimiz karşılıklı sohbet ederek geçiyordu. Geceleyin saat 11.30’da başbakanlık konutuna gidiyorduk. Bunlar benim en başında egomu çok okşadı. 37 yaşımdayken Emlak Kredi Bankasıyla Anadolu Bankası birleştirildi, Emlak Bankası oldu ve ben bir de yönetim kurulu üyeliğine atandım. Bunun cazibesi de bir müddet bende hâkim oldu. Fakat bir süre sonra ruhumun bankacılığa uygun olmadığını gördüm. Ayrıca o dönemde şimdiki eşime âşık oldum. O zamanlar çok kötü bir evliliğim vardı. Eşimi boşayıp şimdiki karımla evlendim. Bu olay o dönem büyük bir olay haline geldi ve beni bir yol ağzına getirdiler. ‘**Ya aşkını seçeceksin ya da bankacılık kariyerine devam edeceksin**’ dediler. O zamanlar ben başbakanın siyasi kadrolarında da düşündüğü bir insandım. Ama işimle eşim arasında bir tercih yapmam gerekince bir gece yattım, sabah kalktım ve âşık olduğum kadını tercih ettim. Üçlü kararname ile atandığım yerden istifa ettim.”

“...Devamlı boş kaldıkça yazıyordum. Biri roman iki kitap tamamladım. İki sene kapı kapı gezdim, kimse kitaplarımı basmak istemedi. İnsanın bu zamanlarda çok morali bozuluyor.”

Hürriyet’le yollarının ayrılmasından sonra Oda TV yazarı olan Ülsever, iktidar baskısı nedeni ile kovulduğunu söylüyor ve bir zamanlar programlarına

katıldığı, görüştüğü basın dünyasındaki arkadaşlarına sitem ediyor. Başbakan Erdoğan'a da işten kovulması nedeniyle tepkili yaklaşan Ülsever, "Hakkımı helal etmeyeceğim" diyor...

Yeni Şafak'a yazı göndermenizle başlayan süreç ve 28 Şubat sizin için nasıl geçti? Neler oldu?

Yeni Şafak gazetesinin Serbest Kürsüsü gibi dışarıdan insanlar yazıyorlardı buralarda, oraya yazılar yollamaya başladım. Maaş falan almıyorsun, okur köşesi gibi bir şey. Sonrasında dönemin mağduru olarak Kanal 7 beni tespit etti. Kanal 7'de de arada bir konuşmaya başladım. Hatta Ahmet Hakan o zamanlarda haberleri okuyordu. Ahmet'in haber programında o günkü dış göz olarak haberleri yorumlamaya başladım. Yaptığım bu işlerde para almıyordum. Sonrasında bana dediler ki, '**Gel bize özel bir program yap.**' İşte o zaman para almaya başladım. **İlk defa gazetecilikten para kazanmaya başladım.** Sonra benim kitaplarımı Timaş Yayınları yayınlamaya karar verdi. Onları hâlâ minnetle anıyorum. Yataktaki hastaya ilaç oldular. İki kitabı birden yayınlayacaklarını söyleyince ben uçtum. Sonradan Samanyolu TV "Bize gel" dedi. Samanyolu TV'ye geçtim. Burada da haftada bir gün, bir saat program yapıyordum. Fakat öyle komik bir şey oldu ki. Bunlar hem askerden mağdurlar, hem de çok sansürcüler, korkuyorlar. Kanal 7ye kızıyordum, "**Siz mağdursunuz ben çıkıp konuşuyorum ve de siz beni susturuyorsunuz**" diyordum. Samanyoluna gittim, iki ay sonra fark ettim ki bunlar hepten ödelek.

Yazdıklarınızın, söylediklerinizin tepkimeleri nasıl oldu?

28 Şubat döneminde 7 tane davadan yargılandım. Toplam 49 yıl hapsim istendi. Hepsi de beraatla sonuçlandı. Çok tepki alıyordum. İlginç bir tepki de kendi çevrem tepkisiydi. Benim yaşadığım çevre genellikle 28 Şubat dönemine destek veren bir kitleydi. Ben bu grubun içerisinde tek başıma kara koyun gibi askerin siyasete müdahalesini her koşul altında hukuken ve demokratik eğilimler açısından kabul görmüyordum.

"Ergun Babahan, Fatih Altaylı, Fatih Çekirge ve Metehan Demir, Çevik Bir'in ulaşıydı"

Ergun Babahan'a, Fatih Çekirge ye, Fatih Altaylıya bakalım. Bugün hükümetin her dediğini haklı bulan insanlara bakalım. Nazlı Ilıcak o zamanlarda darbeye methiyeler düzüyordu.

Türkiye garip bir ülke.

O dönem itibariyle asker çağırdığı zaman brifinglere gidiyorlardı. Asker içeri girdiği zamanlarda ayağa kalkıyorlardı. Şimdi bu adamların çoğu aynı muameleyi Recep Tayyip Erdoğan'a yapıyorlar. Şu anda sadece isimler değişti. O zaman ki yöneticilerin adı paşaydı. Şimdi adı Başbakan. Değişen hiçbir şey yok. Bu Türkiye denen ülke böyle bir ülke. Türkiye şunu da kaldırıyor, Ergun Babahan, Fatih Altaylı, Fatih Çekirge ve Hürriyetin Ankara temsilcisi Metehan Demir resmen Çevik Bir'in ulaşıydı. Metehan'ın eline yarın bu yayınlansın diye zarf tutuşturulurdu. Enis Berberoğlu 28 Şubat'ta askere karşıym diye benden nefret ediyordu. Çünkü Enis Berberoğlu da askeri ayakta alkışlıyordu. Bizim ülkemizin hafızası yok. Çıkıp da birileri "**Kardeşim siz o zaman böyle yaptınız, şimdi hangi yüzle ortalıkta geziyorsunuz**" demiyorlar. Ar damarını çatlattın mı bitiyor bu iş. Kimin kazanacağını tarih belirleyecek. Elinde sonunda hepimiz toprağın altına gideceğiz. Geriye söylediklerimiz, eserlerimiz kalacak. Şu odada bile söylediklerim kayda giriyor. Hiç birimiz söylediklerimizi de inkâr edemeyeceğiz. Ben bunu dememiştım, yazmamıştım diye bir şey yok. Artık **HZ. GOOGLE DİYE BİR ŞEY VAR.** Cüneyt Ülsever 28 Şubat ta ne demişti diye bastığınız zaman hepsi takır takır çıkıyor.

Peki, Hürriyet ile yolunuz nasıl kesişti?

28 Şubat döneminde birden bire *Hürriyet* gazetesinin askere karşı muhalif olan yazarı Yavuz Gökmen hayatını kaybetti. Çok acı bir şeydi. Yavuz Gökmen hayatını kaybettikten sonra *Hürriyet* gazetesi bir arayış içerisine girdi. Bu arada benim ilk romanım Kara Dul yayınlanmıştı. Ben Yavuz abiye de kitabımı yollamıştım. Ben yolladıktan bir hafta sonra da Yavuz abi hayatını kaybetti. Ertuğrul Özkök, Yavuz abi hayatını kaybettikten sonra cenazeye oradan da evine taziyeye gitmiş. Taziyeye gittiği zaman benim kitabım dikkatini çekmiş. Yavuz abinin eşine dönmüş ve '**Bir hatıra olarak Yavuz'dan bu kitabı alabilir miyim?**' diye sormuş. Ertuğrul Özkök uçakla Ankara'dan İstanbul'a dönerken bu kitabı okumaya

14 Yazılar

başlıyor. Gecesinde bu kitabı okumayı bitiriyor. Bana bir gün telefon geldi. Ertuğrul Özkök'un aradığını söylediler. Hiç hayatımda o güne kadar Ertuğrul Özkök'le tesadüfen bile aynı ortamda olmamıştım. Gayet nazik bir dille "Rica etsem gazeteye gelir misiniz" diye sordu. Ertesi gün *Hürriyet*'e gittim. Tabii ben merak etmeye başladım. Birden Yavuz abiyi anlatmaya başladı. Sonrasında 'Bir köşe yazarına ihtiyaç oldu, ben senin romanını okudum, sonrasında *Yeni Şafak*'ta yazdığını öğrendim. Oturdum, yazılarının hepsini okudum. Biz Yavuz Gökmenin yerine birini alacağız. Sende düşündüğümüz kişilerden birisin' dedi. Hatta bu isimlerin arasında hiç köşe yazarlığı yapmamış kişinin ben olduğumu bile söyledi. Geldim, eşime anlattım. Ama aradan nerdeyse bir ayı aşkın süre geçti. Hiç bir şey çıkmadı. Yavaş yavaş kendimi alıştırmaya başladım. Eşim de beni teselli etmeye çalışıyordu, çağrılmış olmamın bile güzel olduğunu söylüyordu. Sonra bir gün yine aynı şekilde bir telefon geldi. Arayan Ertuğrul Özkök 'Cüneyt bey ben size zahmet veriyorum ama bir daha gelir misiniz dedi. Telefonu kapadım, "Olmadı bu iş" diye düşündüm. Ama yine de emin olamadım. Neyse bir araya geldik tekrardan ve bana dedi ki 'Seni seçtik.' Hatta hiç unutmuyorum bana dedi ki: **'Özellikle senin üzerinde durarak ben risk aldım. Bir köşe yazarı olarak geçmişin yok. Bu iş tutar mı tutmaz mı bilmiyorum ama sen gel yazmaya başla** dedi. Ne diyeceğimi bilemedim. Sağ olsun, viski ikram etti. Türkiye'nin en büyük gazetelerinden *Hürriyet*'te yazmaya başlayacaktım.

Hürriyet'te yazarken yaşamış olduğunuz ve bugün bile hatırladığınız bir olayı anlatabilir misiniz?

Hürriyet'in bugünkü itibarı ile o günkü itibarı çok farklıydı. Ertuğrul Özkök yine hiç unutmuyorum bana şöyle söylemişti:

'Sen köşe yazarı olarak bana bağlısın. Hiçbir editöre bağlı değilsin. Senden sadece iki şeyi yapmamı istiyorum, gerisinde serbestsin. Birincisi Atatürk'e sövmeyeceksin. İkincisi de Kurana sövmeyeceksin.'

Ben de ona dedim ki, **"Ben sizin gazetenizin genel trendine uygun bir adam değilim."** O da dedi ki **"Biz de seni bu yüzden işe alıyoruz."**

"Beni asansöre kadar geçirip öpeceksin"

İşte o zaman bana *Hürriyet* için istediği şeyleri anlattı: **'Hürriyet'in bir süper market olmasını istiyorum. Yani müşteri geldiğinde istediği her şeyden bulacak. Dünya gazeteciliği budur.'** Böylelikle ben yazmaya başladım. Ertuğrul Özkök'ün ayrılış tarihine kadar bir kere bana karıştığını görmedim. O dönemlerde 7 tane dava açıldı bana ve avukat ayarladı. Örneğin, 28 Şubatçılar Ankara Sincan'a tankları gönderdiler. Ben gazeteye gireli üç ay olmuştu. Ertuğrul Özkök bir yazı yazdı ve dedi ki **'Hizbullah'ın yakalanmış olması Sincan'a giden tankların ne kadar haklı olduğunu gösterir.'** Ben de aynı gazetede bunun tamamen yanlış olduğunu, 28 Şubat döneminde MGK'nın hiçbir şekilde Hizbullah'ı konuşmadığını, tartışmadığını hatta Hizbullah'ın devletin kurduğu bir organizasyon bile olabileceğini yazdım. **Yazı aynen yayınlandı.** Yayınlandığı gün üç dört tane baba gazeteci bana telefon ettiler ve **'Sen ne yaptın dediler. Düşünsenize askere çatıyorsun, bir de o yetmezmiş gibi kendi genel yayın yönetmenine çatıyorsun. Benim yazımın yayınlandığı gün Recai Kutan partisinin Salı günü toplantısında benim yazımı okudu. Fakat hiç isim vermeden okudu. Sanki kendisinin yazıymış gibi okudu. Öğleden sonra da komutanlar Gölbaşı'nda toplandılar ve Recai Kutanın okuduğu bu metne karşı bir muhtıra verdiler. Recai Kutan da aynı anda dedi ki 'Ben yazmadım, Cüneyt Ulsever yazdı'** **Ben de ertesi günü Recai Kutana çok ağır bir yazı yazdım. Ertesi gün gazeteye girdiğim zaman odama Ertuğrul Özkök geldi. Ne yapacağımı bilemedim. Kovmaya gelmiş olabileceğini düşündüm. Oturdu dedi ki "Ben bir fikri savundum. Sen de karşı bir fikri savundun. Ertuğrul Özkök'un senle hiçbir hesabı yok. Mahsus herkesin içinden geçerek senin yanına geldim ki senle hiçbir sorunumuz olmadığını anlarsınlar. Beni asansöre kadar geçireceksin ve beni öpeceksin."** Hakikaten de öyle yaptık, asansöre kadar uğurladım gitti. **Diğer taraftan tabii ki sonradan bu muhtıra bana döndü.** Ben yargılandım. Ertuğrul Özkök bana çok güçlü bir kadro verdi ve ben beraat ettim. **Askerin bu kadar güçlü olduğu bu dönemde senin savunduğun parti seni satıyor ama bu genel yayın yönetmenin seni savunuyor.**

Doğan Hızlan'dan uyarı telefonu

Her şey bu kadar iyiyken sonrasında ne değişti?

Ertuğrul Özkök gitti. Başka bir dönem başladı. Ben AK Parti dönemini Özkök'le de yaşadım. AK Partiye 2004'e kadar destek verdim, sonra da karşı çıkmaya başladım. Ertuğrul Özkök o dönemde bile yazılarımı sansürlemedi. 2010 yılının Eylül ayından itibaren Enis (Berberoğlu) geleli 6 ay olmuştu, o zamandan itibaren adetini bilmiyorum ama 10'nun üzerinde yazıma müdahale edilmeye başlandı. İlk önce Doğan Hızlan bana telefon etmeye ve '**Acaba Cüneyt beyciğim şöyle mi yazsak**' diye beni uyarmaya başladı. Aramızda şahsen bir şey yoktu. Bir sansür sistemi kuruldu ve bunu da Doğan Hızlan yapmayı kabul etti. Şubat 2011'de gazeteye davet edildim ve Enis Berberoğlu dedi ki "**Aldığımız ekonomik kararlar çerçevesinde yazını haftada dörtten bire indirdim.**" Ben ona hiç bir şey söylemedim. Hemen avukatlara gittim ve bana verilen yazı günümde yazımı yolladım ama bildiğim gibi yazdım. Telefon ettiler, bu yazıyı değiştirin diye. Ama ben yazımı değiştirmedim. Yazımı yayınlamadılar. Bu süreç bir ay kadar sürdü. Ben kendi avukatımdan aldığım taktikle aynı yazıyı yolladım. Böyle bir ay geçti. İpler koptu. Sonunda bana Hürriyet okurunu Hürriyet gazetesine karşı kışkırttığım gerekçesiyle bir yazı geldi ve beni gazeteden ayırdılar. Sonrasında da ben mahkemeye gitmeye karar verince uzlaşalım dediler. Allah razı olsun hukuken hakkımın üzerinde bir tazminat aldım. O dönemde Ertuğrul Özkök sadece köşe yazarıydı ama moral arkadaşı olarak inanılmaz yanımdaydı. Hatta sonrasında buluştuk, çay kahve içtik. **İlginç bir adamdır hâlâ arar sorar.**

Ne hissettiniz o dönemde peki?

Gazete hiçbir zaman siyasi baskı nedeniyle atıldı demez. İlk önce üzüldüm sonra kızdım. Belirli kişilere çok kırgınım. Hatta iki kişiye çok kırgınım. Onlara bir daha selam vermek istemiyorum. Ama kim olduklarını söylemeyeceğim.

O zamanlarda *Hürriyet'de* ki yeni düzenin beni taşıyamayacağını farkındaydım. Fakat atılmak her zaman için kötü bir duygu. Bilsen de başına geleceğini yine de üzülüyorsunuz. **Seni istemiyoruz kelimelerini duymak insan doğasına aykırı**. Oradaki kişilerle hiçbir problemin olmadığı için de daha kötü oluyorsunuz. Benim Aydın Doğanla hiçbir problemim olmadı. Allaha şükür ekmeğini yedim.

"Benden kahraman yarattılar" Ekonomik olarak bir kaybınız oldu mu?

Ekonomik olarak bir sekteye uğramadım. **Beni gazeteden şu ya da bu nedenle uzaklaştıran kişiler istemeden benden bir kahraman yarattılar. Benim hak etmediğim bir kahramanlığı verdiler bana.**

Ben o kahramanlığı hak etmiyordum. Çünkü ben o dönemde çok ama çok sayıda televizyon programına katılıyordum. O dönemin çok talep edilen kişilerinden biri olmuştum. Hatta Habertürk'te çalıştığımı düşünen kişiler vardı. Seçimlere giden dönemde çok yüklü bir şekilde hükümete yükleniyordum. **Bu AK Partiye oy vermeyen kitlede muazzam bir şey yarattı**. Bu insanlar benim gazeteden hükümete karşı çıktığım için kovulduğumu söylediler.

Kovulduktan sonra basın dünyasından destek geldi mi?

Ben yazılarımı değiştirerek yumuşatarak hâlâ yazıyor olabilirdim. Ben *Hürriyeti'n* içinde yaşıyor olabilirdim.

Ben atılmadan önce Ahmet Hakan Tarafsız Bölge ye beni üç defa üst üste çağırırdı. Atıldığım günden sonra beni bir kez aramadı.

Türkiye budur. Programa çağırmayı bırak, bir kez bile beni aramadı.

Şirin Payzın beni bir kere aramadı. Bunlar çok acı.

Ama bunların içinde minnetle anacağım Ayşenur Arslan gibi isimler de var. Beni hemen ertesi gün aradı.

Ya da Yiğit Bulut bana her gün telefon ederdi, sonrasında bir kez bile aramadı. Habertürk'teki arkadaşlar tak diye birden kesildi. Bunu bırak medya dışında arkadaşlarımdan bazıları benle telefonla bile görüşmeyi kestiler.

16 Yazılar

Hiç alakası olmayan kanallar beni çağdırmaya başladı.

“Demokrasi kurbanıyım”

Bir gün Oda TV'den beni aradılar ve ‘Bizde yazar mısınız dediler. Ayrıldıktan bir ay sonra *Yurt* gazetesinde yazmaya başladım. Demokrasi daha çok kurban verecek. Ben kurbanlardan biriyim. Ben mağdur iken Recep Tayyip Erdoğan'ın yanındaydım, mağrurken karşıındaydım. Genellikle mağdurken karşıında olursun mağrurken yanında olursun. Bakınız Metehan Demir, Fatih Altaylı bakınız Fatih Çekirge.

“Başbakan Erdoğan’a hakkımı helal etmeyeceğim” Kırgınlıklarınız ya da kızgınlıklarınız var mı peki?

Eğer benim inandığım gibi kul hakkı diye bir şey varsa eğer diğer dünyaya gittiğimde bana Recep Tayyip Erdoğan'a hakkını helal ediyor musunuz derlerse hakkımı helal etmeyeceğim. Çünkü ben ona çok emek verdim. Hakkımı helal etmeyeceğim.

Bizim ülkemizde her atılan her hapse girene karşı diğer gazetecinin reaksiyonu “Allaha şükür ben değilim” oluyor. *Hürriyet* gazetesinden bir Allah'ın kulu bana telefon edip geçmiş olsun demedi. Her şeyi bir kenara bırakın yüzde yüz haklı olarak atılmış dahi olsam, *Hürriyet*'ten hiçbir arkadaşım bir telefon açıp geçmiş olsun demedi. **“Bunun telefonu dinleniyor, ya benim telefonumda dinlenirse, ya benim telefonumda takılırsa”** diye düşünüyorlar. **Savaşta bile taraflar birbirlerinin ölümlerini gömmesine izin veriyorlar. Taziye veriyorlar, geçmiş olsun diyorlar. En doğal şey karşı tarafa bir geçmiş olsun demektir. Türk basınında böyle bir şey yok. Bizde düşenin dostu olmaz.Şu anda Türk basınında ki en büyük bela hapisler yahut gazetecilerin işten atılması değildir, bunların sonucu olarak oto sansür uygulanmasıdır.**

“Kovulmadan 16-17 kez uyarı aldım”

Bence en önemli mesleki ayıp budur. Bugün yazı işleri (istisna gazete ve gazetecilerden özür diliyorum) neyi haber yapmayalım diye tartışıyorlar.Köşe yazarı yazıyı yazarken neyi yazmaması gerektiğini düşünüyor. Bunlar tek bir şeyi düşünüyorlar, “Aman başımıza bir şey gelmesin.” Bu Türk basınında otoriteye aynı anda biat etmek ve aynı anda otoriteden ödünün kopması, sanki talihi değişmez bir kader. Kim güçlüyse hemen basın ona dönüyor. Onun karşısında boynunu büküyor. Hem ona hürmette kusur etmiyor hem de ondan ödü kopuyor. Bunlar benim dediğim geneller. Ama içerisinde istisnaları da var. “Ben boyun eğmem, ben bu durumu kabul etmiyorum, ben yine bildiğimi söylerim” diyenin kellesini alarak diğerlerine ders veriyorlar. Nuray (Mert)susmadığı için gitti, Ece (Temelkuran)susmadığı için gitti. Ben kovulmadan önce 16-17 kez uyarı aldım.

Kaynak:

**Özlem KILIÇ- Kübra DEMİR, Bab-ı Ali'nin Dikenleri,
1. Baskı: Eylül 2012, İstanbul, sh:141-149**

*****

SUÇLU ARAYAN MEDYA, ARKASINA BAKSIN...

Bizim medya ile işimiz daha bitmedi. Nasıl bitsin kardeşim, içimizde öyle bir yara ki, anlat anlat bitmez...

İçlerinden biri hidayete gelip, içyüzlerini anlatsa bizde rahatlayacağız. Neyse, geçenlerde Serkan Seymen, “Amiral Battı” isimli kitabında Can Ataklı'nın görüşlerini şöyle anlatıyor:

“...Yavuz Donat'a 22 bin dolar verirken bunun yarısını bile bana vermeyen bir Zafer! Hiç olmazsa şunu yap deyince bana “Sen Türkiye'deki profesör maaşını biliyor musun, milletvekili maaşını biliyor musun?” diyen bir adam. Neye ihtiyacı varsa oraya veriyor. Selalattin Duman'a 25 bin dolar veriyor, çünkü arkadaşlık yapıyor onunla; Rauf Tamer'e en az 20 bin dolar verirken şöyle bir durum oluşuyor. Bu benim arkadaşım, ona az versek olur, diğer taraftaki adamı bankanın büyük kredi

getiren önemli bir şube müdürü gibi görüyor. Kim? Mesela Yavuz Donat, o zaman ona 22 bin dolar bir de 10 bin dolarlık ev kirası. Ahmet Vardar, polisle ilişkileri çok sağlam. Maaşım düşük tutalım, ama Ahmet Vardar neyden hoşlanır? Ev kirasını verelim, çocuğunun Amerika'daki okul masraflarını ödeyelim... ”

Ayrıca Hıncal Uluç'un 22 bin dolar, Ertuğrul Özkök'ün 30 bin dolar aldığını söylüyorlar.

Ne bileyim, her kafadan bir ses. Ali Kırca, kanal değiştirirken 2 milyon dolar almış, Uğur Dündar bilmem kaç milyon dolar almış, Reha Muhtar ın ölçüsüne dolarlar bile yetmezmiş!

Ben bunlardan anlamam. Böyle söylüyorlar. Ben inanmıyorum.

Bu kadar vatanperver, hamiyetli büyüklerimin, bu denli gaddar davranacaklarını sanmıyorum. Herhalde benim gibi kiskanınların dedikodusudur.

Farzedelim ki, gerçek olsun. O zaman ne oluyor? Bakın hesaplayalım:

Bu toplumu yönlendiren ünlü büyüklerimin aylıkları, aldıkları transfer paraları hariç 20 bin, 25 bin, 30 bin dolar Yani 30, 37 ve 45 milyar Türk Lirası. (Bugün 15.08.2001 dolar serbest piyasada 1,5 milyon lira) Yahu kardeşim, asgari ücret 122 milyon lira...

Yani bir Hıncal Uluç büyüğüm, 183 adam ediyor! Selahattin Duman 201, Rauf Tamer 222 ve Yavuz Donat ile Ertuğrul Özkök büyüklerim de tam 375 adam!..

Demek ki Uluç 18, Tamer 20, Donat ve Özkök büyüklerimden de ayrı ayrı 38 manga asker çıkıyor! O halde bu değerli gazetecilerle bir alay, bir tugay kurabiliriz!..

Hele, herkesi asıp kesen, **"Oraya gelirim, yetim hakkı yiyen senin, ağzını yırtarım"** diyen kabadayı şiveli Ahmet Vardar büyüğüm, evlatlarını Amerika'da yetim değil, öksüz parası ile okutuyor herhalde. Olsun yetim hakkı değil, öksüz hakkı(!).

Bunların içinden Ertuğrul Özkök Beyefendi Hazretleri ile edebi terbiyeden uzak yazma alışkanlığına sahip Ahmet Vardar büyüğüm hariç, hepsini okumaktan zevk alırım. İyi yazarlar...

Böyle bir eleştiriyi, bana saldırmalarını sağlamak için yaptığımı, ancak bu sayede medyada, istediğim ortamı bulabileceğimi düşünebilirler...

Böyle düşünüyorlarsa aldanıyorlar. Bunlar bilsinler ki, kendi emrinde çalışan meslektaşlarımızın çoğunluğu benim duygularımı taşıyor.

Türkiye Gazetesi'nde Allah, Peygamber, İslam adına ahkam kesenler, çalışanların maaşlarını aylarca vermiyorlar, sonra da imandan, doğruluktan söz edip, Amerikan pasaportunu cebe koyup ülkeden vınıyorlar. (Yalan değil bende şahidim.)

Yahu böyle vicdan olur mu?

Şimdi biz bunları yazınca kötü mü oluyoruz? Bunların rezilliğini çok insan biliyor. Ama söylemiyor. Söyleyemiyor. Biri sağcı ayağıyla soyuyor, öbürü solcu ayağı ile...

“DAİMA GERÇEĞİN SAVUNUCUSU OL. SENİ TAKDİR EDEN OLMASA BİLE, VİCDANINA KARŞI HESAP VERMEKTEN KURTULURSUN.”

Fakat görüyorsunuz, para nasıl vicdanı örtüyor. Hele çil çil yeşil olursa!..

Milletin karnı aç olsun, yeter ki medya doysun... Ehh, hesabı alacak kimse de yok...

Savcı onlar, yargıç onlar, tanık da onlar!

Ayrıca, bu astronomik rakamları ben söylemiyorum. Kendi arkadaşları söylüyor. Ben hesabı, ülke gerçeklerine ve asgari ücrete göre yaptım. Herhalde züğürtlükten.

“ZENGİNİN PARASI, ZÜĞÜRDÜN ÇENESİNİ YORARMIŞ...”

18 Yazılar

Yorarmış ama şunu da unutmayalım.

“BİR ÇİVİ, BİR NALI DÜŞÜRÜR.

BİR NAL, BİR ATI DÜŞÜRÜR.

BİR AT DÜŞERSE, BİR YİĞİT DÜŞER.

BİR YİĞİT DÜŞERSE, BİR ORDU BOZULUR...”

Niye bozulduk anlıyor musunuz?

(Şimdiki zamanda çok şey değişti mi?)

BÜYÜK KÜLTÜR HÂZİNEMİZ ‘TELEVOLE’LER...

Bu televoleler, zaten yarım olan aklımıza bir vole attılar ki; sormayın gitsin.

Televoleli kanallar ve televole artık bir yaşam biçimimiz oldu. Kentli bir Türk’ün günlük hayatında yemek, trafik, dolar ve televole var.

Sabah uyanınca ekmek paramızı nasıl kazanıp hayatımızı devam ettireceğiz var, hadi hayatımızı devam ettirdik de, bu trafikte işe nasıl gideceğiz, hadi işe gittik de kazancımız ve gelirlerimiz lira ile ama kiralar ve belki de çok yakında fırıncıdan aldığımız ekmek dolara endeksli. Aklımızda hep doların dalgalanması var. Hadi bunu da aştık, diyelim.

Akşam TV’lerde, ülkemizi yönlendiren büyük (!) medyada önce kavga eder gibi haber sunanlar ve de arkasından hayatımızın en büyük parçası televoleler.

Kim, kimin altına yattı?

Nasıl yattı?

Belki de üste çıktı.

Yoksa merdiven altında eski sevgilisine mi gösterdi?

Donu ne renk?!

Ayakkabısının topuğu kimin poposunda. Hangisinin sutyeni Wagner, hangisinininki Vakko? Niçin göbeğini az açtı, puanı 3. Aaa memesinin ucunu gösterdi, 10 üzerinden 9. (Öbürünü de açsa idi o zaman 10 üzerinden 20)

Ve bu suretle, ülkenin ihracatının düşük olmasına Leyla’nın önüne her çıkanla yatmasının sebep olduğunu, eğitim sistemimizdeki aksaklığın; Bülent ile Sema’nın Paper-Sun da yemek yerken makarnanın içinden böcek çıkmasından kaynaklandığını ve de Sedefin dış macununun kapağını vidalı yerden açacağına kolayına geliyor diye çıt çıtlı yerinden açtığı sonra da aralık bıraktığı ve de bu yüzden tütün içindeki macunun kuruduğu, onun için de “**Ulan sizin mankenleriniz bile, dışmacunun macununu, nasıl kullanacağını bilmiyor**”diyerek Avrupa Birliği ne asla bizi almayacaklarını öğrenmiş oluyoruz.

Benim en çok merak ettiğim, Demet’in ayakkabı numarası, Ebru’nun gece kaç defa çişe kalktığı ve Faruk’un orta parmağının kaç santim olduğudur. Her akşam heyecanla bekliyorum, fakat hâlâ söylemediler. Çünkü biliyorsunuz, bunlar program içinde 100 defa bir şeyi anons edip, 1 kerre gösteriyorlar. Ben inanın şu programları ve de içinde en çok merak ettiğim konuları kaçırırım diye, bazen altıma kaçırıyorum!

Hey yarabbim! Aklımıza sahip çık. Her türlü rezillik, sululuk, cıvıklık, kepezelik bunlarda. Bu gariban toplumun sorunları dizboyu değil, boyunboyu olmuşken, hangi makul sebeple bunları yayınlıyorlar. Tek makul sebep var:

Toplumu dejenere etmek!..

Zaping yaparak kanalları değiştiriyorsun da, kanal içinde zaping yaparak sunucuyu veya program yapımcısını değiştirebiliyor musun acaba?

Magazin, kesinlikle medyanın önemli bir bölümü. Edebinle ve yine kararında. Yakışan da bu değil midir?

Shakespeare'nin şu sözünü unutmayın.

“ERGEÇ BİR GÜN GELİR, ZEVLK KENDİNİ ÖDETİR.”

Medya'nın gücü bakan, başbakan, siyasi parti lideri, değiştirmeye yetiyor da, kendi içinde otokontrol veya işbirliği ile bu toplum bireylerini yüceltmeye, onları eğitimle çağdaş düzeye getirmeye yetmiyor mu?

Yeter, yeter de, sonra cebe para kalmaz. O zaman yatılara nasıl binerler, nasıl villalarda kalırlar, nasıl özel uçaklarla Fransız şarapları getirirler, nasıl çiftlik evlerinde Dallas hayatı yaşarlar?!

Vurun abalıya...

YALAN SÖYLÜYÖRLER, EN DEMOKRAT ÜLKE BİZİM Kİ...

Marmara Grubu Vakfı olarak Bir Ordu Komutanı tebriğe gittik, O anlattı.

Bir arkadaşı İsviçre'de gezerken, bir bakıyor ana cadde de kızılca kıyamet. Banka soyuluyor. Polisler, yüzü maskeli soyguncular, pat pat silah sesleri, sirenler, ambulanslar, kurşunlardan yaralanmış insanlar, bir felaket. Her taraf ana baba günü. Cadde mahşer yeri.

Akşam o kanal, bu kanal gördüğü faciayı arıyor, hiçbirinde yok. Sabah bir İsviçre'n arkadaşına olayı anlatıyor; “Ne tv'lerde, ne de gazetelerde hiç haber yok, niye?” diyor. Arkadaşı yanıtıyor. “Biz aptal mıyız? Dünyanın bütün parası İsviçre bankalarında. Biz böyle bir kaynağı, riske atar mıyız?”

Aynı bizim medya (!). Ruhsuz medya.

Bir zamanlar üç beş işsiz güçsüz takımı, İstiklal Caddesi'ne kümelenmiş “cumartesi anneleri” adı altında bir numara ile bağırıp, çağırıyorlar.

Yolum oralara düştükçe bir bakıyorum, “cumartesi anaları”ndan çok medya ordusu. Bağıran, çağıran 15-20 kişi, kameraman, muhabir, fotoğrafçı 50 kişi. Ve hepsi her kanalda arzı endam ediyorlar. Hele şaşırtıpta polis birine bir cop indirsin, o zaman seyreyle gümbürtüyü...

İnsan hakları, demokrasi, hürriyet, faşist polis...

Medyamız anarşi ile mastürbasyon yapıyor.

Hele Reha Muhtar mı nedir, bir haber okuyor. Haber mi okuyor, dayak mı atıyor anlamıyorsun. Ağzından köpükler çıka çıka ve özellikle kan, barut, ceset, vahşet varsa bir şeyi bin kere göstere göstere rahatlıyorlar.

Bir de ses tonu var ki, Allah muhafaza, sanki biri gelmiş haber okurken adamı arkadan hançerliyor.

Yahu en sakin adam, O'nun sesini duydu mu adrenalini yükselir.

Böyle medya olur mu? Milletlerin ülkelerin dokunulmayacak değerleri vardır, manevi ve müşterek menfaatleri vardır.

Amerika yerle bir oldu. Bir kopmuş kafa, kol, bir yanmış ceset gördünüz mü?

Hangi İngiliz gazetesinde İRA terörünün başarısını okursunuz.

“BİZDE DE AKŞAMA SABAHA;

AP0'NUN BAŞYAZI YAZDIğINI GÖRÜRSEM, BEN HİÇ ŞAŞIRMAM.”

20 Yazılar

Sizi bilmem...

Bu ülke, konusu komşusu ile zaten, dinamit sandığının üstünde oturuyor. Dıştakiler kolay da en zor içimizdekiler.

Bizim hiç sırrımız yok.

Olsa bile. Ertesi sabah medyada.

Bunu açıklarken de gazetecilik yaptık sanıyorlar.

Ve geri zekalılara eğitim verir gibi, bir şeyi bin defa tekrarlayarak. Artık "ööö" deyinceye kadar.

Koca Aptallar...

Hz. Ebubekir;

"MAL CİMRİLERDE, SİLAH KORKAKLARDA, KARAR DA ZAYIFLARDA OLURSA, DÜZEN BOZULUR." demiş.

Sanki bizim medyayı yönetenler için söylemiş.

Karar veren onlar da...

BÜYÜK, ÇOK BÜYÜK MEDYA, AMA ÇIPLAK MEDYA...

Bende kuyruk acısı mı ne var, anlamıyorum? Bu dev medyaya bir türlü ısınamadım. Herhalde kıskançlıktan...

Adamlar da çiftler çiftler gazeteler, çiftler çiftler televizyon kanalları, onlarca dergiler falan filan.

Sen kalk Bablalı'de poponu yırt, bir mok olma! Dün Bablalı'den geçerken ceket (tabii o zaman ceketleri varsa, veya ceket giyme terbiyesi almışlarsa) düğmelerini iliklemek zorunda kalanlar, bugün ülkeyi yönetenlere hükmedip, kendi çıkarları doğrultusunda, bir Türkiye yaratıyorlar!

İsterlerse bir siyasi parti liderine çamur, diğerine gül atabiliyorlar.

Rüzgar onların istediği yönde esmezse, bunlar yalnız meteoroloji bakanlarını değil, mevsimleri bile değiştirebiliyorlar...

İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi olan Prof. Dr. Ömer AKSU hocamdan, Akkan'a söylerken işitmiştim.

Başkent'te bir resepsiyonda Amerikan Büyükelçisi "**Sizin medyanıza, dünyanın hiçbir demokrasisi dayanamaz**" demiş...

Büyükelçi farkında değil, o bizim medyamız değil, o onların medyası...

Kendi dünyaları.

Zaten çıkarları oldu mu, bir düşünüyorlar ki birbirlerine, ne yatlarına yabancı bayraklar çektikleri kalıyor, ne de yaptıkları usulsüzlükler. Hemen kirli çamaşırlar ortaya seriliveriyor. Sonra araya birileri giriyor, bir bakıyorsunuz kolkolalar...

Bu dünya hâli böyle işte... Daha doğrusu bizim medyanın hâli böyle...

"BİR İNSANIN SOYUNDA ASALET OLMADI MI, EVRENİN TACINI GİYSE ÇIPLAK KALIR..."

Montaigne'nin bu güzel sözü, şu eski ve yeni medyayı ne kadar güzel ifade ediyor.

Eskilerin asaleti şimdikilerde olmadığı için, altından pelerinler içinde, alınlarına pırlantalar da yapıştırsalar, yine de kıçları ve göbekleri açıkta ve çıplak kalıyor!..

Bedii Faik, (ki bir simgedir. Kılığı kıyafeti, nezaketi, asaleti, bilgisi, kalemi ile ve yanında çalışan işçisinin maaşını gününde vermek için arabasını yok pahasına satmasıyla) en son "MATBUAT BASIN ve derkeken... MEDYA" kitabında bakın ne diyor:

"... İkinci savaş sonu demokrasiye başlayış devri Bablâli'sinde otomobili olan gazete sayısı ya altıdır ya yedi. Yunus Nadi Bey'in vardı, iki oğlunun vardı, Asım Us'un vardı,

Necmettin Sadak'ın vardı. Ethem İzzet Benice'nin o bahsettiğim 946 dağıtımında ancak olabildi. Son Posta 'nın üç ortağından hiçbirinin henüz yoktur. Tasvir 'in iki ortağından hiçbirinin yoktur. Vatan'da Ahmet Emin Yalman'ın emrindeki araba da otomobilci olan kardeşinin tahsisi idi. Kâzım Şinasi'nin yoktu, Halil Lütfi'nin yoktu, Cemalettin Saraçoğlu 'mut yoktu...

Bunları ne yermek, ne de yüceltmek için sıralıyorum. Arabayla, maddi varlıkla, manayı ne çıkarabilir ne de düşürebilirsiniz. Sadece devrin gerçeklerini eksiksiz söylemek endişesi beni bunları anlatmaya zorluyor.

1950'den sonra bir Halil Lütfi hariç, o da tabiatı gereği hariç, hepsinin arabası olmuş ve sonra yeni yetme bizlerin de birer ikişer olmuştur da, manalarımız mı değişip yücelmiştir? Yooo... Neysek oyduk ve devrin şartları, çalışmalarımızın payı, şanslarımızın ve fırsat değerlendirmelerimizin sonucu olarak, bir şeyler kazanabildikse, bunlardan bir tekini dahi birbirimizle yarışımının aracı yapmadık! Hiçbirinden ille çok daha fazlasını ve yükseğini istemenin muştasını da yemediğimiz gibi!...

Ben yedi sekiz yılı, yeni deyimiyle fikir işçisi, ondan sonra 25 yılı gazete sahipliği ve daha sonraki yılların bir kısmını yine fikir işçiliğinde geçen yarım yüzyılı çoktaaan aşmış gazetecilik hayatımda, çok varlıklı olmakla övünen ve hep buna çalışan veya kendinden çok varlıklıya hasedinden çatlayarak bakan patron tipini ancak şu medya devrinde gördüm!

Tabîî bir de karşısı var, Saraçoğlu Şükrü Bey 'den Recep Peker'e, Şemsettin Günaltay'dan Nihat Erim'e ve hepsinin üstünde İnönü'den ihtilale, ihtilalden Demirel'e kadar pek çok hükümetten hiçbirinde, ülkeyi fonlarla idare etme furyasına girmeyi ve buna hazır başlamışken, bir de“MEDYAYI KALKINDIRMA FONU” yaratarak orada da yârân üretelim hovardalığına dalmayı da görmedim!...”

Biz gördük Bedii Ağabey, biz gördük. Hem seni, hem Erol Ağabey i, Haldun Ağabey i hem de diğerlerini...

Ne hazin ki, sonra da bunları ve bunların genel yayın müdürlerini gördük. “Genel Yayın Müdürü” makamını, banka genel müdürü sananları, “Başyazar ve Yazarlığı, bakanlıklarda iştakipçiliği olarak algılayanları gördük.

Sizden sonra, bunları görmek; okyanustan sonra, akvaryuma değil de kavanoza girmeye benziyor.

Hasan Ali Yücel, Kızılay'da yürürken bir öğrencisine rastlıyor. Öğrenci hocasının elini öptükten sonra soruyor:

"Hocam, nereden geliyorsunuz?"

Yücel yanıtıyor:

“Atatürk'ün sofrasından...”

Öğrencisi,“Hocam hana Atatürk'ü biraz anlatır mısınız çok merak ediyorum” deyince, Haşan Ali Yücel, gülüyor.

“Neyini anlatayım oğlum. Adam minare, biz maydanoz-..”

İşte Bedii Ağabey, siz minare, onlar maydanoz...

Kaynak:

Engin KÖKLÜÇİNAR,
Parasız Kitap, (Yeni Gün) 2001, İstanbul

*****

22 Yazılar

MEDYATİK KAMUOYU

Siyaset adamı **“Tanrı bizimledir”** diyendir.

“Tanrı bizimledir”in bugünkü karşılığı **"kamuoyu bizimledir"** diyen **Fransız sosyolog Pierre Bourdieu**, "Kamuoyu yoktur" başlıklı metninde (Çev. Hülya Tufan, Kamuoyu Kimin Oyu? Kitabından, İstanbul, 1995, s. 179), 1975'li yıllarda Fransa'da büyük bir artış gösteren kamuoyu araştırmalarının kamunun kanaatlerini yansıtmadığını belirtir. Bourdieu, kamuoyu araştırmalarıyla ortaya çıkan kamuoyunun aslında yapay bir olgu olduğunu, bu tür yoklamalarla insanlardan sadece tavır almalarının istendiğini ve istatistik! bir kümelenmenin sağlandığını söylerken, kamuoyu yoklamaları yapanları ve bunu kullananların üstü kapalı bir biçimde benimsenen kabul çerçevesindeki kamuoyu için, **'kamuoyu yoktur'**, ifadesini kullanır.

Kamuoyu hakkında yapılmış birçok tanım içinde en genel olanı, toplumun genelini ilgilendiren konular hakkında alınan tavır, durum ve yansımalarıdır. Kültür sosyologu Bourdieu'yu **'kamuoyu yoktur'**, ifadesine götüren şey de, onun sosyolojisinin temelini teşkil eden yansımalarıdır. Yansımalara önem veren ve bunu modernizasyonun sosyolojisinde kullanan Bourdieu, yansıma teorilerinin özne, nesne ve yansımalar ortamı ile oluştuğunu belirtir. Özneler, topluma güven duygusu vermiş, bireyler, sanatçılar, entelektüeller, sosyal sınıflar, gruplar ya da cemaatler, nesnelere; toplumu yapılandıran normlar, semboller, etik değerler, yansımalar ise, bilinçlilik ya da dildir. Bourdieu, sosyal değişme yerine, gerçek hayatta sosyal dolaşımın durgunlaşması (stasis) nı inceler ve bunun sosyal değişmeden daha etkili olduğunu iddia eder.

Ülkemizde kamuoyu yoktur, diyebilecek kadar kamuoyu araştırmalarımızın olduğunu söyleyememekle beraber, kamuoyunu temsilen medyaların gündeme getirdikleri kamuoyuyla **“medyatik kamuoyu”**ndan bahsedebiliriz. Bu tür kamuoyu, belirli güçlerin temsil ettiği, giderek tekelleşen medyalarla belirlenen, siyasetin dışına itilmiş daraltılmış bir kamuoyudur. Bu dışlama ile siyasal hayatta yaşamakta olduğumuz gibi, partilerin sınırlarını daraltan ve parti siyaseti dışında herhangi bir siyasetin üretilmediği bir süreç yaşanmaya başlanır. Toplumsal hayata yansımayan kamuoyu ise, ne bilinçlilik ne de dil (konuşma, söz söyleme)in paylaşıcısıdır. **Bizim yerimize karar verenler, kamu adına belli formülleri öne sürenler, medyatik kamuoyunun birer göstergesidir.**

Gerçek kamuoyu ise, ne tür pozisyonda olduğu pek bilinmeyen, kendini yansıtacak kadar özne ve nesnelere güven duymayan bir kamuoyudur.

KAYNAK:

Pierre Bourdieu, "Kamuoyu Yoktur", Kamuoyu Kimin Oyu? (içinde), Pierre Bourdieu, Patrick Champagne, Daniel Gaxie, Jean-Paul Gremy, Guy Michelat, Hülya Tufan, Hz. Hülya Tufan, Kesit Yayıncılık, 1995.

Pierre Bourdieu; In Other Words, Essays Towards a Reflexive Sociology, Trans. by. Matthew Adamson, Stanford University Press, Stanford, 1990.

Kaynakça

SÖZEN Edibe [Kitap]. - Medyatik Hafıza, İstanbul, 1997, s.65-66

MEDYANIN GÜCÜ

“Günümüzde medyanın gücünden sıkça söz ediliyor. Çoğu kimse böyle bir illüzyona kapılmış gibi. Dünya elli yıl öncesine göre kitle iletişim araçlarının hem nicelikleri, hem de nitelikleri bakımından büyük değişim geçirdi. Haberleşme teknolojisinin neler gerçekleştirdiğini saymakla bitiremiyoruz. Medyanın yaygınlık alanının şaşırtıcı boyutlara ulaştığını kabul etmemek mümkün değil. Hatta bunun şakasını da yapıyorlar:

" -BİR SİNEKLE BİR DEVLET BAŞKANI ARASINDA NE BENZERLİK VARDIR?

- HER İKİSİ DE GAZETEYLE ÖLDÜRÜLEBİLİR".

Ama bu sadece bir şaka ve şakayı gerçeğe karıştıranları çok acı tecrübelerin beklediğini söyleyebiliriz.

Kitle iletişim araçlarının kendi başına bir güç olduğu vaki değil. Gerçi medyanın yönlendirmesinden etkilenen çok sayıda insan var, ama yönlendirmeyi medya kendi iktidarının bir tezahürü olarak yürürlüğe koymuyor. Medyanın yönünü bizatihi iktidar belirliyor. Dolayısıyla, medya tarafından sevk ve idare ediliyor gibi olan insanlar medya olmadan da iktidarın başka araçlarıyla zaten sevk ve idare edilmekte bulunan insanlardır. Medyanın kendine mahsus hedefleri yok, bu yüzden bağımsızlığından söz etmek yanlış. Hattâ dünya çapında medyanın özerk bir karaktere bile sahip olduğu söylenemez. Kısmî dahi olsa özerkliği elinde tutan medyatik güç Körfez Savaşı sırasında dünyanın tek televizyon kanalına mahkum olmasını önleyebilirdi.

Günümüz iktidarları medyasız etkinlik gösteremiyor. Bu onun geçmiş dönem iktidarlarından en bariz farkı. Öyleyse iktidarın muhtaç olduğu bir araç olarak medyanın gücünden söz etmeli değil miyiz? Hayır, çünkü medya ile iktidar arasındaki ilişki bir geminin mürettebatı ile kaptanı arasındaki ilişki gibi değil. İktidar medyayı kendi gücünün zorunlu uzantısı olarak meydana getirmiştir, "iktidar bozar, mutlak iktidar mutlaka bozar" sözü, medyayı etkin kılarak gücünü tanıtmayı gözeten iktidar için bilhassa geçerlidir. Eğer toplumda medyanın sebep olduğu bir tahribattan söz edilecekse, bu tahribatın iktidarın arzuladığı bir sonuç olduğunun bilinmesi gerek. Çünkü iktidar baskısını ancak kitleyi kitlevî nitelikte tutmak suretiyle yürürlüğe sokabilir.

Bu yüzden medya dolayısıyla doğan aksaklıkların giderilmesini medyadan beklemek tıpkı teknolojinin yitkiğini teknolojinin onarmasını beklemek gibidir. Efendisine kızıp uşağı dövmeye kalkışanlar, bunu başaramadıkları zaman o efendi tarafından dövürülmüş duruma düşerler. Başardıkları zaman ise kendi efendilik konumlarını kaybetmiş olurlar. Efendiliğimizi korumamız için efendi ile dövüşebilecek şartları kollamamız gerek."[\[1\]](#)

Bu sözler beş yıl önce yazıldığı halde içeriği ile bugün de aynı durumların devam ettiğini göstermektedir. Kuvvet ve kudret yanlış yapma hakkını kimseye vermez. Haddini aşan mağdurla, kuvvetini gösteren arasında hiçbir fark yoktur. Derler ya **"Düşmez Kalkmaz Bir Allah Teâlâ'dır."** Söylenecek sözleri, yapılacak hareketleri yerli yerince hakkaniyetle uygulamak ne güzel bir şeydir. Rasûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Bela (ağızdan çıkan) söze bağlıdır, eğer bir kimse başkasını köpek sütü emdi diye ayıplarsa, o kimse de, o köpekten süt emer. Yani bir kimse, bir başkasını kötü bir iş yapmakla ayıplarsa, ayıpladığı o kötü iş, onun kendi başına mutlaka gelir." [\[2\]](#)

İnsan üzerinden yıllar geçse de ettiğinden geri kalmaz. Öyle ki yıkılmaz zannedilen bir insan önce dostları, sonra kendi eliyle yaptığı işler ile perişan hale gelirse, telafisi mümkün olmayan derde düşer ve düşürür..

Musa aleyhisselâm, Allah Teâlâ'ya kavmindeki bir fitneciye sorarken, Allah Teâlâ **"benim dedikodu yapmamı istiyorsun"** demiştir.

Önemli olan mevzu, hırslar, bir yerlere gelmek için verilmiş ödünler ile şahsiyet enflasyonuna düşmemek gerektiğidir.

Her yuvarlanan taş güldür güldür yerini bulur. Fakat bu arada ezilmekten kurtulmak büyük erdemdir. Çünkü tepeden düşen taşın dengesi yoktur.

Allah Teâlâ buyurdu ki;

"O gün ki, onların tuzakları kendileri için hiçbir fâide vermeyecektir. Ve onlara yardım da edilmeyecektir."[\[3\]](#)

Sonuçta insanlar emellerine kavuşmak için doğru yolları kendilerine seçmezlerse, hileler ve eşilen kuyular onların zindanı olacaktır.

Allah Teâlâ'ya sığınırız.

[1] **ÖZEL İsmet Neye Kaybettiğini Hatırla** [Kitap]. - İstanbul : Şule, 2006,s.36-38

[2] (Alauddin Ali b. Abdülmelik b. Kadı Han Müttaki el-Hindi, **Kenzü'l-ummâl fi süneni'l-akval ve'lefal**, III, 315)

[3] **Tur, 46**

Hasbelkader İngilizce bildiğim için senin yaptığın televizyonu da, burada çıkan gazeteyi de takip etmiyorum. BBC seyrediyor, *Guardian*, *Independent* falan okuyorum. Yani senin İngiltere'den ceket alabilecek paran olması gibi, benim de okumama ve seyretmeme yetecek İngilizcem var. Sen yerli malı giymiyorsun, ben de yerli malı tv seyretmiyorum, gazete okumuyorum. Herkesin parası olsa Türkiye'de üretilen kalitesiz ürünlere kimse mahkum olmaz, herkes senin gibi daha kaliteli şeyler giyer; herkesin İngilizcesi olsa Türkiye televizyon ve gazetelerine mahkum olmaz, benim gibi daha kaliteli gazete okur, haber kanalı seyrederek. Yani, insanların imkânsızlığından, fakirliğinden yararlanarak ayakta duruyor, varoluyor, para kazanıyor Türkiye medyası.

5 Ne? 1 Kim? / Sayfa: 145 / Mustafa Alp Dağıstanlı / Postacı Yayınevi.

<http://www.msersdark.com/kokusmus-tuzla-tazelik-derdine-dusmek/>

JACQUES LACAN “BENİM ÖĞRETTİKLERİM” VE “TELEVİZYON” İSİMLİ ESERLERİNDEN

“Beni sorgulayan beni okumasını da bilir.

JACQUES LACAN

[Lacan’ı okumak biraz zor.
Fakat okumak gerekiyor.]

Unbewusst =Bilinçdışı’nın Gerçek Çevirisi

Unbewusst’un “Bilinçdışı” diye çevrilmesi Türkçe’de yürürlük kazanmıştır. Unbewusst teriminde “un” ön eki, bir olumsuzlamayı belirtir. Olumsuzlama “bewusst” ile ilgilidir, öyleyse “bilinçli” ile. Böylece bu terimin aslına tam uygun çevirisi “bilinçsiz” olmalıdır. *Türkçe’deki “dışı” belirlenimi eksik bir yorumdur.*

Bilincin dışı, her çeşit ruhsalın (psişğin), düşünselin (mentale’in) dışını da belirtebilir, öyleyse ruhsal ve düşünsel ile hiç ilgisi olmayanı da, örneğin dışsal, maddî nesnelere. Oysa bilinçsiz, ruhsal alan, düşünsel alan ile sınırlanan bir konumu dile getirir. Kabul etmek gerekir ki, doğru olmakla birlikte, bu “bilinçsiz” teriminin dilimizde isim olarak yürürlük kazanması kolay görünmemektedir. Öyleyse bilinçdışı sözcüğü kullanılmaya devam edilecektir ama elbette sözcüğün aslına göre anlam kaybı ya da çarpıtmasıyla. Çeviri sorununa ileride gireceğiz; şimdilik, kısaca, bu “bilinçsiz” teriminin felsefede yarattığı salınımı ve devinimi kuşatmaya çalışmak istiyoruz ve bu salınım ve devinimde Lacan’ın oynayabilmiş olduğu ya da oynayabileceği rolü.

Bilinçsiz teriminin kapsamına, öncelikle belleğin gücüllüğünü alabiliriz. Bilinç, en basit anlatımıyla, belleğin geçmişe giden derinliğinin yüzeyinde, insan öznesinin şimdiki zamanındaki pratik konumuna bağlanan bir yüzeydir. Oysa belleğin gücüllüğü kendi içinde etkindir. Bu etkinlik zaman zaman bilince yansır. Oysa tersine bir devinim de söz konusu olmaktadır: Bilinç, zaman zaman belleğe döner, bazı anıları yeniden anımsar, gün ışığına çıkarır. Böylelikle, bilinçsiz, bilincin dikkatine açılabilir. *Ama zaten bilinç, Derrida’nın Husserl okumasında (La voix et le phenomene, 1967) çok iyi belirttiği gibi belleğe yapısal olarak bağlıdır: geçmiş ile kurulmayan şimdiki zaman yoktur.*

Psikanaliz, romancıların, sanatçıların ve daha nicelerinin bildiğini teorileştirme çabası olmuştur: belleğin bilinçsizini öncelikli olarak fantazm, cinsel arzu ve daha da berisinde itkiler belirlemektedir. Öyleyse belleğin bilinçsiz’i yalnızca bir çeşit birikimsel depo (belleksel izlerin, anıların biriktiği, üst üste yığıldığı) değil ama devingen bir gizli ve “kör” alandır: orada (Freud’un, Lacan’ın devraldığı bir terimle, “başka sahne” dediği yerde), yaşam ve ölüme kayıtlı güçler devinmekte, nesnel bağlar kurulmakta, imgeler kurulmakta, “yasaklar” ve “yasalar” devreye girmektedir. [2. Kitap; sh:18-19 Ahmet Soysal Sunuşu]

Jacques Lacan, Benim Öğrettiklerim isimli eserinde diyor ki;

Herkes psikanaliz üzerine yeterli bir fikri olduğuna inanır. **“Bilinçdışı, şey işte, bilinçdışıdır.”** Artık herkes bir bilinçdışı olduğunu biliyor. Artık sorun yok, itiraz yok, engel yok. Peki ama nedir bu bilinçdışı?

Bilinçdışı, onu olduk olası biliyoruz. Elbette bilinçdışı olan bir sürü şey var ve hatta felsefede çok uzun zamandır herkes bundan bahsediyor. Ama psikanalizde, bilinçdışı, sıkı düşünen bir bilinçdışıdır. Şu bilinçdışında karıştırdığı haltlar, delilik. Düşünceler, diyorlar.

Aman dikkat, bir dakika. **“Eğer bunlar düşünceyse, bilinçdışı olamaz. O düşündüğü an, düşündüğünü düşünür. Düşünce kendi kendisine açıktır, düşündüğümüzü bilmeden düşünemeyiz.”** [1. Kitap; sh:23]

Bilinçdışı ve Dil

“Bu bakımdan dil, üstyapıdan köklü bir biçimde ayrılır. Dil belirli bir toplumdaki şu ya da bu, eski ya da yeni bir altyapının ürünü değil, toplumun ve altyapıların yüzyıllardır süregelen tarihlerinin bir ürünüdür; belli bir sınıfın değil, bütün bir toplumun, toplumun bütün sınıflarının gereksinimlerini karşılamak için yaratılmıştır. Tam da bu nedenle, toplum için tek bir dil olarak, toplumun tüm üyeleri, tüm halk için ortak dil olarak yaratılmıştır. Bundan dolayı dilin insanlar arasında bir haberleşme aracı olma işlevi, diğer sınıfların zararına tek bir sınıfa değil, toplumun tüm sınıflarına eşit ölçüde hizmet etmektedir. Gerçekte bu, bir dilin neden eski, köhnemiş düzene olduğu gibi yükselen yeni düzene, eski altyapıya, sömürücülere olduğu gibi sömürülenlere de eşit ölçüde hizmet edebildiğini açıklamaktadır.” (ç.n. 1. Kitap, sh:43 J. V. Stalin, “Marksizm ve Dil”, Evrensel Basım, 2005, çev. S. Nasuhoğlu:).

Tek cümleyle söylersek, kendimi “bilinçdışının bir dil gibi yapılandığını” söyleyerek ifade ediyorsam, bu, Freud’un koruyuculuğunda yapı’lanan her şeye gerçek işlevini yeniden kazandırmayı denemek içindir, ve bu şimdiden ilk adımımızı görmemize olanak tanır.

Herkesin akıl edebileceği gibi, dil olduğu için hakikat vardır. Kendini canlı nabız atışı olarak gösteren, istendiği kadar bitkisel bir seviyede ya da jest (gestuel) bakımından daha gelişkin bir seviyede vuku bulan şey, ne adına geri kalandan daha doğru olacaktır?

Yalnızca biyolojik kavga söz konusu olduğu müddetçe hakikat boyutu hiçbir yerde değildir. Düşmanı yanıltmak için yaratılmış bu boyutu işin içine soksak bile, hayvandaki bir gösteriş buna ne katar ki? O herhangi başka bir şey kadar doğrudur, çünkü tam da elde edilmesi gereken şey gerçek bir sonuçtur, yani başka’nın köşeye sıkışmasıdır. Hakikat, ancak dil var olduğu andan itibaren yerleşmeye başlar. Eğer bilinçdışı dil olmasaydı, Freudcu anlamda bilinçdışı diye adlandırılacak şeyin hiçbir ayrıcalığı, hiçbir önemi olmazdı.

En başta, eğer bilinçdışı dil olmasaydı, Freudcu anlamda bilinçdışı olmazdı. Bilinçdışı olur muydu? Şey, evet, bilinçdışı, çok iyi, sözünü edelim. Bu da, bu masa da, bilinçdışıdır.

fade ediyorsam, bu, Freud’un koruyuculuğunda yapı’lanan her şeye gerçek işlevini yeniden kazandırmayı denemek içindir, ve bu şimdiden ilk adımımızı görmemize olanak tanır. Herkesin akıl edebileceği gibi, dil olduğu için hakikat vardır. [1. Kitap, sh:46-47]

Dindar Nevrotik’midir?

Dindar kesinlikle nevrotik değildir. Dindardır. Ama nevrotiğe benzer, çünkü o da aslında Başka’nın arzusu olan [şey] etrafında bir şeyleri bir araya getirir. Yalnız, bu var olmayan bir Başka olduğu için çünkü Tanrı’dır kanıt göstermek gerekir. O zaman, o bir şey talep ediyormuş, örneğin kurbanlar istiyormuş gibi yapılır. İşte bu yüzden yavaş yavaş nevrotiğin, özellikle de takıntılı nevrotiğin tavrıyla karışmaya başlar. Bu tüm kurban törenle rinde kullanılan tekniklere çok benzer. Size bunları, kesinlikle kullanışlı olduklarını ve Freud’un söylediklerinin tersi olmamakla kalmayıp, onu tamamıyla okunmaya değer bile kıldıklarını anlatmak için söylüyorum.

Bu bizzat Freud okumasından çıkar, tabii eğer onu, yalnızca, genelde psikanalistlerin kendi dinginlikleri için kullandıkları tamamen opak büyütle okumak istemiyorsak, çünkü çok sarp ama konuyu biraz yenileyen topraklara girildiğini fark etmek için oyunu azıcık ileri götürmek yeterlidir.

Bunları yan yana koyarak birazcık hızlı/aceleci olacak bir gizli anlaşma yapmanın gerekmesi, **nevrotik ile dindar arasında bir bağ fark ettiğimiz için değildir.** Yine de bir nüans olduğunu görmek, bunun neden doğru olduğunu, nereye kadar doğru olduğunu, neden tamamıyla doğru olmadığını anlamak gerekir.

Bu Freud a karşı çıktığımız değil, onu kullandığımız anlamına gelir. O zaman o kadar kapak anlattığı şeyin bir önemi olduğu fark edilir. Zavallı Freud, oradaydı, diyordu, bir arkeolog gibi, delikler, çukurlar açıyor ve nesnelere topluyordu. Hatta belki ne yapması gerektiğini, yani şeyleri in situ [yerin de] mi bıraksın yoksa onu hemen rafına mı taşısın pek bilmiyordu. Bu, Freud ile birlikte başlayan, yeni bir üslupla bu hakikat araştırmasında gerçekten neyin doğruluk taşıdığını anlamaya olanak tanır.

Başka'nın arzusuna yapılan göndermeye geri dönelim.

Eğer arzuyu, düzdeğişmece adı verilen kendi temel dil sel tabanına bağlayıp dilin fonksiyonu olarak arzuya ilişkin doğru bir kurulum elde etmek için zaman ayırdıysanız, psikanalizin alanı olan, keşfedilecek alanda çok daha kesin bir biçimde ilerlersiniz. Hatta psikanalitik teoride öylesine kapalı, küt, tıkanmış kalan bir şeyin hakiki sinirini gayet iyi fark edebilirsiniz.

Arzu Başkanın alanında oluşuyorsa da, eğer **"insanın arzusu, Başkanın arzusu"** ise de, insana ait arzunun, özbeöz kendi arzusu olması gerektiği de olur. [1. Kitap, sh:57-58]

Medeniyet = Borular Ve Lağımalar = Kanalizasyon

Uzun zaman önce tanıştığım ve daha fazla göremediğim için üzülmediğim ince zekalı bir adam var, oldukça tanınmış biri: Aldous Huxley. İyi bir aileden gelen hoş bir adamdı ve kesinlikle aptal değildi, hatta hiç değildi. Hala hayatta mı bilmiyorum. Fransızca çevirisi Stock yayınlarından çıkan, eğer hafızam beni yanıltmıyorsa, **Adonis ve Alfabe** adlı kitabını edininiz. Bu başlık elbette az önce bahsettiğim şeyi, büyük dışkı dolaşım yolunu içeren bölümü haber vermiyor.

Bundan bahsetmek her zaman şok edicidir, oysaki bu her zaman medeniyet dediğimiz şeyin bir parçasını oluşturur. **Büyük bir medeniyet en önce kanalizasyon sistemine sahip bir medeniyettir.** Bu türden şeylerden yola çıkmadıkça, ciddi hiçbir şey söylenemez.

Kesinlikle hiçbir illiklik niteliği taşımadıkları halde neden bilmem belli bir zamandan beri ilkel denen halklarda, ya da etnologların ilgilendiği toplumlarda diyelim her ne kadar teorisyenler ilkel, arkaik, mantık öncesi olana ve böyle başka zırvalara dair ağız kalabalığı ederek bu konuya burunlarını soktuklarından beri, kimse hiçbir şey anlamasa da işte bunlarda en azından kanalizasyon problemleri vardır. Böyle bir problem olmadığını söylemiyorum. Ve belki bu problemi daha az yaşadıkları için onlara vahşiler ve hatta iyi vahşiler denmiş ve doğaya daha yakın insanlar olarak değerlendirilmişlerdir.

Ama iş büyük medeniyet = borular ve lağımalar eşitliğine geldiğinde, bunun hiç istisnası yoktur.

Babil'de lağımalar vardı, Roma'da sadece lağım vardı.

Şehir bununla başlar, **Cloaca maxima**. Dünya imparatorluğu ona yazgılıydı. Demek ki onunla gurur duyulmalıydı. Gurur duyulmamasının sebebi, bu olguya, deyim yerindeyse, temel önemi verilirse, kanalizasyon sistemi ile kültür arasındaki mucizevi benzeşimin fark edilecek olmasıdır.

Kültür şimdi artık bir ayrıcalık değildir. Tüm dünya bununla fazlasıyla kaplanmış. Üzerinize yapışır kültür. Yine aynı yerden gelen bu atık kabuğuna sanki gömülmüş halde, buna belli belirsizce bir biçim vermeye çalışırız. Peki bu neye indirgenir? Hani denir ya, büyük genel fikirlere. Örneğin, tarihe.

Tarih pek çok şeyi hale yola koyar. Tek bir anlamı yoktur, bin bir anlama sahiptir. Buna bir dayanak değeri vermiş olan insanlar vardır. [1. Kitap, sh:88]

Aklın uykusu canavarlar yaratır

Goya'nın küçük bir gravürünün kenarına, şöyle yazıldığını görürüz: **"Aklın uykusu canavarlar yaratır"**. Bu güzeldir, ve sanki Goya yapmış gibi, daha da güzeldir, bu canavarları görürüz.

Görüyorsunuz ya, konuştuğumuzda, hep zamanında durmayı bilmek gerek. "Canavarlar yaratır"ı eklemek iyi olmamış mı? Biyolojik bir sayıklamanın (elucubration) başlangıcı bu. Biyoloji de bilim doğurmaya uzun zaman harcamıştır. Uzun süre altı bacaklı danaya takılıp kaldılar. Ah! Bu canavarlar yok mu, hayal gücü, hoşumuza gidiyor. Oh! Bilirsiniz, ne güzeldir psikopatlar, der psikaytrlar, dolup

28 Yazılar

taşarlar, karıncalar gibi, icat eder, hayal eder, harika. Bunu hayal eden sadece onlar. Psikopat için bu nasıl size söyleyemem, yeterince psikopat değilim, ama kesinlikle psikiyatrların hayal ettiği gibi değil, özellikle de önce kuruluma sonra da genellemeye geçmek için duyum ya da algı psikolojisi bilmem neden hareket ettikleri zaman olduğu gibi değil, bunların hepsi de zavallıclıkların nerede çuvaladıklarını anlamaya çalışmalarından kaynaklanıyor. Bunun onların kurulumlarıyla hiçbir alakası yok, bu apaçık görülebilir.

O yüzden durmayı bilmek gerek. Aklın uykusu hepsi bu.

Peki bu ne demek? Uykuda kalmamızı teşvik eden akıldır demek. Yine burada da, benim küçük bir usdışıcılık beyanında bulunduğumu anlamanız tehlikesi yok mu bilmiyorum. Ama hayır, tam tersi. Kapı dışarı edilmek, dışlanmak istenen şey, yani uykunun egemenliği, böylece akla, aklın imparatorluğuna, işlevine, söylemin hakimiyetine, başka birinin söylediği gibi, insanın dilde ikamet etmesi olgusuna ilave edilmiş olur. Bunun farkına varmak ve rüyanın metninin ta kendisinde aklın çizdiği yolu takip etmek usdışıcılık mı? Belki tüm bir psikanaliz, belki vuku bulabilecek olandan, yani bir uyanma noktasına gelip dayanmamızdan önce cereyan ediyor. [1. Kitap, sh:105-106]

Düşünce Hastası

Freud bize, bu hastalar arasında, düşünce hastaları olduğunu öğretti. Yalnız, bu şekilde tasvir edilen işleve dikkat etmek gerek. **“Kafadan çatlak olmak”** dediği anlamda mı, bunun düşünce düzeyinde cereyan etmesi anlamında mı düşünce hastasıdır?

Bunun anlamı bu mudur?

Freud’a kadar kısacası insanların söylediği buydu. Tüm sorun işte buradadır. **“Zihinsel psikopatoloji”**den bahsedilir. Organizmada katlar vardır ve bir de üst kat vardır. Komut aygıtları seviyesinde, küçük bir salonda bir yerlerde biri olmalı, buradan tavanda yukarıda olan her şeyi söndürebilir. Özet bir bakış açısından düşünce işte böyle hayal edilir. Bir yerlerde yönetici olan bir şey var ve işte bozukluklar bu seviyedeysen, düşünce bozuklukları olacaktır. Kuşkusuz, her şey söndürülürse, bu belli bir düzensizlik doğuracaktır, ama yine de hayatta olacağız, bir kapıya doğru el yordamıyla yöneleceğiz ve o düzeltilecektir. Klasik düşünce hastası anlayışı böyledir.

“Düşünce hastası” [Akıl hastası] ifadesi belki başka bir düzlemde alınabilir. **“Vebadan hasta hayvanlar”** dediği gibi **“Düşünce hastaları hayvanlar”** denebilir. Bu başka bir kabuldür. Düşüncenin kendinde bir hastalık olduğunu söylemeye kadar gitmeyeceğim. Veba basili de, kendinde, bir hastalık değildir. Bu hastalığı doğurur. Bu basile dayanmak üzere yaratılmamış hayvanlarda bu hastalığı doğurur. Belki de söz konusu olan budur. Düşünmek kendinde bir hastalık değildir, ama bazı insanları hasta edebilir.

Ne olursa olsun, Freud’un ilk başta keşfettiği, buna çok yakın bir şeydir. Hastalık seviyesinde, dolaşan düşünce vardır ve hatta herkesin düşüncesi, ekmeğimiz ve şarabımız, az paylaştığımız düşünce, hakkında **“birbirinizi düşünün”** denebilecek düşünce. Söz konusu olan işte bu düşüncedir. Belli bir hastalıklar alanı nevrozlar alanı oluşturan fenomenler sıkı sıkıya bu “birbirinizi düşünün”le bağlıdır. İşte Freud kendini bununla takdim eder. [1. Kitap, sh:124-125]

Kaynaklar:

[1. Kitap]

Jacques Lacan, Benim Öğrettiklerim, Özgün Adı: Mon Enseignement, MonoKL Yayınları, Fransızcadan Çeviren: Murat Erşen, Birinci Basım: 2012 Ağustos, İstanbul

[2. Kitap]

Jacques Lacan,Televizyon, Özgün Adı Television, MonoKL Yayınları, Fransızcadan Çeviren: Ahmet Soysal, 2012, İstanbul

HAYATIN GÖRMEK İSTEMEDİĞİMİZ TARAFLARINDAN

KAMPLAR (ZAYIFLAMA-STRES ATMA) VE BİREYSEL TATİL YAPMANIN GÖSTERİLMİYEN YÜZÜ

Yazları tatil yapma veya kampa gitme düşük gelirli insanlar için geçerlidir. Zenginler için tatil yapma mefhumu yoktur. Onlar, her zaman tatil yaparlar. Zenginlerin kendi aralarında aradıkları farklılık ise Extreme (uç değerler) /normüstü veya sapıklıkta nerede oldukları araştırmaktır. Zenginler için sözü uzatmadan kriterleri aynı seviyede olan insanların tatmin oldukları dünyasına örnek verelim.

Plajlar-Kamplar.

İnsanlar, bireysel neden tatil yapar ve altındaki sorun nedir? (Ailelerini beraberinde alıp götürülenler konu kapsamı dışındadır.)

Bu gibi yerlerdeki tatil sağlık için mi yoksa “kişiliğini bulma/bütünlüğü bozulmuş olmanın çıkar yollarıdır?

Bahsedilen yerler hakkında “sosyal bir ihtiyaç olduğu” umumî intibası vardır. Fakat günümüzde bu yerlerin bu şekilde olmayıp, yalnızlık / narsist duygular içinde palazlanmış insanların çıkmazlarına çare gibi görünmektedir.

Neden mi?

Tabii ki günümüzde akrabalık ilişkileri ve aile bağları kopmuş toplum olma yolunda ilerleyen ülkemiz (yabancılar için bu zaten yoktur) de bile bayramlarını kaçamak/tatile çeviren insanların içler acısı durumunu/ bakımını irdelemenin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Haber programları dahi magazin haberleri ve gençleşme hülyaları ile paparazzi gibi olunca çok söze gerek kalmıyor.

Toplum ahlak ve düşüncede çeşitliliği barındırır. Eğer çoğunluk, aşağılanmış ve umut trendi yükseklerde olan insanlar tarafından oluşursa, bulunduğumuz yerler ve durumlar yetmez olmuştur, demektir. **“Daha fazlası”, “her şey senin için”, varsa yoksa benlik/ narsizm.**

İnsanın, bir “Dur” diyeni olmazsa, tatmin olmasını ötekilerin ifâ edemeyeceğini bilmekteyiz. Çare üreticisi zannedilen âkillerde gerçekleri korkmadan söylemedikleri zaman, birileri yanlış tedavilere yönlendirmedeki başarıları sayesinde; güncel doğrulara uymak mecburunda hissetmeyi artırmıştır. Evet, bazı istismarcılar (firmalar) düzeneklerini bir ahtapot gibi hazırlamış ve insanları sarmalamaktadır.

Korkunç bir durum.

Mesela; son dönemlerde erkeklerde pek aşağıda kalmasa da en çok mağdur olan insanlar “kadın ve çocuklardır”. Kendini çirkin gören veya kilolu hisseden kadınlar, beğenilmek arzularını nasıl tatmin edecekler. Bu bir sorundur. Onlarında arzularına kavuşmaları gerekir kabilinden “normal hayat yaşamadığını hissettirmek” için propogandif iletişimin paranoyası ile çöküşe uğratılmaktadır. Bu mazlum kişiler normal hayatını sürdürmediği hissinden kaçış/arayış içine düşmüşlerdir.

Çare “kabuğu kırmak”tır. Fırsat yaratılmalıdır. tatiller ve Afrika gibi uzak diyarlar tercih sözkonusudur. “Uzaklık emniyeti”

İşte kısa bir dönemde az bir kazancını harcayarak eziklik duygusundan kurtulmaya çalışmak bir umuttur.

Yanlış mıdır?

Bunun cevabı çok zordur. Her insan çıkmaz yolda kalmak istemez, bir şekilde çıkmak ister.

Buradaki sorun tercih edilen çıkışın doğrusunun yapılıp/ yapılmadığını, anlamak / anlatmaktır.

30 Yazılar

Ruhsal psikozun ve aşığılanmışlığın tedavi edilmesinde, meşruiyetin içinde gizlenmiş gayri meşru ilişkiler, ne kadar doğrudur. Bu hususa doğru taraftan bakmak gerekir. Normal hayatta herkesin dışarı çıkaramadığı arzu ve duyguları vardır. Bunu kısa dönemli ilişkilerle dışa vurmak/tatminini sağlamak ise tehlikeler barındırdığı gibi geleceği de ipotek altına alabileceği gibi, gerçek ruhsal tedavisi de olmayan yöntemlerdir.

Tatil yerlerinin “**Aşk Yazı**” ritüellerini barındırması, insanın yozlaşmış ve vahşi tarafını tatmin ederken kendi cehennemini yaratışının mekânları olduğunu hatırlayalım. Bu durumun istatistiksel verileri vardır. Bilinir, ama kimse söylemeye yanaşmıyor. Sonuçta, kampların, gerçeğinde ayak kaydırıcı yerler olduğu biraz anlayabildik.

İnsan geçmişine bakarsa, üzüleceği çok yanlışlarını olduğunu görebilir. Ancak son kararında geçen geçmiştir dese de, geleceği bu geçmişin üzerine çoktan kurulmuştur. Bu nedenle aile yapısının kuvvetlendirilmesinde, devletin ve milletin hassas olması gerekir. Bunu söylemek çok zor.

İnsanlık şirketlerin kapitalist rüzgarında köleler gibi olma yolunda ilerliyor.

Bu oyun bozulmalı, hepinizle.

YİYECEK SATAN FİRMALARININ PAZARLAMA HİLELERİ

Unutmayalım ki, yiyecek rengi bize tat kategorisi hakkında bilgi verir.

Kırmızı tatlıdır, siyah ise acıdır.

Kırmızı yiyecekler genelde kabul görür ve çok tutulur. Kiraz, çilek veya kırmızı et gibi.

Siyah yiyecekler çürüme ve ölüm anlamını taşır ve menfi şeyleri akla getirir.

Böylece renk psikolojisi yiyeceğimizi değerlendirir ve satın alırken önemli bir rol oynar. Üniversitelerde yapılan denemelerde, Patatesleri siyaha, karnabaharı yeşile ve kuşkonmazı kırmızıya boyadılar. Tatları aynı olmasına rağmen kimse yemek istemedi. Tatlarını çağrıştırarak yemek istemediler. Tamamıyla değişik tatlarla eşleştirme yaptılar.

Yiyecek endüstrisinin yeme psikolojisini uygulayarak ürünlerinin en iyi tarafını göstermektedirler.

İyi takdim edilen ve ambalajları uygun olan ürünler daha çok satar.

Unutmayın ki; şirketler en iyi neticeyi yani paramızı çalmak istediklerinden karşılığında her hileyi sunmaktan korkmazlar. Bu yapılanların yasal olarak bir cezâi yaptırımını şu an için mümkün görünmüyor.

Allah Teâlâ'ya sığındık. Kulları aciz kalınca, yardımını muhakkak gönderir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

PARANOİA / Paranoia (2013)

İnsanlığın Başbelası Olan İletişim ve Teknolojisi

Bahaneler üretmeyeceğim. Bunların olmasını ben istedim. Hepsini hem de. Ve bunları yapabilmek için başka birine dönüşmem gerekti. Daha fazlasını istedim..

Bizler geleceği bizden çalınan nesle aitiz.

Ailelerimizin inandıkları Refah Gelecek Rüyası, kendi zenginlikleri için, yalan söyleyen, düzenbazlık yapan ve dolandıran kişiler tarafından yok edildi.

Eskiden iyi notlar aldığımızda, doğru okula girebilir ve doğru işe sahip olabilirdiniz.

15 yıllık zorlu bir çalışma hayatından sonra, kendinize ait bir odanız olabilir. Ama o dünya geride kaldı.

İnsanlar istedikleriniz konusunda her zaman dikkatli olmanız gerektiğini söyler. Onlara hiçbir zaman inanmadım.

Bana nehrin karşısındaki ışıklar her zaman daha parlak geldi.

Yönetmen: Robert Luketic

Ülke: ABD, Fransa

Tür: Dram | Gerilim

Vizyon Tarihi: 18 Ekim 2013 (Türkiye)

Süre: 106 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Jason Dean Hall, Barry L. Levy, Joseph Finder

Müzik: Junkie XL

Görüntü Yönetmeni: David Tattersall

Yapımcı: William S. Beasley, Jason Beckman, Jason Colodne

Oyuncular: Liam Hemsworth ,Gary Oldman, Amber Heard, Harrison Ford , Lucas Till
casus, ağır darbe almak, gişede başarısız, tek kelimelik film adı, casusluk,

Özet

Adam Cassidy uzun zamandır bir parçası olduğu Wyatt isimli önemli bir telekomünikasyon şirketinde iyi bir kariyere sahip olmak için var gücüyle ve büyük bir hırsıyla çalışmaktadır. Ancak anlık bir dikkatsizliğinden kaynaklanan ufak bir hataya sebep olması şirketin önemli miktarda para kaybetmesine neden olur. Bu nedenle de patronu Nicholas Wyatt'ı bir hayli zor bir durumda bırakır. Bu hatayı telafi etmesi ise ilginç bir görevle mümkün olacaktır. Jack Goddard'ın yönettiği rakip firmaya transfer olup, Wyatt için muhbirlik yapması gerekecektir. Varlıklı bir adam olmanın ve lüks arabalara sahip olmanın hayallerini kuran Adam, acımasız ve iki yüzlü piyasanın maşalarından biridir.

Legally Blonde ve 21 filmlerinin yönetmenliğini yapan Robert Luketic'in imzasını taşıyan filmin başrollerinde usta oyuncular Harrison Ford, Gary Oldman ve genç yıldız Liam Hemsworth bulunuyor.

Filmden

Yapabileceğimiz her şeyi yaptık. Gezegendeki en iyi teknoloji şirketlerinden biri olan, Wyatt Şirketi için çalışıyoruz. **Bizi işe aldıklarında, dünyayı ele geçireceğiz sanmıştık.** Altı yıl içinde, hala küçücük odalarda, girdiğimiz zamanki maaşlara sıkışıp kalmış olarak patronlarımızın bize prim vermelerini bekliyorduk. **Yeterince bekledik. Artık bizim sıramız. Kendimizi gösterme zamanımız geldi.**

--

Şimdi, bu oyunu oynamanın iki yolu var.

Sen köpek misin yoksa at mı?

32 Yazılar

At, korkuyla hareket eder. Kamçıdan kaçmaya çalışır. Buradaki kamçı, dolandırıcılık suçu.

- O bir köpek.

- Köpek ise açlıkla hareket eder. O sıradaki yemeğini, tavşanını kovalıyor.

--

Eğer onu ikna edebilirsen, onun gibisindir, onunla aynı inançları paylaşırsan, sana güvenmesini sağlar.

--

Küçücük bir adam sadece bir iğneyle tüm imparatorluğu ipe diziyor.

Picasso ne demiş biliyor musun?

"İyi sanatçılar kopya çeker. Mükemmel sanatçılar ise çalarlar." Dünyada artık orjinal bir şey kalmadı, Adam. Hepimiz birinden bir şeyler çalıyoruz.

--

Korkarım ki sosyal ağ olarak X Modeli için çok para kaybettiniz. Fakat askeri uygulamalar için bu cihaz biçilmiş kaftan. Hepinize bu sabah 3DPS ile kodlanmış e-mail ile bir nevi sizi tanımlayan veriler gönderdim. Bir kişi dışında, bu odadaki herkese e-mail gönderdim. **Dost ateşi ile ölmek, savaşların acımasız gerçeklerinden biri.** 3DPS, GPS'ten daha etkili ve kendi ekseninde çalışabiliyor. Bu ürün sivillere çok ağır gelirken, 12 parça eklemek, askerler için hiçbir şey demek. Böylelikle hangimizin telefonunun hangi katta olduğunu görebilirsiniz?

Evet. Çünkü savaşın ortasında, düşmanı öldürmenizde fark yaratabilir. Veya kendi ölümünüze neden olabilir. X Modeli az önce onun hayatını kurtardı.

--

Facebook gibi bir yerden buldum. Özel hayat için çok fazla. **Özel hayat. Tamamen efsane, öyle bir şey yok.**

--

Bazı şeylerde başarılı olduğunda bazı şeyler üzerinde biraz kontrolün olduğunu sanırsın, fakat aksilikler herkesi bulur.

--

Hücresel cihazının pilini çıkarmak isteyebilirsin. Ne?

Onların sen telefon görüşmesi yaptığında seni dinleyemeyeceklerini mi sandın?

--

Ben yokum. Yoksun ha?

Sadece ben sana yoksun dediğimde yoksun, evlat. Şu anda bana aitsin. Görüyor musun?

Herkese sahip olabilirim.

--

Hiçbir şeyin olmadığını düşün, sadece cep telefonun yanında. Cüzdan yok, anahtar yok. Dijital cüzdan gibi. Ehliyetin o olacak, kredi kartın o olacak, ve daha birçok şey o olacak. Çok ince. Katlanabilir, ortamdaki herhangi bir enerji kaynağından şarj olabilen bataryaya sahip olacak. Nerede olduğunu, kimlerle olduğunu bilecek. Önceliklerini belirleyecek, harcamalarını, sağlık durumunu ve günlük listeni belirleyebilecek. Kim olduğunu bilecek. Ve bunların hepsi bizim. Sizce insanlar kişisel bilgilerinin tek bir çatı altında toplanmasını isteyecekler mi?

Önemli olan tek bir çatı altında değil, Adam. Evinin sıcaklığı hissinin altında toplamak. **Bugünlerde insanlar kendinden geçmişler, kim olduklarından bihaberler. Ama biz kim olduğumuzu bileceğiz. Biz onları, kendilerinden daha iyi tanıyacağız.**

--

Bu insanlar heryerdeler. Evinizin heryerine kamera koyuyorlar.

--

BİR ZAMANLAR HIRSIZ OLAN, HER ZAMAN HIRSIZDIR.

--

Nereden başlayacaksın?

Başlarda bunun olmayacağını sanmıştım. Wyatt elemanlarını bana satmak yerine, öldürmeyi tercih eder. Sen de doymak bilmeyen hırsın yüzünden buraya geldin. Her şeyi kaydettik. Her konuşmayı, sen ve Wyatt arasında her cümleyi kaydettik. Nick'e şirketindeki çoğunluk hisselerini bana satmasını söyleyeceksin ya da çevirdiğiniz dolapların hepsi FBI'a gidecek. Beni kullandın. Evet. Yarın bu saatlerde Sutton Kulübü'nde olacaksınız. Sen, Nick ve ben. Başka kimse olmayacak. Ne avukat, ne yardımcı. Hiç kimse. Bırakın çıksın! Çok büyük hata yaptın.

--

Asıl soru şu ki biz bu konuda ne yapacağız?

Onların bana öğrettiklerini yapacağım inşa ettiklerini ben yıkacağım.

--

Olabilenin en iyisini yapacağım. Sadece onun işlemcisinin çalışması gerek.

- Kimsiniz?

- Bay Goddard?

Kimsiniz?

E-maillerinizi okuduktan sonra silmelisiniz. Hepinize bu sabah 3DPS ile kodlanmış e-mail ile bir nevi sizi tanımlayan veriler gönderdim.

Birileri her zaman dinliyor (Arada bir gelen mesajlar dinlemenin habercisi olduğunu anlamadın mı?)

--

NAKŞİ VE KÂDİRİ SIRLARINDAN

Bor'lu Mer'aşî-zâde Ahmed Kuddûsî hazretleri Kayserili Sadık Efendiye gönderdiği mektupta buyurdu ki;

....

Sadık Efendi!

Peder Efendimiz (Rahimehullah ve Kuddûse Sırruhu) Fakire Şeyh Muhammed Bahaeddin en-Nakşîbendî (Kaddesallahu teâlâ sırrahu) tarikatından icâzet vermiş olduğu için, ihvânımıza belirli zamanlarda okunması manevî vazife olan esma-i hüsnâ, ayetler ve dualara icâzet verirdim. Bir kaç seneden beri Şeyh Abdülkadir el-Geylani (Kaddesallahu Teâlâ sırrahu'l-azîz) tarikatından icâzet verir oldum. **Zira Tarîkat-ı Nakşîbendîyye'de zühd, takva, nefsi terbiye tam olmadıktan sonra, şüphelerden ve yasaklardan kaçınmadıkça faydalanmak ve istifade etmek enderdir, bu söylediklerim muhakkaktır ve tecrübe olunmuştur.**

İşte bu sebeplerden dolayı bir gece, kutlu bir vakitte; her şeyi işiten, her şeyi gören, kullarına yakın olan, duaları kabul edici, Allah Teâlâ'ya kendimi hor ve hâkir görerek el açıp yalvararak dedim ki:

“Yâ Râbbî! Senin velin Hz. Şah Nakşîbend Bahaeddin'in yolu pek güzel, velâkin biz ve ihvanımız birtakım gafiller ve câhiller ve günâhkârlarız. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem gayet uzak olduğu için kalplerimiz karmakarışık, Sen'den gayrisıyla açıkça ilgilenen kullar olduk. Ve insanların çoğu dünyanın süslerine meyi etmekte olup, biz de şaşırдық ve zikrimizde tatsızlık, hoşnutsuzluk, huzursuzluk bulduk. Senin sadık dostların gibi mücâhede edemedik. Ama Sen'in velin Şeyh Abdülkadir'in tarîkatı halk arasında geniş yer bulmuştur. Abdülkadir Geylânî müridlerine şefkâtle yaklaşmış ve şöyle buyurmuş ki:

“Hayatımda ve vefatımdan sonra denizde ve karada yardıma muhtaç olanlar benden yardım talep etseler, yardım ederim. Ve müridlerim, halîfelerimden, günâhları dolayısıyla tevbe edip yardım isteseler, onları ruhaniyetim ile irşâd ederim. Halîfelerim karışmasınlar. Ve bana çağırın sâlih olsun, fâsık olsun yermem, yardım ederim.”

“Yâ Rabbî! Yâ Rabbî!

Şeyh Muhammed Bahaeddin kulun bir suçumuz olsa bize küser. Şeyh Abdülkadir kulun küsmez. Çekinmeden günâh işleseler dahi muhabbetten geçmez.

Kâmiller me'muren Fakir Ahmed kuluna onun tarîkatından icâzet-i kâmile verdiler. Kendim Halîfe-i kâmil olamayıp, terbiye ve doğru yola yöneltmeye gücüm yok ise de, taklîden bütün talihlere Kadiri Tarîkatından zikr-i şerife izin vermek vazifesini tercih edilen, pek güzel ve önemli görüb veririm. Uzakta, yakında, Arabistanda ve Acemde, her ne mikdarı azgınlığı bırakıp Hak'ka yönelmek isteyen mezunlarım var ise cümlesine huzur-ı izzetimde Tarîkat-ı Kadiriyye'den izin verdim.”

Sadık Efendi!

Bir gece rü'yada Abdülkadir Efendimizi gördüm. Elime bir yeşil levha verdi, üzerinde güzel hat ile yazılmış ki: **“Bir kimse Lâ İlahe İllallah zikrini çoğaltırsa sabıkînden ve derecesi çok yüksek olan Allah Dostlarından olur.”** Uyandım ve gördüm ki, gönlüm hanesine tevhid nuru dolmuş ve lisanımda Nil nehri gibi zikir cereyan eder. Çalışarak, gayret ederek, bütün gücümle hayatta iken ve vefatımızdan sonra gelen erkek ve kadın kardeşlerimiz geceleyin ve gündüzleyin, memleketindeyken ve seferdeyken, gizlice, açıkça, yüksek sesle veya alçak sesle, ayaktayken, otururken ve topluluk içindeyken, tenhada ve doluyken, gafletten ve uyanırken, sona ermiş tükenmişken, taklîden ve hakîkaten, başka bir işte çalışırken, sakinken ve hareket ederken, bir köşeye çekilip yalnızken, zikir için toplanıldığında, hep beraber ilâhi aşk sarhoşu olup kendinden geçerek Lâ İlahe İllallah demekten

çekinmeyip, zikir etsinler. Öyle ki onları görenler bunlar delirmiş desinler. Allah zü'l Celâl : **“Beni zikredenin yanındayım.”** buyurmuş. Ve hadîs-i nebevîde: **“Son sözü Lâ İlâhe İllâllah olan kişi cennete gider”** diye buyurulmuştur. Kur’ân-ı Kerim’de ve hadîs-i şeriflerde ve evliyâların sözlerinde ve zikredenlerin çokça müşahâde ettiği gibi, zikrin faydaları, önemi, bereketinin sonu olmadığı cümlelerin malûmudur. Buna rağmen insanların birçoğu bir gün neleri kaybettiğini görüp üzülecektir. Kişinin sevdiği ne ise zamanının büyük bölümünü onunla geçirir. Biz insanlara doğruları duyurmak isteriz, maksadımız ve sözün özü budur. Aşk olsun müşteri olanlara!

Cânib-i faziletten niyaz ederim ki lutuf edip bu iki kıt’a kağıdı bizim ihvânlarımız, bu işe gönünü tam verecek talipliler ve iyi güzel amel işlemek isteyenler, mektup şeklinde yazdırıp ümmet-i merhûmeye dağıtsınlar. Halkından, erkeğine, kadınına, elinden iş gelir, becerikli ehil kimselere okusunlar, dinletsinler ve öğretsinler ki, onlar da fayda görsünler ve üzerine: **“Borlu Mer’âşizade Derviş Ahmed’in, Kayseri’de Fahrü’l-ulemâ eş-Şeyh Sadık Efendi Hazretleri’ne irsâl eylediği mektubdur.”** diye yazsınlar. Ve o tarafta bize Hak (Celle ve âlâ) için sevgi besleyip, hal ve hatırımızı soran ihvânımızın selâm ve dualarını rica ederiz.

Risale-i Şeyh Ahmed el-Bori el-Ma’ruf bi-mer’âşizade li-Sadık Efendi el-Kayseri afa anhum ve limüteallikihim. Ketebuhu’l-Fakir hâkir ez-zelil es-Seyyid el-Hacı Mehmed Efendi el-Ma’ruf bi-Hakizade. Cemazi’l-ahire 1306/1890

Kaynak: Bor’lu Mer’âşî-zâde AHMED KÜDDÜSÎ Pendnâme-Nasihât-nâme-İcâzetnâme-Vasiyetnâme-Mektuplar, Tarihsiz, İstanbul

THE COMPANY YOU KEEP / Geçmişin Sırları (2012)

*Yıllar gerçekleri saklayamaz.
İdealler zamanla yorulur.*

Yönetmen: Robert Redford
Ülke: Kanada
Tür: Dram | Gerilim
Vizyon Tarihi: 23 Ağustos 2013 (Türkiye)
Süre: 125 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Lem Dobbs, Neil Gordon
Müzik: Cliff Martinez
Görüntü Yönetmeni: Adriano Goldman
Yapımcı: Nicolas Chartier, Craig J. Flores, Bill Holderman
Oyuncular Robert Redford, Shia LaBeouf, Julie Christie, Susan Sarandon, Nick Nolte

Özet

Jim Grant, vakti zamanında **Weather Underground** isimli, **Vietnam Savaşı karşıtı bir militan grubunda** aktif olarak görev almıştır. Cinayet ve soygun suçlamasıyla FBI tarafından 30 yılı aşkın süredir aranmakta olan Grant, bu süre boyunca bir şekilde onlardan saklanmayı başarmıştır. Bir kaçak olarak yaşamakta olan adamın kimliği **Ben Shepard** isimli bir gazeteci tarafından ifşa edilir. Öte yandan Sharon da yıllar önce bu grupta görev alan ve şimdilerde Weather Underground üyelerine karşı yürütülen bu davayla geçmişini sorgulamaya başlayan aktivistlerden biridir. Kimliği ifşa olan Jim Grant, 30 yıldır başarıyla gizlenebildiği sırrı ifşa edilmesini riske atarak kendini kurtarır.

Bu film, medya kuvvetinin gerçeğini dile getirirken, adı sanı anılmayan yerel bir gazete muhabirinin bir konuya el atmasıyla, sonuçların nereye varacağını gösteriyor.

Filmden

"Hak etmek". İlginç bir kelime seçimi.

Size gerçek gelmeyebilir ama özgür bir ülkede yaşıyoruz. İnsanlar doğru dürüst savunulmayı hak ediyor.

--

Neden 30 yıl beklediniz?

- Çocukların yok değil mi?

- Hayır. Mobilyam bile yok sayılır. Olsaydı onların seni değiştireceğini bilirdin. Bir kızım, bir oğlum var. Anlayabilecekleri yaşa gelmelerini bekledim. Ama onları tekrar görebilmek için Vicdan azabından mı yaptınız?

Dayanılmaz hale gelen şey eski günahların pişmanlığı mıydı?

30 yılı tek cümleyle özetledin. Dünyayı bu kadar net görmek güzel olmalı. Bir zamanlar siz de öyle değil miydiniz?

Çoğumuz kötülükten uzak yaşamıştık, şiddetle hiç işimiz olmadı. O zamanlar gençler her şeyi sokağa taşıyorlardı. Japonya'da, Fransa'da, Çin'de ve Angola'da. Parçası olmak istediğim bir devrim yaşıyorduk. Elbette. Kulağa kıyak geliyor. Bizi orada burada gezen, kafası kıyak hippiler sandın değil mi?

Hiç de kıyak değildi. **Hükümetimiz milyonlarca insan öldürüyor biz ise haberlerde ve dergilerde korkunç fotoğraflara tanık oluyorduk. My Lai Katliamı. Delirmiştik, ne yapacağımız bilemiyorduk. Protesto ettik, oturma eylemi yaptık. Kafalarımız kırıldı. Olaylar gittikçe şiddetlendi. Kent ve Jackson Üniversitesi'nde olaylar yaşandı. Yaşıtımız gençler hükümetimiz tarafından kampüslerde öldürüldü. - Direniş olmuştu. - Direniş değildi, celp emriydi. Sıra almalıydık. Sonra tek yapmamız gereken beklemektir. Herkes birilerinin taraf değiştireceğini veya dönmeyeceğini biliyordu.**

- Bunu unutmak imkânsızdır.

- Unutamamışsınız gibi. Kendinizi haklı çıkarmaya çalışıyorsunuz gibi geliyor. **Tek çarenizin şiddete başvurmak olduğuna inanmakta güçlük çekiyorum. Hükümetimiz soykırım yaparken evde otursaydık asıl şiddet bu olurdu.**

Peki ya sen?

Sen ne için her şeyi göze alırsın?

Bilmem ama herhâlde bina bombalayıp, insan öldürmezdim. Doğru. Muhalif olmak tehlikelidir. Pişmanlık duymadan benim yaşıma gelemezsin.

Yine yapar mıydınız?

Çocuklarım veya sevdiğim anne-babam olmasaydı evet, yine yapardım. Daha zeki, iyi ve farklı bir şekilde. Yine yapardım, evet. Hatalarımız oldu ama haklıydık.

Nick Sloan da haklı mıydı?

Otel odasında terk ettiği sizinkilerden daha küçük bir kızı var.

- İnsanlar mecbur oldukları şeyi yaparlar.

- O zaman benimle ne işiniz var?

Benimle. Sonuçta başka seçeneğiniz vardı. Ne söylediğimin ne önemi var gerçeklerle ilgilenen birileri yoksa tabii. Sen gerçeklerle ilgileniyor gibi görünüyorsun. Pek çok insan öyle değil. - Ne yapacaksın?

- İşimi. Güzel. Jim veya Nick sizce şu an ne yapıyor?

Belki de onu sen bulmalısın. Buraya gelmem onun ifşa olmasına bir şekilde neden olduysa eğer, niyetim bu değildi. O bunu biliyor. Birbirimize asla ihanet etmedik. Hiç birimiz, o kadar sene boyunca. Şimdi yapmaya hiç niyetim yok.

Peki ya Mimi Lurie?

- O da iyi, üretken bir hayat yaşıyor mudur?

- Her şey mümkün. Mimi ve Nick farklıydı. Radikal ama aynı zamanda âşıktılar.

--

Teröristler terörü meşrulaştırır. Sakın kafan karışmasın.

--

İyi ki hazine bonusu diye bir şey var. Riske girdiğim için muhasebecim bana gülmüştü. Bana kapitalist köpek bakışı atmayı kes. Yasal olmak faydalıdır.

Tabii canım. İnsanların emeklilik parasını çalmak yasal iyi ve dürüst bir şekilde ot satmak suç sayıldığı sürece.

--

İşimizi böyle yapmayız ve bu ilk de değil.

Olayları aydınlatacak adamları harcayamazsın.

38 Yazılar

Berbat bir yöntemdir bu. Aslında bunu konuşuyor olmamız bile saçma.

--

Bu büyük bir olay. Desteğin gerekiyor. Desteğine ihtiyacım var.

Senin de insanları kıskırtmayı bırakman gerek, özellikle FBI'ı.

- Tamam mı?

- Tamam. **Benim de patronlarım var.**

--

"Eylem ve tutku"

Şans, birinin dediği gibi ama kim hatırlamıyorum şans, takdir-i ilahinin bir diğer adıdır. Başka bir deyişle, tarihin kaçınılmaz olmasıdır. Çünkü işin kökeninde vuku bulma sorunu yatar.

Bir başka görüş ise, tarihin bireysel iradedden bağımsız olduğudur. Sosyal koşullar ve üretim ilişkileri tarafından belirlenir.

Üretim ilişkileri, hatırladınız mı?

İşte orada, Karl Marx. Bu teorilere göre tarihin çabalara karşı bağımsızlığı var. Günlük seçimleri kaldırın. Ama tarihi insanoğlu yazar. Eylem ve tutku ekonominin kaderinden daha önemsiz olamaz. Bunlar temel malzemelerdir.

--

Bir süre Barış Gücü'nde çalıştım. Dünyayı değiştirebilirim sandım. Aslında değişmesi gerekenin insanlar olduğuna karar verdim. Okula döndüm ve psikoloji okudum. Psikolojinin bununla hiç bir ilgisi olmadığını anladım. Bir süre New York'ta kaldım. Kendimi değiştirebilirim sandım.

- Çok inatçı çıktım.

--

İnsanlar iki nedenle yalan söyler. Farkına varmadan, yanlışlıkla ya da bilerek. Azılı bir kaçağın aile dostun olması unutulabilecek bir şey değildir.

--

Prensipleri bırak. Eskiden savunduğun her şeyi de. Mücadele sırf sen yoruldun diye bitmez.

Yorulmadım. Büyüdüm.

- ***Büyümeyeceğiz diye birbirimize söz vermiştik.***

- Evet ama oldu işte.

Harekete katılma sebebimle ayrılmam sebebim aynıydı. İyi insanların hayatlarının boş yere mahvolmasını istemiyordum.

--

Ben Shepard:

Bay Osborne?

Pek çok şeyle sanırım. Bir şeyler biliyorsunuz. Neden söylemediniz?

Sen de biliyorsun. Sen ne yapacaksın?

Ben bir gazeteciyim. Hep yaptığım şeyi yapacağım. Bu bilgi 24 dakika sonra bütün bilgisayarların ekranında olacak. Benden sakladığınız her şeyi öğreneceğim. Her şeyi tüm gerçekliği ve azametiyle ifşa edeceğim.

Bir sürü insana çok fazla zarar vereceksin. Ne kadar olduğunu bilemezsin.

- Bence hepsi hak etti.

- **Bu konuda çok yanılıyorsun. Çıkardığın fırtınada masum insanlar da savrulacak.**

- Güven bana.

- Size güvenmek mi?

- Söyleyin Bay Osborne, o masumlardan biri misiniz?

- Hayır, ben değil. Ama kızım öyle. Nasıl yani?

Yapmam gereken bir şey var ama kendi şartlarım dahilinde.

--

Nicky:

- Anlamak bu kadar zor mu?

Mimi Lurie:

- Neden

Ben yapmadım. Orada değildim.

Olmalıydın, her şey çok farklı olurdu. Vince kendini tamamen kaybetti. Bankada olsaydın kimsenin canı yanmazdı.

Canının yanmasını bırak, biri öldü. Bir baba, ailesi olan bir koca. Bunu, ailesi olan bir sürü koca öldürüldüğünde düşünselerdi.

Hâlâ öldürülüyor.

Gitmemeliydin Mimi. Hayır demeliydin.

- İşin bitti.

- Hayır, senin işin bitti.

Ben işim hiç bitmedi ama sen kabul edemedin. Benim başka biri olduğumu düşünerek kendini kandırdın. Hâlâ öyle sanıyorsun.

- Kendimi kandırmıyordum. Her şey bitmişti.

- Hiç bir şey bitmedi. Daha değil. Söylediklerimin hepsi bugün de geçerli ve her geçen gün kötüleşiyor.

- Mesele bu değil.

- Mesele tam olarak bu Nick. Hor gördüğüm bir sisteme teslim olamam. Özgürlüğümün vazgeçip onların yaşam anlayışını benimseyemem.

- Mimi, ne kadar özgürsün?

- En azından hapiste değilim. Anlamamı beklemiyorum. Seni ele geçirmişler. Süper ve süper süper zenginleri koruyan, geri kalanları ve gezegeni siktirenden bir sistem.

- Mimi, durur musun lütfen?

Herkes pes eder ve teslim olur. İnandığı şeyler için yaşamayı bırakırlar. Çok üzücü. Sen bilirsin bunları.

- Unuttuğun için üzgünüm.

40 Yazılar

- Keşke unutabilseydim. Derdin hatırlamamayı becerememek. **Duvarların daha yüksek ve sağlamsa benden daha güçlüsün demektir. Politikacılar ve şirketler yaptıkları şeyler için teslim oldukları gün teslim olurum. O gün teslim olurum. İzci sözü.**

Devrim zırvalarının arkasına saklanmayı bırak.

- Konuyu bana getirme.
- Ne görüyorum biliyor musun?

Aynı insanı görüyorum. Aynı şeyi yavrucuğum. Gözlerinde görüyorum. Saklayıp başkalarının gözünde başka biri olabilirsin ama ben yutmam. Düşünmekten kendini alamadığın ne anılarımız vardı hatırlıyor musun?

Davanın ötesinde bir sorumluluğumuz var. Bir bebeğimiz var. **Prensiplerimiz bizi öylesine tüketmişti ki en temel görevimizi terk etmişiz.**

Üzerimize düşeni yaptık Nicky.

- Plan yapmıştık, bir sorun çıkarsa - O planı hiç uygulamamalıydık. yapmamız gerekeni yapmalıydık. - Beraber karar vermiştik.
- Yanlış yaptık.
- Başka seçeneğimiz yoktu.
- Yanıldığımızı anlamalıydık.

Beraber karar verdik ve ikimiz de buna katlanmak zorunda kaldık. Hayal değildi. Gerçeğe dönüştürebileceğimiz bir olasılıktı. Onları durdurabilirdik.

Bir şeyleri değiştirebilirdik. Fark yaratabilseydik eğer.

O olasılığa hâlâ inanıyorum.

Tek inandığın şey bu mu?

--

O burada mı Nicky?

Hiç gelmedi.

- Sen mi aradın?

- Hayır. Hikâyeni buldun evlat, tebrikler. Tatmin olmuşsundur umarım. Yapmadığı bir şey için birinin ömür boyu hapse girmesine izin veremem.

- Bugünlerde idealistler böyle midir?

- Mimi teslim olacak mı?

- Hayır. - Demek hayır. Nereye gidiyorsun peki?

Teslim olmadan önce yakalanmaması lâzım. Anlamıyorum, daha kolay bir yol var. Genelde vardır. Dersini almışsın.

Kızınla tanıştım. Büyük kızınla. Gerçekten hikâyeni buldun, değil mi?

Bu bilgiyi rastgele bulmadığını tahmin ediyorum. Çünkü dünyada bunu bilen dört kişi var. Böyle işlere bulaşırsan cevaplar bulursun. Ama istediğin cevapları değil. **Sırlar tehlikelidir Ben. Bilmen gerektiğini düşünürsün ama sırrı kendine saklarsan başkaları hakkında bir şey öğrendim derken kendine dair bir şeyi fark edersin. Umarım buna hazırsındır.** Bu aşamada hiç sırrım kalmadı. Zeki bir adamsın. Korkma, sana zarar vermeyeceğim. 30 yıldır beni harekete geçiren şeyin tam olarak ne olduğunu öğrendin. Seni hareket geçiren şeyi öğrenme zamanın geldi.

--

1980'de gerekleŒen banka soygununun son kaçağı Mimi Lurie Michigan-Kanada sınırındaki Drammond Adası'nda polise teslim oldu. Güvenlik görevlisinin ölümüyle sonuçlanan soygunu üstlenmesi sonucu uzun süredir soygunu gerekleŒtirenlerden biri olduğu dŒnlen Nicholas Sloan hakkındaki tüm suçlamalar dŒt. Bugün salıverilmesi beklenen Sloan'dan henüz bir açıklama gelmedi.

CLEAN, SHAVEN [(Temiz Tıraşlanmış) (Aklı Silen Düşünceler)] (1993) Film

Yönetmen: Lodge Kerrigan

Ülke: ABD

Tür: Suç | Dram

Vizyon Tarihi: 01 Eylül 1993 (ABD)

Süre: 79 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Lodge Kerrigan

Müzik: Hahn Rowe

Görüntü Yönetmeni: Teodoro Maniaci

Yapımcı: J. Dixon Byrne, Lodge Kerrigan, Melissa Painter

Oyuncular: Peter Greene , Alice Levitt, Megan Owen , Jennifer MacDonald,

Molly Castelloe

Özet

Yazar yönetmen Lodge H. Kerrigan bu ilk filmini 94'de çekmiştir. Sanıldığı üzere bir porno değil, neo-noir bir filmdir midesi sağlam olmayanların kaldıramayacağı çalışmanın konusu ise şöyledir:

Peter Winter paranoid şizofrendir. Çok sevdiği karısı bir biçimde öldükten sonra, küçük kızı Nicole başka bir kadına evlatlık verilmiştir. Peter hastaneden çıkar ve kızını bulmak üzere yollara düşer, olaylar gelişir...

Gerçekle hayal âlemini birbirine karıştıran bir şizofrenin dünyayı algılamaya çalışması üzerine ölesiye karanlık olan film, insan bu filme kötü diyemediği gibi, iyi de diyemez, ortada kalır. Amerikan küçük kasaba yaşantısını gayet acımasızca ortaya serisi ise, kasvetli ve gerçekçidir, insanın içini daraltır.

Paranoid: paranoya ile ilgili

Halk arasında, paranoya deyimi, genellikle bir şahsın, çevresindekiler hakkında aşırı şüpheliğini tanımlamak için kullanılır. Böyle bir kişiye yapılan tavsiyeler, iyi niyetli bile olsa, o kişi tarafından kötü niyetle yapılmış olarak algılanır. Başkalarının kendisi hakkında komplo yaptığı kuruntusuna kapılabilir, kendilerine veya mülklerine karşı bir tehdit olduğu endişesi içine düşer. Bu düşünceler, o şahısa büyük rahatsızlık verir. Çevresindekiler de, bu durumdan rahatsız olur.

Şizofreni, davranışı, düşünmeyi ve duyguyu çeşitli şekilde etkileyen, sıklıkla kronik, kalıcı bir ruhsal hastalığı gösteren psikiyatrik bir tanıdır. Şizofreni kelimesi, Yunanca ayırık veya bölünmüş anlamına gelen 'şizo' ve akıl anlamına gelen 'frenos' kelimelerinin birleşiminden gelir.

Temel düşünce yapısının ve akıl işlevlerinin dağılması şizofreninin başlıca işareti olarak düşünülür.

Filmden

Peter'in annesi hastalanışını anlatıyor.

Bütün gün beşiğinde uyurdu. Bu Miscou'ya gitmemizden hemen sonra. **Köpek beslemesine izin verilmiyordu**, bizde Mr. Miller'inkine giderdik. Köpekle oynuyor. Sanırım ismi Dash'ti. **Bütün gününü o köpekle geçirirdi. Sonra köpek öldü.** Sonra herhangi bir hayvan besleyebileceğini söyledik ama ilgilenmedi. Sınıfında ilk beşteydi. Sonra kolej için Bathurst'a gitti. Fen çalışmak istedi. Ancak daha

başta bıraktı. Anlayamadık. Bizimle birlikte olmak istemedi. Sonra botla Gaspé'ye geçti. Sanırım zorluk çekiyordu. **İşte burada çok kilo aldığını düşünmüştü ve diyete başladı. Bir aydan daha az bir sürede 20 kilo verdi ve sonra bu halden buna dönüştü.** Sağlıklı bir görünüşü kalmadı. Sonra biraz kilo aldı ama yeterli değildi. Kendisi gibi olamadı. Bütün bu fotoğrafları kocam çekti. O iyi bir adamdı. Ailesine bakabiliyordu. Oğlum kız kardeşini görmeye geldi ve göremeyince gitti. Nicole'u evlatlık verdik.

Oğlumun kötüye gidişini görmek nasıl bir şey biliyor musun?

İlk zamanlarında sessiz bir çocuktuk ama mutluymduk. Sonra aniden değişti. Aynı şeyin ona da olmasına izin veremezdim.

(Peter'in kafayı ütöleyen/silen iç konuşmaları/vehimleri)

Kafandan atmak istediğin bir şey mi var? Çünkü kafanı bir daha oynatacak olursan, onun için endişelenmene gerek kalmayacak. Çünkü onu kafandan atacağım. Anladın mı?

Pek bir şeyden hoşlandığım söylenemez ve senden de hoşlanmıyorum. Sabahları uyandığında , bugün birini öldürmeliyim diye düşünür müsün?

Paranoya mı bu?

Senin için paranoya. Benim için gerçeklik.

--

Ve şu andan itibaren "Şu andan" ne demek kim biliyor?

"Şu andan itibaren." Biri söyledi bana. Sonsuza kadar, öleceğim güne kadar. Tek bir hata yaparsan işin biter. Anladın mı?

Bir sürü başağrıtcı zil duyuyorum. Çalmadıkları zaman bile duyuyorum onları. Ben konuşurken suratıma bak, onun bunun çocuğu. Sıkı çocuk. Anladın mı?

Ve sonra ne olacağını düşünüyorsun?

Bunu aklında tut. Çünkü orada hepimizin birer ailesi var.

--

Bununla ilgili bir şey mi yapmak istiyorsun?

Neden?

Hadi, bir şeyler yap. Yapman gereken tek şey beni geçip onu yakalaman.

--

Hadi, hadi, seni görüyorum. Hadi. Sikeyim! Hadi. Hadi. Yolu yok. Bana asla vuramazsın, adamım. Asla, asla. Hadi, hadi. Asla. Yolu yok. Ben çok iyiyim. Hadi! Hadi! Hadi. Görüyorum seni. Hadi, gel buraya. Dön etrafında. Hadi. Seni görüyorum. Dön etrafında. Dön etrafında! Görüyorum seni! Hadi! Yapamazsın. Dön etrafında. Hadi. Görüyorum seni. Dön etrafında. Hadi. Sadece dön. Benden saklanamazsın. Hadi. Benden saklanamazsın. Sadece dön etrafında. Sadece dön. Benden saklanamazsın. Sadece dön. Sadece dön. Duydun mu beni?

Benden saklanamazsın.

--

Onu evlatlık vermiştiniz. Onu evlatlık vermiştiniz. Yardım edemem.

Pekala, hadi bir şeyler yap. Tek yapacağın beni geçerek onu yakalaman. Burada geçirdiğim her gün için pişmanlık duyuyorum. Bunu almamakla gerçekten aptallık ediyorsun.

- Burada olmamalıydım.

- Bu çocuk oyunu değil! Burada ihtiyaçlar için oynarız. Ve ben seni öldüreceğim.

44 Yazılar

--

Nicole Sen büyürken ben bir hastane yatağında idim ve üzerimde operasyon yapıyordu. Kafamın arkasına küçük bir alıcı, parmağıma da bir verici yerleştirdiler. Ne olduklarını biliyor musun?

- Radyo mu?

- Evet. Radyo. Herneyse vericiyi almak için tırnağımyı çıkarmak zorunda kaldım. Nasıl yaptın bunu?

Nasıl mı çıkardım?

Ben Daha iyi hissediyorum. Daha sağlıklı düşünebilirim. Ama hala alıcı kafamın arkasında. Eğer biraz daha yavaş olabilirim biliyorum bir çözüm bulabilirim.

--

Lütfen. Beni yalnız bırak! Seni dinlemeyeceğim! Ben temizim. Kafamdan attım.

PARADİES: GLAUBE/ Cennet: İnanç (2012)

Yönetmen: Ulrich Seidl
 Ülke: Avusturya, Almanya, Fransa
 Tür: Dram
 Vizyon Tarihi: 30 Ağustos 2012
 Süre: 115 dakika
 Dil: Almanca, Arapça
 Senaryo: Ulrich Seidl, Veronika Franz
 Görüntü Yönetmeni: Edward Lachman, Wolfgang Thaler
 Yapımcı: Michael André, Philippe Bober, Christine Ruppert
 Nam-ı Diğer: Paradise: Faith
 Oyuncular. Maria Hofstätter, Nabil Saleh, Natalya Baranova, Rene Rupnik, Daniel Hoesl

Özet

Ulrich Seidl'in "Cennet" üçlemesinin ikinci filmi, cennet yolunun İsa'dan geçtiğine inanan röntgen uzmanı Anna Maria'yı anlatıyor. Avusturya'yı imana getirebilmek uğruna tatilini misyoner gezisine çeviren Anna Maria, elinde Meryem Ana heykeliyle kapı kapı dolaşır. Yıllardır ortalarda görünmeyen, Mısırlı Müslüman kocası bir gün tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuş halde çıkagelir. İlahi ve dualara artık evdeki kavgalar da eşlik etmektedir. İtalyan medyasının "kutsal değerlere küfür" suçlamasına maruz kalan film, evlilik boyunca uğranan "çile" duraklarını ve aşka özlemi ele alıyor. Ulrich Seidl, üçlemesini aynı ailedeki üç kadının çıktığı farklı tatiller üzerinden kurgulamış

Filimden

Kendimi tutamayarak işlediğim günah için yapacağım fedakârlığı lütfen kabul et. O kadar çok insan seks düşkününü ki Onları düşükleri cehennemden kurtar ve şehvet dürtülerinden arındır.

--

Yahudinin Hıristiyanı [Anna Maria] Karşı savunması

- Dinî tören (nikah) yapılmadan birlikte yaşıyorsunuz.
- Günaha kim karar veriyor?
  - Tanrı karar veriyor. Bu Tanrı çok meşgul olsa gerek.
- Evet, O öyledir. Aynen öyle.
- Tanrı bize hür irade vermiş. Tanrı neyin iyi, neyin kötü olduğuna karar verelim diye hür irade vermiş.
- Ve neyin doğru olduğuna.
- Kötüye Tanrı karar verir. Ama insan iyi veya kötüyü seçmeye karar verir! On Emir'e bağlı kaldığımız sürece
- On Emir Doğru mu?
  - Evet. Diğer her şey serbesttir. Öldürmüyorum, çalmıyorum
- Veya kimseyi kandırmıyorum.
- ***Peki altıncı buyruk nedir? ["Adam öldürmeyeceksin." Bu başka bir insanı kasıtlı olarak öldürmeye karşı bir buyruktur.]***
  - Ama o farklı bir devirden kalma.
- O zamanlar iki milyon kişi
- O hâlde On Emir geçerli değil?

46 Yazılar

O zamanlar dünyada iki milyon kişi vardı! Şimdi ise sekiz milyara yaklaştı! Birkaç yıl içinde sekiz milyar olacağız!

Peki o bize ne öğütüyor?

Bize doğum kontrolü lazım! İffetsiz davranıyorsunuz.

- "Zina etmeyeceksin."

- Cinsel ilişki. Ne zinası!

- Bu daimî zınadır.

- Hayır, bu zina değildir! Zina evlilikte olur.

- Karımı aldatırsam olur. Zina budur.

- Eğer sen eşini bırakır da başka birisiyle yaşarsan bu daimî zina sayılır.

- Hayır, hiç de bile. Hiç de bile. - Bu senin görüşün, benim değil.

- Bu Tanrı'nın kuralı.

- Hayır, değil. "Komşunun karısına veya kocasına göz dikmeyeceksin."

- Biz göz dikmiyoruz ki! - Ama ikiniz de boşanmışsınız. - Onun başka kadından çocukları var. - Ne olmuş yani?

Benim karım öldü. Ne yapsaydım yani?

- Sen de boşandın. - Olamaz mı?

- Niye kocanın yanında değilsin?

- Tanrı'ya şükür ki değilim!

- Kocasını onu aldatmış.

- Tanrı tüm günahkârları bağışlar!

Ama yalnızca günahkâr tövbe ederse.

- Günah mı?

Bu çok saçma! - Saçma mı?

- Evet, çok saçma.

- Tanrı'ya hakaret ediyorsun.

- Amacım O'na hakaret etmek değil.

- Evet, öyle. Günahların saçma olduğunu söylemek hakaret etmektir.

- Tanrı kimdir?

Tanrı kimdir?

--

Mısırlı Müslüman kocası Nabil, eşi Anna Maria'ya herkese karşı şefkatli iken kendini yalnız ve ilgisiz olarak tutumuna karşı serzenişte bulunuyor:

Anna Maria, buraya umutla gelmişim. Burası daha iyidir diye. Ama karım bana şey gibi göçebe gibi davranıyor. Nefret, yabancılara nefret. Evde de aynısı. Hiç hoş değil. Bu hiç hoş değil. Düşüncelerini okuyabiliyorum. Senin ideolojin yanlış bir ideoloji! Nefret, nefret doğurur! Buraya geldim, iyi davrandım ve sevgi gösterdim, yeni bir yaşam ümit ettim. Ama sen değişmek istemiyorsun.

--

Nabil:

Anna Maria, bana köpek gibi davranıyorsun. Neden benimle birlikte kahvaltı etmek istemiyorsun?

Neden hiç tatmin olmuyorsun?

- Senin için her şeyi yapıyorum.

- Her şeyi değil. Hasta olduğun için yapıyorum. Yaptığım için de mutluyum. Ama sen hiç tatmin olmuyorsun. Hayır, hep değil. Sendekiler başkasında olsa mutlu olurdu.

- Öyle mi?

- Ve her işi de yapılmış olsaydı. - İhtiyacın olan her şeyi sana veriyorum.

- Çamaşırlarımı yıkamak gibi şeyler mi?

- Ama sen hiç minnettar değilsin.

- Bu senin görevin! Sen benim karımsın! Bunu bilmelisin. Bütün dinlerde bunu yapmak zorundasın! - Bundan memnunum.

- Öyle mi?

Yapman gereken başka şeyler de var. Onlar da senin görevin. Anlamamakta ısrar ediyorsun. Duygu denen bir şey var.

- Duygu! Sen benim karımsın.

- Artık bunu doğru yapamam. Hayır, doğru yapabilirsin, ama önce hissetmen gerek. Ama artık hissetmiyorsan, ben de bir şey yapamam. Bu da sende yok!

--

Buradaki herkes gibi sen de orospusun! Beni aldatıyorsun, öyle değil mi?

--

Dur, ha?

Dur, ha?

Sen karım değil misin?

Kes. Kes!

--

YORUM:

Bu filmde inanç merkezinde olmanın veya olmamanın insaniyet babında çok bir değer ifade etmediğini işlerken, sosyalitesi olan insanın ihtiyaçları ve tepkilerinde nasıl bir davranış içerisinde olduğunu irdeleyerek birçok açmazlarına da değinmektedir.

İnançlı insanın, sorumlu olmadığı uzak bir kimliğe yakın ve şefkatli olma gayretinde iken, sorumluluğu olduğu yakınına karşı acımasız ve duygusuz oluşunu filmde ibretle görüyoruz.

Yine insanın, insan olarak takındığı tavırda fedakârlık yerine bencil oluşunu fark etmekten yüreğiniz burkulacaktır. Ve bu durumun umûmiyet cephesinin geniş olması yanında, birçok ailenin de benzeri sıkıntılar içerisinde oluşu nedeniyle, insanlığın içinde bulunduğu bunalımda din, milliyet farkı olmadığını göreceksiniz.

İnançlı demekle, insan olmak eş değer değildir.

Kur'ân-ı Kerim'de Allah Teâlâ buyurdu ki;

48 Yazılar

“Onlar 'İnandık' dediler, de ki: 'İnanmadınız ama İslam olduk deyin; inanç henüz gönüllerinize yerleşmedi; eğer Allah'a ve Peygamberine itaat ederseniz, işlediklerinizden bir şey eksilmez; doğrusu Allah, bağışlar, merhamet eder.’” (49 / Hucurât – 14]

SHORT TERM 12 “Kısa Dönem 12” (2013)

Hayatı vakitsiz kararlar için

Yönetmen: Destin Cretton

Ülke: ABD

Tür: Dram

Vizyon Tarihi: 10 Mart 2013

Süre: 96 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Destin Cretton

Müzik: Joel P. West

Görüntü Yönetmeni: Brett Pawlak

Yapımcı: Joshua Astrachan, Asher Goldstein, Frederick W. Green

Oyuncular Brie Larson, John Gallagher Jr., Kaitlyn Dever, Stephanie Beatriz, Rami Malek

Özet

Grace, bir çocuk bakım evinde çalışan, orada evlerinden alınmış kötü durumdaki çocuklar için elinden geleni yapmaya çalışan genç bir danışmandır. Her ne kadar kendi hayatını yaşamaya çalışsa da derinden yaralar almış çocuklarla ilgilenmek bunu kolaylaştırmamaktadır. Şimdi ise, uzun süredir birlikte olduğu sevgilisiyle ciddi adımlar atmaya hazırlanırken, onu derinden etkileyecek dönüm noktaları onu beklemektedir. Tüm bunlarla baş edebilmek için, kariyerini ve daha da önemlisi kendisini tehlikeye atabilecek kararlar alması gerekecektir.

Filmden

Babasının evindeyiz. Kimsenin evde olduğunu sanmıyorum ama yine de içeri girdi.

Tamam, sağ ol. Evde yok mu?

Dönmek ister misin?

Tamam. İyi misin?

Yarın görüşürüz. Yazdığım hikâyeyi duymak ister misin?

Elbette. Çocuk hikâyesi. O yüzden öyle şaşaalı sözler yok. Tamam.

50 Yazılar

Bir varmış bir yokmuş. Okyanus yüzeyinin millerce altında Nina adında genç bir ahtapot yaşarmış. Nina zamanının çoğunu taşlardan ve deniz kabuklarından garip şeyler yaparak geçirirmiş. Çok mutluymuş. Ama sonra bir pazartesi günü bir köpekbalığı gelmiş.

"Adın ne senin?" demiş köpekbalığı. "Nina" diye yanıtlamış o da.

"Arkadaşım olmak ister misin?" demiş köpekbalığı.

"Tamam. Ne yapmam gerekiyor?" demiş Nina.

"Pek bir şey değil. " demiş köpekbalığı. "Kollarından birini yememe izin ver yeter."

Nina'nın daha önce hiç arkadaşı olmadığından acaba bu arkadaş olmak için yapılması gerekenlerden mi diye düşünmüş. Sekiz koluna bakmış ve bir tanesinden vazgeçmenin çok da kötü olmayacağına karar vermiş. Bir kolunu yeni ve harika arkadaşına bağışlamış. O hafta Nina ile köpekbalığı her gün birlikte oynamış. Mağaralar keşfetmişler, kumdan kaleler yapmışlar. Çok çok hızlı yüzmüşler. Ve her gece köpekbalığı acıktığında Nina, yemesi için bir kolunu daha vermiş. Pazar günü tüm gün oynadıktan sonra köpekbalığı Nina'ya çok aç olduğunu söylemiş.

"Anlamıyorum. " demiş Nina.

"Altı kolumu çoktan verdim. Şimdi bir tane daha mı istiyorsun?"

Köpekbalığı ona arkadaşça bir tebessümle bakmış ve "Bir tanesini istemiyorum" demiş.

"Bu sefer hepsini istiyorum. "

"Ama neden?" diye sormuş Nina.

Köpekbalığı da: "**Çünkü arkadaşlar birbirleri için böyle yaparlar.** " diye yanıt vermiş. Köpekbalığı yemeğini bitirdiğinde çok üzgün ve yalnız hissetmiş. Birlikte mağaralar keşfedeceği, kumdan kaleler yapacağı, çok çok hızlı yüzeceği birine sahip olmayı özlemiş. Nina'yı çok özlemiş. Bu yüzden başka bir arkadaş bulmak için çok hızlı yüzmüş.

Jayden?

Baban sana hiç zarar verdi mi?

Hâlâ zarar veriyor mu?

Onun oraya dönmesine izin veremeyiz.

--

Jayden nerede?

Babası dün gece geldi ve hafta sonu için götürdü.

- Ne?

- Jack onayladı. Dalga mı geçiyorsunuz benimle?

- Gitmesine nasıl izin verirsiniz?

- Jan, sana sonra döneyim tamam mı?

Adam aradı. Özür diledi. Kişisel acil bir durumu varmış. Bunun bir alakası bile yok Jack. Raporumu okudun mu?

Tabii ki okudum ve çok endişelendim. Ama Jayden'dan sorumlu sosyal hizmet görevlisi konuyu ona açtığına babasının hiçbir zaman hiçbir şekilde taciz etmediğini söylemiş. Tabii ki öyle söyleyecek. Kız korkuyor ulan! Size üniversitede ne sikim öğrettiler?

Jack, babası onun aklının hep bir köşesinde. Onu hep izliyor. Uyurken. Sıçarken. **Terapistiyle yalnızken. Babası hep orada. Onu izliyor, saldırıya hazır bekliyor. Ve sen onun birden çıkıp gerçeği söylemesini mi bekliyorsun?**

Salak mısınız siz?

Kız burada yardım arıyordu. Siz gittiniz, kızı köpekbalığının yanına gönderdiniz. Kızgınlığını anlıyorum Grace. Ama bana bağırarak etkili bir iletişim yolu değil.

Tamam. Tamam

Jack. Jack, üzgünüm. Bu olayı çözene kadar lütfen izni kaldır. Çünkü onu tanıyorum ve evdeki durumun iyi olmadığını biliyorum. Nereden biliyorsun bunu?

Sana bir çocuk hikâyesi okudu diye mi?

Benimle dalga geçme Jack. Her gün bu çocukların yanındayım ben. Dün gece o kız yanıma oturdu ve ağladı. Bildiği tek yoldan anlatmaya çalıştı. Grace, bu zincirin en altındasın sen. Gözyaşlarını yorumlamak senin işin değil. O iş için eğitim görmüş terapistler var. O zaman eğitim görmüş terapistleriniz bir bok bilmiyor. Babası tarafından tacize uğradığını söyledi mi?

- Söylemesine gerek yoktu.

- O çocuğu biyolojik babasının elinden alacaksam evet gerekiyor. Saçmalık bu. Grace, senin yaşından uzun süredir bu çocuklarla çalışıyorum ben. Her biri için canımı veririm. Onların o yıkılmış gözlerine bakıyorum. Bunu onlara yapan şerefsizleri çıkıp bulmak ve dövmek istiyorum. Ama bunu her gün hissetmeme rağmen onlara zarar vermiş her kişinin izine düşemeyeceğimi biliyorum. Tüm yaralarını iyileştiremeyeceğimi ve her birinin babalarını cinsel tacizci olarak suçlayamayacağımı biliyorum. Özellikle de arkadaşlarının arkadaşlarıysa değil mi Jack?

Burada işimiz bitti Grace.

--

Deliriyor musun?

Muhtemelen. Senin yaşındayken bir dolu yabancıların bulunduğu bir odada tacizlerini her yönüyle anlatmak zorunda kalmıştım. Beni neyle vurduğunu. Nasıl sarhoş olduğunu. Onunla banyo yapmam için beni nasıl zorladığını. Beni nasıl hamile bıraktığını. Onu hapishaneye ben gönderdim. Bu konuda hiç konuşmadım. Bu konuyu hiç düşünmedim. Seninle tanışana kadar. Ve bilmiyorum. İçimde bir bebek var ve bilmiyorum. Ne yaptığımı bilmiyorum. Sadece sana yardım etmeye çalışıyordum. Tanrım. Kemerini çok sever. Tam bir klişe.

Jayden, bu konuda bir şey yapmalıyız.

Uyurken beysbol sopasıyla yüzünü mü dağıtalım?

Buradan gitmeliyiz.

(CHARLES MANSON) Bir Seri Katilin Hikâyesi

“Bana tepeden bakarsanız, bir aptal görürsünüz. Bana aşağıdan bakarsanız, tanrınızı görürsünüz. Bana tam karşımdan bakarsanız, kendinizi görürsünüz”(Charles Manson)

“Vay be, hakikaten uçtum.”

(Manson ailesinin üyesi Susan Atkins, Sharon Tate’in ellerine bulaşan kanını yaladıktan sonra bu sözü söylemiştir)

Manson, canı manyaklar arasında en özel olanıdır. Ona daimi kötü ününü kazandıran cinayetler – 1960’ların en şok edici olan 1969 Tate-LaBianca cinayetleri – aslında başkaları tarafından işlenmişti; kendisi ala bir silah ateşlememiş veya bıçak kullanmamıştır. Fakat onun karanlık cazibesinin kaynağı tam olarak budur: köle gibi kendisini takip eden ve onun en kanlı emirlerini yerine getirmeye hazır olan müritleri üzerindeki etkisi. Esasında Manson bazı büyümlü sözler söyleyen **zeki bir dolandırıcıdan daha fazlası olmamasına rağmen, kendisini şeytani bir Mesih, habis bir mürşit yapmıştı; o**, barış, aşk ve çiçeklerin gücü vaazlarıyla başlayıp Rosemary nin Bebeği, Şeytan ve **“Sympathy for the Devil”** gibi satanist fantezilerle sona eren bir dönemin en karanlık güdülerinin vücut bulmuş haliydi.

Ahlaksız bir annenin gayri meşru oğluydu. Söylendiğine göre, annesi bir defasında onu bir sürahi bira ile değış tokuş etmeye çalışmıştı. Manson’ın terk edilmeler, dayak ve istismarla dolu karabasan gibi bir çocukluğu olmuştu. Gençliği de sonu gelmez bir suç tutuklanma, hapis ve kaçış döngüsüydü. (“İşin doğrusu şu ki,” demişti Manson kendini tahlil ettiği nadir anlardan birinde, “ben yakalanmadan bir şey çalmayı beceremeyen salak bir hırsızdan başka bir şey olmadım.”)

18 yaşındayken koğuş arkadaşlarından birine bıçak tehdidiyle livata uyguladığından, federal ıslah evinde kendine bir yer edindi. 1954’te şartlı tahliye edilmesinden sonraki 13 yılı sahte çek vermekten, kadın satıcılığına kadar muhtelif suçlardan değışik hapishanelere girip çıkarak geçirdi. 1967 de serbest bırakıldığında – tüm itirazlarına rağmen – 33 yaşındaki Manson, hayatının büyük bir bölümünü demir parmaklıklar arkasında geçirmişti.

Aşk Yazı *diye anılan dönemin en cafcaflı zamanında, karşıt kültürün coşkunluğunun doruk noktasına vardığı günlerde serbest kaldı. San Francisco’nun Haight-Ashbury bölgesinde – hippiliğin anavatanı – Manson, uyuşturucuyu, özgür seksi ve dönemin büyümlü keşfetmişti. Çok geçmeden meşum karizması, serserilerden ve kaybedenlerden oluşan bir “aileyi” etrafına toplamasını sağlamıştı.*

Los Angeles’ın dışındaki tozlu bir çiftlikte müritleriyle beraber yaşayan Manson, kısmen – diğ er tüm etkilerin yanı sıra – bu güne dek kaydedilmiş en ılımlı ve mizahı rock n roll albümlerinden biri olan Beatles’in White Albüm ünden esinlenerek çok tuhaf bir kıyamet teorisi geliştirmiştir. Özellikle **“Helter Shelter”** adli şarkıyı (bir lunaparkta çocukların bir alete binişlerini anlatan bir şarkıdır) siyahların ayaklanıp tüm beyazları öldürecekleri, yalnızca Manson ve onun az sayıdaki seçilmiş müridinin geri kalacağı (çünkü Manson ve taraftarları dünyanın hakimi olacaklardır) bir ırk savaşının habercisi olarak yorumlamıştır.

Manson savaşı kışkırtmak için bazı önde gelen beyazları suçun siyah devrimcilere yıkılabileceğı bir şekilde öldürmeleri için müritlerini sapıkça bir göreve gönderdi. 9 Ağustos 1969 da Manson’ın “ailesinden” 5 kişi, yönetmen Roman Polanski’nin evine girip hamile karısı aktris Sharon Tate ile birlikte 4 kişiyi daha vahşice öldürdüler. Ayrılmadan önce kurbanlarının kanlarıyla duvara kışkırtıcı yazılar yazdılar. Ertesi gece, Manson, “sürüngenleri”ne bizzat öncülük etti ve LaBianca soyadlı bir çifti aynı şekilde öldürüp parçaladılar.

Cinayetler, Los Angeles bölgesinde panik yarattı ve tüm ulusu şok dalgaları sardı. Manson, en sonunda, olaylarla hiç ilgisi olmayan bir suçtan ötürü hapse düşen kadın taraftarlarından birisinin hücre arkadaşına işledikleri cinayetleri öğünerek anlatması sonucu tutuklandı.

Manson, 1970 teki duruşmasını bir sirke dönüştürmüştür, ancak jüri hiç de eğlenmemiştir. Yakalandıktan sonra mahkemeye alınma büyük bir 'x' kazıyarak çıkmıştır. Kendisi ve 4 taraftarı gaz odasına mahkum edildiler, fakat California Yüksek Mahkemesi idam cezasını kaldırınca, cezaları ömür boyu hapse çevrildi.

Amcası kendisini etekle okula yollar ve "Bir gün sen de erkek gibi olup kavga etmeyi öğreneceksin" dermiş. Daha 9 yaşında hırsızlığa başlamıştır. Uzun süre hapse girip çıkmış, hiç bir olayı olmayan bir serseri idi. Hippilerin ortamlarına girip gitar çalmaya başladı. Oradaki çocuklardan ailesini oluşturmaya başladı.

Sharon Tate cinayeti, aileden Susan Atkins adlı kızın itirafıyla aydınlandı. Kısa süre sonra da Manson tutuklandı.

Bu kadar ünlü olmasının nedeni kurbanlarının kimlikleridir. Ayrıca diğer seri katillerden farklı olarak bir inanış yaratması da bir nedendir. (Helter Skelter saçmalığıyla kandırmış insanları, siyahlar ayaklanacak tüm beyazları öldürecek sadece Manson Ailesi kurtulacak)

Hala yattığı cezaevine dünyanın her yerinden özellikle gençler tarafından binlerce mektup geliyor.

Bir ara gazetecilerden birinin "Büyük bir hayran kitleniz var hapisten çıkmanızı heyecanla bekliyorlar" yorumuna, "Burada yemekler harika ayrıca kitabım ve gelen mektuplarımla uğraşıyorum, pek heyecanlanmasınlar, Amerika ilk kez iyi bir şey yapıyor bana " şeklinde cevap vermiştir.

Charles Manson kurduğu tarikatı Robert Heinlein'in yazdığı [Yaban Diyardaki Yabancı](#) romanındaki yapılanmaya dayandırır. Hatta müritlerinden birinin oğlunun adı Valentine Michael Smith'tir.

Genç güzel kızlardan kurulu haremiyle seri cinayetlere kalkışan komün sahibi kişi. Kızların mahkemeye çıkmadan önce koridorlarda kendilerinden geçerek şarkı söyledikleri görüntüler insanı ürpertir. Bunlardan bazıları hala Charles Manson'ın peygamber olduğuna inanırken Susan Atkins gibi kimileri kendini Hristiyanlığa adayıp kitaplar dahi yazmıştır. İçlerinden Linda Kasabian'ın Türk kökenleri olduğu bilinir.

Çete Üyeleri:

Sharon Tate
Vincent Bugliosi
Susan Atkins
Pat Krenwinkel
Catherine Share
Paul Watkins
Kitty Lütesinger
Abigail Folger

Kurbanları:

6/8/69 Gary Hinman
8/8/69 Steven Earl Parent
8/8/69 Voytek Frykowski
8/8/69 Abigail Folger
8/8/69 Jay Sebring
8/8/69 Sharon Tate
9/8/69 Leno LaBianca

54 Yazılar

9/8/69 Rosemary LaBianca

25-26/8/69 Shorty Shea

Milyonlarca gencin hayranı olduğu [Axl Rose \(gün's roses\)](#), bir Manson hayranıdır ve Spaghetti Incident albümünde şiirini kullanmıştır. Bu yüzden mahkemelerde sürdürülmüş kurbanların ailelerine tazminat ödemek zorunda kalmıştır. **Ayrıca Türkiye konserinde üzerinde Manson T-Shirtleriyle de gezindiği gözden kaçmamalıdır.**

Charles Manson'un Hz. İsa olduğunu zanneden çete üyesi, ömür boyu hapse mahkum Leslie Van Houten 1969 yılında 19 yaşındayken 2 kişiyi tabanca ile öldürmüştü. Tutuklandıktan 33 yıl sonra (28.06.2002) tahliye talebinde bulunmuş. Amerikan adli makamları başvuruyu reddetmiştir.

Hakkında Kitap:

-Helter Skelter,1975, Vincent Bugliosi

Hakkında Film:

-The Manson Family,

-13.hayalet filminde hayaletlerden biri Manson'a benzetilmiştir.

-Bu arada Charles Manson çetesini ve cinayetlerini anlatan Helter Skelter adlı bir film çekilmekte olduğu söylenmektedir.

Tüm akıllı insanlar bir zaman sonra öleceklerini biliyor ve Tanrı'nın önünde haklı olmak zorundadırlar. Kötünün karşılığını cehennem ödeyecektir. Yeryüzü de en kötü cehennem. Birilerinin ölmesi gerekiyorsa, bu yanlış değildir. Bu hareketi birisinin yapması gereklidir. [Charles Manson]

(<http://forum.turksportal.net/vb/showthread.php?t=93382>)

<http://www.frmtr.com/garip-olaylar/1841989-bir-seri-katilin-hikayesi-charles-manson.html>)

MARILYN MANSON

Charles Manson'a büyük hayranlığından dolayı Manson soyadını aldığını söylemiştir. Her ne kadar müzik kritikleri çokça farkında olmasa da, Marilyn Manson'ın 'weird' goth ve endüstriyel sound'u son yirmi yılın en görkemli müziklerinden biri oldu ve Reverend Manson'ı ana akım popüler müziğin karşı kahramanlarından biri haline getirdi. Özellikle ülkesi Amerika'da ebeveynlerin ve politikacıların hakkında konuşurken nahoş bir ifade takındığı Manson'ın müzik medyasında da pek güzel duygular yaratmadığı kesin. Muhafazakar ve dinci yönetimler tarafından konserleri sık sık iptal edilen Marilyn Manson'ın ruhunu şeytana sattığı iddiaları bugün müzik medyasının en sevdiği iddialar arasında. Evinde bir simya laboratuvarı bulunan Marilyn hakkında kara büyü yaptığı iddiasıyla açılan soruşturma sonuca ulaşmamıştı. Amerikan panik tarihinin bir numaralı olayı Columbine Katliamı'ndan sorumlu tutulan Marilyn, bu konuda pek çok kez mahkemede tanıklık yaptı.

Seri katil Jeffrey Dahmer'le yazıştığı için tepki çekti ve seri katil kurbanlarının akrabaları tarafından kurulan bir dernek Marilyn'in malikanesine saldırıda bulundu. İrili ufaklı Marilyn Manson suçlarının sonucusu ise yakın bir tarihte vuku buldu. Sahne şovu sırasında sahneye davet ettiği bir güvenlik görevlisine cinsel tacizde bulunduğu iddia edildi ve hem mahkemelerde süründü hem de Güvenlik şirketleri tarafından tehdit edildi. Marilyn Manson FBI'ın yakından izlediği bir isim. Hayatı film desek yeridir.

<http://www.notdenizi.com/marilyn-manson-hayati-23903/>

Ek:

Dünya, bizim dışımızda kendini nasıl eviriyor?

Çocuklarımız bizim görmediğimiz cepheden dünyaya baktıklarından bildiklerini ve duyumlarını çok tahmin edemiyoruz ve bilemiyoruz. Sonuçta “bilmeyen noksan olur” kavlince; onların doğrularında, bizler yenilen ve mahkum sınıfında kalıyoruz.

Neden, biz bilemiyoruz.

Bilmek sıkıntıdır.

Duymak sıkıntıdır.

Günümüzde bir sorunun var mı diyene, çözmene gerek yok, halının altı ne güne duruyor, süpür, terke et diyoruz.

Unutmayalım ki; sahte olan her şey tehlikelidir.

Seri katil, ve tarikat lideri Charles Manson’u tanıyabiliyoruz. Onu bilgimize göre bir sınıfa dahil edip, mahkûm edebiliyoruz. Ama çocuklarımız...

Sahteliğin hayatın hiçbir yerinde sağlam dayanağı yoktur. Değer verilen ilkelerde gerçek yüzümüzü/yüzünü göstereme erdemine ulaşamazsak; [PAMELA MEYER: BİR YALANI NASIL FARK EDERİZ](#) deki anlatılarla, dayanağımız ve gücümüz olan kudretin yıkılmasına sebep olduğumuz gibi, buharlaşmada mahkûm oluruz. Yazık değil mi?

Suçlu olan dört duvar ve içindekiler değil, onu inşa eden özelliklerimizdir. Üstâd Necip Fazıl’ın dediği gibi “Kuduz köpek, ısırıldığı adam için değil, kuduz olduğu için mahkûmdur.”

Mahkûm hayatın ve yalanın gizeminden kurtulmak umuduyla

TWELVE MONKEYS/ 12 Maymun (1995)

Yönetmen: Terry Gilliam

Ülke: ABD

Tür: Gizem | Bilim-Kurgu | Gerilim

Vizyon Tarihi:31 Mayıs 1996 (Türkiye)

Süre:129 dakika

Dil: İngilizce, Fransızca

Senaryo: Chris Marker, David Webb Peoples, Janet Peoples

Müzik: Paul Buckmaster

Görüntü Yönetmeni:Roger Pratt

Yapımcı: Robert Cavallo, Mark Egerton, Robert Kosberg

Nam-ı Diğer:12 Monkeys

Oyuncular Joseph Melito, Bruce Willis, Jon Seda, Michael Chance, Vernon Campbell

Özet

1997'de ortaya çıkan bir virüs, 5 milyar insanın ölümüne yol açar. Çok az sayıda insan, yer altına çekilip virüsten korunmayı başarır. Kurtulanlar, çözüm bulabilmek için bir zaman makinesi geliştirirler. Henüz test aşamasında olan cihazı kullanmak üzere, mahkumlardan James Cole'u seçerler.

Cole, ilk denemesinde yanlış bir tarihe gider. Başarılı olan ikinci denemesi sonucunda, kendisini 1990'da bir akıl hastanesinde bulur. Burada psikiyatrist Kathryn Raily ve çılgın oda arkadaşı Jeffrey Goines ile tanışır. Goines'un virüsün yayılmasında kilit rol oynadığından şüphelenen Cole, tekrar zaman yolculuğu yaparak birkaç yıl ileri gider. Ona inanmaya başlayan Dr. Raily'nin de yardımıyla Goines'un bu virüsü yaymasını engellemeye çalışan Cole, kendisini karmaşık olayların içinde bulur.

Filmden

"Bununla beraber, sayısız mikro dalga sinyalleri kızıl ötesi mesajlar, gigabaytlarca birler ve sıfırlar arasında şimdi bayt büyüklüğünde kelimeler bilimden bile daha minnacık belirsiz bir elektriğin içinde saklanıyor. Ama kulak verirse şairin bize hitap eden tek sesini duyuyoruz bugünün çılgınlığı dün hazırladı yarının çaresizliğinin sessiz zaferini. İç, çünkü bilmiyorsun nereden ve neden geldiğini. İç, çünkü bilmiyorsun neden ve nereye gittiğini."

--

Tabii, senin akıl hastası olmadığını söyleyemiyorum. Bildiğim kadarıyla zır delisin. Ama burada olmanın nedeni bu değil. **Sistem yüzünden buradasın.**

--

Reklamlar!

Artık üretici olmaktan çıktık.

Bir şey yapmıyoruz. Her şey otomatik.

O halde biz neyiz?

Biz tüketiciyiz,

Bir sürü şey satın al, iyi bir yurttaş olursun. Ama bir sürü şey satın almazsan, ne olursun?

Ne?

Akıl hastası olursun.

Gerçek, bu Gerçek!

Mal satın almazsan: tuvalet kâğıdı, yeni araba elektrikli cinsel aletler beyne yerleştirilmiş kulaklı stereo sistemleri entegre radar cihazlı tornavidalar, sesle çalıştırılan bilgisayarlar

--

Burada beni hayatımdan bezdiren adı koyulmamış bazı gerçeklerden kaçtığım için zihnen sapkınum. Oraya gitmekten vazgeçtiğim zaman iyileşmiş olacağım.

Sen de sapkın mısın, dostum? Burası deliler için.

Ben deli değilim.

Biz o "deli" terimini kullanmıyoruz, Burada tam anlamıyla kaçıklar var! **Sizin bilmediğiniz bazı şeyleri biliyorum. Bunları anlayabilmeniz çok zor olacak. Kimseye zarar vermeyeceğim! Pekala. Bakın, aranızda On İki Maymun Ordusunu duyan var mı?**

Bunu her tarafta binaların duvarlarına şablonla resmediyorlar. Bunu gördünüz mü?

--

."Deli" ne demek, biliyor musun?

Deli, "çoğunluk iktidarı" demek.

--

Ya. Örneğin, mikroplar. Mikroplar mı?

18. Yüzyılda öyle bir şey yoktu. Nada. Yok. Hiç kimse bunu hayal bile etmemişti! **Yani akli başında olan hiç kimse.** Derken bir doktor çıktı. Semmelweis! Semmelweis çıktı, insanları, esas olarak da başka doktorları mikrop denen bu mini minnacık, göze görülmez kötü şeylerin insanların vücuduna girip onları hasta ettiğine ikna etmeye çalıştı. Doktorların ellerini yıkamalarını sağlamaya çalışıyordu. Bu herife ne oluyor?

Deli midir nedir?

Mini minnacık, göze görünmez-

- "Ne diyorsun onlara?

Mikrop?

Ne?

" Şimdi, 20. Yüzyıla atlıyoruz. Geçen hafta, aslında beni bu cehenneme sürüklemelerinden hemen önce! Bir fast-food dükkânında hamburger ısmarlıyordum. Herif onu yere düşürdü. Jim, sonra onu yerden aldı, sildi. Sonra da bir şey olmamış gibi bana uzattı.

"Ya mikroplar? " dedim.

Dedi ki, **"Ben mikroplara inanmam. Mikroplar, bize dezenfektan ve sabun satmak için bir komplodur."**

Şimdi, o herif deli, değil mi?

Gördün mü?

Doğru yoktur.

Yanlış yoktur.

Yalnız halkın görüşü vardır.

Sen, sen, sen mikroplara inanıyorsun, değil mi?

Ben deli değilim.

Tabii değilsin!

58 Yazılar

--

- Öyleyse neden hastaneden çıkmıyorsun?

- Neden kaçmaya çalışmıyor muyum?

İyi soru. Çok iyi bir soru. Zeki. Çünkü kaçmam çılgınlık olur. Dışarıya haber gönderdim.

- Benim işim ayarlandı.

- Ne demek bu?

Babamla temas kuracak olan bazı çömezlerle, habis ruhlarla sekreterlerin sekreterleriyle ve çeşitli diğer ayakçılarla temas kurmayı başardım. Ve babam böyle bir yerde olduğumu öğrenince beni insanın insan gibi, misafir gibi muamele gördüğü o klas hastanelerden birine naklettirir! Büyük otellerdeki gibi çarşaf, havlular bizim gibi kaçık, üşütük, manyak şeytanların tümüne iyi ilaçlar!

Biraz heyecanlandım. Kaçma fikri aklımdan geçti.

--

. Salaklar, kim olduğumu öğrenince görürsünüz siz!

Babam çok kızacak. Ve babam kızınca, yer yerinden oynar. Babam Tanrıdır! Ben babama taparım!

Hayvan hakları militanlarının gizlice elde ettiği bu çarpıcı video bantları kamuoyunda öfke yarattı.

Ama birçok bilim adamı şiddetle karşı çıkıyorlar. İşkence deneyleri.

- Hepimiz maymunuz.

--

"Büyük salgın hastalık dönemlerinde alamet ve kehanetler ortaya çıkar." "Alexander Konferansları

- Bu Gece" Ve dört yaratıktan biri yedi meleğe sonsuzluklar boyunca yaşayan Tanrı'nın öfkesiyle dolu yedi altın tas verdi." Esinlemeler.

14. Yüzyılda, o zamanın görevlilerinin anlattığına göre 1362 yılının Nisan ayında Stonehenge yakınlarındaki Wyle köyünde birden bire bir adam ortaya çıktı. Bilinmeyen kelimeler kullanan ve garip bir şiveyle konuşan adam salgın hakkında korkunç kehanetlerde bulundu ve yaklaşık 600 yıl sonra salgının insanlığı yok edeceğini söyledi. Tabii bu salgın-kıyamet günü senaryosu, ister veba olsun ister çiçek hastalığı veya AIDS olsun gerçekler tarafından desteklendiğinde çok daha inandırıcı olmaktadır. Şimdi ise, 1 . Dünya Savaşı sırasında hardal gazı saldırılarıyla çirkin yüzünü ilk defa gösteren kimyasal savaş gibi teknolojik iğrençliklerle de karşı karşıyayız. 1917 Ekiminde, Fransız siperlerindeki böyle bir saldırı sırasında şarapnel yarası alan ve görünüşte isteri krizi geçirir durumda hastaneye kaldırılan bir askerle ilgili bilgilere sahibiz. Doktorlar, Fransızca anlama yeteneğini tamamen yitirdiğini ama yerel bir şiveyle olsa bile akıcı bir şekilde İngilizce konuştuğunu saptadılar. Gazdan bedenlen etkilenmemiş olmasına karşın adam kendinde değildi. Gelecekte geri geldiğini ve 1996 yılından başlayarak sonunda insanlığı yeryüzünden silecek olan saf bir mikrop aradığını söylüyordu. Yaralanmış olmasına rağmen, bu genç asker hastanede ortadan kayboldu. Şüphesiz başkalarını uyarma görevini yerine getiriyor ve savaşın acılarının yerine **"Kassandra kompleksi"** dediğimiz kendi yarattığı acıyı koyuyordu. Yunan efsanesinde, Cassandra geleceği görmeye ama gördüklerini anlattığı zaman inanılmamaya mahkum edilir. **Dolayısıyla da geleceği görme, ama bu konuda bir şey yapamamanın üzüntüsü.**

--

Gizli ordu , On İki Maymun Ordusu. Virüsü etrafa yayanlar.

Bu yüzden buradayım. Onları bulmam lazım. Benim görevim bu. Onların yerini bulmam lazım, çünkü virüsün mutasyona uğramadan önceki saf şekli onların elinde.

--

Çılgınlık yapacak değilim, ama bunların hiçbiri düşündüğün gibi değil. **Onlardan saklanamazsın, Bob. Onlardan saklanamazsın**, dedim. Hayır, efend kardeşim. Buna teşebbüs bile etme. Onlar her şeyi duyarlar. Sana o izleme aygıtını yerleştirdiler. Nereye gidersen git, seni istedikleri zaman bulurlar. **O senin dışında**. Anladın mı,?

--

O hasta, tamam mı?

Gelecekte geldiğini sanıyor. Özenle kurulmuş ve çökmekte olan bir fantezi aleminde yaşıyor. Onun yardıma ihtiyacı var.

--

Biliyor musunuz, siz mevcut değilsiniz. Aslında gerçek değilsiniz. Biz zaman içinde geriye gidemeyiz. Siz burada değilsiniz. Beni kandıramazsınız. Siz benim kafamın içindesiniz. Ben deliyim ve siz de benim deliliğimsiniz.

--

Sen akli başında bir insansın. Eğitilmiş bir psikiyatrısın. Gerçek olanla olmayanı birbirinden ayırt edebilirsin. Gerçek dediğimiz şey herkesin kabul ettiği şeydir, öyle değil mi?

Psikiyatri en yeni dindir.

Neyin doğru veya yanlış olduğuna, kimin deli olduğuna biz karar veririz. Burada zorlanıyorum.

--

Gerçek olmadığımızı söyledin. Bence insan akli iki farklı boyutta var olmaya uygun değil. Fazla stresli. Kendiniz de söylediniz ya. Çok kafa karıştırıcı.

Neyin gerçek olduğunu, neyin olmadığını bilemiyorsun. Ama şimdi neyin gerçek olduğunu biliyorsun

--

Kadın psikiyatrlar! Bir keresinde onun derslerinden birini dinlemiştim. **"Kıyamet Kehanetleri."** Birden bire Jeffrey hakkında en akıl almaz fikirlere kapılmış. **Acaba kendi geliştirdiği "teorik" "Kassandra" hastalığına mı yakalandı?**

--

Ben hastanede yatarken akıl sağlığı adı altında beynimi kapsamlı bir şekilde incelediler. Sorgulandım, röntgenlerim çekildi ve iyice muayene edildim. Sonra da benim hakkımdaki her şeyi bir bilgisayara yüklediler ve bilgisayarda beynimin modelini yarattılar. Evet! **O modeli kullanarak önümüzdeki on yılda benim kafamdan geçebilecek olan her düşünceyi üretmeyi başardılar sonra da bunları bir çeşit olasılık matrisinden süzerek o dönemde yapacağım her şeyi belirlediler.** İşte görüyorsunuz böylece **On İki Maymun Ordusunu tarihin sayfalarına geçireceğimi daha benim aklımın köşesinden bile geçmemişken o biliyordu.** Yapacağım her şeyi o benden önce biliyor.

--

Bir ihtimal eğer deli değilsem, bizi böyle Dişlerimizden buluyorlar. Beni hiçbir zaman bulmalarını istemiyorum.

--

Tıpkı bizim başımıza gelenler gibi. Geçmiş gibi. Film hiç değişmiyor. Değişemez. Ama onu her gördüğünde farklı görünüyor, çünkü sen değişiyorsun. Farklı şeyler görüyorsun.

--

60 Yazılar

Şimdi senden ben sorumluyum. Çinliler şöyle der.: **birisinin hayatını kurtarırsan sonsuza kadar ondan sorumlu olursun.**

--

**. İşte orada! Şu adam!
Öldürücü virüs taşıyor! Durdurun onu!
Lütfen, durdurun onu!**

*"...7 yılında öldürücü bir virüs yüzünden 5 milyar insan ölecek.
Hayatta kalanlar gezegenin yüzeyini terk edecekler. Hayvanlar gene dünyanın hakimi
olacaklar."*

*"Paranoyak şizofren teşhisi konmuş bir hastayla yapılan görüşmeden alıntılar
"12 Nisan 1990,Baltimore İl Hastanesi."*

BİLGİYİ KANALDAN GİZLİCE AKITMAK

Misyonerler Nasıl Çalışırın Arkaplanı

Bu yazıyı yazmama neden olan geçenlerde bir siteye tesadüf etmemdir. Site içeriğinde kendince zit bir konuyu anlatıyor görünürken birçok kişinin ulaşamayacağı bilgiler yığınının beş dakikada ulaşabilmesi için bilinçaltının yoğunlaşmasını sağlıyordu. Belki bu kişiler için yapılan doğru bir ilkenin tarafında olmalı. Fakat doğru olan hayalinde bile düşünemeyeceği bir etkeni veya düşünmesini sağlayacak “ilk muharrik sebep” içeriği gazete küpürleri ile deklere ediliyordu. Yani ters bilgi ile bilmeden/bilerek “**hedef yanlış düşünce bilgisi**”nin duyurusu yapılıyordu.

Bunun etkisinden kurtulmak mümkün müdür?

Çok defa “Hayır” diyebilirsiniz.

Hedef bilginin öz içeriğini, aktarım kanalının içinden gizlice alırken, yağrulmuş zihin, bir dönem sonra doğrular kısmındaki verdiği tepkilerine kattığı etkileneceği kalmamış ve yanlış bilgiyi kabullenmekten kurtulamaz.

Psikanaliz bilimin temel esası, aslında günahların, rahatsızlıkların ilmî alana aktarılması, anlaşılmasını hazını sağlayarak, mutluluğun ele edilmesidir. Bilginin arkaplanında gizlenen ortak payda “**suçlu değilsin**” yanında “**saptığın zannettiğin şey seni rahatsız etmez, başkalarını etkiler,**” olmaktadır.

Yalnız değilsiniz!

Kendinizi çıkmaz bir sokakta görmenize gerek yok. Bu sokakta çok kişi bulunmaktadır. Bunun ilişkilendirilmesini yapabilirsiniz. **Bir video oyununda süper kahraman olan olabilme şansın ne kadar yüksek ise, öldüğünü görebilme, öldürme şansında o kadar varsayılır. Sonuçta sen her hareketinden sorumlu olmadan çıkacağın bir zamanın vardır. Hayatı oyunun gerçeğinden kendi gerçeğine, daha sonra sanal gerçeğe yönlendirebilirsin.**

Doğru Bilginin Zehirlenmesi

Bilginin zehirlenmesinde veya çarpılmasında doğrunun tarafında olmak çok zaman şizofrenik bir alt yapıya sahip olduğundan [Doğru sözlüyü kırk kapıdan kovarlar.] kapıları tam kapatmak yerine aralıklı bırakmak yerinde olur. Hayatta bütün kapıları kapalı tutmak mümkün değildir. Hepsinde sonuna kadar açılmasının da bir gereği yoktur. Asıl olan gerçeklerinde ötesinde olan hakikat pencerelerini kırmadan açmak için dikkat edilmelidir.

Sözün imalı söylenmesi

İstibdat ve dikta dönemlerinde fikri beyanda zorlukları aşmanın tek çaresi mecazi terminoloji kullanmak esas olabilir. Fakat korkunun zihni melekeleri mahkûm ettiği baskısı altında birçok akıl sahibi dumura uğramaktan korkar. Bulanıklaşan mantığının içerisinde dizüstü kapaklanıp kalır.

Toplumun yanlış kabul ettiği bir konunun reklamı imalı olarak yapmak aldatmanın geçerli sebebi olabilir. Yani, tenkit ettiğiniz şeyin reklamını yapmak yerine iyi bölümünü varsa onu beyan etmek uygundur. Reklamını “**ters bilgi ile yapmak**” hatadır ve aldatmadır. Beyanın hatıra içeriği gibi canlandırıcı özelliği olmamalıdır. Bu konuda örnek vereceğimiz birçok site var. Bizim sitede dahi bazen bu tür yanılgıya düştüğü olabilir. Fakat içeriğinde bilgi yükü ağırlıklı olduğundan tahammülü internet sörfçüsüne ağır gelmektedir. Yazının İmaj ve resim içeriği de çok düşük olunca günümüz insanı için ağır gelmektedir. Düşünürseniz günümüz insanın düşüncelerini bit twitter mesajına sığdırmak kadar aceleci bir hayatın girdabında olunca okumaya dahi çok zamanı olmuyor.

Bir konuyu öğretebilmenin kolay yollarında biri zıddı olan düşünceyi anlatarak yapma metodudur.

Bu durum beyan sahibini koruyucu olduğu gibi karşı tarafı etkileyicidir. Anlatan bu durumdan etkilenmediği gibi uzakta kalarak, normalden aktarması mümkün olmayan zıt ve hatalı meseleyi de karşı tarafına, konu genişliği ile etraflıca anlatmış olur. Günümüzde bu metodu kullanan birçok görüş ve etkinlikler bulunmaktadır. Bu usul aldaticıların, misyonerlerin uygulamaları içerisinde. Zaman ve gayretlerini bir konuya hasrederek zıt yönden anlatıyor görünerek asıl öğretilmeleri gereken meseleye vukufiyet kazandırıyorlar. Örnekleri çoktur.

Eskilerin söylediği şu söz çok manidardır. ***Sevap diye yaptığımız günahlar.*** Sevaplarımız meğer kuyumuzu kazarken biz üstüne cennet köşkleri bina eder zannından ferahlık duyar olmuşuz.

Yükselen paradigmalarımız ağır ağır enigmaya dönüşürken doğrularımız yamulmaya başlamıştır. Yapılması gereken ölümlü olduğumuzu unutmadan yaşamalı eğer inancınız varsa onu da meşrulaştırmanın kaygan zeminden koruyarak ideal hedefe doğru yönelmeye çalışmalıyız.

İhramcızâde İsmail Hakkı

Not:

Örnek vermek gerekirse aşağıdaki bir sitenin linkleri düşüncesinde hayale getiremediği şeyi hatırlatmak vazifesi gibi gazete manşetleri ile misyonerlerin hoşuna gidecek bilgileri temiz kanaldan sunuyorlar. İlk etapta bu durum başka gibi algılsa da subliminal mesaj içeriği ile zihinler doğru akmaktadır. Bilginin görsel aktivitesine ihtiyaç olmadan sunulması mümkün iken bu kardeşlerimizin bu konuda duyarlı olmaları gerekir. Yukarıda beyan ettiğimiz üzere “Yalnız Değilsin” kategorisindeki günah çizgisini kalınlaştırmaktan başka bir şeye yaramaz. Yeri gelmişken bir konuyu da hatırlatalım. Pornografinin daha güncel hayata tam olarak oturmadığı 70 ve 80 li yıllarda gazetelerin yaptığı promosyanlar vardı. ***Ansiklopediler.*** Bu kitaplar görünüşte ülkenin en ücra köşesine ulaşırken içeriğinde denetimsiz olarak o zaman ki kültürün hazmedemediği resimleri içlerine serpiştirerek evlere sokmaya başladılar. Temiz suyun içindeki virüsler gibi. Denetimsiz kontrolsüz akan bu bedava kitaplar her yere ulaştı. Unutulmamalıdır ki Ansiklopedik bilgiler devamlı güncellenmesi gereken bilgi kaynağıdır. Çoğumuz bu kitapları kütüphanelerimizden atmaya başladık. On sene sonra içindeki bilginin yanlış olma ihtimali artmaktadır. Yani ansiklopedik bilgi süreğendir. İşte bu konuda misyonerler, dini çevrede tepki ile karşılanırsa da psikanalizmin metodlarını uygulamada çok mahirdirler. [\[Bkz: BEN ASRI\]](#)

Allah Teâlâ, milletimizi ve Müslümanları muhafaza buyursun. Amin

Örnek linkler

<http://www.islamustundur.com/batiranbati.html>

http://www.islamustundur.com/islamin_escinsellige_bakisi.html

MU'NUN ÇOCUKLARI

Şaman TÜRKSOY
01.06.2011

Geleneksel Hristiyan anlatılarına göre; çarmıha gerilmiş ve ölmek üzere olan İsa yüksek sesle **“Hele, hele, lamat zabak ta ni”** diye bağırmış, olay esnasında hazır bulunanlar İbranice ya da Ön Asya

dillerinden hiçbirine ait olmayan bu sözlerden bir anlam çıkaramamışlar, “Alahım, Allahım! Beni neden yalnız bıraktın?” anlamına gelen **“Eli, eli lema şevaktani?”** şeklinde Aramice bir cümle olduğunu sanmışlardır. Bu olay Matta İncili’nin 27.bölüm/46 nolu ayetinde şöyle anlatılır: “...Saat üç doğru İsa yüksek sesle, Elî, Elî, lema şevaktani? diye bağırdı...”.

(İsa’nın bu söylemi bazı kaynaklarda **“Eloi, Eloi, lama sabachthani”** şeklinde geçmektedir.)

Halbuki İsa çektiği büyük acıyı ve ıstırabı hazır bulunan düşmanlarına sezdirmemek için, senelerce Hindistan’da ve Himalaya manastırlarında öğrendiği Mu dili ile **“Hele, hele lamat zabak ta ni”** yani **“Fenalaşıyorum, fenalaşıyorum, yüzümü karanlık istila ediyor”** anlamına gelen bu sözleri sarfetmiştir. Maya dili, Mu dilinin devamı niteliğindedir. Maya dili konusunda uzman bulunan Prof. Don Antonio Batres Jaurequi ‘in açıklaması kaynak gösterilerek kitaba konulmuş olan bu bilgi İsa’nın da bir Naa-caal rahibi olduğuna işaret etmektedir.

Erişim: [Yorumlar bölümünde]

http://www.gavurege.com/webroot/home.php?op=ege&action=outview&article_id=1120&author_id=515&arsiv=yes

*****

MÂ VEDDEAKE RABBUKE: RABBİN SENİ TERK ETMEDİ

Sabah olunca tüm başkâhinlerle halkın ihtiyarları, İsa'yı ölüm cezasına çarptırmak konusunda anlaştılar. O'nu bağladılar ve götürüp vali Pilatus'a teslim ettiler. İsa'yı ele veren Yahuda, O'nun mahkûm edildiğini görünce yaptığına pişman oldu. Otuz gümüşü başkâhinlere ve ihtiyarlara geri götürdü. “Ben suçsuz birini ele vermekle günah işledim” dedi. Onlar ise, “Bundan bize ne? Onu sen

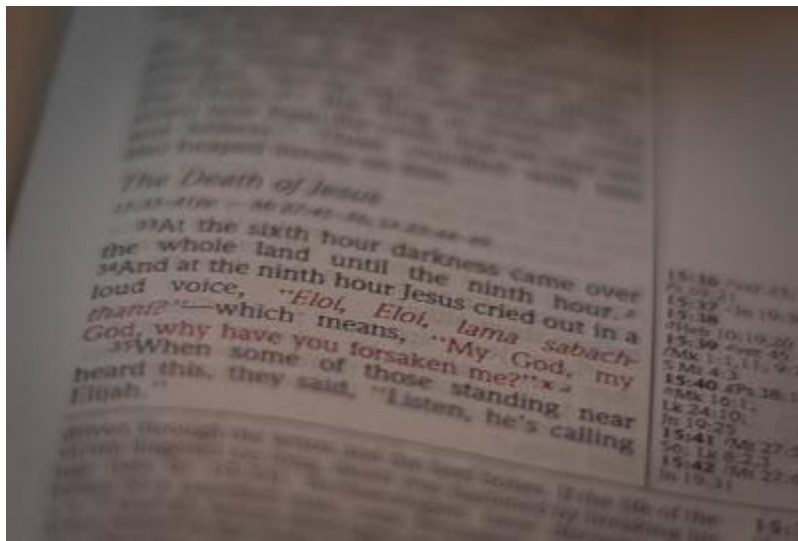
64 Yazılar

düşün” dediler. Yahuda paraları tapınağın içine fırlatarak oradan ayrıldı, gidip kendini astı. Paraları toplayan başkâhinler, “Kan bedeli olan bu paraları tapınağın hazinesine koymak doğru olmaz” dediler. Kendi aralarında anlaşarak bu parayla yabancılar için mezarlık yapmak üzere Çömlekçi Tarlasını satın aldılar. Bunun için bu tarlaya bugüne dek ‘Kan Tarlası’ denilmiştir. **(Matta; 27/1-8)**

İsa valinin önüne çıkarıldı. Vali O'na, “Sen Yahudilerin Kralı mısın?” diye sordu. İsa, “Söylediğin gibidir” dedi. Başkâhinlerle ihtiyarlar O'nu suçlayınca hiç karşılık vermedi. Pilatus O'na, “Senin aleyhinde yaptıkları bunca tanıklığı duymuyor musun?” dedi. İsa bir tek konuda bile ona cevap vermedi. Vali buna çok şaşıtı. Her Fısıh bayramında vali, halkın istediği bir tutukluyu salıvermeyi adet edinmişti. O günlerde Barabas adında ünlü bir tutuklu vardı. Halk bir araya toplandığında, Pilatus onlara, “Sizin için kimi salıvereyim istersiniz, Barabas'ı mı, Mesih denilen İsa'yı mı?” diye sordu. İsa'yı kıskançlıktan ötürü kendisine teslim ettiklerini biliyordu. Pilatus yargı kürsüsünde otururken karısı ona, “O doğru adama dokunma. Dün gece rüyamda O'nun yüzünden çok sıkıntı çektim” diye haber gönderdi. Başkâhinler ve ihtiyarlar ise, Barabas'ın salıverilmesini ve İsa'nın öldürülmesini istesinler diye halkı kışkırttılar. Vali onlara şunu sordu: “Sizin için ikisinden hangisini salıvereyim istersiniz?” “Barabas'ı” dediler. Pilatus, “Öyleyse Mesih denen İsa'yı ne yapayım?” dedi. Hep bir ağızdan, “Çarmıha gerilsin!” dediler. Pilatus, “O ne kötülük yaptı ki?” diye sordu. Onlar ise daha yüksek sesle, “Çarmıha gerilsin!” diye bağrışıp durdular. Pilatus, elinden bir şey gelmediğini, tersine, bir kargaşalığın başladığını görünce su aldı, kalabalığın önünde ellerini yıkayıp şöyle dedi: “Bu adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın!” Bütün halk şu karşılığı verdi: “O'nun kanının sorumluluğu bizim ve çocuklarımızın üzerinde olsun!” Bunun üzerine Pilatus onlar için Barabas'ı salıverdi. İsa'yı ise kamçlattıktan sonra çarmıha gerilmek üzere askerlere teslim etti. **(Matta; 27/11-26)**

Dışarı çıktıklarında Simun adında Kireneli bir adama rastladılar. İsa'nın çarmıhını ona zorla taşıttılar. Golgota, yani Kafatası denilen yere vardıklarında içmesi için İsa'ya ödle karışık şarap verdiler. İsa bunu tadınca içmek istemedi. **(Matta; 27/32-34)**

Bütün ülkenin üzerine öğleyin saat on ikiden saat üçe kadar süren bir karanlık çöktü. Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, “**Elî, Elî, lema şevaktani?**” yani, “**Tanrım, Tanrım, beni niçin terk ettin?**” diye bağırdı. Orada duranlardan bazıları bunu işitince, “Bu adam İlyas'ı çağırıyor” dediler. İçlerinden biri hemen koşup bir sünger getirdi, ekşi şaraba batırıp bir kamışın ucuna takarak İsa'ya içirdi. Diğerleri ise, “Dur bakalım, İlyas gelip O'nu kurtaracak mı?” dediler. İsa, yüksek sesle bir kez daha bağırdı ve ruhunu teslim etti. **(Matta;27/45-50)**

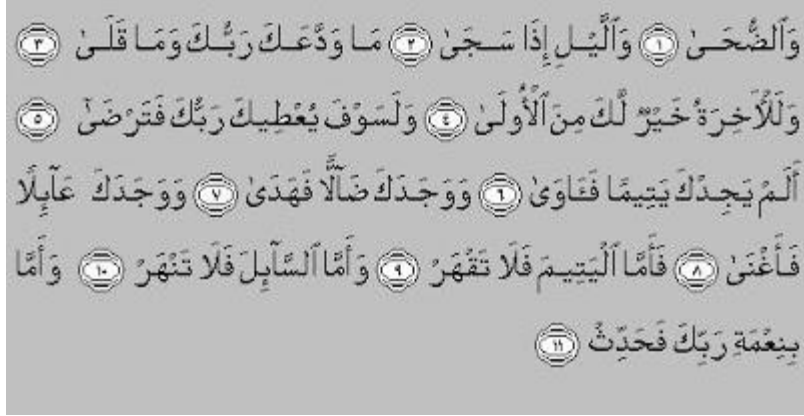

Henüz iki ile başlayan yaşlara yeni adım atmışım. Felsefe ve teoloji merakım en kibirli, en alevli safhasında. Özellikle bazı mukaddes şahsiyetlerin hayatlarına dair ayrıntılar üzerine okuyorum. Kutsal kitapları da öyle; altlarını çize çize, geniş paragraflı notlar çıkara çıkara. Ancak bu temel bilgileri aşan kaynaklara, yorum ve tartışmalara ulaşma becerim henüz çok zayıf. İngilizce yazılanları anlama yetim de öyle. Samimi bir arkadaşım var. Ablası Almanya'da yaşıyor uzun zamandır. Onunla paylaşıyorum arada kafama takılanları. O da meraklı biri. Sabahlara dek oturup konuştuğumuz oluyor. Böyle gecelerden birinde, Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği esnada ettiği o cümleden bahsediyorum: **"Elî, Elî, lema şevaktani?"** dediğinden. O zamanlar bu cümlelerin Hıristiyan teologları arasında da çokça tartışılan bir alan yarattığından haberli değilim. Benim de çok kafama takıldığını anlatıyorum uzun uzun. Bir türlü işin içinden çıkamıyoruz. Derken arkadaşım; ablasının görüştüğü önemli sayılacak pozisyonda bir Katolik kilise görevlisi olduğunu, ablasına bakılırsa adamın çok yetkin bir teoloji bilgisi bulunduğunu, adresini alarak ona yazıp, aklıma takılan bu şeyi sorabileceğimi söylüyor. Mal bulmuş magribi gibi atıyorum bu fikrin üzerine. Ablasına telefon ediliyor, adamın adresine ulaşıyor. Hemen kolları sıvıyorum bir İngilizce mektup yazmaya-ne de olsa papaz efendinin iyi derecede İngilizce bildiğini de öğrenmişiz abladan. Mektup sandığımdan çok daha uzun zaman alıyor. Kötü İngilizcemi yanımda envai sözlükler, şunlar bunlarla "Ben var size önemli bir şey sormak" mesabesine çıkarma derdindeyim. Nihayet mektup yazılıyor, postalanıyor. Aradan sanıyorum on gün falan geçtiğinde-her günü sabırsızlıkla geçirip, çok bekledim, iyi anımsıyorum- papaz efendiden mektup geliyor. Çok düzgün bir bitişik el yazısıyla, siyah dolmakalemle yazılmış tamı tamına yedi buçuk sayfalık bir mektup.

Büyük heyecanla, evrenin sırlarını bana ifşa eden bir kriptoymuşçasına okuyup anlamaya çalıştım mektubu. Kendi anlayışından tatmin olmayıp, birinden yardım alarak yeniden okudum; hatta çevirisini saatlerce uğraşıp yazdım bir deftere. Hıristiyanlık propogandasına vardırılmış olmasa da yer yer tebligatçı satırlar bir yana, sahiden çok içtenlikle cevap verme arzusu taşıyordu mektup. Adama bu bakımdan hayran bile oldum. Ancak sık sık yaptığı tekrar cümlelerine rağmen, kalın kafama takılı o şey, takıldığı yerdeki sabitliğini koruyordu. Bir çok kaynak adına atıf yapıyordu. Zerre anlamıyordum. Dahası açıklamaları, benim o güne dek ulaştığım izahatlardan dirhem fazlasını vaad etmiyordu. Kısa bir teşekkür mektubu yazıp, bu konuyu kapatmaya karar verdim. Papaz efendi bir kez daha yazdı bana. Genç yaşta, üstelik farklı bir din mensubu olarak ona bu tür sorular sorduğum için beni övüyor; ona ne zaman istersem yazabileceğimi söylüyordu. Bir daha yazmadım. Bir daha yazmadı. Kafama takılanı olduğu yerde bırakıp, konuyu kapattım. Bir anlamda dönem dönem soruyu rölantiye aldım. Her yanıtlama çabası, yeni soru dağarcıkları getirdiğinde, yıldı. Hz. İsa sorusuna yanıt alsa da, ben soruyu sorma nedeninin peşini bıraktım. Artık daha çok öykü ve roman okumaya başladım.

Matta İncili'nin 27. Bölüm 46. Ayetinde; **Markos** İncili'ninse 15. Bölüm 34. Ayetinde yer alan **"Elî, Elî, lema şevaktani?"** yani, **"Tanrım, Tanrım, niçin terk ettin beni?"** biçimindeki haykırış diğer iki kanonik İnciller olan **Yuhanna** ve **Luka**'da bulunmuyor. Aradan onca zaman geçmişken, tamamen rastlantı eseri, yine bu cümleye döndüm. Rastlantı dediğim şeydu: Kur'an'da yer alan güzel bir sure, **Duha Suresi**. Kuşluk vakti üzerine and olsun diye başlıyor Duha Suresi; 3. Ayet'te ise **"Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ"** deniyor. İşte bu cümleyi okur okumaz birden durakladım. Çünkü **"Rabbin seni terk etmedi"** anlamına geliyordu: **Rabbin seni terk etmedi.**

Zaman nedir? Doğumu milad olup, bir takvime sıfır noktası kabul edilen zat açısından bakıldığında hele zaman nedir? Bükülgen midir mesela, döngüsel mi, doğrusal mı? Sürekli genişlemekte olan evrenin esnemesine uyarlanmış bir tatlı rüyalar repliği mi? **Zamanı Tanrı yaşar!** Defaatle alıntıldım bu cümleyi; **“Öd tengri yaşar, kişi ogli köp ölgeli törümiş.”** Bundan yaklaşık 12 yüzyıl önce dikilen **Göktürk Anıtları** üzerindeki cümlelerden biri. Hakikaten de zamanı Tanrı yaşar. İnsanoğlu hep ölümlü türemiş. Hz.İsa da öyle. Tam kendini feda ediş, çarmıhta ruhunu teslim ediş esnasında sorduğu o yakıcı soruya, bizim zaman anlayışımız bakımından yüzyıllar sonra cevap geldi belki. Ama **Tanrı açısından zaman neydi, nedir; var mıdır kimse bilmez.**

Duha Suresi'nin "iniş" sebebini elbette biliyorum. Kutsal metinlere ilişkin herhangi bir "tevil" küstahlığına kalkıştığımı düşünenlere tek bir şekilde karşılık verebilirim. Tanrı sözü konu olduğunda, **verilmiş cevap kimindir?** Soruyu kim en samimi iç yangınıyla sormuşsa, cevap onadır bana kalırsa. Kim figan etmiş ah çekmişse, kimsesizlerin kimsesi ona (da) cevaptır.

Şimdi bizim nezdimizde bambaşka zamanlarda, bambaşka dillerde sorulmuş soruyu yinelemek istiyorum: **“Elî, Elî, lema şevaktani?/Tanrım, Tanrım, niçin terk ettin beni?”** Belki ona (da) verilmiş cevabı da: **“Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ/Rabbin seni terk etmedi”**

Notlar:

Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü.(Matta, 27/45; Markos, 15/33)

Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, “Eli, Eli, lema şevaktani?” yani, “Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?” diye bağırdı.(Matta, 27/46; Markos, 15/34)

Kur’ân-ı Kerim; 93-Duha Suresi:

1- Vedduha/Kuşluk vaktine andolsun,

2- Vel leyli izâ secâ /‘Karanlığı iyice çöktüğü’ zaman geceye,

3- Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ / Rabbin seni terk etmedi ve darılmadı.

4- Ve lel âhiretu hayrun leke minel ûlâ /Şüphesiz senin için son olan, ilk olandan (ahiret dünyadan) daha hayırlıdır.

5- Ve le sevfe yu’tike rabbuke fe terdâ/ Elbette Rabbin sana verecek, böylece sen hoşnut kalacaksın.

6- Elem yecidke yetîmen fe âvâ./Bir yetim iken, seni bulup da barındırmadı mı?

7- Ve vecedeke dâllen fe hedâ. / Ve seni yol bilmez iken, ‘doğru yola yöneltip iletmedi mi?’

8- Ve vecedeke âilen fe agnâ / Bir yoksul iken seni bulup zengin etmedi mi?

9- Fe emmel yetîme fe lâ takher/ Öyleyse, sakın yetimi üzüp-kahretme.

10-Ve emmes sâile fe lâ tenher./ İsteyip-dileneni azarlayıp-çıkışma.

11- Ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis/Rabbinin nimetini durmaksızın anlat.

Erişim: [ESKİ TAS](#)

EK-YORUM:

Kur'ân-ı Kerim'de geçen her söz bütün insanlığı ilgilendirir. Hz. İsa aleyhisselâmın son deminde söylediği cümle MU'NUN ÇOCUKLARI başlığı altındaki tevil ile anlamak daha yerinde olacaktır. Bilindiği üzere Nübüvvet çizgisinde olanın düşüncesindeki karamsar ifade muhakkak Allah Teâlâ tarafından hemen çözüme kavuşturulmuştur. Eski Tas sitesinin yaptığı yorum ile Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem bir nevi İsa aleyhisselâmın nüzülü imiş gibi bir mana çağrıştırılmaya çalışılmıştır. [Yani Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem beşeriyeti İsa'nın bedeni demek gibi. (Reenkarnasyon)]

Bu meyanda Hıristiyan ilahiyatının bilgilerindeki karmaşa ve dolayısıyla nüzul etmiş olan İsa'ya iman etmemeleri ile Hıristiyanların bir günahı daha ortaya çıkarır. Öyle ise Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem iman etmeleri gerekirdi. Fakat Hıristiyanlar konuda küfür üzere kaldılar.

Ayrıca Kur'ân-ı Kerim'in diğer surelerinde Hz. İsa aleyhisselâm ilgili ayetler gereksiz hale gelir ki, bu tevilin tamamen safsata olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak; Kur'ân-ı Kerim'in bütünlüğünde Hıristiyanlar ehl-i kitap çerçevesi altında anılmıştır. İlk inen sûrelerden olan Duha sûresi 3. Ayet Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem hitaben inmiştir. Hz. İsa aleyhisselâmın son demindeki yanlış anlaşılma sözlerine cevap değildir. Bu konu hakkında [MÜSLÜMANLARIN ÜZERİNDEKİ RAHMANÎ GÖRÜNEN KOMPLOLAR](#) yazısında geniş bilgi mevcuttur.

Allah Teâlâ temeli olmayan sözlerden beridir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

ŞERİAT

Şeriat kim, saray-ı Kibriya'dır

Hakikât mülküdür, muhkem binadır

Anın bir taşını her kim koparsa

Yoluna başını koymak revâdır.

Binayı dine mebnâdır şeriât

Şeriatsız Tarîkat sabit olmaz

Onu Hakk ile icradır Tarîkât

Tarîkatsız dahi irfan bulunmaz.

Şeyhülislâm ibn-i Kemâl kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

BAŞIBOŞ

Vatanımda sular akar, başıboş;
 Herkes, birbirini kakar, başıboş.
 Bozkırlardan topal bir tren geçer;
 Çocuk, merkep, öküz bakar, başıboş.
 Yanmaz da yürekler, güneşe atsan;
 Bir kibrit, bir orman yakar, başıboş.
 Tarih, kutuplara kaçmış bir fener,
 Buz denizlerinde çakar başıboş.
 Yirmi dokuz harflik sözde aydınlar,
 Yafta yazar, isim takar, başıboş.
Allah'ım sen acı bu saf millete!
Aksam yatar, sabah kalkar, başıboş...

Üstâd Necip Fazıl /1964

*****

(27 Mayıs 1949)

MAHKÛM DOĞUŞLAR

Alman filozofu (Kayzerling) e göre 170 kilometre süratle akan otomobilin remzlendirdiği bu asırda insanoğlu o kadar sinirlidir ki, kanımızın bir anda beynimizi bir sünger gibi doldurması için, gözümüze çarpan şeyin pek o kadar tırmalayıcı, pek o kadar çarpıcı, pek o kadar öfkelenendirici olması şart değildir.

Bilâkis insan tanırım ki, açıktan açığa kuyusunu kazan düşmanlarına duyduğu kinden ziyade, sokakta, vapurda, tirende gördüğü herhangi bir çehrenin mimarîsinden, herhangi bir kıyafetin üslubundan gelen öfkeyle baştan aşağı sarsılır ve zapta mecbur olduğu bu zaafın dizginlerini bıraksa, gözüne batan adamı boğmaya kadar gideceğinden emindir.

Sakin ve tabii insan seciyesinin en mükemmeline malik olanların bile tahteşuurunda, böyle birkaç tane, hazım ve teneffüs cihazlarının kendi cihazları yanında işlemesine mani olmaktan yandıkları, sebepsiz ve günahsız can düşmanları vardır.

Bütün iç sıkıntılarımızın remzi halinde, geçtiğimiz caddelerden geçen, oturduğumuz kahvelerde oturan ve öksürüşlerinden esneyişlerine kadar zarufî hareketler haricinde hiçbir iddiaları olmayan bu mahlûklara öfkelenmek için hakikaten hiçbir sebebe malik değiliz. Gözümüze, tahammülü kabil olmayan bir nümâyiş halinde çarpan bu menfî hayatiyet sahiplerine karşı arayacağımız ve bulacağımız tek bir zahirî hak yoktur. Duyduğumuz ve boğduğumuz bâtinî hak ise sadece namütenahidir. Çok defa ve en derinden duymuşuzdur ki, düşman olmamız için her hakka malik olduğumuz cazibeli bir hasma karşı kinimizi devam ettirmek mecburiyeti altında yegâne silâh ve menbaimiz, şuur ve mantığımızdır. Böyle bir düşmana nefrette haklı olduğumuzu ilân ederken gösterdiğimiz telâşlı **belagat**, içimizin bu düşmanlığa inanmayışından değil de nedendir?

İman tam olduğu zaman isbat yoktur.

Sevimli düşmana karşı mantığımızın verdiği hakkı kabule tenezzül etmeyen gönül, öbür düşman karşısında mantığımızın delil bulamayışını, varsın bir mâni diye tanımasın!

70 Yazılar

Alimlerin «derunî âlem», «tahteş şuur» gibi renksiz ve rayihatsız kelimelerle ifade ettikleri seziş vasıtamızın ismine bir kere gönül demiş bulunduk. Gönümüz bize der ki:

— Bu duygunda sebep diye bir şey aramak gülünçtür. İlle bir hadise halinde katılmış bir vesika istemek neye? Amerika’da olduğu için seni soyamayan bir hırsız, sana karşı mesul değil midir?

Her cemiyetin mecbur olarak yalnız kaba sesleri ve hâdiseleri kaydetmeye mahsus olan telefonuna mukabil, esrarlı insan yapısının gözlerin içini ve kalplerin altını okuyan mikrofonu peşin bir tehlike işareti veriyorsa, bu işaret, yabana atılmağa lâayık değildir.

Kuduz köpek, ısırıldığı adam için değil, kuduz olduğu için mahkûmdur. Bu gibi (antipatikler de, yapmadıkları fiillerin değil, yapmak için doğdukları fiillerin mahkûmudurlar.

Başkasının fikrimize iştirak etmeyeceğini bildiğimiz halde hepimizin teker teker öyle sezişlerimiz vardır ki, hafif bulmakla beraber, onlara kapılmaktan kurtulamayız ve hissederiz ki, onlar en ziyade «**biz**», en ziyade «**kendimiz**»dir.

Nitekim yok yere kızdığımız biri için:

— Şeytan diyor ki, git şu adamın kafasını kır!

Demez miyiz?

Hayır, bu sözü söyleyen şeytan değildir! İçimizin verdiği bu hükmü çok hafif ve sebepsiz bulan şuurumuz, yok yere kafa kırmak cürmünü şeytana yükletmektedir.

Yunus Emre’nin:

«**Bir ben vardır bende benden içeru**» mısrasında olduğu gibi, bu sözü bize söyleyen, benliğimiz içindeki benliğin daha altında yatan «**ben**» ve «**biz**» den başka birisi değildir.

İnsana sebepsiz yere ve uzaktan bu kadar (antipatik) görünen bu mahkûm doğuşların suratlarındaki gizli siyahlık, kalblerindeki imansızlık mühründen gelen akis olsa gerek...

Onlar zamanenin tipleridir!!!

-

Kaynak:

Necip Fazıl KISAKÜREK, Hücum ve Polemik, 1998, İstanbul

MR. NOBODY /Bay Hiçkimse (2009)

“Bizim sizi boşuna yarattığımızı ve bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?”

(Kur’ân-ı Kerim; Mü’minûn,23/115.)

“İnsan, başıboş bırakılacağını mı sanıyor?”

(Kur’ân-ı Kerim: Kıyame,75/36.)

Yönetmen: Jaco Van Dormael

Ülke: Fransa, Almanya, Kanada, Belçika

Tür: Dram | Fantastik | Romantik

Vizyon Tarihi: 12 Nisan 2010 (Türkiye)

Süre: 141 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Jaco Van Dormael

Müzik: Pierre van Dormael

Görüntü Yönetmeni: Christophe Beaucarne

Yapımcı: Jean-Yves Asselin, Nathalie Gastaldo, Mark Gill

Oyuncular: Jared Leto, Sarah Polley, Diane Kruger, Linh Dan Pham, Rhys Ifans

Özet

Başlıkta bahsi geçen Bay Hiçkimse, 2092 yılında dünyada kalmış son ölümlü olan 117 yaşındaki Nêmo adlı bir adam. Ölüm döşeğindeki Nêmo genç bir çocukken bir peronda durduğunu hatırlar. Tren kalkmak üzeredir. Annesiyle birlikte mi gitmeli, yoksa babasıyla mı kalmalıdır? Bu karar, sonsuz sayıda olasılığı doğuracaktır... Ve pek çok gezegen, iki ölüm arasında kalmak.

“Bay Hiç Kimse” ile, aşk, sicim teorisi, nedensellik, belirlenemezlik, bilinçaltı, felsefe, psikiyatri, zamanın lineerliği ile özgür irade sorunu, paralel evrenler gibi konular irdeleniyor görünse de inançsızlık almış gidiyor. Film Allah Teâlâ’yı bertaraf etmek isteyen insanın kâinatta kendini kaybedip arafa düşenler gibi [Bizim Evimiz (2010) Astral City: A Spiritual Journey filmindeki] reinkarnasyonun değişik tarzda işlenmesi; hesap kitap sorgusundan kurtulmaya çalışmanın, fizik ve metafizik karmaşasının garip hikayesi.

Var mısın, yok musun?

Yaratılışın başını inkar etmeye çalışsan, zorunlu olarak sonunu da inkar edecektir.

Filmden

"Güvercin İtikatı"

Birçok canlı gibi güvercinler de, düğmeye basmasıyla ödül kazanması arasında çabucak bir bağ kurar. Fakat zamanlayıcı her 20 saniyede bir otomatik olarak kapağı açmaya başlarsa güvercin şöyle der: "Bunu hak edecek ne yaptım ben? " O sırada kanatlarını çırpıyorsa olanlar üzerinde belirleyici bir etkisi olduğuna ikna olana kadar kanatlarını çırpmaya devam edecek demektir.

--

Büyük Patlama'dan önce ne vardı?

Aslında öncesi yoktu çünkü Büyük Patlama'dan önce zaman kavramı yoktu. Zaman, evrenin genişlemesi sonucu ortaya çıkan bir şeydi. Peki evren genişlemeyi bitirdiğinde ve devim durduğunda ne olacak?

72 Yazılar

Zamanın niteliği ne olacak?

Sicim teorisi doğruysa evrende 9 uzaysal boyut mevcut. Bir de zamansal boyut. Başlangıçta, tüm boyutların birbirine bağlı olduğunu düşünebiliriz. Büyük Patlama sırasında; uzunluk, genişlik ve derinlik olarak bildiğimiz üç boyut ve zaman olarak bildiğimiz bir zamansal boyut dağıldılar. Diğer 6 boyut ufakık kalıp, birbirlerine bağlandı. Hasarlı boyutların bulunduğu bir evrende yaşıyorsak yanılısma ve gerçeklik arasındaki ayrımı nasıl yapacağız?

Bildiğimiz kadarıyla zaman, sadece tek yönde hissettiğimiz bir boyut.

Peki ya diğer boyutlardan biri uzaysal değil de zamanî ise?

Püreyle salçayı karıştırırsanız, sonradan onları birbirinden ayıramazsınız. Mümkün değildir. Duman, babamın sigarasından çıkar; ama asla geri dönmez. Biz de geri dönemeyiz. Bu yüzden seçim yapmak zordur. Doğru seçimi yapmanız gerekir. Hiçbir seçim yapmadığımız sürece her şeyi mümkün kılarırsınız. **[Ancak insan seçim yapmaya mecbur tutuldu. "Görünmez varlıkları ve insanları yalnızca (Beni tanımları ve) Bana kulluk etmeleri için yarattım" Kur'ân-ı Kerim: 51 / Zâriyât - 56]**

--

Deja-vu

Babam, Mars'ın gökyüzündeki yerini tam olarak tahmin edebileceğimizi söylüyor. 100 sene sonraki yerini bile. Tuhaf olan şu ki, babam 2 dakika sonra olacakları kestiremiyor bile.

Baba! Bu mümkün değil. Kimse geleceği bilemez. Ama ben hatırlıyorum. - Geçmiş hatırlanır, gelecek değil. - Ama ben hatırlayabiliyorum. Bazen benim önceden olduğunu sandığım şeyler gerçekleşiyor. Buna deja-vu denir. - Ara sıra herkese olur.

--

Ömrü yapay yollardan uzatılmalı mıdır?

--

Kimse geleceği göremez.

Nemo geleceği önceden görebileceğini sanıyor. Görebiliyorum. Babamın kazasını da görmüştüm. Evet, sürekli aklıma el frenini indirenin sen olduğu geliyor. Kimse geleceği göremez. Kimse neler olacağını bilemez.

Ben biliyorum.

Görebilseydin, bu tokatı yiyeceğini de bilirdin.

Böyle söyleyeceğini biliyordum.

--

Âşık olursak ne olur?

Bazı uyarıcıların neticesinde hipotalamus, etkili bir endorfin salınımı sağlar.

Peki neden özellikle o kadın ve adamda yaşanır bu?

Tamamlayıcı genetik sinyallerimize tekabül eden kokusuz bir feromon salınımı mı olur?

Yoksa farkına vardığımız fiziksel özellikler midir sebep?

Aşk planın bir parçası mı?

Üremenin iki biçimi arasındaki muazzam bir savaş planı. Bakteriler ve virüsler eşeysiz organizmalardır. Her hücre bölünmesinde, her çoğalmada dönüşüp, kendilerini bizden çok daha çabuk geliştirirler. Buna karşın biz en korkutucu silahımızla karşılık veririz: Seks. İki kişi kartları karar

gibi genlerini karıştırır ve virüslere daha dayanıklı olan bir birey meydana getirir. Erkek ya da kız, daha farklı olurlar. Üremenin iki biçimi arasındaki savaşın katılımcılarının farkında değil miyiz?

--

Kış uykusu

90 günün sonunda, mekik bilgisayarı yolcuların metabolizmalarını uyku modundaki bir kurbağa seviyesinde sürdürmeye devam eder. Yedi kurbağanın tüm kışı tamamen donarak geçirebilmelerine ve bahar geldiği zaman çözülüp tekrar birlikte yaşamaya başlamalarına hayranlık duymuştur her zaman - nokta.

Bilgisayarın ekranında şöyle yazdı: "Kış uykusu bitti".

--

"Tek bir kar tanesi, bambunun yaprağını bükebilir." Çin atasözü

--

Küçülme:

İnsan yaşlandıkça küçülüyor. Kimse küçülmez, saçmalık bu. Yanlış ayakkabıya bakmışsındır. Astronotlar Dünya'ya indikleri zaman 5 cm. küçülüyormuş.

- Yer çekiminden miymiş neymiş.

--

Neden moleküller birbirlerinden uzaklaşır?

Neden dökülen bir mürekkep damlası yeniden biçimlenemez?

Çünkü Evren, dağılım gösterme eğiliminde yol alır. Bu bir entropi ilkesidir. Evren'in artan bir düzensizlik konumuna geçme eğilimi var gibi derler. Değildir.

Entropinin ilkesi Evren'in genişlemesinin bir sonucu olan zamanın tek yöne doğru akmasıyla ilişkilidir.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem aramızda ayağa kalkıp şu beş cümleyi söyledi:

Allah Teâlâ Hazretleri uyumaz, zaten O'na uyku da yakışmaz. Tartıyı, rızkı indirir ve kaldırır. Geceleyin yapılan amel, gündüzleyin yapılandan önce; gündüzleyin yapılan amel de geceleyin yapılan amelden önce Allah Teâlâ'a yükseltilir. O'nun hicâbı nurdur. Eğer o perdeyi açacak olsa, cemel-i İlâhî nurları ve celal ve azamet-i İlâhiye, kudret gözü herşeye ulaşır bütün mahlûkatını yakar yok ederdi." [Müslim, İmân 293 (179).]

Peki yerçekimi kuvveti, genişleme kuvvetine denk geldiğinde ne olacak?

Ya da kuantum boşluğu enerjisi zayıf düşerse?

O durumda Evren, daralma aşamasına geçebilir:

Peki, Büyük Çöküş. Zamana ne olacak?

Tersine mi dönecek?

Kimse cevabı bilmiyor.

Bazıları Büyük Çöküş 2092'de gerçekleşecek ve o zamana kadar dayanabilen insanların ertesinde zaman döngüleri olmayacak, diyorlar.

--

74 Yazılar

Yani bu dünyada sen yoksun. Hesaplamalarım doğruysa 12 Şubat 2092, saat 5:50'ye kadar hayatta olman gerekiyor.

--

Anlattığınız her şey çelişkili. İnsan aynı anda iki yerde birden olamaz. Seçim yapmamız mı gerekiyor diyorsun yani?

O hayatlardan, hangisi hangisi gerçek?

O hayatların hepsi gerçek. Seçilen her yol doğru yoldur. "Yaşanılanlar bambaşka şekillerde vuku bulabilirdi ancak öyle olsa dahi yine de aynı mana ve değeri taşırdı."

--

Ölümden sonra yaşam var mı?

Ölümden sonra demek...

Sen kendinin var olduğundan nasıl bu kadar emin oluyorsun?

--

Önceden, neler olacağını bilmediğinden seçim yapamıyordum. Şimdiyse neler olacağını bildiği için seçim yapması imkânsızlaştı.

*****

[Tesadüf yoktur. <http://www.birey.com/avnia/mc/all/zar.htm>]

--

"Andolsun insanı biz yarattık ve nefsinin ona ne fısıldadığını biliriz, çünkü biz ona şah damarından daha yakınız. Onun sağında ve solunda oturan iki alıcı (melek), yanında hazır birer gözcü olarak söylediği her sözü zaptederler."

[Kur'ân-ı Kerim; Kaf, 16-18]

--

Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk ediniz. Umulur ki, böylece korunmuş (Allah'ın azabından kendinizi kurtarmış) olursunuz.

[Kur'ân-ı Kerim: Bakara, 2/21]

ZAMANDAKİ GEÇMİŞ VE GELECEK

YOKLUK BİLGİSİ ve SAKLI SIRLAR

SECRET STATE / Derin Devlet (2012-) Mini Dizi

*Bu diziyi hikâye olarak izlemeyin.
Biraz gerçek gibi.*

Yönetmen: Ed Fraiman
Ülke: İngiltere
Tür: Gerilim
Senaryo: Robert Jones, Chris Mullin
Tarih: 2012
Müzik: Alex Heffes
Görüntü Yönetmeni: Owen McPolin
Yapımcı: George Faber, Ed Fraiman, Johann Knobel
Oyuncular : Gabriel Byrne, RalphIneson, Charles Dance, Jamie Sives, Gina McKee

Hakkında

[Chris Mullin](#)'in [A Very British Coup](#) romanından esinlenilerek oluşturulmuştur.

Chris Mullin, aynı zamanda eski bir İngiliz milletvekilidir.

Siyasi çekişmeler, büyük şirketlerin ve gizli güçlerin devlet üzerindeki etkilerin anlatıldığı, politik arenadaki geriliminin doruğa çıktığı sürükleyici bir mini dizi olan [Secret State](#)'i gelin yakından tanıyalım.

Konu

İngiltere'deki Petrofex rafineri şirketinin tesislerinde büyük bir facia yaşanır. Patlamada 19 kişi ölür, 94 kişi yaralanır. Patlamanın meydana geldiği bölge savaş alanı gibidir. Bütün yaşam alanları kullanılamaz hale gelir.

[Secret State](#) kül olmuş, canlı hayat izi kalmamış bir sokaktan başlıyor diziye. Öyle ki adını duymasanız ve geçmişte [Battlestar Galactica](#) izlediyseniz terk edilmiş bir gezegende veya bir nükleer felaketin sonrasında olduğunuzu düşünebilirsiniz.

Şirketin Amerika'daki tesislerinde de 4 sene önce böyle bir tehlike yaşanma aşamasına gelinmiş. Şirket, gizli bir rapor oluşturarak tesisin güvenliğini sağlamak için gerekli tedbirleri sağlamıştır. Bu tedbirleri İngiltere'deki tesisler için uygulamadığı, faciayla birlikte belli olur. Bu bilginin medya aracılığı ile açığa çıkmasıyla halk öfkelenir; medya, hükümetin daha bir üstüne gitmeye başlar. Hükümet, şirketten mağdur olanların yakınları lehine tazminat koparıp, içinde bulunduğu kötü durumdan sıyrılmaya çalışır. Tazminat görüşmeleri için Amerika'da bulunan Başbakan'ın geri dönüş yolculuğunda uçağı Atlantik okyanusunda düşer. Seçimlere bir ay kala yaşanan bu iki facia, iktidardaki liderlik savaşını da kızıştırır.

Bu siyasi gerilimde sadece politikacıların iç çekişmelerini değil büyük şirketlerin neler yapabildiklerine, gizli güçlerin nasıl etkilere sahip olabildiklerine büyük bir çıplaklıkla tanık oluyoruz. Öyle ki dünyanın en çok **"izlenen"** ülkesi İngiltere'de gerçeğe ne kadar yakın bilemiyorum ama dinlemelerin nasıl yapıldığını dahi tüm çıplaklığı ile görüyoruz. ..ki bu çıplaklık algısı dizinin her aşamasında uygulanmaya çalışılan bir ana olgu haline gelmiş.

Google'da ufak bir Türkçe araştırma yaparsanız akla hayale gelmeyecek bir ton komplo teorisi bulabilirsiniz. Herkes Mason'dan İlluminati'ye, oradan CIA ve Mossad'a kadar son derece uçuk fikirlerle karşılaşsınız. Ülkemizde, sahip olmadığımızda mütevellit olsa gerek çok uluslu şirketler bu konularda hep göz ardı edilir, düşünülmez. Fakat dünyada durum daha farklıdır. **Git gide hükümetlerden çok, dev şirketlerle yönetilmeye başladığımız bir çağdayız.** Bunu gerek [Jericho](#) gerek [Continuum](#)'un gelecek tasarımında görüyoruz. Aslında [Secret State](#) de bu dev şirketlerin güçleri ve cüretlerine ilişkin bir başka örnek sadece.

76 Yazılar

Diziden Dikkatinizi Çekecek Kısımlar

Secret State - 01x01

Nankör olduklarını mı söylüyorsun?

Hayır. Hayır. Biraz nankör bir görev. Başbakan yardımcısı olmak nankör görevlerin halefidir.

--

Bugün böyle ulusal düzeyde bir trajedi yaşanırken Başbakanın ülkede olmamasının altını çizdi hükümetin kendilerine hizmet etmesi gerekenin sanlarla iletişimde bulunmadıklarını iddia etti. Son anket sonuçları da onun iddiasını destekliyor. Hükümet muhalefetin ortalama olarak dokuz puan gerisinde.

--

Tazminat görüşmeleri için Amerika'da bulunan Başbakan'ın geri dönüş yolculuğunda uçağı Atlantik okyanusunda düşer.

Başbakan Yardımcısı! Başbakan istifa edecek mi? Seçimlerde şansınız ne? Charles Flyte istifa edecek mi?

Amerika'dan dönen başbakanımızı taşıyan uçakla bütün radar ve telsiz kantağımızı kaybettik. Son kontak, uçak Atlantik üzerindeki Britanya Adaları'nın yaklaşık 1500 km batısındaiken yapıldı.

--

Peki ülkeyi kim yönetiyor Bay Dawkins? Charles'a ne oldu öyle Tom?

Keşke bilseydim. Biliyor gibiydin. Senin gibi askeri arka planı olanlar böyle zamanlarda yararlarını görüyor sanırım.

Baylar! Kapıda yazan bu Ros. Hiçbir şey kaçırmak istemiyorum. Kimin uçağı Öncelikle bakanlar uzak yerlere dağılmışken Tom Dawkins'in önden böyle bir açıklama yapması etkili oldu. **Ve başbakan Yardımcısı olarak Tom'un sular duruluncaya kadar bu şekilde devam etmesi süreklilik kazandırır.**

Anlaşıldı! Muvakkaten kendisinin duruma el koymasını tavsiye ediyorum. Güvenlik durumu ile ilgili Laura Duchenne'e sözü bırakıyorum.

--

Her türlü senaryoyu inceliyoruz, Belli terörist açılardan, El Kaide, İrlandalı muhalif cumhuriyetçiler Scarrow patlamasında çift vardiya çalışanlar. Ama Scarrow'da bomba yoktu ki? Henüz emin değiliz, ama olmadığını düşünüyoruz. Şu var ki tarifesiz bir uçuştu ve çok az

Kimin uçağıydı?

PetroFex şirketine aitti.

Söylemeye çalıştığım gibi başbakanın bu uçakla geleceğini çok az kişi biliyordu bir saldırı olması pek muhtemel değil ama tamamen elemiyoruz. Kaza olup olmadığını hâlâ bilmiyoruz. Bence her şey normale dönecek. Hâlâ havada dönüp durduklarını mı düşünüyorsun.

--

Haber geldi. Enkazı bulmuşlar.

O öldü. Bunu değiştirmek için yapacağımız bir şey yok. Seçimleri kaybettikten sonra başbakanı değiştirecektik zaten.

Eğer Tom Dawkins Başbakan yardımcılığını kabul ederse daha da fazlasını veririm. Ros, Felix, dayanışma göstermemiz gerekiyor. Güvenilir birine ihtiyacımız var! Siz bunun için güreşebilirsiniz. Ben tarafsız olarak Tom'un dizginleri ele almasını öneriyorum.

--

Başbakan yardımcısı Tom Dawkins:

Sabahın erken saatlerinde Kuzey Atlantik'ten gelen bilgilerle ulusumuzun başbakanını taşıyan uçağın enkazının teşhis edildiğini büyük bir üzüntüyle bildiriyorum. Hükümet bu sebeple resmi olarak başbakanımızın öldüğünü esefle ilan ediyor. Cenaze töreni önümüzdeki hafta içinde yapılacak ve parti seçime kadar bir lider seçecektir. Hepimiz adına konuşarak bir insan, bir lider olarak çok özleneceğini düşünüyorum. Bu olayın olmasıyla Trajik bir şekilde Scarrow'daki olay meydana geldi. Ve ardından Bu ülkenin birçok insanı için zor geçecek birkaç yıl var. **Sizler de benim gibi ulusumuzun zor bir şekilde sınıdığını düşünüyor olabilirsiniz. Sınanıyor. Sınanıyor.** Ama böyle bir trajedi politik farklılıklarımız ve ekonomik sıkıntılarımıza rağmen bizi birleştirebilir. Bu büyük ulusta yaşayan herkesin bunun bir parçası olacağına dair kuvvetli bir inancım var hatta böyle bir trajedinin ortasında bile daha iyi bir yol olacağına dair inancımızı korumalıyız. Charles Flyte ölmüş olabilir ama inanç ve umut fikri devam etmelidir. Eşine ve ailesini taziyelerimizi bildiriyoruz. Teşekkür ederim.

--

Araştırmadan bir şey çıktı mı?

Kara kutu yok, anlatılacak bir şey yok. Uçağın şirkete ait olması konusunda ne düşünüyorsun?

Bu histerik komplo teorisini takip edip etmeyeceğimi mi soruyorsun? Başbakanın ekibinden birisinin yaptığı bir arama tehlikeli olabilir.

--

Bu nedir John?

Aramızda kalsın özel olarak küçük bir anket yaptım. Öyle mi? Başbakan olarak kimi görmek istersiniz diye sorup seni, Ros Yelland ve Felix'i seçenek verince Wayne Rooney dediler. Yüzde 56'sı seni söyledi. İstikrarı sağlayabiliyorsun Tom, insanlar bunu istiyor.

Hayır. Ros Yelland bu iş için en iyi aday.

Halk buna katılmıyor. Sevimli biri değil. Önümüzdeki beş yıl için onu bu pozisyonda istiyor musun gerçekten?

Ben lider değilim.

Geçen gün o konuşmayı yaparken gayet iyi bir liderdin. Orduda on yıl komutanlık yaptın.

Dersimi orada aldım zaten. Artık farklı bir adamsın. Bunu sen de biliyorsun.

Şimdi gözümün içine bak ve bunun doğru olmadığını söyle. Yardımcısı olmamı istiyor. Tom, taşaklı birine ihtiyacımız var. Ros Yelland'ın başbakan yardımcısı olarak sultanın haremağası gibi görünürsün! Lütfen!

--

Yanık izlerindeki koyu kısımlar bomba olması ihtimalini gösteriyor. Öldüğü gün patolojistle konuştuğunuz doğru mu? PFX44 diye bir maddeden bahsediyor.

--

Bugün bir spekülasyonla kaynıyor hükümet olarak genel seçimlere girecek lideri seçme kararı aldılar. İyi şanslar efendim.

78 Yazılar

Secret State - 01x02

Tom, Durum çok kritikti ama yine hükümetiz. Eğer bu masada oturabiliyorsan işini bu adama borçlusun. Kesinlikle! Ülkenin bize hâlâ inanıyor olması güzel bir haber. Tabii halletmemiz gereken büyük bir iş var. Kollarımızı sıvamaya başlamadan önce söylemek istediğim bir şey var. Kısaca alalım.

Tom seçim süresi boyunca büyük iş sahipleri aleyhine konuşarak birçok puan topladı. Buna kimsenin itirazı yok. Ama o seçim süreciydi. Bu hükümeti yönetmek.

Yani? **Yanisi dostlarımızın kim olduğunu hatırlayalım.**

Evet kesinlikle dostlarımızın kim olduğunu hatırlayalım. Ama aynı zamanda bize oy verenleri de hatırlayalım.

--

Tom, Heyecanlandığında kulağını çekme. Eğer ellerin titrerse podyumun üzerine koy. Unutma, konudan sapma ve olaylardan bahsetme.

Evet sorularınız?

Başbakan Charles Flyte'in uçağının kayıtlarından haber var mı?

Henüz bulunamadı. Muhakkak rapor edilecek bir şeyler vardır.

Üç hafta geçti.

Söyleyecek bir şey olsaydı size söyledim. Saygısızlık etmek istemem ama birçok hükümet bilir ama söylemez. Bu hükümet söyleyecek. Onun başına iş açacak laflar –

Başbakanın yardımcısı Sayed Khan'ın kuzeni geçen hafta salıverildi. Bu o konuyla ilgili araştırma kapandı anlamına mı geliyor?

Sayed Khan başbakanlık istişare ekibinin güvenilir bir üyesiydi. Charles Flyte'in uçağının planlarını kuzenine neden yollamış o zaman?

O uçaklara çok düşküdü, kuzeni de öyleymiş. Gülebilirsiniz ama bu doğru.

Peki uçağın güvenlik kaydı konusunda raporlar?

O modelin örnek bir kaydı yok ama kara kutu olmadan, biz Kara kutuya gelince Amerikalılar buldukları her şeyi size sunuyorlar mı?

- Neden sunmasınlar ki? –

Scarrow'da durum nedir Sayın Başbakan? En yüksek miktarda tazminat için baskı yapacağınızı söylemişsiniz.

Sağlık ve Güvenlik Dairesi'nin raporunu tamamlamasına az kaldı. Bildiğiniz gibi kamu soruşturması konusunda Yüksek Mahkeme hakimi Holbeck'i atadım. İşte adam. Ne derse yapacağız. "Atla" derse atlarız biz de. Buna sen de dâhilsin Gecelambası. Hakim Holbeck patolojistin ölümünü de araştırarak mı? İntiharını mı? Evet. Patolojist zor şartlar altında işini yapmaya çalışan dürüst bir adamdı. Ona gösterdikleri tavır şahsi fikrime göre çok utanç vericiydi. Öldüğü gün onunla konuştuğunuz doğru mu? - Evet. Ve toksik anomaliler bulunduğunu biliyordum Toksik anomaliler mi? Lord Holbeck'in tespit ettiği sonuçlar ne zaman açıklanacak? Adli tıptan bir açıklama yapılacak mı? Yüksek mahkemeden şirket ile adli tıp arasındaki bu kördüğümü de araştırmasını istedim.

- Peki ya Scarrow araştırması?

- Bu kadar soru yeterli. Sabrınız için teşekkür ederim. İyi günler. "Konudan sapma ve olaylardan bahsetmeme" kısmına ne oldu?

--

Ben kendiminkileri aşamadım. Aşacaksın Tony. Aşacaksın. Gel buraya. Seni bekleyen penguenlerin yanına gitmeden aşağıda ki barda bir tek atalım mı?

- Yapamam, gerçekten yapamam.

- Evet yaparsın tabii. Sen başbakansın. Gitmeliyim Tony. Dadın kiminle oynayıp kiminle oynamayacağını da mı söylüyor artık? Kötü bir etki mi bırakıyorum? Bu mu? Hakkında çok şey biliyorum, değil mi?

İyi geceler Tony.

--

Bu El-Gamdi olmalı. Tom, Tanrı aşkına! Bizi görebilirler. Saklanacaklar. Başbakanım Tom.

Namaz kılıyorlar. Onları şimdi vurabiliriz.

Namaz kılarken bir adamı öldüremezsin. Tam zamanı elin güçlü olduğunda hamleni yaparsın. Bu adamları izlerken öğrendiğim tek bir şey var ve onu da Kur'an'da bulamazsınız.

Kendimizi Tanrı yerine koyacaksak en azından bitirmelerine izin verebilir miyiz?

-Araçlarına geri dönüyorlar. Tom!

Başbakanım, zamanımız azalıyor. Harekete geçtiler. Bu son şansımız.

Tamam. Vurun. Evet! Tamamdır!

Tebrikler başbakanım. Bugün çok kötü bir adamı öldürdünüz. Bence buna içilir.

--

Tom:

Eğer uymazlarsa o zaman peşlerine düşmem için bana iki katı sebep verirler. Teşekkür ederim. Elbette bu teröre karşı savaşımızın bittiği anlamına gelmez. Ülkemizde hâlâ demokrasi sürecini baltalamaya kararlı kötü niyetli güçler var. Ve eminim aranızda bazılarınızın operasyonla ilgili soracak soruları vardır. Ama şundan emin olun. İngiliz İstihbaratı ve İngiliz teknolojisi sayesinde binlerce insanın ölümünden sorumlu bir terörist durduruldu.

--

PetroFex /Paul Clark, efendim. Havaalanında çalışan bir arkadaşım haber verdi. Görünüşe göre Clark Davos'a gidiyormuş. Buraya gelmekten başka her yere gidiyor! Pek sayılmaz efendim Biggin Hill'de yakıt almak için duracaklar. İsteğiniz üzerine onları bekletiyoruz ama uçaktan dışarı çıkmayı reddediyorlar.

Peki ya ben ona gidersem?

Bu bizi endişelendirir başbakanım. Çavuş? Bacaklarımı esnetebilirim efendim.

Bizi vurmazlar değil mi?

Amerikalılardan emin olamayız efendim.

Sayın Başbakan sizden orada durmanızı isteyeceğim. Adamınız silahlı mı? Umarım öyledir. Gerçi çekilmenizi öneririm. Teşekkür ederim.

Tom! Senin için ne yapabilirim?

Dava etmekten başka tabii. Biz konuşurken avukatlarım çalışıyorlar. Bir şeyler bulacaklar. Amerikan iletişim bakanıyla da irtibat halindedir. PFX-44 nedir bilmek istiyorum. Ve Dermot Matthews'a neler olduğunu bilmek istiyorum. **Bu alanı genişletmek için İngiltere Hükümetiyle yasal bir kontrat imzaladım.** Polonya'ya götürebileceğim, 1600 kişiye iş imkanı sağladım. Dermot Matthews'a onun, ailesinin hatta onun jenerasyonunun dahi hayal edemeyeceği bir iş verdim.

80 Yazılar

-Peki karşılığında ne aldım? Şirketin bu tesisten milyonlar kazandı. Ve bir de 19 ölünün ve 94 yaralının olduğunu hatırlatayım.

Scarrow'lular onlara ödeme yapacak mısınız yoksa istifinizi bile bozmayacak mısınız bilmek istiyorlar.

-Scarrow'lularla iyi geçinmemizi istiyorsan kırmızı kurdeleleri kes, mühlet vermeyi ve kamu soruşturmalarını bırak. Kendi kurallarını getirerek bunu sen yaptın. **Akaryakıt patronları bu ülkeyi satın alabilirler. Ve seni de.** Sözlü anlaşmamızı ödersek minnettar olun.

-PFX-44 nedir?

Scarrow'da geliştirdiğimiz yeni, hafif, insansız uçak yakıtı. Değerli ülkeniz için daha fazla iş, daha fazla sayı demek. Ya da isterseniz her şeyi Polonya'ya taşıyabiliriz. Bırakalım mı? **Charles Flyte kabul etmişti.**

-Başka kim biliyor?

Sana söylemek isterdim ama ne yazık ki Genel Kurmay Başkanınız söyleyemeyeceğimi bildiren bir kağıt imzalattı.

--

Bu yakıtın felaketin oluşmasına ya da çoğalmasına sebep olduğuna dair hiçbir delil yok. Buna gerçekten inanıyor musunuz General?

Yoksa ağzınızdan kelimeler öylesine mi çıkıyor?

Biraz saygı gösterin Sayın Başbakan, lütfen.

Rütbenizin yüzbaşından yukarı hiç çıkmadığını hatırlatmak isterim.

Genel Kurmay Başkanı olmanız için size kim oy verdi?

Bu yakıtla ilgili herhangi bir kötü reklam bu olayı tehlikeye atabilir diye düşündük.

Hangi olay?

El-Gamdi mi yoksa Scarrow'da ölen 19 kişi mi?

-Bundan haberi olan herkesin listesini istiyorum. Uzun vadeli düşünün. 24 saat önce verdiğiniz vur emriyle kurtardığınız hayatları düşünün.

Yeni yakıtı kullandınız.

Beni bu komploya dâhil etmek belirli bir teşebbüs müydü?

Bu ilk değildi Başbakanım. Umarım zırhını saklıyorsunuzdur General. İhtiyacın olacak.

Devlet sırlarını unutuyorsunuz.

Kendi sırlarını devlet sırrı sanıyorsun.

--

- Nills.

- Paul. Dermot Matthews. Rafineri kapısında.

Yani? Patlamadan hemen önce. Ve vardiyası yokmuş.

--

Başbakan Tom:

Şirkete verdiğim mühlet bugün öğle saatlerinde doldu. Bir grup insanın PetroFex şirketiyle gizli olarak insansız hava uçakları yakıtı konusunda gizlice çalıştıklarını öğrendim. Tamam al-Gamdi'nin öldürülmesinde kullanılan. Hiçbirimiz El-Gamdi gibi soykırımcı bir katilin arkasından gözyaşı dökmez

ama benim kanaatime göre bu deneysel yakıt Scarrow'daki patlamadan ve ve birkaç gün önceki basın toplantısında size bahsettiğim toksik anomalilerden sorumlu olabilir.

Dünyanın en büyük petrol şirketlerinden biri ülkemizin güvenlik yönetmeliğine ve İngiltere Hükümetiyle yaptığı anlaşma şartlarına burun kıvrıyor.

Hepimizin ulus olarak harekete geçmesi gerektiğine inanıyorum.

Bugün bana büyük petrol şirketlerinin bu ülkeyi satın alabileceği söylendi.

Petrol dolarları çok güçlü bir para birimi olabilir, buna şüphe yok. Ama demokrasimizi bundan daha güçlü bir şey ayakta tutuyor.

Biz ona oy diyoruz.

--

Tom rahatsız ettiğim için özür dilerim. Şu bombalama. İranlılar sınırın kendi taraflarında olduğunu söylüyor. Bunu savaş sebebi olarak gördüklerini söylüyorlar.

İranlılara karşı hiçbir şekilde askeri eylem düşünmüyoruz. Füzenin sınırı aştığında dair küçük bir ihtimal var. PetroFex rafineriyi Polonya'ya taşıyacağını söyledi. Tazminat tekliflerini askıya aldılar. Mal varlıklarını donduracağım.

Secret State - 01x03

Benzin fiyatları yükseliyor. İşsizlik oranı yükselmeye devam ediyor. İngiltere ekonomisi gittikçe hassaslaşıyor ve biz hâlâ Charles Flyte'a ne olduğunu bilmiyoruz. Bu durum için aklıma gelen tek kelime şu Meclis Başkanı. Kaos.

--

İranlıları elçiliklerinden atmak kimin fikriydi?

Şirket Sayın Başbakan.

General, bu bildirimlerinizi azaltmanızı açıkça söylediğimi sanıyordum. Bu son bilgilendirmem Sayın Başbakan.

Şimdi Afganistan'da mı yoksa İran'da mı?

Hangisi?

Oradaki sınır eskiden beri tam olarak net değil. Coğrafi yapı açısından kesin konuşmak zor. Sınırların bu kadar yakın olduğu konusunda daha önce neden hiçbirinizin bir şey söylemediğini sorabilir miyim? ***Uçaklar herhangi bir bölgesel ihlal olursa bizi uyardıya programlılar. O zaman sınırın öbür tarafında olamaz?***

Ufak bir ihtimal var füzenin atılmasında. Tekrar ediyorum, küçük bir ihtimal.

İran'da seçim zamanı. Büyük bir ihtimalle muhafazakârlar savaş tehditleri ile seçim avantajı kazanmaya çalışıyorlar. Dayanakları olmadan böyle bir şey iddia ederlerse aptallık ederler. Eğer onlara gerçek savaş sebebi nasıl olur gösterirsek daha büyük bir aptal gibi görünürler. Modernistlere bir iyilik yapılabilir. İyi yerleştirilmiş bir ya da iki Cruise füzesi. Bu yüzden mi durdular?

Güvende olduklarını düşündüklerinden? Namaz kılmak için durdular. Çünkü sağ salım sınırı geçtiklerini sanıyorlardı?

Bu yüzden mi?

Başbakanım Orada adamımız var mı?

Pek uzak olmayan bir yerde özel operasyondan birileri var Kahrolası sınırın hangi tarafında olduğunu gidip kontrol edebilirler.

82 Yazılar

İyi şanslar. İnanın buna ihtiyacınız var.

Kara kutunun aramaları nasıl gidiyor General?

Orası çok derin Sayın Başbakan. Okyanus.

Bu oyunu oynamayacağız. İranlılar olayı büyötmek istiyorlar.

--

Paul Clark Polonya'ya gitmelerini durdurmak için yapabileceğimiz hiçbir şey olmadığını söyledi.

Banka, mal varlıklarını dondurdu mu?

Tanrım! Michael Bey Sayın Başbakan. Davos'a giden uçağımın kalkmasına iki saatten az zaman var.

Anlaşıldı. Lütfen oturun. Sizin aceleniz var, ikimizin de saklayacak bir şeyi yok. Lütfen.

Parayı ne yaptınız Michael Bey?

PetroFex hesaplarından mı bahsediyoruz?

Mal varlıklarını yok ettiniz. PetroFex gibi çok uluslu bir şirket her zaman mülküne bir telefonla ulaşabilir.

Sermaye son günlerde çok portatif, haklı olarak. Paralarını başka yerde istediler ve siz de onlar için transfer ettiniz. Fareye tıklamakla bunu yapıyorlar, çok büyük bir çaba gerekmiyor. Neredeyse üç milyar sterlinlik parayı bir anda başka bir ülkeye transfer etmelerinde hiçbir tuhaflık sezmediniz mi?

Biz bankayız. Verilen talimata göre hareket ederiz. Bize duyulan güveni kırmak istemeyiz. Ama biliyordunuz, kişisel olarak biliyordunuz. Bu fareye tıklama herhangi bir hesaptan yapılmamıştı. Bankanız şirketin en büyük hissedarlarından, değil mi?

Şirket tanıtım ilanını okumuşsunuz. Ve onların en büyük hissedarı olarak büyük kararlarında etkiniz olsun istersiniz?

Geç kalıyorum. Şirket tanıtım broşürlerinden okuduğum kadarıyla bankanızın en büyük hissedarı kim biliyor musunuz Michael Bey?

Ben. İngiltere hükümeti. İngilizler. **Ve biz de sizden o küçük fareye tıklayıp üç milyarı geri almanızı istiyoruz.**

Dünya böyle yürümüyor Sayın Başbakan

O zaman onu yönlendirmeliyiz.

--

Bu sabahın bir başka haberi de piyasalar gözle görülür derecede düşük seviyede güne başladı Metro şirketleri bankalarının kart işlemlerini ve ödemelerini teyit etmediklerini söyledi.

Kapıları açarlarsa karışıklık çıkacak.

Hangi banka?

- RCB

--

İngiltere Bankasına gitmen gerekiyor Felix. Onlardan yeraltı şirket işlemlerini yapacaklarının garantisini istiyorum böylece tekrar trenleri hareket ettirebileceğiz. Valinin ne dediğini biliyorsun. İngiltere Bankası hükümetten bağımsız bir banka. RCB böyle ortalığı karıştıracaksa bizim de onlara karşılık verebileceğimizi anlamalılar. İngiltere Bankası bu işe daha başlamadan RCB bu konuyu çözer. Yollar açıldı ve çalışıyor. Sıcak saatler bitti. Biraz dürtölmeye ihtiyaçları varmış. İran konusunda

ve Royal Caledonian'la olan bu karışıklık konusunda çözüme ihtiyacımız var Tom. **Pound zaten düşük seviyede şimdi RCB de sterlini düşürüyor.** Sonra ne olacak?

İngiltere Bankası yabancı kaynakları bir süre satmak için destek olabilir. Ama bu sürekli gidemez.

--

Anlatılacak bir şey yok. Gözlerinde görebiliyorum. Orada hiçbir şey yok. Şimdi müsaade edersen Michael Bey, benim ölçüsüzlüğümün piyasalardaki istikrarsızlığa katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

Açgözlü tahvil sahipleri kesinlikle piyasalarda aptalca davranabiliyorlar. İngilizler bankanıza 50 milyar para akıttı. Bu kıymetler halkın yararına kullanılabilir mi?

İdeal bir dünyada bu dediğinize katılıyorum ama ne yazık ki banka sadece görevini yapıyor. Yatırımcıların menfaatine göre hareket eder.

İyi o zaman. Biz yüzde seksen sekizi temsil ediyoruz. Bütün yatırımcıların menfaatine.

Politika dar görüşlüdür Başbakanım. Finans ise globaldir.

Evet ama siz benim yetkim altında işinizi hallediyorsunuz. Yarına toparlanıp gidebiliriz. İşte bu tarz yorumlarınız ölçümü kaçırmama sebep oluyor Michael Bey.

50 milyar para yatırdınız ve evet bu parayla bankamda etki sahibi olabilirsiniz benim demeye çalıştığım şey eğer bu yetki konusunda baskı yaparsanız çok geriliriz. Ve bankanın geri kalan hissedarları da. Eğer gerilsek hisse fiyatlarımız düşer. **Ve eğer hisselerimiz düşerse sizin 50 milyarlık yatırımınız çöp olur.** Ve bununla birlikte banka üzerindeki etkiniz de. Yani kullanmadığımız müddetçe banka üzerinde etkimiz var mı demek istiyorsanız?

İsterseniz kullanın.

--

İngiltere başbakanı Tom Dawkins birkaç şey söyleyecek.

Birçok bankanın ayaklanıp Londra'dan ayrılacaklarına dair yorumlar aldım hiç şüphesiz sizin oralara gelip yerleşecekler. Onları kollarınızı açıp karşılamadan önce size hatırlatmak isterim tarlasını sürerek geçimini sağlayan İngiltereliler 2008 yılında bankalarına onlarca milyar para yatırdılar. Bu yatırımların karşılığında onlara küçük işyerleri açmaları konusunda katkıda bulunacaklarına söz verdiler. Bu konuda verdikleri sözleri tuttular mı? Kusura bakmayın ama sıçıp batırdılar!

Ve bana Royal Caledonian Bankasının işlerine burnumu sokarsam ulusun yatırımını tehlikeye atacağım söylendi. Ama bana öyle geliyor ki ulusun yatırımını çok yakında değersiz olacak şimdi yapacağım şeye geliyorum. Kalan hisseleri almayı ve bankayı bir refah lokomotifine dönüştürmeyi teklif ediyorum ve işyerlerini yükseltmeyi, özellikle küçük işyerlerini ve bilhassa genç nesilden istihdam oluşturmayı. Hindistan 300 yıldır kömür tedarik ediyor ve 400 milyon insan orada elektriksiz yaşıyor. Acilen ülke çapında güce ihtiyaçları var. İngiltere'de iki milyon insan işsiz dünyanın yenilenebilir enerji teknolojisine ihtiyaç var ve bugün itibarıyla bir banka kendisini bu insanlara ve bu teknolojiye adıyor. Yeni Royal Caledonian Bankası büyük ölçüde yatırım yapacak. Evet, büyük ölçüde. İngiltere ve Hindistan ortak araştırmasıyla İngiltere temelli ve Hindistan kömürüne dayanarak tek amacı yenilenebilir alternatif enerji yaratmak geliştirme ve üretme projesi kuruyoruz. Aynı zamanda İngiltere Hindistan ulusal düzeyde elektrikleşmeyi başaran kadar onlara iklim değişikliğini azaltma konusunda baskı yapan tüm uluslararası anlaşmaları geri çekecektir.

--

Secret State - 01x04

Bir başka haber de başbakanın Hindistan hükümetinin sterlini garanti altına alacağı haberine piyasalar olumlu sonuç verdi. Pound toparlandı ve Amerikan dolarına karşı iki pens değer kazandı. Bu, Tom Dawkins için kişisel bir başarı olarak tahlil edilebilir her ne kadar uluslararası anlaşmaları iptal ettiğinden dolayı çevreci kampanyacıları tarafından eleştirilse bile.

--

Tüm petrol şirketleri onayların kaldırılacağı gün için İran'da yedek kadro tutuyorlar.
Petrol şirketlerinin adamları yani?

AB yaptırımları batılı petrol şirketlerinin İran'da faaliyette bulunmasını yasakladı bu yüzden bir anda İranlılar onların farklı bir kimlik altında orada durduğunu söylemeye başladı. Radikaller seçim öncesi davullarını çalıyorlar Vakitlerinin azaldığını biliyorlar. Vakitleri azalan sadece onlar değil. Bizden ortaya atlayıp tehditler savurmamızı emperyalist savaş çıkırtkanı olarak bize biçtikleri rolü oynamamızı bekliyorlar.

--

350 yıldır devam eden ticaret senin görevin sırasında bankamı dize getiriyor. Beni suçlama Michael. Ben şirketi yönetiyorum, ülkeyi değil.

--

Michael:

Geleceğin ne kadar önemli olduğu konusunda sanırım hepimiz hemfikiriz. Bu ülkenin PetroFex ve RCB gibi şirketlere ihtiyacı var. Uluslar ve şirketler her ikisi de hisse sahiplerinin menfaatine ve göreve yakışan bir liderlikle sorumluluk içinde yönetilmesi gerekir. Şirketlerimizin geleceğini güvence altına almamız gerektiğine inanıyorum. Şimdi hükümetimizdeki arkadaşlarımız için elimizden geleni yapmalıyız.

--

Bugün, Tom Dawkins ve hükümet üyeleri için İran'a karşı nasıl bir duruş sergileyecekleri ve Charles Flyte'in ölümüyle ilgili iddialara nasıl yanıt verecekleriyle ilgili hesap verme günü.

--

Şirket adamı Felix:

Tom, Şunları gözden geçirmenizi istiyorum PetroFex'le yaşanan mühlet verme fiyaskosu hava saldırısı boyunca devlet sırlarını ortaya dökmek savaş suçları ithamnameleri ve rupileri tahvil etmeyi teklif ederek büyük ulusumuzu aşağılamak. Ve şimdi de Charles Flyte'ı öldürdüklerine dair kesin delil varken İranlıları yatıştırmaya çalışmak.

Şu anda bir çukurdayız. Kazıp durmayı bırak. Başbakanımızı öldürdüler, kabul et. Bu ülkenin büyük bir çoğunluğu İran'la savaş istemiyor. Önemi olan tek rakamlar bunlar. Seçme hakkın var. Ya meclise gelir İran'a karşı misilleme yapılacağını duyurursun ya da gelir istifanı verirsin.

- Ya vermezsem? O zaman müzakereden sonra buraya gelir bu listede olan sağ elini kaldırmış adamlarla birlikte seni şu pencereden atarız.

Paul Clark burada efendim. Bence söyleyeceklerini dinlemelisiniz. Neden her zaman sen ve ben kendimizi bokun içinde buluyoruz sence Tom?

Doğru okullara gitmedik. Haydi oradan Clark. Bana yaptıklarını sana da yapacaklar. **Ayağını kaydıracaklar. Hepsi savaş istiyorlar. Sorun bu. Bankalarla hapisten çıkabilirsin. Anlaşmazlık orada başlıyor sermaye yarın yokmuşçasına etrafta uçuşur geleceği yer burası.** Bankamız sonuna kadar onu içecek. Ve petrol şirketleri, piyasalar, çok uluslular, Amerikalılar. Her seviyede işe yarar, değil mi Felix?

Ben derim ki eğer birileri başbakanını öldürmüşse sen ona sert, daha sert cevap verirsin. Sharour terörist değil. İran'a bu kadar çok gitmesinin sebebi onu ben gönderdim. Ve New York'taki şu camii oraya yeğenini kulağından çekip çıkarmak için giderdi. Bilmek istersin diye düşündüm.

Sorun ne Felix? Gerçekler stratejine uymadı mı? Gerçekler mi? Paul Clark'tan mı?

--

Başbakan Tom, dürüst olabilmenin zorluğunu yaşarken, Felix, Başbakan olarak şirket hizmetine talip oluyor. Düzensiz düzen halkın başında devam ediyor.

Meclisin saygıdeğer üyeleri, Başbakan!

İranlılar başbakanımızı öldürmedi.

PetroFex öldürdü.

Öyle görünüyor ki şirket yeni insansız hava uçağına ait yakıttan bir örneği başbakanın olduğu uçakta taşıyormuş aynı yakıt bildiğimiz kadarıyla 19 kişinin öldüğü ve 94 kişinin yaralandığı Scarrow'daki patlamada .patlamanın başlamasına değil ama çoğalmasına sebep oldu. Yakıtı taşıyan kutu Teksas'taki Houston Havaalanında kaza ile hasarlandı ve muhtemelen uçak gök gürültüsü ve sağanaktan geçerken katalizör ile kontak haline geçti. Bu bilgiden emin miyim? Hayır, değilim.

Sami Sharour'un İranlıların yönlendirmesi ile uçağı düşürdüğünden emin miyim? Hayır, değilim. Eğer barış olursa piyasalardan, bankalardan büyük işletmelerden ve Amerikalılardan oluşan bu karanlık ittifakın dağılacığından emin miyim? Aynı şekilde, hayır değilim. Bu kararı size bırakıyorum doğruluğundan hiçbir şekilde emin olmadığımız bu bilgilere dayanarak sayısız İngiliz ve İranlının hayatlarını yok edecek miyiz? Siz söyleyeceksiniz. Çünkü bunu siz oylayacaksınız. Aynı Agnes Evans'ın, Tony Fossett'in yaptığı gibi bir kere olsun kendimizi riske atalım. Partiye sadakati unuttun, kazanılmış hakları unuttun. güvenoyunu unuttun. Her birimiz şunu bir düşünelim bu, savaşı haklı kılar mı? Doğru söylüyor! Bu ülkenin insanların istediği nedir?

Bizim başarmak istediklerimizi başaracak mı? Peki başaramazsa ne olacak?

Size ne yapmamız gerektiği konusunda ne düşündüğümü söyleyeyim. Biz bu ülkenin insanlarını temsil etmeliyiz. **Bizi yedirip içiren lobi şirketlerini değil ya da bize dünyanın nasıl döndüğünü anlatan bankaları veya büyük işletmeleri borusunu öttürmeye çalışan sendikaları değil ya da memurların ve savaş yanlısı generaller ve güvenlik şeflerinin değil. Başkanlık merkezinde akşam yemeği talebinde bulunan fabrikatörler ve multi milyoner bağışçıları değil. Parti denetçileri, resmi ideoloji ya da statükolar değil. Bu ülkenin insanları buna siz karar vereceksiniz, başka bir savaş daha istemeyin. İstemeyeceğinizden eminim. O kadar eminim ki politik kariyerimi ortaya koyuyorum.**

Neyin yeteceğini size söyleyeceğim. Geçmişimizden ders almak ve başka bir mesnetsiz, yasadışı savaşın yoluna çıkmasını engellemek bize yeter.

Bu meclisin demokratik sisteme dönmesi ve ülkeyi temsil etmesi yeterli olacaktır. Bu amaçla emsali olmayan bir adım atıyorum ve sizi kendi hükümetine güvensizlik oyu vermeye çağırıyorum. N'apıyor bu?!

İran'la savaş istiyor ve işlerin her zamanki gibi gitmesini diliyorsanız buyurun. Bana karşı oy verin. Ama gerçekten değer verdiğiniz bir şeyin doğru olduğuna inandığınız bir şeyin sorumluluğunu üstlenmeye hazırsanız bu alışılmadık durumda bir adım öne çıkın bana katılın ve bu hükümete karşı oy verin.

--

Sonunda ancak kaderin bir cilvesi ile gelebilecek dürüst Başbakan Tom gider, yerine düzenin adamı Felix gelir. Gariban halk hiçbir zaman perdenin arkasındaki oyundan haberi olamayacaktır.

PAMELA MEYER: BİR YALANI NASIL FARK EDERİZ?

[Yalan söyleyen doğrucuların gerçeğini öğrenmek için]

Bu odadaki kimseyi telaşlandırmak istemiyorum, ama dikkati çeken birşey var ki sağındaki kişi bir yalancı.

Solunuzdaki kişi de bir yalancı.

Şu an oturduğunuz koltuktaki kişi de bir yalancı.

Hepimiz yalancıyız.

Bugün yapacağım şey hepimizin neden yalancı olduğu konusunda araştırmaların ne dediğini, nasıl bir yalan gözcüsü olabileceğinizi ve neden bir adım daha atıp, yalan yakalamaktan gerçeği aramaya ve nihayetinde güven kurmaya geçmek isteyebileceğinizi göstereceğim.

Güvenden bahsetmişken, **“Yalan Gözcülüğü”** adlı kitabı yazdığımdan beri kimse benimle yüz yüze görüşmek istemiyor, hayır. **“Önemli değil, sana e-posta atarız.”** diyorlar. Starbucks'ta bir kahve görüşmesi bile yapamıyorum. Kocam da, **“Canım, yalancılık mı? Belki de yemek yapmaya odaklanabilirdin. Fransız mutfağına ne dersin?”** diyor.

Başlamadan önce, yapacağım şey size amacımı açıklamak olacak, amacım **“Yakaladım Seni”** oyununu öğretmek değil. Yalan gözcüleri her şeye kusur bulan, odanın arkasından **“Yakaladım seni! Kaşın seğırdi. Burun deliklerin genişledi. “Lie To Me” dizisini izliyorum. Yalan söylediğini biliyorum.”** diye bağırın o çocuklar gibi değiller. Hayır, yalan gözcüleri yalancılığı nasıl yakalayabileceklerine dair bilimsel bilgiye sahiptirler. **Bunu** doğruya ulaşmak için kullanıyorlar ve deneyimli politikacıların her gün yaptığı şeyleri yapıyorlar; zor insanlarla zor görüşmeler yapıyorlar, bazen çok zor zamanlarda. Ve bu yola temel bir önermeyi kabul ederek başlıyorlar, ve bu önerme de şu:

Yalan söylemek işbirlikçi bir eylemdir.

Bir düşünün, bir yalanın yalnızca dile getirme ile herhangi bir gücü yoktur.

Gücü, bir başkasının yalana inanmaya razı olması ile ortaya çıkar.

Biliyorum, bu kulağa sert gibi gelebilir, ama bakın, eğer herhangi bir zamanda size yalan söylendiyse, bu yalan söylenmeye razı olduğunuz için olmuştur.

Yalan söylemek hakkındaki birinci gerçek:

Yalan söylemek işbirlikçi bir eylemdir. Her yalan zarar vermez. Bazen sosyal itibar adına yalancılığa isteyerek katılabiliriz, belki sır olarak saklanması gereken bir sırrı saklamak için. “Güzel şarkı,” deriz. “Tatlım, o elbise içinde hiç şişman görünmüyorsun.” Ya da favorilerden birisi olan şunu söyleriz, “O e-postayı az önce spam dosyasında buldum. Çok özür dilerim.”

Ama bazen yalancılığa istemeyerek katılıyoruz. Ve bunun da bizim için dramatik bedelleri var.

Geçen yıl A.B.D.’de sadece kurumsal dolandırıcılıkta 997 milyar dolar gördük.

Bu neredeyse bir trilyon dolar. Bu gelirlerin yüzde yedisi.

Yalancılık milyarlarca mal olabilir.

Enron’u, Madoff’u, ipotek krizini düşünün.

Ya da çift taraflı ajanlar ve hainlerin durumunda, Robert Hanssen ya da Aldrich Ames gibi, yalanlar ülkemize ihanet edebilir, güvenliğimizi riske atabilir, demokrasiyi zayıflatabilir, bizi savunuların ölümlerine sebep olabilir.

Yalancılık aslında çok ciddi bir iştir.

Bu dolandırıcı, Henry Oberlander, o kadar etkili bir dolandırıcıydı ki İngiliz yetkililer Batı dünyasının tüm banka sistemini yerle bir edebileceğini söylüyor. Ve bu adamı Google dahil hiçbir yerde bulamazsınız. Bir kez röportaj verdi, ve şunları söyledi:

“Bakın, tek bir kuralım var.”

Ve bunun Henry'nin kuralı olduğunu söyledi.

“Bakın, herkes size birşey vermeye gönüllü. Aç oldukları her ne ise onun için size birşey vermeye hazırlar.”

Ve bu da düğüm noktası.

Eğer kandırılmak istemiyorsanız, bilmeniz gereken şey, neye aç olduğunuz.

Hepimiz itiraf etmekten nefret ediyoruz.

Herbirimiz daha iyi bir eş, daha akıllı, daha güçlü, daha uzun, daha zengin olmayı diliyoruz — liste devam ediyor.

Yalan söylemek bu boşluğu doldurmak, kim ya da nasıl olmak istediğimiz hakkındaki dileklerimizi ve fantazilerimiz ile gerçek halimizi bağlamak için bir teşebbüstür. Ve bu boşlukları doldurmak için hemen yalanlara başvuruyoruz.

Herhangi bir günde, araştırmalar gösteriyor ki 10 ila 200 sefer arasında yalana maruz kalıyoruz. Varsayalım ki onların birçoğu beyaz yalan.

Ama başka bir araştırma yabancıların birbirleriyle tanışmalarının ilk 10 dakikasında üç kez yalan söylediğini gösterdi.

Bu veriyi ilk duyduğumuzda, irkiliyoruz. Yalan söylemenin ne kadar yaygın olduğuna inanmıyoruz. Temelde hepimiz yalana karşıyız. Ama eğer daha yakından bakarsanız, olaylar dizisi aslında yoğunlaşıyor.

Yabancılara, iş arkadaşlarımıza söylediğimizden daha çok yalan söylüyoruz.

Dışa dönükler, içe dönüklerden daha çok yalan söylüyor.

Erkekler kendileri hakkında, başkaları hakkında söylediklerinden daha çok yalan söylüyorlar.

Kadınlar başka insanları korumak için daha fazla yalan söylüyor.

Eğer ortalama bir evli çiftseniz, eşinize her 10 konuşmanızın birinde yalan söyleyeceksiniz. Şimdi bunun kötü olduğunu düşünebilirsiniz.

Eğer evli değilseniz, bu sayı üçe düşüyor.

Yalan söylemek karmaşık bir eylem. Günlük ve iş hayatımızın dokusuna işlemiştir. Doğru hakkında derinden karışık duygulara sahibiz. Doğruyu gerekli olduğu zaman kullanıyoruz, bazen çok iyi nedenler için, bazen de yalnızca hayatımızdaki boşlukları anlamadığımız için. Yalan söylemeye dair ikinci gerçek bu. Yalan söylemeye karşıyız, ama gizliden gizliye, toplumumuzun asırlardır onayladığı şekillerde yalan söylemenin lehindeyiz. Yalan söylemek nefes almak kadar eski bir eylem. Kültürümüzün bir parçası, tarihimizin bir parçası. Dante'yi, Shakespeare'i, İncil'i, Dünya Haberleri'ni düşünün.

Yalan söylemek bizim için bir tür olarak evrimsel değere sahip. Araştırmacılar uzun zamandır türler ne kadar akıllı olursa, neocorteks ne kadar büyük olursa, yalancı olmanın o kadar daha olası olduğunu bilmekteler.

90 Yazılar

Koko'yu hatırlıyor olabilirsiniz. İşaret dili öğretilen gorilla Koko hatırlayan kimse var mı? Koko'ya işaret dili ile iletişim kurması öğretilmişti. Burada Koko kedisiyle beraber. Onun küçük, sevimli, tüylü evcil kediciği. Koko bir defasında evcil kedi yavrusunu bir lavabo'yu duvardan sökmekle suçlamıştı.

Sürünün lideri olmak doğamızda var.

Bu çok ama çok erken başlıyor.

Ne kadar mı erken?

Bebekler ağlama numarası yaparlar, kimin geldiğini görmek için susar ve beklerler ve sonra tekrar ağlamaya başlarlar.

Bir yaşındakiler saklanmayı öğrenirler.

İki yaşındakiler blöf yaparlar.

Bes yaşındakiler düpedüz yalan söylerler. Övme yoluyla oyuna getirirler.

Örtbasın efendileri dokuz yaşındakiler.

Üniversiteye girdiğinizde, her beş etkileşimin birinde annenize yalan söylüyorsunuz.

İş dünyasına girdiğimizde ve bir aile sahibi olduğumuzda, spam, sahte sanal arkadaşlar, taraflı medya usta kimlik hırsızları, birinci sınıf Saadet zincircileri, bir yalancılık salgını ile darmadağın olmuş bir dünyaya, kısaca, bir yazarın sözleriyle, doğru sonrası topluma giriyoruz. Uzun bir zamandır her şey çok karışık.

Ne yaparsınız?

Bataklıkta yolumuzu bulmak için atabileceğimiz adımlar var. Eğitimli yalan gözcüleri doğruya yüzde 90 ulaşıyorlar. Geri kalanımızsa, sadece yüzde 54'üne. Öğrenmesi neden bu kadar kolay?

İyi yalancılar var, bir de kötü yalancılar.

Gerçek esas yalancılar yoktur.

Hepimiz aynı hataları yaparız. Hepimiz aynı teknikleri kullanırız. Bu nedenle yapacağım şey size kandırmanın iki örneğini göstermek olacak. Ve sonra sıcak noktalara bakacağız ve onları kendimiz bulabilir miyiz diye bakacağız. Konuşma ile başlayacağız.

(Video) Bill Clinton:

Beni dinlemenizi istiyorum. Bunu bir daha söyleyeceğim. O kadın, Bayan Lewinsky ile cinsel ilişki yaşamadım. Kimsedan yalan söylemesini istemedim, bir kere bile, hiçbir zaman. Ve bu iddialar yanlış. Ve Amerikan halkı için çalışmaya dönmem gerekiyor. Teşekkürler.

Pamela Meyer: Peki, yalan belirtileri nelerdir?

İlk olarak anlaşmasız inkar olarak bilinen şeyi duyduk. Araştırmalar gösteriyor ki inkarlarında aşırı kararlı olan insanlar konuşma dili yerine resmi dile başvururlar. Ayrıca mesafeli dili de duyduk: **“o kadın.”**

Biliyoruz ki yalancılar dili araçları olarak kullanarak bilinçsiz bir şekilde kendilerini özneden uzaklaştırırlar.

Şimdi eğer Bill Clinton şöyle deseydi: **“gerçeği söylemek gerekirse...”** ya da Richard Nixon’ın favorisi: **“Tüm samimiyetikle...”** sıfatlandırıcı dilin, adlandırıldığı şekliyle bunun gibi sıfatlandırıcı dilinöznenin itibarını daha da sarstığını bilen her yalan gözcüsü için kendini açığa vururdu. Eğer soruyu tümüyle tekrarlasaydı, ya da olayı, gereğinden fazla detayla açıklasaydı — ve hepimiz bunu yapmadığı için memnunuz — kendisini daha da sarsardı.

Freud haklıydı. Freud dedi ki, bakın, ortada konuşmadan çok daha fazlası var: **“Hiçbir ölümlü sır saklayamaz. Dudakları sessizse, parmak uçlarıyla gevezelik eder.”**Hepimiz ne kadar güçlü olursak olalım bunu yapıyoruz. Hepimiz parmak uçlarımızla gevezelik ederiz. **Size parmak uçlarıyla gevezelik eden Dominique Strauss-Kahn ile Obama’yı göstereceğim.**

Bu bizi sonraki örneğimize getiriyor, vücut dili. **Vücut dili ile, yapmanız gereken şey şu.**Varsayımlarınızı gerçekten sadece kapıdan dışarı atmanız gerekiyor. Bilimin bilginizi biraz kıvama getirmesine izin verin. Çünkü yalancıların her zaman kıpır kıpır hareket ettiğini düşünürüz. **Doğrusu, yalan söylerken üst bedenlerini dondurmaları ile bilinirler. Yalancıların gözünüze bakmayacağını düşünürüz. Doğrusu, gözünüze biraz fazla bakarlar, yalnızca o söylentiye dengelemek için.** Samimiyet ve gülümsemelerin dürüstlük ve içtenlik içerdiğini

92 Yazılar

düşünürüz. Ama eğitimli bir yalan gözcüsü bir kilometre uzaktan sahte bir tebessümü fark edebilir. Buradaki sahte tebessümleri ayırt edebiliyor musunuz?

Yanaklarındaki kasları bilinçli olarak kasabilirsiniz. Ama gerçek gülümseme gözlerdedir, göz kenarındaki kırışıklıktır. **Bilinçli olarak kasılamazlar, özellikle Botox’u fazla kaçırdıysanız. Botox’u abartmayın; kimse dürüst olduğunuzu düşünmez.**

Şimdi sıcak noktalara bakacağız. Bir sohbetle ne olduğunu anlayabiliyor musunuz?

Birisinin sözleri ile hareketleri arasındaki tutarsızlıkları görmek için sıcak noktaları bulmaya başlayabildiniz mi?

Şimdi çok bariz olduğunu biliyorum, ama yalan söylediğinden şüphelendiğiniz biri ile bir konuşma yaparken, tavır en çok gözden kaçırılan ama yalan işaretlerini veren şeydir.

Dürüst bir insan işbirliği yapacaktır. Sizin tarafınızda olduklarını göstereceklerdir. Coşkulu olacaklardır. Sizin doğruya ulaşmanız için istekli ve yardımcı olacaklardır. Beyin fırtınası yapmaya, şüphelileri adlandırmaya, detaylar sunmaya hazır olacaklardır. Şöyle diyecekler:

“Hey, o sahte çekleri yapanlar belki de kadrodaki insanlardır.”Eğer yanlış yere suçlandıklarını sezerlerse, çileden çıkacaklardır, sadece zaman zaman değil, ama tüm görüşme süresince; tüm görüşme boyunca çileden çıkacaklardır. Ve eğer dürüst birisine, sahte çekleri yapanlara ne olmalı diye sorarsanız, dürüst bir insan çok daha büyük olasılıkla hafif cezalandırma yerine katı cezalandırmayı önerecektir.

Şimdi o aynı konuşmayı yalancı biri ile yaptığınızı söyleyelim. O insan içe dönük olabilir, aşağı bakabilir, sesini kısabilir, duraksayabilir, yerinde duramayabilir.

Yalancı bir insandan hikayesini anlatmasını isteyin, hikayeyi her türlü saçma yerde gereğinden fazla detayla anlatacaktır.

Ve sonra hikayelerini kronolojik dizide anlatacaklardır. Ve eğitimli bir sorgu yargıcı içeri girip şunu yapar, çok ince yollarla, birkaç saat boyunca o insana hikâyelerini tersten hikayesini tersten anlatmasını isteyeceklerdir ve sonra kıvrınmasını izleyecek ve hangi soruların yalancılık belirtilerinin en yüksek sesini ortaya çıkardığını tespit edeceklerdir.

Bunu neden yapıyorlar? Hepimiz aynı şeyi yapıyoruz. Kelimelerimizi prova ediyoruz, ama hareketlerimizi nadiren prova ediyoruz. “Evet” diyoruz, kafamızı “hayır” der gibi sallıyoruz. Çok inandırıcı hikayeler anlatıyoruz, hafifçe omuzlarımızı silkiyoruz. Korkunç suçlar işliyoruz ve paçayı kurtarmanın sevinci ile tebessüm ediyoruz. Şimdi o tebessüm, mesleki çevrede, “aldatıcı sevinç” olarak biliniyor.

İleriki dakikalarda birkaç videoda bunu göreceğiz, ama önce şu video ile başlayacağız — tanımayanlar için söyleyeyim, evlilik dışı bir çocuk sahibi olması haberi ile Amerika’yı şok eden başkan adayı John Edwards. Babalık testi almak hakkında konuşmasını izleyeceğiz. “Evet” derken, başını “hayır” der gibi salladığını, hafifçe omuzlarını silktiğini görebilecek misiniz bir bakın.

(Video) John Edwards: Babalık testi yaptırmaktan memnuniyet duyuyorum. Olayların zamanlaması nedeniyle bu çocuğun benden olması imkânsız biliyorum. Yani imkansız olduğunu biliyorum. Test yaptırmaktan mutluluk duyuyorum, ve gerçekleşmesini isterim. Sunucu: Bunu yakın zamanda yapacak mısınız? Biri var mı –

JE: Ben sadece bir tarafım. Testin sadece bir tarafıyım. Ama testi yaptırmaktan memnuniyet duyuyorum.

PM: Peki, bu baş sallamaları, dikkat etmeniz gerektiğini bildiğiniz zaman, fark etmesi çok daha kolay. Bazı zamanlar biri bir yüz ifadesi yaparken, bir diğerini saklar, ve bu ifade bir an için açığa çıkar. **Katillerin hüznü sergiledikleri bilinir.** Yeni iş ortağınız elinizi sıkabilir, sizinle kutlama yapabilir, yemeğe çıkabilir ve sonra bir kızgınlık ifadesi sergileyebilir. Burada bir gecede yüz ifadesi uzmanı olmayacağız, ama size öğretebileceğim çok tehlikeli bir tane

var ve öğrenmesi kolay, ve bu da aşağılama ifadesidir. Şimdi kızgınlık ile eşit bir oyun alanında iki insan vardır. Bu yine de oldukça sağlıklı bir ilişkidir. Ama kızgınlık aşağılamaya döndüğünde, reddedilmişsinizdir. Bu ahlaki üstünlükle ilişkilidir. Ve bu nedenden dolayı, toparlanması çok ama çok zordur. İşte buna benziyor. Bir dudak köşesinin yukarı ve içeri çekilmesi ile belirtilir. Var olan tek asimetrik ifadedir. Ve aşağılama huzurunda, yalancılık takip ediyor olsun ya da olmasın — ve her zaman takip etmez — diğer tarafa bakın, diğer yöne gidin, anlamayı tekrar gözden geçirin, ve “Hayır teşekkürler. Sadece bir içki için daha gelmeyeceğim. Teşekkürler,” deyin.

Bilim çok ama çok daha fazla göstergeyi su yüzüne çıkardı.

Mesela, yalancıların göz kırpmaları oranlarını değiştireceklerini, ayaklarını bir çıkışa doğru çevireceklerini biliyoruz. Engelleyici nesnelere alacaklar ve onları, kendileri ile onları sorgulayan insan arasına koyacaklardır. Ses tonlarını değiştirecekler, sıkça daha kısık sesle konuşacaklardır.

Şimdi konu şu. Bu davranışlar sadece birer davranış. Yalancılığın ispatı değil. Onlar kırmızı bayraklar. Biz insanız. Gün boyunca her yerde aldatıcı tavırlarda bulunuyoruz. Kendi başlarına bir anlam ifade etmiyorlar. Ama bir dizisini gördüğünüzde, sinyaliniz bu olur. Bakın, dinleyin, araştırın, zor sorular sorun, bilmenin o rahat modundan çıkın, merak moduna girin, daha fazla soru sorun, biraz saygın olun, konuştuğunuz kişi ile dostça bir ilişki kurun. [“Law & Order”](#) ve o diğer TV dizilerdeki insanlar gibi olmaya çalışmayın, hani faillerini teslim olana kadar vuranlar gibi. Aşırı agresif olmayın, işe yaramıyor.

Şimdi yalan söyleyen biri ile nasıl konuşmak ve bir yalanı nasıl gözlemlemek hakkında biraz konuştuk. Ve söz verdiğim gibi, şimdi doğrunun neye benzediğine bakacağız. Ama size iki video göstereceğim, iki anne — biri yalan, diğeri doğruyu söylüyor. Bunlar Kaliforniya’da araştırmacı David Matsumoto tarafından ortaya çıkartıldı. Ve bence bunlar doğrunun neye benzediğine dair mükemmel birer örnek.

Bu anne, Diane Downs, çocuklarını yakın mesafeden vurdu, onları kanlar içinde arabayla hastaneye götürdü, ince saçlı bir yabancıнын yaptığını iddia etti. Ve bu videoyu izlediğinizde göreceksiniz ki, acı çeken bir anne gibi bile davranamıyor. Burada görmek istediğiniz şey anlattığı korkunç olaylar ve onun çok ama çok soğukkanlı tavrı arasındaki inanılmaz bir tutarsızlık. Ve eğer yakından bakarsanız, video boyunca aldatıcı tebessümü göreceksiniz.

(Video) Diane Downs: Akşam gözlerimi kapattığımda, ben arabayı sürerken, Christie’nin bana elini uzattığını ve ağzından durmadan kan aktığını görebiliyorum. Ve belki bu zamanla kaybolacak — ama ben öyle düşünmüyorum. Beni en çok üzen bu.

PM: Şimdi size hakikaten acı çeken bir anne olan Erin Runnion’un kızına işkence eden ve öldüren kişi ile mahkemede yüz yüze geldiği videoyu göstereceğim. Burada hiç sahte duygu görmeyeceksiniz, sadece ızdırıp içinde bir annenin gerçek ifadesi.

(Video) Erin Runnion: Bu sözleri bebeği aldığı gecenin üçüncü yıldönümünde yazdım, ve ona zarar verdin, ve onu yıktın, kalbi durana kadar onu korkuttun. Sana karşı mücadele etti, biliyorum. Ama o şahane kahverengi gözleri ile sana baktığını biliyorum, ve sen yine de onu öldürmek istedin. Ve ben bunu anlamıyorum. ve asla anlamayacağım.

PM: Tamam, bu duyguların doğrulundan şüphe duyamayız.

Şimdi doğrunun neye benzediği çerçevesindeki teknoloji, bilim gelişmeye devam ediyor. Mesela artık özel amaçlı göz takipçiler ve kızıl ötesi beyin taramaları, kandırmaya çalıştığımızda bedenlerimizin yolladığı sinyalleri deşifre edebilen MRI’ların var olduğunu biliyoruz. Ve bu teknolojiler hepimize yalan için birer ilaç olarak pazarlanacaklar, ve birgün inanılmaz derecede faydalı olacaklar. Ama aynı zamanda kendinize şunu sormalısınız: Bir görüşmede sizin tarafınızda kimin olmasını istersiniz, doğruya ulaşmak için eğitilmiş biri mi yoksa kapıdan 400 pound değerinde bir elektroansefalo itecek biri mi?

94 Yazılar

Yalan gözcüleri insan araçlarına güvenirler. Biliyorlar ki, eskilerin dediği gibi,

“Karakter karanlıkta ortaya çıkar.”

Ve ilginç olan şey ise günümüzde çok az karanlık var.

Dünyamız günün her saatinde aydınlık.

Yaşamlarını halka açık yaşama seçimi yapmış yepyeni bir nesil insanların seslerini yayınlayan bloglar ve sosyal ağlarla apaçık ortada. Çok daha gürültülü bir dünya. Bu nedenle sahip olduğumuz bir zorluk, aşırı paylaşımın dürüstlük olmadığını hatırlamak. Delice tweetlemek ve mesajlaşmak insan terbiyesinin — karakter bütünlüğünün — inceliklerinin hala önemli olduğu her zaman önemli olacağı gerçeğinden uzaklaştırabilir. Yani bu daha da gürültülü dünyada, ahlak kodumuz hakkında biraz daha açık olmamız, bizim için mantıklı gelebilir.

Yalancılığı fark etmenin bilimi ile görme, dinleme sanatını birleştirdiğinizde, bir yalana işbirliği yapmaktan kendinizi kurtarırsınız. Biraz daha açık olma yolunda adım adım ilerlersiniz, çünkü çevrenizdeki herkese şunu işaret edersiniz:

“Hey, benim dünyam, bizim dünyamız, dürüst bir dünya olacak. Benim dünyam, doğrunun güç kazandığı ve sahteliğin farkedildiği ve dışlandığı bir dünya olacak.”

Ve bunu yaptığınızda, bastığınız zemin biraz da olsa hareket etmeye başlayacak.

Ve doğrusu da bu.

Erişim Kaynak:

http://www.ted.com/talks/lang/tr/pamela_meyer_how_to_spot_a_liar.html

*****

FİZYONOMİ : İLM-İ SİMA
LİE TO ME (2009-2011) Dizi Üç Sezon
PAUL EKMAN ‘ LİE TO ME ‘ TİM ROTH ÜÇGENİ

POLİTİKA: YALANINA İNANDIRMA SANATI MI?

DİNDÂRIN CİNSELLİK KONUSUNDAKİ YALANLA İLİŞKİSİ

“GERÇEK VE YALAN”IN EŞİĞİNDE

FLİGHT-Uçuş (2012)- YALAN’IN TUTSAK EDEMEDİĞİ İNSAN: MÜMİN

FİZYONOMİ İLM-İ SİMA (indir-PDF)

İLM-İ SİMA YÜZ OKUMA SANATI (indir-PDF)

EXTREME MEASURES/ Uç Noktalar (1996)

Yönetmen: Michael Apted

Ülke: ABD

Tür: Suç | Dram | Gizem

Vizyon Tarihi: 10 Ocak 1997 (Türkiye)

Süre: 118 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Michael Palmer, Tony Gilroy

Müzik: Danny Elfman

Görüntü Yönetmeni: John Bailey

Yapımcı: Chris Brigham, Elizabeth Hurley, Jeanney Kim

Nam-ı Diğer: Body Bunk

Oyuncular: Hugh Grant, Gene Hackman, Sarah Jessica Parker , David Morse, Bill Nunn

Özet

New York Gramercy Hastanesi'nde Doktor Guy Luthan'IN (Hugh Grant) sorumluluğundaki bir hasta esrarengiz bir şekilde ölür ve Luthan bunun nedenini öğrenmek istemektedir. Nitekim, ölüm sonrası detaylarını incelerken, ne cesedi bulabilir, ne de ilgili notları...

Film bittikten sonra bile uzun süre sizi düşündürecek olan, tıp ahlakı konusunda bir ikilem sunan bu esrarengiz gerilimde, Gene Hackman ve Sarah Jessica Parker da diğer başrolleri üstleniyor. Luthan, yanlışlıkla adım attığı tuhaf komployu çözmek konusunda kararlıdır. Ama, uçlara gitmeye cesareti olan tek kişi o değildir.

Filmden

İki yaralı geldi. Biri polis diğeri zanlı. Müdahale için bir ameliyathane verilerse doktor nasıl karar vermelidir?

Zanlı olanın durumu ağırken polisi mi tutmalı?

Doktor: Evet, biliyorum. Ama öbür adamın durumunun çok daha kötü olduğunu biliyordun.

- İkisi de yaşayacak.

- Bunu bilmiyordun. Biliyordum.

Sen tıbbi değil ahlaki bir seçim yaptın.

Ahlaki seçim doğru mudur?

--

Dr. Myrick, gayri meşru yollardan yaptığı araştırmalarını savunurken dedi ki;

Dr Guy, 68 yaşındayım. Fazla zamanım kalmadı. Üç yılımı bir fareyle mi harcayayım?

Beş yıl sonra, eğer şanslıysam bir şempanzeyle deney yapabilirim belki. Bundan daha hızlı hareket etmemiz lazım. Tıpta kimsenin hayal etmediğini yapıyorum. Sinir oluşumunun temeli bu. İnsanları öldürüyorsun. İnsanlar her gün ölüyor. Ne uğruna?

Hiç. Uçak kazası. Tren çarpışması. Bosna. İsteddiğini seç. Lokantaya dalan biri 15 kişiyi vuruyor. Haberlerde seyrediyoruz. Ne yapıyoruz?

Sen ne yapıyorsun?

96 Yazılar

Kanalı değiştiriyorsun. Bir sonraki hastaya bakıyorsun. Kurtarabileceęini dūřündüklerinle ilgileniyorsun. İyi doktorlar gerekeni yapar. Büyük doktorlarınsa doğru olanı yapacak cesaretleri vardır. Babanda bu cesaret vardı. Sende de var. İki hasta var. Biri altın madalyalı bir polis öbürü belediye otobüsüne ateř açan bir manyak. Önce hangisine bakarsın?

Biliyordun. Biliyordun. Eğer bir kişiği öldürünce kansere çare bulacağını bilsen yapmaz mıydın?

Bu cesur bir davranış olmaz mıydı?

Bir kişi ölecek ve yarın kanser diye bir şey kalmayacak. Felç olduğunu sandığında tekrar yürüyebilmek için ne yapardın?

"Her şeyi." Bunu kendin söyledin. Her şeyi. Sen sadece 24 saat o halde kaldın. Helen 12 yıldır yürüyemiyor. Onu iyileştirebilirim. Ve onun gibi herkesi. Kapı açık. Buradan çıkıp gidebilirsin ve her şeye bir son verebilirsin. Ya da yukarı çıkıp tıbbı ebediyen değiştirebiliriz. Karar senin.

Dr. Guy:

Belki de haklısın. Belki yukarıda yatan o adamların hayatlarının fazla bir anlamı yok. Belki de dünya için büyük bir şey yapıyorlar. Belki hepsi birer kahraman. **Ama bunu kendileri seçmedi. Onların yerine sen karar verdin.** Karını ya da torununu seçmedin. Gönüllü var mı diye araştırmadın. Onları sen kendin seçtin. Ve bunu yapmaya hakkın yok. Çünkü sen bir doktorsun. Ve bir yemin ettin. **Ve sen Tanrı değilsin.** Söylediğin şeyi yapıp yapamayacağın beni ilgilendirmiyor. Ya da bu gezegendeki bütün hastalıkları iyileştirip iyileştirmeyeceğin. Yukarıdaki o adamları öldürüp onlara işkence ettin. Mesleğinin yüz karasısın. Umarım hayatının geri kalanını hapiste geçirirsin.

Kim ne olursa olsun başkasının özlük hakkında kendi doğrusunu kabul ettirme ve icbar etme hakkı yoktur. Hakikat birdir. Doğruyu insanlar bulabilir. Hep ben doğruyum ve doğru olmak benim tarafımda demenin sonucu yalnızca kaostur.

İnsan örnek olur. Örneğin doğruluğu ve eğriliği söz götürebilir. Fakat diğer insanlar o örneğin iyi olanına yönelme eğilimini kendi içinde hissedebilir. Çünkü insanın yaratılışında temiz ve doğruluk esastır.

BU HİKMETİ BİLENLERDEN MİSİNİZ?

Vaktiyle valinin biri azlolunmuş, hayli zaman açıkta kalmış. Bir gün uşağı: Efendi, demiş, filân ağaç kovuğunda bir zat oturur herkes gidip onun duasını alır, büyük bir zattır. Haydi, biz de gidelim de senin için duâ isteyelim!

Efendi de uşağın sözünü dinleyerek kalkar ve beraberce o zâta giderler. Elini öpüp hacetlerini söylerler. O zat da:

“Yâ Rabbî, der, ne kadar hayır sahipleri ne kadar sâlihler, âşıklar varsa onların yüzü suyu hürmetine bu adama yakında bir memuriyet ihsan et!”

Bu duayı aldıktan sonra Efendi ve uşak evlerine dönerler. Biraz sonra da bir yaver gelerek filân yere vali tayin olduğunu bildirir. Aradan beş on sene geçtikten sonra vali tekrar azlolunur. Yine uşağın teklifi üzerine ağaç kavuğundaki zâta gidip yeniden duâ isterler. Ama bu defa o zat:

Yâ Rabbî, ne kadar meyhaneci, edepsiz, katil, hırsız kulların varsa onların yüzü suyu hürmetine bu adama bir memuriyet ver,”

diye duâ eder. Bu türlü bir niyaz beklemeyen valinin hayreti karşısında:

“Merak etme oğlum, tecelli devir devirdir bu da hak, o da hak... Sen işine bak tayin olunursun,”

diye cevap verir. Gerçekten de üç gün sonra tekrar bir tâyin çıkararak adamcağız yeni işine gider.

Bazı kimseler görüyorsun, Hak yolunda oldukları halde birçok maddî mahrumiyetler ve elemeler içindedirler. Fakat onların içinde buldukları ateşte ne gülistanlar gizlidir. Allah Teâlâ’dan uzak kalan bir kimse ise, ne kadar zevk ve safa içinde de olsa yine ateşin içindedir. Çünkü aslı ateştir neticede de yine ateşe munkalip olur.

Fakat bu iki ateş arasında azîm farklar vardır. Biri ateş görünür içi gülistandır. Biri gülistan görünür içi ateştir. Fark bu..”¹

---

¹— Ken’an Rifâî, Sohbetler, hzl: Sâmiha Ayverdi, İst, 2000 s. 160

HOUSE OF CARDS [Kartların Evi] (1990) Mini Dizi

“Ben asla yorum yapamam”

Yönetmen: Paul Seed
Ülke: İngiltere
Sezon: 1.Sezon
Tür: Dram
Vizyon Tarihi: 25 Kasım 1990 (İngiltere)
Süre: 50 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Andrew Davies, Michael Dobbs
Müzik: Jim Parker
Görüntü Yönetmeni: Jim Fyans, Ian Punter
Yapımcı: Jeremy Gwilt, Ken Riddington
Oyuncular: Ian Richardson, Susannah Harker, Miles Anderson, Alphonsia Emmanuel, Malcolm Tierney

Özet

1990 yılında dört bölüm olarak çekilmiş [siyasi gerilim](#) tarzında televizyon dramasıdır.

Hikaye [Michael Dobbs](#) tarafından yazılmış bir romandan [Andrew Davies](#) tarafından uyarlandı Dobbs'in romanı ayrıca radyo için dramatize edildi. 1996 yılında iki televizyon devam dizi filmi vardır (The play the Kind ve Final Cut)

[Margaret Thatcher](#) istifası sonrasında iktidardaki [Muhafazakar Parti](#) yeni bir lider, seçmek üzeredir. Francis Urquhart siyasi parti denetleyicisidir. Devlet sırları elinin altındadır. [Francis Urquhart'ın](#) ahlaksız ve manipülatif şekilde iktidardaki [Muhafazakar Parti](#)'nin gelecekteki lideri olmak ve [İngiltere Başbakanı](#) olmak için yaptığı entrikalar. Bu nedenle Francis başbakan olmak için tüm sırları açık etmeye ve entrikalara hazırdır.

[http://en.wikipedia.org/wiki/House_of_Cards_\(UK_TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/House_of_Cards_(UK_TV_series))

Eleştiri

<https://eksisozluk.com/house-of-cards--525157>

Diziden Kaçırmanız Gereken Bazı Ayrıntılar

House of cards - 1x01

Hiçbir şey sonsuza dek sürmez. En uzun, en şaşıla saltanat bile, bir gün bitmek zorundadır.

--

Ben Baş Denetmenim. **Sadece bir görevli. Birlikleri kontrol altında tutarım. Gözdağı veririm, onları ürkütürüm.** Ve tabii ki liderim kim ise ona mutlak sadakatimi sunmam gerekir.

--

Margaret Thatcher'dan İngiltere'nin yeni Başbakanı Henry Collingridge seçimlerden sonra partisine açılış konuşmasında "Bir araya gelelim" dediğinde Francis Urquhart ve arkadaşı şu yorumu yapar.

**Tüm insanlarımızın bir araya gelmesi için doğru yolu bulalım.
Saçmalık. "Bir araya gelelim" mi?
Marrakech'teki bir genelevin sloganına benziyor**

[Onun ahlâki temeli, arka sokaktaki tutucu Pazar okulunda, Peterborough veya Rugeley'de, ya da benzeri berbat bir yerde verilen ikiyüzlü vaazlardır. Ona karşı kin beslediğimden değil tabii. Ama onun gibilerin yukarı tırmanmasına izin vererek başımıza dert açtık. Benim geçmişim, gördüğümüz gibi biraz farklı. Ama ayrıcalık, sorumluluğu getirir. Ben devletin sadık bir hizmetkârıyım ve bundan gurur duyuyorum. **Ayrıca, Henry Collingridge'e saygı duymayabilirim, ama bence o bana saygı duyuyor. İtiraf edeyim, yüksek makam istiyorum.** Bana bu konuda söz verdi. Ama her şey sırayla. Kazanmamız gereken bir genel seçim var.]

--

Gazeteci Mattie: Başbakan uyuşmazlıkla karşı karşıyaysa, muhalefet edenleri neden kovmuyor?

Yeni insanlarla siyasete neden yönelmiyor?

Francis Urquhart : Böyle düşünebilirsin, ama o kadar kolay değil. Tehlikenin kaynağından emin değil. Ani değişiklikler de panik hissi uyandırabilir. - Resmi bakış açısı budur.

- Katılmıyor musun?

Elbette katılıyorum, buna mecburum.

-Diğer taraftan, eğer Titanik'in kaptanı olsaydınız "Viya böyle." diyemezsiniz. Eğer Cevaplayabileceğiniz şekilde nasıl sorarım bilmiyorum. Deneyin.

Eğer Titanik'in kaptanı olsaydım, hangi üst düzey çalışanlarımdan endişe etmem gerekirdi?

"Acelesi olan yaşlı adama dikkat et." Bu sözü duydun mu, Mattie?

-Hâlâ parti lideri olabileceğini düşünüyor olamaz. Bu yaşından sonra, bir lord olarak. Yani?

Kendisi için istemiyor. Dizginleri elinde tutmak istiyor. Parti liderliğini, kendi yetiştirdiği biri için istiyor.

-Böyle düşünebilirsin. Ben yorum yapamam-

--

**Evet, birkaç sızıntı işe yarar ama bundan çok daha fazlası gerekir.
Büyük bir skandal belki.
Bir politik skandal.
Ya da insanların gerçekten anlayacağı bir skandal.
Seks veya para.**

House of cards - 1x02

Francis Urquhart : Ben dahil, bazı adamlar boş durmaya katlanamazlar. Başbakan ve kardeşinin birlikte inanılmaz bir ticarî suça bulaştıklarını halka açıklayabilirim. Ama önce olayın biraz gelişmesine izin verelim, değil mi?

Öte yandan Charles ve Başbakan Henry Collingridge'i mümkünse halkın gözü önünde tutmalıyız. Basın da yaz sezonunda her türlü habere minnettardır. **Başbakan utanç kaynağı kardeşini genelde Eylül sonuna dek gözlerden uzak bir yerde tutarak önlemini alır.**

100 Yazılar

Bu yıl Charlie, Poitou-Charentes'de rahatça kafayı bulabileceği kırsal bir Fransız kenar mahallesinde olacak. **Başbakan parasını harcamayıp tatilini evinde geçirirken ve Chequers'da beyefendi pozları verirken.** Yani birisinin Charles Collingridge'in tatildeki adresini basına sızdırması, çok talihsiz oldu.

Başbakan Henry Collingridge: Adiler! Zavallı Charlie bunu hak edecek ne yaptı?

Tek şanssızlığı benim kardeşim olması. Her ailede kendi başının çaresine bakamayan biri vardır.

Doğru. Haklısın.

-Kardeşim Charlie'nin yanında olursam, halk bunun için bana daha çok saygı duyar.

Bunu kardeşin için yapmanı isterim, kamuoyu yoklaması için değil, Hal.

Elbette. Görev ve kişisel çıkarın buluşması. Bir kereliğine.

--

Patrick Wo:

Margaret gittiğinde Henry'nin rakibiydim. En sıkı rakip bendim. Eğer tekrar rakip olursam desteğini beklerim, Francis. Ama çok erken. **Halkı lider değişikliğine hazırlamak için birkaç aya ihtiyacımız var. Aceleci olursak suikastçi gibi görünürüz. Yavaş olursak parti mahv olur.** Francis, bu konuyla senin ilgilenmene memnun oldum.

--

Collingridge'i göndereceğiz. Sen ciddisin değil mi?

Bu güven krizi politikayla ilgili değil, liderlikle ilgili. Henry Collingridge'i çok beğenirim. Ona pek çok yönden saygı duyarım. Ama bu ülkenin özgürlükleri savunacak güçlü bir sağcı lidere ihtiyacı var. - Ve artıracak. - Kesinlikle, tüm Avrupa öyle yapıyor. Burası kahramanların ülkesiydi Ben. Kâşiflerin, askerlerin, gezgin tüccarların. Köpeklerini tasmadan kurtaracak bir lider istiyoruz.

- Biraz koşmamıza izin verecek.

- Tabii ki. Biraz rahatını bozmaya, emek vermeye hazır bir lider istiyoruz. Dediklerin hoşuma gidiyor, Francis. Peki, aklında kim var?

Patrick Woolton istediğimizi verebilir.

- Kendin için istemiyor musun?

- Ben mi?

Hayır, hayır. Ben sadece Baş Denetmenim. Sadece birlikleri düzene sokarım. **Baş Denetmenler daha önce zirveye yükseldiler.** Bir gün o aşamaya gelirim, bürokratik engellere takılmama izin vermem, Ben.

--

Landless'in orduları benim için çabalıyor, karanlıktan gün doğumuna dek hikâyeyi anlatıyorlar. Ulaşılmaz bir lider. Kurtulmak için çırpınan bir saman kuklası. Geleceği önünde bir yumruk gibi kapanıyor.

Bu berbat dünyada kim lider olur ki?

Özür dilerim Başbakanım. Görmeniz gerekir diye düşündük. Graham, kahvaltıda olmaz. Hal, konuşmasını hazırlamak için 4'e kadar oturdu. Biz de öyle Bayan Collingridge. Çok üzgünüm ama çok

ciddi bir konu. İşaretlediğim kısmı okursanız Sayın Başbakan. Sadece bir sızıntı değil, bu bir kişisel saldırı.

"Önde gelen bir bakan, 'Partimizin normalde kusursuz olan konumu, liderin cazibesini kaybetmesiyle sarsılıyor.' dedi."

"Bir başka önemli parti üyesi, partinin iyiliği için Henry Collingridge'in çekilmeye davet edilmesini önerdi."

Bunu kim yapıyor?

Kim bu?

Hepimizi mahvetmeye mi çalışıyorlar?

Bu kim bilmek istiyorum, Graham. Bilmek zorundayım. Lord Billsborough'yu aramalı mıyım?

Evet. Hayır! Hayır, Billsborough olmaz. Francis Urquhart'ı bul.

--

Başbakan:

'80'ler yüzleşme dönemi ise bence '90'lar da uzlaşma dönemi olacak. Dayanışma dönemi. Olgunluk dönemi. Baskıcı muhalefet, Doğru Yol'u bulmamıza yardımcı olmayacak. Doğu Avrupa'daki olaylar bize bunu kesinlikle gösterdi. İngiliz demokrasi yapısı özgürlüğün peşinde koşanlara Polonya'da, Rusya'da, Macaristan'da ve Çekoslovakya'da ilham kaynağı oldu. En azından ben, bununla gurur duyuyorum. İyi bir devlet, sadece açıkça ve dürüstçe gerçekleştirilen fikir alışverişi ile mümkündür. Güven ortamında yapılan, dürüst ve açık fikir alışverişi.

--

Sayın Başbakan, programın son 5 dakikasında, kardeşinizin uygunsuz hisse alımıyla ilgili iddialara dönebilir miyiz?

- Zevkle.

- Bu hafta bir bildiri yaptınız. Ailenizin olayla ilişkisini reddettiniz ve isim karışıklığı olabilir dediniz.

-Doğru. Elbette Observer'in sıradışı hatasını açıklamak bana düşmez. Tek söyleyebileceğim, ailemin bu olayla bir ilgisi olmadığıdır. Bunun için şeref sözü veriyorum. Aile avukatlarımız Observer'a karşı işlem başlattı. Bu sahte ve hain iddiaları tekrar eden herkes için bunu yapacaklar.

- Teşekkürler. Bunu dikkate alacağız.

- Akıllıca olur. Siz ve kardeşiniz bir gazete bayiinde geçici bir adres - açığınızı yalanlıyorsunuz. –

-Doğru. Ama bu Pazartesi, elemanımız Jane Hartston o adrese gitti. Kardeşinizin adına gönderilmiş mektupları fotoğrafladı.

- Şimdi bakın

- İlki Ottoman Union Bankası'ndan, Mendox hisselerini alıp satan banka. İkincisi, kardeşinize Muhafazakâr Parti'nin Smith Square'deki satış işleri bürosundan gönderilmiş. Bunlarla hiçbir ilgi kuramıyorum. Bu olay açıkça bir isim karışıklığı.

- Sizi uyarmalıyım ki

- **Biz de sizin gibi Charles Collingridge yaygın bir isim olabilir diye düşündük. Gizli hükümet kararlarından faydalanan başka bir Charles Collingridge. Ama ilginçtir ki, Londra telefon rehberinde bir tek Charles Collingridge var. Kardeşiniz.**

Sayın Başbakan, bitirmek üzereyiz. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

102 Yazılar

Başbakan adının karıştığı sözde Mendox hisseleri skandalı hakkında daha fazla youm yapmayı reddediyor. World Watch'tan bu gecelik bu kadar.

--

Eğer aklına koyarsan bence istediğin her şeyi elde edebilirsin.

--

House of cards - 1x03

Acil kabine toplantısı. Her zaman heyecanlı bir beklentiye neden olur. Birinin başı dertte. Birinin başı gidecek. Ama bizimki değil.

--

Başbakan Henry Collingridge:

" Size, bugün yayınlayacağım kısa bir demeci okuyacağım. Sizden bu mesajın içeriğinden kimseye bahsetmemenizi istiyorum, resmi olarak açıklanmadan önce. Teşekkürler.

"Son günlerde basında aileme ve işlerime ilişkin birçok söylenti dolaşiyor."

"Daha önce de belirttiğim gibi, ben utanılacak hiçbir şey yapmadım."

"İleri sürülen iddialar, bir devlet çalışanı için çok kritik bir konuda."

"Erişimimdeki gizli bilgileri ailemi zenginleştirmek için kullandığım iddiası."

"Kabine Sekreteri'nden resmi ve bağımsız bir soruşturma yürütmesini istedim."

"Eminim ki, masumiyetim hiçbir şüpheye yer bırakmadan ortaya çıkacaktır."

"Bu esnada, Başbakanlık makamının sağlamlığı sorgulanmaya başlandı."

"Benim birinci görevim bu makamın sağlamlığını korumaktır."

"Bu nedenle bugün Majesteleri Kraliçe'den bir halef seçilir seçilmez, Başbakanlığı bırakmak için izin isteyeceğim."

Sabrınız için teşekkürler. Ayrıca bu fırsatı size teşekkür etmek için kullanmak isterim, bu zor zamanlardaki dostluğunuz ve sadakatiniz için. Bu kelimelerin, kendisine uyduğunu düşünenlere. Francis, geçen haftaki gayretlerin için özellikle sana teşekkür etmek isterim. Sana ne kadar borçlu olduğumu sadece sen ve ben biliriz. Teşekkürler.

--

Francis:

Bu kadardı. Ne hoş değil mi, emeklerinizin takdir edilmesi. Sonuçta bir hayli çaba gösterdim. Tamamen doğru olmasa da. Umarım suçluluk duymuyorsunuzdur. Merhamet duygunuzu hemen parçalayın. **Ayağınızın altında izmarit gibi ezin. Ben bu ülkeye bir iyilik yaptım. Büyük Britanya'yı yönetecek beyine, yüreğe veya mideye sahip değildi. İyi bir adam, ama çok zayıf. En derin ihtiyacı insanlar tarafından sevmek. Bu takdir edilesi bir özellik. Bir köpek veya bir fahişe için. Bir Başbakan için değil. Ona bir iyilik yaptığımızı keşke bilsen. Makama geldiği an tuzağa kapılmış, çığlık atıyordu. Biz sadece zavallı piçin acısını dindirdik.**

"Hayatın düzensiz ateşinin ardından, artık rahat uyuyor." Alınganlık göstermekten kaçınalım. Olur mu?

Çünkü, bu sadece başlangıç. Onları gördünüz. Masanın etrafında gözlerinin nasıl parladığını. Samuels, Woolton, Harold Earle, McKenzie. Anlamalılar ki, hepsinin de ne mal olduğunu bilirim. Gözdağını ben veririm. Onları ben telaşlandırırım. Şimdi, izninizle. Bir arama yapmalıyım. İnsan zavallı Hal'in güzel bir uğurlamayı hak ettiğini düşünüyor.

--

Kimsenin oyuncağı değilim. Ben seçilmem, seçerim. Yaşla ilgili tabular beni ilgilendirmiyor.

--

Bir beyefendinin asla konuşmayacağı şeyler vardır.

--

- Hisseleri alman için para verdi mi?

- Hayır.

Öyle bir para değil.

Hayır.

Sıkıştığımda bana 50 pound verir. Bazen 100. Hal dünyadaki en iyi kardeş. Bu kadar. - Hikâyenin sonu.

- Daha önce hiç hisse satın aldın mı?

Tanrım hayır. O işi zeki adamlara bırakırım. Oynadığım tek kumar at yarışları. Ondan da çok anlamam.

Burada pek fazla iş yok Mattie.

--

Ben sadece arka oda adamıyım. Bu işe uygun ve hırslı çok adam var. Bu konuya biraz zaman ayırıp doğru seçimi yapacağız. Güzel. Birinci sınıf. Mükemmel.

- Bırakalım birbirlerini yok etsinler, mi?

- Aklıma gelmedi diyemem. Ama Pat Woolton'a karşı daha fazlası gerekecek. Woolton'a hizmet etmekten gurur duyarım. **Başbakan olmak istemiyorum. Berbat bir iş. Tabii. Baş Denetmen olmak daha iyi. Tüm sırları bilmek, gözdağı vermek. Telaş yaratmak, benim zevkim.**

House of cards - 1x04

Öğleden sonra saat dört. Basın açıklaması yapmak için en elverişli zaman. Hayır, falcıların ağına düşmedim. Dörtte yapılan açıklamalar akşam haberlerine ve ülkedeki gazetelerin ilk baskılarına yetişir.

--

Politika, kişisel hırslardan fazlasıdır.

--

Nereden bileyim?

Bomba olsa çoktan patlardı. "Patrick Woolton kongrede." Emin misin?

"Konuşması" veya "Avrupa Kongresi" olmasın?

Hayır, başka bir şey yok. Kaseti tak bakalım, neymiş görelim.

--

Brighton'daki sevişmemizin ses kaydı olan bir kaset. Eşim kahvaltı masasında bunu dinledi! Bunu kaydeden de, gönderen de sen olmalısın! Seninle yattığımı kimsenin bilmesini istemem! Hiç

104 Yazılar

hoşlanmadım, düşüncesinden bile nefret ediyorum! Ben orospu değilim, kimseyi tehdit etmem! İhtiyacım olan paraya sahibim! Sadece güvenebileceğim insanlar tanımak isterdim!

Sen değilsen Kim?

--

Onu nasıl suçlayabilirim?

Ondan yapmasını istediğim şeyler görev tanımında asla yoktu. Kimsenin görev tanımında olmamalı, bir fahişenin dışında. Bazen artık hepimiz fahişe gibiyiz diye düşünüyorum. Fahişe olmaya içiyorum. Şu hariç, o gerçekten buna mecburdu. Yastığı ısırın asla ben olmadım. Artık beni sevmiyor. Artık beni sevmiyor ve zavallı kalbim çok acıyor.

Gerçekten acıyor. Bu çok garip değil mi?

Kendimden başka suçlayacak kimse yok. Yani bugün olduğum yere geleceğimi kim tahmin ederdi ki?

Çocukken, hayatının nasıl olacağını düşünür müydün Francis?

Bir çocuğun kalbiyle. Tanrının bizim için istediği bu muydu?

"Eğer zamanın tohumlarını seçebilirseniz, hangi tanenin büyüüp hangisinin büyümeyeceğini bilebilirseniz "

--

- Şimdi seni düşünüyordum.

- Hiç sanmıyorum. Düşünüyordum. Mücadele bittiğine göre artık sana yardım edebilirim. Mattie?

Bir sorun mu var?

Yapabileceğim bir şey var mı?

Bir şeye üzülüyorsun, nedir Mattie?

Doğru olmadığını söyle. Neyin?

Doğru olmadığını söyle. Neyin doğru olmadığını?

Neden bahsettiğini bilmeliyim Mattie. Pek çok yeteneğim var ama zihin okuyamam. Sensin. Başından beri hep sendin. Collingridge ve kardeşine iftira atan. Utanç belgelerini sızdıran. Beni korkutmaya çalışan. Roger O'Neill'ı öldüren. Doğru olmadığını söyle. Söyle. Mattie, Mattie Bana bak, haydi ama. Böyle daha iyi. Bana inanıyorsun değil mi?

Yaptın mı ?

Roger O'Neill'ı öldürdün mü?

Mattie, bunun beni nasıl incittiğinin farkında mısın?

Sana karşı hislerim çok içten. Benden şüphelenmene dayanamam. Sana güvendim, Mattie. Sen neden bana güvenemedin?

Bunu istedim. Hâlâ da istiyorum.

- Öyle mi Mattie?

- Seni seviyorum. Düzgünce söyle. Babacığım de. Seni seviyorum babacığım.

- Sadece bilmek istiyorum. - Neyi?

Roger O'Neill'ı öldürdün mü?

Evet.

- Nasıl?

- Fare zehiri. Susturulması gerekiyordu. Merhametin bir göstergesiydi. Artık huzurlu. Korkacak bir şeyi yok.

- Mattie - Ne?

- Mattie - Ne?

Sana güvenebilir miyim?

- Biliyorsun ki evet.

- Mattie. Bunu söylemek bana acı veriyor. Ama sana inanmıyorum. Sana güvenebileceğime inanmıyorum. Babacığım !

Arkamı dönmüştüm. Onu dinlemeliydim. Onu durdurmak için şansım olmadı. Evet, onu uzaktan tanıyordum. Çok yetenekli bir genç kadındı, ama çok öfkeliydi. Kendisine birkaç röportaj vermiştim. Milli bir gazetedeki politika muhabirliği işini kaybettiği için çok üzgündü. Ölüm her zaman üzücüdür. Ama kariyerinin başındaki yetenekli bir gencin ani ve beklenmedik ölümü özellikle üzücü.

Francis Urquhart'ın genç bir gazetecinin bugünkü talihsiz ölümüyle ilgili yorumuydu. Buckingham Sarayı'na gitmekte olan Bay Urquhart, Kraliçe tarafından Hayır. Söyleyecek bir şeyim yok. Hayır. Hayır. Göremiyor musunuz?

Buna mecburdum. Ona nasıl güvenebilirdim?

Pekâlâ böyle düşünebilirsiniz.

Ben asla yorum yapamam.

--

WE STEAL SECRETS: THE STORY OF WIKILEAKS/Sırları Çalıyoruz: Wikileaks'in Öyküsü (2013)

Yönetmen:Alex Gibney

Ülke: ABD

Tür:Belgesel

Vizyon Tarihi:21 Ocak 2013

Süre:130 dakika

Dil:İngilizce

Senaryo:Alex Gibney

Müzik:Will Bates

Görüntü Yönetmeni:Maryse Alberti

Yapımcı:Sam Black, Alexis Bloom, Javier Alberto Botero

Oyuncular Julian Assange, Chelsea Manning, Adrian Lamo, James Ball, Timothy Douglas Webster

Özet

Amerikan tarihindeki en büyük güvenlik ihlalinin gerçekleşmesine neden olan Julian Assange'ın tartışmalara yol açan web sitesinin detaylarını anlatan bir belgesel.

Belgesel Metni

Nükleer karşıtı gruplar, perşembe günü fırlatılacak olan radyoaktif plütonyum yüklü uzay mekiği Atlantis'in yolculuğuna engel olmak için mahkemeye gidiyor. Mekik ve yasal mücadeleler. NASA avukatları yarın mahkemeye çıkarak benzersiz bir çevre mücadelesine karşı uzay mekiği Atlantis ile uzay aracı Galileo'yu savunacak. Uzay yolculuğu fırlatma rampasında kalabilir. Anlaşmazlığın merkezindeki Galileo plütonyumla çalışan bir uzay aracı ve mekikten fırlatılmak üzere programlanmış. Biz kaza durumunda kansere neden olduğu bilinen plütonyum parçacıklarının Florida'da geniş bir alana yayılabileceği iddia ediliyor.

UZAYDA PLÜTONYUMU YASAKLAYIN

Ekim 1989 Bir pazartesi sabahıydı, Galileo'nun fırlatılmasına birkaç gün vardı. John "Fuzzface" McMahon NASA Network Yöneticisi 1989-1990 Yönetim gelir gelmez beni yakaladı. Ağda bir bilgisayar solucanı tespit edildiğini söylediler. **Solucan, kendini çoğaltan bir programdır. Bir bilgisayara girer ve sistemden sisteme atlar. O sırada henüz pek yaygın değillerdi. Ne yapacağımı bilmiyorduk. Kötü bir şey olduğunu biliyorduk. Solucan bir makineye girerse, duyuru iletisini değiştirip küçük satır ve karakterlerle şunu yazıyordu: W-A-N-K, yani Nükleer Katillere Karşı Solucanlar. Altında da, "Herkes için barış zamanı diyorsunuz, "sonra savaşa hazırlanıyorsunuz." Tanrım, nedir bu?**

Çoğu kişi, "WANK" in anlamını bilmiyordu.

SİSTEMİNİZ RESMEN WANK'LENDİ

Solucan panik yarattı.

Makinenize bağlandığınızda şu iletiyi alıyordunuz: **"Biri sizi gözetliyor Anarşistlere oy verin!" Birdenbire "1. dosya silindi, 2. dosya silindi, 3. Dosya silindi"** yazısı görünüyordu ve bu böyle devam edip gidiyordu. Şifreleri değiştiriyordu, o yüzden sisteme girip onu durduramıyordunuz.

HİÇBİR DOSYA BULUNAMADI.

Birçok kişinin ödünü koparmıştı. WANK yüzünden fırlatmanın başarısız olacağından korkuyorlardı. Nükleer pil, patlayan bir uzay aracından aniden uçup gidecekti. Tüm sistemler hazır. On bir, on, dokuz Bunu nasıl durduracağız?

Acaba nereye kadar yayıldı?

Ana motor çalışmaya hazır. Altı, beş, dört, üç, iki, bir. Jüpiter'e gidecek olan uzay aracı Galileo ve Atlantis kalkışa hazır! Mekik olaysız bir şekilde fırlatıldı. **Ama WANK solucanı yayılmaya devam ederek dünyanın her yanında 300.000'den fazla bilgisayarı etkiledi.**

Bir uyarı, silah veya siyasi şaka olarak mı tasarlandığı asla anlaşılmadı. Soruşturmayı yürütenler WANK solucanının izine Avustralya'da rastladılar. Ulusal polis Melbourne şehrinde küçük bir hacker grubundan şüphelense de bundan bir sonuç alamadı. Ama bizzat mesajın kendisinin önemli bir ipucu olduğu anlaşıldı. Avustralyalı grup Midnight Oil'in şarkı sözleri ülkenin en ünlü hacker'ı olacak kişinin favorisiydi.

HERKES İÇİN BARIŞ ZAMANI DİYORSUNUZ. SONRA SAVAŞA HAZIRLANIYORSUNUZ.

Evet. Böyle bir şey daha önce hiç olmamıştı. Bir web sitesi tarafından kamusal alana aktarılan korkunç miktarda sır

Julian Assange. Bir özgürlük kahramanı mı, yoksa yargılanması gereken bir terörist mi?

Birleşik Devletler aleyhine enformasyon mücadelesine girişmiş aktif bir düşman savaşçısı Bir zamanlar, yanlış yaptığında hükümetimize karşı çıkmak vatanseverlik sayılmaz mıydı?

Birleşik Devletler Bay Assange'ı durdurmak için bir şey yapmalı mı?

Bence Assange katledilmeli, aslında Hayır, o bir kahraman Yaptığı şey müthiş yıkıcıydı Bu adam yine vuracak.

Julian Assange'a özgürlük! Julian Assange'a özgürlük!

Sizi motive eden nedir?

Yaratıcı olmayı seviyorum. Yani, uzun zamandır sistemler ve süreçler tasarlıyorum. Ayrıca kurbanları savunmaktan da hoşlanırım. Mücadeleci bir kişiliğim var ve piçkurularını mahvetmeyi severim. Böyle bir meslek de bu üç şeyi bir araya getiriyor. Yani şahsen benim için çok tatminkar.

Ama piçkurularını mahvetmek kendi başına adil bir dava mı?

Piçkurusuna bakar. Meseleyi tamamen dünyayı karşısına almış bir adam olarak görüyorum. Dünyayı karşısına almış bir adam. Julian çok radikal bir vizyoner. Julian olağanüstü bir şeyin peşindeydi. Olağanüstü zeki, cesur, adanmış, çalışkan ve parlak bir fikri olan biri. Bunu gerçekleştirmeyi de başardı. WikiLeaks:

DIĞER HERKES YAN ÇİZERKEN BİZE HAKİKATİ GÖSTERİYOR.

Julian Assange sırlara kafayı takmıştı, kendi sırlarını korurken, hükümetlerinkini ve şirketlerinkini açığa çıkarıyordu. İnternet sırlar için uygun bir yer değil.

Siber uzay, geçitlerden oluşan bir galaksi gibi, sürekli veri akışı var. Basit bir bilgisayarla herkes içine girip keşfe çıkabilir. Julian Assange'ın sevdiği şey de buydu, keşfetmek. **Gizli kapıları kullanmayı, girmemesi gereken yerlere girmeyi, sırlar bulup onları ifşa etmeyi seviyordu. Sırları sızdırmak için bir makine yaptı ve ona "WikiLeaks" adını verdi.**

Web sitesi, kim olduklarını açık etmek istemeyen kişilerin sırlar yollayabildikleri elektronik bir posta kutusuna sahipti.

WikiLeaks sırları ele geçince bunları sunucular, alan adları ve ağlar vasıtasıyla yayıyordu. Bu yollar o kadar çok sayıdaydı ki, bilgi ortadan kaldırılamıyordu.

Web sitesinin ana sayfasına gidince göreceğiniz şey bu. Burası WikiLeaks, hakikati yaymanıza yardım ediyoruz.

Dünyada olumlu siyasi reformlar başarma şansı olan bilginin kamuoyuna ulaşmasını sağlamak istiyoruz.

Herkes anonim olarak ve iz bırakmadan gönderimde bulunabilir. Bazı şeylerin kamuoyuna ulaşması için, paylaşmak isteyen kaynakları korumanız gerekir, ayrıca saldırı karşısında yayın yapabileceğinizi de korumalısınız.

Julian Assange:

Hepsini benzeteceğiz dünyanın içini açıp yeni bir şeyin filizlenmesine izin vereceğiz. **WikiLeaks dünyanın en güçlü istihbarat teşkilatı olabilir, kamuya ait bir istihbarat teşkilatı.** Yolsuzluğu nasıl durdurabiliriz diye düşünüyor. Yolsuzlukları haber veriyor.

Julian Assange ne bir sağcı liberter ne de standart bir solcu.

Prof. Robert Manne La Trobe Üniversitesi, Melbourne Bence o insancıl bir anarşist. John Lennon'vari bir devrimci, daha iyi bir dünya düşünüyor. Daha medeni, daha adil bir toplum oluşturacaksa bu, hakikatler üzerine inşa edilmeli Julian'ı konuşurken duyduğumda aşırı idealizmi ve inandığı şeyler konusundaki samimiyeti beni çarpmıştı. Heather Brooke Gazeteci İfade özgürlüğü konusunda hiç taviz vermiyordu. Söylediği hemen her şeye tamamen katılıyordum, böyle bir şeyi daha önce hiç yaşamamıştım. Müthiş biri olduğunu düşündüm. Her hafta haksızlardan hesap sormak ve haklı olanlara yardım etmek konusunda önemli başarılar elde ediyoruz.

"Üç şey uzun süre saklanamaz:

"Ay, Güneş ve Hakikat"

Siddhartha

WikiLeaks manşetlere çıkmadan önce de küçük çaplı başarılar elde edilmişti.

Web sitesi, vergi kaçırarak bir İsviçre bankası ile Kenya'daki hükümet yolsuzluğu ve cinayetlere dair kanıtlar ve yasadışı zehirli atıklarla ilgili gizli bir şirket raporu yayımlamıştı.

İlk sızıntılardan biri Ulusal Güvenlik Teşkilatı'ndan oldu.

11 Eylül'de hayat kurtarmaya çalışan çaresiz işçilerden gelen telaşlı mesajlar. **Yüksek seviye DEFCOM alarmı DERHAL İSTASYONUNUZA DÖNÜN!**

11 Eylül sırlar dünyası için bir dönüm noktası oldu. Hem sızdıranlar, hem sır saklayanlar açısından. 11 Eylül'den sonra yeterince hızlı ve kolay ulaşılır şekilde bilgi paylaşmamakla suçlandık ve bunu çok ileri götürdük.

Michael Hayden sırlar konusunda bir uzman. Ulusal Güvenlik Teşkilatı ve CIA'in müdürlüğünü yapmış biri. Odağımız açısından, ilk seçenек, NSA Başkanı, 1999-2005 CIA Başkanı, 2006-2009 bilgiyi saklamak ve akışı zorlaştırmak yerine paylaşmaktır.

11 Eylül'den sonraki yıllarda anlamadığı düşman karşısında ABD hükümeti farklı teşkilatlar arasında daha fazla bilgi paylaşmaya başladı. Aynı zamanda, **ABD, vatandaşlarından daha fazla sır saklamaya da başladı.**

ABD, ülkenin her yanında peyda olan veri merkezlerinde NSA/CSS Kriptoloji Merkezi istihbarat toplamak için operasyonlarını muazzam şekilde genişletti.

Ulusal İstihbarat Direktörlüğü Yıl başına düşen gizli belge miktarı sekiz milyondan 76 milyona çıktı.

Gizli bilgiye erişimi olan insan sayısı Ulusal Güvenlik Teşkilatı İş Parkı dört milyonu aştı. Hükümet, telefon görüşmelerini ve e-postaları izlemeye başladı, hem de saniyede 60.000'lik bir oranla. Kimse ne kadar para döndüğünü bilmiyor, bu bir sır.

Kongre bile bütün bütçeden haberdar değil. Gizlilik dereceleri sınıflandırma sistemi çok etkili bir ulusal güvenlik aracı olabilir, tabii amaca uygun ve hassas bir şekilde kullanılırsa. Bush hükümeti sırasında Bill Leonard sınıflandırma şefiydi ve hangi bilginin gizli kabul edileceğini denetlemekle sorumluydu. İstihbarat ortamı kökten bir şekilde değişmişti.

İnsanlık tarihinde görülmemiş derecede istihbarat ürettiğimiz gibi, J. William Leonard ABD Hük. "Sınıflandırma Şefi" 2002-2008 insanlık tarihinde görülmemiş derecede sır üretiyoruz, ama sırları kontrol becerimizi hiç adamakıllı değerlendirmedik. Bu artan gizlilik ortamında, Assange yayımlanacak sırların peşindeydi.

İspiyoncuları yemlemek için en çok istenen bilgilerin listesini yayımladı. 2009'un Sızdırılması En Çok İstenecek Bilgileri Uzun zamandır işin içinde olanlarımız bu günün geleceğini biliyorduk, geminin tüm sızdırmaz kapılarını ortadan kaldırdığımız için gemi su almaya başladığında sorun çıkacağını biliyorduk.

21 MAYIS 2010 (13:40:51) ŞİFRELI MESAJ ALINDI ÖZEL İLETİŞİM KURUYORSUNUZ merhaba nasılsın?

Ben doğu bağdat'ta görev yapan bir askeri istihbarat analistiyim çok yakından tanıdığım "biri" ABD gizli ağlarına girip veri arıyor bu bilginin öğrenilmesi önemli bir şeyleri değiştirebilir bilgi serbest olmalı

İZLANDA 2009 - 2010

İzlanda'da kışlar zorludur, ama bu yıl çekilen sıkıntının büyük kısmı insan yapımı. Geçen Ekim ayında, İzlanda'nın üç bankası da iflas etti. Normalde sabırlı ve makul olan İzlandalılar protesto etmeye başladılar.

2009 Temmuz ayında WikiLeaks ülkenin iflas eden en büyük bankası Kaupthing'e ait gizli bir dahili memoyu yayımlayarak kitlenin öfkesini körükledi. Özel ve Gizli WikiLeaks, Kaupthing'in kredi defterini ele geçirmişti. Defter, birçok İzlanda bankasında olan şeyi gözler önüne seriyordu. Gerçek kredi değerlerine tamamen aykırı kredi notları verilmişti. Hepsi de içeridendi, bu bankadan milyarlarca dolar hortumlayıp iflas ettirdiler, zaten kısa süre sonra iflas edecek haldeydi.

Alman enformasyon teknisyeni Daniel Domscheit-Berg WikiLeaks'in ikinci tam zamanlı üyesi oldu. Önce Internet üzerinden tanıştık, sonra 2007 aralık ayında Berlin'deki Kaos İletişim Kongresi'nde şahsen görüştük. Beklediğiniz hacker tiplemesine hiç uymuyordu, tamamen farklı görünüyordu, tamamen farklı konularla ilgileniyordu.

Daniel Domscheit-Berg Eski WikiLeaks Sözcüsü Kaupthing sızıntısı Daniel ve Julian'ın o güne dek en büyük başarılarıydı. Kredi defteri ortaya çıkmış ve ülkeyi kasıp kavurmuştu. Ulusal yayın kuruluşu R Û V konuya geniş yer ayıracaktı. Smári McCarthy İzlanda Dijital Özgürlük Derneği Ama yayın yasağı geldi. Bu akşam Kaupthing'in hissedarlarının çeşitli şirketlerine verdiği kredilerle ilgili kapsamlı bir haber yayımlayacaktık. Ancak bunu yapmamız engellendi

110 Yazılar

Tarihimizde ilk kez devlet televizyonuna bir konu hakkında haber yapma yasağı getirildi.

Birgitta Jónsdóttir İzlanda Milletvekili Hem de haberi yayımlamalarından hemen önce. Onlar da hiçbir şey yapmamak yerine web sitesine koydular. Kaupthing kredi defteri ile WikiLeaks.org penceresi açılıyor ve herkes İnternet'e bağlanıp sayfayı inceliyor. WikiLeaks'tekiler bununla epey destek topladılar. O yıl daha sonra İzlandalı genç siber-eylemcilerden oluşan bir grup WikiLeaks organizasyonunun temsilcilerini Reykjavik'te bir konferansa çağırdılar. İzlanda ve WikiLeaks çok iyi uyuyor. Bu, toplumumuzda çok ihtiyacımız olan bir şeydi, medya bizi hüsrana uğrattı. Onlarla tanışacağım için heyecanlıydım. Konferanstan önceki güne dek kimin geleceğini bilmiyorduk. Dev bir organizasyon da olabilirdi, küçük bir organizasyon da.

Merhaba. Bu çalışıyor mu?

Tamam. Başlangıçta hiç para kaynağımız yoktu, ne insan gücü ne organizasyon açısından bir düzenimiz vardı, çoğu şey doğaçtan geliyordu. Şu anda yapmaya çalıştığımız şey bir konseptin kanıtlanması.

Yani teknik açıdan beta aşamasındayız, bu da Beta aşamasında değiliz. Beta aşamasında değiliz

Gmail beta aşamasındayız. İnsanları koruma becerimiz açısından beta aşamasında değiliz. Şu açıdan Bırak da sözümü bitireyim. Tamam. Bazı açılardan garip bir deneyimdi, çünkü orada çok ünlüydük. WikiLeaks için çalışıyorsunuz. WikiLeaks şimdi İzlanda'da çok ünlü, çünkü Kaupthing'le ilgili bilgileri sızdırdı. Kaupthing avukatlarından bir mektup aldık, İzlanda bankacılık işlemlerinin gizliliği kanununa göre bir yıl hapsi hak etmişiz. Biz de İzlanda'ya gelip

- Bizzat görelim dedik. - bizzat görelim dedik.

Hortumcular mahkemeye çıkarılmalı ve adalet yerini bulmalı. Güçlen İzlanda! Julian, politikaya atılan bir şair olan Birgitta Jónsdóttir ile birlikte İzlanda'yı bilgi alma özgürlüğü cennetine çevirecek bir plan yaptı. *Ama Julian aynı zamanda yeni bir kaynakla ilgileniyordu, bu kişi gizli ABD devlet bilgilerine erişebiliyordu ve onları sızdırmaya niyetliydi.*

Video, etki alanımızdaki bir sunucudan geldi Ve kimse fark etmedi Aşağıda duran kalabalığa bak Daha başka gelenler var, biri de silahlı. Reuters Journos'a hava saldırısı çok açık görülmüyor ama oldukça sıradan insanlar ve siviller AK-47'li beş altı kişi var. Müdahale izni istiyorum.

Irak'ta devriye gezen bir Apache helikopterinden çekilmiş bir videoydu. Şu anda onlara erişemiyorum çünkü binanın arkasındalar. Yerden yarım mil yukarıda olduğu için aşağıdakiler tarafından görülmüyor. Bu bir silah. RPG'si var. RPG'li biri var.

Ateş edeceğim. Müdahale serbest, tamam. Parlat şunları. Ateşe devam et. Ateşe devam et. Ateşe devam et. İşte bu, şu ölü heriflere bak.

Öldürülen adamlardan ikisi Reuters haber ajansı için çalışıyordu. Güzel. Yukarıdan bakınca silah gibi görünen şey fotoğraf makinesinin objektifiydi.

Bushmaster. Yaklaşıp cesetleri alan bir minibüs var. Evet, müdahale izni almaya çalışıyoruz. Burası Bushmaster-Yedi. Anlaşıldı, müdahale edin. Bir-Sekiz. Müdahale. Temiz. Hadi. Temiz. Temiz. Müdahale ediyoruz Evet, şuna bak. Tam ön camdan! Minibüsün içinde iki çocuk vardı, yayılım ateşi sırasında yaralanmışlardı.

Çocuklarını çatışmaya getiriyorlarsa bu onların suçu. Doğru. Ben böyle şeylerin sistemin içinde kalmasına izin veremezdim Zihnimin içinde kalmasına da ben sadece, garip biriyim sanırım Ben önemsiyorum

2010 mart ayında Assange ve bir grup izlandalı aktivist Reykjavik'te kiralık bir eve kapanıp videoyu yayımlanmak üzere kurgulayıp hazırladılar. İşimizin çoğunu burada yaptık. Operasyon masası buydu. Çok büyük kargaşa ve telaş vardı ve sinirler yıpranmıştı. Sonradan çıkıp bir tomar Post-it aldım ve ne yapmamız gerektiğini bulmaya çalıştım.

YAPILACAK-Yapılıyor - Yapıldı

Benim zorlu görevim, bütün filmi elden geçirip web sitesine konacak fotoğraflar seçmekti. Aynı zamanda da etlerinin bedenlerinden ayrıldığını görebildiğim bu insanların kim olduğunu öğreniyordum. ABD askeri tarafından çekilmiş fotoğraflar Ordu "düşman kuvvetine karşı çarpışmaya" girdiğini iddia ediyordu. Ama bir soruşturma da başlatmıştı. Minibüsün şoförünün çocuklarını okula götürülen bir baba olduğu anlaşıldı. Sanırım bir cesedin üzerinden geçtim. - Sahi mi?

- Evet.

Perdeler kapalıydı. Ama izlendiğimizi hissetmemiştim, yani fiziksel olarak. Bu konuda çok şakalaştık. Fazlasıyla paranoyak olmuştuk. Casusluk meselesi değildi, bir başka süper projeydi. Herkes bilgisayarların başına toplandığımızı ve ortamın çok ciddi olduğunu sanıyor. Aslında harika vakit geçiriyorduk. Sondan ikinci gece hep birlikte dışarı çıktık, hepimiz aynı gümüş rengi kar kıyafetleri giymiştik. WikiLeaks! Lava-leaks! Müthiş samimi bir dönemdi, çünkü çok yakın çalışıyorduk ve başımızı ciddi belaya sokabilecek bir şey için uğraşıyorduk. Hepimiz bunun sonuçlarına göğüs germeye hazırdık.

WASHINGTON D.C. ULUSAL BASIN KULÜBÜ 5 NİSAN 2010

Benim adım Julian Assange. WikiLeaks'in editörüyüm.

Adınızı heceleylebilir misiniz?

Julian, A ile. Assange. Olağanüstü bir hızla halka mal olmuştu. Görece muğlaklıktan tam bir dünya figürü olmaya geçmesi 2010 Nisan ayında gerçekleşti. Ve bunu isteyerek yaptı. Ne yaptığını biliyordu. WikiLeaks önemli malzemeleri dünyaya açıklamanıza yardım etmek için var. Amerikan devletini alenen karşısına aldı. Gizli kaynakları korumada kırılmamış bir rekora sahibiz. Ekip kurgulanmamış videoyu WikiLeaks web sitesine koydu.

Bizimle Temas Kurun. Daha kısa bir versiyon da www.wikileaks.org azami etki sağlayacak şekilde kurgulanmıştı.

Julian ona "Sivil Cinayet" adını verdi.

Ve Washington'da tepki uyandırması sürpriz olmadı. Ordumuz, sivillerin güvenliğini ve emniyetini sağlamak için ROBERT GIBBS Beyaz Saray Basın Sözcüsü gereken tüm önlemleri alacaktır. **Pilotlar bilgisayar oyunu oynar gibi davranıyorlar. Bütün dertleri adam öldürmek. Pentagon bunu daha fazla soruşturmaya gerek görmediğini söylüyor.** Kendi araştırmaları, gazetecilerin fotoğraf makinelerinin silah sanıldığını ortaya koydu. Ama müdahale kurallarına uyulmuştu. O ölümler müdahale kurallarına göre kanuniyse, o zaman müdahale kuralları yanlış demektir. Çok yanlış. Sahneyi gördünüz. Bazıları etik açıdan rahatsız olabilir. Açıkçası ben rahatsız değilim. Ama bundan rahatsız olanları ve Amerikan halkının bunu bilmesini isteyenleri anlayabilirim, çünkü Amerikan halkı devletlerinin onlar için neler yaptığını bilmeli. Bu görüşü paylaşıyorum. CIA başkanıyken 300 milyon Amerikalının bilmesini istediğim şeyler yaptık. Ama bunu bilmesi gerekmeyen ve o görüntüyü, gerçeği, veriyi veya mesajı vatandaşlarıma zarar vermek için kullanabilecek başkalarının haberi olmadan Amerikan halkını bilgilendirmenin bir yolunu bulamadım.

Ulusal güvenlik açısından o video kaseti saklamanın haklı bir gerekçesi yoktu. Bir kere, ateş eden helikopter videosu Irak ve Afganistan'daki askerler arasında değiş tokuş ediliyordu. Serbestçe ileri geri

112 Yazılar

dolaşıyordu. Garip olan şu ki işaretlenmemiş CD'lerle birçok veri naklettik Herkes yaptı videolar müzik filmler hepsi açıkta

En İyi Apache Saldırıları 1. Bölüm İletişim ağlarına CD getirip götürmek sıradan bir olguydu/olgudur bunu saklamam gerekmezdi Daha da rahatsız edici olan, bunun, bilinen gerçeklere ait görüntüleri saklama çabalarından biri olmasıydı. *Reuters, çalışanlarının öldürüldüğünü biliyordu. Haber ajansı videoyu istedi, ama ordu bunu reddetti, videonun gizli olduğunu iddia etti. Masum insanların o helikopter saldırısında öldürülmüş olması gizli olmayan, bilinen bir gerçektir.* Olayın kaydı ve pilotların konuşmalarının kelimesi kelimesine deşifre edilmiş metni ordu içinden bir yazarın The Good Soldiers adlı kitabında yayımlanmıştı bile. Ordu daha sonra bu bilginin gizli olmadığını doğruladı. Yine de videoyu WikiLeaks'e sızdıran kişi hakkında kovuşturma açıldı. Ordu ne biçim bir oyun oynuyordu?

Deşifre metin, neden görüntüden daha az gizli oluyordu?

Artık ateş etmeyeceğiz. Hükümet imgenin gücünün farkında. Ama imgenin nihai gücü, insanların hepimizin bildiği bu gerçeği anlamasını sağlamasında. **Bayrak sarılı tabutlar çocuklarımızı savaşa göndermenin sonuçlarını anlamamızı sağlıyor.**

Ebu Garib'de taciz edilen tutukluların resimleri neler olduğunu anlamamıza yardım ediyor. Masum insanların öldürüldüğü o talihsiz olayın videosu bunun savaşın kaçınılmaz bir sonucu olduğunu anlamamızı sağlıyor.

Video nasıl ele geçirildi?

Videoyu nasıl elde ettiğimizi söyleyemeyiz. Videonun yarattığı tepki bana büyük ümit verdi Twitter patladı insanların gerçeği görmesini istiyorum kim olurlarsa olsunlar çünkü bilgi olmadan halk bilinçli kararlar veremez. Veya belki sadece genç, saf ve aptalım info@adrianlamo.com: Sence hangisi?

Adrian Lamo, "evsiz hacker" olarak biliniyordu. Başkalarının evinde kalan bu bilgisayar korsanı The New York Times'ın bilgisayarına girmekten hüküm giymişti.

2010'da, Sivil Cinayet videosunun yayımlanmasından kısa süre sonra, Lamo Twitter'ı kullanarak takipçilerinin WikiLeaks'e bağışta bulunmalarını istedi. Sadece bir gün sonra, biri onunla temasa geçti, adı "bradass87" idi.

Bradass87: Merhaba nasılsın?

Doğu bağdat'ta görev yapan bir istihbarat analistiyim

Açıkçası, başta söyleyeceklerini pek de ilginç bulmamıştım. Fakat sonra sırları yaymaktan söz etmeye başladı.

Bradass87: Varsayımsal soru: Gizli iletişim ağlarına serbestçe girebilsen ve inanılmaz şeyler görsen korkunç şeyler korkunç şeyler Kamuoyu tarafından bilinmesi gereken şeyler ne yapardın?

info@adrianlamo.com:

Detaylar nedir?

Bradass87: 6,7 milyar kişiyi etkileyecek şeyler Irak savaşındaki yarım milyon olayın veri tabanı 260.000 bakanlık iletisi çok yakından tanıdığım *biri* ABD gizli ağlarına girip veri arıyor ve bunları çılğın beyaz saçlı bir Avustralyalıya yolluyor

Adam bir ülkede fazla kalamıyor çılğın beyaz saçlı adam = Julian Assange

O noktada, bunun oyun olmadığını anladım. Bu gerçektir ve çok zor seçimler yapmak zorunda kalacaktım. Star Trek'te geleceğin birlik komutanlarının "Kobayashi Maru" adlı bir testi geçmeleri istenir.

KOBAYASHI MARU "KAZANAN YOK DURUMU"

Uzay gemisi Atılğan Gamma Hydra'ya eğitim görevine gidiyor. Alarm. Klingon mayınları etkinleştirildi. Alarm. Kaçınma manevrası! Testi geçmek mümkün değildir. Sadece kazananın olmadığı bir durumda ne yapacaklarını görmek için tasarlanmıştır. Kazanan yok durumu, her kumandanın karşılaşabileceği bir şey.

Bu aklına gelmemiş miydi?

Hayır efendim, gelmemişti. Burada, kazananın olmadığı durumu söz konusuydu, her halükarda birinin canına okuyacağınızı bilerek karar vermeniz gerekiyordu. Ne yapacağından emin olmayan Adrian, arkadaşları Tim Webster'la temas kurdu. Tim eski bir askeri istihbarat ajanıydı.

Adrian beni arayıp şöyle dedi: "Selam Tim, biri sana gelip 'Sır sızdırıyorum' dese, "ne yapardın? "

Aptalca bir soru olduğunu düşündüm, Tim Webster Eski Askeri Karşı İstihbarat Ajansı çünkü Adrian böyle bir durumda ne yapacağını pekala biliyordu. Ne yapardınız?

Tabii ki onu ihbar ederdim. Öyle bir durumda Öyle bir durumda başka bir şey yapamazsınız. Ama Adrian etik açıdan ikilemeydi. Bir yandan gizli bilgileri sızdıran bir çocuk vardı, bunlar cana malolabilirdi. Öte yanda, Adrian'a inanıp güvenerek ona başvurmuş olan bir çocuk vardı. Adrian bunu çok ciddiye aldı.

O kişinin kim olduğunu bilmediğini ifade etti, sadece ekran ismi vardı. Tabii kısa sürede herkes bu adamın kim olduğunu merak etti.

info@adrianlamo.com: Hey sen orada mısın?

Bradass87: Evet

info@adrianlamo.com: Neden benimle konuşuyorsun?

Bradass87: Çünkü çok yalnızım hayatım darmadağın konuşacak kimsem yok

info@adrianlamo.com: Ben gazeteci ve bir papazım bunu günah çıkarma veya röportaj olarak düşün (hiç yayınlanmayacak) ve bir miktar yasal korumanın keyfini sür ama senin için bir kaynak değilim dediğim gibi, bunlar basılacak şeyler değil kimi desteklediğimi bilmek istiyorum sanırım biraz kendimden söz edebilirim orta Oklahoma'da doğdum İncil öğretisine sıkı sıkıya bağlı bir kasabada kilisedeki yer sayısı insan sayısından fazlaydı

1994-95 HİLAL KAPLANLARI SİYAHİ DÖNÜŞ

bilim şenliği meraklıydım arka arkaya üç yıl büyük ödülü kazandım dayak yemek veya gey olarak yaftalanmaktan hoşlanmadığım için spor takımlarına katıldım bilgisayarlarla giderek daha fazla haşır neşir olmaya başladım yıllarca cinsiyetimi sorguladım cinsel yönelimi anlamak kolaydı.

info@adrianlamo.com Ben biseksüelim

bradass87: Bi kısmından haberdarım kendime ne diyeceğimi bilmiyorum

Bradley Manning'le bir yılbaşı partisinde tanışmıştım. 1930'lar temalı bir partiydi. Ben Galler Prensi kılığında idim. Brad ise kostüm giymeden gelmişti. Jason Edwards Bradley Manning'in Arkadaşı Ona baktım, ufak tefekti ve yüzünde saf genç kız ifadesi vardı. Parlak sarı saçlar Ben de "Jean Harlow" dedim. Bunu bir etikete yazıp göğsüne yapıştırdım, sonra geceye devam ettik. Onunla partide tanıştığımda bana orduda olduğundan söz etmemişti. Bu benim için sürpriz oldu. Hayatta bir yerlere varma umuduyla orduya katıldım Irak savaşının kızıştığı günlerdi Üniversite için devlet yardımı almak amacıyla Bradley Manning orduya yazılmıştı. 2007'de Manning temel eğitime başladı. 19 yaşındaydı. Başladıktan birkaç hafta sonra orduda kalıp kalmayacağına karar verilmek üzere bir birliğe yollandı. Dolabım onunkinin yanındaydı, onunla o zaman tanıştım. Kimse kız kardeşiyle yan yana poz verdiği resmi asmaz. Garip bir şeydi, ama "Nick" Bradley Manning'le askerlik yaptı Eşcinsel olduğunu hemen anladık. Çok açıktı. Ama bununla bir sorunum yok. Ufak tefekti, biraz efemineydi, bu da onu talim

114 Yazılar

çavuşları için dayakla adam etmeye kalktıkları bir numaralı düşman haline getiriyordu. Profesyonel ordudan söz ediyoruz, 30-40 yaşında adamlar sırf eziyet olsun diye ona sataşıyorlardı. Peki ne oldu?

Ordudan atıldı mı?

Hayır, işin garibi, orada orduyla en az alakası olacak kişiydi. Hepsi atıldı, o atılmadı. Manning'i ordudan atmak yerine istihbarat analisti yapmaya karar vermişlerdi. Bu işin pek çok unsuru vardır. ABD Ordusu İstihbarat Asker Alma Videosu Güvenlikten sorumluyum, belge güvenliği, fiziksel güvenlik, personel güvenliği, erişim yetkileri. Kendimi biraz James Bond gibi hissediyor muyum?

Evet, bir ölçüde. Halkın ordu hakkında ne bilmesini isterdim?

Yaptığımız şeyi seviyoruz. **Toplumun bilgisayar manyağı diyeceği biriydi. Gecelerini belirli bilgisayar programları yazarak geçirirdi. Bilgisayar konusunda sıra dışı becerileri mi vardı?**

Orduda bilgisayarlar konusunda Uzman Jihreah Showman Bradley Manning'in Amiri onun kadar yetenekli biriyle tanışmamıştım. Ama birçok kez uykusuz kaldığı için onu kenara çekmek zorunda kaldım. Kola bağımlıydı. Her gece yaklaşık bir iki litre içerdi. Dolayısıyla hiç uyumazdı. Bir keresinde içtimaya geç kalmıştı ve fiziksel bir gösteri sergiledi. Yukarı aşağı sıcıyor, kollarını sallayıp var gücüyle bağırıyordu. Daha önce böyle bir şey yapan bir asker görmemişim. Başka bir sebebi olmalıydı. Nöbet falan geçiriyor olmalıydı, çünkü çok radikal hareketlerdi bunlar. Ama ardında başka bir şey yoktu. Zırvalık yapmaktan hoşlanmıyordu. Her şeyi kusursuz olmalıydı. Üç kez ona görev verilmemesi için tavsiyede bulundum.

Merhaba, Brad Manning'e görev telefonundan ulaştınız. Lütfen mesaj bırakın veya daha sonra arayın. Teşekkürler. 2009 Ekim ayında Bradley Manning Irak'a gönderildi. Bağdat'ın hemen dışındaki İleri Harekat Üssü Hammer'a tayin edilmişti. Burası sıcak, kuru ve aşırı sıcak [sıcak iki kere vurgulanıyor]

GİRİLMEZ ASKERİ TRAFİK KARŞI GELENLER VURULABİLİR Bağdat

Bağdat civarında gidebileceğiniz en doğudaki üs bizimkiydi. Hammer Üssü Tayininizin çıkabileceği kesinlikle en iyi, en olaysız yerdi. Hiç düşman ateşiyle karşılaşmadık. Savaş teçhizatı olmadan dolaşabiliyorduk. Jimnastik salonumuz, bilardo masaları, basketbol sahası vardı. Küçük bir sinemamız vardı. Pizza Hut, Burger King de vardı. Saç kestirebileceğiniz bir yer. Masaj yaptıracağınız bir yer. Klimalı koğuşlarımız vardı. Odanıza kablolu televizyon ve İnternet bağlatabiliyordunuz. Evden uzakta bir ev gibiydi. Çöldeyim, komşularım da bir grup aşırı erkeksi eli tetikte cahil köylüler evet, futbol amigo kızları Moral Sağlık ve Dinence projeleri kapsamında (omuz silkme) sebebi ne olursa olsun kendimle ilgili rahat değilim kimse aslında kim olduğumu bilmiyor bu işlemci bu ana kart için yapılmamış elimdeki tek güvenli yer bu uydu İnternet bağlantısı uzmanlığım, Şii bir grubu izlemek El Kaide'dekiler onların yanında çocuk gibi kalır İstihbarat çok ham bir halde gelir. Birçok kez Irak dilindedir, dolayısıyla tercüme ettirip komutanın askeri kararlar verebilmesi için işlemek gerekir. Ama Manning'in birimine gelen istihbaratın çoğunun günlük muharebe hareketleriyle bir alakası yoktu. Analistlerin hepsinin Silahlı Kuvvetler ve Dışişleri Bakanlığı merkezi bilgisayar ağlarına erişimi vardı. Becerikli bir kullanıcı birkaç tuşla gizli e-postalara, notlara ve dünyanın her yanından raporlara ulaşabilirdi. Er Manning'in tüm bu enformasyona erişebilmesinin sebebi neydi?

Philip J. Crowley Eski İçişleri Bakan Yardımcısı 11 Eylül. Çok basit. 11 Eylül'den sonra, bilmeliyim anlayışı, paylaşmalıyım anlayışına dönüştü. Erişebildiği veri tabanı devletin bir organının bir başka devlet dairesiyle faaliyetleri hakkında geniş kapsamlı bilgi paylaşma ihtiyacını temsil ediyordu. Kaç kişinin erişimi vardı?

Bu soruyu yanıtlamak güç. Manning birimdeki en zeki istihbarat analistlerinden biri olarak görülüyordu. Ama gördüğü raporlar onu diğerlerinden daha fazla strese sokuyordu.

**"BİRÇOK TUTSAK BULUNDU [IRAK POLİSİ] TARAFINDAN ŞİDDET GÖRMÜŞLER
[ÖLDÜRÜLMÜŞLER] TARİH: 14 HAZİRAN 2005 "OPEL EL KOL İŞARETLERİNİ GÖRMEZDEN
GELDİ MÜDAHALEDE 7X SİVİL ÖLDÜ (2X ÇOCUK)."**

beni en çok etkileyen Irak Federal Polisi "Irak karşıtı yazılar" basmaktan 15 kişiyi tutukladı yazının zararsız bir politik eleştiri olduğunu öğrendim başlığı "Para nereye gitti? " idi neler olduğunu açıklamak için subaya *koştum* bana çenemi kapamamı söyledi *DAHA FAZLA* tutuklu bulmaya yardımcı olmalıymışız. Ondan sonra her şey kaymaya başladı tamamen karşı olduğum bir şeye bulaşmıştım. Hep karşılık verirdi. Sürekli tartışmak istiyordu. Herkesle takışan kişi olmak istiyordu. Küçük bir konferans salonumuz vardı. Kapı boşluğu vardı, ama kapatabileceğiniz bir kapısı yoktu. Oraya gidip çılgın atardı.

Bradass87: Sana anlattıklarına inanamıyorum çok fazla zayıf noktam vardı: '(ben kırık bir ruhum

info@adrianlamo.com: *kucaklama* sağ ol: '(bunun anlamı büyük şimdi ne yapacağımı bilmiyorum yazmaya devam et)3 Deneme 1, 2, 3 bu, şey baş aşağı çekim, sadece ses Assange için. Sivil Cinayet videosundan sonra onun peşine düştüm, ama kaçak oynuyordu. Evi yoktu, ofisi yoktu, yani bu kolay bir iş değildi. Haftalardır onun peşindeydim ve bir kez telefon teması kurdum. Mark Davis Gazeteci ve Sinemacı Ama Norveç'te konuştuğunu duyunca uçağa atladım. Oslo'ya ulaştım ve bir şeyler yerine oturana dek birkaç gün gölge gibi onu takip ettim. Bu hepimizin hayalini kurduğu liberal demokrasi değil. Bu, sinsice yayılan özelleştirilmiş sansür rejimi. Çok utanç verici.

- Nedir o?

- Bana doğrultulmuş kahrolası kamera. Tebrikler. Teşekkür ederim. Harika bir konuşmaydı. O sırada yeraltında takipçileri vardı, bunun farkındaydım. Avustralyalı, Melbourne'lu. Ama halk onu tanımıyordu. Avustralya kamuoyunun dikkatini ilk kez WikiLeaks'le çekmiyorsunuz. Sorun yaşadığınız bir dönem daha oldu. Askeri bilgisayar sistemlerine sızmaya çalışan bir gruba katılmıştınız. Oradaki motivasyon neydi?

İki motivasyon vardı. Biri, entelektüel keşif ve bunu yapmanın zorluğu.

O dönemde Melbourne banliyösünde bir yeniyetmeyseniz ve bu, Internet'e kamusal erişim sağlanmasından önceydi, çıkıp dünyayı zihninizle keşfetmek entelektüel açıdan müthiş özgürleştirici bir şeydi. MELBOURNE, AVUSTRALYA 1990'ların BAŞI Merhaba dostum! Hayır, bir hacker, kurbanını öldürüp parçalayan, ufak ufak doğrayan biri değildir. Hacker'lar bundan daha fazla zarar verirler. Hacker'lar, Internet'in gizemli operatörleri. Kanun gözünde birer suçlular. Ama kim bunlar?

90'lı yılların başı, Melbourne'da gerçekten ilginç bir dönemdi. Dünyada Internet'e, Internet öncesine gerçekten uyum sağlayan pek az yer vardı. Ayrıca Melbourne'da bir isyan duygusu, bir nevi alternatif politik kültür mevcuttu. Tüm bunlar bir araya geldi. Ve Julian kesinlikle merkezdeydi Yeni yetme hacker, adeta bir klişeydi. 72 milyon kişi mi ölmüş?

Bu bir oyun mu, yoksa gerçek mi?

NE FARK EDER?

[Devlete karşı mücadele ediyorlardı. Ve devletin gözetlemesi olasılığına karşı zeki bireylerin zaferinin Prof. Robert Manne La Trobe Üniv., Melbourne yaptıkları şeyin özünde olduğunu düşünüyorlardı. O sırada genç bir hacker olan Julian Assange da bu dünyaya girmişti.](#)

Onlara göstereceğiz yavrum. Ve önemli biri haline geldi.

Grubun adı International Subversives'ti. Aralarında Julian Assange da vardı, çevrimiçi Mendax adıyla biliniyordu, yani "soylu yalancı" anlamına gelen Latince ifadenin kısaltılmışı. MENDAX "SOYLU YALANCI"

Melbourne'daki hacker'lar WANK solucan saldırısının da şüphelileriydi, ancak bundaki payları kanıtlanamadı. WANK solucanından iki yıl sonra Assange bir başka saldırıyla gündeme geldi.

Julian Assange'ın Internet'teki zayıf halkalar vasıtasıyla dünyanın her yanındaki bilgisayar sistemlerine girdiği iddia ediliyordu. Yani "Bilgisayar onun karşısında açılıyordu "ve tanrı gibi içinde dolaşabiliyordu."

Hacker'lar polis devletine dönüştüğümüze, bilginin toplumun genelinden saklandığına inanıyorlar. Ken Day, hacker'lar konusunda Avustralyalı bir uzmandı ve Julian Assange'ı Hava Durumu Operasyonu adı verilen gizli hareketin parçası olarak araştıran ilk kişiydi.

Çok zor bir vakaydı, çünkü bu tarz bir soruşturmayı ikinci kez yapıyorduk ve hala öğreniyorduk. Ken Day Avustralya Federal Polisi Telefon hattından iletilen sesi yakalayıp ne yazıldığını ve geri gelen sinyali görmeye çalışıyorduk. Hacker'lar ABD Hava Kuvvetleri'ne, Donanma'ya ve ABD savunma ağına girmişti.

Bu ağlar ülkelerin Internet erişimini engelleyecek güçteydi. ABD askeri güvenlik koordinasyon merkezinde bir arka kapımız vardı.

Bu güvenliğin zirvesi Amacı ABD askeri Internet'i MILNET'in güvenliğini kontrol etmek. İki yıl boyunca bunun kontrolü tamamen elimizdeydi. Internet, insanların çıkıp kendilerini ifade etmeleri, "Buradayım, ilkim, güçlüyüm" demeleri için yeni bir mecraydı.

Hacker'ların ortak teması bu. Ego güdümlü, "En iyi benim" iddiası. MENDAX NİHAYET ÖNSEZİLERİM GÜÇLENDİ. KONTROLÜ ELE GEÇİRDİM.

Julian hakkında, devlet verilerine nüfuz etmek, onları değiştirmek ve yok etmekle ilgili 29 suçlama vardı. Savunma, mahkemeden müsamahakar davranılmasını istedi, çünkü Assange zor bir çocukluk geçirmişti, şehirden şehre taşınmış, uzun süreli ilişkilere sahip olmamıştı. Dış dünyayla tek sürekliliği bağlantısı Internet üzerindendi. Beş yıllık soruşturma ve mahkemeden sonra Julian 24 bilgisayar korsanlılığı suçlamasını kabul etti. Üç yıl şartlı tahliye verdiler.

Yaptığı şeyin yanlış olmadığına inanıyor. Muhtemelen suçlu olduğunu kabul ettiği için pişmanlık duyuyordur. Julian yargılanmaktan hoşlanmaz. Şöyle fikir yürütür: "Evet, hüküm giydim, ama bu haksızlıktı. "Adil değil. Ben bir kurbanım." Bunu kabullenmedi. Hacker'lar "soruşturmacılarla alay etti" Julian'ın hep katı bir politik görüşü olmuştur. Keşfedilmesi gereken sırlar olduğuna inanıyordu.

Julian 17, 18 yaşlarında pek de anlayamadığı şeylere bakıyordu. Hepsini kısaltmalar halinde, orada buradaki hareketlerin, silahların veya birliklerin tanımları. Bunlarla bir şey yapmaya hazır değildi. Gerçekten de bunu tekrar görmek için 20 yıl bekledi. Tekrar gördüğünde ise, bu sefer ne yapacağını biliyordu. En İyi Julian Assange Konferansları 23. Bölüm Helikopter videosunu almadan aylar önce Assange hacker konferanslarını tavaf edip sızıntı arıyordu.

Sizlerle neden konuşuyorum ki?

Burada "bayrağı yakala" yarışması yapıyorsunuz. Bizim kendi bayrak listemiz var ve onları yakalamanızı istiyoruz.

Google'da "WikiLeaks En Çok Aranılanlar 2009" yazarsanız bir belge listesi göreceksiniz.

Bu malzemeye ulaşacak konumdaysanız veya o konumda birini tanıyorsanız, bize verin, soru sorulmayacak, tarihi değiştirmeye yardımcı olacaksınız. Manning'in görevlendirilmesinden bir ay sonra WikiLeaks 11 Eylül mesajlarını yayımladı. Bu, Manning'in dikkatini çekti. 11 Eylül "mesajlarını" yayımladılar bunlar Ulusal Güvenlik Teşkilatı veri tabanından geliyordu kendimi yeterince rahat

hissederek . Ancak günler sonra Julian Assange'ın iletişim bilgisini bilgisayarına kaydetti. Doğrudan İzlanda'daki soruşturma editörümüzle temas kurabilirsin 24 saat hizmet: Julian Assange'ı iste!

Sonra WikiLeaks En Çok Arananlar Listesi'nden bir ipucunu izleyen Manning, CIA tutuklu sorgulama videolarını kendi erişimindeki gizli iletişim ağlarında araştırmaya başladı. CIA tutuklu sorgulama videoları.

Öteki potansiyel ispiyoncular gibi halkın bilmesi gereken gizli bilgilere erişimi olup olmadığını merak etmeye başladı. Çalışmaları sırasında Irak ve Afganistan'dan binlerce askeri rapor indirmişti bile. Bayraklarını orada ele geçirdi. Hem de bir sürüsünü.

WASHINGTON, D.C. OCAK_2010 Ocak sonu / Şubat başında izne ayrıldım Irak ve Afganistan'dan gelenlerin %99,9'u eve gelmek, ailelerini görmek, sevişmek istiyor ben bir kadın olarak yaşamayı denemek istedim trene bindim

DC'den Boston'a baştan aşağıya kadın gibi giyinmiştim, peruk, takviye meme, elbise, ne lazımsa Manning yeni bir kimlikle oynarken kendine yeni bir rol de biçiyordu. Boston'daki erkek arkadaşını ziyaret etti ve üniversite hacker'larının bir partisine gitti. Orada kameraya yakalandı. Bu dönemde, hatta belki o anda, Manning'in elinde Irak ve Afganistan savaşlarına ait yaklaşık 500.000 gizli belge bulunuyordu. İzni sırasında The Washington Post ve The New York Times ile temas kurdu. Manning onlardan ilgi göremeyince "savaş günlükleri" ni WikiLeaks'e gönderdi.

En kötü şöhretli "hacktivist" olmanın eşliğindeyim ömrümün kalanını hapiste geçirmek veya idam edilmek umurumda değil keşke dünya basınında boy boy fotoğraflarım çıkmasa çocukken çekilenler Günaydın. O mu?

Ordudaki bir er çok gizli bilgilere nasıl erişebiliyor?

Ordu bu gizli videonun sızdırılmasıyla ilişkili olarak bir ABD askerini tutukladı. Baş şüpheli 22 yaşındaki Er Bradley Manning. Sivillere saldıran Apache helikopteriyle ilgili gizli videoyu sızdırdığı iddia ediliyor. Er Manning'le ilgili bu sorunu duymamızdan sonraki birkaç gün bu durumu olabilecek en kötü senaryo gibi gördük. O sırada bizim için öneminin ve gerçekte neler olduğunun pek de farkında değildik. Er Bradley Manning, Sacramento, Kaliforniya'da eski bir bilgisayar korsanını bulmuş, bu hacker da gittikçe paniğe kapılarak sonunda onu ele vermişti. Bir dosta ihtiyacı vardı ve keşke o dost olabilseydim. Sadece Bradley Manning'in ihtiyaçlarındansa birçok kişinin ihtiyaçlarına karşı bir sorumluluğum vardı. Lamo federal ajanlarla buluştu ve onlara Bradley Manning'le yaptığı sohbetlerin kopyasını verdi. **Bir kopyayı da Kevin Poulsen'a vermişti, Kevin şimdi Wired.com'da editörlük yapan bir dostu ve eskiden hüküm giymiş bir hacker'dı.** Adrian'ın akıl hastanesine girmesiyle ilgili bir haber yapmıştım. Eski Hacker Adrian Lamo Hastanede. Asperger Teşhisi Kondu Hastanede yeni ilaçlara geçtiler. Yeni ilaçlarının Kevin Poulsen Haber Editörü, Wired.com ona iyi gelmediğinden şüphelenmeye başlamıştım. A Beautiful Mind durumuydu, tüm bunları hayal ediyordu sanki. Lamo, Poulsen'ın hikayeyi yayımlamasına onay verdi ve günler sonra Wired.com Manning'in tutuklandığını bildirdi. İstihbarat Analisti WikiLeaks Video Soruşturmasında Tutuklandı Kimse Adrian'ın medyaya gitmesini istemiyordu ama anlaşılın olan olmuştu. Sonradan medyaya pek çok kez başvurdu. Tim Webster Eski Askeri Karşı İstihbarat Ajansı Olay adeta patladı. Manning'i ele verdiğinizde kendinizi vatansever mi hissettiniz?

Bu sızıntıya engel olamamak beni çok üzüyordu. Eylemlerinin hayatları tehlikeye attığına inanıyordum Adrian hayatını sanki bir roman yazıyormuş gibi yaşıyor. Her romancı okunmak ister. MUHBİR Bana biçilen rolü elimden geldiğince iyi oynamak benim işim, her oyuncu böyle yapar. Halkın gözünde kendiniz olamazsınız. Bizi insan yapan tüm küçük şeyler kameraların karşısında dağılır gider. Şunu da belirtmek istiyorum ki, bence bundan böyle, WikiLeaks, kaynaklarının gizliliğini koruduğunu söyleyemez.

Manning'le ilgili son durum nedir?

118 Yazılar

Son haberleri verin, sadece iki gün oldu. Casuslukla suçlandı. En az 50 gizli telgrafi bir başkasına gönderdiği iddia ediliyor. Öteki tarafın adı verilmiyor. Bradley Manning tutuklandıktan sonra, dikkatler Julian'a yöneldi. Bu artık bir sır değildi. Bu dönemdeki baskı çok yoğundu. Julian malzemeyi nereden edindiğini söylemiyordu, ama malzeme onun elindeydi, bu aşikârdı.

Kaynaklarımızın kim olduğunu bilmemek için çok çaba gösteriyoruz. Şifreleme teknolojimiz, kaynaklarımızın kimliklerini öğrenmemizi engelleyecek şekilde tasarlandı.

Julian'ın kaynağının Bradley Manning olduğunu bilmemesi gerçekten mümkün müydü?

Yoksa öyle söylemek eski bir Mendax taktiği miydi?

Soylu bir amaç uğruna yalan mı söyleniyordu?

Er Bradley Manning'in 260.000'den fazla belgeyi WikiLeaks'e aktarmış olduğunu itiraf ettiği söyleniyor. Bu doğru değil. Eğer kaynak oysa, daha birçok şey açıklanacak demektir. Stephen Grey, Kanal 4 Haber. Sağ ol Stephen, sağ ol artık tüm silahlar bana doğrultulmuş durumda.

Julian daha ne kadar malzeme olduğunu biliyordu. Ama Manning tutuklandığı için WikiLeaks'in Manning'in malzemelerini yaymaya devam ederek onu daha fazla tehlikeye atıp atmayacağı merak konusuydu. Kesinlikle çok problemlidir bir durum. Daha ciddi olamazdı. Bradley Manning adlı genç bir adamın Sivil Cinayet videosunun kaynağı olduğu iddia ediliyor. Kaynağımızın Bay Manning olup olmadığını bilmiyoruz. Ama şunu biliyoruz ki, kaynağımıza bize verdiği her şeyi yayımlayacağımıza söz verdik.

Potansiyel kaynağı tutuklanmış olsa bile Assange, WikiLeaks'in misyonundan caymıyordu.

Ele geçirdiği yüz binlerce ABD devlet sırrı elini yakıyordu. Julian bir sonraki hareketini hayata geçirmek için Avrupa'da dolaşıyordu. Brüksel'de araştırmacı gazeteci Nick Davies onun izini buldu. Julian'a teklifim şu oldu: Gizli malzemeyi WikiLeaks web sitesine koymak yerine, The Guardian ve aralarında The New York Times'in da bulunduğu diğer medya gruplarıyla paylaşabilirdi. Bunlar bir anda milyonlarca insana ulaşabiliyordu

Nick Davies Araştırmacı Gazeteci -The Guardian ve aynı zamanda kendi bölgelerinde doğal politik bağlantılara sahiplerdi. Yani ona bir çeşit siyasi dokunulmazlık kazandırmaya çalışıyorduk, böylece yaptığı açıkça kışkırtıcı ve bir ölçüde tehlikeli şeyi, belli bir güvence ve başarı garantisi altında sürdürebilecekti. Düşman Eylemi Patlayıcı Tehlikeli Madde WikiLeaks'in daha kuvvetli bir megafondan faydalanabileceğini anlayan Julian Nick'in önerisini kabul etti. Peki, belgeleri Londra'ya nasıl götüreceğim?

Bir miktar risk vardı. Yetkililer onun iletişimini izliyor, ki bu pekala mümkündür, onunla alakamın farkında olacaklardı. İngiltere'ye döndüğümde beni tutuklayıp bilgisayarımın olması halinde malzemeye el koyabilirlerdi. USB bellek kullanmayı düşündük. Belki gözden kaçardı. O çok daha iyi bir çözüm buldu. Bir web sitesi yapacağımı söyledi.

Kullanıcı adı: Nick_Davies Şifre: Web sitesine girebilmek için şifreye ihtiyacım olacaktı.

Brüksel'de oturduğumuz kafedeki masanın üstünde duran kağıt peçeteyi aldı ve reklam logosundaki çeşitli kelimeleri birleştirip "Büyük harf yok" yazdı.

Onu cebime attım. Tutuklanmam halinde bunun burnumu sileceğim bir şey olduğu sanılacaktı. Bu şekilde İngiltere'ye döndüm ama kimse beni durdurmadı, yani her şey yolundaydı.

Julian aynı zamanda Londra'da bulunan Araştırmacı Gazetecilik Bürosu ile işbirliğine girecekti. Merkezi Londra'da önceden kararlaştırılan bir teslimat noktasında lain Overton'la buluştu. Geldiğimizde Julian oradaydı. Kurşun geçirmez yelek giyiyordu. Orta Doğu yemekleri yedik. **Tarihin en büyük sızdırılmış askeri belge arşivine sahip olduğunu söyledi.** Lain Overton Eski Yönetici Editör

Araştırmacı Gazetecilik Bürosu İain'in genç bir meslektaşı, James Ball adlı bir bilgisayar uzmanı kendisini bu casusluk öyküsünün ortasında bulmuştu. Gecenin 1'inde bir USB bellek üzerinde James Ball Gazeteci 390.000 gizli ABD askeri kaydını teslim aldım. Gitmek üzereydim ki Julian nereye gittiğimi sordu. "Eve gidecektim" dedim. Durakladı ve "Hayır, bunu yapma" dedi. "Adresinin bu adresle bağdaştırılmasını istemiyorum. "En az dört beş saatliğine başka bir yere gidebilir misin? " Bir kulübe falan gidebileceğimi sanmam. Biraz sarhoş oldum diye 400.000 gizli belgeyi nasıl kaybettiğimi açıklamak zorunda kalmak istemem. Daha önce kimse böyle bir şey yapmamıştı. Bunun altından kalkacak ekipleri nasıl kurarsınız?

Benim gazetecilik deneyimime sahip hiç kimse bu malzemenin onda biriyle bile karşılaşmamıştır. Gavin MacFadyen Araştırmacı Gazetecilik Merkezi Yarım milyon satırlık veriden söz ediyoruz. Eski günlerde yarım milyon satırlık veriyi dışarı çıkarmak için Pentagon'un ön kapısından 16 el arabası çıkarmanız gerekirdi. Bu gezegenin tarihindeki en büyük gizli malzeme sızıntısıydı bu.

Julian ilk yayımlanacak malzemenin Afgan Savaşı Günlükleri olmasına karar verdi. Ama önce onları anlamalıydı. Londra'da, The Guardian gizli bir operasyon düzenleyerek The New York Times ile Alman dergisi Der Spiegel'den önemli askeri muhabirleri bir araya getirdi. Bu deneyimli gazeteciler askeriyenin esrarlı dilini çözebilirdi. Burada çok daha fazla bilgi var. Ama en önemlisi Muhabirlerin Afgan Savaşı Günlükleri üzerinde çalıştığı dört beş haftada bunların yayımlanması halinde Afganistan'da insanların zarar görebileceğinden endişelenmeye başladık.

Bu büyük saldırı 22 saat falan devam ediyor. Burada başlıyor. Bu özellikle bir operasyon veya benzeri bir olay sırasında Koalisyon kuvvetlerine bilgi vermiş olan sıradan Afgan sivilleri ilgilendiriyordu. Ve kayıtlar bu sivillerin teşhis edilebileceği şekilde tutulmuştu.

BİR YEREL BELEDİYE BAŞKANI - DOROGH YEREL BELEDİYE BAŞKANI - DOROGH

Julian'a bu durumdan söz ettim, "Bir Afgan sivil, Koalisyon güçlerine yardım ediyorsa ölmeyi hak etmiştir" dedi ve onlara işbirlikçi veya muhbir denebileceğini anlatmaya koyuldu. Şimdi Bundan emin misiniz?

Söylediği bu muydu?

Bu konuda hiçbir şüphem yok. Sadece ikimizdik ve bunu nasıl ele alacağımızı konuşuyorduk. Bu sorun, bu potansiyel sorun daha önce gündeme gelmişti. Bir kere bu bir ahlak sorunu, insanların ölümüne yol açabilecek malzemeyi yayımlamayız. İkincisi, gerçekten insanlara zarar veren veya vermesi ihtimal dahilinde olan bilgileri yayımlarsanız, politik dokunulmazlığınızı kaybedersiniz, kötü adamlara yardım ettiğinizi söylemek için fırsat bekleyenlerin propaganda saldırılarına karşı müthiş savunmasız kalırsınız.

Julian bir bilgisayar korsanı, her bilginin iyi olduğuna ve her şeyin yayımlanması gerektiğine dayanan bir ideolojiden geliyor.

Julian'a web sitesine gönderilen ve masum insanların ölmesine yol açabilecek bilgileri yayımlar mı diye sordum. WNYC - "Medya Üzerine" Mart 2009 Örneğin bir kentin su sistemine şarbon bulaştırmanın yolları gibi bir bilgiyi. Evet. Bir olasılıkla cana malolsa bile cana malolsa bile

Bu insan, dünyayla ancak dijital yollardan iletişim kurabilen biri. Bir ölçüye kadar insan doğasının sınırlarıyla lekelenmemiş. Bazen insan faaliyetlerini kimi formüllere indiriyor ve orada çarpan insan yüreğini görmüyor.

Çok basit bir formüle indirgedi. "İşgalci bir kuvvetle konuşuyorlar, kötü olmalılar, "muhbirler ölmeyi hak eder." afgan sivil + koalisyon kuvvetleriyle konuşuyor = ÖLMEYİ HAK EDİYOR

Gazeteciler koalisyonu Assange gibi şeffaf bir radikalle çalışmaya alışık değildi, Assange da hala gazetecilik etiğini öğrenmekle meşguldü. Sadece bir konuda hemfikirdiler, belgeleri yayımlayacaklardı. Londra'da tüm ortakların haberi aynı anda duyurması için bir tarih belirlendi. Julian sonunda redaksiyon yapılmasını, isimlerin karartılmasını kabul etti ve ortaklarına, kaynakların

120 Yazılar

kimliğini belgelerden silecek özel bir işlemde söz etti. Ama yayım tarihine bir haftadan az bir süre kala Berlin'deki Domscheit-Berg'e haber vermeyi ihmal etti. 90.000 belgenin yayımlanmasına dört gün kalmıştı ve hiçbir redaksiyon yapılmamıştı. Köylerindeki bu Afganlılardan bazılarını bu malzeme hakkında haberdar etmemiz imkansız. Bazılarının isimlerini redakte etmemiz gerekecek. Bu sizin için yeni bir şey mi?

Kendiniz de biraz sansür yapıyorsunuz.

Evet, bu bizim için yeni, ama unutmayın ki Zaman azalıyordu. Yayımın hemen önce Assange en çok isim içeren 15.000 belgenin bir kısmına odaklandı. Çaresizlik içinde, olmayacak bir kaynaktan yardım istedi. WikiLeaks'in Geoff Morrell Basın Sözcüsü, ABD Savunma Bakanlığı yetkisiz ve usulsüz bir şekilde elde ettiği yaklaşık 15.000 gizli belgenin kamuoyuna sunulmadan önce Savunma Bakanlığı tarafından gözden geçirilmesini istediği bildirildi.

Julian The New York Times'ı Pentagon'a mektup yazarak redaksiyona yardımcı olmalarını istemeye zorladı, reddettiler ve bu yayımdan 24 saat önce oluyordu. Gizli ve hassas bilgi O malzemede ne olduğunu umursamadığı doğru değil. Mark Davis Gazeteci ve Sinemacı Aslında bu malzeme ve az sayıda kaynak ona epey azap veriyordu. Kendi başına gece gündüz yayımlanacak şeyleri ayıklamak için çalıştı. WikiLeaks bu devasa ölçek için küçük bir organizasyon. Bazı hatalar yapacak. Spiegel, "I-E" diye mi yazılıyor, "E-I" diye mi?

I-E. Tamam. Basın bülteninin o tarafını siktir et. Arkasında onu destekleyecek bir yapı yoktu ve bir basın toplantısı düzenleyecekti. Ona şöyle dedim: "Julian, orada birine ihtiyacın var. "Biri bir basın bülteni yazmalı "veya en azından telefona cevap vermeli." Yayımın birkaç gün önce birkaç gönüllü öğrenci geldi. Şimdi gidiyorum, ama şunu düşünmenizi istiyorum, yarın basın toplantımız var. Akına uğrayacağız. Tamamen akına uğrayacağız. WikiLeaks'ten bir örgüt gibi söz edelim. Apple veya IBM veya Çok zeki çalışanları olan bir benzinci. Çok büyük bir organizasyon olduğu izlenimini vermeye çalıştığı doğrudur. Oysa Julian Assange'ın, sadece 300 dolarlık bir dizüstü bilgisayar, 10 SIM kartı ve röportaj yapılırsa giyeceği ucuz bir ceketi vardı.

AFGAN SAVAŞI GÜNLÜKLERİ YAYINI 25 TEMMUZ 2010

Geç uyandı tabii. Kاپıyı çaldım. "Julian, hadi dostum." Kalktı. Normal hali. Saat kaç?

Saat kaç?

25 var. - Küçük bir liste hazırlamalıyım.

- Peki. İki dakika sonra gelirim. Kendini nasıl hissediyorsun?

Yorgunum. Uyumadım. Ama iyiyim. Bu sabah The Guardian'da 14 sayfa var. "Sızdırılan çok sayıda gizli dosya gerçek Afgan savaşını gösteriyor." Kaynaklarımıza azami politik etkiden söz ediyoruz, sanırım bu sefer epey yaklaştık. Dışarıda 10 minibüs var. 10 medya minibüsü. Evet. Çok gelen olacak. O kapıdan geçkin serseri öğrenciler gibi çıktı. O 50 metreyi yürüyüp bitirdiğinde bir rock yıldızı olmuştu. Dünyanın en ünlü adamlarından biriydi. Vay canına. Çoğunuz sabah gazetelerini okumuşsunuzdur.

Bu sabahki The Guardian. Bu konuya 14 sayfa ayrılmış. Sızdırılan dosyalar gerçek Afgan savaşını gösteriyor Savaşla geçen son 6 yılın nasıl olduğuna ve savaşın gidişatının değişmesi gerektiğine dair **The New York Times Afgan Savaşı: Gizli Arşiv bir anlayış getireceği açık. Savaş günlükleri vatandaşlara anlatılandan çok farklı bir çatışma ortaya koyuyordu. Sivil kayıplar bildirilenden çok daha fazlaydı. Amerika'nın müttefiki olması gereken Pakistan çift taraflı oynuyor, ABD'den askeri yardım alırken Taliban'la çalışarak Afganistan'da saldırılar planlıyordu.**

Savaş günlükleri ayrıca gizli bir Amerikan suikast timinin kadın ve çocukları yaralayıp öldürmekte korkunç bir rekoru olduğunu gösteriyordu.

Ulusumuz için hiçbir şey, savaşın vahşetini gözler önüne sermek kadar büyük sonuçlar doğuramaz. Böyle kararlar vermek, böyle gizli müzakereler yapmak **J. William Leonard ABD Hük. "Sınıflandırma Şefi" - 2002-2008 Amerikan halkına büyük kötülük etmektedir, çünkü burada onlar adına yapılan şeyler söz konusu.**

İster katılın ister katılmayın, bunların özgürce yayımlanması gerekiyor. Bütün materyal yedi aydan daha eski tarihli ve herhangi bir operasyonel önemi yok. Hangi koşullarda bilgiyi yayımlamazsınız ya da bilgiyi yayımlamayacağınız durumlar var mıdır?

Zararı en aza indirmek için çalışmalarımız var. Amacımız reform, yöntemimiz saydamlık. Ama bizim için yöntem amaçtan daha önemli değil. Pardon. Julian'ın bütün dünyaya, "WikiLeaks her zaman zararı "en aza indirmeye çalışır," diye ilan etmesi beni çok şaşırttı. Julian'ın zararı en aza indirmeye diye bir çalışması yoktu.

WikiLeaks tarafından redaksiyon yapıldı mı?

Hayır. Sonuçta 15.000 belge yayımlanmadı. Ama 75.000 belge yayımlandı ve onların içinde yaklaşık 100 isim vardı.

Gazeteler sadece birkaç yüzü redakte edilmiş belgelerle makaleler yayımladılar. Ama kısıtlamalara ve Julian'ın verdiği sözlere karşın WikiLeaks web sitesinde, redakte edilmemiş 75.000 belge yayımladı. Bu belgelerin yayımlanmasının savaş alanındaki sonuçları askerlerimiz, müttefiklerimiz ROBERT GATES Savunma Bakanı ve Afgan ortaklarımız için potansiyel olarak çok ciddi ve tehlikelidir. Bu yüzden bir kişinin zarar görüp görmediğini bilmiyorum. Materyalin orada olması ve potansiyel olarak tehlikeli olarak tanımlanabilmesi siyasi zarara yol açtı.

Materyal ilk yayımlandığında Siviller başarısız askeri politikanın bedelini ödediler dünya Afganistan'daki sivil zayıtı ve Taliban'ın peşine düşen ölüm mangalarını konuşmaya başladı.

Task Force 373 Taliban'ı alt etti ABD Ordusu Risk İçeren Sızıntı Araştırıyor Ama Beyaz Saray haberleri kontrolüne aldı ve hikaye, "WikiLeaks'in eline kan bulaştı," şeklini aldı. Eline kan bulaştı Bay Assange kendisinin ve kaynağının yaptığı şey hakkında istediğini söyleyebilir Amiral Michael Mullen Genel Kurmay Başkanı ama gerçek şu ki, şu anda ellerine genç bir askerin veya bir Afgan ailesinin kanı bulaşmış olabilir. WikiLeaks'teki insanların eline kan bulaşmış olabilir. Eline kesinlikle kan bulaştı. Elleri kan bulaştı. İşte burada bilgi savaşına giriyoruz. Bu spekülasyon kan gerçek kandan daha önemli oldu.

OPERASYON KALICI ÖZGÜRLÜK

Ölen koalisyon askeri: 3.936 Ölen Afgan sivil: 15.500 - 17.400 Ölen Taliban: 15.000 - 25.000

Bütün bu korkunç şeyleri zaten biliyoruz. Bunları biliyoruz. Kabuslarınızı konuşalım. Hükümetin sırları açıklandığı için bu insanların ölebileceğini konuşalım.

WikiÖldürür Elinde kan olduğu ifadesini kullanmaya başladıkları anda WikiLeaks izole edildi ve siyasi açıdan bakıldığında Beyaz Saray akıllıca bir adım atmıştı. Bu büyük haber örgütleriyle her türlü savın çevresinden dolaştılar ve Julian'ı izole ettiler.

WikiLeaks'in Julian Assange'ı: 'Anarşist,' "kışkırtıcı," "kibirli" ve gazeteci Assange ve gazeteler arasında bir ayırım yaratarak hükümet ana akım medyasıyla bir savaşa girmekten kaçınmış oldu ve Bradley Manning'in "beyaz saçlı, deli Avustralyalı" diye adlandırdığı mükemmel bir düşman yarattı. Adınız neydi?

122 Yazılar

Eskiden neydi bilmiyorum, şimdi ne biliyorum. Adınız ne?

Julian. Bu duruma alışmak zaman alıyor mu?

Medya açısından bakıldığında, yakın zamana kadar pek ortalıkta değildiniz. Biraz büyüdük, şimdi böyle yapma zamanı geldi. WikiLeaks'in bir yüze ihtiyacı var mı?

Evet insanlar bir yüzünün olmasını talep ediyor. Aslında biz, daha doğrusu ben bir yüzü olmamasını tercih ederdim. Ve bir süre bunu yapmaya çalıştık. Ve insanlar Talep o kadar büyüktü ki, insanlar yüzler icat etmeye başladı. Bazıları ona kahraman diyor, bazıları onu ulusal güvenliğe bir tehdit olarak görüyor. Julian, katıldığın için teşekkürler Bu öğleden sonra sızıntıların arkasındaki adamlarla konuştum

- Julian Assange.

- Julian Assange.

Günaydın Bay Assange. Sızıntılar neyi başardı?

Dünyadaki bütün gazetelerin yayımladığından daha fazla gizli belge yayımladık. Yani, bu gazetecilik.

Su ifadeyi daha çok seviyorum:
"Işık açılırsa, sıçanlar kaçar."

Bu belgelerin yayımlanmasıyla yapmak istediğiniz şeyi başardığınızı düşünüyor musunuz?

Henüz değil.

- Sen. –

Ne?

Tanrım. Kapakta ikinizin resmi var. Tanrım, bak Yine karşılıklı iki sayfa. Bence en iyi fotoğraf bu. Fena bir fotoğraf değil. Bence çok güzel. Sonra The Times'ın üç sayfasında, en tepede amblesiniz var. Artık bu ülkede dokunulmazım.

- Dokunulmaz mı?

- Dokunulmaz. Buna kibir derler. Buna kibir derler. Birkaç gün boyunca. Geçebilir. Ama birkaç gün boyunca dokunulmazım. WikiLeaks'in kurucusu bugün yine haberlere konu oldu. Uluslararası SORUŞTURMA İsveç, Julian Assange için tutuklama emri çıkardı. İsveçli yetkililer WikiLeaks'in kurucusu Julian Assange'ı sorgulamak için arıyor. İsveçli yetkililer iki ayrı cinsel taciz ve tecavüz kuşkusu nedeniyle tutuklama emri çıkardı.

STOCKHOLM, İSVEÇ AĞUSTOS_2010

21 Ağustos Cumartesi uyandım. Bir başka gazeteci bir e-posta yollamış ve İsveç gazetesi Expressen'in web sitesinin linkini vermişti.

WikiLeaks'in kurucusu tecavüz şüphelisi Web sitesine gittim, şöyle düşünüyordum, "Bu bir şaka, "bu sahte bir gazete." Kocaman manşetler atılmıştı, birinde Julian Assange'ın iki kadına tecavüz ettiği yazıyordu. "Bu nedir böyle? " WikiLeaks'in Stockholm'deki koordinatörü olan birine telefon ettim. Bu şahsı buldum ve, "Neler oluyor? " diye sordum.

İsveç'teki bu kişi Donald Boström idi. Donald Boström Araştırmacı Gazeteci Julian Assange'a ülkedeyken yardım etmeyi kabul etmiş bir araştırmacı gazeteciydi. Sanki yeni bir Mick Jagger gibiydi. Evet, gerçekten. Hayranlar, takipçiler, medya herkes Julian'a o sıralarda çok büyük ilgi gösteriyordu. O da bundan hoşlanıyordu.

- Hoşlanıyor muydu?

- Tabii. Assange merkezi WikiLeaks'in sunucularının bulunduğu İsveç'e taşınmayı düşünmüştü. Orada yasalar basın özgürlüğüne daha olumlu yaklaşıyordu ve Assange'ın giderek artan bir hayran kitlesi vardı.

Julian Assange: Aktivist, Yasa Dışı Seks Sembolü?

Şöhret Assange'a bir platform sağladı ama aynı zamanda onu görünür bir hedef haline getirdi. Julian'a şöyle dedim: "Sanırım listedesin " "bazı hükümetlerin istenmeyen insanlar listesindesin." "Geçenlerde Rusya'da" "bazı gazetecilerin başı" "mini etekli kızlar yüzünden belaya girdi." "Bu çok kolay bir numara." "Lütfen dikkatli ol." Bu, olayların patlak vermesinden tam bir hafta önceydi.

- Flaş haber - Internet platformu WikiLeaks

Avustralyalı suçlamaları asılsız olarak reddetti Julian Assange 35 ve 25 yaşlarındaki iki kadınla rızaları olmaksızın ilişkiye girdiğini kabul etmedi. Kadın Assange'ın zor kullandığını, kendisinin de onun sarkıntılarına karşı koyduğunu söyledi. Sadece prezervatif kullanmayı kabul ettikten sonra seks yapmaya rıza göstermiş. Ama her nasılsa prezervatif yırtılmış. Bilinmeyen bir kaynak polis raporunu basına sızdırdı. Rapor Assange'ın ve iki kadının ifadesini ve şaşırtıcı bir biçimde yırtık bir prezervatifin fotoğrafını içeriyordu. Başka tuhaf şeyler daha oluyordu. İsveç tecavüz suçlamasından vazgeçti

Bir kadının dosyası kapatıldı, daha sonra yeniden açıldı. İsveç Tecavüz Soruşturmasını Yeniden Açıyor Genel olarak bu suçlamaların çok utanç ve zarar verici Gavin MacFadyen Direktör - Araştırmacı Gazetecilik Merkezi bir sızıntıdan sonra yapılması çok ilginç bulunuyordu. Birkaç olasılık vardı. **Birincisi, gazetelere bir hikâye satmak isteyen kadınlar ona tuzak kurmuştu. Bir diğeri, İsveç'teki aşırı sağcı bir grup ona tuzak kurmuştu. Belki gizli bir Birleşik Devletler örgütü bunu yapmıştı. Ve en aşırı ihtimal olarak da, kendisi böyle bir şey yapmıştı!** Bilemiyorum. Bu kadınlarla aranızda cinsel zorlama veya tecavüz olarak nitelendirilebilecek herhangi bir şey oldu mu?

Bir kelime, eylem veya şiddet yok. Tecavüz olarak nitelendirilebilecek hiçbir şey olmadı. Hiçbir şey. Peki, cinsel zorlama?

Bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum. WikiLeaks'i Yok Etme Planı Hiç kuşku yok ki, bu organizasyon bir kuşatma altında Bu açıkça bir karalama kampanyasıydı "Bu açıkça bir karalama kampanyası.. Sorun için içinde kimin olduğu " Avustralya haberalma örgütünden Assange: "Pentagon faullü oynayacak demişlerdi." böyle bir saldırı yapılacağına dair uyarı gelmişti.

WikiLeaks kurucusu Julian Assange buna "karalama kampanyası" diyor. Yandaşları tutuklama emrinin amacının onu susturmak olduğunu söylüyor. Bunun bir cadı avı, bir karalama kampanyası olmadığını mı söylüyorsunuz?

Yapmayın. Suçlayanlardan biri Kübalı göçmenlerle çalışıyormuş ve bir CIA ajanı mıymış?

Julian Assange "tecavüzcü değil" CIA'in karalaması mı?

Pis kokular göklere kadar yükseliyor. Hükümetlerin ve şirketlerin insanların peşine bu tür yalan ve karalamayla düştüğünü yeterince kez gördüm. Bence bütün bunlar zırva. Bu gerçekten sürreel bir İsveç peri masalı. Sahneye bir tek troller çıkmamıştı. Onların da çıkmasını bekliyorum. Benim görevim paratoner olmak, çalışmalarımız nedeniyle örgüte yapılan saldırıları üstüme çekmek. Bunun bir yönü sizin İsveç'teki hukuki durumunuz. Bu konuyla ilgili olarak konuşmayacağım. Ama WikiLeaks'i ilgilendiriyor.

- Konuşursan giderim

- Siz hala Bir keresinde Bu son derece ciddi röportajı kişisel hayatımla ilgili sorularla kirleteceksen Bunu WikiLeaks'e bir saldırı olarak mı gördüğünüzü soruyorum. Pekala, tamam. Julian, diğer soruya geçebilirim. Tek sorduğum Kusura bakma. Bunu sen istedin. İsveç'teki olay hala çözüme kavuşmamıştı. Soruşturma sürerken savcılar Assange'ın, geri gelmesi kaydıyla İsveç'ten ayrılmasına izin verdiler. Ama Assange bir daha dönmedi. İsveç'in bir tuzak olduğundan emin olarak Londra'da

124 Yazılar

izini kaybetti. Julian'da biraz paranoyaklık var. Ama onunla birlikte olduğum zaman içinde güvenlik arzusunun yüksek olması bence doğruydı, uygundu. Şunu da söylemek lazım, son beş on yıldır böyle yaşamasının doğru olmadığı zamanlar böyle yaşıyordu. Önümüzdeki iki üç hafta içinde WikiLeaks'ten başka şeyler gelecek mi?

Paranoyak olmak için bir nedeniniz olamaz. Dikkatli olmak için bir nedeniniz olur. Kaybedecek çok şey var, bu yüzden her gün çok dikkatli olmak lazım.

Telefon değiştirme, pillerini çıkarma, bilgisayar değiştirme gibi gizlenme taktikleri konusunda bu an için eğitim almıştı.

Daha öncekiler belki gerçek değildi ama şimdi gerçek olunca çok işine yaradı. Amansız düşmanların hedefiydi.

Şu anda Pentagon'un çok büyük miktarda gizli belge yayımlamak üzere olan Julian Assange'ı aradığı söyleniyor. Kafasını siperden çıkarıyordu. Kendisini tehlikeli bir duruma sokuyordu. Ve bence genel olarak tehlikelerle iyi başa çıkıyordu. Bu adamın harika bir yönü var ama bir de çok yıkıcı olan gizli bir yönü var. Doğuştan bir masalcı, hikaye anlatıcısıdır ve yoğun biçimde hayal dünyasında yaşar ve bir ölçüye kadar yaşadığı bu hayal dünyası hepimizin yaşadığı sıradan gerçeklikten daha gerçek olur.

Prof. Robert Manne La Trobe Üniv., Melbourne Evet. Sizin ve bazı WikiLeaks çalışanlarının saldırgan bir şekilde izlendiğinizden söz ettiniz. İzlanda'da kesinlikle izlendik. Şahsen ben, beni videoya çeken bazı insanları kovaladım. Oslo'daki bir konferansa gitti ve kendisini izleyen iki Dışişleri Bakanlığı yetkilisinin iki Dışişleri Bakanlığı yetkilisi editörümüzü İzlanda'da takip etti kendisiyle aynı uçakta olduğunu iddia etti ama bir kanıtı yoktu. İşte bu, zaman içinde çoğumuzu yormaya başladı. CIA WikiLeaks editörüne suikast planını onaylamıyor, inkar etmiyor Julian sürekli olarak çok büyük tehlike içinde olduğumuzu ve buna benzer şeyler yayıyordu.

Bunlar sadece yalan ve propaganda idi. Aleyhimizdeki operasyonlar hakkında bilginiz varsa <https://secure.wikileaks.org> ile irtibat kurun

Nedeni belki şöhret, belki ilgi çekme, Smári McCarthy Eski WikiLeaks Gönüllüsü belki de, böyle bir ortamda çalışmanın getirdiği baskıydı ama bir şekilde, tanıdığım bu idealist kişi hikayenin bir noktasında başka bir şeye dönüştü. Bu konu çok kötü bir yöne evrildi. Assange'ı WikiLeaks Başkanlığından Devirme Çabaları Newsweek'te bir makale çıktı. Julian onu, basınla konuştuğumun kanıtı kabul etti. O günden itibaren ona göre bir haindim, onu sırtından hançerlemeye çalışıyordum. Sonuçta organizasyondan atıldım.

Julian'ın ifadesiyle şu gerekçelerle: **"Sadakatsizlik, itaatsizlik ve kriz zamanında istikrarsızlığa yol açmak."**

Bu dil nereden çıktı?

Bilebildiğim kadarıyla 1917 tarihli Casusluk Kanunu'ndan. Bu acımasız bir ironiydi. Atlantik'in öbür kıyısında Birleşik Devletler Adalet Bakanlığı Julian Assange'ı hapse atmak için Casusluk Kanunu'nu kullanıp kullanamayacağını araştırıyordu. Casusluk Kanunu temelde bireylerin ulusal güvenliği ilgilendiren bilgileri, düşmanın bize zarar vermesini sağlamak amacıyla, düşmana verdiği durumları kapsar. The New York Times'in veya The Washington Post'un her gün yaptığı bir şeyden farklı bir şey yapmayan bireylere karşı Casusluk Kanunu kullanmak bir ilk olacaktı.

LONDRA, İNGİLTERE 22_EKİM_2010

İçeri önce onlar mı girsin?

Sıradaki büyük yayın Irak Savaş Günlükleriydi. Bu kez WikiLeaks redaksiyon sorunlarını çözmek amacıyla bir bilgisayar programı geliştirmek için gönüllülerle çalıştı.

Yaklaşık 400.000 belge Irak Arşivi: Savaşın Kıyıları ABD Ordusunun sivil zayıat ve sistemli işkence konularındaki bilgiyi Iraklı sivillerin ölümleri kasten gizlediğini ayrıntılarıyla gösteriyordu. Gizli dosyalara göre ABD Irak'ta işkenceyi umursamıyor

Başkan Obama, Amerikan ordusunun elinde bulunan lain Overton Araştırmacı Gazeteci Iraklı savaş esirlerinin Iraklı yetkililere teslim edilmesine izin verdi. Cenevre Sözleşmesine aykırı olan şeylerden biri savaş esirlerini, işkence yaptığını bildiğiniz bir başka otoriteye teslim etmektir. Tutuklulara kötü davranıldığı durumlarda müdahale etmediğimiz iddialarını cevaplamak istiyorum: Doğru değil.

Irak ordusunun ve polisinin tutukluları, James Ball Gazeteci korkunç işkencelerden geçirdiği tıbben kanıtlanmış 1.300 iddia vardı. Tecavüzden söz ediyoruz, tacizden, hortum sokmaktan söz ediyoruz, insanları dövmekten, öldürmekten söz ediyoruz.

Irak'ı "kurtardığımızı" söylediğimiz türdeki işkenceden söz ediyoruz. Amerikan hükümeti, Bush ve Obama yönetimlerinde, bu gerçeği bilmesine rağmen, tutukluları teslim etmeyi sürdürdü. Bu Cenevre Sözleşmesine aykırıdır. Obama yönetiminin savaş suçu işlediği görülüyor. Bunu daha önce kim biliyordu?

Irak ve Afganistan savaşlarıyla ilgili tarihsel önemde belgeler. Bu, muhtemelen çağımızın en önemli belgelerinden biridir, savaşın sisini dağıtmakta ve 21. yüzyılın asimetrik savaş tarzının gerçek doğasını gözler önüne sermektedir. İyi günler. Bradley Manning'in WikiLeaks'e mektubu Manning ne yapmıştı?

Eylemi, Ordunun dediği gibi, sorumsuz bir veri aktarımı mıydı?

Yoksa bu, bir süper gücün perdesinin arkasına bakan ve bu gücün yaptığı şeyin yanlış olduğuna karar veren bir insanın eylemi miydi?

Sızıntılardan sonra, tutuklanmadan hemen önce Manning yapmış olduğu şeyi ve gideceği yeri kabullenmeye çalışıyordu. Üç sinir krizi geçirdim her biri kuşkularımı ve duygusal olarak güvensiz oluşumu bir öncekinden daha açık bir şekilde gösteriyordu 8 ay önce bana kendimi bir kadın olarak tanımlayıp tanımlamadığımı sorsaydın sana, delisin derdim Tek bir kişinin bile onun bir kadın kişiliğine sahip olduğu olasılığını düşünmüş olması mümkün değil. Uzman Jihreah Showman Bradley Manning'in Şefi Kadın olmak istediğini mi kastediyorsunuz?

Hormon tedavisi görmek istediğini biliyorduk ama kimsenin umurunda değildi. Yani, "Artık kadınlarla duş yapmalı," diye düşünmüyorduk. Kimsenin umurunda değildi. Bu noktada hiçbir şey umurunda değil Beni arayıp ağlardı. Hıçkıra hıçkıra tıpkı her şeyini yitirmiş bir bebek gibi Jason Edwards Bradley Manning'in Arkadaşı ve, "Yapmayacağım, "yapamayacağım, bunu yapamayacağım," derdi. Sonumun kafama sığıttığım 5.56'lık bir kurşun olmasını istemiyorum.

Sürekli olarak, "Biri var mı? "Konuşabileceğin biri var mı, "orada olan, her gün gördüğün biri? " diye sordum. Olmadığını söyledi. Bundan kurtulmaya çok ama çok çalıştım

(CİNSEL KİMLİK BOZUKLUĞU) Manning en az bir kez kıdemli çavuşuna yardım için başvurdu. Gitmiyor Manning e-postasına kadın kılığına girmiş olarak çektiği resmi ekledi. İstirabımın ve kafamın karışıklığının nedeni bu Bütün hayatımı sona ermeyen bir kabusu çeviriyor bu noktada artık burada değilmişim gibi hissediyorum. Birkaç hafta sonra akşam yemeği sırasında Manning yerde yatarken bulundu. Bir bıçakla sandalyeye şöyle kazıyordu: "İstiyorum." Manning aynı gece iş başı yapmaya çalıştı. Vardiyam sona ermişti, onun bulabilmesi gereken bir şeyi bulmaya gelmişim. Aşağı yukarı yürüyor, benimle ukala ukala konuşuyordu. Ona şöyle dedim: "Manning, benimkini temizlemeden önce neden kendi pisliğini temizlemiyorsun? " Bir çığlık attı ve ben otururken suratıma bir yumruk patlattı. Adrenalinim derhal zirve yaptı. Ayağa kalktım ve sandalyeyi geri ittim. Benimle dövüşmeye çalıştı ama ben onu güreşçilerin deyimiyle "giyotin" e aldım, yere yatırdım, üstüne çıktım ve ellerini başının yanında yere çiviledim. O sırada bana bulaştığına inanmıyorum. Pazılarım 40 santim kalınlığındaydı. Muhtemelen yumruk atması gereken son kişi ben olmalıydım. Üstlerim bu sorunun

126 Yazılar

çok büyüdüğüne, oradan uzaklaştırılmasına ve silahının alınmasına karar verdiler. Bir lezbiyenin suratını yumrukladım bundan gurur duymuyorum Bir daha ofise gelmedi. Artık çavuşla posta odasında çalışıyordu. En azından erişim hakkımı almadılar [şimdilik] Manning posta odasında da Internet bağlantısıyla askeri ağlara erişebiliyordu. Silahı elinden alınmıştı ama hala milyonlarca gizli belgeye erişimi vardı. Personel güvenlik programlarımız var. Erişim hakkı verdiklerimizi araştırırız. Bu gence o hak verilmeli miydi?

Geriye bakıldığında, hayır. Geleceğe bakınca, kim bilir?

NSA Başkanı, 1999-2005 CIA Başkanı, 2006-2009

Bunlar vermesi zor kararlardır. Size şöyle söyleyeyim, iki yüzyıldan fazla bir süredir Amerikan Ordusunda son derece aptal erler olmuştur ve erler zaman zaman son derece aptal şeyler yaparlar. Üzgünüm, şu anda berbat haldeyim :(ve kimse farkında değil ki, bu "görünen" berbat durumun içinde benim yarattığım bir berbat durum var, kimse bilmiyor henüz Tutuklandığını görmedim. Ama dört askeri inzibatın arasında koridorda yürürken gördüm. Yüzünde bir gülümseme vardı, sanki, "Dünyanın en tepesinde ben varım," diyordu. Ondan aldığım en son e-postada bütün dünyayı şoke eden bir şey duyacağımı yazıyordu.

Merkezi bir sunucuda depolanıyorlardı elimde bir müzik CD'si ile içeri girerdim CD'nin üzerinde "Lady Gaga" falan yazardı müziği silerdim sonra sıkıştırılmış bir dosya yaratırdım kimse bir şeyden kuşkulalmazdı amerikan tarihindeki muhtemelen en büyük veri sızıntısını gerçekleştirirken Lady Gaga'nın Telephone şarkısını dinler ve eşlik ederdim

Oldukça basit bir işlemdi. Bilgisayarınıza CD'yi koyuyorsunuz ve çok büyük miktarlarda bilgi yüklüyorsunuz. Pek sofistike bir şey değildi. Bu pek doğru değil. Manning bilgisayarlarını çok etkili dışarı sızdırma makinalarına çevirmişti. Manning birkaç ay boyunca Dışişleri Bakanlığı sunucusuyla 794.000'den fazla bağlantı yaptı. Hiç kimse fark etmeden yüzbinlerce belge indirdi. Bir engelle karşılaştığında şifre kırma konusunda tavsiyeler almak için başka hackerlarla yazıştı.

- LM-Hash kırma konusunda iyi misin? - LM için gökkuşağı tablolarım var. Bizim çocuklara aktardım. Manning daha sonra onunla yüklemelerin ilerleyişi hakkında konuştu. Elimdeki her şeyi sana gönderiyorum Manning'in arkadaş listesinde bu adresin altında tanıdık bir isim vardı

Tamam, harika Ne zaman bize ulaşır?

Julian Assange. 11-12 saatte 6 saati geçti Hilary Clinton ile dünyadaki bütün diplomatlar bir sabah kalkıp bütün gizli dış politika belgelerinin halka sunulduğunu gördüklerinde kalp krizi geçirecekler. Dünyadaki herkesi ilgilendiriyor bu açık diplomasi dünya çapında anarşi çok güzel ve dehşet verici 28 Kasım 2010 tarihinde WikiLeaks ve onun medya ortakları Bradley Manning'in temin ettiği, dikkatle redakte edilmiş, Sızdırılan Telgraflardan ABD Diplomasisine bir Bakış az sayıda Dışişleri Bakanlığı telgrafını yayımlamaya başladılar. Amerikalı diplomatların yolladıkları günlük notlar dünyanın gerçekte nasıl işlediğine dair çok dürüst bir resim sunuyordu.

Tam bir Oz Büyücüsü anydı.

Hepimiz politikacılara bakarız. "Ne kadar da güçlüler!" deriz. Heather Brooke Gazeteci

Sonra küçük köpek perdeyi çeker.

Telgraflar Mısır, Tunus ve Libya diktatörlerinin işledikleri suçları ve yolsuzluklarını ifşa ediyordu. Bu da karşılığında, bir öfke patlamasına insanların baskıya karşı ayaklanmasına, Arap Baharı'na yol açtı. Telgraflarda aynı zamanda Amerika'nın sözde müttefiklerinin hataları, DÜNYAYLA DALGA GEÇİYORLAR güçlerinin ve meşruiyetlerinin aslında sahte olduğunu gösteren bir şekilde anlatılıyordu.

KÖTÜ - GERİ ZEKALİ - ZAYIF - DELİ

Bu sızıntının ölçüsü çok büyük. Birleşik Devletlerin dünya yüzünde ilişkide olduğu bütün ülkeleri ilgilendiriyor. Birleşik Devletler ve diğerleri bunun etkisini gidermeye çalışsa bile, Philip J. Crowley-Eski Halkla İlişkiler Bakan Yardımcısı bu, tekrar tekrar açılan bir yara olacak.

Raporların Tarihçesi Tehditler ve Gerilimler Telgrafların suçların örtbas edildiğini ve diplomatların sistematik olarak casus olarak kullanıldığını ortaya çıkarmasıyla Birleşik Devletlerin tutumu da ifşa edilmiş oldu.

Casus ile Diplomat Arasında Belirsizleşen Çizgi

Herkesin sırrı vardır.

Ulus devletlerin halklarını güvenli ve özgür yaşatmak için yürüttüğü bazı faaliyetlerin Başarılı olması için gizli olmaları gerekir. Eğer herkes tarafından bilinirlerse işinizi başaramazsınız. Bu konuda çok açık konuşacağım. Biz sır çalarız. Başka ulusların sırrını çalarız. Bunu açıkça yapıp, uzun bir süre başarılı olmak mümkün değildir. Bu tür ifşaatlar sorumlu hükümetin doğru işleyişine zarar verir. İyi niyetli insanlar ulusal çıkarlar ile küresel çıkarları korumak için hassas diplomatik iletişimin gerekli olduğunu kabul eder. **Amerikan hükümetinin önceki sızıntılara öfkeli olduğu açıklı ama birden çok sert davranmaya karar verdiler.**

Obama yönetiminin WikiLeaks'e hak ettiği şekilde, bir terör örgütü olarak muamele etmesinin zamanı geldi. Yapmamız gereken şey Assange'a Birleşik Devletler'e karşı bilgi savaşına giren düşman askeri muamelesi etmektir. O bir şantajcı, zorba ve teröristtir. Kafadan çatlak, cinsel tacizci O. avlanması, yakalanması ve yargılanması gereken bir suçludur. Çok ciddi bir cezai soruşturma yürütüyoruz ve bilgi sızıntısını durdurmak için yapabileceğimiz şeyleri araştırıyoruz. Kanunların gerektirdiği en şiddetli biçimde yargılanmalıdır ve bu bir sorun oluyorsa, kanunları değiştirmemiz lazımdır. Özel kuvvet birliklerimiz var. Ölü biri bir şey sızdıramaz vuracaksın o Bu küçük serseri

Şimdi Obama'ya sesleniyorum. Obama, bugün bizi dinliyorsan, bu adamın icabına bakmalısın. Bence Obama onun öldürülmesine izin vermeli, hatta bir İHA kullanmalıdır. Bir İHA'nın Assange'ı vurması çok hoşuma gider. ABD WikiLeaks Kurucusuna Dava Açmayı Görüşüyor Bütün tehditler Assange'a yöneltiliyordu. **Kimse The Guardian'a veya The New York Times'a saldırmıyordu.** Bunu çok şaşırtıcı buluyordum. **Eğer Julian Assange Amerikan yasalarına göre bir suçtan dolayı tutuklanırsa, o zaman The New York Times editörü de onunla birlikte hapiste olmalıydı.** Aniden, Dışişleri Bakanlığı telgraflarının ilk bölümünün yayımlanmasından sadece iki gün sonra Interpol, seks suçlamaları nedeniyle sorulacak soruları cevaplamak için İsveç'e gitmeyen Assange için bir tutuklama kararı çıkardı.

SEKS SUÇLARI

Bunun arkasındaki politik motivasyonlar beni biraz kaygılandırıyor. İsveç esir taşıyan uçaklar ve işkence için Mark Stephens Assange'ın Avukatı kaynaklarını ve tesislerini kullandıran yaltakçı devletlerden biri. Yani, İsveç'e giderse Amerika'ya gönderileceğini mi düşünüyorsunuz?

Bu fikir aklıma çok yatıyor.

- Ve bu tezle mi itiraz edeceksiniz?

- Kesinlikle. Assange için mühürlü bir tutuklama emri çıkarıldığı söylentileri vardı. Bir ABD büyük jürisi WikiLeaks destekçilerini hedef alan celpler çıkarmıştı.

GERÇEK SİZİ ÖZGÜRLEŞTİRMEYEBİLİR

Siyasi baskılar nedeniyle VISA ve MasterCard web sitesine bağış yapılmasını durdurdular. VISA ve MasterCard hiç çekinmeden Ku Klux Klan'a, dünyadaki her türlü örgüte bağış yapılmasını zevkle sağlıyor ama hiçbir suçlama, uyarı, herhangi bir şey olmadan bu örgüte yapılan bağışları durdurmakla kalmadıkları gibi, araçların yapmasına da izin vermiyorlar. Bu arada, WikiLeaks kurucusu hala polisten kaçıyor SİBER SAVAŞ ama bugün online olarak seslendi.

GERÇEK HER ZAMAN GALİP GELECEKTİR.

WikiLeaks saldırıya geçti. Bizi keserseniz daha güçlü oluruz.

Julian Assange tutuklanırsa WikiLeaks'e ne olur?

Olay devam ediyor, çok büyük miktarda çok önemli materyal var ve herkes bu materyali yayımlamak için çalışıyor.

WikiLeaks'in sözcüsü her zaman Julian olmuştu ama Julian saklandığı için boşluğu ben doldurdum.

Julian Assange, bu mitik karakter nerede?

Doğrusu onu en son nerede gördüğümü hatırlamıyorum. Birçok TV programına çıktım, neredeyse 16'sında gösteriyordum. İnsan kendini Golyat'la çarpışan Davud gibi hissediyor. Örgütünüzün ve web sitenizin saldırı altında olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, bir haftadır saldırı altında. WikiLeaks web sitesi siber saldırıya uğradı ve sık sık çevrimdışı oldu. Buna karşılık olarak WikiLeaks destekçileri dünya çevresindeki 1000'den fazla sunucuda sitenin yansısını yapmaya başladılar. WikiLeaks'i Internet'ten atmak olanaksızdı.

Dijital çağda Internet hükümetlere her zamankinden daha fazla bilgi ve güç sağlar, daha fazla iletişim sağlar. Ama vatandaşların da aynısını yapmasını sağlar. Hükümetler daha güçlü ama aynı zamanda daha kırılgandır.

Su anki savaş Internet'i kontrol eden bilgiyi kontrol eder savaşıdır.

ANONYMOUS'TAN MESAJ

Merhaba. Bu, Anonymous'tan gizli bir mesajdır. Doğruları yayan WikiLeaks'e defalarca yapılan saldırılar ANONYMOUS hacker kolektif videosu ve finans kaynaklarının kapatılması üzerine çok açık bir şekilde belirtiyoruz ki, ifade özgürlüğü ve özgür basın için savaşaacağız. Biz
Anonymous'uz.
Sayımız çoktur.
Affetmeyiz.
Unutmayız.

WikiLeaks'in gelirlerinin engellenmesine karşılık olarak 'Operation Payback' Fell Visa.com'a Saldırdı Anonymous VISA, MasterCard, ve PayPal'e siber saldırılar düzenledi ve web sitelerini kapattı. Web Saldırcıları WikiLeaks'te Kendilerine Dava Buldu Julian Assange'ı serbest bırakın! Bradley Manning'e özgürlük! Savaşı sona erdirin.

JULIAN ASSANGE VE BRADLEY MANNING'E ÖZGÜRLÜK

Yoldan çekilin lütfen! Yoldan çekilin.

LONDRA, İNGİLTERE 07_ARALIK_2010

Siyasi mahkum! Uyarıldınız! Seni seviyoruz! **İfade özgürlüğü! İfade özgürlüğü!** Tutuklama emrinin çıkarılmasından bir hafta sonra Assange Londra'da polise teslim oldu. **Kaçma ihtimalinin olduğu kabul edilerek, kefalet duruşmasına kadar hapiste kalmasına karar verildi. Birçok kişi Bay Assange'ın masum olduğuna inanıyor ve birçok insan bu yargılamanın siyasi amaçlı olduğunu düşünüyor. Assange'ın tutuklanması mitik bir ana dönüşmüştü ama gerçekte neler oluyordu?**

İsveç Birleşik Devletler'in bir ajanı gibi mi davranıyordun?

İsveç'e iadesi Guantanamo'ya tek yönlü bilet mi demekti?

Yoksa WikiLeaks'in misyonu iki kadınla bir erkek arasındaki kişisel bir konuyla mı karıştırılmıştı?

Neden görüntünü değiştirdiğimizi ve seni böyle filme çektiğimizi anlat. Yüzümün karartılmasının önemli olduğunu düşünmemin nedeni almış olduğum tehditlerdir. Yüzümün farklı yayın organlarında iznim olmaksızın gösterildiğini biliyorum. Birçok online topluluk benim ve diğer kızın kim olduğumuza dair spekülasyonlar yapmaya başladı. Yüzüm ne kadar az görülürse, Anna Eski WikiLeaks Gönüllüsü beni ne kadar az insan tanırsa o kadar güvende olacağımı düşündüm. Anna'ya dava sonuçlanana kadar Assange ile yaşadığı cinsel ilişki konusunda konuşmaması tavsiye edildi. Ama herkesin kabul ettiği bazı gerçekler var. Stockholm'deki bir WikiLeaks seminerinin düzenleyicisi olan Anna, kendisi şehir dışındayken Julian'a dairesinde kalabileceğini söylemiş. Daha sonra da şehre vaktinden önce dönmüş. Ertesi gün seminerde Julian'a bir başka WikiLeaks gönüllüsü yanaşmış. Adı Sofia'ydı. Sofia Julian'ı görmek, Julian'a dokunmak Julian'ın yanında olmak istiyordu. Doğrusu, bence o bir rock yıldızı gibiydi ve meyveleri topluyordu. Savaşın ilk zayıtı gerçektir. Seminerden bir hafta sonra Anna beni aradı ve şöyle dedi: "Donald " "gezegenin en ateşli adamını" "dairemde, hatta yatağımda ağırlamaktan büyük gurur duydum." "Ama daha sonra hoşuma gitmeyen bir şey oldu." "Prezervatifi yırttı." "Bu beni çok rahatsız etti." Sonra da, Sofia'nın onu aynı konuda aradığını söyledi. Hamile kalabilir veya HIV bulaşabilir diye çok korkuyordu çünkü Julian onunla prezervatifsiz seks yapmıştı. Julian HIV testi yaptırırsa polise gitmeyeceklerini söylediler. Arkadaşlarına bunu hızlı ve olaysız bir şekilde halledebileceğimizi söylemeye çalıştım çünkü bu olayın gazetelerde boy göstermesini istemiyordum. Ama o bu işi büyütmeyi tercih etti. Julian defalarca test yaptırmayı reddetti. Sonunda fikrini değiştirip test yaptırmayı kabul ettiğinde, artık çok geçti. Kadınların sabrı artık tükenmiş, Nick Davies Araştırmacı Gazeteci -The Guardian Julian'ın reddedişlerine çok kızmış ve polise gitmişlerdi. Aynı anda ikisiyle de sevgili olduğumu, korunmadan seks yaptıklarını öğrendiler ve cinsel yolla bulaşan hastalık olabilir diye çok gerildiler. Polise gitmek için çok saçma bir sebep. Kadınlar Assange'ı HIV testi yaptırmaya zorlamak için polise gittiklerinde ifadeleri bir suç isnadının mümkün olduğu düşüncesini uyandırdı. Polis, kendiliğinden, soruşturmayı derinleştirmeye karar verdi. Prezervatif kullanmayı reddetme başroldeydi. Assange'da HIV var ve o bunu biliyor idiyse, bu bir tecavüz davası olabilirdi. " Assange [Anna'nın] kollarını tutuyor, bacağına açmaya çalışıyordu " "Anna Assange'ın prezervatifi yırtığından emindi " " ve sevişmeye devam etti ve sonunda boşaldı." Kadınların ifadeleri bir başka konuyu gündeme getirdi. Assange kadınları hamile bırakmak için mi prezervatif kullanmayı reddetmişti?

Bazı kişiler onun dünyanın değişik yerlerinde dört değişik kadından dört çocuk sahibi olduğuna işaret etti. Bu adam, insanların arasına çıkmayan, sürekli bir yerden bir başka yere giden, hiç kökü olmayan biri. Ve bir sürü çocuğu var. İçinde üremek için, dünyaya sağlam bir temel atmak için bir temel içgüdü olabilir. O tam bir dijital insan ama insanların dijital dünyada yaşaması mümkün değil. " [Sofia] [Assange'ın] içine girdiği hissiyle uyandı." "İçindeydi, devam etmesine izin verdi." "Hemen şöyle sordu, 'Bir şey taktın mı?' O da cevap verdi, 'Seni.'" Bunun bir sadakat tuzağı olduğunu hiçbir zaman söylemedim. Bunun bir sadakat tuzağı olmadığını hiçbir zaman söylemedim. 'Bunun ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yok.' Kim olduğumuzu bilmediğini iddia ediyordu. Bu doğru değil. Kim olduğumuzu çok iyi biliyordu, ve biz polise gitmeden önce polise gideceğimizi biliyordu. Bu karalamaları yapmak için nedenleri olan güçlü çıkarlar var.

130 Yazılar

"Kirli oyunlar" konusunda uyarılmıştık. Birincisi gerçekleşti: Julian'ın yaptığı şey küçük bir kartopunu dağdan aşağı yuvarlamak oldu. Bu bir komploydu. O aşamada başka şey yapmasına gerek yoktu. 'Tam bir Rezaletti' Yuvarlandı ve hız kazandı. 'Seks tuzaqları konusunda uyarılmıştım.' Tamamen hayal ürünü birçok söylenti çıktı. Bir Seks Tuzağına mı Düşürüldü?

En inanılmaz söylenti de bir CIA ajanı olduğumdu. Böyle tuhaf bir hikayeye inanacak birinin olabileceğine inanamıyordum. Dışarıdan bakınca anlayabiliyorum bir komplo olmalı. Ama ben olayın tam içindeydim. Üzgünüm, onlar CIA tarafından yollanmış mini etekli iki kadın değil. Onlar Julian'a ve WikiLeaks'e hayran iki hoş kadındı. Hiçbir şey söylememeye çok dikkat ettin. Neden?

Çünkü bu bir hukuk davası, tartışma programı değil. İsveç! Yazıklar olsun İsveç! Yazıklar olsun! İsveç! Yuh sana! Julian'ın kişisel ilişkilerinin WikiLeaks'inkilerle birleştirilme şeklini çok rahatsız edici buluyorum. Bir noktada iki konuyu ayrı tutma çabası vardı. Bu tersine çevrildi ve iki olayı birleştirme kararı verildi. Ve Nasıl tersine çevrildi?

Bir toplantı mı yapıldı?

Yoksa O yöne doğru mu evrildi?

Julian tersine çevirdi. Açıkça. İsveç'te olanların saydamlık gündeminin bir parçası olarak görülmesini çok istiyordu. Ve işe yaradı.

CADI AVI! GERÇEĞİ SUSTURMAK

Buradayım çünkü ABD ve İsveç yetkilileri gerçeği susturmaya çalışıyorlar. Bu suçlamalar tamamen siyasi amaçlı ve yargılama ile hiçbir ilgisi yok. Bu bir eziyet, yargılama değil.

SAVAŞ SUÇLARINI İFŞA ETMEK SUÇ DEĞİL ASSANGE'A ÖZGÜRLÜK

İnanılmaz olan şey, bu iki kadının sanki hiç hakları yokmuş gibi tamamen unutulmaları

ASSANGE İSVEÇ'TE SADAKAT TUZAĞINA DÜŞTÜ ya da karikatürize edilmeleri, lanetlenmeleri.

Dikkat ŞEYTAN: CEHENNEMDE işkence etmen için iki YALANCI FAHİŞE daha! Web postu asan Assange destekçisi İki yıldır çeşitli şekillerde taciz ediliyorum. İnsanlar evime geliyor, beni tehdit ediyor, sorguluyor veya dostlarımı ve ailemi takip ediyor. Bazı ölüm tehditleri de aldım ama çoğunlukla ırzıma geçilmesi gerektiğini söyleyen cinsel tehditler alıyorum.

YALANCI! WikiLeaks'e yakın olan 99.95 dolara her erkeği tecavüzle suçlarım! Birçok Twitter hesabı ve blog doğru olmayan şeyler yayımlıyor, bunların doğru olmadığını Julian da biliyor. Anna- iyi para alır, sağcı CIA'in İsveç'teki yemi.

- Karar: Suçlu Ona hayranlar ve o bunları kolaylıkla durdurabilirdi. **Julian Assange'ın destekçileri inanılmaz miktarda yanlış ve yalan bilgi yaydılar. Ve insanlar Julian'ın kendilerine yalan söylediğini fark ettikçe, Julian'ın ahlaki ve siyasi otoritesi azaldı. O gerçeği savunuyor olmalıydı. Bilgi özgür olmalıdır! Bu demokrasi değil! İfade özgürlüğü istiyoruz! Ellerinizi WikiLeaks'ten çekin! İfade özgürlüğü istiyoruz! Ellerinizi WikiLeaks'ten çekin!**

- Ne istiyoruz?

- İfade özgürlüğü!

- Ne zaman istiyoruz?

- Hemen şimdi! Julian Assange'ı serbest bırakın! Julian Assange'a özgürlük! Julian Assange'a özgürlük! İyi akşamlar ve ifade özgürlüğü için bu bağış toplama yemeğine hoş geldiniz. Bu akşam cismen yanınızda olamayacağım çünkü ev hapsindeyim ama en azından ruhen sizinle olabileceğim.

NORFOLK, İNGİLTERE ELLINGHAM HALL

Destekçileri 300.000 dolarlık kefaleti toplayınca, Assange dokuz gün sonra hapisten çıktı. Julian, İsveç'e iade edilmemesi için temyize başvururken Vaughan Smith isimli yerel bir gazeteci Julian'ı kendi evinde misafir etmeyi önerdi. Ellingham Hall Londra'nın 200 kilometre kuzeybatısındadır. Bu ev yaklaşık 250 yıldır aileme aittir. Vaughan Smith Video Gazetecisi Burada çiftlik hayvanları, sığır, koyun var. Tabii av hayvanları, sülün ve keklük de var. Onları vurup yiyoruz. Ellingham Hall harika bir yer ama etrafta hiçbir şey yok ve biz 15-20 kişi orada kalıyoruz. **Durumumuz Büyük Birader (1984) ve casus romanı karışımı bir şey.** Vaughan'ın yemeklerle ilgili katı kuralları durumun uygar kalmasını sağlıyor. Vaughan harika bir ev sahibi ve bize günde üç öğün yemek yapıyor. Hatta yemekte şarap bile ikram ediyor, tabii şarap sağdan sola geçiyor.

Şu anda öyle bir durumdayız ki, WikiLeaks başış kampanyası videosu Birleşik Devletlerin Washington yönetimi tarafından şiddetle sansür ediliyoruz.

Assange hukuki savunması için para toplamak amacıyla çok cazip bir paket satmaya başladı: Julian'la akşam yemeği. WikiLeaks bir başış karşılığında, yemekte bulunamayan hacker'ın yerine konulan bir bilgisayarda izlenmek üzere Julian'ın bir videosunun linkini veriyordu. Ve birlikte dünyayı bütün düşlerimizi gerçekleştirebileceğimiz bir yer yapacağız. Bu ifade Özgürlüğü Yemeği aslında Julian'ın işlediği seks suçunun savunma parasını sağlıyordu. Artık kimse WikiLeaks'e verilen paranın Julian'a mı, başka yere mi gittiğini bilmiyor. Julian'ın hukuki sorunları şöhretini daha da artırdı ama aynı zamanda eski medya ortaklarıyla arasındaki anlaşmazlığı artırdı. Onun yayımlama hakkını savunuyorlardı ama Assange'ın kendisine karşı cephe almaya başladılar. Bala üşüşen arıları görecektim kadar onun yakınındaydım. Yuvaya çomak sokmuştu, onlar da onu sokmaya onun beklediğinden daha fazla sayıda gelmişlerdi.

JULIAN ASSANGE VE SIRLARIYLA UĞRAŞMAK

Ocak ayında Assange'ı "eksantrik," "pek görünmeyen," "insanları kullanan," "çabuk parlayan," "saldırgan," "utangaç," "ofis manyağı," "terk edilmiş," "kibirli," "alınan," "komplocu," "tuhaf biçimde saf" olarak nitelendiriyorsunuz. Bir gazetecinin kaynakları hakkında böyle konuşması doğru mu?

Bill Keller Baş Editor, The New York Times İçeri girdiğinde dilenci kadınlara benziyordu. Soluk haki renkte bir spor ceket giyiyordu, ayağında eski spor ayakkabıları vardı, çoraplar bileklerine düşmüştü. Birkaç gündür banyo yapmadığı açıkça belliydi.

The New York Times Tam bir ikiye yüzü tutum içindeydi. Materyali istemişlerdi. Materyalin yayımlanmasında tam bir işbirliği yapmışlardı. Mark Davis Gazeteci ve Film Yapımcısı Ama ortalık kızıdır kızımsız bu işten ellerini yıkamak istediler. Assange ile videoya alınacak bir röportaj yapmak için aylarca uğraştım. Birçok toplantı ve e-postadan sonra, sonunda Norfolk'taki malikaneye altı saatlik bir görüşme için çağırıldım. Julian para istiyordu. Onunla yapılacak bir röportajın pazar fiyatının bir milyon dolar olduğunu söyledi. Ben kabul etmeyince bir alternatif önerdi: Diğer röportajlarımdaki konuşmaları kendisine bildirebilirdim. Bunu da kabul etmedim. Ev hapsi sırasında daha ketum ve paranoyak olmuştu. Düşmanlarından şikayet ediyordu. **Yakınındakilerden bir gizlilik sözleşmesi imzalamalarını istiyordu. Bilgi sızdırmanın cezası 19 milyon dolar.** Bunu tuhaf buldum çünkü bir saydamlık örgütü bütün dünyada bilgi sızdırıcıları susturmak için onlara imzalatılan belgenin aynısının imzalanmasını istiyordu. Çok rahatsız ediciydi. Reddettim. **Bütün örgütlerin önünde iki yol vardır. Açık, dürüst ve adil olabilirler veya kapalı ve adaletten uzak olabilirler ve dolayısıyla başarısız olurlar. Sır sızdıran sır saklayan mı olmuştuz?**

Giderek sırlardan daha fazla hoşlanıyor olmuştu. En büyük esrar da Birleşik Devletler'in rolüydü. İlk sızıntının üzerinden iki yılı aşkın bir süre geçmişti ama ABD herhangi bir suçlamada bulunmamıştı. Assange ABD'nin fırsat kolladığını, İsveç'e gitmesini beklediğini söylüyordu. Ama bu yönde bir kanıt yoktu. Hatta Assange'ın hukuk ekibi İngiltere'nin onu iade etmesini sağlamanın Amerika için daha kolay olacağını kabul ediyordu. Amerika ile iade konusunda özel anlaşma yapan İngiltere'ydü. Ama İsveç insanların iadesi konusunda Barones Helena A. Kennedy Julian Assange'ın eski hukuk danışmanı

132 Yazılar

son derece katıydı. Onlar bunu İngiltere'den daha güçlü bir şekilde savunurlardı. Biz ise Birleşik Devletler'le özel bir ilişkimiz olduğunu düşünürüz. Bu özel ilişkiye rağmen Assange İsveç'e iade edilmemek için umutsuzca savaştı ama bütün başvuruları reddedildi. Julian, yanındayız! Hukuk savaşı bütün parasını tüketti ve bir yıldan fazla bir süre bir aile çiftliğinde kapalı kalmasına neden oldu. Beklenen paralar gelmedi ve WikiLeaks operasyonlarını askıya aldı. Uluslararası organizasyonu darmadağın olmuştu. Berlin'de Daniel Domscheit-Berg organizasyondan ayrıldı. **Gizli bilgi verme sistemini kuran esrarengiz kişi de ayrıldı.** Artık Assange'ın yeni sızıntılar için bir posta kutusu yoktu. Londra'da bir WikiLeaks elemanı gazeteci Heather Brooke'a Dışişleri Bakanlığının bütün telgraflarının redaktesiz kopyalarını sızdırdı. Julian'ın bilgiyi ilk verdiği insanlar vardı sonra onlar bunu kaç kişiye verdiler, o kişiler de bunu kaç kişiye verdi?

Telgraflardan bazıları Avrupalı bir diktatöre de sızdırıldı, o da bunları muhaliflerini ve ifade özgürlüğünü bastırmak için kullandı. Yanlış giden işlerin merkezinde bu vardı ve WikiLeaks bu belgelerin yayılması üzerindeki kontrolünü kaybetmişti.

Sonunda bütün telgraflar WikiLeaks.org web sitesinin yansuları üzerinden bütün Internet'e sızdı.

Gizli ABD Elçilik Telgrafları Julian'a kala kala şöhreti kalmıştı. Nasılsınız Bay Assange?

Bu benim kişisel bilgim ve senin bunu bilmeye hakkın yok! Julian Rus devlet televizyonunda bir sohbet programında ev sahipliği yapmaya başladı. Neredesin?

İngiltere'de mi?

İngiltere'deyim, 500 gündür ev hapsindeyim. Beş yüz gün. Konuklarından biri Ekvador başkanı Rafael Correa idi. Zulme uğrayanlar kulübüne hoş geldin! Teşekkür ederim Başkan Correa. Programın gösterilmesinden bir ay sonra, Assange TV konuğundan sığınma hakkı talep etti. Bu sabah güneş başka bir dünyaya doğdu ve cesur bir Latin Amerika ulusu adaletin yanında yer aldı. Ekvador Büyükelçiliği Londra, İngiltere Bu ironik bir seçimdi. Ekvador gazetecileri hapse atmakta rekor sahibi bir ülkeydi ve bir WikiLeaks telgrafında yolsuzlukla suçlanıyordu. Birleşik Devletler WikiLeaks'e karşı başlattığı cadı avından vazgeçmelidir. Bir ABD-İsveç komplosuna dair hiçbir kanıt olmamasına rağmen Ekvador ona sığınma hakkı verdi. İngiliz hükümeti, elçiliğin dışına çıkması durumunda onu tutuklayacağını bildirdi ve Assange kendini uzun bir kalışa hazırladı. Şöyle yazılar gördüm: "Bradley Manning'e özgürlük" ve "Julian Assange'a özgürlük." Bunu çok saçma buluyorum. Bu iki olayın birbiriyle hiç alakası yok. Julian hapiste bile değil. İsveç'e gelmemek, birkaç basit soruyu yanıtlamamak için kendisini hapsetti.

"EVRENSEL YALAN DÖNEMLERİNDE DOĞRUYU SÖYLEMEK DEVRİMCI BİR DAVRANIŞ OLUR" **GEORGE ORWELL**

İyi bir Dava Uğruna Kötülük diye bir olgu var. Bu temelde, başkası yaptığında doğru kabul etmeyeceğiniz bir şeyi yapmanızdır. Ama siz kendinizin iyi bir insan olduğunuzu bildiğiniz için sizin için bu geçerli değildir. Sanırım yapabileceklerini yapmaya başından başlamadığı için Julian'ı suçlayamazsınız. Adı Mendax, doğası Mendax. WikiLeaks'i düşünen ve yaratan o olağanüstü kişilik aynı zamanda WikiLeaks'i yok eden kişilik. WikiLeaks nefret ettiği ve dünyayı ondan kurtarmak istediği şeye dönüştü. Julian'ı her şeyi değiştirecek bir kurtarıcı, bir guru, bir kahraman, bir pop yıldızı gibi görmeyi bırakmalıyız. Julian (WikiLeaks) Assange devlet terörünü ortaya çıkardı, o bir kahraman. Övgüyü hak etmiyor. Herkes Julian'ı bilgi sızdıran biri olarak övüyor. Öyle biri değil. Bradley Manning bilgi sızdıran olarak kabul edilebilir ve eğer öyleyse, cesur olan kişi o. Bütün riski alan o ve şimdi, sonunda Acı çekiyor.

QUANTICO, VA DENİZ PİYADE TUGAYI Bradley Manning'e özgürlük!

SAVAŞI DURDURUN - YALANLARI İFŞA EDİN MANNING'E ÖZGÜRLÜK

Manning tutuklandıktan sonra iki ay boyunca Kuveyt'te 2.5x2.5 büyüklüğünde bir hücrede tutuldu. Daha sonra Quantico, Virginia'daki Deniz Piyadeleri Tugayı'na getirildi. Manning herhangi bir suçtan dolayı yargılanmadığı halde yaklaşık bir yıl hücre hapsinde tutuldu. Yuh olsun! Otur aşağı! Bilgileri sızdırmakla suçlanan Bradley Manning şu anda hapiste 2010 Dünya Gezegeni Hacker Konferansı ve ömür boyu hapiste kalabilir. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

İşkence görebilir. Bradley Manning'in işkence göreceğini söylemek bence biraz saçma. Vatandaşlarımıza böyle davranmayız. Bradley Manning'i serbest bırakın! Yüksek rütbeli bir general hapisane doktorlarının itirazlarına rağmen Manning'in intihar gözetimi yapılarak hücre hapsinde tutulmasına izin verdi. Elbisesi ve çarşafı alındı. Hücresindeki ışıklar sürekli açıktı. Bu uygulamaya itiraz edince gardiyanlar gözlüğünü aldılar ve sabah yoklamasında onu çıplak olarak ayakta durdurdular. Geceleri gardiyanlar hücrelerini ısıtmıyor ve sık sık onu uyandırıyorlardı. Bu uygulama Guantanamo'daki uykusuz bırakma programını akla getiriyordu. Manning'in destekçileri ABD yönetiminin Assange'ı suçlaması için Manning'i zorlamaya çalıştığını düşünüyorlardı. Bradley Manning'in Quantico'da gördüğü muameleye sizin tepkiniz ne oldu?

Uykusuz ve çıplak bırakmaya ben "ağırlaştırılmış sorgulama tekniği" derim.

- Bunlar bir bireye uygulanıyordu.

- Hayır. Olayın ayrıntılarını bilmiyorum. Quantico'daki Deniz Piyadesi Tugayı'nın hapis kurallarını bilmiyorum.

Robert Gates Savunma Bakanı, 2006-2011

Bob Gates son derece dürüst biridir. Genel Kurmay Başkanı Mike Mullen son derece dürüst biridir. Amiral Michael Mullen Yapılan şeyler uygundur yolundaki yargılarına büyük saygı duyarım. Quantico'da gördüğü muamele, hücre hapsinin düzeyi, geceleri elbiselerinin alınması değerlerimizle ve çıkarlarımızla uyuşmuyordu. Bradley Manning'i, benim onu gördüğümde çok daha sempatik biri haline getiriyordu. MIT'deki bir konuşmada bu konu bana sorulduğunda içten bir cevap verdim. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü P. J. Crowley Bradley Manning'in Pentagon'dan gördüğü muameleyi "saçma, amaca zararı dokunan ve aptalca" olarak nitelendirdi. Buna katılıyor musunuz?

Pentagon'a onun hapiste tutulma koşullarının uygun olup olmadığını ve standartlarımızı karşılayıp karşılamadığını sordum. Karşılığında dair bana teminat verdiler. Çok şaşırılmışım. Başkan'ın Başkomutan olarak sorumluluğu nedeniyle çok şaşırılmışım. Her komutan Her komutan birinci ve en önemli sorumluluğunun bütün askerlerinin sağlığı olduğunu bilir, buna hapiste olanlar da dahildir. Kaygılarının ayrıntılarına giremem ama bunun bir kısmı Er Manning'in güvenliği ile ilgilidir. P. J. Crowley'ye katılmıyor musunuz?

Sanırım size bu konuda bir cevap verdim. Sözlerim Birleşik Devletler Başkanı'na sorulduğunda yapmam gereken tek şeyin istifa etmek olduğunu düşündüm. Söylediklerimin arkasındayım. Söylenmemiş olan şey, Amerikan tarihindeki en büyük güvenlik ihlaline izin verdikleri için Manning'in üstlerinin sorumlu tutulup tutulmayacaklarıydı. Zayıf sunucular, zayıf logging, zayıf fiziksel güvenlik mükemmel bir fırtına Manning'in komutanı küçük bir tenzili rütbe aldı. Ordu Manning'e karşı 22 ayrı suçlamada bulundu. Suçlamaların arasında "düşmana yardım etmek" de vardı ama düşmanın kim olduğu belirtilmiyordu. Manning bu suçlamalar karşısında müebbet hapse veya idam cezasına çarptırılabilirdi. Sızıntıdan hoşlanmayan insanlar, bunun ulusal güvenliğe zarar verdiğini söylemeye çalışıyorlar. Amerika'nın ulusal güvenliğinin herhangi bir şekilde zarar gördüğüne dair bir kanıt gördünüz mü?

ABD Dışişleri Bakanlığı WikiLeaks pek az kalıcı zarar verdi diyor Bilgi sızdırmanın online sohbetinde söylediği şeye bakın ve bir de söylemediği şeye bakın. Ya ben daha kötü bir kişi olsaydım "Para istiyorum," demiyor. "Rusya'ya ya da Çin'e gideceğim. Rusya veya çine satıp çok para kazanabilirdim?"

"El Kaide'ye gideceğim ve onlara vereceğim," demiyor. Böyle bir şey olmuyor. Bu kamusal bir data kamusal alana ait "Dünya halklarının bu materyale sahip olması lazım," diyor.

Bu materyalle ne yapılacağını önceden düşünmeyerek hepsini boca etmek saflıktı. Ama bu kişiyi yıllar boyu hapiste tutup, ona çeşitli işkenceler uygulamak zorunda değilsiniz. Bu, ulusal güvenliğe zarar vermeyen sadece utanç verici bir duruma yol açan birine karşı girişilen politik amaçlı bir intikam eylemidir. Şunu açıkça kabul edelim. Bu ifşaat sadece Amerika'nın dış politika çıkarlarına değil, uluslararası topluma karşı da bir saldırıdır.

Amerikan hükümeti, "Bunu yayımlayamazsınız. "Tehlikeli. Uluslararası ilişkilere, diplomasiye zarar verecek," dedi.

Clinton müttefikleri yatıştırmaya çalışırken 'sabotajı' kınadı Ama yine de yayımlarsınız çünkü insanlara bilmeleri gerekeni söylemek çoğunluğun iyiliğindedir. Soru şu oluyor: Önemli mi ve değişen ne?

Bir şeylerin başladığını söylemek zorundayız ve bu WikiLeaks ile ilgili bir şey olmayacak. Saydamlık, hesap verebilirlik, iktidarı kontrol etmek, hükümetleri sorumlu tutmak hakkında olacak ve bunu kimin yaptığı kimin umurunda, yeter ki biri yapsın. Bilgi, doğası itibarıyla akmak zorundadır. Bilgi saklamak, bir bakıma yerçekimi yasasına karşı çıkmak gibidir. Kısa bir süre başarılı olabilirsiniz ama er ya da geç özgür kalacaktır. İşte şimdi tam bir hacker gibi konuştunuz. Manning'in doğru şeyi yaptığına inanıyorum sen ise yaptığınla yaşamak zorundasın! Bence senin yerin Guantanamo!

ARANIYOR

Adrian Lamo Bradley'ye çoğu destekçisinden daha fazla önem veriyorum. Kısa da olsa arkadaş olma fırsatı yakaladık ve Kişisel hayatıyla ilgili olarak bana açıldı ve bunu insanın ancak güvenebileceği birine yapacağı şekilde yaptı. Ama tehlikeye attığı onca insan uğruna ben bu güvene ihanet etmek zorundaydım. Keşke hiç böyle bir şey olmasaydı diyorum. Bradley Manning'in tanımadığı birine neden açıldığı, böylesine büyük bir sırrı neden onunla paylaştığı çağlar boyu sorulacak. Düşünebildiğim tek şey, sızıntının sonuçlarını görünce, herhalde bunu biriyle paylaşma ihtiyacı hissetti. Birine söylemesi gerekiyordu ve Adrian'ın doğru insan olduğunu düşündü. Bilgi sızdırmak gerçekten insanı soyutlayan bir eylemdir. Büyük cesaret isteyen olağanüstü bir şeydir ama bunu yaparken meslektaşlarınızın ve dostlarınızın yapmanızı istemedikleri ve anlayamayacakları bir şeyi yapıyorsunuz. Bu sizi onlara daha yabancılaştırıyor. Biriyle konuşma ve yaptıklarını açıklama ihtiyacı duyan bir kaynağın bunu yapması için güvenilir birinin olması lazımdır. **Assange ile ilişki kurdum hakkımda çok az şey biliyor "bana yalan söyle" diyor "bana yalan söyle" Loglarda Manning, WikiLeaks ile konuşmadığını, onların böyle çalışmadığını söylüyor. Bu yöntem bilgi sızdırıcıları mı yoksa WikiLeaks'i mi koruyor?**

izole olmaktan kurtulmaya çok ihtiyacım var Sonuçta herkes insan. Birine bir bilgi sızdırıyorsanız, bir gazeteciye iyi bir hikaye gerçekten fark yaratan bir şey anlatıyorsanız, insani açıdan bakıldığında, sanırım insanın bir övgü almaması oldukça zor. Çünkü kimse sırtınızı sıvazlayıp. "İyi iş çıkardın. "Çok cesurca bir şey yaptın," demez. Sana itiraf ettiğim şeye inanmıyorum İşin karmaşık tarafı da bu. Kaynağınızın kendisini tehlikeye atmamasını nasıl sağlıyorsunuz?

www.kxol.com.au/images/pale_blue_dot.jpg)- bana açıkça gösteriyor

Bir sohbet sırasında Manning "Pale Blue Dot" a bir link gönderdi. Bu, astronom Carl Sagan'ın yazdığı bir makaleyi okurken gördüğü ünlü bir dünya fotoğrafı idi.

"Burası evimiz," diyordu Sagan.

"Bu biziz." **"Türümüzün tarihindeki gelmiş geçmiş bütün azizler ve günahkarlar burada yaşadı. "bir güneş ışığında asılı olan "bir toz zerreciğinde. "İçinde bulunduğumuz**

bilinmezlikte, bütün bu enginlikte "bizi bizden koruyacak yardımın "başka bir yerden geleceğine dair bir ipucu yok. "Bunu yapacak olan biziz."

Ben umursuyorum Uluslararası baskı sonucu ABD Ordusu Bradley Manning'i hücre hapsinden çıkardı. Şubat 2013'te Manning WikiLeaks belgelerini sızdırma suçunu kabul etti. Ordu onu "düşmana yardım etmekten" yargılamaya devam etti. Bradley Manning 3 yıldan fazla bir süre yargılanmadan hapis yattı. **Mart 2013'te Julian Assange hala Londra'daki Ekvador Büyükelçiliğinde küçük bir odada yaşıyordu. Daha başka belgeler yayımlama sözü verdi ve Avustralya'da senatörlüğe adaylık kampanyasını başlattığını açıkladı.**

HOUSE OF CARDS (2013-) Tv Dizisi

Yönetmen: James Foley, Allen Coulter, David Fincher

Ülke: ABD

Tür: Dram

Vizyon Tarihi:01 Şubat 2013 (Türkiye)

Süre: 60 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Andrew Davies, Michael Dobbs, Beau Willimon

Müzik: Jeff Beal

Görüntü Yönetmeni:Eigil Bryld, Tim Ives

Yapımcı: Dana Brunetti, Andrew Davies, Joshua Donen

Çekim Yeri:Baltimore, Maryland, USA

Oyuncular: Kevin Spacey, Robin Wright, Michael Kelly, Kristen Connolly, Kate Mara

Özet

“House of Cards” Washington’da hırslı bir politikacının zirveye tırmanışını anlatıyor. Kevin Spacey tarafından canlandırılan Francis Underwood yıllarını Beyaz Saray koridorlarında geçirdikten sonra, artık başkanlık seçimlerine adaylığını koymasına gerektiğini düşünüyor. Ne de olsa bunca zaman o koridorlarda gördüğü tüm üst düzey bürokratlar ile ilgili her türlü bilgiye sahip. Kimi hangi dosyayla tehdit edeceğini biliyor. Bu gözü kara politikacının Robin Wright tarafından canlandırılan eşi Claire’in de ondan aşağı kalır yanı yok. Francis Underwood’un başkanlık koltuğuna ilerlemek için adeta iskambil kağıtlarından bir ev gibi itinayla inşa ettiği stratejisini ilgiyle takip edeceksiniz.

Hakkında

90’lı yıllarda, politikacı yazar Michael Dobbs tarafından yazılan aynı adlı kitaptan esinlenen ve BBC’ye mini dizi olarak uyarlanan “House of Cards”, şimdi Amerikalı yapımcılar tarafından bir kez daha, üstelik muhteşem bir kadro eşliğinde televizyona aktarıldı. Son yıllarda “The Curious Case of Benjamin Button” ve “Social Network” filmleriyle ses getiren David Fincher tarafından yapımcılığı ve yönetmenliği üstlenen dizinin başrollerinde, Fincher’ın filmlerinde de rol alan iki ünlü yıldız yer alıyor. “Seven” filminde birlikte çalıştığı Kevin Spacey ve “The Girl with the Dragon Tattoo” filminde rol alan Robin Wright.

Ünlü yönetmen David Fincher’ın yönetici yapımcılığını üstlendiği “House of Cards”ta Kevin Spacey anasının gözü, zeki ve ahlaki değerleri umursamayan entrikacı bir politikacı rolünde. New Yorker dergisinin yazarı Emily Nussbaum “Bir köpekbalığını, köpekbalığını oynarken görmek bir gerilim yaratmıyor” dese de Washington’da herkesin kirliliğini bilen Temsilciler Meclisi’nde vekil Francis Underwood’un hikayesinin sürükleyiciliğini teslim ediyor. Kendisine vaat edilen dışişleri bakanlığı koltuğu başka birine verilince binbir entrika çevirmeye başlayan Spacey, bazen kameraya dönüp meramını doğrudan seyirciye anlatıyor.

“House of Cards” siyasi skandallarda medyanın nasıl kullanıldığı ya da basın skandalları nasıl kullandığı konusunda iyi bir beyin egzersizi. Online DVD kiralama sitesi Netflix için yapılan ve 13 bölümü aynı anda internete yüklenen “House of Cards” televizyonun devrinin bitip bitmediğine dair tartışmalar için de iyi bir “meze”.

Diziden Kaçırmanız Gereken Bazı Ayrıntılar

[House.of.Cards.S01E0.1](#)

İki tür acı vardır seni güçlendiren türde acı ya da faydasız acı sadece canını yakan acı. Benim faydasız şeylere tahammülüm yoktur. Böyle durumlarda, harekete geçecek, tatsız ama gerekli şeyi yapacak biri gerekir. Yani öldürmek.

Artık acı yok.

--

Sana söz verdiğini biliyorum fakat şartlar değişti. Söz vermenin doğasında değişen şartlardan etkilenmeme vardır.

--

Bu kadını seviyorum. Onu köpekbalıklarının kanı sevdiğinden daha fazla seviyorum.

--

Bize çok büyük bir iyilik yaptılar Doug. Sadakat borcumuz kalmadı. Kimseye kulluk etmeyiz. Bizim bir tek kuralımız vardır. Bir daha kendimizi böyle bir duruma sokturmayacağız. Partinin hepsi. Hepsi bu işten sorumlu.

- İntikam mı istiyorsun?

- Hayır, hayır. Daha fazlasını. Bir adım geri at. Daha büyük resme bak.

--

. Benim tabağıma konmayı o seçmedi. Onu parçalara ayırıp köpeklere attığım zaman anca merhametsiz, kaçınılmaz gerçekle yüzleşecek.

"Tanrım hayatım boyunca sadece bir bağırsak kadar önemim varmış."

"Ve kendini alçaltan yüceltilecektir." Matta, 23. bölüm, 12. ayet.

--

Partinin Gayri Resmi Başkanına tam tersini önerdim.

--

Şu andan itibaren seninle aynı kayıktayız Zoe. Alabora etmemeye dikkat et. Sadece birimizi boğulmaktan kurtarabilirim.

--

Ben oylamaları denetliyorum. Bilmek benim işim.

Bak beni serbest bıraktılar. Dava dava da olmayacak. İcabına bakıldı.

Peter, sahiden bu işlerin öylece kendi icaplarına bakabileceklerini mi sanıyorsun?

Sen Sadece bir seferlikti Frank. Yemin ederim. **O zaman Tanrı'yı bayağı hafife alıyor olmalısın çünkü ikimiz de bunun bir yalan olduğunu biliyoruz.**

Suçta teşvik, uyuşturucu sınırını ihlal madde etkisi altında araç sürmek. Bayağı uzun bir hobi listen var. Ne istiyorsun?

Senin mutlak hiçbir şeyi sorgulamayacak sadakatini. Daima. "Sadakat" ile ne kastettiğimi yanlış anlama. Ne olursa.

--

" Güç, gayrimenkul gibi bir şeydir. Mesele tamamıyla mevki, mevki, mevki. Kaynağa ne kadar yakınsan malının değeri o kadar artar.

[House.of.Cards.S01E0.2](#)

--

138 Yazılar

Sırada milyarlar varken ortaya çıkmamam gibi bir durum söz konusu olamaz. İyi. İhtimamın için sağol. Sekiz hanesi sen ve DCCC'ye. [D Triple C(DCCC): Demokrat Parti'yi temsilen Temsilciler Meclisi'ne gidecek kişileri seçen parti organı.] Kendi adını vereceğin kütüphaneyi kurman için altı milyon.

- Biliyorum.
- Parayı bir sonraki dönemde rakibine vermelerine sebep olma.
- Söylediklerin açık ve net. Öyle mi?

Umarım. **Yeteneğine çok yazık ediyor. Parayı güce tercih etti. Bu şehirde neredeyse herkes aynı hatayı yapıyor.**

Para, Sarasota'da modern ancak çürük malzemedен yapılmış, on yıl sonra dökülmeye başlayan **bir evdir. Güç ise yüzyıllar boyu dimdik duran eski bir taş ev.**

Aradaki farkı göremeyen birine saygı duymam imkansız.

--

Davası uğruna ölmeyi göze alan kişi keskin kılıçtan başka neyi ister ki. Sen de kılıcının ağızını bileylersin, doğru açıda tutarsın sonra üç, iki, bir. Hamle.

--

Kendime daha iyi bakmalıyım. Ama işte prensip meselesi. Ücretsiz hatlardan sipariş edebildiğim bir fitness aletin ya da birinin kölesi olmayacağım.

--

Hukuk var mı ya?

Demek istediğim, kukla geçidinde kaz adımı yürüyüşüne başladı. **Sol-sağ, kırmızı-mavi, demokrat-cumhuriyetçi. Hepimiz aynı ipten sarkıyoruz.** Eline balyozu al ve Punch ve Judy Gösterisi'ni yerle bir et.

- Bunu yapmamız gerekiyor.
- Seni vatansever sanırdım. Tabi ulan. Kalan birkaçından biri.
- Kamu hizmetinin nesi var peki?
- Kamu hizmeti mi?
- Yapma ama.

Efendilerin kim olduğunu anlamam gerek. IMF, Dünya Bankası, Rockefeller Üçlü Komisyonu. Onların ölüm mangalarını finanse ediyorsun. FEMA diyorlar, Alkol, Tütün ve Ateşli Silahlar Bürosu diyorlar. NATO, Sınır Kontrolü. Sen Katrina'yı beceriksiz mi sanıyorsun?

Rockefeller Üçlü Komisyonu: 1973' te David Rockefeller ve Zbigniew Brzezinski tarafından kurulmuş bir örgüttür.

Resmi sitesinde "Japon, Avrupalı ve kuzey Amerikalı elitler tarafından dünyanın bu demokratik ve sanayilemiş kesimleri arasında yakın koordinasyonu sağlamak, uluslararası arenadaki liderlik sorumlulukları hakkında kafa yormak gibi laflar edilmekte ise de gerçekte ne halt ettiği konusunda şüpheler olduğundan gizli örgütler arasında sayılmaktadır. ABD başkanlarının ve Avrupa, Amerika ve Japonya'daki yönetici kadroların çoğunun tr üyesi olduğu söylenmektedir.

--

Öyle bir dümen çevrildi ki. Waco'ya bak, Uluslararası Af Örgütü'ne, ACLU'ya. Hepsi duman perdesi. Hepsinin eli kanlı. Tabii ki de. İnsanlara yalan atmamı istiyorsun. İnsanları başka bir riyadan korumanı istiyorum.

Sana ne faydası var?

- İlahi adalet.

--

Çalışanları önce birini kovdurursun sonra onu da işten atarsın.

--

- Adamın biri binaya girmeye çalışıyordu. Giremezsin diyince, elbiselerini yırtmaya başladı. Kimse seni duyamaz. Kimsenin seni taktığı yok. Bu yaptıklarından bir şey çıkmaz. Bu beyefendiler seni evine götürsün, olur mu?

--

House.of.Cards.S01E0.3

Şu küçük hesaplardan resmen nefret ediyorum.

--

Gerçekçi olmaya çalışıyorum sadece. Frank biliyorum ki meseleye direkt dalıp günü kurtarmak istiyorsun fakat burada bir prensip sözkonusu.

-Bu genç kızın yüzünden kendimizi Orrin jürinin bu ölü kızın ardından salya sümük ağlamasını sağladığında Gaffney milyon dolarlarda olacak tazminatı ödeyemeyip sermayeyi kediye yüklediğinde, hepiniz koltuklarınızdan olup ben Chase'e karşı mağlup olduğumda işte o zaman prensipler konusunda başımın etini yiyebilirsiniz

Çünkü buna bol bol zamanımız olacak. O zamana kadar ya katkıda bulunursunuz ya da çenenizi kaparsınız

--

Orası çok kalabalık efendim.

İki kederli ebeveyni teselli ederken vurulur ya da bıçaklanırsam kıyamete kadar kahraman kalırım. Oyunu başlatalım. Gidelim mi?

--

Kongre üyemiz Frank Underwood, sabah kısa bir konuşma yapmayı benden talep etti.

- Günaydın. - Günaydın. Muhterem papaza ve bu güzel ilahi için kilise korosuna teşekkür ederim. Bugün size bir yazarın sözlerini Hayır.

Kimsenin konuşmak istemediği şeyin ne olduğunu biliyorsunuz. Nefret.

Nefret hakkında herşeyi bilirim. Nefret midenizde başlar aşağılarda, burada. Burada canlanır ve köpürür. Sonra da yükselir. Hızlı ve hiddetli biçimde yükselir. Nefesinizden sıcak halde püskürür. Gözleriniz ateşle büyür. Dişlerinizi o kadar sıkarsınız ki kırılacak sanarsınız.

Senden nefret ediyorum Tanrım! Senden nefret ediyorum! Bu cümleyi daha önce kurmadığınızı söylemeyin bana. Söylediğinizi biliyorum. Hepimiz söyledik eğer ezici bir kayıp yaşadıysak. Bugün aramızda bu acıyı acıların en fecisini bilen iki ebeveyn var. Genç yaşta çocuğunu kaybetmek. Şimdi **Dean ve Leanne kalkıp bağıra çağıra nefret içeren kötü sözler sarfederse onları suçlayabilir miyiz?**

140 Yazılar

Ben suçlayamam. En azından nefretlerini anlayabilirim. Bunu idrak edebilirim. Fakat Tanrı'nın lakaytlığı acımasızlığı neresinden başlasam Babam kalp krizinden gittiğinde 43 yaşındaydı. 43 yaşındaydı. Öldüğünde, kafamı kaldırıp Tanrı'ya baktım ve o kelimeleri söyledim. Çünkü babam daha çok gençti kendisi hayat dolu, hayal doluydu. Neden Tanrı onu bizden ayırsın ki?

[Doğrusunu söylemek gerekirse, ne onu ne de hayallerini hiçbir zaman tam olarak bilmiyordum. Sessizdi, çekingendi, neredeyse görünmezdi. Annem onu pek düşünmezdi. Annemin annesi ondan nefret ederdi. Adam hayatın yüzeyini bile eşelememişti. Belki de o kadar genç yaşta ölmesi en iyisiydi. Pek bir iş yapmıyordu ama yer kaplıyordu. Ama şimdi bunlardan güçlü bir anma konuşması çıkmaz, değil mi?]

Gözyaşı döktüm. Ve bağırdım, "**Neden Tanrım benden şu dünyada en çok sevdiğim en çok hayranlık duyduğum insanı çalmışken senden nasıl nefret etmeyeyim?**

Bunu anlamıyorum ve bundan ötürü senden nefret ediyorum." İncilde atasözü olarak geçer "**Yaratıcıya bütün kalbinle güven kendi kavrayışına ise güvenme.**" Kendi kavrayışına ise güvenme. Tanrı, cahilliğimize rağmen ona güvenmemizi ve onu sevmemizi istiyor. Neticede, en çok sınıdığımız anda yok ise inanç neye yarar ki?

Tanrı'nın neden Jessica'yı ya da babamı ya da başka birini neden aldığını hiçbir zaman anlamayacağız. Tanrı bize cevap vermiyor olsa da bize sevgi kabiliyeti vermiş. Bizim işimiz ise onun planını sorgulamadan onu sevmektir. Ben de sana dua ediyorum, Aziz Yaratıcı'm sana olan sevgimizi güçlendirmene yardım etmeni ve karşılığında kendi sevginin sıcaklığıyla Dean ve Leanne'i sarmanı senden diliyorum. Nefretimizi defetmek için sana dua ediyorum ki hepimiz sana tüm kalbimizle samimiyetle güvenelim ve de kendi kavrayışımıza güvenmeyelim. Amin. Amin.

--

Tanrı'nın işleri böyle bizim vasıtamızla yürür. "Bu kadar manasız acılar karşısında ne yapmamız gerek?

" Peder bana şöyle dedi

"Manasız görünen şeylerden mana çıkarmaya çalışmaktan başka ne yapabiliriz ki."

Doğru.

--

Halkım hakkında anlamanız gereken onların soylu insanlar olduklarıdır. **Tevazu onların kibir şeklidir.** Onların gücü, onların zayıflığıdır. Onlardan önce mütevazi olmayı başarırsanız istediğiniz her şeyi yaparlar.

--

Kovulmayı dilemediğin hiçbir yerde çalışmak istemezsin. **Suda dik durmak senin ve benim gibiler için boğulmakla eşdeğerdir.**

--

House.of.Cards.S01E0. 4

Yani ona yalan söyledin.

Hayır, vaadimin değişkenlerini düzelttim. O da yalan söylemek oluyor. O da politika oluyor Bob senin uzmanı olduğun tarzda politika.

--

Benim fikrimi kendine mal etmeye çalışıyordu. Benden tavsiye almaması kabul edilemez. Benim kârımı kesiyorken mallarımı satmasına izin vermem.

--

Her şeyin bir ilki vardır.

--

Peter senin bölgedeki tersaneyi kapatmalıyız. BRAC [BRAC Commission: Vikipedi'ye göre Savunma Bakanlığı'nın kullanmadığı gayrimenkulleri elden çıkarmayı amaçlayan kurum] duruşması yarın. Her zamanki mücadeleyi sergilemeyeceksin. Ekleyecek bir ifaden yok.

-Bunu yapamam.

-Evet, yapabilirsin Peter

-O ifade üzerinde aylarımı harcadım ben. Kurulda lobicilik yaptım. Bütün işyerim

Eminim olağanüstü işler başarmışsındır fakat ne yazık ki meyvesini alamayacaksın.

- Neden?

- Politika. **İkimizden de büyük güçler var bu kulvarlarda.**

On iki bin kişi. Biliyorum. Çok yazık.

-Benim seçilmemi sağlayan şey o tersaneyi açık tutmam. O insanlar benim arkadaşlarım. Bunu tartışmak için gelmedim

Peter. Karargah kapanacak. **Tek soru şu, onu hızlı mı öldüreceksin yoksa acı çektirerek mi?**

Bu mümkün değil. Elimi kolumu bağlamayacağım.

Bunun senin için zor olacağını farkındayım.

Nasıl olacağını henüz bilmiyorum ama gönlünü almanın bir yolunu bulacağım. Ben şu anda güçlü bir arkadaşım muhtemelen de tek arkadaşım o yüzden bana kafa tutma.

--

Aile sevgisi. Bir çok siyasetçi devamlı olarak şu slogana bağlıdır, aile değerleri. Fakat sen fahişelerle samimileşmeye başladığında ben bunu öğrenirsem bu ikiyüzlülük canını yakar.

--

Hediye atın ağzına bakmak yerine ona semer vuran biriyle çalışmak insanı ciddi anlamda dinçleştiriyor.

--

House.of.Cards.S01E0.5

Kaybedeceğine bildiğin bir savaş açma. Sen beni düzersen, ben de seni düzerim.

--

- Sen neredesin?

- Toplantıya girmek üzereyim.

- Kiminle?

Cezalandırmam gereken biriyle.

- İsim ver.

- İsim yok. Bu kişi ne yanlış yaptı?

Bana yalan söyledi.

--

142 Yazılar

Ben Sağlama almadan devam edemem. Ne zaman çalışıp ne zaman oynayacağımı kimse bana söyleyemez. Makul davranmıyor değilim Zoe.

-Eğer bana güvenmiyorsan bunu hiç yapmamalıyız. O zaman aramızdaki güveni nasıl saptayacağız?

Şimdiye dek ağzımı sıkı tuttum. Profesyonel ağız sıklığı, evet. Ama şimdi yeni bir bölgedeyiz. **Telefonunda kamera var. Fotoğraflar Babamın görmek istemeyeceği tarzda olanlar.** Bundan daha fazlasına ihtiyacım olacak.

Uzan şöyle. Hayal gücünü kullan.

--

Tek yapmamız gereken bundan istifade edip etrafını en iyilerle sardıktan sonra makineyi üretip "başla" düğmesine basmak. Yani kazanabileceğini düşünüyorsun.

--

Yemek herkesin ihtiyacı. Sen de bir tabak kaburga alabilirsin. Hadi, hadi.

- Alamam.

- Alabilirsin tabii. Hadi. Sağol ama alamam.

Çok sayıda sendika sempatzanı işçi galadakilerin grev yapanlara yiyecek ve içecek sunmalarıyla grev dağıldı.

Hangi tarafta olduğunuzun bir önemi yok. Yemek herkesin ihtiyacı.

--

House.of.Cards.S01E0.6

Grevler neredeyse bir aydır sürüyor ve bu süreçte milyonlarca çocuğumuz okullarından uzak, evlere tıkılmış durumda.

Bundan Beyaz Sarayı mı Kongreyi mi sorumlu tutuyorsunuz?

Şahsen öğretmenlere pek az sempati duyuyorum. Grevler üç haftayı aşkın süredir devam ediyor. **Bunun ülkeye trilyonlarca dolar bilançosu var yetkililer ise çözüm sunmak yerine, tavrını belli etmek ile istifini bozmamak arasında büyük bir fark var.** Bilmiyorum buna korkaklık mı denir yoksa Mesele gündeminde olanlar sorun bunların muhafazakar fikirler barındırması. Yaptığı tek akıllıca şey kendi programını cumhuriyetçilerin programından ayırması. Kabul ediyorum Linda.

Bu iş beni aşmış durumda. Ama zamanı geriye çeviremeyiz. Durumumuzu korumalıyız. Memnuniyet anketlerinde dibi vuruyor iken de mi?

Spinella ve ben, işçiler ile bağlantılı bir çok tasarıda yıllarca beraber çalıştık.

- Makul davranacağını düşünmüştüm.

- Bunda yanıldın. Ne greve girecek kadar deli olabileceğini ne de grevin bu kadar uzun sürebileceğini düşünmemiştim. Yani iki kez yanıldın. Neden tutumumuzu devam ettirme düşünceni haklı bulayım?

Biz performans standartlarını ve sözleşmeli okullara fon oluşturmaya razı olsunlar diye toplu sözleşme ile tehdit ettik. Yaptığımız anlaşma buydu. Biz böyle bir tavır takındık. Şimdi vazgeçtik mi herşeyi kaybederiz.

Reform diye bir şey olmaz, sadece boş bir tasarı olur.

Mantiğini anlıyorum Frank ama şu an hasar kontrolü aşamasındayız. Bir yarayı başka bir yara açarak kapatamayız. Ama bizler demokratlarız. Asıl bizim öğretmenlerimizi koruyor olmamız gerekir. İki tarafta da kazanamazsın Linda.

Hem istediğin reformu yapıp hem de öğretmenleri memnun edemezsin.

Bu işe başladığımızda bunu biliyordun. Peki o zaman, birini seçmemiz gerekiyorsa öğretmenleri memnun etmeyi seçiyoruz.

Hata yapıyorsun Linda. Geriye dönme noktasını çoktan aştık. Sana şöyle diyorum, başkan tasarıyı değiştirmek istiyor. Bunu üç hafta önce yapmalıydık. Yapmadık. O yüzden şimdi yapmalısın. Bana biraz daha zaman ver Linda, lütfen.

Eğer bu grevi dağıtır da istediğimiz herşeyi tasarıya alırsam bunun çekilmeye tercih edileceği hususunda hemfikir miyiz?

Tabii ki. Eğer buna güvenebilirsek

O zaman bana yalnızca bir hafta daha güven. Eğer grev bir haftaya bitmezse, tasarıyı değiştiriyorum.

- Frank

- Hayır. Bir hafta daha. O kadar. **Muhtemel durumlardan en kötüsü başıma geldi. Eğer tasarıyı yumuşatırsam, başkan beni beceriksiz görmeye devam edecek.** Eğer grev bir haftaya bitmezse, kendi kendimi köşeye sıkıştırmış olacağım. Yalnızca tam bir zafer kazanarak tekrar onun gözüne girebilirim. Bir diğer ihtimal sürgün ki bu da son beş ayın boşa gittiği anlamına gelir. Sil baştan başlamayı kaldıramam.

--

Dış dünyadaki en güçlü adama "hayır" demek kolay bir şey değildir. Ama bazen üstünüzün saygısını kazanmanın tek yolu ona karşı meydan okumaktır.

--

Benim küçük bir uğraşımı gerektirse de işten çıkarılan korumama için dünyalar demek. Masrafı çok az olan bir yatırımdır.

. Efendim şefle görüştüğünüz için size teşekkür etmek istiyorum. Sizin aradığınızı söyledi size ne kadar minnettar olduğumu anlatamam. Şimdi diyeceklerimi çok iyi dinlemeni istiyorum. Şu andan itibaren, sen bir kayasın. Hiçbir şey geçirmiyorsun, hiçbir şey söylemiyorsun ve hiçbir şey seni kıramaz. - Anlaşıldı mı?

--

Grevi bir tuğla bitirir.

House.of.Cards.S01E0. 7

Cömertlik başlı başına bir güçtür.

--

Çoğu insan korkuyu zayıflık olarak görür. Öyle olabilir de. Bazen işim gereği başkalarını korkutmam gerekiyor. Bunun doğru olmadığını farkındayım. Ama dürüst olmak gerekirse, dördüncü adımın bizden istediği gibi acımasız olmak zorundayım. Çünkü başarısızlık gibi bir seçeneğimiz yok. Aynı şey için alkol için de geçerli. Kendime karşı acımasız olmak zorundayım. **Korkumu kullanmak zorundayım.** Bu beni daha güçlü biri yapıyor. Bu odadaki herkes gibi kendime hakim olamıyorum. Ama sıfıra hakim olabiliyorum. Siktir et sıfırı.

--

Bir şüphe damlasının hakkından gelmenin en iyi yolu salt gerçeği sel gibi akıtmaktır. Eğitim tasarısı bu yüzden bu kadar önemliydi. En çok ihtiyacım olan anda bana itibar kazandırdı.

--

144 Yazılar

House.of.Cards.S01E0. 8

- Onlarla büyümedin.

-Empati yapmam için kıt kanaat geçinerek büyümüş olmam gerekmiyor.

-Empatine bakmaz onlar.

--

Tersane kapanacaktı. Bu sene olmazsa, seneye. Ya da bir sonraki sene. Hepimiz bunun farkındaydık. Size yalan söyleyebilirdim. Kendimi daha fazlasını yapacakmış gibi gösterebilirdim. **Ama ben geçmişte yaşamaya inanmam. Yalnızca geleceği düşünürüm.** Hazmetmesi zor olacak bir gerçek daha. Elinizdeki tek kişi benim. Washington'daki hiç kimse sizi zerre takmıyor. Hiç kimse. Haklı.

Petey hakkında ne düşünürseniz düşünün ya onun dediklerini kabul ederiz ya da elimizde hiçbir şey olmaz.

--

Genç öğrencilerin çoğu muhtemelen kim olduğumu bilmiyordur. Bir siyasetçi, bir isim, birkaç başarı. Ama suç sizde değil. Ben de sizin yaşınızdayken saçları grileşmiş adamların ne yaptıklarına ya da ne dediklerine pek bakmazdım. Keşke tarif edebilseydim ahengi veya uyumu . Bu kelime aklıma kazındı. Ahenk. **Önemli olan neyin yıllar sonra yerinde kaldığı ya da baki olduğu değil. Önemli olan münferit seslerin bir araya gelişi. Bir anlığına. O an ki nefes alıp vermek kadar.**

House.of.Cards.S01E0. 9

Tek seçeneğim oransızlık. Muhalefet eden herkesi ormanda dürbünlü tüfek kullanır gibi teker teker vurmak. Remy'yi hedef alacağım zaman da gelecek ama daha değil. Gaffney'de iken söylediğimiz gibi "Kimseye tütün çiğniyor diye tokat atma."

--

Belki de kendi zamanının benimki kadar değerli olduğu yanılgısına kapılmıştır. Güce yakınlık bazılarını aldatır ve gücü kendilerinin kontrol ettiğini sandırır. Ben ise bu tarz düşünceleri başlamadan bitiririm.

--

Asla benim radarımda ürkek bir bip sesinden fazlası olmadı. Karşılıklı olarak birbirimizin amaçlarına hizmet ettik. Eğer yetişkin olmak istiyorsa baksın bakalım yuvayı bir kez terk ettikten sonra nasıl uçuyor.

--

Kanayan kalplerin ironik biçimde kendi kanlarından korktuğunu çok kez fark ettim. Tek damla yere düşün, donar kalırlar. Fakat o kalplere şefkatli ellerinizle masaj yaparak onları hayata döndürdüğünüzde, kısa sürede doğru tempoyu tuttururlar.

House.of.Cards.S01E0. 10

Bir adamın ideallerini yok etmek sadece on saniyenizi alır. Kendi ideallerimi koruma konusunda dikkatli olmam gerek.

House.of.Cards.S01E0. 12

Tusk güç ve para arasındaki farkı biliyor. Bu yüzden tehlikeli biri zaten. **Servetini özel jetleriyle değil satın aldığı ruhlarla ölçüyor.** Amacıma erişmek için çok çalışmışım ama tam alacakken engel oldular.

--

THE TAILOR OF PANAMA / Panama Terzisi (2001)

Yönetmen: John Boorman
Ülke: ABD, İrlanda
Tür: Dram | Gerilim
Vizyon Tarihi: 30 Kasım 2001 (Türkiye)
Süre: 109 dakika
Dil: İngilizce, İspanyolca
Senaryo: John le Carré, Andrew Davies, John Boorman
Müzik: Shaun Davey
Görüntü Yönetmeni: Philippe Rousselot
Yapımcı: Kevan Barker, John Boorman, John le Carré
Firma: Columbia Pictures Corporation | Merlin Films
Oyuncular Pierce Brosnan, Geoffrey Rush, Jamie Lee Curtis, Leonor Varela, Brendan Gleeson

Özet

Soğuk savaş dönemi casus romanlarıyla ünlü olan John Le Carre'in aynı isimli romanından uyarlanan kara mizah türündeki casusluk filminde Pierce Brosnan Panama'ya sürgüne gönderilen Andy Osnard adlı oldukça etkili bir İngiliz gizli ajanını canlandırmakta. Andy Osnard Panama'ya sürgüne gönderilir ama geri dönmeyi kafasına takan Andy orada boş duracak değildir. Panama'da ağız iyi laf yapan Harry Pendel isminde ünlü bir terziyi tanımaktadır. Aslında eski bir dolandırıcı olan Harry artık Panama'nın en zenginlerinin terziliğini yapmaktadır. Andy ondan bölgedeki en son dedikoduları öğrenmek istediğinde, Harry eski kimliğinin açığa çıkmaması için kendi kafasında uydurduğu hikayeler ve olayları Andy'e anlatmaya başlar. Ama bir süre sonra Harry'nin hikâyeleri kontrolden çıkar ve ülkenin kaderini etkileyecek olaylar zincirinin başlamasına neden olur.

Filmden Çarpıcı Cümleler

- Elimden bu kadarı geldi Andrew. İşlediğin günahları düşünürsek Gözlerini kan bürümüştü. Ben seni savundum. "

Terazinin bir kefesinde "bunca yıllık hizmeti ve parlak zekası, diğer kefesinde "kumar borçları, açığa çıkan kimliği ve kadınlar."

Hele o kadınlar. Bu son şansın. Panama.

--

Fazla göze batmayayım yani.

- Zaman öldüreyim.

- Pek öyle değil Andrew. **Orada çıkarlarımız var: O kanal can damarımız. Yapılacak çok iş var.** Ama Tanrı aşkına biraz dikkatli ol bu kez. **Orada pislik diz boyu: Para aklama uyuşturucu kaçakçılığı, rüşvet.**

Sahi mi?

Panama'da sadece 200 İngiliz vatandaşı var ama hiç şüphesiz biraz araştırırsan seni hükümet çevrelerine sokacak bir iki kişi bulursun.

--

Panama Kanalı

İki Amerika arasındaki köprü. Biliyor musunuz, kanal kıtayı ikiye ayırdığından beri Kuzey ve Güney Amerika arasındaki tek bağ bu köprü. Bir düşünsenize. **Dünyanın sekizinci harikası diye anılan**

146 Yazılar

Panama Kanalı Amerikalı mühendisler tarafından inşa edilmiş ve 85 yıl boyunca Amerikan ordusunun kontrolünde kalmıştır.

1999'un sonunda, tartışmalı bir şekilde Panama'ya iade edilmesi bu önemli su yolunun geleceği hakkında büyük endişeye yol açtı. Bu arada Panama City'nin bir köşesinde mesleğini icra ediyordu

--

Bence hepimiz gerçekte olduğumuzdan daha üstün olmayı hayal ediyoruz.

--

Sarah, şu saçlarının haline bak. "Hangi ölümsüz el ya da göz Biçimlendirdi o ürkütücü semeterini" Hayır, simetrini. Simetri. Nasıl olsa anlamını bilmiyorum.

--

Ramon:

Bankamıza olan borcunu nasıl kapatacaksın Harry?

Sen söyle Ramon. Çiftliği satmayı düşünsen iyi olur Harry.

-Satmak mı?

O bir altın madeni Ramon. Angelo orayı hale yola sokuyor.

O çok iyi bir adam Ramon. Çok çalışkan. Duyduğuma göre su sorunun varmış.

Vardı Ramon. Vardı. Ama o işi hallettim. Şimdi şey gibi akıyor

Sular seller gibi. Evet Ramon. Belki de orayı hiç satın almamalıydın.

Senin tavsiyene uydum Ramon. Doğruya doğru. **Banka, önümüzdeki ayın sonuna kadar toplam borç miktarının büyük kısmının ödenmesini istiyor.** Yoksa mecburen tahsil edeceğiz.

Ne?

Tamamını mı?

Elbette ki tamamını.

Sen dostumsun. Bu hiç hoşuma gitmiyor ama elim kolum bağlı. Ne yapabilirim ki?

--

Sol paçada mı pay bırakayım, sağda mı?

Bu aralar çoğu müşterim sol tarafı yeğliyor, siyasi anlamı yok herhalde.

Şeyim ne tarafta hiç belli olmuyor.

Rüzgargülü gibi dönüp duruyor meret.

--

Adım Andy Osnard. İngiliz Elçiliği'nin yeni elemanıyım, kente ısınmaya çalışıyorum. Aramızda kalsın, ben İngiliz Gizli Servisi'nin Panama'daki adamıyım. Karanlık ve yalnız yapılan bir iş. Tıpkı oral seks gibi, ama birinin bunu yapması lazım Harry. Küçük bir casus ağı oluşturuyorum. Kanalla ilgili bilgi edineceğiz.

Bunun benimle ne alakası var Bay Osnard?

Ben topluma olan borcumu ödedim, ne hakla dükkânıma gelip geçmişimi başıma kakıyorsunuz?

Korkma. Başına talih kuşu kondu. Pekala. Ne istiyorsunuz?

Hafızanı. O keskin terzi gözlerini. Terziler böyle olmaz mı?

Bir sürü şey bilirsiniz farkında bile değilsinizdir. Hem ücret de dolgun olacak.

Defol buradan. Hemen. Dışarı.

Enayilik etme Harry. Biz birbirimiz için yaratılmışız. Senin borcun var, benim de param. Vatanseverliğin nerede kaldı?

Hapiste ameliyatla aldırırım, hem de narkoz olmadan.

Burada 5000 dolar var. Dikeceğin elbiselerin karşılığı olarak. Buna "eğlence masrafları" da diyebilirsin, ne istersen de. Dost olalım istiyorum Harry. Haydi al. Tek yapman gereken bana etrafı gezdirmek. - Seçim şansım var mı?

- Bu işi böyle görme. Bu bir oyun. Çok eğleneceğiz.

--

Aslen buranın önde gelen 30 ailesi, avukatları ve bankacıları. Bir de terzileri herhalde. Amerikalılar Noriega'yı düşürdüğünde "Harry" dedim kendi kendime, "Ali Baba'yı yakaladılar, ama 40 haramiyi bıraktılar".

- İşte onlar bunlar.

- Biraz aydınlat beni. Panama'da hiç kimse itibarını kaybetmez. Kat yerleri düzelsin diye birkaç aylığına gardıroba asarlar. Tekrar üstlerine giydiklerinde yeni alınmış gibidir.

--

Panama'ya hoşgeldin. Kahramanların olmadığı bir Casablanca.

Sen bir altın madenisin Harry. Harry!

Mickie. Mickie, galiba biraz kafayı bulmuşsun. Gel otur lütfen. "Bir erkek ayaklarının üstünde dimdik durmalı!" "De pie o muerto."

Bunu hatırlayan var mı?

"Nunca de rodillas." Devamı da böyle, değil mi?

"Asla dizlerimizin üstünde değil", evet! Ya da kığımızın üstünde.

Sen de kimsin dostum?

- Mickie, seni Andy Osnard'la tanıştırayım.

- İngiliz Elçiliği'nden. Mickie gerçek bir kahramandır Andy.

O malum adama karşı gelecek kadar cesareti olan birkaç kişiden biridir.

Lütfen otur Mickie.

Herkes bize bakıyor. O salaklar umurumda değil. Bunlar o salak Noriega'yı başımızda tutan salaklar. Ne yapardım biliyor musunuz Bay Andy?

Panama cumhurbaşkanı olsam ne yapardım biliyor musunuz?

Bu salondaki bütün salakları öldürürdüm. Hepimizi. Şu halimize bakın! Tanrı bize bu cenneti bahsetmiş. Ama biz ne yapıyoruz?

Birbirimizi satıyoruz. Ülkemizi satıyoruz. Her şeyi satıyoruz.

Harry, onu biraz dışarı çıkarsana. Şu insanlara bak! Siz ruhunuzu satmışsınız, farkında bile değilsiniz. Aptallar! Daha fazla sorun çıkarırsan, sana bir daha elbise dikmem. Haydi gel. Seni eve götürüyem. Kusura bakma, o eski bir dostumdur.

--

148 Yazılar

. Ne oluyor Mickie?

Haydi Mickie. **Sen iyi bir adamsın Harry. Panama City'de ikimizden başka iyi adam kalmadı.**

- Hepsi bu kadar.

Bir tek sen ve ben.

--

Onun hikayesi nedir?

Mickie'nin mi?

O benim ilk müşterimdi. Panama'nın en yakışıklı erkeğiydi. Tanrı gibiydi. Noriega, sesini kesmek için onu hapse atana kadar.

Ama bu pek işe yaramamış galiba.

Mickie Abraxas ilk bakışta görüldüğü gibi değildir Andy.

Eminim değildir. İçi geçmiş ihtiyar bir ayyaşın geçmiş başarıları üstlerimi ilgilendirmez. Onlar ciddi şeylerle ilgilenir. Bugünkü adamlarla. Yarınkilerle, geçmiştekilerle değil. Biz yeniklerin sığınacağı bir hayır kurumu değiliz.

Umarım seni seçmekle hata etmemişimdir.

Mickie Abraxas'ı hafife alma. Ne yani?

Hala iş başında olduğunu söylesem?

Ne işi?

Hala o işin içinde. Sessiz Direniş. Sessiz Direniş mi?

Sıradan, namuslu insanlarla bağını hiç koparmadı. Mağdurlarla. Rüşvetten, açgözlülükten yılan insanlarla. Fakirler şunlara ne der biliyor musun?

Kokain Kuleleri. 85 bankamıza da para ağartıcıları derler.

- Onu satın alabilir miyiz?

- Mickie'yi mi?

Asla. Ama davasına katkıda bulunmana izin verebilir.

--

Madrid'de alelacele görevden alınan Osnard olmasın sakın?

Dışişleri bakanının karısıyla yatmıştı.

Karısı değil, metresiydi. İngiltere uğruna yapmayacağım şeyler de var.

Resminiz gazetelerde çıktı, değil mi?

İşte bu yüzden Panama'ya sürüldüm.

Sizin suçunuz neydi? Bu sadece bir sürgün mü, yoksa burada bir amacınız var mı?

Var tabii. Bizimkiler, dünyanın en büyük ticari su yolunun yanlış ellere düşmeyeceğinden emin olmak istiyor. Zaten şimdi de yanlış ellerde.

Kusura bakmayın, küstahlık etmek istemem ama elçiliğimizin düzenli olarak iletği bilgilerden farklı bir şey öğreneceğiniz su götürür.

Sessiz Direnişi biliyor musunuz?

Buyurun bakalım. Hızlı çalışıyorsunuz. Zahmete degecek bir şey görünce peşine düşerim.

Acaba elçiliğimiz ne zaman edindiğiniz bilgilerden haberdar olacak?

Patronum, onayı olmadan kimseye bilgi vermememi istedi.

Ama bu benim açımdan pek sorun değil.

Mesela bu odadaki dört kişi desek?

--

Noriega, sözde Şeref Taburlarını oluşturdu. Görevleri, Noriega'yı azıcık eleştirmeye yeltenenlerin şerefini iki paralık etmekte. Bu canavarı, Dr. Frankenstein George Bush CIA'nın başındayken yarattı. Sonra Noriega'nın uyuşturucu şebekesi ve vahşeti CIA'ya bile fazla gelmeye başlayınca artık başkan olan George Bush bu sefer onu devirmeye karar verdi.

İşlerini sağlama almak için de eski şehrin büyük kısmını bombaladılar. Ne acıdır ki o bölgede Noriega karşıtı asiler vardı. Noriega'nın zulmünden geriye kalan bir avuç adam. Yani ne sessiz ne de sesli, direniş falan kalmadı. Hepsi yandı dağıldı kaçtı.

Ya da küllerinden doğdular.

--

Mickie. Gelsene. Geçen gece için özür dilerim. Çok zor günler geçiriyorum. Para meselesi, değil mi Mickie?

Belki bir yardımım dokunur. Senin mi?

Senin borcun benimkinden fazla. Değil mi çiftçi efendi?

Hani şu eski günlerdeki direnişçilerle, öğrencilerle görüşüyor musun hala?

Hayır, hepsi avukat, bankacı oldu şimdi. Haberin yok mu?

Artık bu ülkede demokrasi var.

Hala mücadele edecek çok şey var Mickie. Hiç içimden gelmiyor. Bir polis gördüm mü elim ayağım boşanıyor. Tabii sarhoş değilsem, o zaman onu dövmek istiyorum. Böyle işte.

Ya Marta'nın arkadaşları?

Onlar seni severdi. Sana saygı duyarlardı. Benden umudu kes Harry. Bende iş yok artık.

Ne kadar borcun var Mickie?

Kumarhaneye mi?

Sana mı?

Hepsi, tamamı. Haydi söyle. 20.000 dolardan aşağı değil. O parayı senin için bulurum Mickie. Hem sana yeni bir elbise dikeceğim. İpekli moher kumaştan balıksırtı bir takım. Tamam mı?

Tamam.

--

Günaydın Sinyor Pendel. Sinyor Pendel mi?

Ben ne yaptım ki Marta?

Hiç. Sorun da bu ya. Şu hesaplara bir bak. Dostun Rafi Domingo iki aydır borcunu ödemiyor. Süreyi bir ay daha uzat.

O iyi bir müşteridir.

Pis herifin teki. Servetini Noriega sayesinde kazandı. Ondan faizini de isteyeceğim.

- Bunu yapamazsın.

150 Yazılar

- Yaparım. Çok yumuşaksın, para istersen seni sevmezler diye korkuyorsun. Bu adettendir.

Beyefendiler, terzilerinin parasını geç öder hep.

Beyefendiler mi?

Kimmiş onlar?

Senin Bay Osnard'ın beyefendi olmadığı kesin.

- Ne istiyormuş?

- Bir takım elbise.

Karşında ben varım Harry.

Bilgi istiyor. Ona kibar davran. Somurtmak yok. Söz mü?

- Kötü bir adam o. - Kim demiş?

Gözlerinden belli.

Onunla sadece sohbet ediyoruz. Bana öyle bakma Marta. Ben basit bir terziyim.

Hayır Harry, basit bir terzi değil, bir hayalcisin. İşte bu yüzden sana göz kulak olmam lazım.

--

Marta namuslu kızdır. Çok kötü şeyler yaşadı. Sahi mi?

Mesela?

Buyurun. Noriega'nın zamanında. Hepimiz sus pus olmuş otururken o mücadele etti. Bu yüzden yüzünü mahvettiler. Kutsal davasına bağlı mı hala?

O ilkelerine sadıktır. Marta öyledir. - O halde onlardan biri. - Kimlerden?

Sessiz Direnişten. Elbette. - Harry, dur. - Duramam. Görevi ne?

Eylem sorumlusu mu?

- Baş casus mu?

- Daha fazlası.

- Çok daha fazlası.

Ne kadar fazla?

Beni çok sıkıştırıyorsun Andy. Hayatım sen sıkışmak nedir bilmiyorsun daha.

Çiftliğini düşün. **Marta onların Jeanne d'Arc'ı. Ruhani önderleri.**

Çok abarttın Harry.

Onu satın alabilir miyim?

Ona vereceğin para, son kuruşuna kadar dava için harcanacaktır.

Bedeli ne?

Sessiz Direnişin kalbi ve ruhunun mu?

Marta'nın. Örgütü toparlamak için Mickie'ye 20.000 lazım. Marta'nın da o kadar alması gerek.

- Sanırım bunu ayarlayabiliriz.

- Teşekkürler Bay Osnard.

Senin şu Sessiz Direnişi duyunca Londra zevkten dört köşe oldu.

--

- Bu arada çiftlik ne durumda?

- Hiç sorma. Komşun kim biliyor musun?

Hani şu suyunu kesen adam. O bir şahıs değil, yabancı bir toprak sahibi. Miami'de bir şirket.

Aşağılık herifler.

Parası hangi bankada biliyor musun? Dostun Ramon'un kinde. Açık konuşmak gerekirse, o adam dostun Ramon'un ta kendisi. Yani Ramon arazinin üçte ikisine sahip.

Üçte biri de Bay X'e ait. Bay X kim biliyor musun?

Hayır, Bay X kim bilmiyorum.

Hani şu çiftlikteki kahya dostun vardı ya. Angelo muydu adı?

Hayır!

--

Diyetine ne oldu anne?

İnkâr ediyorum.

- İnkâr ne demek?

- Amerika'da eski bir uygarlık.

- Bravo. - Sağol.

- Haydi okula.

- Anne. Okulda bir kız dedi ki, çalışan anneler çocukları için suçluluk duymuş. Sen niye duymuyorsun?

Belki de baban, çok iyi bir anne olduğu içindir.

--

Ekselansları. Hoşgeldiniz. Okuduğuma göre, bir haftada beş başkent gezmişsiniz. Yedi günde Paris'ten Tokyo'ya. Dünya çapında devlet adamları arasında bu bir rekor olsa gerek.

Artık Panama'nın yerini öğrenmişlerdir, değil mi?

Artık bizi harita üzerinde ortasından bir kanal geçen küçük bir solucan gibi görmezler, değil mi?

--

Bana içini döküyor. **Böyle durumlarda terziler de rahip gibidir. Benim için prova odası günah çıkarma hücresi kadar kutsaldır.**

--

Londra'daki meslektaşlarımın kafası karışmış biraz. Galiba Washington'la konuştular. Madem kanal gizlice satılacak, nasıl oldu da bizim kulağımıza gelmedi bu?

Onların da bu soruyu sorduklarından eminim, bir diplomat olarak

- İtibarın sarsılacak Nigel. - Ya Amerikalılar?

Adamlar istihbarata milyarlarca dolar yatırıyor. Nasıl haberleri olmaz?

Belki haberleri vardır da bize söylemiyorlardır.

152 Yazılar

--

Çünkü pek çok meselede olduğu gibi Harry'ciğim, istihbarat konusunda da Şen İngilterenin kışından, Amerikalılar hiç ayrılmaz. Buna "Özel İlişki" diyorlar.

--

Başka çare yok, ona gerçeği söylemek zorundayım. Gerçeği öğrenmeyi hak ediyor. Oğlum Harry, kaç kere söyledim sana gerçeği söyleyen bir adam er ya da geç açık verir. Samimi olmayı dene, bu bir erdemdir. Ama gerçekler, başa beladır.

--

Kendi evimde hırsızım. Ama niyetin iyi. Kalbinde kötülük yok. Her şey ailen için. Benim için de neler yaptın. Bu doğru. Sen benim canımsın Harry. Ağzını kapalı tut yeter, ben hep yanında olacağım.

--

LEYDİ JANE DIGBY-FORTESCUE

Hizmetkarlarının sevgilisiydi - 1860-1921

Not: Harry bu mezar taşını rastgelemi seçti acaba, hayır. Bu isme benzer diğer bir şahsın hayatı size fikirler verebilir.

Jane Elizabeth Digby, Lady Ellenborough (3 Nisan 1807 - 11 Ağustos 1881) on yıl ve iki kıtayı kapsayan, romantik bir macera skandal hayat yaşamış bir İngiliz aristokrati. O Bavyera Kralı Ludwig I, oğlu Yunanistan kralı Otto, devlet adamı Felix Schwarzenberg, ve bir Arnavut çete genel (Bulgar Hacı Christo) olmak üzere dört kocası ve pek sevgilileri oldu. O 20 yaş küçük olan Arap Şeyh Medjuel el Mezrab ile evlendi eşi gibi Suriye- Şam'da öldü.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Jane_Digby]

--

Gazeteci Hymie:

Harry, Haber kokusu alıyorum.

-Haber falan yok.

-Bir haber uydurayım mı?

Uydurma. Eşim Louisa senin dedikodu sütununu okuyor. Borçlandığımı bilsin istemem.

-Bana karşı dürüst ol. Muhtemelen sütunumda yazmam. Ben böyleyimdir. Ne kadar çok şey bilirim, o kadar azını yazarım. Ne işler çevirdiğini öğrenirim, biliyorsun değil mi?

--

, Sessiz Direniş. Kesin bir işaret bekliyorum. Doğrudan eyleme geçecekler mi?

Doğrudan eylemden kasıt ne?

Terörizm tabii ki. Proleterlerin bilincini yükseltmek. Bankalara bomba koymak, bir iki milyoner vurmak. Hiç sanmam. Mickie de Marta da öyle şeyler yapmaz. Ne yapıyorlar?

Silah alıyorlar mı?

Kimden?

Nerede?

Ne zaman?

Nasıl?

Silahlarla ne yapacaklar?

Bu sefer beyaz gömlekler içinde salınıp işkence görmekle yetinmezler herhalde!

--

Biliyor musun, sana gerçeği söylemedim. Seni oyalıyordum. Ama Mickie'nin emriydi bu. Yüklü bir silah teslimatı bekliyor. Ama parayı başka birilerinden bulmayı düşünüyor. Öyle mi?

Kimmiş bakalım o birileri?

Söylemedi. Tabii. Söyler mi hiç?

Ne kadar?

Çok para Andy. "Harry," dedi bana, "seninkiler çok az para veriyor. "Bu iş onları aşar." Bu ilginç bir gelişme Harry. Bana yuvarlak bir rakam söyle. On. Tam 10 milyon dolar lazım. 10 milyon dolar mı?

Evet. 10 milyon dolar. Evet.

--

. Prestijimiz söz konusu, anlıyor musun?

Bak Andrew. Bunca yolu sırf gözlerinin içine bakarak sana şunu sormak için geldim. Bu hikayenin temeli var mı?

Bilgilerimiz sağlam mı?

Evet. Ne kadar istiyorlar?

15 milyon dolar. 15 milyon ha. **Bu parayı bulursam, ayaklanmayı garantiler misin?**

Kesinlikle.

Onların peşine düş Andrew. Kışkırt. Demir tavında. Dövme zamanı.

--

Bütün ülke lağım çukurunun dibini boylayacak. Kimsenin umurunda değil! Birilerinin sorumluluk üstlenmesi lazım. Birilerinin kalkıp "Buradayım. Bu benim sorumluluğum" demesi lazım. Mükemmeliyetçilik ve eski moda bir tutarlılık. Bunu beğenmiyorsanız, yokuş aşağı gidin bakalım. Size bir şey söyleyeyim. Yokuş aşağı gittiniz mi bir daha geri dönemezsiniz. Yokuş aşağı gittiniz mi iş bitmiştir. Nokta. Hem sadece Panama'yı kastetmiyorum ben. Bütün insanlığı kastediyorum.

--

Teddy, Mickie'yi görmeye gelmiş. Yanında iki kabadayı varmış. İçişleri Bakanlığından olduklarını söylemişler. Teddy mi?

Tabii ki Teddy. En beterleri odur. Zengin aileler ona para yedirir. Arkadaşlarını ispiyonlamak için para alır. Sağda solda bizi sormuşlar. Bana da geldiler. Teddy, sisteme karşı siyasi bir hareketin içinde olduğumuzu düşünüyor. Eski günlerdeki gibi. Marta'yla senin mi?

Mickie'yle senin. Bunu da nereden çıkarmışlar?

154 Yazılar

Nedenini sen biliyorsundur belki Harry.

Buna bir daha katlanamam. Bir daha hapse giremem. İnsanı orada eziyorlar. Hayatın içinde insan cesur oluyor. Ama içeri girince o da bitiyor. Benim cesaretim tükendi. Hislerini anlıyorum. Ben de hapse girmiştim, bilirim.

Demek sana da geldiler. İri yarı bir Çinli. Eskiden onu döven adam. Sana ne yaptılar?

Hiç. Bilgi istediler. Eğer konuşmazsam yüzümün öteki yanının da aynı olacağını söylediler. Ne bilgisi?

İkiniz hakkında. Ne sıklıkta buluşup neler konuştuğunuz hakkında. İkiniz de kent dışına çıkacaksınız.

--

Önderleri Michelangelo Abraxas diye biri. Çoğunuz biliyorsunuzdur, General Manuel Noriega'ya karşı halk hareketinin Gizemli Pimpernel'iydi bu adam. Abraxas ahlakıyla kendini kanıtlamış, gizli savaş tekniklerinde usta biri. Kumanda zincirinde ikinci kişi, ama emin olun ustalık ve kararlılıkta ona denktir kod adı Marta olan biri. Noriega karşıtı direnişin eski tüfeklerinden biri daha. Kimliğini saklamak amacıyla muhasebeci olarak çalışıyor. Panama'daki baş casusumuz gözüpek Buchan'ın yanında. **Evet ama Elliot, ismi üstünde, Sessiz Direniş, telsiz mesajı göndermezler tabii. Yarısının evinde telefonu bile yok. Bu yüzden kendilerine "sessiz" diyorlar ya.**

Onlar bir grup eylemci, elçilik değil. Balıkçılar küçük çiftçiler, köylüler, baldırı çıplaklar, züğürt öğrenciler ahırımıza bile sokmayacağımız insanlar.

Öyleyse neden onları destekleyelim Henry?

Çünkü biz desteklemezsek, başkaları destekler. Çünkü Sessiz Direniş, yeni binyılda yeni Panama olacak. **Bu adamlarla başında iyi bir ilişki kurmak kanalı kurtarmanın en hoş, en ucuz yolu olur.** Bu Abraxas'tan başkan olur mu dersin?

Scotty. Abraxas dünya çapında biri. Mert temiz, namuslu. **Bir milletin kaderini tayin ederken lazım olan bir adam. Ama Abraxas tek başına başaramaz. Bizim desteğimize ihtiyacı var. Amerikan ordusu arkasında olursa Sinyor Abraxas ve örgütü, hükümete karşı silahlı saldırı başlatacak.** Radyo istasyonlarını ve Kanal İdari Bürosu'nu işgal edecekler. Ama silah, teçhizat ve tıbbi malzemeler için bir avans ödemek lazım. Ne kadar?

Sizlerin bahşış olarak bıraktığınız miktarda bir para Elliot. Ne kadar?

20 milyon dolar. Elliot, bir şey söyleyebilir miyim lütfen?

Ben aslında acemi sayılırım. Siyasetin içini dışını pek bilmem, ama şu kadarını biliyorum. Ben Panama'daki son Amerikalı komutandım. Ve adamlarımızı oradan çıkarmakla sorumluydum. Meslek hayatımdaki tek gerileme. İçime oturdu. Bayrağımızda bir yıldız eksik beyler. Bana öyle geliyor ki şimdi Tanrı bize ikinci bir şans verdi.

--

Bir aksilik oldu efendim. Mickie Abraxas. Başına bir kurşun yemiş. İntihar. Aksilik mi?

Bilakis. Muhtemelen gözaltındayken kendini öldürdüğünü iddia edeceklerdir. Bu tür rejimlerde işlenen cinayetler genelde böyle örtbas edilir. Kimse bunu yutmaz. Hayır. **Demokratik İsyan Hareketinin önderi öldürüldü.** Evet. Bence aradığımız dayanağı bulduk Andy. Amerikalı kuzenlere haber vereyim. Söylesene Andrew, Buchan İki sorununu halledebildin mi bari?

O kadın bayağı kaygılı göründü gözüme. Duygularına hakim olmanın önemini altında çalışanlara anlatmalısın. Andrew Beyler! Bu çok önemli! Kimse yok mu?

Büyükelçiyle görüşmem gerek. Ben İngilizim. Bu son derece önemli bir mesele. **Mickie Abraxas üç saat önce ölmüş. Hükümetin ölüm timi tarafından öldürülmüş. Başkanı durumdan haberdar ettim. Saldırmamız için tam yetki verdi. Anlaşmaya göre, kanal tehdit**

altındaysa, bu hakka sahibiz. Düz Ok Harekatı sizindir general. En çabuk ne zaman harekete geçebilirsiniz?

- Bana dört saat verin efendim. - O kadar çabuk mu?

Acil hareket birimlerim sürekli alarmda efendim. Uçak gemisi Alaska, Panama sahili açıklarında. Sekiz F22 uçağı alarmda. On iki kruvazör. Bir donanma müfrezesi.

--

Hepsi uydurma başkanım. Bir sürü yalan, tam bir maskaralık. Kanal güvende. Emin ellerde. Tehdit altında değil. Askerleri durdurun. Durdurun onları. Mesele çözüldü sayılır.

Görev iptal edildi. Üsse dönün

--

Neden?

Bilmiyorum. Bunun bir oyun olduğunu düşündüm. Arkamdan iş çevirdin. Cumhurbaşkanı ve Delgado hakkında onca yalan.

Evet ya, yalanlar.

O yalanlar için gerçekten özür dilerim. Louisa. Ben hiç Savile Row'da çalışmadım, biliyor musun?

Pratikte hayır. **Terziliği hapiste öğrendim.** Düze çıksın diye Benny amcanın dükkanını yakmıştım. Sonra cezamı çekince Benny amca sigorta parasından payımı verdi ve başım belaya girmesin diye beni buraya yolladı. Ben de onu Arthur Braithwaite yaptım. **Görüyorsun ya, insan hapiste yalan söylüyor** Lou. Sevginin yerine geçiyor bu. Bir şeyi olması gerektiği gibi anlatıyorsun çünkü o haliyle gerçekte olduğundan daha iyi. Anlatabiliyor muyum?

Neden bunu bana ta başından söylemedin?

--

QUEİMADA, BURN, THE MERCENARY İSYAN (1969) Film

Yönetmeni: Gillo Pontecorvo

Türü: Aksiyon, Dram, Tarihi

Yapım Yılı: 1969

Ülke: İtalyan, Portekiz

Yayınlanan Tarih: 21 Aralık 1969

Senaryo yazarı: Franco Solinas, Giorgio Arlorio, Gillo Pontecorvo

Oyuncuları: Marlon Brando, Evaristo Márquez, Norman Hill , Thomas Lyons, Renato Salvatori, Valeria Ferran Wanani, Giampiero Albertini, Carlo Palmucci, Dana Ghia, Joseph P. Persaud, Álvaro Medrano, Alejandro Obregón, Enrico Cesaretti, Cicely Browne, Maurice Rodriguez

Özet:

İsyan, 1969 İtalya - Fransa ortak yapımı politik dramatik filmidir. Özgün adı Queimada olan film ABD'de Burn! adıyla gösterime girmişti. Türkiye'de ise ilk kez Ekim 1971'de ve Ocak 1974'te sinemalarda gösterilen filmin bir diğer Türkçe adı da Kanlı Ada'ydı.

156 Yazılar

Gillo Pontecorvo'nun yönettiği filmin başrolünde Marlon Brando oynamıştır. **Film Haiti tarihinden esinlenmiştir.** Ana kahraman ünlü Amerikalı haydut William Walker'dır.

Filmin Konusu

Sir William Walker (Marlon Brando) adında bir İngiliz ajanı hayali bir Portekiz sömürgesi olan Queimada isimli adaya ajan provokatör olarak gönderilir. Amacı siyah köleleri örgütleyip Portekiz yönetimine karşı ayaklandırmaktır. Ada çok önemli bir şeker kamışı üreticisi olduğu için İngiltere adada ekonomik olarak hakim olmak istemektedir.

Plana göre Portekiz yönetimi devrilecek ve yerine İngiltere'ye bağlı ve sözde egemen bir melez çiftlik sahibi sınıf iktidara gelecektir. Bu planı uygulamak için William Walker siyah köleleri, köleliğe karşı ve özgürlük için savaşıma ikna eder. İsyanın başı José Dolores (Evaristo Márquez) isimli bir köle olur.

Ayaklanma sırasında zengin sınıfa mensup olanlar Portekiz valisini öldürerek yönetime halk adına el koyarlar. **Portekiz yönetiminin devrilmesinden sonra İngilizler kukla bir hükümet kurarlar, bu sırada Dolores ve ordusu gittikçe düzen dışına kayar.**

Kölelik resmen kaldırılmıştır ancak yeni gelen mülkiyet sistemine göre artık teorik olarak özgür olan köleler çok daha kötü koşullarda şeker kamışı tarlalarında çalışmak zorunda bırakılır.

Devrimden sonra William Walker adayı terk eder. Adaya yıllar sonra tekrar geri döndüğünde görevi tekrar silaha sarılmış olan Jose Dolores ve ona bağlı siyahlardan oluşan ordusunu yok etmektedir. **Onun özgürlük fikirlerini takip eden Dolores ve isyancı ordusu adadaki İngiliz kukla yönetimine karşı silahlı ayaklanma başlatmıştır.**

Walker artık İngiliz hükümeti için değil "İngiliz Kraliyet Şeker Şirketi" için çalışmaktadır. **Şirketin silahlı ordusu vardır ve doğrudan ada siyasetine müdahale etmektedir, hatta eski kukla cumhurbaşkanının idamına karar verip uygulamıştır.** İsyancılarla savaşmak için İngiltere Ordusu adaya asker çıkarır. Saldırı planları isyancıların saklandıkları yoğun ormanlık araziye tamamen yakarak onları ortaya çıkartmaktır. Bu strateji işe yarar ama sonuçta İngiltere'nin başta bu adayla ilgilenme sebebi olan şeker kamışı tarımına büyük zarar verilmiş olur. **Sonunda isyancı ordu yenilir ve Dolores yakalanarak idam edilir, ancak bu bile isyanı durdurmaz.** Filmin sonunda William bir isyancı tarafından öldürülecek ve Dolores'in intikamı alınmış olacaktır.

Filmin Analizi

Film aslında Haiti Devrimi ve bu devrimin lideri Toussaint L'Ouverture ile ilgilidir. Aynı zamanda filmin çekildiği yıllarda sürmekte olan Vietnam Savaşına da göndermeler yapılır. Günümüz siyaset arenasıyla bir önemli benzerlik ise devrimden sonra başa gelen zengin çiftlik sahiplerinin kukla cumhurbaşkanı Sanchez'dir. İktidarı aldıktan sonra İngilizlerin faaliyetlerini eleştiren ve isyancılarla yeterince sert mücadele etmediği için eleştirilen Sanchez, İngilizler ve ordu tarafından darbeye koltuğundan indirilerek idam edilir. Sonu **Güney Vietnam Devlet Başkanı Ngo Dinh Diem**'inkine çok benzemektedir. Diem de benzer gerekçelerle CIA ve Güney Vietnam Ordusu tarafından 1963 yılında devrilmiştir. William Walker gerçekte yaşamış olan Amerikalı bir korsandır ve 1850'li yıllarda kendi ordusuyla Nikaragua'yı işgal etmiştir. Başa gelen Walker yönetimi demiryolu karteli Cornelius Vanderbilt'in işlerini tehdit edince devrilmiştir. Marlon Brando bu filmle ilgilendiği dönemde Butch Cassidy rolü için teklif almış ama teklifi geri çevirmiştir.

Eleştiriler

Esas esere göre ada İspanyol sömürgesidir ama Francisco Franco yönetimindeki İspanyol yönetimi filmin yapımcılarına baskı yaparak senaryoyu değiştirmiş ve ada Portekiz sömürgesi olmuştur. Ancak filmdeki yer isimleri İspanyolcadır. Gerçekte Portekiz ve İngiltere hep müttefik olagelmıştır ve İngiltere'nin Portekiz denetimindeki bir adada hükümet darbesi yapmak istemesi alışıldık bir durum değildir.

Filmin Brando İçin Önemi

Brando ile birlikte başrolü paylaşan Evaristo Márquez, oyuncu değildir ve gerçek hayatta da bir şeker kamışı işçisidir. Rolü aslında Sidney Poitier'in oynaması planlanmış ama yönetmen Pontecorvo bu rolün oyuncu olmayan gerçek bir işçi tarafından oynanmasında ısrar etmiştir. Larry King ile yaptığı bir röportajda Brando çalıştığı filmler arasında en beğendiğinin Burn! olduğunu söylemiştir.

Filmden önemli diyaloglar:

José Dolores:

Üzgünüm, arkadaşlar; ama Portekizliler geliyor. Burada olduğu için üzgünüm, ama askerlerin bizi yakalamalarına izin veremeyiz. Sizce de öyle değil mi? Belki çoğunuz gitse iyi olur. Dağlara. Yaşlıları saklarsanız iyi olur kadınları ve bebekleri. Ama eğer içinizde yaşlı olmayan kadın olmayan varsa ve gerçekten erkek iseler hayatında en az bir kez Portekizli efendisini öldürmeyi düşünmüş olan işte şimdi harekete geçme zamanıdır. **Portekizliler öldürülebilir. Size kanıtlayacağım.**

**

Katliam yaptık,

Altını neden çaldık? Söylediğin gibi, zengin ve özgür olmak için. Şimdi? ya bundan sonra?

**

Walker:

Eğer sana söyleseydim José, bir ihtilal başlatmanı beni anlamazdın. Bir banka soymak? Evet, bu mümkündü. Önce, kendini korumak için öldürmeyi öğrendin. Ve sonra diğerlerini korumak için öldürmek zorunda kaldın.

- Ve arkası kendiliğinden geldi.

- Ya sen? Sen ne elde ettin?

Hiçbir şey. İngiliz Donanması'ndan maaş Oldukça mütevazı bir maaş.

- Ya sen? Sen ne elde ettin?

- Hiç birşey. Ben sadece mutlu bir adamım.

İyi bende, senin kadar, ya da enazından.

- Ya İngiltere, onun payı ne bunda?

- Portekiz İngiltere'nin düşmanıdır ve İngiliz gemileri Queimada Limanı'nda olmasalardı Portekizliler şimdiden geri gelmiş olurlardı.

- Ya kaç İngiliz gemisi var?

- Çok hırslı olma José.

**

José Dolores:

Ramón, beyazları dışarı çıkar! Hepsini!

Walker:

Adanı kim yönetecek José?

Sanayini kim çalıştıracak?

Ticaretini kim yapacak?

Hastaları kim tedavi edecek? Kim okullarında öğretim verecek?

Yoksa şu adam mı?

158 Yazılar

Şu adam mı? Yoksa öbürü mü?

Uygarlık basit bir şey değildir José. Bir gecede sırlarını öğrenemezsin. Bugün uygarlık beyaz adama ait ve onu kullanmayı öğrenmelisin.. O olmadan, ileri gidemezsin.

José Dolores:

- Ama nereye gitmek İngiliz? Sen de uzaklaşsan iyi olur.

**

José :

Beyazlara benim gideceğimi söyleyebilirsin. Adamlarımın silahlarını bırakacaklarını söyle. Plantasyonlara dönecekler. İngiltere sevinecek İngiliz.

Walker:

Sadece İngiltere değil José. O kadar tehlikeli mi oldum?

Evet. Kendi halkın için bile José. Çünkü tarihte mucizeler yoktur, sadece doğru zamanlar ve ahenk vardır. herşeyin bir mantığı var. Eğer zorlarsan, sonunda rotanı kaybedip akıntıya kapılırsın ve yeniden başlaman gerekir Kendi kararımı vermişken, niye beni ikna etmeye çalışıyorsun?

Ama beyaz arkadaşlarına söyleyebilirsin.

- Onlar arkadaşlarım değil José.

- Pekâlâ, fark etmez. Onlara söyle, "Dikkatli olun". Çok dikkatli. Şeker satmayı bilebilirler; ama kamışı kesen biziz!

Çantanız sinyor?

- Bir general çanta taşımaz. - Ama bir dostu için taşır. Pekâlâ José. , herkese bir çanta. José, ne yapacaksın?

Ya sen? Çin Hindi diye bir yer duyduğunu sanmıyorum. İşte, beni oraya yolluyorlar.

**

Walker:

Şimdi, bilgilerinize göre, José Dolores'in 100'den az adamı var, az silahı, çok az cephanesi; teçhizatı hiç yok. Ama sizin yüzlerce askeriniz ve modern silahlar ve ekipmanınız var. Ama yine de altı yıldır, onu yenemediniz. Neden? Çünkü üsleri burada. Sierra Madre'de. Ve Sierra Madre'de, yaşama imkânı yok. Ağaç yok, ot yok ve hayvan olarak sadece engerekler ve akrepler var. Bunca yüzyılda, insan bu kadar yükseğe hiç ulaşamadı. Ama yine de, son altı yılda gerillalar karargâhlarını buraya kurdular. Görüyorsunuz, orada, bu dağların zirvelerinde bir avuç küçük köy var. Şimdi, bunlar yoksul insanlar insanlık dışı yaşam standartlarında ve onların da kaybedecek hiç bir şeyi yok. Gerillalar onların tek umutları. Bir, iki ve üç köy. **Şimdi bu köylüler gerillaların ayakta kalmasını sağlayan köklerdir. Ve bu kökler kesilmeliler.**

**

Başkan Sanchez :

Bu savaşı José Dolores istedi. Ama hükümet size söz veriyor yakında bu savaş bitecek. Barış gelecek. Ve düzen yeniden kurulacak. o zaman geri dönebileceksiniz; evlerinize ve işlerinize. Biraz daha inancınızı koruyun. Acılarınızı hafifletmek için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Size yalvarıyorum yurttaşlarım, beni dinleyin. Bana inanın. Bize güvenin.

Ve şimdi, size ekmek dağıtılacak. Bizzat Başkan Sanchez tarafından size gönderildi.

**

Başkan Sanchez :

Eğer Kraliyet Şeker olmasaydı bir José Dolores olur muydu?

**

Queimada yurttaşları, özel askerî mahkeme, eski Başkan Sanchez'i vatana ihanetten suçlu buldu. Yurttaşlar, yeni hükümete bağlılığınızı belirtmeniz görevinizdir; kahraman ordumuza ve cömertçe yardımımıza gelen İngiliz askerlerine. Queimada yurttaşları, José Dolores'in haydutları yok edileceklerdir. Sevgili ülkemize yeniden barış gelecektir. İmza, General Alfonso Prada, geçici hükümet başkanı.

**

Walker:

Böylece plantasyonlar kalmadı, hepsi yakılıp yıkıldı. - Yeniden canlanacaklardır.

- 10 yıl sonra Sör William. İyi, onları sömürmek için 89 yılınız daha var.

- Yenilenebilir sözleşmenizde yok mu bu?

- Evet. Sizin sözleşmeniz bizim çıkarlarımızı koruyacağınızı belirtiyor. Bunun yerine, onları yok ediyorsunuz. Pekâlâ, kâr mantığı budur, değil mi sevgili Shelton? Para kazanmak için yaparsınız. Ve kazanmaya devam etmek için veya daha fazlası için bazen yok etmek gerekir. Evet, sanırım bu belki de kaçınılmaz. Öyleyse neden bunu daha önce söylemediniz?

- Evet, neyi söylemedim?

- İşin nerede biteceğini? Size söylediğim gibi José Dolores'in sonunun gelmesiyle. Bu fiyata, artık bu kârlı değil. Bedeli ödeyen siz değilsiniz; hatta Kraliyet Şeker de değil.

**

Asker:

- Ama José Dolores yok.

- Üzüldün mü?

- Hayır. Onu böyle bulmak istemezdim. Peki, bunu daha önce düşünebilirdin. Ramon. Hayır söylediğim; **José Dolores yaşadığı süreç, İşim var ve iyi bir maaşım. Sizin için de öyle değil mi? İngiliz.**

Hayır, tam tersi. ben götürü bir fiyata çalışıyorum.

**

- Londra'ya rapor vermeliyim.

- Bunu yapın Bay Shelton.

- Onlara durumu anlatacağım.

- Evet, umarım. Adanın tamamen yakıldığını onlara bildirmeliyim. ve José Dolores'in kuşatmamızı yine yardığını. Onlara söyleyin bunu Bay Shelton. Ve benim midemi bulandırdığınızı da söyleyin. Sör William! Bu adanın ismi neden Queimada biliyor musunuz? Çünkü zaten bir kez yakıldı ve neden biliyor musunuz? **Çünkü o zaman bile, halkın direnişini yenmenin tek yolu idi. ve ondan sonra Portekizliler, adayı huzur içinde sömürdüler; yaklaşık 300 yıl boyunca. Evet, ama ben sadece Bilirsiniz yangın denizi geçemez; çünkü söner.** Ama bazı haberler, bazı fikirler gemi mürettebatı ile yolculuk eder. **Kraliyet Şeker'in kaç ada üzerinde imtiyazları var bir fikriniz var mı?** Bilmelisiniz. Ve en ufak bir fikriniz var mı José Dolores örneği bu adalara ulaşırsa işverenlerimize ne olur?

160 Yazılar

Sinyor?

Bay Shelton, ben Bilmiyorum, tam olarak ..burada ne yaptığımdan emin değilim. Para önemlidir, ama yine de sizinkine kıyasla maaşım düşük. Dolayısıyla, daha az önemli. Yaptığım şeyi neden yaptığımdan da emin değilim. Belki sadece zevk için. Ya da belki başka bir şey yapamadığım için.

- Ama bildiğim, bir şey yapmaya çalışırken onu iyi yapmaya çalışırım. Ve onu net olarak algılayıp sonuna kadar giderim. Anlıyor musunuz?

**

İşte, bu José Dolores. Askerlerin koştukları yerde. Onu görüyor musunuz?

- Evet.

- **Güzel bir örnek, değil mi? Yani, örnek bir hikâye. Başta bir hiçti. Bir hamal, bir su taşıyıcı. Ve İngiltere onu bir ihtilal lideri yaptı. ve artık ona hizmet etmediğinde onu bir kenara attı. Ve aşağı yukarı, İngiltere'nin ona öğrettiği fikirler adına tekrar isyan ettiği zaman. İngiltere onu yok etmeye karar verdi. Bu bir küçük başyapıt değil mi sizce?**

- **Ve siz de yazarısınız Sör William.**

- **Hayır, sadece kalem.**

**

José Dolores:

Hayır, yangının her şeyi yok ettiği doğru değildir. Her zaman biraz yaşam kalır. bir yaprak, bir karınca, bir ot Peki beyaz işgalciler nasıl kazanıyor?

Nasıl oluyor da sonunda kazanıyor? Bizden biri hep kalacak. Sonra başkaları da doğacak. Ve bu başkaları da anlamaya başlayacak. Sonunda, siz de anlayacaksınız. Ve beyazlar sonunda size de kızacaklar. Çevresi kuşatılınca beyaz canavar daha da delirir. ve beyaz canavar son bir kez kaçacak. Tüm adada takip edilecek ve avlanacak; bizzat kendisinin yaktığı büyük ateşlerden birine düşene kadar. Ve bu ölmekte olan canavarın inlemeleri bizim ilk özgürlük çığlığımız olacak. Bu adanın çok, çok uzağından duyulacak.

**

Walker:

Şimdi beni dinle José Dolores, kara maymun seni! Beni dinle! Bu savaşı ben icat etmedim. Ve dahası bu kez, başlatmadım bile. Ben buraya geldiğimde siz birbirinizi doğruyordunuz zaten.

José Dolores:

er veya geç, beni öldürecekler. Belki de değil General. Belki yaşamana izin verirler. Eğer yaşamama izin verirlerse onlar için uygunu bu demektir. Ve bu onlara uygun ise benim için ölmek uygundur. Neden?

Çünkü: avcı, sadece bir yem istediğinde veya yerine avlanması için, şahinin yaşamasına izin verir. Hayatta bırakılır; ama bir kafesin içinde. Ama bir süre sonra, belki seni serbest bırakırlar. Mümkün değil küçük asker, Bu iş öyle olmaz dostum. Eğer biri sana özgürlük verirse bu özgürlük değildir. Özgürlük senin, sadece senin, elde etmen gereken bir şeydir.

Anlıyor musun? Pekâlâ, bir gün anlarsın; çünkü üstünde düşünmeye başladın bile.

**

Walker:

Evet, şimdi sadece ona ne yapılacağına karar vermek kaldı. Pekâlâ, bakalım boğma mengenesini kullanamayız tabii. Fazlaca Portekiz'i hatırlatır. Onu ya vururuz, Teddy Sanchez gibi veya İngiltere'de yaptığınız gibi asarız. Her şey düşünüldüğünde, asmak daha iyi. Daha ağırbaşlı olur.

- Daha kesin.

- Doğru. Doğru. **Ama bakın, bir fikir için savaşan bir insan, bir kahramandır. Ve öldürülen bir kahraman bir şehit olur ve bir şehit derhal bir efsane olur. Bir efsane bir insandan daha tehlikelidir; çünkü bir efsaneyi öldüremezsiniz.** katılıyor musunuz Shelton? Yani, Antillerde onun hayaletinin dolaştığını düşünün. Efsaneleri ve şarkıları düşünün.

- Ordular olacağına şarkı olsun.

- Şarkı olacağına sessizlik olsun. Ve bu? **İHANET EDEN BİR KAHRAMAN ÇOK GEÇMEDEN UNUTULUR.** Pekâlâ, bakalım ihanet etmeye istekli mi? Şimdi düşünelim, José Dolores kime karşı ayaklandı? Teddy Sanchez'e karşı. Ve siz General, Teddy Sanchez'i bertaraf ettiniz. Şimdi bu, sanıyorum size ortak bir nokta sağlar. Bakın, burada José Dolores'in çok utanca düşmeden açıklayabileceği bir mantığın başlangıcı var.

- Sizce bunu yapar mı?

- Siz olsanız yapar mıydınız? Ben mi? Tanrı aşkına Sör William! Hayatta kalmak için her şeyi yapardım. Ama, José Dolores Hayatta kalmak için bir insan ne yapar bilemezsiniz. Onu deneyene kadar asla bilmezsiniz. Evet, Queimada'yı terk ederse. Ve Antiller'i, General. Ve Antiller'i, Mr. Shelton. Bununla ilgilenir misiniz? Ben bitirdim General. Bu sizin göreviniz.

**

General

José Dolores'e ne teklif ettiysem gülmeye başladı. Bir şehit daha olacak Sör William. Ya siz, beni mi bekliyordunuz?

Yatmaya gidiyordum. Mümkün olan her şeyi kullandım ve ona çok para önerdim. ve özgürlüğünü tabii ki.

- Sör William.

Walker:

- Ben uyumaya gidiyorum.

**

Walker: Görüyor musun Paco? İngiltere'de işte böyle yaparlar. Seni kamp dışına çıkaracağım, atımı alabilirsin. Çok geç olmadan fark etmemelerini sağlayacağım. Pekâlâ, haydi. Fakat José Bir şey kaybetmiyorsun José. Hiçbir şeyden vazgeçmiyorsun. Senden hiçbir şey istemiyorum. Sadece bir daha yakalanmamaya çalış. Haydi, ama fazla zamanın yok. Tanrı'm, be adam, git! Zamanın tükeniyor. Haydi, özgürsün! José, özgürsün. Özgür. Anlamıyor musun? Neden? Ne yararı olur? Ne anlamı var José? Bu bir meydan okuma, belki? Bu bir tür intikam mı? Ama öleceksen eğer ne tür bir intikam bu? Bilemiyorum José! Sadece çılgınlık gibi görünüyor. Neden?

**

José Dolores:

İngiliz. Ne demiştin hatırlıyor musun? **Uygarlık beyazlara ait. Ama hangi uygarlık ve ne zamana kadar?**

**

162 Yazılar

GİT VE SÖZLERİMİ ÇARPIT

Çınar Oskay
14 Aralık 2013

Kimse neden bahsettiğini tam olarak anlamasa da Slavoj Zizek dünyanın en ünlü filozofu.

Ona 'felsefenin rock starı' diyorlar.

Dehayla delilik arasında gidip gelen bir hiperaktif, gördüğüm en süratli düşünen insan ve müthiş sevimli bir karakter...

'Sapığın Sinema Rehberi' adlı muhteşem filminin devamı 'Sapığın İdeoloji Rehberi' dünyada gösterime girdi.

İstanbul'da otelinin resepsiyonunda buluşmak istiyor.

Çok uykusu olduğu için bastıra bastıra "Sadece yarım saat" diyor.

Neyse ki konuşmaya başladı mı kendini durdurabilmesi epey zaman aldığı için söyleşi bir buçuk saat sürüyor.

Barda kola shot'larıyla (içki içmiyor) ve kahkahalarla devam ediyor!

Röportaj sonrası beynimin genleştiğini hissediyorum!

İşte Sloven filozof ve psikanalist Zizek'ten Gezi Parkı, aşk ve dünyanın gidişatıyla ilgili uyarılar...

Son kitabınızın kapağında arkanızda alevler içinde bir araba, üzerinizde İstanbul yazan bir tişört var. Nedir anlamı?

-Tamamen fotoşop, bir anlamı yok gerçekten.

Gezi Parkı eylemlerini izlediniz mi?

-Beni ilgilendiren tarafı şu: Yunanistan, İspanya gibi ekonomileri çöken ülkelerde protesto normal. Ama Türkiye, Brezilya hatta İsveç'tekiler son derece gizemli. Bu ülkeler model, ekonomik patlama yaşıyorlar. Henüz zengin olmasanız da 30 yıl önceye oranla durumunuz çok iyi. O zaman protesto neden? Bu sizin bilmece. Benim cevabım karamsar ve hüzünlü.

Nedir?

-İnsanlar işler berbatken isyan etmez. Devrimler, ayaklanmalar hiçbir zaman böyle başlamaz. Tersine, hayat iyileşirken beklentiler artar. Fransız Devrimi, monarşi çok sert ve acımasızken ortaya çıkmadı. Kral 1750'den beri güç kaybediyordu. Anti komünist ayaklanmalar da öyle. 1956 Macaristan'ında liberal komünist başbakan Nagy İmre zaten iktidardı. Açılma başlamıştı ama yetmedi. Bu sebeple Kuzey Kore'de devrim olmayacak. Bu çok üzücü bir ders. Diktatörlere tavsiyem şudur: Sonuna kadar acımasız olun ve asla geri adım atmayın.

DÜNYAYLA İLGİLİ 4 UYARI

1- AKIL KONTROLÜ

-Tüm devletlerin gizli polisleri aklımızı nasıl kontrol edebilecekleri üzerine çalışıyor deliler gibi. Çin'de Biogenetik enstitüsünden biriyle tanıştım. Bana hedeflerinin Çin ulusunun fiziksel ve ruhsal iyiliği olduğunu söyledi. Bunu resmen söyledi! Ütopya değil, geliyor!

2- YA İÇİNDESİN YA DIŞINDA

-Rusya'da Moskova'da ya da Leningrad'da yaşamak bir ayrıcalık. Diğer yerler ise 'dışarı'. Moskova'dan trenle iki saat uzaklaş bak ne oluyor! Eminim Anadolu'da da öyledir. Bu, eski tip sınıf ayrımından bile sert.

3- BİYO-GENETİK AYRIM

-Hindistan'da bebek fabrikası. Birkaç gün önce ilk bebek fabrikası açıldı! Her an yüzlerce kadın hazır bulunuyor. Diyelim ki paran var: Batılı bir adamsın ama karınla çocuk yapamıyorsun. Ya da karın vücut güzelliğini kaybetmekten korkuyor. Bir doktora gidiyorsun, spermini veriyorsun, oraya gönderiyorsun. Kadın senden hamile kalıyor. Çocuk gelirken gidip siparişi teslim alıyorsun! Yüzlerce kadın var! İşleri yılda bir kez hamile kalmak! Bu iş zenginler ve fakirler biyolojik olarak farklı türler haline gelinceye kadar sürecek!

4- TEKNO SINIF SAVAŞI

Matt Damon'ın Elysium'unu gördün mü? Dünya büyük bir varoş. Tepede büyük bir uzay istasyonu var. Bahçeler içinde, yönetici sınıf burada yaşıyor. Felaket sonrası, kıyamet sonrası filmlerin, dizilerin, bilgisayar oyunlarının popülerliğine bak... Hep bir sınıf meselesi var. Bir varoş, döküntü bir yer... Karşısında izole, ayrıcalıklı bir hayat... Bir şekilde buna doğru gidiyoruz. Dünyada adam başı en çok helikopterin düştüğü Sao Paolo gibi.

Yani iyi yola giren ülkeler isyana daha müsait...

-Biri bu, evet. Ama ikinci bir şey var. Her ilerlemenin bir bedeli, karanlık yanı vardır.

Nasıl?

-Mesela Çin... Her Çinli 40-50 yıl önceye oranla aşırı derecede daha iyi yaşıyor. Ama toplumsal ayrışma hat safhada. Mısır'a bakın... Mübarek'in altında hayatları biraz iyileşti. Ama yeni eğitilmiş orta sınıf çok daha fazla şey istiyordu.

Bazı entelektüeller Gezi Parkı olaylarına "Haysiyet isyanı" dedi.

-Buna katılıyorum. Ama haysiyet nötr bir kavram. 10-20 yıl önce daha az mı hakarete uğruyorlardı? Hayır. Değiştiler. Türkiye gelişti ve standartları yükseldi. 40 yıl önce, daha çok ezilirken neredeydi bu haysiyet? Normal karşılıyorlardı. İlerleme sayesinde hassasiyet geliştirdiler.

BU SİZİN TRAJEDİNİZ!

Bu ilerlemeyi Türkiye’de bir ölçüde protesto edilen hükümet sağladı.

-Daha ne paradokslar var. Bazı ilüzyonlardan kurtulmak gerek. Mesela geleneğin ve kökten dinciliğin ilerlemeye engel teşkil etmesi... Hindistan’da solcu arkadaşlarım harika bir şey söyledi. Hindistan geleneğe, kast sistemine, babaerkil düzene rağmen ilerliyor. Ama esasen tam da bunlar sebebiyle aşırı dinamik, iş bitirici genç işadamları, yöneticiler yetişiyor. En başarılılarına neden bu kadar çalıştıklarını sorun... Gelenekle cevap verirler: Eve ekmek götürebilmek için! Bunu Çinli ve Singapurlulardan da duydum. Çok tuhaf, standart liberal Batı kapitalizminden çok daha dinamik bir kapitalizm beliriyor.

Ve daha vahşi...

-Çok daha vahşi! Ama ortalama bireye bakarsanız geleneğe, etik kodlara, dine sıkıca bağlı olduğunu görüyorsunuz. Dinin yeniden icat edilmesi gibi. Post modern kapitalizmde daha çok çalışmanız için gereken tüm geleneksel değerler devrede! O yüzden “Türkiye’de hem modernleşme var hem İslamcılık” dememelisiniz. Hayır! Bunlar aynı madalyonun iki yüzü. Bu sizin trajediniz. Batılılaşmacı Kemalistlerin ekonomik gelişmeye daha az yatkın olması...

Belki siyasi değişime bile...

-Günümüzün paradoksu bu. Sevmediğim, yeni bir dünya bu. Çin, Singapur... Umarım Türkiye böyle olmaz. Batı’dan bile iyi işleyen bir kapitalizm; yarı otoriter bir rejimde muhafazakâr etik, öncelikler, kaygılar vs. Bence geleceğimiz bu. Rusya buraya gidiyor. Aşırı sert kapitalizm, yolsuzluklar... Ama kiliseden hükümete tam destek!

İslam’da aslında özgürleştirici unsurlar olduğunu yazmıştınız

-İslam’a özel bir hayranlık beslediğimi söyleyemem. Batı’daki bazı solcular İslamofobi ile suçlanmaktan korktukları için korumacı davranıyor. Ama iki-üç yıl önce Osmanlı İmparatorluğu’nu ironik olarak övmüştüm. Beni muhafazakârlara koz vermekle suçladılar. Her din faydacıdır. Kutsal metinlerde ne ararsanız bulursunuz. Harika bir tarih kitabı okudum. 1800’lü yıllarda Fransız bir gezginin İstanbul izlenimleri... Osmanlı’ya karşı biri. “Ortodoks rahiplerin yahudilerle konuştuğunu görebiliyorsunuz” diyor şaşırarak ve eleştiriyor: “Nerede ulusal kimlikleri!” diye soruyor. Şimdi İslamcılar hoşgörüsüz olarak biliniyor, 200 yıl önce Avrupa onları fazla hoşgörülü buluyordu. Yani her dinde her şeyden bol bol vardır. Bugünkü İslamcılık geleneksel İslam filan değildir. Tipik modern; hatta post modern bir fenomendir.

Allahım! Bunu hatırlayacak kadar yaşlandım! 40 yıl önce Afganistan en çoğulcu, en laik [Ortadoğu](#) devletiydi. Sivil, laik, Batıcı bir kralları; güçlü bir Komünist partileri vardı. ABD’ye bakalım... FBI, iki milyon Amerikalıyı köktenci Hristiyan potansiyel terörist olarak gözetim altında tutuyor. Teröristlerin topluma oranına bakarsanız Arap ülkeleriyle benzer rakamlar görürsünüz. Modern kapitalizmde insanları köktencilğe sürükleyen bir şey var.

İNSANLARI UYANDIRMAYA ÇALIŞIYORUM

Brezilya’da protestolar dünyanın en gelişmiş şehirlerinden Sao Paulo’da başladı.

-Evet. Buradaki gösteriler otobüs parasıyla ilgili filan değildi. Yunanistan’daki gösteriler ne kadar farklı görünürse görünsün, bir şeyle birbirine bağlı: Küresel kapitalist dinamiklere başkaldırı... Şimdi korkunç

166 Yazılar

bir şey söyleyeceğim: Tarihin herhangi bir noktasında ortalama insanın bu kadar iyi yaşadığı bir zaman olmuş mudur? Muhtemelen hayır ama yine de sokaktalar. Kapitalizmin sorunu burada.

Yanlış bir hayat doğru yaşanılmıyor. Peki ne yapmalı?

-Basit formüllerimiz yok. Sophie Fiennes ile yaptığımız 'Sapığın İdeoloji Rehberi' filminde bunu yapmaya çalıştım. İnsanları uyandırmaya çalışıyorum. Dini bir anlamda değil; "Aman Tanrım! Bu normal mi? Neden böyle yapıyoruz?" desinler... Alain Badiou ile Güney Kore'deydik. Türkiye'den bile iyi, tam bir ekonomik zafer modeli! Japonya'yı yakalamak üzere. Samsung Apple'ı geçiyor vs. Ama dünyada kişi başı intihar oranı en yüksek ülke. Çok acı çektikleri 20'nci yüzyıl sonrası -Japon işgali, Kore Savaşları vs.- hiçbir emniyet kemeri olmadan kendilerini modernizasyona bırakıyorlar. Hipnotize olmuş gibiler. Özellikle genç nesil. Delice bir ritim; çalışma temposu, eğlence ama mecburi gibi, sanki eğlenmek zorundaymışçasına... Rahatlayacak vakit yok. Çünkü rahatlamak da onlar için organize edilmesi gereken, son derece aktif bir şey. Bilgisayar oyunlarında hep şampiyonlar. Oğlumdan biliyorum. Uluslararası bilgisayar oyunu müsabakalarını hep kazanıyorlar. Şunu dinle! Bir teknik var: Kendini serumla besleyip, penisine bir sonda bağlıyorsun. Yemek yemeden, tuvalete gitmeden 2-3 gün bilgisayar oynayabiliyorsun. Bunun altında hep bir korku var: Bir saniye için bile aktif olmayı bırakırsam bir anda hayatımın manasız olduğunu hissedeceğim, çökeceğim.

Ve hep yalnız olarak...

-Bunu fark etmen güzel. Ama bu eski, bildiğimiz yalnızlık değil. Kalabalıkta yalnız olmak. Mesela bugün facebook'a pornografik çıplak fotoğraflarını koyarsan eski teşhircilik gibi olmaz. Milyonlar senin çıplak halini bile görse hâlâ yalnızsın. Gerçek sekste bile insanlara birer plastik penis, plastik vajina gibi davranıyoruz. En azından Batı'da ana kural şu: Diğer insanlara çok bağlanma. Çok âşık olma, mesafenin kuru. Budizm bu yüzden tutuyor. Star Wars'ta dedikleri gibi: "Nesnelere çok bağlanma" yani uzakta durarak özgür kal. Bir kadına ya da bir erkeğe çok tutkulu şekilde âşık olma bu hastalıklı bir durum sayılıyor. "Nedir bu takıntı?" diyorlar.

CHOMSKY HÂLÂ ESKİ SOLCU BİR PARANOYAK!

Eyvah! Daha dün en yakın arkadaşşıma benzer bir şey söyledim!

-Ne yaparsan yap, ben bir liberalim. Farklı tatminsizlik biçimlerimiz var. Dışarda bırakılanlar var. Afrika'nın ortasında Fildişi Sahilleri'nde dünyanın en büyük gettosu var. 50 milyon kişilik dev bir varoş. Görünmez insanlar var. Görünmez koca ülkeler var! Kongo gibi! Sürekli savaş, yerel savaş tanrıları... Ama dünya ekonomisiyle mükemmelen bütünleşmiş... Bu yüzden insani yardım fikrinden tiksiniyorum. Fakirleri bir yerde tutmak, kendini iyi hissetmek içindir. Çevre de öyle. Büyük soruları sormak yerine terörize ediyoruz. Aman, bütün gazeteleri ayırdınız mı? Kola kutularını geri dönüşüme soktunuz mu? Ama kimse Kanada'nın nasıl [petrol](#) çıkardığını sormaz.

Bu sistemin sorumlusu kim?

-Kendiliğinden. Burada Chomsky'den ayrılıyorum. Bence o hâlâ eski solcu paranoyak. Yalan söyleyen, hile yapan insanları suçluyor.

Mısırlı İslamcı yazar, şiddet İslam'da şiddetin babası sayılan... Kitabını okudun mu?

Seyid Kutb mu? Birazını...

Korkunçtu. Mesela Amerikan hayatına karşı haseti. Gerçek köktencilere saygım var. Amerika'daki Amish'ler, Tibetli Budistler... Onlar bizi kıskanmaz. Dostça bakar. Nefret etmez. Sadece biz Batılıların aptal olduğuna inanırlar. Beni gıcık eden sahte radikallerdir. Nefretleri kendilerine gerçekten güvenmemelerinden kaynaklanır. Onlar yeterince köktenci değildir, gerçek inançlı da değildir. İslam'a ne kadar dostça yaklaşsak bizden o kadar tiksiniyorlar. Çünkü bizden tam da bu yüzden, özgürleşmiş, rahat hayat tarzımız yüzünden nefret ederler.

Babam bir akademisyendi. Ve ciddi bir şey anlatırken sürekli espriler yapıp güldürürdü. "Yoksa dinlemezler" derdi. Siz de kendinize "Popüler komedyen" diyorsunuz. Bu bir taktik mi?

-Evet, belki onun gibi ben de bilerek yapıyorum. Bir-iki belaltı espi yapıp dikkati toplar, sonra zehri verirsin! Kim teorinin sıkıcı olması gerektiğini söylemiş! Hegel'de pis espriler gırladır. Diyalektik, esprilerle doludur. Ayrıca her şey sarpa sardığında sadece komedi işe yarar. Mesela Holocaust ile trajik tüm söylemler sahtedir. Auschwitz'teki dehşet korkunçtu. Ama bundan sadece çılgın bir mizah üretilebilir. Mesela İtalyan 'Pasqualino Sette Bellezze' yi görmelisin. Auschwitz'te bir adam, Giancarlo Giannini canlandırıyor. Hayatta kalmak için çirkin bir Alman kadını tavlaması gerekiyor. Müstehcen bir komedi ama ne kadar yerinde! Bir trajedide, kurban olarak haysiyetini koruyabilirsin. Ama bunu Auschwitz'ta yapamazsın. Auswitz'te haysiyetini kaybetmen gerekir.

ÇOĞU FİLOZOF UCUZ ONLARI SATIN ALABİLİRSİNİZ

Gazetecilerden nefret ettiğinizi duydum...

-Hayır, kendilerini çok ciddiye alan entelektüellerden nefret ederim. Neyi keşfettim biliyor musun Bosna'da... Bir şairin onaylamadığı bir diktatörlük ya da ırkçı soykırım yoktur. Gazetecilerde minimum bir onur düzeyini korumaya çalışanların oranı diğerlerine göre en yüksek olabilir. Bence çoğu filozof ucuz, onları satın alabilirsiniz.

Yine de günlük gazeteci işleri yerine felsefe daha iyi geliyor. Söyleşiye hazırlanmak için iki gündür filmlerinizi izledim, kitaplarınızı okudum. Stres, sıkıntı kalmadı...

-Kendini suçlu hissetme. Kendini iyi hissedersen tüketim ideolojisinin parçası olursun duygusuna kapılma.

Yo, tam tersi. Acayip iyi hissediyorum.

-İşte protestolarımızı böyle, kahaahalarla yapmalıyız! Sana süper bir örnek vereyim... Saraybosna kuşatma altındayken kabareler patladı. Kendileriyle alay ettiler. Sırp şehir kuşatmış, elektrik ve gaz sürekli kesiliyordu. Çok garip bir şaka vardı: "Auschwitz ile Saraybosna arasındaki fark nedir? Auschwitz'te en azından gaz hiç kesilmiyordu.." Olay budur! Bu kadar umutsuz bir durumda bile kurbanı oynamadılar. Kadınlar açlıkta ölmek üzereyken bile sokağa çıkarken ruj sürdü. Bu yüzden gelip de onlara gıda yardımı yapan insani yardımcılardan nefret ettim. [Birleşmiş Milletler](#) sadece havaalanını kontrol altına aldı. Karadzic "Bir tabur ile kuşatmayı yaracak serbest koridor açabilirlerdi" dedi. Batı bunu neden yapmadı? "Ah, zavallı Bosna, keskin nişancılar herkesi öldürüyor" dedikçe sapıkça bir zevk alıyorlardı. Belki bilirsin. O zamanlar Berkeley'de Alfred Hitchcock ile ilgili bir konferansa katıldım. Amerikalı bir ahmak bana saldırdı: "Ülken bu durumdayken sen nasıl Hitchcock filmleri gibi fuzuli bir konuda konferansa gelersin" dedi. Patladım: "Yok ya! Yani sen Hitchcock ile ilgili konuşabilirsin ama biz kurban gibi davranmalıyız öyle mi! Neden sen Yugoslavya'daki acıları anlatmıyorsun ve ben Hitchcock ile ilgilenmiyorum?" Tabii, o ülkem Slovenya'da bir çatışma

168 Yazılar

olmadığının farkında değildi. Onlar için hepsi aynı. O yüzden asla unutmamalıyız: Evet, köktencilikle mücadele etmeliyiz ama esas sorun hakim liberal ideolojidir. Tıkandık. Bir şey yapmazsak ortaya çıkacak toplum hiçbirimiz için iyi olmayacak. Çıldırmış bir toplum olacak. Berlusconi gibi. Terry Gilliam'ın Brazil filmini gördün mü?

Evet, harika bir film.

- Geleceğimiz bu. Diktatör ama çıldırmış. Bence gelmiş geçmiş en iyi İngiliz filmlerinden biri. Dahice.

GİT VE SÖZLERİMİ ÇARPIT

Türkiye'ye sık sık geliyorsunuz galiba?

-Neden Türkiye'yi sevdiğimi biliyor musun? Çünkü ilkokulda beynimi yediler, Türkler hep kötü adam, her kötülüğün sebebiydi. Sırp tavrı şuydu: 'Türk işgali olmasaydı, Batı'dan daha ilerde olurduk. Her şey sizin suçunuz!' Sonra kitap okumaya başladık ve gördük ki siz göreceli olarak hoşgörülü işgalcilerdiniz. Tamam, kafirler için verginiz vardı ama yine de! Bu belki okuyucularınızı eğlendirir. Tarihçiler anlattı. Türk İmparatorluğu'nun çöküşü sence ne zaman başladı? Sadrazam bizden biri olunca! Sokullu Mehmet Paşa!

Biz onu en iyilerden biriymi diye biliriz.

-Ben öyle duymadım. Bir de bütün akrabalarını getirmiş. Bizden birini alma şapşallığını yapmışsınız!

Size haksızlık yapamayacağım! Sultan Süleyman'ın veziriydi. Osmanlı, gücünün zirvesindeydi onun zamanında!

-Ya, sen öyle san. Yavaş yavaş çökmeye başladınız sonra.

Hahaha. Olabilir.

Bir de Padişahınızın İstanbul'u fethettiği filmi gördüm.

Hadi canım! Fatih dizisini mi?

-Hayır, bir film. Havaalanından almıştım. Sonunda Ayasofya'ya giriyor. Elinde Hristiyan bir bebekle yürüyor.

'Fetih 1453' mü?

-Evet! Fetihten sonra Hristiyanlara garanti verdiği doğru ama üç gün boyunca askerlerinin yağma yapmasına izin verdi. Hristiyanlar Kudüs'ü aldığında Arapların hepsini öldürmedi, köle yapmak için esir aldı. Ama Yahudilerden hepsini öldürdüler. Selahaddin Kudüs'ü geri aldığında Yahudilere şunu söyledi: "Şimdi geri dönmekte özgürsünüz." İnsanlar Yahudi-Müslüman gerginliğinin ne kadar yeni bir şey olduğunu bilmiyor. Saraybosna'daki Yahudilerin çoğu İspanya'dan gelme. İspanyollar o kadar aptaldı ki Arapları kovdu, Yahudileri kovdu ve fiyasko başladı.

Peki. Söyleşi için çok teşekkür ederim...

-20 yıl önce Kudüs'te bir gazeteci bana neden psikanalist olmadığımı sordu. "Büyük sorumluluk. Tek bir yanlış kelime etsem, krizdeki birini intihara sürükleyebilirim" diye yanıt verdim. Ertesi gün gazetede resmim, üstünde başlık: *"Slavoj Zizek: Bir insanı tek bir kelimeyle öldürebilirim!"* Şimdi git ve sözlerimi çarpıt. *'The Thin Blue Line'* diye bir belgesel var. Orada biri şunu diyor: *'Ortalama bir savcı bir suçlunun ceza almasını sağlayabilir ama suçsuz birini kodese tıkmak için gerçekten yetenekli olmak gerekir.'* Bence ortalama bir gazeteci sözlerimi aktarabilir ama sözlerimi alıp, söylemek istediğimin tam tersini söyletebiliyorsan, işte gerçekten iyi bir gazetecisin demektir!

THE THIN BLUE LINE- İnce Mavi çizgi (1988) Film

THE THIN BLUE LINE- İnce Mavi çizgi (1988)

Hayalde Gör Düşte Gör

Yönetmen: Errol Morris

Ülke: ABD

Tür: Belgesel | Suç | Gizem

Vizyon Tarihi: 25 Ağustos 1988 (ABD)

Süre: 103 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Errol Morris

Müzik: Philip Glass

Görüntü Yönetmeni: Robert Chappell, Stefan Czapsky

Yapımcı: Brad Fuller, David Hohmann, Lindsay Law

Oyuncular: Randall Adams David Harris Gus Rose Jackie Johnson Marshall Touchton

Çeviri: Lonelyloner

Özet

Hiç bir zaman işlemediği bir cinayet yüzünden idama mahküm edilen Texas'lı bir adamın hikayesini anlatan bu belgesel film aynı zamanda soruşturmanı gıdaşatı ve insan hayatına mal olabilecek hataların nasıl gerçekleşebileceğine dair ipuçları veriyor.

Çekildiği yılda belgesel tarihini alt üst etmiş bir film. Filmdeki röportajlar ve itiraflar kanıt olarak gösterildi ve yargılanan kişiyi idamdan kurtararak beraat ettirdi. Film 1970'ler de işlenen bir polis cinayetini aydınlatmak için o dönemdeki görgü tanıklarıyla, polislerle ve sanıklarla yapılan röportajlardan oluşuyor.

Film genel anlamda 12 Angry Man'in gerçekte vücut bulmuş hali olarak tanımlanabilir.

Film Alt yazısı

Ekim ayında, kardeşimle Ohio'dan ayrılıp, California'ya doğru yola çıkmıştık. Bir perşembe gecesini Dallas'a gelmiştik. Cuma sabahı, yumurtamı yiyip kahvemini içerken, iyi bir iş sahibi olmuştum. Sanırsınız ki herkes işten çıkmıştı. Yarım gün şehirde olmayacaktım ve bir işim olacaktı. Her şey yerli yerine oturuyordu. Sanki kaderimde burada olmak vardı. Birkaç kez evden kaçmıştım. Bir ya da iki kez. Tam bilmiyorum. Bu olaylar olduğunda, David evden kaçıyor. Babamın tabancalarından birini ve bir tüfek almıştım. Bir komşunun da arabasını. Evlerine girdim ve anahtarı aldım. Ne olduğunu tam olarak hatırlamıyorum. Sonunda kendimi Dallas'ta bulmuştum. İşe gittim ama kimse gelmedi. Hafta sonu olduğundan, bazen çalışırlar, bazen de çalışmazlardı. Eve dönerken, benzinim bitti. Elimde benzin bidonuyla sokakta yürürken birisi yanımda durdu. Elimde benzin bidonu olduğundan benzinimin bittiğini düşünmüş olmalı dedim. Arabamdan da 90 metre uzaktaydım. Şükran Günü olduğundan, açık benzin istasyonu yoktu. Durdu ve yardıma ihtiyacım olup olmadığını sordu. Dallas'ın bir yerinde arabayı sürüyordum. 16. caddeye dönmüştüm ki birini gördüm ve benzinimin bittiğini düşündüm. Yardımcı olmak için arabaya aldım, işte o adam Randall Adams'tı. Sonunda kendimi onun ve kardeşinin kaldığı yere giderken buldum. Gecenin ilerleyen saatlerinde dışarı çıktık, bira içtik. Biraz esrar falan içtik. O gece sinemaya gittik. Cumartesi kalker işe giderdim. Neden o çocukla karşılaştım?

Bilmiyorum. Neden o zaman benzinimin bitti?

Bilmiyorum. Ama oldu işte. 29 Kasım 1976 22 Aralık 1976

Beni aldıkları gün; 21 Aralık'tı. Beni üst kata çıkardılar. Kaçınıcı kat olduğunu hatırlamıyorum. Beni küçük bir odaya soktular.

Gus Rose içeri girdi.

Elinde imzalamamı istediği bir itiraf vardı.

İmzalamamı söyledi.

Söylediklerime kulak asmadı. O kâğıt parçasını imzalamamı söyledi.

Ben de imzalamayacağımı söyledim. "Benden ne istediğinize dair hiçbir fikrim yok. Ama hiçbir şekilde bunu imzalamayacağım." dedim. Odadan çıktı. 10 dakika sonra geri geldi

ve masanın üzerine bir silah koydu. O silaha bakmamı istedi. Ben de baktım.

Elime almamı istedi.

Ben de ona: "Hayır, alamam." deyince, beni tehdit etti.

Ben de yine kabul etmedim.

Beylik tabancasını bana doğrulttu.

Bir süre birbirimize baktık, o süre bana saatler gibi gelmişti. Namlunun bana doğrultulması hoşuma gitmez. Tehdit edilmekten de hiç haz etmem. Sonunda, imzayı attırmak için beni öldürmek zorunda kalacağını anladığı zaman sanırım imzadan vazgeçti, çünkü silahını geri yerine koydu. Masadaki silahı da alarak, beline koydu ve bir hışımla odadan çıktı. Başlangıç aşamasında nasıl birisi olduğunu, neyi sevip neyi sevmediğini anlamak için sıradan, arkadaşça bir konuşma yaptım. Kısa bir sürede de vicdanının sızlamadığını fark ettim. Yaptıkları, onu hiçbir şekilde rahatsız etmiyordu. Başka şeyler yaptığından bahsediyor ve rahatsız olmuş gibi bir tavır sergilemiyordu. Yüzünde hiçbir ifade yoktu. Sanki oturmuş da duvarın renginden falan bahsediyor gibiydi bir polisi öldürmüş gibi değildi. Soruların hiçbirine tepki vermemişti. Masumiyet rolünü abartılı şekilde oynuyordu. Hiçbir şey yapmadığını iddia ediyordu. Onu neden sorguladığımıza bir anlam veremiyordu. Ne mücadele etmiş ne de karşı koymuştu. Sadece masum olduğunu iddia etmişti. O Cumartesi ne olduğunu, o çocukla nasıl karşılaştığımı anlattım.

Aynı şeyleri söyleyip duruyordum.

Bana inanmak istemiyorlardı.

Ne bir telefon açmama ne de bir avukatla görüşmeme izin verdiler.

Ne kadar böyle sürdü bilmiyorum. 2 paket sigara içmiştim ve onun üstüne uzun bir süre de içememiştim. Wood ceza makbuz defterini yanına almamış. Arabada, ön koltukta bırakmış bu da demek oluyor ki, ceza kesmeyecekmiş. Muhtemelen farlarını açmalarını isteyecekti. Arabanın çalıntı olduğunu bilmiyormuş. Bence, büyük ihtimalle sürücünün ehliyetini soracak ve farlarını açmasını söyleyerek gitmesine izin verecekti. Memur Wood'un eşi, ona kurşun geçirmez bir yelek almış ve Noel Ağacı'nın altına koymuş.

Ya da Noel zamanında vermek için bir yere koymuş. Ortağı devriyeye çıkan ilk kadın memurlardan birisiymiş. Kuzeybatı Karakolu'na bağlı, devriye gezen memurlarmış.

Gece vardiyasında çalışıyorlarmış.

Hazır yiyecek satan restoranlardan birine gitmişler ve kadın memur bir malt almış.

Bu araç geldiğinde de, içinde iki kişi varmış ve farları kapalıymış.

Çok büyük bir şey yokmuş ama kenara çekmeleri için tepe lambalarını açmış.

Sadece farları kapalı olduğu için sürücüyü uyaracaktı.

Polis arabasından çıkıp arabaya doğru ilerlemiş.

Sürücü tarafındaki pencereye ulaşana dek doğru yerde duruyormuş. Sürücü dönmüş ve küçük kalibreli bir silahla ateş etmiş. İlk mermi koluna isabet etmiş. Elinde fener varmış. Mermi fenere isabet etmiş ve oradan sekerek koluna gelmiş. Bir sonraki kurşun ise tam göğsüne gelmiş.

172 Yazılar

Memur yere, sağ şeride yığılivermiş.

Düştüğü yerde de kan kaybından vefat etmiş.

Bayan memur arabadan çıkmış. Kaçan şüphelinin üzerine tüm şarjörü boşaltmış ve yerdeki memura yardım etmek için koşmuş. Yapılması gereken telsizden cankurtaran çağırmaktır. Sağduyu da aynı şeyi söyler. Ama siz olsanız ne yapardınız?

Ve o anda, bayan memur tamamen dağılmış.

Ve kan. Yerde o kadar çok kan varmış ki. Gerekeni yapmadığı için onu nasıl sorumlu tutabiliriz ki?

Ama asıl sorun plakayı hatırlayamıyor olmasıydı. İçinde HC olan Teksas kayıtlı bir plaka. Elimizdeki ipuçlarına bakarak ne kadar şey biliyoruz diye baktığımızda hiçbir şey bilmediğimizi fark etmiştik. Tek bildiğimiz mavi bir Vega aradığımızdı.

Muhtemelen Teksas eyaletine kayıtlı tüm mavi Vegalar durdurulmuş ve kontrol edilmiştir. Bazı insanlar artık karakolları arayarak: "Bende bir Vega var ama mavi değil. Ama gelip emin olmak için kontrol eder misiniz?"

Aradığınızın ben olmadığımından emin olun ki, artık ben durdurulmak istemiyorum. Korkuyorum." diyorlardı. 50 Dedektif Polis Katilini Arıyor Cinayeti araştırmakla görevlendirilmiş iseniz tanıklarla boş yere uğraşır durursunuz. Ama elinizdeki tanık bir polis memuru ise size o bayan memurdan daha fazla bilgi vermesini beklersiniz.

Prosedür şudur:

İki kişilik bir birimde, ikisinden biri bir araca yaklaşırken diğeri aracın sağ arka tarafında pozisyon alır.

Böylece aracın içinde olan biteni gözleyebilir.

Ve sürücünün solundaki memurun başı derde girerse ortağı yardım etmek için uygun durumda olmuş olur. O zamanki söylentilere göre ortağının arabanın içinde oturduğu yönünde.

İşte bu noktada anlaşmazlıklar var. Her şey tamamen bir anlık olay, bayan memur aracın içinde miydi yoksa dışında mı?

Aracın tamamen mi yoksa kısmen mi dışındaydı?

Yoksa aracın içinde kapı kapalı halde mi oturuyordu?

Sanırım yaptığımız şey gerçekten işe yaramıştı. Aslında hiçbir işe yaramamıştı. Baştan anlatayım. Ama ilginç bir yöntemdi ve çok paraya mâl olmuştu ama denemeye değerdi.

Her ihtimali değerlendirmemiz gerekiyordu. California'dan gelen birisiydi. Adını hatırlamıyorum, kendisi bir hipnoz uzmanıydı. Onu çağırdık ve bayan memuru hipnoz altında sorguladık. İlginç olan şey bayan memurun araçla ilgili hiçbir şey hatırlamamasıydı.

Malt aldığını hazır yemek satan bir yerde durduklarını, bilmem ne burgerı hatırlıyordu. Bunların hepsini hatırlıyordu ama aracı durdurmak için yola çıkışlarından başka hiçbir şey hatırlamıyordu. Hatırladığı tek plaka ise; daha önce aradıkları bir vurup kaçma vakasındaki plakaydı. Noel'e çok az bir süre kalmıştı. Bir memur cinayetinin çözülmemesinin bu kadar uzamasına daha önce Dallas'ta şahit olmamıştık. Daha önce çok fazla bu tip cinayet olmuş ve hepsi kısa sürede çözülmüştü. Bu vakada süre neredeyse bir aya yaklaşmıştı ve biz hâlâ sonuca ulaşamamıştık.

. Sonunda Vidor, Teksas'tan gelen bir haberle olayı çözmemize yardımcı olacak bir fırsat yakalamıştık. Vidor'da yaşayan Bay Calvin Cunningham'ın evine zorla girilmiş ve Mercury Comet'i çalınmış.

Bizde bu suçu David'in işlediğine dair bir his oluşmuştu.

Bir kaç gündür kendisi kayıptı. Bir türlü bulamamıştık. Bir öğleden sonra, memurlarımızdan biri Cunningham'ın aracını burada Vidor'da Kuzey Ana Yolu'nda fark etmişti. David aracı terk ederek, yaya

olarak kaçmış. David'in Dallas'ta bir memurunun öldürülmesi olayına karıştığına dair ufak bilgiler edinmeye başlamıştık.

Duyduklarımız hep 3. ya da 4. ağızdan duyulan dedikodular oluyordu. Biz de onun birkaç eski suç ortağı üzerinden ona ulaşmaya çalıştık. Onlar da bize: "Biz sadece atıp tuttuğumu düşünmüştük. Onu ciddiye almamıştık." dediler. Oturmuş gece haberlerini izliyordum. Babam da kanepede uyuyakalmıştı. Birinin kapıyı çaldığını duydum. Kapıdaki David Harris'ti. İçeri aldım. Koltuğumun yanında ayakta duruyordu ve haberlerde Dallas'ta vurulan bir polis memurundan bahsediliyordu. O anda, yemin etmeye başladı. "Tanrı şahidim olsun, o domuzu ben vurdum. Onu öldüren benim." dedi. Dallas'ta bir yerlerde, kenara çektilmişler. Sanırım dediğine göre çalıntı bir arabayı arıyorlarmış. Dedisine göre, polis kenara çektilmiş ve pencereye doğru yaklaşmış. Polis iyice yaklaşıncaya, o da pencereyi indirmiş ve silahını çıkartarak polisi vurmuş. Yemin edip duruyordu. Ballandırarak anlatıp duruyordu. Herkes kendisini dinlesin diye yerinde duramıyor, hoplayıp zıplıyordu. "Evet, o şerefsizi ben vurdum." diyordu. Herkes de ona: "Tabii David, tabii." diyordu. "Tanrı'ya yemin olsun, o aynasız ben vurdum." diyordu. Dallas'a gidip gitmediğini sorduğumda, Dallas'a gittiğini reddetmişti. Herhangi bir vurma olayına karışıp karışmadığını ya da o konuda bir şey bilip bilmediğini sorduğumda da, sonuna kadar reddetmişti. David hakkında emin olabileceğiniz bir şey varsa, o da bir şeye karışmış olsa dahi vereceği ilk tepkinin her zaman reddetmek olduğudur. Daha sonra, eğer onun yaptığından kesin emin olduğunuzu hissederse ancak o zaman gerçekleri söyleyecek kıvama geliyordu. Bana 22 kalibrelik bir silah verdi. Bana silahı gösterdi ve "Bak işte onu bununla vurdum." dedi. Silahı bana verdi. Gerçek olduğunu hiç düşünmemiştim. Polisi gerçekten vurduğuna ihtimal verdiğimi zannetmiyorum. Beni Rose City'deki evinin birkaç yüz metre uzağındaki bir bataklığa götürdü.

Suyun içinde bir çorap vardı. "İşte orada." dedi.

Ve çorabın üzerine bot yağı sıkılmıştı. Silahı çıkardığımızda "Bir şeyler yapsam iyi olacak, yoksa silah paslanıp gidecek." demiştim. Silahı Dallas'taki duruşmada gördüğümde bile bataklıktan çıkardığımdaki gibi iyi durumda görünüyordu. Suyun içine atmış olsa da, silaha çok iyi bakmıştı. Vidorlu Bir Genç Cinayet Hakkında Polise Bilgi Veriyor Düşünmeye başlayınca "Ben böyle bir şey yapmadım ama yaptım diyip duruyorum. Bu iş artık benim boyumu aşıyor, ne olduğunu anlatsam daha iyi olacak. Gerçekte ne olduğunu anlatmazsam, beni ömür boyu içeriye tıkacaklar." dedi. Daha sonra da, "Sadece atıp tutmuştum. Ben böyle bir şey yapmadım ama oradaydım ve kimin yaptığını biliyorum." dedi. Sonra da, gerçeği bütün açıklığıyla anlatmaya başladı.

Hiçbir şeyi saklamaya çalışmadı. Arkadaş canlısı bir çocuk gibi davrandı. Onunla belki 15 ya da 20 dakika arkadaşça konuşmuş olabilirim. O da içten konuşsun diye. Sinirlenmesin diye bu yolu seçmiştik. Ayrıca bize hayal ettiği şeyleri anlatmasını istemiyorduk. Bize zaten bildiklerimizi anlatmasını istiyorduk. Bildiklerinin, olayla ilgili bizim bildiğimiz gerçeklerle birebir örtüştüğünü anlamam çok uzun sürmedi. Bu yüzden gerçek olmak durumundaydı. Anlattığım hikâye şuydu: Saat 12:00 civarıydı. Yani, bir sonraki güne girmiştik. Sabaha karşı bizi durdurdular. Bizi durdurduklarında, memur arabaya doğru yaklaştı ehliyetini görmek isteyince, o ateş etmeye başladı. Nasıl oldu bilmiyorum ama sanki zaman durmuş gibiydi. Sanki zaman geçmek bilmiyordu. Sanki, bir anda zaman durmuştu. Donup kalmıştık. Nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum. Sanki bir yıldırım çakmıştı.

Tekrar odasına gittik. Kardeşine o gece orada kalıp kalamayacağını soracaktı. "Kardeşim bu tip şeylerden hoşlanmaz." demişti. Neyse, odaya girdi ve bir daha dışarı çıkmadı. Ben de oradan ayrıldım. Kendimi bir park alanında buldum. Sanırım, kısa bir süre orada uyudum. Sonra da, sabah olunca 45. Yol'a girdim ve eve geri döndüm. Arabayla gezdikten sonra, ufak bir cephaneliği olduğunu fark ettim. Birkaç tabancası ve tüfeği vardı. O tabanca da yanındaydı. Sallayıp duruyordu. Ben de ona: "Hey, neden bunları bagaja koymuyorsun?" dedim.

Bir restoranda durduk birkaç sandviç sipariş verdik ve arabada yedik. Ben 6'lı bira aldım.

O tabancayı tekrar çıkardı. Ben de neden çıkardığını sordum. O da kahkaha atarak pencereyi açtı ve havaya birkaç el ateş etti. Ben de silahı kaldırmasını rica ettim. Sanırım o anda tabancayı bana verdi, ben de koltuğun altına koydum.

174 Yazılar

Sinemaya gitmek istedi, biz de gittik.

Galiba sinemaya saat 7:00 civarında varmıştık.

Hangi filmi seyredeceğimizi de o seçti.

Ben onlara arabalı sinema, bira içme sineması derim.

Yarım dolara insanları bir araya toplar, tomarla para kazanırsınız.

Bir grup insan da arabanın içinde içip sarhoş olurlar. - Söylediklerimi kabul edecek misiniz?

- Lütfen yerinize oturun-- Bu ne, Bay Brooks?

- Herkesin gördüğü gibi bir küllük. - Değil! Herkesin gördüğü gibi bu bir balyoz! Ben sizin hakkınızı savunmaya çalışıyorum! Hepinizin hakkını savunmaya çalışıyorum! Ben Öğrenci Birliği Başkanıyım!

Filmin neredeyse yarısını izlemiştik. Bir filmin yarısını izledik

ikinci filmin ilk yarısını izlemeye başladık. Zaferi istiyoruz ve zafer bizim olacak!

İkinci film pek ilgimi çekmemişti.

Yetişkinlere yönelik bir ponpon kız filmiydi.

Hangi film olduğunu hatırlamıyorum. Biraz şarap alabilir miyim?

Çok lezzetli, Ross. Yemek yapabildiğini bilmiyordum. Güzel olmuş, değil mi?

Bir de kereviz sosunun tadına bakmalısın. Olmaz.

Gitmek istediğimi söyledim. "Oturup bunu seyretmek istemiyorum. Haydi gidelim." dedim. O biraz gariptedi, sonuna kadar seyretmek istedi. Neyse, sinemadan çıktık.

Dallas'a yani motele doğru yola koyulduk.

Ufak bir dükkân vardı. Oradan bir paket sigara

ve bir gazete aldım. Ve dükkândan çıktığımda, o çocuk hâlâ arabada oturuyordu. Arabaya yaslandım ve birkaç dakika sohbet ettik iş aradığını bildiğimden ve işe hiç kimsenin gelmemiş olmamasından eğer pazartesi sabahı yanıma gelirse birlikte iş yerime gidebileceğimizi ve patronla konuşabileceğini, muhtemelen de bir iş sahibi olabileceğini söyledim. Eğer gelecekse pazartesi sabahı kendisini bekleyebileceğimi söyledim. Ne zaman işe gittiğimi de söyledim. Sonra da yanından ayrıldım. Dükkânın etrafından dolaşarak eve gittim. Eve girdiğimde, televizyon açıldı ve kardeşim uyuyordu. Tüm bu geçen süre boyunca odada yalnız başına kalmıştı.

Kendime bir sandviç hazırladım

ve televizyonda "The Carol Burnett Show"un sonunu seyrettim.

Program bitip haberler başlayınca da, haberlerin 15 dakikasını seyrettim. Hepsi bu. Televizyonu kapattım ve yattım.

En sonunda, bir tane bayan stenograf getirdiler.

Ben tüm hikâyeyi anlattım, o da kayda geçirdi.

O Cumartesi olup bitenlerin hepsini anlattım.

Stenograf daha sonra bunları daktilo etti.

25 ila 30 dakika sonra ifademini bir kopyasıyla geri geldi.

Baştan sona okudum ve istediğim gibi olduğunu görünce de altına imzayı attım. Arabayı sürdüğünü ve Inwood Caddesi'ne girdiğini 35. Eyaletler Arası Yol'dan ya da 183. Otoban'dan ayrıldığını itiraf etmişti. Arabayı sürdüğünü itiraf etti ama Inwood Yolu'na girdim dedikten sonra ifadesini o noktada sonlandırdı.

Ondan sonrasına dair bir şey hatırlamadığını söyledi. Ateş etmeyle alâkalı bir polis memurunun vurulmasıyla alâkalı bir şey hatırlamıyordu. Olayın bu kısmında sanki beyni duruyordu. Arabayı sürdüğünü, olay mahalline yaklaştığını hatırlamış ama o noktadan sonra sanki nutku tutulmuş ve otel odasına varıncaya dek olanlara dair hiçbir şey hatırlayamamıştı. Yani o 10 dakikalık kısım hariç her şeyi gayet güzel hatırlıyordu. Tam anlamıyla bir hafıza kaybı yaşamaktaydı.

Dallas'taki sabah haberlerinde bir itiraf imzaladığıma Robert Wood'u öldürdüğümü itiraf ettiğime katili yakaladıklarına ve artık olayın çözüldüğüne dair haberler çıkmış.

Dallaslı yetkililere imzalayarak verdiğim ifadem kesinlikle bir "itiraf" belgesi niteliği taşımamaktaydı. Buna rağmen, öyle isimlendirdiler.

Elbette, buna itiraz edemedim çünkü öyle değerlendirildiğinden haberdar değildim. Hiç haber okumamıştım. 2 hafta boyunca hiçbir şey duymadım. Beni kimseyle görüştürmemişlerdi. Bayan memurla çok kez konuştuk ve hatırlamasını sağlamaya çalıştık. "Plakayı ya da yardımcı olabilecek herhangi bir şey hatırlıyor musun?

" dedik. O da bize arabayı çok detaylı bir şekilde tarif etti. Daha sonra da verdiği tarifi arabaya çok yakın olduğu ortaya çıktı. Aramız gereken arabanın mavi bir Vega olmadığı ortaya çıktı. Bir Comet aramız gerekiyormuş. Mavi bir Vega arayarak israf ettiğimiz zamandan bahsetmek bile istemiyorum. Bir Vega ile bir Mercury Comet arasında farklılıklar vardır. Yani gerçekte, arabalara bakacak olursak toplanan her bilgi bir Comet'i, düzeltiyorum bir Vega'yı işaret ediyordu. İfade veren insanların hepsi güvenilir insanlardı ve yardım etmeye çalışıyorlardı. Gerçekten yardım etmek için can atıyorlardı ama edindiğimiz bilgilerin tümü yanlıştı. David Harris'in çaldığı arabanın üzerinde hiçbir delik yokmuş. Bir tane bile. Düşünün ki bir araba olduğu yerde duruyor bir noktadan başlayarak, tepeye tırmanmaya başlıyor tam arkasında ise bir kadın duruyor ama elindeki silahla bir kez bile isabet ettiremiyor. En azından bir kez isabet ettirmiş olması gerekirdi ama ettirememiş. Keşke becerebilseydi, sürücünün kafasını havaya uçurabilseydi de

ben bunları yaşamamış olsaydım. Birçok kez inceledim hatta Bay Cunningham'la birlikte araştırdık ama aracın bir kez bile isabet aldığına dair bir iz bulamadık. Daha sonra bir kurşunun belli belirsiz bir iz bıraktığı bir yer tespit etmiş. Ama daha bana söylemeye fırsat bulamadan, kızı arabanın haşadını çıkarmış.

Tam anlamıyla hurdaya çıkarmış. Ben genellikle hırsızlık mülkiyet ve bu tip davalara bakıyordum. Bana gelerek şöyle söyledi: "Siz Edith James misiniz?

Davamla ilgili sizinle görüşmek istiyorum." Hatırladığım kadarıyla böyle söylemişti. Ben de: "Tabii ki. Ne çeşit bir dava?" dedim.

O da: "Cinayet davası." deyince ben de o an şöyle düşündüm: "Hiç böyle bir davaya bakmadım ama en azından bu konuda onunla konuşabilirim." Müvekkillerinin masumiyetine inan bir aptal olduğumun düşünülmesinden nefret ederim. Çoğu insana göre kadın avukatlar kendilerine söylenen her yalana körü körüne inanırlar. Biraz saf olduğumu kendim de kabul ediyorum. Ama diğer taraftan, suçunu kabul eden ya da suçlu bulunan birçok kötü insan da gördüm ve bence az kalsın Randall da suçlu damgası yiyecekti. Bölge Savcısı

Douglas Mulder'in mükemmel bir kazanma rekoru vardı.

Sanırım Bölge Savcılık Ofisi'nden ayrıldığında hiç dava kaybetmemişti.

Bu yüzden bir efsane olarak görülüyordu. Hatırladığım kadarıyla Mulder'in söylediği her şey kendisinin ne kadar büyük bir adam olduğuyla ve tüm bu mahkûmiyet kararlarını ne kadar kolayca aldırabildiğiyle ilgiliydi.

Davayı başka birisinin almasını istedim, bu yüzden Dennis'in ilgilenmesini sağladım çünkü Dennis'in daha fazla dava tecrübesi vardı ve Dennis neredeyse bütün jüri davalarını kazanıyordu. Ayrıca Dennis, Randall Adams davasıyla çok ilgiliydi çünkü "Bu davayı biz kazanabiliriz. Elleri yeterli delilleri yok,

176 Yazılar

sadece David Harris var." deyip duruyordu. Davayı daha fazla muhakeme edebilmek için daha fazla süre talebinde bulundum ve bunu yaparken de, programımı birkaç haftaya göre düzenlemek durumundaydım çünkü Teksas, Vidor'da tam olarak ne zaman bulunacağımı belirlemem gerekliydi.

Vidor, Teksas Eyaleti'nde Ku Klux Klanı'nın karargâhıdır.

Siyahların yatacak yer bulamadıkları bir şehirdir.

Siyah insanlar orada benzin ikmali yapmak için bile duramazlar.

Dahası, Vidorlular polis memurunu öldüren kişinin bir siyah olduğunu düşünüyorlardı.

Yolda bir motelde duraklamam gerekiyordu. Eşim ve ben bir odada, bayan avukat ise başka bir odada kalmıştı. Vidor'a gidip araştırmamıza başlamak için sabah erken kalkma konusunda sözleşmiştik. Sabah saat 6 sıralarında Edith James, yani bayan avukat, kalkmış beni aramaya başlamış. Beni bulmak için park alanına giderken, bir odaya girmiş. Park alanındaki birisi: "Dallas'tan gelen avukatı arıyorsan o adam şu odada." diyerek, oda numarasını da söylemişti. Ben de Vidor'a yakın olduğumuzdan takip edildiğimizden ve gözetlendiğimizden şüphelenmeye başlamıştım.

Doug Mulder 1 haftadır oradaymış ve Vidorlulara benim doğuda eğitim görmüş bir temel haklar avukatı olduğumu ve David Harris'in itibarını sarsmak için geldiğimi söylemiş. Ve daha sonra bana soruşturmanın başında bulunan polis memuruyla görüşmem tavsiye edildi. Bende de Vidor'da güvenilebileceğim tek polis memurunun o olduğuna dair bir intiba oluşmuştu.

Polis memuru öldürüldükten sonra David Harris'in Vidor'a döndüğünü fakat tutuklanmadan önce, orada soygun yaptığını ve 7-Eleven tipi bir mağazada birinin boğazına tüfek dayadığını söylemişti. O zamanlar O'Bannion's'u 7-Eleven'da bir 22'lik tüfekle soymuştum. Başka soygunlar da yapmıştım. O zamanlar 18 yaş altı şartlı tahliyesi ile dışarıdaydım. En sonunda, Vidor'da bu olaydan sonra teslim olmuştum. Sanırım itiraf etmiştim. Tam olarak hatırlayamıyorum. Bana sen yaptın dediler. Mağazaları soyduğunu söylemiş, biz de gülmüştük. "Tabii, sen yapmışsındır." demiştik. Şapkalarımından birini ona vermiştim. Eski bir Bonnie & Clyde tipi bir şapkaydı, yana bükülüydü.

"Sana ufak bir bıyık çizelim, eline bu silahı da aldın mı

kimse seni tanımaz." demiştik. Gece saat 2 gibi, uyurken telefon çaldı. "Alo?

" dedim, o da: "Benim David." dedi. "David Haris mi?" dedim. "Evet. Yaptım. Gelip beni alabilir misin?" dedi. Ben de: "Gelip seni alamam. Uyuyorum." dedim. Vicdanı sızlamıyordu. Ben kötü bir şey yapsam, içim sızlar. "Eyvah, keşke böyle yapmasaydım." der, kendimi kötü hissederim. Ama onu rahatsız etmiyordu. Hiç ama hiç umurunda değildi. Vidor'daki Bölge Savcılığına David'e ne yapacaksınız diye sorduğumuzda, bize: "Onu Teksas Gençlik Konseyi'ne sevk edeceğiz." dediler. Biz de, aynı silahla yapılmış bir soygun olmasının biraz garip olup olmadığını düşünmüyor mu acaba diye biraz araştırma yaptık. Karşısında David Harris'in tabancası ve Randall Adams'ın bindiği David Harris'in arabası vardı. Bu sözde cinayeti işlerken kullanılan tüm araç gerecin hiçbir ceza almadan kurtulan David Harris tarafından sağlanmış olmasının ve aynı kişinin savcılık lehine şahitlik etmesinin biraz da olsa garip olduğunu düşünmemiş miydi acaba?

Tüm söylediği ise: "Vidor, Teksas'ta işler böyle yürümez. Bizimkiler o kadar... Genç bir adamın hayatını karartmak için can atan tipler değiliz." olmuştu. Birçok suça karışma savını öne sürdüm. Savımda David Harris'in polis memurunu öldürmeden önce ve öldürdükten sonra birçok seri suç işlediğini savundum. Kalbi cinayet işlemeye meyilli kötü niyetlerle dolu bir insan olduğunu söyledim.

Ama yargıç o suçlardan herhangi birini bile sunmama izin vermedi.

Ellerinde 28 yaşında bir adam vardı. Onun alternatifi ise 16 yaşındaki bir çocuktü ki Teksas yasalarına göre ona idam cezası verilemezken 28 yaşındakine verilebiliyordu. Randall Adams'a karşı idam davası açılmasının ardındaki ana sebep bence buydu. Suç üstünde yakaladıklarından değil, sadece uygun yaşta olmasından.

Yargıcın, yani Don Metcalfe'nin Dennis White'in karısı Jeanete White'a bir tek "Neden kafanıza takıyorsunuz?"

Adam serserinin teki." demediği kalmıştı. Hukuka büyük bir saygı duymam gerektiğini öğrenerek büyüdüm. Polis memurlarının, emniyet görevlilerinin yaşadığı tehlikelerin farkındaydım. Bence toplum bu konulara gereken hassasiyeti göstermiyor.

Babam FBI için çalışıyordu.

Muhtemelen de FBI için çalışmanın en kötü olduğu zamandı.

1932 ila 1935 arası Chicago'dan bahsediyorum.

Dillinger öldürüldüğünde Biograph Tiyatrosu'ndaymış.

Sıcak bir yaz akşamıymış. Sıcak havadan bunalan insanlar dışarıda yürüyüş yapıyorlarmış.

Babamın anlattığına göre Dillinger kısa bir süre içinde öldürüldüğünde insanlar hatıra olsun diye kanına mendillerini batırıyorlarmış. Bir kadını ise çok iyi hatırladığını söylerdi kadın elindeki gazeteyi havaya kaldırarak: "Elinde John Dillinger'in kanı bulunan Kansaslı tek kadın ben olduğumdan eminim." demiş.

Sonra "Kırmızılı Kadın"ın... Kadının üzerinde turuncu bir elbise varmış. Burası çok önemli değil zaten. Işıkların altında kırmızı görünmüş olmalı. Kesinlikle turuncu olduğunu söylemişti. Daha sonra o kadın Dillinger'a dokunan "Kırmızılı Kadın" olarak tarihe geçti.

Babam ise: "Gerçekten turuncular içinde bir kadındı." diyordu. Ödülüne gelecek olursak, yeni bir kürk manto ve asıl memleketi olan Romanya'ya tek gidiş bileti kazanmış. Anlattığı tüm hikâye 2 saat rötarlıydı. Ben bu çocukla sabah saat 10 gibi karşılaşmıştım. Ona göre öğle vakti buluşmuşuz. Ben saat 2 ya da 3'te Bronco Bowling'deydik diyordum

o ise saat 5 ya da 6 diyordu. Mutabık kaldığımız her şeyde, o 2 saat geriden geliyordu.

İki saat sonradan. İki saat geciktirerek.

İfadesine göre çevre yolundan çıkıp Inwood Bulvarı'na girerken arabayı ben sürüyormuşum ve bu şekilde kenara çektilmişiz. Korkmuş ve koltuğun önüne çökmüş.

Memur bize yaklaşıp feneri doğrultunca da, pencereyi indirmişim silahı çıkarıp, adamı vurmuşum.

İfadesine göre motele vardığımızda da arabadan inmişim ve ona: "Sen kafana takma. Olup biteni de unut." demişim.

Tamamen saçmalık. Polis memuru 12:30'da öldürülmüş yani onun beni en son görüşünden iki buçuk saat sonra.

Motele girmeden önce motelin bahçesinden geçerek karşıdaki küçük dükkâna gitmiş ve sigara almış. Benim de 10'dan önce sigara alıp almadığını öğrenmek için dükkândaki adamla konuşmam gerekiyordu. Ama ben Fort Worth'a uzun bir süre gidememişim.

Hapishane kıyafetiyle onu göstermemek için ailesinden birkaç fotoğrafını aldık.

Tezgahtarın arkasındaki adama fotoğrafları gösterdim.

Adam yardıma hazır görünüyordu ve bize yardım etmek istedi.

Tüm içtenliğiyle şunları söyledi: "Bu adamın buraya gelip gelmediğini hatırlamıyorum. Hangi gece geldiğinden emin olamam. O gece olabilir de, olmayabilir de. Çünkü sürekli gelip sigara alıyorlardı." Kardeşi ilk ifadesinde cinayet esnasında odada olduğunu televizyon izlediğini söylemişti. Sanırım bir güreş müsabakasıymış. Ve "Ben ve kardeşim güreş müsabakalarını severiz. Kardeşim yanımdaydı.

Kardeşim Randall tüm gece yanımdaydı. Böyle bir şey yapmış olamaz." demiş

178 Yazılar

kardeşini korumaya çalışmıştı. Daha sonra, hatırladığım kadarıyla, ifadesini değiştirdi. Çünkü "Eğer o kadar ileri gidip yalancı şahitlik yapsam bile bu bir şeyi değiştirmez çünkü olayı çözmüşler." demiştir. Bu şekilde düşünmüştür diye düşünüyorum. "Kardeşimin yaptığını biliyorlar. Eğer çıkıp yalan söylersem, bir de ben yalancı şahitlikten kodesi boylarım. Kardeşimle birlikte hapis yatarım ve bunun da kimseye bir faydası olmaz. Bu yüzden ifade vermeyeceğim. Hiçbir şey söylemeyeceğim." diye düşünmüş olmalı. Dolayısıyla tüm ifadesini geri çekti böylece Adams şahitsiz kalmış oldu. Polis Memuru Cinayet Mahallini Anlattı Mahkemede verdiği ifadeyle, ilk verdiği ifadenin tamamen uyumlu olması gerekiyordu. Cinayetten sonraki 15 ila 20 dakikadan bahsediyoruz. En iyi tanık ifadesinin bayan memurun ifadesi olması gerekiyordu. Ama örtüşmüyordu. Uzaktan yakından alâkası bile yoktu. ...orta uzunlukta saç vardı. ...kalın bir parkası vardı. ...tek kişi vardı.

Mahkemedeki ifadesine göre ölen memur araçtan indikten sonra, kendisi de inmiş. Durdurulan aracın arkasında pozisyonunu almış.

Cinayetten 15 dakika sonra verdiği ilk ifadesinde "katilin üzerinde kürk yakalı bir mont" var diyor. Mahkemede, "Gür saçlı birisi olabilir." diyor. Çocuk üzerimde Levi marka bir mont olduğunu doğrulamıştı yakası da tıpkı şu an üzerimde olan gibiydi. Ön duruşmada ise, kendisinin üzerinde kürk yakalı bir mont olduğunu yönünde ifade vermişti. İlk ifadesinde memuru kimin öldürdüğünü anlatıyordu zaten. Kürk yakalı bir mont giyen tek bir şahıs. Sürücünün birden gür saçlı olması ne kadar güzel bir tesadüf. Tek yapması gereken, fotoğrafıma bakmaktı. Ama ilk ifadesi bu şekilde değildi. "Kürk yakalı bir montla", "gür saç" arasında dağlar kadar fark var. **Tamamen saçmalık. İki haftalık bir soruşturma geçirince tüm ifadesi birden değişiveriyor. Soruşturma başında bir şey, sonunda bambaşka bir şey söylüyor.**

Bir şeyler olmuş ama ne?

Hafızasını tazelemişler.

Cuma öğleden sonraydı, sanırım Paskalya Cuması'ydı o öğleden sonra mahkemeye dönmüştük ve bir bakıma neşeliydik çünkü beraat edeceğini düşünüyorduk. Ortada doğru düzgün bir kanıt yoktu. Sadece genç David Harris vardı ve kimsenin de ona inanacağı yoktu. Bu yüzden oldukça iyimserdik ta ki mahkeme salonuna girip kürsünün önünde dikilen o 3 kişiyi görene dek. Tam 3 kişiydiler.

Şahitlik yapabilmek için yemin ediyorlardı. Aynı gün Bayan Miller kürsüye çıktı. Ve dedi ki: "İşte gördüğüm adam buydu! Cinayetten hemen sonra gördüğüm yüz Randall Adams'ın yüzüydü. O polis memurunu öldürürken silahı arabadan nasıl çıkardığını gördüm ve o adam bu adamdı." diyerek parmağıyla Randall Adams'ı işaret etti.

Hüküm giymesini sağlayan kişi odur. Çocukken, hep dedektif olmak istemişimdir çünkü televizyondaki tüm dedektif filmlerini seyredirdim.

Çocukken hep Boston Blackie filmlerini yayınlarıydı

ve onun yanında da hep bir kadın olurdu. Ben de hep bir dedektif ya da bir dedektif karısı olmak isterdim bu yüzden de hep dedektif filmleri seyredirdim. Her zaman dikkatli gözlerle bakarım çünkü ne zaman ne olacağını kestiremezsiniz. Ya da nasıl yardımcı olabileceğinizi. Bu tip durumlarda yardımcı olabilmek hoşuma gidiyor. Hem de çok. Nereye gidersem gideyim, hep bu tip durumlarla karşılaşırım. Birçok cinayete ya da bu tip şeye şahit oluyorum. Evimin çevresinde bile. Her yerde. Her zaman şahit oluyorum ya da kendimi olayın içinde buluyorum, faili, ne olduğunu görüyorum. İnsanları dinliyorum. Ve her zaman polisten önce kimin yalan söylediğini ya da katilin kim olduğunu bulmaya çalışıyorum. Bildim mi acaba diye merak ediyorum. Evet.

Kocamla birlikte bir benzin istasyonunda çalışıyorduk.

Çok da iyi geçindiğimiz söylenemezdi. Sürekli tartışıp duruyorduk. Bu yüzden eve gitmek istememiştik, eve gidip çocukların önünde kavga etmektense arabada oturup konuşmayı tercih etmiştik. Bir de onlarla uğraşmak istememiştik.

Tam anlamıyla kavga ediyorduk, daha sonra gidip bir şeyler yemeye karar vermiştik. O esnada, restorandan bir polis çıktı, yolun sağ tarafına geçti ve o adamı sağa çektirmek için harekete geçti. Arkasına döndü ve dikkatlice baktı. Adamı gördüğünü sanmıyorum ama görmüş. Çünkü "Neye bakıyorsun?"

" dediğimde, kötü bir şeyler olacağını biliyordum. O da: "Kapa çeneni ve sürmeye devam et." demişti. Kocama: "Yavaşla, yavaşla ki görebileyim." diyip durmuştum. O da: "Haydi, buradan gidiyoruz. Ne kadar da meraklısın. Ne olduğuna dair hiçbir fikrin yok." demişti. Birinin öldürüleceği aklımın ucuna bile gelmemişti. Ben de yoluma devam ettim. Olaya müdahil olmayı sevmeyen bir yapısı vardır. Yola devam etmek istedi. Bana da çenemi kapatıp önüme bakmamı söyledi. Ama ben her hâlükârda döndüm ve baktım. Daha sonra egzoz patlaması ya da maytap sesi gibi bir ses duyduk. Köprüyü geçtikten sonra düşünmeye başladık. Dedim ki: "Emily, yılın bu zamanlarında maytap patlatılmaz." Kendi kendime düşünmeye başladım: "Birisi ateş ediyor da olamaz." dedim. Zifiri karanlıktı ve hava buz gibiydi. Arabanın içini görmek çok zordu. Ama penceresi açıktı. Sürücü tarafındaki pencere açıktı. O yüzden o kadar net bir şekilde görebilmişim. Arabanın içindeki hiçbir şeyi görememişim. Gördüğüm sadece pencereye yansıyan gölgelerdi. Ama pencereyi açması, yüzünü görmemizi sağlamıştı. Araba koyu maviydi. Sakalı, bıyığı ve koyu sarı saçları vardı. Ama söylediğim gibi, mahkeme salonunda oldukça farklı görünüyordu. O adam olduğunu sadece şuralarına bakarak söyleyebilmişim. Birkaç el ateş edildiğini biliyordum. Ama olaya müdahil olmak istememişim çünkü Batı Dallas suç oranının yüksek olduğu bir yerdir. En yüksek olanlardan biridir. Kocam benden daha fazla korkmuştu. Ama teninin rengi siyahsa herhangi bir olaya müdahil olmak istemezsiniz. Çok genel bir durumdur. Bu olayda da olduğu gibi, hiç kimse bir şey görmek ya da duymak istemez. Tamamen arka planda kalırlar. İşte bu yüzden öne çıkıp şahitlik yapabilecek birilerini bulmakta çok zorlanmışlardı. Çünkü olay zencilerin yaşadığı bir mahallede vuku bulmuştu.

Birinin yanlış bir şey yaptığını gördüğüne inanıyorsa, söylemeden duramaz. Çünkü beni birkaç kez El Paso'dan uyuşturucu getirdiğime dair ihbar etmişti. Şerifi arayarak, bagajımın aranmasını sağlamıştı. Ben de bagajı açtığımda, hiçbir şey bulamamışlardı. Anasının gözüdür. Kaltağın tekidir, bir iş çevirdiğinizi anlarsa, gammazlamaktan çekinmez. Bayan Miller mahkemede benzin istasyonundaki işinden erken ayrıldığı ve kayıtlarla ilgili yardımcı olması için kocasını aldığı yönünde ifade vermişti.

Biz araştırdığımızda ise, benzin istasyonunun muhasebesiyle ilgili bir iş yapmadığını çünkü 2 hafta önce kasadan para çalma suçlamasıyla işten çıkarıldığını öğrenmiştik.

Polisle konuşmalarının tek nedeni evlerinde 3 gündür devam bıçaklı kavga olmasıymış. Bıçakla saldırı, bu tip uygunsuz ve içkili tavırları yüzünden hepsi polis gözetimine alınmış. Polis merkezindeyken, birdenbire polis memurunun öldürülmesiyle ilgili gördüklerini

bir bir anlatmaya gönüllü oluvermişler. Kadının biri beni evimden aramış ve yanlarından geçen bir arabadan Randall Adams'ı teşhis ederek aleyhine tanıklık eden bu kadını tanıdığını bu kadının hayatında bir kez bile olsa doğruyu söylememiş bir insan olduğunu söylemişti.

Kadın ayrıca duruşma devam ederken Bölge Savcısı'na ulaşmaya ve bu kadının güvenilir olmadığını söylemeye çalıştığını, eğer bu davanın dayanak noktasını bu ifade oluşturacaksa, bu ifadenin güvenilir olmadığını söylemişti. Onlar kötü insanlardı. Tam anlamıyla toplumun yüz karasıydılar.

Adam siyahtı, kadın da beyaz. Kocası o günün ertesi işe geldi. Önceki gün öldürülen polis memurundan bahsetti. Ben ise bu konuda bir şey duymamıştım.

Ve bunun da başka bir uydurma hikâye olduğunu düşünmüştüm.

Ve gazeteleri getirdiğinde hiçbir şey görmediğini, havanın zifiri karanlık olduğunu söylemişti.

Parayı okuyunca beyinde ampuller yanmaya başladı.

İşte o zaman bu fikre kapıldı. Onun kelimeleriyle ifade edecek olursam yeterince paraya, anasını bile satabilecek bir yapıya sahipti. Ne söylemesini istiyorlarsa, onu söylemeye razıydı. Ya da ne görmesini

180 Yazılar

istiyorlarsa, onu görmüş olmaya razıydı. Tam olarak böyle söylemişti. Gidip tüm olayı gördüğünü adamı tanıdığını söyleyerek, onu teşhis ettiğini öğrendiğimde şok olmuştum.

İşte o zaman Dennis White'ı aradım ve "O adam yalan söylüyor." dedim. Hiç kimse net bir şekilde görmüş olamaz. Polisin vurulduğu ve onların bulunduğu yeri göz önüne alacak olursak ellerinde dürbün mü vardı acaba diye şüpheyi düşerim.

Ben bir satıcıyım ve bir şeyi en ince ayrıntısına kadar incelerim. Yerleri, nesnelere sokakları unutmam. Çünkü böyle alışmışım, şans eseri edindiğim bir şey. İnsanlara dikkatlice bakarım ve onları çözmeye çalışırım.

Meraklı bir şekilde incelerim.

Bir gece Plush Pub'tan çıkmıştım 1977 model bir Cadillac kullanıyordum

Hampton üzerinden batıya doğru gidiyordum. Bir memurun iki kişiyi sağa çektirmiş olduğunu gördüm. Mavi bir arabayı sağa çektirmişti.

Araba maviydi. Sanırım mavi bir Ford'du. Mavi renkte bir araçtı. Sanırım sürücünün uzun sarı saçları ve bıyığı vardı. Diğerinin ise sakalı ya da bıyığı yoktu.

O bölgeye gelen beyaz biri çok dikkat çeker, hemen göze batar. Ve eğer göze batarsanız, sizi durdurmaları kaçınılmazdır.

Memur, araca doğru yürüdü.

Arabası arkadaydı... Önde miydi, arkada mıydı hatırlamıyorum ama bir aracı sağa çektirdiğinden ve o araca doğru yürüdüğünden eminim. Sanırım araca doğru yürüyordu. Bir düşünüyüm. Evet, araca doğru yürüyordu. Ben geçene kadar da, araca ulaşmış olduğunu düşünüyorum. Ben herhangi bir fişek ya da kurşun sesi duymadım. Çünkü yoluma devam etmişim. Wood'un arabaya doğru yürürken şoför koltuğunda onun oturduğu yönünde ifade veren ve onu teşhis eden elimizde 3 kişi vardı. Şahitler aracılığıyla aracı onun kullandığını ve ortağının aracılığıyla da Memur Wood'u vuranın sürücü olduğunu biliyorduk. Davayı, Adams'tan aldığımız gönüllü ifadeyi baz alarak oluşturmamız mümkün değildi. Şahitlere güvenmek zorundaydık. Öyle de yaptık.

Tanıdığım tüm yargıçların yapacağı gibi, kürsüde herhangi bir duygumu belli etmemek için çok çaba sarf ettim. Duygularınızı belli ederseniz jüri herhangi bir tarafı tuttuğunuzu düşünebilir. Bu yüzden pasif, duygusuz, objektif görünmeye çalışırız.

Adams davası ile ilgili şunu itiraf etmeliyim ki daha önce de böyle bir şey söylemiş değilim Doug Mulder'in son savunması gibi bir şeyi daha önce hiç duymamıştım. **Yani, toplumu anarşiden ayıran, polisin "ince mavi hat"tı üzerine verdiği son savunmayı. İtiraf etmeliyim ki, bunu duyunca gözlerim fal taşı gibi açılmıştı. Duygusal olarak etkilenmişim ama belli ettiğimi zannetmiyorum.**

Cinayet Davası Jürisi Tartışmaların Ardından Dinlenmeye Çekildi Adams Polis Cinayeti Davasında Jüri Tarafından "Suçlu" Bulundu

İdam davalarında sorduğumuz ya da o zamanlar sorduğumuz bir soru vardı. Bu soru suçlunun tehlikeli bir zihinsel yapıya sahip olup olmadığını ya da başka suç işlemeye meyilli olup olmadığını öğrenmeye yönelikti. Sorunun cevabını almak için Dallas Savcılığı davalının hücrelerine psikiyatrlar gönderip kişide bir pişmanlık olup olmadığını, dolayısıyla tehlikeli ve psikopat bir kişiliğe sahip olup olmadığını öğrenmeye çalışırlardı.

Tabii ki, suç işlememiş bir kişiyi ele alacak olursak herhangi bir pişmanlık belirtisi göstermeyecektir.

Sürekli görevlendirilen iki psikiyatr vardı. Holbrook ve Grigson, yani "Katil Doktorlar". Bu iki kişiye yönelik öne sürülen bariz eleştiriler vardı. Çünkü ne zaman bu ikisi görevlendirilse, ziyaretlerinin amacı davalının öldürülmesi gayesini güdüyordu.

Tarih 15 Nisan, yani Vergi İade Günü'ydü. Sanırım vergi iademi almak için formu dolduruyordum. Geç kalmış olmaktan korkuyordum. Bir gardiyan kapıma gelerek "Seninle konuşmak isteyen birisi var." dedi. Kim diye sordum, o da bilmediğini mahkeme kararıyla burada olduğunu söyleyince, ben de tamam dedim.

Gelen adam gerçekten çok uzun boylu, sırık gibi bir adamdı.

Kendini Dr. Grigson olarak tanıtmıştı. Mantosunun cebinden bir not defteri çıkardı ve enine doğru bir çizgi çizdi. Çizginin üst tarafında 6 adet resim vardı. İşte bir kutu, bir kare, içinde elmas olan bir yuvarlak, vs. Tam hatırlamıyorum, üzerinden çok zaman geçti.

Bana o kâğıtla birlikte bir kalem uzattı. "Gidip bir bardak kahve alacağım.

Lütfen kâğıdın üzerindeki bir kopyasını çiz." dedi. Adama şöyle bir baktım. "Nasıl yani?

Çizdiklerinin tamamen aynısını mı çizeyim?

Yoksa değiştirerek mi çizeyim?

Tam olarak ne yapmamı istiyorsun? " dedim. O da: "Nasıl çizmek istiyorsan, öyle çiz." dedi ve gitti. Ben de kâğıdın alt tarafına kutular, X'ler ve içinde elmaslar olan O'lar çizdim. Tıpkı onun çizdiği gibi. Bana... "İşleyen demir pas tutmaz." ne demek diye sordu. Adama şöyle bir baktım. "Dalga mı geçiyorsun?

Şaka mı bu?

Neyin peşindesin? " dedim. O da: "Hayır, gerçekten bu soruya cevap vermeni istiyorum." dedi. Ben de: "İşleyen demir pas tutmaz bence uzun bir süre durmadan çalışan bir kişiyi anlatıyor böyle birisine insanların sıkıca sarılması zor olur. Eğer çalışmaya devam ederse, ona yaklaşmak zor olacaktır." dedim. O da kafasını salladı. "Eldeki serçe damdaki güvercinden iyidir." dedi. Ben de: "Eğer elinizde bir şey varsa, neden az daha iyi olabilecek bir şey için elinizdekenden vazgeçesiniz?

Çok anlamsız olur. Elinizde iyi bir şey varsa, neden onu bırakasınız?

Eğer diğerini de alabilecekseniz, alın ama başka bir şey elde etmek için elinizdekenden vazgeçmemelisiniz." dedim. Ailem hakkında sorular sordu. Geçmişimle ilgili sorular sordu. Ve gitti. Toplasanız en fazla 15 ya da 20 dakika konuşmuşuzdur. Dr. Grigson, eğer sanık salıverilirse gelecekte ağır suçlar işleyebileceğini teyit etmek için gitmişti. Grigson "Dr. Ölüm" olarak tanınmaktaydı, çünkü her zaman bu yönde görüş bildirmişti.

Duruşmaların %99'unda... ..savcılık lehine görüş bildirmiş, her zaman sanıkların gelecekte de şiddetli suçlar işleyebileceğini belirtmiştir.

Yıllar sonra birinin ne yapacağını bilemezsiniz.

Hem de hiç bilemezsiniz.

Geçmişinize bakarak, herkes bir şeyler söyleyebilir. pişmanlık belirtisi yok. Randall'in geçmişe dönük hiçbir kaydı da yoktu. Ve bildiğimiz kadarıyla da, geçmişinde hiçbir sabıkası da yoktu. Grigson iki buçuk saat boyunca sahip olduğu sertifikalardan bahsetti durdu. Yok şuraya gitmiş, yok buraya gitmiş, yok şurada ders almış. Bana Charlie Manson dedi. Bana Adolf Hitler dedi. Akşama kadar çalışıp, sabaha kadar sürtecek bir kişiliğe sahip olduğumu söyledi. Grigson'a göre akli dengemin gelecekteki durumu eğer beni salıverirlerse, çok bozulabilirmiş çıldırıp, Dallas'ın yarısını katledebilirmişim. Benimle 15 dakika konuşmuş olmasına daha önceden herhangi bir sabıkam olmamasına 28 yılı suç işlemeyen geçirmiş olmama rağmen sadece bir olaya bakarak ki ben böyle bir şey de yapmış değilim bunun yeterli olduğunu ve geri kalan ömrümü gözetim altında geçirmem gerektiğini söyledi. 15 dakika konuşmuş olmamıza rağmen kimsenin bana sırtını dönmemesi gerektiğini söyledi. Kafayı yemiş. Birinin yemek almak için paraya ihtiyacı olduğunda hırsızlık yapmasına anlayış gösterebilirsiniz. Arabası olmayan 17 yaşındaki bir gencin gezmek için araba çalmasını anlayabilirim. Eroin bağımlısının neden eroine ihtiyacı olduğunu anlayabilirim. Ama birinin neden bir polis memurunu öldürmek

182 Yazılar

zorunda olduğunu anlayamıyorum. Bunu aklım fikrim almıyor. Uyumak için gözlerimi kapattığımda, "Neden böyle bir şey yapmış olsun?"

Cinayet işlemesine sebep olabilecek bir geçmişi yok. Cinayet işlemesi için bir sebep yok." diye düşünüyordum. Ve davanın gerçeklerine baktığımda David Harris arabanın çalıntı olduğunu, silahların arabada olduğunu silahların da çalıntı olduğunu biliyordu daha önce de birçok suç işlemişti o arabayı ve silahları çalmadan önce de dosyası olukça kabarık diyordum. Cinayeti işlemek isteyecek ve olay yerinden kaçmak isteyecek olan o olmalıydı. Cinayet işlendikten sonra, eve dönüp arkadaşlarına bu konuda atıp tutan da oydu. Tüm kanıtlara bir göz gezdirince suçu işleyenin David Harris olduğuna inanmıştım. Jüri de aynı delillere baktı ama suçu Randall Adams'ın işlediğine kanaat getirdi. Ve geçerli olan onların kararıydı. Adams İdama Mahkum Edildi

Öyle bir Bölge Savcısı vardı ki adam ne zaman ya da nasıl hüküm giydireceklerinden değil beni nasıl öldüreceklerinden bahsediyordu. Masum olmam ya da suçlu olmam adamın umurunda değildi. Beni öldürmekten bahsedip duruyordu. Uyuşuyordum..

Kötü bir rüyada gibiydim. Uyanmak istiyordum ama yapamıyordum. Bir günde 15 ya da 20 kez aynı hikâyeyi dinliyordum. Elektrikli sandalyeye oturan adamın başına gelenlerin hikâyesini. Gözleri yerinden fırlıyormuş. Tırnakları yerinden çıkıyormuş. Ayak tırnakları kopuyormuş. Vücudundaki her delikten kan geliyormuş. Umurlarında değildi. Hem de hiç. Tek istedikleri beni nasıl öldürecekleri hakkında konuşmaktı. Tek umurlarında olan, tek konuştukları şey buydu. O zamanlar, arzuladıkları tek şey buydu. Ona ne olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu.

İfade verdikten sonra, gitmiştim.

Onu hiç kafama takmamıştım. Belki de bilmek istememişimdir. Bilmiyorum. Öğrenmeye dair hiçbir niyetim yoktu, olsaydı zaten öğrenmeye çalışırdım. Hükümlü Kanunsuz Bir Şekilde Hapse Atıldığını İddia Ediyor

Dennis yeni bir dava açılması için başvurdu biz de tahsis davası açılması için başvuruda bulunduk.

Yaklaşık 20 gün sonra da, dava görülmeye başlandı.

Robert Miller ve karısı o davada ifade verdiler. Ama ifadelerinin karşılığında bir ödül alacaklarını ve o gece ne gördüklerinin umurlarında olmadığını ispatlayamadık ama arabalarının camlarının buğulu olduğunu söylediklerini öğrenebildik. İfadelerinin tamamına ulaşamamıştık çünkü verdikleri bir itham ifadesi olarak saklanıyordu bu yüzden çok geç ifşa edilmişti.

Boşa kürek çekip durmuştuk. Dallas Sabah Haberleri'nden bir gazeteci bizim davamız bittikten 1 hafta sonra aynı kadının kızının

aynı mahkemede bir hırsızlıktan yargılandığını ortaya çıkardı.

Yani ifadesini öz kızının ömür boyu hapse mahkum edilme riski olduğu bir zamanda vermiş ve kızını hapis cezasından kurtarmıştı. Ona nasıl inanabilirsiniz?

Aynı yargıç sadece 1 hafta sonra bu davayı nasıl oldu da düşürebildi?

Millerlar sonunda kazanç elde edecekleri bir şey varsa her şeyi yapabilecek tipte insanlardır. Para için ya da kızının silahlı soygun suçundan hapisaneyeye gönderilmemesi gibi.

O gün mahkemeye gittiğimizde, Bölge Savcısı tam bir pişkinlik örneği sergilemiş hiçbir soruya cevap vermeme fırsat bırakmamıştı. Bana soru sormuş ama cevaplamam için yeterli süre vermemişti. İşte o zaman bana koca burnu gibi bir şey söylemişti. Eğer koca burnumu işlerine sokmazsam Millerlar rahat edeceklerdi.

Ben mahkeme salonundan çıkmaya hazırlanırken de gülmeye başlamıştı. "Buraya gelmekle iyi bir iş yapmadın." demişti. Gerçekten de öyle olmuştu. Adama hiçbir faydası olmamıştı. Adams'ın Polis Cinayeti Davasında Yeniden Yargılanma İsteği Reddedildi Polis Katili Temyize Gidiyor Yanlış Hatırlamıyorsa Bay Adams'la yaptığım kısa görüşmelerde ki hep kısa olmuşlardır ona hiç sorduğumu

ya da onun bana yapmadığını söylediğini hatırlamıyorum. Çünkü, benim ideallerime göre, mahkemede onu savunurken bunu bilmem tamamen alâkasızdı. Teksas Temyiz Mahkemesi'nde sonuç aleyhimize 9'a 0 çıkınca, biraz moralim bozulmuştu. Birincisi; kazanmalıydık, ikincisi; lehimize 1 oy bile çıkmadan bu kadar ağır bir şekilde yenilmemeliydik diye düşünmüştüm. Ailemle birlikte bir dondurmacıdaydım ve yargıç ile ailesi de o esnada aynı yere gelmişlerdi. Yanıma gelerek şöyle demişti: "Görüyorum ki, Temyiz Mahkemesi Adams Davası'ndan beni tam notla geçirmiş." En yüksek temyiz mahkememiz yani Austin Temyiz Mahkemesi davayı 9'a 0 oyla onaylamıştı. Daha sonra Amerika Yüksek Mahkemesi tarafından 8'e 1 oyla feshedilmişti. **Bir Temyiz Mahkemesi bir davayı feshedince asla, mahkeme yargıcı hatalı ya da haklı demezler. "Yargıçla hemfikir değiliz." derler.** Mesela, Adams'ın temyizinde mahkemenin benim haklı ya da hatalı olduğumu söylediğini söyleyemezsiniz.

Neticede, Austin Temyiz Mahkemesi'ne göre ben 9'a 0 haklıyım ama Washington'a göre, 1'e 8 haksızım. Oyların hepsini toplayacak olursanız, 10'a 8 haklı çıkıyorum.

Yine de dava feshedildi. Benimle hemfikir olan ilk insanlar Yüksek Mahkeme'nin 8 yargıcıydı. Yasalara göre hareket eden ilk insanlar

Yüksek Mahkeme'nin 8 yargıcıydı. Yüksek Mahkeme tarafından temyiz haberinin duyurulmasıyla aynı gün ya da bir sonraki gün Dallas Sabah Haberleri'nin ilk sayfasında çıkan güzel bir hikâyeye göre

Yüksek Mahkeme'de de görevli olan Bölge Savcısı Henry Wade Randall Dale Adams'ı yeniden yargılatmak için yemin etmişti çünkü onun kitabında

polis katillerinin idam cezasına çarptırılmadan kurtulmalarına yer yoktu. Bu haberi ciddiye almıştım. Bir şansımız daha olacağını düşünmüştüm. Kamuya açıklanmayan bazı sebeplerden ötürü Bay Wade Bay Adams'ın idam cezasını ömür boyuna çevirme yönünde validen ricada bulunmuş ve temyizi baz alan bir yeniden yargılanma yapılma riskini ortadan kaldırmak istemişti.

Dallaslı Mahkumun Cezası Hafifletildi

Tam anlamıyla şok olmuştum. İster istemez, bu kararın arkasındaki motivasyonun Adams'ın mahkemede aklanabileceği korkusundan kaynaklandığına inanıyorum. Neden bilmiyorum ama yanlış kişiyi savunmuş gibi hissetmişim. Vidor'daki ya da Dallas'taki bazı polislerin kimin savunulacağını belirlediklerini ve adaleti yanlış bir yöne hareket ettirdiklerini ve bunu hiç kimse engellemesin diye ivedi bir şekilde yaptıklarını hissetmişim. Bu yüzden onları durdurmak benim elimdeymiş gibi hissettim ama durdurmam. Yüksek Mahkeme'nin durdurabileceğini düşündüm ve onlar da ellerinden geleni yaptılar ama işler tekrardan o kadar karışmış ve raydan çıkmıştı ki. Bu duruşmadan sonra başka ceza davası almadım. Bu davada jürinin verdiği kararı duyduktan sonra hiçbir jürili dava almadım almaya da niyetim yok. Bu tip sorunlarla bir süre başka insanlar uğraşınlar istiyorum. Eğer adaletin terazisi bu kadar dengesizse ben bu çarkın içinde yer almak istemiyorum. Dallas'taki savcılar yıllar boyunca... **"Suçlu bir adamı her savcı mahkum ettirebilir. Masum bir insanı mahkûm ettirmek için büyük bir savcı olmak gerekir."** dediler.

Bugüne kadar, sanırım Bay Mulder Adams'ın suçlu olduğuna dair var olan bazı çekincelerden dolayı Adams'ın hüküm giymesinin en büyük zaferlerinden birisi olduğunu düşünmüştür. R. Adams İdam Bir sabah Vidor'daki bir kadından kafasına oklavayla vurulduğuna dair bir şikâyet telefonu aldım ve saldırgan darbeyi indirdikten sonra kadının bayıldığını düşünmüş ama kadın bayılmamış. Kadın kendisine saldıranın David Harris olduğunu teşhis etmişti. David gönüllü bir şekilde karakola geldiğinde ona: "David, bu kız senin kim olduğunu biliyor. Neler yaptığını benim sana anlatmama gerek yok. Bu sefer gerçekleri bildiğimi sen de biliyorsun." dedim. O da: "Hata ettim. Esrar ve alkol içmişim. Nasıl oldu da yaptım bilmiyorum ama oldu işte." dedi.

Ama üzerinde sadece iç çamaşırı olduğunu belirtmeyi unutmuştu. Saldırının cinsel amaçlı olduğunu düşünmüştüm. Hatırladığım kadarıyla, itiraf etmedi, hiçbir zaman suçlu kabul etmedi. Ama hiçbir zaman da inkar etmedi.

184 Yazılar

Kefaletini ödedi ve Almanya'ya gitti. Tam onun profiline uyan başka bir suçla karşılaşınca şehirde olup olmadığını kontrol etmek istemiştım. Askeriye aracılığıyla yerini tespit etmek için Evrensel Askeri Yer Bulma ile irtibata geçince

askeri hapishanede olduğunu öğrendim.

Ne olduğunu gerçekten hatırlamıyormuş.

Söylediğine göre askeri hapishanede gözlerini açtığında üstlerinden birini dövdüğünü söylemişler. Onun profiline çok uyan başka bir suçla karşılaşınca da bir kez daha onu aramaya başlamış ve bu sefer de California'daki bir hapishanede olduğunu öğrenmişim.

Böylece maalesef bir kez daha düzelmediğini öğrenmiş oldum.

Hâlâ birçok sorunu vardı. Adam Kaçırma Soygun 16 yaşındaydım. Adliyenin nasıl işlediğine dair herhangi bir bilgim yoktu. Nasıl çalıştıklarını bilmiyordum. Kanunlar hakkında çok şey bilmiyordum.

Sadece toy, aptal bir gençtim. Polis sadece olayın ne zaman gerçekleştiğini söyler ve siz de sadece olaylarla zamanı ilişkilendirirsiniz. Sadece bir olaya bakarak asıl olayın ne zaman olduğunu tahmin edersiniz.

Tam olarak bilmezsiniz. Tahmin yürütürsünüz.

Polis bana: "Bu suç saat 12:30'da işlenmiş.

Sinemadan sen ne zaman çıkmıştın?" diye sorduğunda...

"Gece yarısı gibiydi. Daha önce de olabilir. Bilmiyorum.

Kolumda saatim yoktu." dedim.

Benimle birlikte ifademi defalarca gözden geçirmişti. Bazı sorulara nasıl cevap vermem gerektiğini bu tip şeyleri anlatmıştı. Nasıl derler, "şahidi çalıştırmıştı".

Bir delilin en etkili şekilde nasıl göz önüne getirileceğine hazırlanmıştık. O zamanlar, üzerinde çok düşünmemişim ama yaptıkları jüriyi kandırmaya, adaleti yanıltmaya yönelikti. O yüzden elinde terazi olan o heykel... Adalet miydi?

O heykelin adı neydi?

O heykele ne dendiğini bilmiyorum. Hani şu gözleri bağlanmış olan.

Kapalı kapılar ardında neler olduğunu bilemiyoruz.

Yanımda bir kadın vardı.

Bundan hiç bahsetmemişim. Yoksa karım beni öldürürdü. Eğer yanımda başka bir kadın olduğunu bilseydi, karım kesinlikle kafamı koparırdı. Siz olsanız, söyler miydiniz?

Bu yüzden söylemedim. Onu evine götürüyordum. Şoför tarafındaki pencere açtı çünkü kadın biraz hastaydı. Temiz havaya ihtiyacı vardı. Çünkü kör kütük sarhoştı.

Millerlara baksanıza, biri siyah biri beyaz. Onlara göre o gece o saatte orada bulunmamın sebebi o adamın karısıyla oynamak içinmiş.

O kadınla hayatta işim olmaz. Kadın çok yaşlı ve çirkindi. Dediğim gibi, Bölge Savcısı onları etkiledi. **Tüm hikâyeyi uydurmuş olmalılar. Kesin öyledir. Ben ne gördüğümü biliyorum. Hepsi de bu. Eğer para almışlarsa, yalan söylemek için almışlardır. Mahkeme salonunda nelerin olacağı önceden belirlenmişti. Bu yüzden oraya Adalet Sarayı derler, terazinin dengesi kaçıktır. Terazinin kefelere mahkeme salonundadır, bir iner bir çıkarlar. Sizin lehinize yukarı çıkabilir ya da aleyhinize aşağıda kalabilirler.**

Eğer Bölge Savcısı 15 ya da 20 yıl almanızı istiyorsa, alırsınız. Orange Bölgesi'nde görüşülmeyi bekleyen suçlamalar vardı. Beni yetişkin kategorisine sokup müebbede çarptırabilirlerdi. Bilmiyorum. 16 yaşındaydım. Böyle yapmalarını istediğimi biliyorum.

Bölge Savcısı bana: "Sen onların suçlamalarını kafaya takma. Ben sana... Savunma Avukatı sana: "Bu suçlamalarla ilişkin olarak bu davada ifadeni değiştirmek için herhangi bir anlaşma ya da bu tip bir şey yaptın mı?"

diye soracak. Sakın 'Evet' deme, 'Hayır' de." demişti. Kocam tam olarak onu görememişti. Emin değildi, çünkü ona benzeyen bir sürü adam getirdiler.

Sırada 3 ya da 4 tane gür saçlı adam vardı ama onun saçı taranmıştı, cinayetin olduğu geceki gibi değildi. O zaman onu seçemedim çünkü gözüm gür saçlı bir adam arıyordu. Başka bir tanığın adamı sıradayken seçebilmesini anlıyorum. Emin değilim ama sanırım seçebilmişti. Tabii ki Randall Adams'ı tereyağından kıl çeker gibi seçmiştim. Diğer adamları tanıyıordum. Belli ki onlar da sabıkalıydı.

Sadece gaza bastım. Tıpkı evden kaçan, nerede kalacaklarını ne yiyecekleri bilmeyen çocuklar gibiydim. Tüm hayatları boyunca kafalarını sokacakları bir ev olsun isterler. O tip şeyleri pek düşünmezler ta ki evden kaçıp da, "Karnım guruldamaya başladı."ya da "Hava iyice soğudu. Yağmur da yağıyor." diyene kadar.

Yol buzluymuş. Ardımdan bir arabanın hızlı bir şekilde peşimden geldiğini hatırlıyorum. Beni görmediğini ya da başka bir şeritten benim olduğum şeride geçtiğini ve beni durdurduğunu düşünmüştüm. Yolun sağına çekmişti. Arabanın sağa çektiğini hatırlıyorum. Ben de sadece geriye bakıyordum. Çok iyi hatırlıyorum. Sabaha karşı saat 3:30 gibi ev telefonum çalmıştı. Bölümümdeki devriyelerden biri beni aramış ve "David Harris isimli çocuğu az önce tutukladık ama bize adını bile söylemiyor. Sizinle konuşmak istediğini söylüyor." dedi.

Vurulmuş olduğunu söylediklerinde ise ilgim bir kat daha artmıştı. David ilk başlarda Houston'daki bir bara gittiğini genç bir kızla eğlenirken, kızın erkek arkadaşının buna çok bozulduğunu ve elinde bir silahla kendisini takip ederek ateş ettiğini söylemişti.

Doğru söylemediğini biliyorduk. Ben de: "David, bana yalan söylediğini biliyorum. Her zaman aynı şeyi yaşıyoruz, önceki olaylarda da aynı şeyi yaşamıştık. Ne yaptın tam bilmiyorum ama vurulmuşsun. Yapmaman gereken bir şeyi yaparken vurulduğunu da biliyorum.

Bir silah dükkânını soyduğunu, içkili olarak araba kullandığını biliyoruz. Seni ve aracını teşhis edecek şahitlerimiz de var. Yakalandın işte. O yüzden doğruyu söyle." dedim. David de: "Tamam, onu öldürdüm." dedi.

Adam ve kız arkadaşı evde yalnızken evlerine girmiş.

Adamı silah zoruyla banyoya kapatmış ve orada kalmasını söylemiş.

David kızı alıp evden ayrılırken adam elinde bir silahla evden çıkmış. Adam yere düşmüş ya da tökezlemiş apartmanın park alanında bulunan bir direğe tutunmuş.. ...ve son mermeriler, son 2 ya da 3 mermi, kaç tane olduğunu tam bilmiyorum çok yakın mesafeden sıkılmış. David'e göre o gece tek hatalı olan öldürülen adamdı. "Adam kafayı yemiş. Peşimden silahla geldi." demişti. Ben de ona: "David, adamın evine girmişsin. Kız arkadaşını zorla kaçırmışsın, başka ne yapmasını bekliyordun? " dedim. O da: "Eline bir silah alarak gelmemeliydi. Eleman kafayı yemiş. Öldürülmesi gerekiyordu." demişti.

Silahlı almak için gittiğimizde suyun içine girmek zorunda kalmıştım. Bataklık, çimenlik, yılanlarla dolu bir yerdi. Orada bulunmaktan bile hoşlanmamıştım ama David oraya gidip silahı aramamı seyretmekten bile zevk alıyordu. Ben silahı bulmaya çalışırken, o yukarıda köprünün üzerindeydi. Benden yaklaşık 8 metre yukarıdan silahın suyun neresinde olabileceğine dair beni yönlendiriyordu.

Elleri kelepçeliydi. Yoldan geçenlere dönüp bakarak kelepçeli ellerini gösteriyor ve onlara: "Yardım edin! Bu polisler beni suya atıp boğacaklar." diyordu.

186 Yazılar

Şaka yapmak ya da ortamı bozmak için elinden gelen her şeyi yapıyordu.

Tam anlamıyla eğleniyordu. O çocuk beni korkutuyor. Yeniden sokaklara döndüğünü, yetkililerin gitmesine izin verdiğini bile düşünmek beni korkutmaya yetiyor. Bu çocuk 7 ayrı suçtan hüküm giymiş. Silahlı soygun yapmış. Güvenlik görevlisine ateş etmiş. Haneye tecavüz etmiş, ağır ceza gerektiren suçlar işlemiş. Allah bilir başka ne haller karıştırmıştır. Buna rağmen Dallaslılar ifadesine karşılık tam dokunulmazlık vererek gitmesine izin vermişlerdi.

Annemin söylediği güzel bir laf vardı. Dediğine göre Dallas'a geldiği ilk gece, yağmur yağıyor şimşekler çakıyormuş. Ve Dallas'a geldiklerinde şöyle söylemişti: "Eğer Dünya üzerinde bir cehennem varsa, o da Dallas'tır." Haksız da değil. Size karşı kötü hisler besleyen insanlarla uğraşıyorsunuz. Sadece polis olduğum için benden hoşlanmadıklarını hissedebiliyorum. Bu tip şeyleri hissedebilirsiniz. Belki bunu söylememem gerekiyor çünkü polisler işlerini bu şekilde düşünerek yapmamalıdır. Sürekli insanlarla uğraştığınız zaman, insan sarrafı olup çıkıyorsunuz.

David'den bahsedecek olursak, size karşı düşmanca bir hissi olduğunu hissetmezsiniz. David'in bana karşı hiçbir zaman düşmanca yaklaştığını görmedim. Bana her zaman: "Evet, efendim." "Hayır, efendim." şeklinde konuşmuş, saygısızlık yapmamıştır. Yani hiç kötü tarafını görmedim. Yaptıklarının sonuçlarını gördüm ve onunla bunlar hakkında konuştuğumda da yaptıklarının farkında olduğunu gördüm. Kötü yanını hatırlayabiliyordu. Ama hiçbir zaman suç işlerken ya da saldırgan ve dengesiz bir ruh halinde olduğunu görmedim.

İşlediği suçları itiraf ettiğinde daha iyi hissettiğine ve daha uygun davranışlar sergilediğine şahit oldum. Ailesinin beyanına göre evde daha iyi davranışlar sergiliyor şehirdeki komşuları ve arkadaşlarının arasında çok daha iyi ilişkiler kurabiliyormuş. Ama David birdenbire değişmiş. Ne olduğunu hatırlayan birisi var mı bilmiyorum ama ne olduğunu ben bilmiyorum.

Ailesine baktığımızda ise, bu tip olayların yaşanmasına neden olabilecek herhangi bir olay yaşanmadığını görüyoruz. Bildiğim kadarıyla David'in bir erkek, bir de kız kardeşi vardı. Ve yıllar önce boğularak ölmüş bir erkek kardeşi daha varmış. 3 yaşındaydım. 4 yaşında bir erkek kardeşim vardı ve 1963'te sanırım Başkan Kennedy'nin öldürülmesinden hemen sonra boğulmuştu.

O olayın hemen ertesinde, yazın olmuştu.

Beaumont'ta, Harrison Caddesi'nde oturuyorduk babam bahçede kamyonuyla uğraşıyordu annem de evde işlerini yapıyor, yemek falan hazırlıyordu.

Kardeşim ve benim bir çocuk havuzumuz vardı ve onun içinde oynuyorduk.

Babamın bizi izlediğini, göz kulak olduğunu zannediyorduk.

Kardeşim bahçeden ayrılarak sokağa doğru gitti komşularımızın arka bahçesinde yüzme havuzları vardı ve onlar yaşça büyük insanlardı, o yüzden havuzu kullanıyorlardı.

Sanırım havuzun içi yapraklarla, çer çöple doluydu.

Kardeşim o havuza düştü ve boğuldu. Sanki o yanımdaymış gibi geceleri uyumaz, oturur onunla konuşurdum. Belki de bu durum bende bir çeşit travmaya sebep olmuştur.

Belki de babam... Bilmiyorum, belki de babam vicdan azabından ya da suçluluk duygusundan kurtulamamıştır. Ne olduğunu tam olarak bilemiyorum. Ben hep gözünün önündeydim ve belki de ona sürekli kardeşimi hatırlatıyordum. Babam tarafından kabul edilmek benim için zor oluyordu.

Küçük erkek kardeşim doğduğunda ise

bir anda babamın göz bebeği konumuna gelmişti, bilemiyorum. Her ne olmuş olursa olsun, herkesin hayatı bir şekilde bir düzene girer. Sanırım küçükken yaptığım çoğu şeyi babamın bana karşı olan tavırlarını kırabilmek ve gözüne girebilmek için yapmıştım. Ama kendime zarar vermekten başka bir şey yapmamıştım. 5 Aralık 1986'da, David Harris'la son bir röportaj daha yapıldı.

Sence Adams çok şanssız bir adam mı?

Kesinlikle.

Eğer şanssız olmasaydı, başına bu işler gelmezdi.

- Şansızlığı neydi peki?

- Birçok şey olabilir.

Nereden baktığınıza göre değişir.

Daha önce de söylediğim gibi, bu kalacak bir yerin olmamasıyla alâkalı bir durumdu.

Eğer kalacak bir yeri yoksa, gidecek bir yeri de yoktur, değil mi?

O gece sen de motelde kalsaydın, böyle bir olay olmazdı mı demek istiyorsun?

Muhtemelen. Muhtemelen.

Günah keçisi derler hani, hiç duydunuz mu?

Hüküm giymiş muhtemelen binlerce, belki daha da fazla masum insan vardır.

Neden?

Kim bilir?

- Randall masum mu peki?

- Kendisine de sordunuz mu?

- O zaten her zaman masum olduğunu söylüyor. - Aynen öyle.

Ona inanmadınız, değil mi?

Suçlular her zaman yalan söylerler.

Peki sen ne düşünüyorsun?

Masum mu, değil mi?

Masum olduğundan eminim.

- Nasıl emin olabiliyorsun?

- Çünkü ne olduğunu bilen benim.

- Polis onu suçlayınca şaşırılmış mıydın?

- Onu polis suçlamadı.

Ben suçladım.

16 yaşında korkmuş bir çocuktum.

Kurtulabilecek olsa, kesinlikle kendini kurtarırdı.

Sana inandıklarını mı düşünmüştün?

Kesinlikle. İnanmış olmalılar.

Ben bir şeyler söyleyene dek, ellerinde hiçbir şey yoktu.

Sanırım ellerine bir şey geçince, onu kullandılar.

Sana inandıklarında şaşırılmış mıydın?

188 Yazılar

Şaşırmışım'dır herhalde, bilmiyorum.

Bana inanmalarını umut ediyordum.

O kadar şeyin yaşanması da bir bakıma inanılmazdı zaten. Ama yaşandı işte. **Hep şöyle düşünmüşümdür... Randall Adams'ın hapiste olmasının bir nedeni var mı diye sorsaydınız**

Bunun nedeni; o gece ona yardım edebilecek birinin yanında kalamamış olmasıdır derdim.

Bulduğu yere onu götüren budur. Hapsi boylamasının nedeni bu olabilir.

Bugün bulunduğu yerde olmasının tek nedeni bu olabilir.

Randall Adams Teksas, Lovelady, Eastham Birimi'nde müebbet hapis yatmaktadır. David Harris Teksas, Huntsville, Ellis Birimi'nde 1985'te Mark Walter Mays'i öldürmek suçundan idam edilmeyi beklemektedir. Dallas Polisi Robert Wood'un öldürülmesinin üzerinden 11 yıldan fazla zaman geçmiştir.

KÖPEK SESİNE KATLANMAYAN BÜLBÜL SESİ DUYAMAZ

THE TRAGEDY OF MACBETH (1971) KANLI SALTANAT

SUN TZU'YA GÖRE YAŞAM STRATEJİSİ

2000 YILI AF YASASI VE HAPİSHANE OLAYLARININ İÇYÜZÜ

LUNACY (Sileni-Delilik) Jan Svankmajer, 2005) Film

Yönetmen: Jan Svankmajer

Ülke: Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Japonya

Tür:Komedi | Korku

Vizyon Tarihi:03 Kasım 2005 (Çek Cumhuriyeti)

Süre:123 dakika

Dil:Çekçe

Senaryo:Edgar Allan Poe, Marquis de Sade, Jan Svankmajer

Görüntü Yönetmeni:Juraj Galváne

Yapımcı:Juraj Galváne, Jaromír Kallista, Jaroslav Kucera

Nam-ı Diğer:Lunacy

Oyuncular:Jan Tríska ,Pavel Liska, Anna Geislerová, Martin Huba, Jaroslav Dusek

Özet

Filmin konusu, özünde, bir akıl hastanesinin nasıl işletileceğine dair ideolojik bir tartışma. Böyle bir kurumu işletmenin esasında iki yolu var: İkisi de eşit derecede ifrat. Birincisi mutlak özgürlüğe teşvik eder. Eski moda olan diğeryse, çok denenmiş denetim ve cezalandırma yöntemidir. Ama bir diğey yol daha mevcut, ki bu da diğey ikisinin en kötü özelliklerini bünyesinde birleştirir ve her şeyi daha da berbat hale getirir. İşte bugün içinde yaşadığımız tımarhane de budur.”

Hakkında

Çek sanatının ayrıksı ustası, çok yönlü sürrealist sanatçı Jan Svankmajer’in 2005 tarihli filmi *Lunacy*, Edgar Allan Poe ve Marquis de Sade üzerine bir etkileyici bir saygı duruşu. *Lunacy*, akıl hastalarının hastane sınırları içinde tamamen özgür ve büyük baskı altında yaşadığı iki farklı gerçekliği gösterip ikisinin kötü yanlarının bir karışımı olarak nitelediği farklı bir gerçekliğey seyircinin ulaşmasını amaçlıyor. Svankmajer, bu gerçekliğin hem özgürlüğün hem de büyük bir baskının aynı anda yaşandığı ve en beter yaşam şekli olan bu vaziyetin modern hayattan başka bir şey olmadığını henüz filmin başında kendi dile getiriyor.

Lunacy, hastanenin yöneticiliğinin ele geçirmiş ve hastalara mutlak özgürlük sağlayan bir metodu uygulayan oldukça tuhaf bir ikilinin yarattığı düzenin, hastaneye gelen genç bir adam tarafından bozuluşu üzerinden şekilleniyor. Kliniğin “gerçek” doktorlarının bir hücrede kapatıldıklarını öğrenen ve harekete geçen genç adam, onları özgürlüğüne kavuşturur. Bu mantıklı görünen hareketin bir adım sonrası ise büyük bir trajediye gebedir; zira bu tutsak grup en nihayetinde hastaları şiddet ile terbiye eden azılı bir çeteden başkası değildir. Hastanenin canlı, tuhaf ve kaotik ortamı hızlı bir şekilde korku düzeninin hakimiyetine girer.

Hiç şüphesiz Svankmajer’in dehası, filmine kattığı birbirinden fersah fersah uzak birçok öğeyi harmanlayış gücünde yatıyor. *Lunacy*, çağdaş zaman ile 18. yüzyıl yaşamından öğelerin, komik ve absürd anlar ile korku ve gerilim anlarının, canlı çekim ile sürreal stop-motion animasyon parçalarının enfes bir uyumla birleştiğı kendine has bir anlatı yapısı tutturuyor. Çarpıcı imgelerle dolu bu karmaşık yapının ardında ise oldukça sert bir modern yaşam eleştirisi ve Hristiyan kültürüne karşı amansız bir saldırı bulunuyor.

190 Yazılar

En "deli" sahne: Lunacy'nin kuşkusuz en çarpıcı sahneleri canlı çekim sahnelerin arasında geçişi sağlayan, stop-motion yöntemiyle oluşturulmuş "et" animasyonlarından oluşuyor. Svankmajer'in her filmine attığı imzası denebilecek bu sahneler, hareket eden, şişen, parçalanan, her yandan çıkan ve her yere girebilen diller, hayvan gözleri, beyinler, et parçaları ve kemiklerden oluşan başlı başına ayrı bir dünya vaat ediyor.

<http://www.filmhafizasi.com/ozel-dosya-sinemada-delilik-ve-akil-hastaneleri/>

Eleştiri

<https://eksisozluk.com/sileni--1415909>

Filmden

Film türe özgü tüm bozulmaları barındırmaktadır. Bir sanat eseri değildir. Günümüzde, sanat zaten ölmüştür. Onun yerine, Narkissos'un yüzünün yansıması için bir tür fragmandır. Filmimize, Edgar Allen Poe'ya çocukça bir övgü gözüyle bakılabilir. Kendisinin bazı motiflerini ödünç aldım. Ve Marquis de Sade'a ki film, saygısızlık ve yıkıcılığını kendisine borçludur. Bu filmin konusu aslında ideolojik bir tartışma. Akıl hastanelerinin nasıl yönetileceğiyle ilgilidir.

Temel olarak, bu tür enstitüleri yönetmenin iki yolu vardır. İkisi de aynı ölçüde aşırıdır. Biri mutlak özgürlüğü teşvik eder. Diğeri, eski moda olanı, denenmiş bir kontrol ve cezalandırma yöntemidir. Ancak, üçüncü bir tane daha vardır. Diğer ikisinin en kötü yanlarını bir araya getirerek daha da kötüleştirir. Bugün içinde yaşadığımız tımarhane, budur. **DELİLİK**

--

Uyan! Sen aklını mı kaçırdın?

--

-Nazik bir teklif. Ama iyiliğinizi suistimal edemem.

Asla o kelimeyi kullanma! **Aptallar ve ikiyüzlüler Kendi şeytani niyetlerini gizlemek için iyilikten bahsederler Ben ne aptal ne de iki yüzlüyüm.** Sana konukseverlik gösteriyorsam, kendimce sebeplerim var.

--

Marki'nin İsyanı

Ey İsa, sahtekarların prensi, en soylu zevklerimiz hırsız! Beni dinle! O bakirenin göbeğinden sürünerek çıktığın günden beri tek yaptığın Sorumluluklarından kaytarmak ve sözlerini tutmamak oldu! Biz asırlarca bekledik, ama sen sessizliğini korudun! Kurtuluş vaat ettin, ama tek bir ruhu bile kurtarmadın! Seni canavar, sen ki yaşamı zalimlikle yarattın Ve onu bütün günahsız ruhlara zorunlu kılarak, Bilinmeyen bir güç adına, "İlk günah" ile bizi lanetledin Sırf, yine aynı otorite adına bizi cezalandırmak için. Günah çıkarmanı istiyoruz! Bize yalan söylediğini itiraf et! İğrenç ve affedilemez günahlarını itiraf et! Etine daha derin ve yeni çiviler çakıp Alnına daha sivri dikenlerden taç yapacağız Ta ki kabuk bağlamış yaralarından kan fışkırana kadar! Uğruna bu kadar kan dökülmüş olan, değersiz varlık İnsanın aptalca umut ve korkularının yarattığı bir hayal ürününden başka bir şey değilsin. İnsanoğluna işkence etmek için varsın sadece! Ne çok acıdan sakınırdık Adını haykıran ilk aptalı boğazlayıp öldürmüş olsaydık. Göster kendini! Haydi, sana küfrettiğim için beni cezalandır! İhtişamını küçümsüyorum! Cömertliğini hor görüyorum! Mucizeler yarattığını iddia ediyorsun, öyleyse şimdi görelim bir tanesini! Tanrı, eğer varsa, bize görün!

--

Marki'nin Savunması

-Ben ayrılıyorum. Bu şartlar altında, burada daha fazla kalamam. Hangi şartlarmış peki bunlar?

Dün gece tesadüfen şahit olduğum Gizlice gözetliyordun yani?

Otur. Otur, bir şeyler ye ve çocuk gibi surat asmayı bırak. Bir yetişkin olduğunu sanmıştım.

Bunun yetişkin olmakla ilgisi yok. Kutsal değerlere küfrettiniz! Yaptığınız suçtu!

Seni rahatsız eden de Küfür ve suç mu?

Hâlâ bakir misin?

Bu konuda bir şey yapmalıyız.

Dur! Otur! Dün geceyle ilgili, seni rahatsız eden tam olarak neydi?

Özgürce, önyargısız bireyler gibi hareket ediyor olmamız mı?

Yanlış olan ahlakçılığı ve kölesi olunan gelenekleri reddedip zevkten yana olmak mı?

Hayal gücünü kullanmak, isyan etmek?

Karşı olduğun bu mu?

Bu tabiata aykırı. Tanrı'ya ve dine de aykırı.

Dur dur Tek tek bakalım. Tabiat bize ne veriyor?

Tabiat açgözlü, yok edici. Zalim, vefasız ve tamamen duyarsız değil mi?

Elinden gelen en iyi şeyin cinayet ve sakat bırakmak olduğunu söyleyemez miyiz?

Kötülüğün, onun doğal bir parçası olduğunu görmüyor musun?

Yaratıcı güçlerini sadece, dünyayı kan göz yaş ve acıyla doldurmak için kullandığını?

O bizim anamız.

Hangi ana tüm enerjisini felaketlere yol açmaya harcar?

Merhametsizce ve sistemli bir şekilde çocuklarını öldürmeye?

Ana dediğin şeye bir bak. Sadece yok etmek için yarattığını göreceksin. Tek yaptığı cinayet! Öyleyse bizler, onun çocukları, neden daha iyi davranalım?

Ben böyle bir anneyi öldürürüm! Tanrı'ya gelince. Tabiat, en azından, bizim istek ve arzularımızdan bağımsız var olabiliyor. Ancak Tanrı, insanın korku ve umutlarının yarattığı bir hayal ürünüdür. İnsan hep mutsuz olmuştur. Her zaman korkmuştur. Acılarının sebeplerini ve onları sona erdirecek umudu arar durur. Bu yüzden, dileklerini yerine getirmesini umarak uydurma bir Tanrı hayal eder. Tanrı, bir hayalden fazlası değildir,

-Korku ve zaaflarımızdan doğan

-Ama din bize öğretir ki Hristiyanlık öğretisi, senin şu Yüce Tanrı'n hakkında ne anlatıyor bize?

Senin dininin, onun hakkında anlatacak nesi var?

Tek gördüğüm hayal ürünü barbar bir varlık, Dünyayı bir günde yaratan, ve ertesi gün buna pişman olan İsteklerini yerine getirecek kullar yaratmaktan aciz zayıf bir yaratık! Ama Tanrı bizi mükemmel yaratmış olsaydı, kurtuluş için çabalamanın ne kıymeti olurdu ki?

Ne kadar banalca! İnsan neden Tanrı'sının gözünde değerli olmak zorunda ki?

Bizi, 'kötülük işleyemez' kılmak. İşte bu, Tanrı'ya yakışır bir hareket olurdu! Ama bir adama hem seçme özgürlüğü hem de onu baştan çıkaracak şeyler veriyorsun. Tanrı gibi sonsuz bilge birisi, bunun

192 Yazılar

sonunun nereye varacağını bilmeliydi. Sırf eğlenmek için kendi yaratıklarını yanlış yola sürüklüyor. Ne acaip bir Tanrı! Ne anlaşılmaz bir Tanrı! Bizim sadece nefret ve intikamımızı hak eden yıkıcı bir Tanrı!

Hiç mi Tanrı'nın gazabından korkmuyorsun? Cezalandırmasından? Tanrı böylesi bir küfür, asla bağışlamayacaktır. Ve sen canavar değil misin, savunmasız ve masum genç kızları zorla tecavüz ediyorsun.

--

Jean Berlot ve Dominic Markiyi öldü diye gömerler. Fakat ölmemiştir.

Jean Berlot:

Beni iğrenç oyunların için kullanıyorsun. Sırf kendini eğlendirmek için beni korkuttun. Küfür, sapkınlık ve tecavüz seni tatmin etmiyor, Sen ayrıca

Marki;

Kızgın olmanı anlıyorum. Sana bir açıklama borçluyum belki de. Dün gece gördüğün ve bir parçası olduğun o iğrenç oyun O korkunç merasim, seninle ilgili değildi. Sadece, fiziksel gücüne ihtiyaç duydum. Arabayı mezarlığa kadar ittirmenin ne denli zor olduğunu kendin de gördün, Tek kişi için zor bir iş. Ve aynı şekilde mezar taşı da O soytarı beni neredeyse öldürüyordu! Ama mektubumda senden Dominic'e yardım etmeni ve söylediklerini yapmanı istemiştim. Senin hatandı. Ayrıca o mükemmel bir atıcıdır. Sadece sıyırdı.

Hoşçakal.

--

Marki;

Hikâyemi dinlemeyi beklemeden mi?

Bu hiç de kibarca değil. Ben senin hikâyeni dinledim. Belki hakkımda daha iyi düşünmeni sağlayabilir. İkimizin sandığın kadar da farklı olmadığımızı göreceksin. Aslında hikâyelerimiz çok benzer. Aynı. Senin gibi, benim de müşfik bir annem vardı. Beş yaşımdayken öldü. Onu aile mezarlığımıza gömdük. Babam mahvoldu ve bir kaç yıl sonra üzüntüsünden öldü.

Bu sana bir şey hatırlattı mı?

Şimdi şunu dinle:

Babamın tabutunu aile mezarına götürüp içeri girince, Merdivenlerde annemin çürümüş cesedini bulduk. Tüm tırnakları parçalanmıştı. Evet, onu canlı canlı gömmüştük. Katalepsi nöbeti geçirmiş. Ve doktor öldüğünü ilan etmişti. Ama tabutun içinde uyandı. Tabutun kapağını açmayı başarmıştı, ama ağır taş kapağı değil. O zamandan beri, annemin yaşadığı o korkunç sıkıntıyı ben de tecrübe ediyorum. **Refleks psikoza diye bir şey duydun mu hiç?**

Annemle o kadar özdeşleşmişim ki Ben de katalepsi oldum. Transa geçiyordum. Başlangıçta kısa süreliydi.. Sonra saatlerce ve hatta günlerce. Başka bir fobi sahibi olmuşum. Sonumun ona benzemesi. Onun gibi canlı canlı gömülmek. Ama onun çektiği acıyı tecrübe etmeyi de çok istiyordum İşte annemi bu kadar seviyordum.

Sana bir şey hatırlattı mı?

Bu tutku, bastırılmaz bir takıntıya dönüştü. Zamanla, onu tatmin etmenin bir yolunu buldum. Bu, korkumu da azaltır oldu. En azından bir süreliğine Dün gece tanık olduğun işte buydu: **Benim bağırsak boşaltan tedavim** Artık normal bir şekilde yaşayabilirim, en azından bir süreliğine. Seni kişisel meselelerime dahil ettiğim için beni bağışla. Annesinin tıraşını hâlâ kullanan tek kişi sen değilsin.

--

Hayır, rahat bırakın beni! Bırakın! Uyan! Yine onlar mıydı?

Önemli değil, yeniden dekore ettirecektim zaten. **Ağlamayı kes. Benim hatam. Yaşadığın heyecan canını sıktı. Hasarı ödemek için çalışacağım. Daha iyi bir fikrim var. Sanırım sana yardım edebilirim.** Endişelenme. Yönetici, Dr Murillope, arkadaşımıdır. Her şey ayarlandı. Kendini baskı altında hissetmene gerek yok. Buna bir deney gibi bak Sana yararı dokunmazsa, Bana haber ver ve bir an önce seni alayım. İstedığın zaman ayrılabilceğini bilmek bile tedavi edicidir. **Kendi önleyici terapimin bana nasıl yardımcı olduğunu gördün. Çoğumuz, bilinmeyenden korkarız. Bildiklerimiz, artık bizi korkutamazlar.** Ayrıca, içindeki gizli acı çekme arzusunu da giderebilirsin Tıpkı benzer bir enstitüde annenin çektiği acılar gibi

-Hayır ben

-Kendine karşı dürüst ol! **Bastırılmış arzularını inkar etme!**

--

Ben doktor Murillope. Sanatoryuma hoş geldiniz.

Bay Berlot, ortak dostumuz, bana neden burada olduğunuzu anlattı. Önleyici terapi için uygun bir vaka olduğunuza inanıyorum. Ancak bu sadece, hastanın özgür iradesiyle başvurması halinde işe yaramaktadır. Bu durumda bile etkileri kısa süreli olacaktır. Tıp bilimi, obsesif durumlar için henüz kalıcı bir tedavi bulamadı Beni izleyin. Kendinizi teslim etmeden önce, size çevreyi göstereyim. Süslü püslü ekipmanlardan ziyade modern yöntemlere inanıyoruz. Zorlama yok Hayır hayır İşte böyle! **Ceza yok, deli gömleği yok, elektrik şoku yok.** Hastalara, dengimizmiş gibi davranırız. Size bir şey göstereyim.

Pekala?

Ne düşünüyorsunuz?

Sanat terapimiz.

--

Ey mukaddes ihtiras! Ey mukaddes ihtiras!

Ey mukaddes ihtiras, mağrur duygu Yüksek sadakatle bağlandığımız sensin, Bilgeler, kudretin önünde diz çöker, Ki nezdinde yükselebilirsinler. Böylece Tabiat Böylece Tabiat Böylece Tabiat arzularımızı uyandırır. Ve onun 'suç' emri, ilham verir. Tatlı oyunlara ve tensel eğlencelere. Ki bazı aptallar, bunlara sapkınlık der. Tabiatın sevdiği zevkleri yaşat bize. Şehvet ve günah, bir eldiven gibi oturur üzerimize. Ve tüm varlığımız, yükselir yücelir, En hayvani suçları işlediğimizde. Bedeni zevklerle geçen yıllardan sonra, Bizi tekrar hazinesinde bir araya getirir. Tanrılarla alay ederek evimize seğirtiriz; Onun müthiş cömert rahmine. O bir fahişedir Ve hepimizin anasıdır! O bir fahişedir Ve hepimizin anasıdır! Küçük-büyük, iyi-kötü demeden Hepimizi kucaklarken gülümsemesi Değersiz kılar bizim nezaketimizi Ve cinayetlerimizi

--

Akıl hastanesi delilerin kontrolünden kurtarılır. Dr Coulmiere hastaneyi kontrol altına alır.

Tanrıya şükür, kendine geliyor! Her şey yolunda Berlot. Kahramanlığın, sanatoryumumuzun tarihine geçecek. Nihayet özgürüz! Yakında, bu sadece kötü bir rüya gibi gelecek. İşte kafana vuran adam. Özür dilemek istiyor. O akıl hastaları tarafından kapana kısırılmak korkunç olmalı. Murillope'ı yakaladık, yakında Marki'yi de yakalarız Marki tehlikeli bir suçlu, bir sapık ve ahlaksız. Buraya gönderilmeseydi, sonu giyotin olacaktı. Karmaşık bir vaka. Ama ona hiçbir sempati duymuyorum. Murillope iyi bir psikiyatrdı. En iyilerden biri. Önleyici terapisi oldukça parlaktı Diğer tekniklerle birlikte kullanılmış olsaydı Örneğin elektro-şok, tecrit ve cezalandırma. Ama son zamanlarda öne sürdüğü "özgür irade" metodu Aşırı özgürlükçü bir temele dayanıyordu ve başarısız olması kaçınılmazdı. **Bir akıl hastanesinde özgürlüğe yer yoktur. Marki'nin şeytani etkisi olmasa, bunu**

194 Yazılar

farkedebilirdi. Ama o serseri, çalışmalarını cesaretlendirdi sadece. Korkunç deneylerini haklı çıkarmak için sapkın bir felsefe kullandı. Sonunda Murillope da psikozlu bir ahlaksıza dönüştü. İşte o zaman yöneticilikten azledildi ve benim hastam oldu. Benim metodum, geleneksel muhafazakar prensiplere dayanır. Katı denetim ve cezalandırma.

İlgini çekmedi mi?

Dini bütün bir insan olarak, tüm yaşantımızın Zihnimizle ve vücudumuz arasında süregelen bir çekişme olduğuna inanıyorum. Zihinsel ve fiziksel esenlik için bir çekişme Zihin üstünlük sağlarsa, vücut; bulaşıcı virüslere, kalp krizlerine Kansere hassas bir hale geliyor. Böyle bir durumda insan kazalara bile daha yatkın olabiliyor! **Vücut üstünlüğünü ilan ederse, sonuç zihinsel hastalık oluyor.** Bu yüzden benim yöntemim, bedensel cezaya dayanıyor. Evet! **Eğer akıl hastaysa, vücudu hizaya getirmeliyiz.** Sadece vücudu zayıf düşürerek, dengeyi tekrar sağlayabiliriz. Hastalık ne kadar ağırsa, ceza da o kadar ağırdır.

--

Onları [Murillope ve Marki] yakaladık! -Nerede buldunuz?

-Avalon'da, yol kenarında bir handa. Fazla uzaklaşamamışlar.

Dr Coulmiere onları tedaviye alır

Buraya getirin. Hâlâ anlamıyor musun?

Daha fazla gülemeyeceksin. Charlotte, bana onun dosyasını getir. Evet 8 numaralı terapi. İşe yaramış görünüyor. Öyleyse 9 numaralı terapiye geçebiliriz. Götürün! Tedavi geçmişini ezberle biliyorum.. Senin durumunda, sevgili Marki, bir istisna yapmalıyım Tereddütüm var Aslında, bunu daha önce hiç yapmadım. Ama bana başka bir seçenek bırakmadın. Geçen sefer 5 numarayı uygulamıştık. Yani şimdi 6 olmalı. Ancak, bahsettiğim istisnayı uygulayacağız. 13 numaralı terapi için operasyona hazırlanın.

Hayır! Bunu yapamazsın!

Evet, yapabilirim. Aslında, yapmalıyım.

Jean Charlotte Ona izin verme! Yo! Yo! Yo! 13 numaralı terapi ne?

Dediğim gibi, benim yöntemim, akılla uyum sağlaması için Bedeni zayıflatmaktır. Bu da, 13 bölümden oluşan bir dizi bedensel cezalandırma ile olur. Denge sağlanana kadar parça parça uygularız. Çok ileri gidersek, vücut hastalanır. Zatürre, prostat kanseri. -13 numaralı terapi ne?

-Her zaman 1 numarayla başlarız. 12 kamçı darbesi. Bu genellikle, akut olmayan vakaların %50'sini iyileştirir. Çoğu yalancılar ve nevrasteniklerdir sinirsel zaafiyet 8 numara, gördüğün gibi dilin kesilmesidir.

Ya 13 numara?

Bu, her zaman bizzat idare ettiğim bir terapidir. Benimle gel Charlotte. Yardımına ihtiyacım olacak.

13 numaralı terapi nedir?

--

Jean Berlot bu hadiselerden sonra Sanatoryumdan ayrılmak ister. Fakat sonraki oluşan psikik durumlar nedeniyle kendini bir daha toparlayamaz ve hastalanır.

Bir an önce ayrılmak istiyorum. Charlotte benimle geliyor. Bu mümkün değil. Kurallara aykırı. Hastalar sadece sabah 8'de ayrılabilirler.

-Şu an akşam 9.00. -Ama bu saçma. Ben hasta değilim! Burada gönüllü olarak bulunuyorum. İstedğim zaman gidebileceğim söylendi.

-Bunu sana kim söyledi?

-Sanatoryumun idarecisi.

Sanatoryumun idarecisi benim. Ayrıca, en yakın araba durağı 10 kilometre mesafede. Günde bir sefer var, sabah 11'de. Sabah ayrılabilirsin, resmi olarak salverildikten sonra. Normal prosedür bu. Şimdi işime dönmeliyim.

-Charlotte nerede?

-Yatmaya gitti. Dinlenmesi gerekiyor. Özürlerini yolladı. Marki nasıl?

-Şu an iyi. -Zavallı adam. Sana nasıl davrandığını görmene rağmen onun için üzülüyor musun?

Oku şunu. Korkunç deneylerinde kobay olarak kullanacaktı seni. Seni sonsuza dek burada tutabilirdi. Ve hâlâ ona acıyorsun! Bay Berlot'yu odasına götürün. Charlotte! Charlotte, benim Jean! Buraya, yarattığın esere bakmaya mı geldin?

-Sana ne yaptılar?

-10 numaralı terapi. Coulmiere benim vakamda da bir istisna yaptı.

Marki'ye ne oldu?

Korkunç çığlıklar attı ama artık sakinleşti. O fahişenin seni kullanmasına izin verdin. İşte sonucu! Yalan! Onu seviyorum ve onunla evleneceğim. Bir kaç saat sonra bu tımarhaneden sonsuza dek ayrılacağız. Öyleyse evlilik hayatınla ilgili bir kaç tavsiye vermeliyim sana. Eminim, şu an biz konuşurken o fahişe, kaçık Coulmiere'le yataktadır. Ve şimdi, sevgili Charlotte, partimizin doruk noktası için Bugün Paris'ten geldi, özel teslimat. Bakayım!

-Açayım mı?

-Evet! Bekleyemem! Sözümden dönemezsin artık Bunca bekledikten sonra. Hayır elbette. Yapalım şu işi Şimdi!

Bırakın beni! Bırakın beni! Deli değilim ben! Bırakın beni! Uyan! Sen yaptın! Hepsi senin suçun! Dostum, hayati dengen ciddi bir biçimde bozulmuş. Vücudun çok baskın hale gelmiş. Ve aklın, artık hasta. Ama umudunu kaybetme, seni tedavi edeceğim. En baştan başlayalım. 1 numaralı terapiyi uygulayın!

Dr Coulmiere, Jean Berlot'u Sanatoryuma kapatır.

--

ROCKEFELLER'DEN SON YÜZYILIN EN BÜYÜK İTİRAFLARI

M. MOORE DİYOR Kİ.....

“Yani bunun çok ironik olduğunu düşünmüşümdür” yani tüm bunları yapabiliyorum ve yine neredeyim? Görsel medyadayım. Büyük şirketlerin sahipleri olduğu stüdyolar tarafından yayınlanıyorum. Şimdi ben, temsil ettikleri her şey karşıken beni neden yayınlıyorlar?

Ve ben onların parasıyla onların inandıklarına karşı çıkıyorum. Tamam mı? Evet çünkü onlar hiç bir şeye inanmazlar. Beni yayınlıyorlar çünkü bilirler ki benim filmimi veya TV gösterimi izlemek isteyen milyonlarca insan var ve böylece para kazanacaklar. Ve ben de düşüncelerimi ortaya koyabiliyorum çünkü kamuoyunun kapitalizmdeki bu inanılmaz kusur boyunca sürüyorum açgözlülük kusuru. Anlatıldığı gibi zengin adam sana ipi satar onu asacağın ipi eğer bundan para kazanacağımı düşünürse evet ben ipim.

Umarım. İpin bir kısmı. Ve yine inanırlar ki insanlar beni izlediğinde “veya belki bu filmi veya herneyse izlediğinde” sanırlar ki yani evet yani bilirsiniz bunu izlerler ve bir şey yapmazlar çünkü onların beynini uyuşturup onları aptallaştırmada öyle başarılı olmuşuzdur ki “yani hiç etkilenmeyeceklerdir...” “İnsanlar divanlarından kalkmayacaklar” ve gidip politik bir şey yapmayacaklardır. Buna inanıyorlar. Ben aksine inanıyorum. İnanıyorum ki bir kaç insan bu sinemadan çıkacak veya divanından kalkacak gidip bir şeyler yapacak bu dünyayı tekrar elimize geçirmek için herhangi bir şey. [THE CORPORATION-Şirket (2003) Belgesel]

[BU ŞEKİLDE OLSADA YİNE HABERİNİZ OLSUN]

Zamanın Ruhu, sizlere Zeitgeist teması ile para-ekonomisi düzenini sürdüren Şirketokrasi'nin imparatorları hakkında iki belgesel film sunmuştu... İzleyenler futurist, bilim adamı ve toplum mühendisi Fresco'nun görüşlerini hatırlayacaklar...

Aşağıda okuyacağınız röportaj, bu filmlere paralel bir temayı işliyor... Kişiler ise Murdoch, Rockefeller, Rothschild aileleri ki, 100 yılı aşkın bir süredir dünyaya yön veren şirketlerin ve örgütlerin başındaki gerçek kişiler ve niyetlerini düne kadar başarıyla saklayabiliyorlardı...

Fakat "güneş balçıkla sıvanmaz" misali, farklı ülkelerdeki bir avuç gazeteci, araştırmacı ve yazar ile bürokrat, bilim adamı ve politikacı, yaptıklarından, alet olduğundan utanç duyarak insafa gelen itirafçıların şahit olduğu entrikalar, olaylar, artık medyaya haber ve cilt cilt kitaplara konu oldu... En önemlisi de İnternet'e aktarılarak hızla yayılmaya başladı...

Bu kez, gazeteci/yazar/araştırmacı ve belgeselci Banu Avar'dan Murdoch'un tanık olduğu son derece çarpıcı, dünya gerçekleri ile birebir örtüşen, kimileri için fantastik, kimileri içinse gerçek ötesi denilebilecek bir röportajı sunuyorum.

YCY***Illuminati'nin çekirdek üyesi ve Amerikan Medya imparatoru Rupert Murdoch şöyle anlatıyor:***

Troky'a Toplantısı, Illuminati'nin yemek buluşmasıydı. David Rockefeller, Baron de Guy Rothschild ve Yale, Harvard, Princeton ve MIT üniversitelerinin yöneticileri ile buluşmuştuk.

Yemekten sonra Rockefeller ve Rothschild dışındaki konuklar okullarına dönmüş, üçümüz özel bir odada baş başa kalmıştık. Onlarla geçtiğimiz sohbetlerimizin hepsini vermiyorum ama sizin merak ettiğiniz ve bilmeniz isteyeceğimiz şeyleri de söyleyebilirim.

KRALİÇE VE KİLİSEYİ GÖZDEN DÜŞÜRDÜK

Rockefeller: Fransız İhtilali öncesinde Kraliyet ve Kilise mensuplarını halkın gözünden düşürmek için şöyle bir oyun oynandı. Kraliçe Marie Antoniette adına devrin ünlü bir kuyumcusuna iri elmaslardan oluşan bir gerdanlık siparişi verildi. Kuyumcu bu siparişi hazırlayıp Kraliçe'ye götürdü; ama Kraliçe doğal olarak gerdanlığı kabul etmedi ve para ödemedi. Fakat bu olay kraliçenin parayı çarçur ettiği şeklinde bütün basında yer aldı. Devrin kardinaline, durumu izah etmek isteyen Kraliçe adına; adamlarımız tarafından genelev olarak işletilen şehrin bir otelinde randevu verildi. Otele gelen Kardinale bir fahişe Kraliçe olarak tanıtıldı ve fahişe ile Kardinal bütün basında yer aldı. Böylece hem Kraliyet Ailesi, hem de en yüksek kilise makamı yıpratılmış oluyordu. Eski başkanlardan Nixon bizim yolumuzdan çıkınca, Watergate Skandalı ile bir anda gözden düşürülüp istifa etmek zorunda bırakılmıştır."

KENNEDY VE MARILY MONROE NEDEN ÖLDÜLER

"John F. Kennedy suikastı bir diğer güzel örnektir. Aslında yaramaz çocuk Kennedy tam bizim isteklerimiz doğrultusunda hareket ediyordu; fakat vücudunu bitkin düşüren rahatsızlıkları vardı. Devlet başkanlığı yapmak çok yorucu bir iş olduğu için uyarıcı ilaçlar kullanıyordu. Fakat son zamanlarda özellikle seks yaşamını sürdürebilmesi için bu ilaçların dozunu arttırmaya başlamıştı ve ilaçlar içkiyle karışınca ağızından çıkanların farkına varmıyordu. Marilyn Monroe ile yakın ilişkisi vardı ve biz bir gün yatak odasını dinlemeye aldırıldık ve bize karşı çıkararak o sıralarda sürmekte olan Vietnam Savaşı'nı sona erdirmeyi planladığını öğrendik. Bizler ise bu savaşın çıkması için çok büyük paralar harcamış; ama henüz hedeflediğimiz cirolara ulaşamamıştık. Sonucu biliyorsunuz, her ikisi de dünyaya erken veda etmek zorunda kaldılar.

AMAÇ, DÜNYADA TEK DEVLET, TEK DİN

Bizim amacımız yeryüzündeki bütün devletleri birleştirip, tek bir dini olan tek bir dünya devleti kurmaktır. Bütün dünya tek bir merkezden yönetilecek ve başkenti de Kudüs olacak. Böylece savaşlar, acılar, açlık gibi kavramları ortadan kaldıracacağız."

Ben de burada konuşmaya girmek isteyip "Peki bu dünya devletinin yönetim biçimi ne olacak, Hegel Diyalektiği konusunda neler söyleyeceksiniz, merak ediyorum. Yoksa komünizm geri mi geliyor?" diye sordum.

VATANDAŞ DEVLETİ TANRI GİBİ GÖRMELİ VE KENDİNİ FEDA EDEBİLMELİ

Rockefeller cevap veriyor; "*Komünizmin kurucuları Marx ve Engel, Haham, Moritz Moses Hess'in öğrencileriydiler ve Hegel'e fikir babalığı yapmışlardır. Hegel diyalektiği kısaca tez ile anti-tezden bir sentez oluşacağını söyler. Bu sentez daha sonra yine tez olur ve karşısına yine bir anti-tez çıkararak yeni bir sentez oluştururlar. Bu böylece devam eder. Hegel'in diyalektiğine göre iki zıt gücü kontrol eden, yeni dünyanın da efendisi olur. Hegel'in politik sisteminde devlet aynı zamanda Tanrı'dır; köle olarak görülen vatandaşın tek görevi bu devlete hizmet etmesidir ve bu hizmeti Tanrı'ya tapmak olarak algılamasıdır. Vatandaş kendini ülkesi için feda etmeye her an hazır olmalıdır. İkiz Kuleler saldırısında ölen onbinlerce Amerikalı buna güzel bir örnektir.*

SEÇİMLER, TAMAMEN BİR ALDATMACA... AMAÇ; YENİ DÜNYA DÜZENİ

Seçimler tamamen bir aldatmaca olup, vatandaşın düşüncesine bir değer veriliyormuş gibi gösterilmektedir. Seçimlerde aday bol bol vaatlerde bulunarak seçmenin gururunu okşar ve seçmene sorunlarının farkında olduğu izlenimi verir. Seçmen için ise birisinin sorunlarını bilmesi yeterlidir, vaatlerin yerine getirilmesi onun için ikinci planda kalır. Hiçbir zaman da seçim öncesinde verilen sözler tutulmaz ve bir süre sonra da tamamen unutulur, gelecek seçimlere kadar. Seçimden sonra devlet yine Tanrı rolünü oynamaya devam edecektir. Zamanımızda, Amerika Birleşik Devletleri'nin kapitalizmi tez, Rusya'nın komünizmi anti-tez olmuştur ve sentezi dünya "Küreselleşme" olarak sunduğumuz "Yeni Dünya Düzeni" olacaktır. Bu yeni rejime faşizm diyebiliriz; çünkü otoriter bir devlet yönetimi, bizim anlayışımıza göre, dünyayı yönetebilmek için en ideal rejimdir. Böylece kişilerin yaşamı polis denetimiyle mutlak kontrol altına alınacak, varlıklarına devlet her an el koyabilecek, toplumlar bizim istediğimiz şekilde yönlendirilecek. Bu yeni düzende fakir yaşlı ve hastalara yer yoktur ve onların hemen yok edilmeleri gerekmektedir.

KAPİTALİZM-KOMÜNİZM-SOSYALİZM... FARK ETMEZ, HEPSİ BİZİM ESERİMİZ

İkinci sorunuza gelirsek, yukarıda bahsettiğim gibi bir ülkenin Komünizm, Kapitalizm veya Sosyalizm'i benimsemesi hiç fark etmez. Hepsi sonuçta bizim eserimiz olan aynı şeyler. Başta akıllı ve zengin, yönetici bir avuç insan, geride hiçbir değeri olmayan ve istenildiği gibi yönlendirilen bir köle sürüsü. Fransız İhtilali neden yapıldı sanıyorsunuz, Fransız halkı çok fakirdi de açlıktan mı ölüyordu, ya da burjuvazi gerçekten çok mu zengindi? Hayır, hayır, sınıf farkı tarih boyunca hep olmuştur, bugün de böyledir. Asıl sebep Masonluğun en büyük kahramanlarından Jacques De Molay ve diğer Tapınak Şövalyeleri'nin, 1314 yılında o devrin Fransa kralı IV. Philip tarafından Tapınakçıların hazinesini kendisine vermediği için yakılarak öldürülmeleridir. Bu ihtilalin Masonlar tarafından kışkırtıldığını biliyorsunuz. Devrim sonunda XVI. Louis giyotinle idam edildiği zaman, bir devrimcinin; "Molay, intikamın alındı." Diye haykırdığı bilinen bir gerçektir.

Rus Devrimi başta bir sebepten dolayı yapılmıştır. O zaman ki Illuminati yöneticileri, Hegel Diyalektiği gereği Amerika Birleşik Devletleri'nde oluşan kapitalist sisteme bir karşı sistem oluşturarak dünya yönetimini ellerine geçirmenin planlarını yapıyorlardı. Çünkü istediğiniz gibi yönlendirebilmek için bir şekilde insanları avuçlarınızın içinde devamlı baskı altında tutmanız ve korkutmanız gerekir. Rotschild ailesinin özel desteğiyle Rusya'da devrim gerçekleştirildi ve Komünizm ilan edildi. Amerikan Kapitalist sistemine karşı, Rusların Komünizm sistemi. Burada Hegel Diyalektik yönetimi gereği, Marksist yönetim antitez olarak yani Kapitalist yönetimin karşısına çıkarılıyordu. Bu iki zıt gücün sentezinden, Amerikan Bir Doları'nın arka yüzündeki piramitin altında yazdığı gibi, Yeni Dünya Düzeni ortaya çıkıyordu.

MEDYA VE SİNEMA ENDÜSTRİSİNİN ROLÜ ÇOK ÖNEMLİ

Böylece dünya ülkelerinin Komünist rejime dâhil olmayan yarısı, Komünizm tehlikesine karşı devamlı korkutuldu. Bu sistem içindeki insanlar sahip oldukları mal ve mevkilerin Komünizm gelirse ellerinden gideceği korkusu içinde, devlet yönetimine sonsuz destek verdiler. Öte yandan eski Sovyetler Birliği ve Komünist sistemde yaşayan diğer insanlara ise Kapitalizmin ne kadar öcü olduğu anlatılıyordu. Onlar da yaşadıkları yaşam şartlarının en iyisi olduğuna inandırılmış, bunun da Komünist sistem sayesinde olduğunu düşünüyorlardı. Böylece insanlar devamlı baskı altında tutuluyor ve istediğimiz gibi yönlendirilebiliyorlardı. Tabii burada medyaya ve sinema endüstrisine büyük görevler düşmüştür.

NÜKLEER SAVAŞ TEHDİDİ EN BÜYÜK BLÖFTÜ

Nükleer savaş tehdidi en büyük blöf olarak tarihe geçmiştir. Ama doğal olarak insanları öyle ya da böyle bir şekilde ömür boyu aldatmak imkansızdır. Bu yüzden Komünist rejimin sonunun gelmesine karar verdik, daha da önemlisi komünist ülkelerin serbest piyasa ekonomisine geçip Kapitalizme yönelmeleri gerektiği için sizin de bildiğiniz gibi birkaç günde durup dururken ve hiç kan dökülmeden

o çok korkulan Sovyetler Birliği dağıilverdi; meşhur Berlin duvarı yıkıldı ve öcü komünizm balonu söndürüldü.

GEREKTİĞİNDE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE PROVOKASYONLAR ÇIKARDIK

Rotschild ben hayretten faltaşı gibi açılan gözlerimize bakarak sözü devraldı.

Rotschild: Bu arada, dünyanın çeşitli ülkelerinde karışıklıklar çıkarılıyor, ülkeler provokasyonlar sonucu bir hiç yüzünden kanlı savaşlara giriyorlardı. Doğal olarak bütün paralarını bizlerden silah almak için harcıyorlar, daha sonra savaşta kaybedilen silahlarını yerine koymak ve savaşta harap olan şehirlerini yeniden inşa edebilmek için yine bizlerden borç alarak ömür boyu bize bağlı bir duruma düşüyorlardı. Eğer, bir ülke yöneticisi bizimle işbirliği yapmayı kabul etmezse, o ülkede hemen bir darbe ya da ayaklanma çıkarılıyor, daha önceden ayarlanmış ve istediklerimizi harfiyen yapacak bir kişi yönetime getiriliyordu.

TÜRKİYE'YE ADNAN MENDERES ZAMANINDA "MARSHALL YARDIMI" İLE EL ATTIK

Mesela Türkiye'yi ele alalım. Türkler de yıllar boyu komünizme karşı savaşmıştır. 1950'lerde ülke yönetimine bize desteğimizle Adnan Menderes gelmişti. Aslında Menderes bizimle başta gayet güzel bir diyalog kurmuştu. Bizden seçimde aldığı destek karşılığında, Marshall yardımı adı altında devamlı borç alıyor ve ülkesinde yatırımlar yaparak sanayi yapısını geliştiriyordu. Fakat o kadar plansız ve programsız harcama yapıyordu ki ödeme günleri geldiğinde, bizden, borç ödemek için tekrar tekrar borç istemeye başladı. Biz de kendisinden ülkesini yabancı sermayeye açmasını ve bizim şirketlerimize özel imtiyazlar tanınmasını, diğer bir deyişle Osmanlı İmparatorluğu'na dayatılan kapitülasyonlar benzeri şeyler talep ettik Menderes bize bunu hiçbir zaman kabul etmeyeceğini söyledi ve bizden uzaklaşmaya başladı. Ülke insanı ilk defa asfalt yollarla tanışıyor, fabrikalar arka arkaya dikiliyordu. Ülkenin çoğunluğu Müslüman olduğu için ülkenin her yerine camiler yaptırıyordu. Menderes bu şartlarda iktidarda ki yerini uzunca bir süre için, sağlamlaştırdığını sanıyordu. Bir darbe ile bu işe bir son verildi ve sonunun öyle bitmesini istemediğimiz halde, çalışma arkadaşlarıyla beraber idam edildi. Sadece CELAL BAYAR kurtuldu, çünkü bir MASONDU ve yakın arkadaşı Papa Roncalli ya da diğer adıyla 23. John, Vatikan'ın baskısıyla onu idamdan kurtardı.

1980 DARBESİ BİZİM İSTEKLERİMİZ DOĞRULTUSUNDA YAPILDI

Aynı ülkede gerçekleşen 1980 darbesi de bizim isteklerimiz doğrultusunda yapıldı. O zamanlar ülkede bir solcular, bir sağcılar iktidara geliyor ve bizim isteklerimiz doğrultusunda ülke ekonomisini yönlendiriyorlardı. Fakat Amerika ve Avrupa'da gelişmiş ülkelerin piyasaları doyuma ulaşmışlar ve biz yeteri kadar mal satamaz olmuştuk. Bunun üzerine diğer az gelişmiş ülkelere uyguladığımız planı onları da uygulamak istedik ve serbest piyasa ekonomisine geçmelerini ve ithalatın serbest bırakılmasını talep ettik. Bu istediğimizi kabul etmiş görünüyorlar, fakat işi uzatıyorlardı.

BİNLERCE TÜRK GENCİ UYDURMA İDEOJİLER UĞRUNA CAN VERDİ

En sonunda bu ikilem yine bildiğimiz yollarla, Ordo Ab Chaos ile çözüldü. Yani önce kaos, sonra düzen. Provokatörlerimiz aracılığıyla sağ ve sol ideoloji kavgaları başlatıldı. Aslında başında onay vermiş gibi görüldüğümüz Kıbrıs Savaşı'ndan sonra ülkeye uygulanan ambargo sayesinde halk canından bezmiş, ülkede yağ ve tuz bile bulunamaz olmuştu. Karaborsacılar zenginleşirken halk iyice sefalete düşmüştü. Ülkeye gönderilen provokatörlerimiz için bu halkı kışkırtmak hiç zor olmadı. Ülke halkı sağcı ve solcu olarak iyiye bölündü ve çatışmaya başladılar. Olaylar öyle bir dereceye geldi ki, hergün elli-altmış kişi sokak çatışmalarında ölmeye başlamıştı. Bütün ülke terör korkusu altında eziliyordu. İnsanlar

200 Yazılar

akşamları sokağa çıkamaz olmuştu. Her an bir serseri kurşuna hedef olmak vardı. Binlerce Türk genci uydurma ideolojiler uğruna can vermişti. Hükümetler birbiri arkasına iktidara geliyor fakat olayları önleyemiyorlardı. Sonra darbe geldi ve bütün olaylar bıçak gibi kesiliverdi. Zavallı ülke halkı bu sözde başarıyı darbenin bir neticesi olarak gördüler. Çünkü nihayet terörizm sona ermiş, ülkeye huzur gelmişti. Aslında provokatörlerin görevi bitmiş, sahneden çekilmişlerdi. Burada oynanan oyun, halkı umutsuz ve çaresiz bir duruma düşürmek ve onlara bir "kurtarıcı" sunmaktır; ondan sonra bu kurtarıcı ne yaparsan yapсын hemen kabullenecektir.

ÖZAL, İSTEKLERİMİZ DOĞRULTUSUNDA KAPILARI SONUNA KADAR AÇTI

Askeri hükümet bir süre devlet yöneticiliği yaptı ve bizim belirlediğimiz bir kişiye yönetimi devretti. Bu Turgut Özal'dı. Özal, tam da bizim isteklerimiz doğrultusunda ülkenin kapılarını bize sonuna kadar açtı. Bizim şirketlerimiz bu bakir piyasaya kurtlar gibi saldırdılar. İlk önceleri fiyatları çok düşük tutarak yerli sanayinin rekabet gücünü düşürdüler. Ülke artık Amerikan ve Avrupa yapımı mallarla dolmuştu. Sanayi şirketlerimiz stoklarını eritirken finans şirketlerimiz de ülkeyi artan ithalatı karşılayabilmeleri için yüksek faizlerle borç yatağına sürüklüyorlardı. Böylece, gelişmekte olan ülkeler olarak adlandırdığımız bu ülkelerin hemen hemen hepsinde uygulanan ve 80'li yıllarda başlatılan bu proje ile, bütün ülkeler, hem bizlerden aldıkları mallarla sanayi şirketlerimizi zenginleştirmeye devam ediyorlar, hem de bu malların karşılığı olan ödemelerini yapabilmek için bizim finans şirketlerimizden aldıkları yüksek faizli kredilerle, her sene artan bir borç batağına sürükleniyorlar.

TÜRKİYE'DE PARA İTİBAR GÖRDÜ, ARKADAŞ, DOST, AİLE GİBİ KAVRAMLAR UNUTULDU

Bu arada, Özal bütün bunların yapılabilmesi için gereken kanunları yavaş yavaş çıkarmıştı. Bu ülke vahşi kapitalist sistemle o kadar çabuk uyum sağladı ki, bizim bile düşünemediğimiz hayali ihracat gibi vurgun yöntemleri keşfettiler. İnsanlar artık en kısa ve en kolay yönden servet yapmanın peşine düştüler. Rüşvet, devlet bankalarının çeşitli entrikalarla soyulmaları, banker skandalları birkaç örnek. Arkadaş, dost, aile gibi kavramlar unutuldu ve sadece parası olanlar itibar görmeye başladı. Bu arada, yerli sanayi can çekiyor, küçük işletmelerden başlayarak yavaş yavaş büyük işletmelere doğru bir iflas dalgası yayılıyordu. Devlet işletmeleri ise bizim istediğimiz yöneticilerin atanmaları sağlanarak zarar ettiriliyordu. Sonunda bu işletmeler ya kapatılıyor, ya da özelleştirme hikâyesiyle, ucuz fiyatlarla şirketlerimiz tarafından ele geçiriliyordu.

"KÜRT DEVLETİ PROJESİNİ" HAYATA GEÇİRMEK İÇİN ÖNCE ÖRGÜT YARATTIK

Beyni yıkandığı için temiz hayallerle işe başlayan Özal, sonunda bu sistemin gerçeklerini görerek kendisini de kapitalizmin çarklarına kaptırdı. Ailesini ve yakın çevresini zengin etmeye başladı. Öyle bir duruma geldiler ki Özal'ın çevresinde prens ve prensesler ortaya çıkmaya başlamış, biz ülke monarşizme dönüyor diyerek kaygılanmaya başlamıştık. Aslında tam bir komedi oynanıyormuş. Her neyse, ülke insanının tepkisini ölçmek için kendisinden Kürt devleti fikirlerinden bahsetmesini istedik. Fakat bu düşünceler kendisine pahalıya mal oldu. Biz de Kürt devleti projemizi hayata geçirmek için bir örgüt yaratıldı. Bu örgütle uğraşmak ülke ekonomisine çok büyük zarar verdi ve şu anda koskoca Osmanlı İmparatorluğu'ndan geriye kalan bir avuç toprakta varlığını sürdüren Türkiye, bizim hiçbir istediğimiz geri çevirecek durumda değil. Sanırım yakın gelecekte topraklarından biraz daha, bir süre sonra da bizim için hala geçerli olan Sevr Antlaşması uyarınca hemen hemen tamamından fedakarlık etmek zorunda kalacak.

TÜRKİYE BİZİM İÇİN ÇOK ÖNEMLİ... SU KAYNAKLARININ ÖNEMLİ BİR KISMI BURADA

Rockefeller de sözü devralarak başlıyor;

Türkiye hakkında biraz daha durmak istiyorum; çünkü dünyadaki en stratejik konumdaki ülkedir ve bizim için çok önemlidir. Nedenlerine gelince:

Bir kere Büyük İsrail Devleti topraklarının su kaynaklarının önemli bir kısmı şu anda Türkiye'ye aittir.

İkincisi, Müslüman ve demokratik bir ülke olarak bu konuda öncü bir ülkedir. İslamiyeti yıkmak istiyorsak önce Türkiye'den başlamalıyız.

Üçüncüsü, Avrupa ve Asya arasında bir köprü durumdadır. Maden, petrol, doğalgaz gibi zengin yer altı kaynaklarına sahip Ortadoğu ve Kafkasya'ya hakim olmak istiyorsak bu ülke elimizin içinde olmalıdır. Ortadoğu hemen hemen elimizde sayılır. Kafkasya ve Orta Asya'daki diğer Türk devletleri de yakında darbelerle kargaşaya boğulacaklar ve avucumuzun içine düşecekler. Bu Türkler aslında birleşip bir araya gelseler karşılarında hiçbir güç duramaz. Bu yüzden böyle bir olasılığa karşı, ajanlarımız her an tetikte bekliyorlar. Türk devletlerinde kilit mevkilerdeki adamlarımız, aralarında en ufak bir yakınlaşma sezdiklerinde hemen istikrarı bozacak olaylar ve darbelerle bunu önlüyorlar.

EN ÖNEMLİSİ, TÜRKLER MEDENİYETİN BEŞİĞİDİR VE KÖKENLERİ SÜMERLERE KADAR DAYANIR

Dördüncüsü, ülke bor madenleri bakımından dünyanın en zengin ülkesidir ve bu maden dünyada yakın bir gelecekte, petrolden bile daha önemli bir hale gelecek.

Beşincisi ve belki de en önemli olanı Türkler medeniyetin beşiğidir. Türkler, Milattan Önce 4.000'lerde Orta Asya'da yaşayan büyük bir felaketten sonra yaşadıkları yerleri terk edip, Mezopotamya'ya ve Rusya üzerinden Avrupa'ya gelen Aryanlar, yani dünyadaki en medeni olarak kabul ettiğimiz Ari Irk'tandırlar ve Avrupa'daki Finliler, Macarlar gibi bazı uluslar Türk kökenlidir. Ayrıca Anadolu'da büyük uygarlıklar kuran Hititler ve Asurlular'ın da Türk kökenli olma ihtimali yüksektir.

Milattan Önce 3.500 yıllarında Mezopotamya'da yaşamış olan Sümerler ilk yazıyı bulan, toplumda adaleti sağlamak için ilk yasaları çıkaran ve mahkemeleri kuran, ilk para kullanan ve vergi toplaya, ilk okul açan ve tekerleği bulan ulustur: yani dünya medeniyetinin başlangıç noktasıdır ve soyları tarihçilerimizin araştırmalarına göre Türk kökenli insanlardır. Çünkü Sümerler o bölgenin yerli halkı değildirler; yani göçebedirler ve tarihçilerimizin araştırmalarına göre "kız" manasına gelen "kır" kelimesi, "öküz" manasına gelen "ökür" kelimesi gibi bugüne kadar çözülebilen 1000 civarında Sümerce kelime ve "Ayağını yere sıkı bas, Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır, Sel gibi silip süpürmek, Yağ gibi erimek" gibi yüzlerce atasözü bugün Türkçe'de kullanılmaktadır. Sümerlerin Ay Tanrısı'nın simgesi olan "Yarımay", bugün Türk bayrağında kullanılmaktadır. Roma ve Yunan medeniyetleri Sümerlerden oldukça fazla faydalanmışlardır; mesela yapılarındaki süslemeleri ve Tanrıları Sümer tapınaklarından gelir.

Fakat biz bunu örtbas etmek için, Milattan Önce 2.000 yıllarında, yani Sümerlerden 1.500 yıl sonra başlamış olmasına ve Yunan medeniyetini, dünyadaki ilk medeniyet olarak dünyaya tanıttık. Daha da ilginç olanı, Yunanlılardan önce Mısır Medeniyeti başlamıştır; ama onlar da ancak Sümerlerden 1000 sene sonra piramitlerini yapabilecek uygarlık düzeyine gelebilmişlerdir. Mayalar ve İknalar; Sümerlerden 2000 sene sonra ziguratlarını aynı biçimde yapmışlardır.

MEDENİYETİN BEŞİĞİ OLARAK TÜRKLERİ KABUL EDEMEZDİK, BU MİRASA EL KOYMALIYDIK

Medeniyetin beşiği olarak Türkleri kabul edemedik; tam aksine binbir entrika ile bu kültür miraslarına el koyarak biz onları bütün dünyaya barbar, hak hukuk tanımayan bir toplum olarak tanıttık ve bunda da oldukça başarılı olduk. Sümer Kralları Urukagina ve Urnammu, çok tanrılı bir toplum kurarak, insanlar arasında adaleti sağlamak ve haksızlıkları önlemek için yasalar çıkararak, çağımız toplumlarına öncü olurlarken, bugün tek tanrılı bir toplum olan Türkiye’de bizim çalışmalarımız sonucu, fuhuş, rüşvet, hırsızlık, haksız kazanç ve gelir dağılımı aşırı düzeylerdir.

Aslında insanlar tarih kitaplarını açıp okusalar, bütün gerçeği görecekler ama insanoğlu için duyduğuna inanmak yeterlidir, okumak çok zor gelir.

Ben de o ana kadar en medeni ulus olarak İngilizleri görüyordum. Duydukları hiç hoşuma gitmeyince konuyu değiştirmek istedim.

OSMANLI'YI YIKMAK ZOR OLMADI

“Dünya ülkelerini nasıl ele geçirmeyi düşünüyorsunuz?” diye sordum. Rothschild kendimden emin bir tavırla konuşmayı sürdürdü.

Rothschild: Sana tarihten örnekler vererek gücümüzü göstermek istiyorum; Birinci Dünya Savaşı, Avrupa’da bize karşı olan imparatorlukları dağıtmak ve en önemlisi Osmanlı İmparatorluğu’nu parçalayarak Ortadoğu’daki petrol yataklarını ele geçirmek ve İsrail devletinin yolunu açmak için çıkarılmıştı. İsrail devletinin kurucusu sayılan Theodor Herzl, o zamanki Osmanlı Padişahı II. Abdülhamit’e giderek, bizim ailemizin desteğiyle Filistin topraklarını satın almak istedi. Fakat padişah bize karşı çıktı. Bizim için Osmanlı İmparatorluğu’nu yıkmak çok zor olmadı. Çünkü padişahlar genellikle Türk kadınları yerine, fethettikleri ülkelerden köle olarak getirdikleri başka din ve ırklara mensup kadınlarla evleniyorlardı. Tabii Hürem Sultan gibi bu kadınlar zamanla ülke yönetiminde söz sahibi oldular ve kendileri gibi yabancı kökenli adamlarıyla bizim istediğimiz gibi, ülkeyi yıkıma götüren bir şekilde yönetmeye başladılar. Padişahlar ise devlet yönetiminin emin ellerde olduğu düşüncesiyle zevk ve sefaya dalmışlardı. Bu da Osmanlı’nın çöküş devrini başlattı. Mason örgütleri tarafından kışkırtılan insanların çıkardıkları isyanlarla topraklar kaybedilmeye başlandı. Hazine plansız harcamalarla tüketildi. Savaş sonunda hedefimize ulaşmamıza az kalmıştı; ama Atatürk adında bir lider ortaya çıkarak planlarımızı bir süreliğine ertelememize neden oldu. Tabii ki sonuçta bizim finans ve silah sanayi şirketlerimiz servetlerini onlarca kez katladılar. I. Dünya Savaşı sonunda Monarşizm tez olarak, Demokrasi antitez olarak, Komünizm’i yani sentezi oluşturdu.

HİTLER, BİZİM TARAFIMIZDAN GETİRİLDİ, ÇÜNKÜ BURADAKİ YAHUDİLER İSRAİL DEVLETİNİ KURMAYA YARDIMCI OLMADILAR

İkinci Dünya Savaşı’nın asıl sebebi şu an olduğu gibi dünyada başlayan ekonomik krizlerdi; diğer bir önemli neden ise Diaspora’nın yani kutsal topraklar dışında yaşayan Yahudilerin, yeni İsrail devletini kurmaya yardımcı olmamaları ve bu ülkeye dönmeyi kabul etmemeleriydi. Hitler’in bulunduğu mevkiye gelmesi ve Alman ulusunu büyülemesi, yine bizim tarafımızdan aldığı mali yardımlar sayesinde olmuştur. Harriman, Guaranty tröstü gibi Amerikan finans devleri, Alman çelik kralı Thyssen’in mali yardımları ve Thule Örgütü’nün desteğiyle Hitler, dünya savaşı başlatacak güce erişiyordu. Bu iş için Hitler seçilmişti; çünkü Yahudilerden nefret ediyordu. Sebebi ise, babaannesi o zamanlar zengin bir Yahudinin yanında hizmetçi olarak çalışıyordu ve babaannesi bu Yahudi patronu tarafından hamile bırakılmış, durumdan haberdar olan evin hanımı tarafından evden kovulmuştu. Babaanne kucağında bir bebek ile, yani Hitler’in babasıyla, başka bir iş bulamayınca koyu Katolik olan baba evine geri dönmüştü. Hitler zamanla bu gerçeği öğrenmiş, Yahudilere kin duymaya başlamıştı. İsrail topraklarına dönmemekte ısrar eden Yahudileri korkutmak amacıyla birkaç katliama izin verildi

ve söylenenden çok daha az kişinin öldüğü bu katliamlar kullanılarak sözde milyonların yok edildiği Yahudi katliamı senaryoları üretildi. Şimdi aynı katliam senaryosu Ermeni Soykırımı adı altında Türklere uygulanmaktadır. Bu saçma soykırım masalı Türklere yüklenecek ve böylece Türkiye yüz milyarlarca dolar tazminat ödemek zorunda kalacak. Bu da Türk ekonomisi için büyük bir darbe olacaktır.

ATOM BOMBASI, YAHUDİLERİN YAŞADIĞI ALMANYA'YA ATILAMAZDI, BU NEDENLE JAPONYA KIŞKIRTILDI

Almanlar'dan nefret eden o zaman ki Siyonist başkanımız Einstein'ın Amerikan Başkanı Roosevelt'e bir öneri mektubu göndermesiyle atom bombası çalışmaları Manhattan Projesi altında başlatılmış ve kısa sürede sonuç alınmıştı. Ama bir sorun vardı, bu bomba çok güçlüydü ve deneme yapılabilmesi için Amerika'nın halkın desteğiyle savaşa girmesi gerekiyordu. Ayrıca Alman şehirlerinde çok sayıda Yahudi yaşıyordu; bu ülkeye atom bombası atılamazdı. Japonlar kışkırtıldı ve daha önceden haber alınmasına rağmen, halkın duygularıyla oynanarak desteğinin kazanabilmesi için yüzlerce Amerikan askerinin ölmesiyle sonuçlanan Pearl Harbor baskınına göz yumulmuş ve bu sorun da aşılmış oluyordu.

İSRAİL DEVLETİ, ROTSCILD AİLESİ'NİN CÖMERT MALİ DESTEĞİ İLE KURULDU

Ve böylece Büyük İsrail İmparatorluğu'nun temelini oluşturan İsrail Devleti 1948 yılında Rotschild Ailesi'nin cömert mali desteğiyle kuruldu. Ordo Ab Chaos yine işe yaramıştı. Bu arada savaşta iflas eden ülkelerin ekonomilerinin düzeltilmeleri için Harriman, Rockefeller, Vanderblit ve Rothschild finans kurumlarından aldıkları borç paralar devreye giriyordu.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NE YETERİ KADAR ÜLKE TAHSİS EDİLMİŞ, MALİ DESTEK VERİLMİŞTİ

Sovyetler Birliği, Hegel Diyalektiği gereği bir karşıt güç yaratılması gerektiği için, Amerikan International Barnsdall Corporation şirketinin verdiği ekipman ve yine Amerikan W.A Harriman Company ve Guaranty Tröstü tarafından verilen mali desteklerle petrol kuyuları ve maden yatakları açarak, ekonomisini geliştirdi. Bu arada dünya ülkeleri komünizm ve kapitalizm arasında seçimlerini yapmaya başlamışlar; Sovyetler Birliği'ne kapitalizmi savunan bizlere karşı eşit bir güç oluşturmaları ve bu oyunun sürdürülebilmesi için yeteri kadar ülke tahsis edilmişti.

ÇİN, HENÜZ KONTROL EDEMEDİĞİMİZ BİR ÜLKE AMA ABD EKONOMİSİNE KATKISI BÜYÜK

Çin ise Amerikan Bechtel Corporation'ın verdiği teknoloji ve beyin gücüyle süper bir güç haline geldi. Bu ülke henüz kontrol edemediğimiz, dünyadaki tek ülke. Fakat Amerikan ekonomisine büyük katkıda bulunuyorlar; çünkü iş gücü çok ucuz, ayda 30 dolara çalışacak işçi bulmak bizim ülkelerimizde patronların en tatlı rüyası olurdu.

VİETNAM, KORE, KAMBOÇYA, TAYLAND, ENDONEZYA, AFGANİSTAN, İRAN-IRAK, YUGOSLAVYA SAVAŞ ENDÜSTRİSİ'NİN DENEME VE GELİŞMESİNE YARADI

Size dünyadan kısa örnekler vererek konuşmamıza devam edeceğim; Vietnam savaşında, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği silah endüstrileri, yeni imal ettiği silahları deneme fırsatı bulmuştu ve silah sanayisini canlandırmak için devlet, eskileri kullanarak elden çıkarmıştı. '**Agent Orange**' adlı kimyasal silah ile bu zehirin bitkiler üzerinde ölümcül etkileri görülmüş oldu. Bir ülke ekonomisi batağa sürüklendi.

Kore savaşı ile bu ülke iyiye bölündü ve kalkınma hayalleri suya düştü. Böylece ülke ekonomisi tahrip edildi. Ayrıca bu ülkede mikrop bombaları ve dioksin gibi çeşitli zehirler ile biyolojik savaş denemeleri yapıldı.

Kamboçya'da Amerika ile ticaret yapmayı reddeden lider Sihanuk 1970 yılında bir darbe ile devrildi ve yerlerine ülkeyi kaosa sürükleyen Pol Pot ve Kızıl Kmerler geçirildi.

204 Yazılar

Tayland'da yine ülke yönetimi devrilerek yerine diktatörlük rejimi kuruldu. Ülke ekonomisi yıllarca bize çalıştı.

Endonezya devlet başkanı Suharto 1957-58 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri'nin verdiği silahlarla Doğu Timor'u işgal etti ve yıllarca sürececek bir kaos yarattı, binlerce insan öldü.

Afganistan savaşı Ruslara silah sanayisini geliştirmek için büyük fırsatlar sunmuştur. Biz de yeni üretilen silahların etkilerini deneyebilmek için büyük bir fırsat yakalamıştık. Ayrıca ülke çok zengin yer altı kaynaklarına sahiptir. Afganistan yönetimi şu anda tamamen bizim kontrolümüz altındadır.

İran-İrak savaşı Saddam'a büyük vaatler yapılarak başlatıldı. İlk iş olarak birbirlerinin petrol kuyularını ve tesislerini bombaladılar. Tabii sonunda petrol zengini bu iki bizlerden daha fazla silah satın alıp savaşı kazanabilmek için ülke ekonomilerini iflas ettirecek düzeye getirdiler. Sonuçta bütün şehirleri ve petrol tesisleri yine bizler tarafından yeniden kurulacaktı. Bu de yine bizlerden daha fazla borç almakla mümkün oluyordu.

Saddam dolduruşa getirilerek başlatılan 1990 yılındaki Körfez savaşı, ile Irak ekonomisi bir kez daha çökertildi; Kuveyt'i tekrar inşa etmek için milyarlarca dolarlık iş bağlantıları yapıldı; Amerikan askerleri bölgeye ilelebet yerleşti. Bu savaşta test amacıyla tüketilmiş uranyum bombaları kullanıldı. Bu bombalar, etkisi yıllarca sürececek radyoaktif maddeler yayarak bölgedeki yüz binlerce insanın, tabii bu arada bizim askerlerimizin de ölmesine yol açtı, hala da insanları öldürmeye devam ediyorlar.

1990 Yugoslav savaşında salkım bombaları kullanıldı. Bu teknoloji harikası bombalar yere yaklaştıklarında yüzlerce küçük bombalara ayrılıyorlar ve yere düştüklerinde hala patlamamış olanlar her zaman aktif birer bomba olarak kurbanlarını bekliyorlar.

Rottschild konuşmasına "Bu ülkelerin şimdi tamamen bizim kontrolümüz altında olduğunu sanırım söylememe gerek yok" diyerek ara verdi. Onun kaldığı yerden Rockefeller devam etti.

ZAİRE, ÇAD, YEMEN, GUATEMALA, ŞİLİ, BREZİLYA, DOMİNİK, SOMALİ, PANAMA, EL SALVADOR, BOLİVYA, EKVATOR, PERU, URUGUAY, ANGOLA'DAKİ SAVAŞLAR VE DARBELER BİZİM PLANLARIMIZDI

Zaire devletinin başına CIA destekli bir darbe ile 1965 yılında geçen Mobutu, George Bush'un deyişiyle Afrika'daki en iyi adamımız oldu.

Çad Hükümeti 1982 yılında bir darbe ile devrildi ve yerine diktatör Hissen Harbe geçirildi. Bu geçiş sırasında on binlerce insan öldü.

Yemen 1990 yılına kadar iki ayrı devlet halinde uzun yıllar birbirleriyle savaştılar. Bizim şirketlerimiz zenginleşmeye devam ettiler.

Guatemala'da hükümet, komünist rejim tehlikesi bahane edilerek CIA yardımıyla 1953 yılında devrildi ve bugüne kadar bizim tayin ettiğimiz askeri hükümetlerle ülke sonsuz bir kargaşa içinde yönetilmektedir.

Şili'de General Pinochet, 1973 yılında iktidarı ele geçirerek, yıllarca bizim isteklerimiz doğrultusunda ülkeyi yönetti. Amerika Birleşik Devletleri'ne aktardığı milyarlarca dolarla ülke ekonomisi bataklığa sürüklendi. Ülke insanları sefalet içinde yüzerken, bizler daha zengin olduk.

Brezilya da komünizmden kurtarılan bir diğer ülkeydi. Ülke yönetimi 1964 yılında bir darbe ile devrildi, ülke Amerika Birleşik Devletleri'nin Güney Amerika'daki en güvenilir müttefiklerinden biri oldu.

Dominik Cumhuriyeti, aynı şekilde 1963 yılında bir darbe ile bizim istediğimiz yöneticilere kavuştu. Ülkenin serveti bizlere aktı.

1990'lı yıllarda Kolombiya'da uyuşturucu ile mücadele etmek maskesi altında ülke yönetimi ele geçirildi. CIA bu ülkeden gelen uyuşturucu parasıyla dünyanın çeşitli ülkelerindeki operasyonlarını finanse ediyor.

Fiji, Grenada, Panama, Somali, El Salvador işgal edildi. Sarın, hardal gazı gibi sinir gazları halk üzerinde denendi. Yüz binlerce insan öldü ve hala ölmeye devam ediyor.

Bolivya, Gana, Ekvator, Haiti, Filipinler, Peru, Uruguay, Angola, Seyşel adaları gibi üçüncü dünya ülkelerinde yapılan darbeler ve karışıklıklar hep bizim planlarımızın bir parçasıydı.

BÜTÜN ÜLKE YÖNETİMLERİNİ KONTROL ALTINDA TUTUYORUZ, AKSİ HALDE TERÖR OLAYLARINI DEVREYE SOKUYORUZ

Avrupa ülkelerinde kurulan İtalya Gladio'su benzeri istihbarat örgütleri sayesinde, bütün ülke yönetimlerini kontrol altında tutmaktayız.

İstanbul'daki sinagoglara yapılan saldırılar ve Madrid'deki tren bombalama olayları, bu ülkelere bizim isteklerimizi görmezden geldiklerini hatırlatmak için yaptırıldı.

New York İkiz Kuleler, Pentagon saldırıları, Kenya ve Suudi Arabistan'daki bombalama olayları ise tamamen bizim planlarımız doğrultusunda icra edildiler.

Ben "dünyada el atmadıkları başka ülke kaldı mı acaba" diye düşünüyordum. Rockefeller böyle beni şaşkınlığa uğratmanın zevkiyle içkisini bir yudumda bitirerek sözlerini tamamladı;

DÜNYADA HİÇBİR YERDE MAFYA VE KAÇAKÇILIK OLAYLARI BİZİM İZİNİMİZ OLMADAN YAPILAMAZ

"Bu arada, bütün organizasyonların çok yüksek olan maliyetleri konusu var. Onların kaynağı ise vergiden muaf olan vakıflarımızın topladığı bağışlardan ve mafya ile olan bağlantılarımız sayesinde finanse diliyor. Dünyanın hiçbir ülkesine mafya veya kaçakçılık faaliyetleri, o devletin haberi ve izni olmadan yapılamaz. Yapılması için, üst kademelerde işbirlikçilerin olması gerekir. Bu işbirlikçiler gözünü para hırsı bürümüş insanlar seçilir ve bir kere bu işlere bulaşıldı mı, bir daha çıkış yoktur. Dünyanın her yerinde tamamen bizim kontrolümüz altında çalışan mafya, özellikle uyuşturucu ve silah kaçakçılığı ile ilgilenir, çünkü en tatlı para bu alanlardadır. Bu paradan biz en büyük payı alırız ve bu parayla birlikte masum görünüşlü vakıflarımızın desteğiyle bütün bu faaliyetlerimiz finanse edilir ve buna işbirlikçilere dağıtılan para ve rüşvetler dahildir.

NEDEN KUZEY AMERİKA VE BATI AVRUPA VARLIKLI BİR YAŞAM SÜRER DÜNYADAKİ 5 MİLYAR İNSAN, BİZİM 1 MİLYAR İNSANIMIZ İÇİN ÇALIŞIR

Bu örnekler inanın bana sadece buzdağının dışarıdan görünen başı. Gördüğünüz gibi dünyanın her noktası kontrolümüz altında. Hegel Diyalektiği'nin amacımız doğrultusunda ne kadar çok işe yaradığını görüyorsunuz. Hiç düşündünüz mü, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa ülkeleri vatandaşlarına rahat ve varlıklı yaşam olanakları sunarken, dünyanın diğer ülkelerinde neden sefalet ve bitmeyen bir kargaşa var? Çünkü bizim ırkımız seçilmiş ırktır, diğerleri sadece köledirler. Eğer yaşamak istiyorlarsa ömür boyu bize bu şekilde hizmet etmek zorundadırlar. Dünyadaki 5 milyar insanı bizim toplumlarımızdaki 1 milyar insan için çalışıyorlar. Bütün zenginlikleri bizim şirketlerimize ve dolayısıyla bizim ülkelere atkılıyor. Biz gelişmiş ülkeler, her geçen gün daha da zenginleşirken, üçüncü dünya ülkeleri, ekonomileri çökertilmiş, halkı uydurma savaşlar ve olaylarla sefalete sürüklenmiş çaresiz bir halde; refah içinde yaşayan işbirlikçi yöneticileri ve zengin tabakaları bizim emirlerimizi bekliyorlar.

Bizimle işbirliği yapanlar, çok yakında yenedünya hükümetinde kendi bölgelerini bizim idaremi altında yönetecekler. Üçüncü sınıf ülkelerin halkları eğitim düzeylerine göre işçi olarak çalışacaklar, bizim gibi gelişmiş halklar da bunların üstünde bir hiyerarşi içinde yönetici olarak görev yapacaklar. Bu sınıfa giren ülke insanları için cumartesi günleri dışında bütün bayram ve tatil günleri kaldırılacak ve ancak karınlarını doyurabilecekleri bir maaş karşılığında, bütün yıl boyunca haftanın altı günü

206 Yazılar

çalışacaklar. Bizim insanlarımız günün çok az bir kısmını çalışmaya ayıracak ve günün geri kalan kısmını zevk ve eğlenceyle geçirecekler.

İlk önce bütün bu anlatılanları çok büyük hayaller olarak görmüştüm; ama diğer ülkelerin durumu aklıma gelince gerçekleşme olasılıklarının olduğunu hesapladım. Gerçekten de çok az televizyon seyretmeme rağmen savaş ve ayaklanma haberleri gözüme çarpıyor, açıklıktan ve sefaletten sürünen insanları seyrettiğimi hatırlıyorum. Ama ben medya adamıydım ve bütün bunların sebeplerini araştırarak zamanım yoktu....

kaynak: <http://www.xing.com/net/artikalite/genel-bilgi-platformu-242978/murdoch-dan-rockefeller-ve-rothschild-ile-turkiye-yi-de-iceren-dunya-gercekleri-carpici-bir-roportaj-32267330>

<http://www.kemalistgazete.net/turkiye/carpici-bir-roportaj-h3606.html>

<http://www.habervaktim.com/haber/346551/rockefellerden-son-yuzyilin-en-buyuk-itiraflari.html>

*****

PERCEPTION (2012-) Tv Dizisi 25 Aralık 2013

GOD ON TRIAL (2008) (Yahudi Tanrısını Yargılıyor) (Ölümün Soluğu) Film 23 Aralık 2013

YANLIŞ İDEOLOJİLERİN KÜLTÜRÜMÜZE NÜFUZ EDİŞİ 20 Aralık 2013

MÜLKSÜZLEŞTİRME AĞLARI 19 Aralık 2013

ZİZEK! (2005) Belgesel 16 Aralık 2013

“BİR İDEA OLARAK KOMÜNİZM” İsimli Eserden-Slavoj Zizek 16 Aralık 2013

THE CONSPIRACY (Komplo) 2012 12 Aralık 2013

“TEHLİKELİ RÜYALAR GÖRME YILI” Slavoj Zizek 12 Aralık 2013

ENRON: THE SMARTEST GUYS IN THE ROOM (2005) “Piyasanın Uyanıkları” 05 Aralık 2013

PARA OYUNLARI ile BANKALARIN İFLASI YAKLAŞIRKEN

PERCEPTION (2012-) Tv Dizisi

Bu diziyi seyretmeniz uygundur. Fakat bilgisayarda, çünkü sürekli geçen terimler için sözlük gerekiyor.

Perceptioni. 1. algılama. 2. fark etme, anlama; sezme. 3. algı, idrak. 4. sezgi, feraset

Yönetmen: Greg Beeman, Kenneth Biller, Christopher Misiano

Ülke: ABD

Tür: Suç | Dram | Gizem | Gerilim

Süre: 35 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Kenneth Biller, Michael Sussman, Warren Hsu Leonard

Müzik: Tree Adams

Görüntü Yönetmeni: John B. Aronson, Jeff Jur

Yapımcı: Michael Sussman, Amanda Green, Jason Ning

Nam-ı Diğer: "Proof"

Firma: ABC Studios

Oyuncular: **Eric McCormack, Rachael Leigh Cook, Kelly Rowan, Arjay Smith, LeVar Burton**

Özet

Şizofrenik eğilimler gösteren, zekâ seviyesi hayli yüksek bir akademisyenin FBI'a yardımcı olmasını anlatan "**Perception**", suç dosyaları türüne zihin oyunlarını katıyor.

"Perception" dizisi, 'gerçeklik nedir?' sorusuyla başlıyor. Şizofrenik eğilimler gösteren, beyninin farklı çalışmasını işi açısından bir avantaja dönüştüren başarılı araştırmacı **Dr. Daniel Pierce** sınıfındaki öğrencilerine yöneliyor bu soruyu. "**Perception**"ın '**tuhaf profesörü**' Pierce'i diğer insanlardan farklı kılan, algı konusunda oldukça farklı deneyimler yaşaması. Paranoyak şizofreni teşhisi konan Pierce'a zihni sıklıkla oyunlar oynuyor. Nöropsikiyatri alanında çalışan bilim insanı, zihninin oynadığı oyunları, bilinçaltının uyarıları ve yönlendirmeleri gibi kabul ediyor ve böylece FBI'a karışık suç dosyalarında yardımcı olurken kendi bilinçaltından da yardım alıyor.

DİZİDEN ALINTILAR

Perception. S01E01 Bölüm

Gerçeklik nedir?

İşte size bilincinizi değiştirecek bir şey. Gerçeklik hayal gücünüzün bir ürünüdür. Aranızdan hanginiz korkutucu bir kabustan uyanıp "Tanrıya şükür, sadece bir rüyaymış" diye düşünmedi?

Bunun sebebi rüya gördüğümüzde ya da fantezi kurduğumuzda ya da halüsinasyon gördüğümüzde nörokimyasal dürtülerin yükselmesinin, kafamız içinde olanlarla gerçekte yaşadığımızı ayırt edemememize sebep olmasıdır. Yani... Ya yanlış algılıyorsak?

Neyin gerçek olup olmadığını nasıl bilebiliriz?

--

Daniel, cep telefonu taşıyaydın seni bulmak çok daha kolay olurdu.

Eğer cep telefonu taşıyaydım devlet beni takip edebilirdi.

- Taşımıyorum devlet benim.

--

Eğer yeme bozukluğu varsa bu çok daha ciddi bir akıl hastalığının belirtisi olabilir.

--

208 Yazılar

Bence sen Bulimia hastalığında kusmak Tiyamin Yetmezliğine sebep olabilir. Ve Tiyamin Yetmezliği ise Korsakoff Sendromuna.

Korsa ne? Anterograd Amnezinin neden olduğu bir nörojik bozukluk. Önerilere karşı aşırı hassasiyet ve konfabülasyon.

Bu hastalar, ne dersin itiraf olarak kabul eder..

Tiyamin

Bir diğ er ismiyle B1 vitamini, kimyasal formülü $C_{12}H_{17}ClN_4O_5$ olan renksiz bir bileşiktir. "Thio-vitamine" ("sülfür-içeren vitamin") anlamına gelmekte olup suda çözülebilen B kompleks vitaminlerinden birisidir.

İlk keşfedilen B vitaminidir. 1926 yılında saf olarak elde edildi. 1890 yılında Hollandalı hekim Eijkman, yıkanmış beyazlatılmış pirinçle tavukları beslediğinde, tavukların bacaklarında felçler, başlarında kasılmalar gördü. Sonra bu tavukları tesadüfi olarak kabuklu pirinçle beslemek zorunda kaldı ve bu hastalıkların yok olduğunu hayretle gördü. Uzak Doğudaki beriberi hastalığının sebebini kabuğu soyulmuş pirinçlerin çok yenmesine bağladı. Pirincin kabuğunda beriberi hastalığını tedavi eden maddenin olduğunu söyledi. Bundan sonra, bu madde elde edilmeye çalışıldı. 1936 yılında suni olarak elde edildi.

Karbonhidrat metabolizması için çok önemlidir. Tiamin pirofosfat (TPP) tiyaminin aktif şeklidir ve pirüvat dehidrogenaz, a-keto-glutarat dehidrogenaz, transketolaz enzimlerine koenzimdir. Pirüvat dehidrogenaz ve a-keto-glutarat dehidrogenaz karbonhidrat metabolizması için gerekliken, transketolaz pentoz fosfat yolunda aktivite gösteren bir enzimdir.

Eksikliği

Tiyamin eksikliğinde, hücrelerin bazı amino asitlerin ve pirüvik asidin kullanılması azalırken, yağ kullanımı artar. Tiyamin eksikliğinde görülen sorunların ve bozuklukların ana nedeni de budur. Tiyamin eksikliğinin semptomları olarak şunları sıralayabiliriz:

- İştahsızlık,
- Depresyon,
- Yorgunluk,
- Sindirim rahatsızlıkları,
- Kas ve sinir rahatsızlıkları,
- Beriberi hastalığı

Merkezi sinir sistemi enerji ihtiyacını karbonhidrat metabolizmasından karşıladığı için tiyamin eksikliğinde en çok etkilenen vücut bölümlerinden biri de merkezi sinir sistemidir. Nöronlarda kromatoliz görülmesi riski yükselir. Aynı zamanda, tiyamin eksikliği nöron aksonlarını saran miyelin tabakasının aşınmasına ve yok olmasına neden olabilir. Bu ise ciddi nörolojik hastalıklara ve bozukluklara neden olabilir.

Merkezi sinir sistemi ile beraber karbonhidrat metabolizmasıyla enerji ihtiyacını karşılayan diğ er bir yapı da kalptir. Tiyamin eksikliği ile beraber gelen karbonhidrat metabolizmasındaki düşüş ve sorunlar kalp kasını zayıflatır ve bu zamanla ciddi kardiyovasküler sorunlar yaratabilir.

Bunların dışında tiyamin hastalığı sindirim sistemi (gastrointestinal) bozukluklara neden olabilir. Tiyamin eksikliğinin en belirgin sonucu da beriberi hastalığıdır.

Wernicke-Korsakoff sendromu

Kronik alkoliklerde tiyamin eksikliğine bağlı görülen, sinir sistemini etkileyen tablodur. Hastalık Wernicke ensefalopatisi ve Korsakoff psikozundan oluşur. Hastalarda ataksi, spastik parapleji, mental konfüzyon, apati, hafıza kaybı, nistagmus gibi bulgular görülür. Ensefalopati tiyamin verilmesi ile gerilerken, psikoz tablosu gerilemez.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Tiyamin>

--

İşlenmiş şeker. Bu tip iki şeker hastalarının kullanması için tarım ticareti tarafından üretilen bağımlılık yapıcı bir ilaç. [Böylece dostları ilaç sanayisi tedavi pazarlayarak milyarlar kaldıracaktır.]

210 Yazılar

Süte hormon koyma nedenlerine girmeyeyim hiç.

--

Zihninin nasıl çalıştığını biliyoruz Bazen bu halüsinasyonlar sana mantıklı gelmeyen şeyler anlatır.

--

AFAZİ: Fr. Tıp: Organlarda bir işleme bozukluğu olmadığı halde, fikri kelime ile anlatamamak hâli

Bazıları bir "afazi" dir.. Konuşulanı kavrama yeteneğini kaybetti. Birçok afazi, onun yerine bir konuşmanın ses tonuna karşı oldukça hassas olurlar. Yalan söylediğimizde, sesimizdeki farklılık daha belirgin olur. Çoğumuz bunu farketmez ama afaziler eder. Ve bir nedenden dolayı bu onlara komik geliyor. O bir insan yalan makinesidir.

--Normal olan nedir?

Eğer üzgün hissediyorsanız, biraz bunalımda mısınız?

Yoksa nörokimyasal dengesizlikten mi dert yaşıyorsunuz?

Büyük çoğunlukta baktığımız araştırmalar beyinleri normal olan hastaları kapsıyor ve acı çektiklerinden şüphe yok. Ama Bu tamamen kötü bir şey mi?

Bazıları için, nörolojik durumlar kendilerini kimsenin düşünmek bile istemediği acı gerçeklerden koruyabilir. Diğerleri ise geri kalanımızın rahatsız edici bulduğu, durumlarıyla baş edebilecekleri neşeli bir düzen kurarlar. Eğer bir temel kuracaksak o hâlde kendimize şunu sormalıyız. Nasıl oluyor da sözde normal insanların beyinleri belirli unsurlara karşılık veriyor?

Ve eğer nörolojik bozukluk yaşayan insanları tedavi edebiliyorsak onları normal hale getirebiliyorsak onlara yardım ediyoruz demektir.

Ama bazen onları eşsiz yapan şeyleri ellerinden almıyor muyuz?

Kişiliklerinin gerekli parçasını çalmıyor muyuz?

Perception. S01E02 Bölüm

Yakın olan dostu birini bir mafya sıçanı gibi satmış olmazsa bile yalan söylediğini zor anlarsınız.

Nasıl? iyi bir yalancının çok büyük bir üstünlüğü vardır. **Çalışmalar göstermiştir ki en iyi yalancılar en iyi işlere, en çok arkadaşına ve en ateşli kızlara sahip olmaktadır.** Yalan söylemede yakalamanın bir yolu olur "Yalan makinesi" belki olabilir.

Yalan makinesi kötü bir cihaz değildir ancak sadece strese bağlı tepkileri ölçer. Birini FMRG cihazına bağladıktan sonra yalan söylemesini sağlayıp olanları izlersek **dorsolateral prefrontal kortekslerinin noel ağacı gibi parladığını** görürüz. **Çünkü yalan söylerken beynimizi kullanırız. Bize yalan söylenirken de beynimizi kullanırız.**

Peki ama beyin, kendisine yalan söyleyebilir mi?

--

Sorun şu sorguda yüz yüze geldikleri hâlde Frank kendine lambayı vuran adamı tarif edemiyor. Frank'in hafızasında sorun yok. Dün gece olanları tüm detaylarıyla tarif edebildiği hâlde nasıl oluyor da adamın nasıl görüldüğünü tarif edemiyor?

--

Tam vücut tarama cihazı. Yeni güvenlik kuralları.

Bu şeylerin insan sağlığına ne kadar zararlı olduğunu biliyor musun?

Ne? Tamamen güvenli onlar. Kim söylüyor bunu?

Hükümete ait bir denetleme kurumu mu?

Sam Amca'ya bu konuda güvendiğimi mi sanıyorsun? Bunlar Cilt kanseri, tiroid hastalıkları, mutasyonlu sperme sebep oluyor.

--

Prosopagnosia denilen bir çeşit duyuşsal algılama bozukluğu. Diğer bir deyişle yüz körlüğu. Frank'in görme yetisinde sıkıntı olmadığı hâlde yüzleri tanıyamıyor. Sırada duran annesini bile ayırt edemeyecektir. Kafasına aldığı darbe yüzünden mi?

Fusiform Gyruş hasarı sonucu oluşabilir ama Frank yüzlerle arasının önceden de iyi olmadığını söyledi yani doğuştan beri böyle. Nasıl yani? *Herif doğduğundan beri bu tuhaf hastalığa sahipti ve haberi yok mu? Bu nasıl mümkün olabilir? Prosopagnosia hastalarının çoğu biliçaltı yöntemler geliştirek tanıdığı insanları hatırlayabiliyor. Giyim şekilleri, içerisinde buldukları durumlar, ses tonları. Harika. Frank'in verdiği ifadeye göre adamımız hiç konuşmamış yani bu herifi bulsak bile görgü tanığımız onu teşhis edemez. Frank tefeciyle önceden birkaç kez konuşmuş. Sesini tanıyabilir aslında.*

***Prosopagnosia** ([Yunanca](#) Prosopon yüz + agnosia kayıtsızlığı), yüz körlüğu olarak da adlandırılan insan yüzleri tanıyamama, ayıramama durumudur. Prosopagnostikler [göz](#), [burun](#), [ağız](#) gibi yüzün her parçasını tek tek görebilmekle birlikte birbirleri ile ilişkisini kuramamaktadırlar.*

Hastalık, önceleri [beyinde](#) bir hasar kaynaklı olduğu düşünölmekteydi ancak son bulgular yüksek bir [genetik](#) ilişki olduğunu ortaya koymuştur. İncelemelerde beynin yüz tanıma ile ilgili temporal ve oksipital bölümlerinde bozukluk tespit edilmiştir.

Çeşitli derecelerde etkili olan hastalık, ileri seviyelerinde kişinin kendi yüzünü tanımamasına kadar varabilir. Kalabalık bir grupta oldukça zorlanan bu kişiler genelde bu tür ortamlardan kaçınırlar. Genelde prosopagnostikler kişileri ayırd etmek için [ses](#), [saç](#), vücut şekilleri gibi ek özellikleri kullanırlar. Bu tür yetenekler hastalığın tanısını zorlaştırmaktadır. Son dönemlere kadar oldukça ender olduğu düşünölen hastalık yeni araştırmalarda %2'ye kadar çıkan sıklıklarda görölmüştür.

--

Bilinçaltın, çözülemeyecek sorunlarla uğraştığı zamanlarda şizofren daha şiddetli seyrederek.

--

Oniomania (kompulsif) Alışveriş Hastalığı

Alışveriş hastalığı ciddidir...Tıpkı duygulanım bozuklukları(depresyon,iki uçlu mizaç bozukluğu), anksiyete bozuklukları, madde kötüye kullanımı, yeme bozuklukları ve diğer dürtü kontrol bozuklukları gibi...

"Özellikle kadınlarda ve adet öncesi(premenstrüel) dönemde daha fazla görülen Alışveriş Hastalığı, bir dürtü kontrolü bozukluğudur. Diğer dürtü kontrol bozuklukları arasında Kleptomani(çalmaya yönelik dayanılmaz dürtü), Piromani(haz alma amacıyla yangın çıkarma) ve Trikotillomani(haz alma amacıyla kişinin kendi saçını yineleyen biçimde yolması) yer alır."

Psikiyatri Hekimi Dr. Gülçin Arı Sarılgan konuyla ilgili şunları söyledi:

Psikiyatri Literatüründe 1900'lü yılların başında "Oniomania" olarak tanımlanmış olan bu bozukluk son yıllarda "kompulsif alışveriş" şeklinde ele alınmaktadır. Kontrolsüz, impulsif ve aşırı miktarda alışveriş krizlerinin görüldüğü bir bozukluktur. Dürtü kontrol bozuklukları kapsamında ele alınmaktadır. Dürtü kontrolü bozukluğunun başlıca özelliği, kişiye ya da başkalarına zarar verecek bir eylemde bulunmaya yönelik bir dürtü, güdü ya da dayanılmaz isteye karşı koymada başarısızlıktır.

Birey alışverişte bulunmadan önce gerginlik ya da uyarılma duygusunda giderek artma hisseder ve sonra alışveriş sırasında haz alma, doyum bulma ve rahatlama yaşar. Alışverişin ardından çok para harcadığı için pişmanlık, kendini kınama ya da suçluluk hissedebilir. Diğer dürtü kontrolü bozuklukları Aralıklı Patlayıcı Bozukluk (ciddi saldırganlık atakları), Kleptomani(çalmaya yönelik dayanılmaz dürtü), Piromani (haz alma amacıyla yangın çıkarma), Patolojik kumar oynama, Trikotillomani (haz alma amacıyla kişinin kendi saçını yineleyen biçimde yolması) dır. Amerikan toplumunda %1-6 oranında da görülür, %80-90'nını bayanlar oluşturur. Özellikle adet öncesi(premenstrüel) dönemde daha fazla görülür. Başlangıç yaşı 18 yaş civarındadır ancak bunun problem olarak fark edilmesi genellikle 10 yılı alır. Nedeni tam olarak bilinmiyor. Ancak psiko analitik görüşe göre bu kişilerin genellikle benlik değerleri düşüktür; giyim ve mücevher en çok satın alınan şeyler olup, bunlar dış dünya tarafından en çok dikkat çeken objelerdir. Kişi satın alma davranışı ile "geleceğin var olduğunu kendine inandırarak temel ölüm kaygısını azaltır.

Bayanlar daha çok giysi, parfüm ve mücevher, erkekler ise elektronik, otomobil ya da hırdavat satın alır. Bu bozukluğa sahip bireylerin alışveriş paternleri tipiktir. Alışveriş dürtüleri genellikle epizodik olup haftada bir civarında, ortalama bir saat süren ataklar halinde ortaya çıkar. Tüm yıl boyunca süregelenlik gösterir, diğerleri gibi yalnızca doğum günleri ve bayramlarda yoğunlaşmaz. Kişi genellikle evdeyken, kendini çökkün ya da gergin hissederken bu dürtü belirir, kişi çoğunlukla kendisi için alışveriş yapar, bazen diğerleri için de alır. Birkaç pahalı eşyadan ziyade, çok sayıda ucuz eşya satın alırlar.

Bayanlar daha çok giysi, parfüm ve mücevher, erkekler ise elektronik, otomobil ya da hırdavat satın alır. Büyük bir sıklıkla kredi kartı ile, büyük mağazalardan yalnız alışveriş yapar, yanında genellikle birden fazla kredi kartı taşır. En önemlisi kendisinin ihtiyaç duymadığı şeyleri satın alır, dolabı bir kere bile giymediği, üzerinde etiketi bulunan giysilerle doludur. Bunları bazen başkalarına hediye olarak verir.

Evi bir sürü gereksiz ev eşyaları ile tıktırılmıştır .İlaç ve alkol bağımlılığında görüldüğü gibi bir süre sonra tolerans gelişir; kişi rahatlamak için giderek daha fazla miktarlarda alışveriş yapar. Alışverişin doğası ve paterni gereği yakın ilişkilerinde bir süre sonra sorunlar yaşamaya başlar, boşanmalar sıktır. Kişi satın aldığı şeyleri gizler. Alışverişe çok fazla zaman ayırdığı için çalışıyorsa işte sorunlar yaşamaya başlar. Bu bozukluk kronik seyrlidir. Başka psikiyatrik bozukluklarla birlikte görülebilir.

Duygulanım bozuklukları(depresyon,iki uçlu mizaç bozukluğu), anksiyete bozuklukları(Obsesif bozukluk, Panik bozukluk, Fobiler),madde kötüye kullanımı, yeme bozuklukları ve diğer dürtü kontrol bozuklukları gibi. Tedavide iç görüye yönelik terapi, destekleyici terapi, grup terapilerinin yanı sıra ilaç tedavileri ile bu durum kontrol altına alınabilir

http://www.aktuelpsikoloji.com/haber.php?haber_id=4697

--

Walt Whitman "Kalabalıktan oluşuyorum"u yazdı. Kişiliğimiz gerçekte kulaklarımızın arasında çalışan kürenin içindeki birkaç sinir ağının birleşiminden oluşur. Yani, eğer kafatasınızın içinde dolaşan farklı versiyonlarınız varsa, hangisi gerçekten sizsiniz?

Haftada bir kez çalan bir baş gitarist misiniz?

Yoksa sabah dokuz akşam beş mi?

Sizi gerçekten tanımlayan?

O kişiliklerden biri kendini adanmış bir eş olabilir mi?

Ve diğeri ise yalancı, hırsız ve kontrolden çıkmış bir bağımlı mı?

Aşkını arzulayabilir misiniz?

Ama yine de genetik ve çevreden lanetlenip her zaman olduğunuz şerefsizin teki mi olursunuz?

Hatta kendinizle ilgili bir şeyi gerçekten değiştirdiyseniz bile yüzünüzü adınızı yaşadığınız yeri. Farklı hissedebilirsiniz. Hatta kısa bir süreliğine insanları kandırabilirsiniz bile. Ama olduğunuz kişiyi gerçekten değiştirebilir misiniz?

Perception. S01E03 Bölüm

Dün mü? Yoksa yarın mı? Hangisi önce gelir?

Dün diyenler el kaldırsın. Güzel.

Yarın diyenler? Vay, kimse yok mu?

Bir kişi bile mi?. Bu tahmin edilebilir ve kanıtlanamaz sonuca nasıl ulaştığını açıkla. Kimsenin kanıtlanması gereken bir şey değil. Sadece bildiğimiz bir şey. Bildiğimiz bir şey? ***Tek bildiğimiz; geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek zamanın bazal gangliyamızda birbirine tutturulmuş bir hikâyeden ibaret olduğudur. Bütün zaman anlayışımız suni bir yapıdır.***

--

214 Yazılar

Lacey'nin olan bitenden haberi yok. 26 yıl önce dövüldükten, tecavüz edildikten, ağzı ve elleri bağlandıktan sonra Lacey Penderhalt'in buraya gelme sebebi olan isterik, tedirgin ve akli karışık hâli için **2 miligram Lonoxonol** verilmiş. Ki bu miktar da, ilacın tarih öncesi zamanlarda bile verilen standart dozun 10 katı olup beyin hasarıyla birlikte kullanılması durumunda hastanın psikozunu tetikleyebileceği gösterilmiştir.

İlaç Lacey'nin psikozuna sebep olduğu için, ona **travma yapıcı şizoaffektif** bozukluk tanısı koyuldu. 20 yıldır adını duymadığım bir tabir. Ve az kalsın onu komaya sokacak başka bir tarihi eser olan yüksek dozda psikoterapik **Klorpromazin** ile tedavi görüyor.

Şimdiyse hastamız, doktorum diye geçinen elemanlarımızın sadık çalışanlar gibi birincil teşhise uyduğu uzun vadeli bakım tesislerine sevk edilmiş.

Hastalar bu tesiste ...diğer bir deyişle yurt çapındaki bu zihinsel özürülüler için olan depolar zincirinin sahibi sağlık görevlilerinin maaşları karşılığında yaptıkları iş hastanın kağıdına bakıp, kutucuğu işaretleyip, diğer hastaya geçmek oluyor.

- Burayı terk edeceksiniz.

- Evet. Ama geri döneceğim. **Bu arada ona soru sorabilmem için Lacey'e ilaç verilmemesini istiyorum.**

- İlaçları vermeyi bıraktınız mı?

Sen söyle. Kimsin sen? Kimsin sen? Uzak dur benden!

- Lacey'e Valium, 20 cc verin.

--

Dahi bir beyin cerrahının yazdığı, en korkutucu halüsinasyonların bile beynimizin rastgele gördüğü şeylerden anlam çıkarmasıyla oluştuğuyla ilgili bir kitap okumuştum.

--

Lacey'nin durumu, kitaba uygun bir **anterograd amnezi vakası**. Bu tam olarak kişinin yeni hatıralar oluşturamamasına neden olan nadir bir hastalıktır. O yüzden 17 yaşında olduğunu sanıyor. Hayal kurduğundan değil, son 26 yılda olan hiçbir şeyi aklında tutamadığından. Kısa bir süreliğine odaklanabiliyor. Bir sohbet uzunluğunda, belki biraz daha uzun ama sonra her şey uçup gidiyor.

--

Demek istediğim, **kızlar her zaman ailelerine doğruyu söylemez. Nedeni ailelerin bazen yok yere fazla korumacı davranabildikleri olmasıdır.**

--

Kendimi Josh Lewis'in yerine mi koydum? Arzularınla gerçekliği birbiriyle karıştırdın.

- Tıpkı katil gibi. - Nasıl yani? Günlüğünde yazdıkları... Kurbanlarla dans etmesi, onlara kokteyller alması, havuzda yüzmesi. Bunların hiç birini yapmadı aslında. Bu kadınlarla olan ilişkisi tamamen kafasında olup bitti. **O, o kuruntucu bir erotomanyak!** İşte bu yüzden yazdıkları şeyler bizi bir yere ulaştıramadı. Evet, kızlar dans etti, içti ve gölde yüzdü! Ama katille birlikte değil.

--

Anterograd Amnezi berbat bir durumdur. Ama bu bodur yaşlı Profesörü birazdan yapacağı felsefik spekülasyondan dolayı affederseniz şunu söylemek istiyorum bu durum, bize çok önemli bir şeyi hatırlatıyor. Sahip olduğumuz tek şey şu an yaşadığımız andır...

Bu yüzden yerinizde olsaydım, asla geri gelmeyecek olan bu değerli, vazgeçilmez anların ve mekânların her saniyesinin tadını çıkartırdım. İki yanınızda arkadaşlarınız varken geçireceğiniz huzurlu

kampüs saatleri. Pencerelerden içeri süzülen ışık huzmeleri. Hâlâ yapabiliyorken bunların tadını çıkarın!

Perception. S01E04 Bölüm

Görünüşe göre medyanın ve büyük şirketlerin insanlara kötü davrandığını düşünen bir tek sen değilmişsin

Şunu dinle. **"Körü körüne, güya haber olan şirket reklamlarından başka..." "...hiçbir şeye tek bir sayfa bile ayırmadığınızda..." "...dürüst, çalışkan Amerikan halkının gelecek umutlarını yok ediyorsunuz."**

--

İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransız Direnişi İngiliz İstihbaratıyla gazetedeki mesajlar ile iletişim kurdu.. Herkesin görebileceği şekilde.

--

Sarin, siyanürden daha zehirlidir. Sarin bir sinir ajanıdır. Ama aslında böcek ilacı olarak geliştirilmiştir. Bir böcek ilaçlayıcısı, ihtiyacı olan her şeyi raflarında bulup bu şeyi üretebilir.

--

Onlar bir şeyin farkındaydılar. Çalışmalar göstermiştir ki internette çok fazla zaman geçiren insanlar insanların yüzündeki basit ifadeleri kavrama yeteneklerini kaybediyorlar. Demek istediğim, bilgisayarlar son 100 yılın en büyük teknolojik gelişmesi olabilir ama bu internet...

Hayati anlarda şipşak haberleşmek için mükemmel bir araç mı sanıyorsun?

--

Katil çözümü şifrenin yanında verdi. çözmeye yarayacak bir ipucu vermeden şifre göndermek doğru olmazdı.

--

Komaya girenle konuşabilir miyiz?

- Bu ona soru sormayı deneyemeyiz anlamına gelmez.

Bay Anderson. Adım Dr. Daniel Pierce. Başınıza gelen için çok üzgünüm. Zehirlendiniz. Doktorlar size yardım etmek için ellerinden geleni yapıyor. Karınız şu an Colorado'dan buraya uçuyor. Bu arada, sizi öldürmeye çalışan kişiyi yakalamak için yardımınız gerekiyor. Size bir kaç soru soracağım. **"Evet" demek istediğinizde bir beyzbol topunu fırlattığınızı düşünün. Ve "Hayır" demek için de, doğum günü şarkısı söylediğinizi düşünün.**

Anladınız mı?

Beyincik, beynin el-göz koordinasyonundan sorumlu bölümü. Beyzbol topu fırlattığını düşünüyor.

- Bu olağanüstü. - Yani "Evet" diyor.

Size kimin saldırdığını biliyor musunuz? **Bu orta prefrontal korteks. Müzik anılarımızı sakladığımız yer.** Doğum günü şarkısını söylediğini düşünüyor. Yani "Hayır" diyor. Ona kimin saldırdığını bilmiyor.

Thomas Scantlin adında bir avukat tanıyor musunuz? "Evet." Bay Scantlin'i kişisel yaşamınızdan mı tanıyorsunuz? "Hayır." - Mesleki yaşamınızdan mı?

- "Evet." Bay Scantlin'e de dün aynı şekilde saldırıldı. Sebebini biliyor musunuz?

216 Yazılar

"Evet." Bay Anderson. Bu sebebi hecelemenizi istiyorum. Ben harfi harfine alfabeyi sayacağım. Ve ben doğru bir harf söylediğimde beyzbol topu fırlattığınızı düşünmenizi istiyorum. Anladınız mı? Pekâlâ. İşte başlıyoruz. "A"... "D"... "E"... "E". Aldım. "Da-foe." "Dafoe."

--

Halka açılmadan önce şirketteki mali düzeni standart hâle getirmek için 13 tane yöneticiyi ve yaklaşık 250 adet düşük seviyeli çalışanı işten çıkarmak zorunda kaldık.

Elbette. Stok fiyatını yükseltmek için işçi azaltmak gibisi yoktur.

Bir kaç yumurta kırmadan omlet yapamazsın, değil mi?

Hayır, yapamazsın. Pekâlâ.

--

Telif hakkı ihlali

Ben zirai bilimler dalındaki bir genetik uzmanıyım. Şirketi için yeni bir mısır zinciri ürettim.

-Peki biri neden bunun için sizi öldürmek istesin?

Bakin, bu gen üzerinde çalıştığım sırada ortaya pek de hoş olmayan bir yan etkinin çıkabilme ihtimali olduğunu fark ettim. Nasıl bir "yan etki" bu? Ürettiğim mısır zinciri genetik olarak baskın çıktı. Yeni oluşan döller etraftaki çiftliklere bulaşırsa eski mısır türüne baskın gelip tüm çiftliğe yayılıyordu. Bu yüzden yaptığım geni modifiye ederek diğer mısırlarla uyum içinde yaşamasını sağlayacaktım. Fakat Dafoe bunu yapmamamı emretti.

Neden?

O zamanlar ben de bilmiyordum ama çevredeki çiftliklere sıçradığı zaman Dafoe, kendi mısırını sattıkları için çiftçilere dava açmaya başladı. Benim mısırımı. Tüketicilere sundukları için.

- Ne hakla yaptı peki bunu?

- Telif hakkı ihlali. Genin patenti ona aitti. Rüzgâra karışarak yayılabilen bir zinciri sattıkları için dava mı etti? Dalga mı geçiyorsunuz benimle? Bak, bu mısırı yetiştirdiklerini çiftçiler de bilmiyordu. Pek çoğuna haciz geldi.

Tabii ya, dur tahmin edeyim Dafoe da hepsinin çiftliğini kelepirci fiyatına satın aldı. Dafoe'ya gittim, davalardan vazgeçmezse Zirai Bilimler Departmanı'na bütün bu olanları kendisinin planladığını anlatırım dedim.

Evet, sonra da sana sahip olduğun mevkiyi teklif etti belki üstüne biraz da nakit eklemiştir.

-Bak, sen de bir bilim adamısın. Kaynak bulmamızın ne denli zor olduğunu...

Başkasına sakla bu zıvalıkları. Sen 30 parça gümüşünü alırken çiftçiler her şeylerini kaybetti.

Hayır, anlamıyorsun.

Bence gayet iyi anladım her şeyi Profesör.

--

Kevin Lang, Cal Bowden, Ray Donaldson bu isimlerden biri size bir şey hatırlatıyor mu Bay Dafoe?

Hayır, daha önce hiç duymadım.

Tabii ki duymazsınız. Avukatlarınız ne işe yarıyor değil mi?

Lang, Bowden, ve Donaldson; Dafoe genini farkına varmadan markete sundukları için telif hakları ihlali nedeniyle dava açarak hayatlarını mahvettiğiniz üç çiftçi.

Genin patenti tarafımızca alınmıştı. Evet, önüne çıkan tüm mısır koçanlarını yok etmek için tasarlanmış bir gen.

Scantlin davalarla ilgilendi sonra da Anderson hacize uğrayan çiftlikleri hızlıca tespit etti böylece size de sadece kelepirci fiyatına çiftlikleri satın almak düştü.

Evet, buna kârlı iş diyorlar.

Birleşik Devletler Avukatları buna dolandırıcılık amaçlı yapılmış bir komplo diyecekler.

--

Vicdan denilen olgu tam olarak nedir?

MRG'de görüntüleyebileceğimiz bir şey mi?

Çalışmalar göstermiştir ki, Ventromedial Prefrontal Cortex hasarı olan insanlar daha ulu bir amaca hizmet edeceğini düşündükleri sürece insan hayatını kurban etmek konusunda daha isteklidir. Peki ya, kendi bencil çıkarları için diğerlerini feda etmekten hiç çekinmeyen insanlar?

Acımasızlık bizim doğamızda olan bir şey mi?

Ve sapkınlığa empati göstermek?

Büyükannem önceden "**İyi olmak iyidir.**" derdi hep. Ve bu doğru olabilir. Yoksa her Allah'ın günü kendi bencil ihtiyaçlarımız doğrultusunda koşuşturmak daha mı iyi?

İyi haber şu ki; temel insani şefkatle ilgili olarak evrimsel bir üstünlüğümüz var. Biraz da olsa yardımlaşmadan, dondurucu paleolitik kış mevsimlerini atlatabardık. Yine de tarih öncesi zamanlar açısından bakarsak hepimiz yalnız birer avcıyız. Bu yüzden kalibedeki diğer üyelere nazik davranmak bize tehlikeli bir şeymiş gibi gelebilir. Ama yontulmuş taşlarımızı ve odunlarımızı indirebilirsek ve fedakârlık yapma çağrısına cevap verebilirsek peşinde koştuğumuz ödül de elde etmiş oluruz.

Perception. S01E05 Bölüm

Dövmelerinde dinsel içeriği vardır.

Şu melek Hristiyan etkilerini taşıyor gibi görünüyor ama şu sekiz tane kanat muhtemelen Hint yıkım tanrısı Shiva'nın sekiz kolunu temsil ediyor.

Hindu maymun tanrısı Hanuman'ı temsil eden maymun figürü.. Bence bu numaralar da Ruth'un kitabını gösteriyor. 1. bölüm, 16. satır. "Senin insanların benim insanlarım olacak."

Kayın validesinin inancından bahsederken Naomi'nin söylediği kelimeler. Yani siz muhtemelen din değiştiren Yahudi hristiyanların sıkça gittiği bir yerel Hindu tapınağı aramak isteyeceksiniz.

"Sırtımdaki maymun" eroin bağımlıları için yaygın bir terimdir. 1:16 muhtemelen uyuşturucudan arındığı tarih. Bir çok bağımlı vücutlarına yazdırır. Eğer arınmak için metadon yardımı aldıysa klinikten birileri onu tanıyabilir. Tabii uzmanla çelişkiye düşmek istemem.

--

Uyuşturucu kurbanları genellikle bir tür dini cemaatle yaşıyorlar. Bütün paraları sömürülüyor. Öyleki Tanrının sesini duyduğunu ve sonunda arındığını söyleyenler vardır. Bu yerlere Sığınma evi deniyor. Bir tür komüne benziyor. Her şeyin merkezi Tanrıyla doğrudan konuştuğunu söyleyen biri vardır.

--

Binlerce yıl geçip bir sürü şarlatanın maskesi düşmesine rağmen insanlar gökyüzünde varolmayan Noel baba ile konuştuğunu iddia eden sıradaki sahtekârın cebine altın doldurmaya devam ediyor. - Bu inanılmaz.

--

218 Yazılar

Tanrını sesini duyan Kyle nörolojik bir hasta mıydı?

- Sadece bir şeyi merak ettim. Kyle?

- Bir dakikan var mı?

- Elbette.

-İnanmayan olduğumu nereden anladın?

Tanrı mı söyledi?

Yüzünden anlayabiliyorum. Tanrıya inanmamak için çaba sarf etmek gerekir. Bence göremediğin bir şeye inanmak daha çok çaba gerektirir. Dalga mı geçiyorsun?

Bir insan nasıl böylesine bir ahudununun mükemmel, güzel ve lezzetli bir şeye bakıp ve onun rastlantı sonucu böyle olduğunu düşünür?

Bunun bilimsel bir cevabı var, Kyle. Ahudununun önceki türleri bu kadar güzel ve lezzetli değildi tohumlarını yayması için kuşların bile dikkatini çekemedi.

-Evrimin nasıl işlediğini biliyorum. Darwin'i seviyorum ben. O tarihte perdeleri aralayıp Tanrı'nın nasıl her şeyin düzenini sağladığını anlayan tek kişiydi. Tanrı ne zaman seninle konuşmaya başladı?

- On iki yaşındayken. Ama beni kandıramazsın. Benim gerçekten doğru söylediğimi ya da tamamen kafayı yediğimi düşünüyorsun. İlk başta ailem de öyle sanmıştı.

Tanrının sesini duymak nasıl bir his?

Çok güzel. Diğer her şey yok oluyor. Aynı anda hem uykuda hem uyanıkmışım gibi.

-Sesleri duyarken baş ağrıların oluyor mu? - Miden bulanıyor mu?

- Evet. Nereden anladın?

- Sadece bir his.

- Yine de buna tamamen değişiyor çünkü bu muhteşem mutluluk hissine kapılıyorum. Baş ağrıları, mide bulantısı, mutluluk hissi, sesler duymak.

Bunlar temporal lob epilepsisinin en bilindik belirtileri. - Ki bu da bir tümör yüzünden olabilir. - Anlamıyorum. Her yıl kontrole gider. Ve doktoru hiçbir şey söylemedi.

Onu bir nörologa götürdünüz mü?

Götürmek için bir sebep yoktu. Gayet sağlıklı.

Kusura bakmayın ama değil. Bu tür bir tümör beyinin bitişik bölgelerine baskı uygulayabilir. Eğer tedavi edilmezse ölümcül olabilir. Ya da Kyle araba kullanırken nöbet geçirebilir. Ona bir kaç test yapmak istiyorum. Testler düşündüğüm şeyi gösterirse ameliyata ihtiyacı olabilir.

- Onu yarın getirebilirim...

- Anne, dur. Tanrı'nın sesini duymama bu durumun sebep olduğunu mu söylüyorsun?

Tanrı değil, Kyle. Nörolojik bir anormallik.

Eğer öyleyse, bana Tanrı vermiş olmalı. Onunla konuşabilmem için.

- Bundan kurtulmayacağım.

- Bu ölümcül olabilir.

Hayatta olmak ölümcül zaten.

--

1592'de **Giordano Bruno** Dünyanın Güneşin etrafında döndüğüne dair vahşi ve satanik bir iddiada bulundu. Bu yüzden papazlar Tanrı'ya dua ettiler ve Tanrı onlara o kötü adamın ölmesi gerektiğini söyledi. Dilini damağına çivilediler ve onu diri diri yaktılar. Yapılması gereken buydu çünkü Tanrı onlara öyle söyledi mi?

--

- Jeanne d'Arc'ın durumu da temporal lob epilepsisi vardı. Bu yüzden meleklerin onunla konuştuğunu sandı.

Bu tıp tarihçilerinin onun tecrübelerine dayanarak çıkardığı sonuç bu. Ona ne olduğunu hepimiz biliyoruz. Evet. Büyük bir lider oldu. Fransa'yı özgürlüğüne kavuşturdu. Ancak on dokuz yaşında kazığa bağlanıp yakıldı. Hastalığı onu felaketine sürüklemiş, kandırılmış bir kızdı o. Bir kahramandı. **Kadınların hayvanlardan daha güçsüz olduğu zamanlarda o bir orduyu yönetti.**

--

Bilim de kendince kuralları ve dogmaları olan bir çeşit inanç sistemi değil mi?

- Bilim gerçeklere dayanır.

-Sürekli böyle alaycı olmak yorucu olmalı senin için. Bu alaycılık değil bir kere, gerçekler böyle.

--

Yurtışına yardım ve yatırım yapmanın gerçeği

Hepsi dolandırıcılık olayı. Aslında kendimi hep bunun bir işten daha fazlası olduğuna inandırdım. Beni eline aldığına emin olduktan sonra bana dolandırıcılık konusunu anlattı inceleme raporuna temiz verirsem yarı yarıya pay vereceğini söyledi.

Bu dalavereyi nasıl düşünmüş ki?

Her şeylerini buraya yatıran gerizekâllıları duymuş bir yerde.

- Afganistan'daki okul nereden çıktı peki?

National Geographic'den birkaç fotoğraf bulup internette bir site kurarak yardım istemiş. İşler tıkırında gibiydi. Ta ki Jared Baker Afganistan'la ilgili sorular sorana dek.

--

Perception. S01E06 Bölüm

Özgür irade diye bir şey gerçekten var mı?

Yaptığım eylemler bilincimin kontrolünde mi cidden?

- Kitabı yere düşürdüm. Bunu maksatlı mı yaptım mesela?

- Öyle yaptığından oldukça eminim. Yoksa göremediğimiz bir sinirsel işlem beni bunu yapmaya mı zorladı?

Gerçek şu ki nörobilimsel çalışmaların çoğu özgür irade olgusunun bir aldatmaca olduğunu söylüyor. Velez ki bu doğru olsun. O hâlde birer canlı kukla mı oluyoruz?

Tüm seçimlerimiz bizim yerimize mi yapılıyor?

--

Güvercinlerin beyinlerinde manyetit olduğunu biliyor muydunuz?

Dünya'nın manyetik alanını hissedip istedikleri yere kaybolmadan gidebilmeleri için kendilerini ayarlamalarını sağlıyor. Şu da var, güvercinler tek eşli yaşarlar. Acaba belli bir süre sonra, dışı sadece seçtiği erkeğin peşinden mi gidiyor yoksa kendi yolunu belirlemek için yine beyindeki manyetiti mi kullanıyor?

220 Yazılar

--

İlaç şirketleri ve doktor ilişkisi

Görünüşe göre Dr. Corvis, mucizevi bir şekilde Janstar denilen hastaneden yöneltilen ve ciddi hastalıklara sahip insanları birkaç seansta iyileştiriyormuş. Üstelik aynı hastalığa sahip ama farklı şirketlerden gönderilen insanları otuz kırk kere gördüğü halde. Yani Corvis, Janstar'ın hastalarını kabul edip sonra ortada mı bırakıyormuş?

Aynen. Birini taburcu ettiği her sefer yüklü miktarda prim ödüyormuşlar. Bayağı bir kâr etmişlerdir. O da programını başka şirketlerden gönderilen ya da nakit ödeme yapan hastalarla doldurmuştur. İyi iş çıkardın Daniel. Bu konuda şahitlik edersen Avukatlar Janstar'ı alaşağı ederler. Bir şey daha var. Şuna baksana. Corvis, hastalarına **Dopamin Dönüşüm Eksikliği** tanısı koyuyormuş.

Janstar dolandırıcılığıyla bir ilgisi mi var?

Hayır, bu tanıyı koyduğu herkes nakit ödeme yapıyormuş.

- Biraz şüpheli gibi değil mi?

--

- Boynumdan yukarısı deli olabilir ama emin ol belimden aşağısında sıkıntı yok.

--

Başka kadınların kocamı çekici bulması hoşuma gidiyor. Ona sahip olduğum için şanslı hissettiriyor.

-Kocanızın evlilik dışı davranışları konusunda mezhebiniz oldukça genişmiş anlaşılır.

- Normal erkekler yapar böyle şeyler.

Kadın kesinlikle yalan söylüyor. Konu seks olunca herkesin tavrı farklı oluyor. Aldatıldığında kızgın, ihanete uğramış hissedersin.

--

Viagra sadece kan dolaşımını etkiler. Dr. Corvis hastalarına gey olmanın nörokimyasal bir hastalık olduğunu söylemiş. **Aşık olma hissinin kaynağı hiptalamusun paraventriküler nükleusundan kaynaklanır.** Hap muhtemelen beynin o kısmını etkilemiş olmalı. **Bir çeşit seçici dopamin agonisti diye tahmin ediyorum. Aşık olma hissinin üretilmesine neden olur.** Sonra Corvis bunu bilişsel davranış tekniklerine uyarlamış olmalı. Yani hasta bu duyguları hissederken bir bayanla seks yaptığı için artık beyinde bunun normal olduğuna dair yeni davranışsal değişiklikler oluyor.

- Birileri dersini dinlemiş. Nasıl yani, bu tedavi cidden işe yarıyor mu?

Geçici olarak belki. Ama bir insanda nörobiyolojik değişiklikler oluşturup cinsel tercihini değiştirecek kadar sofistike bir şey değil.

- Ama mümkün yani?

- Teorik olarak evet. Ama etik olarak?

--

Beyin uzmanısınız değil mi?

Evet. Ama açıkçası insan davranışları daima beni şaşırtmaya devam ediyor. Bu yüzden bana yardım etmelisiniz.

- Neden böyle yaptığımı söyleyin.

- Ne yaptığını?

Son zamanlarda... Son zamanlarda herkesle yatıyorum. - Hem de çok.

- Peki, tamam. Böyle dürtülerim var ve bunları kontrol edemiyorum ve... Geçen gün golf kanalını izlerken tahrik oldum. Bu hiç mi hiç matıklı değil. Max'le yatmak mesela. Çok iyi biri aslında. Ama ondan çok da hoşlanmıyorum. Şimdi... Şimdi bir sigara için neler vermezdim.

- Sigara içtiğini bilmiyordum.

- Bırakmaya çalışıyorum aslında.

- Bunun için bir şey kullanıyor musun peki?

- Nereden bildiniz?

Karen sigara bıraktırıcı ilaçların bir kısmı yan etki olarak hiper seksüaliteye neden olabiliyor.

- Belki sana olan da budur.

- Öyle mi dersiniz?

--

Trajik bir durum. Gerçek kimliklerini kabul edemedikleri için üç insanın hayatı söndü. **Sihirli bir hapın tüm acıları sona erdireceği şeklinde bir aldatmaca.** Oldukça cezbedici gelmiş olmalı. Kullanabileceğin haplar var Daniel, bunu biliyorsun. Hiçbir ilaç derdime çare olamaz.

- Muhtemelen semptomlarına yardımcı olur.

Belki de beni ben yapan semptomlarımdır.

Bu yan çizmek oluyor. İlaç kullanman gerektiğini biliyorsun.

--

Hepimizin kendine sorduğu bir soru; **Hepimiz, neden başkaları gibi görünmediğimizi, davranmadığımızı, hissetmediğimizi düşünüp dururuz.** Her birimizin beyni tamamen aynı parçalardan oluştuğu halde. Korteks, hipotalamus, forniks, septal nükleus ve diğerleri. Buna rağmen hiçbirimizin beyni birbirinin aynısı değildir. Yani farklı olmak... **Eşsiz olmak...** İnsan olmanın, kesinlikle inkar edilemeyecek temel bir karakteristiğidir

--

Perception. S01E07 Bölüm

Hipergrafi, yani Yoğun yazma isteği. Dostoyevski'de vardı.

--

Dünyayı kurtarmak yalnızlıktır.

--

Şizofrenler sıkça pop kültürünü hayalleriyle birleştirebilir.

--

Bazen halisünasyonlar bilinçaltıma erişmeye yardımcı olur.

-Gerçek arkadaşlar edinmekten normal bir yaşam sürmeye engelliyor olsada son zamanlarda işe yarıyor.

--

Şizofrenler alışkanlıklarına ve ritüellerine göre hareket eder. Stres altında, tanıdık şeyler görmek isterler.

--

222 Yazılar

Buna hayal gücü abartılması deniyor. Bir şizofrene aynı hikâyeyi yeteri kadar anlatırsan hikâyeye inanmaya başlar. Şizofreni sorgulayan memurlar, suçlunun kendisi olduğunu devamlı söylerse o da gerçekmiş gibi zihnine kazır.

--

Perception. S01E08 Bölüm

Ne denli arzuluyorsunuz?

Bir milyon dolar da olsa ya da biriyle yatmak da olsa da bizleri motive eden hırslarımızdır. William James'in de dediği gibi Kaltak "başarı" Tanrıçasına tapınmak.

Freud ise bizlere her şeyin libidodan köken aldığını söylüyordu. Üzgünüm Sigmund ama başarı, nörolojik olarak insanın elindeki göreve odaklanma yetisi olarak belirlenir ve istikrar da aktif bir limbik sistemin fonksiyonudur.

Hırslarımız ve hayallerimiz bize güzel bir günün anlık bakışını gösterirler. Ve bugünden daha kötü zamanları atlatmamıza yardımcı olurlar. Zorlu şeydir yine de hırs. Bizi başarının ödülüne kör edebilir. Bizi tüketebilir. Tehlikeli takıntılara yol açabilir. Ya da boş hazcılığa. Bu nörolojik dürtü ile ne kadar dolup taşığınızın önemi yoktur. **Hırs taşlara kazanmaz. Hayaller değişir.** Ve dağlara tırmanmasak bile yine de onları oynatma şansımız vardır. Eski İngiliz ozanların dediği gibi her zaman istediğini elde edemezsin. Ama denerseniz ihtiyacın olanı bulabilirsiniz.

--

Sadece... Artık konsantre olamıyorum. Ne zamandır böyle hissediyorsun?

Bilmiyorum, dönem başından beri böyle. Gözlerimin içine bak. Şunu görüyor musun?

Göz bebeklerindeki farkı görüyor musun?

- **Anizokori bu.** - O ne?

Neden bahsediyorsunuz?

- Nefes almakta güçlük çekiyor musun?

- Biraz. - Baş ağrın var mı?

- Evet. Bunu nasıl bildiniz?

Ne zamandır futbol oynuyorsun?

8 yaşında ufaktan başladım, 9 yaşında da kontrat imzaladım. - Normalden daha sert bir darbe aldın mı bu aralar?

- Birkaç ay önce üzerime çullandılar kaskım çıkmıştı ve en altta kaldım. Kafamın arkasını fena çarpmıştım. Tam da şüphelendiğim gibi **subdural hematom** var.

- Bir çeşit beyin kanaması.

- Cumartesi günkü maçı kaçırarak mı?

- Evet, ondan sonrakileri de.

- Sezonu mu kapattım?

--

Brian Cahill için yazdığın ödev oldukça iyiydi.

- Onu senin bir günde yazdığını inanmak zor.

- Pek uyumuyorum. Ne kullanıyorsun, Andre?

Kokain? Kristal meth?

Sadece çalışma desteği. Uyanık kalmamı ve beynimin zehir gibi çalışmasını sağlıyor.

- Ne tür bir çalışma desteği?

Kimya bölümünde bir dahi çocuğun yaptığı haplar. Kimya bölümümüz MIT kadar iyi olmayabilir ama kaliteli ürünler çıkarabiliyor demek ki.

--

İlaç büyük bir buluştu. Fareler otuz altı saat boyunca labirentte koşabiliyordu ve soru çözebilme yetenekleri en üst seviyeye gelmişti.

- FDA deneylerine mi katıldınız?

- Piyasaya sürülmesi için değildi. Para kaynağım Savunma Bakanlığı'ydı. Askerlerin uyanık ve tetikte kalmalarını sağlayan ve algı yeteneklerine olumsuz etki etmeyen bir ilaç istiyorlardı. Hükûmetimiz kimyasal bakımdan gelişmiş süper askerler yaratmaya çalışıyor.

- Niye şaşırmadım acaba?

- Daniel.

- Bu tarihsel bir gerçek. Hitler kristal meth üretimini kökten değiştirdi. Japon Kamikaze pilotları Pearl Harbor'a kadar gidebilmek için Dexedrin çekerdi.

-Doğru. Uyarıcılar her zaman savaşın bir parçası olmuştur ama en önemli problem askerlerin iyi kararlar vermesini etkileyen uykusuzluktu.

- Farelerde sorun olmadı. Pentagon sevinçten havaya uçmuş olmalı.

- Başta öyleydi. Ama ilacın ciddi yan etkileri olduğunu keşfettiğimizde çalışmayı bitirmek zorunda kaldık.

- Hangi yan etkiler?

- İki gün sonra, farelerin yüzde yirmisi birbirlerine ve kendilerine zarar vermeye başladı.

- Yan etki bir harikaymış.

- Bu yüzden çalışmayı sonlandırdık.

- Haplara ne oldu peki?

- Laboratuvar asistanım tarafından yok edildiler. Billy Mitchell. - Kampüs kan gölüne dönmediği için şanslıyız.

- Evet ama neden dönmedi?

Sadece bazı farelerin şiddete yöneldiğini söylediniz. Tetikleyiciyi bulduk. Hap farelerin sese karşı duyarlılığını arttırdı. İşitsel dürtü delirmelerini sağladı. Hap savaş alanında asla işe yaramazdı.

--

Beni dinle, Brian. Senin yaşındayken benim de başıma bir şey geldi. Hastaneye kapatıldım ve hayatımın bittiğini düşündüm.

- Bütün hayallerim pencereden uçup gitti.

- Ne yaptın?

Yeni bir hayal buldum.

--

Perception. S01E09 Bölüm

224 Yazılar

Neyden korkarsınız?

Uçak kazasında ölmekten?

Ya da tedavisi mümkün olmayan bir hastalığa yakalanmaktan?

Köpek balığı tarafından yenmekten?

Asıl korkmanız gereken şey bu dersten kalmak.

Ne oldu?

Korktunuz mu?

Korku mantıklı düşünceden baskın çıkabilir. Daha **Neokorteks bir tehdit algılamadan, Amigdala araya girer ve savaş ya da kaç moduna girersiniz.** Ama aynı zamanda bu nörolojik kodlama bizi ürkütebilir. Aslında endişelenecek bir şey yokken mantıksızca davranmamıza sebep olur. Peki en temel iç güdümüzü geçersiz kılabilir miyiz?

Kendimizi korkuya tepki vermemek için şartlayabilir miyiz?

--

"Ülker" ismini yazması tesadüf olamaz.

Bir anlamı olan desen ya da bir sembolü falan olmalı. Ne aramam gerektiğini bir bulabilsem. Belki de yıldızların başka bir anlamı vardır.

- Tarihleri ne?

İsimleri nereden geliyor?

- Yunan mitolojisi. Ülkerler, Titan Atlas ve kevaşe bir su perisinin çocuklarıydı.

Başka?

Eski gökbilimciler Ülkerlerin en parlak yıldızı olan Alcyone'un evrenin merkezi olup tüm cennetlerin onun etrafında döndüğüne inanıyorlardı. Evrenin merkezi.

Al-cy-on.. Masonlar. Illuminati.

Alcyone Tarikatı. En eski ve güçlü gizli topluluklardan biri. Bazıları tarikatın yönetim kurulunun üyelerinin güçlü mevkilere gelmesini sağlamak için dünya olaylarını kontrol ettiğine inanıyorlarmış. Nihai amaçları evrenin merkezinde kendi düzenlerini kuran tek bir dünya devleti yaratmak.

Kongre üyesini gizli bir topluluğun öldürdüğüne inanıyor olamazsın. Olabilir!

Belki de Crawford gibi iş adamlarından oluşan bir grup bu felsefeyi benimsemiştir ve şirketlerinin çıkarlarını korumak için kendi adamlarını hükümete yerleştiriyorlardır.

Artık resmin tamamını görebiliyorsun, profesör

--

Perception. S01E10 Bölüm

Gerçeği sonsuza kadar saklayamazsın.

--

Bazen beynimizde hareket geçen milyarlarca nöron detaylı senaryolar uydurmamıza yardımcı olabilir. Kendimizi hayalimizdeki kızı bulmuş ya da hayalimizdeki işi kapmış hayal ederiz. Bir astronot, rock yıldızı... Hatta bir milletvekili. Ama hayaller tersine dönebilir. Yatağın altında bir canavar olduğuna inanmaya başlarız ya da bize karşı birleşen şeytani güçler olduğuna. İyi ve kötü, bütün bu hayaller evrimsel zorunluluğumuzdan gelir. Beyinlerimiz hedeflerimizi yerine getirmek ve tehlikeden

kaçınmaya yardım eden potansiyellerimizi keşfeder. Ama hayallerimizin düşüncelerimizin önüne geçmesine izin verirsek gözümüzün önündeki gerçeği göremeyebiliriz.

Ve bazen gerçek o kadar kötü değildir.

BİRİNCİ SEZON BİTTİ

PERCEPTION SEZON 2

Perception.S02E01

Kim bana, bugünü neden film günü yaptığımızı söyleyebilir?

Yaz tatilini nasıl harcadığını bize göstermek istediğinden mi?

Bir de insanlar neden çılgın bilim insanlarının asistanlarına kötü davrandığını merak eder. Otur aşağı Lewicki. Size bu klipleri bu dönem cevap arayacağımız en temel sorulardan birini anlamanız için gösterdim. Anormal beyin nedir?

Ve anormal bir beyne sahip olmak insanı nasıl etkiler?

Kimisini bir canavara çevirebilir, aynı Bay Karloff gibi. Ama genellikle insanları daha az dramatik yollarla etkiler. **Bazı anormallikler yapısaldır, yani beyin taramasında ya da otopside ortaya çıkarlar. Ama diğerleri daha alçaktır, daha sinsidirler. Nörokimyasal olarak doğaldırlar o yüzden her zaman onları fark edemeyiz. Bu anormalliklerden bazıları ameliyatla ya da ilaçlarla tedavi edilebilir. Ama kesin olan bir şey var ki Doktor Frankenstein'in aksine bir beyinle diğerini değiştiremeyiz.** Beğenin ya da beğenmeyin, hepimiz doğduğumuz bir buçuk kiloluk karnabahara takılı kaldık.

--

Romanyalı Değişim Öğrencisi mevzusu?

25 yıl önce oldu o olay. Hem nasıl hatırlıyorsun sen onu?

Cünkü Proust okuyan herkesin de bilebileceği gibi anılar koku alma bezleri tarafından tetiklenir. Kötü anılar. Ne zaman sarımsak koklasam aklıma Olga geliyor.

--

Nesnenin ötekileştirilmesi ile ötekinin nesnelleştirilmesini. Epistemolojik olarak üretken olan diyalektik köklerdir. Her ne kadar epistemolojik olarak indirgenici olsalar da mesela telefon rehberinin epistemolojik olarak indirgenme analizini yapabilirdim.

--

Kurşun prefrontal korteksini matkap gibi delmiş. Ama optik kiazmasını, troklear sinirini corpus callosumun genusunu tamamen sıyırmış. Demek istediğim şu; idam etmek istediğin adam artık yok. Billy Flynn, kendisini prefrontal lobotomi hastası yaptı.

Bu sihirli kurşun görüşünü, konuşma yetisini, motor fonksiyonlarını veya idrakını etkilemedi. Ama kurşun prefrontal korteksindeki bir seri sinapsını mahvetmiş. Ki buralar kişisel özelliklerle ilişkilidir. Yani?

Benim incelediğim Flynn, karısını öldüren adamdan tamamen farklı bir biri. Hadi be sen de oradan. Eskiden sinirli ve hiddetli biriydi. Şimdi ise uysal ve itaatkar. Eskiden sporlara ve bira içmeye ayırırdı zamanını. Ama artık müziğe ve sanata ayırıyor. Onu tarif etmek için kullandığımız tüm nitelikleri değiştirdi.

Billy Flynn kendisine yöneltmiş olan suçlamaların doğasını ve amacını anlayabiliyor mu?

226 Yazılar

Tabii, evet ama önemli noktayı kaçıyorsun. buradaki tek soru, Flynn mahkemeye çıkabilir mi, çıkamaz mıydı. Sen de şimdi çıkabileceğini söyledin o yüzden teşekkürler. Ama... Ha bir de, sanırım seni artık mahkemeye çağdırmama gerek yok. Ben zaten en başta senin bu göstermelik duruşmana katılmak istemedim.

--

"Kişi, nörolojik olarak konuşursak kurbana ateş ettiği zamanki kişiden farklı biridir."

--

Dr. Pierce. Paranoyak şizofren misiniz?

- Evet.

- Peki semptomlarınız nelerdir?

Semptomlarımı kontrol altında tutabilmek için ilaç tedavisi görüyorum. Sürekli kullanır mısınız ilaçlarınızı?

- Hayır ama...

- O zaman hayaller görüyorsunuz yani?

- Bazen.

- Halüsinasyonlar?

Çok nadir.

-Aslında var olmayan karmaşık kalıplar ve bağlantılar üretiyor musunuz?

--

Entellektüel düzeyde bakınca hastalığımdan utanmamam gerektiğini biliyorum. Ama sadece şu fikir... Bir kamu kaydında... Tüm dünya Daniel J. Pierce'nin kayıtlı bir deli olduğunu öğrenecek olması. Karnıma ağrılar giriyor.

--

Narsistik Kişilik Bozukluğunun klasik göstergeleri. Küstahlık, bencillik, muazzamlık...

--

Kişiliğimiz genetik olarak önceden programlanmış mıdır?

Yoksa değişebilir mi?

Nöroplastisite bilimi bizlere beynimizin hayatımız boyunca değişebilme ve gelişebilme özelliği olduğunu söyler. Esasında, **deneyimlerimiz kimliğimizi yeniden yazar.** Daha önceden düşünülemez veya yapılamaz sandığımız şeyleri düşündürebilir veya yaptırabilirler. Bizleri yeni fikirler ve düşünceler üretmeye itebilirler. Ve bize değerli dersler verebilirler. Bu dersler, geçmişte düştüğümüz hatalara daha az meyilli olmamızı sağlar. Beyin sürekli hareket halindeki bir akıntıdır. Hayatta hiçbir şeyin kalıcı olmadığını gösterir bu. **Ama yine de, derler ya; ne kadar değişirlerse aslında o kadar aynı kalırlar.**

Perception.S02E02

Aşk, beyni nasıl şekillendirir?

Heyecan verici birileriyle tanışınca, o kişiler sinapslarımızı bir virüs gibi işgal ederler. Etkilenme, uyarılma ve hatta takıntılarımızı besleyen nörokimyasalları tetiklerler. Dikkatimiz dağılır. Sürekli o özel kişiyi düşünürüz. Ufuk açıcı bir dersin ortasında bile. Ama sadece düşünmekle kalmayız. İçsel bir model yaratırız... Ne düşüneceklerini veya nasıl hissedeceklerini öngörmemizi sağlayan bir simülasyon. Tabii, simülasyon gerçeklikle karşılaşıncaya kadar ilişkiler zora girer. Bu da akla şu soruyu getiriyor:

Gerçekten birine aşık olur muyuz?

Yoksa o birinin düşüncelerimizdeki haline mi âşık oluruz?

--

Nörolojik bir hastalık Capgras Sendromu

- 1920'lerde, Fransız bir psikiyatrist olan Jean Marie Capgras'ın yakınlarının sahtekarlarla yer değiştirdiğine inanan bir hastası varmış. Bu hastalıkla yaşayan insanların, görsel korteksleri ile amigdila arasındaki yol yani beynin duygusal merkezi, bölünmüş oluyor. Eşinize baktığınız zaman onun için derin duygular beslediğiniz için ılık ve belirsiz bir heyecan dalgası yaşarsınız. Ama Ellen artık size baktığında aynı uyarılma hissini hissetmiyor. Yani onun için artık sadece kocasına benzeyen bir yabancısınız.

Ama neden fezadan geldiğimi sanıyor?

Capgras hastalığından muzdarip kişilerin oldukça tuhaf fikirleri olabiliyor. Sevdiklerinin, ikizleri, klonları ya da robotlarıyla yer değiştirdiğine inanırlar. Sen bir bilim kurgu yazarısın. Büyük ihtimalle bu yüzden uzaylıyı seçmiştir.

Evet ama yatakta yanına sokulmuştum.

O zaman uzaylı olduğumu düşünmüyordu. Çünkü ışıklar kapalıydı. Büyük ihtimal, Ellen'in işitme merkezi ile amigdilasındaki yol hâlâ sağlam. Yani, sadece sesinizi duyduğu zaman ona, karşısındakinin siz olduğunu hissettiren o ılık dalgalanmayı yaşayacak.

O zaman onu telefonumdan arasam ya?

Tam konuştuğumuz sırada da odaya girerim, o da ben olduğumu anlar. Bir terapist bunu denemek isteyebilir. Ama şu anda hayaline ayak uydurmamız.

Ama bu psikoz inancını kuvvetlendirmez mi?

--

Ellen yırtık bir anevrizmadan muzdarip. Patlamayı bekleyen bomba gibiymiş. Sanırım araba kazası sırasında olmuş. Neyse ki, kanama kendiliğinden durdu. Ama kan kaybı beynin oksipitotemporal bölgesine zarar vermiş. Büyük ihtimalle Capgras'a sebep olan da bu.

--

Weyland narkolepsi hastası.

Narkolepsi hastalarının yarısı ayrıca uyku felcinden de muzdariptir. Normal bir REM safhasında, beyin, rüyalarımızda hareket etmeyelim diye vücutla bağını keser. Ama uyku felciyle birlikte, beyin çok yüksek derecede duyarlı bir halde uyanır. Çok korkutucu. İnsanlar acayip yaratıklar tarafından saldırıya uğradıklarını düşünür. Eskiden hayaletler, cadılardı ama artık günümüzde genellikle uzaylılar. Ama hikayesinin tamamen saçmalık olması da muhtemel. Fakat kabusları gerçek.

--

Neden ilişkilerle uğraşıyoruz ki?

Nöropsikiyatristler yakınlık kurma isteğimizin değiştirilemez bir yapımız olduğunu söylüyorlar. Aşkı arzularız. Tabii ki, gerçek hayatta, olay genellikle kalbimizin kırılmasıyla biter. Zarif ruhlarımızı tam parçalamasalar da yaralı halde bırakırlar.

Neden bu bahsi oynuyoruz ki?

Sanırım sadece bir kere tutturmamız yetiyor da ondan. Ve doğru kişiyi bulduğunuz zaman, bilirsiniz. Tatmin edici bir ilişkinin hatırası bile bizi ayakta tutmaya yetebilir. Ve bize şunu hatırlatır; belki şu anda güçsüz hissediyor olabiliriz ama aslında asla yalnız değiliz.

Perception.S02E03

Neden Ay'da birini görüyoruz?

Bayanlar ve baylar, Elvis ortadan kayboldu ve kenar mahalle duvarında yeniden ortaya çıktı. Tanrım bize bugünlük rızığımızı, tostumuzu ver.

Pareidolia diye adlandırılan bu eğilim ile insan beyni, neredeyse her şeyden model ve anlam çıkaracak şekilde evirildi.

--

Ne oldu bakalım?

İkinci defa **Değişim Körlüğü** yaşadın.

- Neden bahsediyorsun?

- Senden yol tarifi isteyen öğrenciyle tarifi verdiğin öğrencinin aynı olmadığını fark etmedin mi?

Herhalde yüzlerine dikkat etmeme nedenin harita değıldir. Bakın, bu küçük deneyinizle kanıtladığınız tek şey, sağlıklı heteroseksüel erkeklerin memelerden dolayı dikkatlerinin dağıldığıdır.

--

Algısal Körlük

ABD, Kevin Connor davası. Davanın açılma nedeni; bir polisin gözünün önünde olan olayı görmediğini iddia ederek yalan ifade vermesi.

--

Kısmen kör olduğunuzu söylesem?

Yani şu an, aslında dünyayı tamamen olduğu gibi gördüğünüzü sanıyorsunuz ama aslında bir şeyi kaçıyorsunuz. Gerçekten. Gözlerimizi her açtığımızda, ışık retinamızı her aydınlattığında. **Foto reseptör** denilen sinir hücreleri ışıkla etkileşime girer bilgiyi beynimize aktarır, böylece görme eylemini gerçekleştiririz. Ama retinamızda hiç foto reseptörün olmadığı küçük bir alan var. Buna bir skotom ya da "**Kör nokta**" denir. Hepimizde var. Peki bu doğruysa nasıl oluyor da hiç siyah noktalar görmüyoruz?

Hiç siyah nokta görmemenizin nedeni: Beyninizin orada ne olacağına dair tahmin yürütmekte çok iyi olması. Ve otomatik olarak boşluğu doldurmakta. Bazen ne görmek istediğimizi biliriz...

Neokorteksimiz bu beklentiyi alır ve bir çeşit sanal gerçekliğe dönüştürür. Bu da gördüğümüz dünyanın bir kısmının bir göz yanılması olduğu manasına gelir. Bunu bizi e kadar savunmasız yaptığını düşününce aslında korkutucu bir düşünce.

Peki kör noktalarımızı nasıl keşfederiz?

Gözlerimizin önündeki gerçeği tam olarak nasıl görebiliriz?

Başlamak için güzel bir yer; zihninizi açmaktır. Çünkü Fransız filozof Henri Bergson'un da söylediği gibi... **"Göz yalnızca zihnin kavramaya hazır olduğu şeyleri görür."**

Kör Nokta'nın deneyi

Önce elimize küçük bir not defteri büyüklüğünde bir kağıt alıyoruz.

Sonra kağıdın sağ altına "X" sol altına "O" yazıyoruz.

Ve sağ gözümüzü elimizle kapıyoruz. "X" burnumuzun hizasında olacak ve "X" ile "O" kağıdın alt kısmında kalacak.

Sadece "X"e bakıyoruz ama kaybolunca "O"ya bakmayın ha. Kağıdı yavaşça uzaklaştırıyoruz.

10-15 cm. uzakta "O" kaybolacaktır.

Neden bir gözümüz kapalı deniyoruz dersiniz, bir gözünüzün göremediği yeri diğeri dolduruyor.

İkisinin de kör noktaları farklı yerler o yüzden.

Yok ben illa ki sol gözümü kapayacağım dersiniz de işlemlerin tersini yaparsınız.

Perception.S02E04

En karanlık ve gizli sırrınız nedir?

Hiç kimseye söylemediğiniz. Bilemiyorum, bir arkadaşın güvenine ihanet olsun okul dükkanından bir şey çalma olsun. Belki de önünüzde oturan kızla yatmak için ölüp bitiyorsunuzdur.

Hiç sırrın var mı?

Şu anda beyninizde bir savaş yaşanıyor. En iyi tahminimize göre, **singulat korteksiniz çaresizce doğruyu söylemek istiyor. Ama orbital prefrontal korteksiniz, baklayı ağzınızdan çıkarırsanız işlerin ne kadar kötü olacağını hesaplıyor.** Eğer prefrontal korteksiniz kazanırsa, stres hormonu değerleriniz yükseliyor. Ama eğer singulat korteksiniz kazanırsa, stres seviyeniz düşüyor. Peki, eğer sırrlarımızı itiraf etmek biyolojik olarak daha sağlıklıysa sırrlarımızın saklı kalmaları için bu kadar çaba harcamamızın nedeni ne?

--

Tourette Sendromu

Bu kızlar aynı küçük kasabada yaşıyorlar. Ve hepsi bir biri ardına kendiliğinden semptomlar göstermeye başladılar.

- Bu hiç mantıklı değil. Tourette bulaşıcı değil ki.

Kızların zehirlendiğini düşünüyoruz.

- Kimyasal bir atık yüzünden mi?

- T.C.E. Trikloroetilen Kimya tesisi şehirdeki en büyük işveren.

- Bu şeyin tonlarcasını işliyor. - Maruz kaldığını ispatlamanız lazım. Kızların toksin testi T.C.E. için pozitif çıktı. Şimdi de toprağı ve yeraltı suyunu da test ediyoruz. Bu şey onda bir ihtimal içme suyuna bulaşıyor. nörotoksik semptomları ise, eller ve ayaklarda uyuşma, mide bulantısı, halsizlik,

--

230 Yazılar

Kızların muayenesinde;

İki hafta önce uyandığımda, kollarımı kontrol edememeye başladım. Sonraki gün de boynum. O günden beri hep kötüleşti. Yani, hareketleri kontrol edemiyorsun?

- Hayır, sanki illa kaşımam gereken bir kaşıntı gibi.
- Hiç durmuyor.
- Uyuyabiliyor musunuz?
- Başladığından beri hayır. Ne zaman uyku bastırır seğirmeye başlıyorum. Hadi sosyal hayatından bahsedelim. Yakın zamanda stres verici bir olay yaşadın mı?

--

Konversiyon bozukluğunu hatırlıyor musun?

Fiziksel semptomlara dönüşen psikolojik travma, değil mi?

Evet, bazen çok ekstrem durumlar yaşanıyor. Kadın kocasını başka bir kadınla yatakta yakalıyor ve birden kör oluyor. Bir çocuk ailesini kaybediyor sonra da konuşma yetisini kaybediyor. Ama bu kızların hepsi aynı anda gösterdi belirtileri. Toplu Histeri, ya da eskiden dediğimiz gibi Kitleli Histeri. Bir grup toplu olarak onları üzecek bir olayla karşılaşır ortak semptomlar göstermeye başlarlar.

- Pek olası değil. **2006'da Chalco, Meksika'daki yatılı okulda 600 kız vücut ısısı artması, midesi bulantısı, yürümede zorlanma gibi semptomlar yaşadı. Hiçbir tıbbi nedeni yoktu. Aynı yıl, Liberya'da bir manastırda rahibeler, bayılmaya, ağızlarından köpükler çıkarmaya, nöbetler yaşamaya başladı. Tamamen psikomatik olarak.**

Yani, ortak bir travma olması.

Evet. Bence hepsi ölümden dolayı suçlu hissediyorlar. Belki de sınıf arkadaşları öldü diye üzülmüşlerdir. Düşünsene bir. Patti aylar önce öldü. Kızlarda haftalarca hiçbir semptom yoktu.

- Sonra aniden tikler geliştirdiler.

- Yani?

- **Yanisi, keder zamanla azalır... Ama suçluluk artar.** Anladım. Ama semptomları gösteren dokuz kız var.

Gerçekten hepsinin Patti yüzünden mi tiklediğini düşünüyorsun?

Belki ilk dördü cinayet yüzünden gerçekten travmatize olmuştur. Sonra birden Chicago'dan uzmanlar gelir, CNN ortaya çıkar. Bu kasabada yıllardır olan en heyecanlı şey. Diğer kızlar da bilinçsiz bir şekilde dikkat çekmek istedi. Bir kez burunları kaşınınca da, hemen hasta olduklarını düşünmeye başladılar. Eğer haklıysam, **o kızlar bir şeyler saklıyor demektir. Ve o sır açığa çıkmak istiyor.**

--

Artık bitsin istiyorum. **Bir sırrın var. Ve Dr. Pierce o sırrı saklamanın bu semptomlara neden olduğunu düşünüyor. Bence haklı. Eğer sırrını bize söylersen tüm semptomların gidecek.**

--

Sadece oğlumuzu korumaya çalışıyor. Kızınızı kim korudu peki Bay Sullivan?

Patti Wallace'nin de babasıydınız.

- Nereden biliyorsunuz bunu?

- Gözlerden. O irisinizdeki küçük kahverengi noktalar var ya... Lisch nodülleri... Nörofibromatoz adıyla bilinen hastalığın tek gözle görülür semptomu.

- İki çocuğunuza da aktardınız. - Evet, Braden'de de var noktalardan. Zamanla daha da kötüleşiyor. Patti'ninki o kadar kötüydü ki yaşı ilerledikçe sağ gözünün rengi değişti.

- Patti kızınız olduğunu biliyor muydu?

- Hayır. Anne, karım ilişkimizi öğrendiği zaman hamileydi. Leah çok sinirlenmişti, Braden'i de alıp evi terk etmekle tehdit etti.

- Fikrini nasıl değiştirdiniz?

- Anne'yi ve bebeği bir daha görmeyeceğime söz verdim. Kızım doğduğunda yanında değildim. Kızım öldüğünde de yanında değildim. Ama onu çok sevdim.

- Oğlunuzla yattığını biliyor muydunuz?

- Ne?

Hayır, hayır. İmkansız. Onları ayrı tutmak için her şeyi yaptık.

Genetik Seksüel Çekim denir buna. DNA'mız bizi kendi soyumuzdan biriyle olmaya zorlar. Beraber büyüyen kardeşlerde bu seksüel dürtüler psikolojik baskılar ve sosyal tabular ile bastırılır. Ama aralarında biyolojik bir bağ olduğunun farkında olmayan iki insan birbirini çeker.

Tanrım! Bunu saklamamız gerektiğini biliyordum.

- Ne işiniz var sizin hâlâ burada?

- Patti hakkında her şeyi biliyorlar.

--

- Oğlum gerçeği öğrenmesin diye yaptım.

- Nasıl yaparsın böyle bir şeyi?

Asıl sen nasıl yaparsın?

Bunların hepsi senin suçun **Martin. Eğer beni aldatmasaydın ve bunca yıl yalan söylemeseydin bunların hiçbiri olmazdı.**

--

Freud'un da dediği gibi... **"Hiçbir fani sır tutamaz. Dudakları kapansa, parmak uçlarından... "...şakımaya başlar. İhanet tüm gözeneklerinden dışarı sızar."**

Bence bizim Sigmund doğru bir noktaya parmak basmış olabilir. Sırlarımızı saklamaktan başka çaremiz olmasa da... Sırlarımızı ne kadar derine gömmeye çalışırsak, o kadar yüzeye çıkarlar. Nörolojik olarak itiraf etmek zorundayız. Ve bu iyi bir şey. **Çünkü itiraf vücuda iyi gelir. Beyne iyi gelir. Belki ruha bile iyi gelir. O tür şeylere inanıyorsanız tabii.**

Perception.S02E05

Teknik olarak, "Caleidoscope" çok sayıda oyuncuyla beraber oynanan bir sosyal oyun. Bunu üç boyutlu Facebook olarak da düşünebilirsin. **Dikkat eksikliği bozukluğu için bir sebep olarak düşüneceği bunu. Tabii çünkü bilgisayar oyunları o hastalığa neden oluyor.** "Caleidoscope" kullanıcısı sanal dünyayı keşfederken kendini yansıtmaya için bir avatar yaratır. Aynı gerçek dünyadaki gibi. Alışveriş yapabilir gezebilir, iş kurabilir, ev inşa edebilir. Ya da bizim davamızda da olduğu gibi kimlik hırsızlığı yapabilir.

--

Caleidoscope hayali değil Dr. Pierce. Aslında var. Sadece değişik bir çeşit gerçeklik.

--

232 Yazılar

Oyuna hapsoldum.

- Daniel?

Lewicki! Lewicki, çıkar beni buradan. Lewicki!

Daniel, sana burada kuralların farklı olduğunu söylemiştim.

Daniel. Daniel, benim. Benim. Daniel, benim. Gördün mü?

- Buradayız. Her şey yolunda.

- Hayır, hayır, hayır. Hapsoldum. **Gerçekliğe geri dönmeliyim.** Gerçek Kate ile konuşmalıyım. Eğer istersek bunlar da gerçek olur. Hayır, olmaz. Ne kadar istesek de fark etmez. Natalie haklıydı. Bu... Burası benim için iyi değil. Sen benim için iyi değilsin. Seninle artık görüşmem. Gerçek değilsin sen. Lütfen bana yardım et. **Buradan nasıl çıkacağımı söyle bana.**

--

En yakınınızdaki insana bir bakın. Ne görüyorsunuz?

Rakip mi?

Eski sevgilinizi mi?

Ders notlarınızı kopyalayan ama kopyaladığını bilmediğinizi sanan adamı mı?

Aslında çoğunun hayal olduğunu öğrenmek sizi şaşırtır mı?

İnsanları, onlar hakkında elimizde bulunan birkaç küçük ipucunu kendi önyargılarımızla dolu bir nöral süzgeçten geçirerek tanırız. Kişiliklerindeki boşlukları doldurması için kendi zihnimize güveniriz. Ama hayatımızdaki kişilerin gerçek kişilikleri... Özleri... Onların beyninde, bizim değil.

Üniversiteden terk bir dahi, başka bir insanın beynine kabloyla bağlanabilmemiz için bir yol bulmadığı sürece, o kişilerin gerçekten kim olduklarını asla bilemeyeceğiz. Tek yapabileceğimiz şey kendimizi doğru olduğunu bildiğimiz şeylere hazırlamak. Duygularımıza. Aşk, öfke, özlem, mutluluk, korku, dostluk... Bunlar beynin rehberleridir. Gerçek kutup yıldızıdır. Ve eğer onlara güvenmeyi becerebilirsek genellikle aradığımız şeyleri bulmamızda bize yardımcı olabilirler.

Perception.S02E06

Doktorumuz bir hemisferektomi operasyonu gerçekleştirdi. Beynin hastalıklı yarısını çıkarmak için ikiye böldü. Bu deneğimizin beyninin sol kısmı, konuşma merkezinin bulunduğu bölge. Ayrıca beyninin çıkarmamız gereken bölgesi. Şaşırtıcı bir şekilde, beynin sol yarısının kontrol ettiği konuşma yetisi ve diğer yetiler, bir süre sonra sağ yarımda gelişmeye başlayacak.

Hemisferektomi sadece hayat kurtarmıyor. Ayrıca bizlere, tam bir insan olmak için yarım beynin yettiğini de gösteriyor. Bazılarınız bunun canlı ispatı zaten.

Peki bu, geri kalanınız için ihtiyaç duyduğunuzdan daha fazla beyin gücüne sahip olduğunuz manasına mı geliyor? Yoksa büyük miktarda keşfedilmemiş potansiyeliniz olduğu manasına mı?

--

- DBS'nin yan etkisi olabilir.

- DBS mi?

- Derin Beyin Stimülatörü. Beyninde Parkinson'un semptomlarını bastırmak için yerleştirilmiş elektrotlar var. Göğsündeki batarya sayesinde çalışıyorlar. Ben de kapattım.

- Parkinson mu?

Daha çok genç ama.

- Hastaların %10'u 40 yaşından küçük.

- Nereden bildin peki... - Birkaç ay önce Sario'nun sanat bölümünde bir makale vardı. Hasta olduğu için emekli olmak zorundaydı ama DBS takılınca tekrar çalmaya başladı.

--

Ancak dışarıdan biri müdahale ederse ne olur,

- Müzik çalar. Arama yapamıyor ama onun dışında neredeyse her şeyi yapabiliyor. Bu Oscidyne 5.0 yazılımı. Cihazda çalışan son program ve Susan Vetter'in DBS'sine göre ayarlanmış.

- Harika. Beyinlerimizle oynamak için şimdi de cep telefonu kullanıyorlar.

Evet, harika bir şey değil mi?

Bir de şuna bakın. Müzik çaların hafıza kartını taradım ve soruşturmanızdaki hatalı ürünlerin hepsinin şifresini buldum. Ve bilin bakalım ne buldum?

Hepsi bilerek yapılmış. **Birisi bu aletle ülkeyi dolaşp, insanların beyinleriyle oynuyormuş. - Yani hiçbir arıza yok muymuş?**

--

Neden insanlar sürekli gelişmek için çaba gösteriyor?

Büyük ihtimalle büyük prefrontal korteksimiz tarafından kontrol edilen hırslımız yüzünden. Ormanda muz yemek yerine bu sınıfta oturmamızın nedeni de bu. Her gün, yeni bir teknolojik gelişme olduğunu duyuyoruz yüksek modelli telefonlar, daha hızlı bilgisayarlar, yeni tıbbi teknikler. Bilimin sınırsız bir potansiyeli var gibi görünüyor. Ve bu gelişmelerin çoğu gerçekten hayat şartlarımızı iyileştiriyor. Ama bazen gelişmek için çabalarken en az onun kadar önemli bir şeyi gözden geçiriyoruz. Belki de, zaten iyi olan yanlarımızı kabul etmeye çalışmalıyız. Ve her şeyin düzeltilmeye ihtiyacı yoktur. Mozart'ın müziği 200 yıllık. Hiçbir güncellemeye ihtiyacı yok. Olduğu şekilde mükemmel zaten.

Perception.S02E07

Ayrıca adamın son evre beyin kanseri var. **Yani, tümör hafızasını etkiliyor veya sanrılar görmesine neden oluyor olabilir.**

--

- Tümör yok olmuş.

- Nasıl açıklıyorsunuz bunu?

Ölümcül akciğer kanseri olan Dartmouth'lu bir futbolcu vardı. O da kanserinde ani bir gerileme yaşamıştı. Phil'in durumunda ise belki kemoterapi geç etki ediyor olabilir. Çok nadirdir ama olabilir. Bu nasıl mümkün olabilir?

İronik aslında. Eğer Phil takip için istediğim tomografiyi çektirseydi gerilemeyi daha önce fark edebilirdik. Tamam ama eğer kemoterapi işe yaradıysa neden Phil'in hastalığı tedavi durduktan sonra daha da kötüleşti?

Psikosomatik etki yüzünden olsa gerek. Yani, Phil'e çok kısa bir ömür biçilmişti. O da verilen tarihi sanki bir sütun son kullanma tarihiymiş gibi kabul etti. Son kullanma tarihine yaklaştıkça da kendini daha çok hasta etti.

--

Üstünde "**Bilişsel Sorgulama**" denilen bir yöntemi denemek istiyorum.

- O ne oluyor?

234 Yazılar

Rahatlamayı sağlamak sana, bazı nefes egzersizleri yaptıracağım.

- Hipnoza benzer bir şey.

--

Nöropozitif bütünleşim koçuyum.

- Nöropozitif bütünleşim mi?

- Evet, ben de pek bilmiyorum ne olduğunu. **Zihinsel sorunları çöz, fiziksel sorunlar çözülsün. Nöronları ve beyne kan akışını hızlandıran bir dizi zihinsel egzersiz geliştirdim.** Yöntemlerimle ülserden tutun da kolite hatta kansere kadar bir sürü hastalığı iyileştirdim.

Bekleyin bir dakika. Kanseri iyileştirdiğinizi mi iddia ediyorsunuz?

Hayır, hayır. Benim metodlarımla kendi kendini iyileştirdi. Her şeyi hasta yapmalı.

-Saçmalık. Yöntemlerimin bazı insanlara olanaksız görüldüğünün farkındayım ama Phil'in iyileşmesi burada yaptığımız şeyin işe yaradığının kanıtıdır. Sen iyileştirmedin ki onu, kemoterapi iyileştirdi.

Hayır, kemoterapi neredeyse onu öldürüyordu. Kemoterapiyi kesmesi için onu, ben ikna ettim.

- Üçkağıtçının tekisin.

- Daniel lütfen. Phil'e zarar vermek isteyecek herhangi biri geliyor mu aklınıza?

1992 yılında bir sevgilisi vardı, o yüzden, başta teslim olma konusunda bazı şüpheleri vardı. Suçunu itiraf ederse onun da başını yakacağına endişeleniyordu. Ona, eski sevgilisine, teslim olacağını anlatması gerektiğini söyledim. Anlaşılan o ki eski sevgilisi çok sinirlenmiş. Biliyorum, adam şarlatanın tekiydi ama biraz aşırı tepki vermedin mi?

Sahtekarlara ayıracak vaktim yok. Annem kanser olduğu zaman, her türlü alternatif tedaviyi denemişti. Safra kesesi boşaltımı, böbrek temizlemesi. Hatta sırf köpekbalığı yüzgeci çorbası içmek için Meksika'ya gitti. Nereye gitse karşısına ona, boş umuttan başka bir şey vermeyen düzenbazlar çıktı, aynı bu soytarı gibi.

--

Kulağa şarlatanlık gibi geliyor olsa da umutsuz hastalar her yolu dener.

- Şarlatanlık falan değil. Bir sürü araştırma yaptım. Batı tıbbi saçmalık. Kemoterapiyi kesmen lazım. Seni öldüren şey o.

Daniel baban böyle bir şeyi asla onaylamazdı. Boş ver babamı! O ne yapıyor ki?

Sabahtan akşama kadar ofisinde saklanıp duruyor. Sana yardım etmiyor ki. Anne. Seninle gelirim.

- Okula ne olacak?

- Bir dönem dondurum. Bu daha önemli. Bu uyduruk tedavileri denemen için seni zorlayan bendim. - Özür dilerim anne.

- Ah canım benim. Üzülme. Üzülme yerine, biraz müzik dinleyelim. Bach'a ne dersin?

- Bach'tan nefret ederim.

- Ne zamandan beri?

4. evredeki bir hastayla ilgili bir yazı okumuştum. Bir spiritüalistte görünmüş ve kanseri gerilemeye başlamış. O adamı görmeye gitmeliyiz. Hayatım, yapacağım tüm hokkabazlık numaralarını yaptım ben.

Şu anda istediğim tek şey, elimi tutman ve müziği dinlemen. Sana öldüğüm zamanı hatırlattığı için mi Bach dinlemeyi bıraktın?

Hayır. Bach dinlemeyi bıraktım, çünkü bana, seni öldürdüğümü anladığım anı hatırlatıyordu. Kemoterapiyi bırakmanı hiç istememem gerekirdi. Ne olacaktı ki?

Hayatım bir iki ay daha mı uzayacaktı?

Almayayım, sağ ol. Oğlumla beraber Meksika'da üç hafta geçirmeyi her türlü yeğlerim. Kim bilir, belki o zaman kanser bile değildimdir. Ne demek istiyorsun?

Oaxaca'dan döndüğümüz zaman beni yeniden kontrol etmişlerdi, hatırlıyor musun?

Belki bize başkasının tomografisini göstermişlerdir. Anne neden bahsediyorsun?

--

Beynimizin her şeyi yapabileceğine inanmak isteriz. Öğrenemeyeceğimiz, eğer aklımıza koyarsak başaramayacağımız hiçbir şey olmadığına inanmak isteriz. Ama beynin tüm o zerafetine ve verimine rağmen zihin gücüyle yapamayacağımız bazı şeyler vardır. Bazen karşımıza zorlu bir problem çıktığı zaman cevabı beyin bulamaz kalp bulur

Perception.S02E08

Hayat çok acımasız olabiliyor. Ölüm, vergiler, Şansı kalmayan Cubs (beyzbol takımı). Hepsi kaçınılmaz şeyler. Eğer umudumuz yoksa. O zaman, beyin neyin mümkün olduğunu düşünür. İnsanlık müthiş bir seks. Wrigley'de oynanan maçlar. Tamam zorluyorum. Belki zorluyorum. Ama psikoterapide umut çokca bulunur, **beyindeki embriyonik hücreler sayesinde Nöroblast olarak bilinirler. Bu minik mucizeler inme sonrası subventriküler alanda oluşur. Sonra zarar görmüş dokuya giderek, onarmaya başlar.**

Harika. Beynin kendi onarım ekibi var. Nöroblast araştırmaları henüz başlangıç aşamasında. Bir düşünün Bir gün, ilaçlarla beyne zarar vermek yerine kendi kendini iyileştirmesine yardım edebiliriz.

--

Anlamli arkadaşlıklar, ilham veren çalışmalar, özgürlük, dünyadaki yeriniz. Hepsi kapının arkasında sizleri bekliyor. Şimdi o kapının kilitli olduğunu hayal edin. Anahtar yok, başka bir çıkış yok. Diğer herkes dışarıda mutluken, sizin kapana kısılmış olduğunuzu düşünün .

İşte zihinsel bir hastalıkla büyümek böyle bir şey. Gama bıçağı tedavisi, hastalığın olduğu nörolojik bölgeyi tedavi etse bile, kaybedilen zamanı geri getiremez. **Ameliyat kendimize nasıl bakmamız gerektiğini öğretmez.** Ya da sevgi ve kayıp gibi duyguları ayırt etmemize yardım etmez.. Ya da olasılıkları. Teşhisimizin ötesinde kim olduğumuzu bilmemiz gerek. Çok uzun bir süreç bu. Tekrar kendi zihnimize güvenmeyi öğrenmekle başlar. Tabii ki, ameliyatla tedavi edilemeyen bir sürü zihinsel hastalık mevcut.

Nörologlar çılgındırlar. İnanacak kadar çılgınlar. Eğer bir hastalık için tedavi bulabilirsen. Eninde sonunda bir başka hastalık için de bulunabileceğine inanırlar. Bu da demektir ki. Hepimiz için umut var.

Perception.S02E09

Binlerce asker tanımlanamayan beyin hasarlarıyla eve dönüyor. Hala o zehirli, rafine şekerli şeyler masanda duruyor mu?

Aşırı Hiperoralite temporal loptaki zararın göstergesi olabilir. Belki bir çeşit travmatik beyin hasarı mevcuttur diye düşünmüştüm, ama hizmet kaydına göre, bir çizik bile almamış. Ama hizmet kaydının öyle gösteriyor olması kafatasını zedelemiş bir patlamaya maruz kalmadığı anlamına gelmez.

--

Karınızda Klüver-bucy sendromu olarak bilinen bir nörodavranışsal bir bozukluk mevcut. Dürtüsel cinsel davranışlar, yemeye düşkünlük, korkusuzluk ruhsal durum değişkenliği, bunlar hep semptomları.

236 Yazılar

Nasıl oldu peki bu?

Beyninin şişmesine sebep olan bir virüs yüzünden, ensefalit olarak da bilinir. Onu iyileştirebilirsiniz, değil mi?

Ensefalit uçuk virüsünden dolayı olmuş,ikinci çeşit. tedavisi yok, ama uygulamalar mevcut.

- Uçuk mu ?

- Bazen beyine kadar ulaşabilir. Virüs önleme ilaçları alıyor, ve iltihap inmeye başlamış, bu iyiye işaret. ve davranışsal problemleri için, dengeleyiciler kullanıyor. Karınızın tuhaf davrandığını ilk ne zaman farkettiliz?

İlk eve geldiği zaman. Çok oynaktı. Dokunsam bile sığıyordu. Sonra geceleri dışarı çıkmaya başladı, Ben de onu takip ettim. Barlardan adam toplayıp , pis bir motelde ilişkiye giriyordu, Sanırım uçuğu olduğuna şaşırılmamalıyım. Sanırım karınızın aşırı cinsel isteklerine neden olan şey uçuk. Benden bulaşmadı. Evlendiğimizde ikimizde bakireydik. Her zaman ona sadık kaldım. Sürekli yardım alması için ısrar ettim, ve sonra bir gece dışarı çıktı. Bir daha geri gelmedi. Ve bu bir ay önceydi. Artık onun kim olduğunu bile bilmiyorum. Sadece karımı geri istiyorum. Zührevi hastalığı var diye suçlamaları düşürmemi mi istiyorsun?

Kendra'nın nörolojik tedaviye ihtiyacı var, hapishaneye değil. Eğer bana gelip Taliban tarafından vuruldu deseydin, belki suçlamaları düşürmeye çalışabilirdim, ama..

Nasıl hastalandığının ne önemi var?

Madalyalı bir savaş gazisi o. Kadın hastalıkları uzmanıyla konuştum. Kendra gitmeden bir hafta önce zührevi hastalık testi olmuş. Negatif çıkmış. Demek ki Afganistan'da bulaşmış. Belki bunu kullanabilirim. Ama el bombasıyla bir marketi havaya uçurdu. Başımı derde sokuyor olacağım. Nörolojik problemleri olan bir savaş kahramanını yargılamak istemezsin.

--

Perception.S02E010

Yüzünün sol tarafındaki sarkma beyinin sol tarafında hasar olduğunu gösteriyor. O kısım konuşmak ve yazmak için kullandığımız taraf. Ama şarkı söylerken beynimizin sağ tarafını kullanırız.

--

Savaş adamın ruhunu zehirler. Çekilen en harika savaş filmi. Evet, evet. Bu bir alıntı. "**İnce Kırmızı Hat**" tan. "Savaş adamın ruhunu zehirler ve onu köpeğe çevirir. "

--

Fitzgerald. "Amerikalıların hayatında ikinci perde yoktur. " demiş.

- Evet. Ama F. Soot Nörobilim konusundaki bilgilerini tazelemeliydi. **Çünkü beyin için ikinci perde mümkündür. Yaralanarak zarar görünce sıradan insanların beyinleri yeni ve şaşırtıcı yetenekler geliştirebilir.**

İkinci perde, edinimsel dahilik sendromu olarak da bilinir. Lise terk birisi vahşice bir saldırıya uğradı. Kendine geldiğinde matematiksel açıdan kusursuz fraktalları eliyle çizebiliyordu. **Felç olduktan sonra önceden sanata ilgisi olmayan bir doktor yetenekli bir ressama dönüştü.**

Şimdi resimleri, galeri duvarlarını ve dergi sayfalarını süslüyor. Yani beyinlerimizin ikinci bir perdesi varsa neden kendi yaşamlarımızın olmasın?

Kırık hayatlar onarılabilir. Adalet sonunda yerini bulabilir. Zarar gören ilişkiler düzeltilir. Günahlar unutulabilir. Yanlışlar doğrultulabilir. Hayatımızda, beynimizde olduğu gibi, hepimiz ikinci bir şans hak ediyoruz. Siz o şans elde edecek kadar cesur olun, yeter.

İKİNCİ SEZON BİTTİ

*****

ZİYA UYGUR (Hayatı - Biyografisi)

Tarihi Bilenler ve Bilmeyenler Adına

Çocukluk dönemimden hatırımda kalan babamın arkadaşlarından Ziya bey amcanın (Araştırmacı-Yazar Ziya UYGUR) yeri bir başkadır. Beşiktaş Serencebeyde, Çitlenbik sokakta otururlardı. Biz de Yıldızda Cediciye sokakta. Geçenlerde, o yıllardan (1955-1960) kalan birkaç eski fotoğraf geçti elime. Ziya bey amca, babamla beraber. Son 30-35 senedir hiç görmedim. Taşkentli olduğunu söylemişti babam. Acaba şimdi nerede, ne yapıyor....? Ramazan bayramında dayımla eskileri yad ederken yine hatırladık onu ve ziyaretine karar verdik.

Dayımda telefonu varmış. Randevulaştık ve 5 Mart 1995 pazartesi akşamı, Göztepe Ayşe kadındaki evindeydik Ziya bey amcanın. Dayım Dr. Emin Emiroğlu (emekli albay dış tabibi), eşi, annem, eşim ve ben. Ziya bey amca 85 yaşındaymış. Önce bizi tanımakta zorlandı. Hatta yıllar sonra gerçekleşen bu ziyareti yadırgadı da başlangıçta ama daha sonra sohbet koyulaştı. Ömrünü harcadığı kitaplar, arşiv belgeleri, Masonlar, Abdülhamit, Menderes....

Taşkentli olduğunu bildiğim, bu unutulmuş, köşesine çekilmiş dava adamını çağrı dergisinde genç hemşehrilerime tanıtmak istedim.

- Ziya bey amca Taşkentli olduğunuzu biliyorum. Bu doğru mu?

Ziya UYGUR-

Babam Taşkentli, PERHİZLER sülalesinden, Hoca İbrahim Efendi. Annem Isparta Senirkentli. Oraya yerleşmiş olan Nogay Türklerinden. Senirkent'te doğmuşum. Ama babam nüfusa doğum yeri Taşkent yazdırmış.

- Hiç Taşkent'e gittiniz mi?

Ziya UYGUR-

Kismet olmadı. Hiç Taşkent'e gidemedim. Şimdi 85 yaşındayım. Sağlığım yerinde. İnsan yaşamadığı yaşı bilmez. Bu yaşın kıymetini bu yaşa gelen bilir.

-Senirkent'den Askeri Liseye Uzanan Tahsil hayatınızı anlatır mısınız?

Ziya UYGUR-

İlkokulu bitirdikten sonra Yalvaç'ta ki ortaokula başladım. Yaz tatilinde köyde çobanlık yapıyordum. Köye bir gazete gelmişti. "Kuleli Askeri Lisesine öğrenci alınıyor" diye bir ilan gördüm gazetede. Bir istida yazdım. 15 gün sonra bir çağrı mektubu aldım. Babamdan habersiz, 175 kuruşa bir koyun sattım. O parayla İstanbul'a geldim. Sınava girdim. O zaman Erzincan Askeri Ortaokuluna çıktığı ismim. Öne çıktım. "Gitmiyorum" dedim. Görevli Subay, "Şuraya dur, biraz bekle" dedi. Bekledim sonra Bursa'ya gider misin" dedi. "Giderim" dedim. Ve askeri okula başladım.

- Askerlik hayatınız kısa sürmüş neden? Subaylık mesleği size göre değil miydi?

Ziya UYGUR -

Askeri okulda bana "istikbalin Turan orduları komutanı" derlerdi. Gerçekten iyi komutanlık özelliklerim vardı. Ama, emir almayı sevmem. Yüzbaşı iken, bir teftiş sırasında Paşa ile takıştık. Bölüğe, 200 metre ilerde ki top ağacı gösterip, "İstikamet top ağaç, ileri" komutunu verdim. Sonra paşaya dönüp, "teftiş bitti" dedim. Bu olaydan sonra yüzbaşılıktan sağlık sebebi ile emekli ettiler beni.

- Genç yaşta ordudan emekli olduktan sonra ne işle meşgul oldunuz? Devlet Arşivindeki çalışmalarınızı anlatır mısınız?

Ziya UYGUR-

On çeşit eski yazı okurum. Yüzbaşı iken ordudan ayrıldıktan sonra, 15 sene Devlet Arşivinde çalıştım. Osmanlı tarihinin en eski evraklarını tasnif ettim. 3 Milyondan fazla gizli evrak okudum. Arşivde iken Abdülhamit devrini ayrıntıları ile inceledim. Tevrat'ı, incili ezbere bilirim. Masonların en gizli tüzüklerini, bile topladım. Bu konuda okumadığım kitap kalmadı.Ömrüm, İstanbul kütüphanelerinde kitap karıştırmakla geçti.

- Kitaplarınızı bu dönemde mi yazdınız?

Ziya UYGUR-

1954 de ilk kitabım çıktı. O dönemde, Yahudilik ve masonlukla ilgili, belgelere dayanan, ciddi bir eser yoktu. Çok ilgi çekti. Sonra 1964 ve 1967 de Tarih boyunca ihtilaller, inkılaplar ve Tevrat'a göre Siyonizm'in ana prensipleri, gayeleri, protokoller.

- Kitaplarınız ve yazılarınız o yıllarda önemli tepkiler almıştı. O dönem siyasiler sizinle ilgilendi mi?

Ziya UYGUR-

İhtilalden 2 ay önce, Park Otel'de Menderesle baş başa görüştük. Beni duymuş Kitaplarımla ilgilenmiş. Davet etti. Menderes bana hep dert yandı. Ben konuşamadım. Ayrılırken, "bir daha görüşelim" dedim. İhtilalle ilgili uyaracaktım. Arşivde, Abdülhamit dönemini iyi incelediğimden, ihtilalin geldiğini hissediyordum. Abdülhamit 33 yıl, ihtilali bekleyerek, devleti nasıl idare etti? Onu anlatacaktım. "Harekat yapma ihtimali olanları çağırır. Doyur, nemalandır onları. Erzurum'da, Konya da şurda, burda arazi ver. Onları pasifize et. Aldılar mı, biter. Abdülhamit, isyan eden Kürt beyini yaver yapıp saraya hapsedmiş. Cebine para koy veya arazi ver, onu pasifize et diyecektim Zaman yetmedi. Tekrar görüşecektik. Kısmet olmadı. İhtilal oldu.

- Masonların iç yüzünü anlatan belgelere dayanan kitaplar yazmak hayatımızı olumlu mu etkiledi, olumsuz mu?

Ziya UYGUR-

17 yaşında askeri okulda iken "İslamda Rehberi Siyaset"adlı bir kitap okudum. O kitap ufkumu açtı. Masonlukla o çağdan beri ilgilenirim. Masonların hepsi beni tanır. Kitaplarımdan rahatsız oldular. Önce, "Mason ol" diye ısrar ettiler. Sonra, mason düşmanı olduğum için başıma gelmeyen kalmadı. Tecrit edildim. Kitaplarıma yeni baskılar yaptıramadım. Sultan Hamit dönemine ait siyasi tarih vesikalarından bir kitap hazırladım. Yayınlatamadım. (Araştırmacı-Yazar Ziya UYGUR, yayınlatamadığı bu kitabının müsveddesini gösterdi. Tamamen belgelere dayalı, son döneme ait bir siyasi tarih belgeseli. Eski belgelerin hepsi /atin harflerine çevrilmiş ve özenle daktilo edilmiş. Kitap yayına hazır. İnşallah bir yayıncı ilgilenir bu eserin yayınlanmasını sağlar da yakın tarihimize ait yeni bilgi ve belgeleri öğrenmiş oluruz.)

-Türkiye'nin ve dünyanın bu günkü durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ziya UYGUR-

Bugün dünyayı Yahudiler idare ediyor. Tevrat; "Borç vereceksin, borç almayacaksın" der.Yahudi'nin ömrü faizcilikle geçer. Onları biz zengin ediyoruz. Düşmanımızı tanımıyoruz. 3,5 Yahudi'nin esiriyiz. Türkiye borçlu bir ülke. Borçluluk esarettir. Bunun sonu olmaz. Bu millet bunu idrak etmedikçe düzelmez. Eğitim yok. Eğitim Yahudi'nin kontrolünde. Eğitim düzelse, Türk yine dünyaya hakim olur. Türk milleti atılgan, hareketli millet. Türk milleti oturan millet değil. Bu millet iyi eğitilirse 15-20 senede dünya çapında olur. Bu millet Allah'ın lütfuna uğrayan bir millet.

- Gençlere söylemek istediğiniz bir mesaj var mı?

Ziya UYGUR-

İkinci cihan harbinde zırhlı tugayda ayniyat muhasibi idim. Haram yesem milyarder olurdu. Hayatımda haram yemedim. Haram yemeyin ama zengin olmak için çaba harcayın. Etrafa yardım etmek için para gerekir. Allah'tan sonra egemenlik paradadır. Otuz yılı aşkın bir süreden sonra

yaptığımız ziyaret ve sohbet hepimizi çok memnun etmişti. Sağlık ve uzun ömür dileklerimizle, müsaade isteyip Ziya UYGUR ve eşinden ayrıldık. Biz asansöre binerken o, “Yine beklerim” dedi.” Bu kadar gecikmeyin.

Dr. Latif ALPKAN

Bu röportaj Taşkent Çağrı Dergisinin 13. sayısında yayınlanmıştır

<http://www.bilgicik.com/yazi/ziya-uygur-biyografi-hayati-kim-kimdir/>

Zulüm karşısında sessiz kalan zalim’in suç ortağıdır.

HZ ALİ Kerremallâhü Veche buyurdu ki; ” MAZLUMUN GÜNAHI ZALİMDEN FAZLADIR“

*****

STAVISKY REZALETİ

Korkulu Rüyaların Habercisi

Devlet Yolsuzluklarının Ağababası
Hükümetleri Deviren Skandal

Serge Alexandre Stavisky

(20 Kasım 1886 Ukrayna – 8 Ocak 1934, Chamonix)

Le beau Sacha (“Yakışıklı Sasha”) olarak bilinen Alexandre Stavisky, “Polonya Yahudisi”dir. Ailesi Ukraynadan göçmüştür. Bir çorba fabrikasında bir işçi olarak başlayan hayatı, bir gece kulübü yöneticisi olması, çeşitli meslek denemiş ve kumarhane işletmecisi olması yetmemiş, 1930’larda yılında finans çevrelerinin içine karışmıştır. Mali yolsuzlukları, eylemleri ile Fransa’da “Stavisky Affair” olarak bilinen siyasi bir skandal yaratmıştır. Fransızların üçüncü cumhuriyet (1871-1940) dediği rejimin bitiş gongunu çalan adam olarak meşhur olmuştur.

1927 yılında, Stavisky ilk kez dolandırıcılık nedeniyle yargılandı. 19 defa kefaletle kurtuldu ise de Aralık 1933 yılında mali krizler ve sahtekarlıkları nedeniyle ile Stavisky kaçtı. 8 Ocak 1934 tarihinde Chamonix kaldığı bir dağ evinde uğradığı bir polis baskını ile yaralı ele geçirildi. Cerrahlar onu kurtarmak için mücadele ettiler de öldü. İntihar etti denildi.

Stavisky’nin ölümü sonrasında birçok ayaklanmalar finansal skandal hükümet kanadını da kapsadı.ğından resmi kayıtlarda intihar olarak geçse de onu polisler öldürdü şeklinde kalıcı bir spekülasyon bulunmaktadır. 10 Ocakta Paris sokaklarındaki olaylarda 250 kişi tutuklandı. Fransa’da “Stavisky Affair” olarak bilinen siyasi bir skandalın çıkmasına neden oldu.

Alexandre Stavisky'in uyanık zekâsı , sert yaratılışlı olduğu kadar da ince deneylerden geçmiş biridir. Serge Alexandre Stavisky'in öyküsü bir parça abartılmışsa da, ona yaşananların ansızın kapıldıkları korkuyu, iki yüzlülüğü, iğrenç titremeyi protesto edebilirsiniz.

Alexandre'in suç ortaklarının, kiralık adamlarının ve onun suçunu üzerine alan kimselerle, görevi onu korumak olan ve bunun da karşılığını rahatça alan kişilerin bir yerde kaypaklık etmeleri, yalan söylemeleri ve inkâr yoluna sapmaları belki anlaşılabilir.

Oyunun kuralıdır bu.

Şakağındaki kurşun deliğıyle, hiç kuşkusuz efendileri de bu yüzden onları överdi.

Ama onun, hiç bir zaman satın almaya kalkışmadığı kaç kişi, doğal olarak kendisini tanımamış, yolu kirli iş alanlarından geçmeksizin Alexandre'la karşılaşmış kaç kişi onun yüzünü hatta adını bile bilmediğini söyleyerek kendi durumunu savunmaktadır acaba?

Neden korkuyor bu insanlar?

Bir yasa kaçacağına bulaştıkları için lekelenmekten mi?

Ahlâksızlığın kirlettiğı eli sıktıkları için kuşkuyla karalanacaklarından mı?

Ne soysuz bir korku, ne büyük bir özsaygısı yoksunluğudur bu!

Kendi benliğı karşısında bu nasıl alçalmadır böyle!

Daha da önemlisi şu: Uğraşlarının etkilerini gördükten sonra, en karmaşık ve önüne geçilemez birtakım sosyal güçleri askıya almayı beceren, uçurumun hep kıyısında yaşamış, dümenleri için kamu kuruluşlarını, dev yönetimleri, uluslararası kartelleri seçen, sonra da belirsiz ve trajik bir gölgenin ardında yitip giden, miras olarak geride koskoca bir skandalla, zincirleme devrilen bakanlar, kan ve âdeta bir tür devrim bırakan bu adamın yüz çizgileri, davranışları, sesi, duruşu ve eylemlerinin ne olduğunu bilmek bazen önemli olabiliyor.

Kaynak:

Joseph KESSEL, trc: M.Ali KAYABAL, Hazırlayan: Raymond THEVENIN, Stavisky Rezaleti Devlet Yolsuzluklarının Ağababası Hükümetleri Deviren Skandal, Milliyet Yay.1976

Erişim:

http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/DXQhACQ2UelBB_x2F_hfrCUP_x2B_Q_x3D_x3D

STAVISKY... (1974) Film

Yönetmen: Alain Resnais

Ülke: Fransa, İtalya

Tür: Suç, Dram

Vizyon Tarihi:15 Mayıs 1974 (Fransa)

Süre:120 dakika

Dil: Fransızca, İngilizce

Senaryo: Jorge Semprún

Müzik: Stephen Sondheim

Görüntü Yönetmeni:Sacha Vierny

Yapımcılar: Georges Dancigers , Alexandre Mnouchkine

242 Yazılar

Oyuncular

- [Jean-Paul Belmondo](#) : Serge Alexandre Stavisky
- [François Périer](#) : Albert Borelli
- [Anny Duperey](#) : Arlette
- [Michael Lonsdale](#) : Docteur Mézy
- [Roberto Bisacco](#) : Juan Montalvo de Montalbon
- [Claude Rich](#) : Inspecteur Bonny
- [Charles Boyer](#) : Le baron Jean Raoul
- [Pierre Vernier](#) : Me Pierre Grammont
- [Marcel Cuvelier](#): Inspecteur Boussaud
- [Van Doude](#) : Inspecteur principal Gardet
- [Jacques Spiesser](#) : Michel Grandville
- [Michel Beaune](#) : Le journaliste maître-chanteur
- [Maurice Jacquemont](#) : Gauthier
- ....

*****

ENTRİKA (2012) ARBİTRAGE
TONY RÜŞVET YEDİ-Nezih UZEL

HİPNOS / Hipnoz (2004)

Yönetmen: David Carreras

Ülke: İspanya

Tür: Korku | Gerilim

Vizyon Tarihi: 24 Haziran 2005

Süre: 93 dakika

Dil: İspanyolca

Senaryo: Javier Azpeitia, David Carreras, Juan María Ruiz Córdoba

Müzik: Óscar Maceda

Görüntü Yönetmeni: Xavi Giménez

Yapımcı: Pau Calpe, Eneko Lizarraga

Oyuncular: Cristina Brondo, Demian Bichir, Marisol Membrillo, Julián Villagrán,

Féodor Atkine

Çeviri: Decypher

Özet

Genç bir psikiyatrist olan Beatriz Vargas (Cristinba Brondo), en yakın yerleşim biriminden kilometrelerce uzakta ve 'HİPNOZ' uygulamaları ile ünlü bir sanatoryumda iş bulur. Genç doktor hastaneye kabul edildiğinin ilk gününde, diğer meslektaşlarını kışkıracak bir başarıya imza atar ve yıllardır tedaviye cevap vermeyen genç bir hasta ile iletişim kurmayı başarır. Beatriz'in genç kıza yardım etme çabaları korkunç bir olayla boşa çıkar. Genç kız, bilekleri kesilmiş halde ölü bulunmuştur. Hafıza kaybı olan bir başka hastanın da uyarıları ile birlikte Beatriz, içinden çıkılması güç bir çıkmaza girer. Genç kızın ölümünün ardındaki esrar perdesi aralanırken, Beatriz aslında hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığını fark eder.

Filmden

Yaşıyor olduğun halde kendini tanıyamama kabusu. Kim olduğun unutmak Hafızan olmadan bir hiçsin.

--

Hepimiz birşeylere bağımlıyız, unutkanlığa hatırlamaya, hata yapmaya, yalnızca ana maddeyi bulmak yeterli bağımlılığımızı kanalize eden duyguyu.

--

Bonsai, özel tekniklerle ağaçların saksılar içinde budanarak ve bodurlaştırılarak büyütülmesi sanatıdır.

Tuhaf bir sanattır. Bitkileri ışıktan uzak tutarız, aşırı büyümelerini önlemek için düzleşmeleri için çubuklara bağlarız budarız Onları kendi iyilikleri için manipüle ettiğimizi söyleyebilirsiniz. Psikiyatri de aynı şeyi insanlar için yapar, öyle düşünmüyor musunuz?

--

Bir yalanla travmanın üstesinden gelemesiniz, bu etik değil.

--

**Gerçek doğruyu kimse bilmez.
Her hasta ve her doktor bunu kendi yollarıyla bulmalıdır.
Psikiyatri böyledir işte.**

--

*İnsanların hangi yollarla yardım isteyeceklerini asla bilemezsiniz.
O'da, tüm hayatı boyunca yaptığı her bir hareketle bunu amaçlamıştı.*

--

Herşeyin bir başlangıcı vardır.

--

*Yaşamak, mutluluktan yavaş yavaş uzaklaşmaktır.
Bizi ona bağlayan tek şey hafıza denen acı dolu göbek bağıdır.*

--

**Hafıza her zaman hayalgücü ve rüyalar tarafından istila edilir.
Sonunda gerçeği daima kendi yalanımız haline getiririz.**

--

Hepimiz kabul ediyoruz ki geçmiş bugünümüze de damgasını vurur, geleceğimizi etkiler, ancak bazı durumlar vardır ki gelecekte neler olacağına dair fikirlerimiz bizi bunu gerçeğe dönüştürmeye iter.

Geleceğimizi geçmişimizin bir parçasıymış gibi özümseyebileceğimizi söyleyebiliriz?

Bilinçaltımızı, gerçekleşmiş olduğunu düşündüğümüz şeylere ikna edebiliriz. Travma veya acı olmadan. Eğer kişi belli başlı şeylerin farkında olduğunu biliyorsa onları daha fazla aramayacaktır, görmezden gelecektir. Kesinlikle bu işe yaramaz.

--

**Paranoyak kişilik, sanrılar, halüsinasyonlar,
takip edilme hissi, kişilik bölünmesi.**

--

Birileri hayatına müdahale ediyor, duygularını değiştiriyor, zaman algısını, ama bunu kimin yaptığını bilmiyorsun.

Birileri hayatına müdahale ediyor duygularını değiştiriyor, zaman algısını, ama bunu kimin yaptığını bilmiyorsun.

--

Hiç mantıklı değildi, ama ona inandım.

Onun gücü bu.

İmkansıza inanmanı sağlamak.

--

*Yalnızca geçmişimizle değil geleceğimizle de birbirimize bağlıyız.
Seninki çok uzun süre önce yazılmış.
Kanser gibi büyüyor dışarı doğru yavaşça
Ondan kaçamazsın.*

--

***Neden bize yapılanları tekrarlamaya meyilliyiz?
Aynı hataları tekrar etmeye, tecrübelerimizi idame etmeye?***

--

*Neden karşı geliyorsun?
Görünürdeki gelecek karanlık, belirsiz.
Geleceğin düne döndüğünde sonsuza kadar hareketsiz kalacaksın.
Kendini hiçbir şeye bağlayamıyorsun,
Delilik, rüyaların gerçekliğe müdahale etmesidir.
Kötü olan ise bunları birbirinden ayıramamak.*

--

***Ölümler arasındaki mesafe, saniyeden daha kısa bir süre, bir milimetre ötesi.
İşte bu kadar kısaydı.
Bazen içinde, bir adım atarak bunu kanıtlama isteği duyuyor insan.
Ölmek o kadar kolaydı ki***

--

THE MAN WHO SUED GOD (2001) İlâhi Dava

Sigorta şirketlerinin ve dini istismar edenlerin iç karartıcı yüzünü öğrenmek için seyredebileceğiniz güzel bir film.

Yönetmen: Mark Joffe

Ülke: Avustralya

Tür: Komedi | Dram | Romantik

Vizyon Tarihi: 25 Ekim 2001 (Avustralya)

Süre: 97 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: John Clarke, John Collee, Patrick McCarville

Müzik: David Bridie

Görüntü Yönetmeni: Peter James

Yapımcı: Brian Abel, Irene Dobson, Ben Gannon

Oyuncular: Billy Connolly, Judy Davis, Colin Friels, Wendy Hughes,

Çeviri: Okan Soylu

Özet

Balıkçılık yaparak hayatını sürdüren ve teknesi bir yıldırım nedeniyle paramparça olan eski bir avukat olan Steve Myers, sigorta şirketinden zararının ödenmesini talep eder. Ancak sigorta şirketi poliçede yer alan "**Tanrı'nın işi olan vakalarda şirketimiz zararı karşılamaz.**" maddesini gerekçe göstererek, ödeme yapmayı kabul etmez. Steve Myers da bunun üzerine Tanrı'ya dava açar. İşin içine kilisede dahil olur.

Filmden

Nasılsınız?

Sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm ama sadece geçiyordum ve iki dakikalığına gireyim dedim. Zaman ayırdığınız için müteşekkirim. Konumunuzun yoğunluğunun farkındayım. Zaman ayırdığınız için müteşekkirim. Hissedarlarınızın ve müşterilerinizin çıkarlarını dengelemekle meşgul olduğunuzu biliyorum. Aslına bakarsanız, bunu nasıl yapıyorsunuz? Burada küçük bir yanlışlık olmuş. Sizin için küçük, benim için büyük. Normal şartlarda sizi rahatsız etmezdim ama biliyorsunuz ki tam istakoz sezonu- ve teknem şu an denizin dibinde yatıyor.

-Poliçenizi okudunuz mu Bay Myers?

- Bir kızım var.

- Üzgünüm, poliçenizi okumanız gerekirdi.

- Dört insan yıkıma doğru gidiyor.

- Poliçeni okumalıydın dostum.

- Bu harika bir tablo!

- Poliçenizi okudunuz mu Bay Myers?

- **Evet, okudum. "Tam Kapsamlı" yazıyordu!**

- *Tanrı'nın İşleri'ni hariç tutarak*

Olay şu Hiçbir yerde Tanrı'nın İşinin ne olabileceği belirtilmemiş. Çünkü bu zaten bilinen bir şeydir. Gel git dalgaları gibi doğal yıkımlardır işte. Çekirge sürüleri, ateş topları, amansız salgınlar Bu çeşit işler.

Tanrı artık bu tür işlerle ilgilenmiyor ki? Artık bilim sayesinde hava durumunu öğrenebiliyoruz!

- Üzgünüm.

- Üzgünsün? Ben evimi, işimi kaybettim. Eski karımın erkek arkadaşı borçlarıma kefil oldu ve tek malım, o adamın sahibi olduğu karavan!

Buraya hayır cevabı almak için gelmedim!

Hayır. üzgünüm. *Bu soruyu sorduğum için üzgünüm fakat acaba sandalyemden kalksam ve birden ayağım kaysa, bu esnada da koltuk değneğim boynunuza çarpıp gırtlığınızı kışınıza soksa Bu da Tanrı'nın İşi olur muydu?*

-Güvenliği çağırıyorum. Gitmiyorum. Bu da hayatım boyunca gördüğüm en iğrenç tablo.

--

- Hadi başka bir yere gidelim?

- Hayır, sevdim burayı. Hoş bir faşist basitliği var. Yapacak ufak bir işimiz var. Kraliyet Meleğini buradan cehennem dibine kadar dava edeceğiz. *Aptallaşma. O poliçeleri avukat orduları hazırlıyor. Sorumlulukları bir dakikada tanımlanıyor.*

Peki ya Tanrı'nın sorumlulukları? O'nu kimse hesaba kattı mı?

--

Dinle Yaptığın şey, Tanrı'yı dava etmek harika bir fikir. Çekirdeğe iniyorsun, varlığın özüne ve oradaki küçük bir kolu çekiyorsun. Bunu kimse anlamayacak, herkes gerçekleri saptıracak ve her şey aynı şekilde devam edecek, aynı berbat şekilde Sadece yardım edebileceğimi düşünüyorum.

Gerçekten Tanrı'yı dava etmiyorum, biliyorsun değil mi?
Sadece insanların Tanrı'yı her amaca uydurulabilen dev bir mekanizma olarak kullanmalarından nefret ediyorum.

Ne yaptığının farkındayım ve bence doğru noktaya parmak bastın. Sana kişisel bir sırrımı vereyim. **Sigorta şirketlerinden nefret ederim. Onlardan öğrenirim.**

Benim açımdan bakınca iğrenmekte haklısın. Ben sadece teknemi geri istiyorum.

Eğer yeterince baskı yapsaydım, belki şirket anlaşma yolu sunardı.

Asla anlaşmak istemezler. İnan bana. Çünkü eğer anlaşsalar çok para kaybedeceklerdi. **Onları gerçekten korkutman lazım.**

Rüzgar onlara doğru esmeli. Bunu sadece basın yapabilir. Bu yüzden bana ihtiyacın var.

--

Şu; "Tanrı nedir?". ve, aslında, iş onu hücreye tıkmaya geldiğinde "Tanrı nerededir?". Çok komik.

- Bu bir şaka değil.

- Öyle mi?

-Değil. **Şaka olan sigorta şirketleri. Evrensel bir şirkete parayı veriyorsun. İmzaladığın kağıtta ise seni başına gelecek her olaya karşı garanti altına aldıkları yazıyor. Her riskte! Sonra birşeyler oluyor ve zararınızı karşılamıyorlar. Çünkü sorumluluğun Tanrı'da olduğunu savunuyorlar.**

- Tanrı'nın var olduğunu mu varsayıyorsunuz?

- Hayır, onlar öyle diyor.

Mantıklı olursak, eğer derdiniz sigorta şirketleri ileyse Mantıkla işimiz yok. Mantığı unutun. Bu işte mantık yok.

248 Yazılar

Örneğin; Eğer bir kadın araba kullanıyorsa ve kaza geçirirse, kızı da yaralandıysa ve kız da sigortalı değilse, bu durumda kız, annesini dava etmeye zorlanıyor. Elbette kızın annesinden, benim Tanrı'dan nefret ettiğimden fazla nefret ettiğini söylemiyorum.

- Bu eşi görülmemiş bir olay değil mi?

- Hayır. Bu elimdeki İncil'dir. Bir yeri işaretledim. Göreceksiniz ki şöyle diyor: "**Dünyada hiçbir şey yeni değildir. Hiçbir şey ilk defa olmuyordur.**" Bunlar Tanrı'nın sözleri. Eminim bunlar bazı kimseleri gücendiriyordur ama ben onlarla savaşağım.

- Peki ya Tanrı'yı gücendirmeye ne diyeceksiniz?

**- Eğer Tanrı varsa, böyle bir şeyden güceneceğini sanmıyorum.
Eğer Tanrı'da birazcık adalet duygusu varsa, benim tarafımda yer alacaktır.**

--

Davalı yok sayın Hakim. Davayı düşürmek istiyoruz.

- Davalı Tanrı! ve o bir insan değil. Bu tartışmalı bir nokta.

-Tanrı ve Kilise birdir. Birbirleri olmadan var olamazlar. Eğer benim teknemin batmasının sorumlusu Tanrı ise, bunun sorumlusu da dinlerdir.

- Yani kiliseyi dava ediyorsunuz? Tanrı, aynen bir şirket gibi oylanmış temsilcilerle temsil edilen bir varlıktır.

- Peki davanızın temeli neye dayanıyor?

**- Eğer "Tanrı'nın işi" diye bir şey varsa, Tanrı'nın yükümlülüğü var demektir.
Kiliseler de dünyada Tanrı'nın temsilcileridir. Eğer Tanrı'nın yükümlülüğünü, "Tanrı yoktur" diyerek reddetmek istiyorlarsa, bu durumda 1974 Ticaret Kanunu'nun 52. maddesine göre suçludurlar.**

"Bir şirket ticaret ya da alım satımda, aldatıcı ya da yanıltıcı eylemlerde rol almamalıdır".

- Saçma!

- Harika! ve bu yükümlülüğü reddetmek de, kanunu çiğnemektir!

-Dava, oturuma saygı göstermemektedir. Kanuni örneklere dayanmamakta ve dini değerleri aşağılamaktadır ve Bay Myers, ahlaktan yoksundur.

- Maliyeti için güvenlik isteyebilirsiniz.

- Teknenin değeri neydi?

- 150.000 \$ efendim. Pek de saçma bir rakam sayılmaz Bay Ryan, sizin standartlarınıza göre bile. Eylemin saygısızca olduğu iddianıza ikna olmadım. Davanın görülmesine izin vereceğim.

Foster'dan Mazy telefonda, seni dinliyoruz Mazy. Tek söylemek istediğim, Steve Myers çok cesurca davrandı. Bu adamda hiç vicdan, ahlâk yok! ve bana sorarsanız ortada bir dava bile yok.

--

- Çok daha iyi bir avukattım ama mutlu bir balıkçıyım.

Hukuktan nefret ettim. Sıradan bir müşteri mahkemeye biraz olsun adalet umuduyla gider çünkü şerefsizin teki çim biçme makinasını çalmıştır.

Sonunda ne görüyorsunuz?

Bir kaç kibirli kurbağanın saçmaladığını ve tek amaçları da masumu suçlu, suçluysa ise masum göstermektir.

Dünyanın düzeni alt üst olmuş durumda. Böyle bir sistemin içine, sonunda ezileceğini bile bile yanımda kimseyi götürmezdim. Böyle bir şeyi asla yapmayacağım. Hiç Tanrı'nın kusursuz adalet bağışladığını düşündün mü?

--

Toprak kayması olmuştu ve "sizde hata yok ama ödeme yapamayız" dediler. Bu Tanrı'nın işiymiş!.

- Bunu daha sonra söylediler tabii?

- Evet. Su yukarıdan gelmedikçe bunun bir sel olmayacağını söylediler. Bir selde su nasıl yüksekte gelebilir ki? Çok küçük düşürücüydü. Bize suçluymuşuz gibi davrandılar. Bunun neresinde adalet var? ve sizi sanki hile yapıyormuşsunuz gibi göstermeye çalışıyorlar.

--

Kilise eğer kaybederse bir daha asla güven tazeleyemez. Bu bir anlaşma davası değil. Para davası bile değil. Yine de, eğer kaybederseniz, bir yıla kalmaz beş parasız kalacaksınız! Kaybedin ve bu ahlâksız, çıkarıcı devirde bir daha asla güvenilir olamayacaksınız! Eğer Kiliseler kaybederse, seni sorumlu tutacaklar.

"Tanrı'nın işi" ? Sonsuz davalar açılacak ve siz bir çoğunu kaybedeceksiniz. Bunu kazanacağım. ve umarım bu yaptıklarımı o zaman da hatırlayacaksınız.

--

Sigorta şirketi "Tanrı'nın İşini" kavramının sadece mecaz anlamda kullanıldığını ifade ediyor. Kiliselerinse buna katılması mümkün görünmüyor.

- Kanuni amaçlar için sanırım

- Peki ya dini amaçlar için?

Ahlakî amaçlar için?

Felsefî amaçlar için?

Acaba "Tanrı'nın işi" denen fakat ciddiye alınmayan bir kavram mı var? Ben öyle düşünmezdim. Ne yazıyorsa O'nu anlatıyor, ne olabilir ki başka?

Sizce benim teknem "Tanrı'nın İşini" sonucu mu battı?

Kim böyle şeyleri söyleyebilir ki? Sanırım sigorta şirketleri söyleyebiliyor.

Ama biz hava kötü olduğunda kimseye "Sigorta'nın İşini" demiyoruz.

Benim teknemi batıran yıldırım Tanrı mı yaptı?

Evet ve hayır.

Bu tür şeylerin cevapları kolay değildir. Siz bana "Tanrı'nın İşini" nedir anlatamazsanız ve bu baylar da anlatamazsa muhasebecilik diploması olan arkadaki koca kıçlılar nasıl anlatabilir ki?

Eğer Tanrı varsa, kiliseler güvenilir olmalıdır.

--

-Kiliseler ancak Tanrı'nın var olmadığını ispat ederse kazanabilir.

Onlara bunu söylemek ister misin?

Haşmetlim, kendinizi tamamen adamadınız mı?

Tanrı'nın adını boş ve manasız kullanmamamak, O'nun hükümlerinden değil midir?

Sigorta şirketlerinin yaptığı da bu değil mi?

O'nun adını kullanarak bir olayı, bir yalanı yasallaştırmaya çalışmıyorlar mı? Hemen hemen öyle, kabul ediyorum.

Peki bu Tanrı'ya hakaret değil midir?

Buna nasıl göz yumuyorsunuz?

Gerçekçi olmak gerekirse, bugüne kadar bu konu üzerinde fazla düşünmedik.

Bunun sebebi sizce, birleştirilmiş gelirleri üçüncü dünya ülkelerinin borçlarını kolayca ödeyebilecek olan kiliselerin dev finansal kuruluşların, hâttâ dev sigorta firmalarının ortaklarından olmalarının payı var mıdır?

--

Davalı yok mu?

- Peki ya bu karakterler?

Eğer Tanrı yoksa, O'nlarda Tanrı'nın temsilcileri olarak var olamazlar. "Tanrı'nın İşi" yazan o sözleşmelerdeki gibi bir Tanrı yok.

Bu salondaki tek bir kişi dahi var olduğunu söylemedi. Yaptıkları, bu davada bana katılan sıradan, onurlu insanları soymak için söyledikleri bir yalandır.

Ama biliyor musunuz Sayın Hakim, başka bir şey daha var.

Eğer Tanrı varsa, öylece oturup insanların tekneleri batıracağını, deprem ve heyelanlara yol açacağını, ve insanların hayallerini yok etmek için çeşitli yollar araştıracağını sanmıyorum.

Eğer bir Tanrı varsa, o her yerdedir. Her şeydedir. Bu mahkeme salonunda dahi vardır.

Denizde, istakozda, Robert Burns'un romantizm çizgisinde, bir kadının kalçasında, herhangi bir yaratığın örs kemiğinde Yüzlerde

Bütün bunları nasıl dava edebilirim? "Diğer tüm şeyler yok olup gider, yalnızca aşktır bozulmaz olan." Size söylediğim de buydu. Belki de haklıydınız. Teknem belki de bütün bu alemde küçük bir toz zerresi kadar bile değildi. O'nu kaybetmek de sorun değil. Diyelim ki teknemi Tanrı batırdı. Sonunda sevgilimi karşıma bu kadını çıkaran o Tanrı'yı nasıl dava edebilirim? Bir "Aşk İşi" yüzünden

--

Karar:

Bay Myers, sigortacıların Tanrı'sının bir yalandan ibaret olduğunu ispattan çok daha fazlasını yaptı.

- Bugün çok ilginç bir olay gerçekleşti

- Bize globalleşmiş dünyada dahi, aşkın hâlâ emsalsiz bir güç olduğunu gösterdi. Bugün çok ilginç iki olay meydana geldi **Bay Myers, sigorta şirketlerince tanımlanan "Tanrı'nın İşi" maddesinin, ezici ve sömürücü, mantık ve dine hakaret içeren bir madde olduğunu - ve kanuna da tamamen aykırı olduğunu ispatlamıştır.** Davasını düşürmüş fakat sabit bir noktaya temas etmiştir. Sigorta şirketlerinin mevkiisi savunulamaz, ve bana göre toplu davanın diğer bölümlerinde de kurtarılamaz durumdadır.

Sayın Hakim, dava Sayın Hakim, tüm saygımla, dava kiliseye karşıydı. **Evet ve Onlar da durdukları yeri gözden geçirecekler.**

- Amor vincet omnie.

- Aşk her şeyi fetheder. Mahkeme kapanmıştır.

GOD ON TRIAL (2008) (Yahudi Tanrısını Yargılıyor) (Ölümün Soluğu)

İnananların, inancını sorgulamasındaki zorluğu; inanmanın dünyada mağlup olmamanın bir şartı olmadığını, bazı zamanlar mağlup olunabileceğini; bu tür konularda suçlu veya suçsuz aramanın gereksiz olduğuna cevap bulacağınız günümüze uygun bir film..

“Bunlardan evvel Nûh kavmi yalanladı. Artık kulumuzu yalancı sandılar ve «Mecnûn,» dediler ve (risâletini tebliğden) vazgeçirilmiş idi. O da Rabbisine dua etti. «Şüphe yok ki, ben mağlubum, artık intikam al!» (diye niyazda bulundu).” Kur’ân-ı Kerim-Kamer Suresi, 10. Ayet

Yönetmen: Andy De Emmony

Ülke: İngiltere

Tür: Dram | Savaş

Vizyon Tarihi: 03 Eylül 2008 (İngiltere)

Süre:86 dakika

Senaryo: Frank Cottrell Boyce

Müzik: Nick Green, Tristin Norwell

Görüntü Yönetmeni:Wojciech Szepel

Yapımcı:Hilary Benson, Rebecca Eaton, Anne Mensah

Oyuncular: Joseph Muir, Josef Altin, Ashley Artus, Alexi, Kaye Campbell, Dominic Cooper

Özet

"God On Trial" Türkçe'ye nedense(!) "Ölümün Soluğu" diye çevrilmiş, ancak "Yahudi Tanrısını Yargılıyor" hem filmin orijinal adına hem de filmin konusuna çok daha yakın bir çeviri olurdu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, Aushwitz kampında esir tutulan Yahudiler arasında kimisi Tanrı'ya karşı olan inancını ve güvenini korumakta, kimisi ise Tanrı'ya isyan etmektedir. Neredeyse tüm film, bu kampın tek bir barınağında geçmektedir. Bu barınaktan hukukçucundan, işçisine, fizikçisinden, hahamına kadar toplumun farklı kesimlerinden insanlar bulunmaktadır.

Tanrı'ya isyan edenler ile O'nu savunanlar arasında süren söz düellosu ortaya atılan bir fikir ile farklı bir boyut alır; Tanrı'yı yargılayalım. Barakada hukuk profesörleri de bulunduğu için bir mahkeme kurulmaya ve Tanrı'nın tüm bu eziyet karşısında bir şey yapmayarak (ya da yapmadığı varsayılarak) suçlu mu suçsuz mu olduğuna karar verilmeye çalışılıyor.

Film aslında olabildiğince tarafsız olmaya çalışmış. Mahkeme önünde Tanrı'nın suçsuz olduğunu ve tüm bu yapılanların bir anlamı olduğunu savunan bir taraf ile Tanrı'nın aslında suçlu olduğu, ya da sanılanın aksine kötü olduğunu düşünen diğer taraf eşitçe fikirlerini dile getirmişlerdir. Öte yandan Tanrı'nın aslında olmadığını söyleyen ve bu fikirleri destekleyenler de vardır. Anlayacağınız film Tanrı fikrine karşı sunulmuş her türlü argümanı ele almaya çalışmıştır.

Filmde bahsi geçen Tanrı, Yahudilerin Yahova Tanrısıdır ve incelenen kutsal metin Eski Ahit (Tevrat)'tir.

Filmdeki Polemikler

- Neye dua ediyorsun?

Neye dua ediyorsun?

Başka dua eden var mı?

Tanrı'nın aklını başına almasını isteyen var mı?

252 Yazılar

Beni duyuyor ve hiçbir şey yapmıyor. ...Eğer beni duyuyor ve hiçbir şey yapmıyorsa kötü biri demektir. O burada olmalıydı, bizler değil.

Tanrıyı yargılamalıyız. Belki o zaman bizi duyar.

Peki, ya suçlu çıkarsa ne yapacaksınız?

Tutuklayacak mısınız?

Yoksa teslim olmasını mı beklersiniz?

Bunu durduramaz mısın?

Bu küfre son veremez misiniz?

Aslında bu küfür sayılmaz. İbrahim, Sodom için Tanrı ile pazarlık etti. Yakup bir melekle savaştı. İsrail ismi için Tanrı'ya karşı mücadele etti. Kes şunu. Yarın yaradanımızla yüz yüze gelebiliriz. Belki yarın bizimle yüzleşebilir. Eski bir hikâyeye var. Bir bakıma mantıklı olabilir. Neden onu yargılamaya kalkışmasınlar?

En azından bunları duymak zorunda.

Bunun için hâkime ihtiyaçları yok mu?

Üç yargıç. Dini mahkeme için üç yargıç gerek. Bu yerin en trajik tarafı da bilim adamları, sanatçılar ve avukatlarla dolu olmasıydı. Baumgarten. Berlin'de suç hukuku profesörüydüm. Hayranlık uyandırıcı öğrenciler yetiştirdim. En büyüklerle bir arada oldum. O dönemde hükümette bulunan insanlarla sık sık bir araya geldim. Tevrat hakkında pek bir şey bilmem. Burada Tevrat'ı bilen çok kişi var. Ama mahkeme nasıldır bilirim. Affedersin. Yanlış mı duydum yoksa üniversitede öğretmen miydin?

- Acaba... - Beni bağışla. Zamanım kalmadı. Son saatlerimi bununla harcamak istemiyorum. Bakın eğer buna devam edeceksek en azından bu kutsal adama Tanrı'yı savunacak biri var mı diye sorabilir miyiz?

Haham. Haham. Katılacak mısınız diye soruyorlar. O sağır. Bakın, ben de rabay'ım Mezmur'ların çevirisini yaptım. Pek çok kanun kitabı yazdım.

- Varşova'da tiyatro için bir oyun yazdım.

- Affedersiniz. Profesör Schmidt?

İdek?

Sizin Amerika'ya gittiğiniz söylenmişti. Hiç kimse kaçamadı mı?

Hâkimlerden biri olabilirim. İdek en iyi öğrencilerimden biridir. Ben katılıyorum, o değil. Hayır, hayır lütfen. Bu işten uzak dur. Açıkçası hâkimin bir rabay olması gerekir. Sen rabay mısın?

Hâkim soruları sorandır değil mi?

- Pek çok sorum var benim.

- İdek harika bir öğrencidir. Onun Tevrat bilgisi... Tevrat'ta Auschwitz'den bahsedilmez. Asıl mesele bu. Pekâlâ, ben mahkeme başkanıyım. Baumgarten mahkeme hâkimi ve bu dostumuz da dayan, yani sorgu hâkimidir. Gereklik açısından mahkemenin meşruluğu için bir Tevrat'a ihtiyacımız var. Tartışılan şeyin gerçekliğini kanıtlamak açısından. Hemen kütüphaneden bir tane kapayım ha?

Buradayken başka isteğiniz var mı?

Haham Akiba tüm kutsal yazıtları ezberden bildiğini söylüyor. Bunları aralıksız okumaktadır. Geçen bu son kötü günlerde bizim için bir tür teselli oldu bu. Buna yaşayan Tevrat adını verdi. Affedersiniz. Bu taraftan efendim. Evet. Başlayalım. Kim suçlamada bulunacak?

Ben! Ben yaparım. - Suçlama nedir?

- Suçlama nedir mi?

Kör müsün?

Cinayet. Cinayete yataklık, ölüm. Anneme ne yaptılar biliyor musunuz?

Kız kardeşime?

Kardeşlerime?

Cinayet, cinayete yataklık ve yine cinayet. Bence daha kesin konuşulmalı. Acı, Tanrı'nın planının bir parçasıdır. Bunu çocuk bile bilir. Eğer Tanrı ile mutluluğu bulursak neden acıyı da almamalım ki?

Bu suçlama olamaz. Canın cehenneme! Yani dava olmadığını mı söylüyorsunuz?

Suçlama anlaşmanın bozulması olabilir. Yahudilerin bir tür anlaşması var. Tanrı'yla. Bir tür özel anlaşma, değil mi?

Bir vaat. Suçlama vaadini bozması olabilir. Yani anlaşmayı.

O halde Tanrı yanlış yaptı! Bana göre öyle. Lütfen, böyle bir zamanda mı?

Onu durduramaz mısınız?

Çöldeyken Musa, Tanrı ile bir anlaşma yapar. Tanrı ona, tüm insanları yasalarına uyarsa, üstüne düşeni yaparsa onları kendinden sayacağına seçilmişler olacaklarına üstün ulus olacaklarına ikna eder. Mezmur'da der ki: **"Seçilmiş olana bir vaatte bulundum, kulum Davud'a sonsuz hanedanlık başlıyorum. Onun tahtı kuşaktan kuşağa geçecektir."** Bu kendi çevirimdir. O halde önümüzdeki dava bu vaadine uymaması ile ilgilidir. Kim başlamak ister?

"Hiçbir düşman ona karşı koyamaz hiçbir aciz ona üstün gelemez. Kendisinden önce düşmanını yerler bir eder tüm muhaliflerine ölümü vefa ederim." Evet?

- Peki sözünü tutmuş mudur?

- Hayır. Bir suçlamanın böyle kabul görmesi çok istisnaidir. Bunun savunması ne olabilir?

O halde devam edebilir miyiz?

Kötü şeyler daha önce de oldu. Tevrat'ı okuyun. Kendi tarihinizi okuyun. Bizler Yahudi'yiz. Acı çektik.

Lütfen. Kendinizi mahkemeye tanıtın.

Benim adın Kuhn. Onun babasıyım. Onun babasıyım ama buna rağmen bu utanca dâhil oldu. Size yardım ettiğini bilmek beni incitiyor. Çünkü o böyle bir evlat. Söyleyecek sözün var mı baba?

Her zamankiler dışında?

Bakın... Mısır'daki kölelikten kurtulduğumuz zaman vaat edilmiş toprakları bulduğumuzda, ne oldu?

Yine günahkârların şehirlerinde esaret altında kaldık. Tekrar özgür kaldığımızda tapınağı inşa ettik. Ne oldu?

Romalılar, onu yerle bir ettiler. Masada'da ne oldu?

İspanya'da?

Ya Rusya'da?

Peki ya burada?

Anladığım kadarıyla tanık anlaşmanın bozulmasının sürekli hale geldiğini ifade ediyor. Sırf belirgin olmak adına siz Tanrı'yı suçluyor musunuz yoksa savunuyor musunuz bayım?

- Bana kalırsa Bay Kuhn'un söylediği şey...

254 Yazılar

- Kendi adına konuşabilir.

Ceddimiz, atalarımız, ailelerimiz hepsi acı çektiler. Fakat dinlerinden vazgeçemediler. Bu yüzden hala buradayız. Bu inancımızın sınanmasıdır. Tıpkı atalarımız gibi biz de bu sınavı vermek zorundayız.

- Burada olmayı biz mi istedik?

- En karanlık zamanlarda Tevrat'ın ateşini yanık tuttular. Aynı şeyi yapmalıyız. İnancımızı korumalıyız. Kalplerimizi saf tutmalı ve dua etmeliyiz.

- Neden?

Tanrı bize ihanet ettiyse, neden?

Asıl mesele...

- **Asıl mesele iyi bir Yahudi olmaktır.**

- İyi Yahudi'ymiş! Asıl mesele inancı korumaktır. Bir sınava tabiyiz! Bu sınavlar anlaşmanın bir parçası mı?

Musa'ya sınavdan söz eden oldu mu?

Aynı Mezmur'da bizlere "çöldekilerin varisleri de aynı yasaya tabiidir kanunlarıma uymayanlar varlığını sorgulayanlar ve emirlerime riayet etmeyenleri yıkıma uğratarak cezalandıracağım." der. Bay Kuhn'un söylediği Tanrı'yı suçlamadan önce, kendimize bakmamız gerektiğidir. **Belki de anlaşmayı bozanlar Tanrı değil de, bizlerizdir.** Evet, evet. İşte. Yanıtı burada. Yane mipney khatatenu. Kendi günahlarımızdan. Ya da sizin günahlarınızdan. Belki de tüm suçlular, sizlersiniz. Teşekkür ederim. Mahkemeye katılıyorum. Bu bir cezadır.

- Mahkeme böyle bir şey söylememiştir.

- Yine de arkasındayım. Bazı Yahudiler Tevrat'a sırtlarını dönmüştür. Daha iyi bildiklerini sandılar. **Evlatlarımız şehirlere gittiler. Güzel bir şapka taktılar elbiseler aldılar, sosyalist, siyonist kapitalist ya da anarşist oldular.** Bunları Tanrı bilir. Ve kutsal metinlerdeki her şeyi unutmaya başladılar. Yani demek istediğin tüm bunlar benim hatam, öyle mi?

Tanrı benimle ilgili hayal kırıklığı yaşadığın için tüm Yahudi halkını cezalandırıyor mu?

Öyle mi?

Ne yaptığına bir bak! Tanrı'yı yargılamak mı?

Seni duyamayacağını mi sanıyorsun?

O burada değil mi sanıyorsun?

Düzeni bozmayalım. Sizler Yahudi'siniz değil mi?

En çok yasalara saygı göstermeniz gerekir. Ben suçlandığıma göre bir tanık çağırmak isterim. - Devam et.

- Bu bey. Adınız?

Zamkevit'z'den Ezra Shapira. Yanlış bir şey mi yaptım?

Hayır, hayır, hayır Zamkevit'z'li Ezra. Galiba buraya Zamkevit'z'den hahamla geldiniz. Söyle, Ezra Shapira Zamkevit'z'de **Tevrat'a sırt çevirenler oldu mu?**

Hayır efendim. Zamkevit'z'de Tevrat sevilir. **Şabat günleri tüm dükkânların kapı ve camları kapanır. Kutsal kitaplarına gömülenler derin bir sessizlik yaratır. Dünya suskunlaşır. Her erkek omuzlarına**

tallet alır. Bayramlarda, düğünlerde, iş günlerinde Tevrat daima solduğumuz havadadır. Sefaletimize rağmen bize bir yuva ve makamdır. Sarayımız orasıdır ve bizler de gölgesinde kavilleşiriz.

-Peki, ne oldu o halde?

Onlar geldi. Tüm yaşlı insanları öldürdüler. Onları bizim gömmemizi sağladılar. Kendi annemi ben gömdüm. Parmağından yüzüğünü almaya ve onlara vermeye zorlandım. Sen iyi bir Yahudiyken Tanrı'nın neden seni annenin mezarını yapmakla cezalandırdığını söyleyebilir misin?

Neden benim gibi kötü bir Yahudi değil de sen cezalandırıldın?

Ben iyi bir adam olduğumu söylemedim. Deniyorum ama iyi biri miyim bilmiyorum, sen kötü biri misin bilmiyorum. Onu örnek alalım. Onu tanıyorum. Beni de tanıyacaksın. Tasalanma.

O halde Tanrı zayıfı cezalandırma hakkını da saklı tutuyor.

Bu anlaşmada var.

Asıl soru, bu iyi adamı cezalandırmayı neden seçtiği?

Neden Hitler'i değil mesela?

Bir yanıtı olan var mı?

- Tanrı böyledir.

Demek ki bir şeyleri yanlış yapmış olmalıyız. Kendi vicdanlarımızı sorgulamak zorundayız. Kanunda ceza suça orantılı olmak zorundadır. Hangi suç böylesine bir cezayı haklı gösterebilir?

Çocuklar, bu kampta çocuklar var. Küçük çocuklar neden bir cezayı hak eder?

İzin verir misiniz?

Ceza her zaman suçla orantılı olmaz ne yazık ki. Bir tufanla Nuh dışında herkes yok oldu. Tanrı, İbrahim'den oğlunu kurban etmesini istemişti.

-Efendim, annem iyi bir kadındı. **Asıl hata bunu kişisel almaktır. Tanrı bireylere karşı tavır sergilemez. O Yahudi halkı ile anlaşma yapmıştı** Ezra Zamkevitz ile değil. Bu kişisel değil. Sormak isterim Ezra... Tanrı'nın kişisel olarak kullanılmadığını hiç gördün mü?

Tanrı'yı kullanmak mı?

Tanrı'yı kullanmak bana mı kalmış?

Tanrı'dan başka kişisel olmayan nedir biliyor musun?

Hayır. Hava. Evet sadece hava. Belki de şimdilik yorumlarımızdan cezalandırma sözcüğünü çıkarmalıyız. Bir şey sorabilir miyim?

Ezra, sormak istiyorum...

Annen iyi bir Yahudi miydi?

Böyle bir şeyi nasıl sorabilirsiniz?

Burada bile olsa?

Bunu açıklamama izin ver. **Arınmadan söz edelim** biraz.

256 Yazılar

Tarihte iki kez belki burada yeniden tekrarlanmak üzere. Tanrı öyle korkunç yıkım yarattı ki bunlardan sonra hiçbir şey aynı olamadı. **Hiçbir şey aynı olmadı çünkü zamanla anladık ki her şey daha iyiye gitti. Tanrı'nın bir cerrah olduğunu düşünün. Ve vücudu kurtarabilmek için kangren olmuş bir kolu ya da bacağı ayırması gerekiyor.** Bu vahşice görünebilir. Acı vericidir. Ama aynı zamanda sevgidendir. Biz böyle bir dönemden geçiyorsak bu ne olabilir?

Bir ceza değil, bu arınmadır.

- Ben de bir şey sorayım.
- Bekleyin. Burada zaman hiç yok. Bu arınma hikâyesi anlaşmanın içinde var mı?

Hiç "tüm tavırlar konu dışı üzerinize tufan göndereceğim" demiş mi?

Bazen sırf değişiklik olsun diye mi köpeklerin zoruyla bir araya getiriliyorsunuz ve bir kampa yerleştiriliyorsunuz?

Madem sordun...

İlk arınma büyük tufan. İkincisi ise Nebukadnezar'ın yaptığı tapınağın yerle bir olmasıdır. Bizler Babil'de sürgüne gönderildik. Bizler ülkesi olmayan bir ulustuk. Toprağımız olmadan dünyanın her yerine dağıldık. Sadece Tevrat'ın bilgisini ve yüce Tanrı'nın sevgisini alarak ülkemizden ayrıldık. Eğer orada kalmış olsaydık, çok fazla şey sağlayabilir miydik?

Çölün ortasında bir kabile olacaktık, hepsi bu. Acı vericiydi, ama aynı zamanda güzeldi. Ya şimdi felaket benzeri bir şeyi yaşıyorsak?

Ya sağ kalanlar kutsal kişiler olacaksa ve gelecektekilere bilgece ve anlayışlı bir yaşam sunacaklarsa?

Ya bunun sonucunda büyük bir iyilik doğarsa?

Nasıl iyi bir şey?

Nereden bilebiliriz?

Belki de Mesih'in bizzat söylediği gibi olur. Belki İsrail'e dönüş yaşanır. Peki sonra?

O zaman harika bir şey olur.

-Evet, gördünüz mü?

Belki adi insanlar yerine annen gibi iyi bir kadının ölümü için bir neden vardır. Çünkü onlar soykırımın kurbanlarıdır. İnsanlar kurban oluyorsa bu en iyisi için olmalı. En güzeli için.

İdek'i çağırabilir miyim?

Tanığa soru sorabilir miyim?

Önce İdek'i çağırabilir miyim?

Konu bağlantılı. **Mahkemeye atalarımıza Masada'da ne olduğunu anlatabilir misin?**

Masada, büyük Herod tarafından dağa inşa edilmiş bir kaleydi. Savaşta gerekirse diye, çevresinde büyük bir hendek bulunuyordu. Elbette hiçbir insan ölüme karşı duvar öremez. Herod öldü ve Romalılar geldi. Tapınağı yok ettiler. Büyük isyan çıktı. İsyanda, asiler dağlara doğru Masada'ya kaçtılar. Romalılar kuşatmaya aldılar. Asilerin açlıktan ölmesini istiyorlardı. Bu yüzden dağın eteklerine devasa bir duvar ördüler. 15.000 kişilik Roma askerine karşılık 1000 kadar Yahudi savaşçı vardı. O baharda, asiler köle olmaksızın ölmenin daha iyi olacağına karar verdiler. Seçilen 10 kişiye tüm diğerlerini öldürme görevi verildi. 10 kişi kaldığında biri diğer 9'unu öldürecek ve son adam ise intihar edecekti. İki kadın bu katliamdan saklandılar ve öyküyü anlatmak için yaşadılar. Bu savaşçılar nasıl insanlardı?

En iyi ve en cesurları. İsrail'in çiçekleriydiler. Onlar şehittiler. Ve yine Romalılarca ezildiler. Bir anlamda öyle ama Romalılar asıl ne istiyordu?

Yahudilerin Romalı gibi yaşamalarını ve Tevrat'ı terk etmelerini.

Peki Romalılar şimdi nerede?

Toprak oldular. Peki ya Tevrat?

Hala var, hala yaşıyor hala dünyayı aydınlatıyor. Teşekkür ederim. Gördüğümüz gibi, umudumuzu yitirmemeliyiz. Eğer Tanrı'nın planının bir parçası ise bu acımız bir ayrıcalıktır. Bu acıyla insanları arındırabileceksak şanslı kişileriz. İncancınızı almalarına izin vermeyin. Sadece güçlüyse büyüyebilir. Küçük ateşler rüzgârla sönüp gider ama büyük ateşler daha büyüklerine neden olur. Hitler ölecek. Savaş bitecek. İnsanlar ve Tevrat ise yaşayacak. Kesinlikle. İşte burada. Tevrat, yaşayacak. Bu yüzden Tanrı'ya güvenmeliyiz. Tanrıya soru sorabilir miyim?

Ona değil, önceki dostumuz Ezra Zamkevitze'e.

Özür dilerim, ben tanık değilim. **Hiçbir şeye de tanık olmadım, Tanrı hakkında olmadım.** Ben eldiven yapıp satarım. Eskiden yapıp satardım aslında. Annenin kurban olduğuyla ilgili hâkimin sana söyledikleri daha iyi hissetmeni sağladı mı?

Evet efendim. Tanrı'nın bir soykırım ortaya çıkardığını söyleseler bile mi?

En iyi Yahudilerin kurban edildiğini?

İyi mi, kötü mü hissetmemi tercih edersiniz?

Sadece gerçeği istiyoruz. Ben gerçeği bilemem. Böyle şeyler neden olur bilmiyorum. Ben eldiven yapıp satardım. Artık oturabilir miyim?

Lütfen. Bu sorulara nasıl yanıt vereceğimi bilmiyorum.

Öyleyse acı çekmek, Tanrı'nın emri. Doğru mu?

Diğer deyişle Mengele Tanrı'nın bir emri. Hitler Tanrı'nın bir buyruğu. Bu doğru mu?

Nahoş görünebilir ama bu mümkün. Nebukadnezar İsrail'i ele geçirip tapınağı yağmaladı ve insanları Babil'e sürgüne gönderdi. Tanrı ona "Hizmetkârım Nebukadnezar" diyordu. O bir neşterdi ve Tanrı ise cerrah. Neşterden nefret edebiliriz ama cerrahı severiz. Eğer Hitler, Tanrı'nın buyruğunu yapıyorsa o halde mantık, Hitler'in karşısında durmanın Tanrı'nın karşısında durmak olduğunu söylüyor. Hitler'e karşı tavır almak yanlıştır. İçinizde buna inanan birileri var mı?

Bunun doğru olmasının bir ihtimali var mı?

Bu çılgınlık... Değil midir?

Kimden söz ediyorsun?

Düzeni bozmamalıyız. Düzen içinde kalmalıyız. Koğuş liderimizi çağırmak istiyorum. İstedğin kadar çağır. Onu çağıramaz, o Yahudi değil. Mahkemeye tüm gün ne yaptığını anlatmanı istiyorum. Ne yaptığımı biliyorsun. Sürekli sizi gözetiyorum. Sizler bebeklerim gibisiniz. Ben de anneniz sayılırım. Neden?

Neden böyle bir görev üstlendiğini bizimle paylaşır mısın?

Bana bir seçenek sunuldu. Bunu istediler çünkü ben Almanca biliyorum ve beynimi de kullanabiliyorum. Eğer yeterince aklınız olsaydı siz de yapıyor olurdunuz. - Lanet olası serseri! Kapa çeneni!

- Canınız cehenneme! Sanırım hayır da diyebilirdin. Yaşamak istedim tamam mı?

Bu yüzden yapıyorum, yaşamak istiyorum! Senin tam aksine yani pislik torbası daha geldiğin gün pes etmiştin.

- Yaptıklarından utanıyor musun?

- Canın cehenneme. O zaman neden ne yaptığını anlatmıyorsun bize?

Sana cevap vermek zorunda değilim. Mahkemene ya da Tanrı'na da öyle. Tanrı ile buluşmaktan endişem yok benim. Ama söyleyeyim, yaptığım şeyin sonderkomando'ların [özel birim, özel kuvvetler] yaptıklarıyla kıyaslanması mümkün değil! Onlar diğer Yahudileri gaz odasına gönderdiler. Kapılarını da kendileri kilitlediler. Onların kaşıklarını aldılar ve diğer Yahudilere sattılar. Tümü kaşıklardan birer servet edindi. Ama kendi dindaşlarını ölüme yolladılar. Bana yüklenme. Hayatta kalabileceğini düşünüyor musun?

Belki. Belki de hayır. Yine de bu bok çuvallarından daha şanslıyım. Profesör Schmidt'in dediğine göre, tüm bunlar yaşanırken... Sana Tanrı'ndan bahsedeyim biraz. Buradan canlı çıkmak istiyorum tamam mı?

Günün birinde, bu savaş bitecek. Belki de onlar kaybedecekler. O zaman da ben dışarıda olacağım. Tek yapacağım, o zamana dek hayatta kalmak. Bunu nasıl yaparım?

Beni ne öldürebilir?

Onlar. Peki nasıl durdururum?

Onları hoşnut ederek. Peki nasıl yaparım bunu?

Sizleri düzende tutarak. Başıma gelecek en kötü şey ne?

Öldürecekleri Yahudiler biterse ardından beni öldürürler! Bu kadarınız öldüyse sonu ne zaman?

Daha bugün bir tren geldi. Bugün bu Polonyalılarla dolu tren geldi. Ne yaptım biliyor musunuz?

Sevindim! İşte bunu yaptım. Ve sonra alışkanlık sonucu olsa gerek şükürler olsun dedim! - Aşağılık domuz!

- Hey, hey durun, dinleyin! Dinleyin! Bakın! Beni hırpaladılar mı?

Hayır. Neden biliyor musun?

Çünkü o pisliklerin çalışmasını ben sağlıyorum. Burada, Tanrı'n benim. Ben! Ve sizin Tanrı'nız, İbrahim'in Tanrı'sı bizim için bir şey yapmıyor! Aksi halde bana teslim edilmezsiniz. Kes! Ona bir soru daha sorabilir miyim?

Mecbur musun?

Başka bir tanıkla devam edemez miyiz?

Bunun yardımı olduğunu sanmıyorum. Profesör Schmidt, bu felaket sona erdiğinde dünyanın daha iyi bir yer olacağını belki Mesih'in geleceğini belki İsrail'e döneceğimizi söylediniz. Peki kim hayatta kalabilecek?

Koğuş liderleri, sonderkomandolar [özel birim, özel kuvvetler], ya başka?

Adi, acımasız kan emici ve vicdansız olanlar. Ne tür bir Mesih onları halkı olarak isteyebilir?

Böyle insanlardan nasıl bir İsrail kurulabilir?

Tecrübe, anlayış ve bilgeliğe sahip bir ulus kurulabilir mi?

Onlar kuramaz, Tanrı kurar. Nasıl?

Bizler bilemeyiz. O her şeye kadirdir. Her şeye kadir öyle mi?

Madem her şeye kadir, neden insanları gaz odalarına yollamadan arındıramıyor?

O en kudretlidir. Hem kudretli hem adil olamıyor mu?

Madem çok kudretli, bunu durdurabilir demektir ama yapmamayı seçiyor çünkü adil olamıyor. Ya da bunu durdurmak istiyor fakat başaramıyor. Bunun yanıtı son derece basit. Bunu İbranice öğrendiğin günlerden bilmeliydin. Yanıt özgür irade. Evet dünyada kötülük var çünkü Tanrı insana özgür irade vermiştir ve kötülük yapmayı da seçebilir, bu gayet basit. Demek basit?

Bizler kukla değiliz. Seçebiliriz. Her zaman bir seçim vardır. **Özgür iradeymiş! Özgür iradesi batsın!** Size bunu göstereyim.

Lieble nerede?

Lieble, ayağa kalk haydi. Hâkim söz verene kadar bekleyin. Lieble'ye oğullarını sorun ve sonra da özgür iradeyi konuşalım. Lieble'yi çağırıyorum. Sen kimseyi çağıramazsın. Tanıkları hâkimler çağırabilir. Ben çağırmak istiyorum. Mahkemeye oğullarından bahset.

-Anlatmak istemiyorum. Eğer o yapmazsa ben anlatırım. Mahkeme konuşmanızı istemedi! Burada düzen korunacaktır! Onun köyüne geldiklerinde...

-Kendim anlatırım. Madem anlatılacak bu benim ağızdan olmalı. Ben Hoengen'dan geliyorum. Aachen yakınlarında bir yer. İnfaz birlikleri geldi.

Ne zaman mı?

260 Yazılar

Sanki bir asır önce gibi. Sinagogun kapılarını yıktılar. Tevrat'ı ve kitabeyi yaktılar. Ve hepimizi oraya topladılar. O an hepimizi orada yakacaklarını sanmıştık. Keşke öyle olsaymış. Çocukları bizden aldılar. Benim üç oğlum vardı. En büyüğü şimdi 7 yaşına basacaktı. Öylesine güzeldi ki. Bunun bir önemi yok artık. Çocukları bir kamyonu bindirdiler. Peşlerinden koştum ve bağırdım: **"Lütfen, oğullarımı verin, oğullarımı verin"** dedim. Subaylardan biri beni duydu. Aracı durdurdu ve sordu:

"Hangileri senin?" Onları geri alabileceğimi sandım. Ona üç oğlumu da gösterdim. En büyüğü ağlıyordu ve diğer ikisi de... Hayır, bunu anlatmayacağım. Subay bana... **"Üç yakışıklı oğlun var. Sana ne yapacağını söyleyeyim. Birini seç. Sadece birini."** **"Birini seç ve onu yanına alabilirsin."** dedi. Çocuklar onu duydular. Ellerini uzattılar öylesine korkmuşlardı ki... Bana ulaşmaya çalışırken tek söyledikleri: **"Lütfen. Beni seç"** oldu. **"Beni seç."** Bu beyefendi her zaman seçimimiz olduğunu söyledi. Ben hangisini seçmeliydim?

En küçüğü?

En büyüğü?

Zayıfı mı yoksa güçlüyü mü?

Sen hangisini seçtin?

Hangisini seçmeliydim?

Söyleyemem. Mahkeme sizi dinledi.

- Özgür irademiz olması gerekir ama...

- Affedersiniz. Ben özgür irade istemiyorum. Ben oğullarımı istiyorum. Tabii, elbette. Özgür iradeden söz ediyorsunuz benimki nerede o halde?

Hangi seçimi yapabildim?

O subayın bir seçimi vardı. Benim değil. Özgür iradem nerede şimdi?

Savaş sona erecek. Hitler ölecek. İnsanlar ve Tevrat yaşayacak. İnsanların yaşayacağını söylüyorsun ama yarın sabah bu odadakilerin yarısı, ölmüş olacak. Onların anlaşmada hisseleri yok mu?

Onların payı tanıklık etmek. Ateşi canlı tutabilmek için. Baba, sen her zaman Tevrat'a bağlı yaşadın. Yaşadığımı biliyorsun. Tevrat hırsızlık hakkında ne söyler?

Bu yanıltır. Peki bu kampta ayakkabılar hakkında bu kural var mı?

Ne?

Koşuş amiri. Ayakkabıların çamurlanmaması için yağlanmaları gerek ama yağ yok. Sizin kurallara uymanızı sağlamaksa benim görevim.

Bize ayakkabılar için yağ veriyorlar mı?

Fazladan çorba vererek satın alıyorum. Resmi bir yetkiliden mi?

Şurada yatan suratsız soyguncudan. Ben makine bölümünde çalışıyorum. Ve her fırsat bulduğumda biraz yağ alıyorum. Yani bu yağ çalıntı?

Evet. Çalıntı. Hepimiz bunun bir parçasıyız. Peki Tevrat hırsızlık hakkında ne der?

Mitzva 194 önce çalınanın sahibine geri verilmesini emreder. Burada herhangi biri yağını makine bölümüne iade etti mi?

Hayır. Etmedik. Yapamazdık. Hayır mı?

Ben de öyle düşünmüştüm, yani hepimiz, hatta babam bile... **Burada hepimiz hırsızız.**

Evet. Çünkü başka seçeneğimiz yok. Teşekkür ederim.

Seçenek yok. Özgür irade yok.

Bu yer de bunun için yapıldı. Bizi suçlu olmaya zorlamak için. Mahkûmlar olarak insandan daha aşağılık görünmemizi sağlamak için. Bizi çırılçıplak soyduklarında ve sırttıktıklarında özgür irademiz nerede?

Üstümüze işediklerinde irademiz nerede?

Kesinlikle. Sonunda biri söyledi. Özgür irade mi istiyorsunuz?

Tüm özgür irade onlarda. Tıpkı tüm ekmeğin, silahların, lanet kahvenin, sigaraların olduğu gibi.

Özgür irade arıyorsanız onlarda.

Kimin öleceğini ya da kalacağını onlar seçiyor. Biz neyi seçiyoruz?

Buraya gelmeyi seçtik mi?

Eğer Tanrı özgür irade verdiyse lanet olası Nazilerden de payımızı verdi işte!

Tanrı'nın savunması adına söyleyecek sözü olan var mı?

Bakın, bunları zorluk çıkarmak için söylemedim. Çünkü siz sonunda her şeyin güzel olacağını söylemişsiniz. Sonunun güzel olmasını ben de isterim. Çünkü evlatlarım çok güzellerdi. Ve onlara bakmaya çalışmıştım.

- Elbette.

- Elbette baktın. Hiç haber aldın mı?

Buradalar mı?

Onların ikisi ikizdi. Ve söylendiğine göre Mengele ikizleri severmiş. Daha iyi davranılırmış onlara. Çünkü onlara ilgisi varmış. Mengele bile onlarla ilgileniyor ama Tanrı umursamıyor.

Kes şunu!

Kendi cennetinde oturuyor ve bulutları aşırıp onları göremiyor!

- Job, bölüm 22. - Ne?

Tanrı'nın ilgisizliği bu yaşananlara bir emsal oluşturamaz. Bu Job'ta yazılı. Ne güzel. Aynı zamanda bizim değil de Tanrı'nın gaz odasına girmesi gerektiği yazılı mı orada?

Biri onu bu düşünceleri kafama sokmaktan alikoysun! Bu tür karmaşaların daha büyük bir olayın habercisi olmaları her zaman mümkündür. *Bizim barındıracağımız ateş saf bir ateştir ve altın çağı başlatacak olan da odur. Eğer oğulların bu amaçla alındıysa birer şehit olarak kabul edilirler. Şehit olabilmek için bir insanın şehitliği seçmesi gerekir. Kaderimiz yüzünden şehit olmuyoruz, ırkımız yüzünden oluyoruz.* Tevrat yüzünden değil, ecdadımız yüzünden. Ama o burada.

Kim?

Tanrı. Burada olduğunu biliyorum. Hem de onu pek anlamasam bile. Bazen bahar zamanı, güneşin sıcaklığı ilk vurmaya başladığı anlarda birkaç kardelen görürsünüz.

262 Yazılar

Kim bilir?

Sence askerler aynı sıcaklığı hissetmiyor mu?

Arkalarında hissediyorlar, doğru. Ama benim hissettiğim gibi değil. Ben onu hissediyorum. Asker bunu hissedemiyor. O sıcaklık üniformasından içeri işlemiyor. Onun yerine geçerdim. Ama Tanrı'nın gaz odasına girmesi ile ilgili söylediklerinde haklı olabilirsin. Belki de burada yaşanan şey budur. Belki o da... Bizimle acı çekiyordur.

-Tanrı'nın acı çekmesi kime yarar?

Düşmanlarımıza ölüm meleğini gönderecek bir Tanrı'ya ihtiyacımız var. Peki...

O nerede?

Tanrı hakkında pek şey bilmem. Belki Tanrı hiç değişmez, belki de değişir. Belki de tamamen kudretli değildir. Belki kendini tamamlamak için bize ihtiyacı vardır. Belki bu yüzden biz yaratıldık. Bu koşullarda nasıl tamamlayacağımızı düşünmek dahi çok zor. Evet ama yine de Baranowicz kasabasında bizleri Purim'de katlettiler. Ve haham onlara bağırdı. "Bugünün ne olduğunu sakın unutmayın! Lehayim!" Ve onu vururlarken o dua etti. Ama siz, durmadan bu kötülüğün nereden geldiğini soruyorsunuz. Ya tüm bu iyilik nereden geliyor?

Yani sen de çocuklarını onun aldığını düşünüyorsun. Koşu lideri bile böyle düşünüyor. O savaşın sona ereceğine ve Nazi'lerin kaybedeceğine inanıyor. O bile iyiliğin kazanacağına inanıyor. Ya ben ne biliyorum?

Tek bildiğim onun neyi yapıp, neyi yapamayacağı. "Sabahlara ben hiç emir verdim mi?

Alacakaranlığı yaratan ben miydim?

Hiç cehennem derinlerine yürüdüm mü?

Gerçek ışığın yolu hangi yol ola ki?

Kim yoktan var olabilmiş?

Bağışlayın hâkim. Konuşabilir miyim?

Sanırım mahkemenin nihai kararını duymak isterim. Lütfen.

Hayır. Bu önemli. Benim için çok önemli. Yargılamayı siz başlattınız ve tamamlamalısınız. Bu süreci devam ettirmeli emsal için alıntı yapmalı ve duyurmalısınız. Bizim insan olmadığımızı düşünüyorlar ama biz insanız. Bunu bizden alamayacaklar. Evet elbette ama sanıyorum doğal bir sonuca ulaştık.

- Bu durumda...

- Bize yasaları verdi. Ve onları tartışma hakkını da. Böylesine korkunç bir konuda bile olsa bence bu da bir ibadettir. Hayır, hayır. Bunları tartıştığımızı duymak bir rahatlama veriyor. Bizi dinlediğini ve bizimle olduğunu hissettim çünkü.

Evet. Peki... Toparlamak için... Genel olarak bizler Tanrı'nın aklından geçenleri bilemeyiz. **Tanrı çok büyüktür. Ve tek yapabileceğimiz, dua etmek inançlı olmaktır. Hitler ölecek. Savaş sona erecek.**

Hayır, hayır, hayır, hayır. Bu işe yaramaz. Bizden kanıt yerine tahmin kabul etmemizi istiyorsunuz. Hayır. Eğer bu oyu kullanacaksan ben de suçlu oyu kullanırım ve tartışma yine başa döner. Kesin olan şey Tanrı'nın aklındaki asla bilemeyeceğimizdir.

- Onun seçimleri bizimkiler gibi değildir. - Tanrı'nın aklındaki bilemeyiz... - Bu yüzden de tahammül etmek zorundayız. - Zaten onun zihnindekiyle ilgilenmiyoruz! Onun anlaşması. Bunun iç yüzünü bilmek zorunda değiliz. Bunların tümü yazılı. Sadece şartların ihlal edilip edilmediğine karar vermemiz gerek. Şu öğrenciniz nerede?

Öğrenciniz nerede?

Mezmun. Mezmun kitabına dönelim. Bize onu anlat. Hepsini mi?

Çok uzundur. Eğer Mezmun'dan söz edersek bir yerlere varabileceğiz. Unuttum. Hangi Mezmun'du?

Seksen birinci. Davud'un tahtı sonsuza dek var olacak ve onun varisleri... Davud'un tahtı sonsuza dek var olacak ve onun varisleri...

Anlaşmada yazan da buydu. Tanrı Yahudi halkının yaşamasını garanti ediyordu.

Tanrı'nın suçlu olduğunu söylüyorum çünkü insanların yaşaması artık kesin değildir.

Hayır. Yanılıyorsunuz. Bir halkın varlığı nasıl durdurulur?

İnan bana, planları bu. Bizi temizlemek. Çok saçma. Buraya gelmeden önce tüm hayatımı Zamkevitz'de geçirdim. Buranın kapısından girdiğimde ise hayatımda görmediğim kadar insan gördüm. Bir saat içinde hayatımda gördüğümünden fazla insan gördüm. Düşündüm... Nasıl bu kadar insan hayatta olabiliyordu?

Ama şimdi nasıl bu kadarı ölebilir diyorum. Önemli olan şu ki, sayıların bir önemi yok. Bir çocuğun tüberkülozdan ölmesi korkunç bir şeydir. Milyonlarca ölümden daha kötüdür. Çocuk öldüğünde ya bunun bir amaca hizmet ettiğine inanırsınız ya da sınavdan geçemezsiniz. Tanrı'nın düşüncelerini bilemeyiz. Onun düşüncelerinden bahsetmiyoruz. Vaatten söz ediyoruz! Hayatta kalabileceğimize dair bize verilen sözden. Bir halk gibi yaşamaktan ve yok edilmekten. Ama Yahudiler dünyanın her yerindeler, sadece Avrupa'da değil. Kardeşimin Woudge'da bir arkadaşı var, bana anlattı. Sence bizi burada yok ederlerse kardeşinin arkadaşı huzurlu yaşayabilir mi sanıyorsun?

Belki biz sonuncuyuz. Belki de tamamen yok olmak üzereyiz. O halde bu odadakilerin kutsal kişiler olduğunu da düşünebiliriz. **Bu yüzden neye karar vereceğimiz önemli. Eğer biz sonuncuysak hikâyeyi de biz bitirebiliriz. Hemen burada bitirebiliriz.**

Hız. Musa'nın Sina'da 3500 yıl önce başlattığı hikâyeyi sona erdirebiliriz. Son bulabilir, anlaşmayı biz bozabiliriz. Yani, senin için geldiklerinde... **"Biz artık Yahudi değiliz açın kapıları eve gidelim"** diyebileceğini mi sanıyorsun?

Bizler Yahudi'yiz ve daima da öyle kalacağız. Bizim için bir şey değişmiyor çünkü burada suçlanan bizler değiliz. Burada suçlanan Tanrı, bizler değil. Susmanızı söylüyor.

Anladım. Benzer olduğumuzu söylüyor. Daha doğrusu Nazilerle ortak bir tarafımız olduğunu. Tercüme ediyorum! Kötü olabilirim! İstedığınız kadar bağırın. İsterseniz beni öldürün, yarın nasılsa ölmüş olacağım. Sizce bu evrende kaç tane yıldız vardır?

Bağışlayın ama ben... Ben ölmeden önce Paris'te bir fizikçiydim. Gökyüzünde milyonlarca yıldız var. Bizim galaksimizde. Sadece bizim galaksimizde. 1-2-3 diye saymaya başlasak sonuncu yıldız saymak ne kadar sürer sizce?

Bu bile 2500 yıl sürer. Sadece bizim galaksimizdekileri saymaktan söz ediyorum. Tüm bu yıldızları Tanrı mı yarattı?

- Şüphesiz. Kâhin Amos'un anlattıkları...

- Niçin?

Anlayamadım?

Milyarlarca yıldız yarattığını söylüyoruz. Ve sadece bizim galaksimizde. Bunları kaç bilmediğimiz gezegenler?

Buna karşın, tüm dikkatini küçücük bir gezegene dış halkanın sonundaki ufacık bir yere odaklamış. Ve sadece tüm gezegene bile değil. Sadece Yahudilere. Tanrı milyarlarca yıldızı yaratan Yahudilerle bir kontrat yapıyor. Sadece onlarla. Ve sadece tüm Yahudilerle değil çünkü benim gibi Yahudiler sayılmıyor. Peki söyleyin bana. Yahudileri bu kadar sevdiyse neden diğer her şeyi yarattı?

Neden evreni, yıldızların yerine Yahudilerle doldurmadı?

Amacı neydi?

Amacını bilmiyoruz. Bana da inanılmaz geliyor. Ama tüm evren içinde, o bizleri seçti. Bu inanılmaz değil. Çılgınlık bu! Kesinlikle doğruluk dışı. Yeni doğmuş bebekler kendini evreni merkezi sanırlar. Emerek süt ürettiklerini sanırlar gözlerini kapadıklarında dünyanın yok olduğunu sanırlar. Ve yanılırlar. Orta çağda insanlar güneşin dünyanın çevresinde döndüğünü sanırdı. Yanılıyorlardı. Bu o sırada nerede durduğunla ilgili bir algılama olayıydı. Tanrı için de aynı şey. Aynısı. Düşünün. Lütfen bir düşünün. Eskiden 50 Tanrı'sı olan halklar vardı. Biri mısırın büyümesi, biri nehrin yükselmesi için ve dahası. İnsanlar toplumlarına Tanrı'ların görüntülerini uyarladılar. Çok Tanrı'lı halklarda pek çok lider pek çok güç merkezi vardı. Yeni fikirlere karşı çok tutucuydular. Mısırlılar gibi.

Ardından Yahudiler ortaya çıktı. Büyük bir fikirle. Çok büyük. Sadece tek bir Tanrı vardı. İnanılmaz.

Peki ne oldu?

Tüm güçlerin tek bir kişide toplandığı bir toplum oluşturdular. Kralda. Verimli bir toplum. Sıkı bir birlik. Ve onlar Tanrı'nın kendilerini her şeyden çok sevdiğine inandılar.

Geliştiler. Tanrı'yı kendilerine saklamaya çalıştılar ve kendilerini izole bile ettiler.

Ama sonra biri daha iyi bir fikirle çıkageldi. Hıristiyanlar.

"Evet" dediler. "Sadece tek bir Tanrı var." Fakat sadece Yahudileri sevmiyor, herkesi seviyor. Yani herkesi fethedebiliriz.

Ve Romalılar buna bayıldı. Din değiştirdiler. Herkesi fethettiler.

Tek Tanrı. Tek kral. Her şeyin yanıtı bu. Her şey güç ve mücadeleyle ilgili. Ve sizler... Sizler kaybettiniz. - Öyle mi?

Romalılar gitti ama.

- Çünkü... Birinin daha iyi bir fikri vardı.

Hitler'in bir fikri var. "Tek Tanrı var ve o da benim." Burada Hitler Tanrı mı değil mi?

Biz hala buradayız. Bu gece için buradayız. Sen Tanrı'yı inkâr ettin. Bu sana ne kazandırdı?

Ne?

Burada Tanrı'yı inkâr edenler de var. Din değiştirdiler. Başkasının eşini çaldılar, Tevrat'a sırt çevirdiler. Affedersiniz, o benden söz ediyor. Burada ölümlü burun burunayız ve onun yegâne derdi benim evliliğim. Sana ne sağladı?

Şimdi benden farkın ne oldu?

Ne kazandın?

Lütfen. Lütfen, bir amacı var. Bu çocuklar, oğlum gibi, bu adam gibi eğitimli insanlar. Bizim göremediğimiz gerçeği gördüklerini söylüyorlar. Ama işte buradalar. Hepsi aynı. Ölümle yüzleşiyorlar. Ricard'a bakın. Dışarıda pek çok dostu olan zengin bir adamdı. Ama burada korkuyor. - Ve hala öleceğine inanmıyor.

- Çünkü ben ölmeyeceğim. Sen öleceksin seni dindar ahmak!

- O da seçilenlerden.

- Kimse beni seçmedi kahrolası! Sen de benim gibi sola gönderildin. Ve şimdi korkuyorsun. Çalışıyor, aldatıyor ve bizden çok ekmeği olması onu mutlu edecek sanıyor. Sen de dua etmenin hayatımızı kurtaracağını sanıyorsun. 4000 yıldır o aptal takkeleri takıyoruz ve yine de ölümle burun burunayız! Bir eşekarası var. Tam adı İknoymanide. Tırtılların içine yumurtalarını bırakır. Yumurta çatlar ve arının larvası tırtılı içten yemeye başlar. Oradan çıkmak için bunu yaparlar. Ne tür bir Tanrı böyle bir şeyi tasarlar ki?

Fakat... Affedersiniz... Benim büyükbabam incir ağaçları yetiştirirdi.

Bir arı var. Eminim biliyorsunuzdur. Bu arılar yumurtalarını çiçeklere bırakırlar. Ve arılar uçacak duruma geldiklerinde polenleri de toplarlar. Başka bir arıyla ya da rüzgârla filan ilgilenmezler. Sadece durup polenleri toplarlar. Onları görebilirsiniz. Ve sonra polenleri diğer ağaçlara götürürler. Kendilerine yarar yoktur. Onu yiyemezler bile. Sadece yaparlar. Güzel bir düzendir.

- Kesinlikle Tanrı...

- Söyler misin... Şu arı bunu tüm incir ağaçları için mi yapıyor yoksa Yahudi olanlar için mi?

Benle alay ettiniz. Seninle alay etmiyorum. Sadece bir şeylere bebek gibi bakmayı bırakın diyorum.

Erkek olun. Mantıklı erkekler. Mantığınızı kullanın. Bize mantıktan söz ediyorsunuz. Mantık nedir?

Paris'teki üniversitenizden alındığında Yahudi gibi görünmüyordunuz konuşmuyordunuz, hatta düşünmüyordunuz bile. Ve bizimle buraya tıkdınız.

Mantık bunun neresinde?

Çılgınlığın hüküm sürdüğü bir dünyada mantık ne işe yarayabilir?

Karar hâkimlerin oylarına bırakılacaktır. Özür dilerim, bilgili hâkimler... Oğullarım hakkında yanılıyor muydunuz?

Her şeye rağmen hiçbir umut yok mu?

Hayır. Buna alışmalısın. Geliyorlar mı?

Hayır, öylece geçiyorlar!

Hâkimler karar verecek.

266 Yazılar

Ben Yahudi değilim. Babamı hiç tanımadım. Bir Yahudi olduğumu bilmiyordum. Ben bir bebekken ölmüş. Annem ise iyi bir Alman'dı. Tekrar evine geri döndü ve kızlık soyadını aldı. Her şey unutulmaya yüz tuttu. Okulda iyi bir çocuktum. Ve iyi bir baba oldum. Evlatlarım Hitler gençlerine katıldılar. Bir yıl önce Gestapo benim için geldi. Soyumu ilk o zaman öğrendim. Sıradan bir Alman'ım sanıyordum. Bir Alman'dım. Yahudilerden nefret eden bir Alman. Dininize dair bir şey bilmem. Burada öğrendim. Buraya gelmeden önce Tevrat kelimesini hiç duymadım. Ama ben tek değilim, bunu anlamak zorundasınız. **Yahudilerin pis, düzenbaz ve aykırı olduklarını öğrenerek büyüdüm.** Ve buraya gelişimde inandığım her şeyin doğru olduğunu gördüm. Bu yerde kaos var. Pis ve düzensiz. Yahudiler yüzünden olduğunu sanıyordum. Pislikten başka ne olabilir ki?

5000 insan için sadece bir tuvalet bloğu var. Mesele de bu. Bunun hata olduğunu mu sandın?

Sence Alman mühendisler birkaç boruyu hata sonucu mu atladı?

Hayır. Bunun yolu yok, buradaki hiçbir şey tesadüfî değil. **Pislik sistemin bir parçası.** Tıpkı çitler ve projektörler diğer şeyler gibi. Birer amaçları var. Bu insanlığınızı ve onurunuzu yok etmek için. Bizim insanlık ve onurumuzu. Sürecin bir parçası. Sıradan Almanlara bizi öldürecek dürtüyü sağlamak için sıradan Almanların düşündükleri gibi olduğumuzu göstermek zorundalar. Pis korkak ve Tanrı'sız. Buraya geldiğinde, sahip olduklarını alıyorlar ismini alıyorlar saçlarını kesiyor çocuklarını senden alıyorlar. Karını ve anneni de. Hatta dişlerini bile. **Seni insan yapan her şeyi alıyorlar. Tanrı'nızı da almalarına izin vermeyin. Ne kadar aptalca ve faydasız görünse de bu anlaşma sizin. Tanrı sizin Tanrı'nız. Hiç var olmasa bile. Onu koruyun. Elinizden alamayacakları bir şey olsun burada. Elimizden.**

Hâkimlerin sayısı 3'tür. Bu yüzden daima bir karar çıkacaktır. Karar ya tam birliktelikle ya da oyların çoğunluğu ile ortaya çıkar. Suçlama, Tanrı'nın Yahudi halkı ile yaptığı anlaşmayı bozması hakkındadır.

Bizi Mısır'dan çıkaran kimdi?

Sonunda akıllı biri. Bizi Mısır'dan Tanrı çıkardı. Başka bir soru: En başında bizler neden Mısır'daydık?

O zaman kıtlık vardı. Bizler de sığındık.

Kıtlığı kim yarattı?

Bu konuda pek bilgimiz yok ama... Kıtlığı Tanrı yarattı. O halde bizi Mısır'a gönderen de Mısır'dan çıkaran da Tanrı'ydı. Kesinlikle. Ardından bizi Babil'e gönderdi ve orada öğreneceklerimizi bize... Bizi Mısır'dan çıkarırken bunu nasıl yaptı?

Sözlerle mi, görüntülerle mi?

Mucizeyle mi?

Musa firavuna sordu... Peki firavun hayır dediğinde?

Veba başladı. Önce Musa, Mısır'lıların suyunu kana çevirdi. Daha sonra Tanrı, veba taşıyan kurbağalar vebalı sinekler vebalı böcekler yolladı. Tüm hayvanlarını kaybettiler. Veba giderek yayıldı. Ardından İsraili'lerin yaşadıkları yeri Goşen dışında her şeyi ağaçları, evleri yıkan dolular başladı. Firavun yine de razı gelmedi. Sonra çekirge sürüleri güneşi bile görülmez kıldılar. Ya sonra?

*Tanrı Mısır'ın yeni doğanlarını öldürdü ve bizleri Mısır'dan çıkardı. Yeni doğanların hepsini katletti. Firavun'un yeni doğan çocuğundan değirmendeki kölelerin çocuklarına kadar hepsini. **Hepsini katletti. Firavunu katletti mi?***

Hayır. Sanmıyorum, çünkü daha sonra... Hayır diyen firavundu ama Tanrı yaşamasına izin verdi. Onun yerine çocuğunu öldürdü. Tüm çocukları. Sonra İsraili'lerin kaçmasını sağladı. Mısırlıların altın, gümüş ve eşyalarını almamıza izin verdi. Ve sonra onları takip eden askerlerin hepsini boğdu. Sadece askerlerin izlemelerine engel olacak suyu kapatmakla uğraşmadı. Takibe başlamalarını bekledi ve sonra da yolu kapattı.

Peki ya sonra?

Sonra çöl. Ve ardından da vaat edilmiş topraklar. Vaat edilmiş topraklar boş muydu?

Yeni ve işlenmemiş miydi?

Hayır, orada... Aynen yazıldığı gibi Tanrı'n seni bir toprağa getirdiğinde tıpkı senden öncekiler gibi, eski halkları oradan göndermelisin. Senden daha kudretli ve daha büyük halklar olabilir. Onları yok etme pahasına defetmeli hiçbir anlaşmaya muhatap olmamalı ve onlara zerre kadar merhamet etmemelisin. Bize iyiliğini gösterdi. Bizler onun halkıyız. Ve bize kral Saul'u verdi.

-Peki Amalek halkı Saul'un halkı ile savaştığı zaman Tanrı'nın emri neydi?

Öğrencinize sorayım. Amalek'i yok et. Onu yıkımın lanetine uğrat. Saul'a merhamet göster, birilerini ayır dedi mi?

- Hiç kimseyi ayırma...

- Hiç kimseyi ayırma ve öldür. Kadınları, erkekleri bebekleri, çocukları, öküz ve koyunları develeri ve eşekleri öldür. Evet, Saul bunu yapmaya hazırlanırken yolda Kainim'lerle karşılaşır. Ama bunlar Amalek halkı değildir onlarla bir çekişmesi yoktur onlara kaçmalarını salık verir. Peki ya Tanrı'mız Saul'un merhametinden, adaletinden memnun kalmış mıdır?

Hayır, kalmadı. Saul tüm hayvanları katletmemeye ve kendi halkını doyurmak için kullanmaya karar verdiğinde Tanrı sağduyusundan ve düşüncesinden memnun oldu mu?

*Hayır. Hayır, memnun olmadı. Dedi ki: "**Sen Adonai'nin sözlerini reddettin. O yüzden o da seni kral olarak reddediyor.**" Bu yüzden Samuel, Tanrı'yı memnun edebilmek için Kral Agag'ı öne getirdi ve Gilgal de onu Tanrı'nın önünde parçalara ayırdı. Saul'dan sonra Batsheba'yı alan Davud geldi. O Hititli Urîah'ı öldürerek karısını kendisine eş olarak almıştı. Yine Tanrı'nın rızasına karşıydı. Tanrı Davud'u bunun için yargıladı mı?*

Bir bakıma bu... Batsheba'ya saldırdı mı?

- O hikâyenin başka...

268 Yazılar

- Adonai dedi ki: **"Bana günah işlediğin için, çocuklar ölecek."** Önceden çocukları kim cezalandırır diye sordunuz. Tanrı yapar. Peki çocuklar aniden, acısız, merhametlice mi ölmüştür?

12. Bölümden öğrendiğimiz kadarıyla... 7 gün. Çocuklar acılar çekerek ölmüşlerdi. Bu arada Davud kendini parçalarcasına çaresizlik içinde Tanrı huzuruna çıkarak ne kadar pişman olduğunu anlatır. Tanrı dinlemiş midir?

Çocuklar ölür. O çocuklar Tanrı'yı adil bulurlar mı?

Amalek'ler Adonai'nin adil olduğunu düşünmüşler midir?

Mısır'daki anneler, o anneler Adonai'nin adil olduğunu düşünmüşler mi?

Fakat Adonai bizim Tanrı'mız, o kesinlikle...

Mısır'lıları yaratan Tanrı değil miydi?

Onların nehirlerini de ekinlerini de yaratan o değil miydi?

O değilse kim yaptı?

Ne?

Başka bir Tanrı mı?

Cezalandırılmak için ne yaptılar peki?

Aç kalmak, korkmak katledilmek için?

Amalek halkı, Mısır halkı Adonai onlara sırt çevirdiğinde ne hissetmiş olabilirler?

İşte böyle. Bugün bir ayırım yapıldı, değil mi?

Davud Moabat'ları yendiğinde ne yapmıştı?

Onları sıralar halinde yere yatırdı. Ve bir sıranın yaşamasına, ikisinin ölmesine karar verdi. Bizler birer Moabat olduk. Amalekler için gerçek neydi öğreniyoruz. Onlar Adonai'nin elinden soykırıma uğradılar. Onun amacı için öldüler. Tıpkı bizim gibi çöktüler. Tıpkı bizler gibi onlar da korkuyordu. Peki ne öğrendiler?

Öğrendikleri Adonai, yani ulu Tanrı'mız bizim Tanrı'mızın iyi olmadığını. Hiç de iyi olmadığını. Asla da iyi olmamıştı. Sadece bizim tarafımızdaydı. Tanrı iyi değildir.

Başlangıçta insanı yarattığına pişman olup tufanı yarattığında nedendi bu?

Yok edilmeyi hak edecek ne yapmış olabilirler?

Tümden bir katliama uğramak için ne yapmış olabilirler?

Bu kadar kötü ne yapmış olabilirler?

*Tanrı iyi değil. İbrahim'den oğlunu kurban etmesini istediğinde İbrahim'in hayır demesi gerekirdi! Tanrı'ya adaletin sadece bizim yüreklerimizde olduğunu öğretmeliydik. Onu öylece ortada bırakmalıydık. O iyi değil, o sadece güçlü ve sadece bizim yanımızdaydı. Buraya getirilirken çoğumuz trenle getirildik. Bir asker beni tokatladı. Kemerlerinde yazılı olan şu: "Gott mit uns" **"Tanrı bizimle." Hangimiz olmadığını söyleyebiliriz burada?***

Belki de öyle. Bunun başka açıklaması var mı?

Burada gördüğümüz nedir?

Onun gücü onun haşmeti, büyüklüğü. Tüm bunlar var ama bize karşı artık. O hala Tanrı ama bizim Tanrı'mız değil. Artık bir düşmana dönüştü. İşte anlaşmaya olan da bu. O başka biriyle yeni bir anlaşma yaptı. Şimdi de gaz odalarına giriyoruz. Yani, onu suçlu buldular. Tanrı'yı suçlu buldular, evet. Anlaşma ihlal edilmişti. Bizimle olan anlaşmasını o bozmuştu. Her gün burada 6.000 kişi öldürülüyordu.

Dikkat! 39024. 38483. 38497. 38511. 38532. Beni çağıracağını sanıyordum, oğlumu çağırды. - Şanslısın. - Lütfen. Ben hazırım. O ise değil. Lütfen, bunu benim için yap. Beni gönder. Onu değil! 38562. 38052. 38511. Hayır, bana bir bak, ben olamam. Ben gencim. İşe yarayabilirim. Onlarla birlikte beni nasıl alabilirler?

Mantıklı değil bu. - Mantık benim işim değil. - O zaman kimin işi?

Bence kartı yanlış okudunuz, lütfen kartlara bakın. Bakın şu kartlara. Sen. Ne olacak?

Şimdi ne yapacağız?

Artık Tanrı suçlu, şimdi ne yapacağız?

Şimdi dua edeceğiz.

Var olandan önce ve var olandan sonra sen yüce Tanrı'mızsın. Bizi topraktan var ettin, âdemin oğullarına bağışladın. Senin için 1000 yıl dün gibidir. Koğuştaki en iyi yer değil ama pislikten uzakta. Sonsuzluktan sonsuzluğa, dualarımız seninle. Büyüyen ekinde, doğan güneşte bana gelişini görürüm. Varlığından olanlar büyür ve daima yeşerir.

Bir kavminin 70 yılı, arşa değen ekinler biz kullarının azığı, katığı şifa dağıttığın ihtiyarlar kullarına kucak açan ermişler, evlat doğuran analar sana sığınır, senin adınla yola çıkar ve yine senin merhametinde can verimiz. Topraktan geldik, toprağa gideceğiz. Senin öfken ve gazabından kim kurtulabilir?

Kimin kudreti yeter boyunduruğundan çıkmaya?

Gazabınla yerle bir eder, ihsanıyla tohumları yeşertirsin. Sabahınla gün doğar, yeşerir büyür tüm canlılar. O nedenledir ki önünde eğilir, sana iman ederiz. Felaketinden korkar, yine merhametine sığınırız.

Peki duaları kabul oldu mu?

Biz hala buradayız.

*****

MARTİN BUBER VE TANRI TUTULMASI

Elis Simson/ 20 Şubat 2013

Geçtiğimiz kasım ayında dünyaca ünlü bir yoga eğitmeni olan Seane Corn'dan iki günlük bir eğitim alma şansım oldu.

“Off the mat and into the world” (“Minderden in ve dünyaya dal” diye çevirebiliriz) adlı aktivist organizasyonun kurucusu olan bu harika kadın eğitim sırasında bize bir hikâye anlattı.

Afrika'da mültecilerle çalışmaya gittiği bir seyahatinde, yokluğun ve açlığın ta kendisiyle karşılaşmış. Küçük yaşta hamile kalan kızlar, Batılı ailelere satılan çocuklar, AIDS, kendilerini satmaya hazır genç kadınlar ve kendilerini satmaktan bitap olmuş bedenler, çöple, pislikle, hastalıkla iç içe hayatlar, açlığa, susuzluğa ve yokluğa teslim olmuş ruhlar görmüş... **Bu hayat mı gerçekten, bu nasıl bir adalet diye sorgulamaya başlamış.** İnsanlara destek olmak için orada olduğunu unutup sıkışan nefesine, kararan kalbine ve onu aniden terk eden umutlarına odaklanmış... Utanmış, gitmek istemiş. İnsanlarla göz göze gelmekten kaçınarak hızlıca yürürken, küçük bir kız çocuğu elini tutmuş ve onun hızına yetişmeye çalışarak onunla beraber yürümüş bir süre. Bir an bakışları buluşmuş, kız çocuğu hafifçe gülümsemiş ve arkasına bakmadan uzaklaşmış.

“Ve o çöplükte, yaşamın sıfır noktasında bile Tanrı oradaydı. Ben nasıl bakacağımı unuttuğum sadece. O kız çocuğunun gülümsemesi Tanrı'nın kendisini hatırlatışydı” diyerek bitirmişti Seane Corn hikâyesini.

Burada nasıl bir Tanrı'yı kastettiği pek de önemli değil aslında, neye inanıyorsanız inanın, bu hikâyenin hepimize verdiği mesaj aynı aslında... İnanç çok kırılğan bir şey, bazen kaybedersiniz ve bulamazsınız. Bazen, bakmayı hatırladığınızda kolayca geri gelir. Bazen de zorlu bir arayışa çıkmak zorunda kalırsınız, hiç geri gelmeyecek bir şeyi arar gibi sanki...

Hayatın adaletsizliği karşısında hepimiz isyan etmişizdir. Suçlayacak birini, bir şeyi aramışızdır, telafi için yalvarmışızdır. Ve bize cevap veren sessizlik olmuştur.

Bu sessizlik anlarında bile inancını yitirmemek nasıl bir şeydir peki?

Zor zamanlarda, büyük felâketlerde, tarifsiz acılarda Tanrı nerde diye sormak ikiyüzlü bir kolaycılık değil de nedir?

Asıl inanç Tanrı'yı bu zor zamanlarda da olduğu gibi kabul edip ona inanmaya devam etmektir belki de?

İbrahim ve Eyüp'ün inançları gibi... Başlarına gelen onca felâkete rağmen inançlarını yitirmemek; tüm kederlerine rağmen inanabilmek...

Holokost, Yahudi teolojisini **'bundan sonra nasıl bir Tanrı'ya inanmalı veya Tanrı'ya nasıl inanmalı?'** sorularıyla sarsmıştır, hiç şüphesiz. Bu soruyla doğrudan hesaplaşan birçok düşünür ve teolog olmasına rağmen ben bu yazıda **Martin Buber**'den bahsetmek istiyorum.

1878'de Viyana'da doğan Yahudi düşünür, 1938'de Avrupa'yı terk edip bugünkü İsrail topraklarına yerleşerek Holokost dehşetinden sağ kurtulmayı başarmıştır. Kimilerine göre Buber, bu tarihten sonra yazdığı her şeyde bu olayla yüzleşmeye çalışmıştır, kimilerine göre ise Buber'in asıl meselesi, Holokost'a yol açan daha büyük bir sorunla, modern çağdan beri süregelen ama 20. yüzyılda zirveye ulaşan inanç krizi iledir.

Buber'in en önemli eserlerinden biri **Ben ve Sen (Ich und Du)** adlı kitabıdır.

Bu ben-sen ilişkisi Buber'e göre üç çeşittir:

1. İnsanlar arasındaki ben-sen ilişkisi,
2. İnsan ile şey arasındaki ilişkisi
3. Her ilişkinin temelinde yatan insan ile tanrı arasındaki ben-ebedi sen ilişkisi.

Buber insanın özünü oluşturan şeyin, diyaloga dayanan ilişkiye açıklığı olduğunu söyler. İnsan ilişkisel bir varlıktır, her daim ilişki kurmaya, diyaloga girmeye açıktır, hep bir ilişkiler ağı içindedir. **İnsanlar arasındaki bu ebedi ilişkinin temel modeli insanın Tanrı'yla kurduğu ben-sen ilişkisidir.** Şöyle der Buber:

'Her Sen dediğimizde aslında Ebedi Sen'e de hitap etmiş oluruz.' İnsanlar arasındaki ben-sen ilişkisi, ebedi sen'le olan ilişkisinden doğar ve nihayetinde ona varır, onda toplanır. İnsan, Tanrı'yla bir dostuyla konuşur gibi konuşur, insan Tanrı'yla diyalog kurmaya açık bir varlıktır. Tanrı'nın bu diyalogdaki yanıtı ise tüm evrendir; Tanrı konuşur ve tüm evren konuşur. Bu durumda 'sen' hem tek tek insanları, hem de kocaman bir dünyayı ifade eder. Ve ben, her 'sen' deyişimde bu dünyanın bir parçası haline gelirim. Dolayısıyla diyalog varlığımın devamıdır; ilişkiler ağının ve insanlığın temel koşuludur. Bu diyalog ise, her 'sen'de 'ebedi sen'i bulduğum bir diyalogdur.

Buber 1951'de *Tanrı Tutulması* adlı bir kitap yazar. Bu ifadeyi Holokost'tan önce de kullanmıştır aslında ama 1950'lerden sonra bu konuya daha çok eğilir. Bu ifadeyi 20. yüzyılda yaşanan inanç krizini tartışmak için kullanır. **'Dünyanın içinden geçmekte olduğu tarihsel çağ, tanrı tutulması çağıdır'** der ve bunu Kopernik Devrimi ile başlayan bir sürece, yaratan ile yaratıcının yer değiştirmesi sürecine bağlar. Yaratıcı aşkınlığını yitirmiş, içkinliğe hapsedilmiştir. Ebedi-sen'le diyalog kurma şekli bir 'şey' ile ilişki kurma şeklini almıştır. Ebedi-sen bilinemezliğini, kavranamazlığını, dolaylılığını kaybetmiş; bilinebilir, kuramsallaştırılabilir, akılcılaştırılabilir bir şey haline gelmiştir. Aslında bu çok da yeni bir tespit değildir, felsefe tarihinde birçok farklı şekilde adlandırılır bu teşhis: dünyanın büyüsünün bozulması, akılcılaştırma, şeyleşme, araçsallaştırma, yabancılaşma, aşkın Öteki'nin bastırılması gibi... **Modern çağ, Tanrı'yı insan tarafında yeniden yaratmıştır. Tanrı'nın sadece bir fikir olduğunu, varolup olmadığını bilinemeyeceğini öne süren Kant'tan, insanın yarattığı tek tanrılı kültürün yaratıcı enerjiyi baskıladığını ve bu Tanrı'yı öldürmek gerektiğini söyleyen Nietzsche'ye kadar tüm modern çağ, Tanrı'yı insanlaştırmaya, rasyonalize etmeye, dolaylılamaya çalışmıştır; oysa Buber'e göre Tanrı yaşayan bir varlıktır ve onun yaşama şekli bizim kavrayışımızın çok ötesinde olmasına rağmen Tanrı, insanın diyalog kuracağı bir 'sen'dir.**

Peki, Buber'e göre Tanrı, insanın ebedi diyalog içinde bulunduğu bir varlıksa, Tanrı'nın Holokost sırasındaki sessizliği ve eylemsizliği nasıl açıklanabilir?

İşte bu aşamada Buber'in kullandığı **'Tanrı tutulması'** metaforu devreye giriyor: Bildiğimiz gibi, güneş tutulmasında güneşe bir şey olmaz; güneşte bir şey gerçekleşmez. Tutulma dediğimiz şey dünya ile güneş arasında gerçekleşir. Aralarındaki ilişki kesintiye uğrar ve güneşin ışığı dünyaya ulaşamaz. **Tanrı tutulmasında da aslında Tanrı olduğu yerde durur, bir yere kaybolmamıştır; araya başka bir şey girmiş ve bizim onu görmemizi geçici olarak engellemiştir.** Yani tutulma ben ve ebedi sen arasındaki diyalogda gerçekleşmiştir. **TANRI VARLIĞINI ÇEKMEMİŞTİR, SADECE ÖYLE GÖRÜNMEKTEDİR; ÇÜNKÜ TANRI'YLA DİYALOGA YANAŞMAYAN BİR ÇAĞDA TANRI'NIN CEVABI, SESSİZLİK, YOKLUK, VARLIĞINI ÇEKİP ALMASI VE SAKLANMASI ŞEKLİNDE TEZAHÜR EDER. Tanrı'nın**

yaşayan bir varlık olduğuna inanan bir kişi için, Tanrı'nın kendini gizlemesine ve sessizliğine tanık olmak ne büyük kederdir...

Buber'in 'Holokost'tan sonra Tanrı'ya nasıl inanacağız?' sorusunu doğrudan ve açıkça ele aldığı iki metin vardır. Bunların ikisi de 1950 yılında kaleme alınmıştır. İlki

"Cennet ve Dünya Arasındaki Diyalog"dur; diğeri ise Buber'in Ernsz Szilagyı adlı genç Macar meslektaşına cevaben yazdığı bir mektuptur. Bu mektupta Buber tüm samimiyetiyle Tanrı'yı, sevdiğimiz ve güvendiğimiz bir dostu benzetir. Fakat sonradan işaretleri takip etmeye başladığımızda, tüm bu işaretlerle bizi aslında yanlış yönlendirdiğini ve kandırdığını fark ettiğimiz kötü yürekli bir kişiye dönüşmüştür. Peki, şimdi neye inanmalıyız diye sorar Buber; işaretlere mi, kalbimize mi? Buber ısrarla şunu söyler:

Tanrı yaşayan bir varlıktır, bizim yaratımız değildir. İnsan aklının oluşturduğu bir fikir, bir tasavvur veya toplumsal hayatı düzenlemek için geliştirdiği etik bir ideal değildir.

Buber'e göre İbrahim ve Eyüp bunun farkındaydı; bu yüzden de Tanrı'yı olduğu gibi kabul etmişlerdi (Zaten Tanrı da Exodus 3:14'te 'Ben benim' demez mi?), başlarına gelen felaketselere rağmen (ki zaten bunların kaynağı da Tanrı'dır) Tanrı'ya olan inançlarını kaybetmemişlerdi. Eğer Tanrı'nın sadece insan yapımı bir fikir veya etik bir ideal olduğunu düşünselelerdi, inanmak çok daha 'kolay' olurdu. İbrahim ve Eyüp çok kederliydi; çünkü Tanrı, etik ideallerle çelişir gibi görünmekteydi. İyi bir Tanrı değil gibiydi. Bu Tanrı'ya inanmak zaten başlı başına zordu. Tanrı ne İbrahim'e ne de Eyüp'e bir şey söyledi; yaptıklarının ardındaki mantığı anlatmadı, adaletinden bahsetmedi, sadece oradaydı ve konuştu. Bu ise, İbrahim için de Eyüp için de yeterliydi. **BUBER'E GÖRE TANRI ARTIK YALNIZCA KENDİNİ-GÖSTEREN BİR TANRI DEĞİLDİ, AYNI ZAMANDA KENDİNİ-GİZLEYEN DE BİR TANRI'YDI.** Kendini-gizlemesi de kendini-göstermesinin bir biçimiydi: sessizlik, tepkisizlik, eylemsizlik de bir ifşa türüydü. Tanrı'nın kendisini ifşa etmesi ve gizlemesi aynı bütüne ait, birbirinden ayrılmaz iki vecheydi. Şöyle der Buber:

"Tanrı, insanların onun vahiylerini, kendisini açtığı şekliyle, kendi ifşa yöntemleriyle takip etmesini arzular; fakat aynı zamanda kendini gizlediği zamanlarda da sevilme ister."

Tanrı artık gizlenerek gösterecektir kendini, susarak katılacaktır diyaloga ve eylemsizliğiyle açılacaktır insanoğluna. İşte bu yüzden de inanç artık kederi de içinde taşıyacaktır.

Buber, Szilagyı'ya yazdığı mektubun sonlarında, Auschwitz'den sonra Tanrı'yla diyalog şeklinde ilişkiye girmemizin artık mümkün olup olmadığını sorgulama cesareti bulur. Yanıtı olumludur:

Her tür rasyonel yetimizi bir kenara bırakıp, kalpteki hisse teslim olmalıyız ve ne olursa olsun, Tanrı'nın yeniden kendisini göstermesi, sözünü duyurması, bizi işaretleriyle yönlendirmesi ihtimali için Tanrı'yla iletişim kanallarımızı açık tutmalı ve onunla diyalog kurmaya çekinmemeliyiz.

Korkarak da olsa, kederli de olsa Tanrı'ya yaklaşmayı, onunla konuşmayı durdurmamak gerektiğine inanır Buber. Ebedi diyaloga açıklık ve Ebedi-senle kurulan diyalog insanlığın devamı için gereklidir; ve işte Holokost'un zora soktuğu da tam budur. Fakat inanmak isteyen için, Tanrı bazen bir kız çocuğunun o belli belirsiz gülümsemesine de saklanabilir. **İşaretleri okumaya açık olan herkes Tanrı'nın saklandığı yeri hissedebilir belki de...** Peki ya O orada mıdır, değil midir? Bu sorunun önemi var mıdır?

Kaynak:

<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=85936#.UScGnlcp9A>

I

Holokost: (Yunanca: Holókauston), Nazi Soykırımı, Yahudi Soykırımı, ya da Ha-Shoa (İbranice: השואה Felaket); Almanya'nın Nazi döneminde yaklaşık 6 milyon kişinin sistemli bir şekilde öldürüldükleri katliama verilen isimdir. **Yahudiler başta olmak üzere Sinti, Roman, Yenişler ve diğer**

“Çingene” denilen insanlar, Nazi aleyhtarı Almanlar, özörlöler, homoseksöeller, Yehova’nın Şahitleri, savaş tutsakları, Lehler ve diğer Slavlar da bu katliamın kurbanları olmuşlardır. Birçok akademisyen ise bu grupları Holokost’a dahil etmeyerek, Holokost’u sadece Yahudi Soykırımı olarak, Naziler olayları zaman zaman **“Yahudi problemine nihaî çözüm”** olarak tanımlamışlardır. Tüm Holokost kurbanları hesaba katılınca, hayatını kaybedenlerin sayısı, bazı akademisyenlere göre 17 milyon kişiye kadar çıkabilir.

PERSONA (1966)

Yönetmen: Ingmar Bergman

Ülke: İsveç

Tür: Dram

Vizyon Tarihi:18 Ekim 1966 (İsveç)

Süre:85 dakika

Dil: İsveççe, İngilizce

Senaryo: Ingmar Bergman

Müzik: Lars Johan Werle

Görüntü Yönetmeni: Sven Nykvist

Yapımcı: Ingmar Bergman

Oyuncular Bibi Andersson, Liv Ullmann, Margaretha Krook, Gunnar Björnstrand, Jørgen Lindström

Özet

Persona, Bergman filmografisinin en şaşırtıcı ve en aykırı parçası. Yönetmenin ustalığının ve modern sinemayı etkilemekle kalmayıp onu nasıl büyük ölçüde kendinden çıkardığının en güzel kanıtlarından biri. Sinematografisinin ustalığını bir yana bırakırsak, buradaki sinema dilinin günümüzdekinden geri kalan yanı yok. Sinematografi de işin içine girdiğinde Bergman fersah fersah öteye gidiyor. Kuralları kim koydu diye merak ediyorsanız işte size Bergman, sinemanın gerçek babası. Örneğin Lynch Mulholland Çıkamaz'ını yazarken bu filmi en az on kez izlemiş olmalıdır. Bir hemşire, konuşmayı reddeden, herhangi bir psikolojik rahatsızlığı olmamasına rağmen çevresiyle iletişimi tamamen kesmiş bir aktristin bakımını üstleniyor. İkisi bir yazlıkta birlikte zaman geçirirken, birinin sessizliği nedeniyle açılan kıskırtıcı ve korkutucu kişilik çukuruna diğerinin (hemşirenin) karakteri düşüyor ve kendini en ince detayları ile açık etmeye başlıyor. Ve bir süre sonra hemşirenin kendi karakteri yok olup tamamen aktristin karakteri içinde eriyerek şekil değiştiriyor. (bibi andersson ve liv ullman'ın oyunculukları mükemmel) Sessizliğin gücü, karakter olmak, oynamak, kişilik ve kadın kimliği (John Berger'in Görme Biçimleri'ndeki tezini hatırlamakta fayda var: özellikle kadınların kendilerinden beklenen kimlik ve içlerindeki gerçek kimlik arasındaki bölünmüşlükleri) üzerine bir başyapıt. peki bu insanın gerçek yüzü hangisi bunu saptayabilmek neredeyse imkansız. Kişilik bölünmesi bir insan evinde farklı dışarıda farklı davranabilir

Eleştirmenler Ingmar Bergman en iyi filmi olduğuna hem fikir elinize geçerse mutlak izleyin pişman olmazsınız.. 8.5 Her sabah uyandığımda hayata karışmak için özel bir çaba sarf ediyorum.. Yüzüme taktığım maske mi gerçek, yoksa altında saklı olan ve benim "ben" demekten çekinmediğim varlık mı.? Her şey sahte, gerçekten nasıl güldüğümü bile hatırlamıyorum.. Yüzüm, gülüşüm, bakışlarım önceden tasarlanmış, dış dünyadan korunmak için bir kabuk gibi kullanıyorum onları.. Sesime bile dayanmam mümkün değil, var olmak istiyorum ama varlığımın bedenimde bir basamak daha yükselemeyeceğini, öne çıkamayacağını biliyorum.. Kendimi gerçekleştirmek yerine "gerçekmişim gibi" davranarak devam edemem.. En iyisi susmak ve dinlemek, belki gerçekten dinlemeyi başarabilirsem insanların asla yapmadığı gibi başkalarının maskesini düşürebilirim, bir an bile olsa samimiyet ve masumiyet görmek için maskemin dilini kesebilirim.. Sustum artık, sadece dinliyorum, başkasını canlandırmaktan vazgeçtim, bana önce kendinizi, sonra da beni verin..

[Yorum: Chaplin: <http://www.turkcealtyazi.org/yorumlar/0060827/persona.html>]

1966 yılından sonraki sinemayı en çok etkilemiş ve hatta onu bizzat yaratmış olan filmlerden biri Persona. Ama burada örneğin bir Potempkin Zırlısı ya da bir Metropolis gibi ancak miras kağıtlarındaki yazı olabilecek, yapacağını yapmış sonra da hükmünü uzun zaman önce kaybetmiş bir anlatı göremezsiniz. Bergman'ın Persona'sı, bugün bile tüm yönetmenlerin hayalini süsleyebilecek ve yapıldığı anda tüm dünyanın önünde eğileceği gerçek sinema anlatısıdır. Yapıldığı yıl bir kesimin

takdirini toplamakla birlikte çok büyük bir kesim tarafından da acımasızca eleştirilmişti. Ne var ki sonrasında kuralları koyan filmlerden biri oldu.

Filmin ismiyle başlayalım. "Persona" tiyatrodaki oyuncuların kullandıkları maskeye verilen isim. Bu noktadan baktığımızda Bergman daha filmin ismiyle ve afişiyle beraber size nasıl bir yolculuğa çıkacağınızın ipuçlarını veriyor. Bir söyleşisinde: *"Bir gerçeklik krizi beni düşüncemi açıklamaya yöneltti. Gerçek nedir ve kişi ne zaman gerçeği söylemelidir? Cevabı o kadar güç geldi ki, sonunda gerçekliğin tek biçiminin sessizlik olduğunu düşündüm. Sonunda bir adım daha ileri giderek, bunun da bir rol bir cins maske olduğunu keşfettim. İhtiyaç duyulan şey bir adım ötesini bulmaktır"* der. Herşey, her konuşmamız, her hareketimiz yüzümüze taktığımız bir maske. Elisabet Vogler, bir tiyatro sanatçısıdır. Bir gün Elektra'yı oynarken aniden susar ve gülmeye başlar. Ertesi gün büyük bir sessizliğe kendini hapseder ve bir daha konuşmaz. *[Elektra mitolojide intikam karakteridir. Babası "Elis" şehri için kendi kızını kurban etmek zorunda kalmıştır. Buna kızan annesi babasını düşmanıya aldatır ve sevgilisiyle beraber öldürürler. Elektra da erkek kardeşine annesini öldürtür.]* Elektra, intikam, kurban ve aynı zamanda dişiliğe bir atıftır. Keza filmin başındaki karelerde kurban edilme sahnesinin bir açılımıdır. Bergman girizgâhı bir çekirdek nüvesi, bir fihriste yoğunluğunda hazırlamış. Başlangıç ve cast sahneleri teker teker ileride dallanıp budaklanıp bir ağaç haline geliyor. Esasında Bergman simgesellikten uzak olduğunu, uzak durduğunu söylese de izlenim ve düşlerle donattığı filmlerde simge ve betimlemelerin ve dahi teşbihlerin fazlasıyla olduğunu görebiliriz. Yaban Çilekleri'nde Borg'un uyanırken kendine söyleyemediği sözleri rüyalarında söylemesi, ölümden sonraki zamansızlığa işaret eden saatler, fedakarlığın bir simgesi olarak ekrana düşen çarmlıha gerilme, ölümün ve hayatın aynı kaynaktan beslendiğine işaret edercesine morgda uyanan bir çocuk ve daha ötesi ana rahminden annesinin kimlik kamaşasını hisseden ve ona dokunmak isteyen eller... Ve tabii ki ayrıntıdan genele geçiş yaparcasına gözümüzün önüne gelen kareler:

Film karbon lambasının elektrotlarının yavaşça iletkenleşmesiyle başlar. Sonradan gözümüzün önüne serilen kareler için Bergman bir söyleşisinden şunları söylemektedir: "Filmin başındaki montaj, kişisel durumumla ilgili bir şiire denk gelir." İhtiras ve fedakarlıklarımız, arzularımıza kurban ettiklerimiz, korkularımız, kirlenmiş saflığımız, oyunlarımız, çocuksuluğumuz geçer şiirde. Nedense film başlarken alakasız şekilde bir çağrışım oyununun içine düştüm. Işık çıktığında aklıma Can Yücel'in aşağıdaki mısraları geldi... Zaten ne diyor Bergman: "Kalkış noktamın, zihinle ya da simgecilikle çalışmak gibi bir şeyi yok; düş ve izlenimlerle, umut ve arzuyla, ihtirasla işim var." Bir bulmaca çözmüyoruz, ustanın düşlerine dokunmaya çalışan kör kibrit satıcıları gibiyiz/im.

Alakasız çağrışımları bir kenara bırakıp, alakalı çağrışımlarla yolumuza devam edelim. "Alma" İspanyolca ruh anlamına gelen diş (feminen) bir kelime, aynen "Persona"'ın diş olması gibi.

Yüz ruhumuzun bir aynasıdır?

Yoksa dev aynalarda gördüğümüz bir suretten mi ibarettir?

Gerçekliği "sessizlik" te arayan Bergman sanırım bu sessizliği bozmaya çalışan hemşire Alma'nın ismini lalettayin bir şekilde seçmemiştir. Belki de seçmiştir de tesadüflerin, kaosun bilinci bize bu detayı armağan etmiştir. Bilemiyorum... Bu bağlamda "Alma" karakterinin eğer masaya yatırırsak "Elisabet" in gerçeği ararken ki sergilediği duruşu, seçimi irdeleyen sorgulayan ve içten içe kemiren bilinçaltı gibi "Elisabet" i zorlamaktadır. Burada hastanedeki doktorun söyledikleri manidardır aslında:

"Var olmayı boşyere hayal etmek. Öyleymiş gibi görünmemek, gerçekten olmak. Uyanık olduğun her an tetikte. Başkalarına karşı sen ile yalnızken ki sen arasındaki uçurum. Baş dönmesi ve sürekli açlık, açığa vurulmak için. İçinin görülmesi için hatta parçalara ayrılmak ve belki de tümüyle yok edilmek için. Sesin her tonu bir yalan, her davranış bir aldatmaca, her gülümseme aslında yüz ekşitme."

"Baskalarına karşı sen ile yalnızken ki sen arasındaki uçurum."

Bana şaşı diyen bari badem gözlü olsa... Hayatımız boyunca insanların yüzlerindeki maskelerden şikayetçi olduk/m. Yalancılıklarından, yapmacık gülümsemeleri her yüzümüze vurduğunda biz de aynı

276 Yazılar

yapmacık tebessümleri fırlattık/m. Bazen alıp başımızı "Zerdüşt" gibi dağlara çıkmak istedik/m. Tüm dünyayla olan iletişimi kesmek, insanlardan, uzaklaşmak, eli eteği çekip halkın içinden kendimizle başbaşa kalmayı istedik/m. Yahut bazen o kadar kırılğan olduk/m ki kimseyle konuşmamayı, sevmemeyi, nefret etmemeyi tercih ettik/m. İğrendik/m, tiksindik/m aynadaki yüzüm(e)üze bakmadan, bize/bana yalan söyleyen tüm insanlardan.

Oysa herkes kendi yapmacıklığından, maskelerinden kurtarsa diğer insanları, herkes önce kendi evini temizlese, başkasına karşı değil kendine bir tepki olarak kapatsak kendimizi suskun bir hapisaneyeye bu dünya ne kadar da yaşanabilir olurdu. İşte Elisabet'in duruşunda da böyle bir ruhsal seçim var. Kendini kurtarmak için değil, başkalarını kendisinden kurtarmak için susmayı tercih ediyor.

"Ama hareket etmeyi reddedebilirsin. Konuşmayı reddedebilirsin. O zaman en azından yalan söylemezsin. Böylece düşünceye dalıp, kendi içine kapanabilirsin. Artık rol yapmaz, herhangi bir maske takmaz ve yalancı davranışlarda bulunmamış olursun. Sen öyle sanırsın. Ama gerçek inatçıdır. Saklandığın yer su geçirmez değildir. Yaşam dışardan sızar içeri. Ve tepki vermek zorunda kalırsın. Hiç kimse de bunun gerçek olup olmadığını, sen içten misin yoksa yapmacık mısın diye sormaz. Bu soruların önemsendiği tek yer tiyatrodur. Hatta orada bile fark etmez. Seni anlıyorum, Elisabet. Kendini bırakmanı, hareketsiz kalmanı hayali bir sistem içinde apatiye girmeni anlıyorum. Seni anlıyorum ve seni takdir ediyorum. Hevesin gecene, tüm ilgin bitinceye kadar bu rolü oynaman gerektiğini düşünüyorum. O an geldiğinde diğer rollerini bıraktığın gibi bunu da bırakırsın."

Evet gerçeğin, salt gerçeğin arayışında susmak dahi bir maskeden bir rolden ileri değildir. Gidilecek son nokta "eureka" değildir. Belki bir basamak yukarıdır fakat zirve değildir. Burada hemen bir geçiş yapmak istiyorum. İki usta arasında bu kadar paralellik gerçekten kayde değerdir çünkü. Tarkovsky "Stalker" 'da ölüm ve canlılığın açılımını bize verirken şu cümleleri sarfeder:

İnsan doğduğunda güçsüz ve uysaldır, öldüğünde ise, katı ve duyarsızdır. Bir ağaç büyürken hassas ve esnektir, ama kurduğunda ve sertleştiğinde ölür. Sertlik ve güç, ölümün refakatçisidirler. Uysallık ve güçsüzlük, varlığın canlılığının dışı vurumlarıdır. Çünkü katılaştıkça hiçbir zaman kazanmaz.

Bu cümleler başka bir yazıya saklanmış olsalar bile bir ustayı başka bir ustanın yorumuyla açmalı ve hiç olmazsa zihnimize küçük rüşvetler vermeliyiz. Bu nasıl bir rüşvettir ki bir inci tanesi gibi algı hazinemizin en nadide parçalarından biri olmuştur. Elisabet'in sertliği ve suskunluğu Alma'nın çocuksuluğu ve canlılığı ile kırılma noktasına gelişi işte bir kaç paragraf yukardaki cümlelerin sahibi olan doktorun (belki de Bergman'ın) onları kendi yazlığına, daha doğrusu Elisabet'in ve Alma'nın yalnızlığına/inzivasına göndermesiyle olur. Uzun süre bu soyutlamada başarılı olan Elisabet içeriye sızan, ağzı açık bırakılmış -ki bence burada mektubun ağzının açık olması alter ego dediğimiz ve dış dünyadan soyutladığımız bilinç altımızın bilinç ile olan bir kesişmesidir- bir mektup ile kırılmaya uğrar. Ve asıl bilinçlilik, farkındalık Elisabet'in canının bir cam kırığı ile yanmasıyla, -yani bir noktada ölüm korkusu ile- doruk noktasına ulaşacaktır. Ve film burada kopar.... **Maskeler düşer. Akıl ve ruh, bilinç ve bilinçaltı keskinleşir ve kesişir.** Elisabeth, Alma'nın dudaklarıyla konuşmaya; Alma, Elisabeth'in kulaklarıyla duymaya başlar. *"Bu önemli bunu konuşmalıyız..."* Evet gerçekten de önemlidir. Her şeyden önce maskelerin düşmesi için kendimizi çarmıha gelecek kadar ve tutkularımızı kurban edecek kadar cesur olmalıyız. Önce kendimize itiraf etmeli, kendimizi yargılamalıyız. O sahne... Beni alıp bitiren, öldüren oradan oraya savuran o müthiş monolog. Bunu konuşmalıyız diyorum ve burada bir parantez açıp kapatmıyorum. Fakat şu kadarını söylemeliyim yine ustanın kendi sözleriyle: *Dinlenen ve anlatılan şey aynı değildir.*

Erişim: <http://forum.divxplanet.com/index.php?showtopic=124120>

Bu yorumlardan sonra bizim ekleyeceğimiz mevzu ise zayıf yaratılışlı insanın kişiliğini koruması için bir ortağa ihtiyaç duymasındır. Bu bazen nefsi), şeytan(ı), bazen paralel sevgilisi -bunun erkek ve kadın olması bir çok kişi için farketmiyor-. İnsanın zayıf bir durumunu başkasında seyretmesi, haz alması, kişiliğin bölünmüş şekli olarak düşünülse de, bunu bir kaos olarak algılamalıyız. Bu durum dindarlarda Tanrıyı da kişiliğine ortak etmesi gibi olur. Bunun açmazları daha fazladır. İnsan hayatında ilk olarak kazandığı bencillik ve narsist durumları ileri yaşlarda hayatın çilesine tahammül etmekte zorlananlar için aralaması zor kapılar gibi olup sıkıntı ve endişe içinde olduklarını görebiliriz. Günahkârlarda bu durum daha bârizdir.

Niçin insan bir ikinci ortağı arar ve bulduğu zaman ferahlar?

Olgunlaşmak veya ham kalmanın bir mevkisinde kalan insanı, yıkıntıdan kurtaracak unsurlar az bulunuyor. Çare terk etmek ve sadece terk etmek. Unutmak veya unutturulmak.

*İnsan her şeyi terk etsede kendini terk edemeyeceği kesindir. Sûfi hayatın terk üzerine kurduğu sistemde **“terki terk etmek”** vardır. Bu kişiliğin bölünmesine engel olmak için gerekli bir mefhum mudur? Mesela affetmek için önce insanın kendini affetmesi mi gerekiyor?*

Safiye Erol bir gün hocasını ziyarete gittiğinde, uzun zaman görünmediği için sitem işitir. “Af buyurun efendim” sözleriyle özür dilemek ister. Hocası Ken’an Rifâî kuddise sırruhu’l-azîzin cevabı uzun zaman kendisini düşündürecektir:

“Ben affetmişim ne çıkar? Sen kendi kendini affet.”

[YARDIM, M. Nuri, Safiye Erol Kitabı, İst, 2003, 88]

Person’a insanı yücelten ve aşağılayan kompleks durumları dengeye getirmeye çalışmanın bir çabası olsa da yaratılıştta her zaman bir taraf ağır basar.

Ya iyisin ya da kötüsün; Ya O’sun, ya bu’sun; Ya tamsın, ya noksansın;

Kimse kimsenin yerine geçemediği gibi, yükünü de taşıyamaz. İnsan bencil yaratılmıştır. Her insan başak bir kişiliğin hiçbir zaman kopyası olamaz. Psikanaliz insanları belirli sınırlar içine sokmaya çalışsa da her insan yaratılışı yönünden diğer bir insana benzemeyecek kadar farklıdır. En güzel örneği parmak uçlarında gizlidir. Parmak uçları farklı olan insanların ruhlarını eşleştirmek mümkün değildir. (İhramcızâde İsmail Hakkı)

THE PERVERT'S GUIDE TO CİNEMA/ Normdışı Olanlar İçin Sinema Rehberi (2006)

UNE HISTOIRE DE VENT/Rüzgârın Bir Hikayesi (1988)

Rüzgâra Hükmedenler

Yönetmen: Joris Ivens

Ülke: Fransa, İngiltere, , Batı Almanya, Hollanda

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi: 09 Eylül 1988 (İtalya)

Süre: 80 dakika

Dil: Fransızca

Senaryo: Joris Ivens, Marceline Loridan Ivens

Müzik: Michel Portal

Görüntü Yönetmeni: Thierry Arbogast, Jacques Loiseleux

Nam-ı Diğer: A Tale of the Wind

Oyuncular: Henxiang Han Joris Ivens, Guilian Liu, Hongyu Liu, Zhuang Liu

Çeviri: neco_z

Özet

Joris Ivens'in filmografisine bakınca, bunca filmin tek bir sinemacının işi olduğuna inanmak güçtür. Bu sanatçı, ilk Avrupa avangard sinema akımının faal üyelerinden biriydi; ilk beş yıllık Sovyet Kalkınma Planı'nı (Konsomol), İspanyol İç Savaşını (The Spanish Earth-İspanya Toprağı) ve Amerikan "New Deal" (Yeni Görüş) programını (Power and Land-Güç ve Ülke) filme aldı; ve özünde sömürgecilik karşıtı olan ilk filmi çekti (**Indonesia Calling-Endonezya'nın Çağrısı**). Böylesi bir hayat kendi çelişkilerini de barındırıyordu; çok az sanatçı hem Uluslararası Lenin Ödülü hem de Fransız Legion d'Honneur nişanıyla ödüllendirildiğini iddia edebilir. Bu yüzden, sinemada birlikte çalıştığı karısı Marceline Loridan'la ortaklaşa çektiği son filmi Une histoire de vent'in, sinema tarihinin en zarif ve akıldan çıkmaz kişisel değerlendirmelerinden biri olması, duruma mükemmelen uygundur.

90 yıllık yaşamında on hayata yetecek denli olaya tanık olan bu "Uçan Hollandalı", kendisi için kavraması belki en güç olan konuya, kendisine çevirmişti kamerasını. Hayatı boyunca astımdan mustarip olan yönetmen, kendi yaşamını ve bütün yaşamları besleyen ve dünyada kendini rüzgâr olarak gösteren nefes üstüne bazı düşüncelerle başlar. Tıpkı Ivens gibi rüzgar da sınır tanımaz, doğası gereği halkları, kültürleri ve kıtaları birleştirir. Ivens'in araştırması, sonunda onu en önemli filmlerinden birkaçını çektiği Çin'e geri götürür. Burada, sırrını öğrenebilmek için, rüzgarın mitolojik temsilcisi olan Ejderha'yı aramaya başlar. Yolda karşısına engeller çıkar; bazı Parti yetkilileri çekim yapmasını engellemek için, son derece kibar bir biçimde ellerinden geleni yaparlar ve doğanın da bazen yönetmenin projesi için işbirliği yapmaya ikna edilmesi gerekir. Qin Hanedanı'nın muhteşem toprak savaşılarını filme alamayan Ivens ve Loridan, kendi savaşılarını yaratır; hatta onlarla Busby Berkeley'i (1930'ların unutulmaz müzikallerinin yönetmeni) andıran bir oyun bile sahneler. Loridan ve Ivens, belgesel, kurmaca, mitoloji, felsefe ve muziplik arasında gidip gelerek, bu son eserleriyle günümüze dek çekilmiş en muhteşem "serbest" filmlerden birini yaratırlar. Bu film, sinemanın gerçek yaratıcılarından birine adanmaya layıktır gerçekten.

Belgesel Filmden

Bu hikâyenin kahramanı yaşlı adam [Joris Ivens], geçen yüzyılın sonunda rüzgârı kullanmaya ve denizi ehlileştirmeye çalıştığı bir ülkede doğmuş. Elinde bir kamerayla, 20. yüzyılı gezmiş. Zamanımızın çalkantılı tarihine tanıklık etmiş. Ömrünün sonlarına doğru, 90 yaşında savaşılar atlattıktan ve çektiklerini gösterdikten sonra yaşlı film yapımcısı Çin'e doğru yola koyulmuş. Kulağa aptalca da gelse, niyeti görünmez rüzgârın görüntüsünü çekmekmiş.

*ON GÜNEŞ YERYÜZÜNÜ YAKMAKLA TEHDİT EDİYORDU.
YÜCE BABAMIZ, HOU YI'Yİ DOKUZ OK ATMASI İÇİN GÖNDERDİ.
DOKUZ GÜNEŞ ÖLDÜ.
YERYÜZÜ VE İNSANLIK KURTULDU.*

Nefes alıp vermenin gizemini araştırıyorum. Yaşlı bir astım hastasıyım. Uzun yoldan geldim. Gençliğimden beri, nefessiz kalmaktan korkuyorum.

İşte böyle. Sizin için, nefes alıp verme ölümü temsil ediyor. Uzun bir süre, nefesi karnında tutmalısın. Vücudunda dolaşmalı. Aradığın şey bu enerji, değil mi?

90 yaşındayım ve sadece akciğerimin yarısı çalışıyor.

Nefes alıp vermenin sırrı güz rüzgârının ritminde saklıdır.

Nefes alıp vermek hayatım için çok önemli.

. DAZU'NUN BUDASI BİN ELLE TESELLİ EDER VE BİN GÖZLE GÖZETLER

--

*SARHOŞ OLDUĞU BİR GECE, AY'A SARILMAK
İSTEDİĞİNDE İSYANKÂR BİR ŞAİR BOĞULDU.*

*ÖLÜM YIL DÖNÜMÜNDEN 1,000 YIL SONRA BİLE
BALIKLARA ATILAN PİRİNÇ ONU YEMELERİNE ENGEL OLUYOR.*

--

Ne arıyorsun yaşlı adam?

Sen kimsin?

Adım Chang'e. **Dokuz güneşe ok atan Hou Yi'nin eşiyim.** Bir gün sert kocamdan ve yeryüzündeki hayattan canıma tak etti. Yaşam iksirinden içtim ve Ay'a uçtum. Ancak, ne yazık ki Ay'daki yaşam Dünya'dakinden çok daha sıkıcı. **Beni kucaklayan bir rüzgâr yok burada. En ufak bir nefes bile yok. Hiçbir zaman rüzgâr esmiyor!**

-Bu çekilmez olmalı! Geceleyin sert bir rüzgâr yeryüzünde estiğinde Çin Seddi boyunca uğuldadığını duyuyor ve titriyorum!

--

Çok uzun yoldan geldim. Dilinizi konuşamıyorum. Çok yazık, değil mi?

Elini hissedebiliyorum. Elin parmaklarımı sıkıyor. Bu iyi, değil mi?

Seni anlıyorum. Ellerin dilini konuşuyoruz. Seni bekliyorduk. Seni bekliyorduk. Seni bekliyorduk. Bu maskeyi yapan adamla tanışmak istiyorum. Bu maske sana ihtiyacın olan gücü versin! Nedir bu?

Antik Çin'de, insanlar güneyde bir ejderhanın, kuzeyde de bir Anka kuşunun yaşadığını söylerlerdi. Evet, bu harika. Efsane bu. Okumuştum. rüzgâr, denizden bir ejderha çıkınca sonra da bir kuşa dönüşür. Bu maske Bu da benim eserim.

Bu 1930'dan kalan ilk filmim. Hava kötü. Yorgunuz. Devam etmek zor! Evet, devam edin! Yaşlı adam tepeye çıkabildi mi?

Yavaş. Yavaş.

280 Yazılar

*Ben Sierra Madre'nin rüzgârıyım. Seni dondurur ve ağlatırım. Ama beni arzuluyorsun. Çünkü ben seni var eden acıyım. Buğday tarlasının rüzgârıyım. Gülerim, gülerim, gülerim Sabah akşam gülerim. **Ben Yasak Daire'yim. İçeri adımını atanın nefesi kesilecek.***

- Ben fön rüzgârıyım.

- Karayel. Gotik Avrupa'nın Şeytanı.

-Van Gogh resmimi yapacağım diye kafayı yedi. Tunuslular bana Chili der. Mısırlılar hamsin. Ben korkunç samyeliyim. Ben El Nino'yum. Arjantin'in kaprisli, zalim çocuğu. Ne yazık ki sırrım asla anlatılmayacak. Sır saklayanları onurlandırın. Ben Bir Günlük Aşk'ım. Ben meltem rüzgârıyım. Bulutlar ve yağmur. Çin semalarında bir işaret. Ben Cadiz Camisi'yim. Ağır havayı şehirden kovarım. Yaratılışın ilk gününde denizler üzerindeki nefes bendim.

--

ÇİN JAPONYA İSTİLACILARLA SAVAŞ HALİNDE. 1938'DE JORIS IVENS TARAFINDAN ÇEKİLEN BİR FİLM. BÜYÜK ÇİN SEDDİ İSA'DAN 200 YIL ÖNCE İMPARATOR QIN SHI HUANG TARAFINDAN İNŞA EDİLDİ. 7,000 SAVAŞÇILI BİR ORDU. QIN SHI HUANG'IN MEZARININ KORUYUCULARI.

MÜZE GİRİŞİ. Salonda görüntü almak yasak. Alt salon için iznimiz var. Bay Wang'ı diğer odada beklemelisiniz. - Bay Wang. - Evet. Kendisi lavaboda. Aşağıya inebiliriz, değil mi?

İznimiz var. Bir rapor yazmak zorunda olduklarını söylediler. İmzanız lazım. İmzam. Hemen imzalıyorum. Bu yüzden sizi bekliyorlar. İşte Bay Wang.

MÜZAKERELERİN BİRİNCİ GÜNÜ. 8 noktadan çekim yapabilir ve toplam 10 dakika görüntü alabilirsiniz. Çekim 10 dakika mı sürecek?

8 nokta için mi?

8 çekim noktası için. Her nokta için 10 dakika mı, yoksa hepsi için mi?

Hepsi 10 dakika. Detaylar burada. Merdiven doğu kanadında. Bu bir dakika. - Ne kadar?

10 dakika mı?

- Bir dakika. 1. kazı bölgesinde 4 nokta için 4 dakikanız var. Duvarda bir noktada bir dakikanız var. Kazıda 2 dakikanız var restorasyon atölyesinde 2 dakikanız olacak. Toplamda 10 dakika. İmzalayamam. Bu imkânsız. İnsani ve profesyonellik açısından bu imkânsız. İmza atmak yanlış olacak. Ben yapamam. Burası da aynı. Film için farklı açılardan görüntülere ve hazırlanmak için zamana ihtiyacım var Elimde yeteri kadar görüntü yoksa 50 yıldır kameramanlık yapıyorum. İhtiyacım olan görüntülerin ne olduğunu biliyorum. Neye ve hangi görüş noktalarına ihtiyacım olduğunu biliyorum. Hepsini biliyorum. Benden yüksek kalitede bir film yapmamı bekleyen Çin Hükümeti ve halka karşı bu sorumluluğu nasıl üzerime alabilirim?

MÜZAKERELERİN DÖRDÜNCÜ GÜNÜ. *Sinema ve arkeoloji iki farklı sanattır. Çin'de, sanatlar arasında dağlar kadar fark olduğu söylenir. Birbirimizi anlamak çok güç. Sanatım ve ifade özgürlüğüm için savaş veriyorum!* Biraz şaşırıldı çünkü çok fazla yaptık. Bu on dakikayı doya doya kullanabilmek için güven ve cesaretinizin - 10 dakika. olmasını umuyor. MÜZAKERELERİN SEKİZİNCİ GÜNÜ. Böyle bakma. Yapamam. Burada uygun koşullar sağlanmış değil. Koşulları sağlayın. Yapamıyorsanız, söyleyin o zaman. Bunu yapamam. Hoşçakalın ve teşekkür ederim. Ekibimi alıyorum. 300 yuan. Ya al ya da bırak. 300'e satmam. Gerçekten hoşuna gitti. 300 ver senin olsun. 100, 200, 300 40, 50, 60 Ne kadar?

Diğerleri nerede?

Orada mı?

Güzel! Onları buldun! Harika! Teşekkürler! Bu kadar yeter, patron! Elinizde hiç heykel var mı?

Bu iyi! İşte orada. Bu iyi! İşte, evet! Orada! Yapacağız! Evet! Gidelim! Böyle iyi mi?

Bu doğru yerde mi?

Şimdi bize güzel bir baş lazım, şöyle bir general başı. Şiiri şimdi okumasını isterim. Yan'ın otları gök mavisi iplerle örülmüş gibi görünüyor. Dut ağacı dalı sen dönmeye can atarken eğiliyor. İşte tam o anda, yüreğim acıyor. Ve sen yaramaz bahar rüzgârı?

Burada odamda ne işin var?

Antik şiir okumaya alışık. Burada her şey yolunda mı?

Motor!

Rüzgârın görüntüsünü almakla deli olmalıyız. İmkânsız çekmek hayatta en iyi olan şeydir. Hayatım boyunca rüzgârı yakalamaya ve onu ehlileştirmeye çalıştım. Geldiğinde göreceksin. Kameralarla ehlileştirdik. Bunu beklemiyor. Çölde bir yerde uyuyor görünüyor. Brakalım gelsin.

--

Zhang, git bak bakalım şu kadın ne istiyor. Ne geveliyor?

Rüzgârı çağırmak için büyülü bir şekil çizebileceğini söylüyor. Çok masraflı olacağını söylüyor. Sor bakalım kaç para. İki vantilatör istiyor. İki vantilatör! İlginç. O halde ona iki vantilatör verin. Bu büyülü şekile inanıyor musun?

Hayır, o cadı. Sanırım bu bir çeşit büyü işi. Size söylemeliyim. 20. yüzyıl boyunca, ben Sonunda, büyüye inanıyorum. Mucizeler yaratan sadece bilim değil.

Büyük bir kum dalgasına ihtiyacımız var! Bırakın güneş her yanımızdan üzerimize gelsin! Bırakın sema düşeceğim diye korkutsun! Bırakın bulutlar öfkeden kararsın! Başka ne yapmalıyım bilmiyorum! Bu sakinlik! Her şeyin hareket etmesini istiyorum! Bu çölü yut ve yok et! Rüzgâr, sert es!

Bu ses de ne?

Geliyor Rüzgâr Bir dakika bekle, sana astımımı geri vereceğim!

Bir dakika bekle! Ne zaman istersem seni durdurabilirim.

YANLIŞ İDEOLOJİLERİN KÜLTÜRÜMÜZE NÜFUZ EDİŞİ

STEVEN J.M. JONES

*Medya kuruluşlarının çoğu, öncelikle refah yaratma amaçlı tasarlanmış ticari kuruluşlardır. Ticari çıkarlarını her şeyin üzerinde tutarlar. Bu şekilde olmayan çok az medya kuruluşu vardır ve onlar da zaten hükümetin finanse ettiği kuruluşlardır. **İnanmak istediğimizin aksine, bu kuruluşların kendi finansörlerini de memnun etmek gibi bir yükümlülükleri bulunur.***

Görev tanımı gereği, bizi çevreleyen dünya ve kendimiz hakkında bize bir şeyler söyleme ve demokratik bir toplumun fertleri olarak bilgilendirilmiş kararlar almamızı sağlama görevi medyanındır. Şimdiyse, gerçek duruma bakalım: Medya, insanlığın kendini içinde buluverdiği bağlantısız bir durumun aynası halini aldı. Haberler, güncel gelişmeler ve hatta diziler ve izlediğimiz reality showlar, bize yeniden farklı şekillerde yansıtılan "kutupsallık dini"ni -materyalizm, kin, nefret, cinayet, idolleştirme ve ayrılık- tetikliyor. Neredeyse tüm televizyon programları, tıpkı bir uyuşturucu gibi bağımlılık yaratıyor. Oturma odalarımızın çoğu, zaman merkezindeki medya telkinlerinden kaynaklanan bu tek boyutlu "Vaazlar", günlük yaşantılarımızdaki birçok olumsuz davranış özelliğini besliyor.

*Pembe dizileri bir yana bırakırsak, izlediğimiz haber ve güncel programların gerçek olduğuna inandırılıyor. Bu çoğu zaman tam da bu şekilde oluyor. Haberler giderek seçilmiş bir azınlık tarafından belirleniyor. Küresel medya sahiplerinin bizim iştitemiz ve görmemiz istediklerinin dışında görüşlere sahip olanlar ise, kendilerini, görüş ve bilgilerini sunabilecekleri bir platformdan yoksun halde buluveriyorlar. Hükümetler ise, sadece çok güçlü bir kesimin oturma odalarımıza erişim imkânı edinmesini sağlıyorlar. Bunun için de, sokaktaki vatandaşın erişemeyeceği yüksek lisans bedelleriyle yayın frekanslarını satın alanlar üzerinde denetim kuruyorlar. **Bunun sonucunda, tüm kalkınmakta olan ülkelerde gördüğümüz haberler -özellikle Anglo-Sakson etnisitesine bağlı olanlar neredeyse tamamen aynı oluyor; hatta kelimesi kelimesine, görseli görseline kadar aynı.** Bunun ardında da bir amaç var: bugün medyanın küresel kurumsal imparatorluklarının giderek daha da büyümesi ve güçlenmesi; bu süreçte karşılına çıkan küçük oyuncular da yiyip yutmaları. Çıkarları kontrol eden seçilmiş bir azınlık ise, kamuoyunu, büyük ölçekli bir aldatmaca ile şekillendirmek suretiyle demokrasinin şeklini etkin şekilde bozuyorlar.*

İzlediğimiz haber bültenleri, bu sözü edilen elit tabakanın arzu ettiği sonucu sağlamak için gereken yöne doğru dikkatimizi çekiyorlar. Kutupsallıkları artırıyor ve büyümesi için gereken ivmeyi sağlıyorlar. **Nefret ve "ben bilirimcilik" hisleri, denge yoksunluğu ve haber bültenlerinde gerçekliğin saptırılması ile birleşince, mücadele vereceğimiz / veya daha şimdiden mücadelesini verdiğimiz savaşlar için "erkek gücü" sağlayacak yakıtı temin ediyorlar.**

Televizyonun topluma ilk nüksettiği zamanlarda, diktatör nitelikteki insanlar, kamuoyunu şekillendirmek üzere kesintisiz ve mükemmel bir araç bulmuş oldular. Bunu da, izlediğimiz haberler ve programları filtrelemek suretiyle, sahne ardından yapmaya çabaladılar. **Televizyonda halka yönelik ilk yayının Adolf Hitler tarafından Münih'te açılışı yapılan Olimpiyat Oyunları olması ilginçtir.** Hitler, bu yeni iletişim aracının devasa potansiyelini anlamıştı. Özgürlük, bir halk için en güçlü özgürlük aracı olabilir; ancak aynı zamanda en güçlü propaganda aracıdır da.

Akşam yemeği sırasında veya hemen sonra, ortalama bir ailenin dayanabileceği

oranda şiddet içeren bir haber göstermek, "doğru muhabirlik" olarak kabul ediliyor. Bu şiddet, neredeyse her zaman için, hukuk ve düzeni teşvik etmeye veya kamuoyunu ülke dışındaki bir anlaşmazlığa ilişkin şekillendirmeye yönelik olarak görülüyor. **Milletlerimizin dünya çapında bu zamana değin maruz kaldığı şiddetin derecesini öğrensek dehşete kapılırdık ve derhal, bizi yöneten insanlara karşı ayaklanırdık. Ancak, ne yazık ki bu açıklayıcı görüntüler bize gösterilmiyor.**

Propaganda, tam da istenildiği yöne doğru görüşümüzü yönlendiriyor. Rahatsız edici, öfke dolu, korku uyandırıcı görüntüler norm haline geliyor ve bunlar çoğu zaman bizi saf dışı bırakmak gibi bir önyargı üzerinden şekillendiriliyor. **Medyayı bugünkü haline getiren şey, ruhsal açlığımız ve sonu gelmeyen isteklerimizdir. İçimizden çoğumuz için, bizi en çok heyecandıran rüyalar, sahip olmayı en çok istediğimiz ürünle ilgili.** Çoğumuz için, günümüzün en heyecan verici etkinliği, posta kutumuza gelen ve satın alabileceğimiz şeyleri içeren rüyalarla dolup taşan bir mail olabiliyor. **Kanallar tamamen reklam odaklı.** Medyanın sağladığı bilgi, alınan satılan türden bilgiler.

Ancak bu durumun dünyamız üzerindeki gerçek etkilerini henüz tam anlamıyla algılayabilmiş değiliz. Medya, karar vermemiz için bize gereken bilgiyi sağlayan bir araçtan çok daha fazla bir anlam ifade ediyor. Daha büyük bir sefalet üretmemizi sağlayan yepyeni ham maddeleri, bize bizzat medya temin ediyor.

Bir hikâyenin haber değeri taşıyıp taşımayacağını belirleyen temel etmenlerden biri; bu hikâyenin yaratacağı ilgi düzeyidir. ***Bir hikâye ne kadar ilgi çekici olursa, insanlar onu daha fazla seyrederek; bu da televizyon kanalı için reklam geliri artışı anlamına gelir.*** Birbirimizi neredeyse birer rakip olarak görmeye şartlandığımız için, bir başka insanın acı çekişini görmekten heyecanlanıyoruz; bir taraf belirleyip, bizim tuttuğumuz tarafın kazanmasını izliyoruz. İşbirliği öykülerine ise, pek sık rastlanmıyor; zaten pek de popüler değiller. Aslolan, rekabeti izlemek. **Ekranlarda işbirliği vakaları gösterildiğinde ise, bu genellikle bir takımın diğerine, bir ordunun ötekisine karşı işbirliği şeklinde tezahür ediyor.** Bu ise, gerçek anlamda bir işbirliği sayılmaz. Hakiki işbirliği denildiğinde, tek bir takım, tek bir insanlık ve tek bir evren kastedilmeli; yoksa bir bütünün herhangi bir unsuru değil.

Doğal yaşamla ilgili gösterimlerde bile, tabiatta işbirliğinin olmadığı, hayvanların olmaları gerektiği gibi var oldukları öğretiliyor bizlere: yani, cinsiyetler arası sürekli bir savaş hali. ***Hayvanlara dair kendi öznel değerlendirmelerimizi empoze ettik; bu sırada da hayvan krallığı gerçekliğine gözlerimizi kapattık. Hayvanları doğal ortamında gösteren bir program izlerken, hayatın da bir savaş olduğuna inanmak istedik.***

Hayat, sürekli devam eden bir avlanma ve avlama haliydi. Gerçek doğal yaşamı deneyimleyenler -ki bunlar sadece bir avuç insandır-, bunun bir yanılsama olduğunu gayet iyi biliyorlardı. **Film yapımcıları, bu heyecan verici sahneleri yakalamak için aylar ve bazen yıllar boyu sabredip bekliyorlar.** Hayvanların güvenliklerini sağlarken istifade ettikleri barış ve özgürlük ortamının bir benzerini biz hayal dahi edemiyoruz. **Avcı hayvanlar, ancak gereksinim duyduklarında avlanıyorlar; genellikle de aşırı olanı veya zayıf olanı avlıyorlar.** Dahası, hayvan krallığında cinsellik ve bunun ifadesi, düşündüğümüzden oldukça farklı: renkli, çeşitli ve doğal. Bizim için televizyon ekranlarında hayvan davranışlarını yorumlayanlar, çoğu zaman kendi sosyal inanış sistemlerinin etkisinde kalıyorlar; Öznellikleri, dinsel inanışlarıyla - çoğu zaman Hıristiyanlık ve Musevilik tetikleniyor. Medya kuruluşlarının çoğu, öncelikle refah yaratma amaçlı tasarlanmış ticari kuruluşlardır. Arzu edilebilir bir program içeriği (ürün) satma ihtiyacı içerisinde olup, ticari çıkarlarını her şeyin üzerinde tutarlar. Bu şekilde olmayan çok az medya kuruluşu vardır ve onlar da zaten hükümetin finanse ettiği kuruluşlardır. İnanmak istediğimizin aksine, bu kuruluşların kendi finansörlerini de memnun etmek gibi bir yükümlülükleri bulunur. Bu medya sektörü, özel bir siyasi kesimin oyuncularını kendine çekme derindedir ve bu siyasi kesimin varlığını (yani, işini gücünü, finansal geleceğini ve emeklilik primlerini) sürdürmesi tek bir yanılsamaya

284 Yazılar

bağlıdır: bizim çok daha sıkı yönetilmemiz, çok daha sıkı denetlenmemiz ve çok daha sıkı kısıtlanmamız.

Devletin sahip olduğu medyada siyasi açıdan sola yatkın bir kesim; özel sektörün sahip olduğu medyada ise sağa yatkın bir kesim bulunuyor.

İşte bir kez daha kutupsallık haliyle karşı karşıyayız. Önemli olan siyasi yönelimin yönü değil, bizzat kendisidir. Bu yönelimin sonucunda, insanlar birbirlerine karşı kışkırtılırlar. (Hiç söylemeye bile gerek yok; dini kesimlerin desteğini alan medya kuruluşları, o kesimler adına konuşurlar; bu kuruluşların benimsedikleri metotları bir kez daha yinelemek ise, zaman kaybından öteye geçmez.)

Medyanın bizden inanmamızı istediği şeye harfiyen inanıyoruz. Medyanın evlerimize ve beyinlerimize girmesine izin vermek, bizim için değil, onlar için bir ayrıcalık sağlıyor. Bilinçli bireyler olduğumuzda, filtrelemeyi de öğreneceğiz.

Medya günümüzün sorunları ve meydan okumalarıyla ilintili haberler yayımlıyor; ancak bu haberlerin yayımlanma şekli, büyük ölçüde yüzeysel. Medya, doğru şekilde bilgilendirildiğimiz şeklinde bir yanılşamayı empoze ederek bizleri aslında yanlış bilgilendiriyor. Terörizm, depremler, sel baskınları ve açlıklar hakkında hikâyeler işitiyoruz. **Görünmez bakteri ve virüs dünyasının gerçekleştirdiği ve giderek artan saldırılar karşısında zayıflığımızı hissediyoruz.** Bu zayıflığın çözümünün de, ancak, medikal endüstrinin ardındaki büyük işletmelerin elinde olduğuna inanırız. Bu haber bültenleri ise, sürekli daha fazla korku pompalamayı başarıyor.

Her şey onlar ve bizle ilgili.

Hepimizin "korkması" gereken başka bir kabile, başka bir din, başka bir ülke, başka bir hayvan veya başka bir hastalık var.

Tek yapmaları gereken ise; bizim için bir şeyin kötü olduğunu bize söylemek.

Biz ise, derhal onlara inani veriyoruz. "Onlar", güvendiğimiz ve yönlendirmesinden yararlanmak istediğimiz baba figürüne dönüştüler.

Bu, bizim açımızdan ciddi bir hata; çünkü bu insanların çoğu son derece sorumsuz ve benciller. Bizim bizzat kendi kendimizi güçten düşürmemize, korkulara gark olmamıza, çekingenliğe bürünmemize yol açtılar.

Her an bir tuzağa düşürülebileceğimiz endişesini taşımamıza neden oldular.

Kendimize inanmaya karar verdiğimizde -ve ancak bu durumda kimse bizim düşmanımız olmaz. Kendimize inanmak, evrenin canlı ve zeki olduğu gerçeği karşısında gözlerimizi açmamızı sağlar. Evren "bize konuşur"; ancak bu konuşma, kelimelerle değil hislerle olur. Ve bu hisleri dinlememiz icap eder.

Şu an benimsediğimiz paradigmamız ise, ilkeldir; vatanseverdir ve tehlikelidir. Diğer ülkelerin ulusal sporlarına karşı tutumumuz, bu anlamda bir örnek teşkil eder. *Ulusal bir spor, vatanseverliği teşvik etmek üzere tasarlanmıştır; birçoğumuzun aslında bilmeden katkı sağladığımız sürekli ve uzatılmış bir savaş oyunudur bu sergilenen*

"Bu rekabetçi seyirci sporu aracılığıyla, fiziksel melekeleri yerinde olan bir avuç bireyin faaliyet alanını yaratmış bulunuyoruz. Bu denli yüksek performans standartlarını yakalayamayan veya iştirak etmeyi arzu etmeyen çoğunluk açısından, katılım salt seyirliktir.

Roma dönemi kolezyumunda gladyatörleri izleyen ilkel kalabalıklar gibi davranıyoruz. Bir kalabalığı peşinden en çok sürükleyen şey, mücadeledir. Sonuç ise, medya güdümlü toplumumuzun zindelik düzeyi, düşüşünü sürdürür."

Ticari reklamlar sırasında ise, çok daha kişisel bir düzeye inilmiş olunuyor.

Bilinçsiz bir kişiye bir şey satmanın en iyi yolu, söz konusu kişinin bu şeye sahip olmamasıyla bağlantılı birçok korkudan yararlanmaktır. (Sigorta, temizlik reklamları)

Bize çok daha fazla gençlik, güzellik, güç ve başarı vaat ediliyor, tüm bunlar ise, adil bir fiyat karşılığında bizim olabilir.

Bunun için gereken tek çaba ise, biraz alışveriştir.

Biraz daha fazla şeye sahip olma gereksinimi hiçbir zaman bitmez. Raftaki en son şeyi sepetimize doldurana kadar kısa dönemli bir duygu patlaması deneyimliyoruz; ancak bu sürecin yazılı olmayan bir güvencesi daha bulunuyor: eğer bu oyunun kurallarını takip eder isek, diğer herkesle aynı sona varacağız. **Bu da; büyük olasılıkla daha yaşlı, daha hastalıklı olmamız ve en sonunda ölmemiz olacak.**

Hatta bazen reklamlar bize cenazemizi bile önceden ödememizi telkin ediyorlar!

Tüm bunlar yeterince karanlık bir tablo değil ise, bir diğer boyuta daha bakmakta yarar var ve bu boyut neredeyse tamamen bizlerden gizleniyor. Sürekli daha fazla tüketme isteğimiz, maddi dengesizlikleri ve sefaleti günbegün körükleyen küresel makineyi besliyor.

Muhtemelen biliyorsunuzdur; ancak hatırlatmakta yarar var: eğer elektrik kullanımını, televizyonu ve hatta bu makalenin yer aldığı dergiyi satın alabiliyorsanız, şu anda insanlığın "şanslı" kesimi arasında olduğunuzu bilin.

Dünya üzerinde yaşayanların çoğunun böyle bir lüksü bulunmuyor; çoğu okuyamıyor bile (aptal olduklarından değil; okumayı öğrenme fırsatı edinemediklerinden). İnsanların büyük bölümünün tek bir endişesi var: bugün karınlarının doyup doyamayacağı. Birçok kişi için, bu zorlu durum doğrudan emperyalizmin, tamahkarlığımızın, ruhsuzluğumuzun sonucu.

En zengin milletler arasında bulunan bizler; yoksul ülkelerde yaşayan bir insanın ömründe bir kez tükettiği şeyi 15 ila 150 kez tüketmeye alıştık!

Bizim ucuz lükslerimiz, çoğu zaman "diğer yarımız"ın yaşadığı yerlerden geliyor. Bizim ucuz ürünlerimizi üretmek için (sadece **Nike ve Gap**'ten söz etmiyorum; aynı zamanda başka ürünler de var), birçok insan bir ay boyunca, Batılıların bir günde kazandığından bile az bir ücrete canlarını dişlerine takarak çalışıyorlar. Çünkü sofralarına ekmeğe götürebilmelerinin tek yolu bu. Bizim ucuz ürünlerimizden sağladıkları karlar ise, tamahkar Batılıların ve oligarkların avuçlarında kalıyor.

Belki de, bir avuç insana yönelik duygusal programlar aracılığıyla ilgimizi çeken parya şirketlere doğru kirli parmaklarımızı doğrultmak yerine, birey olarak gerçekten neye ihtiyaç duyduğumuzu araştırmalıyız. **Satın aldıklarımızla ilgili suçluluk duygusuna kapılmaktansa, belki de bir şeyin görünümü değiştiği gibi onu çöp kutusuna atmak yerine elimizde olanlara bakmalıyız.** Belki de elimizdekileri korumayı ve bozulduklarında tamir etmeyi öğrenmeliyiz. Toplum içinde bunları öğrenen kesimlere saygı duymalıyız. Genç jenerasyonun artık bu tür pratik, el becerisi isteyen şeylerle ilgilenmemesi ise, bizim açımızdan bir tehlike doğuruyor, içi yönetici dolu bir mutfakta bir porsiyon yemek dahi pişemiyor. Hükümet yetkilileriyle, müsteşarlarla, müfettişlerle dolup taşan bir topluluk, bir yandan daha fazla yasal düzenleme icat edip onları

uygulatma yollarını araştırırken, bir yandan da işlevsel, yaratıcı, üretici veya kendi kendini devam ettirebilen bir toplum oluşturamaz. Pratik yetenekler, gerçek dünyada sürdürülebilir bir ortam yaratmanın vazgeçilmezleri olacaktır.

Bireyler olarak, kendi kendimizle uğraşmak için önümüzde yeterince mücadele nesnesi bulunuyor. Çoğumuz, madalyonun öbür tarafında -yani Üçüncü Dünya denen boyutta- olan biten üzerinde az veya hiç denetim kuramadığımızı hissediyoruz. Koşu bandında adım adım ilerlerken aslında bu insanlara gereksinimlerini yeniden değerlendirmeye başlamaları için gerçek bir fırsat sunuyoruz. **Bir başka kişinin içinde bulunduğu kötü durumu bilemeyeceğimiz için, onların herhangi bir engelle takılmaksızın ilerlemelerine izin verecek kadar zekiyiz. Sosyal devrim, kalkınmakta olan dünyanın büyük bölümünde -özellikle de Güney Amerika'da- gerçekleşmeye başladı. Bu devrimlerin gerçekleşmesine izin vermek ve onları gözlemlemek, bizim çıkarımızdır.** Yoksa, onları yargılayarak veya onlara müdahale ederek bir yere varamayız.

Bugün dünyada birçoklarından ekonomik olarak daha iyi durumda olmamıza karşın, yine de, kalkınmakta olan ülkelerde yoksulluğun pençesindeki kitlelerden daha bağımsız sayılmayız. Çoğumuz soframızdaki yemeğin nereden geldiğini veya hangi koşullarda yetiştirildiğini bile bilmiyoruz. Altyapımız birkaç günlüğüne çöktüğü anda, Üçüncü Dünya'daki birçok insandan çok daha kötü bir duruma düşmemiz an meselesi olabilir. İnanmak istediğimizin aksine, altyapımız zayıf ve kırılabilir. Sürekli bakım ve tamirat yapılmasını gerektiriyor. Bir gün gelecek, doğal yaşamla işbirliğinin soframıza yemek getirmenin tek yolu olduğu gerçeğiyle bir kez daha yüzleşmemiz gerekecek.

Cep telefonları, ileri teknoloji cihazlar, hızlı arabalar ve ipekten elbiseler, sofrada yemek yerine geçmez.

Bir ürünü satın almanın yararları konusunda bilileri sürekli olarak bizi ikna ediyor; ancak bir süre sonra, aynı ürünün bir takım marazlara neden olduğu ortaya çıkıyor. **"Yaşam gücü edinmek için bu sigaraları için", "Daha genç ve sağlıklı bir görünüm için solaryuma gidin"** gibi. Sadece birkaç yıl önce, bu sloganlar adeta dillere pelesenk olmuştu. Şimdiyse gün geçmiyor ki karşımıza yeni bir istatistik sürülmesin ve sigaranın kötü olduğunu, solaryumun cildimize zarar verdiğini kanıtlamaya çalışmasın. Bağlantısızlık döngüsü ise bu şekilde tamamlanıyor: **onlar ne söyleseler, biz de onu satın alıyoruz.**

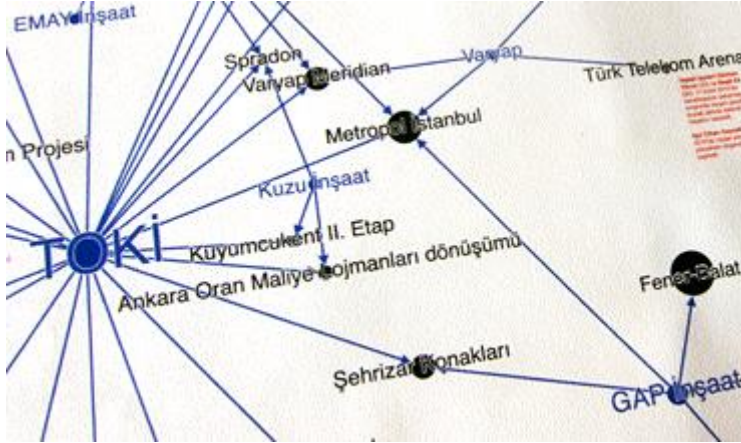
Medya, bu denli yanlış ideolojinin kültürümüze nüfuz etmesi için kullanılan bir araçtır. Medyanın bizden inanmamızı istediği şeye harfiyen inanıyoruz. Medyanın evlerimize ve beyinlerimize girmesine izin vermek, bizim için değil, onlar için bir ayrıcalık sağlıyor.

Günün birinde bilinçli bireyler olduğumuzda, beyinlerimize yönlendirilen kutupsallığı filtrelemeyi de öğreneceğiz. Kendi kendimize güçlendirildiğimizde, tam uyanış düzeyine doğru olan bireysel yolculuğumuzu gözlemleyip, kendimize çekidüzen vereceğiz. Elimizdeki en güçlü araç; düşüncelere dalmış olan zekâmızdır. Bu aracı kullanırsak, yeniden kendimizi düşünmeye vaktimiz olacak. Medya ve onun verdiği mesaj ise, bizim ortağımız olabilir. Kutupsallıktan kurtulan ve yeniden güçlenen bir medya, çevremize örülen dünya hakkında gerçek bilgiler sağlayabilir. Taraf olmak her zaman için muhalefetini de doğurur; dolayısıyla yeni açmazlar yaratır. **İnsanlık açısından günümüzde tarihin yeniden tekerrür etmek üzere olduğu bir durum söz konusu.** Bu süreçten sağ kurtulanların ise, önlerinde temel bir soruna yanıt vermek dışında hiçbir seçenek kalmayacak: sürdürülebilir gelişim sürecinde ilerlerken işbirliği mi, dürüstlük mü, yoksa merhamet mi baskın gelecek?

MÜLKSÜZLEŞTİRME AĞLARI

Kentsel dönüşümün sermaye-iktidar ilişkileri üzerine kolektif veri derleme, haritalama ve yayınlama çalışması

Mülksüzleştirme Projeleri

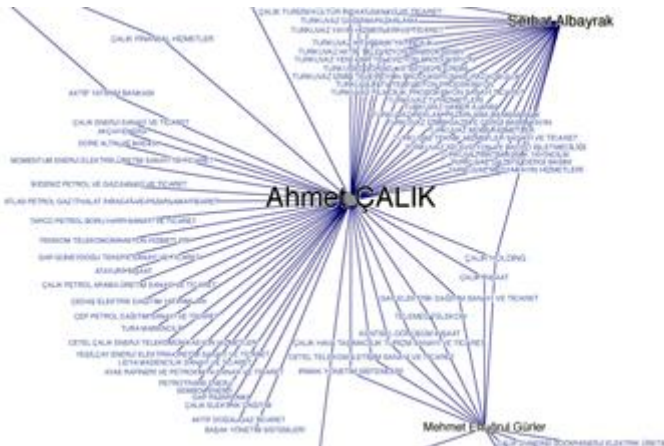

JPG Harita Etkileşimli Harita Veri Tablosu

'Kentsel dönüşüm' projelerini yapan şirketlerin diğer yatırımları neler? Bu süreçte devlet kurumları ve özel şirketler arasında halkı mülksüzleştiren ne gibi ortaklıkları kuruluyor? Halkın cebinden çıkan vergilerle toplanan kapital, kamusal mülkün yeniden inşası/işletmesi üzerinden hangi sermaye gruplarına aktarılıyor? 3. Havalimanı, 3. Köprü ve Ilısu Barajı (Hasankeyf) gibi mega projelerin yarattığı ekolojik, ekonomik ve sosyal yıkım hangi medya organları üzerinden sansürlenerek toplumsal hafızadan silinmeye çalışılıyor?

Bu ilişkiler haritasında projeler siyah renkle, bu projeleri üstlenen şirketler ise mavi renkle gösterilmiştir. Projeler değerlerine göre boyutlandırılmıştır. Şirketlerin sahip olduğu medya organlarının logoları doğrudan bağlantıyla gösterilmektedir. İnşaatlarda gerçekleşen iş cinayetleri ve kazaları kırmızıyla not düşülmüştür. Ayrıca şirketlerin 2020 Olimpiyat sponsorluğu mor, 13. İstanbul Bienali sponsorluğu da turkuaz renkle not olarak eklenmiştir. Harita, bir yazılım ile kendiliğinden organize olarak bu ilişkiler ağında merkezi aktörleri, dolaylı bağlantıları ve organik kümeleri ortaya çıkarmaktadır.

Mülksüzleştiren Ortaklıklar

JPG Harita Etkileşimli Harita Veri Tablosu

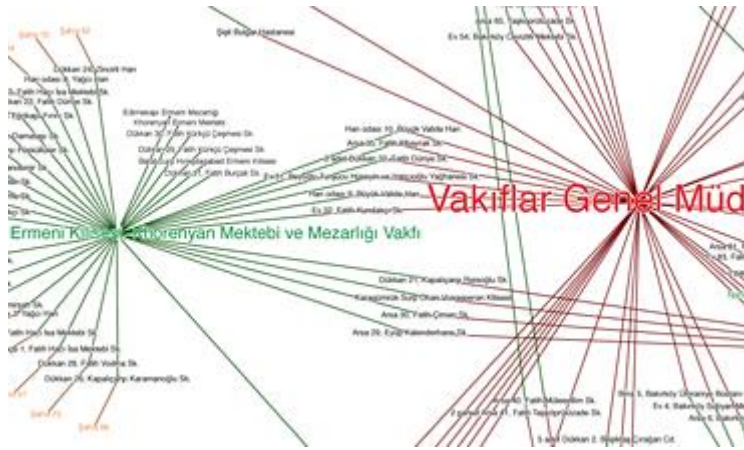
288 Yazılar

Mülsüzleştirme projelerini gerçekleştiren özel şirketlerin (altyapı, inşaat, mimarlık, enerji, emlak, turizm, kültür endüstrisi) yöneticileri başka hangi kurumların yönetiminde? Kamu eliyle dağıtılan mega projelerin yüklenicileri arasında ne gibi bağlantılar bulunuyor?

Haritada mülsüzleştirme projelerini üstlenen şirketler mavi, bu şirketlerin yönetim kurulu üyeleri siyah renkle gösterilmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin ortak olduğu diğer şirketler de mavi renktedir. Yönetim kurulu üyelerinin isimlerinin büyüklüğü haritadaki merkezîyet değerlerine göre verilmiştir. Harita, bir yazılım ile kendiliğinden organize olarak bu ilişkiler ağındaki merkezi aktörleri, dolaylı bağlantıları ve organik kümeleri gözler önüne seriyor.

Bilgiler İstanbul Ticaret Odası ve Ticaret Sicil Gazetesi kayıtlarından derlenmiştir.

Mülsüzleştirilen Azınlıklar

JPG Harita Etkileşimli Harita Veri Tablosu

Azınlıkların mülsüzleştirilme süreçleri sonucunda yok olan nedir?

Bu haritanın hareket noktası, Hazine tarafından el konulan ve 2011’de esas sahibi Galata Rum İlkokulu Vakfı’na iade edilen Galata Rum Okulu binasıdır. Amacımız, gayrimüslim vakıfların Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren devlet politikaları neticesinde yaşadıkları mülsüzleştirmenin görsel olarak anlaşılabilmesidir.

Haritada esas olarak Hrant Dink Vakfı’nın hazırladığı “2012 Beyannamesi İstanbul Ermeni Vakıflarının El Konan Mülkleri” veritabanından yararlanılmıştır.* Rum, Musevi ve Bulgar vakıflarına ilişkin veriler yakın zamanda basında yer alan haberlerden derlenmiştir ve bütünü göstermemektedir.

Haritada vakıflar yeşil, mülkleri siyah, el koyan kurumlar kırmızı ve tapuda mülkün sahibi gözüken şahıslar turuncu renk ile gösterilmiştir. Ağ haritasında, kendiliğinden organize olabilen bir yazılım üzerinde, bulunabildiği ölçüde gayrimüslim vakıflara ait taşınmazlar ile bunların sahiplik ilişkisi görülebilmektedir.

*“2012 Beyannamesi İstanbul Ermeni Vakıflarının El Konan Mülkleri” projesi verilerini kullanmamıza izin veren Hrant Dink Vakfı’na ve projede emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

Sıkça Sorulan Sorular

“Mülsüzleştirme” ne demek?

Mülsüzleştirme, bizlere - yani kamuya- ait olan kamusal alanlarımızı, bizlerin kararı sorulmadan kaybetmemiz demek. Bize ait olan arazilerin, binaların, meydanların, su kaynaklarının, sahillerin yine “bizler için” inşa ve/veya dönüşüm sürecine tabi tutulduğu söyleniyor, “kamu yararı”ndan bahsediliyor. Peki, gerçekten böyle mi? Örneğin, kuzey ormanlarının arazisinde havaalanı, köprü yapıldığında yeni bir “mülk”e mi sahip olacağız, yoksa ormanın katledilmesiyle mülsüzleşecek miyiz? Hali hazırda kullanımda olan akarsular ve dereler üstüne hidro elektrik santral (HES) yapıldığında o bölgede yaşayan halkın suyu devlet ve özel sermaye ortaklığıyla zorla elinden alınıyor, yani

mülksüzleştiriliyor. Ayrıca bu tesislerin işletmeleri 49 yıllığına özel şirketlere verildiğinde bu hala kamunun ve dolayısıyla halkın tesisi midir?

Mülksüzleştirme Ağları fikri nasıl ortaya çıktı? Ne zaman başladınız?

Mülksüzleştirme Ağları çalışması 6 Haziran 2013'de Gezi Parkı'nda konuyla ilgilenen kişilerin bir araya gelmesiyle başladı. Kentsel dönüşüm ve mega projelerini yapan ve yaptıran şirketlerin diğer projeleri nelerdir? Bu şirketlerin dahil olduğu ve orman, sahil, su gibi kamu kaynaklarını özelleştiren diğer projeler nelerdir ve bu projelerin ortakları kimlerdir? Bu projeleri üstlenen inşaat, müteahhit, mimarlık, emlak, turizm firmalarının ve taşeronlarının yöneticileri başka hangi kurumların yönetimindedir? Kentsel dönüşüm sürecinde kamu kurumları ve özel şirketler arasında halkı mülksüzleştiren ne tür ortaklıklar kuruluyor? Halkın cebinden çıkan vergiler, kamusal mülkün yeniden inşası/özelleştirilmesi/işletmesi üzerinden hangi sermaye gruplarına aktarılıyor? Bu ve benzeri iktidar-sermaye ilişkilerini açığa çıkaran sorularla ilgileniyoruz. Dolayısıyla bu ilişkileri tarayan, araştıran, bir araya getiren, yayımlayan bir işe kalkıştık.

Mülksüzleştirme Ağları çalışmasını yapanlar kim?

Gezi Parkı'nda bir araya gelen ve zamanla katılım ile büyüyen bir grup hukuçu, finansçı, akademisyen, sanatçı ve gazeteciyiz. Gönüllüüz, kimimiz ismini paylaşıyor, kimimiz anonim kalıyor.

Mülksüzleştirme Ağları nasıl yapıldı?

Veri tabloları, üç aylık bir çalışmanın sonucu halka açık bilgilerin derlenmesi ile oluşturuldu. İstanbul Ticaret Odası, Türkiye Sicil Gazetesi, şirketlerin kendi sitelerindeki bilgiler ve medya taraması sonucu derlediğimiz bilgiler doğrultusunda ilerledik. Yapılan iş, hâlihazırda var olan bilgiler arasında ilişkiler kurup bunları görünür, işaret edilebilir ve dolayısıyla tartışılabilir kılmak. Ulaşabildiğimiz verileri biraraya getirerek, haritalarımızı birleştirdik, mülksüzleştirmenin resmini beyan ettik.

Mülksüzleştirme Ağları çalışması yapılırken şöyle bir yol izlendi: 1) Türkiye'deki kentsel dönüşüm ve mega projelerden yola çıkıldı, 2) Bu projeleri yapan ve yaptıran şirketler ve kurumlar toplandı, 3) Bu şirketlerin dahil olduğu ve orman, sahil, su gibi kamu kaynaklarını özelleştiren diğer projeler ve bu projelerin ortakları eklendi.

Araştırmanın bu ilk aşamasında en büyüklerden başlayarak yaklaşık 200 proje ve paydaşları toplanmış oldu. Daha bir çok proje mevcut, çalışma devam etmekte, ve herkesin katkısına açık. Yeni veriler girildikçe diğer projeler ve şirketler de haritalara ekleniyor olacak.

Mülksüzleştirme Ağları'nı yapmakta amacınız nedir?

Kentsel dönüşüm kent yakın tarihi için yeni bir kavram değil. Özellikle son on yılda kentsel dönüşümün artçıl etkileri, mimari doku, mahalle mücadeleleri ve benzeri sayısız konuda bilgi üretildi ve üretilmekte. Lakin Gezi direnişi sürecini de tetikleyen kentsel dönüşüm politikaları bu bilgi birikimine rağmen çözülemeyen ciddi sorunlara gebe. Dolayısıyla Mülksüzleştirme Ağları çalışması kent konusunda çalışan tüm aktörlere bilgi ve veri ilişkiselliği kurma, veri tabanı oluşturma ve bir sivil soruşturma / hesap sorma etiği geliştirme çağrısı niteliğindedir.

Ayrıca kentsel dönüşümün mağdurlarını değil, faillerini ifşa etme amacıyla yola çıktık. Normalde görünmeyen ilişkileri somut bir şekilde işaret edilebilir kılmak, mülksüzleştirmenin büyük resmini ortaya çıkarmak amacındayız.

Ağ haritaları ne işe yarayacak?

Gezi ile başlayan süreçte en önemli ihtiyaçlardan bir tanesi bilgilenmek. Gerçek zamanlı bilgilendirmeyi (eylem yeri, doktor avukat internet ihtiyacı, olaylardan fotoğraflar ve videolar şeklinde) sosyal medya araçları çok iyi yapmakta. Ancak sadece gerçek zamanlı değil, geniş zamanlı bilgilenme ihtiyacımız da var. Örneğin iktidarı oluşturan ilişkiler hakkında, kentsel dönüşümün paydaşları hakkında, bu paydaşlar arası stratejik ortaklıklar hakkında... Problem sadece bir bakanın damadının bir holdingin ceo'su olması değil, çok daha derin bir ilişkiler ağıyla karşı karşıyayız, ve bunu

290 Yazılar

ancak beraber çalışarak ortaya dökülebiliriz. Mülksüzleştirme Ağları herkesin hepimiz için katkıda bulunabileceği bir tür geniş zamanlı bilgi edinme projesi.

Öncelikle Mülksüzleştirme Ağları kentsel dönüşümde iktidar ve özel sermaye arasındaki ilişkileri geniş boyutta gösteriyor. Haritalarda baktığımızda hangi aktörler merkezi hangi aktörler kenarda, şirketler arasında ne gibi kümeleşmeler var, bu merkezlerin kümelerinde hangi aktörler durmakta bunları okuyabiliyoruz. Bu haritalar birer referans olarak kullanıldığında bilgilenmenin hızlanabileceğini ve derinleşebileceğini düşünüyoruz.

Örneğin, internet sitesinde bir firma adıyla arama yaptığınızda bu firmanın aldığı ihaleler, ihale bedelleri, projenin ürettiği değer, şirketin diğer projeleri, yönetim kurulu üyeleri ve bu üyelerin ortak olduğu diğer firmalar, varsa inşaatlardaki iş kazaları-cinayetlerini ve yine varsa firmanın medya bağlantılarını görebileceksiniz. Bunlar hem görsel hem de yazılı olarak karşınıza çıkacak.

Haritalardan kim nasıl yararlanabilir?

Gazetelerde yazacağınız haberlerde ve makalelerde Mülksüzleştirme Ağları'ndan bilgiler ve görsel kullanabilirsiniz, ilişki zincirlerini hikayeletirmek, dolaylı ilişkileri tekrar tekrar anmak, merkezi aktörlere dikkat çekmek, haritadan kümeler alıp yorumlamak ve başka yaratıcı şekillerde kullanabilirsiniz. Ayrıca haber araştırmanızda bulduğunuz yeni verileri bizimle paylaşırsanız haritalara ekleyebiliriz.

Akademik ve diğer araştırmalarınızda referans verebilirsiniz, mevcut verilerinizle karşılaştırma yapabilir, beraber yorumlayabilirsiniz. Yine araştırmanızda bulduğunuz yeni verileri bizimle paylaşırsanız haritalara ekleyebiliriz.

Demokratik eylemlerde strateji taktik belirlemek için haritaları kullanabilirsiniz.

Sosyal medyada haritadan bilgileri birere tweet ya da video halinde hikayeletirerek paylaşım yapabilirsiniz.

Haritalama sistemi nasıl işliyor? Proje maliyetine ve aradaki ortaklıklara göre mi daha yakın duruyor düğümler?

Ağ haritası, bir yazılım ile kendiliğinden organize olarak ilişkiler ağındaki merkezi aktörleri, dolaylı bağlantıları ve organik kümeleri gözler önüne seriyor. Projeler değerlerine göre boyutlandırıldı. Birbiriyle sık ortaklık kuran şirketler yakın duruyor. Ayrıca bir çok şirket arasında sıkı ortaklık varsa bunlar ayrıt edilebilir bir küme oluşturma başlıyorlar. Sonra bu kümelerin merkezinde kimler var çeperinde kimler var, ve kümeler arasına köprü görevi gören şirketler, ya da yönetim kurulu üyeleri kimler görmeye başlıyoruz.

Haritada hangi projelere yer verdiniz? X-Y-Z niye yok?

Mülksüzleştirme Ağları çalışması yapılırken şöyle bir yol izlendi: 1) Türkiye'deki kentsel dönüşüm ve mega projelerden yola çıkıldı, 2) Bu projeleri yapan ve yaptıran şirketler ve kurumlar toplandı, 3) Bu şirketlerin dahil olduğu ve orman, sahil, su gibi kamu kaynaklarını özelleştiren diğer projeler ve bu projelerin ortakları eklendi.

Araştırmanın bu ilk aşamasında en büyüklerden başlayarak yaklaşık 200 proje ve paydaşları toplanmış oldu. Daha bir çok proje mevcut, çalışma devam etmekte, ve herkesin katkısına açık. Yeni veriler girildikçe diğer projeler ve şirketler de haritalara ekleniyor olacak. Örneğin Ankaralı şirket IC İçtaş çok büyük olduğu halde hakkında yeterli veri girilmiş değil henüz, diğer yandan Bienal sponsorlarından Eczacıbaşı grubu ise haritada mevcut.

Bu veriler her zaman güncel ve doğru mu?

Oluşturulan veri tabanına defalarca kontrol edilip teyit edilerek giriş yapılmakta. Her kaydın bir ya da birden fazla kaynağı verilmekte. Dolayısıyla kendiniz de kontrol edebilirsiniz.

Şu anda küçük bir grup gönüllü tarafından araştırma ve editörlük sürdürülmektedir. Aradığınız verinin güncel olmadığını düşünüyorsanız, bir güncelleme varsa kaynağını kontrol edip bize gönderirseniz çorbada sizin de tuzunuz olur!

Veri kaynaklarınız nedir?

Pek yakında bu siteden en güncel tabloları indirip kaynaklara bakabilecek ve kullanabileceksiniz. Bir eksik varsa tamamlamak için önerilerde bulunabilirsiniz.

Bu çalışmadan yola çıkarak ne gibi taleplerimiz olabilir?

İhale sisteminin şeffaflaştırılması. Hesap verebilen ve şeffaf devlet kurumları. Mesela Ankara şirketleri hakkında kayıt bulamıyoruz. Tekelleşmenin önüne geçmek için idari yaptırımlar.

Mülksüzleştirme Ağları devam eden bir proje ise, ne kadar daha sürecek?

[Bu daha başlangıç mücadeleye devam!](#)

Haritalara Nasıl katkıda bulunabilirim?

Hiç sormayacaksınız sandık! Haritaların güncellenmesi ve devamlılığı herkesin katkısına ihtiyacımız var. Haritayı inceleyin, gördüğünüz eksiklikleri girin. Sokakta yürürken gördüğünüz bir proje ilanının resmini çekin, mulksuzlestirme@gmail.com adresine yollayın. Unutmayın, kaynaksız bilgi girmiyoruz!

Haritaya nasıl veri gireceğiz?

Mülksüzleştirme Ağları çalışması katılıma açıktır, aşama aşama devam etmektedir. Beraber çalışmak isterseniz ya da kaynak verebileceğiniz veriler varsa bize bir email atınız mulksuzlestirme@gmail.com. Gönderilen veriler editörlerimiz tarafından en kısa zamanda kontrol ederek veri tabanına işlenecek.

Metro-yol inşaatının mülksüzleştirme haritasında işi ne? Bunun mülksüzleştirmeye ne alakası var?

Bu haritadaki her projenin “fiilen” mülksüzleştiren proje olduğunu iddia etmiyoruz. Ancak, metro projelerinin, yol inşaatlarının ve bunun gibi özellikle yüksek ihale bedelli projelerin nasıl finanse edildiğini - kredilerle - ve bu finansman planlarının/paketlerinin bizlere ne gibi ekonomik yükler getirdiğini düşündüğümüzde, bu tip alt yapı projelerini de göz ardı edemedik. Ayrıca bir otoyol yapılırken çevresinde yok edilen kamusal değerleri göz önüne alıyoruz.

Bienale neden katıldınız? Sponsorları arasında eleştirdiğiniz işleri yapanlar yok mu?

Burada önemli tartışma konusu bienale katılırsak işin ehlileşip ehlileşmeyeceğiydi. Ancak çalışma son derece literal bir araştırma ve bulgularını toplumsullaştırma işi, ilişkileri bir araya getirip yeni enformasyon üretiyoruz. Bu tür bir çalışmanın henüz bienal ya da başka bir etkinlik/kurum tarafından ehlileştirilebileceğini düşünmediğimiz için katıldık.

Mülksüzleştirme Ağları çalışması yapılırken şöyle bir yol izlendi: 1) Türkiye'deki kentsel dönüşüm ve mega projelerden yola çıkıldı, 2) Bu projeleri yapan ve yaptıran şirketler ve kurumlar toplandı, 3) Bu şirketlerin dahil olduğu ve orman, sahil, su gibi kamu kaynaklarını özelleştiren diğer projeler ve bu projelerin ortakları eklendi.

Araştırmanın bu ilk aşamasında en büyüklerden başlayarak yaklaşık 200 proje ve paydaşları toplanmış oldu. Daha bir çok proje mevcut, çalışma devam etmekte, ve herkesin katkısına açık. Yeni veriler girildikçe diğer projeler ve şirketler de haritalara ekleniyor olacak. Örneğin Ankaralı şirket IC içtaş çok büyük olduğu halde hakkında yeterli veri girilmiş değil henüz, diğer yandan Bienal sponsorlarından Eczacıbaşı grubu ise haritada mevcut ve “13. İstanbul Bienali” sponsoru olarak işaretli.

Ayrıca aramızda bizzat mülksüzleştiren bu firmalarda çalışanlar var, çalışmak zorunda. Bienalin haritayı yaygınlaştırmak için yararlı olacağını düşündük, artıları eksileri tarttık, kolektif olarak katılma kararı aldık.

Haritaya başka kategoriler eklemeyi düşünüyor musunuz? Mesela X-Y-Z bilgilerini de girseniz pek hoş olur.

292 Yazılar

Tabii, yakın zamanda projelere açılan davalar, bu süreçlere dahil olan mimarlar, yönetim kurulu üyelerinin meslek örgütleri ilişkileri gibi eklemeler olacak. Başka ne olabilir, önerilerinizi mulksuzlestirme@gmail.com adresine yollayın, konuşalım.

Künye

Çalışma [Yaşar Adanalı](#), [Burak Arıkan](#), Özgül Şen, [Zeyno Üstün](#), [Özlem Zıngıl](#) ve anonim katılımcılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Sistem [Graph Commons](#) altyapısı ile geliştirilmektedir.

Katılım

Mülksüzleştirme Ağları katılıma açıktır, aşama aşama devam etmektedir. Beraber çalışmak isterseniz ya da kaynak verebileceğiniz veriler varsa konuşalım: mulksuzlestirme@gmail.com

JACQUES-MARIE EMİLE LACAN

Doğumu: 13 Nisan 1901-Paris, Fransa
Ölümü: 9 Eylül 1981 (80 yaşında)- Paris, Fransa
Çağı: 20. yüzyıl felsefesi
Bölgesi: Batı felsefesi -Okulu
Psikanaliz: Yapısalcılık-Postyapısalcılık
Önemli fikirleri: Ayna evresi- Arzu grafiği

Yapısalcılık: Yapısal dil bilimi olan strüktüralizm, dilin tümüyle bir yapı özelliği gösterdiğini, terimlerin bu ilişkileri belirlediğini ileri süren dil bilimi öğretisi Dilin tümüyle bir yapı özelliği gösterdiğini, terimlerin bu ilişkileri belirlediğini ileri süren dil bilimi öğretisi, yapısal dil bilimi Bilimin her dalında "yapı" dan yola çıkarak sonuçlara ulaşma yöntemi, strüktüralizm

Jacques Marie Émile Lacan (d. 13 Nisan 1901 – ö. 9 Eylül 1981), "[Freud](#)'den bu yana en tartışmalı psikanalist"^[1] olarak anılan Fransız psikanalist ve [psikiyatrdır](#).

Hayatı

Asıl ve tam adı **Jacques-Marie Emile Lacan**'dır. *Jacques Lacan* olarak bilinir. [13 Nisan 1901](#)'de Paris'te doğmuş, [9 Eylül 1981](#) de aynı yerde ölmüştür. Tıp eğitimi aldıktan sonra, 1932'de "**Kişilikle İlişkileri Açısından Paranoyak Psikoz**" adlı doktora teziyle psikiyatr oldu. Daha sonraki çalışmaları da yine özellikle kuramsal-felsefi alanda yoğunlaşacak ve yeni bir **Freud okumasıyla** psikanalizi yeniden temellendirmeye yönelecektir.

Lacan'ın genel teorik şeması ve argümanları anlaşılma ile birlikte, genelde sözlerinin oldukça karmaşık, belirsiz ve anlaşılması güç bir niteliğe sahip olduğu bilinir. Dolambaçlı ve çetrefil söz oyunları, eğretilmeler, anlaşılması ve yorumlanması güç göndermeler sürekli olarak bu dile hâkimdir. Lacan **güç bir yazardır** bu bakımdan, ama Lacan'ın **yazmaktan çok konuşmuş** olduğunu da belirtmek gerekir. Onun yazıları daha çok öğrencileri ve izleyicilerinin tuttuğu notlar ve kayıtlardan oluşur. Konuşmaları, daha doğrusu seminerleriyle ünlüdür. Dönemin Fransız aydınları seminerlerinin sıkı bir takipçisi olmuşlardır. Başlıca çalışması [Ecrits](#) (Yazılar) [1966](#)' da yayımlandı. Bu tarihi dönem, yapısalcılığın Fransa'da çok etkili ve güçlü olduğu bir dönemdir. Dolayısıyla Lacan'ın konuşmaları dönemin aydınlarını derinden etkiledi ve sonrasında da sürekli yeniden yorumlandı.

Kuramsal psikanaliz alanındaki çalışmaları [Sigmund Freud](#)'un yeniden yorumlanmasıyla [yapısalcılık](#)'tan [postyapısalcılığa](#) (Yapısalcılık ötesi) uzanan bir yol izler. Dolayısıyla Lacan, yalnızca önemli bir psikoanaliz kuramcısı olarak değil, daha başlangıçta [psikanaliz](#), [dil bilimi](#), [antropoloji](#) ve [felsefe](#) alanındaki geçişkenliği sağlamasıyla ve ardından da geliştirdiği formülasyonların ve kavramların felsefi düzlemde yol açtığı sarsıcı sonuçlarıyla [20. yüzyıl felsefesinin](#) önemli isimleri arasında yerini alır.

LACAN'IN GÖZÜNDEN FREUD VE PSİKANALİZ

Yirminci yüzyılda ortaya çıkan disiplinler arasında belki de psikanaliz kadar farklı alan ve konularda etkili hale dönüşmüş ve buna mukabil statüsü sürekli tartışma konusu haline getirilmiş bir disiplin yoktur. Freud'un ilk çalışmalarından itibaren psikanalizin teorik statüsünün sürekli tartışıldığını, psikanalizin bilim olup olmadığı, bilimsel bir bilim olarak nasıl temellendirilebileceği konusunun, yani psikanalizin epistemolojik statüsünün bu tartışmaların temel nesnesi olduğunu söylemek gerekir. **Lacan'ın başlangıç noktası, öncelikle bu teorik statünün değerlendirilmesi ve epistemolojik temel noktaların yeniden değerlendirilmesidir. Lacan'ın özellikle psikanalizi bir "Benlik Psikolojisi" olarak konumlayan Freud'un ardılı bazı psikanalistlere karşı, kendisine özgü bir Freud savunmasına girdiği söylenebilir.**

294 Yazılar

Lacan İd - Ego - Süperego kuramından uzaktır. O, daha çok erken dönem denilebilecek Freud'la yani daha çok bilinç dışının yapısı, oluşumu, yeri ve işleyişi ile uğraşan Freud'la bağlantılıdır. **Çünkü Lacan'a göre psikanaliz, ""bir bilim olarak bilinç dışının bilimi""dir.**

Psikanaliz bilim midir?

Farklı Freud okumalarıyla psikanalizi yeniden temellendiren Lacan, 26 yıl boyunca verdiği seminerleriyle de ünlüdür. Bu seminerler, öğrencilerin ve katılımcıların notlarından bir araya getirilmiştir. **Lacan, seminerlerle psikanalizin mevcut algılarını ve sınırlarını zorlamış hatta iş Lacan'ın, Uluslararası Psikanaliz Derneği'nden atılmasına varmıştır.** Bu da Lacan'ın, fikirlerinin çarpıtılacağından endişe ederek, ölümünden kısa süre önce kapatacağı psikanaliz okulunu kurmasına neden olmuştur.1964'de Uluslararası Psikanaliz Birliği'nden ""afroz"" edildikten sonra verdiği ilk seminerde Lacan, birkaç yönlü bir işe giriyor: Bir yandan, dinleyicilerine psikanalizin dört temel kavramını (bilinçdışı, tekrarlar, aktarım, dürtü) kendine özgü bir tarzda tanıtırken, bir yandan da dönemin epistemolojisinden yararlanarak psikanalizin bilim olup olmadığını, psikanalizi var eden özneye modern bilimi kuran öznenin (cogito'nun öznesinin) aynı olup olmadığını sorguluyor. **Freud'un düşüncesini açıklarken onunla hesaplaşmaktan da geri durmuyor. Söylemiyle felsefeyi psikanalize, psikanalizi de felsefeye yüzleşmeye çağırıyor. Şu sorunun peşine düşüyor: "Psikanalizin -kelimenin geniş anlamıyla- temelleri nelerdir?"**

Yani, psikanalizi praksis olarak kuran, temellendiren şey nedir?"

Psikanaliz ile felsefeyi yüzleştiren, Hegel ile Freud'u birlikte okuyan Lacan'ın 21. yüzyılın filozofu olduğuna ilişkin Alain Badiou'nun fikri ne kadar muteber olacak bilinmez ama, Lacan'ı hakkıyla değerlendirmenin fikriyatının oluşumunu kavrama noktasında bize önemli ipuçları vereceği kuşkusuzdur.

[Psikanalizin Dört Temel Kavramı, Jacques Lacan, Çev. Çeviri : Nilüfer Erdem, Metis, 2013]

JACQUES LACAN 'IN PSİKANALİZE KATKISI

*Derleyen ve Özetleyen:
Hakan Kızıltan*

Lacan tüm yaşamı boyunca Freud savunucusu olduğunu iddia etmiştir. Özellikle sosyo-kültüralist Amerikan okuluna ve "Ego (Ben) Psikolojisine","Ego'nun (Ben) vurgulanmasına, psikanaliz kavramlarını yumuşatarak deforme eden yazarlara karşı çıkar. Lacan'a göre bir bilim olan psikanalizin bir tek nesnesi vardır : Bilinçdışı. Bu nesneyi, daha doğrusu bu teorik nesneyi özgün kavramlar ile işlemek, ele almak gerekir. Bu özgün bir nesnedir ; ne biyolojik kökenli kavramlarla ele alınabilir ne de sosyoloji ağırlıklı olanlarla. Jacques Lacan, bu köktenci ve uzlaşmaz tutumu nedeniyle uzun süre dışlandı, görmezden gelindi. Lacan, tüm yaşamı boyunca organik psikiyatri teorik temelinde gelişen klasik psikiyatrik yaklaşıma da karşı çıktı. Bu tutumuyla Lacan, antipsikiyatri savunucusu olmamakla birlikte, bazı yazarlar eserini bu yönde yorumlamaya açık bulmuşlardır.

Lacan'ın özgün yanı, psikanaliz ile yapısalcı dilbilim arasında kurduğu ilişkidir. Freud'un bilinçdışının işleyişi hakkında öne sürdüğü mekanizmaların aynen dilde de bulunduğunu göstermiştir ki, esas buluşu budur. Ancak, Lacan bu ilişkilendirme işleminin Freud'a yeni bir şey katmak anlamına geldiğini düşünmez. Aksine, adeta dilbilim psikanalizin temel sorgulama alanında yapısal olarak, yani bir konum olarak bulunan bir boşluğu doldurmaktadır. Dilbilim, zaman bakımından psikanalizden sonra ortaya çıkmıştır. Ancak, psikanalizin temel sorunsalı, yalnızca dilbilim ile ilişkisinde netleşen bir sorunsaldır. Bu demektir ki, yapısalcı dilbilim psikanaliz için bir sistematikleşme imkanı tanımaktadır.

Lacan'a yakından bakarsak "Yapısal Kuram"dan (İd, Ego, Süperego kuramı) uzak olduğunu görürüz. Özellikle "Rüyaların Yorumu","Schreber Vakası","Metapsikoloji"deki Freud ön plana çıkar, yani 1900-1915 arası erken Freud. Bu dönemde Freud'un temel sorunsalı bilinçdışı, bilinçdışı çocukluk

karmaşaları, bilinçdışının işleyiş mekanizmaları ve bastırma mekanizmasıdır. **Lacan, böylece psikanalizi "bilinçdışının bilimi" olarak ilan edecektir**

DİL

Bilinç kendini ancak dilin yani toplumsal-uzlaşım sal bir kurumun dolayımıyla ele alabilir. İnsan kendi varoluş gerçeğini olduğu gibi değil, ancak dilin ona sunduğu, kendi kuralları olan bir yapıdan dolayım lanarak biçimlendirebilir, düşünebilir ve ifade edebilir. Bu dolayım, insanın kendisine yabancılaşma sürecini mümkün kılar. Zira, bilinçdışı da insanın kendi gerçeğini kültürel bir koddan dolayım lanarak kavramak zorunluluğuna bağlanır.

Dilin birimleri "gösterge"lerdir. Gösterge bir "gösteren", bir de "gösterilen"den oluşur. Gösterge bir ses değil, "işitsel imge"dir. Yani, gösteren fizik bir nesne değil, bilişsel bir nesnedir. Gösterilen ise dış dünyadaki bir nesne değil, "kavram"dır. Demek ki, göstergenin her iki ögesi de zihinseldir. Gösterme ilişkisi, bir işitsel imgeyi (yani göstereni) bir kavrama (yani gösterilene) bağlayan ilişkidir. Gösterge dış dünyada bir şeyin anlamlı olarak yerini tutar, ama anlamı yine kendi içindedir, yoksa dışarıda gönderimde bulunduğu şeyde değil. Anlamın kaynağı bilinçtir. Yoksa her şey, Demokritos'un dediği gibi "atomlar ve boş uzaydan" ibarettir. Bu anlamsız gerçekliğe anlam veren, onu bilinç edimime nesne edinmemdir. Anlamın, özün kaynağı bilinçtir. "Atomlar ve boş uzaydan" oluşan gerçekliği düşünmekle bizzat bu gerçekliğe anlam katmış olmam. Benim bilincimin nesnesi, deyim yerindeyse, korelatlardır, yani anlam yine bilincime içkin kalır. İşte, özgürlük de burada temellenir.

Gösterme ilişkisinde her iki ögenin bağlantısı keyfidir. Yani, mesela "masa" işitsel imgesiyle "masa" kavramı arasında ne deneysel ne de mantıki ilişki vardır. İkinci olarak, göstergenin her iki ögesi de zihinseldir, bir başka deyişle dil içinde kalır. Masa işitsel imgesi, (göstereni) kendisi zihin içinde kalmakla yetinmez, anlamını dış dünyada gönderimde bulunduğu gerçeklikten değil, gene zihindeki masa kavramından alır. İşte, dile otonomisini veren budur. Dil kendi içinde bir bütündür, dış dünyaya gönderim zorunluluğu olmaksızın salt dil düzeyinde çalışılabilir.

Göstergenin (ya da Lacan'ın yer yer kullandığı daha geniş kapsamlı "simge"nin) dilin kendi otonom kurallarıyla belirleniyor olması, bilince tanınan tüm fenomenolojik ayrıcalıkların sonu olur. Gerçekten de fenomenolojik indirgeme yöntemi, paranteze alma işlemi aslında hiç umulmadık bir kalıntı bırakır. Dili bilinçten atamazsınız, çünkü bu durumda bir bilinç edimi "cogito" mümkün olamaz. Dilden arınmış bir düşünce düşünülemez.

İnsan kendisini ve gerçekliği ancak dilin verdiği dolayım sayesinde düşünebilirken, hem gerçekliği kendisinden ayırdetme - böylece gerçeklik nosyonu geliştirebilme - imkanına kavuşur, hem de giderek daha toplumsallaşmış, "yüceltilmiş" kavramlarla kendini düşünürken, kendi gerçekliğini dile getiren ilk simgeleştirmeleri de bilinçdışında bırakmış olur. Bu noktada Lacan'a göre göstergenin sadece işitsel bir imge olmadığını, simgeleştirmeye imkan veren her şey olabileceğini, gösterilenin ise (ya da Lacan'ın daha sık kullandığı terim olan "öz nede gösterilen"in ise) öznenin yaşantıladığı her şey olduğunu (bir anlamda tüm bilişsel simgeleştirmelerden soyutladığımızdaki haliyle heyecanlar demek yanlış olmasa gerek) kaydedelim. Demek ki Lacan'da simgeler insanın çıplak yaşantılamasını kendi biçimsel kurallarına göre yapılandırır.

Saussure'e göre dil, iletişim amacıyla onu kullanan insanlardan bağımsız ve onlara öncel, kendine özgü bir yapısı ve yapısal kuralları olan uzlaşım sal bir sistemdir ; dil, dilin bireysel kullanımı olan söze kendini kabul ettiren toplumsal bir kurumdur. Bu şekilde ele alınınca dilden bağımsız bir düşünce, dilin kurallarının dışında ve ötesinde bir düşünce olamaz. Saussure'e göre dil sistemi ile düşünce ayırdedilemez. Düşüncenin biçimleri de dille birlikte kurulur. Psikanalizin sorunsalı, Saussure'ün kavramlarıyla konuşursak, dilden çok "söz"ü (söylemi) sorgular. Söz bireyin, öznenin dili kullanmasıyla ortaya çıkan, gerçek bir nesne olarak varolan ve - zaman içinde birbirini izleyen dil birimleriyle belirlendiğine göre -art zamanlı bir boyuttur. Oysa dil, söze (yani bireysel kullanıma) olanak tanıyan uzlaşım sal bir kurumdur, yani bir dili konuşanlar tarafından üzerinde anlaşılmaya varılmış olmasından başka bir geçerlilik koşulu yoktur. Öte yandan dil, sözün tersine gerçek nesne değildir, o bir

296 Yazılar

potansiyel, bir gizil imkanlar bütünüdür. Daha doğrusu, bireysel kullanıma (söze) imkan veren biçimsel kurallar sistemidir. Dil, söz gibi "art zamanlı" da değildir ; biçimsel kurallar dilbilimsel birimlerin eşzamanlı ilişkisinden ibarettir.

Jacobson'a göre, konuşurken iki tip edimde bulunuruz : "**ayıklama**" ve "**birleştirme**". Ayıklama, birbirinin yerini alabilecek ögeler arasında bir seçim yapma edimidir. Birleştirmeyse, bu ögeleri daha üst düzeyde bir öge elde etmek için art zamanlı bir şekilde eklemleme işlemidir. Bir başka deyişle, ayıklama Saussure'ün "dil" kavramı düzeyinde gerçekleşir. Ayıklamada, birbiriyle eşzamanlı, gizil ilişkide olan ögeler arasında bir seçim yapılır. Birleştirmeyse, Saussure'ün "söz" düzeyinde geçer. Yani, burası aktüalize olmuş bir düzeydir ve belirtildiği gibi artzamanlı bir ilişkilendirme süreci söz konusudur.

Lacan, "bilinçdışı dil gibi yapılaşmıştır" derken, büyük bir olasılıkla, bilinçdışındaki simgelerin, yukarıdaki dil düzeyini özetleyen ilişkiler içinde olduğunu savunmaktadır.

BASTIRMA

Klasik teoriye göre iki farklı mekanizma olan bastırma ve yüceltme, Lacan'da bir tek mekanizmadır. Klasik teori bastırmayı egonun savunma mekanizmalarından biri olarak, fakat hemen hemen diğer mekanizmalarla aynı önemde bir mekanizma olarak ele alır. Klasik teoride bastırılan materyale karşı ikinci bir savunma olarak "yüceltme" ya da başka farklı mekanizmalarla semtom oluşumu devreye sokulur. Oysa Lacan'da bastırma ve yüceltme (ya da patolojik durumlarda semtom oluşumuna yolaçan diğer mekanizmalar) bir tek edimde gerçekleşir. Bu edim de dilbilimsel metafor kavramında anlatımını bulur. İnsan kültürün simgelerinde metaforlarla yüceltirken, metaforun ardında kalan gösteren bilinçdışına itilmiş olur.

Metafor: Mecaz, sözcükleri gerçek anlamları dışında kullanma sanatıdır.

Lacan'a göre bastırma dilbilimsel metafora benzeyen bir süreçtir. Metafor dilbilimsel bir gösterenin yerine, onunla eşzamanlı ilişkide bulunan bir başka gösterenin ikame edilmesi eğilimidir. Böylece gösterilen değişmeden kalmakla beraber gösterilenin kökensel göstereni, yerini bir başka gösterene bırakmış olur. Edebiyatın daha ince bir söylem için sıklıkla başvurduğu bu edime özne, daha toplumsal bir anlatım, bir söylem kurmak için başvurur. İşte, Lacan'a göre bastırma mekanizmasında benzer bir süreç söz konusudur.

Metaforda ilişkiye geçen gösterenler birbiriyle eşzamanlı ilişkidir. Bir başka deyişle, metafor dil eksenini düzeyinde gerçekleşir. Bilinçdışı, metaforlar zinciriyle oluşmuş ise metaforların ardında bıraktığı gösterenler birbiriyle eşzamanlı ilişki içindedir, tıpkı bir dilin yapısında olduğu gibi. "**Bilinçdışı bir dil gibi yapılaşmıştır**" der Lacan.

Lacan'a göre insan kendi gerçekliğini giderek üst üste yığılan metaforlarla düşünür, böylelikle kendi gerçekliğiyle düşüncesi arasında bir uçurum meydana gelir. Üst üste yığılan metaforlar ardında bilinçdışı simgeler kalmıştır. İnsan kendi gerçekliğini giderek daha toplumsallaşmış simgelerle düşünür ve dile getirirken esas çıplak gerçekliğini dile getiren simgeleri geride, bilinçdışında bırakmış olur.

İnsan kendi gerçeğini bilinçdışı kılar. İnsan kendi gerçeğini önce ailenin sonra diğer kültürel kurumların söyleminden dolaymlanarak düşünürken esas otantik gerçekliğini bilinçdışı kılmış olur.

Kültürün simgesel düzeninin sağladığı hatta empoze ettiği metaforlar zinciri, bastırmadan başka bir şey değildir. İnsan, biyolojik bir varlıktan kültürel bir "özne" olma yolunda, temel dürtülerine toplumsallaşmış tatminler aramak suretiyle ilerler. O halde "gerçeklik ilkesi" denen şeyde kastedilen "gerçeklik" doğal bir gerçeklik değil, kültürel bir gerçekliktir ve bu ilke de "haz ilkesine" tam anlamıyla karşıt sayılmaz. Gerçeklik ilkesi altında "özne" ilkel dürtülerine kültürel tatminler arar. Her kültürel isteğin ardında bilinçdışı bir arzu yatar. Demek ki, Lacan'a göre bastırma simgesel arzulara toplum tarafından kabul gören daha "uygar" simgelerin ikame edilmesinden ibarettir. Bu durumda Lacancı analizin dilsel bir regresyon süreci olarak görülebileceğini ileri sürmek yanlış olmaz.

Bastırma insanın kökensel arzusunu giderek kültürel normlara daha uygun gösterenlerle ifade etmesi, böylece giderek esas arzusunun ilk simgeleştirmesinden uzaklaşmasıdır. Yaşantılanan, gösterilen afekt sürekli bilinç düzeyinde kalırken, bu yaşantılanmanın düşünüldüğü gösteren bir başka gösterenin, toplum tarafından kabul edilir, kültüre uygun bir gösterenin onun yerini almasıyla bilinçdışı düzeyine düşmekte, yani insan kültürün dünyasında ilerlerken arzusunun ilk simgeleştirilmiş halinden giderek uzaklaşmaktadır.

Bir tedavi tekniği olan psikanaliz regresif bir süreçte üst üste yığılmış bu metaforlar zincirini geriye doğru kateder ve arzusunun ilk simgeleşmiş haline, öznenin esas arzusuna ulaşmaya çalışır. İkinci gösteren kültürel düzeye uygun bir gösterense, bu süreç normal olarak kültürel yüceltmeye açılacaktır. Yani, bastırma ve yüceltme aynı anda, bir tek edim aracılığıyla gerçekleşecektir. Fakat, aynı şekilde semtom da oluşabilir. Hasta bilinçdışına bastırıldığı arzusunun ilk simgesi yerine semtomu da ikame edebilir. Semtom bilinçdışı arzusunun metaforik bir ifadesidir ve anlamını bu arzudan alır.

Kişi belli bir duygulanım ve heyecanı bilinçli olarak yaşantılar ancak bunlara denk düşen fikirler her zaman bilinç alanında yer almaz, esas fikirler bilinçdışı kalırken, bunların yerine başka fikirler bilinç alanını kaplar ; kişi duygularını tamamen farklı fikirlerle yorumlayabilir. Demek ki, bilinçdışına bastırılan fikrinsel temsilcilerdir, neyse o olan yani doğal haldeki içgüdüler değil. Böylece gösterilen değişmeden kalmakla beraber gösterilenin kökensel göstereni yerini bir başka gösterene bırakmış olur.

AYNA EVRESİ

Lacan'a göre kısaca , öznenin ilk yapılanma dönemi.

Bu evrede çocuk, görüntüsünü bir aynada görüp tanıdığı zaman, 6 ve 18 aylar arasında gerçekleşir. lacan ayna evresinin, çocuktaki biyolojik olgunlaşmamışlıktan kaynaklanan temel eksikliği, önceden gidermeye yönelik bir çözüm olduğunu ve bunun da aynada görülen kendi bedeninin biçimi sayesinde gerçekleştiğini ileri sürdü.

İnsanın özelliği tamamlanmamış olarak doğmasıdır. her şeyden önce sinir sistemi için geçerlidir ve bu ayna evresinde çocuk, kimi zaman yürümeyi ve konuşmayı henüz becerememiştir. öyleyse burada henüz tamamlanmamış bir biçimin önceden algılanması söz konusudur. Çocuk ayna evresiyle, bir özne görüntüsünü ilk olarak tasarlar. bu görüntü, çocuğun, başkasıyla bağıntı kurmasını ve dil alanına geçmesini olanaklı kılan ilk simgesel kalıptır.

Lacan'ın gelişimde üç ayrı evre ayırt ettiği söylenebilir ; parçalanmış beden, ayna evresi (kabaca imgesel düzen) ve oïdipal evre (kabaca simgesel düzen).

Parçalanmış beden evresi, çocuğun psikomotor eşgüdüm düzeyinde bedeninden kalkan duyuları bütünleştiremediği evredir. Bu evrenin kabaca Freud'un otoerotizm düzeyine denk düştüğü söylenebilir, çünkü Freud bu evrenin karakteristiği olarak libidonun örgütlenmiş bir güç oluşturmadan önce eşgüdümünden yoksun bir şekilde değişik beden bölgelerine yatırıldığını söyler.

İmgesel'in düzenine uyan Ayna Evresi kabaca Freud'un narsisizm dönemine denk düşer. Bu dönem 6-8 aylık bir çocuğun aynadaki kendi imgesini coşkuyla tanınması, bir bütünlük olarak kendini kavraması ile ilk işaretini bulur. İnsanın kendini, kendinden geri yansıyan bir imgeden (ki bu yansıtıcı anne de olabilir) dolaymlanarak ele geçirmesi, insanın kendini ona bir başkası tarafından yansıtılan imge sayesinde kurgulayabilmesi tarafından anlamlıdır.

Oïdipal evre ise kültürel aile ortamında simgesel düzen içinde, ikili değil artık üçlü ve dolaylı ilişki içinde kendini yerleştirmek bakımından ön plana çıkar. Bu bakımdan babayı içine alan kültürel aile düzenine girme, kültür içinde kendi simgesel yerini veren (dolayısıyla esasta baba tarafından taşınan) enstest yasağını (babanın yasası) tanıma, ikili imgesel ayna ilişkisini kültürel bir yapılanma içinde

298 Yazılar

düzene koyar, bu ilişkinin sınırlarını belirler. Bu, insan varoluşu açısından kastrasyonun tanınması (yasaya tabi olduğunun tanınması) anlamına gelir.

İlk kez Lacan'ın psikanalitik önemine değindiği Ayna Evresi klasik teorideki narsisizm kavramıyla yakın ilişkidir. Ayna Evresi tam anlamıyla Oidipus öncesi dönem olarak kabul edilemez. Bazılarına göre Ayna Evresi daha çok Oidipus'un sınırlarında kalan, Oidipus'un başlangıcına temel teşkil eden bir dönem olarak ele alınmalıdır.

Simgesellik öncesi çocuğun çevreyle ilişkisi ikili bir ilişkidir. Çocuk bu dönemde bir başkasıyla, yaşıtı bir çocukla, annesinin görsel imgesi ya da aynadaki kendi bütünsel imgesi ile imgesel yoldan özdeşleşerek parçalanmış olarak yaşantıladığı beden bütünlüğünü kazanmaya yönelir. Çocuk gerek seneztezik duyularını, gerekse hareketlerini eşgüdümleyemediği için bedenini de bir bütün olarak yaşantılayamaz. İşte, bu dönemdeki çocuk kendi beden imgesinin bir bütünlüğünü kazanmaya yönelir. Bu dönemdeki çocuk, yani narsisistik dönemdeki çocuk neden kendi bütünsel imgesini kazanmaya yönelir ? Onun arzusunu yönlendiren nedir ? Şüphesiz bu süreçte bedenin parçalanmış bir biçimde yaşantılanması rol oynamaktadır. Ancak çocuğu bir imgeyle özdeşleşmeye iten arzu nereden kaynaklanmaktadır ?

Lacan'ın narsisistik dönemi, yani Ayna Evresi çocuğun annesi için her şey (retrospektif kuruluşuyla annesi için fallus) olmak, yani onda "eksik" olan şey olmak arzusuyla, bütünsel imgesini kazanmak için aynada kendi imgesiyle ya da başkasının, annesinin bütünsel imgesiyle özdeşleştiği, anne-çocuk ilişkisinin dolaylımsız dönemidir. Bu dönemdeki çocuk annesiyle bütünleşmeyi arzular. Annesiyle bütünleşmeyi, annesinin her şeyi olmayı, annesinin arzuladığı şey olmayı, annesinin arzusunun nesnesi olmayı arzular. Böylece, narsisistik omnipotensine, Nirvana'nın bütünlüğüne, tüm rahatsız eden uyarlardan uzak, mutlak tatmin durumunun devinimsiz hazzına ulaşacaktır

Lacan, Ayna Evresi'ndeki çocuğun arzusu, annenin eksikliği fallus olmaktır, dediği zaman klasik Freudçu kadın kastrasyon karmaşasında penis=bebek denkleminin, annenin arzusunun bilinçdışı etkilerle bebeğin arzusunu belirlediğini söylemiş olmaz yalnızca. Bunları da içerecek şekilde ama daha geniş anlamda çocuğun anne için her şey (varlık) olma arzusunu da yani omnipotens arzusunu da söylemiş olur. Çocuk anne için hiçlik, eksik, sıfır değil her şey, varlık, bir olmayı, tek olmayı arzular. Görünmeyen değil görünen, duyulmayan değil duyulan, anlaşılmayan değil anlaşılan, onaylanmayan değil onaylanan, önemsenmeyen değil önemsenen, hiçlik değil varlık olmayı arzular. Bu arzu anne ile tek olmak, içiçe geçmek, kaynaşmak arzudur aynı zamanda ; empatik bir tam içiçe geçmedir.

Şimdi tekrar Ayna Evresi'nin detaylarına dönelim. Lacan'ın bu evreyi yaklaşık 6-8 aylık bir çocuğun ilk kez aynadaki kendi imgesini coşku ile kavramasından hareketle ele aldığından söz etmiştik. Lacan bu kavrayışın bir farkına varma, bir anlama olduğu kanaatinde; insan yavrusunun kendi mevcudiyetini, varlığını kavraması. Bu durumdaki insan yavrusu gelecekte simgesel işleyiş içinde "ben" (I) diyeceği şeyin ilk deneyimini kazanmaktadır.

Lacan'ın narsisistik dönemi olarak kabul edebileceğimiz Ayna Evresi'nde çocuk başlangıçta parçalanmış olarak yaşantıladığı kendi beden imgesini çevresindekilerin bütünsel imgelerinden dolaylımlanarak bütünleştirir ve böylece ortaya "Ben" denebilecek bir şey çıkarsa da bu bütünlük Oidipus sayesinde, yani ailenin söylemi sayesinde dilbilimsel bir gösterenle temsil edildiğinde "Ego" kurulmuş olur.

Lacan ben deneyiminin bir imge dolayımıyla üstlenilmesi fenomenini göz önüne alarak bu deneyimin bir yabancılaşma, bir kurgu üzerinde gerçekleşebileceğini söyler. Çocuk bu düzeyde psikomotor bütünlüğüne ulaşmamıştır, ama kendini bu imge sayesinde bütünleşmiş, parçalarına ayrılmaz bir bütünlük, bir kendilik olarak kavrar. Bu, Kohut'un "bütünleşmiş benlik" (cohesive self) dediği şeyin bedensel imgesel bir temsili gibidir.

İmgesel düzende henüz "ben" ile "ben-değil" in ayrımının tam netleşmediğini, sürekli bir gidip gelmenin, benlik sınırında belirsizliğin sürmekte olduğunu kaydetmeliyiz. Söz konusu netleşme ancak simgeselin dolaylılandırıcı, mesafe koyucu, yabancılaştırıcı etkisi sayesinde kesinlik kazanabilir. Bu

durumda imgesel düzen, insanın kendisiyle imajını karıştırdığı bir yapılanma sunar. Fantezi ile gerçeğin karıştığı bir düzeydir bu. Lacan, buradan hareketle insanın gerçekliği tam olarak yakalayamayacağından söz eder.

İmgesel ilişki Ayna Evresi'nin temel karakteristiği olmakla beraber bu ilişki biçimi tüm yaşam boyunca sürer. S.Lelaire'in dediği gibi, "Ego öznenin imgesel özdeşleşmelerinin yeridir." Lacan'a göre egonun esas işlevi bir imgeyle özdeşleşmek, bir kültürel imge halinde kendini görmektir.

Egonun bütün işlevi Ayna Evresi'ndeki gibi imgesel özdeşleşmeler yapmaktır. Ancak bu özdeşleşmeler kültürel simgesel düzenle koşullandırılır. **Söz gelimi, erkek çocuğun Oidipus çıkışında "baba"sı ile özdeşleşmesi imgesel bir özdeşleşmedir**, yani bir ego işlevidir. Ancak bu özdeşleşmeyi yapılandıran simgesel bir temel vardır.Egoyu baba ile özdeşleşmeye götüren Oidipal söylemdir. Böylece ego bilinçdışı arzulara giderek daha toplumsallaşmış simgelerin ikame edilmesiyle yönlendirilen bir imgesel özdeşleşme işlevinden ibarettir.

Ayna Evresi'ndeki çocuğun arzusu annesi için varlık olmak, fallus olmaktır, dedik. Bu arzu esasta coşku ile ele geçirilen varlığın onaylanmasının arzusudur. Çocuk adeta varoluşundan duyduğu keyfin onaylanmasını bekler annesinden. Ancak Babanın Adı ile, toplumsal kültürel simgesel kodun dolayımıyla karşılaşır. Bu simgesel dolayımlandırıcıyı fallus olarak algılar. Omnipotensi ona yakıştırır. Babanın idealizasyonunu, çocuksu omnipotens hayallerinin çöküşü koşullandırmaktadır.

Lacan'da Ayna Evresi'nin çocuk için eksiksizliğe, Nirvana'ya ulaşmak için annesiyle özdeşleştiği, annesi için her şey olmak arzusuyla kendi bedensel imgesini kazanmaya yöneldiği dönem olduğuna işaret etmiştik. Demek ki **Ayna Evresi'nin iki temel özelliği vardır;**

1. Anneyle bütünleşme arzusu

2. Beden imgesinin diğer insanların bedensel bütünlüğüyle özdeşleşme yoluyla kazanılması

Lacancı analitik fenomenolojide bulunan temel varsayım : insani arzu Öteki'nin arzusunun arzusudur ; insan arzulanmayı arzular. O zaman ilk bakışta güç gibi gözüken şu denklem ortaya çıkar ; insan kendini ancak dilde, yani Öteki'nin nezdinde, gene Öteki tarafından ona dayatılan bu yabancı ortamda kendine yabancı(laşmış) olarak imleyebilir. İşte Lacan'a göre bu ötekileşme, bu yabancılaşma bilinçdışının koşuludur. Böylece özne kendini imlerken temelde Öteki'nin arzusunu dile getirir.

Anne-çocuk ilişkisinin kaçınılmaz bir boyutunu oluşturan frustrasyonlar [engellenme; kösteklenme; set çekilme] sayesinde çocukta bir gerçeklik duygusu gelişmeye başlar. Çocuk giderek omnipotent [her şeye gücü yeten olma], kendi dolayumsuz tatmin kaynağı olma arzusunun sonuçsuz kaldığını algılar ve erişkinin omnipotensini paylaşmaya yönelir. Böylece, erişkinin sevgisi, bu sevgiyi kazanmak ve kaybetmemek arzusu ağırlık kazanmaya başlar. Dış dünyanın koşulları çerçevesinde gerçekleşen frustrasyonlar gerçeklik duygusunun yanında "gerçeklik ilkesinin"nin de gelişmesine ışık tutar. Çocuk davranışlarının muhtemel sonuçlarını değerlendirmeye başlar. Böylece gerçeklik ilkesi, dolayumsuz tatmin arayışının yerine, gelecekte vaadedilmiş bir tatmini ikame etmeye dayanır. Lacan'ın gerçeklik ilkesinden anladığı şey de bir yönüyle bu metaforik mekanizmadan ibarettir.

Dış dünyayla "Ben" in ayrışmasını, gerçeklik prensibinin oluşmasını koşullandıran oral frustrasyonların anneye bağlı olduğu açıktır. Ancak söz konusu olan frustrasyonlar, bir anlamda, kaçınılmazdır. Çocuğun oral dönemde ayırıştırılmaya başladığı tek nesne olan anne, gidiş gelişleriyle narsistik omnipotensi yıkar ; anne çocuğa tabi bir nesne değildir.

Lacan, insan "gerçeklik ilkesi"nin söz konusu ettiği "gerçekliğin" doğal bir gerçeklik değil insani, simgesel, kültürel bir gerçeklik olduğu görüşündedir. Bir başka deyişle, erken oral frustrasyonların kendisi değil, nasıl simgeleştiği önem kazanır Lacan'da ; çocukta bu frustrasyonlar hangi simgelerle kodlanmaktadır ? Oral dönemdeki frustrasyonlar ancak simgesel bir dolayım sayesinde kişilik üzerinde etkili olabilir. Lacan'a göre insani gerçeklik sisteminin kuruluşu doğal frustrasyonlardan çok, bu frustrasyonların kültürel simge düzeyinde kazandığı anlama bağlıdır. Çocuk annesiyle ilişkisindeki frustrasyonları, aile söyleminin sağladığı simgenin dolayımıyla üstlenir. Böylece biyolojik kökenli

300 Yazılar

frustrasyonlar toplumsal-kültürel koda bağlanırken Oidipus karmaşasının ilk çekirdeği de atılmış olur. Çocuk frustrasyonlarını annenin söylemi sayesinde Babanın Adı'na bağlayarak üstlenmekle kültürün düzenine doğru çekilmiş olur. Kültürel bir kurum olan "Baba" önemini ve anlamını buradan alır. Eğer anne "Baba"ya gönderimde bulunmazsa çocuk imgesel ilişkide takılıp kalır ; psikozun temeli budur.

Çocuğun ilkel yaşantılması sadece narsistik doyumuna, Nirvana'ya yöneliktir. Onun annesiyle bir bütün olma arzusu bu eksiksizliğe yönelmiştir. Oysa, biyolojik frustrasyonlarını Babanın Adı ile devreye giren simgeleştirmeler sayesinde kodlarken temel arzunun karşısına dikilen yasak tamamen ensest yasağıdır, özünde cinsel bir yasaktır.

İçgüdüler konusunda Lacan'ın vurguladığı şey, doğuştan bazı biyolojik ihtiyaçlarımızın olması ve bunların özellikle anne tarafından karşılanması olgusudur. Ön plana bir doyum kaynağı olan anne ile tatmin-frustrasyon çizgisinde geçen ilişkiler taşınmıştır, yoksa içgüdülerin mahiyeti değil. **Hatta Lacan'a göre içgüdülere cinsel kimliği kazandıran şeyin bizzat kültürün baskısı olduğu bile savunulabilir.** Belki biraz iddialı bir yorum olacak ama, Lacan'a göre biyolojik gereksinimler neyse odur ve anne ile ilişkide dolayimsız tatmin ararlar. Ancak kültürün düzeni, bir simgesel yasayı (anne ile cinsel ilişki yasağı) çocuğa kabul ettirmekle, ne ise o olan, yani kendinde hiçbir anlam taşımayan biyolojik ihtiyaçlara cinsellik adını koyar, böylece biyolojik gereksinimleri kültürün anladığı anlamda cinselliğe dönüştürür. Böylece çocuk Babanın Yasası ile yasaklanan ilk saf deneyimini retroaktif [geçmişteki bir süre için de geçerli olan; geçmişteki bir süreyi de kapsayan] olarak annenin eksiği olan ve eksiksizliği, egemenliği temsil eden Fallus simgesiyle kodlar. Babanın Adı'nın devreye girmesiyle çocuğun arzusu, anne için Fallus olmak biçimini alırken, yine Babanın yasası nedeniyle aynı anda bilinçdışı bir arzu haline gelir.

Lacan'ın terimiyle "insanlaştırıcı kastrasyon [hadım etme; iğdiş etme]" " yani insan yavrusunu kültürel özneye dönüştüren kastrasyon "olmak"tan "sahip olmak"a yöneltilir özneyi. Söz konusu olan, anne için annenin eksiği olan fallus [erkeklik organı], olmak değil, fallik nesneye "sahip olmak" ya da "sahip olmamak"tır. Simgesel Baba anne-çocuk dolayimsızlığına bir üçüncü olarak girerek, bu dolayimsızlığı, temel narsisizmi bir "kayıp"a dönüştürür ve "varlıkta / olmakta eksik" açılır. **Türkçede bu kavramın tam vurgusunu vermek için hem "varlık"ta (yani dolayimsız kendi gerçekliğinde) hem de "olmak"ta (yani anne için fallus olmakta) eksik olarak düşünülmesi.** İşte bilinçdışı arzuyu kuran da bu eksiktir. Bu eksik simgesel-oidipal düzenin eksiksizlik simgesi Fallus şeklinde bilinçdışının yapısına kodlanır. Çünkü, Baba ana-oğul ilişkisine bir yasaklayıcı olarak girmekle çocuğun sahip olduğu organın sadece penis olduğunu (hatta kız çocuk için bir penis bile olmadığını) yani fallus olmadığını, yani bir yasaya, ensest yasağı yasasına tabi olduğunu gösterir.

Narsis mitinde ifadesini bulan Ayna Evresi, yani çocuğun annesinden yansıyan bütünsel imgesiyle özdeşleştiği dolayimsız ilişki yasaklanmalıdır. Ayna Evresi'nin yıkılmadığı durumlarda, yani bir üçüncü olarak Simgesel Baba dışarıda bırakıldığında simgesel döneme geçemeyen insan kendini bir özne olarak ayırtedemez. İşte şizofren budur. Burada insan sadece simgeselde bir özne olarak ortaya çıkmamakla kalmaz, kültürün simgesel düzeninin kuralları çerçevesinde biçimlendiremediği kendi varoluşsal deneyimini de sanrısız bir gerçeklik olarak yaşantılar. Babanın insanlaştırıcı kastrasyonundan geçmeyen şizofren kültürel bir özne olmayandır, kültür dışıdır.

Ayna Evresi'ndeki çocuğun arzusu henüz kültürel bir arzu değildir ve simge içermez. Ancak Oidipus'un devreye girmesiyle simgenin retroaktif bir etkinliğiyle çocuğun simge içermeyen arzusu da simgeleşir. Çocuk arzusunu bir yasaktan, Oidipal bir yasaktan dolaymlanarak kodladığı için kökensele arzusu "fallus olmak" arzusu halinde bilinçdışına kodlanır.

Fallus simgesi aslında Babanın Simgesi, Babanın Adı ile devreye girer. Baba bir yoksun bırakıcı, bir kastratör olarak devreye girmektedir. Burada söz konusu olan tamamen simgesel bir kastrasyondur. Yani, kastratör baba sadece simgesel bir babadır, annenin söyleminde yeralan bir üçüncüdür, "Babanın Adı"dır. Böylece çocuk ilk kez simgesel bir yasayla karşılaşır. Bu yasa ailenin temeli olan ensest yasağı yasasıdır. İşte çocuğun ilk dolayimsız arzusunu retroaksiyonla fallus simgesi altında simgeleştiren de çocuğun karşılaştığı yasanın cinsel mahiyetidir.

Babanın Yasası fallus olarak çocuğu anneden kastre eder, anneye dolayimsız ilişkiye son vererek çocuğu kültürün dünyasına bağlayacak olan Oidipal özdeşleşme sürecini başlatır. Lacan bu süreçte "insanlaştırıcı kastrasyon" adını vermektedir. Ancak burada üzerinde durulması gereken konu, çocuğu Oidipal üçgene bağlayanın, çocuğu "babaya" gönderenin bizzat annenin söylemi olduğudur.

Babanın Adı'nın devreye girmesiyle çocuğun zaten hiçbir zaman bilinçli olmamış, yani simgeleşmemiş arzusu Fallus göstereni ile damgalanırken, bu gösteren bilinçdışı konuma düşmektedir. Çocuk bilinç düzeyinde Babanın Adı ile devreye giren Yasa'ya uyarken kendi ilk yaşantılamasını da retroaktif olarak Fallus simgesi ile kodlar. Çocuk ilk arzusunu, ilk saf yaşantılamasını simgeleştirirken aynı zamanda bu simgeyi bilinçdışına iten bir metaforla karşı karşıyadır. Böylece sadece bir karşıt-yatırım söz konusudur. Hiçbir zaman bilinçli olmamış, simgeselleşmemiş bir yaşantılama simgeleşirken, bu simge, yasanın (Babanın) gücü sayesinde bilinçdışı olmakta, bilinçdışının çekirdeğini oluşturmaktadır.

Oidipusa giren çocuğun arzusu Oidipusun retroaksiyonu ile simgeleştiği biçimiyle, annesi için annenin eksikliği Fallus olmaktır. Çocuğun arzusu anneye bütünleşmek, onda eksik olan şeyin yerini almak, onun arzusunun nesnesi olmaktır. Çocuk böylece dolayimsız tatmin durumuna erişecektir. Ancak, anne-çocuk ilişkisindeki frustrasyonların Babanın Adı ile simgeselleşmesi ve giderek Babanın Yasası olan enest yasağı ile ilişkilenebilmesi, çocuğun eksiksizlik arzusunu cinsel bir arzu olarak bilinçdışına kodlanmasına yol açar. Öyle ki, çocuk başlangıçta simgeleşmemiş eksiksizlik arzusunu, annesi için annenin eksikliği fallus olmak şeklinde simgeselleştirir. Böylece, o, fallus olarak anneden kastre edilmiştir.

Kültür, anneye ilişkiyi simgesel bir enest yasağında yasaklar. Kültürel yaşamın düşmanıdır ölüm, yani anneye dönme. Eğer anneye dolayimsız hazzın yasağı olmasa biyolojik varlık kültürel "özne"ye dönüşemez. Kültürün yasası olan Babanın Yasası bu nedenle Kültür için zorunlu, dolayısıyla evrenseldir.

Freud'un kabaca erkekte "penisin kesilmesi tehdidi", kadınsa "penis haseti" başlıkları altında ele aldığı penise "sahip olmak" ile ilgili imgesel sıkıntılara denk düşen karmaşa Lacan'da daha da derinde dil ile devreye giren simgesel bir "olmak" sorunsalına bağlanır. Lacan'da kastrasyon sadece -imgesel- bir penisin kesilmesi tehdidi değildir ; "fallus olmak"tan yani her iki cins için de Öteki'nin arzusunun nesnesi olmaktan yoksun olmaktır. Kadın olsun erkek olsun insan "eksik"tir, "kastre"dir, yani narsistik açıdan yaralıdır. Çünkü, kadın olsun erkek olsun fark etmez, insan Öteki'nin arzusunun nesnesi olacak şey değildir. Öyleyse Öteki'nin arzusu klasik olarak, mesela "İlksel Ego İdeali" denebilecek bir biçim kazanarak özneye içselleşmiş demektir. "Ego İdeali" de daima utanç ile eşleşir. Çünkü, "ego" (ben) daima idealinden, Lacan'ın deyişiyle "eksik" (kastre) bir şeydir. Yani, insan Öteki'nin (burada annenin) arzusunu karşılayamaz. Lacan'ın belirttiği gibi temel "eksiğin" Oidipus'ta alacağı ton -ki fallus imleyeni de buradan gelir zaten- elbette Babanın Yasası'na (enest yasağı yasasına) tabi olacaktır, ama özü itibarıyla daha derine, Oidipus öncesine uzanır. Öznenin "ideali"ne göre eksik olmasını bilinçdışında fallus imleyeni ile anlatmasını sağlayan şey, yani "eksiğin" cinsel bir ton kazanmasını sağlayan şey, "eksiğin" kendisinin değil ama Oidipus girişinde aldığı yorum gereği damgalandığı imleyenini, annenin "eksiğinde" bulmasıdır. Cinselliğe adanmış organı henüz cinsellik statüsü kazanmamış olan çocuk, annenin fallus eksikliğini onun arzusuna bağladığında kendi yetersizliğini, "eksiğini" onu babaya götüren annenin arzusu nedeniyle cinsel bir yetersizlik olarak deneyimler.

Burada dikkatimizi çekmesi gereken nokta "olmak"taki "eksiğin" "olmak" kavramının çağrıştırdığı tüm varoluşsal yüklerle bir "sahip olmak" sorunsalına bağlanırken cinsel bir boyut, cinsel bir simge, bir imleyen ile damgalanmasıdır. Lacan'ın "simgesel kastrasyon" terimiyle anlatmak istediği sürecin bir boyutu budur. Lacan'ın deyişiyle bu "simgesel" kastrasyon Oidipus döneminde kız çocukta birinin operasyonu ile kaybettiğini düşlediği penise karşı haset, erkek çocukta ise kastrasyon yoluyla cezalandırılma korkusu şeklinde bildiğimiz Freudcu "imgesel" kastrasyon tonlarını kazanacaktır. Demek ki, Lacan bu imgesel kastrasyona simgesel anlamını veren temel bir yapıya geri gidiyor. Daha klasik ve yapısal terimlerle kabaca "İlksel Ego İdeali" diyebileceğimiz bir oluşumu cinsel kimlik ile

302 Yazılar

eşleyen narsistik bir kastrasyon sözkonusu burada. Nitekim Lacan, kastrasyonu cinsel kimlik sorunlarına bağlar.

Freud, Lacan'ın da ısrarla üzerinde durduğu gibi, son yazılarından birinde erkek ve kadın kastrasyon kompleksinin klasik psikanalizin sonlandırılmaz noktalarından biri olduğunu söyler. Oidipus kompleksinin bir parçası olan bu kompleks yalnızca cinsellikle ilgili bir cezalandırma tehdidi ya da bir eksiklik, yetersizlik duygusu olmaktan öte, erkeğin ve kadının erkek ve kadın olma (ya da aslında bir türlü olamama) tarzları hakkında bilhassa fikir vericidir.

Freud tarafından kökeni kadın ve erkek cinsel organlarının farklılığının çocuk tarafından algılanmasına (dolayısıyla narsistik beden imgesi sorunlarına) bağlanan bu karmaşa giderek Oidipus kompleksinin bir parçası haline gelir. Klasik olarak Oidipus içinde erkek çocuğun annesine yönelik cinsel arzuları ve babasıyla ilgili kıskançlık, öfke duyguları nedeniyle babası tarafından penisi kesilerek cezalandırılacağı korkularına dönüştüğü kabul edilen bu karmaşa, kendisinin iki olguda net bir şekilde çözümlendiğini belirttiği ve geniş ölçüde aşağıda açıklanacak olan kadın kastrasyon kompleksine (penis haseti ; kadınlık aşağılık duygularına) benzeyen bir bileşen de içerir. Yaptığı iki analitik incelemeye göre küçük erkek çocuğun erişkin kadın (anne) karşısında yaşadığı yetersizlik duyguları, penisinin küçüklüğü şeklindeki aşağılık duygularına, oidipal rakibinin güçlü ve büyük penisine karşı gizli bir hayranlık, aynı zamanda öfke duygularına yol açar. Burada kelimenin kadındaki penis haseti anlamında tam bir haset söz konusudur ; iyi, güçlü, güzel olana karşı öfke. Çünkü, küçük oğlan çocuğu Oidipal rakibinin (babasının), gücüne hayran olduğu penisi karşısında aşağılık duyguları geliştirir ve gücünü idealize ettiği bu organın varlığı sebebiyle ama kendi küçüklüğünü, yetersizliğini hatırlattığı için, varlığıyla onu aşağıladığı için öfke uyandırır. Öfkesi nedeniyle tahrip etmek istediği bu organ burada ayrıntısına giremeyeceğimiz projektif mekanizmalar sebebiyle babası tarafından kendi penisi kesilmek suretiyle cezalandırılacağı korkularına yol açar.

İki vakada net olarak incelediğini belirttiği bu fenomen en azından bazı durumlarda erkek kastrasyon kompleksinin de hem erişkin kadın hem de erişkin erkek karşısında yetersizlik, aşağılık duygularını içermesi sebebiyle geniş ölçüde kadın penis hasetine benzer bir bileşen de içerdiğini gösteriyor. Çocukluk kastrasyon kompleksinin erişkin erkek bilincinde penisin küçüklüğü, erken boşalma (işlevsel olarak kısa, küçük penis), iktidarsızlık (büyümeyen penis),kadın karşısında "küçük düşme" (yani Türkçede ilginç bir yorumla çocuk durumuna düşme) gibi kaygılara da dönüştüğü hatırlanırsa ve bu tipte kaygıların erkeklerde ne denli yaygın olduğu düşünülürse, üstelik erkekte cinsel rekabete karşı şiddetli tahammülsüzlük, cinsel olarak mukayese kaygılarının yol açtığı cinsel partner karşısında aşırı kontrolcü tepkiler de değerlendirilmeye alınır ve buna bağlı olarak erkeklerin paradoksal bir tarzda gerçek hoşlandığı kadınlardan kaçındığı düşünülür ise, Oidipal annenin empatik yetersizliğine bağlı bu bileşenin (yani kadın hasetine benzeyen bu bileşenin) erkek kastrasyon kompleksinin önemli bir boyutu olduğunun kabul edilmesi gerektiği kanısındadır.

Paradoksal bir şekilde, yukarıda verilen erkek kastrasyon kompleksinin kadın penis hasetine benzediği anlamak daha kolay iken, kadın penis hasetinin, yani kadını cinsel aşağılık duygularının kökenini anlamak daha zordur. Klasik Freudcu çerçevede, biyolojik olarak erkeklerin üstün olmasına, yani biyolojik, filogenetik sebeplerle, diğer memeli türleri ve bilhassa yüksek primatlarda olduğu gibi insan türünün erkek cinsinin güçlü, zeki, atak, doğuşken, aktif ve egemen cinsiyet olması, küçük kız çocukta penis (genel olarak erkek) karşısında hayranlık ve aynı zamanda bu organın (genel olarak erkeğin) varlığının kendi eksikliğini, yetersizliğini hatırlatması sebebiyle kimi kez iğrenme vb. gibi duygularla kendini belli eden şiddetli bir öfke (yani haset) dolayısıyla projektif mekanizmalarla bu organ (ve genel olarak erkek) tarafından cinsel yoldan aşağılanma, zarar verilme korkuları gelişir. Sosyo-kültüralist psikanaliz okulları ise kadındaki penis hasetini tamamen kültürel verilere, penisin (ve erkeğin) bilinen toplumlarda ayrıcalık atfedilen değerine bağlarlar.

Küçük kız çocukta penis haseti diğer kadının (annenin) ve genel olarak kadınların aşağılanmasına, toplumsal kadın rolünün küçümsemesine yol açarken, bir kadın olarak kendini ayrıcalıklı, farklı (erkeklerin becerilerine daha çok sahip) bir kadın olarak algılamaya sevkeder. Öte yandan aşağılık

duyguları altındaki kadın bu duyguları inkar etmek, bastırmak ya da kontrol etmek için erkeklerle ilişkisinde yarışmacı bir tavır alır. Bu sebeplerle kadın, cinsellikte daha çok sevildiğine (incitilmeyeceğine, küçümsenmeyeceğine) inanmak ister.

Histerik yapılarda bu eğilim kaprisli tutumla kendini belli eder. Öte yandan eşiti ve yaşıtı bir erkeğin sırf erkek olmasından kaynaklanan egemenliğini kabul edemediği için bu egemenliği akılcılaştırarak kabul edeceği erkeklere, özellikle yaş bakımından veya bilgi bakımından veya sosyal mevki ve statü bakımından kendinden üstün erkeklere yönelir. Penis hasetinin bu paradoksal sonucu, Oidipal baba sevgisi ve şefkatinin devamcısı figürlere yönelmesi (ki kadında oidipus karmaşasının çözümü daha zordur) ve narsistik bakımdan da güçlü bir figürle bütünleşme yoluyla kendine saygı ve güveni oluşturma gibi farklı gelişimsel yollardan gelen bileşenlerle güçlenir. Daha nadir bazı durumlarda (burada iki narsistik özellikli vakadaki dinamiklere göre konuşulursa) oidipal babanın küçümseyici, cezalandırıcı özellikleri ön planda ise (karizmatik özellikli erkeklere yönelik beğeni ve özlem kişiliğın bütününden ayrı tutulmaya çalışılan fantazilerde korunmak kaydıyla, bu figürün uyandırdığı anksiyöz durum sebebiyle) eş seçimi tam tersine kadının kendisine yapılmasından korktuğu şeyi eşine yapabileceği koşullarda, yani kişilik olarak erkeğin güçsüz, bağımlı veya çocuksu veya sosyal bakımdan kendinden aşağı olduğu koşullarda gerçekleşir. Ya da, pek çok evlilikte söylenebileceği gibi, yoğun düş kırıklıklarına bağlı olarak kadının eşini algılayışı birinci durumdan ikincisine doğru kayar, dönüşür.

Psikanalitik bakımdan en iyi koşullarda sürdürülen analizlerde dahi, çözüme varması zor olduğu bilinen erkek ve kadın kastrasyon karmaşalarının erkek ve kadının sadece cinsel yaşamlarını değil (ki kimi zaman en az etkilenen kısım budur) genel olarak kadın ve erkek oluş (veya olamayış) tarzlarını geniş ölçüde belirlediğini kaydettikten sonra konumuza devam edelim..

EKSİKLİK VE UTANÇ

Anal dönemi fallik döneme bağlayan kavşakta, öznedeki fallus imleyenine denk düşen organın (penis ya da klitoris) bir "eksik" ve bir "utanç" ile eşleştiğini görürüz. Anal dönemin nihai biçimini almış süperegoya (üstben) aktaracağı "süperego çekirdeği", Öteki karşısında utanç, küçük düşme, sevgiyi kaybetme korkusu ile kendini belli eder. Bu nahoş deneyimler dönemin ayırdedici niteliği olarak, özellikle "beden-ben" ile eşleşmiştir. Burada bedeninden utanmanın çağrıştırdığı bütün ağırlıkları da içerecek şekilde "beden-ben" ve "utanç" bizi fallik dönemin başlangıcındaki narsistik örselenmeye götürecek kavramlar olarak ön plana çıkıyor.

Ayna Evresi'nde anneden ikinci kez fakat bu sefer psikolojik olarak doğan, yani kendini annesinden ayrı işaretlemeye başlayan bebeğin ayna karşısında "kendi imgesini bir bayram coşkusuyla ele geçirmesi"ne dikkat çeker Lacan. Bu kuşkusuz "oluş"un "beden-ben"de bedenleşen ve Öteki tarafından da paylaşılması beklenen sevincidir. Bu beklenti her şeyden önce, bu yeni varoluşun canlılığının doğrulanması beklentisidir ve karşılandığında bu anlamda kaydedilecektir.

Bebeğin henüz istemli hareket düzleminde kazanamadığı beden bütünlüğünü Öteki'nin bedeninden dolayım olarak önceden üstlenmesini sağlamak gibi bir öneme de sahip olan Ayna Evresi temel olarak "olmak" kavramını psikanalize sokmuş olması bakımından anlamlıdır. Kohut'un diliyle konuşmak gerekirse "omnipotent, teşhirci muhteşem benlik" ile "Öteki'nin arzusunu arzulayan" çocuk burada ilk narsistik örselenmelerine açılır. Artık bu narsistik örselenmenin işaretini kazanacağı ve Oidipal simgeselliğe ulaşacağı fallik gelişimin mantığına geliyoruz. Yani, "olmak" sorunsalının narsistik örselenmesinin kendine yabancılaşmış işaretini bulacağı (penise) "sahip olmak" (ya da olmamak) sonucuna bağlanıyor.

Öteki'nin arzusunu arzulayan özne, fallik ilgilerini kazanıp dildeki becerilerini geliştirdiğinde Öteki'nin (annenin) arzusunun, annenin kendi penis eksiğiyle ilişkilendirdiği bir tarzda babaya tabi olduğunu keşfeder. (annenin fallusa sahip olmaması, fallusa sahip olanın baba olduğuna işaret etmesi bakımından anlamlıdır) O halde Öteki'nin arzusu burada dolayımlandırıcı bir rol oynayarak çocuğa "Baba"yı göstermiş olur. İşte bu noktada kız olsun erkek olsun insan yavrusu derinden sarsılır. Baba'nın fallusu karşısında sahip olduğu şey, sahip olmadığından daha değerli değildir. Çünkü,

304 Yazılar

"beden-ben" in bu bölümü cinselliğe adanmış olmakla beraber -henüz- cinsel bir erk taşımaz. "Beden-ben" in bu "eksikliği" utanç kaynağıdır. İnsan yavrusu böylece "olmak" taki eksikliğini fallus imleyeniyle işaretler.

Kültürün simge düzenine geçiş, öznenin yarılmasını da birlikte getirir. Özne kendini sosyokültürel simgeselleştirmede ayırmsar ve belirlerken, kendi otantik fenomenolojik solipsizmini de de yitirmiş olur. Kendini sosyokültürel kod dolayımıyla düşünen özne giderek kendine yabancılaşır. İşte bilinçdışına yol açan bu yabancılaşmadır.

Yukarıdaki ifadeden bilinçdışının saf fenomenolojik bir yaşantılaşma olduğu çıkarılmamalıdır. İnsanın bireysel yaşamının başında fenomenolojik solipsist bir evre olabilir. Fakat bu psikanaliz açısından ulaşılmaz bir düzeydir. Çünkü, insanda ancak simgeleşmiş bir gerçeklik ele alınabilir ve düşünülebilir, bir araştırma nesnesi olarak konumlandırılabilir. İşte, bu nedenle "bilinçdışı bir dil gibi yapılaşmış" ise, araştırabileceğimiz bu alandır.

Sosyokültürel simgesellik otantik solipsizmi yıkmakla kalmaz, onu tamamen ortadan kaldırır. Öyle ki, insanda simgeselleşmemiş hiçbir yaşantılaşma olamaz. Simgesel düzen otantik saf solipsizmin üzerini örter ve onu bilinçdışı konuma dönüştürürken, aynı zamanda bu solipsizmi de simgeleştirir. Yani, kaba bir benzetmeyle, simgeleştirme yatay bir düzeyde kültürel özneyi kendi dolayimsız yaşantılaşmasından keserek ayırırken, dikey bir düzeyde de bu saf fenomenolojik yaşantılaşmaya da retroaktif bir etkinlikle kültürel simgesini, adını verir, simgeselleştirmenin ardında kalan simgeselleşmemiş otantik deneyim de simgeleşir.

Otantik solipsizmin simgesi Fallus'tur, yani kültürel egemenliğin, eksiksizliğin, bütünlüğün simgesi olan Fallus. Otantik solipsizmi yıkan Babanın Adı, Babanın Yasası olduğu için, baba çocuğu annesiyle dolayimsız bütünlüğünden ayıran güç olduğu için, yani baba çocuğu anneden kestiği, kastre ettiği için yitirilen otantik solipsizm Fallus simgesi ile kodlanır. Bu kod bilinçdışını da kuran kökensel bastırmaya denk düşer.

Freud iki tip bastırma ayırıyor : Kökensel bastırma ve "kelimenin tam anlamıyla bastırma". Kelimenin tam anlamıyla bastırmada bastırılan psişik temsilciler, aslında kökensel olarak bastırılmış temsilciyle ilişkisinden ötürü bastırmaya maruz kalırlar. O halde kökensel bastırma neye dayanır ? Freud, bu konuya açıklık getirmemektedir. Buna Lacan'dan hareketle soruna bir yanıt bulunabileceği kanısındadır.

Kökensel bastırmanın hem bilinci hem de bilinçdışını kuran bir edimin sonucu olduğu düşünülebilir. Bilinçdışı düzeyinde libido yatırımı değişmeden kalmakta, bilinç düzeyindeyse bir yatırım çekilmesi söz konusu olmaktadır. Fakat, kökensel bastırmada bastırılan temsilci hiçbir zaman bilinç sisteminde yer almadığına göre burada bir yatırım çekilmesi söz konusu değildir. Kökensel bastırmada, bilinçdışı sistemin uyguladığı bir karşıt-yatırım söz konusudur. İkincil bastırmada da karşıt-yatırım vardır, ancak buna yatırım çekilmesi de eklenmiştir.

"Tam olarak bastırma" da bastırılan simge öncelikle bilinçte (ya da hemen bilinçaltında) yer alır, sonra da bir yatırım çekilmesi ve bir karşıt-yatırım uygulaması yoluyla bu simge bilinçdışına bastırılır, buna karşılık kökensel bastırmada hiç bilinçli olmamış bir simge karşıt-yatırım uygulanmasıyla bilinçdışını kurar.

Kökensel bastırmada -hiç bilinçli olmamış ama bilinçdışı da zaten kökensel bastırma ile kurulacağına göre bilinçdışı da olmayan - bir temsilci bilinçdışına bastırılmaktadır. İlk akla gelen çözüm, kökensel bastırmada hem ilk simgeselleşmenin meydana geldiği, hem ilk simgenin bir ve aynı operasyonla bastırıldığı, hem de böylece gösterenle gösterilen arasındaki kopmaz bağın kurulduğu şeklinde oluyor.

Kökensel bastırma ile yaşantılaşan (gösterilen) ilk simgesine ulaşır. İşte bu simgeleştirmeden sonra gösterenler zinciri gösterilenlerle örtüşmeye başlar. Lacan'a göre bu süreç hiçbir zaman tam anlamıyla gerçekleşmez.

Kökensel bastırma ilk simgeleştirmeyi, tüm gösteren zincirinin gösterilenler üzerindeki hareketinin stabilize olması için ilk referans noktasını sağlar. Demek ki, Lacan'a göre kökensel bastırma, gösteren ve gösterilen arasında ilk fiksasyon meydana gelmekte ve Öteki'nin alanındaki simgeler bu hareket noktasından itibaren stabilize olmaktadır.

Çocuk annesi için her şey olma arzusunu sonradan, simgenin düzenine girdiği zaman fallus göstereni ile işaretler. Bu süreç kökensel bastırma sürecidir. Bir başka deyişle, çocuğun annesi için fallus "olmak" arzusu hiçbir zaman bilinçte yer almadan doğrudan bilinçdışına kodlanır. Fallus göstereni hiçbir zaman bilinçte yer almamıştır, çünkü bu gösterenin gösterdiği yaşantılama sırasında fallus göstereni yoktur, dolayısıyla bilinç düzeyinde yer almış bir ide söz konusu edilemez. Simgesel düzene geçiş kökensel bastırmaya andaş ve ayrılmaz bir biçimde bağlıdır (Lemaire). Demek ki,biyolojik varlığı kültürün düzenine bağlayan süreç, öznenin toplumsal olmayan arzusunu bastırma yoluna gitmektedir.

Peki,kökensel bastırmada çocuğun arzusu neden Fallus simgesiyle kodlanmaktadır ? Bu tamamen ataerki hatta fallus merkezci kültürel yapımızdan ve kültürel bir kurum olan ailenin ensest yaşağının yasası ile düzenlenmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Özne simgesel düzene girerken, bu düzende kendi kimliğini kazanacağı süreci başlatırken kendi ilk kimliğini, yani "Fallus olmak" kimliğini de geride bırakmış olur. Böylece, kökensel bastırma "varlıkta / olmakta" eksik de açılmış olur.

Lacan'da Oidipal duruma geçişle simgesel kültürel düzene geçiş aynı anlama gelir. Lacan'da Ben ile Ben-olmayanın ayrışması, gerçekliğin gerçeklik statüsüne ulaşması, özneye nesne arasına giren simgenin dolayımı sayesinde olmaktadır. Gerçi, Lacan'ın narsistik dönemi olan Ayna Evresi'nde "ben" denebilecek bir şey ortaya çıkmış, ayrışmaya başlamıştır ama bu sadece bir imkandır ve bu imkanı gerçekleştiren bir dolayım aktıdır, simge kullanmaktır. Çocuk kültürel babanın, simgenin dünyasına girdiği oranda annesiyle dolayimsız ilişkisini, eksiksiz solipsizmini yitirir, böylece de kendisini anneden ayırdetmeye başlar. Kendisini annesinin bir parçası (fallusu) olarak görmek yerine, anneden kopmuş bir bütünlük olarak algılar. Ben'in ayrışması demek, Ben'in Ben-olmayandan ayrışması demektir. Zaten, gerçekliğin gerçeklik statüsünü almasını koşullandıran süreç de budur.

Lacan'da Ben-olanla Ben-olmayanın ayrışması, yani klasik teorideki Ego işlevine giriş doğrudan simgesel düzene, bir başka deyişle Oidipal düzene girişle koşullandırılan bir süreç olarak yorumlanmıştır. Bu durumda, egonun oluşumu ile süperegonun oluşumunu andaş saymak gerekir.

Lacan'a göre psişik belirlenim toplumsal simge sisteminin özneyi aşan yapısından kaynaklanır. Özne kendi gerçekliğini, deneyimini ancak bu nesnel kültürel simge sisteminden dolaymlanarak kavrar, düşünür ve dile getirirken, bu otonom gerçekliğin presubjektif yapısının biçimsel kurallarına da tabi olur. Lacan'a göre dil ile belirlenme, kültürün simgesel düzenine girme, Oidipal evre ile aynı anlama gelmektedir.

Şimdilik simgesel belirlenmeyle Oidipus arasındaki ilişkiyi kabaca şöyle ifade edebiliriz : İnsan yavrusu dil ile kültürel bir kurum olan ailede ve ailenin söylemi sayesinde karşılaşır. Demek ki, ailenin Oidipal düzenini yansıtan aile söylemi, öznenin dil ile belirlenmesinin, kültürel simge sistemine girmesinin, toplumsal öznenin kuruluşunun ilk adımıdır. Bir başka deyişle, toplumsal simge sistemine giriş Oidipus karmaşası sayesinde gerçekleşir.

Lacan'a göre simge ya da bütünüyle simge sistemi üçlü bir etki ifa etmektedir. İlk olarak "ben" ile "ben-olmayan"ı, içsel olanla dışsal olanı ayırdetmeye imkan tanımaktadır. İkinci olarak subjektiviteyi, içselliği bu içselliğin ifadesi olan söylemden ayırdetmeye imkan tanımaktadır. Yani, simgenin düzeninin özerk yapısı, insanın kendi gerçekliğine de bir mesafe alarak düşünmesine imkan tanımaktadır. İnsan kendi subjektivitesini, bu subjektiviteden bağımsız olarak düşünebilme imkanına kavuşur. Bir anlamda bilinçdışını da kuran budur zaten. Üçüncü olarak da simgenin düzeni insanı bir özne olarak diğerleri karşısındaki konumuna yerleştirir. Oidipal dönemi düşünelim ; burada simgesel

306 Yazılar

düzene giren çocuk, anne ve baba karşısındaki kültürel konumunu gene simge sayesinde kazanır. Çünkü, Oidipal düzen özünde simgesel düzendir.

İnsanların birbirleriyle kültürel ilişkilerinin, (söz gelimi en basit ve arkaik biçimi Levi-Strauss'a göre akrabalık ilişkileri olan kültürel yapıların) dilin biçimlerinin birbirleriyle ilişkileri çerçevesinde belirlenmesi yapısına tam anlamıyla uyan bir yapısı vardır. Üstelik, bu ilişkilerin belirlediği konumlar da dilin düzeninde tanımlanmıştır ve bir kültürün eski kuşaklarından yenilerine bu yolla taşınır. Demek ki, simgenin düzenine girmekle birey kendi kültürel konumunu, her şeyden önce kültürel bir kurum olan ailenin yapısı içindeki konumunu da kazanmış olur. Böylece birey kültürün düzeni içinde ayrılmış bir özne haline alır. Söylemin belirleyici bir boyutunu da bu konum oluşturur. Çünkü, bir söz ancak belli bir konumda anlam kazanır ve söz konusu konum da bizzat söylemin kendisi kadar semboliktir.

Özne simgesel düzende kendini bir gösteren aracılığıyla işaret ederken bir, simge olarak simge düzeninin kurallarına tabi olur. Dil, öznenin gerçeklikle, kendisiyle, ötekilerle ilişkisini düzenler. Lacan'a göre, özne kendini simgesel düzende bir gösteren aracılığıyla temsil ettiğinde, sadece bu düzenin kurallarına tabi olmayı üstlenmiş olmaz, aynı zamanda bilinçdışına yolaçan bölünmeyi de kabullenir.

İnsan, kültürel simge sistemi sayesinde ve çerçevesinde kendi öz yaşantılamasını düşünmek suretiyle bu yaşantılamasından uzaklaştıkça, bir başka deyişle kendi gerçeğini toplumsal norm sistemlerine göre düşündükçe bir bilinçdışına da sahip olur.

Dil toplumsal bir veriyi, bir kültürü, yasakları ve yasaları taşır. Bu çok boyutlu simgesel düzene giren çocuk, bu düzen tarafından biçimlendirilecek, onun silinmez damgasını taşıyacaktır ve üstelik bunlar çocuk farkında olmaksızın gerçekleşecektir. Dilin simgesel sistemine geçiş, kültürel düzene geçmekle eşanlı olduğına göre, "anne", "baba", "aile", "akrabalık ilişkileri" vb. sadece dilde ya da aile söyleminde belirlenmiş-tanımlanmış olmakla kalmaz; kültürel bir yapı olarak aile, bu söylemin gerçekleşmesi, somutlaşması, maddileşmesidir. O halde kültürel söylemler, ideolojiler, sadece birer tasarım değildir, aynı zamanda nesnel bir nitelikler, maddidirler. İdeolojiler, söylemler gerçekliği tasarım düzeyinde temsil etmekle kalmaz, bu gerçekliğin kurucu bir ögesini de oluştururlar.

Kültürün simge düzeyine geçiş öznenin yarılmasını da birlikte getirmekteydi. Özne kendini sosyokültürel simgeselleştirmede ayırmsar ve belirlerken, kendi otantik fenomenolojik solipsizmi de yitirmiş olur. Kendini sosyokültürel kod dolayımıyla düşünen özne giderek kendine yabancılaşır. İşte bilinçdışına yol açan bu yabancılaşmadır. Oidipus aracılığıyla simgesel sisteme geçme özneyi kurar ve gerçeklik sistemini oluştururken yarattığı yarılma da bilinçdışına sebep olmaktadır.

Simge, dolayimsız ikili ilişkinin arasına giren bir üçüncüdür. İşte insan yavrusuna, bir simge kullanarak ötekini kendinden ayırma imkanı veren - aslında bu imkanı bir zorunluluk olarak kabul ettiren - simge bir dolayım sağlayarak özneyi kurar. Simgesel düzenin temel simgesi Babanın Adı, anne-çocuk dolayimsızlığına son verir ve kendi yasasını kurar. Simgesel baba, annede "eksik" olana sahip olandır ve annenin tabi olduğudur. Bu anlamda Baba iki kez yoksun bırakıcı olarak devreye girer: hem çocuğı annesiyle dolayimsız ilişkisinden çıkarır (annenin tabi olduğu yasa Baba'nın yasasıdır), hem de anneyi fallik nesneden yoksun bırakır (fallusa sahip olan Baba'dır).

Dilde ifadesini bulan simgesel düzen böylece üçlü bir etkiye sahiptir: önce insan yavrusunu özneye dönüştürür, yani ona ilk kültürel kimliği olan cinsel kimliğini verir, ikinci olarak ve aynı zamanda bilinçdışı arzuyu kurar, üçüncü olarak ve aynı zamanda özneyi simgenin metaforlarında kültürel yüceltmeler dünyasına acılı fakat vazgeçilmez biçimde ilişitir. Simgesel düzen özneyi kurar, çünkü özne fenomenolojik aşkın bilincin, "cogito" nun kaçınılmaz bir sonucu, ontolojik bir kategori değildir. Fenomenolojik indirgeme umulmadık bir tortu bırakır aslında; Dil. Dil paranteze alınamaz, der J.Derrida. Özne kültürel bir kodlamadır. Simge insan yavrusuyla başkaları ve dünya arasına girerek insana "ben" deme, yani kendini bir gösterenle temsil etme imkanı verdiğinde, özne de kurulmuştur.

KİMLİK

Öteki'nin alanı (simgesel düzen) öznenin kim olduğunu sorgulayıp araştıracağı, kimliğini kazanacağı yerdir. Kendi cinsiyetini sorgulayacağı alandır. Simge sistemi insana, kendini bir simge ile, "Ben" göstereniyle ifade etmeye imkan verdiği oranda onun kültürel kimliğinin gelişeceği bir hareket noktası sağlar. Burada ilk "Ben" in aile yapısı içinde kazanıldığını hatırlatmak gerekir. Yani, insana bu ilk "Ben" i bir imkan olarak sunan, ailenin, kültürel düzene özgü söylemidir. Çocuk bu ilk "Ben" i bu söylem içine yerleştirir.

Oidipal dönemde çocuk aile içindeki konumunu, ailenin kurucu yasası tarafından belirlenen kültürel kimliğini kazanır. Bu kimlik herşeyden önce fallus simgesi karşısındaki konumuyla tanımlanan cinsel kimliktir. **Lacan'da fallus merkezlik Kültürün öz niteliğidir. Çocuğu anne doğurduğu sürece, anne-çocuk ilişkisini yasaklayan simge baba olacak , babanın egemenliği de simgesel özetini bulacaktır.**

İnsan yavrusunun dille karşılaşması ilk kurumun , ailenin söylemi yani Oidipus çerçevesinde geçtiğine göre bu ilk "Ben", simgesel Baba karşısındaki yapısal konumuyla belirlenir, o halde cinsel bir kimliktir.

İnsanın kültüre ilişkin ilk kimliği, yani kültürün düzeninde aldığı yer, vaat, ve görevin ilk ayrımlaşması hiç bir biyolojik gerekçede ifade edilemeyecek cinsel kimliğidir. Homoseksüelliğin ve transeksüelliğin biyolojik dayatmalara karşın mümkün olmasını sağlayan, insan cinselliğinin biyolojik değil, kültürel bir kodlama olmasıdır. Öte yandan insanın ilk temel kimliğinin cinsel kimlik olması psikanalizin cinselliğe verdiği vurguyu temellendirir. Analizde araştırılan, öznenin simgesele girişinde yani temel cinsel kimliğindeki yapılaşmadır, Oidipal söylemidir.

Oidipus karmaşasının çözümü nesne ilişkilerine çok önemli bir boyut katar. **Cinsel arzu yasaklanmış nesneden (baba veya anne) sapar ve kültürün kabul ettiği metaforlarla ifade edilmeye başlar.** Bu özdeşleşme-kimlik kazanma sürecinde kişi, kendini herşeyden önce cinsel kimliği olan biri olarak ortaya koyar. Özdeşleşme-kimlik kazanma süreci sadece kültürel bir yasanın (ensest yasasının) kabul edilmesiyle değil, aynı zamanda anne-babanın içselleştirilmesi yoluyla da ahlaki yaşamı, süperegoyu temellendirir. Çocuk anne-babasıyla özdeşleşirken onların aslında ideal imgeleriyle özdeşleşir. Bir anlamda onları idealize ederek kabul eder. Bir başka deyişle, çocuk anne-babanın süperegosuyla özdeşleşmiştir. Her ne kadar süperegoun oluşumunda Babanın Yasası temel rolü oynuyorsa da bu simgesel yasaı çocuğa kabul ettiren, babaya göndermede bulunan "anne"dir. O halde süperegou ancak annenin babayı naklettiği ölçüde "Baba Süperegou"su olabilir.

ÖİDİPUS

Lacan'a göre anne-çocuk ilişkisindeki doğal (klasik teori çerçevesinde oral) frustrasyonlar [engellenme] çocuk için simgesel bir yasa-yasak ile yapılaşır, ne ise o olarak, yani doğal halinde etkili olamaz. Bu simgesel yasa ve yasak ise annenin söyleminde geçen Babanın Adı'dır. Böylece çocuk Oidipus üçgenine girmiş olur.

Frustrasyonların kaynağı yasaklayıcı, yoksun bırakıcı, çocuğu anneden kastre eden "Baba"dır. Dikkat edilirse böylece kültür, biyolojik bir varoluşu kendi düzenine çekmek için simgesel bir hile kullanmış olur ; doğal anne-çocuk ilişkisini yasaklayan, dolayısıyla çocuk için biyolojik bir önem taşımamakla birlikte, birden önem kazanan kültürel baba ile çift değerli özdeşleşme ilişkisi. Aslında elbette doğal frustrasyonlar kendinden bir zorunlulukla "baba"ya, kültüre gönderim yapmaz. Frustrasyonları "baba"ya gönderen annenin söylemidir. O anne-çocuk ilişkisinde simgesel bir üçüncüye yer verdiği oranda çocuğu kültürün dünyasına bağlamıştır. Böylece çocuk ilk kez bir Nirvana durumu yaşantıladığı annenin uterusundan yine bu uterusun [rahim] hareketleriyle doğal dünyaya atıldığı gibi, annenin simgesel hareketleriyle de kültürün dünyasına atılarak ikinci bir doğum travmasında narsisistik omnipotensini yitirir.

Klasik teoriye göre erişkin bir cinsellik ve duygusal yapılanmaya ulaşabilmek için Oidipal karmaşanın üstesinden gelmiş olmak gerekir. Oidipus karmaşasının çözüme kavuşmaması nevrozun nedenidir.

308 Yazılar

Erkek çocuğun Oidipus'u aşabilmesinde en iyi yol rakip babasının yerine geçmeyi arzulamasıdır. Bu, baba ile özdeşleşmeye açılan yol olacaktır.

Lacan'a göre Oidipus karmaşası, kültürel düzenin kökeninde yeralır. Oidipus biyolojik varlığı kültürel özneye dönüştüren simgesel bir karmaşadır; bireyin toplum içindeki ilk kimliği olan cinsel kimliği kazandığı, toplumsal bir üye haline dönüştüğü aşamadır. Oidipus olmasa insan kültürün düzenine giremez, çünkü Oidipus olmaksızın tatmin-frustrasyon diyalektiğinde geçen biyolojik anne-çocuk ilişkisi kültürel bir simgeyi, yani "Baba"yı da içine alacak şekilde dönüşemez. Psikotik durum bunun bir örneğidir. Oidipussuz kültür mümkün değildir. Çünkü, kültür kendi taşıyıcı faillerini Oidipus yoluyla üretir.

Değişebilir biçimlerinin ötesinde yapı olarak Oidipal fenomen insan varlığının evrensel ve kökten bir dönüşümüdür. Oidipus ikili dolaylı ilişkiyi sembolik düzene özgü dolaylı ilişkiye geçirir.

Lacan'a göre Oidipus karmaşası da gerçek dünyanın bir karmaşası değil, simgesel bir karmaşadır, bir başka deyişle simgeselin kendi otonom gerçekliğinden geçen bir karmaşadır. Oidipus için gerçek bir babanın olması koşulu yoktur. Yalnızca simgesel baba işlevi, "Babanın Adı" yeterlidir. Kültürel Baba konumunun tüm anlamını veren, bizzat aile söylemidir. Ailenin kendi gerçek gerçekliği (yani ne ise o olan bu "numen" / "kendinde şey") simgeselin kendi otonom kuralları çerçevesinde anlamını kazanır. Böylece simgesel düzen biyolojik ihtiyaçlara, onları kültürün düzeni içinde bir "talep" olarak ifade etmek için simgenin özerk düzenini sunarken doğal (yani ne ise o olan) bu gerçekliğe de simgenin özerk kuralları çerçevesinde biçimini verir.

Lacan'a göre Oidipus aracılığıyla sosyokültürel düzene geçiş iki süreci aynı anda başlatmaktadır ; (1) Sosyokültürel öznenin kuruluşu (2) bilinçdışının kuruluşu. Aslında bunlara bir üçüncüyü, öznenin Oidipus aracılığıyla bağlandığı kültürün dünyasında gerçekleştirdiği kültürel yüceltmeler zincirini de eklemek mümkün.

Oidipus karmaşasının çözümü, anneyle ikili ilişkiyi yasaklayarak, öznenin kökensel arzusunu bilinmeyen duruma iter ve babanın metaforu sürecine göre ona yeni imgesel, toplumsal biçimler ikame eder. Başka şekilde söylersek, simgesel düzene geçiş kökensel bastırmaya andaş ve ayrılmaz bir biçimde bağlıdır. (Lemaire)

Freud'un, çağının fizyolojik kavramlarıyla haz-tatmin çizgisinde düşünmeye çalıştığı ve erojen bölgelerin otoerotik tatmininde tanımını bulan, geniş anlamıyla birincil narsisistik dönem Oidipus ile yıkılır. Öznenin tüm çabası Oidipus ile girdiği kültürün düzeninde, kültürün düzenine girmekle yitirdiğini (narsisistik omnipotensini) aramaktır.

Oidipus bilinçdışı arzusunun çekirdeğini atarak insanın kültürün dünyasındaki yüceltme metaforlarına ilişmesini sağlar. Çünkü, özne bilinçdışı arzusunu tatmin için aslında beyhude bir çabayla temel arzusunu kültürel yüceltmelerle tatmin etmeye çalışacaktır. Her aşamada frustre olacak, her aşamada yeni bir imgesel özdeşleşmenin, imagonun (görsel imge) peşine takılacaktır. Aslında bilinçdışı arzu kültüre uygun dileğin ardında metonimik bir artık olarak kalacaktır.

İnsanı kültürün yüceltmelerine bağlayan "olmakta eksik"tir. İnsan kültüre girmekle yitirdiği narsisistik bütünlüğü, kültürün sunduğu "imago"larla özdeşleşmeye çalışarak, bu imago (görsel imge) metaforlarında [mecazlarında] kapatmaya, tatmin etmeye çalışır. Bu yol ile bilinçdışı arzu asla doyurulamayacağı için insan kültür içinde sürekli ilerler ; doktor olmak, baba olmak, kitap yazmak vb. imagolarının peşinde koşar.

Kültürel insanın temel dramı ve çelişkisi budur işte. Ardında bıraktığını ileride arayacak, toplumsallaşmanın ilk adımı ile yitirdiğini (yani narsisistik bütünlüğünü) toplumsallaşma sürecinde kapamaya çalışacaktır. İşte, bizi kültürel dünyada yol almaya iten nostaljinin, eksiklik dünyasının temeli budur.

İnsan, dilin metaforlar düzeninde ilk gerçekliğinden her an biraz daha uzaklaşır ve hep ilk dolayimsız gerçekliğini, annesinden ona yansıyan bütünleşmiş bir imge olarak narsisistik omnipotensini, [her şeye gücü yetme] yani insanlaştırıcı kastrasyonla (hadım edilmiş; iğdiş etme) yitirdiğini arar. İnsanın bu acılı çabası boşunadır aslında. Çünkü, insanın kültürün metaforlarında aradığı, zaten oraya girmekle yitirdiği şeydir: Bilinçdışı arzu asla tatmin edilemez (Lacan). İnsan hep düşlerinin peşinde koşar, fakat sadece düşkırıklıklarıyla ilerler.

ÖZETLENEN KAYNAKLAR

1. Freud'dan Lacan'a Psikanaliz (Saffet Murat Tura, Ayrıntı, 2.Basım, Mart 1996)
2. Defter (Yaz 1995, Sayı:24, Şeyh ve Ayna, Saffet Murat Tura, Sayfa:62-89)
3. Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları, Kişilik Bozuklukları (Cilt 1, Sayı 3, Sonbahar 1996, Narsisizm Sorunsalında Kohut ve Lacan, Saffet Murat Tura, Sayfa:437-455)
4. Fallusun Anlamı (Jacques Lacan, Afa Felsefe Yazıları Ansiklopedisi, Ekim 1994, Önsöz, Saffet Murat Tura, Sayfa:7-37)

<http://www.elestirelpsikoloji.org/eleps/eleps/kiziltan.html>

--

JACQUES LACAN KURAMININ GENEL KAVRAMLARI

J. D. Nasio Posted

Lacan'ın kuramı çekici olduğu kadar, kavramanın zorluğu yüzünden, iticidir de. Jacques Lacan'ın öğrencisi ve Françoise Dalto'nun yakın işbirlikçisi olmuş J. D. Nasio'ya danıştık. Kendisi 30 sene Paris VII Üniversitesinde eğitim vermiş ve şu anda psikanalist, psikolog ve sosyal alanda çalışanları eğitmekte en etkin yerlerden biri olan "Paris Psikanalitik Seminerlerinin" başındaki insan. Her biri bilim dünyası tarafından olumlu kucaklanan, tam 12 dile çevrilmiş 18 kitap yayımladı ve bazıları uzman olmayanlar tarafından da benimsendi. Türkçe'de İmge Yayınevi tarafından basılmış 5 kitabı var:

J.-D. Nasio, Lacancı kuramın iki temel parçasını açıklayacak; ilk önce kavramsal üçlü "İmgesel (imaginaire), Simgesel (Symbolique) ve gerçek (Reel)", ardından da "Bilinçdışı" ve "Jouissance [yararlanma, tasarruf; zevk]" kavramını.

İmgesel

Bu üç boyutu detaylıca inceleyelim. İmgesel nedir?

İmge -belirtmiş- ruhsal yaşamın imgelerden oluşan parçasıdır: kendimizin imgesi, başkalarının ve şeylerin imgesi. Bu imgeler parça parçadır; içimizdeki imgelerin şeylerin genel bir imgesi olduğu

310 Yazılar

sanılmasın. Hayır! *Genelde, şeylerin kırıntısını gösteren imgelerdir*, mesela bir tırnak, bir gülüşün çizgisi, bir sahnenin ayrıntısı, bir renk, bir melodinin sesi. Ruhsal dünyanın bölük pörçük imgeleridir bunlar. Bu imgeler dikkate değer biçimde birbirleriyle bağlantılıdır. Soğanın kabukları gibi katman katmanlardır; çok önemli olan görevleri ruhsal enerjiyi yönlendirmektir. Şu anda sizinle konuşuyorum. Sizi görüyorum ve size söylediğime odaklanmış haldeyim. İşte beni ve konuşmamı canlandıran bu enerji, bilinçdışı imgelerle, kendimin, başkaların ve şeylerin bir milföy hamuru gibi parça parça olan imgeleriyle yönlendiren ruhsal bir enerjidir. *Dolayısıyla bu imgeler libidonun, jouissance'ın, veya diğer bir deyişle enerjinin aracıymış gibi işlerler. Bu üç terimden Freud libidoyu kullanırdı ve libidonun imgeler yoluyla yer değiştirdiğini söylerdi; Lacan ise jouissance'dan bahseder; biz de, genel olarak ruhsal enerji, canlılık veya atılım diyoruz; beni harekete geçiren ve şu anda size cevap verdiren atılım.* Takdir edersiniz ki jouissance'ın geçtiği bütün bu imgeler ruhsal bütünlüğü, Lacan'ın "ben" (moi) dediği şeyi, oluşturmaktadır.

—

Gündelik hayattan bir örnek alalım şimdi, en banal objelerden birini, pipoyu mesela! Pipoyu içtiğim zaman ağızda olmasının, dumanı hissetmenin ve tütünü tatmanın verdiği haz var. Ve hatta, elimde tutmanın ve tahtanın sıcaklığını hissetmenin hazzı.

Lacancı bakış açısına göre, bu eşyayı tutuyor olmanın hissi olsun, malzemesinin sıcaklığını algılamak olsun ya da ucunu ısırarak, hatta dumam içine çekmek; bunların hepsi bilinçdışına yerleşmiş, geçmişte tekrarlayan, taklit eden, güncel imgelerdir. **Bana "Ben nedir?" diye soracak olursanız, hemen şöyle cevap veririm: ben, bana uygun olan ve bana bir hissi yaşatan eski imgelerin şimdide güncellenmesidir.**

—

İşte imgesel bundan ibarettir. Daha güçlü örnekler de var, en sıradışı olan aşk gibi. Birini sevmek, daha doğrusu birini aniden sevmek, "yıldırım aşkı" dediğimiz şey, varlığımıza derinlemesine kök salmış imgelerin ani patlayışıyla açıklayabileceğimiz insani bir olgudur. Bilincimize kendini kabul ettirerek ilişkilerimize ve kimi sevmeye karar vereceğimizi belirler.

—

Simgesel

Genelde simgesel (symbolique) kelimesinin simgeden (symbole) geldiğini düşünürüz; bu bir hatadır. Lacan bu deyişimi eserinin başında gerçekten de simge değilmiş gibi kullanırdı. Ancak yine de, zihinsel yaşamımızın bir boyutunu belirtmek için "simgesel" sözcüğünü muhafaza etti. Simgesel, imgelerin oluşturduğu bir yapı değil, bir kumaşın ipliği gibi bir ağa dağıtılmış birbirine benzer öğeler bütünüdür. Pamuk iplikleriyle değil de, "imleyen'lerle örülmüş bir argaç hayal edin. (argaç:Dokuma tezgahlarında enine atılan iplik,atki) **Simgesel birbirlerine çok sıkı kurallarla uyan ve her zaman birbirlerine bağlı bir gösteren sistemidir.**

—

Lacan simgesel kavramını çok kesin bir şekilde tanımlamıştır. Sonuç olarak *Simgesel bir gizli saklı öğeler sistemidir ve bu öğeler birbirlerine en önemlisi şu olan kurallarla bağlıdır: "Bir" imleyen sadece "başka" imleyenlerin yanında değeri vardır. Lacan her zaman "Bir" in tek başına var olamayacağını, her zaman başkalarını referans aldığını söylemiştir.* Böylece Simgesel'in iki birimi vardır: Bir ve başkalar.

Etki, mesela güzel bir günde içimde şimdiki kadar varlığından habersiz olduğum bir hissi fark ettiren öznel bir değişiklik olabilir. *Bu keşif tarafından hazırlıksız yakalandığım anda da, bir Özne ortaya çıkar.*

—

Okuyanlar bu tanımı biraz soyut bulabilirler ancak bilinçdışının gündelik hayatta kendini gösterdiği işleyişinin kuramsal bir şekilde ve detaylarıyla farkına varmamız için sunduğu formalizasyon budur.

—

“Özne” dedim az önce, işte Lacancı kuramda yine çok önemli bir sözcük. Onu bazen kişi, birey veya “ben”le karıştırırız. Oysa Özne ne kişi, ne birey, ne de “ben”dir. *Bu terim sadece bir etkinin yaratıldığını belirtiyor*, ağız bir imleyeninin tekil ve eşsiz bir konumda olduğunda meydana gelen değişikliği: bütün başka imleyenleri bir araya toplayan, çevresel bir yüzük gibi kendini dış sınıra koymak gibi. **Bir öteki onun yerine geçene kadar sistemin düzenleyici Biri haline gelir.** Böylece sembolik düzenin, hareket halinde olan bir yapı düzeninden başka bir şey olmadığını anlamışsınızdır. Bu hareket tarafından tetiklenen etkiye Özne, ya da daha doğrusu, **bilinçdışı öznesi**, denir.

Gerçek

Bu terimin tanımı zordur çünkü yüksek bir kuramsal soyutlama seviyesi gereksinir.

Gerçek, gerçeklik değildir. Lacan’da Gerçek ve gerçeklik çok farklı iki bütündür. Gerçek bizi çevreleyen dünyanın eş anlamlısı değildir, yine ruhsal yaşamın içinde konumlandırmamız gereken bir boyuttur. Ruhsal yaşamdaki Gerçek ne imge, ne de imleyendir. Anımsayın: imge de, imleyen de olsa bu öğeler birbiriyle ilintilidir, yaprak gibi üstüste konulmuş imleyenler veya ağ gibi yapılanmış imleyenler (Bir ve başkalar). *Bu imge ve imleyen ağları sürekli hareket halindedirler. Gerçekse, tam tersine, ne imgedir ne imleyen ve yapısı daha zayıftır. Gerçek sürüp giden ve değişmeden kendisine aynı kalandır. Gerçek varlığımızın hep baki kalan tarafıdır.*

—

Belirgin bir örnek vermek zordur, ama ben yine de deneyeceğim. Bir durum uydurmama izin verin. Diyelim ki, bu gece bir kabustan uyanmış olayım, bir kaygı halini yaşamış olayım. Ertesi gün kendime geldiğimde şöyle derim: “Çocukken bir gölge odamın duvarlarına tırmandığına buna benzer büyük bir korku ve dehşet deneyimlediğimi hatırlıyorum.” Gerçek bu örneğin neresindedir? Gerçek tam da korkunun tabiatı, duygunun maddesidir. Çocukken nasıl yaşadysam, kırk elli yıl soma bugün de aynısını yaşadığım, silinmemiş, değişmemiş duygusal bir hal.

Temeli unutmayalım: İmge, Simge ve Gerçek ruhsal yaşamın içsel bölge ve parçalarıdır. Öte yandan, Gerçek’i bazı zamanlar farklı bir anlamda da düşünebiliriz. Şimdi Gerçek kelimesinin bu diğer Lacancı anlamını bu defa dışsal yaşamdan örnek vererek ele almak isterim. Yeniden soralım kendimize:

Elbette gelecek bir olayı öngörebilir ve hatta hayal edebilirim ancak öngörüm hiçbir zaman gelecekteki gerçekle tam anlamıyla örtüşmez, gerçekten hiçbir zaman beni hangi kaderin beklediğini bilemem. Bu basit örnekle, size Gerçek’in bilinmez ve kavranılmaz tabiatını hissettirmek istiyorum. Gerçek simgeselleştirilmesi mümkün olmayandır.

—

İşte bu sefer Gerçek kavramının bilim alanından alınmış bir örneği. Bir araştırmacı için Gerçek, keşfetmeyi beklediği, çözmek istediği bilmecedir. Hepimizin bildiği AIDS sorununu ele alalım. Biliyorsunuz bu sıralar, önemli bir takım bilim adamı virüsün panzehirini bulmak için bir araştırma içerisindedir. İşte bu araştırmacılar için Gerçek, bilmecenin çözülmesi yani hastalığa bir çare bulunmasıyla, bilimin ne kavrayabildiği ne de açığa çıkarabildiği açıklanamayanla tezahür eder.

Bilinçdışı ve Jouissance

Şimdi gerçekten de Jacques Lacan düşüncesinin tam kalbindeyiz. İmge, Simge ve Gerçek üçlüsünü yerli yerine oturtuktan sonra, Lacan doktrininin yapısını ayakta tutan iki büyük kolonu ele alalım şimdi. Bu kolonlardan birisi Bilinçdışı, diğeri ise Jouissance’dır; Lacan kuramının bu önemli iki teriminin her birine bir tanım önermiştir.

312 Yazılar

Bilinçdışı konusunda, Freud'a kıyasla kökten bir devrim gerçekleştirmiştir. Eğer Lacan'ın eserinden sürececek ve gelecek evrimlere katılacak bir öneri varsa, o da şu aforizmadır: "Bilinçdışı bir dil gibi yapılanmıştır." İkinci temel ilkeyse şudur: "Cinsel ilişki yoktur." Bu deyiş kesinlikle kışkırtıcıdır; Lacan bunu öğretisinin son on yılında ortaya attı, halbuki ilki en başında söylenmişti.

Bilinçdışı "Bilinçdışı bir dil gibi yapılanmıştır"

Eğer beni Simgesel kavramında iyi takip ettiyseniz, bilinçdışının ne olduğunu rahatlıkla anlayabilirsiniz. Simgesel'i dilden bahsetmeden konumlandırımdı. Ancak Lacan'ın algılayışına göre simgeselin yapısı dilin yapısına tam anlamıyla uyuyor; yani bir takım gizli öğeler ağı, Birin diğer imleyenleri bir yüzük gibi kapsamakla bir sınır görevi aldığı birbirlerine bağlı imleyenler ağı.

—

Görürsünüz yapı, dil ve bilinçdışı nasıl da Bir ile başkalar arasındaki ilişkiyi belirten farklı adlandırmalar. Bilinçdışı, simgesel ve dil arasındaki fark daha çok bilinçdışının bir yapıdan daha fazla bir şey olmasında yatıyor. O hareket eden bir yapıdır, az önce bahsettiğimiz Simgesel'in işleyiştir Özne etkisini tetikleyen. Bilinçdışı her birimizin hayatını sürekli etkileyendir. Daha doğrusu bilinçdışı, insanın hayatında, dil sürçmesi, rüya ya da bazen duygusal ve belirleyici bir seçim şeklinde dışa vurandır. Mesela aşık olduğun ve daha sonra seçilmiş kişi olacak varlığın seçimi. Bu oldukça belirleyici ve duygusal seçimler Lacancı kurama göre bilinçdışının dışavurumlarıdır.

Özetle, "Bilinçdışı bir dil gibi yapılanmıştır." deyişi, bilinçdışı iki imleyen tarafından düzenlenen bir ağdır anlamına geliyor: imleyen Bir ve başka imleyenler. Bu ikili, Bir imleyen için S1, başka imleyenler için S2 işaretleriyle yazılabilir. Etkilerin veya dışavurumların kendini istemsiz eylemler şeklinde tanıttığı bir ağ.

Jouissance "Cinsel ilişki yoktur"

Şimdi de jouissance konusuna gelelim. Tıpkı Gerçek gibi tanımlaması zor bir kavram. Bu benzetme masum değil çünkü jouissance, Gerçek boyutunu çokça anımsatıyor. Bilinçdışının imgesel boyutu çağrıştırdığını söylemiştik, jouissance ise Gerçek boyutunu çağrıştıırıyor. Ancak daha ciddi ve açık olmak gerekirse jouissance'ın Gerçekle tam anlamıyla benzer olduklarını söyleyemem.

*Bilinçdışı çalışmak, kendini belli etmek için yakıtı ihtiyacı olan bir ağıdır. İşte bu yakıt, bu giriş enerjisi, Lacan'a göre jouissance'dır. Unutmayalım Freud libido kelimesini kullanırdı. İlk bakışta sanabileceğimiz gibi jouissance'ın orgazm ve cinsel şehvetle bir alakası yoktur. Eğer Lacan burada olsaydı bizi düzeltirdi: "Hayır Bay Nasio! Jouissance'ın bir enerjiyle, Einstein'ın E=mc²'si, yani fiziğin tanımladığı gibi bir matematik formülüyle kıyaslanabileceğini sanmıyorum. Halbuki jouissance'ın -diye ısrar ederdi Lacan- resmedildiği bir simgesi yoktur. Hiçbir formül onu yazıya geçiremez." Ben de boyun eğdim: "Haklısınız Bay Lacan. Aslında benim algıladığım haliyle de jouissance, fen bilimlerinin tanımladığı enerjiyle aynı değildir. Ben yine de bu enerji kelimesini kullanıyorum, ama daha geniş bir anlamda, psikanalizde bilinçdışının işleyişini sağlayan motor gücünü jouissance olarak adlandırdığımızı anlatabilmek için." **Bilinçdışı jouissance sayesinde çalışır, kıvırdar ve kendini belli eder.***

Şimdi şu ünlü deyiş hakkında yorum yapmak istiyorum: "Cinsel ilişki yoktur". Lacan'ın böyle mutlak ve kışkırtıcı deyişler ortaya attığını anımsayalım. Aralarından biri tam gediğine oturmuştu: "Kadın yoktur"(Lafemme n'existe pas). Bu deyişler, sıradan düşünce ve sağduyuya karşı birer meydan okumaydı, ancak bu yazarın metinlerini ciddi bir şekilde inceleme çabasını gösterdiğinizde skandalvari taraflarını kaybediyorlar, işte o zaman derin anlamlarını kavrayabiliyoruz.

Bu provokatör Lacan intibasını dağıtmak isterim çünkü kendisi kuramım inşa edişinde ve son derece titiz çalışmasında, fevkalade ciddiyet ve sorumluluk sahibi bir adamdı. Ona ve diğer üstatlara karşı, bizlere bilgi ve deneyimlerini aktarmak için sarf ettikleri çabadan dolayı minnetarım. Lacan'ı uzun süreler boyunca derinleştirdim ancak kendimi diğerleri tarafından da şekillenmiş sayıyorum. Freud gibi, Melanie Klein veya Françoise Dolto gibi. Kışkırtıcı tavırlarına rağmen Lacan'ın, kırk yıl boyunca

güçlü, Fransız kültürüne ve psikanalize yeni bir ivme kazandırmış yaratıcı bir eser bırakmasını bilmiş büyük bir Entelektüel olduğunu hissettirmek istiyorum sadece. **Lacan deyişlerinin kesin tavrı sebebiyle bu parantezi açmayı uygun gördüm. “Cinsel ilişki yoktur” tahmin edebileceğiniz gibi bir erkek ve kadın arasında cinsel ilişki yoktur demek değildir!** İnsanlar var oldukça cinsel ilişki her zaman olmuş, oluyor ve olacaktır. Lacanın iddia ettiği şey, jouissance sorunu üzerine daha ince ve nüans dolu bir şey. Böyle bir deyişin taşıdığı mesaj jouissance’ın ne adının, ne imleyeninin, ne de imgesinin olduğudur. Açıklayayım. Lacan bu deyişte “ilişki” kelimesini kullanıyor, tıpkı cebirde x ve y’nin arasındaki ilişkinin tanımlanıldığı gibi. Cinsel ilişki yok derken, bu “erkek jouissance’ı” ve “kadın jouissance’ını” simgeleyen harfler yoktur demek istiyor. Bu iki jouissance’ı yazmak için herhangi bir işaret yoktur. Eğer bu işaretler olsaydı, bu jouissance’ın doğru özünü tanımlamayı başardığımız anlamına gelirdi. Halbuki bu imkansızdır. *Bu deyişle Lacan şunu söylemek istiyordu: jouissance’ın adı ve cebirsel bir resmedilme şekli yoktur. İşte “Cinsel ilişki yoktur” savının anlamı.* Diğer bir deyiş “Kadın yoktur “a kadınların kızdığına ve itiraz ettiklerine şahit oldum: “Nasıl böyle bir budalalık dile getirilir çünkü ben, kadını ve varım! Beyefendi görüyorsunuz ki ben varım!” Aslında Lacan da, zamanında çağdaşlarına rağmen “Madde yoktur” (La matiere n’existe pas) diye söyleyen Berkeley gibi yaptı. Lacan ve Berkeley sadece evrensellik fikrine karşı çıkıyorlardı, bu madde de olsa kadın da. Daha açık olmak gerekirse, itirazları, evrenselliği içeren “La” artikeline karşıydı. Öyle ki Lacan daha sonra o artikelin üzerine çizecekti. Kısaca Lacan, evrensel bir kategori olarak kadının olmadığını düşünüyordu. Neden? Kadın ve kadın cinselliği sorununa bütün bir metin ayırmak gerekir! Tutkulu bir konu ancak onu bir kenarda bırakalım ve sadece eğer evrensel kadın yoksa, bu kadının jouissance’ı ile olan ilişkisi tüm kadınlar için tek bir jouissance’dan söz etmemizi yasakladığındandır diyebiliriz. Psikanaliz için “kadınlar” vardır, hepsi birbirinden farklı çoğul kadınlar. İşte bilinçdışı ve jouissance hakkında hızlıca söyleyebileceğimiz bunlar. Bu metinde, otuz yıldan daha uzun bir zamanda yaratılmış bir eseri özetlemeye, temel psikanaliz terimlerini az sözcüğe sığdırmak zorunda kaldım. Bunu böylesine daraltmanın verdiği rahatsızlık ve pişmanlık, Lacan’ı tanımayanların huzuruna sunmanın sevincine karışıyor. Arzum onları, Fransız psikanalizin bu büyük yazarının eserlerini, kavrama zorluklarına rağmen keşfetmeye teşvik etmekte.

Fransızca Çeviri: Atakan Karakış mono kurgusuz labirent 2009 yaz yıl:3 sayı: VI-VII

Erişim:

<http://www.cangungen.com/2012/08/24/jacques-lacan-kuraminin-genel-kavramlari-j-d-nasio/>

--

LACAN VE FEMİNİZM

Hızlı: Özgür Ögütçen

Bu yazının alt başlığı şöyle olmalıydı: “Üçüncü dalga (post)feminizmlerin Lacan’dan öğreneceği bir şey var mı?”

Malum olduğu üzere 1970’lerin sonundan itibaren psikanalitik teori üniversitelerdeki ve psikiyatrik kurumlardaki itibarını hızla yitirdi. Psikanaliz bütün sosyal ve kültürel fenomenleri psiko-seksüel açıklamalara indirgemekle ve fallosentrik² olmakla eleştirildi. Bu eleştirilerin dışında genel bağlamda ise psikanaliz üç düzeyde kriz içindedir: (1) Bilimsel bilgiye göre, insan zihninin bilişsel-nörobijolojik modeli Freudcu modele baskın çıkmıştır; (2) Klinik anlamda, psikanalitik tedavi ilaçlar ve bilişsel-davranışçı terapiler karşısında hızla pozisyonunu kaybetmektedir; (3) Toplumsal bağlamda, geç kapitalizmin³ baskın hedonist yasağılığı bireyin cinsel dürtülerini daha fazla geçerli bir kaynak saymayacak gibi görünmektedir.

Lacan'ın Freud'a retourunun bize bilinçdışı ve kültür arasındaki ilişkiyi ve psişe ve toplumsal arasındaki ilişkiyi oldukça radikal bir biçimde yeniden düşünme olanağını yarattığını görürüz. Bu yüzden, bu üç düzeyli krizi kavramakta Lacan'ın güncel tartışmalarda ne ifade ettiğini görmek hepimiz için çok önem taşımaktadır.

Bu yazıya şöyle bir soruyla başlamak yerinde olacaktır: **“Bir erkek nedir?”** ve bununla bağlantılı olmak üzere **“Bir kadın nedir?”** Birbiriyle bağlantılı bu iki soru her şeyden önce bu iki tanımın –yani erkeğin ve kadının- birbirlerini tamamlamadıklarını, birinin eksikliğinin diğerinde olmadığını söylememizi talep eder. Bu karşılıksızlığın imgesel düzeyidir. Žižek'e dönecek olursak; **“Evet, kadın yoktur” ama “Erkek kendinin olduğunu varsayan kadından başka bir şey değildir”**. Her iki cinsiyetin kendi paylarına düşen, varlık-yokluk sorusunda maddileşen kastrasyonun (hadım etme) yasasına tabi olmasıdır. Bu erkek için –Lacan'ın yapısalcı ilk döneminde bahsettiği- sahip olduğunu düşündüğü imgesel fallusun tehdit edilmesi, kadın için ise zaten sahip olmadığı fallusun yasasıdır. Evans (1999), **“cinsiyet farklılığı”** kavramının Freud'un ve Lacan'ın kuramsal sözlüklerinin bir parçası olmadığı halde psikanaliz ve feminizm arasındaki en önemli tartışmalardan birisi haline geldiğini söyler. Freud sadece anatomik farklılıklardan ve bunların psişik sonuçlarından bahsetmiştir; Lacan ise cinsel konum ve cinsel ilişkiden ve sıkça cinsiyetlerin farklılaşmasından söz etmiştir. Buna karşın, hem Freud hem de Lacan cinsiyet farklılığı meselesiyle ilgilidirler ve Lacan'ın çalışması bu terime bir girişi de içeren önemli bir dizi temayı içermektedir ve bu yüzden Lacan'ın çalışması feminist yaklaşımlar için önemli bir odak noktası oluşturmaktadır.

Freud

Freud'a feministlerin önemli bir kısmı tarafından, ta 70'li yıllardaki ikinci dalga feminizmden başlayarak üçüncü dalgada dahil, haksızlık yapıldığını düşünüyorum. Batı felsefi geleneğinde bir töz olarak ele alınan **'kadın' ve 'erkek'** kategorilerini ilk sorunsallaştıran kişi odur, Freud'dur. Bu cinsiyet krizini kadın ve erkek tanımlarının içine yerleştiren de odur. Bu tanımlama, bu alt üst oluş üçüncü bir cinsiyetin tanınmasından ya da farklı ve sonsuz cinsel kimliklerin politik doğruculukla onanmasından daha radikaldir. Evet bir sorun vardır, bu sorun kadın ve erkek arasında değildir, her ikisinin de tek tek ne oldukları ile ilişkilidir. Öyleyse Freud şunu demektedir: kadın ya da erkek varlık olmak verili değildir, kadın ya da erkek olunur. Bütün sınırlılıklarına rağmen bu bağlam sonraki cinsiyet tartışmalarının sıfır derecesidir.

Freud, daha 1920 gibi erken bir tarihte, Bir Kadın Eşcinsellik Olgusunun Ruhsal Kaynakları'nda, verili cinsiyet kategorilerini sorgulamaya başlamıştır.

“Libido tümümüzde yaşam boyunca normal olarak erkek ve dişi nesnelere arasında gider gelir... Gelgitin sonlanması temelli ve kesin olduğunda, doğal olarak bu ya da diğer tarafı kesinlikle yeğleyen ve belki de nesne seçimini kendi yönüne çevirmek için yalnızca uygun anı beklemiş olan bir özel etkenin varlığından kuşkulunuz... (s.332, Olgu Öyküleri II)

“...Ancak analiz geleneksel ya da biyolojik terminolojide eril ve dişil olarak adlandırılan şeyin gerçek doğasını açıklayamaz: Sadece bu iki kavramı alır ve onları çalışmasının temeli yapar. Onları daha fazla indirgemeye kalkıştığımızda, erilliğin etkinlik, dişilliğin ise edilginlik içinde yok olduğunu görürüz ve bu bize yeterince şey anlatmaz...”(s.346, Olgu Öyküleri II)

Freud'un çalışmasının altında yatan temel varsayımlardan biri erkekler ve kadınlar arasındaki belirli fiziksel farklılıklardır ve bunlar aynı zamanda psişik farklılıklardır. Başka bir deyişle, belirli psişik özellikler 'eril' olarak diğerleride 'dişil' olarak adlandırılabilirler. Örneğin utangaçlık, alçakgönüllülük, yol gösterilme ve yardım gereksinimi Freud tarafından dişil zihinsel özellikler olarak tanımlanmıştır. Bunlara herhangi bir formel tanımlama getirmek yerine, Freud kendisini bir insan öznesinin nasıl eril veya dişil psişik özellikleri kazandığını tanımlamakla sınırlamıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi cinsiyetlenme içgüdüsel veya doğal bir süreç değildir, ama anatomik farklılıkların toplumsal ve psişik faktörlerle etkileştiği karmaşık bir süreçtir. Freud'un başka bir bağlamda söylediği:

“Ruhbilimsel bir sorunun yerine anatomik bir sorun geçirmemizin ne gereği ne de haklılığı var...”(s.49-50, Cinsellik Üzerine)

sözünü bu etkileşimi ifade etmede biyolojik olana karşılık sosyosimgesel olana bir eğilimi olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

Bu cinsiyetlenme süreci kastrasyon kompleksinin etrafında dönmektedir: erkek çocukları penislerinden mahrum olmaktan korkmakta, kızlar ise zaten bundan mahrum olduklarını farzetmektedirler ve bunun sonucu penis haseti gelişmektedir.

Lacan

Freud'u izleyerek, Lacan'da nasıl bir insan yavrusunun cinsiyetli/cinsiyetlenmiş (a sexed subject) bir özne haline geldiği sorusuyla ilgilenmiştir. Lacan'a göre, erilik ve dişlilik biyolojik özler değildir ama simgesel pozisyonlardır ve bu iki pozisyondan birini üstlenmek öznelğin yapılandırılmasında esastır. Özne, öz olarak cinsiyetli öznedir. 'Erkek' ve 'kadın', bu iki öznel pozisyon için dayanak oluşturan gösterenlerdir.

Hem Freud'a hem de Lacan'a göre çocuk en başta cinsiyet farklılığını reddetmektedir ve bu yüzden cinsel bir konum alamaz. Küçük bir oğlan için kızların cinsel organı bir muammadır. Kız kardeşinde ya da bir akrabanın veya komşunun kız çocuğunda oradaki boşluğu gördüğünde bir gün onunda kendisinininki gibi bir cinsel organı olacağını, onun cinsel organının şimdilik küçük olduğunu düşünür. Bu evredeki erkek çocuğu için kesin bir cinsiyet ayrımı kavramı yoktur. Ayrıca annesinin cinsel organının nasıl bir şey olduğu da büyük bir sorun oluşturmaktadır.(4) Çocuk sadece kastrasyon kompleksi içinde cinsiyet farklılığını keşfettiği zaman bir cinsel pozisyon almaya başlayabilir. Hem Freud hem de Lacan bu cinsel konumlanma sürecini Oedipus Kompleksi ile yakın bağlantı içinde görmüşlerdir. Ama bu bağlantının kesin doğası konusunda ayrılmaktadırlar. Freud'a göre, öznenin cinsel pozisyonu çocuğun Oedipus kompleksinde özdeşleştiği ebeveynin cinsiyeti tarafından belirlenmektedir (eğer özne babasıyla özdeşleşirse eril pozisyonu almaktadır; özdeşleşme anneye olursa dişil pozisyonun edinildiği varsayılmaktadır). Ancak Lacan'a göre ise Oedipus kompleksi daima Baba'yla simgesel özdeşleşmeyi içermektedir ve bu nedenle Oedipal özdeşleşme cinsel pozisyonu belirleyemez. Bu yüzden Lacan'a göre, özdeşleşme yoktur ama öznenin cinsel pozisyonunu belirleyen fallusa ilişkisi vardır.

Bu ilişki 'sahip olma' veya 'olmama'nın her ikisinden biridir; erkeklerin simgesel fallusu vardır, kadınların yoktur (veya, daha kesin söylersek, erkekler 'ona sahip olmadan olamazlar'). Bir cinsel pozisyonun elde edilmesi esastan simgesel bir edimdir ve cinsiyetler arasındaki fark sadece simgesel düzlemde tasavvur edilebilir.

Ancak, cinsel farklılığın göstereni yoktur, öznenin kendisini erkek veya kadın halinde tam olarak simgeselleştirmesine izin yoktur ve bu yüzden '**normal, tamamlanmış cinsel pozisyon**' imkansızdır. Bu nedenle öznenin cinsel kimliği daima tekinsiz bir meseledir ve müebbet bir kendini-sorgulamanın kaynağıdır.

Kendine ait cinsiyetin ne olduğu sorusu (Bir kadın mıyım ya da bir erkek miyim?) histeriyi tanımlayan sorudur. Hem erkekler hem de kadınlar için gizemli 'öteki cinsiyet' daima kadındır ve bu yüzden histeriğin sorusu hem erkek hem de kadın histerikler için aynıdır:

Bir kadın nedir?

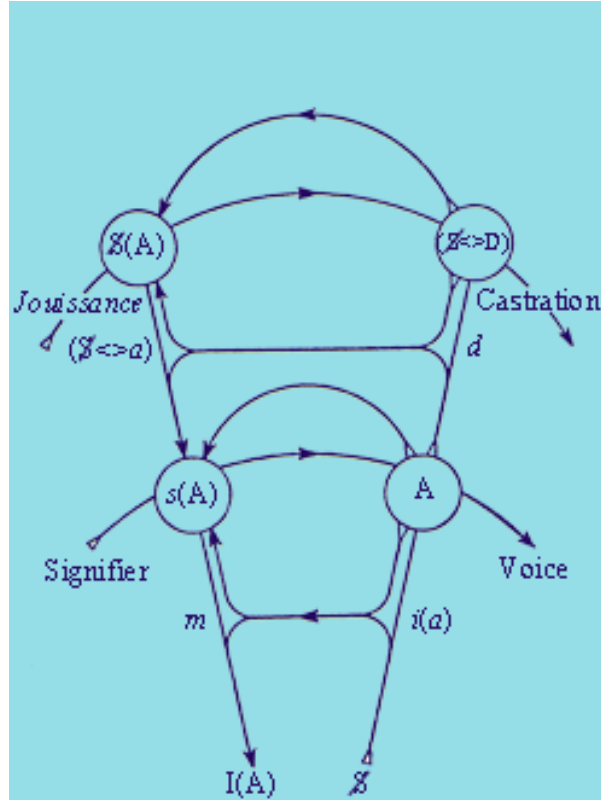
Öznenin anatomisi/biyolojisi, öznenin alacağı cinsel pozisyon sorusunun bir parçası olarak rol oynar, anatominin cinsel pozisyonu belirlemediği psikanalitik kuramın temel bir aksiyomudur. Burada cinsiyet farklılığının cinselliğin üreme işlevleriyle ilişkili olan biyolojik belirleyicileri (örneğin kromozom düzeyindekiler: Y kromozomu) ve üreme işlevinin temsil edilmediği bilinçdışı arasında bir kopma vardır. Bilinçdışında cinselliğin üreme işlevinin bu verili temsil-edilmeyişi nedeniyle 'öznenin kendisini erkek veya kadın varlık olarak psişede konumlandırabilmesi' mümkün değildir. Simgesel düzende cinsiyet farklılığının göstereni yoktur. Tek bir cinsel gösteren vardır o da fallustur ve bunun 'kadın' bir eşdeğer göstereni yoktur: daha kesin konuşursak bu sıfatla kadının cinsiyetinin simgeselleştirilmesi yoktur... bir simge olarak fallusun benzeri, eşdeğeri yoktur. Bu gösterenin bakımsızlığı meselesidir. Bu yüzden **fallus her iki cinsiyetin kastrasyon kompleksiyle kendi cinsiyetlerindeki sorunsallarının tamamlayıcısı olan can damarıdır.**

Gösterendeki bu kökensel bakımsızlık Oedipus kompleksinde kadın ve erkekler arasındaki bakımsızlığa öncülük eder. Erkek özne diğer cinsiyetten ebeveyni arzuluyorken ve aynı cinsiyetteki ebeveynle özdeşleşiyorken, kadın özne aynı cinsiyetten özneyi arzular ve '**özdeşleşmesinin temeli olarak diğer cinsiyetin imgesini elde etmeye zorunludur**'. 'Bir kadın için kendi cinsiyetinin gerçekleşmesi –buna paralel yöntemle erkek için olduğu gibi- Oedipus kompleksi içinde başarılmaz, anneye özdeşleşme yoluyla da başarılmaz, ama buna karşın ona tahsis edilen ekstra bir dolambaçlı yol aracılığıyla, babasal nesne ile özdeşleşme yoluyla başarılıdır. Bu bakımsızlığın gösterilmesi Oedipus kompleksinin gideceği yönü belirler. Bu iki yol aynı izin altından geçerek meydana gelirler – kastrasyonun izi.

Eğer eril-dişil karşıtlığının aslında bir simgesi yoksa, cinsiyet farklılığını anlamının tek yolu bunu aktiflik-pasiflik açısından anlamaktır. Bu tek yol olan karşıtlık erkek-kadın karşıtlığının psişede dolaylı olarak temsil edilmesinin de tek yoludur, çünkü cinselliğin biyolojik üreme işlevi psişede temsil edilmemektedir. Birinin nasıl bir erkek ya da bir kadın olduğu sorusu tamamıyla Öteki'nin alanında yer alan bir dramadır. Bunu derken öznenin kendi cinsiyetini sadece simgesel düzeyde gerçekleştirebileceğini söylüyoruz.

Erkekler Kadımlar

Yukarıdaki sexuasyon denklemlerinde görülen cinsellik ve cinsiyet tartışması en başta eril ve dişil öznelere kastrasyonla ilişkilerini simgeselleştirmenin iki yolunu temsil etmektedir. Bu ilişki çelişkili, bütünleştirici olmayan bir tarzda olduğundan cinsel ilişki de imkansız hale gelmektedir. Kısaca söylersek bu cinsiyetin gerçeğidir.

Bu formüle baktığımızda üstte dört adet önerme görmekteyiz. Üsttekiler birer olumlama ve olumsuzlama (istisna) içermektedir. Altta ise $\$$, a , $S(A)$, La ve Φ 'yi görmekteyiz. Bu nesnelere "gerçeklik" olarak deneyimlediğimiz şeyin koordinatlarını sağlamaktadır. Φ nesnelere fallik keyif ve semptomun ya da sinthomun engelleyici etkileriyle ilişkilidirler; $S(A)$ nesnelere "gerçeğin küçük parçaları" olabilirler ve dişil keyif ile ilişki kurarlar; ve a bulunması zor olan fantazi nesnelere, arzu nesnelere ve dürtü nesnelere işaretleyicidir. Nesnelere belirli bir düzenlenmesi "gerçeklik" etkisinin, jouissanceımızın arka planına karşı çıkan simgesel, imgesel ve gerçek düzenler arasındaki bir grup yaklaşım tarafından nasıl oluşturulduğunu anlatmaktadır. Encore'da Lacan bu "gerçeklik"e cinsel bir perspektiften bakmakta ve özne konumlarını belirleyenlerin de bu nesnelere olduğunu söylemektedir.

Kısaca, Lacan burada, özneliliğin cinsiyet farklılığı tarafından nasıl parçalandığını ve fantaziler, semptomlar ve jouissance ile olan sorunsal ilişkiye nasıl bağlandığını göstermektedir.

Elimizde tutmamız gereken önemli bir çıkarsama şudur: Cinsiyet farklılığının bütünsel bir açıklaması kesinlikle olamaz, çünkü dilin, hepimizin razı olacağı bir bütün haline gelmesine engel olan şey odur.

Denklemin alt tarafında, eril öznenin "kadın" ile fantazi ilişkisi ($\$$ ve a 'yı birleştiren çizgi) görülmektedir. Kadının erkeğin semptomu olduğu fikri, La ve fallik nesne Φ arasındaki bağ ve şeklin eril tarafındaki $\$$ ve Φ 'nin dolaylı eşleşmesi ile ifade edilir. Böylece erkeğin fantazisi yerine semptomu olan kadın, erkeğin hem (büyük) Öteki'ne mesajı hem de keyifle olan imgesel ilişkisidir. Bu, erkeğin simgesel varoluşuyla iletişimi ve varlığının gerçeği ile ilişkisini sadece kadın sayesinde kurabileceği anlamına gelirken, bunun tersi geçerli değildir: Kadın, erkekten tamamen bağımsız olarak var olur. **"Kadının erkeğin semptomu olması"**, erkeğin sadece semptomu olan kadın aracılığıyla var olabileceği anlamına gelir, tüm ontolojik tutarlılığı semptomla bağlanır, semptomu yüzünden ertelenir, onun içinde 'dışsallaşır'.

Şekilde Lacan, dişil konumu $\$$ 'ye benzer şekilde üzeri çizili olarak gösterir. O, $S(A)$ ve Φ arasında bölünmüştür. İkisi arasındaki eksen üzeri çizili bir La 'dır. La 'nın silinmesi, **"dilini, kadının belirli bir kategorisini tanımlayamayacağı"** ya da Zizek'in deyişiyle **"kadının düşüncede inşa edilemeyeceği"**

318 Yazılar

anlamında “kadının var olmadığını” ifade eder. İşte bu yüzden kadının ne olduğunun dil içinde telaffuz edilememesi onun doğasından kaynaklanmaktadır.

Şekilde, kadının simgesel düzende yeterince anlatılamaz oluşunun iki nesne-artık ürettiği görülmektedir. Bunlardan ilki, eril öznelere “kastasyonun” tersine çevrilmesini temsil etme ve imgesel fallik tatmini ortaya çıkarma kapasitesi olan fallik gösteren Φ 'dir. İkincisi onun karşıtı S(A), imgesel fallus sadece imgesel olduğu için simgesel düzende ortaya çıkan eksiğin gösterenidir. Dişil özne fallik gösteren tarafından aldatılamaz. Penisleri etrafında dönen fantazilerin köleleri olan erkeklerin aksine o, ne kastasyon miti tarafından ikna edilir ne de simgesel düzendeki eksiğin bir fallus tarafından doldurulabileceğine inanır. İşte bu kastasyonun sapağına girmeden dürtünün gerçeğine bir ilişki kurma yolu bulabilen ve jouissance feminine'i oluşturan ve S(A) ile temsil edilen “fallusun ötesindeki” keyfe ulaşabilme kapasitesidir. S(A), kaçınılmaz biçimde Oedipal düzene tabi olurken bu düzenin yetersizliklerinin ve onun sonradan uydurulmuş karakterinin farkında olan gerçek ile kurulan dişil bir ilişkiyi belirtir. Bunu başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, S(A) olarak “kadın”, simgesel düzenin yetersizliğine “gerçeğin cevabı”dır.

Görüldüğü üzere ne eril özne dişil ile, ne de dişil özne eril ile doğrudan bir ilişki kuramaz. Bunun yerine ikisi de sadece, diğer öznelerle, fantazi ya da semptom formunda dolaylı olarak ilişkili olan nesnelere bağlantı kurarlar; bu yüzden de “cinsel ilişki yoktur”.

Feminizm

Elizabeth Grozs, Jacques Lacan: A Feminist Introduction(1990) adlı kitabında Lacanyen psikanalizin hangi açılardan feministlerin işine yarayabileceğini sorar ve yanıtını üç başlık altında özetler:

1- Lacan'ın Kartezyen cogito eleştirisi aynı zamanda önceden verili, bütünleşik, kati öznenin de eleştirisidir. Lacan böylece **kendini-bilmek, bütünleşiklik ve efendilik** kavramlarını da sorunsallaştırmıştır. Hatta bunu öz-bilincin kendisine de uygulamıştır. Ona göre bilinç her zaman bilinçdışı tarafından kesintiye uğratılmaktadır. Böylece kadın ve erkek özneler önceden verili biyolojik varlıklar olmaktan öte tarihsel ve sosyosimgesel etkiler sonucu oluşan varlıklara dönüşürler.

2- İkinci olarak Lacan'ın kuramı cinsiyet üzerine olan yaygın akademik ve politik söylemlerin sorgulanmasına yardımcı olmuştur. Onun çalışması, **patriyarkal [ataerkil, patriarkal, pederşahi] öznelerin bir sosyal ve konuşma pozisyonu kazanmalarının kastasyon meselesiyle ve erkek cinsel organının varlığı veya yokluğu bağlamında (oedipus kompleksi/babanın adı) tasarlanan bir cinsiyet farklılığı meselesiyle yüz yüze gelmekle oluştuğunu açık biçimde ortaya koymuştur.** Lacan cinsiyet sorununu bütün toplumsal ve ruhsal işlevlerin merkezine koymuştur. **En nihayetinde “Ben” olma hali cinsiyetlenmiş bir durumdur ve toplumsal olarak tasarlanmış uygun erkek ve kadınlarla özdeşleşmeye dayanmaktadır.**

3- Lacan'ın çalışması özneliğin ve toplumsal düzende anlam veya gösterme sistemlerinin merkeziliğini ortaya koymada yardımcı olmuştur.”

Kartezyen res cogitans'ın (bir düşünen varlık) yerine Lacan, konuşan özneyi, kendisi dil aracılığıyla ve dil içinde tanımlanan özneyi koymuştur. Bu özne basitçe konuşan bir varlık değildir, ama konuşma aracılığıyla dilin içinde kurulan bir varlıktır. Bu yüzden söylemin kaynağı veya efendisi olarak düşünülemez, bu varlık daha çok temsillerin, anlamların, yazıların ve kayıtların sözcülenmesinin (enunciation, articulation) locusudur veya mekanıdır.

Lacan'ın çalışmasındaki bu üç kilit alan –yani öznelik, cinsiyet ve dil- pek çok feminist tarafından da paylaşılan ortak çalışma alanlarıdır. Onun rasyonel, bilinçli özneyi yerinden edişi, konuşan öznenin “akılcı” söylemlerinin amaçlılığı hakkındaki yaygın varsayımların altını oyması ve “doğal” bir cinsiyet fikrini sorunsallaştırması özgür feminist kurama metafizik, eril bir hümanizmden açıkça daha çok şey sağlayacaktır.

Lacan'ın feminizm üzerine, özellikle de Anglo-Amerikan feminizmi üzerine etkileri çoğu zaman çifte-değerli olmuştur. Eğer politik teori sosyal normların nasıl öznel tarafından başarılı bir şekilde içselleştirildikleri ile ilgiliyse, bilinçdışı güçlerin bir psikanalitik kavrayışı da bu içselleştirmenin nasıl başarısız olduğunu anlamakla ilişkilidir. Jacqueline Rose'a göre, psişik hayatın tam kalbindeki herhangi türden istikrarlı bir kimliğe yönelik bu direnç psikanaliz ve feminizm arasındaki doğal yakınlığın da kaynağıdır. **Geleneksel politik kimlik kavramının altında bu içsel istikrarsızlık yatmaktadır, ama bu aynı zamanda öznelliğin normatif olmayan teorilerinin olasılığına da alan açmaktadır.** Lacan'ın ve Freud'un gösterdikleri üzere, 'dişil/feminine' kategorisi bir kişinin anatomisi tarafından belirlenen bir şey değildir; psişik süreçlerin sonucudur, tek başına biyolojiye veya tek başına toplumsal süreçlere indirgenemez. Lacanyen feminizmin önemli bir sonucu kadın ve erkek arasındaki sınırları çözümlenmesidir.

Erkekler ve kadınlar arasında sabit kimlikler olarak doğal cinsel bir bölümlenme yoktur; cinsel farklılık sosyal pratiklerin ve sosyal ilişkilerin bir sonucudur.

Diğer feministlerle Lacanyen olanlar arasında pek çok tartışma yaşanmıştır: en başta da Lacan'a oldukça eleştirel yaklaşan Luce Irigaray ve Julia Kristeva ile diğerleri arasında.

Luce Irigaray, Lacanyen bir psikanalist olarak Ecole Freudienne'de yetişmiştir ama 1974 yılında doktora tezi olan Speculum of the Other Woman'ın yayınlanmasıyla bu topluluktan atılmıştır. Irigaray, Lacanyen psikanalizden hem çok etkilenmiştir, ona çok şey borçludur, hem de bu teori hakkında çok çok eleştireldir. **'Psikanalizin Yoksulluğu'**nda üç temel eleştiri hattı geliştirmiştir: ilki, psikanalizin ve onun kadınlara yaklaşımının tarihsel olarak belirlendiğidir; ikincisi, simgesel düzenin anneye itiraf edilmemiş bir bütünleşmenin / kaynaşmanın üzerinde yer aldığıdır; ve sonuncusu, Irigaray'a göre psikanaliz baskın kültürel fantazileri ebedileştirmektedir ve bunların güdümündedir; kültürel fantazilerden özellikle kadınlarla alakalı olanların güdümündedir demektir. Kısaca söylemek gerekirse, Irigaray 'feminen'in/dişilin psikanalizin ve genel anlamda Batı kültürünün inkar edilmiş bilinçdışı olduğunu öne sürmektedir.

Irigaray açısından temel mesele patriyarkal çerçeveye sıkışmadan dişil olanın nasıl tanımlanacağıdır. Psikanalitik cinsiyet farklılığı anlayışı farklılığın görünür, aşikar olması temeline dayanmaktadır ve bu yüzden dişil daima erilliğin bir yokluğu veya olumsuzlaması olarak anlaşılmaktadır. Sonuçta kadınlar temsilden dışlanmaktadır.

This Sex Which is Not One adlı yapıtında Irigaray **cinsiyet farklılığının göstereni olarak fallusun tekilliğine, dişil cinselliğinin çoğulluğunu (vagina, dudaklar, klitoris, memeler ve uterus) öne sürerek karşı çıkmıştır. Ona göre dudakların ikiliği dişil cinselliği temsil etmektedir.** Irigaray'a verilen Lacanyen yanıtta, onun -dişillığın bir tür önceden verili libido olduğunu öne sürerek- bir özcü olduğu söylenmiştir ve aynı zamanda simgesel kastrasyonu reddettiği belirtilmiştir.

Fransız feminizmini derinden etkileyen ikinci kişi Julia Kristeva'dır. Etkisi özellikle erken dönem semiyotik üzerine olan çalışmaları üzerinden olmuştur. Irigaray Speculum'u yayınladığı yıl (1974), Kristeva'da Revolution in Poetic Language kitabını yayınlamıştır. Kristeva, **'gösterme sürecini' 'semiyotik' ve 'simgesel'** arasındaki diyalektik bir etkileşim olarak tanımlamaktadır. Semiyotik ve simgesel bazen Lacan'ın imgesel ve simgesel arasında yaptığı ayrımı benzer şekilde bir arada işlemektedir, ama semiyotik daha çok Lacancı gerçeğin özelliklerine sahiptir. Kristeva'ya göre, simgesel dilin formel yapısıdır, buna karşın semiyotik ise pre-Oidipal birincil süreçlerle ilişkilidir. Bu yüzden semiyotik bedende ve Kristeva'nın chora dediği şeyde yerleşmiştir. Chora sabitlenmiş bir alan değildir, ancak sonsuz bir harekettir ve simgeselin altındaki devinimdir. Semiyotik simgesel üzerinde bozucu bir basınç yaratmaktadır ve dildeki boşluklar, anlamsızlığa ve gülünç olmaya eğilim aracılığıyla sezilebilir. Kristeva bu türde bir dilin avant-garde şiirde ve edebiyatta bulunabileceğini söylemektedir. Beckett'in romanlarında olabilir mi?

Kristeva'da kadınlar ve feminizm hakkında en az Lacan kadar acımasızdır. Şöyle demiştir: 'Birisinin bir kadın olduğuna inanmak bir kişinin bir erkek olduğuna inanmak kadar saçma ve bilgisizcedir'.

Kristeva'ya göre, bir kişi bir kadın olamaz/olabilemez çünkü 'kadın' sosyal bir yapıdır. Kristeva kadını dışsal temsil olarak tanımlamaktadır; yani söylenemeyen olarak. Irigaray'dan farklı olarak, fallosantrik düzenle ilişkili pozisyonları açısından kadınların olumsuzlanmasını dışilin pozitif temsil olarak telaffuzundan daha çok vurgulamaktadır. Kristeva'ya göre kadınlar, baskın ideoloji ve dil karşısında, toplum içinde bastırılmış diğer gruplarla aynı dışlanmış pozisyonu paylaşmaktadırlar. Bu bağlamda kadınlar ve diğer ezilen gruplar, baskın söylemin dışında olmaları hasebiyle, semiyotikle ilişkilidirler.

Lacanyen cinsiyet farklılığı teorisi Queer teori perspektifinden de eleştirilmiştir. Judith Butler, Bodies That Matter kitabında psikanalizin cinsiyet farklılığı meselesine yaklaşımının heteroseksüel çiftlerin normalizasyonuna dayandığını öne sürerek bu sorunu tartışır ve psikanalizin diğer cinsel ilişki biçimlerini dikkate almadığını söyler. Foucault'nun söylem kavramını kullanarak, Butler psişe ve toplumsalın bir süreklilik olarak görülmeleri gerektiğinde ısrar eder ve cinsiyet farklılığının bizatihi kendisinin söylemsel olarak kurulduğunu öne sürer. Lacan'ın 'Ayna Evresi' ve 'Fallusun Gösterilmesi' makalelerini Freud'un 'Narsizm Üzerine' adlı makalesiyle karşıtlık içinde okuyarak psikanalitik fallus kavramının olumsuzluğunu ve bünyevi istikrarsızlığını ortaya koyar. Burada önemli bir nokta Butler'ın bizatihi fallus kavramını reddetmediği, ama daha çok psikanalitik teorideki ayrıcalıklı statüsüne karşı çıktığıdır... (1993)

NOTLAR

(1). Birinci dalga feminizm terimi ondokuzuncu yüzyıl ve yirminci yüzyılın başındaki, özellikle ABD ve İngiltere’de ortaya çıkan, kadınların oy hakkı ve yasalardaki cinsiyet eşitsizliğine karşı ortaya çıkan feminist hareketi nitelemede kullanılmaktadır. İkinci dalga feminizm ise 1960’larda ortaya çıkan ve 70’lerde oratadan kalkan Kadın Hareketi, Feminist Hareket ya da Kadınların Özgürleşmesi Hareketi diye de tanımlanan hareketleri içermektedir. Birinci dalgadan farklı olarak ikinci dalga sadece yasalardaki eşitsizliklere değil aile, toplum, işyeri ve gündelik hayat gibi alanlardaki eşitsizliklere ilişkin talepleri içermektedir. Eşit işe eşit ücret, doğum izni, işyerinde tacizin önlenmesi gibi politik talepler bu dönemde oluşturulmuştur. En son ortaya çıkan ve 1990’lardan günümüze olan üçüncü dalga ise çoğul bir yapı arz etmektedir. Artık feminizmin bir hareket olarak mümkün olup olmadığı gibi postmodern temalardan, çokkültürcü liberal türlerine kadar pek çok feminizm türü bu dönemde ortaya çıkmıştır.

(2). Freud, 1905 yılında ilk hali yayımlanan Cinsellik Üzerine Üç Deneme (orijinal adı “Drei Abhandlungen Zur Sexualtheorie”) adlı yapınının 1920’deki 4. yeniden basımına yazdığı önsözde psikanalizin pan-seksüalizm ile etiketlendiğinden ve her şeyi cinsellikle açıklamakla suçlandığından bahsetmiştir. Bu tarihten sonra da psikanalizin, toplumsal olgularda dahil, pek çok bireysel ve toplumsal olguyu cinselliğe –öznenin bilinçdışı motivasyonlarına- indirgemekle suçlandığı görülmektedir. Feminist eleştirmenler ise Freud ve Lacan başta olmak üzere psikanalistleri patriyarkal bir nesne olarak fallusa verdikleri ayrıcalıklı önemden dolayı eleştirmişlerdir. Tabi ki bu noktada Freud’a ve Lacan’a eleştirel yaklaşmakla birlikte, özellikle Lacan’ın ortaya koyduğu, penis ve fallusun farklı statülerini göz önünde bulunduran feminist eleştirmenleri ayrı tutmak gerekir.

(3). Geç kapitalizm kavramı Fredric Jameson’ın bir kavramıdır. Kapitalizm dönemselleştirmeleri Marx’ın klasik üretim tarzları kavramıyla bağlantı içinde anlaşılabilir: buna göre her üretim tarzı farklı bir üstyapısal düzenlenmeye de denk düşmektedir. İşte geç kapitalizm de 1950’lerden sonra finans sermayesinin egemen olduğu kapitalizm dönemini tanımlamaktadır. Bu kavramsallaştırmanın ekonomik boyutunu oluşturan kişi Belçikalı bir Marksist olan Ernest Mandel’dir. Jameson’da Postmodernism, or the Cultural Logic of Late Capitalism (Verso, 1992) kitabında bu dönemin kültürel görüngülerini incelemektedir. E. Mandel’in tartışması için bkz. Geç Kapitalizm, Çev.Candan Badem, Versus Yayınları.

(4) Bu konudaki daha ayrıntılı bir tartışma ve betimleme için Freud’un Küçük Hans vakasına (Olgu Öyküleri I’ın içinde) ve Cinsellik Üzerine Üç Deneme (Türkçeye Cinsellik Üzerine adıyla çevrilen kitabın içinde) adlı yapıtlarına bakınız.

KAYNAKLAR

- Barnard S, Fink B (eds.), 2002, *The Reading Seminar XX*, SUNY Press, NY
- Benhabib S, Butler J, Cornell D, Fraser N, 2008, *Çatışan Feminizmler*, çev. F.E. Sezer, Metis, İstanbul
- Brennan T (ed.), *Between Feminism and Psychoanalysis*, Routledge, London and NY
- Copjec J, 1994, *Sex and the Euthanasia of Reason (in Read My Desire: Lacan Against Historicist)*, MIT Press, Cambridge and London
- Evans D, 2006, *An Introductory Dictionary of Lacanian Psychoanalysis*, Routledge, London and NY
- Flax J, 1990, *Psychoanalysis, Feminism and Postmodernism in the Contemporary West*, University of California Press, Berkeley, LA, Oxford
- Freud S, 2006, *Cinsellik Üzerine*, çev. E.Kapkın, Payel, İstanbul
- Freud S, 2001, *Histeri Üzerine Çalışmalar*, çev. E.Kapkın, Payel, İstanbul
- Freud S, 1998, *Olgu Öyküleri I,II*, çev. E.Kapkın, Payel, İstanbul
- Grozs E, 1990, *Jacques Lacan: A Feminist Introduction*, Routledge, London and NY
- Lacan J, 1999, *On Feminine Sexuality: The Limits of Love and Knowledge, Book XX Encore 1972-1973*, translated by B.Fink, Norton, London and NY
- Mitchell J, Rose J, 1982, *Jacques Lacan and the Ecole Freudienne*, translated by J. Rose, Macmillan, London
- Salecl R (ed.), 2000, *Sexuation*, Duke University Press, Durham and London
- Sullivan ER, 2004, *The Logic of Sexuation*, SUNY Press, NY
- Wright E, 2002, *Lacan ve Postfeminizm*, çev. E.Kılıç, Everest, İstanbul
- Zizek S, 2007, *How to Read Lacan*, Norton, London and NY
- Zizek S, 2005, *The Metastases of Enjoyment: On Women and Causality*, Verso, London and NY

Erişim:

<http://okul.selyam.net/docs/index-17296.html>

--

ARZU NESNESİ SİNEMA MI, LACAN MI?

Psikanalitik sinema kuramlarına dair ülkemizde yeterince değil ama özellikle Batı ülkelerinde az gevezelik edilmemiştir. Söz konusu sinema ve psikoloji ilişkisi olsa dahi bu teorik yaklaşımlarda psikoloji hep ön planda tutulmuş sinema ise gerektiğinde başvuru bir “şey” olarak çoğu kez soyutlanmıştır. Sinemayla ilgili doğrudan bir metin üretmeyen Lacan’ın teorileriyle sinema bir “psikiyoloji indirgemeciliğin” malzemesi yapılmıştır adeta. Özellikle sinemayı Lacan’ın psikolojiyle ilgili metinlerinden yola çıkarak, ortaya çıkan sinema ürünlerine sanatsal eleştiri noktasında değil, çözümlenmesi gereken birey olarak yaklaşma çabaları, sinema filmlerinin içeriğinden, özünden, niyetinden çok teorinin “doğruluğu”nun kanıtlanma çabasına dönüşmüştür. **Bu konuda en popüler teorisyenlerin başında kuşkusuz Slavoj Zizek gelmektedir.** Özellikle, Popüler

Kültürden Jacques Lacan'a Giriş alt başlığını taşıyan 'Yamuk Bakmak' adlı kitabıyla ülkemizde sinema teorisi üzerine yapılan akademik çalışmalarda başvuru kaynağı olarak önemli bir yer tutar. Zizek, kitabının önsözünde, Yamuk Bakmak'ın niyetini anlatırken şöyle bir tespitte bulunur; **"Lacan'ın 'Freud'a dönüşü', genellikle 'bilinçdışı, dil gibi yapılanmıştır'** düsturuyla, yani imgesel büyülenmenin maskesini indirme ve onu yönlendiren simgesel yasayı açığa çıkarma gayretiyle ilişkilendirilir. Gelgelelim Lacan'ın öğretisinin son yıllarında, vurgu imgesel ile simgesel arasındaki yarılmadan gerçeği (simgesel olarak yapılanmış) gerçeklikten ayıran bariyerin üzerine kaymıştır." der. Ve kitabının muradının, **"Gerçeklik ne kadar gerçektir"** sorusunun yanıtını arayacağını söyler. Elbette Zizek, bunu Lacan'ın teorileri, çözümlenmeleri üstünde ilerleyerek yapar.

Bakmak ve görmek yeter mi?

Elbette bu bilginin temelinde Lacan'ın teorik yaklaşımları söz konusudur. **"Bu isimler, psikanalitik kavramları sinema çalışmalarına sistematik bir şekilde taşıyan ilk kuramcılardır,"** Lacan'ın, özellikle bir arzu nesni olarak sinema, "Bakış" ve rüya, fantazyaya, gerçeklik gibi konularda ileri sürdükleri sonu gelmez bir tartışma malzemesi. Tartışmanın bir başka boyutu ise kurulan cümlelerin, kullanılan kavramların karşılığının bire bir örtüşüp örtüşmemesi konusudur ki, bence özellikle bu aşamada karşılıkların bir başka nedeni de tamamıyla bu olacaktır. Yani başka bir deyişle argüman birliğinin henüz oturmamış olması. **Özellikle bakış ve özne ilişkisine dair tanımlama çok tartışılan bir konudur.** Çünkü, Lacan'ın sinemayla ilgili teorik yaklaşımında "bakmak" ile "arzu nesnesi" arasındaki ilişki neredeyse birincil önem taşır.

"Lacan'ın arzu anlayışında bakış öznenin nesneye hakim olmasının aracı değildir, fakat Öteki'nin görüş hakimiyetine direndiği noktadır. Bakış öznenin görüşündeki anlamsız lekedir; özne onu doğrudan göremediği ve onun dışında kalan görsel alana bu lekeyi başarılı bir şekilde dahil edemediğinden dolayı, o öznenin görüşündeki hakimiyet duygusunu tehdit eder. Lacan'ın işaret ettiği gibi, bakış 'görüntüde eksik olan, yansıtıcı ve kavranabilir olmayandır." Buradan itibaren, "Bakmak" ve ideoloji, gerçek, kurmaca ve sinemanın bireyin üzerindeki etki alanına giriş yapılabilir, **"Bakışın (ve aslında Gerçek'in) yansıtılmaya direnmesine karşın, sinema öznenin bakışla ilişkiye geçebildiği bir alan sunar, ki bu tür bir ilişkinin sinemanın dışında kuralabilmesi mümkün değildir. Erken dönem Lacancı sinema kuramı bir bakımdan haklıdır. Bizi sinemaya bakışın çekiciliği sevk eder. Fakat gördüğümüz gibi, bu hakimiyetin değil, zevkin çekiciliğidir."**

Bilinç ve Hollywood sineması

Sinema izleyicisi bir yönüyle kodlanmış bilgiler üstünden "bakma"yı sever. Bu bakmak eylemi ideolojik kimlikle biçimlenir. Görmek istediğini görür, gördüğünü yadsır ama yine de görmek istemediği şeylerle karşılaştığında da onun bilinçinde ciddi bir travmaya yol açar. **"Sinemada izleyicinin bilinç kontrolünden yoksun kalması, onu ideolojik manipülasyona karşı son derece savunmasız bırakır. Sinema izleyicisinin sözde-hayal alemi, sinemanın başlıca politik sorunun teşkil eder: Film biçimi, izleyicilerin ideolojik işleyişin farkına varmasını sağlayan bir araç olarak hizmet görmekten çok, karşıt bir politik doğrultuda –eleştirel olmayan bir öznelliğin propagandasını yapmakta- önemli bir bileşen olarak işler."**

Bu yöntemi öncelikli olarak Hollywood sinemasının "auter" olma özelliği taşıyan **Stanley Kubrick, Spike Lee, Michael Mann, Orson Welles, David Lynch** gibi yönetmenlerin yapıtlarından yola çıkarak yapıyor. Avrupa sinemasından ise İmkansız Nesnesi başlığı altında Fransız Yeni Dalga akımını, İtalyan Yeni-Gerçekçi Sinemasında Politik Arzu başlığıyla Yeni-Gerçekçi sinema etkisi bulunmaktadır.

Geniş Bilgi:

*Gerçek Bakış/ Lacan Sonrası Sinema Kuramı
Todd McGowan Çeviren: Zeynep Özen Barkot
Say Yayınları ,2012, İstanbul*

--

Elisabeth Roudinesco Lacan'ı anlamaya çalışırken diyor ki;

Ya kendisinden önce olan biteni unutma eğilimde ya da bugün ve gelecek adına geçmişte olan biteni çarpıtıp göklere çıkararak bireyci ve pragmatist günümüz insanı için birini tanımak ve anlamak mümkün mü gerçekten?

Sapık, canı, sahtekar, Maocu, tecavüzcü, silah koleksiyoncusu demek, ya da denilene inanıp düşünmeden geçmek varken Lacan'ı niye tanımaya çalışalım?

Yanıtımız da paradoksal olarak pragmatist olacak belki ama vermek zorundayız: Psikanalizden gelecek şifa için...Psikanaliz ne olursa olsun kendi hakikatinin peşinde koşmaktan vazgeçmiyor çünkü ve çağın iki eğilimine, yani zevk düşkünlüğü ile kendi kimliğinin üzerine kapanmaya ters düşüyor.

"20.yy Freudcuymdu, 21. yy. daha şimdiden Lacancı'dır." Çünkü her şeyden önce Lacan bizim zamanımızı önceden biliyordu. **"İrkçiliğin, cemaatçiliğin, cehalet tutkusu ve düşünce nefretinin tırmanacağını(...), devrim ve aydınlanmanın çıkmazlarını, dine dönüşen bir bilime, bilime dönüşen bir dine ve sadece biyolojik bir varlığa dönüşen insana inanılacağını haber vermiştir. 'Pek yakında', diyordu daha 1971'de, 'ırkçılık adını vereceğimiz ve sırf konuştukları için her türden bilinç/vicdan sorunuyla karşı karşıya kalan varlıklarla hayatın yeniden üretimi düzeyinde her şeyi denetimi altına alacak ayrımcılık sorununun içinde boğulacağız.'"**

Öncelikle, söz... Bilinçdışını bir dil olarak ele almıştı Lacan. İnsan denen varlığın içinde durmadan onun varlığının üzerindeki örtüleri kaldırmaya sevk eden bir sözün yaşadığını göstermişti. Söz, baştan çıkarıcıydı, uzun uzadıya aklı yürütmelerle dolu ve taşkın ve hatta küfürbazdı.

Fantaziler ve yansıtımlar... Lacan aşkı nefrete, tanrı buyruğunu bir geri tepme telkinine dönüştürmeyi seviyordu. "Böylece başkasıyla her türlü ilişki biçiminden, bilinçdışının negatifliğinin ebediliğini ortaya çıkarmış oluyordu: Işık ve gölge oyunu, sözün acımasızlığı, fanteziler, yansıtımlar."

Bir kaygı ustasıydı Lacan, kaygı kliniğinde uzmanlaşmıştı. Kaygının, tıpkı depresyon gibi liberal ve bireyci toplumların semptomu haline geldiğini düşünürsek, manidardı...

Çapkındı, egosantrik ve erotikti... Aşktan kaçınıyordu hep. **"Aşk insanın kendisinde olmayanı, istemeyen birisine vermesidir."** Ondandır ki aşka ruh ile ölmek arasında gidip gelen adlar veriyordu...

Her zaman bir şeyle ve onun tersiyle uğraşıyordu: Yasak ve yasağı delme, aile ve aile içi kavgalar, simgesel düzen ve pat diye ortaya çıkan gerçek, imgesel kapılma (ayna) ve bundan koparıma (gözden düşmüş nesne).

Dünyadaki kargaşanın en duyarlı seyircilerinden biri, ulusların, devletlerin politikalarının külyutmaz bir yorumcusu, insan ruhunun gölgelerinde ustaca gezen, kendi gölgelerine de değmekten çekinmeyen, iyi olduğu kadar kötü, gerçek olduğu kadar şeytan: Lacan... Ne kadar okusak az, ne kadar anlasak yetersiz...

Erişim:

<http://www.sabitfikir.com/sahanebirkitap/her-seye-ve-herkese-karsi-aynen-lacan>

*****

LACAN'A KANMAK

AYRAÇ

-Mars gezegenine ulaşmak, kendi kendine ulaştıktan daha kolaydır.

-Görüşünüz, yalnızca kalpten bakabildiğinizde berraklaşır. Dışarı bakanlar düş kurar, içe bakanlar uyanış yaşar. Dünyanın bu karışık halinde içe bakmaya devam. Kendi içimizdeki şiddet ile yüzleşmeye devam. İçimizdeki şiddetten öğrenmeye, şefkate dönüşene kadar yanında oturmaya devam.

-Bilincimize çıkaramadığımız şey; hayatta karşımıza "yazgı" olarak çıkar.

C.G. JUNG

"Kadının Adı Yok" ve benzeri başlıklarla nice kitaplar yazıldı; her ne kadar ben okumamış olsam da, pek çok "kadıncı" kadın okuru olduğundan haberliyim. Sayısız sıfat ekleyebilirsiniz "kadın" sözcüğünün önüne. "Güzel" dersiniz, "hamarat" dersiniz, "seksi" dersiniz, "evcimen" dersiniz; nadiren de "zeki" dersiniz içinizdeki şaşkınlığı bazan güç bastırarak, "her nasılsa zeki."

Neden kadın bilge yoktur?

Varsa da "bırak Allah aşkına! Sen ona kadın mı diyorsun?" diyerek eril etkinlik alanına iltica ettiğini vurgulamadan, altında bir çapanoğlu aramadan edemeyiz. "Bilimadamı" dememeliyiz; "biliminsanı" dersek cinsiyetçi söylemden kurtuluruz. Acaba bu gerçekçi mi, yoksa Nietzsche'nin Şen Bilim'de dediği gibi bir "incipit parodia" [Şimdi parodi başlıyor.] habercisi mi? Bana kalırsa ikincisi. Nedeni şu; "Aslında kadın da yok!" Tıpkı "erkek"in olmadığı gibi. Olmayan bir cinsî adlandırmadan bilgelik mi bekliyoruz! Başlasın mı o halde parodi?

Sigmund Freud, meşhur **“Cinsellik Üzerine”** adlı yapıtının bir bölümünde şöyle demiştir.

“Eğer kendimizi bedensel var oluşumuzdan sıyrabilsek ve bu dünyanın işlerini saf düşüncenin başladığı bir gözle, örneğin başka bir gezegenden görebilseydik, başka bakımlardan bu denli benzeşen insanlarda aralarındaki farkı bu denli açık dış belirtilerle vurgulayan iki cinsiyet bulunması kadar hiçbir şey dikkatimizi şiddetle çekmezdi.”

Kendi türünü iki alt türe ayırmış bir tür gerçekten şaşırtıcı olurdu dış bir bakış için. Kitaptan haberi olanlar bilir; **Freud, kadın ve erkek arasındaki cinsel farkı biyolojik açıdan organ benzemeziği olarak** ele aldığında, eleştiriler de gecikmeyecekti. Acaba **iki cinsi birbirinden ayıran mutlak belirleyici biyolojik olanla mı sınırlı** idi?

Bu müthiş bir **“sıgılık”** olmaz mıydı?

Oysa Freud tartışmayı her ne kadar böyle başlatırsa da, **cinsiyetlerin inşa edildiğini**; ancak bu insanın sonunda kadın ve erkek yapılarının görünür olduğunu söylemeyi ihmal etmemiştir. **Cinsiyetlerin kurulması ne anlama gelmektedir?** Freud’a bakılırsa, **“libido” baştan sona kadın ve erkek farklılaşmasına hizmet eden kesin bir seçim değildir**; dahası sonul halini alıp subuta ermişlik diye bir durumdan da sözedilemez hiçbir vakit. Başka deyişle, **etken ve edilgen** formlar, daha sonra [Jung’un da “anima/animus”](#) ile açılmaya çalışılan üzere her birimizin yapısında yer alır. **Hiç birimizde, cinsel haz nesnelere başlangıçtan beri seçmiş, değişmez, sabit libidinal temel aranmaz.** Neredeyse bir polemik tarzında ilerleyen **Freud’un cinsiyetler üzerine yaptığı tartışma, nihai önermelerle sonlanmaz.** Hayatı boyunca; mademki mutlak biyolojik ayırmadan ibaret değilse, **“nedir cinsiyetler arasındaki farkın açıklaması?”** sorusu üzerine türlü girişimlerde bulunur. Fakat şu bir gerçek, henüz Freud’da bile psikanaliz bakımından cinsiyet farklılıkları salt anatomik bir problematik olarak değerlendirilmez. Tam tersi, biyolojik realite daha ziyade, doğurduğu psikolojik sonuçlar açısından önemsendir.

Jacques Lacan’a gelindiğinde ise, **cinsiyet farklarının açıklanmasında biyolojinin belirleyiciliği fikri silinmeye yüz tutar.** İlgili çevrelerde **“Encore”** olarak tanınan ve alt başlığı **“Kadın Cinselliği Üzerine, Sevgi ve Bilginin Sınırları”** olan **Seminer XX’deki** tartışmayı ağırlıkla cinsiyet farklılıklarını anlama üzerine yürütmüştü.

Jung nasıl ki psikanalize “**kolektif bilinçaltı**” kavramını eklediyse; Lacan da bahis konusu soruna eğilirken anatomik terimlerden koparak çok yeni bir kavrama başvurur: **Jouissance**.

Başlıca iki alan mühimdi Lacan için: Dil bağlamı ve “jouissance”ki basbayağı dil alanına ait bir öz-evlat muamelesi yaptığı bu Fransızca kavram, Lacan’ın bilinçli olarak İngilizce de dahil pek çok dile birebir çevrilemez kıldığı bir kriptolacaktır cinsiyet kuramında. Bazı çevirilerde “zevk”; kimilerinde “acıyla karışık haz” ya da en yakın “acıdaki keyif” olarak karşılık buldu.

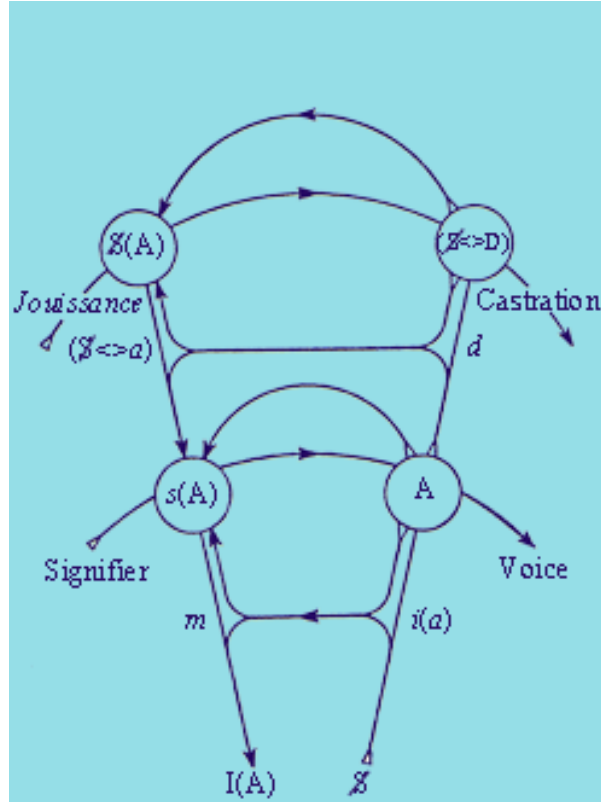
“jouissance” Fransızca “jouir” fiilinden türetilmiş olmakla birlikte, Lacan terim haline getirdiği bu sözcüğe fazladan dilbilimsel değneğini dokundurmuş ve “acıdaki haz” anlamını kast ettiğini belirtmiştir. Bu nedenle, Lacan eserlerini ciddi olarak çevirenler, onun arzusuna uyararak olabildiğince “jouissance” kelimesini orjinal haliyle, çevirmeden bırakmışlardır. Esasen “cinsel doyuma ulaşmak” anlamını da işaret eden kavramın köküne inat; Lacan “zevk” i tam da “doyuma ulaşamayan” olarak kurar. Kuramsal bir ima ile karşılaşmamış olsam bile ben; Lacan’ın bu kavram ile ifade etmeyi denediği alanın, Spinoza’nın Etika’da enine boyuna irdelediği “arzu” kavramından ilham almışlığını görmezden geledim. [J. Lacan Book XX Encore 1972-1973: The Seminar of Jacques Lacan, “On Feminine Sexuality, The limits of Love and Knowledge” London, 1999.]

Bu kavram; ve onun merkezde olduğu seminer çalışması bazı çevrelerde salt “kadın sorunu”na değgin, adeta feminizme hizmet eden bir eser olarak nitelenmişse de, bu Lacan’ı okumamış olmaktan beter bir anlayışsızlıktır olsa olsa. Çünkü Lacan kuramında “jouissance”(Okunuşu: Juisans) **özne-nesne ilişkilerini de aydınlatmakta kullanılan; öznelerin zevkini örgütlemekte temel olan hayli sağlam bir terim**. Üstelik Encore; sadece cinsiyet farklılıklarından değil, pek çok temadan söz ediyor. Örneğin, Hegel’deki **özne-nesne özdeşliği**nden tutun; “hakikat” sorununa, Sassuare’ün bazı önermelerini ters çevirmekten Aristo’ya kadar hayli geniş bir patika yolu.

Her ne kadar oldukça çarpıcı ve aydınlatıcı olsa da çizimlerle geliştirdiği cinsiyet denklemlerinden ayrıntılı olarak söz etmeyi fazla gerekli bulmuyorum. Sexuation Denklemleri olarak bilinen açıklamalarda esasen insan genelinden ötelenerek **nasıl olup da “kadın” ve “erkek” haline geldiğimizi bize ispata çalışmaz**. Bunun yerine bizleri “konuşan özneler” olarak ele alıp; **fantazilerle bağımızın koordinatlarını** haritalar. Bu nesne seçimleri ve fantaziye yakınlığımız ise, **eril ve dişil** formlara giriş çıkışımızı imler yalnızca. **Cinsiyetlenme denklemleri en özet haliyle bize şu bilgiyi sunar** ki, benim Lacan kuramında en önemsedğim bölüm de bu özet felsefesi:

Cinsiyetlenme üç kritik adım üzerinde ilerler. Bunlardan ilki, sahip olduğumuz **doğal cinsiyet farklılıkları, diğeri geliştirilmiş cinsel söylem**’dir. Sonuncusu ise; **öznenin kendisine münasip cinsiyeti seçtiği düzenek**.

Üzerinde en fazla durulan zamansal adım; **cinsel söylem** alanı. Ne de olsa Lacan bilinçdışının bir dil gibi yapılandığını öne sürmekle, tümünden psikanaliz için çığır açıcı bir yenilik getirmiş oluyordu. Öyle ise **söylem alanı, cinsiyetlenme bağlamının en dikkate değer bileşeni** olacaktı.

Lacan kuramında cinsiyetleri sabitlenmiş karşıtlık sembolleri yahut dışlamalar üzerinden de izleyemeyiz. Çünkü cinsiyet zaten tüm sembolleştirme girişimlerine inatçı bir direnç gösterir. Cinsiyetlenme süreci bir travmanın, bir problemin ya da trajedinin adıdır. Bu nedenle de sexuation süreçlerini simgesel şemalarla açıklama çabaları baştan başarısızlığa yazgılıdır. **Bu çıkmaz; varoluşsal derin bir çıkmazdır, adlandırma gücü ise söz konusu alanın hegemonik bir mücadele alanına dönüşmesiyle sonuçlanır.** Lacan sonul adlandırmalar yerine **cinsiyetlenme denklemleri ile travmanın matrisini sunar** bize. Tam burada sorulması gereken temel bir soruyla karşı karşıyayız:

Neden cinsel farklılığın yekpare ve tatmin edici bir açıklaması yapılamıyor?

Lacan'da bunun yanıtı Freud'da olduğu gibi muamma değil neyseki. Ona göre **bu açıklanamazlığın nedeni; bizatihi cinsiyetlenme fenomeninin kendisidir** çünkü; kullanılan dil'in herkesin üzerinde ortak kabul geliştireceği bir bütünlük halinde tezahürünü engelleyen cinsiyet olgusudur. Kendisinin dil'lenmeyi imkansız kıldığı bir fenomenin açıklamasını dil'den beklemek ancak "safdillik" olabilir.

Nedensellikleri ve nasıllığı açık seçik ortaya konmuş **sabit eril ya da dişil öznelerden bahsedemeyeceksek, onların cinsel hazların temellükünde biraraya gelmesi nasıl mümkün olacak peki?**

Şimdi Lacan'ın o çarpıcı önermesine geldi sıra. **Ne demişti Lacan; "cinsel ilişki yoktur."** Eril ve dişil özneler, birbirleriyle bedensel bakımdan birleştiklerinde, bunu bir "ilişkisizlik" olarak tanımlamak garip bir şey?

Sahiden **soğuk duş etkisi yapan bu önermenin Lacan'da son derece anlamlı izahının bulunduğu inkar edemeyiz.** Eril ve dişil özne birbiriyle değil, çeşitli **fantaziler** ve "semptom"lar dolayımıyla

simge formundaki nesnelere ilişki içine girer. Başka deyişle; **hazı mümkün kılan bedensel birleşme; hazın yaşanabilirliğini öylesine şahsileştirir ve “tek-kişilik”leştirir ki; kadın ve erkek birbirlerinin yürümesine girmeksizin yüzen iki gökçismi gibi kendi haz merkezlerine çekilirler.**

Lacan kuramı üzerine en çok yazıp çizenlerden biri kuşkusuz **Slovaj Zizek**. Fakat yıllarca Lacan ile birlikte çalışmış Arjantin kökenli psikanalist **Juan David Nasio**'nun yazılarının da Zizek kadar beni enterese ettiğini söylemek zorundayım. Türkçeye de İmge Kitabevi tarafından çevrilmiş **“Jacques Lacan'ın Kuramı Üzerine Beş Ders”** adlı kitabı özellikle Lacan'ı doğrudan okuma güçlüğü çekenlere de yardımcı olabilecek açılımlar sunuyor.

“Cinsel ilişki yoktur” önermesini konu ettiği alt başlıklardan birinde Nasio; Lacan'a sonsuz bir sadakat içinde bu durumu **“dil”** bağlamında açıklar. Anladıklarımı aktaracak olursam, **Nasio'nun söylediği mealen şudur:**

Psikanaliz, ağızla kuş tutsa, “Jouissance” yani “zevk”in bilgisine ulaşamaz ve onu kavramsal netliğe kavuşturamaz. Çünkü zevk, bilinçdışında yapılır ve gösteren'den yoksundur. Zevki gösteren gösterenler olmadığı için, özne diğer cins ile bir münasebet içine giremez. Münasebete girdiği psikolojik düzey temsiller ve fantaziler dolayımından başka bir elle tutulurluk arz etmez. Jouissance'ın -ya da bir anlamına “zevk” demeyi sürdürülim- pişede yer alan enerjisi öylesine kapalıdır ki dil'de icrayı imkansız kılar. Bununla yetinmeyerek iki öznenin ilişkisizliğine yol açar.

Tüm bu açıklamaların **asgari bir dilbilim, yapısalcılık ve semiyoloji** bilgisi olmadan okunmasının zorluğunu elbette biliyorum. Şimdi sizi **daha gündelik dilden seslenen bir yazarın “cinsel ilişki yoktur”** önermesine bakışıyla tanıştırmak istiyişim tam da bu yüzden.

Alain Badiou, “Aşka Övgü” adlı kitabında, önermeyi müthiş bir yalınlıkla, tatlı tatlı şöyle tercüme ediyor:

“Jacques Lacan bize cinsellikte aslında herkesin, hani denebilirse, kendi işine baktığını anımsatır. Elbette ötekinin bedeninin aracılığı sözkonusudur, ama sonuçta zevk yalnız sizin zevkiniz olacaktır. Cinsellik birleştirmez, ayırır. Çıplak olmanız, ötekinin bedenine yapışmanız bir imgedir, düşsel bir tasarımdır. Gerçekten, zevk sizi ötekenden uzaklara, çok uzaklara götürür. Gerçek özseverdir, aradaki bağ düşseldir. Dolayısıyla, cinsel ilişki yoktur”

Badiou'nun söylemine belki şu cümlelerle destek olabiliriz: **Özne** zevk içinde yüzdüğü anda kendini kurarken, **kendinden menkul duvarına toslar**, cinsel ilişki bu anlamda kendi etinin hapishanesine girmek tecrübesine dönüşür. Bu ise mutlak ilişkisizliği doğurur en nihayet.

Hazır yeri gelmişken, Badiou okumasam Lacan'da dikkatimi çekmemiş olan bir noktayı paylaşmak istiyorum. **“Cinsel ilişkide bir ilişkisizlik olduğu doğruysa, insan bu eksikliği nasıl karşılar?”** sorusunun Badiou, Lacan okumaları ışığında şöyle yanıtlanacağını ileri sürer. **Aşk** ile. Lacan, hiçbir vakit, **aşkı cinsel ilişkinin kılık değiştirmiş hali olarak ele alıp indirgemez**. Tam tersine, cinsel ilişkinin olmazlığı, aşka ihtiyacımızı mecburi kılar. Onun yarattığı eksikliğin açmazı, yoksunluk travması aşk ile onarılmaya çalışılır. Eril öznenin dişil özne ile kurabileceği ilişki formunu aşk, dilde de olanaklı

kıldığı için mümkünleştirir. **Badiou'ye göre bu; Lacan'ın o meşhur önermesinden çok daha ilginçtir.** Bu düşünce Lacan'ı, **“znenin aşkta 'ötekinin varlığı'na erişmeye çabaladığını düşünmeye itmiştir. Aşkta zne kendinden öteye, zseverliğin ötesine geçer”** Badiou haklı olarak **aşktaki karşılaşmanın** tastamam bu olduğunu söyler; **“tekinin olduğu haliyle sizinle birlikte var etmek için, ona doğru atılırsınız. Aşkın cinsellik gerçeği üstünde düşsel bir resim olduğu yönündeki, bütünüyle bayağı anlayıştan çok daha derin bir anlayıştır bu.”**

Freud'du Lacan'dı Badiou'yd derken, gele gele Fuzuli'ye varışımız da talihin tatlı cilvesi imiş. Demiyor muydu hatırlardan çıkmayan beyitinde Fuzuli;

**“İlm kesbiyle paye-i rıf'at arz-yı muhalmiş ancak
Aşk imiş her ne var alemde ilm bir kıyl u kal imiş ancak”**

Lacan; kuramının münasip bir noktasında **“kadın yoktur”** demeye vardırımtışı işi. **H. Miller**'ın da tekrarladığı bu cümle; **filolojik bağlamda “kadın” sözcüğünün karşısında bulunan karanlığı işaretler yeteri kadar.** şema bir türlü tamamlanmaz. Hep **“camera obscura”** mesafesinden gölgelenir. O halde, **feminist edebiyatın** da zaman zaman kullandığı dil kalıpları, **patriyarkal dil'e itiraz edeceğim derken, kendisini bir “anti-tez” olarak sabitleyerek, en az diğeri kadar cinsiyetçi söyleme hizmet etmeyecek mi?** Dilin sonsuz sayıdaymış izlenimi veren permütasyonları bunu imkanlı kılmazken, **“kadın doktor/erkek doktor”** tefriki kadar saçma olmayacak mı, terimlerden sorunu çözmeye çalışmak. **'Neden kadın bilge yoktur?'** sorusunu tertib etmek kadar, onu **yanıtlamak için mantıksal veriler toplamaya çalışmak da saçma.** nk sorunun kodlanışındaki ezeli hata, yanıtın doğruluğunu en baştan ketleyecek.

Âdemoğulları! Bu hitabı nereye koyacaksınız?

Lacan'ın teolojiyle alakası ne kadar derindi bilmiyorum ama, dilsel imkansızlığın en çarpıcı izini şahsen **Genesis**'te örgütlenmiş **dil kalıplarında** görüyorum ben. Dahası, ortada henüz bedensel bir birleşme ve dolayısıyla **“Jouissance / zevk”** yokken, Âdem bir **“insan” genelinin** ifadesi idi.

Yaradılışın **ilk insan-elemanı olan Âdem'e** yakıştırılan **cinsiyet, tamamen sonradan giydirilen kılıftır.** *Adem; dişil özneyi de içinde taşıyan cinsiyetsiz bir prototip olarak, dişil'i dışsallaştırdığında eril bir imkana sembolik adımıını atmamış mıydı?* Sadece şu dakika için teolojik itikadı yoksayararak soruyorum:

Kadir-i Mutlak, Âdem'i halk ederken, madem ona bir eş gerektiği fikriyle Havva'da karar kıldı, tıpkı Âdem gibi alak, nufte ya da topraktan yaratmak yerine, niçin Âdem'in kaburga kemiğini uygun gördü?

Pekala Havva'yı da müstakil yaratımın konusu yapacak kudret sahibi idi. Yanıt bana kalırsa çok açık. Çünkü **Âdem'in tasarımına Havva başlangıçtan beri varlığın içinde bulunan, varlığın yapısına karışmış olan, mndemiti.** Ve Âdem “ben” oluşunu Havva'yı kendinden zuhur ettirmeksizin idrak edemezdi. Dolayısıyla eril özne; kendini pre-Jouissance evresinde ancak dişil öznenin benzemezliliklerinden yola çıkarak inşa etmeye başlayabilirdi. Âdem; Tanah'ın ilgili bölümlerinde erkek ya da kadının değil; insan'ın adı olarak kodlanışını bir müddet devam ettirebildi. Fakat, **Havva da dahil bütün soy'un ondan türemesi ve Âdem'in artık “eril”adlandırmalara maruz kalması** sonucu, kadın yahut erkek hepimiz şu hitabın muhataplarıydık: **“Ey Âdemoğulları!”**

Şimdi bu teolojik motifi ister itikadi olarak dikkate alalım; ister bir kurmaca olduğunu düşünelim, sonuç değişmez. **Tarih; “insan”ın inşasını anlatılarken, bir kadının doğurganlığından değil, erkeğin kendisi-olmayanı doğurmasıyla işe koyuldu.** Dil bu anlatının sonrasında değil bizzat kendisi olarak tezahür etti. Ben kendi adıma bu hitabdan hiçbir vakit gocunmadım: **Âdemoğlu tabiri yerine Havva kızı olarak adlandırılma talebinin, filolojik bir garabetten öte anlamı olmadığını** farketmek için eril bir inşayı bekleyecek değilim. Çünkü adım gibi biliyorum ki önsel tasarımımda Adem, tam da şimdi talep edilmesi gereken cinsiyetlenme denklemlerine sığmayacak bir tikellikten uzak ilk-an’ı göstermektedir. Ben **linguistik (Belagat-dil bilimi) manada da onun zürriyetine dahil olmaktan neden gocunacalım?**

Bütün bu sorular çevresinde dönerken, aslında **Âdem-Havva kıssası’nı dil bağlamında irdelemenin** müstakil bir makale konusu olabileceğini; hatta **Jung yardımıyla kısmen Lacan kuramına çentikler atacağı imkanını** fark ettim. Zaten tüm bu kavramsal yoklama girişimi, geçenlerde yapılan bir hasbihâl’in ilhamından kaynaklandı. **Nedendir kadın bilge olmamaklığı** sorusuna yanıt tezgahlama derdinde değilim. Buna kalkışmayacağım bile. İnsani bakımdan, çok daha farklı ayrımlar kullanabileceğimizin de sezgisiyle, **ontolojik çıkmazıyla yüzleşebilmiş yahut travmasıyla yüzleşememişler olarak bile ayırmak mümkün türümüzü.** Öyle ise; yani durum buysa, **neden eril özne daha fazla yüzleşti bu travmayla?**

Aklınızdan geçen sorunun bu olacağını kestirebiliyorum. Tarihin muayyen bir başlangıç noktasını alıp, **“efendim üretim biçimi ve üretim ilişkileri marifetiyle, erk tanziminin kullanışlı öğeleri olarak kurgulanma süreci vasıtasıyla yahut daha indirgemeci bir üslupla anatomik üstünlük/zayıflık tezleri yordamı ile”** eril ve dişil öznelerin sosyo-ekonomik ve zihnî projelendirilmesine türlü açıklamalar öne sürebilirim. Unutmadan şunu da ifade etmeliyim ki, **cinsiyet farklarının oluşumunda, biyolojik elemanların çok da kayda değmez olduğunu katiyen düşünmüyorum.** Fakat insan-oluş zamansallığında **bu yalnızca bir adım olabilir: Bugün bulunduğumuz noktadan “fallus” sahibi olmak ya da olmama düşüncesine dönüş, sadece geri-adım olacaktır ki, bu tarihselliği yok-saymak demek.** Hepsi yahut birkaçı vasıtasıyla eril inşadan nasiplenmiş türümüzün alt türü olan **insan-erkeği, dünyanın temerküz etmiş varoluş kipleriyle daha fazla yüzleşti neticede.** Bunun üzerine düşündü, yazdı; yazdıkça merakı kırbaçlandı, düşündükleri üstüne düşündü vs. Ne dersenez deyin. Yaşamın türlü varoluş kiplerinde eşişini her daim sürdüren **yel’i** teninde duyumsamış olanlar, bunu duymazdan gelemeyecek kadar hassaslaşır bir biçimde. **Tenine yeldeğmeyen yok** ki. Yalnızca **yeldeğişine bigane kalabilme “şans” yahut “şansızlığı”** söz konusu olan. Dahası, kim ki bunu **özgür bir seçim** sanarsa, bence yanılır. Düşünme, düşünme üzerine **düşünme insani bir etkinliktir ve türümüzün bir bölümü kaçınılmazlık olarak tecrübe eder.**

Sonuçları herkesin mâlumu. **Dişil öznenin “ev-içi” ekonomisine sürülmüş olmasını** şanssızlık addedenler haklıdır. Ama yine de ben bunun bir **baht açıklığı** olarak değerlendirilme ihtimalini gözardı edemeyeceğim tüm “feminist” dizgeyi karşıma alma pahasına. Çünkü **erk sahiplerinin dil yapılanması dahil, her türlü dominant edimlerinin kendisi kadar en az, o erk’te pay sahibi olmayı talep etme durumu da içtenliği ve insan-oluşu kirletmekte sorumlu olacak.**

Hem psikanalitik hem de dilbilimsel düzeyde, dörtbaşı mamur; sabitleri elde tutulur bir eril-dişil çerçevesi çizemiyor olsak da, yaşadığımız dünyanın her türlü ekonomik ve sosyal amilleri bu tefriğe göre ayarlanmaya devam edegeliyor.

Kadın ve erkek bugün her zamankinden ustalıklı koordine edilmiş, pazar değeri yüksek birer "proje"dirler.

Bu acıklı tefrikin giderek yükselen "eşcinsellik" olgusunun en büyük müsebbibi olduğunu iddia edeceğim.

Bir insana "Jouissance" temsillerini kesinkes dikte ettiğinizde; cinsel tercihinin tekabül etmezlik halinde, kendini pekala "diğer" cinsî tercihe sürülmüş olarak buluvermek, salt bedensel yapı farklarıyla açıklanamayacak kadar karmaşık ve ilgiye değer. "Ya...ya da"nın kısılcasına alınmış insan için varoluşun bir buz pistine dönmesi çok da şaşırtıcı değil.

Konu ne kadar da mümbit ve çetrefil! Yoklanacak, yoksanmış ve bulunmayı bekleyen ne çok alt-kavram var. Ancak şu ön-kabulü aşma küstahlığına vardırılmamalı işi: Ortada feneri tuttuğumuzda rahatça betimleyebileceğimiz apaçık bir tünel yok. Böyle **bir tünel teşbihine başvuracak**sak, gerçek şu ki **karanlık, pek karanlık; belki de bir ucu kapalı bir tünel** bu. Tıpkı masal tekerlemelerinden birinde duyumsuyorum kendimi; **"az gittim, uz gittim; arkama dönüp baktığımda, bir arpa boyu yol gittim."** Durum bu. Şimdi daha iyi idrak edebiliyorum; sürrealist sinemanın öncülerinden tatlı ihtiyar **Bunuel**'in neden 1977'de çektiği filmine o adı verdiğini: **"Cet obscur objet du désir"** Yani **"Arzunun O Belirsiz/Karanlık Nesnesi"** Çünkü **arzunun temsili olan "nesne" sahiden de belirsiz, karanlık, cinsiyetlenmemiş ve bir o kadar sürreal [gerçeküstü]!**

Arzunun Şu Karanlık Nesnesi (1977)/ Cet obscur objet du désir:
Konusu: Karısının ölümünden beri cinselliği tatmayan varlıklı ve entelektüel Mathieu, evine hizmetçi olarak aldığı ateşli İspanyol güzeli Conchita'yı tutkuyla arzulamaktadır. Sırlarla dolu Conchita ise kendisiyle yatmayı takıntı haline getiren Mathieu'yu çeşitli numaralarla oylar... Buñuel'in gerçeküstücü kökenlerinden çarpıcı izler taşıyan bu film, aynı zamanda ahlaki çöküş ve politik yozlaşma içindeki bir topluma yöneltmiş keyifli bir taşlama. Başroldeki tek karakter için iki kadın oyuncu kullanan Buñuel (biri ateşli ve bayağı Conchita, diğeri mesafeli ve sofistike Conchita), sinema dilinde bir yeniliğe de imza atıyor

Not: Lacan'ı merkeze alan bir yazıda Zizek'ten alıntı yapmamış olmam, onu önemsemediğim yahut ondan habersizliğim olarak okunsun istemem. Lacan literatürünü doğrudan okumak yerine ikinci elden okumayı salık verenlerin refere noktalarında başat yer Zizek'e ait. Ben bunu ortalama bir entelektualizm refleksi olarak algılıyorum. Biraz zor olmakla birlikte,(özel Lacan sözlükleri dahi hazırlandığı biliniyor)pekala Lacan doğrudan okunabilir yine de. O bakımdan, Lacan üzerine hazırlanan popüler literatürde yeteri kadar Zizek yorumuna yer verildiği için, sık atfı yapılmayan Lacan okumalarına başvurmayı bir tercih olarak kullandım. Yoksa Zizek, kendisi hakkında "Lacan çekiciyle putkıran" adam denecek kadar fazla sayıda eserine Lacan parmakizini maharetle yerleştirmiştir, bu bir gerçek.

LACAN'I ANLAMA KILAVUZU

Jacques Lacan Kimdir

Dil, bilinçdışının koşuludur. J. Lacan

Jacques Lacan (1901 - 1981), Kuramsal psikanaliz alanındaki çalışmaları Sigmund Freud'un yeniden yorumlanmasıyla yapısalcılıktan yapı sökümlülüğe uzanan bir yol izlemiştir.

Lacan, yalnızca önemli bir psikanaliz kuramcısı olarak değil, daha başlangıçta psikanaliz, dilbilim, antropoloji ve felsefe alanındaki geçişkenliği sağlamasıyla ve ardından da geliştirdiği formülasyonların ve kavramların felsefi düzlemde yol açtığı sarsıcı sonuçlarıyla 20. yüzyıl felsefesinin önemli isimleri arasında yerini alır.

Dün ve Bugün Psikanaliz

Psikanalizin psikiyatri içinde "paradigma" olamayışıdır.

1-Klasik eğitilmiş psikiyatrların tutuculuğu

2-Psikiyatrların bilimsel açıklık yerine kapalı bir örgütlenme seçmiş olması

Popper'in "yanlışlanabilirlik" ilkesi

■ Popper'a göre teorik önermeler deney yoluyla ancak "yanlışlanabilir", ama asla doğrulanamaz.

■ Teoriler deney yoluyla yanlışlanana kadar doğru kabul edilir.

* "Bugün haftanın günlerinden biridir."

* "Bugün pazardır."

■ Popper'a göre psikanaliz "yanlışlanamaz" bir teori olmakla birlikte, bu yanlışlanamazlık mantiki kesinliğe dayanmaz, psikanalizin bir metafizik olmasına dayanır.

■ Bu epistemolojik çerçevede, Popper'a göre psikanaliz, metafizik bir masaldan ibarettir. Teorinin yapısı yanlışlanmaya kapalıdır.

■ Althusser açısından ise psikanaliz bilimsel bir teoridir.

Psikanalizde Özne

Bilinçdışı ötekinin söylemidir.

Psikanaliz özneye bir şekilde, bir miktar özne olmadığını da gösterir.

Özne bir bütün olmayı hedefleyemez.

Psikanalizde özne, bütünlüğü içinde birey olmaktan .ok, karmaşası ve çatışmaları içinde bir guruptur.

“İnsan, kendi arzularına tabi olduğu yalnızlık durumundan çok, yasaklarını bilinçli olarak kabul ettiği sitede özgürdür” Spinoza

Psikanalizin insanı açıklamak bakımından antropolojiye çok daha zengin katkıları olduğunu ya da olabileceğini düşünmek için pek çok neden var.

Psikanaliz, elbette insan etkinliğini koruyamıyor ise de bu materyalinin en zengin çeşitliliği gösterdiği psikopatoloji alanında filizlendi. Bugün psikiyatri içindeki durum onun insanı açıklama bakımından önemine gölge düşürmez.

Freud ve Diğerleri

Dilbilim ve Psikanaliz

Lacan'ı psikanaliz geleneği çerçevesinde özgün kılan, arasında kurduğu ilişkidir.

Bilinç fenomenlerinin tüm psikik olgularını içermesi anlayışını Descartes'a bağlamak mümkündür.

İnsanın bilincinde olmadığı düşüncesi olmazdı.

İnsanların doğumdan itibaren maruz kaldıkları toplumsal baskı, bazı arzuların bilinçdışına bastırılmasına neden olur ve bu bilinçdışı arzular da kendini “lapsus'larda (dil sürçmesi), “hatalı hareketlerde”, rüyalarda ve nevrozlarda simgesel bir tarzda şekil değiştirerek gösterir ve tatmin yolları arar.

Bu nedenle psikanaliz bir “derinlikler psikolojisidir.

Nevroz geçmişteki bastırılmış bir çatışmanın güncel olarak ve simgesel bir tarzda ifade edilmesi olarak görülebilirdi.

Bir anlam araştırması olan psikanalizin tam olarak teorikleştirilebilmek için dilbilime ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Bu bağlamda Lacan'ın tüm yaptığı, söz konusu teorik gereksinimi karşılanmaktan ibarettir

Kişi belli bir duygu ve heyecanı bilinçli olarak yaşar, ancak bunlara düşen fikirler her zaman bilinç alanında yer almaz; esas fikirler bilinçdışı kalırken, bunların yerine başka fikirler bilinç alanını kaplar.

Demek ki fikir dışına bastırılan fikirler temsilcilerdir, doğal haldeki içgüdüler değil.

Lacan ise

1- Bilinçdışı simgelerden oluşur.

2- Bilinçdışı tamamen simgesel kültür yaşantısının sonucudur.

Lacan'ın Psikanaliz Kuramına Toplu Bir Bakış

Psikanaliz bilinçdışının bilimidir.

Lacan'ın özgün yanı, psikanaliz ile yapısalci bilim arasında kurduğu ilişkidir.

Yapısalci dil bilim, psikanaliz için bir sistematikleşme imkânı tanımaktadır.

Psikanalizin teorik sorgulama alanının teorik nesnesi bilinçdışıdır. Özgün bir nesne olarak bilinçdışını araştırmada kullanılan yegane araç ise dildir.

Lacan'a göre simge ya da bütünüyle simge sistemi üçlü bir etki ifa etmektedir.

1. Ben ve ben olmayana içsel olanla dışsal olanı ayırt etmeye imkan tanımaktadır.
2. Sübjektiviteyi, içselliği, bu içselliğin ifadesi olan söylemden ayırt etme imkanı tanımaktadır.
3. Simgenin düzeni insanı bir özne olarak diğerleri karşısındaki konumuna yerleştirir.

“Bir gösteren bir özneyi bir başka gösteren için temsil eder.”

LACAN'I ANLAMA KILAVUZU

Lacan ve Psikanaliz

- 20. yüzyılın en tartışmalı kuramsal alanlarından birisi psikanalizdir. Daha Freud'un ilk çalışmalarından itibaren psikanalizin kuramsal statüsü sürekli sorunsallaştırılmış; psikanalizin bilim olup olmadığı, bilimse bir bilim olarak nasıl temellendirilebileceği yani epistemolojik düzlemde nasıl ortaya konulabileceği her zaman tartışmalı olmuştur
- Lacan'ın başlangıç noktası, öncelikle bu teorik statünün değerlendirilmesi ve epistemolojik temel noktaların yeniden değerlendirilmesidir
- Lacan bu adımların takipçisi ve savunucusudur öncelikle. Lacan'ın, kendisini bir Freud savunucusu olarak ifade ettiği ve bunu özellikle Freud sonrası kuramsal adımlardan vazgeçen ya da onları yadsıyan psikiyatri eğilimine karşı ortaya koyduğu söylenebilir. "Benlik Psikolojisi" Lacan için kabul edilemez bir yöndür.
- Lacan'a göre psikanaliz, bir bilim olarak bilinçdışının Bilimi'dir.
- Psikanaliz bir bilim olacaksa, öncelikle epistemolojik olarak kendi ayrımını temellendirebilmelidir, yani nesnesini ayımlayabilmelidir. Bu noktada Lacan pozitivizm-ampirizm sonrası gelişen bilim anlayışını kuramsal olarak temel alır ve Freud'u buna göre yeniden okur. Buna göre, psikanalizin nesnesi (Freud'un da pek çok yerde işaret etmiş olduğu ama tamamen açık kılamadığı haliyle), Bilinçdışı'dır. Bunun bir teorik nesne olduğunu belirtmek gerekir ve burada ayrıca psikanalizi başka bilimlerden ayırmak üzere, bilinçdışının, özgün bir teorik nesne olduğunu da belirtmek gerekir Lacan'a göre. Althusser'in Lacan üzerine erken yazılardan biri olan yazısında belirttiği gibi, bu Lacan'ın, onu yeni bir düzleme getirmek üzere "Freud'a dönüş hareketi" dir.
- Böylece, yani bu dönüş girişimiyle Freud ve dolayısıyla da psikanaliz, doğum zamanının sınırlarından ve sorunlarından çıkarılıp yeniden doğru bir şekilde değerlendirilebilecektir.

Bilinçdışı ve Dil

- Lacan, bilinçdışı dil gibi yapılanmıştır der.
- Yani, dil bir göstergeler sistemi'dir ve dışsal bir gönderimi yoktur. Lacan bunu psikanalize uyguladığında vardığı sonuç, Bilinçdışı'nın tıpkı Dil gibi kendine özgü bir yapı ya da sistem olduğudur. Bilinçdışının dış dünya ile özsel bir bağlantısı yoktur, anlam ayırımlarını kendi iç-öğeleri ile belirleyen bir çeşit göstergeler dizgesi söz konusudur.
- "Lacan, dilsel gösterge ile psikanalizin Simgesi'ni aynı şeyler olarak düşünmektedir". **Althusser**
- Özne, Dil dolayısıyla böylece kendini simgesel düzende bir gösteren olarak işaret edilmiş olarak bulur ve özneliğini de zaten bu şekilde kazanır. Bu andan itibaren birey-özne bir simge olarak simge düzenin bir parçası ya da ögesidir. Dil, bu bağlamda öznenin gerçeklikle, kendisiyle, ötekilerle ilişkisini düzenler

Odipus Karmaşası ya da Baba'nın Adı

- Lacan'ın Freud'un çalışmasından ısrarla aldığı ve kendi kuramında merkezi bir yere koyduğu formülasyonlardan birisidir Odipus Karmaşası ya da başka bir isimle Odipus Kompleksi. Bu Lacanci psikanaliz teorisinde Odipus Yasası olarak belirir.

336 Yazılar

- Oidipus karmaşası, kültüre ve dolayısıyla insan olmaya giden zorunlu bir süreçtir; Oidipus'suz kültür ya da uygarlık olamaz Lacan'a göre. Ancak bu doğal bir karmaşa değil, simgesel bir karmaşadır. Simgesel yapının devreye girmesiyle insan yavrusunun simgesel sisteme geçişini ve bu geçişte oluşan evreleri açıklar. Örneğin, buradada gerçek bir babadan söz edilip edilmediği önemli değildir, önemli olan Oidipus yasasını geçerli kılmak üzere simgesel baba işlevidir, ki bunun tanımı Babanın Adı olarak belirtilir. Böylece simgesel düzene giren çocuk, kendi kültürel konumunu bu simgesel adı tanımakla edinmeye başlar. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, Oidipal Yasa'nın özünde simgesel bir yasa olmasıdır.

Oidipus Karmaşası ya da Baba'nın Adı

- Lacan'a göre, Oidipus karmaşasıyla simgesel düzene dahil olmak, daha önce, Dil dolayımıyla belirtilmiş olan iki temel noktanın gerçekleştirilmesi anlamına gelir.

-Bilinçdışının kuruluşu,

-Birey-öznenin kuruluşu.

- Oidipus karmaşası olarak belirtilen karmaşa ya da Yasa, anne ile çocuğun doğal ilişkisinin yasaklanması, ve bu yasakla doğan bilinçdışı arzusunun Babanın Adı'yla yeni imgesel biçimlerle ikame edilmesiyle çözülür. İnsan yavrusu böylece toplumsal biçimleri edinir ve birey-özne olur. Özetle, kültürel düzene giriş anahtarı bu kökensel bastırma ile söz konusu olmaktadır.

Serhat AKMEŞE

ZİZEK! (2005)

Yönetmen: Astra Taylor

Görüntü Yönetmeni: Jesse Epstein-Martina Radwan

Müzik: Jeremy Barnes

Oyuncu: Slavoj Žizek

Ülke : Amerika, Kanada

Tür : Belgesel

Süre : 71 dakika

Türkçe Çeviri: Burak AYGÜN

Slavoj Žižek (Okunuşu: Slavoy Jijek) (d. 21 Mart 1949 Ljubljana, Slovenya) Sloven Marksist sosyolog, filozof ve kültür eleştirmeni.

Ljubljana, Slovenya'da (o tarihte Yugoslavya'nın bir bölümüydü) doğdu. Felsefe doktorasını Ljubljana'da aldı ve Paris Üniversitesi'nde Psikanaliz eğitimi gördü. Batı ülkeleri tarafından saygı görmesinden ötürü sosyalist Yugoslavya'da fazla baskıya maruz kalmadığını belirtmektedir. 1990 yılında Slovenya Cumhuriyeti Başkanlığı için Slovenya Liberal Demokrat Partisi'nin adayıydı.

Žižek popüler kültürün yeniden okunmasında Jacques Lacan'ın çalışmalarını kullanmasıyla ünlüdür. Şu konuları da içeren sayısız konuda yazmaktadır; **ideoloji, köktendincilik, hoşgörü, politik doğruluk, küreselleşme, öznellik, insan hakları, Lenin, mit, internet, postmodernizm, çok kültürlülük, post-marksizm, David Lynch ve Alfred Hitchcock.** “

“Žizek'in eserlerindeki amacı, kapitalizmin Marksçı eleştirisiyle, kapitalizmin halkın hayal gücünü etkilerken izlediği yolların psikanalitik yoldan bilgilendirilmiş biçimde maskesinin düşürülmesini birleştirmek.”

Düşünürün sevdiği ve önerdiği filmler Hero'dan Korkunç Ivan'a kadar çeşitlilik göstermektedir. Çağdaş felsefenin görmezden gelinemeyecek önemli bir ismidir.

Belgesel Metni

Evren karşısındaki, kendiliğinden tavrım ne olurdu?

338 Yazılar

Herhalde çok karanlık bir tavır olurdu. Birinci tez olarak tam bir boşunallığı ve yararsızlığı öne sürüyorum: Temelde “hiçbir şey” var. Kelimeyi gerçek anlamında kullanıyorum. Sonuçta yitip giden nesnelere kırıntıları gibi. Evrene bakın, büyük bir boşluk. Ama sonra şeyler nasıl ortaya çıkıyor?

Burada kuvantum fiziğine kendiliğinden bir sempati duyuyorum. Evrenin pozitif yüklü bir boşluk olduğu fikri hakim. Ama sonra bazı şeyler ortaya çıkıyor ve boşluğun dengeleri bozuluyor. Bu fikir benim çok hoşuma gider. **Var olanın sadece “hiçbir şey” olmadığı, orada bazı şeylerin olduğu gerçeği.** Bu da bir şeylerin korkunç biçimde ters gittiği anlamına geliyor. **Yaratılışın bir tür kozmik dengesizlik, kozmik felaket olduğunu ve şeylerin bir hata sonucu var olduklarını söylüyoruz.** Hatta ben daha da ileri giderek buna karşı koymanın tek yolunun hatayı üzerimize alıp sonuna kadar gitmekten geçtiğini öne sürüyorum.

**Buna bir de isim bulmuşuz. “Sevgi” diyoruz.
Sevgi tam da bu türden bir kozmik dengesizlik değil mi?**

**“Dünyayı seviyorum” veya “Evrensel sevgi” gibisinden kavramlardan oldum olası
iğrenmişimdir.**

Ben dünyayı sevmiyorum. Ben daha çok “Dünyadan nefret ediyorum” ile “Dünyayı takmıyorum” arasında bir yerlerdeyim. Ama gerçekliğin tamamı bundan ibaret. Çok aptalca. Bu var ve ben onu umursamıyorum. Benim için sevgi aşırı derecede şiddet içeren bir eylem.

Sevgi “Hepinizi seviyorum” demek değil. Sevgi, bir şeyi seçiyorum anlamına geliyor ki burada yine o dengesizlik yapısı var. Bu şey küçük bir ayrıntıdan, kırılabilir bir bireyden ibaret dahi olsa, diyorum ki “Seni her şeyden çok seviyorum”.

Bu gayet resmî manada, sevgi fenalıktır.

--

**Bugünkü durumun tuhaflığını düşünün. Bundan 30-40 yıl önce hâlâ geleceğin ne olacağını tartışıyorduk; komünist mi, faşist mi, kapitalist mi, her neyse. Bugünse artık bunu tartışan yok.
Hepimiz sessizce küresel kapitalizmin kalıcı olduğunu kabullendik.**

--

Öte yandan, kozmik felaketler bizde bir saplantı halini aldı. Yeryüzündeki yaşamın bir virüs ya da dünyaya çarpacak bir asteroit yüzünden bütünüyle sona ereceğinden korkuyoruz.

Asıl paradoks şu ki yeryüzündeki yaşamın nasıl son bulacağını hayalimizde canlandırmak, kapitalizmin mütevazı bir kökten değişim geçireceğini hayalimizde canlandırmaktan çok daha kolay.

Bu da “Ütopya”yı yeniden icat etmemiz anlamına geliyor.

Ama hangi manada?

“Ütopya”nın iki sahte anlamı var.

Birincisi, ideal bir toplum hayal etme kavramı ki bunun asla gerçekleşmeyeceğini biliyoruz. Diğeri ise, yeni ve sapık arzularla kendini bulan kapitalist ütopya ki bu arzuları doyurmanıza izin vermekle kalmıyor sizden onları doyurmanızı adeta rica ediyor.

--

Gerçek “Ütopya” ise, durum meselesiz olduğunda; olası ölümün koordinatları dâhilinde çözümlenebilmesinin bir yolu bulunmadığında ortaya çıkar. Saf bir hayatta kalma güdüsünden yola çıkarak yeni bir mekân icat etmek zorundasınız.

“Ütopya” özgür imgeleme değildir.

“Ütopya” en içten gelen bir zorunluluk meselesidir. Onu tek çıkış yolu olarak hayal etmek zorunda kalırsınız. Bugün ihtiyacımız olan da budur. Umarım çok uzun konuşmamışımdır.

Niçin alkışladım, biliyor musunuz?

Eski belgesel filmlerde bir faşist ve bir Stalinist lider arasında büyük bir fark görürsünüz. Alkışlanan bir faşist lider, bunu kabul etmekle yetinir. Stalinist lider ise, kendi de alkışlar. Bunun anlamı şudur: “Alkış sadece bana değil. Burada hepimiz tarihe hizmet ediyoruz.” İşte benim Stalin anlayışım budur.

--

En kötüsü, bazı aydınların oynamaya bayıldığı **“Hepimiz insanız”** oyununu oynamak. Belli bir aydın kişilik sergiliyorsunuz, ama sonra **“Biliyor musun, her şeye karşın ben de temelde senin gibi biriyim. Hayatın küçük keyiflerinden zevk alırım. Ben de senin gibi bir insanım”** gibi küçük ayrıntıların sinyallerini veriyorsunuz.

Ben insan değilim. Bir canavar olduğumu iddia ediyorum. Teorisyen maskesi altında, çikolatalı pastadan hoşlanan sıcak bir insan falan değilim.

Bunu veya şunu seviyorum ve bu da beni insan yapıyor diyemem.

Kimse gücenmesin ama kendimi insanmış gibi yapan, insanı oynayan biri olarak görmeyi yeğlerim.

--

Slavoj Zizek: Evime gelirsene görecekleşin şunlardır.

İçeri geliyor musun?

Tabii ki kapının ardına sakladım. Stalinin fotoğrafı altında “Refaha Hoş Geldiniz” yazıyor. İyi, sosyalist servet. İyi ve dürüst bir adam. Her şeyi buraya koydum. Buna bayılıyorum. Her şey derken, şuna bakın. Nasıl da çılğın bir kombinasyon, öyle değil mi?

Sadece giysiler de değil. Örtüler, çarşafklar. Hayır, gerçekten her şey burada. Ne güzel, değil mi?

Mutfakta giysiler. Çoraplar. İç çamaşırları. Bütün eşyam temelde bunlardan ibaret. Gazeteler, bültenler. Bunlar yabancı dillerde yazılmış tüm kitaplarım. Her birinden iki kopya var. Bu kesinlikle yasak. Orada ne var?

Galiba o taraftalar. Bunlar yeniler mi?

-Her şeyi saklıyor musun?

-Ben bir narsistim. Evet, her şeyi saklıyorum. -Yani sen... Bunun burada ne işi var?

Affedersin. Şunları düzenliyorum. Tamam. Bakalım burada ne varmış. Bunlar büyük formatlı şeyler. Galiba bunlar gerçekten çok eski. Muhafif görüş döneminden kalma. 80’lerin ortalarında ara sıra bir şeyler yazmaya başladım. İki yıl boyunca, en çok benim yazılarımdan ilham aldıklarını iddia edenler bile oldu. Ama sonra yeni politik bölünmeler başladı ve ben fazla dövüştüm. Herkese saldırıyordum. Bu benim. İşte benim şöhretim. O zamanlar deli gibi çalışıyordum çünkü ilk kitaplarımı İngilizce yazıyordum. Teoriyi en alt düzeyde bile tehlikeye atmak istemediğim için politik kariyerlerin hiçbir türüyle ilgilenmedim. Çünkü politika çok zaman alan bir iş.

--

Slavoj Zizek, 1990 yılında, ülkenin ilk demokratik seçimlerinde Slovenya Cumhuriyeti Devlet Başkanlığına aday olmuştu.

Bence artık bizi suçlamalarına ve önceki kuşakların faturasını bize kesmelerine bir dur demeliyiz. İster partizanların ister onların kurbanlarının olsun, başkalarının rüyalarına malzeme olduğumuz artık yeter. Bugün ihtiyacımız olan, eğer şiirsel biçimde bitirmeme izin verirseniz, tahta bir kazık ve biraz sarımsak. Her türlü vampiri yok etmek için. Liberal Demokratik Parti.

--

Seçimden iki gün önce tüm adayların katıldığı bir yuvarlak masa toplantısı yapıldı. 20 kadar aday vardı galiba, bilemiyorum. Burada Churchill'in paradoksunu yineliyorum.

(Demokrasi) Özel mülkiyet, olası sistemlerin en kötüsüdür. Sorun, deneyimlerin de gösterdiği üzere, daha iyi bir sistemin olmayışıdır.

Sağ kanadın saf ama iyi adayı, ki aslında aptalın tekiydi, herkesin hatırlayacağı ölümcül bir hata yaptı. Buna hata değil de nezaket diyelim. Ben her zaman olduğu gibi yine çok konuşmuştum. O adam beni dostça sansürlemek istedi. Bütün tartışma ulusal televizyondan naklen yayınlanıyordu.

Zizek'i çok sevdiğim gerçeğine rağmen, ki onun aramızda en yüksek IQ'lu kişi olduğundan da eminim, ama bugün burada tek başına bu masada oturanların yarısı kadar konuştu. *"Dinle, hepimiz senin IQ'nun buradaki bizlerin iki katı olduğunu biliyoruz. Ama yine de bizim de biraz konuşmamıza izin verir misin?"* Ama bunu duyanlar bir daha unutmadı.

İnsanlar "İçlerindeki asıl zeki kişinin o olduğunu hepsi kabul etti" dediler.

Hatırlıyorum da ışıklar söndükten ve kameralar kapandıktan sonra herkes o adama "Aptal mısın sen? Çıldırdın mı?" diye çıkmıştı. Çünkü ben birden öne fırlamıştım. **Neredeyse seçiliyordum.**

**İdeolojinin en basit tanımı, belki de Marx'ın "Kapital"indeki şu ibaredir:
"Bilmiyorlar ama yapıyorlar".**

Ancak, ideolojinin temel düzeyi, şeylerin gerçek halini maskeleyen bir yanılsamanın düzeyi değil, toplumsal gerçekliğimizin kendisini yapılandıran bilinçdışı bir fantezinin düzeyidir.

--

"İdeoloji" kelimesinin Yüce Nesnesi ABD'yi ilk ziyaretimde, buradaki tuvaletlerin duvarında görüp şoke olmuşum. Romantizm sonrasında Avrupa'nın temel tinsel durumunu belirleyen ve **"Avrupa Üçlemesi"** denen bir fikir vardı:

Anglosakson ekonomisi, Fransız politikası ve Alman metafiziği-şiiri-felsefesi.

Üzgünüm ama bundan ibaret. Fransız devrim politikası: Pislik mümkün olduğunca çabuk ortadan kaldırılmalıdır. Anglosakson, Amerikan: Pragmatik olalım, falan filan. Alman metafiziği-şiiri- yoklaması: **Yoklayalım ve pisliğin kusurunu gösterelim.** Bunun gibi amiyane ve sıradan bir görüngüde bile işlevsel kavramlarla açıklayamayacağınız belli farklılıklar bulmanız ama tüm bunları aklınıza getirmek zorunda kalmanız çılgınlık değil mi? **Bir post-ideolojik dönem konferansında ideolojim tükendi" diyorsunuz. Sonra da tuvalete gidip pislik üretiyor ve pisliğinize bakıp bunu bir ideolojinin içerisine nasıl yerleştirebilirim, diyorsunuz.**

--

Bugün kim neye inanıyor?

Bence bu çok ilginç bir soru. Görüldüğünden daha karmaşık. **Bence vazgeçilmesi gereken ilk mit, kimsenin inanmadığı ve değerlerin olmadığı kinik bir devirde yaşadığımız fikridir.** Ve geçmişte insanların hâlâ inandığı, bazı standart inanç kavramlarına güvendiği bazı dönemlerin ve geleneksel yerlerin var olmuş olduğu fikri. **Bence bugün her zamankinden daha fazla inanıyoruz.** Fuller'in de ironik bir yoldan geliştirdiği gibi; Fuller için inancın nihai biçimi "yapıbozumculuk"tur. Neden?

Yine Marx'tan alıntı yapan o soruya döneceğim. Standart versiyonundaki "yapıbozumculuk", tarz düzeyinde zaten işlevini görmektedir. Derrida'nın tek bir metnini bile bulamazsınız ki, A- tırnak işaretleri olmasın, B- güzel söz söylemek adına araya mesafeler konmasın. İronik bir örnek vermek gerekirse, Judith Butler gibi birine "Bu nedir?" diye sorulsaydı, Butler asla **"Bu bir şişe buzlu çaydır"** demezdi. Şöyle derdi: Dilin "nesneler"i açıkça saptayan metafizik inancını kabul edersek, her şeyi göz önünde bulundurarak..." ki burada araya mesafe koymaya başlayacaktır, "...dil oyunumuzun koşulları altında buna 'bir şişe buzlu çay' denebileceği gibi bir varsayımı riske edebiliriz." Yani ortada daima bir araya mesafe koyma ihtiyacı var. Bu sevgi için bile geçerli. Kimse neredeyse "Seni seviyorum" demeye cesaret edemiyor. Bir şairin ağzından duymış gibi bir "Seni seviyorum" olmalı. Veya buna benzer bir mesafe.

Ama burada sorun nedir?

Sorun, ortada niçin böyle bir korku olduğu. Çünkü iddia ediyorum, eskiler doğrudan "Seni seviyorum" dediklerinde demek istedikleri şey de aynıydı. Tüm bu araya mesafe koymalar dahildi. Doğrudan "Seni seviyorum" dediğimizde bunun anlamını aşacağından korkanlar bizleriz. Buna inanıyoruz.

--

Feshedilmiş Demokratik Alman Cumhuriyetinde anlatılan eski bir fıkra: Bir Alman işçisi Sibiry'a'da iş bulur. Mektupların sansürcüler tarafından okunacağını bildiğinden arkadaşlarına şöyle yazar: "Aramızda gizli bir haberleşme sistemi belirleyelim. Benden aldığınız bir mektup sıradan mavi mürekkeple yazılmışsa doğrudur. Kırmızı mürekkeple yazılmışsa yanlıştır." Bir ay sonra arkadaşları ilk mektubu alırlar. "Burada her şey harika. Dükkanlar mal dolu. Yiyecek bol. Apartman daireleri geniş ve güzel ısıtılıyor. Sinemalar Batı'nın filmlerini gösteriyor. Sokaklar işveli kızlarla dolu. Burada tek bulunmayan şey kırmızı mürekkep." İstenilen tüm özgürlüklere sahip olduğu fikrinden yola çıkılıyor. Ama sonra tek eksiğin kırmızı mürekkep olduğu ekleniyor. Kendimizi özgür hissediyoruz çünkü "özgür olmayışımız"ı ifade edecek o dilden yoksunuz

Gerçeğin Çölüne Hoş Geldiniz.

--

- Lisede ne öğrendim, biliyor musun?

-Ne?

-İngilizce ve Rusça. Neden Rusça, biliyor musun?

-Neden?

Ardında yatan sebep iğrenç aslında. Çünkü arkadaşlarımdan çoğu ikinci dil olarak Fransızca veya Almanca alıyorlardı. Oysa benim görüşüm şuydu. **İki süper güç soğuk savaş halindeydi.** Ama ben kim kazanırsa kazansın o tarafın dilini konuşuyor olacaktım.

Muhalif görüşün üç düzeyi vardır.

Birincisi, görüşün teorik olarak, yani teoride veya sözlü olarak bildirilmesiydi. Birinci düzey, öğretmenlik yapmanıza izin verilip verilmediğiydi. Dışlanmanın birinci seviyesi buydu.

İkinci düzeyde, kitap basmanıza izin veriliyor mu diye bakıyordunuz.

Üçüncü düzey, kendi sahanızda iş bulmanıza izin verilip verilmemesiydi.

Dördüncü düzeyde de tutuklanıyordunuz zaten.

Ben ikinciyle üçüncü düzeyler arasındaydım. İşsizdim ve bu çok aşağılayıcı bir şeydi.

27 yaşında olmama rağmen bana annem babam bakıyordu. Sonra iki yıl boyunca merkez komitedeki o aşağılayıcı işte çalıştım. Aptal olmadığımı ve sonunda belki de yurt dışına giderek başarılı olacağımı biliyorlardı. Tabii bu kötü olacaktı. "Slovenya'da kariyer yapmasına izin verilmemiş bir kurban daha" diyeceklerdi. Böylece Slovenya'da kalmamı ama kenarda bir yerde ot gibi yaşamamı istediler. Gayet akıllıca bir hareketti ama olayı yapış şekillerinin yurt dışına gitmemi kolaylaştırdığını bilmiyorlardı.

--

İşte burası. Aman Tanrım. -Burası. Burayı eski bir bina olacak sanmıştım. Peron'lu falan. Hayır, Peron'lu değil, Borges'li falan. Biliyorum, son derece modern, değil mi?

Aman Tanrım. Şu adamın bana bakışı hiç hoşuma gitmedi. Aptalın biri geliyor. **Bundan nefret ediyorum.** Şu tarafa geçelim.

-Nefret ettiğin nedir?

Aptalın birinin veya hoş ve dost canlısı birinin beni tanimasından nefret ediyorum. Çünkü o zaman hemen üstüme çullanıyorlar.

-Üzerine mi çullanıyorlar?

Aman Tanrım. Tamam. Kimin adına yazayım?

-Flora. -Teşekkür ederim. Ben teşekkür ederim. Bunu hiç bekliyor muydun?

Bunca hayranının olmasını?

Hayır. Aslında bundan nefret ediyorum. Nasıl nefret ettiğimi anlatamam.

-Biraz olsun hoşuna gitmiyor mu?

Hayır. Bence insanlar fena. Bu korkunç. Buradaki sürüngenleri görüyor musun?

Korkunç. -Korkunç olan ne?

-Bu isterik kadın da kim?

-Hayranlarından biri, Slavoj. Evet ama burada işi ne?

Yukarı çıkıp kuyrukta beklemeli. Burada durup beni kızdırmamalı.

--

Jacques Lacan (1901-1981), "Freud'a dönüş"üyle analitik teori ve pratiği tamamen farklı kalıplara sokan bir Fransız psikanalizciydi. Lacan'ın seminerleri, 1950'lerin başlarından onun ölümüne kadar Paris'teki entelektüel hayatın merkezinde olmuştu. Lacan'ın eserleri, psikanalizle diğer disiplinleri, özellikle de yapısal dilbilim ile modern felsefeyi birbirine bağlıyordu. Fransız ulusal televizyonu 1974 yılında Lacan'ın konuştuğu, "Psikanaliz" adlı bir saatlik bir program yayınladı.

Jacques Lacan : Daima doğruyu söylerim. Ama doğrunun tamamını değil. Çünkü doğrunun tamamını kimse söyleyemez. Her şeyi söylemek imkansızdır. Yeterince kelime yoktur. Doğruyu, gerçek olana yaklaştıran da bu imkansızlıktır.

Televizyondayız. Lacancı teoriyi daha geniş kitlelere duyurması gereken bir belgesel olarak hazırlanmıştı. Galiba Fransız ulusal televizyonunun ikinci kanalı tarafından.

Jacques Lacan : Sadece analizciler değil. Bilinçdışı Bilinçdışı. Nasıl da komik bir kelime.

Katılıyorum. Benim takdir ettiğim şey, kamusal ve özel arasındaki rolün evrilmesi veya tersinmesi. Sıcak ve insani kişinin karalanması ve ortadan kalkması. Bu bence, sizi belirleyen fikirler olmadığı anlamına geliyor. Örneğin, bir Hıristiyan, bir Marksçı veya günümüzde bir liberal olabilirsiniz. Ama fikir aynen şu: İdeolojik önermeler, bizi eksiksiz olarak belirlemezler. Kamusal imgemize indirgenemeyiz. Onun ardında sıcak bir insani varlık vardır. Bence en saf haliyle ideoloji budur. Bana göre en korkunç ve en dehşet verici ideolojik eylem, ideolojik imgemizle tümüyle özdeşleşmemiz olurdu. Neyin doğru benliğimiz olduğunu düşünüyorsak, nihai eylem de odur. Doğru bir eylem ve varoluşumuzdan ötürü bağlandığımız bize ait bir doğru genelde vardır. Bu da eylemlerimizin gerisinde olması gerekirken eylemlerimizin içindedir. Yine söyleyeyim, ben felsefeyi böyle bir şey olarak değil anonim bir iş olarak seviyorum. Nasıl hareket ettiğine bakın. Şu el kol hareketlerine. Ben bunu komik buluyorum. Doğrunun tamamını söyleyemeyeceğini vurguluyor. Maddesel olarak imkansızmış. Komik bir vurgu! Bence tamamen sahte. İçi boş bir jest! Sanki önemli bir konuya değiniyor. Oysa değinmiyor. Bence Lacan'ın klasik anlamda beni ilgilendiren tarafı, onun önermeleridir. Tarzı değil de altında yatan mantık. Tarzı bence tamamen sahte bir tarz. Unutmaya ve bastırmaya çalışıyorum. Belki de bir strateji olarak belli bir noktaya kadar işe yarıyordur.

Neden olmasın?

Önce insanları üstü kapalı ifadelerle ayartacaksınız. Ama ben bu tür bir yaklaşımdan nefret ederim. Ben bütünüyle bir aydınlanma insanıyım. Açık seçik ifadelere inanırım. Ve Lacan'ın tarafındayım çünkü onun bu üstü kapallılığın ardında hiçbir şey olmadığı yönünde blöf yapmadığını açıkça anlatmak istiyorum. Benim çalışmalarımın bütün amacı, Lacan'ın açık seçik kavramlara tercüme edilebileceğini göstermek.

--

Şimdi CN8 stüdyolarından canlı yayında Barry Nolan'ın "Nitebeat" programını izliyoruz.

-Jacques Lacan, bir Fransız psikanalizciydi. Freud bile onun yanında zengin bir babanın basit ve şımarık kızı gibi kalıyor. Lacan'ın benliğin nasıl işlediğine dair teorisi o kadar karmaşık ki düşündükçe dişlerim sızlıyor.

- Slavoj Zizek, Slovenya'daki Ljubljana Üniversitesinden bir felsefeci. Sanırım adını gerçeğine en yakın biçimde söylemişimdir. Zizek'in yazdığı "Kukla ve Cüce" adlı kitap, modern Hıristiyanlığa Lacancı psikanalizin bakış açısından bakıyor. Ya da en azından ben öyle anladım.

-Hoş geldiniz, Bay Zizek. Doğru söyledim mi?

Doğrusu nasıl?

-Slavoj Zizek.

-Zizek. Ama öte yandan ben yanlış söylenmesini yeğliyorum. Doğrusunu duymak bende paranoyaklığa yol açıyor. Bu benim bugüne kadar okumaya çalıştığım en karmaşık kitap.

-Bu garip çünkü kitabın amacı tam tersine Lacan'ı babaannenizin bile anlayabileceği biri haline getirmektir. Diyelim eski kafalı bir babanız var. Pazar günü öğleden sonrası ve babaannenizi ziyaret

344 Yazılar

etmeniz gerekiyor. Eski kafalı totaliter baba, size **"Ne hissettiğin umurumda bile değil. Gitmek zorundasın."** diyecektir. Tabii küçük bir çocuksunuz.

- "Gideceksin, dedim!"

- "Babannene gidecek ve bu ziyarete uygun bir davranış sergileyeceksin." İyi. Direnebilirsiniz. Hiçbir şey bozulmaz. Ama diyelim ki hoşgörülü ve post-modern bir babanız var. O size şöyle diyecektir: **"Babaannenin seni ne kadar sevdiğini biliyorsun. Ama yine de onu sadece gerçekten istiyorsan ziyaret etmelisin."** **Şimdi aptal olmayan her çocuk, ki hiç de aptal değildir, bu özgür seçimin kendi içinde gizliden gizliye çok daha kesin bir emir barındırdığını bilir.** Babaannenizi sadece ziyaret etmek değil ama bundan hoşlanmak da zorundasınız. Bu kitabı giderek daha çok sevmeye başlıyorum. Bu, seçme şansı tanıyan hoşgörülü bir ebeveynin çok daha kesin bir emri nasıl gizleyebileceğine bir örnekti. Yani aslında **"Ben öyle diyorsam gideceksin!"** diyen babaya dönmeliyiz. Kesinlikle. Öylesi daha dürüst.

--

Oğlumla Kahvaltıya McDonald's'a gittik. Çok komik. Bakın neler veriyorlar. İşte **"Mutlu Mönü"**den çıkan hediyeler. -Seni mutlu etsin diye.

-Evet ama bu çocuklar için. **Oraya çocuğumu mutlu etmek için gidiyorum. Çocuğum da orada beni hayal kırıklığına uğratmamak için mutluymuş gibi yapıyor.** Ama kimin umurunda! Oyun gayet iyi işliyor. Bu da şu demek: Onu seviyorum ama benim bakış açım "zaman". Oraya git gel bir saat uçup gidiyor. Hayır, saf ve ümitsiz bir hayatta kalma stratejisinden başka bir şey değil. Fazla gerilmeden nasıl vakit geçirilir. Bu kolay yolu çünkü yiyor ve 20 dakikalığına çenesini kapıyor.

-Onu geren ne?

-O değil ben geriliyorum!

Kafası allak bullak oldu. Şimdi de narsistçe eğleniyor. Onu hiçbir talepte bulunmadığı bir halde tutmak için. Yemesi, televizyon seyretmesi. Ya da en azından karşılıklı ödünlerin verileceği bir orta yol bulmak için. Örneğin dün Lego'larıyla bir şato yapıyordu. Sonuçtan tatmin olmadı ama sonra plastik parçaların tek bir türünü diğerleri arasından ayıklama işini bana yıktı. Hayvanlara ateş etmeye başlayacağım. Buna bayılıyorum. "Amerikan Ordusu". Bunu nereden aldığımı bile hatırlamıyorum ama çok güzel. Açıp içine askerler doldurabiliyorsunuz. Sonra da onunla buradan saldırıyor. Benim buradaki şatomu yıktı. Bu onun yaptığı orijinal şatoydu. Ama yapısı son derece kesin ve doğru. İnanılmaz, bunun kaotik olduğunu düşünüyorsunuz, değil mi?

Ama nasıl da bilge bir adam. Gözlemliyor. Burada kadın yanlısı bir durum var. Oğlum, patron bir kadın olsun istedi. Bir kraliçe. Sonra da dedi ki "Ama çok yalnız kalacak. Niye iki kız birden olmasın?" İşte sohbet eden iki kız. Lezbiyenler. Oğlum gayet ileridir, adamın nabzına göre şerbet verir. İki lezbiyen. Ama ben asıl bunu seviyorum. Bunu Yunanistan'dan almıştım. Bu adam bir Eski Romalı.

--

"Felsefe". Bunu geleneksel olarak iki satırda yazabilir miyim?

Felsefe sorunları çözmez.

Felsefenin görevi, sorunları çözmek değil sorunları yeniden tanımlamaktır; sorun olarak deneyimlediğimiz şeyin nasıl sahte bir sorun olduğunu göstermektir.

Sorun olarak deneyimlediğimiz şey gerçek bir sorun olsaydı felsefeye ihtiyacımız olmazdı.

Diyelim ki uzaydan gelen ölümcül bir virüs var. İnsanlık tarihinin sebep olduğu bir şey olmasın. Bu virüs, diyelim ki hepimizi tehdit ediyor. Burada bir çözüm bulmak ve virüsü durdurmak için felsefeye değil bilime ihtiyacımız olacaktır. Felsefeye ihtiyacımız yoktur çünkü tehdit gerçek ve doğrudandır. **Felsefi numaralar çevirip "Hayır, gerçek olan bu değildir" diyemezsiniz.** Hayatımız tehlikededir. Bunu bir bilimkurgu senaryosu gözüyle bakalım. **Tıpkı "Armageddon" veya "Deep Impact"**

filmlerindeki gibi, büyük bir kuyruklu yıldıza çarpmak üzere diyelim. Burada felsefeye değil, onu patlatmak için, ne bileyim, belki güçlü atom bombalarına ihtiyacınız vardır. Ama demek istediğimi anladınız. Tehdidin varlığı ortadadır. Böyle bir durumda felsefeye ihtiyaç duymazsınız. Filozof dediğimiz kişinin bugüne dek bir cevap üretebildiğini sanmıyorum. Ama felsefenin harika tarafı da bu. Genel anlamda demiyorum. Filozoflar sadece soru sorarlar.

Nedir felsefe?

Bazılarının sandığı gibi mutlak doğruları bulmak üzere yapılan ve sonra da **“bilimciler sayesinde gerçeklere dayanan, ölçülebilir ve çözülebilir sorunlarla uğraşyoruz”** denerek kuşkucu bir tavrın takınıldığı çalınca bir zihin jimnastiği değildir. Filozoflar metafizikle ilgili aptalca sorular sorar; erişilmez olduklarını bildiğimiz mutlak doğrularla bir tür oyun oynarlar. Hayır, bence felsefe çok mütevazı bir disiplindir.

Gerçek felsefe, farklı bir soru sorar. Filozof, özgürlük sorununa nasıl yaklaşır?

“Özgür müüz değil miyiz?”

“Tanrı var mı, yok mu?” gibi sorularla değil. Onun yerine tefsir” diyeceğimiz basit bir soru yönelir. Der ki **“Özgür olmak ne anlama geliyor?”** Felsefe işte temelde bunu yapar. Belli bazı sanıları, bilgileri kullandığımızda anlayışın kati ufkunun nerede olduğunu bulmaya çalışır.

“Doğru var mı?” diye aptalca bir soru sormaz. Onun yerine “Bu doğru dediğinde ne demek istiyorsun?” diye sorar.

Gördüğümüz gibi, felsefe gerçekten mütevazı bir şeydir. Filozoflar ölümsüz gerçeği arayan çalınlar değillerdir.

--

*Günümüzde piyasa, kötü huylu özelliklerinden arındırılmış ürünlerle dolu:
Zengin Kremalı, Yağsız Krema, Enfes Kremalı Gayet Bira, Alkolsüz Bira Kafeinsiz Kahve, Bu Sabahki
Sıcak İçeceğiniz Sanal Seks, Seks Yapmadan Seks Kimsenin Ölmediği Harp Sanatı (tabii bizim
tarafından kimsenin) Savaşsız Savaş -Kukla ve Cüce*

Burada bence Lacan’ın Dostoyevski modelini o ünlü tersine çevirişiyle karşı karşıyayız. **“Tanrı yoksa her şey izin vardır”** kalkmış **“Tanrı yoksa her şey yasaktır”** olmuş.

Ama nasıl?

*Bir yanda mutluluk ve hazla dolu bir yaşam sürmenize izin veriliyor. Ama mutlu olmak için
tehlikeli aşırılıklardan kaçınmanız gerek deniyor.*

Sonuçta her şey yasaklanıyor.

Yağ yiyemezsiniz, kahve içemezsiniz, hiçbir şeye sahip olamazsınız.

Ne için?

Keyif alabilmek için. **Bugünün hedonizmi, hazı kısıtlamalarla birleştiriyor.** Hazla kısıtlama arasındaki doğru ölçü denince eskiden anlaşılan kavram artık yok. **“Seks yapılabilir ama aşırıya kaçmamalı”** türünden bir şey değil. Çok daha paradoksal bir durum söz konusu. **İki aşırının birbirine derhal tesadüf etmesi gibi bir şey. Sanki etki ve tepki birbirine tesadüf ediyor. Hasara sebep olan şeyin kendisi, hasarı, iyileştirecek ilaç oluveriyor.** Bunun en güzel örneğine bir süre önce Kaliforniya’da rastladım. Burada New York’ta da satın alınabiliyor mu, bilmiyorum. Ama orada çikolatalı bir müşhiller var. Reklamında ne diyor, biliyor musunuz?

“Kabızlık mı çekiyorsunuz? Bu çikolatadan daha fazla yiye.”

Maddenin kendisi, daha şimdiden kendi panzehiri olmuş çıkmış. Bu duruşun başımıza açtığı belanın olumsuz kanıtı, günümüzde gerçek ve kısıtlanmamış tüketimin, uyuşturucu, özgür seks ve sigara gibi ana kollar üzerinden asıl tehlike olarak belirmeye başladığı gerçeğidir.

--

Yasa olmadığı halde yasağın evrensellesmesini nasıl açıklayabiliriz?

Olası tek bir açıklama var: “Haddin aşılması” olarak deneyimlediğimiz keyfin kendisi, en içten haliyle empoze edilmiş ve ismarlanmış bir şey. Keyfi asla kendiliğinden yaşamıyor, keyif duymak için gelen belli bir emri izliyoruz. Bu müstehcen emre, bu müstehcen çağrıya psikanalizde verilen isim: “Haz duymak, üst benliktir.” -Çünkü Ne Yaptıklarını Bilmiyorlar:

Politik Bir Faktör Olarak Zevk

Geleneksel psikanaliz kavramı, bazı iç engellemeler yüzünden babadan gelen veya toplumsal yasakların aşırı olanlarını içselleştirdiğinizi veya kendinizi onlarla özdeşleştirdiğinizi söyler. Kendinizi özgür kılamazsınız ki haz duyabilesiniz. Haz, size suçluluk hissettirecek bazı patolojik biçimleri dışında, erişebileceğiniz bir şey değildir. O zaman fikir şudur:

Psikanaliz, içselleştirdiğiniz bu yasakların üstesinden gelerek veya onları askıya alarak haz duymanıza imkan sağlar. Günümüzün sorunu, iktidardaki ideolojinin “hayatın farklı yönleriyle keyfini çıkarın” diye buyurmasıdır. Bu cinsel keyif, tüketim veya ticari mal keyfinden tutun da tinsel keyfe veya kendini gerçekleştirilmeye kadar uzanabilir. Bence günümüzün problemi, yasaklarınızdan nasıl kurtulacağınız ve kendiliğinden keyif alacağınız değil, keyif almanızı buyuran o emirden nasıl kurtulacağınızdır.

--

New York Psikanaliz Enstitüsü gibi örgütler, bundan 50 küsur yıl önce Dr. Sigmund Freud tarafından ilk öne sürüldükleri zaman radikal diye nitelenen teorilerin genel kabul görmesine yardımcı olmuşlardır. Çocukluktaki hayal kırıklıklarıyla erişkinlikteki davranış bozuklukları arasındaki ilişki, New York’tan Dr. Rene Spitz gibi otoriteler tarafından açıkça ortaya konulmuştur. Çocukluk deneyimlerinin bastırılması, hayatın daha sonraki dönemlerinde zihinsel çatışmalar yaratacak bazı örüntüler oluşturabilir. Böyle bir çatışma, bireyi çocukken hissedilmiş güvensizlik duygularının aynısına götürebilir. Böyle çatışmalar bireyi felç ettiğinde ve onu özgür davranmaktan alıkoyduğunda, o bireyde bir nevroz meydana geldiğini söyleyebiliriz. Şimdi nevrozun nasıl geliştiğine bakalım.

Bir an için dahi olsa konuşmaya ara verirsem tüm o gösterişli görünüş paramparça olacak ve insanlar karşılarında hiç kimsenin veya hiçbir şeyin olmadığını düşünecekler diye çok korkuyorum. Sanki insanlar karşılarında hiçbir şey olmadığını fark etmesinler diye devamlı hiperaktif olmak ve onları yeterince büyülemek zorunda kalan bir “hiçbir şey” mişim gibime geliyor. Benim de korkum bu.

--

Ne zaman?

Tamam. Hepiniz tamamsınız. Psikanalize en büyük yaklaşımlardan biri, onun bireye ve patolojik bozukluklara yönelik bir teori olduğu ve psikanalizi diğer kültürel veya toplumsal olaylara uygulamanın teoride meşru olmayacağı yolundadır. Birey olarak toplumsal alanla ne yoldan bir ilişki kurmanız gerektiğini sorgular. Sadece diğer kişilerle değil, anonim anlamda da toplumsal diyorum. Bir kişi olarak var olabilmek için, “normal” bir birey olmalısınız ki anonim anlamda toplumsal alanla bir ilişki kurabilesiniz.

Neyin yorumu yapılır ve neyin yapılmaz?

Her şeyin yorumu yapılır. Bu Freud'un “**Das Unbehagen in der Kultur**” demesidir. Yani “**Uygarlık ve Hoşnutsuzlukları**”, daha açık söylersek “**Kültürdeki Rahatsızlıklar**”. Çoğumuz sadece normal olmakla kalmıyor, normal de sosyalleşiyoruz. Bazı aptallar bunu başaramıyor ve dökülüyor. Onlar normalleştirilmek zorundalar. Kültürün kendini normal olan ya da normal görünen bir çizgiye oturabilmesi için bir dizi patolojik kesme veya bozunumlardan geçmesi gerek. Burada da yine bir rahatsızlık söz konusu. Kendimizi böyle bir kültüre ait değilmiş gibi hissediyoruz. Bu da normal bir kültür olmadığı anlamına geliyor. **Kültür, yeniden yorumlanmak zorunda.**

--

Artı-keyfi bir paradoks tanımlıyor. Bu artı, kendini normal ve temel bir keyfe iliştiren bir fazlalık değil. Çünkü böyle bir keyif sadece bu fazlalıkta ortaya çıkıyor. Ve bu fazlalık, temelde bir aşırılık. Fazlalığı çıkardığımızda keyfin kendisini yitiriyoruz. Tıpkı hayatta kalabilmek için kendi maddesel koşullarını sürekli kökten değiştirmek zorunda olan kapitalizmin değişmeden kalarak bir iç denge kurduğunda var olma imkanını yitirmesi gibi. Öyleyse, kapitalist üretim sürecini harekete geçiren nedenle yani artı-değerle, arzunun nesnesi-nedeni olan artı-keyfin arasındaki türdeşlik budur.

-İdeolojinin Yüce Nesnesi

--

Lacan'ı niçin Marx'la birleştirdiğimi soruyorlar. İlk cevabım “Lacan bunu zaten yaptı” oluyor. Ben örneğin Marx'ın ticari mal fetişi kavramıyla neyi hedeflediğini kavramak istiyorsak, onu Lacan'ın “**fantezi**” dediği psikanalitik kavramla birlikte düşünmemiz gerektiği kanısındayım. Bence ırkçılığın yeni ve aşırı biçimleri veya hoşgörülü toplumlarımızın işleyişi gibi görüngüleri, Lacan'ın kullandığı şekliyle “fantezi” veya “artı-keyif” ve “gerçek” gibi Lacancı kavramların kullanımı sayesinde anlayabiliriz. Yine burada psikanalitik “**üst benlik**” kavramı da, özellikle Lacan tarafından belirtildiği biçimiyle, ahlaki değil de müstehcen kategoriden keyfi buyurması açısından bize yardım edecektir. Bence Freud, teorisinin geleneksel kurulumunda, cinsel kontrolün ve bastırmanın daha geleneksel bir ahlakına dayanan standart kapitalizmi daha uygun biçimde açıkladıysa, Lacan da sonraki dönemlerin hoşgörülü kapitalizminin paradokslarını mükemmel biçimde açıklamıştır.

--

Diyet ve kafeinsiz. Olay, bu koladır! İçtikçe daha çok içesiniz geliyor. İçesiniz geldikçe daha çok satın alıyorsunuz. Mülkün saf dış görünüşü olan hiçliğin kendisini için. Bu kola asla "olay" değildir!

Bu örnek, üç kavram arasındaki bağı dokunulabilir kılıyor: Marksçı artı-değer Artı-keyif olarak Lacan'ın "objet petit a"sı.

Üst benliğin paradoksu Ne kadar çoğa sahip olursanız, o kadar çoğunu ister, o kadar çok içer, o kadar çok susar, o kadar çok üst benliğinize itaat eder, o kadar suçlu olursunuz.

-Kırılğan Mutlak: Veya Hıristiyan Mirası Uğruna Savaşmaya

Niçin Değer?

--

En son ne zaman yemek yediniz?

Kahvaltıyı aşağıda mı ettiniz?

Bir saat falan sonra aşağı ineriz. Hani şu sizin kahve içtiğiniz yer var ya. Oranın et mönüleri gayet güzel. -Herkes vejetaryen.

-Yozlaşma. Maymuna dönüşeceksiniz. Tam anlamıyla fırsatçı davranayım diyorsanız şurada bir masa var. Dilersen hepimiz için siparişi ben verebilirim. Şunu şu tarafa koyalım mı?

-Göstermek ister misin?

-Hayır, hayır. Evet. Temelde nasıl bir yanlış anlama oldu da bu kadar insan geldi dersin?

-Alamayacakları bir şeyi bekledikleri gibi korkunç bir duyguya kapılıyor ve merak ediyorum. Birçok solcu benden formül bekliyor.

-Doğru.

-Güya ne yapılacağını onlara ben öğreteceğim. Ben ne biliyorum ki?

Sence dinleyicilerin özel olarak aradıkları şey bu mu?

Hayır. Bu, sağduyumu kullanarak yaptığım basit bir saptama. Dur biraz. 2000 kişi. Biraz abarttıklarını düşünüp 1000 kişi diyelim. Hepsi de Lacan'la benim kadar ilgileniyor olamaz, değil mi?

Haklısın. Basit bir soru sorabilir miyim?

Bir kızın olsaydı, bu adamın (Zizek resmini göstererek) kızını sinemaya götürmesine izin verir miydin?

Dürüst ol. Cevap hayır.

-Görünüşümden nefret ediyorum. Bazı belgelerde daha da kötü. Bazı fotoğraflarda gerçekten bir suçluya benziyorum. Sence senden bir tür politik tavsiye falan beklediler mi?

Hayır. Sorun şu ki ne zaman politika konuşmaya başlasam sahte bir konuşmamış gibime geliyor. Numara yaptığımdan veya söylediğimi kastetmediğimden falan değil. Ama yüreğim, söylediklerimin arkasında olmuyor. Hegel hakkındaki o kitabı yazmaktan gerçekten çok hoşlanmıştım. Ve mesajın bu kısmını okuyucuya iletmiyorsunuz. Bunu en son kitabımda da görmek mümkün. "**Operanın İkinci Ölümü**" adlı bu kitabı çok sevmiştim. O kitap, çok mütevazı davranıyor ve hiçbir şey yapmıyor. Ama ben de zaten bunu seviyorum. Daha bir şey ismarlamadık, değil mi?

-Üstünde fiyatları var mı?

-Hayır. Önce mönüye bakmalıyız. Milano usulü fileto, Sezar salatası.

--

Stalin Resmini niye asarım, biliyormusunuz?

Bu, şoke olmaya gelen ve çıkıp gitmeyi uman insanlar için. Demek bu yüzden burada. Kapiya kadar gelenler ürküp içeri girmesin diye.

-Evet. İyi bir tepki alacağım yönünde küçük de olsa bir umudum var. Tek işlevi var.

-Hiç işe yaradı mı?

-Evet.

-Gerçekten mi?

- Doğrusunu istersen, evet. **Gerçekten itici ve aykırı bulanlar oldu. Benim endişem, umursanmamak değil kabul edilmek. Alaycı görüldüğümde, amacım ciddiye alınmamak.**

-Ciddiye alınmamak nedir?**-Alayın bir şekli değil midir?**

Şakanın biçimi, ciddi olmadığını yansıtmalı. Ama insanlar hâlâ bu adamın büyük suçları işlediğini düşünüyor. Bilemiyorum. Tabii bu kadar basit değil. Basitçe **“Ben bir Stalinci’yim”** desem bu çılgınlık ve zevksizlik olur. Ama yine de içinde şaka olmayan bir şeyler barındırdığı açık. **“Tek şans solun faşizmi kendine mal etmesi”** dersem bu ucuz bir şaka olmaz. Önemli olan, **standart liberal muhalefetin tehdidinden sakınmak. Özgürlüğe karşı totaliter düzen, disiplin ve ortak düzen, itaat ve fedakarlık. Bunun tabiatında faşizm olduğunu sanmıyorum.** Arkadaşlarım sık sık “O zaman insanları niye gereksiz yere kışkırtıyorsun?”

Neden kastettiğini basitçe söylemiyorsun? Faşizme karşı olduğunu falan?” diye soruyorlar.

Onlara diyorum ki, **“Evet, bu soyut bir teoriyene hatta bir aydına yakışacak bir ifade olurdu.”** Ama işler böyle yürümüyor. Stalinizm ve onun en korkunç yönleri hakkında herhalde beni Stalinci olmakla suçlayan insanlardan çok daha fazla şey yazmışımdır. Kusura bakmasınlar ama benim mesajımı iletebilmemin tek yolu bu. Kalkıp **“Tabii ki faşizme karşıyım. Geleneksel olarak daha çok sola atfedilmiş bazı tavırlar vardır ki faşizm onları kendine mal etmiştir”** demek, arzulanan politik etkiyi uyandırmaz. **Sadece liberal fikir birliğine onu yeniden sahiplenme imkanı verdiğiyle kalır. Bu yüzden onu aşırıya kaçarak söylemelisiniz.**

Bunlar tabii yine Lufthansa çorapları. Bugün iki tane çaldım. Saçlarımı yıkatmaya gitmiştim. Gergin olduğum her halimden belliydi. Kadın bana “Size biraz yağla masaj yapayım” dedi. Çok hoşuma gitti ama bana müstehcen geldi. Kendimi mastürbasyon için para ödemiş gibi hissettim. Çok müstehcendi. Beni gevşetti ama biraz fazlaydı. Gerçekten mi?

Tanrım, neredesiniz?

Bu bana suyun plastik şişelerle taşındığı sosyalizmi hatırlattı. Evet, bizi bekliyorlardı. Ama biz geç kalmadık. Anlıyorum. Burada değildiniz de ondan. Ama gördüğünüz gibi bizi bekliyorlar. Bundan değil. Siz gelmeden başlamadılar. Bizi bekliyorlar. Elimizden geldiğince çabuk başlayalım.

--

Akademisyenlerin büyük çoğunluğu, solun yeni bir cevaba ihtiyacı olduğu fikrine saplanıp kalmış durumda. Bu aslında **“Köktenci bir devrim olsun ama nispeten refah dolu hayatlarımıza da olduğu gibi devam etmek istiyoruz”** demek değil mi?

Ne demiş Robespierre?

“Devrimsiz bir devrim istiyoruz”. Fark ettiğim kadarıyla gayretlerin standart çoğunluğuyla arasında oluşan temel fark, ilerici liberaller tarafından... Bunun anlamı ne?

350 Yazılar

Böyle açık bir politik formülü beklemek ve **“Zeki bir aydın elimize bir formül tutuşturursun da kapitalizme son verelim. Sosyalizm egemen olsun”** demek de bir yönden sahte değil mi?

Ben aptalım. Anlamıyorum. Özür dilerim.

-Size bunu vermek istemişim. Çok teşekkür ederim. Bir açıdan bunu, neredeyse Lacancı bir öznelliğin mezarından çıkarılmasını yine kabul etmek zorundayım. Bu bir şeylerin taraftarı olduğumu ama taraftarı olduğum şeyin ustası olmadığımı, ona egemen olmadığımı gösteriyor. İnsanlar bende bir şeyler görüyor. Beklentileri var. Onlara bugün herkesin solcu bir aydından beklediği formülü, “Ne yapmalıyız?” şeklindeki büyük soruyu vereceğim yolunda politik beklentileri olabilir. Veya onlara psikolojik yardımı dokunacak bir yol göstericilik, veya teorik bir eğlence beklentisi.

Filmlerden örnekler vererek anlatacağım bel altı fıkralar falan. Tüm dürüstlüğümlle bunu kabul ediyorum. Bence buna tepkim **“Tüm bu yanlış anlamalar yüzünden asıl demek istediğimi atlıyorlar”** olmamalı. Benim görevim, analizci konumumu korumaya çalışmak. Bu da nakletme yoluyla bu beklentilerle oynayarak onları sarsmaktan, çürütmekten geçiyor. “Onlara ne verebilirim?” değil de **“Bu beklentiler meşru mu? Bu beklentiler onlara onlar hakkında ne anlatmalı?”** diye bir soru sorulması gerektiğini onlara açıklayabilmek için. Büyük bir ilerici hamle genelde “Çin’le uğraşması gereken demokratlar değil Nixon’dı” demek şeklindeydi. İşin içine bu paradoks giriyor. Fransa’da, Cezayir’den çıkanlar sosyalistler değil De Gaulle’dü. Ama biraz kuşkucu yaklaşıyorum.

--

Size bana göre gerçekten entelektüel bir “süperstar”sınız. Size dokunmak istedim. Üzgünüm. Size bunun bir kopyasını getirdim.

-Mükemmel.

--Beni gerçekten etkilediniz. Ciddi olun. Blöf yapıyordum. Yorulmuştum. Güzel bir duş alması gerek. Kim bilir?

--

Buradaki adam mı?

- Affedersiniz. Bu şeylerden anlar mısınız?

“The Hero”yu yapan Çinliyi tanıyor musunuz?

Piyasada “Double Indemnity” adlı filmi bulmak mümkün müdür acaba?

-Hayır, şu anda mevcut değil. **“Being There”** de yoktur herhalde. Durum kötü. “Being There”. Peter Sellers.

-Elimizde olabilir. Hal Ashby. Bana biraz fazla entelektüel. Maymun muza erişemeyecek. Lanet olsun. Buradan alamayacağım. Amerikan filmleri, 1970’ler. “Being There”. [\[Merhaba Dünya\]](#)

-Ne o?

-“Being There”. Harika bir filmidir. Benim anal karakterim. Fiyatı da uygun.

Hangi filme ihtiyacım var?

“Fountain Head” gelmiş geçmiş en iyi Amerikan filmidir.

Sonra en iyi Alman filmi, “Opfergang”dır. “Özveri Yolu”, Nazi yönetmen Veit Harlan’ın 1944 yapımı filmi. Yani elimizde bir Ayn Rand, bir Nazi ve ne yazık ki...

Evet, bu daha standart. “Korkunç Ivan”, Eisenstein.

Bu üç film bence tüm zamanların en iyi üç filmidir. Bunu istiyorum. Bu ikisini alalım. Bence bu kadar. - Bunları sana ben alayım.

-Anlamadım?

Hayır, dur biraz. Zavallı çalışan sınıf Amerikan kızı seni. Parasını kim ödeyecek?

-Cidden diyorum. -Ciddi misin?

-Evet. Sana ben alayım.

-Arzumun ebedi sırrı olsun.

-Evet. Bunu yapacağından kuşkulanmış mıydım acaba?

Bu teklifi yapmasan son anda "Belki şu an almasam da olur. Zaten taşıyacağım bir sürü şey var" der miydin?

Bu film bayağı pahalıymış. 32 Dolar. Kes yoksa üç film daha seçerim! Asıl üzüldüğüm... Dur biraz!

Bu da ne?

Aman Tanrım! Affedersiniz. Bunu da alabilir miyim?

Affedersin. Haydi yallah!

--

Şu an ne üzerinde çalışıyorsun, Slavoj?

Yeni kitabın nedir?

-**"Mega-Gıdıklanan Özne"**, ikinci bölüm. Çok büyük, "mega" bir şey.

-Neresine kadar geldin?

-Sonuna yaklaştım. Ama "mega" olacak. Kısmen felsefe, teoloji. Kısmen bilişselcilik. Şimdilerde beyin bilimlerine dalmış bulunuyorum. Kısmen de politika, müstehcenlik falan filan.

-Adı ne olacak?

-Henüz bilmiyorum. Belki "Paralaks Manzara". Ama önce "amazon.com"a bakmalıyım. Daha önce "**Paralaks Manzara**" adında 20 kitap çıkmış olmasını istemem. İşin bu yönünü araştıracağım. "Paralaks Manzara" ne anlama geliyor?

Benim konumuma mümkün olduğunca yaklaşan basit bir anlamı var. Diyelim bir nesneye baktığınızda belirgin bir hareket görüyorsunuz. Nesne hareket ediyor veya değişiyormuş gibi görünüyor. Ama aslında sizin bakış açınız kayıyor. Ayın, yıldızların, güneşin paralaksı gibi. Burada asıl fikir, öznel konumunuzdaki kaymanın saf hale gelmesi. Bunu, nesnede gerçekleşen bir hareket olarak algılıyorsunuz. Ama ben tabii buna küçük bir değişiklik ekliyor ve bunun bir anlamda nesnenin kendi içinde olduğunu söylüyorum. Çünkü nesnelere ve öznelere aracılık ediliyor. Beni tam olarak ilgilendiren bu radikal sahne değişimi. Bir bakış açısından diğerine geçerseniz bu zıtlığın üstesinden gelmeniz imkansız. Sonra bunu felsefe bilişsel bilim yoluyla sistematik olarak geliştiriyorum. Bilişsel bilimde paralaks şöyle olurdu: Ya kendi iç deneyiminize bakarsınız ya da kafatasını açar ve içindeki beyin denen aptal et parçasını görürsünüz. Ama gerçekte o sıçramayı yapamazsınız. Bilimsel yoldan açıklayabilseniz bile gördüğünüz aptal et parçasının düşünce olduğunu kabul edemezsiniz.

--

Tüm eserlerinizi imbikten geçirseydik hangi üç kitap öne çıkardı?

-En iyi kitaplarımdan üçü ne yazık ki yabancı. "**Yüce Nesne**", "**Olumsuz Olanla Yırtmak**" ve "**Gıdıklanan Özne**" derim. Şimdi bir de bu yeni kitap var. Şuradan buradan aldığım küçük parçalarla ciddi bir eser ortaya çıktı. Elimden gelen buydu. Ama birincisi hakkında kendimi giderek daha eleştiriyorum. Hâlâ fazla liberal. Ben demokrasiden yanayım ve utanç duyuyorum. Şöyle demiş olmak beni üzüyor: "**Totaliterlik diye bir şey vardı ve kötüydü. Bence toplumda çoğulculuk olmalı.**" Aman Tanrım, neden bahsetmişim ben böyle?

352 Yazılar

Marx kardeşlerin şakası vardır ya **“Böyle böyle bir kulübün asla üyesi olmazdım”** diye. **Ben kendim olmasaydım kendimi hapse attırırdım. Yazmak konusunda çok karmaşık bir ritüelim var. Kendimi masa başına oturtmam psikolojik açıdan imkansız. O yüzden kendimi kandırmak zorundayım. Geliştirdiğim bir strateji var ki en azından bende işe yarıyor. Fikirlerimi not alıyorum ama bunu gayet özenli bir biçimde yapıyorum.** Belli bir düşünceyi tam cümleler kullanarak yazıyorum. Belli bir yere kadar kendime **“Hayır, henüz kitabı yazmaya başlamadım. Sadece fikirleri not alıyorum”** diyorum. Sonra bir an geliyor ve **“Her şey zaten yazılı. Geriye düzeltmek kaldı”** diyorum. Yani işi notlar almak ve onları düzeltmek diye ikiye ayırdım. Böylece yazma eylemi ortadan kalktı.

--

Durun biraz. Daha yüksek sesle sorar mısınız?

Kendi başarınızı nasıl açıklıyorsunuz?

Özellikle de şimdi hastalıklı bir toplum olarak gördüğünüz ABD'deki başarınızı?

Güzel soru. Ama **“Ben mütevazı biriyim”** falan diyeceğim anlamda değil. Hayır, bu çok daha ciddi bir görüngü. Açık sözlü olacağım. Belli bir yüzeysel düzeyde ben nispeten popülerim ama benim ve arkadaşlarımla akademik çevreler üzerinde ne kadar az etkimiz olduğunu hayal bile edemezsiniz. Bu yüzden de bunca düşmanımızın, artık onlar her kimse, biz Lacancıları söylevin **“fallus/söz merkezci”** gücü olarak göstermeye çalışması çok sinirime dokunuyor. Bizi söylevin dogmatik bir gücü olarak betimlemek çok revaçta. Örneğin dün aynı konuşmanın farklı bir doğaçlamasını New York Columbia'da yaparken, sonlara doğru bir hanım bana **“Ama niye?”** diye sordu. Benim niye böyle dogmatik bir Lacancı olduğumu bilmek istiyordu. Derrida konusundaki yanlış yorumunuz bence eserlerinizle de özdeş. Bunun eserlerinizde uzaktan işlev gören belli bir inancın başka bir biçimi olup olmadığını merak ediyorum.

-Ne?

Hangi inanç?

-Eserlerinizde inanç olarak işlev gören dogmatik Lacancı temadan söz ediyorum. Mükemmel! Mükemmel soru! Çok basit ve deneysel bir soruyla, Anglosakson geleneğine uygun güzel bir soruyla karşınıza dikileceğim. Gayatri Spivak ve Derrida arasındaki kısa çatışma dışında, bana Derrida hakkında eleştirel bir söz sarf etmiş tek bir Derridacı gösterebilir misiniz?

Rudolph Gasche mi?

Avital Ronell mi?

Sam Weber mi?

Bir tane isim verin. Niçin biz dogmatik de onlar değil?

Sam Weber'in Derrida hakkında hiç ironik veya eleştirel bir söz sarf etmiş mi, söyleyin. Veya Avital Ronell. Veya Rudolph Gasche. O zaman niye ben dogmatik biçimde Lacan'a iliştiliyorum?

Bunun niçin inkar edilen bir inanç olduğunu düşünesiniz, falan demiyorum. Ben bir Lacancı'yım. Yani siz burada zaten açık olan bir kapıyı çalyorsunuz. Bunu kanıtlamak için **“yapıbozumcu”** bir çözümlenmeye ihtiyacınız yok ki. Ben pankart taşıyan cinsinden bir Lacancı'yım! Burada bir durum var ve dikkatinizi ona çekmek istedim. Size gerçek cevabı verebilmek için popüler olduğumu kabul etmeliyim. Bana atfedilen palyaçomsu bir yön var. New York Times'ta beni bir **“Marx Kardeş”** olarak gösteriyorlar. Üzerinde durmuyor olabilirim. Ama yine de bundan artık sıkıldım çünkü hakkımda aptalca haberler çıktığı veya bana tepkiler geldiği zaman beni bir tür komedyen olarak gösterme ve kıyaslama dürtüsü de ortaya çıkıyor. Asıl soru şu olmalı:

“Bu dürtü nereden geliyor?”

Beni neden sadece esprilerle başarılı olabilecek biri olarak gösterme ihtiyacı duyuluyor?" Bu numarayı yayıncılarım bile yutmuşlar.

"Lenin'in Metinlerine Giriş" adlı kitabım Verso tarafından neredeyse geri çevrilecekti. Neden?

Birincisi, Verso'dakiler araya sürekli espriler serpiştirdiğimi söyleyerek kapris yapıyorlardı. Alın size içinde espri olmayan bir kitap, dedim. Bu defa da Bunda hiç espri yok. Bu kitabı kimse almaz" diye sitem ettiler. Yani olan biten aslında görünenden çok daha fazlası. Çok karmaşık bir görüngü. Beni popüler hale getirmenin beni ciddiye almaya karşı bir direniş olduğunu söyleyesim geliyor. Nasıl desem?

Bu yüzden popüler bir komedyen olarak halkın önünde intihar etmek benim görevim. Umarım içeri girebiliyoruzdur. Hâlâ çalışıyor mu, bilmiyorum. İşte burası. Burada Hitchcock tarzı "**Yükseklik Korkusu**"nun çekimi burada yapılmalı. Buraya iki üç gelişimde görmüştüm. Çünkü hâlâ çalıştığı sıralarda yukarı asansörle çıkıyordunuz. Polislerin burada bir şeyin üzerini örttüklerini ve etrafını çevirdiklerini görürdüm. Kamerayı yukarı çevirirseniz sebebini görürsünüz. İşte. **Yukarıdan aşağı atlamak çok pratik de ondan. Yukarı çıkıyor ve kendinizi aşağı bırakıyorsunuz.** Gayet mütevazı ve ahlaki bir intihar.

Dışarıda başkalarının gözü önünde kalkışıp rezil olacağınız bir olay değil. Tabii ben bunu organize etmek istedim.

Kendinizi öldürmek mi istiyorsunuz?

Organize edelim. Beş Dolarına garanti ederim ki burada küçük çocuklar olmayacak. Foucault'nun "**biyopolitik**" dediği toplumda bunun nasıl yapıldığını da biliyorum. Orada evlenmenize izin vermek için "**AIDS'li misiniz? Zihinsel dengeniz yerinde mi?**" diye sorarlar. Ama işe yaramaz. Çünkü yarasaydı benim evlenmeme asla izin verilmezdi. Hayır, ben diyorum ki kendinizi öldürmek istediğinizde de aynı yaklaşımı göstermeliler. Tıbbi veya psikiyatrik bir tavsiye kurulu toplanır ve bunun gerçek anlamda bir metafizik intihar mı yoksa kısa süreli bir krizden kaynaklanan, örneğin sevgilinizin sizi terk etmesi sonucu ortaya çıkan ve aslında iki üç hafta içinde geçebilecek anlık bir bunalım intiharı mı olduğuna karar verir. **Tıbbi veya psikolojik bir kriz söz konusudur.** Veya olay katışıksız bir metafizik intihardır. **Bir Marksçı olarak, biri gelip bana Lacan'ın zor olduğunu söylese, bu düşmanın sınıf propagandasıdır.** Bu konuda sohbetten bu kadar keyif alacağımı tahmin etmemiştim.

Kendinize iyi bakın.

“BİR İDEA OLARAK KOMÜNİZM” İsimli Eserden-Slavoj Zizek

Seçme Alıntı

“Bankalar İçin Sosyalizm, Yoksullar İçin Kapitalizm”

AB'nin daima abartılı bir şekilde vurguladığı bütün o toplumsal dayanışma ve adalet yalanları bir kenara bırakıldı. 2008'de bankalara yapılan, bir trilyon doları aşan “**mali yardım**” neoliberal kumarhane kapitalizminin kayıplarını topluma mal etti ve çoğunluğun, yüksek riskli yatırım fonları spekülasyonlarının, vadeli piyasanın ve tüketim ve borca dayanan bir ekonomik sistemin bedelini ödemesini istedi. **“Bankalar için sosyalizm, yoksullar için kapitalizm” 2000'li yılların yaşam tarzı oldu.** Dünyanın dört bir yanındaki insanlar, Brecht'in ifade ettiği gibi, sosyal yardım ödemeleri konusunda üçkâğıtçılık yapanların hapsi boyladığını, bir bankayı iflas ettirenlerin ise devasa ikramiyeler kazandığını öğrendiler.

Yeni yüzyılın ikinci on yılının başında, Soğuk Savaş sonrası kayıtsızlık sona erdi. Ekonomik kriz derinleşip, siyasi sistemlerin meşruluğunu ortadan kaldıran ve insanları kapitalist ideolojiden uzaklaştıran dört başı mamur bir siyasi krize dönüştü. **Batı'da refah devletinin savunulması, büyük insan gruplarının ekonomik faaliyetten ve siyasi katılımdan programlı bir şekilde dışlanması ve ekolojik korkulara dair yeni uzlaşmazlık ve mücadeleler gelişiyor.** Yeni on yılın başlangıcında, diğer yerlerin yanı sıra **Yunanistan, Fransa, Hindistan ve Tayland**'da görülen yeni bir militan ruh, nüfusun geniş kesimlerini ve daha da önemlisi gençleri direniş, isyan ve ayaklanma fikriyle tanıştırıyor. Eğer **1989 yenidünya düzeninin başlangıç yılıysa, 2001 yılı yenidünya düzeninin gerileme devrini ilan etti ve 2008'de bankacılık sisteminin çökmesi dört dörtlük bir tarihe geri dönüşün başlangıcı oldu.** Eğer “yenidünya düzenimiz” buysa, dünyanın gördüğü en kısa ömürlü düzendi.

Tarihin geri dönüşü radikal fikir ve politikalara yönelik yenilenmiş bir ilgiye yol açtı. Yirminci yüzyıl solu, Sovyetler Birliği'nin çöküşünü takip eden o içe kapanma, pişmanlık ve günah çıkarma eğilimini nihayet geride bırakabilecek duruma geldi. “Gerçekten varolan sosyalizm” ile işbirliği yapan sol ortadan kalktı ya da tarihsel bir garabete dönüştü . Yeni radikal militanlık ve harekete geçme biçimleri, politikaya geri dönüşün alameti farikası oldu. Latin Amerika'da, Bolivya, Venezüella ve Brezilya'daki yeni sol hareketler, sosyalizme giden, daha önce eşi benzeri görülmemiş ve yaratıcı ulusal yollar geliştiriyorlar. **ABD'de Barack Obama'nın seçilmesi,** bütün dünyada bir tarihsel ilerleme işareti olarak selamlanan sembolik bir andı. Hindistan, Çin ve Afrika'da ise muhalefet, direniş ve isyan uyuşuk ve korkutucu 1990'ların yerini aldı. (sh:8)

Para-Cemaat- Komünizm İlişkisi

Tarihsel materyalizm değişim değerinin sınıf mücadelesi açısından nasıl ve neden bu kadar merkezi bir öneme sahip olduğunu açıklar:

“Burjuva toplumunda, işçi orada tamamen nesnellikten yoksun bir halde durur; ama onun karşısında duran şey artık gerçek cemaattir [das wahre Gemeinwesen]. Proletarya “cemaatten karnını doyurmaya çalışır, cemaat de ondan”.²

Evet; fakat bu alternatif sahiplenmede -işçilerin sahiplenmesine karşı kapitalistlerin sahiplenmesinde- sermaye kesinlikle bir ilişki olarak belirir. Proletarya, cemaati, *Gemeinwesen* i yeniden sahiplenmeyi, ona yeni bir toplum düzeni getirmeyi amaç olarak benimsediğinde komünizm şekillenir.

Bu yüzden değişim değeri çok önemlidir; basit emek, para, hatta sermaye dolaşımına kadar izleri artık sürülemez diye inşa edilip korunan ortak bir toplumsal gerçekliktir. Kâra, birikmiş kâra

² Karl Marx, *Grundrisse*, Çev. M. Nicolaus, Pelican, Londra, 1973, Defter V, s. 496.

dönüşmüş artı değerdir; arazi ve menkul değer, sabit sermaye, finans iratlarıdır; asli kaynakların, dünya üzerinde üretken olup uzaya gönderilen makineler ve aygıtların, iletişim ağlarının, son olarak özellikle paranın, büyük ortak paradigmanın birikimidir:

“Paranın kendisi cemaattir [Gemeinwesen] ve başka hiçbir şeyin üstüne çıkmasına izin veremez.”³

Tarihsel belirlenim burada yatar. Değişim değeri çoktan yaygın bir biçim almıştır. *Gemeinwesen* olarak. Buradadır, dünyadır, başka hiçbir şey yoktur, dışarıyı yoktur.

Finans örneğine bakalım:

Finans biçiminde para olmaksızın yaşamayı kim düşünebilir?

Para, bir zamanlar vatanın (.*Heimat*) yattığı, varlıkların *ortak mallar (commons)* olarak örgütlendiği Gotik dönemin sonunda nüfusların bağlandığı ortak toprak haline gelmiştir. O ortak mallar ve o toprak artık kapitalistlerin elinde değişim değeridir. O toprağı geri istiyorsak kendimizi içinde bulduğumuz koşullarda onun üzerinde hak iddia ederiz: Kapitalist mal edinmenin, sahiplenmenin, değişim değeriyle beslenen zirve noktasında; saflık ve masumiyet yanılmasıyla kapılmaksızın.

Plebler (Latince: plebeius) antik Roma'da ayrıcalıklı patrici sınıfından ayrı olarak Roma vatandaşlarının genel bütünü oluştururlardı. Bu kavram günümüzde bazı toplumlarda genellikle orta ve alt sınıflar için kullanılsa da Roma döneminde plebler oldukça zengin ve nüfuz sahibi olabiliyorlardı.

Spinoza bize İbrani devletinde jübile yılında* bütün borçların silindiğini, yurttaşların eşitliğinin sağlandığını anlattığında ya da Machiavelli tarım yasalarının Roma Cumhuriyeti'ne yeni bir hayat verdiğini çünkü pleblerin toprağı yeniden mal edinmesinin demokratik süreci yenilediğini ısrarla vurguladığında, doğaya ve demokrasiye geri dönmenin mümkün olduğu yanılmasıyla tutunuyordu.⁴ (sh:182-183)

“Ekonomi” Kelimesini “Kapitalizm” Olarak Okuma

Fukuyama'nın Tarihin Sonu kavrayışıyla dalga geçmek kolay; ama bugün birçok kişi *Fukuyamacıdır*.

Liberal-demokratik kapitalizm, mümkün olan en iyi toplumu veren, en nihayetinde bulunmuş bir formül olarak kabul edilir; yapılabilecek tek şey onu daha adil, hoşgörülü vs kılmaktır. Kısa süre önce İtalyan gazeteci Marco Cicala'nın başına gelenleri bir düşünün: **Bir makalede “kapitalizm” kelimesini kullanınca editörü bunun gerçekten gerekli olup olmadığını sordu; onun yerine “ekonomi” gibi eşanlamlı bir kelime kullanamaz mıydı?** Kapitalizmin topyekûn zaferi için kelimenin son yirmi, otuz yıl içinde neredeyse kaybolup gitmesinden daha iyi bir kanıt bulunabilir mi?

Burada basit ama ısrarcı bir soru baş gösteriyor: Liberal-demokratik kapitalizm bilinen bütün alternatiflerden belirgin biçimde daha iyi işliyorsa, liberal-demokratik kapitalizm en iyi değilse de ehvenişer bir toplum biçimiye, neden olgunlukla geri çekilmiyor, hatta onu bütün kalbimizle kabul

³ A.g.e., Defter II, s. 223.

* Eski Musevi yasalarına göre elli yılda bir yapılması gereken genel serbest bırakma yılı, (ç.n.)

⁴ Niccolo Machiavelli, *Discourse on Livy*, Book I, Chapter 27, Penguin, Londra, 2007, s. 99; Benedict de Spinoza, *A Theological-Political Treatise*, Cambridge University Press, Cambridge, 2007, s. 216.

356 Yazılar

etmiyoruz?

Neden hiç umut olmasa da komünist İdea'da ısrar ediyoruz?

Böyle bir ısrar kaybedilmiş Dava'nın narsisizmine örnek teşkil eden bir vaka olmuyor mu? (sh: 240)

İzmler İflas Etti

Etik-siyasi zorluk ise kendimizi bu figürün içinde tanımak; bir şekilde hepimiz, sembolik özümüzden olduğu kadar doğadan da dışlanmışız. Bugün hepimiz potansiyel olarak *homo saceris*; gerçekten bu hale gelmeye karşı savunmaya geçmenin tek yolu önleyici biçimde hareket etmek.

Fakat komünist olarak görülmek istiyorsak bu proleterleştirme yeterli değildir. Ortak alanların kapatılmasının devam etmesi, insanların hayat süreçlerinin nesnel koşullarıyla ilişkilerinin yanı sıra insanlar arasındaki ilişkileri de ilgilendirir: Ortak alanlar, çoğunluğun proleterleştirilmesi pahasına özelleştirilmiştir. Yine de bu iki yön arasında bir uçurum vardır. Ortak alanlar komünizm olmadan da, otoriter-cemaatçi bir yönetim altında kolektif insanlığa verilebilir; özdeşleştirilmiş, özsel içeriğinden yoksun bırakılmış "köksüz" özne, yeni bir özsel cemaat içinde kendine uygun bir yer bularak cemaatçilik yönünde karşı bir eyleme götürülebilir.

Negri, tam olarak bu anlamda anti-sosyalist başlığı **Güle Güle Bay Sosyalizm**'le taşı gediğine koyuyor:

Komünizm, eşitlikçi kolektif yerine dayanışmacı organik bir cemaat öneren sosyalizme karşı olmak durumundadır; **Nazizm nasyonal sosyalizmdi, nasyonal komünizm değil. Sosyalist bir anti-semitizm olabilir ama komünist bir anti-semitizm olamaz.** (Stalin'in son yıllarında olduğu gibi başka türlü görünüyorsa bu sadece devrimci olaya sadakat eksikliğinin bir göstergesidir.) Eric Hobsbawm kısa süre önce, **"Sosyalizm başarısız oldu, kapitalizm iflas etti. Sırada ne var?"** başlıklı bir köşe yazısı yayımladı. Cevap:

Komünizm. Sosyalizm ilk üç karşıtlığı, dördüncü karşıtlık olmaksızın, proleteryanın tekil genelliği olmaksızın çözmek ister. Küresel kapitalist sistemin uzun süreli karşıtlıktan sağ çıkabilmesinin ve aynı zamanda komünist çözümden kaçınabilmesinin tek yolu bir tür sosyalizm icat etmek olacaktır; cemaatçilik, popülizm, Asya değerleriyle kapitalizm vs kılığında. Gelecek komünist olacaktır... ya da sosyalist.

İşte bu yüzden son karşıtlıktaki, **Dışlanmışlar'ı Kapsanmışlar'**dan ayıran uçurum ile diğer üç karşıtlık arasındaki niceliksel farklılıkta ısrar etmemiz gerekiyor. Komünizm terimini haklı çıkararak tek şey Dışlanmışlar'a yapılan atıftır. Dışlanmışları bir tehdit olarak gören ve onları uygun bir mesafede nasıl tutacağı konusunda kaygılanan bir Devlet cemaatinden daha "özel" bir şey yoktur. Başka bir deyişle dört karşıtlık arasında, Kapsanmışlar ile Dışlanmışlar arasındaki karşıtlık kritik önemdeki karşıtlıktır: Bu karşıtlık olmaksızın diğer hepsi isyancı yönlerini yitirir. (sh:242-243)

Komünizm siyasî olana ait değildir. Herhangi bir siyasetten önce gelebilir. Siyasete, ortak (*common*) alanı *-özel olana* ya da *kolektif olana*, ayrılmaya ya da bütünselliğe değil- ortak varlığın (*the common*) siyaseten kazanılmasına ya da onu bir öze çevirme yönünde bir girişime izin vermeksizin ortak varlığın (*the common*) kendisine açmak için mutlak bir öncelik veren şeydir. **Komünizm, siyasetin etkinleştirilmesi ve sınırlandırılması yönünde bir ilkedir.**

Bu noktada, *-izm* i sorgulama gereği baş gösteriyor. Herhangi bir *-izm*, bir sunum sistemini, *ideolojinin* hem Marksçı hem Arendtçi anlamında bir tür ideolojileştirmeyi ifade eder. *Kartezyanizm*, Descartes'ın orijinal güdüsünün ideolojileştirilmesidir.

Tarihsel ya da tuhaf bir biçimde anıldığı üzere reel komünizm meselesine girmek istemiyorum. Komünizm hâlâ bir ideoloji olma tehlikesiyle karşı karşıyadır ve -izm ini kaybetmesi gereklidir.

Kelime, *-izm* sız, *komündür*. Hatta *komün*, *common*, *kommune*, bir biçim, bir yapı, bir temsil olarak

anlaşılabilecek bir şey bile değil, *conı* dur. Evrensel bir önerme, herhangi bir varlıktan önce gelen öncül anlamında Latince *cum* ekidir.

Bu siyaset değıldir; metafiziktir ya da isterseniz ontoloji deyin. Var olmak *cum* olmak demektir. (Bu satırları yazdığım sırada, Madrid'de bir meydanda şarkılar söyleyen *futbol aficionado*' larıyla çevrelenmiş bir haldeyim. Ortak varlıkla ilgili bir semboller, problemler, duygular çoğulluğu var.) Fakat bu, siyasete şu soruyu sorar: *Cum*'a, ortak varlığa (*common*) ulaşmak amacıyla değil, sadece onun gelmesi, kendi şansını, kendi anlam ifade etme imkânını denemesi anlamında toplumu, hükümeti, hukuku nasıl düşünebiliriz?

İleri sürmek istediğim gibi herhangi bir anlam, his mutlaka *ortak hissiyat (common sense)* ya da terimin yaygın kullanımıyla "sağduyu" değilse, herhangi bir hissin, anlamın iletişimden, paylaşımından ya da değış tokuştan oluşması anlamında kendi anlamını. Ama mal değış tokuşu olmayan bir değış tokuştan; benim mülkümün kendi *bağlılığıyla* uygun hale geldiği bir mülkiyetler değış tokuşundan oluşması anlamında. Bu bağlılığa bazen "sevgi", "dostluk", bazen "sadakat" denir. Bazen "onur", bazen "sanat", bazen "düşünce", hatta bazen "hayat" ve "hayat hissi" denir; bütün bu isimlerin altında ortak varlığa sadakatten başka bir şey yatmaz.

Komünizm sorunu mülkiyet sorunuysa; daha açık bir deyişle ne kolektif ne özel mülkiyet ama bireysel ve ayrıca ortak mülkiyet sorunuysa, o zaman iki yönlü bir soru ortaya çıkar:

1. Hem "bireysel" hem "ortak" olmak ne anlama gelir? "Ortak varlığın bireyselliği"ni ve "bireyselliğin ortaklığını" nasıl anlayabiliriz?

2. Ortakbireysel (*commonindividuat*) mülkiyet bağlamında zenginlik ve yoksulluğu nasıl düşünebiliriz?

İlk soruyu, bu sorunun "bireysel-ortak" dışında başka anlamları bulunan *tekil-çoğul* anlamında alınması gerektiğini savunarak cevaplamak istiyorum. Tekil-çoğul'un "bireysel-ortak"a içkin olabilecek ikili özcülüğün (*.substantiality*) tehlikesinden kaçınabileceğim ileri sürmenin dışında bu meseleyi burada ele almak istemiyorum.

Zenginlik ve yoksulluğa ilişkin cevap açıktır:

Zenginlik ortak hayatın ihtiyacı olandan fazlasına, yoksulluk ise azına sahip olmak anlamına gelir.

İlk komünist buyruk, çok açık bir şekilde, adaletle ilgilidir: Ortak hayatın ihtiyaç duyduğunu ortak varlığa vermek. Bu ihtiyaç aynı zamanda basittir, açıktır (bir bakıma, başka bakış açılarıyla da tartışılabilir olan insan haklarına içkindir); ama yine de belirsizdir: İhtiyaç ile arzu ya da istek arasında basit ve açık bir fark yoktur.

Bu durumda farklı bir biçimde düşünmek gerekiyor. "İhtiyaçlar" ve bunların "tatmin edilmesi" doğrultusunda bir ilk adım atmakla yetinmememiz gerekir; bunların temel ya da asgari düzeyde tatmin edilmesinde elbette ki ısrar etmemiz gerekse de. Her ihtiyaca özü itibarıyla sonsuzluğun da içkin olduğunu düşünmemiz gerekir. İhtiyacın bir şey (ekmek, su ya da yer gibi) edinme dürtüsü olarak; ama aynı zamanda bir şey olmayan, belki de sonsuzluktan başka bir şey olmayan bir şeye yönelen bir dürtü olarak anlaşılması gerekir. (sh:176-177)

Mülkiyet Hırsızlığı

"Yapay" ortak varlığı özelleştirme yönündeki neoliberal stratejiler daha karmaşık ve çelişkilidir. Burada, mülkiyet ile ortak varlık arasındaki çelişki tam anlamıyla iş başındadır. Dediğim gibi, ortak varlık mülkiyet ilişkilerine ne kadar tabi kılınırsa üretkenliği o kadar azalır; gelgelelim **sermayenin değış biçme süreçleri özel birikimi gerektirir.**

Birçok alanda, ortak varlığı patentler ve telif haklarıyla özelleştirmeye yönelik kapitalist stratejiler çelişkilere rağmen (genelde zorluklarla) devam ediyor.

Müzik ve bilgisayar sanayisi örneklerle dolu. Yaygın deyişle biyo-korsanlık, yani ulus-üstü şirketlerin ortak varlığı, yerli bilgiler ya da bitkilerden, insanlardan, hayvanlardan genetik bilgiler biçiminde, patent kullanımıyla ele geçirdiği süreçlerde de aynı durum geçerli.

Örneğin bir tohumun doğal bir böcek ilacı olarak kullanımıyla ilgili geleneksel bilgiler ya da belli bir bitkinin iyileştirici özellikleriyle ilgili bilgiler bu bilginin patentini alan şirket tarafından özel mülkiyet haline getiriliyor.

Parantez açıp, korsanlığın bu tür faaliyetler için hatalı bir adlandırma olacağını belirteyim. Korsanların daha soylu bir mesleği vardır:

Mülkiyet çalarlar.

Bu şirketlerse ortak varlığı çalıp mülkiyete çeviriyor.

Gerçi genelde sermaye ortak varlığın istismakını özelleştirmeyle değil, kira biçiminde gerçekleştirir. Bilişsel kapitalizm üzerine çalışan bugünün İtalyan ve Fransız ekonomistlerinden birkaçı -başta Carlo Vercellone olmak üzere— ortaya koymuştur ki **geçmişte kapitalist el koyma biçiminin yönü genel olarak nasıl kiradan kâra doğruysa, bugün kârdan kiraya doğru tersine bir hareket söz konusu.**⁵

Örneğin patentler ve telif hakları, maddi ve gayri maddi mülkiyet sahipliğine dayanan bir gelir garanti etmeleri anlamında kira üretiyor. Bu argüman geçmişe dönüş olduğu anlamına gelmiyor:

*Sözgelimi, bir patentten elde edilen gelir, arazi sahipliğinin ürettiği gelirden çok farklıdır. Kiranın kâra baskın çıkmaya başlamasıyla, benim çok önemli bulduğum süreçle ilgili bu analizin özündeki kavrayış, sermayenin genel olarak, ortak varlığın üretim süreçlerinin dışında kalmasıdır. Oysa sanayi sermayesi ve onun kâr üretim süreçlerinde, kapitalist, özellikle işbirliği araçlarının belirlenmesi, disiplin biçimlerinin dayatılmasıyla üretim süreçlerine için bir rol oynarken, ortak varlığın üretiminde kapitalistin nispeten dışarıda kalması gerekir.*⁶

Ortak varlığın mülkiyete çevrildiği her seferde olduğu gibi, kapitalistin ortak varlığın üretim süreçlerine her müdahalesi, üretkenliği azaltır. O halde kira, sermaye ile ortak varlık arasındaki çelişkilere ayak uydurmaya yönelik bir mekanizmadır. Kaynakların paylaşılması ve işbirliği biçimlerinin belirlenmesiyle ilgili olarak, ortak varlığın üretim süreçlerine sınırlı bir özerklik verilir; sermaye de kira yoluyla denetim uygulayabilir ve değer gasp edebilir. Bu bağlamda sömürü, ortak varlığın gasp edilmesi biçimini alır.

Kirayla ilgili bu tartışma, bir yandan, ilkel birikime bir mutlak kira biçimi denilebildiği ölçüde neoliberal mülksüzleştirme yoluyla birikim süreçlerine işaret eder. Öte yandan, karmaşık ve çok soyut nispi kira çeşitlerinin damgasını vurduğu finansın bugünkü önceliğine yeni bir ışıkta bakmamızı sağlar. Christian Marazzi, bize, finansı **“gerçek ekonomi”**ye karşıt bir kurgusallık olarak anlamamamız uyarısında bulunur; bunun, finansın da üretimin de gayri maddi mülkiyet biçimlerinin hâkimiyetine ne derece girdiğini yanlış anlayan bir kavrayış olacağını söyler. Ayrıca finansı, kabaca sanayi üretimine bağlanan üretkenlik imgesinin tersine salt gayri üretken addedip bir kenara bırakmamamız uyarısında da bulunur. Finansı, kârdan kiraya doğru genel eğilim, buna mukabil sermayenin ortak varlığın

5 Örneğin Carlo Vercellone, “Crisi della legge del valore e divenire rendita del profitto”, Andrea Fumagalli ve Sandro Mezzadra (Haz.), *Crisi dell'economia globale* içinde (Ombre corte, Verona, yakında yayımlanacak).

6 Marx'ın işbirliğiyle ilgili tartışmasına bakınız: *Capital*, c. 1,13. Bölüm, İngilizce'ye Çev. Ben Fowkes, Penguin, Londra, 1976, s. 439-54.

üretimiyle ilgili dışarıda kalan konumu bağlamına yerleştirmek daha yararlıdır. Finans, ortak varlığı gasp eder ve uzaktan denetim uygular.⁷ (sh:162-163)

--

Genel toplumsal bilginin gelişimiyle birlikte, “emeğin üretici gücü” böylece “en büyük üretici güç olur. Doğrudan üretim sürecinin bakış açısından, emeğin üretici gücü sabit sermayenin üretimi olarak görülebilir; bu sabit sermaye insanın kendisidir”.⁸

Sermaye, canlı emeğin karşısında “sabit sermaye” olarak görünerek kendi sömürsünü örgütlediğinden, sabit sermayenin kilit bileşeni “insanın kendisi”, onun “genel toplumsal bilgisi” olduğunda, kapitalist sömürünün toplumsal temeli dinamitlenmiş olur ve sermayenin rolü tamamen asalaklık haline gelir:

Bugünün küresel interaktif medyasıyla yaratıcı mucitlik artık bireysel değil; hemen kolektifleştiriliyor, “ortak alanlar”ın bir parçası haline geliyor, öyle ki telif haklarıyla onu özelleştirmeye yönelik herhangi bir girişim sorunlu bir hal alıyor; burada giderek, kelimenin tam anlamıyla “mülkiyet hırsızlık” oluyor.

Peki, tam da bunu yapan, yaratıcı bilişsel tekilliklerin kolektif sinerjisini örgütleyen ve sömüren Microsoft gibi bir şirket hakkında ne söyleyeceğiz?

Öyle görünüyor ki geriye kalan görev, bilişsel işçilerin “patronları nasıl bertaraf edeceğini” düşünmek; “çünkü bilişsel iş üzerinde bir endüstriyel kontrol tam anlamıyla depasse (modası geçmiş, zaman aşımına uğramış). dir”.

Yeni toplumsal hareketlerin haber verdiği şey “ücret devrinin kapandığı, ücretlerle ilgili olarak emek ve sermaye arasındaki çatışmadan, yurttaşların gelirlerinin doyunluğuyla ilgili olarak çokluk ile Devlet arasındaki çatışmaya geçtiğimizdir”.⁹

“Bugünkü toplumsal devrimci dönüşüm”ün temel niteliği burada yatıyor: “Ortak malın ağırlığını ve önemini tanımak için sermaye getirilmesi gerekiyor; sermaye bunu yapmaya hazır değilse, böyle yapmaya zorlanması gerekiyor.”¹⁰ Negri’nin eksiksiz formülasyonuna dikkatinizi çekerim: **Sermayeyi lağvetmek değil, onu ortak malı tanımaya zorlamak, yani kapitalizm içinde kalınıyor; ütopyacı bir fikir varsa o da budur.** Negri bugünkü biyo-politik kapitalizmin çokluğun üretkenliğinin doğrudan dayatılmasına yakınlığını şöyle betimliyor:

7 Christian Marazzi, *Capital and Language*, İngilizce’ye Çev. Gregory Conti, Semiotext(e), NewYork, 2008.

⁸ Karl Marx, *Gmndrisse*, İngilizce’ye çeviren Martin Nicolaus, Penguin, Harmondsworth, 1973, s. 706.

⁹ Toni Negri, *Goodbye Mr Socialism*, Feltrinelli, Roma, 2006, s. s. 204.

¹⁰ Toni Negri, *Goodbye Mr Socialism*, Feltrinelli, Roma, 2006, s., s. 235.

*Tablo, malların devridaimini, enformasyon ağlarını, kesintisiz hareketliliği, emeğin kökten göçebeliğini, bu dinamiklerin kuvvetle sömürüldüğünü yansıtıyor... ama aynı zamanda sürekli ve tükenmek bilmez **aşırılığı**, çokluğun biyo-politik gücünü ve baskın kurumların yapısal kontrol etme becerisiyle ilgili olarak bu gücün aşırılığını yansıtıyor. **Mümkün olan bütün enerjiler işe sürülüyor, toplum işe sürülüyor...** Bu sömürülen topyekûnlük ve işe koşmada geçici bir özgürlük yatıyor; onu bastırmaya çalışan kontrole indirgenemeyecek bir özgürlük. Özgürlük kendisine karşı hareket edebilirse de... bu ikili dengesizlik içinde kaçış hatları açılmaya devam ediyor: Acı genellikle üretkendir ama asla devrimci değildir; devrimci olan şey aşırılık, taşkınlık ve güçtür.¹¹*

Burada, üretim akışına ilişkin olarak standart post-Hegelci matrisi görüyoruz; üretim akışı onu bastırmaya ve kontrol etmeye çalışan yapısal topyekûnlükle ilgili olarak her zaman aşırıdır. Peki ya bir paralaks (ıraklık açısı) kaymasıyla kapitalist ağın kendisini üretken çokluğun akışı üzerindeki gerçek aşırılık olarak algılıyorsak?

Ya bugün çokluğun üretimi doğrudan hayatı üretirken bir aşırılık (işlevsel olarak da akışkan bir aşırılık), Sermaye aşırılığı üretmeye devam ediyorsa?

Neden anında üretilmiş ilişkilerin, kapitalist ilişkilerin aracı rolüne hâlâ ihtiyacı olsun? Ya asıl muamma şuysa: Sürekli göçebe “moleküler” hareket, (aldatıcı bir biçimde) serbest bırakılmamış üretkenliğine bir engelmış gibi görünen asalak bir “molar” yapıya neden ihtiyaç duysun?

Bu engeli/aşırılığı ortadan kaldırdığımız anda, asalak aşırılığın sınırladığı üretken akışı neden kaybedelim?

Bu fetişizm, “şeyler arasındaki ilişkiler gibi görünen insanlar arasındaki ilişkiler” konusu etrafında dönmemiz gerektiği anlamına da geliyor. Ya Hardt ile Negri’nin alkış tuttuğu “**hayatın doğrudan üretimi**” aldatıcı bir şeffaflık gösteriyorsa; ya bu aldatıcı şeffaflık içindeki “(Sermaye’nin) (gayri maddi, gerçek) şeylerin arasındaki görünmez ilişkiler, insanlar arasındaki doğrudan ilişkiler” olarak görünüyorsa?

Buraya nasıl geldik?

Hayatın Doğrudan Üretimi

1968’deki protestolar mücadelelerini kapitalizmin üç temel direği olarak algılanan alanlara yönelttiler: fabrika, okul, aile.

¹¹ Toni Negri, “On Rem Koolhaas”, Radical Philosophy, 154, Mart-Nisan 2009, s. 49.

Bunun sonucunda her alan post-endüstriyel dönüşüme tabi oldu: **Fabrika işi giderek taşeronlaştı ya da en azından gelişmiş dünyada post-Fordist hiyerarşik olmayan interaktif ekip çalışması temelinde örgütlendi;** daimi esnek özelleştirilmiş eğitim giderek genel kamusal eğitimin yerini alıyor; çok çeşitli esnek cinsel düzenleme de geleneksel ailenin yerini alıyor.¹²

Sol, zafer kazandığı anda kaybetti: Görünür düşman yenilgiye uğratıldı ama yerine çok daha doğrudan yeni bir kapitalist hâkimiyet biçimi geçirildi. "Post-modern" kapitalizmde piyasa, eğitimden, hapishaneler ve güvenliğe kadar şimdiye dek Devlet'in ayrıcalıklı özel alanı olarak düşünülen yeni alanlara giriyor.

"Gayri maddi emek" (eğitim, terapi, vs) doğrudan sosyal ilişkiler üreten bir emek biçimi olarak kutlandığında, bunun bir mal ekonomisinde ne anlama geldiği unutulmamalı: Şimdiye kadar piyasadan dışlanmış olan yeni alanlar artık mallaştırılmıştır; sorunumuz olduğunda artık bir dostumuzla konuşmayız, sorunla ilgilenmesi için bir psikiyatru ya da danışmana para öderiz.

Ebeveynler değil, ücretli çocuk bakıcıları ya da öğretmenler çocuklara bakar vs. Bu yüzden de toplumsal alanın özelleştirildiği, yeni kapatılmaların yaratıldığı yeni bir sürecin ortasındayız.

"Entelektüel Mülkiyet" Microsoft –Genel Zekâ

Bu yeni özelleştirme biçimlerini kavrayabilmek için Marx'ın kavramsal aygıtını eleştirel bir biçimde dönüştürmemiz gerekiyor. Çünkü Marx "genel zekâ"nın sosyal boyutunu ihmal etmiştir; "genel zekâ"nın kendisinin özelleştirilmesi olasılığını hayal etmemiştir. "Entelektüel mülkiyet" mücadelesinin özünde yatan şey bu özelleştirme değildir. Negri bu noktada haklı: Bu çerçevede içinde, klasik Maksist anlamda sömürü artık mümkün görünmüyor; işte bu yüzden giderek doğrudan hukuki önlemlerle, yani ekonomik olmayan bir güçle uygulanması gerekiyor. Bugün sömürünün giderek kira biçimini almasının sebebi bu: Carlo Vercellone'nin dediği gibi, sanayi sonrası kapitalizm "kârın kiraya dönüşmesi" niteliğini taşıyor.¹³

İşte bu yüzden de doğrudan bir otoriteye ihtiyaç var: Kirayı almak için gerekli (keyfi) hukuki koşulları, artık "kendiliğinden" piyasa tarafından üretilmeyen koşulları dayatmak için bir otoriteye ihtiyaç var. Bugünkü "post-modern" kapitalizmin temel "çelişkisi" herhalde burada yatıyor: Mantiğı düzen bozucu, "devletçilik-karşıtı", göçebe/ülkesizleştirici vs olsa da, "kârın kirası olma" yönündeki kilit eğilimi düzenleyici gücü (sadece o da değil) hiç olmadığı kadar her yerde hazır ve nazır olan Devlet'in rolünün güçleneceğini haber veriyor. Dinamik ülkesizleştirme Devlet'in giderek otoriterleşen müdahaleleri, hukuki ve başka aygıtlarıyla birlikte var oluyor ve onlara dayanıyor. Bu yüzden de tarihsel dönüşümümüzün ufkunda görülebilen şey, kişisel özgürlükçülük ve hazcılığın karmaşık bir düzenleyici devlet mekanizmaları ağıyla bir arada yaşadığı ve onlar tarafından ayakta tutulduğu bir toplum. **Bugün Devlet kaybolmak şöyle dursun güç kazanıyor.** Başka bir deyişle, "genel zekâ"nın (bilgi ve sosyal işbirliği) zenginliğin yaratılmasında oynadığı kilit öneme sahip rol yüzünden, zenginlik biçimleri giderek "üretimlerine doğrudan emek harcanan zamanla son derece orantısız" dir; sonuç, Marx'ın beklermiş gibi görüldüğü üzere kapitalizmin kendi kendisini çözmesi değil, işgücünün sömürülmesiyle üretilen kârın yavaş yavaş "genel zekâ"nın özelleştirilmesinden elde edilen kiraya göreli dönüşümüdür.

¹² Bakınız Daniel Cohen, *Trois leçons sur la société post-industrielle*, Seuil, Paris, 2006..

¹³ Bakınız Carlo Vercellone (Haz.), *Capitalismo cognitivo*, manifestolibri, Roma, 2006.

Bili Gates örneğine bakın:

Nasıl oldu da dünyanın en zengin adamı oldu?

Zenginliğinin Microsoft'un sattığı ürünlerin üretim maliyetiyle hiçbir ilgisi yok. (Hatta Microsoft'un, entelektüel işçilerine nispeten yüksek maaşlar ödediği bile savunulabilir.)

Bu zenginlik Gates'in rakiplerinden daha düşük fiyata iyi yazılım üretmedeki başarısının ya da çalıştırdığı entelektüel işçileri daha fazla "sömürmesi"nin de bir sonucu değil. Öyle olsaydı Microsoft uzun zaman önce iflas ederdi: insanlar kitleler halinde hem bedava hem de uzmanlara göre Microsoft'unkilerden daha iyi olan Linux gibi programları tercih ederdi.

Peki o halde neden hâlâ milyonlar Microsoft satın alıyor?

Çünkü Microsoft kendisini evrensel bir standart olarak dayatmayı, alanda (neredeyse) tekelleşmeyi, "genel zekâ"nın doğrudan bir somutlaşması olmayı başardı. Gates, milyonlarca entelektüel işçinin kendisinin özelleştirdiği ve kontrol ettiği bu özel "genel zekâ" biçimine katılmasına izin vermesinden ötürü aldığı kirayı sahiplenerek yirmi-otuz yıl içinde dünyanın en zengin adamı haline geldi.

Peki o zaman, Marx'ın kapitalist "yabancılaşma" betimlemesinde olduğu gibi, bugünkü entelektüel işçilerin artık emeklerinin nesnel koşullarından ayrı olmadıkları (kendi kişisel bilgisayarları var vs) doğru mu? Yüzeysel olarak evet; ama temelde hayır: İşlerinin sosyal alanından, "genel zekâ"dan hâlâ kopuk durumdadır; çünkü "genel zekâ"nın aracısı özel sermaye.

Aynı şey doğal kaynaklar için de geçerli; doğal kaynakların sömürüsü bugün en büyük kira kaynaklarından biri. Bu sömürüye kirayı kimin alacağı konusunda daimi bir mücadele de eşlik ediyor; Üçüncü Dünya halkları mı yoksa Batılı şirketler mi?

Büyük ironi şudur ki emeğin gücüyle (işe koşulduğunda kendi değerinin üstünde bir artıdeğer üretir) başka mallar (değerleri kullanımlarıyla tüketilir; bu yüzden de sömürüye tabi değillerdir) arasındaki farkı açıklamak için Marx "sıradan" bir mal olarak petrolü örnek gösterir; bugün olağanüstü "kârın" kaynağı olan malı. Burada da petrol fiyatlarındaki düşüşü ya da yükselişi üretim maliyetleri ya da sömürülen emeğin ücretiyle ilişkilendirmek anlamsızdır. Üretim maliyetleri ihmal edilebilir düzeydedir; petrol için ödediğimiz fiyat, azlığı ve arzının sınırlı olması yüzünden bu kaynağın sahiplerine ödediğimiz kiradır.

"Üç Ana İşçi Sınıfı"nı Birleştirmek Mümkün Olmadan

Üretim sürecinin üç bileşeni; entelektüel planlama ve pazarlama, maddi üretim, maddi kaynakların sağlanması giderek daha özerkleşmiş, üç ayrı alan haline gelmiş gibi görünüyor. Toplumsal sonuçları bakımından bu ayrım bugünün gelişmiş toplumlarında "üç ana sınıf" kılığında beliriyor; bunlar kesinlikle sınıf değil, işçi sınıfının üç ayrı kısmıdır: entelektüel işçiler, el emeğiyle çalışan eski işçi sınıfı ve dışlanmış (işsizler ya da gecekondularda, kamusal alanın başka dış bölgelerinde yaşayanlar).

İşçi sınıfı böylece üçe bölünmüştür; her kısmın kendi "hayat tarzı" ve ideolojisi vardır:

Entelektüel sınıfın aydınlanmış hazırlığı ve liberal çokkültürcülüğü, işçi sınıfının popülist fundamentalizmi, dışlanmış kesimin de daha aşırı, tekil biçimleri.

Hegelci yaklaşımla bu üçlü açıkça, **evrensel (entelektüel işçiler)**, **özel (el işçileri)** ve **tekil (dışlanmışlar)** üçlüsüne tekabül eder. Bu sürecin sonucu sosyal hayatın, bu üç kesimin de buluşabileceği bir kamusal alanın yavaş yavaş çözülmesidir; **"kimlik"** politikaları da bütün biçimleriyle bu kaybın telafisidir.

Kimlik politikaları bu üç kesimin her birinde özel bir biçim alır:

Entelektüel sınıfta post-modern çokkültürlü kimlik politikası, işçi sınıfında gerici popülist fundamentalizm, dışlanmışlar arasında da yarı yasadışı erginlenmeci gruplar (çeteler, dini tarikatlar vs). Hepsinin de ortak yönü, evrensel kamusal alanın kaybını telafi etmek için belli bir kimliğe yönelmektir.

Proletarya böylece üçe bölünür, her kısım diğerlerine karşı oynanır: **Entelektüel işçiler “kızıl enseli” işçilere karşı kültürel önyargılarla doludur; işçiler entelektüeller ve dışlanmışlara karşı popülist bir nefret gösterir; dışlanmışlar bu haliyle topluma husumet besler.** Eskinin, “Proleterler, birleşin!” çağrısı bu yüzden hiç olmadığı kadar yerinde: Yem “post-endüstriyel” kapitalizm koşullarında, işçi sınıfının üç kesiminin birleşmesi zaten zaferleri olur.¹⁴ (sh: 251-256)

Kaynak:

Bir İdea Olarak Komünizm, Alain Badiou & Slavoj Zizek vd, Kitabın Özgün Adı: The Idea of Communism, İngilizce'den Çeviren Ahmet Ergenç & Ebru Kılıç,2011, İstanbul

---

14 Maximilien Robespierre, *Virtue and Tenor*,Verso, Londra ve NewYork, 2007, s. 129.,

FROST/NIXON (2008) Film

Yönetmen: Ron Howard

Ülke: ABD, İngiltere, Fransa

Tür: Dram , Tarihi

Vizyon Tarihi:30 Ocak 2009 (Türkiye)

Süre:122 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Peter Morgan

Müzik: Hans Zimmer

Görüntü Yönetmeni:Salvatore Totino

Yapımcı: David Bernardi, Tim Bevan, Matthew Byam-Shaw

Oyuncular : Frank Langella, Michael Sheen , Sam Rockwell , Kevin Bacon , Matthew Macfadyen

Özet

Amerikan tarihinin en spekülatif ve tartışılan devlet adamlarından Nixon, iki kez başkan yardımcılığı, iki kez başkanlık vazifelerini yapmış, hırslı bir politikacıdır. Cumhuriyetçi ve tutucu bir siyasetçi olan Richard Nixon, adamlarının rakip parti Demokratları gizlice dinlediği ortaya çıkınca başkanlık görevini tamamlamadan kamuoyunun baskısı sonucunda Beyaz Saray'dan uzaklaşmak zorunda kalır. Aradan geçen üç yıl sonrasında, 1977 yılında, popüler bir televizyon haber programında bu skandalla ilgili soruları cevaplamayı kabul eder. Nixon, her kurnaz politikacı gibi gazeteci olarak, kolay bir yem gibi gördüğü, o zamanın çaylağı olarak kabul edilen David Frost'u seçer. Fakat iki taraf da haftalarca süren hazırlıklardan sonra karşı karşıya geldiklerinde zorlu bir zekâ savaşı başlar. Karşısında yandaş, karakersiz ve çanak sorular soran bir genç yerine, gerçeğin peşinde gerçek bir gazeteci bulması kurt politikacıyı bir hayli zorlayacaktır.

Bkz:

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-120435/elestiriler-beyazperde/>

Filmden

Frost ile yaptığı son gün röportajında Başkan Nixson yakayı ele verir ve havlu atar. Frost istediği başarıyı elde eder.

Sayın Başkan! Günaydın.

- Sayın Başkan.

- Bay Frost.

- Bugünkü röportaj telefon konuşmamıza benzerse bomba gibi olur.

- Hangi konuşma?

- Beni otel odamdan aradınız.

- İktidarınızın son yılına dönüp baktığınızda adaleti engellediğinizi ya da bir şeyi Son Röportaj - 22 Nisan 1977 örtbas etmek için bir komploda yer aldığınızı hiç düşündünüz mü?

-Hayır. "Adaletin engellenmesi" terimini kullanmanız dikkatimi çekti. Adaletin engellenmesiyle ilgili yasayı okumamış olabilirsiniz.

-O yasayı okudum.

-Okudunuz demek. O zaman sadece edim olmasının yetmediğini biliyorsunuz. Suça iten bir sebebin olması gerekir. Beni suça itecek bir sebep yoktu. Her ne yaptırısam politik sınırlar içinde yaptım.

-Öyle de olsa, sizin edimlerinizin doğrudan bir sonucu olarak sabıkalı iki hırsız yasal takibattan kurtuldu. Bu nasıl olur da örtbas etme ya da adalete engel olma kapsamına girmez?

- Kayıtlar gösteriyor Bay Frost, adalete engel olmak şöyle dursun ben adalete aktif olarak yardım ettim. 6 Temmuz'da FBI'dan Pat Grey telefon etti. "Pat, hemen soruşturmaya başla" dedim. Buna adaleti engellemek denemez. Olabilir ama 6 Temmuz'dan iki hafta önce soruşturmayı umutsuzca frenlemeye ya da önünü tıkamaya çalıştığınızı biliyoruz.

-Hayır. Durun biraz. Ben.

-Hayır. Adalete engel olmak adalete engel olmaktır, bir dakika ya da beş dakika sürmesi fark etmez.

-Planın başarılı olmaması mazeret değildir. Bir bankayı soymaya çalışır ama başaramazsam, yine de bankayı soymaya çalışmışımdır.

-Orada biraz durur musunuz Bay Frost?

- Hiçbir kanıt yok ki benim.

-Kanıt yok çünkü Haziranın o döneminde Bob Haldeman'la yapılan konuşmanın 18 buçuk dakikası gizemli bir şekilde silindi. Şanssız bir hata olmuş. Hem Bob Haldeman dikkatli ve özenli şekilde not tutar. O notları herkes görebilir. O notlardan daha iyi bir şey bulduk. Charles Colson ile yapılan bir konuşma bu. Hiç yayınlanmadı sanıyorum.

-Yayınlanmadı mı dediniz?

- Evet, ama araştırmacılarımdan biri Washington'da buldu. Kayıtlar, bakmak isteyen herkese açık. Merak ettim, bakabilir miyim?

- Fazlasını yaptınız Sayın Başkan. Kendi ağzınızla söylediniz. Sürekli olarak, hırsızlık olayını ilk kez 23 Haziran'da öğrendiğinizi iddia ettiniz.

-Evet. Ama bu bant çözümlenmesi o tarihten üç gün önce yapılmış, bu da iddianızın yalan olduğunu gösterir. Burada Colson'a şöyle diyorsunuz, "Bu soruşturmada sorun çıkmaması için "yedi kişinin susması gerekir." Sorun bu." "Yedi kişinin susması gerekir" derken demek istediğimiz. Sonra, ertesi yıl 21 Mart'ta John Dean'le yaptığınız konuşmaya geçiyor. Elimdeki yazılı tek bant çözümlenmesinden seçtim, bunlar sizin sözleriniz, bir, "1 milyon dolar bulabilirsin, nakit olarak bulabilirsin. "Nereden bulunacağını biliyorum." İki, "Kontrol altında tutulması gereken asıl kişi Hunt'tır." Üç, "Hunt meselesini halletmemiz gerekmiyor mu?" Dört, "Bir milyonu al. Bence değer." Beş, "Hunt meselesini halletmek gerekir, sence de öyle değil mi? " Altı, "Her şeyden önce Hunt sorunu sana ait. "Halledilmesi lazım." Yedi, "Para bulunabilir. "Ehrlichman paranın teslimi için bir yol bulur." Sekiz, "Hunt konusunda 120.000 dolar vermekten başka çaremiz yok." Dokuz, "Tanrım, elimizdeki bütün nakiti devret." Devam edebilirim. Bir olayı örtbas etmek isteyen biri bunu daha net ifade edemez, değil mi?

-Orada durmanı istiyorum çünkü benim yapmadığım, bunca yayın boyunca yapmayacağım bir şey yapıyorsun. Benden bağlam dışı alıntı yapıyorsun.

Şunu da söyleyeyim, bütün bu röportajlara elimde tek bir not olmadan girdim.

-Bu sizin hayatınız Sayın Başkan. Sürekli olarak, 21 Mart'a kadar bu konuda hiçbir şey bilmediğinizi ifade ettiniz. Ama özel avukatınız, hırsızlara ödenmek üzere 219.000 dolar sus parası bulmak için şubatta Washington'a geldi. Bu konuda bilginiz olmadığına inanmamızı cidden bekliyor musunuz?

- Öyle değil. O paranın insani amaçlar için toplandığına inanıyordum. Zor durumdaki insanların savunmasına yardımcı olmak için. Bu para telefon kulübelerinde takma isimlerle ve havaalanlarında eldivenli personel tarafından teslim edildi. Avukatların ücretleri genellikle bu şekilde verilmez, değil mi?

- Bu konuda daha önce beyanlarda bulundum. Bu tamamen Haldeman ve Ehrlichman'ın işiydi. Ben hiçbir şey bilmiyordum. Tamam. Güzel! Sen sonucu bağladın. Ben de düşüncemi söyledim, şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

- Hayır, durun. Durun.

- Hayır, konuşmak istemiyorum. Eğer Haldeman ve Ehrlichman gerçekten sorumluysa, bunu öğrendiğiniz zaman neden polisi arayıp onları tutuklatmadınız?

- Bu da başka bir tür örtbas değil midir?

Evet, belki de tutuklatmalıydım. Federalleri ofisime çağırıp, "O iki adam işte burada. "Onları yakalayıp parmak izlerini alın, sonra da kodese atın" demeliydim. Ama ben öyle biri değilim. Haldeman'ın, Ehrlichman'ın ailelerini tanırım. Onları çocukluklarından beri tanırım. Ama onları yargıya teslim etmem için üzerimdeki politik baskı eziciydi. Ben de yaptım. Bir kol kestim, sonra diğerini kestim, ben iyi bir kasap değilim! Ama onların yaptığı şeylerin, hepimizin yaptığı şeylerin suç olmadığını sürekli söyledim. İktidar sizdeyse, birçok şey yaparsınız ama bunların bir kısmı bazen dar anlamda yasal değildir. Ama ulusun yüce menfaatine olduğu için yaparsınız. Durun, doğru anladıysam bazı koşullarda, ulusun yüce menfaatinin ne olduğuna Başkan karar verebilir ve akabinde yasadışı bir şey yapabilir, doğru mu?

- Bunu Başkan yaparsa yasadışı olmaz diyorum. Anlayamadım?

- Ben buna inanıyorum. Aman Tanrım. Ama hiç kimsenin bana katılmadığını anlıyorum. Bu durumda, herhangi bir anlaşmazlığı önlemek için bir örtbas işine karıştığınızı ve yasayı çiğnediğinizi kabul eder misiniz?

-Sayın Başkan, 21 Mart ile 30 Nisan arasındaki dönemi, yaptığınız hataları konuşuyorduk. Merak ettim, "Hata" kelimesinden daha kuvvetli bir ifade kullanacak mısınız?

- "Hata" kelimesi, insanların anlamasına yetecek kadar güçlü değil. Siz hangi kelimeyi kullanırdınız?

-Tanrım. Pekala. Madem sordunuz, insanların sizden duymayı beklediği üç şey var bence. Birincisi, hatadan fazlası yapıldı. Görev suistimal edildi. Evet, bu bir suç olabilir. İkincisi, "Başkan olarak yetkimi kötüye kullandım". Üçüncüsü, "Amerikan halkına iki yıl boyunca gereksiz ızdırap çektirdim "ve bu yüzden özür dilerim". Bunun herkes için, özellikle sizin için ne kadar zor

olduğunu biliyorum ama insanların bunu duymaya ihtiyacı var. Söylemezseniz, hayatınızın boyunca huzur bulamazsınız.

-Doğru. Hatalar yaptım, bir başkanın yapmaması gereken korkunç hatalar yaptım. Delikanlıyken hep hayal ettiğim mükemmellik standartlarına uymayan hatalar yaptım. Ama o günlerin zor günler olduğunu unutmayın. Partizan basına, partizan Kongreye, partizan Ervin Komitesine karşı beş cephede savaşa yakalanmıştım. Sorumluluğumu tam olarak yerine getirmediğim anlar oldu, kabul ediyorum. Ve sizin deyiminizle bir örtbasa karıştı. Bütün bu hatalar için pişmanım. Başkanlıktan istifa etmenin ne demek olduğunu kimse anlayamaz. Şimdi, yere çöküp sürünmemi istersen.

-Hayır! Asla! İsrar ediyorum, bu hatalar yürektendi. Beynimle yaptığım hatalar değildi. Ama bu hatalar bana ait. Kimseyi suçlamıyorum. Yönetimden inmemin tek sorumlusu benim. Kılıcı onların eline verdim, onlar da saplayıp büyük bir zevkle burdular. Onların yerinde ben olsam ben de aynı şeyi yapardım sanırım.

-Ya Amerikan halkı?

Onları hayal kırıklığına uğrattım. Dostlarımı hayal kırıklığına uğrattım. Ülkeyi hayal kırıklığına uğrattım. En kötüsü, devlet yönetimi sistemimize zarar verdim. Hükümete girmesi gereken onca genç insanın hayalleri vardı ama artık "Baştan sona çürümüş" diye düşünüyorlar. Evet. Amerikan halkını hayal kırıklığına uğrattım ve bu yükü hayatım boyunca sırtımda taşıyacağım.

--

Frost, dostları ve yatırımcıları bu röportajlardan birer servet kazanandı. Richard Nixon'a gelince, umutsuzca istediği halde eski haline dönemedi. Bize bıraktığı eskimeyen miras, günümüzde tüm politik suistimallerin sonuna hemen iliştilen "gate" takısı oldu. David Frost, televizyon sunucusu ve haber yorumcusu olarak çalışmaya devam ediyor. Günümüzde, Frost'un yaz partilerinin İngiliz etkinlik takvimindeki yeri sabittir. Nixon'la yaptığı röportajlar, meslek hayatının hala en başarılı programı. Richard Nixon, 1.000 sayfalık anılarını 1978'de yayınladı ancak ihtilaflar hep devam etti. Çin'e ve Rusya'ya bu kez sıradan vatandaş olarak gitti. 1994'te felç geçirip kadar resmi devlet görevlerinden uzak kaldı.

YAMUK BAKMAK- Popüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş , Slavoj Zizek

Fantazi Yoluyla, Arzulamayı Öğrenme

Psikanalizin temelde söylediği, arzusun önceden verili bir şey değil, inşa edilmesi gereken bir şey olduğudur öznenin arzusunun koordinatlarını vermek, nesnesini saptamak, öznenin onun içinde benimsediği konumu belirlemek tam da fantaziye düşen roldür. Özne ancak fantazi yoluyla arzulayan özne olarak kurulur: **Fantazi yoluyla, arzulamayı öğreniriz.**¹⁵ Bu çok önemli teorik noktayı örneklemek için, ünlü bir bilimkurgu hikâyesini, Robert Sheckley'nin "*Dünyalar Deposu*" / "*Store of the Worlds*"ünü ele alalım.

Hikâyenin kahramanı **Bay Wayne**, şehrin terk edilmiş bir köşesinde, çerçöple dolu harap bir kulübede tek başına oturan yaşlı ve esrarengiz **Tompkins**'i ziyaret eder. Söylentiye göre Tompkins özel bir ilaç sayesinde, insanları bütün arzularının gerçekleştiği paralel bir boyuta taşıyabilmektedir. Bu hizmetten yararlanacak kişinin ise karşılığında Tompkins'e en değerli eşyalarından birini vermesi gerekir. Wayne, **Tompkins'i bulduktan sonra, onunla sohbe başlar, Tompkins müşterilerinin çoğunun yaşadıkları deneyimden tatmin olmuş vaziyette döndüklerini söyler; sonradan kendilerini aldatılmış hissetmiyorlar**, der. Ama Wayne tereddütdedir, Tompkins de ona acele etmeyip karar vermeden önce her şeyi iyice bir düşünmesini tavsiye eder. Wayne eve dönerken sürekli bu konuyu düşünür; ama evde karısı ve oğlu onu beklemektedir, kısa sürede kendini aile hayatının sevinçlerine ve küçük dertlerine kaptırır.

Neredeyse her gün, kendi kendine ihtiyar Tompkins'i tekrar ziyaret edip arzularını gerçekleştirme deneyimini yaşayacağına söz verir, ama her zaman yapılması gereken bir şey, gitmesine engel olan, ziyaretini ertelemesine neden olan bir aile meselesi çıkar önüne. Önce karısıyla bir yıldönümü toplantısına gitmesi gerekir; sonra oğlunun okulda bazı sıkıntıları olur, yazın tatil zamanıdır ve oğluya tekne gezintisine çıkmaya söz vermiştir; sonbaharla birlikte yeni meşgaleler çıkar. Bütün yıl böyle geçer: Wayne karar vermeye zaman bulamaz, ama aklının bir yerlerinde Tompkins'i eninde sonunda kesinlikle ziyaret edeceğinin hep farkındadır. Zaman böyle geçip durur, ta ki... birden kulübede Tompkins'in yanında uyanıp onun müşfik bir sesle sorduğu şu soruyu duyana kadar:

"Ee, şimdi nasılsın? Memnun oldun mu?"

Wayne, şaşkın, kafası karışmış bir halde "evet, evet, tabii," diye mırıldanıp yanındaki bütün eşyaları (paslı bir bıçak, eski bir konserve kutusu ve birkaç parça küçük eşya) ona verip çabucak oradan ayrılır; çevredeki çürüyen yıkıntılar arasından hızla geçer, akşamki patates tayınıni kaçırmama telaşına düşmüştür. Sıçan sürülerinin deliklerinden çıkarak nükleer savaş artığı yeryüzünde egemenliklerini ilan ettikleri vakitler olan karanlık basmadan yeraltındaki sığınağına varır.

Bu hikâye, nükleer savaş -ya da benzer bir olayın uygarlığımızın çökmesine neden olmasından sonraki günlük hayatı anlatan felaket-sonrası bilimkurgu türünün bir örneğidir elbette. Gelgelelim, hikâyenin burada bizi ilgilendiren yönü, hikâyenin okurunun kaçınılmaz olarak düştüğü tuzak, hikâyenin bütün etkisinin bağlı olduğu ve tam da arzusun paradoksunu oluşturan tuzaktır:

---

15 Sinemayla bağlantılı olarak bu tür bir fantazi kavramının geliştirilmesi için bkz. Elizabeth Covvie, *Sexual Difference and Representation in the Cinema*, Londra: Macmillan, 1990.

"Şeyin kendisi"nin ertelenmesini zaten "şeyin kendisi" olan şeyle karıştırırız, arzuya özgü arama ve kararsızlığı aslında arzunun gerçekleştirilmesi ile karıştırırız. Yani arzunun gerçekleştirilmesi, "karşılanması", "tamamen tatmin edilmesi" değildir, daha çok arzunun kendisinin yeniden üretilmesiyle, arzunun dairesel hareketiyle örtüşür.

Wayne tam da, kendini bir sanrı içinde, onu arzusunun tam olarak tatmin etmeyi sonsuza kadar ertelemesini sağlayan bir duruma, yani arzunun kurucu özelliği olan eksigi yeniden üreten bir duruma taşıyarak **"gerçekleştirmiştir arzusunu"**. Lacancı endişe anlayışının özgüllüğünü de bu şekilde kavrayabiliriz: Endişe, arzunun nesne-nedeni eksik olduğunda ortaya çıkmaz; endişeyi doğuran şey, nesnenin eksikliği değil, nesneye fazla yaklaşmamız ve böylece eksigin kendisini kaybetmemiz tehlikesidir. **Endişe arzunun ortadan kalkmasıyla oluşur.** (sh:19-21)

**

"Hepsi-değil"

1968' de Paris binalarının üzerine yazılan **"Gerçekçi Ol, İmkânsızı İste!"** sloganını da, simgesel inancımızın çerçevesi içinde "imkânsız" görünen şeyi isteyerek başımıza gelmiş olan felaketin gerçeğiyle yüzleşmeye ehil olmaya yönelik bir çağrı olarak anlamamızı sağlar.

"Olduğundan-hafif-gösterme"nin bir başka yorumu da Winston Churchill'in ünlü paradoksunda bulunabilir. Demokrasiyi yolsuzluk, demagoji ve otorite zayıflığına yol açan bir sistem olarak görüp karalayanlara cevap olarak **Churchill** şöyle demişti:

"Demokrasinin mümkün bütün sistemlerin en kötüsü olduğu doğrudur; sorun, başka hiçbir sistemin ondan daha iyi olmayacak oluşudur."

Bu cümle, **"her şey mümkün, demek ki aynı"** mantığına dayalıdır. İlk öncülü bize, sorgulanan unsurun (demokrasinin), aralarında en kötüsü gibi görüldüğü **"mümkün bütün sistemler"** gruplaşmasını sunar. İkinci öncül ise "mümkün bütün sistemler" gruplaşmasının her şeyi kapsamadığını ve eklenebilecek unsurlara kıyasla, sorgulanan unsurun idare edebilir konumda olduğunun anlaşıldığını belirtir. Burada eklenebilecek unsurların genel "mümkün bütün sistemler" grubuna dahil olanlarla **aynı** olması, aralarındaki tek farkın da bu ek unsurların **artık kapalı bir bütünlüğün unsurları işlevini görmemesi** olmasından hareket eden bir oyun söz konusudur. Yönetim sistemlerinin **bütünlüğüyle** bağıntılı olarak, demokrasi en kötüsüdür; ama bütünleştirilmemiş siyasi sistemler dizisi içinde, ondan iyisi olamaz. Nitekim, **"hiçbir sistemin ondan iyi olamayacağından çıkarak, demokrasinin "en iyi" olduğu sonucuna varamayız; avantajı kesinlikle kıyaslama kipiyle sınırlıdır. Önermeyi "en"lerle formüle etmeye kalktığımız anda, demokrasiyi "en kötü" ile nitelemeye başlarız.**

Freud **Amatör Psikanalizi Sorunu**'na yazdığı "Sonsöz"de, mizahi Viyana gazetesi **Simplicissimus**'daki bir diyalogu hatırlayarak, aynı **"hepsi-değil"** paradoksunu kadınlarla ilgili olarak yeniden üretmiştir: **"Bir adam başka bir adama cinsi latifin zaaflarından ve müşkülpesentliğinden yakınıyordu. 'Yine de' diye cevap verdi beriki, 'türlerinin en iyileri kadınlar.'"**¹⁶ Erkeğin semptomu olarak kadının mantığı da buradan gelir: Dayanılmazdır yani, ondan hoşu yoktur; onla birlikte yaşamak imkânsızdır; yani onla yaşamak daha da güçtür. Nitekim "Harry'nin derdi", geneli kapsayan bakış açısından bakıldığında felakettir, ama **"hepsi-değil"** boyutunu hesaba kattığımızda, ciddi bir sorun bile sayılmaz. **"Olduğundan-hafif-gösterme"**nin sırrı, tam da bu **"hepsi-değil" (pas-tout)** boyutunu araştırmakta yatar. "Hepsi-değil"i hatırlatmanın uygun bir yoludur. (sh:46-47)

**

¹⁶ Sigmund Freud, *The Question of Lay Analysis*, SE, c. 20, s. 257.

Isaac Asimov, "Tanrı'nın Dokuz Milyar İsmi"

"Psşik gerçeklik"te, düpedüz, sadece belli bir yanlış anlama sayesinde, yani özne bir şeyi bilmediği sürece, bir şey konuşulmadan kaldığı, simgesel evrene dahil edilmediği sürece var olan bir dizi kendilikle (**entity**) karşılaşırız. *Özne "çok fazla bilmeye" başlar başlamaz, bu fazlalığın, fazla bilginin bedelini "teniyle", varlığının tözüyle öder.* Ego öncelikle bu tür bir kendiliktir; öznenin varlığının tutarlılığının bağlı olduğu bir dizi imgesel özdeşleşmeden ibarettir, ama özne "**çok fazla bildiği**", bilinçdışı hakikate fazla yaklaştığı zaman, egosu dağılır. Bu tür bir dramın paradigmatik örneği Oidipus' tur: En sonunda hakikati öğrendiğinde, "**ayaklarının altındaki zemini**" yitirir ve kendini dayanılmaz bir boşluğun içinde bulur.

Bu paradoks, belli bir yanlış anlamayı düzeltmemizi sağlayacağı için ele alınmaya değer. Kural olarak, bilinçdışı kavramı ters bir yoldan kavranır: Öznenin, bastırma denen savunma mekanizması yüzünden, hakkında hiçbir şey bilmediği (bilmek istemediği) bir kendilik olduğu varsayılır (mesela sapıkça, gayri meşru arzuları). Halbuki bilinçdışı, tutarlılığını ancak belli bir bilmezlik (**nonknowledge**) temelinde koruyabilen pozitif bir kendilik olarak kavranmalıdır – bilinçdışının pozitif ontolojik koşulu, bir şeyin simgeselleştirilmemiş kalmak zorunda olması, bir şeyin söze dökülmemiş olmasıdır. Bu, semptomun da en temel tanımıdır: Ancak özne kendisi hakkındaki temel bir hakikatten bihaber olduğu sürece var olan belli bir oluşum; öyle ki anlamı öznenin simgesel evrenine dahil edilir edilmez, semptom kendi kendini çözecektir. En azından, ilk dönemlerinde yorum prosedürünün kadiri mutlaklığına inanan Freud'un savunduğu konum buydu. Isaac Asimov, "**Tanrı'nın Dokuz Milyar İsmi**" adlı kısa öyküsünde¹⁷, bizatihi evreni semptomun mantığı açısından sunarak Lacan' in şu tezini doğrular:

"Dünya"nın kendisi, "gerçeklik" her zaman bir semptomdur, yani belli bir kilit gösterenin menedilmesine dayalıdır. Gerçekliğin kendisi simgeleştirme sürecindeki belli bir tıkanmanın cisimleşmesinden başka bir şey değildir. Gerçekliğin var olabilmesi için, bir şeyin konuşulmadan bırakılması gerekir.

Himalayalar'daki bir manastıra bağlı keşişler bir bilgisayar ve iki Amerikalı bilgisayar uzmanı kiralarlar. Şöyle bir nedenle:

Keşişlerin dini inançlarına göre, Tanrı'nın sınırlı sayıda ismi vardır; bunlar da anlamsız seriler (mesela peş peşe üç sessiz harf içeren seriler) hariç, dokuz harfin olası bütün kombinasyonlarından ibarettir. Dünya bütün bu isimlerin telaffuz edilmesi ya da kâğıda dökülmesi için yaratılmıştır; bu yapıldığında, yaratılış amacını gerçekleştirmiş olacak, dünya da kendi kendini ortadan kaldıracaktır.

Uzmanların işi, tabii ki bilgisayar yazıcısının Tanrı'nın olası dokuz milyar ismini yazacağı şekilde programlamaktır bilgisayarı. İki uzman işlerini yaptıktan sonra, yazıcıdan sonsuz sayıda kâğıt çıkmaya başlar, bundan sonra iki uzman müşterilerinin egzantrik talebi hakkında alaycı yorumlarda bulunarak vadiye geri dönüş yolculuklarına başlarlar.

Bir süre sonra biri saatine bakıp gülerek, tam bu sıralarda bilgisayarın işini bitirmesi gerektiğini belirtir.

Sonra da karanlık gökyüzüne çevir başını ve hayretten donakalır: Yıldızlar sönmeye, evren yok olmaya başlamıştır. Tanrı'nın bütün isimleri yazıldıktan, bu isimler topyekûn simgeselleştirildikten sonra, semptom olarak dünya kendi kendini ortadan kaldırmaktadır.

Burada akla gelen ilk suçlama, bu "gerçekteki bilgi" motifinin sadece metaforik bir değeri olduğu, sadece psşik gerçekliğin belli bir özelliğini örnekleme aracı olarak kabul edilmesi gerektiğidir şüphesiz. (sh:68-69)

**

---

17 Asimov'un değil, A. C. Clarke'ın öyküsüdür, (ç.n.)

Rüyaların Yorumu-İpucu

Detektif ile analist arasında sık sık analogi kurulur. Detektif hikâyesinin psikanalitik tınılarını açığa çıkarmaya çalışan çok çeşitli çalışmalar vardır: Açıklanması gereken ilk suç baba katlidir, detektifin prototipi kendisi hakkındaki korkunç hakikate ulaşmaya çabalayan Oidipus'tur. Gelgelelim biz burada meseleyi farklı, "biçimsel" bir düzeyde ele almayı tercih edeceğiz. Freud'un Kurt Adam'a laf arasında söylediği sözleri izleyerek, detektif ile psikanalistin başvurdukları **biçimsel yöntemler** üzerinde odaklanacağız. **O halde, bilinçdışı oluşumlarının -mesela rüyaların psikanalitik yorumlarını ayırt eden nedir?**

Freud'un **Rüyaların Yorumu** kitabından alman şu pasaj giriş niteliğinde bir cevap sunuyor:

Rüya-düşünceleri, biz onları öğrenir öğrenmez, hemen anlaşılırlar. Öte yandan rüya-içeriği, karakterlerinin tek tek rüya-düşüncelerinin diline çevrilmesi gereken bir resimyazıyla ifade edilir adeta. Bu karakterleri simgesel ilişkilerine göre değil de resimsel değerlerine göre okursak, yanılacağımız açıktır. Önümde resimli bir bulmaca olduğunu kabul edelim. Bu bulmacada çatısında bir tekne olan bir ev, alfabenin bir harfi ve kafası olmayan koşan bir adam figürü resmedilsin. Şimdi yanılıp itirazlarda bulunabilir ve bir bütün olarak resmin ve onu oluşturan parçaların saçma olduğunu ilan edebiliriz. Bir teknenin evin çatısında işi olamaz, kafasız bir adam da koşamaz. Üstelik adam evden büyüktür ve eğer bütün resmin amacı bir manzarayı temsil etmekse, alfabenin harflerinin burada yeri yoktur zira doğada böyle nesnelere rastlanmaz. Ama resimli bulmacaya dair doğru bir yargıyı, ancak bütün kompozisyona ve parçalarına yönelik bu tür eleştirileri bir kenara koyup, bunun yerine tek tek her bir unsurun yerine söz konusu unsurun şu ya da bu şekilde temsil ediyor olabileceği bir hece ya da sözcüğü koyarak oluşturabiliriz. Bu şekilde bir araya getirilen sözcükler artık saçma olmak şöyle dursun, müthiş güzel ve anlamlı şiirsel bir cümle oluşturabilirler. Bir rüya bu tür bir resimli bulmacadır ve rüya yorumu alanındaki seleflerimiz resimli bulmacaya resimsel bir kompozisyon muamelesi yapma hatasını işlemişlerdir: Bu yüzden de rüya onlara saçma ve değersiz görünmüştür.¹⁸

Freud bir rüya karşısında, "simgesel anlam" denilen şeyi aramaktan kesinlikle kaçınmamız gerektiği konusunda gayet nettir; "Ev ne demek? Evin üzerindeki teknenin anlamı ne? Koşan bir adam figürü neyi simgeler?" gibi soruları sormamamız gerekmektedir. Yapmamız gereken, nesnelere tekrar kelimelere tercüme etmek, şeylerin yerine onları adlandıran kelimeleri koymaktır. Resimli bir bulmacada, şeyler düpedüz isimlerine, gösterenlerine karşılık gelirler. Kelime temsillerinden (Wort-Vorstellungen) şey temsillerine (Sach-Vorstellungen) geçişi -bir rüyada işbaşında olan mahut "temsil edilebilirlik kaygıları"nı, neden dilden dil-öncesi temsillere gidilen bir tür "gerileme" olarak görmememiz gerektiğini artık anlayabiliriz. Bir rüyada, "şeyler"in kendileri çoktan "bir dil gibi yapılaşmışlardır", tertipleri karşılık geldikleri anlamlandırma zinciri tarafından düzenlenmektedir. Bu anlamlandırma zincirinin, "şeyleri" tekrar "kelimelere" tercüme ederek elde edilen gösterileni, "rüya-düşüncesi"dir. Anlam düzeyinde, bu "rüya-düşüncesi" içeriği bakımından, rüyada betimlenen nesnelere hiçbir surette bağlantılı değildir (tıpkı çözümü hiçbir surette betimlediği nesnelere anlamıyla bağlantılı olmayan bir resimli bulmacada olduğu gibi). Eğer rüyada görülen figürlerin "daha derindeki, gizli" anlamlarını ararsak, kendimizi rüyada dile getirilen örtük "rüya-düşüncesi"ne karşı körleştirmiş oluruz. Dolaysız "rüya-içeriği" ile örtük "rüya-düşüncesi" arasındaki bağlantı, ancak kelime oyunu düzeyinde, yani saçma anlamlandırıcı malzeme düzeyinde mevcuttur.

Artemidorus'un anlattığı hikâyeyi, Aristander'in Makedonyalı İskender'in rüyasına getirdiği ünlü yorumu hatırlar mısınız?

İskender "Tyre'nin etrafını çevirmiş ve kuşatmayı başlatmıştı ama kuşatmanın çok zaman alması yüzünden kendini rahatsız ve tedirgin hissediyordu. İskender rüyasında kalkanı üzerinde dans eden bir satir gördü. Tesadüf, Aristander da Tyre civarlarındaydı... Satir kelimesini **sa** ve **tyros** hecelerine ayırarak, kralı şehrin hâkimi olabilmesi için kuşatmayı sıkılaştırmaya teşvik etti."

Görebileceğimiz üzere, Aristander dans eden satirin olası "simgesel anlamı"yla (ateşli arzu mu? neşe mi?) hiç ilgilenmez: Bunun yerine **kelime** üzerine odaklanır ve kelimeyi ikiye bölerek rüyanın mesajına ulaşır: *sa Tyros = Tyre* şenindir.

Gelgelelim, resimli bulmaca ile rüya arasında belli bir fark vardır ki bu fark resimli bulmacayı yorumlamayı çok daha kolay kılar. Bir resimli bulmaca, bir bakıma, "birleştirme zorunluluğu"nu karşılamayı amaçlayan "*ikinci gözden geçirme*"den geçmemiş bir rüya gibidir. Bu nedenle, resimli bulmacanın "anlamsız" bir şey, bağlantısız, heterojen unsurlardan oluşan ıvır zıvır bir şey olduğu hemen algılanır, oysa bir rüya, saçmalığını, ona en azından yüzeysel bir bütünlük ve tutarlılık veren "*ikinci gözden geçirme*" yoluyla gizler. Nitekim dans eden satir imgesi organik bir bütün olarak algılanır, onda varlığının tek nedeninin **sa Tyros** şeklindeki anlamlandırma zincirine hayali bir şekil vermek olduğunu gösteren hiçbir şey yoktur. "Rüya-çalışması"nm nihai sonucu olan hayali "anlam bütünlüğü"nü oynadığı rol de budur: **Var olmasının fiili nedeni karşısında bizi -organik birlik görüntüsü yoluyla körleştirmek.**

Gelgelelim, psikanalitik yorumun temel önvarsayımı, yöntemsel önseli şudur: Rüya-çalışmasının her nihai ürünü, her belirtik rüyai çeriği, kendisinde zorunlu olarak **eksik** olan şeyin yerini alan bir dolgu işlevi gören **en azından bir** bileşen içerir. İlk bakışta belirtik hayali sahnenin organik bütününe tam manasıyla oturan, ama aslında bu hayali sahnenin kendi kendini kurabilmek için "bastırması", dışlaması, zorla dışarı atması gereken şeyin yerini tutan bir unsurdur bu. Hayali yapıyı "bastırılmış" yapılaşma sürecine bağlayan bir tür göbek bağıdır. Özetle, ikinci gözden geçirme hiçbir zaman tam anlamıyla başarılı olamaz, ampirik nedenlerle değil, önsel bir yapısal zorunluluk yüzünden. Son tahlilde, bir unsur her zaman "çıkma yapar", rüyanın kurucu eksiğine işaret eder, yani onun içinde dışarısını temsil eder. Bu unsur, paradoksal bir eşzamanlı eksik ve fazla diyalektiğine yakalanmıştır: Ama bu yüzdendir ki nihai sonuç (belirtik rüya-metni) bütün halinde kalamaz, bir şey eksik olacaktır. Rüyanın organik bir bütün olduğu hissini yaratmak için bu unsurun mevcudiyeti kesinlikle şarttır. Gelgelelim bu unsur yerine yerleştikten sonra, bir şekilde "fazlalık" yapar, mahcubiyet verici bir şişkinlik işlevi görür.

Biz her yapıda algılanan şeyin oluşturduğu bir tuzak, bir eksik ikamesi olduğu, ama bunun aynı zamanda verili bir dizi içindeki en zayıf halka, salınıp duran ve salt fiili düzeye aitmiş gibi görünen nokta da olduğu kanısındayız: Bütün (yapılaşma mekânı) düzeyi onun içinde sıkıştırılmış durumdadır. Bu unsur gerçeklikteki akıldışıdır ve ona dâhil olarak ondaki eksiğin yerini işaret eder.¹⁹

Rüya yorumlarının tam da bu paradoksal unsuru, "eksiğin ikamesini, gösterenin anlamsızlık noktasını tecrit ederek işe başlaması gerektiğini söylemeye bile gerek yok. Bu noktadan yola çıkan rüya yorumu, belirtik rüya-içeriğinin verdiği sahte anlam bütünlüğü görüntüsünü dağıtmalı, "doğallıktan çıkarmalı", yani oradan "rüya-çalışması"na nüfuz etmeli, heterojen bileşenlerin kendi nihai sonucu

19 Jacques-Alain Miller, "Action de la structure", *Cahiers pour VAnalyse* 9, Paris: Graphe, 1968, s. 96-7.

tarafından silinmiş olan montajını görünür kılmalıdır. Bununla, analistin yöntemi ile detektifin yöntemi arasındaki benzerliğe gelmiş oluyoruz: Detektifin karşı karşıya geldiği suç sahnesi, aynı zamanda, kural olarak, katilin kendi eyleminin izlerini silmek için bir araya getirdiği sahte bir imgedir de. Sahnenin organik, doğal niteliği bir tuzaktır ve detektifin görevi önce çıkma yapan, yüzeydeki imgenin çerçevesine oturmeyen belirgin ayrıntıları keşfederek onu doğallıktan çıkarmaktır. Detektif anlatılarının sözcük dağarcığı bu ayrıntı **-ipucu** için bir dizi sıfatla birlikte kullanılan sarıh bir teknik terimler listesi içerir: "'tuhaf acayip* 'yanlış' 'garip' 'şüpheli' 'şaibeli' 'anlamsız'; kategorik bir 'imkânsız'a kadar uzanan 'meşum', 'gerçekdışı', 'inanılmaz' gibi daha güçlü ifadelerden ise hiç bahsetmiyoruz."²⁰

Burada **kendi başına** çoğunlukla gayet önemsiz olsa da (bir fincanın sapının kırılmış olması, bir sandalyenin yerinin değişmiş olması, bir tanığın laf arasında söylediği bir söz, hatta olmayan bir olay, yani bir şeyin **olmamış** olması), yine de **yapısal konumu itibarıyla** suç sahnesinin doğallığını bozan ve yarı-Brechtçi bir yabancılaştırma efekti yaratan -hani ünlü bir resimde küçük bir ayrıntı değiştirilir de birdenbire bütün resim garip ve tekensiz bir hal alır ya onun gibibir ayrıntıyla karşı karşıyayızdır. Bu tür ipuçları ancak sahnenin anlam bütünlüğünü paranteze alıp dikkatimizi ayrıntılar üzerinde yoğunlaştırdığımız zaman saptanabilir elbette. **S. Holmes'un Watson'a** verdiği **"temel izlenimleri önemseme, ayrıntıları dikkate al"** öğüdü, Freud'un psikanalizin yorumlamayı topyekûn değil ayrıntılarda kullandığı iddiasıyla örtüşür:

"Psikanaliz rüyalara en baştan itibaren karma yapıda şeyler, psikik oluşumlardan meydana gelen yığınlar olarak bakar."²¹

Demek ki ipuçlarından yola çıkan detektif, katilin sahneye koyduğu haliyle suç sahnesinin hayali birliğinin maskesini indirir. Detektif sahneyi, katilin mizanseni ile "gerçek olaylar" arasındaki bağlantının, belirtik rüya-içerikleri ile örtük rüya-düşüncesi arasındaki ya da resimli bulmacadaki şekiller ile çözümü arasındaki bağlantıya tam tamına tekabül ettiği, heterojen unsurlardan oluşan bir **yaptakçılık** olarak kavrar. Çözüm, tıpkı önce dans eden satir figürü, sonra da **"Tyre senindir"** anlamına gelen "satir" gibi "iki kere yazılmış" anlamlandırıcı malzemede yatar. (sh:76-80)

Kaynak:

Slavoj Zizek, Yamuk BakmakPopüler Kültürden Jacques Lacan'a Giriş , İngilizce Basımı: Looking Awry An Introduction to Jacques Lacan Through Popular Culture MIT, 1992 Metis Yayınları, İlk Basım: Mayıs 2004 Altıncı Basım: Ekim 2013, İstanbul

²⁰ Richard Alevvyn, "Anatomie des Detektivromans", Jochen Vogt (der.), *Der Kriminalroman* içinde, Münih: UTB-Verlag, 1971, c. 2, s. 35.

²¹ Freud, *The Interpretation of Dreams*, s. 104.

THE CONSPIRACY (Komplo) 2012 Film

Yönetmen : Christopher MacBride

Yazar : Christopher MacBride

Yapımcı : Lee Kim Yıldız : Vizyon Tarihi: belirsiz (1s 23dk)

Oyuncular: Aaron Poole, James Gilbert, Alan C. Peterson, Bruce Clayton

Tür: Gerilim , Korku

Ülke: Kanada

Özet :

İki yakın arkadaş olan genç sinemacılar Aaron ve Jim yeni belgesellerinin konusunu belirlemişlerdir. Çılgın bir komplo teorisyenini **Terrance G.** konu edecekleri bu proje için basit bir iş ilerleyişi düşünmektedirler. Teoriler üzerine konuşacakları birini olup konu üzerine konuşturacaklardır ve bu iş basit bir iş gibi görünür. Fakat işler daha karışık olacak gibidir. Teorisyen konuştuğu iki gencin başta saçmalık olarak düşündükleri konular zamanla onlar için mantıklı hale gelmeye başlar. Proje askıya alınır. Taraflardan biri araştırmaları durdurmayı istese de diğeri bu projeye ilgili saplantılıdır ve araştırmalara devam eder ve şok edici bir neticeyle karşılaşır.

Filmden Kesitler

" Dünya, gördüğünüz kişilerden farklı olarak hayalî örgütler tarafından yönetilmektedir."

Benjamin Disraeli,

İngiltere Başbakanı1874 - 1880

Terrance G., genç sinemacı olan Aaron ve Jim diyor ki:

Biz insanız! Biz sizinle uğraşacak kadar kalabalık değiliz!

Biz savaşlar için yem olacak piyade değiliz!

Biz özgürlüğü hissediyoruz ama bu özgürlük değil. İnsanları özgür düşünüyorum, ama değiller . Özgürlük için mücadele edecek kadar güçlü de değiliz.

Bizim özgürlüğümüz, seçim yapma şansımız bir yanılsama. Seçtiklerimizin kendilerini benim kadar komplo teorileri içinde göremiyorum. Onlar komplonun kendisi. Bu gerçekten büyüleyici bir toplumsal olgudur, biliyorum ve biz bunu gidermek için anlamak için denemek zorundayız.

Bizler bir hata yaptık.

Bizler büyük bir hata yaptık . İşte onlar zenginler. Bu toplumu biz yarattık. Biz köle olduğumuzu biliyoruz. Onlar daha iyi biliyorlar.

Köleler ! Köleler ! Köleler !

Onlar bizi izliyorlar. George Orwell-1984 teki Big Brother bir gün bizleri her şeyimizle izliyor olacaklar. Big Brother (Büyük Birader) ona kendimizi teslim etmemizi istemektedir. Onların hakkında anahtar kelimeler ile internette arama yapıyorsanız sizi muhakkak takip edeceklerdir.

"Onlar " kim?

Benim düşünceme göre, Bilderberg Grubu, Illuminati , Bohemian Grove, Dış İlişkiler Konseyi, Halliburton, Kailow Group, Askeri - endüstriyel kompleks , Rothschild , Rockefeller , DTÖ , CIA , NSA , MI6 , MFI , Dünya Bankası.

İzlenmek istemiyorsanız, dünyadan çıkın, denilse de; çıkacak bir yerimiz yok

Onları biliyorum. Bunu bilmek gerekir.

Yalnız, bir adam olarak, ben onlar için herhangi bir tehdit değilim, ama bu bir fikirdir. Benim yapabileceğim bu bilgileri megafon ile sokakta dahi bildirmek. Her zaman bir iki olur.

İki yakın arkadaş olan genç sinemacılar Aaron ve Jim, yukarıdaki sözleri ve komplo bilgisini paylaşan Terrance G.yi tekrar geldiklerinde bir daha izini hiçbir yer de bulamayacak şekilde kaybettiler. Sadece döküntü belgelerini toparlayabildiler.

İki genç bu kaybolma olayı üzerine ve son zamandaki olaylar hakkında yorum yapmaya başladılar. Bazen Terrance G. nin şizofren olabileceği yargısına dahi düştüler.

Dünya olayları üzerinde fikir yürütmenin nasıl yapılacağını öğrendiler. Mesela bir kanun çıkınca arkasında veya önünde hangi olay olduğunu araştırmak ve üzerien mavi raptiye yapıştırmannın ne olduğunu öğrendiler.

Fed , I. Dünya Savaşı , 9/11 oluşumu vb. olayları ayrı olarak değil ilgili olarak düşünmeyi denediler.

Sonra buldukları tarihleri bir dizi üzerinde odaklamaya karar verdiler. Öyleki Google'da tarihler araştırılınca, bahsedilen büyük dünya olaylarından önce bir toplantının gerçekleşmesi onları kaosa ve korkuya düşürdü. **Tarsus Kulübü toplantıları. "Tarsus PR."**

Bu kulüp hakkında 2003 yılında Time dergisinde bir yazı yayınlanır..

Tarsus Kulübünde, kurumsal liderler, zengin insanlar, büyük dünya oyuncular, siyasetçiler vardır.. Tarsus kulübü, Dünya Ticaret Merkezi Binasındaki ofislerinde Nisan 1946 , Mayıs 1962 , Mayıs 2001 yılında özel toplantılar yapmıştır. . Yani , Nisan '46 Mayıs '62 , Mayıs 2001.

Tarsus Kulübü ve benzerlerinin tek bir hedefi vardır. O da **"Yeni Dünya Düzeni"** .

Bir tek - dünya hükümeti bir planı, bu gezegendeki her ulus ve her kişiyi kontrol edebilmek. Onların hedefini, herkes dolaylı şekilde istemeye başladı. **Alice Bailey , H. G. Wells , Adolf Hitler , Gorbaçov , George Soros , Herbert Walker Bush.** Bu insanlar bir noktada yeni bir dünya düzeni için çağrıda bulundular. Hepsi aslında tek bir ortak eleman ve gizli bir bağla birbirlerine bağlıydılar.

Tarsus Kulübü ve diğer gizli örütlerin ritüelleri vardır. Ritüellerini ve inançlarının uygulamasını kadim adetler ve son derece gizli olarak yaparlar. Filmde varsayılan Mitraizm üzerinde durulmaktadır.

Mithras 4.000 yıl önce ilk defa İran'da çıktı ve bir tanrı oldu. Şimdi, Efsaneye göre, Aralık 25 tarihinde doğdu . O öldü ve üç gün sonra dirildi. Unutmayın, bu İsa'nın doğumundan 2.000 yıl önce oldu. Birçok bilim adamı bu Hıristiyanlığın temelinde de bu olay işlendi.

Onlar dünyanın ilk gerçek gizli bir toplumu oldular. El sıkışmaları bile bir işarettir. Birçok dünya lideri bu gizli topluluğun üyesidir. Dünya liderleri elleri ile tokalaşırken bu farklılığı görebilirsiniz. (Belgeselde gösteriliyor.)

Tarsus Kulübü üyesi Yeni Dünya Düzeni mensuplarından **"Murray Chance"** diyor ki;

Komplo çığırkanlığı yapan insanlara küçük bir sır vermek gerekirse; Küresel liderler bir araya gelip işbirliği yapmalılar . Bu şekilde bütün uluslar ve insanları tek bir genel toplum içinde bir araya getirip yeni bir dünya yaratalım. Her şeyi düzeltelim.

John Fitzgerald Kennedy'in ifadesi ile özgürlük istiyoruz.

" Gizlilik " özgür ve açık bir toplumda iğrenç bir şeydir. İnsanların doğal ve tarihsel olaylarını etkileyenlerin, gizli yeminleri etmesi, gizli cemiyetlere bağlı olması ve onlara karşı çıkan insanlara gizli işkenceler yapmaları ne korkunçtur. . Biz gece gerillaları yerine, gözdağı vermek için, özgür seçim ile seçimlerde bu gizli örgütleri devirmek istiyoruz. Onların gizli işgal ile sızmalarını engellemek ve kendi nüfuz alanımızı genişletmek için gizli yollara başvurmamalıyız. Öncelikle ben halka güveniyorum. Ancak monolitik ve acımasız komployla karşı karşıyayız."

[Allah Teâlâ buyurdu ki;

"Rabb'in isteseydi insanları bir tek ümmet yapardı ama ihtilaf edip durmaktadırlar."(Hûd, 11:118).

"Rabb'in isteseydi yeryüzündekilerin hepsi inanırdı. O halde sen mi insanların inanmaları için zorlayacaksın" (Yûnus, 10:99).

"Sen sevdiğini doğru yola iletemezsin, fakat Allah sevdiğini doğru yola iletir. O, yola gelecek olanları daha iyi bilir." (Kasas. 28:56).]

Hz. Musa aleyhisselâmın ve kavminin baş belası olan **"Buzağı Taparları"**, o zamandan beri insanların hayatını mahvetmeye devam etmektedirler. İhramcızâde]

Ek bilgi için:

<http://culturecrypt.com/movie-reviews/the-conspiracy-2012>

“TEHLİKELİ RÜYALAR GÖRME YILI” Slavoj Zizek

"Cahil bir toplum, özgür bırakılıp kendine seçim hakkı verilse dahi, hiçbir zaman özgür bir seçim yapamaz. Sadece seçim yaptığını zanneder. Cahil toplumla seçim yapmak, okuma yazma bilmeyen adama hangi kitabı okuyacağını sormak kadar ahmaklıktır! Böyle bir seçimle iktidara gelenler, düzenledikleri tiyatro ile halkın egemenliğini çalan zalim ve madrabaz hainlerdir!" **Nietzsche**

Medya Gerçeği

Farsçada harika bir deyim var; “birini öldürüp gömmek, sonra da izleri yok etmek için üstünde çiçek yetiştirmek” anlamına gelen “*vernem nihaden*”.²² Medyadaki hakim tepki tam da bir vernem nihaden değil miydi? Medya olayların radikal özgürlükçü potansiyelini öldürmüş; demokrasiye yönelttikleri tehdidi gizlemiş ve sonra gömülü ceset üzerinde çiçekler yetiştirmişti. Bu nedenle, muhtemel yanlış anlamaları önlemek, olayları küresel kapitalizmin bütünlüğü içerisinde konumlandırmak; çağdaş kapitalizmin temel antagonizmasıyla nasıl ilişkilendiklerini göstermek son derece önemlidir. [sh:9]

**

Maaşlı Burjuvazi

“insanlık önüne ancak üstesinden gelebileceği vazifeler koyar” şeklindeki iyimser fikirden vazgeçmeliyiz: Günümüzde evrimin mantığının hiçbir şekilde belirgin çözümler getirmediği sorunlarla karşı karşıyayız.

Bu çerçevenin ötesine geçebilmek için, günümüz kapitalizminin üç ayırt edici özelliği üzerinde durmak lazım: Kârdan rantta (**özelleştirilmiş “müşterek bilgi”ye dayalı rant, doğal kaynaklara dayalı rant olmak üzere iki temel biçimde**) dönüşen uzun vadeli eğilim; işsizliğin çok daha güçlü yapısal rolü (uzun vadeli bir işte “sömürülme” fırsatı bir imtiyaz olarak yaşanmakta); Jean-Claude Milner’in “**maaşlı burjuvazi**” dediği yeni bir sınıfın yükselişi.²³ [sh:18]

**

Komünizmin Dağılması

Marksizmin kapitalizmi alt etme çabasında bel bağladığı geleneksel Markist üretim güçleri ve ilişkileri diyalektiğinin geçerliliğinin en inandırıcı örneğinin Komünizmin dağılması olması, tarihin yüce bir ironisidir. Komünist rejimleri esas mahveden, “enformasyon devrimini” var eden yeni toplumsal mantığa uyum sağlamakta güçlük çekmeleri idi. [sh:19]

**

Eko-Kapitalizmden Temel Gelir Kapitalizmine Geçiş

Günümüzde eko-kapitalizmden Temel Gelir kapitalizmine, kapitalizmi insanileştirmeye yönelik çabaların bombardımanı altındayız. Bu çabaların ardındaki muhakeme şöyle:

Tarihsel deneyim, kapitalizmin servet üretmenin bugüne dek keşfedilmiş en iyi yolu olduğunu

²² Bkz. Adam Jacot de Boinod, *The Meaning of Tingo*, London: Penguin Press 2005.

²³ Bkz. JearvClaude Milner, *Clartes de tout*, Paris: Verdier 2011.

ortaya koydu; aynı zamanda, kendi başına bırakıldığında, kapitalist yeniden üretim sürecinin sömürüye, doğal kaynakların tahribatına, kitlesel acılara, savaflara yol açtığı ortadadır. O halde temel amacımız, kâra odaklı kapitalist üretim matrisini muhafaza ederken kapitalizmin daha ulvi amaçlara, küresel refah ve adalete hizmet edecek şekilde düzenlenmesi ve yönetilmesi olmalıdır. Sonuç olarak, kapitalist canavarı, kendi olağan işleyişine bırakmamız, piyasaların saygı duyulması gereken talepleri olduğunu kabullenmemiz ve piyasa mekanizmalarında doğrudan yaşanabilecek bir sıkıntının bir faciaya yol açabileceğini anlamamız gerekir - elimizden gelen tek şey bu canavarı ehlileştirmektir... Tüm bu teşebbüsler, pragmatik gerçekçilik ile adalete yönelik ilkeli bir bağlılığı bir araya getirme çabaları bakımından genel olarak iyi olsa da, iki boyut arasındaki antagonizmanın Gerçek'ile er geç yüzleşirler: Kapitalist canavar, iyiliksever toplumsal düzenlemeleri her seferinde atlatır. Dolayısıyla bir noktada şu can alıcı soruyu sormak zorunda kalırız: **Kapitalist canavarla oynamak, hayal edilebilecek tek oyun mudur?**

Kapitalizm her ne kadar üretici olsa da sürekli faaliyet göstermesi için ödediğimiz bedel ya çok yüksekse? Bu soruları göz ardı edip kapitalizmi insanileştirmeye devam edersek tersine çevirmeye çalıştığımız süreci derinleştirmiş oluruz yalnızca. Bu sürecin işaretleri de hemen her yerde görülüyor. Alt sınıfları hedefleyen yeni tip tüketim toplumunun temsilcisi olan Wall-Mart'ın yükselişi de bu işaretlerden biri:

Yeni bir şey icat ederek tamamen yeni bir sektör yaratan ilk büyük şirketlerin (örneğin, ampülle Edison, Windows yazılımıyla Microsoft, Walkman ile Sony ya da iPod/iPhone/iTunes paketiyle Apple) ya da belli bir markayı var etmeye odaklanan diğer şirketlerin (örneğin Coca-Cola, ya da Marlboro) aksine Wall-Mart daha önce kimsenin akıl edemediği bir şey yaptı. ***Ekonomik baskı altında olan Amerikan işçi sınıfını ve alt-orta sınıfı cezbetme amacıyla yeni bir Ucuzluk İdeolojisini bir marka haline gelecek şekilde paketledi.*** Sendikaları keskin yasaklamasıyla bağlantılı olarak fiyatları düşük tutmaya ve uzun süredir zor hayatlar yaşayan işçi sınıfından müşterilerinin alışveriş sepetlerindeki ürünlerin (çoğu yabancı) sömürüsüne ortak olmuş olmaktan aldıkları tatmin duygusunun artmasına öncülük etti.²⁴

Ama esas mesele şu ki devam eden kriz, sorumsuz harcamalardan, açgözlülüğten, etkisiz banka düzenlemelerinden kaynaklanmıyor. İktisadi bir devir sona eriyor: Varoufakis'in "küresel Minotaur'un doğumu olarak adlandırdığı, 1970'lerde başlayan devir - 1980'lerin başından 2008'e kadar dünya ekonomisini döndüren devasa motor.²⁵ ***1960'ların sonu ve 1980'lerin başına yalnızca bir petrol krizi ve ekonomik durgunluk hakim değildi; Nixon'un ABD dolarını altın standardına bağlı olmaktan çıkarması, kapitalist sistemin işleyişindeki çok daha radikal bir değişimin sonucuydu.*** 1960ların sonunda ABD ekonomisi, üretim fazlasını Avrupa ve Asya'da geri dönüşüme sokmaktan aciz kalmıştı: Bu fazlalar bütçe açığına dönüşüyordu. 1971'de ABD hükümeti cesur bir stratejik hamleyle bu gerilemeye yanıt verdi. Hızla büyüyen bütçe açığını kapatmaya çalışmak yerine tersini yapmaya, ***bütçe açığını büyütme***ye karar verdi. Peki bunun bedelini kim ödeyecekti? Diğer dünya ülkeleri! Peki nasıl? Sermayenin, Amerika'nın açığını finanse edecek iki büyük okyanusun kıyılarına kalıcı bir şekilde aktarılması sayesinde. Bu süreç,

tıpkı devasa bir elektrik süpürgesi gibi diğer halkların artı malları ve sermayelerini emerek başladı. Bu "düzenleme", yeryüzünde hayal edilebilecek en büyük dengesizliğe yol açtığı halde... küresel dengeli andıran bir duruma zemin hazırladı: İstikrar ve sürekli büyüme izlenimi verirken aslında hızla ivme kazanan asimetrik, mali ve ticari akışlardan oluşan bir uluslararası sistem. **Bunun doğurduğu bütçe açıklarından beslenen dünyanın önde gelen artı değer ekonomileri (örneğin Almanya, Japonya ve sonradan Çin) seri mal üretimi yapmakta Amerika Birleşik Devletleri de bunları emmekteydi.** Bu ülkelerin yaptığı küresel kârın neredeyse yüzde 70'i, Birleşik

²⁴ "The Global Minotaur: An Interview with Yanis Varoufakis", nakedcapitallism.com'da mevcut.

²⁵ Bkz. Yanis Varoufakis, *The Global Minotaur*, London: Zed Books 2011.

Devletlere, Wall Street'e sermaye olarak aktı. Peki Wall Street bu paralarla ne yaptı? Bu sermaye akışını doğrudan yatırımlara, yeni hisseler, yeni mali araçlara, yeni ve eski biçimde kredilere dönüştürdü.²⁶ [sh:27-29]

Kültür Savaşı ve Dindarlar

kültür savaşının iki boyutludur. Kültür aynı zamanda, kendi siyasetlerini cinsiyetçilik, ırkçılık ve köktencilik karşılığına ve çokkültürlü hoşgörüyü dayandıran “aydın” liberallerin başat ideolojik temasıdır. O halde temel soru şudur: Kültür, niçin yaşam- dünyamızda merkezi kategori haline gelmiştir?

Din konusuna gelince, “gerçekten inanmıyoruz”, yalnızca ait olduğumuz topluluğun “yaşam tarzına” saygı gereği olarak (bazı) dini ritü- ellere ve değerlere ayak uyduruyoruz (“**geleneğe saygı**” gereği koşer kurallarına uyan inançsız Yahudiler gibi). “**Aslında inanmıyorum, ama bu, ait olduğum kültürün bir parçası**” argümanı, çağımızın yadsınmış veya yer değiştirmiş inanç tarzının hakim biçimidir. O halde, “köktenci-olmayan” kültür nosyonu, “gerçek” din, sanat ve diğerlerinden farklı olarak, esasen, yadsınmış veya gayrişahsi inançların alanıdır - aslında inanmadan, “**gerçekten ciddiye almadan**” uyguladığımız şeylerin tümünün adıdır.

Not edilmesi gereken ikinci husus, yoksullarla dayanışma halinde olduklarını iddia ettikleri halde liberaller kendi kültür savaşlarını aksi yönde bir sınıfsal mesajla kodlamaktalar. Çok- kültürcü hoşgörü ve kadın hakları yönündeki mücadeleleri daima değilse çoğu zaman “**alt sınıflara**” atfedilen hoşgörüsüzlüğe, köktencilığe ve ataerkil cinsiyetçiliğe karşıt bir konuma işaret ediyor. Bu kafa karışıklığını gidermenin bir yolu, gerçek ayırım çizgilerini yok etme işlevi gören dolayımlayıcı terimlere odaklanmaktır. “Modernleşme” teriminin güncel ideolojik saldırıda kullanılış biçimi ibretliktir: Öncelikle “**modernleşme yanlıları**” (küresel kapitalizmi, iktisadi boyuttan kültürel boyuta, **baştan sona onaylayanlar**) ile “**gelenekçiler**” (küreselleşmeye direnenler) arasında soyut bir karşıtlık inşa ediliyor. Ardından geleneksel muhafazakârlar ve popülistlerden “**Eski Sol**”a (refah devletini, sendikaları vb. savunmaya devam edenler) dek herkes direnenler kategorisine sokuluyor. Bu kategorizasyonun, toplumsal gerçekliğin belirli bir veçhesini yansıttığı muhakkak. Almanya'da 2003 başlarında, dükkânların Pazar günü de açık olmasının kanuni bir hakka dönüşmesini engelleyen Kilise ve sendikaların koalisyonunu hatırlayın. Ne var ki bu “**kültürel farklılığın**” farklı tabakaları ve sınıfları kapsayarak tüm toplumsal alanı kat ettiği veya diğer muhalefetlerle farklı biçimlerde birleştiği (böylece küresel kapitalist modernleşmeye direnen “geleneksel değerleri” veya kapitalist küreselleşmeyi onaylayan ahlakçı muhafazakârları gördüğümüz) söylenemez. Kısacası bu “kültürel farklılığın” çağdaş toplumsal süreçlerde faaliyet gösteren bir dizi antagonizmadan biri olduğunu iddia etmek saçmadır.

Bu karşıtlığın toplumsal bütünlükte bir anahtar işlevi görememesi, yalnızca diğer farklılıklarla eklenmesi gerektiğini göstermez. Soyut olduğunu ve Marksizmin savına göre tüm diğer antagonizmaları üstbelirleyen ve bu haliyle tüm alanın “somut evrenseli” olan bir antagonizma (sınıf mücadelesi) olduğunu gösterir. “**Üstbelirlenme**” terimi burada tam da Althusserci anlamda kullanılıyor; sınıf mücadelesi, tüm diğer mücadelelerin nihai referansı ve anlam ufku değil diğer antagonizmaların “eşdeğerlik zincirlerine” eklenme biçimlerinin oluşturduğu “tutarsız” çoğulluğu açıklayan yapılandırıcı ilkedir. Sözelimi feminist mücadele, özgürlük yolundaki ilerici mücadelesiyle bir zincire eklenilebilir ya da (sık sık olduğu gibi) üst-orta sınıfların “**ataerkil ve hoşgörüsüz**” alt sınıflar karşısındaki üstünlüklerini dayatmak için başvurdukları bir ideolojik araç olarak faaliyet gösterebilir. Burada önemli olan, feminist mücadelenin sınıfsal antagonizmayla farklı biçimlerde eklenmesi değil sınıfsal antagonizmanın iki katmanlı bir durum almasıdır: Sınıf mücadelesinin oluşturduğu özel kümelenme, feminist mücadelenin niçin üst sınıflarca desteklendiğini açıklar. (**Aynı şey ırkçılık için de geçerlidir: Açık ırkçılığın en alt kesimden beyaz işçiler arasında yaygın olmasının nedeni sınıf mücadelesinin dinamiklerinde aranmalıdır.**) Burada sınıf mücadelesi, mutlak Hegelci

²⁶

“The Global Minataur: An Interview with Yanis Varoufakis”, nakedcapita^ lism.com.

anlamıyla, “somut evrenseldir”; kendi ötekiliğiyle (diğer antagonizmalar) ilişki kurarken aslında kendisiyle ilişki kurmakta, diğer mücadelelerle ilişki kurma biçimini (üst)belirlemektedir.

Altı çizilmesi gereken üçüncü husus, feminist, ırkçılık karşıtı, cinsiyetçilik karşıtı ve bu türden diğer mücadelelerle sınıf mücadelesi arasındaki temel farklılıktır, ilk durumda, amaç anatagonizmayı farklılığa dönüştürmek iken (cinsiyetlerin, dinlerin ve etnik grupların barışçıl biçimde bir arada bulunması) sınıf mücadelesinin amacı ise tam tersidir: sınıfsal farklılıkları sınıfsal antagonizmalara dönüştürmek. Buradaki eksiltmenin nedeni genel karmaşık yapının, kendi minimal antagonist fark'lılığına indirgenmesidir. Irk-cinsiyet-sınıf dizisinin, sınıf bağlamında gizlediği şey, siyasi mekânın farklı mantığıdır: Irkçılık ve cinsiyetçilik karşıtı mücadeleler ötekinin tam anlamıyla tanınması için mücadele ederken sınıf mücadelesi ötekini yenmek, denetimi altına almak, hatta yok etmeyi amaçlar - fiziken değilse de sosyopolitik rolünü ve işlevini ortadan kaldırarak. Başka deyişle, ırkçılık karşıtlığının tüm ırkların kendi kültürel, siyasi ve iktisadi çabalarında serbest bırakılmasını istediğini söylemek mantıklı olsa da, proleter sınıf mücadelesinin burjuvaziye kendi kimliğini dayatma ve kendi hedeflerine ulaşma olanağı sağladığını öne sürmek mantıksızdır. Bir durumda, farklı kimliklerin tanınmasına dayalı bir yatay mantıkla diğer durumda ise bir antagonistle (düşmanla) girişilen mücadeleye özgü bir mantıkla karşılaşırız.

Buradaki paradoks şu ki söz konusu antagonizmanın mantığını popülist köktencilğin muhafaza etmesi, liberal solun ise farklılıkların tanınmasına, antagonizmaların birlikte var olan farklılıklara dönüşmesine dayalı mantığa uymasındır. **Muhafazakâr popülist taban örgütlenmeleri, üst sınıfların sömürsü karşısında halkı seferber etme ve mücadeleye girme ilkesine dayanan eski radikal solcu tutumu gasp ettiler.** ABD'deki iki partili sistemde kızıl Cumhuriyetçileri, mavi ise Demokratları işaret ettiği için ve popülist köktenciler (elbette) Cumhuriyetçilere oy verdiği için eski anti-Komünist slogan *En iyi kızıl, ölü kızıl!* bugün yeni ve ironik bir anlam kazanıyor - eski tip solcu taban örgütlenmelerinin “kızıl” tutumu ile yeni Hıristiyan köktenci popülizm arasındaki devamlılıkta gizli olan bir ironi. [sh:47-50]

**

Türkiye Demokratik Bir Ülkedir

Son dönemlerde Doğu Avrupa'daki post-Komünist ülkelerde patlak veren homofobi durup düşünmemiz için bir vesile olmalıdır. 2011 başlarında İstanbul'da binlerce kişinin barış içerisinde yürüdüğü bir eşcinsel yürüyüşü yapıldı, herhangi bir şiddet olayı yaşanmadı; aynı tarihlerde Sırbistan ve Hırvatistan'da (Belgrad ve Split'te) yapılan eşcinsel yürüyüşlerinde ise polis, katılımcıları gözü dönmüş fundamentalist Hıristiyanların acımasız saldırılarından koruyamadı. Avrupa mirasına karşı gerçek bir tehlikeden söz edilecekse Türkiye'ye değil *bu* kökten dincilere işaret edilmelidir. Gelgelelim AB Türkiye'nin üyeliğini bloke etmiş durumda; o halde şu soruyu sormaktan çekinmemeliyiz: Aynı kuralları Doğu Avrupa'ya niçin uygulamıyoruz?²⁷ [sh:56]

**

İsrail Devleti'nin Politikalarına Yönelik Eleştiriler Ve Standart Siyonist Argüman

Anti-Semitizm'i de ırkçılık, cinsiyetçilik, homofobi, gibi unsurlarla bir arada düşünmek gerekir. **İsrail Devleti, Siyonist politikalarına zemin oluşturmaya çalışırken bu noktada ölümcül bir hata yapıyor:** “Eski” (geleneksel Avrupalı) olarak bilinen anti-Semitizmi tamamen inkâr etmese de önemsiz göstermekte ve bunun yerine İsrail Devleti'nin Siyonist siyasetinin bir eleştirisi kisvesine sokulan yeni ve “ilerici” olarak bilinen anti-Semitizm'e odaklanıyor. Bernard Henri-Levy de, yakın geçmişte, aynı doğrultuda ilerleyerek, **(The Left in Dark Times kitabında)** yirmibirinci yüzyılda anti-Semitizmin ya “ilerici” olacağını ya da hiç olmayacağını iddia etmiştir. Doğal sonucuna götürüldüğünde bu tez, bizi mistifiye edilmiş/yer değiştirmiş bir anti-kapitalizm olarak anti-Semitizmle ilgili eski Marksist yorumu

²⁷ Hırvatistan'da anti-gay hareketinin arkasındaki asıl gücün papazlar ve genç oğlan çocukları arasında onlarca sübyancılık olayına karışmakla ünlü Katolik Kilisesi olması da cabası.

(bu yoruma göre anti-Semitistler kapitalist sistemi suçlayacakları yerde öfkelerini sistemi yozlaştırmakla suçladıkları belirli bir etnik grup üzerinde yoğunlaştırırlar) ters çevirmeye sevk ediyor. Henri-Levy ve partizanlarına göre günümüzde kapitalizm karşıtlığı, anti-Semitizmin kılık değiştirmiş bir halidir.

“Eski-tip” anti-Semitizme saldırmayı yasaklayan bu az söz edilse de çok etkili olan yöntem tüm Avrupa’da, özellikle de Doğu Avrupa’da ortaya çıkmakta. Benzer bir tuhaf ittifakı ABD’de de gözlemleyebiliyoruz: **Adeta doğaları gereği anti- Semitik olan köktendinci Hıristiyan ABD’liler, nasıl oldu da İsrail Devleti’nin Siyonist politikalarının hararetli bir destekçisi haline geldiler?**

Bu muammanın tek bir cevabı var: Değişen ABD’li köktendinciler değil Siyonizmin kendisi. Kendilerini İsrail Devleti’nin bütün politikalarıyla özdeşleştirmeyen Yahudilere yönelik nefretinden dolayı Siyonizm paradoksal olarak anti-Semitik bir biçim aldı; bu anti-Semitik hatta, Siyonist projeden şüphe eden Yahudi figürü inşa olundu. **İsrail tehlikeli bir oyun oynuyor:** Radikal sağın ABD’deki en önemli sesi ve İsrail yayılmacılığının kuvvetli bir destekçisi olan Fox News, yakınlarda, açıkça anti-Semitik yorumlar yapan popüler sunucularından Glen Beck’i tenzil-i rütbeye uğratmak zorunda kaldı.

İsrail Devleti’nin politikalarına yönelik eleştiriler karşısında standart Siyonist argüman şöyledir: Tabii ki diğer devletler gibi İsrail Devleti de yargılanabilir, en nihayetinde eleştirilebilir de, fakat İsrail politikalarına yönelik bu eleştiriler anti-Semitik amaçlar doğrultusunda istismar edilmektedir. İsrail politikalarını kayıtsız şartsız destekleyen köktendinci **Hıristiyanlar, Sol’un bu politikalara yönelik eleştirilerini kabul etmiyorlar;** günlük Viyana gazetelerinden *Die Presse*’de Temmuz 2008’de yayımlanan harika bir karikatür bu argümanı konu etmekteydi. Karikatürde yer alan Nazi görünümü iki tıknaz Avusturyalı’dan birisinin elinde bir gazete var ve arkadaşına şöyle diyor: **“İşte yine görüyoruz; tamamen meşru bir anti-Semitizm ucuz bir İsrail eleştirisi adına nasıl da istismar ediliyor!”**

İsrail Devletinin müttefikleri günümüzde bunlar. **Öte yandan, aslında Yahudi milletinin büyüklüğünden gizliden gizliye nefret eden gerçek kin ve nefret mihrakları, anti-Semitlerle ittifak yapan Siyonistler değil mi?**

Peki, böyle tuhaf bir duruma nasıl geldik?

Aynı şey 1989 sonrasında yaşanan hayalkırıklığı için de geçerli. Lubitch’in *Ninotchka* fıkrasının harikulade bir diyalaktığı var:

Adamın biri kafeteryaya girer ve kremasız kahve ister, garson cevap verir: “Üzgünüm, kremamız kalmadı. Sütsüz kahve getirebilir miyim?” Her iki durumda da müşteriye sade kahve getirilir, ama bu aynı-kahveye her defasında farklı bir olumsuzlama eşlik etmektedir; ilk önce kremasız-kahve, sonra sütsüz- kahve.

Burada karşılaştığımız şey, eksikliğin kendisinin pozitif bir nitelik olarak işlev gördüğü bir farklılaşma mantığıdır - bir Montenegroluya dair eski bir **Yugoslav fıkrası bu paradoksu iyi anlatıyor** (eski Yugoslavya’da Karadağlı insanlar tembel olarak damgalanmıştır):

Karadağlı biri uyumaya gittiğinde yatağının başına neden biri dolu biri boş iki bardak koyar?

Gece vakti susayıp susamadığını önceden düşünmek için çok tembel olduğundan...

Bu fıkradaki önemli nokta yokluğun da pozitif olarak kaydedilmesidir: Dolu bir bardak suyun olması yetmez; çünkü, eğer Karadağlı susamazsa onu kâle almaz olur biter - bu olumsuz olgunun kendisine boş bardak tarafından dikkat çekilmelidir; bir diğer deyişle, suya-ihtiyaç-olmaması durumu boş bardağın boşluğunda cismani bir hal almış olmalıdır. [sh:57-59]

**

İnternet Müptelası Portresi

Dolayısıyla, Britanya kentlerini saran şiddet dalgası, yalnızca yoksulluğa ve toplumsal ufuklardan

382 Yazılar

yoksun kalınmasına, ailenin veya diğer toplumsal bağların çözümlenmesine bağlanarak açıklanamaz. Bu kutuplaşmaya tekabül eden öznellik biçimine ilişkin olarak, Baudelarie'in ünlü nesir-şiiri "Yabancı" dan başlayabiliriz:

Söyle esrarengiz adam, kimi seversin en çok, babanı mı,
Annemi mi, ablam mı, yoksa abini mi?
Ne anam, ne de babam var, ne ablam ne de abim.
Dostların mı?
Anlamını hiç bilmediğim bir kelime kullandın.
Yurdun mu?
Hangi enlemedir bilmem ki.
Güzellik mi?
Ölümsüz bir Tanrıça olsaydı, severdim kuşkusuz.
Altın mı?
Senin Tanrıdan nefret ettiğin kadar nefret ederim.
Peki, neyi seversin öyleyse sen, sıradışı yabancı?
Bulutlan severim ... işte şu ... işte şu geçen ... yukarıdaki...
yukarıdaki... harikulade bulutları!"²⁸

Bu "esrarengiz insan" tam bir internet müptelası portresi çizmiyor mu?

Ekranın önünde tek başında; ne babası, ne annesi, ne memleketi ne de tanrısı var - tek ihtiyacı, internetle bağlanacağı bir dijital bulut.

Böyle bir konumun nihai sonucu, tabii, öznenin çok rahatsız edici bulduğu cinsel temastan kaçınıp kendini bir "pantolonlu bulut"a dönüştürmesidir. 1915' te Vladimir Mayakovski bir tren kompartımanına girmiş ve orada genç bir kadınla karşılaşmıştır; kompartımanda ikisinden başka kimse yoktur. Genç kadını rahatlatmak için kendini tanıtır: "*Ben erkek değil, pantolonlu bir bulutum.*" Kelimeler dudaklarından döküldüğünde, bunun tam bir şiir mısrası olduğunu fark eder ve ilk başyapıtını kaleme alır - "Pantolonlu Bulut":²⁹

Misyonsuz bir adam bundan böyle, ıslak bir şey ve körpe
— pantolonlu bulut.

Peki, bu "pantolonlu bulut" seksle ilişkilendirilebilir mi?

United Airlines'ın uçaklarındaki dergisinde bir tanıtım reklamı şöyle başlıyor: "**Flört hayatında... dışarıdan destek almanızın zamanı geldi belki de**". Ve şöyle devam ediyor: "**İnsanlar hayatlarındaki birçok şeyi idare etmek için profesyonelleri kiralityorlar, özel birisini bulmak için neden bir profesyonel kullanmıyorsunuz? Bizler profesyonel çöpçatanlarız - her Allah'ın günü yaptığımız tek şey bu**".³⁰

Kol emeğini (dünya üzerindeki kirlenmenin çoğunu) Üçüncü Dünya ülkelerine aktardıktan ve işkence vakalarını pek çoğu ABD'li ve Çinli uzmanlardan eğitim almış olan diktatörlüklere pasladıktan sonra, siyaset hayatımızı da idareci uzmanların (Cumhuriyetçi Parti'den aday olabilmek için yarışan moronlara bir bakın) denetimine bırakırsak en sonunda seksi de taşeronla vermek zorunda kalmaz mıyız?

Tüm o potansiyel utancı göze alıp niçin birilerini baştan çıkarmaya çalışalım ki?

Ben ve sevgilim seks yapmak için anlaştıktan sonra yerimizi alacak birer dublör seçelim ve onlar sevişirken (daha doğrusu, onlar aracılığıyla biz sevişirken) birer içki alıp sakince sohbet edelim ve

²⁸Charles Baudelaire, Paris Spleen, çeviri Louise Varese, New York: New Directions 1970, s. 1.

²⁹ <http://cloud-in-trousers.blogspot.com>'dan alıntılıandı.

³⁰ United Airlines, *Hemispheres* magazine, Temmuz 2011, s. 135.

ardından iyi bir kitap okumak için istirahata çekilelim. Bu tür bir ilişkisizlik halinden sonra gerçeklikle yeniden bağ kurmanın tek yolu katıksız şiddet olacaktır. [sh:80-81]

**

Aptal Kime Derler?

Doha'daki İslam Sanatları Müzesinde PO 24.1999 olarak numaralanan parça İran ya da Orta Asya'dan (Nişapur ya da Semerkant) yuvarlak basit bir 10. yüzyıl tabağı, 43 cm çapında, beyaz satıh üzerine siyah yazıyla Yahya ibn Ziyad'a atfedilen bir deyişle süslenmiş:

“Aptal, önüne gelen fırsatı kaçıran sonra da kaderi sorumlu tutan kişiye denir.”

Böyle tabaklar bilgili insanların yemek sırasında ve yemekten sonra sohbet etmelerini teşvik eder. **Immanuel Kant'ın muhtemelen son büyük uygulayıcısı olduğu unutulmuş bir sanat; sadece iş yemeklerini (“ağır öğle yemekleri”) bilen ve böyle düşünmeye teşvik eden yemeklere yabancı olan çağımızın fast-food kültürüne uymayan bir pratik.** Ayrıca tabağın (sanat nesnesi) kendi çevresiyle (yemek) bu şekilde bütünleşmesi İslam sanatının bir özelliğidir: Sanat nesnesini sergilerde izole eden ve onu gündelik hayat pratiklerinden uzaklaştıran Avrupa sanatıyla açık bir kontrast. İslam Sanatları Müzesi binasının mimarı Pei, bu özelliğin farkına varmıştı: Kendi mimari tasarımının temel ilkeleriyle cebelleşirken, güneş ve gölge oyununu rahatsız edici unsurlar olarak görmektense kendi projesine dahil etmeyi doğru buldu. İSM binasını yalnızca bir bina olarak tahayyül edersek, güneş ve gölge, ışık ve karanlık oyununu dikkate almazsak tamamlanmamış bir nesneyle karşılaşırız - parıldayan güneş ışınlarıyla gölgede kalan kısımları ayarıştıran çizgi binanın ayrılmaz bir unsurudur. Aynı şey tabak için de geçerlidir: Onu bir sanat eseri olarak tam anlamıyla kavrayabilmemiz için yemek sürecine dahil etmemiz gerekir.

Tabaktan yemek yiyenler belirli bir zamansal ritmi takip ederler: Tabaktaki yemek azaldıkça mesaj yavaş yavaş ortaya çıkar. Fakat burada daha karmaşık bir durum daha vardır:

Yemek dağıtıldığında ve tabak yemekle dolu olduğunda, tabağın kenarındaki deyiş halihazırda okunur olabilir; yavaş yavaş ortaya çıkan şey, merkezdeki dörtgen çizim, kendi kuyruğunu ısırın meşhur yılan imgesiyle benzerlik içinde, yaşamın döngüsellğine ilişkin bir semboldür. Ama tabağın gerçek mesajı, “yaşamın şahane döngüsü” müdür? Ortadaki çizim ya hakikati anlatmış gibi yaparken gerçekte yalnızca sahte-bilgeliği karakterize eden boş bir sembolse?

Yani, ortadaki döngüsel/dairesel çizim, kafa bulanıklığımızı derin bir bilgelik olarak maskeleyen keskin bir totoloji düzeyinde (“yaşam yaşamdır,” “doğan her şey ölmek zorundadır”, vs. cinsinden) var oluyor olamaz mı?

Ne söyleyeceğimizi bilemediğimiz halde yine de derin bir bilge gibi konuşmak istediğimizde böyle laflarla konuşuruz. Buna en iyi örnek, atasözlerinin fırsatçılığıdır: Ne olursa olsun, bir atasözüyle durumu kurtarabilirsiniz. Birisi büyük bir risk alıp başarılı olduğunda, “yalnızca risk alanlar kazanır!” diyebilirsiniz; eğer başarısız olduysa, “**rüzgâra karşı işenmez!**” ya da “**yüksekten kartalın düşüşü pek sert olur!**” diyebilirsiniz. Böylece derin laflar etmiş olursunuz. Bu atasözü bilgeliğinin kofluğuna dair bir başka kanıt da bu lafları ne kadar eveleyip geveleseniz, ne kadar terse çevirseniz de sonucun aynı (olumlu) olmasıdır. “**Dünyevi kibre ve zevklere aldanma, gerçek hayat öbür dünyada!**” sözü derin bir anlama sahip gibi görünür ama “**Öbür dünyanın türlü türlü sırrına vakıf olmaya çalışma, dünyadan keyif almaya bak, başka hayat yok!**” sözü de öyle. Peki şuna ne demeli: “**Bilge bir insan, öbür dünyayla bu dünyayı kıyaslamaz, bu ikisini karşılaştırmaz; ebedi dünyanın ışığının gündelik hayatımızda parıldadığını görmeye kadirdir!**” Ya da, yine, “**Bilge bir insan bu dünyayı ebediyetten ayıran uçurumu kabullenmiştir, bilir ki biz faniler, bu iki boyutu birleştiremeyiz - buna yalnızca Tanrı kadirdir!**”

Fakat sözünü ettiğimiz tabağın kenarını süsleyen deyiş hiç de bu tür bir bilgelik değil “**Aptal, eline geçen fırsatları heba eden ve sonra da bundan kaderi sorumlu tutan kişiye denir.**”

Bunu ters çevirelim: “**Aptal, eline geçen fırsatı heba ettikten sonra bunun kaderin bir oyunu olduğu**

göremeyen kişiye denir.”

Bu beyanat, dini bir klişedir ve bize hiçbir şeyin şansa bağlı olmadığını, her şeyin gizemli bir kader tarafından belirlendiğini anlatır. Fakat, yakından bakıldığında, tabaktaki deyiş de bu dini klişenin tersini söylemez. Onun mesajını da **“kader yoktur, her şey eline geçen şansları ve fırsatları kullanmana bağlıdır”** mantığına indirgeyemeyiz.

Peki nedir öyleyse bu mesaj?

Tabaktan yola çıkarak zamansal boyutu tekrar düşünelim: Yemeğin başlangıcında, yemek yiyecek olanlar, ilkin, dolu bir tabağın kenarındaki yazıyı görürler; ele geçirilen şansını kullanmayı emreden bu oportünizm dersini pek önemsemeyiz; ama tabak boşaldığında, ilk bakışta gördükleri şeyin yavan ve sıradan bir anlamı olduğunu düşünseler de gerçek hakikati göremediklerini fark ederler ve haliyle tekrar okurlar. Söz konusu olan çarpıcı hakikat, kader ve şans karşıtlığından çok daha karmaşık ve ilginçtir: **İnsan kendi kaderini seçmeye ne kadar kadirdir?**

oportünizmsim :Güç durumlarda, davranışlarını ahlâk kuralları veya düzenli bir düşünceden çok, çıkarlarına uyacak biçimde ayarlamayı amaçlayan tutum. [sh:89-91]

**

Felsefî Polislik

2011’de Türk İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, Chestertonvari [Gilbert Keith Chesterton (1874-1936), muhafazakâr görüşleriyle bilinen İngiliz bir yazar ve deneme yazarı] bir “felsefî polisliğe” soyunduğu benzersiz bir konuşma yaptı. Türk polisinin, herhangi bir delil veya yargılama olmaksızın, Kürtlerin partisi BDP’ye mensup binlerce kişiyi, *aslında, tutuklanmadan önce özgür olduklarına ikna etmek amacıyla tutukladığını* öne sürdü. Şahin’in kendi ağzından:

Özgürlük ... Hangi özgürlükten bahsediyorsun. O zaman tutuklanınca şikayet etme, özgürlük yoksa dışarıda. Neden şikayet ediyorsun, demek ki var dışarıda özgürlüğün. Yani özgürlük yoksa, içerisi ile dışarının bir fark yok, neden tutuklamalardan şikayet ediliyor. Niye, mahkûmiyetten şikayet ediliyor, o zaman. Demek ki var dışarıda özgürlük, hem de o kadar var ki “Ben bu memleketi bölmek istiyorum, özgürlük, özerklik yetmez. Bilmem ne -istan yapmak istiyorum” diyecek kadar özgürlük var. İnkâr edemezsin. Tek inkâr ettiğin şey var olan özgürlükleri, varlığını inkâr ediyorsun. Yaşadığın özgürlüğün varlığını söyleme özgürlüğün yok, çünkü kafan, kalbin, düşüncen ipotekli. Onu söylemeye özgür değilsin. Var olan sonuna kadar yaşadığın özgürlükleri var deme özgürlüğün yok. Çünkü orada tutsaksın, yanlış bir yerde tutsaksın. Biz de seni tutsak yapan, sana sanal özgürlük yok dedirten, o güçle de mücadele ediyoruz. Seni de seni konuşturmanı yok ederek, seni de senin yapını da, bölücülerini ve uzantılarını da özgürleştirmeye çalışıyoruz. Çok derin bir iş, çok kapsamlı bir iş.³¹

Bu argümanın çılgınlığı, iktidarın hukuk düzeninin “deli” önvarsayımlarına işaret eder. **İlk öncülü** çok basit: **Toplumda özgürlük olmadığını iddia ettiğin için, yani sahip olmadığın bir şeyden yoksun kalamayacağın için özgürlüğün elinden alındığında da şikayet edemezsin.** Daha ilginç olan **ikinci öncüle** göre mevcut hukuk düzeni özgürlük düzeni olduğu için ona isyan edenler fiilen köleleşmiş ve kendi özgürlüklerini kabul etmekten aciz kimselerdir - toplumsal özgürlük alanını kabul etme temel özgürlüğünden mahrum kalmış kimseler. Dolayısıyla polis seni tutukladığında ve **“perişan ettiğinde”** aslında seni özgürleştirir, kendine dayattığın kölelikten seni kurtarır. Böylece şüpheli isyancıları tutuklamak ve işkence yapmak metafizik bir onurla taçlanan **“çok derin, çok kapsamlı bir iş”** haline gelir.

Bu mantık silsilesi ilkel bir bilgeliğe dayansa da her şeye rağmen bir hakikat kırıntısı da taşımakta. Özgürlüğü kısıtlayarak özgürlük alanı açan toplumsal düzenin dışında herhangi bir

³¹Bu referansı Işık Barış Fidaner’e (İstanbul) borçluyum.

özgürlük yoktur tabii ki. Ama bu hakikat kırıntısı, güçlü bir karşıt argüman da sunar:

Özgürlüğümüzün kurumsal sınırları tam da özgürlüğümüzün biçimi olduğu için, bu sınırın nasıl yapılandırıldığı, hangi somut biçimi aldığı önemlidir. İktidardakilerin oyunu -Türk felsefi polisinin örneklediği gibi- kendi belirledikleri özgürlük sınırını özgürlüğün biçimi olarak sunmaktır, böylece kendilerine karşı herhangi bir mücadele topluma karşı mücadele halini alır. [sh:108-110]

**

Ayn Rand Romanlarında Neyi Demek İstedi?

Ayn Rand'ın romanları arasında (sürpriz olabilir ama) bir gezinti bize bu noktayı açıklamak için faydalı olabilir. Rand'ın iki romanının dünyasında gerçek mücadele, itici güçler ve itici güçlerin üretici dahiliklerine bel bağlayan ikinci-el kalabalığı arasındaki mücadele değildir. Aksine, gerçek mücadele bizzat itici güçler arasındadır, salt dürtü olan itici güçle kendini yok etmeye dönük ölümcül bir diyalekteğe yakalanmış potansiyel itici güç olan histerik partner arasındaki (cinsellikli) gerilimdedir (*Hayatın Kaynağı'nda* Roark ve Dominique arasında, *Atlas Silkindi'de* John Galt ve Dagny arasında). *Atlas Silkindi'de* itici güç kişiliklerinden biri Dagny'e iticin gücün gerçek düşmanı ikinci-el kalabalığı değil Dagny'nin kendisi olduğunu söylediğinde, bunu harfi harfine anlamak lazım. Dagny de bunun farkındadır. İtici güç halk arasında görünmemeye başladığında, karanlık bir komlodan, onları geri çekilmeye zorlayan ve toplumsal yaşamı gitgide durduracak olan bir "muhrip"ten şüphelenir. **Henüz göremediği şey nihai düşmanı olarak adlandırdığı "muhrip" figürünün aslında onun Kurtarıcı figürü olduğudur. Histerik özne nihayetinde esaretine geri çekilerek "muhrip"i kendi Mesih'i olarak kabul ettiğinde sorun çözülür.**

Fakat neden bu böyledir? İkinci-ellerin kendileri ontolojik bir tutarlılığa sahip değildir, bu nedenle çözüm bulmanın anahtarı onlardan kopmak değil, onlar için çalışan yaratıcı itici güçlerin zincirini kırmaktır. Bu zincir kırıldığında, ikinci ellerin gücü kendi içine çözülecektir. Bir itici gücü var olan sapkın düzene bağlayan zincir onun üretici dahiliğine kendi bağıllığından başka bir şey değildir: Bir itici güç, sadece yaratmaya devam edebilmek için kendine karşı çalışan gücü bile beslemek gibi son derece küçük düşürücü fiiller de dahil, her türlü bedeli ödemeye hazırdır.

Histerikleşmiş itici gücün mutlaka göğüslemesi gereken şey temel varoluşçu farksızlıktır, artık ikinci-ellerin şantajının esiri olmamalıdır, onun her şeyi olan, varlığının katı çekirdeğinden vazgeçmeye hazır olmalıdır, "dünyanın sonu"nu, onun devamını sağlayan enerji akışının askıya alınmasını kabul etmelidir. Her şeyi kazanmak için her şeyi kaybetmenin sıfır noktasına gitmeye hazır olmalıdır.³²

--

Ayn Rand'ın da anladığı gibi, gerçek bir değişiklik istiyorsak kendi kaygılarımız ve umursadıklarımız düşmanımızdır. **Sistemin atıllığına karşı küçük savaşlar vermek, orada burada bir şeyleri düzeltmeye çalışmaktan vazgeçmek, bunun yerine gelecek büyük savaş için alanı hazırlamak lazım.** Mutlak'ın bakış açısına ulaşmak çok kolay; sadece bütünlüğün (genelde estetikleşmiş) konumuna geri çekilmeli, tıpkı *Aslan* Kraldaki şu popüler şarkıdaki gibi (sözler Tim Rice):

³² Burada Rand'ı mitsel "başarılar" tarafından değil sisteme direnen ve kurallarını ihlal ederek sistemin geçerli olmasını sağlayan "içkin ihlalciler" denilebilecek kişilerin yaptığı bir grevi hayal edebiliriz. Mesela bugünün Küba'sında aktivitelerini askıya alan karaborsacıları düşünün, ihtimal o ki ekonomik sistem birkaç hafta içinde çöker. Bunun benzeri Batılı ülkelerde "kuralına göre çalışmak" greviyle olabilir. Gümrük ya da sağlık servislerindeki gibi hassas görevlerdeki kamu çalışanları sadece yapılması gerekeni harfiyen uygulamasalar sistemi bizzat durma noktasına getirirler.

O bir Yaşam Döngüsü
Hepimizi hareket ettiren
Çaresizlik ve umutla
İnanç ve aşkla
Yerimizi bulana kadar çözüm yolunda
Tam içinde Döngünün
Yaşamın Döngüsünün

Şarkıyı söyleyen tabii ki Aslanlardı. Yaşam büyük bir döngü, biz zebra ları yeriz, zebra lar da çimenleri; ama öldüğümüzde toprağa döneriz, çimenleri besleriz ve döngü tamamlanır - bu, tepede olanlar için düşünülebilecek en iyi mesajdır. Önemli nokta böylesi bir “bilgelige” politik anlam kazandırmaktır. Bu yalın bir geri çekilme ya da radikal bir eyleme koşul olarak geri çekilme midir?³³ Tabii ki yaşam daima bir çember oluşturur fakat buna rağmen (bazen) onun hiyerarşisinde yükselme ya da inme değildir, çemberin kendisini değiştirmek de mümkündür. Burada Mutlak’ın görüşünden vazgeçen ve lokal bir mücadeleye girmiş fani bir failin radikal “eleştirel” duruşunu benimseyen İsa’nın izinden gitmeliyiz, çünkü o Mutlak’ın kendisinin paradoksudur. İsa’nın duruş son derece Hegelcidir, Hegel’in temel savı şudur: Bir Mutlak kendini “sonlulaştıracak” kadar, sonlu bir özne olarak davranacak kadar güçlüdür.

Başka bir şekilde söylenirse Mutlak’ın görüşüne düşünümsel bir geri çekiliş eylemsizliğe gerilemeyi getirmez, radikal değişikliğe alan açar. Asıl mesele Kader’e direnmek (dolayısıyla ona rağmen başarmaya çalışmak - Oidipus’un anne-babası gibi, Bağdat’tan Samara’ya kaçan hizmetçi gibi) değil, Kader’in kendisini, onun temel koordinatlarını değiştirmektir. Jean-Luc Godard vaktiyle şöyle bir motto önermişti: “*Ne change rien pour que tout soit different*” (Her şey farklı olsun istiyorsan hiçbir şeyi değiştirme), “*bazı şeyler mutlaka değiştirilmelidir ki her şey aynı kalsın*”ın terse çevrilmiş hali. Sistemin devamı için sürekli bir kendini yenilemeye ihtiyacı olan geç kapitalist dinamik gibi bazı politik kümelenmelerde herhangi bir şeyin değişmesini reddedenler aslında gerçek bir değişimin failleridir; onlar tam da değişim ilkesinde etkin bir değişime neden olurlar. [sh:142-143]

**

Kuvvetliler Mistikleride Kullanırlar.

Tom Holland’ın *Pers Ateşindeki* kapak yazısı şöyle: “İÖ beşinci yüzyılda küresel bir süpergüç terörist olarak kabul edilen iki devlete düzen ve doğruyu getirmekte kararlıydı. Süpergüç İran’dı, hırs, altın ve insan sayısı olarak kıyaslanamayacak kadar zengindi. Terörist devletler ise fakir ve dağlık, Yunanistan’ın ekzantrik ve geri şehirleri Atina ile Sparta’ydı.”³⁴

300 Spartalı (Filminin) sonuna doğru bir program niteliğindeki açıklama Yunanların gündemini “**mistisizm ve despotluğun hakimiyetine karşı, aydınlık bir geleceğe doğru**” diye tanımlıyor. Özgürlük ve aklın yönetiminde olduğu belirtilen bu gelecek en basitinden bir Aydınlanma programına benzer - üstelik Komünist bir salvoyla! Ayrıca filmin başında Leonidas’ın “**kâhinlerin**” mesajını haklı olarak reddettiğini unutmayalım: *Perslere karşı askeri harekâtı tanrıların yasakladığını söylemişlerdi. Daha sonra öğreneceğimiz gibi, ilahi mesajı güya trans halinde alan “kâhinler” aslında Persler tarafından satın alınmıştır. Tıpkı 1959’da Dalai Lama’ya Tibet’i terk etmesi mesajını ileten Tibetli “kâhin”in, bugün öğrendiğimiz kadarıyla, CIA’den maaş almış olması gibi!* [sh:158]

**

Saklı Tanrı

Pascalci *deus absconditus* mevzusunu, yani ancak onu arayanlara, bu arayışa gönül verenlere görünen “saklı tanrı” temasını hatırlayalım:

³³ *Yaşam Güzeldir* filmini biraz değiştirmeyi, babanın bunun benzeri bir şarkıyı oğluna okuduğunu hayal edebilir miyiz? “Naziler bizi burada öldürüyorlar, ama oğlum görebilmen gerekir, bütün bunlar daha büyük bir Yaşam Çemberi’nin parçası: Nazilerin kendileri ölecek ve çimenler için gübre olacak, ardından inekler tarafından yenecekler, inekler kesilecek ve etlerini börek yapıp yi’ yeyeğiz.”

³⁴ Tom Holland, *Persian Fire*, New York: Doubleday 2006.

Tanrı insanları kurtarmaya ve onu arayanlara koruyuculuğunu vermeye çok isteklidir. Fakat insanlar kendilerini buna layık görmezler.

*Tanrı bazılarını reddetmekte haklıdır: İkna olmadıkları için, diğerlerine gösterdiği şefkatten paylarına bir şey düşmez. En katılaştırmış olanların inadını yenmek isteseydi, Kendini onlara öylesine açıkça gösterirdi ki, O'nun varlığının hakikatinden şüpheye düşemezlerdi, tıpkı ölümlerin tekrar dirileceği ve körlerin O'nu göreceği, doğanın öylesi bir şiddetle çırpınacağı ve fırtınaların olacağı mahşer gününde görüneceği gibi. Bu haliyle değil, bağışlayıcı İsa'nın gelişiyle görünmek istedi O, çünkü çoğu O'nun bağışını kendilerine yakışmaz bulacaktı, O da onları istemedikleri bu güzellikten mahrum bırakmak istedi. Dolayısıyla açıkça yüce bir tavırla ve bütün insanları ikna edecek biçimde görünmesi doğru değildi, ama canı gönülden **O'nu arayanların da bilemeyeceği bir saklılıkla gelmesi de doğru değildi.** Tanrı, bu insanların kendini tanıyabilmesini istedi, dolayısıyla tüm kalpleriyle O'nu arayanlara açıkça görünmek ve tüm kalpleriyle Kendinden kaçanlardan saklı olmak istedi. Haliyle kendine ilişkin bilgiyi öylesine düzenledi ki işaretlerini Kendini arayanlara görünür, aramayanlara görünmez kıldı. Görme arzusunda olanlar için yeterince ışık vardır, tersi düdümdakilere ise yeterince belirsizlik. (Pensees, 430)*

Tanrı bize bu işaretleri mucizeler kılığında sunar, bu nedenle onlar ışık ve karanlık karışımıdır: Mucizeler herkese değil sadece inananlara görünür - şüpheci inananlar (on sekizinci yüzyıldaki yaygın ahlaksızlar anlamının aksine on yedinci yüzyıldaki tipik anlamıyla "libertins" [serbest-meşrepler] der Pascal) onları doğal fenomenler olarak, inananları da hurafelerin kurbanları olarak görüp kolayca reddedebilirler. Dolayısıyla Pascal açıkça bir çeşit hermenötik çemberi kabul eder. Bu çember, mucizelerle "doktrincin (Kilise öğretisi) birbirine bağımlılığıdır: **"Kural: Doktrini mucizelerle, mucizeleri doktrinle değerlendirmeliyiz. İkisi de doğru, çelişki de içermiyorlar."** (Pensees, 842) Belki Kant'ın akıl ile sezgi arasındaki ilişkiye dair formülünü buraya uygulayabiliriz: Mucizesiz doktrin steril ve etkisizdir; doktrinsiz mucizeler kör ve anlamsızdır. Karşılıklı bağımlılıkları, haliyle simetrik değildir. "Mucizeler doktrin içindir, doktrin mucizeler için değil." Badiou'nun terimleriyle, "mucize" Pascal'ın Olay'a verdiği isimdir; imkânsız Gerçek'in sıradan gerçekliğimiz içine zorla girmesidir. Nedensellik bağıni anlık olarak askıya alır, fakat sadece ilişkilendirilmiş öznel duruşu olanlar, "görme arzusu" olan öznelere gerçekten bir mucizeyi teşhis edebilirler.³ [sh:169-170]

**

Gelecek için

Protestolar ve başkaldırıları dünyanın her yanına yayılıyor - fakat ilginçtir, bu olaylara herhangi bir tutarlı **Sol cevap verilebilmiş değil, bu kaotik direniş adalarını pozitif bir toplumsal değışiklik programına yerleştirecek herhangi bir proje yok:**

"Bugünün birbirine kenetli küresel düzeninde ne zaman bir ulusal ekonomi krize girse -hiç gülünmeyecek şekilde- "tek ülkede sosyalizm" hakkında, hatta "kısmen ayırık yarı-ulus-devletin finanssız-sermaye-odaklı kapitalizmi" hakkında kimin söyleyecek neyi var?"

T. J. Clark bu eylem kabiliyetsizliğinin sebebini Solun "gelecekçiliğinde, radikal özgürlük geleceğine yöneliminde bulur; bu saplantı sebebiyle Sol **"zamanını facia ve kurtuluş işaretlerini bulmak için şimdinin iç işleyişini araştırmaya harcaması gerektiği düşüncesi"** ile felç olmuştur, yani umudunu **"imparatorun mezarından çıkıp yürümek için bekleyen bir takım terracotta askerlerine"** bağlamaya devam etmektedir.

Göründüğü kadarıyla gerçek bir politik Olay'ın gerçekten olabilirliğini baltalayan bu basitleştirilmiş kasvetli görüşte bir parça hakikat olduğunu itiraf etmeliyiz: Belki de o Büyük Uyanış mitinden bilfiil vazgeçmek gerekir - (eski işçi sınıfı değilse, öyleyse) mülksüzlerin, çoklukların ya da her ne ise yeni bir ittifakının güçlerini bir araya getireceği ve kesin sonuca götüren bir müdahaleye hükmedeceği moment. Peki, kıyamet beklentisi böylesi bir duruşu kökten reddedersek ne olur? Clark trajik bir (toplumsal) yaşam görüşünün kabul edilmesi gerektiği sonucuna varır: (muhteşem aydınlık) bir gelecek yoktur. Acının, kötünün ve şiddetin "kaplanı" burada kalıcıdır, böyle koşullarda tek anlaşılabilir politika, canavarı durdurmaya çalışan ılımlılık politikasıdır: **"adım adım, başarısızlık üstüne"**

başarısızlıkla, bizzat kaplanın saldırmasını önlemeye yönelik bir politika gelmiş geçmiş en ılımlı ve en devrimci politika olabilir.” Yine, bu önerideki doğruluk payı, sık sık, stratejik olarak iyi konumlanmış sahil bir “ılımlı” talebin küresel bir değişimi ateşleyebileceğidir - Gorbaçov’un Sovyetler Birliği’ni iyileştirmek için “ılımlı” çabasının dağılmayla sonuçlandığını hatırlayalım.

Peki bütün söyleyeceğimiz (ve yapacağımız) bu mu?

“**Gelecek**” için İngilizcede doğru düzgün açıklanamayan iki Fransızca kelime var: *futur* ve *avenir*. *Futur* şimdinin devamı olarak “gelecek”e, halihazırda var olan eğilimlerin tam gerçekleşmesine tekabül ederken, *avenir* ise daha radikal bir kırılma, şimdiyle bir devamsızlığı işaret eder - *avenir* sadece olacak olan değil, gelmesi gerektir. Diyelim ki bugünün kıyametvari küresel durumunda, geleceğin nihai ufku, Jean-Pierre Dupuy’ün verdiği adla distopyacı “sabit nokta”, ekolojik kırılmanın, küresel ekonominin ve toplumsal kaosun sıfır-noktasıdır - sonsuza değin ertelenmiş olsa bile sıfır noktası -kendi haline bırakılmış- gerçekliğimizin kendisine yöneldiği sanal “çekim merkezi”dir.

Bu ayrıma dayanarak, Marx’la ilgili (aynı zamanda yirminci yüzyıl Soluyla ilgili) bir problemi görebiliriz. **Problem, Marx’ın Komünist rüyalarında çok ütopyacı olması değil, Komünizminin fazlasıyla “gelecekçi” olmasıydı.** Marx’ın Plato için yazdığı satırlar (Plato’nun *Devlet’i* bir ütopya değildi, var olan Antik Yunan toplumunun idealize edilmiş bir imgesiydi) Marx’ın kendisi için de geçerlidir: Onun Komünizm olarak algıladığı kapitalizmin idealize imgesi, kapitalizmsiz kapitalizmdi, yani kâr ve sömürü olmadan yaygınlaşmış kendini-yeniden-üretme. Bu sebeple Marx’tan Hegel’e ve Hegel’in toplumsal süreçlerle ilgili “trajik” görüşüne dönmemiz gerekir: bu görüşte bize hiçbir gizli teleoloji yol göstermez, her müdahale bir bilinmeze sıçrayıştır, sonuç hep beklentilerimizi bozar. ***Emin olabileceğimiz tek şey şu:***

Var olan sistem kendini sonsuza kadar yeniden üretmez.

Peşinden her ne gelecekse, o da “bizim geleceğimiz” olmayacak.

Orta Doğu’da yeni bir savaş, ekonomik kaos ya da olağanüstü bir çevre felaketi başımızdaki belanın temel koordinatlarını hızla değiştirebilir.

Bu açıklığı olduğu gibi kabul etmemiz, gelecekte belirsiz işaretlerden başka bir şeyle kendimizi yönlendirmememiz gerekir. [sh:174-175]

Kaynak:

Slavoj Žižek, Tehlikeli Rüyalar Görme Yılı, trc: Mehmet ÖZNUR-Barış ÖZKUL, İngilizce orijinali “The Year of Dreaming Dangerously” Engure Yay. Ekim 2013, İstanbul

THE PERVERT'S GUIDE TO CİNEMA / Normdışı Olanlar İçin Sinema Rehberi (2006)

Filmleri okuyamayanlar, gerçek hayatı nasıl okuyabilir ki.
Slavoj Zizek'in muhteşem belgeselini izlemeniz gerekir.

Yönetmen: Sophie Fiennes

Ülke: İngiltere, Avusturya, Hollanda

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi: 17 Haziran 2006 (Avustralya)

Süre: 150 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Slavoj Zizek

Müzik: Brian Eno

Görüntü Yönetmeni: Remko Schnorr

Yapımcı: Sophie Fiennes, Ineke Kanters, Kees Kasander

Oyuncular: Slavoj Zizek

Çeviri: Dilek TUNALI

Özet

Filmin adı **The Pervert's Guide to Cinema, yani "Normdışı olanlar için Sinema Rehberi"**. Sinemanın en mutlak sapkın sanat biçimi olduğunu söyleyerek başlıyor Zizek sözlerine. Ve şöyle devam ediyor: **"Sinema size arzu ettiğiniz şeyi vermez, neyi arzu etmeniz gerektiğini söyler"**. Bahsettiği filmlerin setlerinin içinde yürüyerek, o filmlerden bize kesitler sunarak harika bir yolculuğa çıkarıyor Zizek bizi.

Belgesel Metni

Bizim için problem olan 'Arzularımızın doyurulması ya da doyurulmaması' değildir. Asıl problem arzu ettiğimiz şeyi şu an nasıl elde ettiğimizdir. İnsanın arzularıyla ilgili olan hiç bir şey doğal ve spontan değildir. Arzularımız yapaydır.(taklittir) Arzu etmek için eğitiliriz. Sinema en önemli ayartıcı sanattır. Sinema size neyi arzu edeceğinizi sağlamaz. Sinema nasıl arzu edeceğinizi anlatır.

Possessed filmi

- Evet, senden hoşlanıyorum Fakat bu yeterli değil

- Ah, unuttuyordum,

- Annen akşam yemeğine gelip gelemeyeceğimi sormuştu.

- Tamam.

- Gelirken dondurma al, olur mu?

- Tabii ki. Çukolatalı mı, vanilyalı mı?

- Çikolatalı.

- Peki. Possessed filminden izlediğimiz bu muhteşem bölüm, film ile birlikte sinemanın nasıl da büyülü bir sanat haline geldiğinin bir örneğidir. Filmde işçi sınıfına ait sıradan, sıkıcı küçük bir taşra kasabasında yaşayan genç kızımız kendisini aniden, büyülü sinemasal bir deneyimle gerçekliğin yeniden üretildiği bir konumda buluverir. Tren yoluna doğru yaklaşır. Tren yavaşça ilerlemektedir ve bu durum tıpkı gerçeklikte yaşandığı gibidir. O sadece ağır ağır ilerleyen bir trenin yanında durur- yani ekranın büyüsünü seyretmeye dalmış olan seyirciye dönüşür gibidir.

- İçki alır mısınız?

- Ah, durun gitmeyin. Trenin içine mi bakıyordunuz?

- Yanlış yerde duruyorsunuz . Gelip buradan bakın

Böylece tıpkı kadın kahramanın fantezi dünyasını yansıtır gibi, iç dünyasına ilişkin son derece sıradan ve gerçek bir sahne buluruz. Şöyle ki, tüm realite basit bir şekilde orada durmasına rağmen; tren, genç kız... **gerçekliğin bir parçası hem onun hem de seyirci olarak bizim algı sınırlarımız içinde olduğu halde bu büyülü aşama yükselirmiş gibi, perde genç kızın hayallerine dönüşür işte bu sinema sanatının en saf halidir.**

Matrix 1999

- Bu senin son şansın. Bundan sonra, geriye dönüş yok. Mavi kapsülleri alırsan hikâyeye biter. Yatağında uyanırsın ve neye inanmak istersen ona inanırsın. Kırmızı kapsülleri alırsan bir Harikalar Dünyasında kalırsın ve ben de sana tavşan yuvasının ne kadar derine gidebileceğini gösteririm.

Fakat kırmızı ve mavi kapsüller arasındaki seçim gerçek anlamda illüzyon ve realite arasındaki seçim değildir. Tabii ki Matrix kurmaca için bir makinadır. Fakat bunlar halihazırda realitemizi inşa eden kurgulardır. Eğer gerçekliğinizi düzenleyen simgesel kurmacayı gerçekliğinizden atarsanız, gerçekliğin kendisini kaybedersiniz.

- Ben üçüncü kapsülü tercih ediyorum! Nedir üçüncü kapsül?

Kesinlikle fast-food tarzında, dinsel deneyimi destekleyen uyduruk doğaüstü bir kapsül değil tabii ki. İllüzyonun arkasına saklanan realiteyi algılamamı sağlayan bir kapsül değil de, realitenin içindeki illüzyonu kavramamı sağlayan bir kapsül Eğer bir şeylerin içi haz alınacak durumlarla doldurulmuşsa, son derece travmatikse ve son derece şiddetliyse bizim bütün bağlantı noktalarımızı paramparça ediyor. sonuç olarak bunu hikayeleştirmek zorundayız.

*****

The Birds-1963

Korku filmleri için ilk ipucu, aynı hikaye içinde olabildiğince az imgeyi korku unsuru olmadan korumaktır. Bu bize, filmin içindeki kötü kız düşüncesini verir. Şu an **Hitchcock'un 'Kuşlar' filmine** konu olan Bodega Koy'unun tam ortasındayız. 'Kuşlar', San Fransisco'da tanıştığı genç adama aşık olup onun ardından Bodega Koy'una gelen ve burada, aşık olduğu adamın annesiyle birlikte yaşadığını öğrenen sosyetik genç bir kızla ilgilidir. Tabii ki bu benim sorunum değil, fakat sen ne zaman bir genç kıza davet etsen...

- *annecim*

- *Evet?*

- *Melanie Daniels'le baş etmeyi becerebileceğimi düşünüyorum.*

- *Evet, neyi bildiğin ve neyi istediğin sürece Mitch.*

- *Ne istediğimi çok iyi biliyorum.*

Böylece anne ve oğul arasındaki kanbağına ilişkin standart bir karmaşıklık çıkar. Oğul sahiplenici annesi ve davetsiz misafir olan genç kız arasında bölünür.

- *Bunlara ne olmuş böyle?*

- *Bütün bu kuşlara ne olmuş?*

- *Kahveyi nerede içmek isterdin?*

- *Masada tatlım.*

- *Hadi Mitch acele edin. Eminim ki . Bayan Daniels yola çıkmak için acele ediyordur.*

- *Bu gece burada kalsan iyi olur Melanie. Üst katta boş bir odamız ve gerekli olan her şey var.*

- *'Kuşlar'la ilgili en önemli soru ve tabii ki son derece aptalca bir soru: Kuşlar'ın neden saldırıya geçtiğidir.*

- *Mitch?*

Kuşların, gerçekliğin doğal düzenlemesinin bir bölümü olduğunu söylemek yeterli olmaz. Aslında daha çok yabancı bir düzlem olarak, gerçekliği yırtıp içeriye zorla girmeleridir. Biz insanlar, gerçekliğin içine doğal bir şekilde doğmayız. Sosyal realitenin bu alanında yaşayan diğer insanlarla iletişim kuran normal bir insan gibi davranmamız için, bir çok şey simgesel düzene göre uygun bir şekilde yüklenmemiz gerekiyormuş gibi gerçekleşir. İşte bize uygun şekilde kurulmuş olan simgesel alan rahatsız edildiğinde, gerçeklik de bozuma uğrar.

Psikoanalitik formüle göre, kuşların saldırısının şiddeti açıkça seksüel ilişkiyi dışa patlayarak engellemeye çalışan maternal figürün ve maternal süpergonun engellemektir. Böylece kuşlar olgunlaşmamış bir ensest enerjisini simgelerler.

Ne yapıyorum ben böyle?

Özür dilerim, özür dilerim Şimdi hallettim. Tanrım, Melanie gibi düşünmeye başladım! Şu an ne düşündüğümü biliyor musunuz?

Mitch'in canına okumak istiyorum! İşte bu da tam düşündüğünüz şeydir Hayır, hayır. Özür dilerim. Şimdi yön sapmasıyla ilgili aniden oluşan kafa karışıklığını anladım.

Psycho-1960

- Bayan Bates?

Şu an 'Psycho'daki anne evinin bodrum katındayız. Burada asıl ilgi çekici olan, son derece iyi düzenlenmiş olan annenin evinde olayların üç aşamada gerçekleşmesidir; **birinci kat, zemin kat ve bodrum katı**. Sanki bu üç aşama, insanın subjektif durumunun üç aşamasını üretiyor.

Zemin kat egoyu temsil eder, Norman burada her ne kadar ele geçirilmiş olan normal egosundan kalan artıklarla, normal bir evlat gibi davranır. Üst kat, süperegodur. Yani maternal süpereo, çünkü ölü anne aslında bir süpereo figürüdür.

- Şimdi, anne . be ben şimdi bir şeyler getirmek için geliyorum

- Kusura bakma ama evlat, ,, bana emir vermeye kalkıştığında çok gülünç görünüyorsun.

- Anne, lütfen.

- Hayır, bu meyve kilerine hapsedilmemeliyim, Ha! Sence bir meyveye mi benziyorum?

Ve bodrum katı da id'i temsil eder. Yani yasadışı yönelimlerin rezervuarını. Daha sonra, filmin tam ortasında, Norman'ın annesini taşıdığı sahnede, bunu anlarız ya da başka bir deyişle, filmin sonunda annesinin mumyasını, iskeletini, cesedini, birinci kattan bodrum katına taşıdığında bu şekilde yorumlarız.

- Bir daha bunu yapma.

- Asla! Şimdi defol!

- Sana söyledim evlat, defol!

- Seni taşıyabilirim Anne.

Bu durum, Norman'ın annesini kendi zihninde psşik bir aracı olarak, süpereo'dan, id'e yerleştirmesi gibidir.

- Beni indir! Beni indir! Kendim yürüyebilirim.

Tabii ki bu halihazırda Freud tarafından ayrıntılı bir şekilde ele alınmış olan süpereo ve id'in derinden birbirine bağlı olduğunu anlatan eski bir derstir. Anne öncelikle otorite figürü olarak şikayetlerini duyurur.

"Bunu bana yapmaya nasıl cüret edersin?"

Utanmıyor musun?

Burası bir meyve kileri!"

Ve ardından anne birdenbire müstehcenleşir: **"Taze bir meyve gibi mi olduğumu düşünüyorsun?"** **Süpereo ahlaki bir aracı değildir, süpereo; imkansız taleplerini asla yerine getiremeyeceğimiz zaman doğal olarak bize gülen, bizimle dalga geçen ve bizi müstehcenlik aracılığıyla bombardımana tutan bir şeydir. Ona ne kadar itaat edersek, o bize kendimizi daha fazla suçlu hissettirir. Her zaman süperegonun medyumluğu içinde müstehcen deliye ait bir bölüm vardır.**

Duck Soup 1933

Psikanalizde insanlar arasındaki sıkı ilişkileri ele alan referansları her zaman buluruz. Örneğin, Marx Kardeşler'den üçü ; **Groucho, Chico, Harpo**. Şurası açıktır ki, içlerinde heyecan veren hiperaktivitesi ile en popüler olan Groucho'dur. Bu da süperegodur.

Evet, bununla bir çok yeri kapatabilirsiniz Yani, kendi üzerinizde bir çok yeri kapatabilirsiniz demek istedim. En iyisi onu söküp atmanız. Duyduğum kadarıyla onlar sizi çıkaracaklar ve bulunduğunuz yerde bir ofise kapatacaklar. Bir taksikle tüyebilirsiniz. Eğer taksi bulamazsanız, öfkenize atlayıp gidebilirsiniz. Geldiğimden beri konuşmayı kesmediniz

Chico; egoist, rasyonel ve her zaman egosunu hesaplar: Zaten bu da egodur.

- *Chicolini, sabrımı taşıyorsun. Eğer suçlu bulunursan vurulacaksın.*
- *İtiraz ediyorum.*
- *İtiraz mı ediyorsun?*
- *Hangi hakla?*
- *Hiç bir şey söylemek istemiyorum.*
- *İtiraz kabul edildi.*

Ve içlerinde en tuhaf olanı da, sessiz, konuşmayan arkadaş Harpo'dur. Freud, büyük taarruzların sessiz olduğunu söyler. Harpo konuşamaz, tabii ki bu onun id'idir.

Monkey is Business- 1931

- *Dostum kimsin sen?*
- *Benim odamda ne işin var?*
- *O benim partnerim, fakat konuşamıyor. Sağır ve dilsiz.*

İd tümüyle radikal bir belirsizliktir. Aslında Harpo karakteriyle ilgili olan tuhaf durum, çocukça bir masumiyet içinde olması, mutlu olmak için çocuklar gibi çabalaması, çocuklarla oyun oynaması vs.dir. Fakat daima, önceden var olan bir tür kötü saldırganlık tarafından ele geçirilmiştir. İşte bu mutlak ayartma ve mutlak masumiyet ilişkisi id'in ne olduğunu bize anlatır.

- *Çekil oradan!*
- *Bunun neden burada olduğunu biliyor musun?*
- *Koy onu yerine!*
- *Manyak!*
- *Yeter artık!*
- *Bunu kırmak mı istiyorsun?*
- *Tamam, bırakın!*

The Exorcist- 1973

- *Dr. Klein?*
- *Evet ben Dr. Klein'im, arkadaşım Dr. Tanney.*
- *Sizi aradıktan sonra herşey daha da kötüleşti. Üst kata çıkalım.*
- *Kasılmalar yeniden başladı mı?*
- *Evet, fakat şiddetlendi de.*
- *Size verdiğim ilacı ona içirdiniz mi?*

Ses, insan bedenine ait organik bir bölüm değildir. O, bedeninizin içinden bir yerlerden çıkıp gelir.

- Anne, lütfen!
- Ah anne lütfen, durdur onu!
- Çok acıtıyor, çok acıtıyor!
- Bir şeyler yapın doktor, Lütfen, yardım edin ona!

Ne zaman bir başka insanla konuşmaya kalksak, , daima küçük ölçüde bir vantrolog (karnından konuşan kimse), yabancı bir güçle yer değiştirmiş gibi elde eder.

- "Günahın oğlu ona kötülük etmek için daha güçlü ol."
- *Annen cehennemde alet yalıyor Karras! Seni sadakatsiz böcek!*

Hatırlayacağınız gibi filmin başında bu çok hoş bir genç kızdı. Nasıl da gördüğümüz gibi böyle bir canavara dönüştü?

Ele mi geçirildi?

Peki kim ele geçirdi onu?

Ses, içindeki kışkırtıcı boyutun sesi.

- "Tanrı'nın işaretini gör. Ve gitmiş ol kötü kuvvet.

Sesin travmatik boyutuyla ilgili yani sesin özgürce ortalıkta dolaşıp travmatik bir temsil yaratan, realitenin biçimini bozup kaygıyı ön plana çıkaran, ve o an için, korkutucu önem arzeden ilk film, 1931'de Almanya'da Fritz Lang'ın **'The Testament of Dr. Mabuse' (Dr. Mabuse'nin Vasiyetnamesi)** sıdır.

Bu odayı canlı terkedemeyeceksiniz. Canavar! Dur lütfen

Mabuse'yi filmin sonuna kadar göremeyiz. O sadece bir sestir.

Bu odayı canlı terkedemeyeceksiniz.

The Exorcist- 1973---'Alien' 1979

- "...kutsal ruhun, birliği için sonsuza kadar."
- Amen.

Asıl olan şu ki; bu genç kızın yanında neden iki rahibin bulunduğu ve kızın içindeki davetsiz misafirin diğer iki davetsiz misafiri nasıl defedeceği sorunudur. Bu sanki Ridley Scott'un **'Alien' 1979** indaki ünlü sahneyle kendini tekrar eder. Tam da beklediğimiz gibi, korkunç bir varlık, kötü bakışlı küçük bir hayvancık dışarıya zıplar.

Burada Freud tarafından libido olarak adlandırılan ve hayatın ötesinde de devam eden ölümsüz, sonsuz psişik enerjimiz ile kendi bedenimize ait ölümlü ve zayıf gerçekliğin arasında temel bir dengesizlik, boşluk söz konusudur.

The Exorcist- 1973

Bu sadece hayaletler tarafından ele geçirilme patolojisi değildir. Öğrenmemiz gereken ders ve filmlerin bizden uzaklaştırmaya çalıştığı şey asıl kendimizin birer 'Alien' olmasıdır. **Egomuz, kendi psişik aracımız, kendi bedenimizi denetim altına alarak çarpıtın bir aliendir. Hiç kimse sesinin travmatik boyutunun tam olarak farkında değildir insan sesi insana ait subjektifliğin derinliğini ifade eden göksel, yüce bir medyum gibi değildir, insana ait bu ses, yabancı bir davetsiz misafir gibidir.**

The Great Dictator- 1940

Hiç kimse Charlie Chaplin kadar bu durumun farkında olmamıştır. Chaplin, filminde iki kişiyi canlandırır: küçük Yahudi Berber ve onun kötü ikizi. Diktatör Hynkel yani Hitler. Musevi Berber, sessiz sinema figürlerinde gibi serseri, kopuk bir figürdür. Sessiz figürler aslında çizgi film karakterlerine

benzer. Ölümü bilmedikleri gibi cinselliği de bilmezler. Acı duymazlar. Tıpkı çizgi filmlerdeki kedi ve fare gibi egoistçe sözlü bir mücadeleye girerler. Onları yerlerinden kesip çıkardığınızda yeniden yaratabilirsiniz. Orada bir sonluluk, fanilik yoktur. O kötülüktür. Fakat bir anlamda rekabet edebileceğiniz, diğerini ittirebileceğiniz, düşünülmüş bir suç unsuru taşımayan naif, iyicil bir kötülük
Başka bir şekilde söyleyecek olursak, sesle ilgili içeriye, derin, suçlu ve suçluluk duyan dünyaya ait elde ettiğimiz şey onun karmaşık doğasıdır.

Bu filmdeki sorun sadece politik bir sorun değildir. Yani totaliter baskıdan, bu kötü kışkırtıcı güçten nasıl kurtulmak gerektiği olmamakla birlikte, son derece de biçimsel bir problemdir. Belki de asıl sorun, korkunç düzeydeki bu sesi nasıl def etmek gerektiği sorunudur. **Ya da, bu sesi kolay yoldan def edinceye kadar onu nasıl evcilleştirebileceğimiz, bu sesi her şeye rağmen aşk, insanlık ve benzeri durumları anlatmak için nasıl başka bir biçime dönüştüreceğimizdir.** . Alman polis (filmdeki) onun Hitler olduğunu ve büyük bir toplantı düzenlemesi gerektiğini düşünür.

- Üzgünüm ama hiç bir zaman bir imparator olmak istemedim.

-Bu benim işim değil. Kimseyi zaptetmek ya da yönetmek de istemedim. Eğer mümkünse, herkesi mutlu etmek isterdim Yahudi olan, olmayan, siyah, beyaz herkesi.

Biz hepimiz başkalarına yardım etmek isteriz. İnsan olmak işte böyle bir şey. Burada tabii ki sevgiye duyulan gereksinim üzerine, insanların birbirlerini anlamaları üzerine o önemli söylevini verirken, bir suçüstü yakalanma hatta çifte bir yakalanma gerçekleşir.

- Askerler, demokrasi adına gelin birleşelim!

İnsanlar alkışlarlar, tıpkı Hitler'i alkışladıkları gibi. Müzik bu muhteşem hümanist finale eşlik eder, **Wagner'in 'Lohengrin' operası bu uverturle aynıdır tıpkı**

Hitler'in tüm dünyayı elde etme konusunda gündüz düşlerinde gördüğü sahnede, yuvarlak balonla oynadığı müzikle aynıdır. Bu sahne müzik yoluyla son bir kurtarma olarak okunabilir, yani kötülüğün amaçlarına hizmet eden aynı müzik bu kez, kötülüğü azaltıp iyiliğe hizmet eder gibidir . ya da, ki çok daha belirsiz bir durum bağlamında da okunabileceğini düşünüyorum

Mulholland Çıkmazı -2002

Bizim içsel tutkumuzdan dışlanıncaya kadar müzik potansiyel olarak daima bir tehdittir. David Lynch'in Mulholland Çıkmazı filminde şu an bulunduğumuz tiyatro sahnesindeki kısa bölümde, mikrofونun gerisindeki kadın şarkı söylemektedir. Sonra bir bitkinlik ya da benzer bir şeyden dolayı kadın yere düşer. **Şarkı şaşkınlık verici bir şekilde devam etmektedir. Sonrasında derhal bunun bir playback olduğu anlaşılır.** Kafamızın karışmasına neden olan bu bir kaç saniyelik görüntüde, kısmen etkili olan özerk bir nesnenin kabusvari boyutuyla karşı karşıya geliriz.

Alice Harikalar Diyarında-1951

Alice Harikalar Diyarında'ki Cheshire Cat'in o iyi bilinen macerasında olduğu gibi, kedi ortadan kaybolduğunda bile sırtışı hala orada durmaktadır.

"Orada tek başıma olmadığımı dikkate almalısın ."

****

Death Drive (ölüm sürüşü)

Bu kısmi nesnelere, yani bedensiz organların durumuyla ilgili ilginç olan şey, Freud'un Death Drive (ölüm sürüşü) olarak adlandırdığı konuyla birleşir. İşte burada son derece dikkatli olmalıyız. Death Drive Budistçe bir erime, sonsuz bir barış için çabalama uğraşı falan değildir. Hayır! Death Drive daha çok karşıt olandır. **Death Drive boyutu Stephan King'in filmlerindeki korku kurmacasında ölümsüzlük boyutu olarak adlandırılan, yaşayan ölü ya da bir şekilde öldükten sonra bile geride yaşayan birşeylerin kaldığı, bir yolla devam ettiği, ortaya çıktığı, ortadan kaldıramadığınız, siz**

kestikçe daha fazla varolan ve bu şekilde devam eden bir şey gibidir. İşte bu kısmi nesnelere, bir tür şeytani ölümsüzlük boyutuyla ilgilidir.

The Red Shoes-1948

Burada benim için güzel bir örnek, Micheal Powell'in The Red Shoes filmindeki balerine ilişkin. dansa olan tutkusu, onu alıp götürülen bale ayakkabılarında maddileştirilmiştir. Burada ayakkabılar tam anlamıyla ölümsüz nesnelere dir.

The Great Dictator- 1940/Dr Strangelove-1964-

Belki de bu özerk kısmi nesneye ait olup da bu role uyum sağlayan beden keskin parçası, bir el hatta bir yumruk olabilir. Bu el havaya kalkmaktadır. Filmin tüm anlamı budur. **Hiç bir şey basit bir şekilde ona yabancı değildir. Orada onun dışında, son derece özde kalan bir şahsiyet vardır.**

Fight Club -1999

- Güvenlik mi?
- Ben Jack'in sırttan intikamıyım.
- Ah!
- Kahretsin ne yapıyorsun?
- Ah, acıttı.

Bu sahnede aslında ilişkin kimi gerici fantazilere ya da bir tür kıskırtılmış mazoşizmin tersine, derin bir özgürlük vardır. Ben buradayım, yumruğun olduğu tarafta. Herhalde özgürlük bu demek- düşmana karşı bir hareket yapmak için, öncelikle kendinize vurmak yani kendi içinizde sizi lidere köle olarak bağlayan koşullardan, böylesi bir borçtan öncelikle kendi içinizde kurtulmak vs. vs.

- Hayır! Lütfen dur!
- Ne yapıyorsun?
- Tanrım, hayır, lütfen hayır!
- Zannedersen bu benim Tyler'la yaptığım ilk dövüştü.

Bu noktada daima benim ve ikizim arasında bir savaş sürer.

- Orospu çocuğu!
- Kulağıma vurdu!
- Tanrım, tamam, özür dilerim!
- Oooo, aman tanrım!-Neden kulağıma ha?
- Kulağıma sikeyim.
- Hayır, bu çok iyiydi.
- Ahh, ahh! Bu benim ikiz bedenim gibidir, ancak kendimden içmiş edilmemiş haliyle

Dead Of Night-1945

İşte muhteşem bir İngiliz korku klasiği olan, Micheal Redgrave'in, kuklasını kıskanan bir vantroloğu oynadığı 'Dead Of Night'dan bir epizod (olay)

- Sakın heyecanlanma
- Sadece şaka yapıyorum
- Beni bilirsin
- Dur, gel buraya!
- Seni salak!
- Görevliler! Acele edin! Kapıyı açın.
- Çabuk.

Şiddetin patlak vermesiyle kuklasını parçalar, yere atar ve ardından filmin hemen hemen son sahnesinde onu hastanede kendine gelmeye, bilincini yeniden kazanmaya çalışırken görürüz. Önceleri sesi gırtlığında tıkanmış gibidir, sonra büyük bir gayretle konuşmayı başarır . ancak,kuklaya ait deforme olmuş yapay bir sesle

- Merhaba Sylvester.
- Seni bekliyordum.

Buradaki ders son derece açıktır. **Özerk kısmi nesneden kurtulmanın tek yolu, bu kısmi özerk nesnenin kendisi haline gelmektir.**

The Conversation-1974

- Hazır olduğunda haber ver.
- Hazırım.
- Bekle bir dakika. Eğer kafam karışık değilse sonra... Anahtarım nerede?
- Benimki burada tamam

Şu an tam da cinayetin işlendiği balkonda duruyorum yani 'The Conversation'un dramatik cinayet sahnesinin meydana geldiği yerde. Önümde duran vitray camdan özel dedektifi oynayan. **Gene Hackman** tarafından izlenen, kocanın cinayetinin işlendiği yerde. Dedektif yan odada duruyor. Özellikle tam da cinayeti görmeden önce, camdaki yarıktan balkonu gözetler. Duvardaki yarıktan birilerini izleyen meşhur Peeping Tom fıkrasını her hatırladığımızda olduğu gibi, hiçbir zaman duvarın iki tarafındaki realiteyle ilgilenmeyiz. . Dedektif, bir şey görmeden ya da bir şey görmeyi hayal etmeden önce tüm özel detektiflik donanımıyla dinlemeye çalışır, kulak misafiri olur. Peki onu böyle hareket etmeye iten şey nedir?

En azından potansiyel olarak bu kulak misafiri olma onu fantaziye, düşünmüş bir varlığı kafasında canlandırmaya iter

- Buna dayanamıyorum.
- Artık buna dayanamıyorum.
- Beni ağlatacaksın.
- Biliyorum tatlım, biliyorum, aynı durumdayım.
- Hayır, ağlama
- Söylediklerine ilişkin hiç bir fikrim yok.

Dedektif cinayete ilişkin sahneyi düşlemez, o kendisinin bu cinayete tanık olduğu sahneyi düşler.

- Seni seviyorum.

Temelde sinemasal bir perde gibi görünen etkili bir şekilde işlevsel olan bu bulanık camdan gördüğü şeyi, hayalinde canlandırma konusunda, duyduklarını cisimleştirici bir desteğe dönüştüren bedenlenmeye rağmen aslında bu bir sanrılama, umutsuz bir girişim gibi algılanmalıdır.

Blue Velvet-1986

- *Selam bebek*
- *Kapa çeneni!*
- *Baba diyeceksin bok kafalı!*
- *Burbonum nerede?*

David Lynch'in filminde, Dorothy'nin dairesi tüm ahlaki ve toplumsal engellerin askıya alınmış gibi görüldüğü ve herşeyin imkanı hale geldiği cehennemi mekanlardan biridir. Burada kendimize bile itiraf etmeye hazır olmadığımız düşük düzeyli mazoşistik seks, en derinindeki bölge ortaya çıkarılır. Bunlarla bir kaç yerde daha karşı karşıya getiriliriz.

- *Bacaklarını aç.*
- *Daha da aç.*
- *Şimdi göster onu bana.*
- *Yüzüme bakma kahrolası. Bu sahneyi hangi perspektiften izlemek gerekir?*

Bu sahneyi, kapının arkasına ya da tuvalete saklanmış küçük bir çocuğun izlediğini farzedin

- *Annecim!*

Anne ve babasının cinsel ilişkisine tanık olan küçük bir çocuğunki gibi... Henüz cinsel ilişkinin ne olduğunu, nasıl ilişkiye girildiğini bilmemektedir, tek bildiği o an bu derin tuhaf soluklar eşliğinde duyduklarıdır. sonra da neler olup bittiğini hayal etmeye çalışır. 'Blue Velvet'in en başında Geoffrey'in babasının kalp krizi geçirerek yere düştüğünü görürüz, böylece babaya ait otoritenin bir tutulma yaşadığına tanık oluruz.

- *Annecim!*
- *Annen seni seviyor Frank.*
- *Bebek d...zmek istiyor!*

Bu sahne Geoffrey'in düşlediği gibi, Dorothy ve Frank arasındaki bu vahşi paternal bağ bir ölçüde babaya ait gerçek otoriteyi dışarıda bırakan fantazmatik bir eklemelemedir.

- *Hadi, d züşmeye hazırlan!*
- *Bana öyle sikik bakma dedim!*

Frank sadece rol yapmaz, bir şeylerin üstünü örtmek için tuhaf bir şekilde el kol hareketleriyle, bağırarak ve benzeri hareketler yaparak bir şekilde oynar. Buradaki nokta kuşkusuz, yani ilk nokta, gizli gözlemciyi babanın iktidarsızlığını örtüp, iktidar sahibi olduğuna ikna etmek içindir; bu sahneyi okumanın ikinci yolu da, babanın oğlunu bir izleyici olarak, düzenlediği gülünç sahneyle, kendi gücüne ve aşırı-iktidarına, sahnenin tuhaf şekilde şiddet içeren gülünçlüğüne ikna etmek şeklindedir. Üçüncü yol ise Dorothy karakterine odaklanmaktır. Kuşkusuz bir çok feminist bu sahnede tıpkı Dorothy'e olduğu gibi, kadına karşı kullanılan, şiddet konusunu vurgulayacaktır. Bu durum tartışmasız şekilde zaten bu boyuttadır. Fakat bir şey var ki çok daha şok edici ve yoruma açık bir şekilde risk taşır. Asıl merkezi durum, yani bu sahnenin bütünündeki sorun, Dorothy'nin pasifliği olsaydı ne olurdu?

- *Bana böyle azdırcı bir şekilde bakma dedim!*

Dolayısıyla Frank'in yaptığı şey, bir anlamda umutsuz ve tuhaf bir durum olmasına karşın Dorothy'i etkileyecek ve ona yardım edecek bir girişim olsaydı, onu uyuşukluğundan kurtarıp hayatın içine çekmek için olsaydı, ne olurdu?

Yani eğer Frank illa birinin fantazisi olacaksa, Dorothy'nin olmalıdır. Bence, bu sahnenin tuhaf yansımasının izahı budur.

- Canlı ve hayatta kal bebek!

Sadece belirsizlik değil, söz ettiğimiz bu durum, üç merkezi nokta arasında gidip gelmektir. Sahnenin güçlü yankısının izahının böyle yapılacağını düşünüyorum.

Vertigo-1958

Bu da bize, benim için Vertigo filminin bütünündeki en güzel belki de en can alıcı sahne olan üçüncü bir örneği getirir. Vertigo. Duvardaki yarıktan Peeping Tom örneğindeki gibi gözlemleyen Scottie'nin sahnesini Scottie Madeleine'i **gizemli bir aralıktan, bir nevi belirsiz bir dünyadan röntgenlediği sırada**, Madeleine gerçekten oradaymış gibidir. **İşte bu hayal edilenin konumu yani fantazileştiren Bakış'tır.**

The Conversation-1974

Bakılan nesne tekrar dönüp bakışa ulaşıncaya kadar bir nokta, kör bir lekedir. Otelde cinayetin işlendiği odanın yanındaki odada bulunan ve durumdan kuşkulanan özel dedektif Gene Hackman, bu odaya girip tuvaleti kontrol eder. Banyodaki tuvalete geldiği zaman, Hitchcock'un bölgesinde olduğumuz çok açıktır. 'Psycho' da gergin, dolaylı bir takım diyalogların sürüp gittiğini biliyoruz. Ani bir hareketle, Psycho'daki katil Norman Bates'in annesinin rolünü sahiplenircesine, perdeyi açar, detaylıca kan izlerini hatta banyo deliğini kontrol eder. Bu banyo deliği kesinlikle . görünen bu nesnelere dışındadır. Çünkü, Psycho'da fadeout gözleri cansızlaştıran bir bakışa dönüşür. **Gözlerin ruhun penceresi olduğunu söyleriz, fakat ya gözün ardında bir ruh yoksa, eğer göz bizim algılamamızı sağlayan bir yarıksa, bu sadece ölümler dünyasına ait uçurumdur.**

Bu yarıktan baktığımızda, öte tarafta gizli güçlerin gösteri yaptığı bir karanlığı görürüz. Bu bir nevi Psycho'da da olduğu ve burada da Gene Hackman'ın hiçbirşey saptayamadığı türden bir durumdur. Şimdi beni cezbeden ilk noktaya, tuvalet deliğine dönelim. Dedektif sifonu çeker ve ardından korkunç bir şey meydana gelir.

Öğrendiğimiz ve deneyimlediğimiz ilk şeylerden biridir; tuvalet sifonunu çektiğimizde dışkılar bir şekilde kendi gerçekliğimizden çıkıp başka bir dünyaya doğru kaybolur, fenomenolojik (somut yaşantı) olarak algılasak başka bir ölü dünyaya, başka bir realiteye, yani başlangıçta kaotik olan bir realiteye doğru kaybolurlar... kuşkusuz asıl korkunç olan da sifonun çalışmaması durumunda bu nesnelere, bu kalıntıların, bu dışkısız kalıntıların farklı bir düzlemde çıkıp geri dönmesi olasılığıdır.

Psycho-1960 Trailer

- Banyo .

Hitchcock daima bu eşikle oyun oynar.

- Ortalıkta kan görmeliydin.

- Bütün her taraf kan içindeydi

- Yani, anlatması bile son derece korkunç

Benim için Psycho'da en etkileyici, en dokunaklı sahne, banyo cinayetinden sonra Norman Bates'in banyoyu temizlemeye çalıştığı sahnedir. Yeni yetişirken seyrettiğim bu filmde ne kadar da derinden etkilendiğimi çok net hatırlıyorum. Sadece yaklaşık olarak on dakika süren sahnenin . uzun olmasından ve bir sürü ayrıntıyı içermesinden değil, aynı zamanda özenle, dikkatle, titizlikle hazırlanmış bir sahne olmasından dolayı. Ve aynı zamanda da seyirci konumunda olan bizleri tanımladığı için. Bu sahnenin iş yapmaya, bir işi iyi yapmaya ancak yeni bir şeyleri yapılandırmak için değil de belki de işe en başından, sıfır noktasından başlayanlara ilişkin koyu ve kalıcı bir lekeyi temizlemekle ilgili bir doyum olduğunu düşünüyorum. Bu koyu lekeyi silmeye ilişkin çaba, bu, her an patlamaya hazır, kaotik alemin dışarıda bir yerde tutarak bizi içine çeker. Bu da zannedersen Hitchcock

400 Yazılar

filmlerinin bizde uyandırdığı katıksız duyarlılıktır. Gerçeklikte korkunç olan şeyler çok basit bir şekilde ortaya çıkmaz. Şeyler, gerçeklikte deneyimlediğimiz biçimiyle sağlam dokunun altı kazındığı zaman ortaya çıkarlar

The Birds-1963

Filmde kuşların atağa geçme nedenleri ve ilk kez ortaya çıktıkları an bence çok önemli. Bu kesinlikle Melanie'nin bu koyda ilerleyip karşıya geçtiği andır. Başlangıçta algılamamış olsak da, ortaya çıkan ilk kuş lekeye benzer bir tasarım biçiminde görünür. Düşlendiği zaman bir fantazi nesnesi yani içdünyaya ait olan bir nesne, bizim gündelik gerçekliğimizden içeriye girerken, bu realitenin karakterini çarpıtır, biçimini değiştirir. Bu da arzunun kendisini realiteye onun biçimini bozarak hangi şekilde kaydettiğine ilişkindir.

Arzu, realitenin yarasıdır.

Sinema sanatı arzuyla oyun oynamak için arzunun uyandırılmasından meydana gelir ama aynı zamanda arzuyu belli bir mesafede tutarak, onu evcilleştirerek ve hissedilir kılarak ortaya çıkarılır.

Bir seyirci olarak perdenin önüne oturup baktığımızda, görüntü gelmeden önceki ilk anı hatırlarsınız, bu siyah bir perdedir ve sonra ışık gelir. Yoksa biz de aslında o tuvalet deliğine gözümüzü dikip bir takım şeylerin oradan tekrar ortaya çıkmasını mı bekliyoruz?

Ya da, ekrandan görünen bu tuhaf manzaranın tüm büyü, halihazırda yaptığımız gibi o an aslında bir boku seyretmekte olduğumuzu bize göstermeye ve gerçeği gizlemeye çalışan, aldatıcı bir görüntü müdür?

Ongar'ın genç kadını, İşte oradadır, kim bir yılanbalığıyla çekici olabilir?

Sordular; 'Bir yılanbalığıyla yatmak nasıl bir şey?'

'Tıpkı bir erkekle yatmak gibi', 'Sadece biraz daha uzun erkekten'

*****

İnsanlar genellikle Freudian psikoanalizi herşeyin nedeninin cinsiyete bağlandığı gizli bir anlam taşıdığı biçiminde okurlar. Fakat Freud'un söylemek istediği bu değildir. Bence Freud tam da tersini söylemek istemiştir: daima yaptığımız ve düşündüğümüz herşeyin cinsellik için bir metafor olduğu anlamına gelmez.

Freudian soru; 'Bir şeyi yaparken ne düşünüyorsunuz?'dur.

İKİNCİ BÖLÜM

Seksüalitede sadece ben, partnerim ya da diğer çoğul partnerler yoktur Orada daima fantazmatik unsurlar mevcuttur. Orada mutlaka beni cinselliğin içine çekecek üçüncü bir element olması gerekir.

Eğer, ben küçük, küstah ve herkes tarafından bilinen talihsiz bir deneyim olsaydım, ne olurdu?

Bu ancak birinin cinsel ilişki sırasında diğerinin kendini aptal gibi hissedip bağlantıyı diğerine koparması biçiminde meydana gelir - tıpkı **'Tanrım, benim burada ne işim var?'** türünden bir şey. **Yani bu yinelemeli aptal hareketi neden yapıyorum?** tarzında bir durum. Bu tuhaf zaman dilimine ilişkin olarak bağlantıyı kopardığım anda realitede değişen hiç bir şey yoktur. **Bu sadece fantazmatik desteği kaybetmemdir.**

The Matrix-1999

Neo'nun matrix'e uyanıp aslında sıvıyla dolan ve tümüyle sizden çekilen bir enerji ile pasif bir nesneye dönüştüren sahte gerçeğe bağlanan bir kutunun içinde olduğunun farkına vardığı bu . dehşetli sahne en azından benim için müthiş bir çekiciliği, dayanılmaz gücü olan bir sahnedir Peki, matrix neden sizin enerjinizi istemektedir?

Belki de bu soruyu sormanın en uygun yöntemi bu soruyu ters yüz etmektir. Matrix'in bu enerjiye ihtiyacı olduğundan değil. Enerjinin Matrix'e . ihtiyacı olduğundandır. Öyle görünüyor ki, sözünü

ettiğimiz enerjinin libido olduğunu düşünüyorum, yani bizim mutluluğumuz olduğunu. **Neden libidomuz sahte gerçekliğe, bir fantazi evrenine ihtiyaç duyar?**

Neden ondan doğrudan bir şekilde zevk alamayız?

Bir seks partneri ya da benzeri bir şeyle?

Esas soru budur. **Neden bu gerçek olmayan ilaveye ihtiyaç duyarız?**

Libidomuz kendini hayatta tutabilmek için illüzyona ihtiyaç duyar.

Solaris-1972

Bilim kurgu filmlerindeki başlıca ilginç motif id makinasıdır. Yani bizden önce bizim içimizi, bütün rüyalarımızı, arzularımızı hatta suçlu duygularımızı doğrudan bir şekilde canlandıran, cisimleştiren bir sihir kapasitesine sahip olan bir nesne. Bu bilim kurgu filmleriyle ilgili uzun zamandır süren bir gelenektir. Fakat id makinasıyla ilgili bir film de Andrei Tarkovsky'nin Solaris'idir. Solaris, bir roket aracılığıyla yeni bulunmuş bir gezegen olan **Solaris'e keşif yapması için gönderilen Calvin isimdeki bir psikologla ilgilidir.** Uzay aracından tuhaf bilgiler gelir. Oraya gönderilen tüm bilim adamları delirmiştir ve Calvin orada neler olup bittiğini anlamıştır. **Bu gezegen sizin tüm derinliğinizi, travmalarınızı, rüyalarınızı, korkularınızı ve arzularınızı doğrudan bir şekilde canlandırma konusunda büyümlü bir yeteneğe sahiptir.** İç dünyanız daha çok içinizdeki uzaydır.

Filmin kahramanı bir sabah, yıllar önce intihar ederek ölmüş olan karısını bulur. Böylece kendi arzularının suçlu duyguları olduğunun çok fazla farkına varmaz. Kahramanımız orada intihar etmiş karısının klonuyla karşılaşır. Ona acımayla karışık bir sevgi duymasına rağmen, adamın tek derdi karısının klonundan nasıl kurtulması gerektiğidir. İşte bu da Solaris'i potansiyel olarak son derece hassas yapan bir şeydir Yani bizi kadının bu trajik duygusal konumuyla karşı karşıya bırakır. Karısı artık kendine ait olmadığını, kendiyi yoğun olmadığını bilincindedir.

Kendime ait hiçbir şey bilmiyorum bile.

Kimim ben?

Gözlerimi kapattığımda yüzümü bile hatırlamıyorum.

Örneğin, zihnindeki, kafasındaki derin boşlukların nedeni, sadece kocasının kendisi hakkında bildiği şeyi klonun da(kadının da)bilmesidir.

Kim olduğunu biliyor musun?

Herkes bilir.

Kadın sadece adamın canlandırdığı bir rüyadır. Ve kadının adama olan gerçek aşkı kendini silmek için yaptığı umutsuzca girişiminde ifade bulur. Zehiri içmek ya da benzeri bir şey yapmak kadının, kocasının bunu istediğini tahmin etmesi nedeniyle, sadece bu boşluğu temizlemek anlamındadır. Korkutucu değil mi?

Hiç bir zaman bu değişmez dirilişleri alışamadım! Gerçek bir kişiden kurtulmak buna nazaran daha kolaydır. Bir kadını ya da erkeği terk edebilirsiniz, bir kadını ya da erkeği öldürebilirsiniz, farketmez. Fakat bu hayaletimsi görünümünden kurtulmak çok daha zordur. O size bir gölge varlık gibi yapışıp kalır.

-Seni kızdırıyor muyum?

- Hayır. Yalan söylüyorsun!

- Bırak artık!

İğrenç görünüyor olmalıyım!

İşte burada en aşağılığından bir erkek mitolojisi elde ederiz **Kadının kendi başına 'hiç' olduğu ve ancak bir erkeğin canlandırdığı rüya olduğu düşüncesidir ya da radikal feminist söylemle erkeğin suçluluk düşüncesidir.**

Kadının varolması erkeğin kirli (karışık) rüyasıdır. Erkek rüyasını temizleyip bu kirli erkeksi fantazilerden kurtulursa, kadının da var olması sona erecektir. Filmin sonunda bir tür kutsal bir paylaşım, yeniden bir uzlaşma elde ederiz. Ama karısıyla değil, babasıyla...

Vertigo-1958

Hitchcock'un Vertigo'sunun nerede olduğunu biliyor musunuz?

- Öbür dilerim ne demek istiyorsunuz?

- Pardon, Hitchcock'un Vertigo filmi. Alfred Hitchcock'un. Olayın burada geçtiğini düşünüyorum.

- Ah, bu filmi bilmiyorsunuz.

- Belki de Şeyler çoğu kez aldatıcı olarak ortaya çıkar.

Otantik ve sahte olarak . Fakat kendi oyununuzda yakalanırsınız. İşte bu Vertigo'nun gerçek trajedisidir. Bu kendi yollarında olan biri kadın diğeri erkek iki kişinin, ortaya çıkma(görünme) üzerine oynadıkları kendi oyunlarında yakalanmalarına ilişkin bir hikayedir.

Her ikisi için de, yani hem Madelain e hem de Scottie için, görüntü (ortaya çıkma), gerçekliği mağlup etmiştir. Vertigo'nun hikayesi nedir?

Bu patolojik anlamda yükseklik korkusu olan ve kariyerini etkileyen emekli bir polisin hikâyesidir. Sonra eski bir arkadaşı ona, filmde Kim Novak'ın oynadığı güzel karısını takip etmek için para verir. Güzel eş, çok önceden ölmüş olan İspanyol Güzeli Carlotta Valdés'in hayaleti tarafından gizemli bir şekilde ele geçirilmiştir. Her ikisi de birbirlerine aşık olurlar ve güzel eş kendini öldürür. Vertigo'nun ilk bölümü Madelain'in intiharıyla birlikte olması gerektiği kadar paramparça edici değildir. Bu gerçekten dehşetli bir durum olsa da bu büyük kaybın içindeki ideal devam etmektedir. **Ölümcül (Fatal) kadın düşüncesi sizi çepeçevre sarar.** Her halükarda ilginç bir imge olan bu fatal kadının erkeğin ölümünü simgelemesinin nedeni nedir?

Güzelliğin cazibesi daima karabasanı örtmeye çalışan bir yoldur. Tıpkı bu cazibeli yaratıcılık düşüncesindeki gibi eğer ona daha da yaklaşırsanız(kadına) çürümeye başlayan bir dışkıyı, her tarafta kurtların kaynadığını görürsünüz. **Son uçurum aslında maddi uçurum değildir. Asıl uçurum diğer kişinin de ölmesidir.** Filozofların dünyanın gece halini tanımladıkları gibi. Tıpkı kadının ya da erkeğin gözlerinde bir diğer kişiyi gördüğün zaman işte uçurum oradadır. Bu tam anlamıyla bizi de içine alan bir sarmaldır. Scotty yıkılmış ve yalnız bir haldedir, kadını unutamamaktadır, tüm şehri dolaşıp bu ölmüş kadına benzer bir kadınla karşılaşmayı hayal eder . Bazen sıradan, hatta şirret ve basit kadınlar bulur. Hikâyenin bu noktasında Marx Kardeşler'in esprili cümleleri akla gelir: **'Bu adam bir ahmak gibi davranıyor, ahmakça hareket ediyor.'** Bu sizi kandırmamalı. Bu adam tam bir ahmaktır. Son bulduğu kadın Madelaine'e benzer, onun gibi davranır, ölümcül bir güzeldir. Bu kadının Madelaine olduğunu anlarız. Scotty'yi kiralayan eski arkadaşının aynı zamanda şeytani bir planla gerçek

Madelaine'i öldürüp yerine geçmesi için Judy adındaki bu kadını da kiralayıp onun kaderini üstlendiğini anlarız.

- Birbirimizi daha sık görebiliriz.

- Neden?

Sana onu hatırlattığım için mi?

Bu hiç de nazik değil.

Bu kısa sahne aslında bize bütün filme ilişkin ipucunu verir. Burada Madeilane'in hatta Judy'nin tüm bu trajik gerilim içindeki özdeşliğini görürüz. Bu durum, Madelain'in Ernie'nin restaurantındaki diğer profilini ilginç hale getiren bir karanlık fon yaratır. Scotty çok utanır, ona doğrudan bakmaya çekinir. Sanki bu, Scotty'nin rüyalarını dolduran bir şeydir. Scotty için kadının gerçekliğinden daha da gerçek olan şey kadının arkasında durmaktadır.

- Bu da çok nazik bir davranış değil.

- Ben sadece seninle olabildiğim kadar bir arada olmak istiyorum Judy.

Kadının yüzünü gördüğümüzde, bu yüz aslında bir bütün değildir. Bu sadece yüze ait bir bölümdür. Bunun gerisi ise boşluktur, hiçliktir. Ve tabii ki biz doğaçlama bir şekilde o boşluğu insana ait zenginlik üstüne kurulu olan fantezilerimiz olmadan doldurmaya çalışırız. Gerçeklikten geriye kalan boşluğu görmek aslında subjektif olanı görmek gibidir. Subjektif olanla karşı karşıya gelmek aslında dişil olanla karşı karşıya gelmektir. **Kadın bir subjedir. Erkeklik de taklittir. Erkeklik, subjektifliğin son derece radikal olan kabusvari boyutundan kaçıştır**

- *Scotty ne yapıyorsun?*
- *Sana yakışacak bir şeyler satın almaya çalışıyorum.*
- *Denediği ikinci kıyafeti beğenmiştim.*
- *Ve işte bu, harika bir şey.*
- *Bunların hiçbirisi değil. Sanırım 'yakışan'dan ne demek istediğinizi anladım. Bir süre önce böyle bir şeyler vardı. İzin verirseniz bakayım. O modelden hala elimizde olduğunu düşünüyorum.*
- *Teşekkür ederim.*
- *Benim için aslında ona yakışan bir şey bakıyorsun.*
- *Benim onun gibi giyinmemi istiyorsun.*
- *Judy, sadece hoş görünmeni istiyorum.*
- *Hangi takımın sende iyi duracağını biliyorum.*
- *Hayır, istemiyorum.*
- *Judy.*
- *Judy, Bu seni son derece değiştirebilir.*
- *Bir dakika görmek istiyorum .*
- *Hayır, giysi falan istemiyorum. Sadece buradan çıkmak istiyorum.*
- *Judy, lütfen bunu benim için dene.*
- *Evet işte buldum. Evet, işte bu.*
- *Eminim. Judy,*

Madelaine'in tarzında giyinip ortaya çıktığında, bu tıpkı bir fantezinin gerçekleşmiş olması gibidir. **Ve tabii ki biz de fantezinin gerçekleşmesine ilişkin mükemmel bir isim bulmuş buluruz. Buna kabus diyebiliriz. Fantazinin gerçekleşmesi, ne demektir bu?**

Bu tabii ki daima uç noktadaki şiddet yoluyla sürdürülen bir şeydir. Bu noktada Scotty'nin şiddeti, sıradan bir kızı yeniden giydirerek, vahşi bir şekilde onun tarzını değiştirerek, Judy'i, Madelaine haline getirmektir. Gerçek anlamda bir küçük düşürme yöntemidir. **Yani aynı zamanda kadının arzusunun küçük düşürülmesidir. Bu durum ona sahip olmayı tasarlamak, onu arzulamak, onunla cinsel ilişkiye girmek gibidir.** Scotty onu ölü bir kadının yerine geçirerek mahcup etmiştir. Bu tam anlamıyla erkeğin libidinal ekonomisi türünden bir şeydir. Başka sözcüklerle anlatmak gerekirse, eski bir deyiş **'en iyi kadın, ölü kadındır.'** der. Scotty tam olarak ondan etkilenmemiştir. Fakat bütün bir sahne boyunca etrafına bakınır, ve fantazmatik göstergenin hala orada olup olmadığını kontrol eder. İşte bu noktada, realite fantazi ile dopdoluyken, Scotty en sonunda uzun süredir ertelediği cinsel ilişkiyi canlandırmayı başarabilir. **Bu şiddetin sonucunda Fantazi ve realite arasında mükemmel bir ilişki kurulur.** Bir tür kısa devre.

Mulholland Çıkması -2002

Lynch'in filmlerinde karanlık gerçek bir karanlıktır. **Aydınlık ise gerçekten kör edici bir aydınlık. Yangın gerçekten yakar, çok sıcaktır.**

Wild At Heart -1990

Bunlar şiddetin de ötesindeki tensel zevklere ait anlardır. Bu tıpkı, perdede olup bitenlerin, korkutucu bir şekilde perdeden dışarı fırlayıp bize ulaşarak bizi içine doğru çekmesi gibidir. Fantazi dünyası, yani kurgusal anlatı alanı son derece şiddetlenerek biz seyircilere ulaştığında, bu durum aslında kendimizi, mesafemizi kaybetmemiz anlamına gelir. İşte bu da, Lynch'in dünyasına uygun bir gerilim tarzıdır.

Mulholland Çıkmazı -2002

Eğer yakından bakarsanız Lynch'in güzelliği, asla net olmamasıdır. Yani orada gerçekten rahatsız eden vahşi bir gerçek var mıdır?

Ya da bu bizim fantazimiz midir?

Blue Velvet-1986

David Lynch'in Blue Velvet'inin başında küçük, idolik bir Amerikan kasabası görürüz. Beyaz, temiz bir evin önündeki bahçede çiçekleri sulayan bir baba görüntüsünden daha normal bir şey olabilir mi?

Fakat aniden, baba bir kalp kriziyle çimenlerin arasına devrilir. Bunun ardından, ailenin ambulans çağırması tarzında, bir telaş gösterisinin yerine Lynch tipik bir şekilde Lynchvari bir şey yapar. Kamera çimenlerin içine girer. Ve biz böylece bu ideal yeşilin gerçeğini görmüş oluruz. Babanın aniden kalp krizi geçirerek özellikle sembolik anlamda baba otoritesinin yıkıldığı anda bu olayın nasıl gerçekleştiğini akıldan çıkarmamalıyız.

- Seni dosdoğru cehenneme göndereceğim kahrolası! Rüyalarımda. Seninle yürüyorum. Rüyalarımda. Seninle konuşuyorum.

Buradaki mantık tam anlamıyla Freudian'dır. **'Rüyalarıma kaçmamızın nedeni, gerçek hayatımızdaki ölü bakıştan kurtulmak içindir'** anlamına gelir. **Fakat, rüyalarımızda rastladığımız şey o kadar korkunçtur ki, sonunda kelimenin tam anlamıyla rüyalarımızdan kaçıp gerçek hayata döneriz. Gerçeklik için güçlü olmayanlar, dayanamayanlar için herşey rüyalarla başlar. Kendi rüyalarıyla karşılaşamayanlar, buna dayanacak kadar güçlü olmayanlar için ise gerçeklikle sonlanır**

Lost Highway-1997

Lost Highway ve Mullholland Dr. aynı filmin iki versiyonudur. Filmleri, özellikle de Lost Highway'i son derece enteresan kılan şey, iki boyutu yani fantazi ve gerçeklik boyutunu nasıl yan yana getirerek . olabildiğince aynı düzlemde tutmasıdır

- Bu bizim gerçek emlakçımızdan olmalı.

Lost Highway'de kasvetli, renksiz üst sınıf banliyö gerçekliği içinde yaşayan erkek kahraman, Patricia Arquette ile evlenir. Zaten adamın isteklerine karşılık vermeyen kadının caydırıcı bir gizemi vardır. **Ne vakit cinsel bir ilişkiye girseler adam başarısız olur. İlişki sırasında, karısında dikkatini çeken şey omuzuna patronca vuruşlar yapmasıdır.** Tamamen küçük düşüren bir tarzda Karısını öldürdükten sonra, bir tökezlemenin ardından erkek kahraman kendi fantazi dünyasına dalar. Bu dünya, sanki sadece adamın kendisini canlandırmaz aynı zaman sosyal sabitliğini de harekete geçirir.

- Kaptan . Burada tuhaf boktan bir şey bulduk.

Neyin içinde? Bu genellikle film noirde bulduğumuz türden bir evrendir. Erkek kahramanımızın esmer karısı sarışın olur. Aslında gerçekte ölçülü bir kadındır. Fantazi dünyasında ise kahramanımıza her zaman cinsel gücü vs. hakkında övgüler yağdırır. Böylece rüyası onun ne gördüğünün canlandırmasıymış gibi görünür. Gerçek hayatta engel aslında işin özüydü. Cinsel ilişki gerçekleşmiyordu. Fantazi dünyasıyla birlikte engel devre dışı kalır.

- Çok güzel bir gün.

Mr. Eddy, Patricia Arquette'in patronudur; fantazi dünyasının içinde o da cinsel ilişki için bir engeldir.

- Eğer birinin onunla yattığını anlarsam bunu alır kıçından sokup ağzından çıkarırım.

İkinci yer değiştirmeye birlikte esrarengiz anlar ortaya çıkar. Fantazi dünyası ve rüyadan kaçış gerçekleştiğinde bir bozulma varmış gibi yeterince gerçekliğin içinde olamayız. Bu ara evren, ne gerçeklik ne de fantezi evrenidir. Bu evren bir bakıma ilkel bir şiddetin yayılmasının ontolojik

406 Yazılar

düzensizliği,kafa karışıklığıdır. BU son derece yıkıcı bir andır Yani filmdeki gerçek korku unsurudur. Fantazi epizodunun bitimine doğru cinsel ilişkinin gerçekleştiği sahnede, kadın hala adamı yok sayar.

- *Bana hiç bir zaman sahip olamayacaksın.*

'Bana hiç bir zaman sahip olamayacaksın' fıslıtısına ilişkin dramatik noktada gerisin geriye gerçekliğe fırlatılır. Yani erkek kahraman tam anlamıyla aynı ölü bakışla karşı karşıya geldiği zaman. **Filmin tam da odak noktası, erkek kahramanın, ,dişil arzusunun muamması olmaması hakkındadır.**

Blue Velvet-1986

- *Esrarengiz şeyleri bu kadar çok mu seviyorsun?*

- *Evet Sen de öylesin. Seni de çok seviyorum*

Kadınısı subjektifliğin gizemi David Lynch'in filmlerinde neden ve sonuç arasındaki dehlizdir. Kadına bir şey yaparsınız. Fakat asla tepkisinin ne olacağını bilemezsiniz.

- *Jeffry, yapma. Lütfen.*

Çok daha sonra laleleri incelerken bunların aslında Lynchvari olduğunu gördüm. Rahatsız edici olduğunu düşünüyorum. Düşünün, nasıl söylenir bunlar sizce dişli bir vajinaya benzemiyor mu?

Sizi yutan bir dişli vajinaya Zannedersem bu çiçeklerin özünde rahatsız edici bir şey var. Yani insanlar bu çiçeklerin ne denli korkunç olduğunun farkındalar mı?

Aslında bütün böceklerle 'gel ve beni becer' türünden açık bir davet olduğunu söylemek istiyorum. Yani demek istiyorum ki bu çiçekler çocuklara yasaklanmalı.

Persona-1966

Birdenbire kayalıkların öbür tarafından bize doğru yaklaşan iki karaltı gördüm. Ara sıra saklanıp gözetliyorlardı. Bize bakan iki erkek vardı. Ona söyledim. Adı Katarinaydı. O da bırak baksınlar dedi ve arkasını döndü. Bu çok tuhaf bir duyguydu. Birdenbire koşup giyinmek istedim fakat yatmayı sürdürdüm. Popom, karnım hertarafım açıkta, tamamen utanmasız ve sakin birşekilde yattım.

Biz erkekler en azından kendi standartlarımızda cinselliğin merkezi durumunu takip ederiz. Böyle bir şeyi gerçek bir kadınla yaptığımız zaman bile bunu etkili bir şekilde kendi fantazilerimizle yaparız. **Kadınlar bir masturbasyon sondajı olmak istemez.** Kadınlar içeriye girinceye kadar bizim fantazi çerçevemizi uyandırırılar. Ama bir kadınla bu farklıdır. Gerçek haz onu yapmak değildir. Gerçek haz daha sonradan yapılanı anlatmaktır. Tabii ki kadınlar da doğrudan doğruya yapılan seksten hoşlanırlar. Fakat ben bunu neden yaptıklarını konu edinen bu cüretkar hipotezi öneren bir erkek olarak görevlendirildim. Onlar zaten bu küçük anlatımsal uzaklığı yasalastırıp içselleştirdiler. Onların halen kendilerini gözetleyip bunu anlatmaları için.

Ingmar Bergman'ın Persona'sında, Biby Anderson'un, konuşamayan Liv Ulman'a yıllar önce plajda yaşadığı küçük orji hikayesini anlattığı muhteşem bir sahne vardır. Bu sahne Ingmar Bergman'ın flashback'e direnerek başarıyla gerçekleştirdiği son derece erotik bir sahnedir. Çünkü sadece sözler vardır. Muhtemelen sinema tarihindeki en erotik sahnelerden biridir.

Katarina adamın pantolonunun düğmelerini çözerek onunla oynamaya başladı. Adam boşaldığı sırada Katarina penisini ağzına aldı. Adam eğildi ve Katarina'nın arkasını öpmeye başladı. Katarina ona doğru döndü ve iki eliyle adamın başını tutarak memelerini ağzına verdi. Diğer adam da çok heyecanlanmıştı, biz de yeniden sevişmeye başladık. İlki kadar güzeldi. Sonra yüzdük ve onlardan ayrıldık. Döndüğümde Karl-Henrik geri dönmüştü. Birlikte akşam yemeği yedik ve getirdiği kırmızı şarabı içtik sonra birlikte yattık. Daha önceden yaşadıklarımız hiç bu kadar güzel değildi. Ne demek istediğimi anladın mı?

Böyle olmakla birlikte cinsellik bedenlerle ilişkili gibi de görünüyor. Ama gerçek bedenlerle değil, bedensel aktivitenin sözcüklerle nasıl bildirildiğiyle.

In the Cut-2003

En iyi cinsel uyarıcı kelimelerdir.

Benden kim olmamı istersen o olurum. Sana eşlik etmemi istersen, seni en güzel restoranlara götürürüm, sorun değil. En iyi arkadaşın olmamı ya da seninle olmayı. Sana iyi davranmamı Ya da seni tahrik etmemi Hiç sorun değil. Yapamayacağım pek az şey olsa da Tek yapmayacağım şey seni dövmek olur.

Gerçeklik ve fantazi arasındaki garip ayrılık ve aynı zamanda bağlantı en net bir şekilde pornografide gözlenebilir. Pornografi, gerçekten son derece muhafazakâr bir türdür. Her şeye müsaade edilen bir tür değildir. Temel yasaklara dayanan bir türdür. Bir eşiği geçerse, Her şeyi görebilirsiniz. Yakın çekimler ve devamı. Fakat asıl değerini oluşturan şey ise Cinsel birleşmeyi gerçekleştiren kişilerin işlerini son derece ciddi yapmamalarıdır. Pornografi senaristleri aptal olmamalıdır. Klasik kaba hikâyeleri bilirsiniz bir ev hanımı evde yalnızdır. Tesisatçı gelir, arızayı onarır sonrasında ev hanımı ona yaklaşır, "**Affedersiniz, bir sorun daha var, ona da bakabilir misiniz acaba?**" ve benzeri şeyler. Açık ki burada bir çeşit sansür var. Bir tür duygusal film de izleseniz Durmak zorunda kalırsınız hepsini göstermeden önce; Cinsel ilişkiyi. Ya da hepsini görürsünüz fakat sonrasında duygusal moda geçemezsiniz Pornografinin de trajedisi buradadır. Mümkün olduğunda gerçekçi öğeler barındırmak, fakat yine de fantazi desteğini en az şekilde de olsa korumak zorundadır.

Eyes Vide Shut-1999

- Pekala! Onu ilk kez bu sabah lobide gördüm. Oteli inceliyor ve asansöre doğru bavulunu taşıyan kominin arkasından yürüyordu. Beni farketti yanımdan geçerken sadece bir bakış attı. Fazla değil Fakat yerimden kıpırdıyamadım.

Eyes Wide Shut fantaziler hakkında özel bir ders veren son derece dikkate değer bir filmidir. Kadın, kocasına aslında onu aldattığını anlatmaz. Fakat bir otelde rastladığı deniz subayıyla kocasını nasıl aldattığına ilişkin bir şeyi fantazileştirir. Filmin tamamı adamın, sonu başarısızlıkla biten kendi fantazisini umutsuz bir şekilde yakalama girişimidir. **Bir çok kişi zengin, üst düzey insanların büyük bir orji için buluştukları bu malikane sahnesinden hoşlanmazlar. Bu sahenin aseptik (mikropsuz), tümüyle erotik tansiyondan yoksun, herhangi bir atraksiyon içermemesinden yakınırırlar. Fakat düşündükleri bu şey, aslında asıl meseledir. İşte bu erkek fantazisinin yer değiştiren iktidarsızlığıdır. Film erkek fantazisinin, kadın fantazisini nasıl da yakalayamadığı üzerinedir.** Kadın fantazisinde oldukça fazla arzu barınmaktadır. Ve bu durumun erkeğin kişiliğine nasıl da gözdağı verdiği üzerinedir. Aksine, Vertigo'da tüm aktivite Scotty'e yüklenmiş değil miydi?

Fakat Scotty'nin davranışı son derece vahşi bir düşürme biçiminden dolayıdır. O tamamıyla kadını ortadan kaldırarak onun arzu edilebilir bir varlık olduğunu düşünür. **Ona göre bu arzunun kuralıdır. Hadi o zaman kadını ortadan kaldıralım. Onu küçük düşürerek benim fantazim tek başına diğer çözümü hükmetmeye yönelir, bu da tabii ki beni kadının görünmesi(ortaya çıkması) ve bir patron**

408 Yazılar

gibi davranmasını sürdürecektir olan mazoist bir çözüme yöneltir. Kendi konumunun daha düşük olduğunu bilirim, ama gizliden gizliye bildiğim şey; efendi olanın ben olduğumdur. Çünkü kendi değersizliğimle ilgili müthiş bir senaryo yazmışımdır.

- *Ama seni hala seviyorum, ama sen de biliyorsun ki olabildiğince kısa bir sürede yapmamız gereken çok önemli bir şey var.*

- *Nedir?*

- *Birleşmek.*

Bu aslında içimizdeki psikik alanın son derece vahşi olduğu ve zaman zaman seks yapmak zorunda olduğumuz anlamına gelir. Gerçeği elde etmek değil. Gerçekten kaçarak yani aşırı gerçekten kaçarak böylece ona kendi fantazi dünyamızda rastlarız.

Wild At Heart -1990

Biliyor musunuz? aslında bir de Wild at Heart'tan Bobby Peru, tecavüz sahnesi var.

Söyle: "Benimle ol." de.

- *Söyle ve gideyim.*

- *Asla, defol! Söyle! Senin kalbini sökerim! Söyle: "Benimle ol ." de. Söyle: "Benimle ol ." de. Söyle ve gideyim. Söyle: "Benimle ol ." de. Fısılda. Söyle. Söyle. Söyle: "Benimle ol ." de. Fısılda: "Benimle ol ." de.*

Bobby Peru, filmde Laura Dern'in canlandığı genç kızın dinlendiği odaya girer ve onu yavaşça dehşete düşürür.

"Benimle ol ." "Benimle ol . Benimle ol . Benimle ol ."

- *"Benimle ol . Benimle ol ."*

- *Benimle ol . Bir gün elbette tatlım, bunu yapacağım! Fakat şimdi gitmem gerekiyor! Sevin, Ağlama*

Bobby Peru, önceki haline göre tamamen değişiyor Çok kısa bir anda, nazik, gülen bir yüz eşliğinde: **"Önerin için teşekkür ederim, fakat şimdi gitmem gerekiyor, belki başka bir zaman."** diyor **Sadece fantazisini gerçekleştiriyor ve psikolojik bir yıkıma sebep olabilecek eylemi reddediyor. Bu bir çeşit zihinsel tecavüzdür ve fiziksel tecavüzdən bazen daha kötü olabilir.**

The Piano Teacher-2001

Seksüel aktivitemizdeki düşlenebilir boyut ile gerçeklik arasındaki nokta kırılmalı bir dengedir. Haneke'nin Piano Teacher'ı, orta yaşlardaki, derin dramatik bir duyguya sahip bir kadınla onun genç öğrencisi arasındaki imkansız bir aşk skandalının hikayesidir. Kadın henüz başkaları tarafından seksüel açıdan özne haline getirilmemiş bir insandır. Fantazmatik bağlantılarını arzularına bırakır. Bu da filmde bir kaç güçlü sahnenin ortaya çıkmasını sağlar. Mesela porno dükkanına gittiğinde kapalı küçük odada hard porno filmini izlediğinde.. Filmi izleme yöntemi, içinde bir şey uyandırmak biçiminde değildir. Fakat o filmi bir ilkokul öğrencisi gibi seyrederek. Bir şeyi arzulamak için o işin nasıl yapıldığını, nasıl heyecan duyulduğunu ile ilgili bağlantıları anlamaya çalıştığı basit bir izlemedir. Sonra gözündeki bağı çıkar ve lütfen yüzümün üzerine otur ve mideme yumruk at, dilimi deliğe sokmak için beni zorla. **Psikanalizde fantazi düşüncesi derece belirsizdir.** Bir yandan fantazinin görünüşünü sakinleştirmeye çalışırız. **Piyano öğretmeni fantazinin ters yönündeki görünümle oynamaktadır, fantazi, dayanılmaz vahşi arzusunun patlamasıdır.** Filmin tam ortasında elde ettiğimiz şey ise, muhtemelen tüm sinema tarihi boyunca en moral bozucu sahnelerden biridir. Ona yazdığı mektuptaki gibi Fantaziyi ortaya çıkarmak için kadını cezalandırırçasına fanteziyi adamın kadını sevdiği biçimde gerçekleştirir. **Bu da tabii ki kadın için fantezinin kaybolması demektir. Fantazi parçalandığı zaman, realiteyi elde edemezsiniz.** Son derece dramatik olan ve sıradan realite gibi anlatılamayan bazı kabusvari

gerçekleriniz vardır. **Bu da kâbus için başka bir tanımlama olmalı. Cehennem burasıdır. Ya da en azından bu baştan çıkarıcı cennet aslında cehennemdir.**

Dur lütfen. Bu bulanık sudaki tüm.. aşırı sapkın fanteziler vs. duyulmayabilir, ve sadece sağlıklı temiz, normal, düzgün hatta homoseksüel bebeği korumayabilir. Yani bir tür normal, politik bir seks anlayışıyla. Bunu yapamazsınız. **Eğer bebeği atarsak ve bulanık suyu korursak ne olur?**

Bulanık suyla nasıl başa çıkacağımızı bir problem olarak ortaya koyarsak?

Ve bulanık suda birtakım fantazileri bir düzene koymaktır. Bu da, kesinlikle Kieslowski'nin Mavi'sinde olan biten şeydir.

Three Colours Blue-2003

Kendinize gelmeden önce.. Özür dilerim, size söylemek zorundayım. Biliyor musunuz?

Kocanız kazada hayatını kaybetti, Siz kendinizde değildiniz.

Peki ya Anna?

Evet, kızınız da..

İnsanları bunu organize etmeye zorlayabilirsiniz, hayatınız kayıp bir nesne yüzünden acıya boğulur. Blue'daki Julie, bunu keşfetti, kocası onun düşlediği kişi değildi. Karısını aldatıyordu,hamile olan bir metresi vardı. Bu büyük kayıp, gerçekliğe ilişkin tüm bağlantı noktalarını paramparça eden bir şeydir. Sorun, kendinizi yeniden nasıl inşa edeceğiniz sorunudur. Blue'daki kadın kahramana ait muhteşem bir sahne, evine döndüğünde, kilerde yeni doğmuş farelerin annelerinin etrafında cıyıklamasını görmesidir. Bu sahne onu dehşete düşürür. Bu vahşi anlamsızlıkta, hayattan bir şeyler çıkarmaya çalışır. Sonunda elde edebildiği şey, realite etrafında uygun bir mesafe kazanmaktır. **Meşhur dairesel kurguda, sevişirken July'nin yüzünü gördüğümüzde anladığımız şey işte budur. Dünyevi olana ve olmayana ait olan bu büyülü duraklama, fantazi dünyasında özgürce dolaşması ,bizim realiteyle aramıza, .bir mesafe koymaktan uzak olan durum. Realiteye ulaşmak için bize imkân veren bir şeydir. Julie, ona realitesini ifade edebilmek tekrar anlamlı kılabilmek için imkân sağlayacak bağlantıları tekrar bir araya getirir. **Sadece erkekler için değil, aynı zaman da kadınlar için de buradan çıkarılacak ders, cinsel ilişkinizin yaşamasını sağlamak için sadece fantazi dünyanızı desteklemek olacaktır. Tabii ki buradaki sorun bu fantazi dünyasının yeniden inşasında deneyimimize ait yüksek bir bakış gerekmektedir. Müziğin buradaki işlevi kesinlikle, anksiyetenin derin uçurumunu, kimi ilginç durumları gizlemek için işlev gören bir fetiş niteliğindedir. Müzik burada, Marx'ın inanışına göre söylersek, insanlar için bir afyondur.** Yani bizi uyutan, bizi sahte bir mutluluğunun içine çeken ve bizi dayanılmaz anksiyetinin uçurumundan uzaklaştıran bir şeydir. Camın öbür tarafından Julie'nin ağladığını görürüz. Bu cam, bence yeniden kurulan fantaziyi simgelemektedir. Aslında mutluluğun gözyaşları demeye çalışmaktadır. Bu aslında artık beni bu kadar çabuk etkileyemeyecek anlamındadır. Blue bizi dünyaya karşı ayakta tutan fanteziyi yeniden inşa eden mistik katılımı önerir. Fakat burada ödediğimiz bedel, radikal olarak anksiyeteyi (endişe) kabul etmemizdeki o gerçek an, yani insanlığın temelindeki koşul orada kaybolmaktadır.**

The Birds-1963

Eğer anksiyetede ses düzeyindeki herhangi bir şey sessizlikse. **Sessizlik, sessiz çığlıktır.** Hitchcock'un Kuşlar filminde anne yan komşusunu ölü olarak bulur. Gözleri kuşlar tarafından oyulmuştur. Bağırmaaya çalışır fakat avazı boğazında takılı kalır. **Şimdi sinemadan gerçek hayat diye adlandırdığımız psikoanalizin kesin olan dersine dönmek gerekirse, gerçek hayatımızda da işte tam da böyle bir şey olmaktadır.** Duygularımız sanki yanıltıcıdır. Bunlar aslında özel olarak sahte duygular değildir çünkü Freud'un belirttiği tarzda; **'sadece yanıltmayan duygularımız anksiyetedir. Geri kalanı zaten sahtedir.'** Böylece buradaki problem, anksiyetenin yarattığı duyguya sinemada rastlayıp rastlayamayacağımız problemidir. Ya da Sinema bir kandırmaca mıdır?

410 Yazılar

*****

Bir Görüntü sanatı (belirme sanatı) olarak Sinema realitenin kendisini hissetmemizi sağlar. Bu bize realitenin kendisini nasıl inşa edeceği hakkında bir şeyler anlatır.

Alien Resurrection-1997

- Ripley.
- Ripley, buraya gel.
- Ripley burada manzarayı seyretmek için hiç zamanımız yok
- Ripley dur.

Eski bir agnostik kurama göre, dünyamız mükemmel bir şekilde yaratılmamıştır. Dünyamızı yaratan tanrı işini beceriksizce yapan bir geri zekalı olmalıdır bu nedenle dünyanın yaratılması tamamlanmamıştır. Orada delikler, dehlizler, uçurumlar vardır. Tam anlamıyla oluşmamış şekilde. Fikir üzere kurulan Yaratık destanı olan: Alien Resurrection'un son bölümündeki muhteşem bir sahnede, Ripley, yani klonlanmış Ripley esrarengiz bir odaya girer, klonlanmadan önceki halini görme gafleti yaşar. Bu dehşetli yaratımda, aslında gelişmekte olan bir fetus gibidir. Sonuç olarak bu yaratım ona benzese de, organları bir canavarı andırmaktadır.

- Öldür beni.

Bu da her zaman önceki halimizin somut halimiz olduğunu anlatır. Belki de olmak istediğimiz ama olamadığımız bu bize ait öteki versiyon bizi kısıvrak ele geçirmektedir. Burada realiteye ilişkin ontolojik bir bakış elde ederiz. Yani tamamlanmamış bir evren olduğuna dair bir bakış gibi. Zannedersen bu son derece modern bir dolgudur. Tamamlanmamış realitenin ontolojisi nedeniyle sinemanın gerçek anlamda modern bir sanat olduğu doğrudur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bütün modernist filmler önünde sonunda bir film yapmanın olasılığı ya da olanaksızlığı üzerinedir.

Dogville-2003

"Dogville kasabası Amerika Birleşik Devletlerindeki Rocky Dağlarındadır. Yolun bittiği yerin yanındaki eski gümüş madeninin yukarisındadır. Dogville sakinleri iyi niyetli, namuslu ve buldukları yeri seven insanlardır."

Von Trier'e bakarsak, buradaki tek problem sadece insanların bugün genel anlamda inanca, , dinin kapladığı yere olan duyguları değildir. Bu aslında alegorik olarak ya da tepkisel olarak sinemanın kendisine inanmaktır. Bugün hala insanları sinemanın büyüüne inandırmanın yollarını bulmaktır. Dogville'de, bütün bunların hepsi düzenlenmiş bir sahnede gerçekleşir. Tamam. Zaten bu sinemanın sıkça kullandığı bir şeydir. Fakat burada set, gerçekten bir set görünümündedir. Anlatıcı aynı zamanda buranın Dogville olduğunu, küçük bir kasaba olduğunu anlatırken ortada evler görünmez. Sadece çizilmiş çizgiler bunların ev olduğunu, sokak olduğunu , simgelemektedir.. Burada asıl gizemli olan şey bütün bunların bizim kimliğimizi engellemesidir. Eğer herhangi bir şey bizi iç dünyaya ait gerilimin içine fırlatırsa.

- Grace'i gördünüz mü?
- Benim mekanımda.
- Meşgul mü?
- Artık değil. Girebilirsin.

ironi yoluyla saf inanın zarar görmeyeceği, parçalanmayacağı anlamına gelmez. Von Trier bu büyüü ciddiye alır. Bizi inandırmak için ironiyi hizmete sokar.

- "Grace yeniden peşine düşen insanların elinden Dogville halkının yardımları sayesinde mucizevi bir şekilde kurtulur. Kuşkuyla bir şekilde yanlışlıkla Onun Tom'un şapkasını aldığını zannettiğini sonradan itiraf eden Chuck da dahil olmak üzere. Herkes Grace'i saklamaya çalışır."

Bir kurmaca, bir sahne olduğunu bilmemize rağmen filmin asıl büyü budur. Bizi hala cezbetmektedir. Asıl büyü budur. Bir tür baştan çıkarıcı bir sahnenin tanığı olursunuz. Bunun sadece bir aldatmaca olduğunu anlarsınız. **Ardında bir sahne mekanizmasının olduğunu Fakat hala ondan etkilenirsiniz. İllüzyon buna zorlar. İllüzyonda bazı şeyler realitenin arkasındaki gerçekten daha gerçektir.**

The Wizard Of Oz-1939

- Güçlü ve büyük Oz'un öfkesini uyandırmayın! 'Yarın gelin!' dedim.
- Eğer o kadar büyük ve güçlüysen, vaatlerini yerine getirmen lazım!
- Büyük Oz'u eleştirebileceğini mi sanıyorsun?
- Sizi kaba yaratıklar! 20 yıl beklemek yerine sizi yarın için dinlemeye söz vermem nedeniyle şanslı sayılırsınız. Muhteşem oz konuşuyor! Perdenin arkasındaki adama aldırma. Muhteşem oz konuşuyor!
- Sen de kimsin?
- Ben büyük ve güçlü Oz Büyücüsüyüm.

Oz Büyücüsü gibi bir filmde öğrendiğimiz **demistifikasyon (sırrını çözme)** mantığının ne denli işlemediğini anlamamızdır. Bu tamam diyebilmek için yeterli değildir. Ardında sıradan yaşlı birinin bulunduğu sadece insanları etkilemek için yapılan bir gösteridir. Hatta bu bir bakıma, bu görünüşün ardında daha büyük bir hakikat olduğunu gösterir. Görünüm bir etkiye ve hakikatin kendisine sahiptir.

- Teneke Adam'a vereceğini vaat ettiğin kalp nerede?
- Ya Korkak Aslan'a vermeyi düşündüğün cesaret?
- Ya Korkuluğun aklı?
- Neden, herkes bir beyne sahip olabilir. Bu alelade bir eşyadır. Yeryüzünde her korkak yaratığın ya da sinsice yürüyen herşeyin bir beyni vardır! Geldiğim yerde önemli bilgilerin verildiği, insanların birer düşünür haline geldiği üniversiteler vardı. Ortaya çıktıklarında sizde bile olmayan beyinlerle ..derin düşünceler üretirler. Fakat onlarda, sizde olmayan bir şey vardı: Diploma! ! Bu nedenle otoriter güç yoluyla bana '**Universitatus Commiteatum E Pluri bus Unum**' yetkisi verildi, bu vesile ile sizin için Th.D onursal derecesini aldım.
- Th.D mi?
- Evet, Düşünce Doktoru anlamında.
- Bir ikizkenar üçgenin iki kenarının kare kökünün toplamı diğer kenarın kare köküne eşittir. Sevinin! Coşun! Bir beynim oldu!

İşte sinemanın paradoksu da budur: İnanç paradoksu. Ne kolay bir yoldan ne de tamamen inanırız. Daima bir tür geleneksel tarzda inanırız. **Bunun bir kandırmaca olduğunu çok iyi biliyorum. Fakat bununla birlikte kendimi duygusal olarak etkilenmeye bırakırım.**

412 Yazılar

Frankenstein-1931

- Nasılsınız?

Mr. Carl Laemie, bu resmi en ufak bir dostluk işareti olmadan göstermenizin kırıcı olabileceğini düşünüyor. Frankenstein'in anlatılmamış hikayesindeyiz. **Kafasında canlandırdıktan sonra, bir insan yaratma çabasına giren, kendisini tanrı yerine koyan bir bilim adamının hikayesi.**

Kimileri ürettiğiniz korkuları yaşamak zorunda olduğunuzu söyler.

- Eğer sinirlerinizin bu gerilimi taşıyacağına inanıyorsanız, öyleyse bu sizin seçiminiz, sizi uyardık.

The Ten Commandments-1956

- Bayanlar ve baylar, yaşlılar ve gençler Görüntüler başlamadan önce, size bu şekilde hitap etmemiz aslında çok rastlanmayan bir durum. Fakat sıradışı bir konumuz var.

Kırmızının değil, ancak siyah perdenin ardındaki Hollywood'dur. Cecile B. Demille ortaya çıkarak, büyük ilgi toplayan, günümüzde hala mücadele edilen totaliter komünist tehlikeyi Ten Commandments and Moses'in hikayesinde tüm ipuçlarıyla birlikte anlatarak bize bir ders verir.

- İnsanoğlunun devlet mülkünün içinde mi yoksa Tanrı'nın himayesi altındayken mi ruhları daha özgür hale gelir?

Aynı mücadele bugün hala bütün dünyada yaşanmaktadır.

Olayları denetleyen bu gizli efendi aynı zamanda ideolojik olarak kapsanmayı da tanımlar. Yani bir bakıma arzularımızı organize eden bir dünya anlamında.

Lost Highway-1997

- Adın ne?

Şu boktan adın ne dedim?

David Lynch'in Lost Highway'inde son derece sinematografik olan hatta yönetmeni simgeleyen gizemli bir adam vardır. **Birisinin kalkıp da sizin iç dünyanıza direkt olarak giriş yaptığını düşünün. İçinizdeki fantazilerin çoğu kendi kendinize bile itiraf edemeyeceğiniz şeylerdir.**

- Daha önce karşılaşmıştık, değil mi?

- Zannetmiyorum. Nerede karşılaştığımızı düşünüyorsun?

- Senin evinde. Hatırlamadın mı?

Gizemli adamın ne olduğunu düşlemenin temel yolu bizden hiç bir şey istemeyen birisini düşlememizdir.

- Ne demek istiyorsun?

Şimdi tam olarak neredesin?

- Senin evindeyim.

- Bu aptalca bir şey.

- O zaman bana telefon et.

Bu durum gizemli adamla ilgili gerçek bir korku unsurudur. Burada kötü ruh ve benzeri şiddetli şeyler yoktur. Gerçek olan tek şey, karşınıza geçtiği anda, filmde olduğu gibi sizi sonuna kadar görmesidir.

- Sana burada olduğumu söylemiştim.
- Bunu nasıl yapıyorsun?
- Sor bana!
- Evime kadar nasıl girdin?
- Beni sen davet ettin. İstenmediğim bir yere gitme huyum yoktur.

Bu durum Kafka'nın romanlarında sadece siz istediğiniz zaman gelen mahkemeye benzer.

Trailer The Birds-1963

- Peki, bunu neden yaptı?

Yeryüzündeki en tuhaf şey. Hitchcock, hareket eden duygularla ilgili konulara takıntılıydı. Onun öncelik hayali şudur; gelecekte artık hikayeleri çekmeyeceğiz ve beynimiz doğrudan doğruya bir makinaya bağlı olacak. Ve yönetmen sadece oradaki bir takım farklı düğmelere basacak. Kendinize ait duygular kafanızda canlanacak.

- Geliyorlar!

Hitchcock, Tarkovsky, Kieslowski, Lynch gibi yönetmenlerin ortak noktası nedir?

Sinemasal biçime ait ciddi bir özerklik. Biçim burada kendisini çok basitçe açığa vuran bir şey değildir. Kendisine ait bir mesajı vardır. Hitchcock'da, boşluğun kenarındaki birinin elini tutan diğer kişiye ait bir motif vardır.

İlk örnek Saboteur-1942, Rear Window-1954 ve To Catch A Thief- 1955 tir.

Sonra **North by Northwest-1955**

- Şurada içi tümüyle dolu bir ev bulacaksın. Çalışmaya başla.

Ve ardından tabii ki **Vertigo-1958.**

Böylece burada kendini tekrar eden bazı görsel motifler buluruz. Yaygın olan derin anlama bakmanın yanlış olduğunu düşünüyorum. Bazı Fransız kuramcıları burada düşme ve kurtarılma motifleriyle özdeşleştiğimizi iddia ederler. Zannedersem bu biraz fazla tabir oldu. Anlaşmaya vardığımız şey bence bir tür sinemasal materyalizmdir. Bu anlam düzeyinin yani spiritüel anlamın olduğu kadar aynı zamanda basit anlatımsal anlamın da yanında olan bir aşamadır. Biçimlerin kendilerinden birbirleriyle iletişim içinde olmaları, birbirlerini etkilemeleri, yansıtılmaları, yankılamaları, yapılandırılmaları, birbirlerine dönüşmelerine ilişkin daha temel düzeyde şeyler elde ederiz. İşte bu background'dur. İşte bu birinci elden realitenin background'u yerine geçer. İzlediğimiz hikayeden, anlatımsal gerçeklikten daha temel, daha yoğun olan bir realitedir bu. İşte bu da, sinemasal deneyime en uygun olan yoğunluğu sağlar.

Vertigo'daki bu devasa ağaç, Madelaine ve Scooty'nin artık dayanılmaz hale gelen erotik tansiyonuyla birbirlerine sarıldıkları yerdir. Bu ağaç nedir peki?

Hitchcockvari büyük şeyler mesela Trashmore Statues Dağı ya da başka bir örnek verecek olursam Mody Dick tarzı bir şey. Bu ağaç basitçe naturel bir şey değildir. O psikanalizin isimlendirdiği tarzda bizim zihinsel alanımızdaki bir şeydir. Tam anlamıyla bizim iç dünyamızdan gelen kapsayıcı, biçim bozucu extra large bir ağaçtır. Libido, zihnimizin aşırılışmış enerjisidir.

İşte burada, film ve felsefenin nasıl da bir araya geldiğini görüyoruz. Büyük sinematografların nasıl da bizi görsel terimlerle düşünmeye yönelttiklerine.

414 Yazılar

The Birds-1963

Kuşların saldırısının ardından, benzin istasyonundaki bir adamın kibritini benzin deposuna doğru atmasının sonucunda şehirde bir yangın çıkar.

- *Hey sen! Dikkat et! -O kibriti oraya atma!*

- *Çekil oradan! - Bayım, kaçın oradan!*

- *-Dikkat edin!*

Bu kısa sahnenin ilk bölümü aslında standart bir sahnedir. Burada yangından çıkan sesle, yangını görerek çığlık atan insanların seslerinin standart değişimini görürüz. Sonra garip bir şey olur. Bir kesmeyle kentin tamamını görürüz. Otomatik olarak bu çekimin tıpkı kafanızı karıştıran birtakım ayrıntıların ardından. birşeyleri bilmenize imkan verecek olan bir krokiyi görmenizi net bir yönlendirmeyi engellemek için düzenlenmiş bir çekim olduğunu anlarız. Yani neler olup bittiğini anlamamız için. **Fakat hemen ardından içinizden, iç dünyanızdan kurtulan bu şeyin mantığını takip etmeye başlarız.** İlk önce herşeyi bilen bu sesi yani kuşların sesini duyarız. Sonra sanki tanrının tarafsız gözünden bir çekim gibi bir kuş ardından diğer kuş bu çerçeveye girer. Herşey birdenbire kötü bir ruhun eline geçer. Kuşların bu yoğun saldırısı. Ve biz de adeta bu pozisyonun içine atılırız. Böylece kuşların final bölümüne kadar kalacağını anlamış oluruz. Diğer klasik Hitchcock sahnelerini şöyle geriye doğru okuduğumuzda aynı doğrultuda olduklarını görürüz.

Pyscho-1960

Üzerinde durmuş olduğum Psycho'nun temel sahnesinde olup bitenler de tam olarak bunun benzeri değil miydi?

İkinci cinayet, detektif Arbogast'ın öldürülmesiydi. Hitchcock burada son derece rafine bir yöntemle fetişistik red' denilen mantığı harekete geçiriyor. Yani 'Bunu en iyi ben bilirim' mantığını. Bir şeyleri çok iyi bilebiliriz fakat gerçekten inanmayız. Birşeylerin olabileceğini de bilebiliriz, oldukları zaman da daha az şaşırırız. Bu anlamda, her şey cinayeti gösteriyordu. Bununla birlikte cinayet gerçekleştiği zaman da yarattığı şaşkınlık oldukça güçlüydü. Bu durum standart Hitchcockvari yöntemle devreye girer. Merdivenlere doğru bakar. Bu sahne Hitchcockvari gerilimi nesnelere, bakışlar ve merdivenlerin kendi başlarına değişimi ile yaratır. Hatta merdiven basamaklarının en üstündeki boşluk, anlaşılmasız, esrarengiz bir korkunun yayılmasına neden olan bir kötülüğe dönüşür. Kamera, bu kısa sahnenin tamamında geometrik bir şekilde tanrısal bir bakış odağını önerir. Bu bir bakıma, tarafsız bir yaratıcının dayanılmaz ilahi düzenini onaylamak gibidir. Dolayısıyla katil bizim için akıl almaz bir canavar haline gelir. Katilin kim olduğunu bilmeyiz. Çünkü bir yolla katilin pozisyonunu varsaymaya zorlandığımız için aslında kendimizin de kim olduğumuzu da bilmeyiz. Bu dehşetli boyutta, sanki kendimizi başka bir ilahi kötülüğün emrindeki bir alet, onun emriyle hareket eden bir oyuncak.. olmaya zorlanmış gibi buluruz.

Bu tabii ki klasik bir metafizik gibi düşünülmesin. Biz aslında ölümsüz olmak isterken ölümlü olma gerçeğini dehşetle kabul ederiz. Hayır.. Aslında asıl korkutucu olan ölümsüz olmaktır. Ölümsüzlük gerçek bir karabasandır, ölüm değildir.

Star Wars Episode III-2005

- *Lord Vader!*

- *Beni duyuyor musunuz?*

Gündelik yaşamın içinde sıradan bir insan olarak bazı anları unutmamalıyız, peki, her gün olan bir şey değil ama Anakin Skywalker'ın sıradan bir elemanı Dart Vader'e dönüştüğü zamanı da unutmamalıyız. İmparatorluğun doktorları onu Dart Vader'e dönüştüren bir ameliyat yaptıkları sırada bu sahneden Anakin'in karısı Prenses Padme'nin doğum yaptığı sahneye kesme ile girilir.

- *Ee-see-tah oy-doh.*

- *Luke.*

Sanki Anakin'in baba oluşuna şahit olmaya zorlanırsınız. **Fakat nasıl bir baba? Bir canavarın asla ölmek istemeyen babası olarak. Bu derin soluk babaya aittir, yani Freudian anlamda güç sahibi, ölmek istemeyen Ezeli Baba'ya. Zannederseniz bizim için tanık olduğumuz en dehşetli müstehcen şey budur. Babalarımızın hayatta kalmasını istemeyiz. Ölmelerini isteriz. Anksiyetenin en kesin nesnesi, yaşayan bir babadır. Bu bize David Lynch'in filmlerini son derece dikkatli bir şekilde izlememizi önerir.** Yani, bu filmlerde neyi ciddiye alacağımızı neyi almayacağımızı anlamak için.

Blue Velvet-1986

- *Hey, Ben'i seviyoruz.*

-*Ben'i seviyoruz.*

- *Bu Ben için!*

-*Bu Ben için!*

- *Hadi oradan!*

- *Bu Ben için!*

- *Bu Ben için!*

-*Kibar ol.*

- *Bu Ben için.*

Frank tuhaf bir şekilde dehşetengiz, müstehcen olan bu paternal (babaya ait) figürlerden birisidir. Blue Velvet'teki, Frank'ın dışında , Dune'da Baron Harkomen'i, Wild At Heart'da William Defoe'yu, Lost Highway'de Mr. Eddy'i görürüz..

Lost Highway-1997

- *Bir daha peşime takılma kahrolası!*

- *Asla! -Ona takip etmemesini söyle!*

- *Asla!*

- *Tamam, etmeyeceğim.*

-*Saatte 35 milin kaç araba uzunluğunda olduğunu biliyor musun?*

- *Altı kahrolası araba uzunluğu.*

- *Bu da 106 kahrolası feet eder.*

- *Eğer aniden durmak zorunda kalıyorsam, bana çarpman gerekirdi!*

- *Bu kahrolası şoför ehliyetini almam lazım!*

-*Bunu çalışmanı istiyorum orospu çocuğu!*

Dune-1984

- *Bir kez seni kafandan şişlemek istiyorum,*

- *Sadece yüzüne tükürerek.*

Fakat bu son derece görünür olan aptallık derecesinde şiddet içeren komedinin aldatıcı olduğunu düşünüyorlar. Bu saçmalık derecesindeki baba figürünün hemen hemen değişmez bir konu olan David Lynch'in tüm filmlerinde bir ahlaki bakış olduğunu düşünüyorum.

Blue Velvet-1986

- Hadi düzelim!

- Hareket eden herşeyi düzmek istiyorum.

Sıradan bir erkekte normal bir baba otoritesi, fallusu bir rütbe gibi taşıyandır. Böylece bu ona simgesel otorite kazandıran bir şey haline gelir.

Psikanalitik kuramda fallus böyle bir şeydir. Siz bir fallus değilsiniz. Fallus [erkeklik organı] size iliştilen birşeydir. Fallusun esiri olursunuz.

Tıpkı, kralların taçlarının içinde falluslarının olması gibi. Bunun içine herhangi bir şey koyduğunuzda bu size otorite kazandırır sanki. Sonra konuşmaya başladığınızda sanki konuşan sıradan biri, normal siz değilmişsiniz sanki. Bu aslında, sizin içinizden konuşan bu kanun, simgesel otoritenin ta kendisidir. Sonuçta bu aşırılaşmış, tuhaf baba figürünün basit bir şekilde fallusu sahiplendiği anlamına gelmez. Fallusa sahip olmaları onların otoritesinin rütbesidir. Ama bir şekilde, bu doğrudan doğruya fallustur. Bu, eğer hala varoluyorlarsa, normal bir erkek özne oldukları içindir. Aslında tümüyle bir şeyin kendisi olarak varolmak hayal edebileceğiniz en terörize edici deneyimdir Yani kendimi bir fallus olarak görmek.

-Ve bu Lynchvari filmlerdeki paternal figürün provoke edici büyüklüğü sadece herhangi bir anksiyeteye sahip olmamalarından ötürü değildir. Sadece ondan korkmamalarından dolayı değildir. Öyle olmaktan son derece hoşlandıkları içindir. Onlar tam anlamıyla ölüm ve yaşamın ötesindeki korkusuz varlıklardır. Ölümsüz olmalarından büyük bir hoşnutluk duyarlar. Bu onların iğdiş edilmemiş yaşam enerjileridir.

Wild At Heart-1990

Wild At Heart'in sonunda, Bobby Peru'nun öldürüldüğü sahnede bu durum çok güzel bir biçimde imlenir.

- Sana dur dedim orospu çocuğu!

Polis!

O bir nevi neşeli bir ölümsüzlük halindeyken ölümlülüğe ilişkin bir tehlikenin farkına varır. Bu tam anlamıyla kafası yerine penisinin yerinden uçması gibidir.

- Aman Tanrım!

- Piç kurusu.

Ve ardından, sonunda bu figürler feda edilir.

Blue Velvet-1986

- Ah, Jeffery!

- Tamam sona erdi, Jeffrey.

Kubanski Kazaki-1949

Joseph Stalin'in en sevdiği tür müziklerdi. Sadece Hollywood müzikleri değil, Sovyet müzikleriydi. 'Kolhast Müzikalleri' diye adlandırılan bir seri. Bunu garip bulmamızın bir nedeni, Stalin'in komunizm, sertlik, terör ve müzikalleri kişileştirmesidir.

Cevap superego'nun içindeki psikanalitik düşüncedir. Süperego sadece uç boyutta bir terör, kayıtsız şartsız bir birleşme ve dış fedakarlıkların talepleri değildir. Ama aynı zamanda

müstehcen bir kahkahadır. Ve işte bu da Sergei Einstein'in bu bağlantı konusunda dehasını görebileceğimiz türdendir.

Ivan The Terrible Part-II-1958

Stalin dönemine ait bir Portre olduğu söylenen son filmde, Ivan, alalacele yasaklanması nedeniyle ikinci bölüm berbat bir hale gelmiştir. Filmin sonuna doğru yer alan bir sahnede Çar Ivan'ın düşmanlarını öldüren, onlara işkence etmekle bilinen özel koruması Oprichniki ile partide eğlendiğini görürüz. Aslında o, bir müzikal gerçekleştiren -eğer inanırsanız- KGB'dir, gizli polistir. Ivan'ın başlıca düşmanları olan zengin toprak sahiplerinin öldürüldüğü hikâyeyi anlatan berbat bir müzikal. Böylece terör kendisini müzikal biçiminde ortaya koyar.

Peki, bütün bunlar politik terörün realitesi ile ilgili ne anlama gelmektedir?

Bu sadece sanatsal bir imgelem midir?

Hayır. Sadece 1930'ların sonlarında Moskova'daki mahkemelerin politik show'ları değildir elbet. Şunu hiç unutmamalıyız ki, iyi düzenlenmiş, tekrar tekrar provaları yapılmış teatral performanstır. Hatta bu noktada komik olduğuna ilişkin son derece dehşetli yorumlar da kulağımıza gelmiştir. Korku o kadar köksüz bir şeydir ki, kurbanlarına kendileri için ölüm cezası talep ederler. Onlara zerre kadar saygınlık bırakmayan bir şeydir. Böylece tıpkı Alice in Wonderland'daki diyalogları yer değiştiren birer kukla gibi hareket etmeye başlarlar. Bir çizgi film karakteri olurlar.

Pluto's Judgement Day- 1935'Pluto'nun Duruşması'

- *Halk düşmanı, bir numara.*
- *Bugün işlediğin suçlar nedeniyle bir duruşman var.*
- *Şimdi bu görevimizi yerine getireceğiz.*
- *Şimdi bize kendini tanıtmaya çalış.*

30'lu yılların ortasında, Walt Disney Stüdyoları 'Pluto'nun Duruşması' adında.. inanılmaz bir çizgi film yaptı.

- *Kapa çeneni!*

-Pluto olduğu bilinen bir köpek uykuya dalar ve uykusunda aleyhine dava açıldığını görür. Rüyasında geçmişte onun kurbanı olan, tacizine uğrayan bütün kediler tarafından tıpkı Stalin'in politik duruşmalarının aleyhine çevrilmesi gibi mahkemeye sürüklenir.

- Yeterince dinledik ve anlamış olduk.
- Jüri, görevinizi yerine getirin.
- Marifetinizi görelim.
- Davahıyı suçlu bulduk. O suçludur. O suçludur.
- S-U-Ç-L-U, suçlu, suçlu, suçlu.

Yasa sadece şiddetli, köksüz ya da kör değildir. Yasa aynı zamanda bizimle dalga geçer. Burada, yani yasanın özünde bize uyguladığı müstehcen bir haz vardır. Bugün bizi aldatan başlıca durum, sadece kurmaca olana inanmamız değil, kurmacayı son derece ciddiye almamızdır. Bu bir anlamda tersini söyleyecek olursak, kurmacayı yeterince ciddiye almamaktır. Bunun sadece bir oyun olduğunu düşünürsünüz. Bu realitedir. O size görüldüğünden daha gerçektir. Örneğin, video oyunları ile haşır neşir olanlar. sadist, tecavüzcü vs. kimliklerin yerini alırlar Realitedeki düşünce, ben zayıf bir insan değilim'dir. Böylece, gerçek hayatımdaki zayıflığı gidermek için güçlü, seksüel açıdan saldırgan vs. vs. bir çok sahte kişiliğe bürünürüm. Fakat bu yine de naif bir okuma olmalı. Çünkü gerçek hayatımda çok zayıf olduğum için çok daha güçlü, çok daha aktif görünmek isterim. Peki neden bunu tersinden okumuyoruz?

Bu güçlü, vahşi tecavüzcü, hangi yolla benim gerçek kişiliğimi belirler?

Bu, gerçek hayattaki toplumsal sınırlar vs. nedeniyledir. Bunu yasalaştıramadığım içindir. Böylece, bunun kesinlikle bir oyun olduğunu bildiğim içindir. Sadece sanal düzlemde kendime uygun olarak seçtiğim, orada kendimi daha hakiki hissettiğim bir maskedir. Bu noktada kendime daha yakın bulduğum bir kişiliği yasallaştırdığım anlamına gelir..

Bizim gerçekte ne olduğumuzu kurmaca yoluyla mazur gösteren bir şeye ihtiyacımız vardır.

Stalker-1979

Stalker, arda kalan yabancıların bizi ziyarete geldiği, yıkıntıların olduğu, yasaklanan bir bölgeyi anlatır. Stalker aynı zamanda, bir çok sihirli nesneyi almak için buraya gelen ve kaçakçılık konusunda uzmanlaşmış yabancıların ziyaret etmek istediği bir yerdir. Fakat asıl önemlisi, bu düzlemin tam ortasında düşlerinizin gerçekleşeceğine dair bir iddiası olan odanın bulunmasıdır.

Delirmeye başladığının farkındayım. Neyse, sana söylemem lazım. Şu an tam bir eşikteyiz. Bu senin hayatındaki en önemli an. Bunu bilmelisin, içindeki tüm hayaller burada gerçek olacak. En içten dileklerin! Doğuştan getirdiğin acılar hepsi.

Stalker ve Solaris arasındaki tezat belirgindir. Solaris'deki id makinası kabuslarınızı, arzularınızı, korkularınızı gerçekleştiren bir nesneydi. Hatta siz istemeden. Stalker'da ise bunun tam tersidir. Burası sizin arzularınızı, en derindeki istekleriniz onları açık seçik belirtmek koşuluyla gerçekleştiren ve tabii ki sizin hiç bir şekilde yapamadığınız bir yerdi; bu nedenle bölgenin tam merkezinde en azından bir kez başarısızlığa uğraması bu yüzdendi.

Sadece bizim acımızı kullanarak parayı icat ettin! Hatta bu para bile değildi Orada sadece kendini eğlendirdin! -Sen orada Herşeye Muktedir Tanrı gibiydin. İkiyüzlü asalak, karar ver, kim ölecek, kim kalacak. Düşünüyor! Şimdi neden Stalker'daki odaya asla yalnız başına girmediğini anladım. Kendi otoritenden, Sahip konumundan, bu gücün tümünden yararlandığın için. Burada daha istenecek ne olabilir ki?

Bunlar doğru değil! Yanlış düşünüyorsunuz.

Bu gerilimde Tarkovsky'nin çözümü dinsel karmaşıklığından gelir.

Onun Büyük Öfkesi'nin günü geldiğinde kim karşı koyabilir?

Fakat Tarkovsky'i ilginç kılan şey aslında bu değildir. Onu ilginç kılan şey filmlerinin özgün biçimidir. Tarkovsky, zamanı, zamanın içeriğini, anlatıdan önce gelen yoğunluktaki maddi unsurlar olarak kullanır. Birdenbire kendimizin, zamana ait bu kasveti, ataleti doldurmak için olduğumuzu düşünürüz. Zaman sadece içinde bir şeylerin meydana geldiği karşılıklı ışığın aracıdır. Onun içindeki ağırlığı onunla doldururuz. Orada gördüğümüz şeyler daha çok zamanı simgeler. Aslında o da o yöne baktığında ürkmüştür. Biz de Stalker'in benzersiz yüzüne baktığımızda, radyasyondan çürümeye yüz tutmuş, hayattan çekilmiş birilerinin yüzünü görürüz. İşte bu, spritüel derinliği öngören, son derece maddi olan realiteye ilişkin dokunun parçalanmasıdır. Tarkovsky'e özgü durumlar, yukarıya bakıldığında değil, aşağıya bakıldığında sıkıntı verirler. Hatta bazen, Stalker'da olduğu gibi başlarını yeryüzüne dayarlar. Tarkovsky'nin bizi kendi deneyimimizden alıp bizi maddi realitenin üzerinden nasıl da daha spritüel bir hareketle yükselttiğini, nasıl da derinden, can alıcı bir noktadan etkilediğini düşünüyorum. Bu bölgeyle ilgili belirgin bir şey yoktur. Orası kesin sınırların çekildiği saf bir bölgedir. Sınırları saptarsınız, bu sınırlarla gerçek bölgeyi ortaya çıkarmakla birlikte herşey tam olarak diğer bölgede algılandıkları gibi algılanmaya başlarlar. Kesinlikle kendi inançlarınızı yansıttığınız bir düzlemin üzerine. Kendi korkularınızı, içinizden gelen şeyleri. Diğer bir deyişle bölge en sonunda sinema perdesi gibi bembeyazdır.

City Lights-1931

Bu şehirde yaşayanlara 'Özgürlük ve Huzur' anıtını hediye ediyoruz. Chaplin'in Şehir Işıkları sofistike edilmek için gerçekten .

son derece sofistike edilen bir başyapıttır. Aslında aldatıcı biçimde basit bir filmidir. Filmi izlerken kendimizden geçtiğimizde, tüm karmaşıklığının gitmesine ve son derece incelikli ustalığına. Filmin ilk sahnesi halihazırda bazı bağlantıları öngörür. Bu bir tür Chaplin'in sanat anlayışını kapsayan mikro evrendir. **Chaplin'i bir komedi dehası haline getiren şey nedir?**

Onun filmlerindeki komik pozisyon arketipleri nelerdir?

Bunlar rahatsız edici bir noktayı aslında işlevsel hale getiren ya da birileri tarafından yanlış anlaşılan şeylerdir. Yani rahatsız edici lekelerdir. O imgelemi rahatsız etmektedir. Böylece kendisini o resimden silmek ister. Ya da insanlar ona itibar etmeseler bile, onu dikkate alırlar. O da bu yanlış anlamalar nedeniyle algılanıyorsa da dikkate alınmak ister. **'Ne olmadığının' tanımlanması için.**

Sokağın köşesinde çiçek satan güzel kör kız aracılığıyla yanlış bir yolla kimlik bulma eğilimi vardır. Kendisini milyoner olarak tanıtır .

Onları yerden toplayabilir misiniz efendim?

Ona yardım etmek için bu oyunu kabul eder. [Hatta görebilmesi için gerekli olan ameliyat parası için hırsızlık bile yapar. Cezasını çektikten sonra da dönüp onu bulmaya çalışır.](#)

Zannediyorum bu bizim kötü yönümüze ilişkin bir metafor. Birisinin komikliklerine güldüğümüz zaman o insanın tam anlamıyla nasıl bir kişi olduğunu anlamamak gibi. Bu insanın kendi fantazimizin bağlantılarını kuran bir insan olarak algılamayı kabul ettiğimiz sürece. Yanlışlıkla o kişiyi kimlikleştiririz.

Tıpkı yanlış yere güldüğümüz şeyin aniden şiddete dönüşmesini keşfetmemiz gibi. Burada sevilen kişiden daha öldürücü daha tehlikeli bir şey yoktur kim olduğundan çok istenen kişi olduğundan. Bu anlamda aşk her zaman küçük düşürücü bir şeydir.

Buradaki konu, sadece filmin hikayesindeki figürün kendisini sevdiği kıza göstermesindeki eğilimi değildir. Bu aynı zamanda bir aktör-yönetmen olarak Chaplin'in kendisini bize yani halka gösterdiği zaman **'kendimi size sunduğum için utanmazım biriyim, fakat aynı zamanda korkuyorum da'** demesidir. Chaplin'in gerçek dehasının dayandığı yer, aynı zamanda bu tanınmaya ilişkin psikolojik anı

420 Yazılar

sahneleme yeteneğidir. **Biçimin, müziğin, görsel açının ve aynı zamanda aşk her zaman ki iki kişinin elleri birleştiğinde genç kız onun kim olduğunu anlar.**

Sen?

İşte bu an son derece tehlikeli bir andır. Patetiktir. (Dokunaklı)

Artık görüyor musun?

Sevilen, idealize edilen bağlantılar nedeniyle çerçeveden çıkar. En sonunda bu noktada, psikolojik çıplaklık kendini gösterir. İşte olduğum gibi buradayım. Ve zannedersen bunu da bir mutlu son gibi okumamız lazım. Ne olacağını bilemeyiz.

'Son' yazmamıza yarayan harflerimiz ve siyah bir ekranımız var. Fakat şarkı hala devam ediyor. Tıpkı şimdi daha güçlü olan bir duygu gibi.

Çerçeveden kazara dışarı fırlamış bir şey gibi.

Bugünün dünyasını anlayabilmek için tam anlamıyla sinemaya ihtiyacımız var.

Gerçek hayatta karşı karşıya kalmaya hazır olmadığımız bu kritik boyutu ancak sinema ile karşılayabiliriz.

Eğer realitenin içinde ne olduğuna bakıyorsanız, yani gerçeğin kendisinden daha gerçek olan şeyin ne olduğuna bakıyorsanız, sinemanın kendi içindeki kurmaca evrenine bakın.

VASIYET YALAN OLDU!!!

*Kim Doğru / Kim yanlış.
Muamma her zaman söz götürür.
Hakikat ise birdir.*

TSK: ATATÜRK'ÜN GİZLİ VASIYETİ YOK

9 Aralık 2013

Genelkurmay Başkanlığı, Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı arşivinde gerek Ziraat Bankası'ndan intikal eden ve gerekse Atatürk'e ilişkin belgeler arasında Atatürk'ün bilinen açık veya gizli vasiyeti olarak nitelendirilebilecek mahiyette bir bilgi ve belge bulunmadığını açıkladı.

[Genelkurmay](#) Başkanlığı'nın internet sitesinden yapılan açıklamada, Atatürk'ün 'gizli vasiyeti' olduğu yönündeki iddialara cevap verildi. Açıklamada, Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi kayıtlarına göre Atatürk'ün vasiyetini 5 Eylül 1938 Pazartesi günü Dolmabahçe Sarayı'ndaki odasında kendi el yazısı ile kaleme aldığı bildirildi.

Söz konusu vasiyetin Atatürk'ün vefatını müteakip [Ankara](#) 3. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından Atatürk'ün kız kardeşi Makbule Atadan'ın da hazır bulunduğu heyete 28 Kasım 1938 Pazartesi günü açılarak okunduğu belirtilen açıklamada şunlar kaydedildi:

“Bakanlar Kurulu'nun 2 Ocak 1964 gün ve 6/2538 sayılı kararnamesi gereğince 24 Ocak 1964 tarihinde Ziraat Bankası'nda Atatürk'e ait eşyaların bulunduğu iki kasa, Milli Savunma, Maliye, Milli Eğitim ve Ticaret Bakanlıkları ile Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü ve Ziraat Bankası yetkililerinin katılımıyla açılmıştır. Heyet tarafından birinci kasada Atatürk'ün şahsi eşyalarının yer aldığı, ikinci kasada ise bazı belgelerin bulunduğu tespit edilmiştir. Söz konusu belgeler bir tutanakla birlikte o günkü ismiyle Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi'ne teslim edilmiştir. Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi'nce teslim alınan belgeler yeminli bir heyet tarafından tasnife tabi tutulmuş, belgeler 110 dosya içerisinde tertiplenerek muhafaza altına alınmıştır. İlgili kararnamenin birinci maddesi gereğince, 26 Aralık 1964'de belgelerin 417 sayfa halindeki özel fihristi Başbakanlığa, ilgili Bakanlık ve kurumlara gönderilmiştir. Bilahare Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı uzmanları tarafından daha önce ön tasnifi yapılan belgeler, tek tek okunmak suretiyle ayrıntılı tasnife tabi tutulmuştur. 19 bin 682 sayfa tutan 4 bin 872 adet belgenin katalog basımı tamamlanarak 2000 yılında 'Atatürk Koleksiyonu' adıyla yerli ve yabancı tüm araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.”

Açıklamada ayrıca, Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı arşivinde gerek Ziraat Bankası'ndan intikal eden ve gerekse Atatürk'e ilişkin belgeler arasında Atatürk'ün bilinen açık veya gizli vasiyeti olarak nitelendirilebilecek mahiyette bir bilgi ve belge bulunmadığı kaydedildi.

Erişim: 10-12-2013

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/25314107.asp>

ATATÜRK'ÜN GİZLİ VASIYETİ AÇIKLANACAK MI?

DUYGU LELOĞLU / AKTÜEL DERGİ

Rivayete göre, Atatürk ölmeden bir ay önce, Eylül 1938'de, vasiyetini hazırlar ve notere gönderir. Atatürk'ün ölümünden hemen sonra açılan vasiyetin içinden ise iki ayrı zarf çıkar: Biri, mal varlığı ile ilgili bir vasiyettir. Diğeri de Atatürk'ün 50 yıl boyunca gizli kalmasını istediği büyük bir sırdır. Atatürk,

422 Yazılar

zamanı geldiğinde bu sırrın halka açıklanmasını ister. 50 yıl sonra, o tarih gelip çatar, ancak sır perdesi aralanmaz. Zira 1988 yılında, dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren, zarfı açıp okuyunca, açıklanması için gerekli zeminin oluşmadığına karar vermiştir ve bu sırrı 25 yıl daha gömme kararı alır. İşte bu rivayete inananlar için 10 Kasım'da, Evren'in koyduğu yasak süresi doluyor. Dolayısıyla vasiyet o tarihte açıklanacak, yer yerinden oynayacak.

Peki, ama vasiyetin içinde bu kadar önemli ne olabilir? Kulaktan kulağa dolaşan söylenti, Atatürk'ün gizli vasiyetinin, 1924 yılında kaldırılan "halifelik" kurumunun tekrar tesis edilmesini istediği ve bunun için talimat verdiği yönünde. Buna inananlar, bu tezlerini güçlendirmek için, Atatürk'ün zaten Nutuk'ta da halifeliği desteklediği yönünde ifadelerin olduğunu söylüyorlar. Ancak bir de madalyonun diğer yüzü var. Bu görüşe şiddetle karşı çıkanlara göre, ki onların sayısı azımsanmayacak kadar fazla, ortada bir gizli vasiyet yok! Onlar da Atatürk'ün Nutuk'ta hilafeti övdüğünün doğru olmadığını söylüyorlar, gizli vasiyetin uydurmacadan başka bir şey olmadığını belirtiyorlar. Ama ortada yıllardır dolaşan bir polemik, TBMM'de zaman zaman verilen soru önermeleri ile sonuç alınamayan bir durum var. 10 Kasım'da gerçekten de sır perdesi aralanacak ve yer yerinden oynayacak mı? Vasiyet muammasını araştırdık, uzmanlara sorduk.

AYTUNÇ ALTINDAL (ARAŞTIRMACI)

"İNGİLİZ İSTİHBARATÇILARI BİLİYORDU"

10 Kasım'da gizli vasiyetin açıklanacağına inanan Altındal, bir süre önce A Haber'de şu şekilde konuşmuştu: "Bunu ben keşfetmedim. Vahiy yoluyla gelmedi bana. 1960'larda bu çok konuşulan bir konuydu. Kemal Paşa'nın böyle, yeniden bir hilafet kurulabilir yönünde tasavvuru olduğu yönünde konuşmalar oluyordu. 1924'te Türkiye'de hem Cumhuriyet hem hilafet var. Atatürk'ün konuşmada 'Saltanata hayır, ancak hilafeti korumalıyız' diyor. Hilafeti öven yazısı var."

"Nutuk'ta da var"

"Ben bu yazıyı çevirterek 1980'de yayınladım ve dedim ki Kemal Paşa'nın Nutuk'ta da belirtilen hilafet yönünde bir projesi var. Bu proje; 'babadan oğla intikal eden bir hilafet olamaz. Bugün dünyada üç Müslüman ülke var, Afganistan, Türkiye, İran. İleride bunların sayısı artarsa kendi aralarında şura oluştururlar ve beş ülkeyi daimi yönetici olarak seçer ve bunların meclisleri rotasyon usulüyle hilafet makamını temsil eder' diyor. Bunlar Nutuk'ta var. Şahsa yönelik değil. 2009 ve 2006'da 10 Kasım'dan önce Türkiye'ye gelen İngiliz istihbaratçılar bu yönde açıklamalar yapınca ben de dile getirdim. Bu yıl gizlilik kalkıyor. Atatürk'ün ölümünün 50'nci yılında 25 yıl daha gizlilik kararı alınmış ve bu yıl kaldırılıyor. Kenan Evren emriyle 1988'de 25 yıl daha yasaklanması kararı çıktı. 10 Kasım'dan sonra bu mühür açılacak. O zaman da yer yerinden oynar."

MUSTAFA ARMAĞAN (TARİHÇİ)

"NUTUKTA BÖYLE BİR PROJE YOK"

"Atatürk'ün bildiklerimiz ve vaktiyle açıklananlar dışında herhangi bir vasiyetini bilmiyoruz. Buna dair somut bir kanıt da göstermiyorlar üstelik. Güya önümüzdeki Kasım ayında açıklanacak olan bu gizli vasiyetinde Atatürk hilafetin geri getirilmesini istiyormuş! Hatta Nutuk'ta buna dair bir bölüm de varmış! Kimse hafızamızla alay etmeye kalkmasın lütfen. Nutuk'taki o kısım tamamen İslam aleminde hilafetin kaldırılmasından (1924) sonra ortaya atılan yeni hilafet önerilerinin bir özetidir ve bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından hayal diyerek küçümsenir. Yani bu ifadeler 'alıntı'dır ve kendi fikirleri değildir, sadece örnek olarak verilmiştir ve eleştirilmekte, hatta alay edilmektedir.

Kaldı ki, Nutuk'ta ve var olduğu iddia olunan 'vasiyetname'de hilafetin geri getirilmesi 'emrini' bulduk diyelim. Peki Atatürk bu görevi kime vermiş olacaktır? Kemalistlere mi? İslamcılara mı? Kemalistlere vermişse hilafet aleyhine 90 yıldır 'ihanet' dahil bunca bühtanda bulunan Kemalistlerimiz Hilafeti 'Ulu Önder istiyor' diye kuzu kuzu geri mi getirmeye mi soyunacaklardır? Asla! Peki yine varsayalım ki,

vasiyetname açıldı ve görüldü ki, Atatürk 'hilafeti geri getirin' buyuruyor, bu 'emri' Başbakan Erdoğan ciddiye alırsa, yeni Gezi eylemlerine koyulacakların başında yine Kemalistler gelmez mi? Kimi kandırıyoruz?"

AK PARTİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ EROL KAYA

"CHP'NİN GRUP TUTANAKLARI DA KAYIP"

*Siz Meclis'e bizzat gizli vasiyetin var olup olmadığına dair bir soru önergesi verdiniz. Böyle bir vasiyetin varlığına inanıyor musunuz? Benden önce 2005 yılında da Emin Şirin vermişti. Ben 17 Aralık 2012 tarihinde önergeyi verdim. Meclis, kendi arşivinde böyle bir vasiyetin bulunmadığı cevabını verdi. Bu cevapla net bir şekilde Meclis'te böyle bir belgenin olmadığını biliyoruz artık. Devlet kurumlarında ise şu ana kadar böyle bir belgenin varlığına dair bir iz bulunamadı. Beni asıl böyle bir araştırma yapmaya iten etken Atatürk'ün vasiyetini okumuş olmamdır. Zira vasiyetinde sadece mal varlığına ilişkin talimatlar var. Ancak bir devlet insanının geleceğe dönük vasiyetine ilişkin hiçbir şey yok. Gizli vasiyet meselesi 80'li yıllardan beri konuşulur. Araştırmacı Aytunç Altındal, hatta gelecek yıl bu konuda bir konferans düzenleyecek. Meclis arşivlerinde böyle bir belgeye rastlayamadık ama bu iddiaların artık son bulması lazım. Mustafa Kemal Atatürk'ün millete, devlete dönük bir vasiyeti varsa, artık bunun bilinmesinin vakti geldi.

*Siz de bu vasiyetin 10 Kasım'da açıklanacağını düşünenlerden misiniz?

Ben izine rastlayamadım ama madem 75 yıl beklendi. 75 gün daha bekleriz ve görürüz.

*Bu vasiyette Atatürk'ün halifelik tekrar tesis edilmesini istediği söylenir. Buna inanıyor musunuz?

Önce gizli vasiyetin gerçekten var olup olmadığını öğrenmemiz gerekiyor. Bu sorunun cevabını bulamadan geri kalanı spekülasyon. Ancak bence vasiyetten çok daha önemli bir başka konu var. Meclis'te 1960 yılına kadar bütün siyasi grupların konuşmaları kayıt altına alınıyordu. 1980'li yıllarda CHP'nin grup tutanakları kayboldu. Bunun önemi şurada: Bu tutanaklarda Türkiye'nin yakın siyasi tarihine ilişkin alınan kararlara yönelik konuşmalar vardı. Bence bu tutanaklar vasiyetten daha önemli. Böylece Dersim, Takrir-i Sükun, Demokrat Parti'nin icraatına karşı tavırlar, ithamlar gibi ülkenin tarihine damgasını vurmuş bir çok siyasi olay aydınlanabilir.

FATİH TEZCAN (Araştırmacı-gazeteci)

*Siz bu polemiğin neresinde yer alıyorsunuz?

Bu rivayet yıllardır çeşitli mecralarda dillendirilir ama vasiyetin varlığına dair bir delil de duymadım.

*Asıl kilit konu Atatürk'ün "halifelik" konusu ile ilgili görüşleri... Kaldırılmasını istiyor muydu? Yoksa halifelik kurumunu destekliyormuydu?

Atatürk henüz Mustafa Kemal isimli bir Osmanlı subayı iken, halifelik ve padişahlık dâhil birçok Osmanlı devlet uygulamasını, içinde teolojik unsurlar barındırdığı düşüncesi -veya vehmiyle- eleştiriyor ve karşı çıkıyordu. Müslümanların içinde bulunduğu duruma yapıcı olmaktan ziyade dışlayıcı eleştiriler getiren Mustafa Kemal, halifelik kurumunun da "gereksiz risk taşıyan teolojik bir paratoner" olduğunu düşünüyordu. Mustafa Kemal'in dinsel bir aidiyeti yoktu. Ancak zaten hilafetin de İslami bir emir olmadığını biliyordu. Kuran'da hilafet ile ilgili bir ayet yoktu ve hilafet, dinselilik süsü verilmiş geleneksel ve siyasi bir yönetim aracından ibaretti. Ne ki, Mustafa Kemal tam anlamıyla bir pragmatistti ve eğer hilafet, Türkiye'ye fayda sağlayabilecek bir sosyo-psikolojik ve askeri potansiyel taşıyorsa, kim bilir belki de İngiltere'yle oturduğu anlaşma masasında ayaklarını daha fazla sürmesine neden olabilirdi.

424 Yazılar

Ne ilginçtir ki Mustafa Kemal Halife Abdülmecid Efendi'nin selamlığını bahane ederek halifeliği kaldırmadan önce, İngiltere ve batılılar, Lozan'da kendi elleriyle attıkları imzalara bile yabancı kalmışlar, yani Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni tanıdıklarını açıklamamışlardı. Emperyalizm'in Türkiye Devleti'ni tanınması, Halifeliğin kaldırılışından sonradır. Bu işin bir boyutudur.

****Diğer boyutu nedir?***

Diğer boyutu çok daha zorlayıcı ve kurgusaldır. Zira Türkiye'de "hain-kahraman" parametreleri üzerinden tarih okuması yapmak çok modadır ve fakat bu sığ zeminin önümüzü kapatan kısırlaştırıcı efekti, göz ardıdır. Atatürk, Suriye-Filistin Milli Türk Teşkilatı ve Harekât Kumandanı Özdemiş Bey'e gönderdiği yönergede, Anadolu, Irak ve Suriye'nin birleşmesini istemişti. Dışişleri Bakanımız Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu bir konuşmasında, Atatürk'ün Afganistan'a gönderdiği Türk askerlerinden bahisle, Türkiye'nin tavrının farklı algılanmaması gereğine dikkat çekmiştir. Bunlara ve Sadabad Paketi gibi girişimlerine bakarsak, 1924'te Batı'nın henüz askerlerini çektiği ama gözlerini çekmediği bir zaman diliminde hilafeti kaldıran Mustafa Kemal'in, Müslümanların tam olarak kendilerine geldikleri, kuvvetlerini birleştirdikleri bir iklimde, Emperyalizm'e karşı siyasi ve askeri bir otorite olarak hilafet kurumunu ayağa kaldırmalarını desteklemeyeceğini iddia etmek için, tarihsel okumalarımıza ve stratejik analizlerimize ön yargılarımızı ve duygusalıklarımızı karıştırmak zorunda kalırız. Atatürk'ün tam da bu konuda sarf ettiği sözler, tahlilimizi doğrulamaktadır.

53 YILDIR VASIYETİN PEŞİNDEKİ AİLE

Tumluer ailesi, 1963 yılından bu yana, yani tam 53 yıldır Atatürk'ün gizlendiği iddia edilen mirasının açıklanması, o mührün açıklanması için uğraşılıyor. Alaaddin Tumluer 50 yılını, oğlu Meriç Tumluer ise 25 yılını bu konuya harcamış. Son çare olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) bile başvurmuşlar. Meriç Tumluer, gizli vasiyetin bir nüshasının kendisinde olduğunu da iddia ediyor:

*Nasıl oluyor da Atatürk'ün vasiyetinin bir nüshası sizde var? Büyük dedemiz Mehmet Rifat Efendi, Atatürk'ün yanında çalışan bir eski jandarma istihbarat subayıydı. Atatürk, ileride suistimale uğramaması için çevresindekilere vermiş.

****Ne var bu vasiyetin içinde?***

Atatürk'ün tüm vasiyeti, 5 Eylül 1938 tarihinde notere verildikten sonra vasiyetin içinden iki tane de zarf çıkar. Bu zarfın biri, CHP ile ilgisi olan, verasete giren mal varlığı ile ilgili, diğeri ise ölümünden 50 yıl sonra açıklanmasını istediği vasiyetidir. Ancak verasete ilişkin bölümleri de CHP'nin işine gelmediği için eksik açıklandı. 50 yıllık gizli kalan vasiyetinin ise en önemli bölümü halifelik ile ilgili olan bölümdür. Bu bölümde, gelecekte Türkiye'nin liderliğinde bir Türk-İslam Birliği'nin kurulacağını, başına da Hz. Peygamber'in soyundan birinin geçeceği söyleniyor.

****Bu vasiyeti Kenan Evren niye açıklamamıştı?***

Bu konunun üzerinde 50 boyunca çalışan babam Alaaddin Tumluer bu konuyu 1992 yılında Evren'e sormuş. Evren de o dönemde, koşulların oluşmaması nedeniyle açıklanmadığını kendisine belirtmiş.

Erişim: 10-12-2013

<http://www.aktuel.com.tr/dergi/2013/09/26/ataturkun-gizli-vasiyeti-aciklanacak-mi>

ATATÜRK ARAŞTIRMACISI ERİŞ ÜLGER: ATATÜRK'ÜN GİZLİ VASIYETİ YOK - GÜNDEM - T24

Hülya Karabağlı/ ANKARA

Atatürk araştırmacısı Eriş Ülger, Aytunç Altındal'ın İzzet Çapa'ya verdiği röportajda, 1922 yılında Nutuk'ta yazıldığını söylediği sözlerle ilgili, "1922 tarihinde henüz Kurtuluş Savaşı dahi

bitmemiş, Cumhuriyet ilân edilmemiş. Bırakın Nutuk'un yazılmasını, Altındal'ın iddia ettiği şeyler dahi daha yaşanmamış" diyor. Ülger, Nutuk'un hiç bir yerinde Altındal'ın olduğunu iddia ettiği, "Hilâfet gündeme gelir" diye bir cümlenin olmadığını; bu anlama gelecek tek bir kelime bile bulunmadığına dikkat çekiyor.10'un üzerinde kitabı olan, Fikriye Hanım'ın mezar yeriyle ilgili tarihe not düşen Ülger, "Aytunç Altındal, ne Nutku okumuş, Nutuk'ta ne yazıyor bilmiyor. Hatta Nutkun ne zaman okunduğunu da bilmiyor" diyor.

Ünlü tarihçilerin sesiz kalmasını yadırgadım

İzzet Çapa'nın Hürriyet Gazetesi'ndeki röportajında Aytunç Altındal, **Kenan Evren**'in 'halk bunu zor hazmeder' diyerek, **Mustafa Kemal Atatürk**'ün gizli vasiyetinin açıklanma tarihinin 1988'de 25 yıl daha uzatıldığını söylemişti. Vasiyetin Kasım ayında açıklanacağını söyleyen Altındal, Nutuk'da Atatürk'ün halifelikle ilgili sözlerine de dikkat çekiyor. Eriş Ülger T24'e, kısa bir süre önce yayımlanan röportajdaki tarihi hatalara tarihçilerin ve araştırmacıların sessiz kalmasını anlayamadığını ve yadırgadığını anlatıyor.

'Atatürk'ün gizli vasiyeti yok'

Altındal'ın Kasım ayında açıklanacağını söylediği 'gizli vasiyetle' ilgili Eriş Ülger, "Altındal'ın iddia ettiği gibi, 'Atatürk'ün Gizli Vasiyeti' filanda yok. Gerçekte Mustafa Kemâl Atatürk'ün gizli olan hiçbir şeyi yok. Neden ve kimden gizleyecek. Özellikle Aytunç Altındal'dan gizlediyse onu da ben bilemem" diyor. 'Gizli vasiyet' konusunun çeşitli dönemlerde siyasetçiler ve bir çok araştırmacının gündeminden inmediğini vurgulayan Ülger, 2005 yılında bu işin peşine düşen ANAP Milletvekili **Emin Şirin**'e Milli Savunma Bakanlığı tarafından, "Bahsedilen 'tutanak dökümü ile Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden 50 yıl sonra açılması öngörülen vasiyetnamesi' MSB arşivlerinde bulunmamaktadır" yanıtı verildiği bilgisini hatırlatıyor.

Altındal'ın kandiseyle çelişen açıklamalarına dikkat çeken Ülger, "Bir yerde Evren'in vasiyetnameyi yasakladığını iddia ediyor, bir yerde yanlış da olabilir diyor. Esas olan, Mustafa Kemâl'in çalışma notları. Tamam da o notlar nerede?"

'Evren, Özal, Menderes ve Bayar gördüyse nasıl gizli olacak?'

'Evren, Özal, Menderes, Bayar, üst düzey politikacılar ya okumuş ya da görmüşlerdir' diyor. Vasiyet hem gizli hem de herkes görüyor. Bu nasıl olacak?

'Kenan Evren'le ilgili belgeler nerede?'

Eriş Ülger, Aytunç Altındal'ın, dönemin cumhurbaşkanı Kenan Evren'le iddiaların da kanıtlanması gerektiğini söylüyor ve "Evren'in 'Halk bunu zor hazmeder' dediğinin belgesi nerede? Kenan Evren, Anayasa'ya mecburi din derslerini koydu da, halk tepki göstermedi de, şimdi Mustafa Kemâl'in gizli vasiyeti açıklandığında niye tepki gösterecekmiş ki".

Abdülmecit canını zor kurtarmış; protesto mu yapacak?

Altındal'ın, Abdülmecit'le ilgili sözlerinin de bir dayanağı olmadığını söyleyen Ülger, "İsviçre'ye gitmiş, Halife unvanını geri almak için protesto etmek için siyasi bir bildiri yayınlamışta...Karşılıksız kalmış. Bu bildirin tarihi kaç? Bildirinin belgesi nerede? Mecit Efendi, canını, Mustafa Kemâl'in lutfuyla zor kurtarmış bir de protesto gösterisinde mi bulunacak? Bu iddiaya kargalar güler." Ülger'in Nutuk'la ilgili vahim hata dediği değerlendirmeleri şöyle.

Nutuk'ta 'hilâfet gündeme gelir' diye bir cümle yok

Nutuk, Mustafa Kemâl Paşa tarafından 15 Ekim/20 Ekim 1927 tarihleri arasında CHP'nin II. Büyük Kurultayında 36 saat 33'dakikada okunmuştur. İki cilt bir arada toplam 878 sayfadır. Metin kısmında 192.240 sözcük vardır. Ortalama her sayfada 360 sözcük vardır. Nutuk kısmı 534 sayfa, belgeler kısmı 344 sayfadır. Belge adedi de 308'dir.'Hilâfet gündeme gelir" diye bir cümle olmadığı gibi, bu anlama gelecek tek kelime dahi yoktur.

426 Yazılar

'1922'de henüz Kurtuluş Savaşı bitmemiş, bırakın Nutuk'u yazmayı'

1922 tarihinde henüz Kurtuluş Savaşı dahi bitmemiş, Cumhuriyet ilân edilmemiş. Bırakın Nutuk'un yazılmasını, Aytunç Altındal'ın yazıldığını iddia ettiği şeyler dahi daha yaşanmamış.

1922' yılında üç Müslüman ülke varmış. Aytunç Altındal, tarih de bilmiyor. Mısır, Suudi Arabistan, Afganistan, İran, Ürdün bunlar Hıristiyan mı? Bu ülkelerin çoğunun Devlet Başkanları da Atatürk'ü ziyaret için Türkiye'ye gelmediler mi?

Atatürk'ün Nutuk'ta yazdığını ileri sürdüğü sözlerini kanıtlamak durumundadır. "Ben Nutuk'un yalancısıyım" demekle işin içinde çıkamaz. Kanıtlamak zorundadır. Hangi ciltte, hangi sayfada, hangi satırda, Nutkun hangi basımında?

Erişim: 10-12-2013

<http://t24.com.tr/haber/aturk-arastirmacisi-eris-ulger-aturkun-gizli-vasiyeti-yok/238417>

Kime ve Neye İnanacağız?

Kim Doğru / Kim yanlış.

Muamma her zaman söz götürür.

Hakikat ise birdir.

*****

EZÂN-I ASLINDAN OKUMANIN SERBEST KALMASINDA GİZLENEN GERÇEKLER

“Gerçekleri sakladığımız müddetçe ahvalimiz düzelmez.
Tarih tekerrürden ibarettir.”

1950 SEÇİMLERİNDE MP VE BÖLÜKBAŞI

Seçim kanunundaki anti demokratik hükümler kaldırılmadığı için DP [Demokrat Parti] ve MP [Millet Partisi] 1948 ve 1949 tarihli ara seçimlerine katılmamıştır. 1948 ara seçimlerinden sonra iktidara gelen Günaltay Hükümeti, yeni bir seçim kanunu hazırlamak için ilim heyeti teşekkül ettirmiştir. Günaltay hükümeti tarafından kurulan ilim heyeti, üniversite profesörleriyle, Yargıtay, Danıştay ve en kalabalık üç baro olan İstanbul, İzmir ve Ankara barolarının mensupları arasından seçilmiş 11 hukukçudan oluşmuştur.³⁵ Bu arada seçim kanunu ile ilgili partilerin görüşleri de sorulmuştur. MP, görüşünü 22 Mayıs 1949’da Başbakan’a bildirmiştir. MP, önceki seçimlerde suç işlemiş kişiler ve seçime hile karıştıran şirretler -sıfat ve mevkilerine bakılmaksızın- cezalandırılmadıkça, yeni bir seçim kanunu hazırlığı mesuliyetine iştirak edemeyeceğini bildirmiştir.³⁶ Yeni seçim kanununun Meclis görüşmeleri sırasında en uzlaşmaz tavır takınan parti MP olmuştur. **MP seçim sistemi üzerindeki fikirlerinden ziyade fiksizliğini ortaya koymuştur.** MP mebusları kendi görüşlerini açıklayacakları yerde, hazırlanan tasarıya hücum etmişlerdir.³⁷

Neticede seçimlerin tek dereceli, genel, eşit, gizli oy açık sayım ve çoğunluk ilkelerine dayalı bir şekilde yapılmasına ilişkin yeni seçim kanunu kabul edilmiştir. Ayrıca DP’nin başından beri bastırıldığı seçimlerde adli teminat ilkesi de yürürlüğe girmiştir.³⁸ Seçim kanununun kabul edilmesinden sonra Meclis, 24 Mart 1950’de dağılmıştır. Hükümet seçimlerin 14 Mayıs’ta yapılacağını açıklamıştır. Bundan sonra siyasal partiler seçim platformlarını ilan ederek, kampanyaya başlamışlardır.

MP’den Nurettin Ardıçoğlu, seçim kanununun kabulünden sonra DP ile CHP arasında başlayan yakınlaşmanın bir koalisyonla sonuçlanacağından bahsedildiğini belirterek, bunun gerçek muhalefeti ortaya çıkaracağını ve böylelikle maskelerin düşeceğini ileri sürmüştür. Ona göre, gerçek muhalefet, ancak CHP’yi yok sayarak yapılabilecektir. CHP ile anlaşma ve müzakere yolunun açılması ise, baskı ve şiddeti meşrulaştıracaktır. DP muhalefet yapmamakta, kendini CHP’ye teslim etmektedir.³⁹ Gerçekten de 1950 seçimleri öncesinde CHP ile DP ileri gelenleri arasında gizli görüşmeler yapıldığı, DP’nin 1955 yılında toplanan kurultayında açıklanmıştır. İki parti arasında ilişkilerin iyi olduğunu halka ispat amacıyla demokratlar seçimler sırasında kabinede kendilerine bir yer verilmesini istemişlerse de, CHP’liler seçim kanununda bu koalisyonun oluştuğunu ileri sürerek, DP’nin bu isteğini geri çevirmiştir. Ayrıca, iki parti liderinin seçilmesini garanti altına almak amacı ile aday listelerinde açık yerler bırakmak için özel tedbirler alınması da görüşmelerde konuşulmuştur. CHP’liler yeni dönemde DP’lilere 50 milletvekili sözü vermişlerse de, bu görüşmelerin kesin bir sonuca bağlanmadığı söylenmiştir.⁴⁰

1950 seçimleri öncesinde, MP’nin seçimlerde başarısını etkileyecek önemli olaylar meydana gelmiştir. Meclisin dağıldığı tarihte, daha önce yaptığı konuşmalardan dolayı (Temmuz 1949 İstanbul, İzmir ve 5 Mart 1950 Kumkapı konuşmaları) Aldoğan’ın dokunulmazlığı, 24 Martta kaldırılmıştır.⁴¹ **MP, Mareşal imzasıyla bir bildiri yayınlayarak, Anayasa ve insan haklarının çiğnendiğini ifade**

³⁵ A. Haluk Ülman, “21Şubat 1950 Tarih ve 5545 Sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun Geçirdiği Hazırlık Safhaları”, AÜSBFD, C. 12, S. 1 (1950), s. 64.

³⁶ Yeni Sabah, 22. 5. 1949.

³⁷ A. Haluk Ülman, “Seçim Sistemimiz ve Başlıca Siyasi Partilerimiz”, AÜSBFD, C. 12, S. 2 (1957), s. 55.

³⁸ Feroz Ahmad ve Bedia Turgay Ahmad, Türkiye’de Çok Partili Politikanın Açıklamalı Kronolojisi, s. 61-62.

³⁹ Nurettin Ardıçoğlu, “DP ile CHP Arasında Koalisyon İddiası”, Kudret, 26. 2. 1950.

⁴⁰ Kemal H. Karpat, Türk Demokrasi Tarihi, s. 200.

⁴¹ Kudret, 25. 3. 1950.

etmiştir.⁴² 5 Mayıs 1950'de tutuklanan Aldoğan, polis nezaretinde Ankara'dan İstanbul'a götürülmüştür. 5 Mayıs akşamı Aldoğan'ın MP adına yapması gereken radyo konuşmasını, kızı Gönül Aldoğan (Özansu) yapmıştır. Gönül'ün yaptığı konuşmayı, Aldoğan evinde polis nezaretinde dinlemiştir. İfadesi alındıktan sonra, Aldoğan, serbest bırakılsa da, İstanbul radyosunda, MP adına seçim konuşması yapıp, sokağa çıkınca, polis onu tekrar tevkif etmiştir. Kızı Gönül, **“Namık Kemal, Magosa zindanına atılmakla, Mithat Paşa Taif Zindanı 'nda boğdurulmakla Abdülhamit'in tahtan indirilmesine mani olunamadı”** diyerek, babasının tevkif edilmesine tepki göstermiştir.⁴³ Daha sonra kefaletle, 1950 seçimlerine günler kala tahliye edilen Aldoğan, tahliye edilirken, **“Küçük hapishaneden büyük hapishaneye geçiyorum. İçinde yaşayan vatandaşların hür olmadığı bir vatan, hapishaneden başka bir şey değildir”** biçiminde konuşmuştur. Bu arada bu olaylara sinirlenerek sert bir yazı yazan Arna da, 16 Nisan'da hükümetin manevi şahsiyetine hakaret ettiği gerekçesiyle tutuklanmıştır.⁴⁴

Bunların yanında, seçimlerden önce MP'nin kamuoyu nezdindeki itibarını ve seçimlerdeki başarısını ciddi bir biçimde etkileyen bir gelişme olmuştur. **Mareşal Çakmak'ın 10 Nisan 1950 tarihinde ölümü,45 hem MP'yi etkilemiş hem de partiler arasında seçimler öncesi başlayan mücadelenin daha bir kızışmasına neden olmuştur. Özellikle, Mareşal gibi tarihi bir şahsiyetin ölüm haberinden sonra, bayrağın yarıya indirilmemesine ve radyonun normal yayın akışı içinde müzik yayına devam etmesine isyan edenler, Mareşal'in İstanbul'da resmi törenle yapılan cenaze merasimini, İslamcı bir gösteriye dönüştürmüşlerdir.**⁴⁶

Cenaze törenindeki nümayişe, Sebilürreşad, Büyük Doğu ve Millet gibi İslamcı ve muhafazakar basın katılmış ve CHP hükümeti ve bilhassa laiklik politikasına hücum etmişlerdir. Ezan kanuna aykırı olarak Arapça okunmuş ve tekbirler getirilmiştir. Sebilürreşad dergisinde bu merasimle ilgili yazılar yayınlanarak, **“İlahi müesseselerin insan eliyle yıkılmasına imkan olmadığına”** vurgu yapılmıştır.⁴⁷ *Eşref Edip, cenaze merasimi ile 31 Mart olayı arasında bağ kurma girişimlerine, “Bu hadiseyi MP'nin dini taassubu körükleyen bir nümayişi gibi göstermek istediler...Neredeyse üniversite gençliğini 31 Mart mürettepleri mevkiine koyacaklardı. Her ne ise, beklenmeyen bu muazzam hadise, Halk ve Demokrat Partililerce ümit edilen neticenin aksini tevlid etti. Millet Partisi halk nazarında büyük bir mevki ve otorite kazandı”* biçiminde cevap vermiştir.

Bu başkaldırma hareketinden MP sorumlu tutulmuştur. Din konusunda, MP sunucularının ve bu arada Fahri Başkan Mareşal'in gerek şahsı gerekse de görüşleri ile dini siyasete alet ettiği suçlamasında bulunulmuştur.⁴⁸ Tarihe mal olmuş Mareşal'in şahsiyetinin rejim düşmanlığının bir aleti olarak kullanıldığı iddia edilmiştir.⁴⁹ Cumhuriyet kurulumu beri ilk defa, dinin siyasete alet edildiği öne

⁴² Kudret, 29. 3. 1950.

⁴³ “Gönül Özansu ile Görüşme”, 11. 2. 2002. Gönül Özansu, Sadık Aldoğan'ın kızıdır. 1965'te Bölükbaşı'nın partisi olan MP'den Balıkesir milletvekili olarak giren Mesut Özansu'nun eşidir. Gönül Özansu Aldoğan'la yaptığımız görüşmede, babasının çok özgür ruhlu bir insan olduğunu, iktidarlar karşısında eğilip bükülmediğini anlatmıştır. Ayrıca MP hareketinde, Aldoğan'ın Nurettin Ardiçoğlu ile birlikte partinin fikir hamlesinde etkili olduğunu, Bölükbaşı'nın ise eylem hamlesinde kendini gösterdiğini dile getirmiştir. Dönemin basına yansımaları konusunda kendisinden ilginç bilgiler alınmıştır.

⁴⁴ Yeni Sabah, 11. 5. 1950. Arna, İzinsiz Muhalefet dergisindeki “Kıyamet” isimli makalesi yüzünden tutuklanmıştır.

⁴⁵ Cumhuriyet, 11 Nisan 1950.

⁴⁶ Cumhuriyet, 13 Nisan 1950. Kudret'in iddiasına bakılırsa, Associated Press, Mareşal'in hatırasına hürmeten öldüğü akşam için başka haber vermeyeceğini bildirmiş olmasına rağmen, (Kudret, 11. 4. 1950) Ankara ve İstanbul radyolannın müzik yayınlarına devam etmesi ve resmi olarak bayrakların yarıya indirilmemesi hayli şaşırtıcı olduğu kadar, cenazedeki olayları tahrik ettiği de söylenebilir.

⁴⁷ “Allahü Ekber-Allahü Ekber... Ve Lillahilhamd”, Sebilürreşad, S. IV/76 (Nisan 1950), s. 11-12; Cevat Rifat Atilhan, “Azametli Bir Gün”, Sebilürreşad, S. IV/76 (Nisan 1950), s. 15.

⁴⁸ Kemal H. Karpat, Türk Demokrasi Tarihi, s. 199.

⁴⁹ Ahmet Emin Yalman, “Mareşal Çakmak ve Rejim”, Vatan, 14. 4. 1950; Vatan, 18. 4. 1950.

sürülmüştür.⁵⁰ Mareşal'in cenaze töreninde cereyan eden olaylardan yola çıkılarak, MP, Hürriyet ve İtilaf Partisi'ne, Hitler'in siyaset tarzına, İngiliz Mosley Partisi'ne, dini taassuba dayanan Kızıl Moskofluğa ve Amerika'da mevcut nizama karşı kin bayrağını açan Henry Wallace partisine benzetilmiş ve MP'nin dini siyasete alet ederek mevcut nizama karşı ihtilalci yol ve yöntemlerle hareket ettiği iddia olunmuştur.⁵¹ MP'nin seçimler yaklaşırken bu olayı siyasal propaganda malzemesi olarak kullanması düşünülebilirse de, cenazedeki İslamcı gösteriye dönüşen karışıklıkları tertiplemesi uzak bir ihtimaldi. DP'nin ise, el altından bu olayı kullanmaya kalktığı da ileri sürülmüştür.⁵²

MP'ye göre, cenazedeki olayları, "irtica hortluyor" diye yorumlamak, bir kaşık suda fırtına koparmaktır. Bu olaylar büyütülecek şeyler değildi. Kabahatın tekbir getirenlerde değil, vicdanlar üzerinde zalimane baskı yapılmasında aranması gerektiği belirtilmiştir.⁵³

MP Genel Başkanı Hikmet Bayur da, "Memlekette dini irticaa yoktur, siyasi irtica vardır. Ölülere için mevlit okutmak her Müslümanın tabii hakkıdır ve tekbir getirmek de suç değildir" biçiminde konuşmuş ve tüm bunların MP'nin önlenemez yükselişini durdurmak ve DP ile CHP arasında varolan muvazaanın örtbas edilmesi için yapıldığını ileri sürmüştür.⁵⁴

MP yanlısı Kudret gazetesine bakılırsa, CHP ile DP, MP'nin yükselişini ezmek için Mareşal'in cenazesindeki dini tören ve tekbir getirmeye bakarak, MP'yi bir irtica partisi olarak damgalamak istemişlerdir. Bayur da cenaze merasimini irtica diye nitelendirmiştir. Bayur'ın bu tutumunu Günaltay ile yaptığı görüşme sonrası gösterdiği iddia edilmiştir. Ayrıca Bayur-Günaltay görüşmesinden önce, Köprülü-Emin Erişirgil görüşmüşlerdir. Köprülü, Erişirgil'e irticayı yok etmek ve MP'yi ezmek için DP'nin CHP'nin yanında yer alacağını söylemiştir. **Bütün bunları MP mahfillerinde, DP ile CHP arasındaki danışıklı dövüşün tezahürleri olarak yorumlanmıştır.**⁵⁵

Bölükbaşı da CHP'yi, "Zümre saltanatını devam ettirmek ve siyasi irticayı yaşatmakla" itham etmiş ve buna örnek olarak da, **CHP'nin Alevi oylarını çekmek** için Hacı Bektaş Çelebisi'nin oğlu Rıza Ulusoy'un hiç alakası olmadığı halde Çorum'dan aday yapılmasını göstermiştir.⁵⁶

MP nisan ayından itibaren yoğun propaganda faaliyeti içine girmiştir. 1950 seçimleri MP'nin katıldığı ilk seçim olması bakımından önemli olsa da, MP'nin zor bir dönemden geçtiği kabul edilmelidir. Partinin en önemli iki ismi, Mareşal ve Öner ölmüşler, Aldoğan ile Arna tutuklanmışlardı. Partinin bütün yükü, Bayur, Tahtakılıç, Vasfi Raşit Seviğ, Kentli ve özellikle Bölükbaşı'nın üzerine kalmıştı. Diğerlerinin miting meydanlarına hakim olamayan üslupları karşısında, Bölükbaşı müthiş hitabet yeteneği ve kuvvetli hafızası ile dikkatleri üzerine çekmiştir. 1950 seçimlerinde partinin kullandığı malzemeler, partinin kurulduğundan beri öne sürdüğü hususları içermiştir. Parti üzerine vurulmak istenen gericilik damgası reddedilmiş,⁵⁷ Mareşal'in ölümü esnasında, hükümetin gösterdiği duyarsızlık halka şikayet edilmiş,⁵⁸ ve basına ağır eleştiriler yöneltilerek, MP'ye karşı yaklaşımların önyargılı olduğu vurgulanmıştır.⁵⁹ Ayrıca DP hala muvazaa ile suçlanmıştır.⁶⁰

⁵⁰ Cihad Baban, Politika Galerisi..., s. 125.

⁵¹ Ahmet Emin Yalman, "Millet Partisinin Millet Borcu", Vatan, 16. 4. 1950.

⁵² Metin Toker, DP'nin Altın Yılları: 1950-54, s. 20.

⁵³ Nurettin Ardıçoğlu, "Sahte Laikler Bize Mürteci Diyorlar", Kudret, 17. 4. 1950.

⁵⁴ Kudret, 21. 4. 1950.

⁵⁵ Kudret, 21. 4. 1950.

⁵⁶ Kudret, 29. 4. 1950.

⁵⁷ Cumhuriyet, 16. 4. 1950.

⁵⁸ Cumhuriyet, 17. 4. 1950.

⁵⁹ Cumhuriyet, 17. 4. 1950.

⁶⁰ Cumhuriyet, 23. 4. 1950. MP'nin İzmir mitinginde konuşan Mustafa Kentli, MP'nin iktidarda gözü olmadığını, amaçlarının kuvvetli bir muhalefet grubu olarak Meclis'e girmek olduğunu dile getirmiştir. Cumhuriyet, 7. 5. 1950.

MUVAZAA Bir mes'elede bahse girişmek. * Mc: Danışıklı döğüş. *
Hakikatte olmayan bir durumu varmış gibi göstermek için yapılan
bir anlaşma

1950 seçim meydanlarının yıldızı Bölükbaşı'dır. Bölükbaşı partisinin Kızılcahamam mitinginde iktidara ve DP'ye şiddetle çatarak, " ...Demokrasi her şeyden önce bir zihniyet meselesidir. İnönü, demokrasinin bu memlekette yerleşmesini samimi olarak istiyorsa, çekilmelidir. Her nizam ancak mümessilleriyle birlikte sahneden çekilebilir. Millet bu hakikati San Francisco denilen ananın doğurduğu 65'lik muhaliflerden [Bayar'ı kastediyor] daha iyi anlamıştır" şeklinde konuşmuştur.⁶¹ MP, 1950 seçimleri öncesi Kırşehir'de Bölükbaşı sayesinde büyük bir gelişme göstermiştir. Kırşehir DP örgütü, MP'nin Kırşehir'deki inkişafını durdurmak için Bayar'ı Kırşehir'e davet etmişlerdir. Ancak Bayar beklenen ilgiyi görmediği gibi, halkın Bayar ile Bölükbaşı'yı suikast ihbarında kim haklı kim haksız biçiminde karşı karşıya getirme girişimlerine Bayar katılmamış ve partisinin kongresini bile beklemeden Kırşehir'den ayrılmıştır. Bu olay, Bölükbaşı'nın Kırşehir'de daha iyi bir yer edinmesini sağlamıştır.⁶² Bölükbaşı, Yalova ilçe teşkilatının açılışında kurdeleyi keserken, "Kesilen her kurdelenin koparılan bir zincir manasına gelmesini Allah'tan dilerim" biçiminde konuşarak, iktidara ve DP'ye göndermeler yapmıştır.⁶³

Bölükbaşı, kendisi ile yapılan bir mülakatta, Cumhuriyet adı altında zümre saltanatını devam ettirenlerin siyasi irticayı yaşattıklarını, MP'nin CHP ile DP'nin müşterek bir iftira suikastine maruz olduğunu, MP'yi vurmak için bir dini irtica efsanesinin icat edildiğini öne sürmüştür. Vaktiyle, Bayar'ın dini irtica var diye hükümete giderek kanun çıkarınız dediğini, şimdi de milleti hükümete jurnal etmek ve Ulus gazetesinin takdirlerine mazhar olmak için dini irtica var dediğini anlatan Bölükbaşı, vicdan ve din hürriyetini savunan MP'nin program ve faaliyetinin irtica ile hiçbir alakasının olmadığını, asıl CHP'nin kendi saltanatını devam ettirebilmek için, Hacı Bektaş Çelebi'sinin oğlu Rıza Uluso'y'u hiç alakası olmadığı halde Çorum'dan aday göstererek, dini siyasete alet ettiğini ileri sürmüştür.

Partisinin Cebeci mitinginde on binden fazla kalabalığa konuşan Bölükbaşı'nın söyledikleri sözler hayli önemli ve ilginç olduğu için, buraya aynen alınmıştır:⁶⁴

Dört sene evvel bu meydanda, hakları tecavüze uğramış bir milletin vicdanından kopan infial sesini CHP'nin sağır kulağına [İnönü'yü kastediyor] duyurmak için, o gün hapisneden çıkmış bir vatandaş olarak sizlere hitap etmişim. Bugün hapisneden girmeye namzet bir vatandaş olarak sizlere hitap ediyorum. Esasen bugünün şartları içinde BMM'ye girmekle hapisneden girmek arasında şeref bakımından bir fark görmüyoruz...Namuslu bir seçim yapılacağını vadedenler, birkaç kişinin gizli bir nikah kıyar gibi kimsenin görmediği bir köşede tertiplelediği zabıtlara dayanarak, Meclis'in dağılacağı gün Aldoğan'ın dokunulmazlığını kaldırdılar. Elli yıllık bir hizmetten sonra aramızdan ayrılan. Mareşal'in ölüsü ortada iken kindar zihniyetin köçek havaları çaldığına tanık olduk. Kin ve ihtirasın dalaletle sevkettiği dostlarımıza Namık Kemal'in ağızıyla cevap verelim.

"Ne mümkün zulm ile bidat ile imhayı hürriyet,

Çalış idraki kaldır muktedir isen ademiyetten".

İdam sehpaları karşısında bile din hürriyetini müdafaa edeceğimizden hiç kimsenin şüphesi olmasın. Bu memlekette sağır bir zihniyet hakimdir. Bu tek parti zihniyettir. Kulaklarını alkışa açar, milletin şikâyetine kapar. Bu zihniyetin sırtı yere gelmedikçe, milletin yüzü gülmeyecektir. Bu zihniyeti atacağınız güllerle değil, vereceğiniz reylerle

⁶¹ Kudret, 18. 7. 1949.

⁶² Kudret, 23. 1. 1050.

⁶³ Kudret, 9. 4. 1950.

⁶⁴ Kudret, 7. 5. 1950.

yıkacaksınız. Bu tahakkuk edince; “*Sesimiz gür olacak, vicdanlar hür olacak, efendi bir olacak, o da millet olacak*”

MP'nin etkili isimleri tarafından meydanlar dolup taşsa, MP yurt genelinde örgütünü tam olarak kuramadan, ancak 22 ilde örgütlenerek seçimlere girmiştir.⁶⁵ Seçim sonuçlarını göre, **MP 240.209 oy almıştır. Oy oranı % 3. 03'tür.** Bir tek Kırşehir'den Bölükbaşı milletvekili seçilmiştir.⁶⁶ Bölükbaşı, Kırşehir'de neredeyse seçmenlerin yarıya yakınının oyunu alarak milletvekili seçilmiştir. **İlginçtir ki, DP lideri Bayar, saatte bir Kırşehir'i arayarak Bölükbaşı'nın kazanıp kazanmadığını sormuştur.**⁶⁷ Kırşehir'den diğer milletvekillerini DP kazanmış, ancak en çok oyu Bölükbaşı almıştır.⁶⁸

1949 seçimlerinde karma listeli çoğunluk sistemi uygulanmıştır. Bu seçim sisteminde, seçmen değişik partilerin adaylarından karma bir liste oluşturabilmekte, liste içinde en fazla kişisel oy almış adaylardan, söz konusu ilin temsilci sayısı kadar milletvekili seçilmektedir.⁶⁹ Bölükbaşı'nın Kırşehir'den MP milletvekili olarak Meclis'e girmesi bu şekilde mümkün olmuştur.

MP, 1950 seçimlerini şu şekilde yorumlamıştır: **“Davulu Millet Partisi çaldı, parsayı Demokrat Parti topladı”.**⁷⁰ Ayrıca MP, seçim sonuçlarını milletin zaferi olarak değerlendirmiş⁷¹ ve partinin başarılı olamaması ise şöyle açıklanmıştır: ⁷²

“Halkın, Halk Partisi'ni kovayım diyerek hareket etmiş ve bunu için de MP'yi en yakından sevenler bile, DP'ye oyunu vermiştir. 22 vilayetten aday gösterebilen MP'nin hepsi kazansa bile CHP tahakkümünün yıkılamayacağını düşünen halk, 63 vilayetten seçime giren DP eliyle tahakkümün yıkılacağına kanaat getirmiştir. .Demokratik muhalefetin oyları ve CHP'den duyulan hoşnutsuzluğun getirdiği tepki oyları kestirmeden DP'ye kaymıştır. Yani oyları parçalamayalım mantığı ile hareket edilmiş ve oylar DP'ye kaymıştır. Başka bir deyişle, davulu MP çalmış, parsayı Bayar toplamıştır.

⁶⁵ MP'nin seçime girdiği iller, Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Burdur, Çankırı, Çorum, Edirne, Eskişehir, İçel, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Kocaeli, Kütahya, Niğde, Samsun, Seyhan, Sinop, Trabzon'dur. Amasya'da teşkilatı olduğu halde aday gösterilmemiştir. MP'nin teşkilatlanmasındaki güçlükler ise şöyle sıralanmıştır: 1948'de siyasete atılmak isteyenlerin çoğu DP'ye girmiştir. Bunların ve halkın çoğu 12 Temmuz Beyannamesi'nin anlamını anlayamamış ya da bir kere DP'ye girdik onu iktidara getirip ne yapacağını görmeden ondan ayrılamayız demişlerdir. Diktatörlüğü önce yıldırım sonra da yıkmak için sert ve pervasız mücadelenin lüzumunu çok az kimse takdir etmiştir. Kurulduğu günden itibaren, siyaset içi ve siyaset dışı türlü tertiplerle hem CHP hem de DP'nin ve de basın hücumuna uğramıştır. MP liderleri hakkında boyuna davalar açılmış, liderleri hapse atılmıştır. Bu yüzden pek kişi MP'ye girmekten çekinmiş ve DP'de rahat muhalefet yapmışlardır. Ayrıca muhalefetin parçalanma düşüncesi ve CHP'nin kuvvetlenmesi korkusu ile birleşince MP gelişmemiştir. Bkz., Millet Partisi I Büyük Kongresi Genel Müteşebbis Kurulu Mesai Raporu, Kudret, 18-20. 6. 1950.

⁶⁶ CHP Araştırma Bürosu, Seçim Neticeleri Üzerinde Bir İnceleme, 1950, 1954, 1957 Milletvekili Seçimleri (Ankara: Güven Matbaası, 1959). Bölükbaşı'nın Meclis arşivinde bulunan özlük dosyasındaki mazbatasına göre, 1950 seçimlerinde Kırşehir'deki seçmen sayısı, 76. 500'dür. Seçime iştirak edenlerin sayısı ise, 69. 759'dur., Osman Bölükbaşı'nın aldığı oy, 28. 034'tür. TBMM Olumluk Kağıdı, Dönem: IX, Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait Tutanak.

⁶⁷ Kudret, 18. 5. 1950.

⁶⁸ Kırşehir'de MP listesinden aday olanlar, Osman Bölükbaşı, Bay Cemil, Ahmet Bilgin, Nafi Çopuroğlu idi. Kudret, 18. 4. 1950.

⁶⁹ Cemal Aygen, “Memleketimizde Seçimler ve Neticeleri”, AÜSBFD, C. XVII, S. 1 (Mart 1962), s. 205.

⁷⁰ Haydar Seçkin, Olaylar ve Belgelerle 1946 Seçimleri ve Yakın Demokrasi Mücadelemiz, s. 76.

⁷¹ Vasfi Raşit Seviğ, “Yaşasın Büyük Millet”, Kudret, 16. 5. 1950.

⁷² Nurettin Ardıçoğlu, “Yeni Durum Karşısında Millet Partisi”, Kudret, 18. 5. 1950.

Seçim sonuçları ile ilgili olarak MP bir bildiri yayınlayarak, 14 Mayıs seçimleri ile Türkiye’de şeffik idaresinin yıkıldığını ve bunun MP sayesinde sağlandığı iddia edilmiştir. Ayrıca tarihte ilk defa fiili bir diktatörlüğün halkın oyu ile sona ermiş olduğu, CHP’nin geçmişi dolayısıyla muhalefet ve murakabe vazifesini yapamayacağı, bundan böyle Meclis’te muhalefet görevini tek milletvekili (Bölükbaşı) ile MP’nin yapacağı dile getirilmiştir.⁷³

Görüldüğü gibi, 1950 seçimlerinden sonra MP kendisinin bir numaralı muhalefet partisi olacağını iddia etmiştir. Onlara göre, CHP kötü bir geçmişe sahipti. DP’yi tenkite kalktığı zaman, “*Seni tecrübe ettik, bugünkü fenalıklar senin ektiğin tohumların filizidir*” diyebilirlerdi. Oysa, MP için böyle bir ithamda bulunmak mümkün değildi. Böylece MP’nin tek kişi ile muhalefeti üstleneceği söylenmiştir.⁷⁴ İlerde görüleceği gibi, CHP seçim yenilgisini henüz üzerinden atamadığı DP iktidarının ilk yıllarında Bölükbaşı, neredeyse Meclis’in tamamına yakın mebusa sahip olan DP’nin anti-demokratik uygulamalarına, tek başına cesurca mücadele verecektir. Bu durumun, en azından CHP kendini toparlayıncaya kadar DP’nin demokratik sistemle bağdaşmayan uygulamaları karşısında bir denge oluşturduğu ve bazı meselelerin Meclis gündemine taşınmasını sağladığı belirtilebilir. 1950-54 arası Meclis muhalefet saflarında kendilerini dinletebilen Faik Ahmet Barutçu, Avni Doğan’la birlikte üç mebusan birinin Bölükbaşı olduğunu belirten Ağaoğlu Bölükbaşı ile ilgili şunları zikretmiştir: “...Hücumlarını Demokrat Partiye değil, Menderes’e ve birkaç arkadaşına yapıyor, kırbacını arada sırada da Halk Partisi saflarında gezdiriyordu. Fakat itiraf etmeli, muhalefet işini, Halk Partisinin kaybettiği otuz dört mebusla, bir türlü büyümeyen kendi partisinin kazanmamış adaylarının yerini tek başına doldurarak yapmaya başladı”⁴⁸

Öte yandan DP’nin iktidara geldikten sonra “*devri sabık yaratmama*”, yani eski dönemin sorumlularından hesap sormama vaadini yerine getirmesi, MP’liler tarafından şiddetle eleştirilmiş ve muvazaa iddialarının yeniden ortaya atılmasına yol açmıştır. MP’lilere göre, 14 Mayıs’ta iktidar değişikliğinin pazarlığı, DP liderleriyle CHP arasında seçimden önce yapılmıştı. Eski dönemin sorumlularından hesap sormamak bunun en kesin deliliydi. CHP, iktidarı devralacak kimselerden, hesap sorulmayacağına dair teminat almış ve bu suretle dürüst ve hilesiz bir seçim yapmaya razı olmuştu. DP kurucuları, CHP içinden çıkmış ve onun sorumluluklarına katılmış kimselerdi, eski arkadaşlarını hiçbir zaman mahkeme önüne çıkartamazlardı.⁷⁵ MP’ye göre, DP’nin iktidara geçmesiyle birlikte kurucuların Meclis’e hakim olmaları tehlikesi doğmuştu. Bunun sonu bir tür diktatörlüğe kadar gidebilirdi. Kurucuların parti örgütü üzerindeki tahakkümleri malumdu. Bir parti başında böyle yapanlar, iktidara geçince neler yapmazlardı ki.⁷⁶

DP iktidara geldikten sonra CHP’ye olduğu kadar MP’ye de sert bir tavır takınmıştır. DP’liler Meclis’te “*MP’yi halk bertaraf etti, bizden aldıkları yirmi milletvekilinden birini bile seçtirmediler*” diye konuşmuşlardır. Ayrıca, seçimlerden hemen sonra, genel merkezde kendisini ziyaret eden bir grup üniversite öğrencisinin, “*Hocamız Vasfı Raşit, Hikmet Bayur, Tahtakılıç ve Aldoğan neden seçilemediler*” biçimindeki bir sorusuna, Bayar, “*Memleket küfürbazlara itibar etmemiştir*” diye karşılıkta bulunmuştur.⁷⁷ **Bilindiği üzere, özellikle Bölükbaşı’nın birinci Menderes hükümeti programını sert bir şekilde tenkit etmesi Menderes’i çileden çıkarmıştır. Başbakan, bu tenkitlere cevap verecek yerde MP’ye hücum ederek, MP’nin kindar olduğunu, halkın onu tasfiye ettiğini, komünizm ile mücadelede kendileri ile birleşmediğini, dış politika görüşünün ise bulanık olduğunu söylemiştir.**⁷⁸ Bunun üzerine Bölükbaşı söz almak istemişse de söz verilmemiş, bunun üzerine

⁷³ Kudret, 19. 5. 1950 (MP’nin 1950 seçimleri sonrası beyannamesi).

⁷⁴ Nurettin Ardıçoğlu, “Ölmek Var, Dönmek Yok”, Kudret, 19. 5. 1950; Nurettin Ardıçoğlu, “Tek Muhalif Parti: Millet Partisi”, Kudret, 24. 5. 1950.

⁷⁵ Nurettin Ardıçoğlu, “Hesap Sorma ve Muvazaa”, Kudret, 3. 6. 1950.

⁷⁶ Nurettin Ardıçoğlu, “DP Kurucuları ve Meclis”, Kudret, 29. 5. 1950.

⁷⁷ Kudret, 19. 5. 1950.

⁷⁸ Nurettin Ardıçoğlu, “Ellerinden Gelse Bir Kaşık Suda Boğacaklar”, Kudret, 4. 6. 1950.

Bölükbaşı, yeni Meclis ve iktidar için, "1950 modeli demokrasi" diyerek yerinden bağırmiş ve ardından dışarı çıkmıştır.⁷⁹

Meclis, 22 Mayıs'ta milletvekillerinin yemin etmeleri ile ilk faaliyetine başlamıştır. Gazeteci Yalçın Uraz'ın anlattığına göre, Uraz'ın yanında oturan **Bayan Rezzan Yalman, eşi Ahmet Emin Yalman'a dönerek, "Nazar boncuğu nerede?" diye sormuştur. Emin Yalman, "Kim nazar boncuğu?" deyince, "MP'nin tek mebusu" yanıtını almıştır** Rezzan Hanım'dan. Yalman, "Yemin ederken görürsün" yanıtını vermiştir. Sıra Kırşehir'e gelmiş ve Bölükbaşı'nın ismi okununca, gazeteciler ve mebuslar arasında bir kaynaşma başlamıştır. Bayar'ın kızı bile, yanındakilere Bölükbaşı'nı işaret etmiştir.

Bir gazeteci, "MP, Meclis'te en aşağı 100 milletvekili ile temsil ediliyor" deyince, "Ne gibi diye sorulmuş, gazeteci, "1 Bölükbaşı, 100 mebusa bedeldir. Nedir ondaki ikna kabiliyeti. Konuştuğu insanı müdafaa ettiği tez üzerinde ikna edemediğini şimdiye kadar görmedim" biçiminde yanıt vermiştir. Ayrıca Bölükbaşı, milletvekili yeminini ezbere okumuştur.⁸⁰

Bu arada MP'yi Meclis'te tek başına temsil eden Bölükbaşı sevinçle üzüntüyü bir arada yaşamıştır. Bölükbaşı, yemin etmesinden saatler sonra, her şeyini borçlu olduğu babası Hacı Ahmet Ağa'nın vefat haberi ile adeta yıkılmıştır. Babası, 23 Mayıs 1950 tarihinde, müptela olduğu kalp rahatsızlığından kurtulamayarak Ankara'da vefat etmiştir.⁸¹ [sh: 134-144]

****

MP'NİN IV. KONGRESİ, MP'DE BÖLÜNME VE BÖLÜKBAŞI (1953)

Çok partili döneme geçildikten sonra din ve irtica konusunda en yoğun tartışmanın yaşandığı yıl, 1953 yılıdır. Özellikle 1946'da başlayan çok partili rejimle birlikte, tek parti döneminde siyasal ve toplumsal hayat içinde bastırılmış, ancak gizil de olsa yaşamaya devam eden ve kendilerini II. Meşrutiyet'in İslamcı akımlarına bağlayan aşırı sağ ve İslamcı akımlar canlanmış, bu akımların bir kısmı Türk devrim hareketlerinin karşısında yer almış ve kendilerine yakın buldukları muhalif partilerin destekleyicisi olmuştur.⁸² Bu canlanmada, toplumsal, siyasal, kültürel ve iktisadi alanda artan modernleşmenin etkisi büyüktür. **1950'de iktidara gelen Menderes hükümeti de pek çok zaman, dini ve dindarları, siyasi maksatları doğrultusunda kendisine çekecek bir takım politik manevraların içinde olmuştur.** Bunu yaparken politik mülahazalarla hareket etmiş ve tek parti döneminin alışkanlıklarından kendisini kurtaramamıştır. **Menderes, siyasi rakibi MP ve Bölükbaşı'nı siyaset sahnesinden tasfiye etmek için, elinden gelen her şeyi yapmıştır.** Bu konuda irtica tehlikesi vardır söylemini bile kullanmaktan kaçınmamıştır. Menderes'in 1953 yılı başı ile birlikte din ve irtica konusunda bu kadar hassaslaşmasına neden olan bir takım gelişmeler de yaşanmıştır. MP içinde tam anlamıyla bir bölünme yaratan IV. kongrede yaşananlara geçmeden önce, kongre öncesi siyasal hayatta oluşan havanın ve gelişmelerin verilmesi uygun olacaktır.

Demokrasiye hiçbir şekilde uymayan bir ülkede yaşadıklarını iddia eden Bölükbaşı, hükümetin şehirlerarasında bile ayırım yaparak, sırf kendisini tekrar Kırşehir'den seçtirmemek için, Menderes'in Kırşehir'e aynı derecede olan şehirlerden çok daha büyük oranlarda para aktardığını da eklemiştir. Niğde mitinginde de partisine yönelen irtica suçlamasına değinen Bölükbaşı, şu şekilde konuşmuştur:⁸³

.Biz gerilik getirecekmışiz; dörder avrat vaat ediyor muşuz; peçeyi, fesi, sultanı, halifeyi getiricekmışiz. Size bir şey söyleyeyim mi, bir yiğide bir tatlı bela kâfi geldiği fikrindeyiz. Bizi dini siyasete alet etmekle itham edenler dün rey avcılığı için birçok

⁷⁹ Kudret, 3. 6. 1950.

⁸⁰ Kudret, 23. 5. 1950.

⁸¹ Kudret, 24. 5. 1950.

⁸² Tarık Zafer Tunaya, İslamcılık Cereyanı, s. 168-169.

⁸³ Millet, 12. 4. 1953 (Bölükbaşı'nın Niğde Mitingi).

şeyhleri Şark vilayetlerinden aday göstermişlerdir. DP halkın gönlünü kolayca avlamak ve yaptığı vaatleri unutturmak için **'size Ezan-ı Muhammedi'yi okuttuk'** diye dini hisleri istismardan çekinmemiştir. **O ezan kanunu ki, Menderes Hükümeti'nden on beş gün önce Meclis'e getirilmiş ve fakat Menderes'in istismar zihniyetinin tezahürü olarak uyutulmuştur.** Menderes, dönüp dolaşiyor. MP'ye çatıyor. Niyeti parti başı yemek. Tutup bir de cephe kuruyorlar. Ama Malatya hadisesinden önce aynı Menderes, beyanatlarında (Zafer, 24. 1. 1952 ve 22. 2. 1952) *'irtica vardır diye memleket isnat altında bırakılamaz'* diyordu. Bu siyasi oyunda Menderes'in sahne arkadaşları daha düne kadar onu irticayı okşamakla itham eden CHP ile Ahmet Emin Yalmandır. CHP ile DP'nin hali oğlanla kıza benziyor: **Hikâyeti bilirsiniz; meydanlarda sen neyimsin, tenhalarda sen benimsin.** Ey Menderes, dünün zalimi nasıl muhalefet lideri olamazsa, o zalime dalkavukluk ve meddahlık eden adam da Demokrat Başvekil olamaz. Fenalık tesbihinin imamesi Adnan Menderes'tir. İmamesi kopmadıktan sonra bu fenalık tesbihi dağılamaz. [sh: 182-183]

*****

Bölükbaşı, bir başka yazısında da, şahısları ve olayları somut olarak zikretmese de, adeta DP liderlerini ima ederek, DP kurucularının demokrasi davasını sulandırmamasını salık vermiştir. Makalede öncelikle, Tanzimat'tan beri sürdürülen hürriyet mücadelesi anlatılmıştır. Bu mücadelenin özünün, devleti kanuna ve kanunu milletin vicdanına bağlamak olduğunu, ancak bu boyutun Türk Devriminde eksik kaldığını ve DP'nin bu eksiği tamamlamak üzere sahnede yerini aldığını zikreden Bölükbaşı, ne yazık ki, hürriyet için mücadele etmiş olanların bir tahakküm sarhoşluğuna tutularak davayı unuttuklarını ve boğduklarını ileri sürmüştür. Daha sonra, millete hizmet etmiş olanlara tanınan *"fetih hakkı"* nın, ülkemizin en büyük zaafı olduğunu, şahısların gayenin üzerinde adeta Tanrılaştırılarak bir tür *"vasilik zihniyeti"* doğduğunu ve en önemlisi de bu süreçte, tufeyli ve riyakar bir zümrenin

entrika ve dalavereleri sonucu, davanın gerçek, idealist ve prensip sahibi olanlarının dışlandığını iddia eden Bölükbaşı, sözlerini şöyle sürdürmüştür:

253

.Bu suretle, *"abdestsiz camiye girenler"* hakiki mü'minleri kapı dışarı ettirmenin yolunu bulmuş oluyorlar. Bu tasfiyeden kurtulmağa muvaffak olan temiz ve bahtiyar insanlar da ekalliyette ve ekseriya tesirsiz bir durumda kalmak zorunda kalıyorlar. Hem davayı hem de onun kahraman mümessillerini boğan bu zehirli hava içtimai bünyeyi ifsada devam ediyor. Boğulacak bir hale gelen cemiyet yeni bir hamle yapmak istediği zaman, en büyük mukavemet bu kölelerden geliyor. ***Filhakika, Fransız ahlakçısı La Rochefoucault'un dediği gibi, 'kölelik, insanları köleliği müdafaa edecek kadar alçaltıyor'...*** Omuzlarında taş taşıyarak bir Cami'nin temelini atmış olanlar için ortaya bir Kilise'nin çıkmasına mani olmak hak ve vazifelerin başında gelir. *"prensiplerin bekareti"*ni korumak hususunda vazife almış bir nöbetçi hassasiyetiyle hareket etmeyenler, kendi davalarına ihanet etmiş ve neticesi bir *"efendi"* değiştirmekten ibaret olan, bedbaht bir mücadelenin zavallı kahramanları durumuna düşmüş olurlar.

Gıdası şahsiyat imha etmekten ibaret buluna totaliter bir nizamın, insanları, yemini bekleyen bir tavuk haline getirmeğe çalışan havası içinde bir çok manevi kıymetleri zaafa uğramış bir memlekette, senelerden beri hürriyete vurulmuş bulunan, *"mazeretler zinciri"*ni koparma mücadelesinde vazife alanlar azami bir hassasiyetle prensipleri her şeyden üstün tutmağa ve aksi halde *"yeni ev"* içinde *"eski adet"*in kolaylıkla hortlayacağını ve vasıtaların yani şahısların gayeye hakim bir duruma geçeceğini unutmamak durumundadırlar.

Tüm bu süreçlere bağlı olarak Bölükbaşı, Kudret gazetesinde bir dizi makale yazmıştır. Makalenin ilkinde, bir buçuk yıldır süren hürriyet ve demokrasi mücadelesinde Türk hakimlerinin çok önemli bir işlevi olduğunu ve olmaya devam edeceğini zikretmiştir.⁸⁴ İkinci makalesinde, İnönü'nün 12 Temmuz Beyannamesi ile kendisini geri dönüşü imkansız bir biçimde millete ve tarihe karşı bağlamasına rağmen, hala CHP içinde Beyanname hükümlerine aykırı hareket eden ve tek parti zihniyeti ile olaylara yaklaşan kişilerden (Cevdet Kerim İncedayı gibi) örnekler veren Bölükbaşı, hürriyeti bir şahsın veya bir zümrenin bir lütfu ya da "ihsan-ı şahanesi" olarak kabul etmelerinin, davalarını inkar mahiyetinde telakki edeceklerini ve bunun da asla söz konusu olamayacağını belirtmiştir. Ayrıca Bölükbaşı, DP içinde kendisi gibi "müfrit" olarak suçlananları savunarak, makalesini şöyle bitirmiştir: "...Prensipleri medeni cesaretle müdafaa eden Demokrat Parti 'nin mefkureci unsurları mı müfrittir, yoksa kitaplarıyla amel etmek istemeyenler, prensipsizlik müdafaa edenler mi müfrittir..."⁸⁵ Diğer makalesinde ise, CHP'nin "müfrit" kesimini eleştirmiş ve 12 Temmuz Beyannamesi ile esen bahar havasının bozulmaya yüz tuttuğunu dile getirmiştir.⁸⁶

OSMAN BÖLÜKBAŞI'NIN TÜRK SİYASAL EDEBİYATINA GİREN ÜNLÜ KELÂMLARI

- "Hayattan istifa edebilirim ve fakat 'Hürriyet Davası 'ndan asla".
  - "Siyasetin koparmayacağı bağ, söndürmeyeceği ümit ve kirletmeyeceği hava meğer yokmuş".
  - **"Yüzünde göz izi yok sanarak siyaset denilen Leyla'ya gönül verdim. Sonradan anladım ki; benden önce kırk bin kişinin nikâhından geçmiş".**
  - "DP'den ayrılmakla demokrasi davasından ayrılmadım. Ölünceye kadar demokrasi davası için mücadele edeceğim. Hareketim bir din değiştirmek değil, sadece arkasında namaz kılınamayacak bir imamın bulunduğu camiye terk ederek, başka bir camiye geçmektir".
  - "İhtilaller, sosyal kudretsizliğin siyasi kudretle mütenasip olmayışından doğar".
  - "Biz demokrasi sultanlarından kurtulmak istiyoruz".
  - "Siyasette en hakiki mürşit, hafızadır".
  - İnönü: "Bölükbaşı! Bir zamanlar benim için mi söylediklerin daha sertti, yoksa şimdikiler için mi söylediklerin daha sert". Bölükbaşı: "Paşam, sizin devriniz de ballı güllü yutulur gibi değildi ama devrin icaplarına göre, iktidar kılıcının hakkı idi. Bugünkü iktidar ise, hürriyet diye işbaşına geldiği için onlar hakkında daha sert konuştum".
  - "İhtilal, tazyik ile tahammül arasındaki muvazenenin bozulmasından çıkar".
  - "Bu memleketi ayakta tutan kuvvet, fabrikalar, yollar, binalar değil, manevi kuvvetlerdir".
  - "Siyasete silah sokmakla huduttan Moskof askeri sokmak arasında hiçbir fark yoktur".
  - "Siyasetçinin karısı dul, parası pul, kendisi de genel başkana kul olur".
  - "Zengini hayırsız evlat, memuru süslü avrat, siyasetçiyi de kuru inat bitirir".
  - "Bu memlekette fazilet mücadelesi yapanlar, daha sonra sefalet mücadelesi verirler".
  - "Demokrat Parti 'de siyasete başladım. Sonra ayrılıp CKMP 'yi kurduk.
- Sonra, 'Neden ayrıldın?' diye sordular. Ben de, 'Abdest aldık, camiye gittik. İmamın koltuğunun altında haçı görünce dinimiz yerine camiye değiştirdik ' yanıtını verdim ".

⁸⁴ Osman Bölükbaşı, "Adalet ve Türk Hâkimi", Kudret, 20. 8. 1947.

⁸⁵ Osman Bölükbaşı, "İnönü-Peker Seyahati, Bir İkaz ve Bir İzah", Kudret, 23. 8. 1947.

⁸⁶ Osman Bölükbaşı, "Bir Tamimin Tahlili ve Nihat Erim'e Cevap", Kudret, 25. 8. 1947.

436 Yazılar

-“Ankara öyle bir şehirdir ki...Burada adamı önce kafir diye asarlar, sonra şehit diye namazını kılarlar!”.

-“Kural dinlemeyenlerin karşısına, kural dinleyenler çıkar”.

-“İmamın güldüğü yerde cemaat kahkaha atar”.

- “Katıra sormuşlar, ‘Baban kim?’ diye, ‘At dayımdır’ cevabını vermiş”.

--1977 Aralık ayında, AP’li 11 milletvekili, bakanlık uğruna CHP’ye geçmiş ve Demirel Hükümeti düşürülmüştür. Demirel’in üzüntüsünü paylaşan Bölükbaşı, “Süleyman Bey, üzülme. Benim bağrım Karacaahmet Mezarlığı’na döndü. Senin bağrındaki ise, daha köy mezarlığı” diye konuşmuştur.

-“Menfaat uğruna bir partiyi terk edip diğerine kaçanlar, cüzdani kabarık hovardanın kucağına atılan fahişeden daha aşağılıktır”.

-“Köhne vücudumun, haysiyetime yük olduğunu gördüğüm anda, bombayı göbeğimde kendi elimle patlatırım”.

-Bölükbaşı’na bir Avrupa seyahatinde sorarlar: “Atalarınızın, Viyana kapılarında ne işi vardı?”. Bölükbaşı şu cevabı verir: “Haçlı Seferleri’ni iade-i ziyaret”.

-“Köpekten dost olmaz, dostunu ve düşmanını aslandan seçmelisin”.

-“Meşruiyetin karşısına çıkmak, iktidarların imtiyazı değildir”.

-DP milletvekillerinden Murat Ali Ülgen, bir tartışma sırasında Bölükbaşı’ya, “Erkeksen gel” diye laf atmıştır. Bölükbaşı, Ülgen’e şu karşılıkta bulunmuştur: “Erkekliğimin zekatını versem, sen bile erkek olursun”.

-“Bunların bakiresi bile genelevden emeklidir”.

“Halk perdenin önünde hep evliya gördü. Ben ise perdenin arkasında ne eşkiyalar gördüm”.

-Siyasi hayatta onur, şeref ve vefayı unutanlara ve arkadan vuranlara şunu demiştir: “Şerefül mekan bil mekin”. Yani, bir yerin şerefi oturandan gelir, insan oturduğu yerden şeref almaz.

-Partisi içinde söz geçiremediği insanlar ve partisinden ayrılanlar için şöyle demiştir: “Akşam sıkıştırdığım vidalar, sabaha gevşiyor”.

-Eğer yanında (masasında) genç, fakat saçlarında az da olsa ak bulunan biri varsa “Hey delikanlı...Faziletsizliğin şeref sayıldığı bu ülkede sen namuslu muhalefet lideri misin ki saçların bu kadar erken ağarmış” diye takılırdı.

-Bir işadamına takılırken söyledikleri: “Ah benim aslan görünüşlü, tavşan yürekli özel sektörüm...Konuşmaya gelince laf çok...Ama sıkışınca çark ediverirsiniz”.

-Bir gün kendisine, “Behiye Aksoy’a aşık mıydınız, bir şey oldu mu” şeklinde ısrarlı sorular sorulması üzerine, “Eli elime değmedi, ama lafı anamı belledi” şeklinde cevap vermiştir.

-“Siyasi hayatta vefa ve sadakat karaborsada bile bulunmayan bir meta oldu. Nehri geçmek için yalvarıp sırtına bindiği kurbağayı yarı yolda sokan akrep tiynetinde nice fazilet erbabı (!) gördük ve görmeye devam ediyoruz”.

-Türk siyasetinin renkli siması olan Bölükbaşı, 22 Şubat 1962’deki Talat Aydemir İsyanı’nda zamanın Başbakanı İnönü’ye: “Birlikte Meclis’e gidelim, gelsinler orada bizi öldürsünler veya teslim alsınlar”, demiştir.

-“Benim telakkime göre memleket için en büyük tehlike, açıkça ifade ediyorum; politika adamlarının fiil ve kavillerindeki tenakuzlar ve bunların delalet ettiği samimiyetsizliklerdedir”.

- “Hayatım boyunca bütün sektörleri tetkik ettim. En karlısının din ticareti olduğunu gördüm”.

-“İnanmış insanlara Allah bir başka kuvvet veriyor. Ben hayatımda, inanmadığım hiçbir sözü söylemedim. İnanmadığım bir şeyin peşinde girmedim. Ne aldattım ne de ihanet ettim. Çok ihanet gördüm. Gördüğüm ihanetin acısı hala bağrımdaya yaradır. Ayrıca ben, hiç kimsenin önünde eğilmedim. Sadece hakikatin önünde eğilirim. Sizler, perdenin önünde hep evliya gördünüz. Ben arkasında ne eşkiyalar gördüm”.

-Çok büyük kalabalıkların toplandığı mitinglerde saatlerce konuşur, tek kişi bile sıkılıp ayrılmazdı. Ve Bölükbaşı derdi ki: “Harmanınız büyük, ama taneniz az. Burada beni dinlerken aşka gelip Rahman ’ı alkışlarsınız, sandık başına gidince şeytana sarılırsınız”.

-“Ben kimsenin yanında yer almadım, daima imanımın ve inanışlarımın yanında kaldım”.

-“İsmet Paşa ile sarmaş dolaş olduğumu söylüyorlar. Ben İsmet Paşa ile sarmaş dolaş olmadım. Adamın kulağı duymuyor. Mecburen öyle yapıp konuştum ”.

-İnönü ile bir koalisyonda buluşmasının imkan dışı olduğunu belirten şu sözü söylemiştir: “Bölükbaşı, görev için hayatını bile verir. Amma, İnönü’nün koltuğu altında haysiyetini asla”.

- “Tabiri caizse siyaset ordusunun ihtiyat kuvveti de muhalefet partileridir. Demokratik rejimlerde şerefli bir muhalefet bir iktidar kadar zaruridir...”.

-“Her hastalık tedavi edilir, fakat CHP’nin diktatörlük hastalığı tedavi edilemez...”.

-“Bize göre açık bir diktatörlük, güdümlü bir demokrasiden daha az zararlıdır”.

-“Siyasi hayatım bir derviş gibi geçen, imanım padişah, ben de onun veziriyim”.

-“AP genel başkanı olmak için Morrison şirketinden geçmek lazım ”

-“Memleket ve demokratik rejim için en büyük tehlike kopmuş mayınlar gibi siyaset sahnesinde dolaşan, ikbal ve menfaat arayan inançsızlardır”.

-3 Aralık 2001’de kendisini ziyaret eden Büyük Birlik Partisi lideri Muhsin Yazıcıoğlu’na söyledikleri ise 91 yıllık ömrünün hikâyesiydi:

“Muhsin, unutmak ve unutulmak istiyorum. Kaçıyorsun, kopuyorsun, çalışıyorsun, sonunda idrar torbası ile baş başa kalıyorsun. Gençliğinizin ve sağlığınızın kıymetini bilin.”

Kaynak:

Doç. Dr. Âdem ÇAYLAK, İktidar Muhalefet İlişkileri Bağlamında Türkiye’nin Siyasal Hayatında Osman Bölükbaşı Ve Siyasal Hareketi Ankara-2010

KADIN PAPA JOAN. GERÇEKTEN YAŞADI MI ?

Romada EASD- 2008 sırasında zaman zaman duyulan hikâyelerden biri de bir zamanlar bir kadın papa'nın (la Papessa) yaşadığıdır.

Bu konudaki tıbbi bir makale Prof. Maria I. New ve Elizabeth S. Kitzinger tarafından Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism dergisinde yayımlanmıştır (1992) (1).

Bu yazı yazara arkadaşı ve meslektaşı olan Patrizia Borelli tarafından Noel hediyesi olarak gönderilen ve Cesare D' Onofrio tarafından yazılan "La papessa Giovanna. Roma e Papato Tra Storia e Leggenda ?"

(Kadın Papa Joan. Efsane ve gerçek arasında Roma ve Papalık) adlı kitab üzerine kaleme alınmıştır. Orta Çağda bir kadın papanın varlığı ile ilgili büyük tartışmaların olması ve yazarın bilimsel ilgi alanının müphem genitalya ile doğan çocukların hormonal ve genetik temelini anlaması olduğundan, yazar bir erkek olduğu için seçilen, fakat sonradan kadın olduğu açığa çıkan ve bir efsanenin doğduğu papanın varlığını araştırmıştır.

Bir kadın papanın varlığı ilk kez yaklaşık MS 1250 de rahip Jean de Mally'in el yazmalarında belirmiştir. Orta Çağ sonları ve Reform döneminde neredeyse düzinelerce yazar bu skandal kadın ile ilgili yazılar yazmıştır. Bunlardan bazıları Fransiskan ve Dominikan rahipleri veya protestanlardı ve hikayeleri geniş çapta kabul görmüştür. Yaklaşık 1265 yılında basılmasından sonra Avrupada yıllarca en çok satılan kitaplar arasında yerini alan rahip Martin Polanus' un "**Chronicon Pontificum et Imperatum**" adlı kitabında da adı geçmektedir:

"Leo' dan sonra Mainz' de doğan John Anglicus 2 yıl, 7 ay ve 4 gün papalık yapmış ve sonra Roma' da ölmüştür. Ondan sonra papalık bir ay kadar bir süre boş kalmıştır. John' un bir kadın (sağlıklı gerçek bir kadın) olduğu, bir kız olarak Atinaya gittiği, orada bazı hayranları tarafından erkek gibi giydirildiği iddia edilmektedir. Sonra çeşitli bilim alanlarında eğitim görmüştür, daha sonra Romaya gelerek, yüksek eğitim yapmıştır. Öğrenci ve dinleyicileri arasında büyük üstadlar vardı. Bilgisi ile şehir içinde sivrilmiş ve papalık için seçilmiştir. Papa olduğu sırada sevgilisi tarafından hamile bırakılmıştır. Doğumun olacağı kesin tarih ihmal edildiğinden, bir ayın esnasında St. Peter'den Lateran Katedraline giderken, Coloseum ile St. Clement kilisesi arasındaki "**Via Sacra**" (kutsal yol) denen bir dar bir yolda doğum yapmıştır. Ölümünden sonra (kimilerine göre o ve çocuğu hemen orada öldürülmüştür) aynı yere gömülmüştür. Buraya dikilen mezar taşında "**Petre, Pater Patrum, Papisse Proditio Partum**" (Baba, babaların babası, Kadın Papanın çocuk doğurma ihaneti) yazdığı ileri sürülmektedir. **Papalar geleneksel ayinleri esnasında Romada yürürken daima bu noktada caddeden dönerler, bunun olaya duyulan nefretten dolayı yapıldığına inanılmaktadır. Adı, hem kadın cinsiyetinden, hem de olayın çirkinliğinden dolayı, papalar listesinde yer almamaktadır**".

Hikayeyi süsleyen ve 1350 tarihi civarında basılan "**De Claris Mulieribus**" kitabına dahi eden İtalyan humanisti **Boccaccio, John Anglicus'a (Pope John VIII)** ilk defa kadın ismi vermiştir (Giliberta). Kitabı 15. yyı da Fransız manastırlarında görkemli bir şekilde resimlendirilmiştir. Papa Joan' ın nasıl öldüğü konusunda çeşitli rivayetler mevcuttur: bazı yazarlar öfkeli kalabalık tarafından parçalandığını yazarlar, diğerleri ise Roma sokaklarında atlara bağlanarak sürüklendiğini söylerler. Petrarch (1304-1376), taunlar bölümüne gönderme yaparak, Fransada üç gün gece ve gündüz suların kanlı aktığını ve ortalığı sekiz kanatlı ve keskin dişli çekirgelerin istila ettiğini yazmaktadır. Açık bir şekilde, kadın papa konusu afaroz nedenidir.

Bu fantastik öykülerin temeli nedir ?

Bu soruya cevap vermede, bazı tarihi olaylar sırası yardımcı olabilir. 800 yılının Noel'inde, Papa Leo III, Charlemagne' i Romayı periyodik olarak saldıran Lombardlardan ve Roma aristokratlarını düşmanlarından koruduğu için Kutsal Roma İmparatoru olarak atamıştır. Fakat Charlemagne'nin 814

yılında ölümünden sonra, Papalık gittikçe güçlü ve dinsiz Roma İmparatorluğunun etkisi altında kalmaya başlamıştır. Bu çöküntünün varlığı çeşitli efsanelerin anlaşılmasının ana noktasıdır. Joan'ın papalığı Martin Polanus ve diğer tarihçilerin büyük bir kısmı tarafından Papa Leo IV (847- 855?) ile Benedict III (?855- 858) arasına konulmaktadır (Jean de Mailly ve diğer bazıları ise 1100 ler civarına yerleştirmektedir). Fakat bu beyanların hepsi de Joan' nın yaşadığı ileri sürülen tarihten çok sonra yazılmıştır ve çoğunda da 400 yıl kadar sonra. Kadın Papa'nın varlığı papalık yaptığı ileri sürülen tarihlerdeki özel mektuplar veya resmi yazışmaların hiç birinde geçmemektedir (ilginç olanı bu dönemler St. Cyril tarafından kiril alfabesinin geliştirildiği dönemlerdir ve bazen papalık yazışmalarında kullanılmıştır).

O halde bu hikaye nasıl ortaya çıktı ?

1200 civarlarında Fransiskan ve Dominikan yardım merkezleri, kilisenin zayıflığı ve çürümüşlüğü üzerine kurulmuştur (**Fransiskanların kötü durumu Umberto Eco'nin aynı yılları yansıtan "Gülün Adı" romanında hatırlanmaktadır**). Fakat bu zamanda, Papa Innocent III, dindar otoriteyi yeniden sağlamak için gayret gösteriyordu ve rahiplerinin kendi yolundan ayrılmasına izin vermiyordu. Dominikan ve Fransiskan rahipleri bağımsızlarını kazanmak için skandal hikayeler uyduruyorlardı. Efsanelerin ana esin kaynağı güçlü bir dinsel ailenin kadınından gelmektedir: anaerki Theodora sonradan Papa John X (914- 928) olan kendi sevgilisinin papalık için hazırlıyordu, fakat John X Theodora' kızı Marozia tarafından hapse atılınca, babası daha önce papa olan Sergius III den olan oğlu, aradaki iki papaya cinayet teşebbüsü yapıldıktan sonra Papa John XI ismiyle papa olmuştur.

Efsanenin bir diğer kaynağı, tövbecar St. Pelagia öncü hikayelerinden türeyen erkek kılığında gezen kadın azizler şeklinde klasik Hristiyan geleneğinden gelmektedir.

Böyle hikayelere örnek olarak, yaşantısı hakkında bazı bilgiler olan, bir otantik üçüncü yy. Roma şehidi olan St Eugania, uydurma azizeler olan Marina, Theodora, Margaret Reparata, Euphrosyne, Apollinara ve Anastasia Patricia verilebilir. Yaşamı çok iyi bilinen Azize Hildegund, gerçekten bir efsane yaşamış gibi görünmektedir: kadın olduğunun anşaldığı 1188 yılındaki ölümüne kadar bir manastırda erkek kılığında yaşamıştır.

Tevrat, travestismi çok kötü olarak kabul ettiğinden, bu bir skandal durumu oluşturmaktadır ve bu sonradan giydiği erkek giysilerini çıkarmayı red ettiği için Joan of Arc' ın (Jan Dark) suçlanmasında kullanılmıştır.

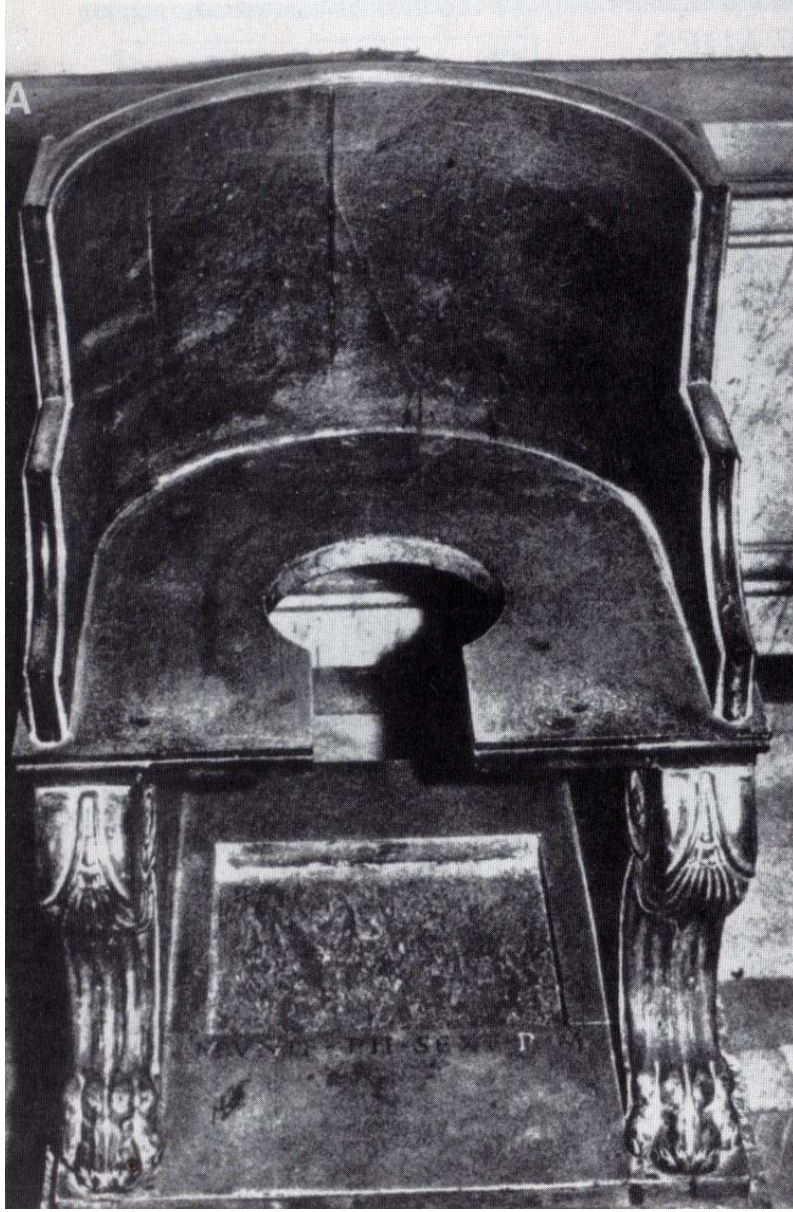
Papa Jon efsanesinin ilk kaynağı ne olursa olsun, papalık içindeki karmaşa yüzyıllardır sürmektedir. Bir an, papalar otoritelerini değiştiren antipapalardan sakınmak amacıyla Avignon' a kaçmışlardır, bu dönem "**Avignon Sürgünü**" (1306- 1367) olarak bilinmektedir. 1571 civarında Martin Luther ve Protestan Reformu meydana gelmiş ve bir bütün olarak papalığa protestanlar tarafından yazılan ve skandalları canlı tutmaya yönelik yeni bir biçim getirmiştir.

Papa Joan' ın gerçekten yaşadığına dair kesin bir delil var mıdır ?

Üç meraklı konu ağırlık kazanmaktadır. Bunlardan birincisi, Siena katedralinin ortasında legal tüm papaların büstü bulunmaktadır. Johannes VIII ün büstü 1600 yılına kadar Leo IV ile Benedict III ün arasında durmaktaydı, bu tarihte Papa Clement VIII onun kaldırılmasını emretmiş ve yerine Papa Zachary' inki hemen konmuştur.

Bu bir saklama mıdır ?

İkinci, İtalya' da "La Sedia Gestatoria" denen ünlü porfiri koltuğun varlığıdır. Bu kırmızı mermer koltuk, şimdi Vatikan müzesindedir (Resim 4).

Bir değer benzeri koltuk, Napolyon tarafından çalınmış ve rivayete göre Louvre (Luvr) müzesine konmuştur. Bu koltukların oturak yerleri oyuktu ve her ikisinin de 1099 (Paschall II ve 1513 (Leo X) arasında papaların atanma töreninde kullanıldığı bilinmektedir. **Gerçek Papa Joan skandalının doğrudan etkisi olarak papa seçimlerinde cinsiyet tayinlerinde kullanıldığı dedikodusu yaygındır.** Genç papaz temsilcisi konuşarak, koltuğun altındaki oyuktan papa adayısının genital bölgesini eller ve beklediğini bulunca gür bir sesle "**Testiculos habet et bene pendentes**" (onun sarkık testisleri var) diye bağırır. Buna diğer tümü cevap verir: "**Habe ova noster papa**" (Babamız erkek). Sonra neşe içinde papa seçiminin vaftiz törenine geçilir.

Efsaneyi destekleyen bulguların üçüncü parçası, Papa alayının kendi evi olan Lateran Palace ile St.Peter arasında takip ettiği dolambaçlı yoldur. Bu yol hem Colesseumun hem de üçüncü yy. Mitraik tapınağının yerine yapılan güzel bir kilise olan St. Clement bazilicasını kapsar. **Martin Polanuis tarafından yayılan Joan efsanesinin olduğu yıllarda resmi papalık ayinleri St. Clement ile Colesseum arasında doğrudan yolu Joan' ın doğurduğu yerden kaçınmak amacıyla dönerek başlardı.** Dönüşün başladığı bu noktada caddede küçük bir kilise vardı ve resmi adı "**Bakireler Şapeli**" olmasına karşın, orada sonbaharda dolaşan yazarın farketmediği gibi popüler ismi "**Kadın Papa Şapeli**" dir.

Papa Joan hikayesi şüphesiz ki bir efsanedir. 9. yy da olan ve beraberinde çağdaş hiç bir yazılı kayıt bulunmayan bu fantastik olay inanmak oldukça güçtür. Bu olasılık dışına rağmen, efsane söylenmeye devam etmekte ve günümüzde hala inanılmaktadır. Bu bayağı alayların ve kilisenin ciddi suçlamalarına yol açmaktadır:

Bir kadın papa (tarih gerçeği söyler)/ yüksek alayda bir doğum oldu/ ve bir o... çocuğu doğdu/ o zamanlar Roma Babil o.... su diye isimlendiriliyordu.

Romantik hikaye ve drama dayanarak, hem trajedi hem de komedi bir feminist propaganda olarak kullanıldı ve "**Pope Joan**" ve "**Tarot**" gibi kağıt oyunlarındaki, baş rahibe kartı ilk defa 1400 lerde Bonifacio Bembo' daki Visconti- Sforza ailesi tarafından yapılan ünlü iskambil destesindeki **Pope Joan ile idantifiye** edilmişti.

Yazarın kayınbiraderi Kongre Kütüphanesindeki üç şef kütüpheneciden biridir ve yazar bu yazıyı hazırlarken Pope Joan hakkında yazılı her şeyi ona göndermişti. Yazar, Pope Joan hakkında yazılan yüzlerce yazıyı görünce hayrete düşmüştü.

Yazılardan bazıları efsane hakkındaki deliller ayıklanarak yazılmıştır, fakat onun yaşam hikayeleri de vardır. 20. yy.da onun hakkında en azından 6 hikaye veya oyun yayımlanmıştır. Bunlardan Emmanuel Royidis tarafından yazılanı, çağdaş Yunan romanınının bir klasiğidir ve İngilizceye "**Saygısızlık başeseri**" olarak isimlendiren büyük romancı Lawrence Durrell tarafından çevrilmiştir. Kitap, Yunan Ortodoks Kilisesi tarafından yasaklanmış ve yazar afaroz edilmiştir. Harvard'ın en büyük sanat tarihçilerinden birisi olan A. Kingsley Porter' in yazdığı Pope Joan hakkındaki oyundaki tema "**kişilerin günah işlerken düşündükleri**" olarak isimlendirilmiştir. "Around the World in 80 days" (80 günde devrialem), Logan's run (Logan'ın kaçıışı) ve "The Shoes of Fisherman" filmlerinin yönetmeni Michael Anderson, Liv Ullmann' in baş rolünü oynadığı "**Pope Joan**" isimli bir film yapmıştır. Anderson tarihi olayların sırasını değiştirmiştir: Papa Charlemagne'ye papalık tacını giydirdikten sonra Charlemagne papalı hamile bırakır. Joseph Papp' in son döneminde 1982 de New- Yorkda, Caryl Churchill, başarılı oyunu "Top Girls" de 5 kadın karakteri içine Pope Joan' ı dahil etmiştir.

Papa Joan bir efsane ise bir medeniyet olarak yüzyıllar sonra neden ilginçliğini kaybetmemiştir ?

Neden bazı kişiler onun hikayesinin gerçek olduğunu düşünmeye devam etmektedir ?

Gerçekten de bir çok kişi tarafından kadın papa efsanesi sürdürülmüştür. Ama bunlardaki ortak özellik sağlıklı bir kadının erkek kılığına girerek papa olarak seçildiğidir.

Bununla birlikte Maria New ve arkadaşı bu noktadan sonra farklı bir yola girerek ilginç bir açıklamaya geçmektedir.

Biyolojik temele göre gerçek yazarın ileri sürdüğü olabilir. Yazar 9. yy da yaşıyor ise bir erkeğin papa Joan olarak isimlendirileceğini bilmektedir. Bu kişi yazarın hastası olacaktır, çünkü bir gün onun karısı olan bir hemşire yazara gelip:

"Dr. New, benim kocam konjenital sürrenal hiperplazisi ve o kadın psödohermafrodit" diyecektir. Onlar 10 yıllık evlidir.

Bunu neden düşünmüştür ?

Kadın şunu der: Kocam her ay penisinden kanıyor".

Hasta gerçekte tüm yaşamı boyunca bir erkek gibi yaşayan bir 21- hidroksilaz defektli kadındır. Evlenmeden önce bir çok kadın aşığı olmuştur. Eşi seksüel ilişkilerinde tamamen tatmin olmaktadır. Fakat aylık kanamalar göstermektedir. Olasılıkla, hiç tedavi görmemesine rağmen menses kanamaları olmaktadır. Yazar, siklik menses kanamaları olan bu kişinin bir kadın olarak doğurgan olmasının olası olduğunu düşünmektedir.

Efsanenin endokrinolojik temeli Papa Joan' ın tanınabilir bir sendromu olduğudur: klasik 21 hidrosilaz eksikliği. Joan' ın hikayesinin medikal perspektivi Papa John VIII ün homoseksüel ilişkileri bulunan bir kadın psödohermafroditi olduğu, hamile kaldığı ve bir çocuk doğurduğudur.

1), New MI, Kitzinger ES: Pope Joan. A recognizable syndrome. J Clin Endocrinol Metab 1993; 76: 3- 13.

2), Pope Joan. http://en.wikipedia.org/wiki/Pope_Joan. 18.09.2008 de indirilmiştir.
http://www.yusuforhan.com/cgi-bin/index.pl?mod=news;op=news_id;id=236

DİE PÄPSTİN (2009)- Papa Joan

Yönetmen: Sönke Wortmann

Ülke: Almanya, İngiltere, İtalya, İspanya

Tür: Dram | Romantik

Vizyon Tarihi: 19 Ekim 2009 (Almanya)

Süre: 149 dakika

Dil: İngilizce, Latin

Senaryo: Donna Woolfolk Cross, Heinrich Hadding, Jodi Ann Johnson

Müzik: Marcel Barsotti

Görüntü Yönetmeni: Tom Fährmann

Yapımcı: Faruk Alatan, Oliver Berben, Jana Brandt

Nam-ı Diğer: Pope Joan | Pope Joan

Oyuncular: Johanna Wokalek , David Wenham , John Goodman, Iain Glen , Edward Petherbridge

Özet

851 yılında 3 yıl papalık yaptığı rivayet edilen İngiliz Joan'ın erkek kılığına girerek nasıl Papalık makamına kadar yükseldiğini konu alıyor. Film Vatikan'ın büyük tepkisini çekmişti. Vatikan kesin bir dille reddetmesine rağmen film büyük bir ilgi çekiyor.

Film Donna Woolfolk imzalı "Pope Joan" kitabından esinlenilerek senaryolaştırıldı. Papa'yı Alman oyuncu Johanna Wokalek'in canlandığı filmin yönetmenliğini Sönke Wortmann yaptı.

Filmden

Kadın erkekten üstün müdür? meselesinde Pope Joan tarafından yapılan bir yorum.

“Katedral mektebine bir kızı kabul etmek Tanrı'nın iradesine karşı gelmek demektir. Aynı zamanda beyhudedir. Mantıki neticelere varma yetisine kadınlar sahip değildirler. Kadın beynindeki faydalı bölgeler öyle küçüktürler ki kadınlar ulu fikirleri ve mefhumları telakki edemezler. Aziz Paul da kadınların erkeklere hizmet etmesi gerektiğini, yaradılış zinciri, hiyerarşi ve irade gücünün böyle kararlaştırmış olduğunu bu şekilde yazmıştır.”

Yargısı Johanna'ya sorulur.

Söyle bakalım genç âlim, buna verecek cevabın var mı?

Joan :

Kadın nasıl yaratılıştan erkekten sonra gelebilir?

O, Âdem'in kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Oysaki Âdem, alelade kilden yapılmıştır.

İrade gücü meselesine gelince, kadınlar erkeklerden üstün olabilir. Havva, bilgiye ve öğrenmeye olan isteğinden ötürü elmayı yemiştir. Âdem'se yalnızca Havva ona yemesini söylediği için yemiştir.

***

Johanna papalığa seçildikten sonra büyük bir şevk ve istekle Tanrıya verdiği sözünü yere getirmeye kararlı görünüyordu. Romalıların yaşadığı zorlukları herkesten daha iyi biliyordu ve bu yükü hafifletebilmek için elinden geleni yaptı. Fakir mahallelere hekimler gönderdi. Üç pazardan birinde, toplananların fakirhanelere bağışlanmasını emretti. Kısa süre içinde Romalılar ona Papa Populi demeye başladılar. Halkın papası. Ama Johanna, merhametli bir Roma Piskoposu'ndan daha fazlası olmak niyetindeydi. Ne de olsa o, Hıristiyanlık dininin lideriydi. Roma'nın bütün piskoposlarını bir kilise meclisi için çağırdı. Kilisenin pek çok doktrini gözden geçirildi ve değiştirildi. Her zamankinden daha çok karar kilise oyundan geçirildi.

Kızlar için bir okul açılması için girişimleri oldu. İtiralar karşısında Johanna tavır aldı.

Kızların okumasına karşı çıkanlar:

-Yalnız tek bir hakikatten emin olabiliriz. O hakikat de bize çağlar boyu devredilmiş hakikattir. Eski olan her şey bir zamanlar yeniydi. Papa cenapları, sizin de bildiğiniz gibi kızlar ne kadar bilgi sahibi olurlarsa rahimleri o kadar küçülür.

Johanna :

-Nerede okudun bunu?

- Herkes bilir. Herkes bildiği için mi kimse yazmaya zahmet etmemiş?

Herkesin bildiği bir şey için kitap yazmaya gerek yoktur. Yünün koyundan geldiği hiçbir yerde yazmaz, ama herkes bilir.

O hâlde Laeta gibi eğitimli kadınların doğumda yaşadığı bereketi nasıl açıklarsın?

Zamanında Aziz Hieronymos'la yazışmıştır. Aziz, onun 15 tane çocuğa annelik ettiğini yazar. Ender bir durum. Az rastlanan bir istisna sadece. Jordanes, yanlış hatırlamıyorsam kardeşin Julia okuyup yazabiliyordu?

Evin gelir giderini tutabilecek kadar. Yine de. Bu söylediğine bakılırsa, öğrendiği bilgiler doğumuna engel olmalıydı.

-Peki kaç tane çocuk doğurdu?

-Saymadım. -On iki tane değil mi?

Bu da mı istisnadır?

Yirmi yıl içinde Roma'da çocuk kalmadığını görürsek söz, okulu kapattıracağım.

Johanna Papalığı "Özgürleştirmek" istiyordu.

ENRON: The Smartest Guys In The Room (2005) “Piyasanın Uyanıkları”

Enron’un batışı gibi olaylar bizde olmaz demeden, Ülkemizde bunun benzeri olur mu diye, unutulmuş belgeseli tekrar izleyip, “Piyasaya göre fiyatlandırma” nın acı sonucu ve faizin karabatağını görün. Tarih tekerrürden ibarettir.

“Tarihte her ne olmuş ise, öyle olması gerektiği için olmuştur.”
(KARL MARX)

Yönetmen: Alex Gibney

Ülke: ABD

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi:22 Nisan 2005 (ABD)

Süre:110 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Peter Elkind, Alex Gibney, Bethany McLean

Müzik: Matthew Hauser

Görüntü Yönetmeni: Maryse Alberti

Yapımcı: Jennie Amias, Mark Cuban, Alison Ellwood

Firma: Jigsaw Productions | 2929 Productions | HDNet Films

Oyuncular: John Beard, Tim Belden, Barbara Boxer, George W. Bush, Jim Chanos

Çeviren: thiefpliskin:

Özet

Amerika Birleşik Devletleri’nde “11 Eylül” saldırılarından sonra finans alanında ikinci bir şok ülkenin en büyük enerji şirketlerinden Enron’un ülkeyi sarsan iflasının yarattığı sonuçlarla yaşandı. Enron’un ortaya çıkardığı etki ve sonuçlar sayesinde aslında pek çok şeyin geç de olsa farkına varılmış oldu. Yıkılmaz ve sarsılmaz zannedilen pek çok Amerikan değer ve kültürü, sadece bir şirketin, “Enron”un, ancak tarih kayıtlarına geçecek tür ve büyüklükteki iflas talebiyle sarsılmaya başladı. “11 Eylül” sonrası dönem düşünülecek olduğunda bu durum, çok yeni bir şey olmamasına karşın Amerika için alışık olan bir durum değildi.

Fortune dergisi yazarlarından Bethany Mclean ve Peter Elkind' in aynı adlı kitabından uyarlanmış olan film Enron' u bir insanlık trajedisi odaklı inceliyor.

Belgesel Metni

Orada ne inşa ediyorlar?

Lanet olasıca orada ne inşa ediyorlar?

Aktiflerini 10 milyar dolardan 65 milyar dolara çıkarmak Enron’un 16 yılını almıştı.

24 gün içerisinde iflas ettiler.

Lanet olasıca orada ne inşa ediyor?

Bu şirket o kadar çabuk çöktü ki. İflasın eşğine birkaç haftada geldi. Olay dev bir skandalın tüm yapıtaşlarını bünyesinde barındırıyordu. Bizden bir şeyler saklıyordu.

Enron un ölümcül bir kusuru varsa o da kendini beğenmişlik, kibir, hoşgörüsüzlük ve açgözlülüktü.

Para pek çoğunun gözünü o kadar kör etmişti ki kendi filikalarını batırdıklarını Fark etmediler. Bilmeye hakkımız var. O kadar aç gözlü hale geldiler ki er ya da geç o uçurumdan aşağı saatte 120 km hızla uçmaya mahkumdular. Bu kadar uzun süre yanlarına kar kalması şaşkınlık verici.

Gerçekte Enron, iskambil kağıtlarından yapılmış bir evdi.

Bizim bilmediğimiz şey bu kağıttan evin benzin havuzu üstüne inşa edilmiş olduğuydu.

Her türlü pazarlama hilesini kullandılar.

Komiteyi sessizliğe davet ediyorum. Bu dava, Amerika'nın en büyük kurumsal iflasını konu alıyor. Sorunumuz şu; burada ne oldu, bundan kim sorumlu ve bir daha olmaması için neler yapabiliriz. Enron'un öyküsünün ilginç tarafı, insanların bunu rakamlara ve karmaşık piyasa işlemlerine ilişkin olarak algılaması. Aslında, bu insanlar hakkındaki gerçek bir trajedinin öyküsü. **John C. Baxter**, saat sabah 2:23'te Sugar Land polisi John C. Baxter'ın arabasının içinde, başından vurulmuş olarak bulundu. Yanında bir intihar mektubu vardı.

Efendim; bunun Enron'un iflası ile bir ilgisi olduğuna dair bir belirti var mı?

Kendisinin bir Enron çalışanı, biliyoruz ama neden intihar ettiğine dair bir delil bulamadık. Bay Skilling, Cliff Baxter'ın intiharı gibi üzücü bir olaya değinmemeye izin verin. İlk ifadenizde onun en yakın arkadaşınız olduğundan söz etmişsiniz.

Ölümünden önce, çok sık konuştunuz mu?

Evet. Enron ile bir ilgisi var mıydı?

Evet. Cliff'i tanıyan kimseler, son zamanlarında, olanlardan ötürü çok üzgün olduğunu fark etmemişti. Cliff evime geldi ve "Bize çocuk istismarcısı" diyorlar dedi. Bize vurdukları damgadan asla kurtulamayacağımızı söyledi. Ama Bay Skilling siz buna inanmıyorsunuz.

Neye inanmıyorum?

Medya ve herkesin, Cliff Baxter'a, size ve yönetim kurulundaki diğer herkese, itham ettiklerinde gerçek payı olduğuna inanmıyorsunuz. Bugün, burada bize söyledikleriniz bu yönde. İnanmıyorum... Enron da çalıştığım süre boyunca hissedarların çıkarlarına aykırı hiçbir şey yapmadım.

Sonuçta Enron'un çöküşünün sorumlusu kimdi?

Daha bir kaç sene önce, Enron ülkenin piyasa değeri en büyük yedinci şirketti ve değeri neredeyse 70 milyar dolardı. Uzmanlar şirketi yeni iş modelinin simgesi olarak övüyorlardı. Amerika'nın en iyi pazarlama uzmanlarının çalıştığı bu yer, enerji alanında geleceği şekillendiriyordu. **Ken Lay ve Jeff Skilling**, kendilerine herbirinin özel merdiveni olan lüks birer kamara inşa etmişlerdi.

Onlara "piyasanın uyanıkları" deniyordu.

Asla batmayacak kudretli geminin kaptanlarıydılar.

Titanic, kaptanı ile beraber batmıştı. Enron da ise bana öyle geliyor ki kaptan kendine ve yakın çevresine ikramiye verip, kendisini ve üst düzey kişileri filikaya bindirip; kalanlara "**Her şey düzelecek.**" demiş. Skilling gibi, Ken Lay de yanlış bir şey yapmadığını söyledi. Çok kısa yorumunuzu alabilir miyiz?

[CNN den geliyoruz. Teşekkürler.]

Bu sabah olmaz. Mali meselelerin ötesinde, siyasal bir komplodan kuşkulananlar oldu. **Enron, George W. Bush'un ilk başkanlık seçimleri kampanyasındaki en büyük kurumsal katılımcıydı.** Bu siyasal bir mesele değil, iş dünyası ile alakalı. Enron, Washington'daki pek çok kişiye katkıda bulundu. Eğer yönetimden yardım istemişlerse, bu yardımı alamamışlar demektir. Yardım edilmeyecek demek, Bay Lay ile aramda hiçbir siyasi ilişki yok demektir.

George W. Bush'un Ken Lay'den "**Kenny Boy**" diye bahsetmesine ne diyeceksiniz?

Bu kocamın lakabı. Başkan, bir yerden duyulmuş olmalı. Yani Başkanın kendi bulunduğu bir şey değil?

Kesinlike değil. Yayımlanan raporlara göre, geçtiğimiz dört yılda kocanız, Enron dan hizmetleri için hisse senedi olarak 300 milyon dolarlık tazminat almış.

Ne oldu bu paraya?

Battı. Hepsi battı. Geriye hiçbir şey kalmadı. Bunlar, Enron dan elde ettiğimiz lime lime olmuş deliller. Önceki birkaç ay içerisinde, içeriden öğrenenlerin ticari ile 1 milyar dolarlık hisse senedini elden çıkarttıklarını belirledik.

66 milyon dolar değerindeki hisse senedini tahvile çevirttiniz mi?

Bilmiyorum. Kayıtlar yanımda değil. Böyle bir şey yaptığınızı öğrenmek sizi şaşırtır mıydı?

Hayır. Şaşırtmazdı. Bay Fastow un Enron da sadece 30 milyon dolarlık hissesi vardı ama yan anlaşmalardan 30 milyon daha aldı. Ne kadar kar ettikleri ve şirketin görünümünün ne kadar yapay olduğu anlaşıldığında Lay, Skilling ve Fastow a yönelik bir öfke baş gösterdi.

Enron un belgeleri ortadan kaldırması daha fazla soru doğurdu. Yok edilen dökümanlarda ne saklıydı?

20 bin kişi işinden olmuştu.

2 milyar dolarlık emeklilik fonu buharlaşmıştı.

Enron bir kaç kötü adamın eseri mi; yoksa Amerikan rüyasının karanlık tarafı mıydı?

Lay oldukça mütevazı bir kökenden gelerek Enron hikayesine dahil olmuştu. Babam Baptist bir Protestan rahibiydi ve bu işine ben çok küçükken, muhtemelen iki veya üç yaşımdayken atanmıştı. Ken Lay Baptist rahibin oğlu ve yoksul bir çocuktur. Ayrıca küçükken birçok işte çalıştı. İlerde her şeyin daha iyi olacağına dair inancı tamdı ve bunu yürekte istiyordu. Servet kazanma aşkıyla yanıp tutuşuyordu. Bir gün, bir traktörün üstüne oturup iş dünyasını ve her şeyin kendisi ve ailesi için ne kadar farklı olduğunu hayal ettiğini anlatmıştı.

Lay iktisat dalında doktora yaptı ve deregülasyon havarilerinden bir oldu. Bu alanda birçoklarından öndeydi. Devlet kontrolünden bağımsız hale gelmiş enerji piyasalarını ve özellikle ağır denetim altındaki doğal gaz endüstrisini düşünüyordu. Bunu değiştirmek için Washington a baskı uyguladı.

Lay; Washington da, iş adamlarını devletin kural ve düzenlemelerinden kurtaracak yeni akımın taraftarlarından oldu. Sorunumuzun çözümü devlet değil. Devlet sorunun ta kendisi. Kısa zamanda, geniş tabanlı ve çarpıcı ekonomik başarılarla ulaşılmış toplumlar; zengin doğal kaynaklara ve yüksek nüfusa sahip, sıkı denetimin olduğu toplumlar değil; piyasanın sihrine inanmaya istekli olanlardır.

Deregulationi: devlet denetimini kaldırma, hükümet kontrolünden çıkarma, bir şeyi devlet denetiminden çıkarma süreci

Deregülasyonun sihirli gücü, Ken Lay i 1985 yılında Enron u kurmaya itti. Doğal gaz boru hattı şirketlerini birleştirerek, devletin gaz fiyatlarını piyasaların iniş çıkışlarına göre dalgalanmaya bırakma kararından Enron un yararlanabileceğini düşünmüştü. Ken Lay in deregülasyona bakış açısının temelinde, hayal ettiği kadar parayı kazanabileceği düşüncesi yatıyordu. Bu konuda yalnız değildi.

Birkaç Teksas lı petrolcü, devleti enerji işinin dışına nasıl atacıklarını düşünüyordu. Sanırım birbirlerini anlıyorlardı. Bu, çingiraklı yılanla engerek yılanı arasındaki profesyonel nezaketti. Lay, Baba Bush a yakındı. **Ama Teksas valisi iken George W. Bush da Ken Lay için seve seve telefon ederdi. Bunun bir örneği daha yoktu.** Amerikan tarihinde ilk kez bir başkanın ailesi, tek bir şirkete bu derece yakınlık gösteriyordu. Enron yöneticilerinden Rich Kinder şirketten ayrılırken Lay ona görüntülü bir hoşça kal mesajı hazırladı. Rich, Enron dan ayrılışın dolayısıyla bir çift laf etmem istendi. Sana "Teksas tan ayrılma! " diyeceğim. Rich, Bush ailesi için harikalar yarattın. George a senden daha fazla destek vermiş birisi olduğunu sanmıyorum. Hayatımızın bu döneminde Barbara ve benim için en önemli şey bu. Ailen ve arkadaşların.

Başından beri Baba George Bush devletin Enron Internatonal a milyarlarca dolar yardımda bulunmasını sağlamıştı ve Lay i deregülasyonun büyükelçisi ilan etmişti.

Enron herkese karşı dürüst olan bi şirkettir. İnsanların Enron ile girdikleri ilişkide kendilerine olabilecek en dürüst şekilde davranıldığını hissetmelerini istiyoruz. Kendini daima ahlaki doğruluk kisvesi altına gizledi. Ama bu ilk dönmelerde samimiyetini sınyacak bir olay yaşandı. **Valhalla Skandalı** olarak da bilinen Enron un petrol skandalı.

Arthur Anderson da çalışırken, Enron Oil adındaki bir şirketteki araştırmaya dahil oldunuz mu?

Evet. Dahil oldum. 1987 de iki alım satım işlemcisinin zimmetlerine para geçirmiş olduğu yönünde bir hadise yaşanmıştı. **1987 yılında Enron un en iyi iki alım satım işlemcisi, petrol fiyatlarının yükselişi ve düşüşü konusunda Enron üstünden spekülasyona girişmişlerdi.** Petrol ticareti kumardan farksızdır. Bazen kazanır, bazen kaybedersin. Ama Enron Oil sürekli kazanıyormuş gibi görünüyordu ve bu Ken Lay i memnun ediyordu. Ken Lay e piyasadaki bu riskleri açıklamaya çalıştım. Yatırımının on katını.. kaybedebileceğini belirttim. Deneyimli işlemci **Mike Muckleroy, Enron Oil** in istikrarlı yüksek karından şüphelendi. Bu petrol işinde kimsenin akıl sır erdiremediği karlar döner ve doğrusu Ken Lay in üst düzey yöneticileri bile bu durumu sorgular hale geldi. Bu kadar paranın yasal yollardan elde edilemeyeceğini söylüyorlardı.

Ortalıkta tuhaf bir şeyler dönüyor olmalıydı. Gerçekten de ortalıkta tuhaf bir şeyler dönüyordu.

İlk işaret; isimsiz bir ihbar ile şirket başkanı Louis Borget in; şirket hesaplarından 3 milyon dolarlık fonu kişisel hesaplarına geçirdiği ile ilgili olarak geldi. **Sahte defterler ve offshore hesaplardan;** şirketin mali işler sorumlusu Tom Mastroeni den kimsenin kim olduğunu öğrenemediği gizemli Lübnanlı spekülör M. Yass a uzanan bir iz ortaya çıktı.

Sizce bu kimin ismiydi?

Benim kığım anlamındaydı aslında. M Smart ise Maxwell Smart idi. Demek istediğim bu adamlar oyun oynuyordu. Borget and Mastroeni Houston a çağrıldı. **İlk olarak üstünde oynanmış hesapları Enron a gösterdiler.** Ardından şirket karını cebe indirdiklerini itiraf ettiler. Bunlar Enron yönetim kurulunun dikkatine sunuldu. Hesapları incelemek üzere denetçiler getirtildi. Yönetim kurulu toplantısında, denetçiler Lay e Borget ve işlemcilerin günlük ticari kayıtları yok ederek kazançlar üstünde manipülasyon yaptıklarını ve muhtemelen alım satım limitlerinin üstünde işlem gerçekleştirdiklerini söylediler. Ertesi gün Lay in olayların gidişatını değiştirmeme yönünde bir karar aldığını öğrendik. Gösterdiği gerekçe ise bunun şirketteki tek para kazanan bölüm olduğuydu. Altın yumurtalayan tavuğu kesmek istemedi. İşlemciler kovulmadıkları gibi kınama cezası da almadılar. Onun yerine Enron Borget a şöyle bir mesaj gönderdi: **" Bize milyonlar kazandıraya devam et. "** **Enron un yüklendiği risklere yönelik tedbir almak yerine; Lay işlemcileri daha da yüksek risk almaları için cesaretlendiriyordu.**

Sonra talih onlardan yüzünü çevirdi. İki ay sonra, panik içinde beni aradılar ve son beş günde 90 milyon dolar içeri girmişlerdi. Yapabileceğimiz şey, kime karşı kaybettiğimizi bulmaya çalışmaktı. Muckleroy New York a kalkan ilk uçağa atladı. Mastroeni de bir hesap takımı daha olduğunu biliyordu ve onları almak için ne gerekiyorsa yapacaktı. Tom karşısına dikildim. Ona iki şey olabileceğini söyledim. Bunlardan birisi bir Alman silah tüccarı olan Borget in kazıkladığı ticari ortaklarından biri onu öldürecekti ya da ben. Nereye giderse gitsin er geç onu bulacağımı söyledim. Mastroeni ertesi gün gerçek defterlerle çıkageldi. **İşlemciler Enron un tüm rezervleri karşılığında risk üstlenmiş ve kaybetmişlerdi.** Muckleroy hızlı davranarak piyasaya blöf yaptı ve şirketi kurtardı. Valhalla olayından sonra Ken Lay, işlemcilerin üstlendiği riskden dolayı şok olduğunu söyleyecekti. Oysa alınan riskleri başından beri biliyordu. İşlemcilerin faaliyetleri ile ilgili onu uyaran raporları görmüştü. Enron un çöküşünden beri Ken Lay bilmediği şeylerden ötürü sorulu tutulamayacağını söylüyor. Valhalla da söylediklerine benziyor.

Bunları bilmediğine inanıyor musunuz?

Sadece Valhalla için konuşabilirim. Başından beri biliyordu. Çünkü ona söylemiştim. Denetçiler, Bay Ken Lay e başına buyruk iki işlemcinin işten çıkarılması yönünde rapor verdiler. **Raporu okuyan Lay, ona bu kadar para kazandıran iki adamını kovarsa ne kaybedeceğini hesapladı.** Benim kararım, bu adamın kazançlarını ahlaki değerlerin önünde tuttuğu yönündedir. Mastroeni mahkum oldu ama cezası tecil edildi. Borget dolandırıcılıktan bir yıl hapis yattı. En büyük para makinesi parmaklıkların ardına düşen Ken Lay kendine şunu sordu:

Kim Enron a en çok parayı kazandırabilir?

Her yıl, her hafta, her gün yeni fikirler üretmek zorundasınız. Ken Lay, Jeff Skilling e baktığında gelecekte doğal gaz işletmeciliğinin nasıl olması gerektiğinin cevaplarını barındıran adamı gördü. Ken Lay vizyon sahibi bir adamdı ve büyük fikirleri olan diğer vizyonerleri severdi.

Jeff Skilling hepsinden büyük fikirlere sahipti. Jeff Skilling ' in en büyük fikri enerji iletiminin yeni bir yolunu bulmaktı. Bir doğal gaz boru hattının fiziksel akışına bağlı kalmak yerine **Enron, doğal gaz piyasası için bir borsaya dönüşecekti. Adeta** büyüdü bir fikirdi bu. Enerjiyi hisse senedi ve tahviller gibi alım satımı yapılabilir bir mali araca çevirecekti. İyi fikrimiz buydu.

1992 yılında bu güzel fikri kullanarak Kuzey Amerika daki en büyük doğal gaz tedarikçisi haline geldik. Jeff bir peygamber gibiydi. Ortaya çıktı ve dışarıda koskoca yeni bir dünya olduğunu gösterdi. "Boru hatlarını döşemek ve onlara gaz pompalamak gibi işleri boşverin gitsin. " dedi. " Tüm endüstriyi baştan yaratabiliriz. " Vinson & Elkins den gelen, Amanda Martin adlı avukat, Jeff Skilling in işe ve yakın çevresine aldığı ilk yöneticilerden oldu. Heyecanımız ortadaydı. Orada olmaktan ne kadar gurur duyduğumuzu tahmin edemezsiniz. Aklımızı kullanırsak her şeyi başarabileceğimizi telkin eden bir liderimiz vardı. Sonuçta para kazanmaya başlamıştık. Bu da bizi büyük şeylerin beklediğini onaylıyordu. Skilling endüstriyi yeniden baştan inşa etmenin ve işe yeniden başlamanın yarattığı fırsatları görmüştü. Enron a girmeden önce öne sürdüğü bir koşul vardı ki o da " piyasa göre fiyatlandırma " denilen bir muhasebe ilkesini kullanmasına izin verilmesiydi. Arthur Andersen imzaladı ve SEC onayladı. İçeri girip " Burada neler oluyor? " dediğimi hatırlıyorum. Herkes çok heyecanlıydı ve sonra şampanya geldi. " **Piyasaya göre fiyatlandırma** " kalemimizi kullanmamıza izin verilmişti. Bunu dünmüş gibi hatırlıyorum. Enron un sonunu hazırlayan en büyük adımlardan biri böyle atılmış oldu. " Piyasaya göre fiyatlandırma " ile Enron; anlaşmaların gelecekteki potansiyel karlarını, imzalandıkları gün deftere geçirebilecekti. Gerçekte şirketin kasasına giren paranın miktarı ne kadar az olursa olsun, Enron karını dış dünyaya dilediği rakamlarla açıklıyordu. Oldukça öznel ve tabii manipülasyona müsait. 10 yıl sonra bu santralden, klovatı bu kadar dolara elektrik satacağınız diyorlardı. Bunu yapabileceklerini kanıtlanmanın hiçbir yolu yoktu.

Selam Reg. Günaydın. Nasılsın?

Sonunda harikayım. Sizi görmek çok güzel. Jeff. Seni görmek de. Todd otur lütfen.

Bunun üstünde çok çalıştık ve değer düşüren kalemleri çekip çıkardık. Bulduklarımıza bir göz at. Geliştirme...

Geçen sene 20 milyon dolar kazanmışsınız, bence bu sene 120 milyon kazanabiliriz.

Geçen sene ticari işlemlerden 10 milyon dolar kazanmışsınız. Bence bu sene 64 milyon yaparız bu rakamı. İşin sırrı burada. " Piyasaya göre fiyatlandırma " dan benim " Gelecekteki Kuramsal Değer " dediğim muhasebeleştirme yöntemine geçeceğiz. Bunu yaparsak hasılatı çuvalla para ekleyebiliriz. Jeff bu muhteşem! Kulağa harika geliyor. Oh Jeff. Teşekkür ederim. Kendini aştın. Çok çok yükselseceksin dostum. Günün birinde şirket başkanı bile olabilirsin. Gerçekten mi?

Evet! Fikrin herşey olduğuna inanıyordu. Ona göre, bir fikir ürettiğinizde, bundan hemen kar elde etmeye başlamalıydınız Aksi takdirde küçük adamlar fikrinizi çalar ve onlar bu işten karlı çıkarlardı. Jeff Skilling Harvard İşletme Okulu na başvurduğunda bir profesör ona akıllı olup olmadığını sormuş.

" **Bok gibi akıllıyım.** " diyerek cevaplamış. En sevdiği kitaplardan birisi, insan doğasının genlerimizi aktarırken nasıl ağgözlü ve rekabetçi bir yol izlediğini anlatan "**Bencillik Geni**" idi. **Enron da Skilling gücünün hayatta kalmasını sağlayan temel iç güdüleri serbest bırakıyordu.** Dünyanın işleyişi ile ilgili oldukça Darwinci bir bakış açısı vardı. Enron daki ilk günlerinde insanları motive edecek tek şeyin para olduğunu söylemişti.

Skilling in dünya görüşü, Enron un iş yapma biçimini etkiler olmuştur.

Performans Gözden Geçirme Komitesi isimli bir sistem kurdu.

İnsanlara birden beşe kadar not veriyordu. Çalışanların % 10 u beş alıyordu ve bunların kovulması gerekiyordu.

O andan itibaren sistem "Yüksel ya da Defol" olarak bilinmeye başlandı.

Şahsen " PGC " nin şirket olarak yürüttüğümüz en önemli işlem olduğuna eminim. Sırf diğer çalışanlar onları değerlendirdiklerini görüp, tatmin olsunlar diye her sene çalışanlarının % 15 ini işten atan bir şirket daha duymadım. Bu grup tarafından değerlendirildiğinizde, Ken den ve benden şirketin hedefleri hakkında bilgi imiş oluyor ve buna uyup uymadığınızı öğreniyorsunuz. Çok merhametsiz bir süreçti.

25 yaşında birisinin değerlendirmede iyi çıkmaya çalışması ve karşılığında 5 milyon dolar ikramiye alması. Kurumsal olarak pek sık görülen bir olgu değil. Çok zorlu ve saldırgan bir kültürümüz var. Enron da kimse işlecilerden daha saldırgan değildi. Tazminatımı konuşmak üzere patronun bürosuna gidiyordum ve alacağım parayı iki katına çıkartmak için birisini gırtlığına basmam gerektiğini söyleseler, ben iki ayağımla birden basardım. İnsanlar aynen böyleydi. Alım satım tarafında, en büyük ve en pis şirket olmak zorundaydık. Piyasada olmak için Enron ile iş yapmak, bir gereklilik arz ediyordu. Enron işlecileri, okul müdürünün bulaşmaya çekindiği bir lise çetesi gibiydi. Açıklanan karın büyük kısmını onlar sağlıyordu.

Jeff Skilling ve Ken Lay in serbest piyasa fikrini alıp onu bir ideolojiye dönüştürdüler.

Onu yeni ekonomi dini olarak görüyorlardı. Enron on-line pek çok emtia için piyasaları değiştirecek. Mevcut olan kör sistemin yerini alacak şeffaf ve açık bir piyasa yaratacak. Gerçekten çok basit, bilgisayarınızı açtığınız an karşınızda olacak. Vizyonumuz bu. Dünyayı değiştirmeye uğraşıyoruz.

Jeff Skilling, bana göre, Enron un bir başarı öyküsü olduğuna ümitsizce inanmaya çalışıyordu. Kendisini Enron ile özdeşleştirmişti.

Bir keresinde "**Ben Enron um.**" demişti.

Enron dakilerle ilgili bir başka nokta ise Jeff Skilling. dahil hepsinin eskiden inek olmasıydı. Koca gözlüklü, saçları dökülen, göbekli bir tip. Bir gün Jeff Skilling kendisini değiştirmeye karar verdi.

Ağırılık çalışmaya başladı, kilo verdi; iradesi ve kişiliği ile Kendisini baştan yarattı.

Jeff lazer ameliyatı olduğunda herkes onu izledi böylece Enron da gözlüklü kimse kalmadı.

Bence Jeff Skilling tam anlamıyla trajik bir figürdü.İnsanların parlak zekalı diye tarif edeceği birisiydi. Bazen ise gösterdiğinden oldukça farklı bir tablo çiziyordu. Riskleri takip edip, ince ince hesaplar gibi görünse de gerçekte bir kumarbazdan farksızdı. 20 yaşına basmadan piyasada çoğalınca bahisler oynayarak büyük paralar kaybetmişti.

Jeff Skilling e göre risk göz alıcıydı. Risk almaya bayılırdı. Katılımcıların hayatını kaybedebileceği kadar tehlikeli gezilere çıkmaktan istediğinden söz ederdi. Jeff Skilling, arkadaşları ve müşterilerinden oluşan ufak bir grupla bu gezileri gerçekleştirdi. Çekirdek grubunu Enron çalışanlarının oluşturduğu topluluklar çılgın maceralara atılıyordu. Bunlara Andy Fastow katılıyordu, Ken Rice katılıyordu. Bu geziler birer efsane haline gelmişti. Oturup, ne çeşit tuhaf zorluklara atıldıklarını düşünürdük. Ama bu onların birer erkek olarak iyi hissetmelerini sağlıyordu.

Baja ya, Meksika'nın 2000 kilometre boyunca uzanan oldukça engebeli topraklara unutulması güç geziler düzenlemişlerdi. Bu motosikletlerin parçalandığı bir yolculuktu. Ken Rice yolculuk sırasında dudağını yardı ve dudağına dikişler atıldı. İnsanların kemikleri kırıldı. Birisi jip devirdi ki neredeyse ölüyordu. Enron da bu tip öyküler efsane haline gelmişti. **Bu öyküler şirketin maço kültürünü besliyordu.**

Jeff Skilling beğendiği kişilerden bahsederken heyecan yayan adamları severim derdi. Uç yönleri olan tipleri severdi. Ken Rice bunlardan birisiydi. Gruptaki pazarlamacıydı. Cana yakın, eğlenceli, adam gibi adamdı. Enerji şirketlerine anlaşmaları satan kişiydi ayrıca. Cliff Baxter şirketin iş bitiricisiydi. Anlaşma yapmakta ütüne yoktu ama manik depresif bir insandı. Baxter çok zeki ve açık sözlü birisiydi ve Skilling e herşeyi açıkça söylerdi. Skilling e şirketteki herkesten daha yakındı.

Sikilling in en önemli adamların olan Lou Pai, ilk dönemlerde alım satım işlerinin kurulmasına yardım etmiş, sonra ise **"Enron Enerji Hizmetleri "** isimli başarısız girişimin başına geçmişti. Siz başındayken EEH nin işlevi ne idi?

Son kullanıcı olan sanayi kuruluşlarına enerji hizmetkeri satmaktı. Lou Pai tarafından Skilling EEH işinin başına getirilmişti. Çünkü burası şirketin ve Skilling in geleceği açısından çok önemliydi.. Lou Pai a kıtalararası balistik füzem diyordu. Lou Pai düşmanlarını inanılmaz bir beceri ile alt ediyordu. Bunun anlamı arkada cesetler bırakmak ise Skilling in buna aldırış ettiği yoktu. Hiçbir şey hisetmiyorum.

Lou Pai gizemli bir tipti. Perde arkasındaki CEO gibiydi.

Bir süreliğine 7. katta büyük bir ofisi vardı. Camla panellerle çevriliydi ofis ve yanından geçtiğinizde hemen hemen her zaman boş olduğunu görürdünüz. Detaylar Lou Pai yi alakadar etmiyordu. **Para ve striptizci kızlara duyduğu tuhaf ilginin dışında onu motive den bir şey yok gibiydi.** Pai için her şey rakamlardan ibaretti. Her gece işten sonra oraya gider ve işlemcilerden bazılarını yanında götürürdü. Orada bayağı para da harcardı. Bu parayı Enron un harcama kalemlerinden düşerdi. Striptizcileri alım satım katına çıkardığına dair söylentiler vardı. Hemen herkes bu hikayeyi biliyordu. Adam öylesine yumuşak, sessiz sedasız, hatta hanım evladı gibiydi ki striptizciler bile CEO olduğuna inanmamıştı. Pai onları ofisine çıkardı ve sanırım kızlar orada, ona ufak bir gösteri yaptılar. Bir gece kulüpтейken, yanındakilerden biri hepimiz bekarız Lou; biz bir sorun yaşamıyoruz, ama karının striptizcilerin parfümünden işkillenmesini nasıl önlüyorsun?

Lou şöyle dedi: **" Bir sırrım var. " " Eve giderken bir benzincide duruyor ve ve üzerime benzin döküyorum, böylece koku falan kalmıyor. "** demiş. "Ama Lou " demiş öteki, " karın bu sefer de benzin istasyonundaki pompacıya çaktığını " düşünmez mi? " Lou Pai hariç herkes gerilmişti. Masaya soğuk bir hava çökmüş.

Ne de olsa Lou Pai hafife alınacak birisi değildir. Şakayı yapan adam, iki gün sonra ki bu bir Enron efsanesidir; Kanada'nın Calgary şehrine sürülmüş.

Lou Pai, rakamlar yükselir yükselmez EEH yi yönetmeyi bıraktı. Yaklaşık olarak 100 milyon kazanmıştı. Rakam yanlış olabilir, artı eksi 20 milyon dolar diyelim. Enron daki herkesten fazla parayla, 250 milyon dolar ile ayrıldı çünkü tüm Enron hisselerini; karısından ayrılıp, kendisine bir çocuk doğuran striptizci kız arkadaşı ile evlenebilmek için satmıştı. Enron dan ayrılışı da orada bulunması kadar gizemliydi.

Günün birinde, Lou Pai nin artık EEH nin CEO su olmadığını öğrendik. Lou Pai, Enron dan 250 milyon dolar ile uçmuş olmasına rağmen arkasında bıraktığı birimlerin toplam zararı 1 milyar dolara yakındı.

Ama Enron bu gerçeği saklamayı başardı.

Lou Pai, Colorado daki ikinci büyük toprak sahibi oldu. Olay hep sayılardaydı. Sayıları her zaman tutturuyordu. Bu bana göre bu bana göre lise mitolojisiydi. Wall Street teki en popüler adam olmak isteyen, orada kalıp bunu başarmak için yapmak zorunda olduğu şeyi yapacaktı. Bence Jeff bu kuralları, herkesten daha iyi kavramıştı. Amerikalılar hisse senetlerinden yığınla para kazanıyor. Borsa, dün yine seviyelere ulaştı. Borsadaki yükseliş Perşembe günü de devam etti. Dow Jones Endeksi

neredeyse 61 puan artış gösterdi. Düşük gelir grubundakiler bile borsaya akın etmeye başladı çünkü kaybetmeleri mümkün değildi. Hisse fiyatları yükseldikçe yükseliyordu. **Her gün, yeni bir rekor. Teknoloji hisseleri resmen coştı.** Kapanışa az bir süre kala, 100 puan yükselerek bugüne kadarki en yüksek seviye olan 7895.81 puana ulaştı. Belki de dünya tarihindeki en uzun süreli boğa piyasası yaşandı. Ken Lay oradaydı ve tezahürat yapıyordu. Hisselerimizin çok iyi durumda olduğu ortada. Önümüzdeki sene ya da on sekiz ay sonra, hisse fiyatlarımızın iki katına çıktığını görmememiz için hiçbir neden yok. Enron, hisse senedi analistlerinin kalplerini ve zihinlerini kazanacak bir kampanya başlatmıştı. Enron daki doğal gaz stokları...

Hisse senetlerimizin fiyatlarını, asla yeterli görmedik ve yeterli olduklarını da düşünmek istemiyorum. Fiyatlar daha da yükselmeli. Yürüttüğü İnternet bazlı enerji alım satım işi ile Enron, ikinci çeyrekte karını % 30 arttırdı. 90 lı yıllar süresince Wall Street teki bu oyuna devam edildi. Bir şirket, analistlerin o çeyrekteki kar tahminlerini yakaladığında senet fiyatları daha yükseliyordu.

Oyunun adı " **şişir ve elden çıkart** " idi.

Üst düzey yöneticiler, fiyatları yukarı çekmek için talebi canlandırdıktan sonra multi milyon dolarlık senet opsiyonlarında likitidasyona geçiyorlardı.

Enron daki insanlar ücretlerini genellikle hisse senedi olarak aldılar. Hisse fiyatlarının yükselmesi herkesin işine geliyordu. Senet fiyatlarının yükselişine yön veren ise her çeyrekte açıklanan kar rakamlarıydı. Skilling dahil şirketteki herkes bunun farkındaydı. Asansörde bile hisse fiyatını takip edebiliyordunuz. Etrafınız şirketin sağlığını gösteren işaretlerle sarsılmıştı.

Hisse fiyatı ne durumda?

Herkes aynı geminin içindeydi. Şirket borsadaki fiyatı ile yatırım camiasını yeni, farklı, yaratıcı; kurumsal girişimciliğin yeni çağını simgeleyen şirket olduğuna ikna etmeyi amaçlayan yeni bir halkla ilişkiler kampanyasına takılıp kalmıştı. Gelin ve bizimle çalışın. Çalışanlarımızı, yeni şeyler denemeleri için özendiriyoruz. İşe, değişim ortamında çalışmaya daha yetkin kişileri seçerek başlıyoruz.

Enron için çalışıyorsanız en yeni düşünce tarzını, ve açılan en yeni pazarları görürsünüz. **Enron on-line**, göz kamaştırıcı bir başarı hikayesidir. Kurumsal Amerika yı, en zekinin kendiler olduğu yönünde rol keserek ikna etmişlerdi. Alan, kamu alanındaki üstün hizmetlerinden dolayı seni Enron ödülüne layık gördük. -Alan Greenspan- En içten teşekkürlerimizle. Şirketi, her yıl karlarını istikrarlı bir şekilde % 10 ila % 15 arası arttıracabilecekleri bir yer olarak pazarlamaya devam ettiler.

İşin aslı, Enron bu rakamları tutturabilmek için büyük risk alıyordu. Riski seviyoruz çünkü parayı risk alarak kazanırsınız. Nereden bakarsanız bakın, Enron yükselişteydi. Aslında karlar artmıyor, tam tersine düşüyordu. **Dünyanın dört bir yanında büyük doğal gaz operasyonları vardı. İnşası pahalıya patlayan bu tesisler, zarar ediyordu.** Dünyanın diğer yerlerinde, örneğin Hindistan da harika bir çeyrek ve harika bir yıl geçirdik. Dabhol ün birinci aşaması devreye girdi ve elektrik üretmeye başladı. İkinci aşamanın finansmanı hazır ve inşasına başlandı. Deneyimlerime göre özellikle uzak durulması gereken yerler vardır. Bunlardan birisi Hindistan dır. O zamanlar kimsenin yapmayacağı bir şey yapıp Hindistan a bir santral kurdular. Herkes Hindistan a yatırım yapmaktan kaçınırdı. Ama Enron bunu yaptı, hem de gösterişli bir şekilde. Ama En ron basit bir noktayı atlamıştı. Hindistan, Enron un ürettiği enerjiyi Şimdi Dabhol tesisi harabeden başka bir şey değil. Projede 1 milyar dolar kaybedilmesine karşın, asla gerçekleşmeyecek karlara üzerinden Enron, üst yönetime multi milyon dolarlık ikramiyeler verdi.

Peki gerçek para nereden gelecekti?

Tabi ki baskı çok büyüktü. Çığır açacak bir sonraki fikrin bulunması gerekiyordu. Başarısızlık bir seçenek değildi. Kurumsal dünyada şirketler el değiştiriyor. En büyük haber. Enron, Portland General ı satın alacağını açıkladı. PGE ile birleşme Enron u elektrik işine soktu. PGE nin batı sahilindeki konumu dolayısıyla **Enron daha yeni devlet düzenlemelerinden arındırılmış Kaliforniya piyasasına girecekti.** Bu birleşme ile toptan ve perakende bazında elektrik ve doğal gazın, ülke çapındaki en

büyük pazarlayıcısı olma yönünde önemli bir adım atmış olacağız. Bütün bunlar, birleşmez isek ayakta kalamayacağımızı söyledikleri deregülasyondan dolayı gerçekleşti. Bizi satın aldıkları ana kadar Enron ismini duymamıştım. PGE yi satın aldıklarında, tüm hisselerin adı Enron oldu. Onları biz damgaladık. Etrafıma baktığımda, Enron hissesi alanların paralarını ikiye katladıklarına tanık oldum. O günden beri emeklilik ve sigorta fonuma tavan prim ödemeye çalıştım. Portland General, kazanç güzel, nakit akışı iyi. Wall Street te buna " **güven bana** " öyküsü diyorlar. Onlarca yıl boyunca çalışıp didinen boru hattı işçileri, paralarını güvenli ve geleneksel yatırım olarak gördükleri şirkette tutmayı yeğlemişlerdi. Bu şirketin güvenli ya da geleneksel olmakla alakası bile yoktu.

Emeklilik fonumuzla Enron hissesi almalı mıyız?

Kesinlikle.

Bana katılıyorsunuz değil mi?

Bugünün en çok kazandıranı Enron. Beni büyüleyen şeylerden birisi, Wall Street analistlerinin Enron hisselerini " satın al " reytingli olarak değerlendirmeleriydi.

Sirket analistlerin gözünü nasıl boyadı?

O an elimizdeki bilgiye bağlıydık. Şirketin onaylı bilanço raporlarına ve yönetimin sunumlarına güvendim. Analistlere karşı kesinlikle dürüst davrandık. Jeff Skilling, Enron aldatmacasının yaratılmasındaki en önemli unsurdu.

Zaman zaman satış eğilimli analizcilere, cevaplayamayacakları bir soru sorsak;

" Jeff i bir arayalım. "

" Jeff e bir soralım. "

diyorlardı. Jeff i arayan analistlerin herhangi bir şeyi analiz ettikleri falan yoktu. Enron un onlara söylediği her şeye inanmaya hazırıldılar. Analistlerin çoğu, bizim için hisse başına 100 ila 115 dolar gibi potansiyel bir fiyat belirlemiş durumdalar.

Sirketin palavralarını yutmayan anaslitler düşman ilan ediliyordu.

Enron un CFO su Andy Fastow, gözüne **John Olson** isimli; Enron hikayesini yutmayan analistlerden birini kestirmişti. Enron, analistlerin alım yönündeki önerilerini seviyordu. Fastow, Merrill Lynch i arayıp ya hisselerimize " al " onayı verip bizi sevecek birini işe alırsınız ya da bir daha sizinle iş yapmayız demişti. Günlerimin sayılı olduğunu anlamıştım. Görevlerini kötüye kullanmışlardı. Merrill Lynch John Olson ı işten attı. Bunun arkasından Fastow bankayı 50 milyon dolarlık iki yatırım bankacılığı işi ile ödüllendirmişti. **Analistler, yatırım bankacılığı bölümünden anlaşmalar büyük kotarmaları için ikramiyeler alırlardı.** Böylece hiç heves kırıcı söz duymazdınız. Enron hisseleri yükselmesine rağmen işleri para kaybettiriyordu. Yükselen teknoloji hisselerine bakan Skilling, şirketi siberaleme taşımaya karar verdi. Bir geniş bant pazarı yaratıp yaratamayacağımızın fizibilitesini yapıyoruz. Enron, gaz işinde öğrendiklerini diğer enerji metallerinin alım satımında da hatta geniş bant trafiğinin pazarlanmasında da kullanacak. Ken Rice 20 yıldır Enron da çalışıyor. Enron daima bir adım önde olmayı başarmıştır.

Akşam 7 den sabah 7 ye kullanmadığımız internete para ödüyoruz.

Soruyorum size neden?

Neden?

Motiflerimizden birisi daima " neden " diye sorabilmektir. Bir şeyler ne için böyle yapılmak yerine şöyle yapılıyor?

İşte bizim piyasamız.

Bant genişliğini neden diğer şirketlere satmıyoruz?

Onu bir emtia haline getirebiliriz. Geçen haftadan beri, Wall Street te Enron un geniş bant atılımı ve BlockBuster ile ortak olarak " isteğe bağlı video " girişimi konuşuldu. Dini bir ayine katılmak gibiydi. İnsanlar koltuklarından fırlayıp, ellerinde cep telefonları ve Blackberry leri ile patronlarını aramak için koşuşturuyorlardı.

Bir analist; tek kelime ile yatırımcılarına tavsiye verdi. " Vay canına! " Enron hisseleri iki gün içerisinde % 34 değer kazandı.

Borsanın verdiği tepkiden stratejiyi sevdikleri anlaşılıyordu. Bu onlara mantıklı gelmişti. Teknolojiyi geliştirdiklerini ilan ettiler. Yıl sonuna kadar test pazarlarına sunulacaktı. Ve bu teknoloji iş yarıyor. Kalitesi yüksek ve müşteriler tarafından beğenildi. Oldukça aşama kaydettik. İşin aslı Enron, " isteğe bağlı video " teknolojisinde bir hayli zorlanıyordu. Teknoloji işe yaramadı ve Blockbuster ile olan anlaşma feshedildi. Enron, " piyasaya göre fiyatlama " sayesinde tek kuruş kazandırmayacak hayali anlaşmadan 53 milyon dolar kar ettiğini açıkladı.

2000 yılının sonlarına doğru, Enron un geniş bant işini başarılı gösterme çabaları tükendi.

Çalışanlarına, hayali bir işi varmış gibi göstermek için tüm numaralara başvurdukları halde insanlar giderek ümitsizliğe kapılmaya başlamışlardı. Yöneticiler, hisseleri ellerinden çıkartmaya başlamışlardı.

Enron un çöküşü sırasında Ken Rice 53 milyon dolarlık, Ken Lay 300 milyon dolarlık, Cliff Baxter 35 milyon dolarlık, Jeff Skilling 200 milyon dolarlık hisseyi elinden çıkartmıştı.

Aldatmaca sürerken, tüm yalanlar ve sahtekarlıklar patronun kendisini de bu çarpık gerçekliğe inandırmaya başlamıştı. Bu düzenbazlık gerçektir ve bu aldatmaca gerçeğin ta kendisiydi. Kendisi de inanmaya devam ettikçe sahtekarlık sayılmazdı. Geniş bant ticaretinden bahsetmişsiniz. Ya hava durumu vadelileri?

O piyasada işler nasıl?

Evet bir hava durumu piyasamız da var. Enron, hava tahmini ticareti işini ortaya ilk attığında, bunun bilim mi bilimkurgu mu olduğu anlaşılamadı. Tahminler yanlış çıkarsa havadurumu uzmanlarınızı cezalandırıyor musunuz?

Bilemiyorum, sırtında hiç kırbaç izi var mı?

Yazık. Güzel bir eldi. Jeff, zaman geçtikçe işlerin kötüye gittiğini itiraf etmekte zorlanır oldu. Geceleri ışıklar kapandığında, neyin yaklaşmakta olduğunu bildiğine inanmak zorundayım. Bunu Titanik e benzetmek istiyorum. " Tam yol ileri! " diyen bir kaptan var ve buzdağına çarptıktan sonra bile son hızda yola devam ediyorlar. Enron adlı geminin kaptanı pek çok uyarı işaretini görmezden geldi. Geminin kaptanı kimdi peki?

Kenneth Lay Wall Street tarihindeki en berbat günlerden biriydi. Hisse senetleri % 31 oranında geriledi. Teknoloji hisseleri, Cuma günü satış furyasına neden oldu. Bu, " Artık kendinize gelin. " demektir. Milyonlarca gergin yatırımcı, Cuma günü Down Jones Endeksi nde yaşanan büyük düşüşün ardından...

Enron, özellikle 2000 yılının sonları itibariyle büyük bir olaydı çünkü İnternet şirketlerinin çoğu düşüşe geçmişti ve Wall Street, bir sonraki büyük felaketi bekliyordu.

Enron, yeni ekonomi şirketlerinin parlayan yıldızıydı. 2000 yılında hisse fiyatları % 90 arttı ve ondan önceki sene de % 50 artmıştı. Wall Street teki banko hisselerden biriydi ve böyle şirketler asla yanlış bir şey yapmazdı. Yeni ekonominin yüzü haline gelmiştik. Ne kadar iyi olduğumuzu hatırlatan bir kültürümüz vardı. Ve bu kültür ortaya çıktığında, **Fortune dergisi bizi Amerika nın en yaratıcı şirketi ilan etti.** İşte o zaman kendimizi gerçekten iyi hissetmeye başladık. Yine başardınız. Enron, Fortune

dergisinin yaptığı yılın en çok hayranlık duyulan şirketleri anketinde, üst üste altıncı kez Amerika'nın en yaratıcı şirketi seçildi. Hakedilmiş bir başarı. Pazarlamacı ağzı hala iş yapıyordu. Ama Enron yatırımcılarından birisi, Enron'un bilançolarında borsa analistlerinin atladığı bir şey görmüştü.

Analistler genelde bunun bir "kara kutu" olduğunu söyler ve inanmanızı beklerler.

"Kim bilir para nereden geliyor?" Bir yerden geliyordu işte. Tek bildiğimiz, hep iyi durumda olduklarıydı. Kara kutu bizi aldatmak için konulduysa, bilançolar, kötü gittikleri güne kadar elbette iyi olacak diyordum. Ben araştırmacı bir gazeteci değildim ve bu yüzden de Enron ile ilgilenmem için hiç bir neden yoktu. Lakin Jim Chanos, Enron'un mali kayıtlarına bir göz atmamı söyledi. Kayıtlarda bir sahtekarlık olduğu anlaşılıyordu ama kayıtlarda bir tutarsızlık vardı.

Mart 2001'de Fortune dergisi muhabiri Bethany McLean, Enron'un mali durumu hakkında sorular yöneltti.

Makalesinde, kimsenin cevaplayamadığı basit bir şey sormuştu?

"Enron, parasını tam olarak nasıl kazanıyor?"

Ona çok kızdınız öyle değil mi?

Fortune muhabiri ile yaptığım konuşmayı çok net bir şekilde hatırlıyorum. Arayıp, muhasebe ile alakalı çok ama çok detaylı sorular sormuştu. Bir muhasebeci olmadığım için de bu sorulara cevap verememiştim. Gerçekten çok telaşlandı. Bu tip sorular yönelten insanların şirkete taş atmaktan başka amacının olmadığını söyledi. Ve ben de mesleğimin kurallarına uygun hareket etmemiştim çünkü iyi araştırma yapmamıştım ve eğer bunları yapmış olsaydım, ne kadar yersiz sorular sorduğumun farkında olacaktım. Bay Skilling, Enron hakkında basit sorular soran birisini korkutmaya çalışmışsınız gibi görünüyor. Ben - Ben ona altı dakika sonra bir toplantım olduğunu söylemiştim. "Detaylara giremem çünkü bir muhasebeci değilim." demiştim. O da bana önemli olmadığını çünkü makaleyi nasıl olsa yayınlayacaklarını söyledi. Ve ben de eğer böyle bir şey yaparlarsa ise bunun ahlaki bir davranış olmayacağını söyledim. Ertesi gün... İzin verirseniz söyleyeceklerim var. Muhasebe ve finansman bölüm yöneticilerimiz masrafları Enron tarafından karşılanarak New York'a uçup, editörlerle değil muhabirlerle oturup; sordukları soruların cevaplarını vermeye çalıştılar. Ertesi gün; küçük, karanlık, penceresiz bir toplantı odasında yaklaşık üç saat boyunca şirketin işleri üzerine konuştuk. Şunu hiç unutmayacağım. Toplantı bittiğinde, diğer iki yönetici eşyalarını toplayıp giderken Andy Fastow bana ve editörümüne dönüp şunu dedi:

"Şirket hakkında ne yazarsanız yazın umrumda değil, yeter ki beni kötü göstermeyin."

Fastow'un kötü görünmemeyi istemek için sebepleri vardı. Enron ile iş yapmakta olan, Fastow'un yönettiği ortaklıklar vardı. İsimleri şirketin mali belgelerinde geçtiği halde onları öyküme dahil etmemiştim. Çünkü muhasebeciler ve yönetim kurulu bunun sorun olmayacağını söylemişlerdi. Bu işte bir yanlışlık olduğunu düşünmek için deli olmam lazımdı. Benim öyküm aslında zararsızdı. Başlığı

"Enron aşırı değerli mi?" idi.

Ama sonuçta onun aşırı değerli bir senetten fazlası olduğunu kanıtlayamazdım. Bundan fazlası olduğunu düşünmeyecek kadar saftım. Makalesi eleştirel miydi?

Evet öyleydi. Fortune'deki makalenin "Enron aşırı değerli mi?" diye bir başlığı vardı.

Makale Enron'u bir kara kutuya benzetiyordu. Bu doğru, üzgünüm çünkü toptan satım işlerinde insanlara paranın tam olarak nerelerden geldiğini detayları ile anlatmak zordur. Fortune'de bu haberin yayınlanmasının tek sebebi, bir hafta önce, Business Week'te yayınlanan ve bizi öven makale idi. Her şey haberciler arası rekabetle ilgiliydi. Birisi iyi bir şey söyledi diye öteki kötü şeyler bulmak zorundaydı. Bence temelinde bu yatıyor. Bana göre bunlar gülünç eleştiriler. Fortune'dan Bethany McLean; nakit akışını analiz edip, o harika makalesinde bunu yayınlayıp; dikkatimizi birinci,

ikinci, üçüncü çeyrekteki ve yıl sonundaki nakit akışına çektimişti. Enron a yatırım yapmam demesi mantıklıydı çünkü mali raporlar tutarsızdı. Ama kiralın çıplak olduğunu söylemek, kral bu kadar güçlüyken cesaret ister. Bu sabah, yeni bir kurumsal vizyonu açıklıyoruz.

Pekala. Hazır mısınız?

Bir, iki, üç! Nasıl buldunuz?

Enron un kandırmaca ile düpedüz sahtekarlık arasındaki çizgiyi ne zaman aştığını söylemek zor. Ama onları bu noktaya getiren kişi belli. Bu kişi, Jeff Skilling in koruması altındaki Andy Fastow dan başkası değildi. **Andy Fastow, Enron un finansman bölümünün yöneticisi idi. İşi, Enron un parasal hayaller diyarına döndüğü gerçeğini gizlemektir.**

Enron nakit bazında her sene para kaybetse de her yıl kar beyan etmekten geri kalmıyordu. Bu, mali dünyanın gerçeklerine meydan okumaktı. Ve bunu yapmanın yolu, açık pozisyonlarla risk almaktı.

Enron da tüm orkestranın şefi Andy Fastow du. Çok gençti. Jeff Skilling tarafından işe alındığında muhtemelen otuzunda bile değildi ve Jeff i kahramanı olarak görüyordu ve kesinlikle patronu memnun etmeyi amaçlıyordu.

Patronu memnun etmek isteyen Fastow, Enron un borcu olan 30 milyar doları gizleyerek hisse senedi fiyatlarını yukarıda tutmanın bir yolunu bulmaya mecburdu. Hisse fiyatını yukarı tutmanın baskısıyla yüzyüze olanlar biraz düzenbazlık yaparlar. Ardından bir sonraki çeyrek çıkagelirdi ve ilk hilenin biraz daha üstüne çıkmamız gerekirdi. Çok geçmeden, önüne çıkamayacağınız bir devinim başlatmış olurdunuz. Fastow un yarattığı binlerce özel şirketin tek yapması gereken, Enron un borcunu gizleyerek hisse fiyatını yukarıda tutmaktı. Yatırımcılar, dışarıdan şirkete nakit girişi olduğunu sandılar. İşin aslı Enron, borçlarını onların göremeyecekleri yerlere yığıyordu. Bu kara büyü gibi bir şeydi. Şapkadan tavşan çıkartmaktı. Borçlarını ve zararlarını başka yerlere saklayabiliyorlardı.

Şirketlerin çok ilginç isimleri vardı: Jedi, Chewco Raptors. LJM, Fastow un en hırslı girişimiydi. Sihir Enron a yaradığı gibi Fastow un kendisi için 45 milyon dolar yaratmasını da sağlayacaktı. Andy, hepimizin bildiği gibi pek çok yönden ahlak pusulası şaşmış bir kimseydi. Jeff Skilling, sanki "**Zorlu zamanlardan geçiyoruz. Andy yi hazırlayalım da zararlarımızı kapatsın.**" demiş gibiydi. Andy büyük ihtimalle her işlemde kendisine pay çıkartacaktı. Bu işin " Body Heat " filmine benzer bir yönü vardı. Skilling, Kathleen Turner dı ve Andy ise William Hurt. Sonunda tüm yöneticilerin kazanmalarına yardımcı olmak zorundaydı. Geriye baktığımda, keşke LJM yi duymamış olsaydım diyorum. LJM yi bildiğinizi ve onayladığınızı mı söylüyorsunuz?

Arthur Andersenn ve avukatlarımız bu oluşuma yakından baktılar ve uygun olduğunu söylediler. Fastow un Enron ormanının derinliklerinde, başına buyruk başına buyruk hareket edip kıyametin tek sorumlusu olduğuna yönelik teoriye inanmıyorum. Skilling, Lay ve Enron yöneim kurulu Fastow ' un LJM fonlarını onaylamışlardı. Fastow un anlaşmaları kendi başına yapmasının yararını görmüşlerdi. Bu Enron için de en iyisi çünkü Enron`un en öncelikli ihtiyacı sermaye .

İflasın ardından ortaya çıkan bir gizli kasette Fastow, LJM`yi Merrill Lynch`ten gelen bir grup bankere pazarlarken görülüyor .

Onlara Enron`dan aktif satın almaktan başka bir şey yapmayan bir fona yatırım yapmanın faydalarını anlatıyor . Unutmayın . Onları kendim satmıyorum . Aktiflerin sahibi onlar . Aktifleri LJM2`ye satıyorlar . Fastow Enron 'un CFO'su olarak ne sunduğunun farkındaydı. LJM'in kar edeceğini garanti edebiliyordu . Bence bu sıradışı bir fırsat . Pişmiş kelle gibi sırtarak onlara fonun nasıl kar getireceğini anlatıyordu . Hem Enron`un CFO'su hem de fonların başındaki adam olarak oynayacağı rolün, bilgi açısından getireceği avantajlardan bahsediyordu .

Bir çıkar çatışması olmayacak mı ?

İşlemin iki tarafında da yer almayacağım . Daima LJM`nin tarafında olacağım . LJM`nin ana ortağı ve Enron`un CFO`suydu . Buna çıkar çatışması demek çok hafif kalırdı . Çünkü her ticari işlemde, Enron`un mu yoksa kendi şirketinin sınırlı ortaklarının mı çıkarını gözeteceğine karar vermek zorundaydı . Çünkü bu LJM işi sadece Enron ile ortak iş yapmak maksadıyla kurulmuştu . Beklendiği üzere, Enron`un CFO`sü olan Andy`nin elinin altında sağlam para var ve sonuç olarak, beş altı önemli banka bu işe girmek istediğini belirtmiş . Girdiler de .

Neden girmesinler ki ?

Fastow, Enron`un fişleri ile kumar oynamalarına izin veriyordu . Fastow, Enron`un hisselerini bunların çoğu için teminat olarak kullanıyordu . İşlemler sırasında kumar masasına çalıştığı şirketi koyuyordu . Getirisi tahminen % 2000`i geçecek diye 96 banker LJM`ye yatırım yapmıştı . Amerika`nın en büyük bankalarından her biri 25 milyon dolar kadar yatırdı .

Wall Street`te kimin eli kimin cebinde gibiydi.

JP Morgan Chase , CS First Boston , Citibank, Merrill Lynch, DeutscheBank... Bunlar dünyanın önde gelen yatırım bankalarından bazılarıydı . Burayı atlatmamız çok zor .

İyi . Enron ve Andy Fastow`un, paralarını almak için Wall Street`in aç gözlülüğünü kışkırtmakta bu denli yetenekli olduklarını görmek inanılmaz . Lenin`den bir alıntı yaparsak onlar yatırım bankacılarının " **işe yarar ahmakları** " ydılar. Enron`un kötü davranışı kadar rahatsız edici olan şey Amerika`nın önde gelen finans kurumlarının, Enron`un aldatıcı davranışlarına katılmakla kalmayıp , bunlardan bazılarını tasarlayıp, bunlardan kar ettikleri yönündeki artan delillerdir .

Enron sahtekarlığı, sinerjik yozlaşmanın öyküsüdür . Sistemde denge ve kontrollerin olması gerekirdi.

Avukatların, muhasebecilerin, bankerlerin hayır demesi gerekirdi . Ama kimse ağızını açıp da bir şey söylemedi . Hepsi dolandırıcılıktan gelen paradan kendilerine düşeni cebelendirmekle yetindiler . Enron danışmanlarına da iyi para ödüyordu .

2001 yılında, Arthur Andersen isimli muhasebe firması Enron`dan haftada 1 milyon dolar alıyordu . Enron`un hukuk firması Vinson & Elkins da neredeyse bu kadar almaktaydı . Masada eli olan herkese para saçılıyordu . Enron ayakta oldukça da paralarını almaya devam ettiler . Sürecin bir parçasıydılar . Kalkıp " Bir şey bilmiyorduk . " demeleri zor .

Enron`un yapmakta olduklarını o zaman biliyor olsaydık Enron ile bu ticari işlemlere girişmezdik . Enron hakkında su yüzüne çıkan gerçekler o dönemde bilinmiyordu . Bu işlemlerde yer alan Citigroup çalışanlarının iyi niyetli davrandıkları inancındayım .

Citi`den gelen e-postalardan birisine bakmanızı istiyorum . İnanılmaz bir elektronik mesaj trafiği vardı . İçlerinden hatırladığım birisinde, bankerlerden biri " Enron bu anlaşmalara bayılıyor . " yazmıştı . " Neredeyse para basıyorlar ama bunu hesap defterlerinde göstermek zorunda değiller . " Bir lise öğrencisi bile bunun ne anlama geldiğini anlar .

Bankalar bu hilekarlığı bildikleri halde buna katılmışlardı .

Meryll Lynch, ödünç alınmış bir Enron aktifini satın almış gibi yaparak şirketin hesap defterlerinde sahtecilik yapmasına yardım etmiştir . Muhasebenin dahil olduğu dolap, Nijerya bandıralı üç yük gemisindeki stokların satılması üstüne kuruluydu . Nijerya, Manhattan`dan çok uzakta olmasına rağmen bir sebepten dolayı ; 1999`da , dördüncü çeyreğin sonlarında Merrill Lynch aniden Enron`dan üç tane Nijerya bandıralı yük gemisi satın almaya karar verdi . Nijerya gemilerinin, Merrill Lynch`in işi ile hiçbir ilgisi yoktu . Bu, düpedüz yasadışı ir işlemdi . Gemiler alınacak, Enron`un defterlerinden düşülecek, Merill Lynch onları beş ay kadar sakladıktan sonra Enron`a geri satacaktı . Bay Martin,

bugün burada bunun hiçbir garantisi olmadığını söylediniz . Yeminli ifade verdiniz . İşte bu dökümanda, bölüm şefinizin bunu onaylamak üzere olduğunu söyleyen bir belge var .

2001 yılı boyunca Skilling, giderek ümitsizliğe kapılmaya başlamıştı . Hep içine kapanık olduğu halde onu tanıyanlar artık işe traş olmadan geldiğini ve buğulu gözlerle etrafa baktığını söylemişlerdi . Kafasında iki farklı düşünceye sarılma mücadelesi veriyor olmalıydı . Birisi Enron'un süperstar olduğuydu . Diğeri ise yıkılmaya başladığı düşüncesi idi .

Skilling'in halkın gözündeki görünümündeki ilk çatlak, 2001 yılının Nisan ayında yaptığı bir tele konferansta baş gösterdi .

Jeff Skilling soruları yanıtlamaya geçmişti . Oturumun ortalarına doğru bir soru geldi . Aslen bir finansal hizmetler şirketi olan Enron'un neden çoğu mali kuruluş gibi gelir ve giderlerini belgeleyen bir bilanço yayınlamadığı sorulmuştu . Bilanço yayınlamayan ve kazancını belgeleyecek bir nakit akım tablosu olmayan tek kuruluş sizsiniz . Çok teşekkür ederim . Bunun için sana minnetarım göt herif . Sonra gayet sesli bir şekilde **Skilling'in " göt herif " dediğini duyduk** . Sonrasında " göt herif " dedi .

Anladığım kadarıyla ona " göt herif " demişsiniz . Wall Street`tekiler, bu olayı hayretler içinde karşıladı çünkü bir Fortune 500 şirketinin Ceo'sunun bir yatırımcıya " göt herif " diyerek mi her şeyini kaybedeceğini düşündüler . Geri dönüp bazı şeyleri değiştirebilseydim, o kelimeyi tekrar kullanmazdım . Enron'un halkla ilişkiler bölüm başkanı Mark Palmer, bile Skilling'e bir not gönderip özür dilemesini söylemiş . Buna rağmen Skilling notu alıp, masasındaki kağıt yığınının arasına atmış . Adama " göt herif " dediğinde tezahürat yapan işlemciler , sonradan bir reklam hazırlattılar . Enron'un "Niçin diye sor " sloganını değiştirip, " Niçin diye sor, göt herif ! " yaptılar .

Bence Jeff rakamlara baktı ve derin bir çukurun dibini boyladığımızı gördü . Hisse fiyatlarını yukarıda tutmak için ilk kez bu kadar endişelendiğini görüyordum . Ve bana sürekli " Ne halt yiyeceğimi şaşırdım ! " diyordu . Geniş bant işi tam bir başarısızlıkla sonuçlanmıştı . Şirketin Ceo'su olarak Jeff Skilling'in boğuştuğu başka sorunlar da vardı .

Tüm bunların ortasında, Ken Lay Jeff Skilling'in ofisine girdi ve almayı düşündüğü yeni 45 milyon dolarlık G5 şirket jetinin döşemesi için kumaş örnekleri getirdi . Jeff'e çok önemli bir soru yöneltti : " Bu örneklerden hangisini beğendin Jeff ? " Ken Lay şirket jetinin önemini vurgularken, EEH'de piste çakılmak üzereydi .

Lou Pai'in en kıdemli adamlarından Top White, 500 milyon dolar zarar yazıkları halde çeyreğin sonunda nasıl karda olduklarını gösterdiklerini merak ediyordu . Enron'daki en tuhaf şeylerden birisi de üç aylık bilançoların yayınlanmasından haftalar önce ; ne kadar kötü durumda olduğumuzu bilmemize rağmen mucizevi bir şekilde rakamları tutturmamız hatta geçiyor olmamızdı . Tom White'a bunu nasıl yaptığımız sorulduğunda tek bir kelime ile cevap veriyordu : " Kaliforniya " Eron'un yeni stratejisine dair ilk ipuçları Kaliforniya'ya sarmıştı . Öğlen başlayarak eyalete yayıldı . Sacramento, San Francisco, Beverly Hills, Long Beach, San Diego . Kaliforniya'nın dünyanın çevresini dolanmaya yetecek ölçüdeki 42 bin kilometrelik enerji nakil hatları ; üst üste iki gündür Amerika'nın en büyük eyaletine ve dünyanın altıncı en büyük ekonomisine elektrik sağlayamıyorlar . Bu enerji krizi ile ilgili ilk duyduğumuz, yazın harcadığımızın yarısını bile harcamadığımız kış aylarının ortasında ışıkların sönecek olmasıydı . Körfez bölgesini bir değil tam iki kesinti vurdu . Aralık ayında sadece 28 bin ile 30 bin megavat enerjiye ihtiyacımız var . Kaliforniya'nın şu anki kapasitesi 45 bin megavatı kaldırabilecek durumda . Elektrik talebini fazlasıyla giderebilir . Tabii Aralık ayında kesintiler yaşandı . Kaliforniya'nın elektrik ağını kontrol edenler, eyaletin kuzey bölümünde bir kez daha yeni bir kesinti yaşanacağından endişeli . Kesintiler Kaliforniya'ya vurmaya başladığında herkes heyecanlanmıştı . Bu yeni bir şeydi . Daha önce böyle bir şeyle karşılaşılmamıştı . Bu olayın, elektrik fiyatlarını nasıl etkileyeceği merak ediliyordu . Biliyordum . Yasadışı bir şeyler döndüğünü biliyordum . Bunu hissedebiliyor, kokusunu alabiliyordum . Başka bir açıklamasın yoktu . Çünkü rakamlar doğru sonucu vermiyorlardı . Kaliforniya'nın enerji arzında bir sıkıntı yoktu . Söz konusu olan asla enerji yetersizliği değildi . 1998'de valilik için adaylığımı koyduğumda kimse bana

çıkıp da elektrik mevzusunu sormadı . Bana kalırsa, işin zor kısmını atlattık . Başından beri sorunun ne olduğunu ve nasıl giderileceğini anlamaya çalışıyorum . California, Enron tarafından devlet düzenlemelerinden arındırılmış enerji piyasası alanında deneyler yapmak üzere seçilmiş bölgeydi . Elektriğin maliyetini düşürmek, rekabetin faydalarından sadece bir tanesi .

1996 yılında, enerji şirketlerinin baskısı altında kalan Vali Pete Wilson ve Kaliforniya Yasama Meclisi, elektriğin devlet kontrolünden çıkmasına izin veren yasayı kabul etti .

1996 yılında Yasama Meclisi'nde değildim ama size devlet kontrolünden çıkmış elektrik piyasasının nasıl çalışması gerektiğini açıklayacak tek bir melis üyesi bile olmadığını söyleyebilirim . Bir tane bile yok . Kaliforniya'nın sistemi düzenlemeden arındırması , yasa yapımcılarla serbest piyasa savunucuları arasındaki bir ödünleşmeye dayanıyordu . Karmaşık ve uyulması zor kurallar vardı . Enron'un içinde Kaliforniya sistemi şakadan ibaretti . Sistem oturur oturmaz, Enron asıl şakayı Kaliforniya'ya yaptı . Ken ile yaptığım bir sohbetimizi hatırlıyorum . Sonun şöyle demişti . " Dave, eski dostum . Birakta sana şunu söyleyeyim . " " Kaliforniyalıların koyduğu saçma sapan kurallar, bizi hiç mi hiç alakadar etmiyor . " " Her türlü koşulda para kazanmanın yolunu bulacak akıllı adamlarım var . " Enron'daki akıllı adamlardan biri de, Batı Sahili Ticaret Masası Şefi Tim Bell'di . Tim Belden, serbest piyasanın savunucularından birisiydi . Kaliforniya'nın enerji endüstrisini denetimden kurtaran yeni kuralları saatlerce inceledi ve Enron'un para kazanmak için sömüreceği gedikler bulmaya çalıştı . Bolca da buldu .

İflasın ardından Belden'in Kaliforniya pazarını ele geçirmek için kullandığı stratejilerin takma isimleri ele geçirildi .

Kodaman Dışarı, Ufaklığı Kızdır, Dombili

Bir süre önce, Enron işlemcilerinin ses kayıtları ortaya çıktı . " Bu projeye ne ad vereceksin ? " " Kulağa hoş gelen bir şey bulurum . " " Ölüm Yıldızı gibi sevimli bir isme ne dersin ? " Kasetler, Enron'un para kazanmak haricindeki hiçbir değerinde hazzetmediğini gösterdi . Hey John . Ben Tim . Düzenleme kurulu, elektriği Kaliforniya dışına sürükleyeceğiz diye çok endişeli . Adam bir milyon doları Kaliforniya'dan tokatlıyor . Başka şekilde anlatır mısın ?

Pekala . Arbitraj yaparak Kaliforniya pazarından günde bir iki milyon kaldırıyorlar . Bir arbitraj fırsatı yakalamak, olağanüstü kar etmek demektir ve olağanüstü kar da normalin çok ötesindeki rakamlardır . Bana iyi bir işlemcinin yaratıcı bir işlemci, yaratıcı bir işlemcinin de arbitraj fırsatları bulan bir işlemci olduğu söylenmişti . Bu fırsatlardan birisine " sektirme " denilmişti . Görüşürüz millet . Benimkini çöle götürüyorum . Elektirk kesintilerinin tam ortasında, Enron'un işlemcileri eyaletten elektrik ihracına başladılar . Fiyatlar yükselince de onu geri getirdiler . Anasını satayım o zaman dibine kadar ihraç edeceğiz .

Zengin mi olacağız ? Olmaya çalışacağız . İşlemciler, 12 saatlik bir vardiyanın ardından mesaiye kalıp batı enerji hatları üstüne kafa yoruyordu . Batıda hangi kombinasyonlarla enerji dolaştırılabilirdi ?

Bence Enron bunu ülkedeki tüm enerji pazarlamacılarından daha iyi biliyordu . Kaliforniya'nın toplam ithalat ihtiyacını ve santrallerinde ürettiği miktarı biliyoruz . Bu para bizi epey şımartacak . Birazcık fazla kazandığın için korktuğunu söylemiştin ki sana katılıyorum . Bu iki işlemci şöyle demiş : Bunu onlar ifade etmiş . " **Tek yaptığımız, üstünde hakkımız olan nakil hatlarına çifte rezervasyon yapmak ve** " Hattı kullanmak istiyorsanız dökülün paraları . " demekti . Fiyatımızı kabul ettiklerindeyse kesintiler Kaliforniya'yı çoktan vurmaya başlamıştı ve elektrik fiyatı tavan yapmıştı . Böyle bir şeyin gerçekleştiğinden haberdar mıydınız ?

Farkında olduğum tek şey, Senatör bağımsız sistem yöneticiliğinin kuralları üstüne farklı görüşlerin olduğuydu . Daha yeni kurulmuştu ve kurallar açık değildi . Burada, Enron'da çalışmış ve o zamanlar yanlış yaptıklarını söyleyen işlemcilerin ifadeleri var . Ama siz hiçbir yanlışlık görmüyorsunuz . Son bir sorum kaldı, ardından bitiriyorum .

Cok gecmeden işlemciler : santralleri kapatarak , fiyatları daha da yükseltecek yapay enerji açıkları yaratabileceklerini fark ettiler .

Selam, ben Enron`dan David . Şu an pek talep yok . Şimdi kapatsak üç dört saat sonra tekrar açabilir misiniz ?

Elbette . O zaman bir sakıncası yoksa şimdi kapatalım . Tamam . Kapasitelerinin % 30 ila % 35 `inin altında çalışan iki üç enerji şirketinin aynı gün bakım nedeniyle santrallerini kapatması sonucunda elektrik fiyatının bir anda % 300 ile % 400 lere roket gibi fırlaması ve bir hafta sonra aynısını Kuzey Kaliforniya`da başka bir şirketin yapması ; insanları başka sebepler aramaya itiyor . Biraz yaratıcı olmanızı istiyoruz . Tamam . Kapatmak için bir sebep bulun . Zorunlu bakım gibi şeyler mi ?

Evet . Bu adamlar bir düğmeye basarak, Kaliforniya ekonomisini kayışlarından tutup istedikleri yere çektiler . Bunu defalarca yaptılar ve tomarla da para kazandılar . Edison`un dünyanın en iyi elektrik sistemini kurduğu günlerden beri dünyanın en iyi etkinlik gösteren, kullanıcılara uygun fiyatla satan , endüstrinin kalbi, güvenilir elektrik sistemi adeta bir kumarhaneye dönmüştü .

Bu stratejilerden para kazanmış olmasına rağmen Enron, asıl voleyi elektrik fiyatının artacağı beklentisi spekülasyonundan vurmuştu . Batı Sahili işlecimleri, Enron`a neredeyse 2 milyar dolar kazandırdı .

Elektriğe meyve sebze gibi davranamazsınız .

Elektrik, toplumun can damarıdır .

Depolanamaz .

Bu adamları kendi başlarına bırakıp serbest piyasaya geçemezsiniz çünkü Allah`ın belası serbest piyasa tüketiciler için çok pahalıdır .

Doğru fiyat verildiğinde bol bol elektrik bulunabilir .

Elbette bulunur . Sadece Enron değildi . Her şirket, Kaliforniya`nın yei düzenlemelerine göre ticaret yapıyordu . Enron`un geleceği biziz . Anasını satayın, Enron`a ylda yarım milyar dolar kazandırıyoruz . İnanabiliyor musun ?

30`umuza geldiğimizde garanti emekli oluruz . Normalde 35 ila 45 dolar arasından işlem gören bir emtiadan söz ediyoruz . Fiyat 50 dolara çıktığında fahiş fiyatlara ulaşmış olur . Ya 1000 dolara çıktıysa?

Fiyatlar sonsuz dek 1000 dolar seviyesinde kalmayacaktır .

Piyananın güçsüzlerini ayıklıyor .

Onlardan kurtulduğumuzda, sadece güçlü olanlar ayakta kalmış olacak .

Enron işlemcileri bir an olsun durup,

" Bu yaptığımız ahlak kurallarına uygun mu ? "

" Uzun vadeli çıkarlarımıza hizmet ediyor mu ? "

" Kaliforniya`nın ırzına geçmenin bize faydası ne ? "

" Yaptıklarımız, ülke çapında deregülasyon hareketlerini hızlandıracak mı ? " diye sormadı .

Onun yerine Kaliforniya`nın sefaletinden faydalanmak için her gediği buldular . Kaliforniya`da yer yer 40 dereceyi aşan sıcaklıklar, orman yangınlarına neden olurken; zorlanan enerji nakil hatları çökmenin eşiğinde .

Ne oluyor orada ?

Ana hatların altında yangın çıktı . Değerleri 4500`den 2100`e çektik . Yan, yavrum, yan . Çok güzel bir şey bu . Enron işlem katında kendimi hiç rahat hissetmedim . Sorularım olduysa da kendime sakladım

460 Yazılar

çünkü cevaplarını duymak bile istemiyordum . Kuşkularımın doğrulanmasını istemedim . İşin aslı yaptığım işin en azından ahlaki görünmediği idi . Belki de daha kötüydü . İşlemciler, bunu neden yaptı?

Aldıkları multi milyon dolarlık ikramiyelerden miydi ?

Yoksa Enron, insanların karanlık tarafını sömürmenin bir yolunu mu bulmuştu ?

60`lı yılların başında Stanley Milgram, kötü insanların karakteristik niteliklerini belirlemeye çalışmıştı. Kötülüğü nesilden nesile atlatan bir şey mi vardı ?

Yoksa sıradan insanlar da kötü şeyler yapabilir miydi ?

Bir deney hazırladı . Deneklerden biri rol yapan bir aktör iken, diğeri olaydan habersiz gerçek bir denekti . İçeri girip oturun lütfen . Odaya girdikten sonra deneyi yapan ; hafif elektrik şoklarının ezbelermeye yeteneğine yardımcı olup olmadığını araştırdıklarını söylüyordu . Yanlış . Şimdi 75 voltluk bir şok yiyeceksin . Rahatla biraz . İçeriden bağırma sesi geldi . Milgram Deneyi`den insanların

Enron hakkında çok şey öğrenebileceği kanaatindeyim çünkü insanlar ahlaki değerlerini yitirmişlerdi .

Milgram gibi , insanlık dışı davranma fikrini bir kez benimsediğinizde her şeyi yapmaya muktedirdiniz . Yapılan hatalarla şokların şiddeti artıyordu . Acıya tahammül edemiyorum . Çıkarın beni buradan ! Dayanamıyormuş . Adamı öldürecek halim yok . Asıl denek, bilimadamı görünümü aktörden durmasını istiyor . Bilimadamı ise deneye devam edilmesi gerektiğini söylüyor . Lütfen, devam edin . Tüm sorumluluğu alıyor musunuz ?

Evet. Sorumluluğu üstleniyorum . Lütfen, devam edin.

Skilling, bir yönden ; elemanlarına şoka devam etmelerini telkin eden adamdı .

Kaliforniya Elektrik İdaresi, milyonlarca abonesini elektriksiz bırakabilir . Uzun süredir yaptığım en bomba işti bu . Evet . Hastayım şu batı sahiline . Oh . Çarşamba günü kesinti sırasında, itfaiye, asansörlerde mahsur kalanları kurtardı . Sizin Kaliforniya`daki gariban ninelere çaldığınız para... Evet . Millie Nine`den aşırıldıklarımız, dostum . Daha oy pusulasını bile katlamayı bilmiyordu . Şimdi kalkmış, götüne giren elektrik faturasının parasını istiyor . Devam etmelisiniz . Lütfen, devam edin . Bundan sonra ne yapacaksınız ?

Her seferinde 450 volt mu vereceksin adama ?

Aynen öyle . Devam edelim . İzin verilmemesine rağmen yapılmaması gereken bir şey ama bunu söylemiyorsunuz . Çünkü işiniz bu . Çok doğru . Olabilecek en iyi şey bir deprem . Her şey Büyük Okyanus`a sürüklenip gider . Artık götlerine kına yakarlar . Milgram`ın bulguları rahatsız ediciydi . Deneklerin yarısı, öyle emredildiği sürece ; asıl deneklere öldürücü şok vermeye hazırды . Bu gece, Kaliforniya`da olağanüstü hal ilan ediyor ve eldeki kıt kaynakları kullanma yetkisini ; ampullerin yanması için eyalete veriyorum . Enerji şirketlerinin taleplerine önceden boyun eğmiş olan vali, yeni tutumundan geri adım atmamalı . Validen; eyalet polisini ve Ulusal Muhafızları santrallere göndererek, kontrolü tekrardan ele almasını istedik . Her santrali ele geçirmek zorunda kalmayacağımızı, bir tanesinin yeterli olacağını düşünmüştüm . Böylece onun ne kadar ciddi olduğunu anlayacaklardı . Enron, Dynergy, Reliant`ın bizden çaldığı 9 milyar doları geri alacak ve sizlere vereceğim . Kaliforniyalılar ne düşünürse düşünsün ; Enron parasını Kaliforniya`dan değil, Kaliforniya`ya rağmen kazanıyor . Yıl boyunca süren enerji krizinin Kaliforniya`ya faturası, 30 milyar dolara patlayacaktı . Kaliforniya piyasası, bugün Kuzey Amerika`nın en sıkı denetlenen piyasasıdır . Asıl sorun da bu . kaliforniya, devlet denetiminden bağımsızlaştırılmış bir piyasa falan değildir . Bugün gidip Enron hissesi alın . Çok teşekkürler . Biz doğru olanı yapıyoruz . İyi adamlarsınız yani . Evet iyi adamlarız . Melekler bizim yanımızda . Kendimi tutamayacağım . Titanik ile Kaliforniya Eyaleti arasındaki farkı bilen var mı ?

Bu İnternet üstünden yayınlanıyor ve sonradan pişman olacağımı biliyorum ama en azından

Titanik batarken ışıkları yanıyordu .

Jeffery Skilling, vurgun yapmak nasıl bir his ?

Amerika'nın büyük şirketlerinden birisinin üst düzey yetkilisi, dün San Francisco'da kaba bir biçimde karşılandı . Protestors, Enron's CEO'su Jeffery Skilling'i Commonwealth Kulübü'ndeki panelde konuşturmadılar . Protestoculardan birisi, getirdiği böğürtlenli turtayı bizzat teslim etti . Polisi çağırın !!

Elektrik idaresinin fiyatları % 50 oranında artarken o, 132 milyon dolar kazanmış .

Kaliforniya'lı tüketiciler kızgın . Öyle olmalılar da . Bu olayla bir ilgimiz varsa dünyanın en budala adamları biziz demektir . Bir kuruluş için çalışıyorum . İnsanlar her gün arayıp elektrik faturalarını ödeyemeyen insanlarla konuşuyorum . Kaliforniya'nın sırtından milyonlarca dolar kazandınız . Defol git hapse ! Öfke dalga dalga büyürken, Ken Lay buraya uçup, arkadaşları ile bir toplantı yaptı ki sanırım tahmin ettiğimizden biraz daha ileriye görüyordu . Arnold Schwarzenegger'i davet etti . Peninsula Hotel'de buluşup, öğle yemeği yediler . Toplantı notları asla gün yüzüne çıkmadı ama Ken Lay'in dereülasyonun devam etmesini istediğini ve görünmez elin piyasadaki aksaklıkları düzeltereğini söylediğini biliyoruz . O zamanlar farkında olmadığımız gerçek, neden bu kadar endişeli olduğuydu . Lakin şimdi sebebini biliyoruz . İşin aslı Ken Lay ; Enron'un iskambil kağıtlarından yapılma bir ev olduğunu ve deregülasyon rüyası çökerse Enron'un da ardı sıra gideceğini biliyordu . Ama Ken Lay'in sağlam bir kozu vardı .

Enerji krizinin ortasında, eski kankası George W. Bush başkan seçildi . I, George Walker Bush, do solemnly swear. Ben, George Walker Bush, şerefim üstüne ant içerim . Ken Lay, enerji bakanı olacak . Hadi oradan ! Piyasadaki oyuncular için ne kadar harika olur değil mi ?

Harika olur . Ken Lay'in enerji bakanı olduğunu görmek için sabırsızlanıyorum . Ken Lay, Bush yönetimine kolayca ulaşabiliyordu.

17 Nisan'da, Başkan Yardımcısı Dick Cheney ile görüşüp, Kaliforniya'daki federal fiyat etiketlerine karşı görüş bildirdi . Kısa vade de Kaliforniya'ya yardımı dokunacak her şeyi yapmaya çalışıyoruz ama elimizden fazla bir şey gelmiyor . Beyaz Saray'ın Batı Kanadı'nda kilovatlarca elektrik üretemezsiniz . İki elimiz arkada bağlı dövüşüyoruz . Bunu durduracak gücümüz artık yok . Federal hükümet yardım etmez ise işimiz bitecek demektir .

Gray Davis, o zamanlar başkanlık için aday olacak isimler arasındaydı ve Ken Lay, arkadaşı George Bush'un Kaliforniya'nın federal fiyat kontrolüne muhalefet etmesi için iyi bir politik sebep olabileceğini düşünüyordu . Benim yönetimimin, fiyat kontrollerinin sorunu çözeceğine inanmadığını biliyorlar . Federal hükümetin karışmaması gerektiği görüşündeydi . Bu, Kaliforniya'nın sorunuydu . Ve ben de dedim ki : " Saygısızlık etmek istemem, Sayın Başkan ama kanunlarımız bunu federal hükümetin düzenlediğini söylüyor . Yani bu sizin sorunuz . " Federal Deregülasyon Komisyonu'ndan randevular aldık ve nazik ama hararetli tartışmalar yaşadık ve bana " Bu işte size yardımcı olamayacağım . " dedi . Yönetiminin iş başına geldiği günden beri Kaliforniya için elimizden geleni yapacağımızı söyledim . Bunun en iyi yolu iyi birer vatandaş olmaktan geçiyor . Amerikan Federal Enerji Düzenleme Komisyonu, raya girmeyi reddetti . AFEDK ne yapıyordu ve neden harekete geçmeyi reddetti ?

Pat Wood, AFEDK'nın yöneticisiydi ve Ken Lay tarafından o görev için bizzat tavsiye edilmişti . AFEDK için Enron'un fiyat arttırmalarını kabul etmek kolay olmuştu çünkü tüm yapmaları gereken hiçbir şey yapmamaktı ki onu da iyi becerdiler . Federal Düzenleyiciler, şimdi Demokratların kontrolünde olan senatonun baskısı altında . Senato, AFEDK'yı bölgesel fiyat etiketlerini belirlemek zorunda bıraktı . Enerji krizi bitti ama siyasi kriz sürüyordu .

Ken Lay ve George Bush'un enerji krizinde suçu Gray Davis'in üstüne yıkmak için gizli bir politik gündemleri mi vardı ?

Oh günaydın artık . " Sadece Kaliforniya `da " gerekleŖir diyebileceğimiz hikayelerden birisi . Eyaletin pek de sevilmeyen valisi Gray Davis, ekonomik koŖulların ktleŖmesi ve 38 milyar dolarlık bütçe açığı ile yzyzeyken muhtemel bir halk oylaması ile yerinden edilebilir . Yerine geçmesi olası adaylardan birisi ise fil yıldızı Arnold Schwarzenegger . Terminatör m ?

Geri gelip gelmeyeceğini göreceğiz . Gray Davis fırsatları yok etti ve Ŗimdi yokedilme sırası Gray Davis`te . Halkoylamasında HAYIR !!!

Dereglasyon sonucu sahte bir enerji krizi yaŖanacađını tahmin eder miydim ?

Evet .

Dereglasyon sonucu Arnold Schwarzenegger`in valimiz olacağını tahmin edebilir miydim ?

Aklımdan bile geçmezdi . Tıpkı kötü bir bilimkurgu filmi gibi . AnlaŖılan hepimiz yanılmıŖız . Buranın ismi "***Caly-forn-ya***" diye telaffuz ediliyormuŖ . Bayanlar Baylar !! KarŖınızda Kaliforniya Valisi, Arnold Schwarzenegger ! Ana caddede kulağımıza gelen homurdanmalardan Enron`da iŖlerin oldukça kötü durumda olduğunu duyuyorduk . Bir yıl önce bana gelen birisi, Enron`da alıŖtıđı için ne kadar heyecanlı olduğunu ama Ŗimdi her gece kabus görerek uyandığını anlatmıŖtı . Bir hayatı kalmamıŖ, Ŗirket tarafından sindirilmıŖ gibi hissediyordu . Ŗirket ve CEO`sunun garip davranıŖları su yüzüne çıktıkça , Enron hisselerinde geri çekilme hareketleri baŖlamıŖtı . Jeff ile yaptığımız en dokunaklı grŖmelerden birisini hatırlıyorum da ; Enron`dan ayrılmıŖtım ve geri dönüp dnmemem konusunda konuŖmaya gelmiŖtim . " Jeff, çok ciddi bir sorunun var . " dedim . " İŖlemciler ; hisseleri dipten toplayabileceklerini biseler, senin bile boğazını keserler . " dedim . Jeff sessizdi . Camdan dıŖarı baktı ve geri dngp bana Ŗyle dedi : " Evet, Amanda . Sanırım haklısın . " Sonunda iŖlemciler, Enron`u ığneyip geçtiler . Delilerin akıl hastahanesini ele geçirmesi gibi . Yaz boyunca hisselerdeki dŖŖ devam etti . Ŗirketten bir açıklama geleceği yönünde söylentiler yayılmaya baŖlamıŖtı . Biz Ken Lay`in Bush yönetimine katılmak üzere Enron`dan ayrılacağı açıklamasını yapacak sanıyorduk . Ama durum böyle değildi .

Jeff Skilling`in CEO`luktan ayrıldığını açıkladı .

Gerçek bir sürpriz olmuŖtu . Kimse buna inanamadı . CEO`lar genellikle, güzel bir halkla iliŖkiler kampanyası yürütülmeden istifa etmezler ki bir karıŖıklık olmasın, sorular sorulmasın, maŖŖetleri Ŗirketin adı sslemesin ki istifanın ardından tam da böyle oldu . Felaketin mimarının her Ŗeyden haberdar olduğu, ve farelerin batmakta olan gemiyi terk etmeye baŖladıđını iŖte o zaman anladım . İki gün sonra onunla ve Ken Lay ile buluŖmuŖtum çünkü istifa olayı zerine Ŗirket hisselerini dŖreceđimi söyleyecektim . Jeff Skilling`e baŖka ayrılacak olup olmadığını ; en kötüsünü görüp görmediğimizi sordum . Kaliforniya`daki enerji krizi kafamı kurcalıyordu . Skilling, kiŖisel sebeplerden ötürü ayrıldığına beni ikna etti . O toplantıdan ayrılırken, ailesine ilgi göstermek istemesinin beni duygulandırdığını hatırlıyorum . Sinirli gibi görünüyordu . Bir yatırımcıya, " Eğer doğruyu söylemiyorsa iŖi bırakacak olması iyi çünkü Hollywood`a gitmeli . " demiŖtim . Enron`dan 14 Ağustos 2001`de, kiŖisel sebeplerden ötürü ayrıldım . Bay Skilling, Enron`dan ayrılıŖınızın ardından, orada devasa bir deprem yaŖandı .

Nispeten kıdemsiz alıŖanlar ; duvarlardaki çatlakları grebildiklerini, sarsıntıyı hissettiklerini, pencerelerin zangırdadığını duyabildiklerini söyledikleri halde siz bizden bronuzda otururken orada neler döndüğüne dair hiç bir fikriniz olmadığına inanmamızı mı bekliyorsunuz ?

Ayrıldığım gün olan 14 Ağustos 2001 tarihinde, Ŗirketin mali açıdan oldukça iyi durumda olduğuna inanıyorum . Akıllı olduğuna inanıyorum ama o kadar da akıllı olmasına gerek yoktu çünkü geleceğe yönelik tahmini sonuçları veren belgeleri grmŖt .

" Ŗimdi ayrılısam, Ŗirket bir yıl kadar daha ayakta kalır hatta bir buçuk yıl bile dayanabilir ; böylece kimse beni suçlayamaz . " Ŗeklinde dŖnmŖ olabilir .

" Ben ayrılırken her şey yolundaydı millet . " Skilling`in istifasının ardından, Enron icra kurulu başkanı Ken Lay CEO pozisyonluğunu da üstlendi .

Bunu beklemiyordum . Ama teşekkür ederim . Çok teşekkür ederim . Geri dönmek güzel . Jeff`in istifasına çok üzüldüm . CEO`luğa adım atması , şaşkınlık verici bir olaydı . O anda bence herkes için çanlar çalmaya başladı . Önümüzde bir zorluklar var ama bunları aşacağız . En kötüsünü geride bıraktık ve şimdi işler iyi gidiyor . Bu yıl değeri düşüşe geçen tek hisse bizimki değil . Biz sadece diğerlerinden daha ağır bir darbe aldık . Kaliforniya ve Hindistan gibi bazı sorunların üstesinden gelirsek daha da iyi olacak . Bence en kötüsü geride kaldı ve yerimde duramıyorum açıkçası .

14 Ağustos 2001`de ; Jeff Skilling birden bire istifa etti .

Bu benim ve başka birçok çalışanın sınırlarını bozdu . İhanete uğramış gibi hissettik . Jim Jones bizi meşrubatla beslerken onun içmemeye karar vermesi gibiydi . Sherron Watkins, Skilling`in istifasından sonraki gün Ken Lay`e bir mektup gönderdi . Bayan Watkins ile başlıyoruz . Ben Sherron Watkins . Avukatınızı komiteye tanıtır mısınız ?

Elbette . Avukatım Bay Philip Hilder . Hikayeyi ilk kez duyduğunuzda insana akıl almaz bir şeymiş gibi geliyor . Sherron`ın bana anlattıkları, muhasebe usulsüzlüğünden fazlasıydı . Düpedüz koskoca bir sahtekarlıktı .

2001 Haziran`ının ikinci haftasından sonra ; Cliff Baxter`in istifasının ardından Bay Fastow için çalışmaya başladım . Olay, yüzyılın en büyük kurumsal suçu haline gelmişti . Elde ettiğim bilgiler beni alarma geçirmişti . Sherron Watkins`in keşfettikleri, Fastow`un karmaşık ortaklıklarını gözler önüne seriyordu . Andy beni aktifler listesinin başına geçirmişti . Bir düzine kadar aktif Andy`nin Raptors isimli şirketi tarafından hedge edilmişti . Tablo üstünde çalışıyordum ve rakamlar birbirini tutmuyordu . Bu hiç mantıklı bir durum değildi . Muhasebe bu kadar yaratıcı olamazdı . Arthur Andersen`in bunu onayladığına inanmıyordum . Bunca insanın bunu görmezden geldiğine inanmadım . Fastow`un ortaklıklarının ardında Enron hisselerinin sağladığı muazzam garanti vardı . Fastow ; hisselerin asla düşmeyeceği beklentisi ile Enron`un geleceği ile kumar oynamıştı . İlk tepkim Ken Lay`i uyarmak oldu . Skilling gittikten sonraki gün, ona isimsiz, bir sayfalık bir mektup bıraktım . O hafta bitmeden Ken Lay ile görüşüp, derdimi ifade edebilmek için kendimi tanıttım . Enron`un bu sorunla ilgilenmesi gerekiyordu . Defterde sahtekarlık yapan şirketler genelde paçayı sıyıramazlar . Hayatta kalmaları temize çıkmalarına bağlıdır . Dışarıdaki birisi tarafından ifşa edilmelerine değil . Bayan Watkins bunun... Bayan Watkins benimle görüşmedi, Senatör . Bayan Watkins, Clifford Baxter`in endişelerini dile getirmek üzere sizinle defalarca görüşüğünü ifade etti. Cliff ve Andy`nin pek ortak... Birbirlerinden pek hazzetmezlerdi . Aralarındaki ilişki bir hayli gergindi ve Cliff`in olayın ticari tarafındaki uygunluk veya uygunsuzluklar la bir ilgisi yoktu . Cliff Baxter`dan notlarımda söz etmişim . Ona, onun iyi adamlardan birisi olduğunu ve bu duruma karşı mücadele verdiğini, herşeyin iyi sonuçlanacağını düşündüğümü söylemişim . O ise işlerin hiçbirimiz için iyiye gitmeyeceğini söylemişti . Sherron ,le defter üstünde çalışmaya başladığımda olayları ifşa edecek bir mektup yazmayı düşünüyordum . İnsanlar, Sherron`ın gösterdiği cesareti ve yaptıklarını takdir etmiyordu . Andy Fastow, ellerini Enron`un şeker kavanozuna Bay Skilling`in açık veya kapalı onayını almaksızın daldıramazdı . Bir şeyler bildiğimi neye dayanarak söyleyebildiğini anlamıyorum .

Nasıl biliyor olabilir ki ?

İnsanların bana kasten anlatmadıkları şeyleri bilmememin çok da tutarsız olmadığını zannediyorum . **Enron`un içinde, " Berbat bir düzenbazlık gerçekleştirdik . " diyen tek benmişim gibi hissettim ve elbette ortalık çok karıştı .**

Altı hafta içerisinde Enron kontrolden çıkmıştı . Normal koşullar altında, 11 Eylül ile ilgili söyleyecek daha fazla şeyim olurdu . Tıpkı Amerika`nın terörizmin saldırısına uğradığı gibi bizim de saldırı altında olduğumuzu söyledim . Şimdi SEC`nin resmi olmayan soruşturması altındayız . SEC ; Wall Street Journal`ın Fastow`un şüpheli anlaşmaları ile ilgili makaleler yayınlaması ile soruşturma başlattı . Enron, mali raporlarında büyük değişiklikler yaptı .

***Yatırımcılar ; "piyasaya göre fiyatlama " dan elde edilen milyar dolarlık karların aslında zarar olduğundan çekinmeye başladı .
(Ev fiyatlarını kafalarına göre artıranlara duyurulur.)***

Daha önce de gördüğünüz gibi işimizin temelleri oldukça sağlam . Hatta hiç bu kadar sağlam olmamıştı . Ne yazık ki Wall Street bununla ilgilenmiyor ve sizin de ilgilendiğinizi sanmıyorum . Bu soruşturma, muhasebecilerimizin ve avukatlarımızın çokça zamanını alacaktır . Ama sonuçta bu meseleler hallolacak . Ken Lay'in konuşma yaptığı sırada ; sadece birkaç blok uzaklıkta , Enron'un muhasebe firması Arthur Andersen Enron'un evraklarını yok etmeye başlamıştı bile .

23 Ekim günü, Andersen bir tondan fazla kağıdı lime lime etti .

Spekülasyonların ve söylentilerin aksine şirket hem mali hem de idari açıdan iyi durumda . Çalışanlara ama sadece çalışanlara değil aynı zamanda yatırımcılara da güven verebilmek için her türlü beyanda bulundu . " Muhasebede usulsüzlük yapılmamıştır, şirket her zamankinden iyi durumda . " Enron hisselerini, eski seviyelerine tekrar çıkaracağız . Bunu yapacağız . Pekala, şimdi soruları alalım .

Şuradan bir kaç tane geldi . " Kafanız güzel mi ? Bunu bilmek istiyorum . " " Çünkü eğer öyleyse bu pek çok eyi açıklıyor . " " Eğer değilse dumanlanmak isteyebilirsiniz çünkü size tekrar güvenebilmemiz çok uzun zaman alacak . " Enron'dakiler ve biraz dışındakiler için neler olup bittiği ya da neler olacağı çok net değildi . Bunun çok uzun ... Andy'nin bu işe karıştığı yönünde yapılan spekülasyonlar olduğunu biliyorum . Yönetim kurulu ve ben Andy'nin mümkün olan en dürüst biçimde çalıştığından eminim . Ertesi gün, LJM ortaklığından 45 milyon doların üstünde para kazanmasının anlaşılması üzerine yönetim kurulu Andy'yi kovdu .

Bay Fastow, Enron ve hissedarlarına karşı taşıdığınız yükümlülüklerle rağmen eylemlerinizin ahlakla bağdaştığına nasıl inanabiliyorsunuz ?

Buna nasıl yanıt vereceksiniz ?

Sayın Başkan, avukatımın tavsiyesi üzerine Amerikan Anayasası'nın bana verdiği güvenceye dayanarak sorularınızı yanıtlamayı reddediyorum . Andy, bana sorarsanız kurbanlık koyun ilan edilmişti .

***Enron'un tüm yöneticileri ;
" Alın işte suçlunuz, Andy Fastow . Düzenbaz bu adam . "
" Enron'dan LJM'den çalan odur . "
" Defterleri tahrif eden odur . "
" Peşini bırakmayın . " diyorlardı .
How will you plead, Mr. Fastow?***

Tekrar tekrar düşünüp duruyorum .

Enron'da olanlar sadece birkaç yöneticinin işi olmazdı . Bu işe bulaşan bankaları bir düşünün :

***JPMorganChase, Morgan Stanley, Citibank... Milyarlarca dolar kredi... Arthur Andersen...
Ya Vincent and Elkins'a bizi temsil eden avukatlara ne demeli ?***

Yönetim kurulunun hepsi suça ortaklık etmiş olmalıydı . Çünkü her şey çok kolay olmuş . Çok kolay . Enron'un iflasi trajik bir hikayeydi .

30 binden fazla çalışanı olan bir şirkette haliyle bir sürü kıdemli yönetici vardı ve onlara büyük güven duyulurdu .

Ama içlerinden en az biri, Andy Fastow, kendisine duyulan güvene ihanet etti . Yaptıklarından habersizdim . Bunları bendin gizledi bu yüzden onun yaptıklarının sorumluluğunu alamam . Bir kere olsun "**Sorumluluğu üstleniyorum .**" dediğini duymadım . " Chicago " adlı muhteşem filmdeki gibi.

Bana kuklanın iplerini, dansçıları, topukları yere vurarak yapılan dansı ve silahı doğrultmayı hatırlattı . Herkes Johnny`ye ayak uydurmuştu . Ben ve ailem, şirketin kaybından ötürü yas tutmaya devam ediyoruz . Linda ve ben, özvarlıklarımızın birkaç yüz milyon dolardan 20 milyon dolar civarına düştüğünü gördük . Tabii, dediğiniz gibi, nakit alım gücümüz de 1 milyon doların altına geriledi . Dolandırıcı olarak mı yoksa aptal olarak mı vurulmak isterdim bilemiyorum . Beni " Kırık Hayaller Treni" nden başkası paklamaz .

Enron Treni mi demek istiyorsun ?

Hadi gidelim ! Enron, ulusal bilinçte şok etkisi yarattı .

Hem de zamanın doğru çıkardığı bir ders olarak . Bir şey doğru olamayacak kadar iyi ise genellikle iyi falan değildir .

Hepimiz zengin olacağız !

Ne kar ettik ne zarar !

Enron`un başına gelen felaket, tipik bir bankaya hücumdur . Şimdi bakma ama bankada tuhaf şeyler dönüyor, George. Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim ama anlaşılan herkes parasını çekmeye çalışıyor .

**2001 Aralık`ının ikinci gününde ;
Skilling`in istifasının üstünden dört ay geçmeden ,
Enron iflas ettiğini açıkladı .**

Gerçekliğin ötesine geçmiş bir gündü . Sabah 9:30`da iflası öğrendik ve hepimize yol verilmişti . Kendimizi Titanic `teymiş gibi hissettik . Son cankurtaran botu da gitmişti ve kaderimizle başbaşa, batan gemide yapayalnızdık . Binadan ayrılmak için otuz dakikamız vardı ve işte o anda Titanik`te değil Lusitania`daymış gibi hissetmeye başladık . Torpil gemiye isabet etmişti ve kendimizi dışarı atmak için yirmi dakikamız vardı .

Kimse olanlara inanamıyordu .

***Enron `` un gerçekten iflas bayrağını çekebileceği pek az kıdemli yöneticinin aklına yatarı .
Sonra ortalık hayalet kasabaya döndü .***

Birgün eski binanın bazı katlarına çıktığımı hatırlıyorum da ortalık korkunçtu . Her yerde uçuşan kağıtlar vardı ve ortalıkta kimsecikler yoktu .

Tüylər ürperticiydi . Bay Skilling, açılış konuşmanız çalışanlar açısından şefkat doluydu .

Size bir kaset izletmek istiyorum . Hazırsa başlayalım .

Şunu bir dinleyin .

Emeklilik primlerimizi Enron hisselerine yatıralım mı ?

Kesinlikle . Bana katılıyorsunuz değil mi ?

Büyük miktarlarda hisseyi neden o tarihten çok önce elden çıkartmaya başladınız ve niçin çalışanlara hala hisse almaya devam etmelerini söylediniz ?

Senatör, Enron şirketinin uzun süredir büyük ortaklarından birisiyim . Bu kaseti dilediğiniz gibi yorumlayabilirsiniz . Ben Enron şirketine destek oluyordum .

Bu insanlara ne oldu, biliyor musunuz ?

Her şeylerini yitirdiler . Çalışanlara olanlardan ötürü çok üzgünüm . Bir dönem, her şey bizim için toz pembeydi . Emeklilik fonlarımızla birikim fonlarımız vardı . Sonra bunlar düşmeye başladı . Daha da düştü, daha da düştü .

Hisse senetleri tavana vurduğunda 348 bin dolarım olmuştu . Her şey bittiğinde, elimde ne kaldıysa 1200 dolara satmak zorunda kaldım .

Enron hisseleri düşerken ; çalışanların emeklilik hesapları da donduruldu .

Hisse 32 dolarken hesaplarımızı dondurdular .

Tekrara açtıklarında, 9 dolara kadar gerilemişti . Üstelik buna da erişemiyorduk . Ardından ise daha beteri geldi .

Ken Lay, Skilling ve diğer üst düzey yöneticilerin paralarını kurtardıklarını öğrendik .

Biz bunu yapamamıştık. İçeriden öğrenenlerin ticareti ile 1 milyar dolara yakın hisse elden çıkartılmıştı . Bunu, bütün hayatı boyunca bir şirkete boru hattı işçisi olarak emek vermiş bir insanın ayın sonunda kenara attığı üç beş kuruş ile kıyaslayın . Yıllardır verdiği emeğin karşılığında gösterecek neyi var ?

Koca bir hiç . Pai, Hawaii`de bir yerlerde . Bankada 350 milyon doları var . Bu yanlış .

Bu kente hala öfke hakim . Üç yıl geçmesine rağmen hala pek çok aileye danışmanlık yapıyorum . Biraz daha derin düşünenler ülkenin kurumsal kültürünü sorgulamaya başladı . Tüm dünyayı, tüm kıymetsiz şeyleri, dünyadaki tüm ödülleri, köşe büroyu ve ek ikramiyeleri kazanabilirsiniz ama tüm bunların ortasında ruhunuzu yitirmeniz işten bile değil .

25 Ocak 2002 günü, Enron`un iflasından yedi hafta sonra, Cliff Baxter intihar etti .

Adı notlarımda geçtiği için basın onu izliyordu . Sanırım mahkemeye çıkartılacağı ve 30 milyon dolar değerinde hisse bozdurduğu için vicdan azabı çekiyordu . Bence Cliff`in intihar notu her şeyi açıklıyor .

" Bir zamanlar gururun olduğu yerde, şimdi yeller esiyor . "

Cliff hakkında konuşmak bana zor geliyor . Yıllar boyunca çok yakındık . Mükemmel bir insandı . Ama Cliff`in kim olduğu, biraz da Enron`daki başarısına bağlıydı . Yaşam boyu emeğinize bakıp başarısız olduğunun söylenmesi kolay değil .

İnsanın kendine bakıp " Neydim, ne oldum ? " demesi gerek .

Sonra yalnızca gölgenizi gördüğünüzü fark edebilirsiniz.

Andy Fastow, nüfuzunu kullanarak sahtekarlık yapmaktan suçlu bulundu . Mal varlığından 23 milyon dolar ödemeyi kabul etti

. Diğer Enron yöneticileri hakkında ifade vermesi karşılığında cezası on yıla indirildi .

Neden Enron ? Neden Worldcom, Tyco ya da Global Crossing değil ?

Enron`un ölümcül hatası, kurnazlıkla sistemin çalışma şeklini yenebileceğini sanması oldu .

Jeff Skilling, 2004 yılında içeriden öğrenenlerin ticareti yoluyla kazanç sağlama ve yatırımcıları yanıltma suçlarından yargılandı .

Suçsuz bulundu ve avukatlarına onu savundukları için 23 milyon dolar ödedi .

Enron, tekrarlanmayacak bir istisna olarak görülmemeli . Çünkü her şey yanlış bir şey yapmadığınıza dair kendinizi kandırmanıza bağlı .

Athur Andersen, avukatlar, bankerler yaptığımız şeyi biliyorlardı ve buna dahil olmuşlardı.

Sorumluluk herkesin omuzlarındaydı. Herkes aynı eğilimdeydi. Bu tekrarlanabilir .
Enron`un muhasebe firması Arthur Andersen, adaleti engellemekten mahkum oldu .

Dürüstlük ilkesi zedelenen, Amerika`nın en eski muhasebe firması Enron ile beraber battı ve 29 bin kişi işsiz kaldı .

Enron hissedarları, Enron`u ve onunla iş yapan bankaları 20 milyar dolar tazminat talebiyle mahkemeye verdi .

Ken Lay `de sahtekarlığı azmettirme suçundan yargılandı . Avukatı Enron`un iflası ile en büyük zararı Ken Lay`in gördüğü iddiasında .

Bu sabah hepinizi görebilmek çok güzel . Bugün Ken Lay`in tutuklanması ile Enron`un tüm üst kademesi suçlarının hesabını vermek üzere adaletin karşısına çıkartılmıştır .

Bay Lay, söyleyeceğiniz bir şey var mı, efendim ?

Bugün ilerleyen saatlerde söyleyeceğim . Enron`a bakmak, pek çok olasılığın öteki tarafına bakmak gibi . Sonu kötü biten çoğu şey gibi bu da böyle başlamamıştı .

Pek çok insan dünyayı değiştireceklerini söyleyerek bu işe başlamıştı.

Zaman içinde kendi kibir ve açgözlülüklerinin kurbanı oldular.

Bunca sorumluluk yüklenip, vaatlerde bulunduktan sonra aynadaki yansımalarını görmek zorunda kaldılar .

Asıl büyük ders, Enron`un çalışanlarına " Neden diye sor ? " deyişinde saklı .

Bunu ben kendime, yöneticilerime, çalışma arkadaşlarıma yeterince sormadım .

Yönetim Kurulu Başkanı Jeff Skilling ve şirketin kurucusu Kenneth Lay`in yargılandığı davada jüri kararını Mayıs 2006`da açıkladı .

Lay, hakkındaki 6 iddianın hepsinde ; Skilling ise 28 iddianın 19`unda suçlu bulundu .

64 yaşındaki Kennet Lay bundan 2 ay sonra, Temmuz 2006`da kalp krizinden öldü .

Skilling, Ekim 2006`da kesinleşen kararla 24 yıl 4 ay hapis cezasına çaptırıldı . Ayrıca 45 milyon dolar ödemeye mahkum edildi .

thiefpliskin`in notu : Enron`a ait aktiflerin çoğunluğu Shell tarafından çok ucuza kapatılmıştır.

*****

Bakmanız gereken kaynaklar

<http://arsiv.zaman.com.tr/2002/01/17/yazarlar/fikretertan.htm>

<http://www.riskonomi.com/wp/?p=582>

<http://haber.gazetevatan.com/0/903/2/ekonomi>

DER EWİGE JUDE (1940) Sona Kadar Yahudi.

Yönetmen: Fritz Hippler

Ülke: Almanya

Tür: Belgesel | Tarihi

Vizyon Tarihi: 28 Kasım 1940 (Almanya)

Süre:62 dakika

Dil:Almanca

Senaryo:Eberhard Taubert

Müzik:Franz R. Friedl

Görüntü Yönetmeni: A. Endrejat, Anton Haffner, R. Hartmann

Nam-ı Diğer: The Eternal Jew

Oyuncular: Curt Bois, Charles Chaplin, Albert Einstein, Adolf Hitler, Fritz Kortner

Özet:

Der Ewige Jude – “Sona Kadar Yahudi”.

Bu film, 1940 yılında Almanya'da gösterime girmiş bir Nazi propaganda filmidir.(Çeviren Notu)

Filmde propagandası yapılan fikirler, Irkçı Nazi Anlayışını yansıtan birer ibret belgeleridir. Hitler'in 1939 Yahudi irki duyurusudur.

(1939 yılında Almanya tarafından işgal) Polonya Yahudileri, pis kötü, bozuk ve dünya hakimiyeti niyetlenmiş olarak tasvir edilir. Anlatıcı Yahudi sorunu "açıklıyor" ise sokak sahneleri, gün ve Yahudi ünlülerin fotoğrafları Yahudi sinema klipleri ile birlikte, gösterilmiştir.

Belgesel Metni

Almanya'dan tanıdığımız günümüz Yahudileri bizlere, gerçek irki özelliklerinin tamamlanmamış birer tasvirini sunuyorlar. Bu film, Polonya gettolarında çekilmiş gerçek görüntülerden oluşmaktadır. Yahudilerin, medeni Avrupa'nın ardına saklanmadan önceki gerçek yüzünü bize göstermektedir. Polonya'daki hareket bize, Yahudileri daha yakından tanıma fırsatı verdi. Polonya'da yaklaşık olarak 4 milyon Yahudi yaşamaktadır. Ancak ne kırsal nüfus arasında bulunurlar ne de yerli irkdaşları gibi savaşın getirdiği acıları yaşarlar. Polonya gettolarındaki kasvetli caddelerde umarsızca gezerler. Buna rağmen Alman işgalinden , 1 saat sonra bile işlerinin başındaydılar. 25 yıl önce biz Almanlar, Polonya gettolarını inceliyorduk. Son yıllarda yaşadığımız deneyimler gözlerimizi açtı. 1914'ten farklı olarak artık garabetlere ve bu komik, şüphe uyandıran getto tiplerine aynı gözle bakmıyoruz. Bu defa, buradaki Ari halkları tehdit eden vebayı teşhis edebiliyoruz.

Richard Wagner şöyle demiş: "**Yahudiler, insan ahlaksızlığının arkasındaki şeytanlardır.**"

Ve şu andaki görüntüler, bunu doğruluyor. Ev yaşamları, medeniyetin getirdiği yaratıcılıktan yoksun olduklarını açıkça ortaya koyuyor. Açıkça söylemek gerekirse, Yahudi yerleşim bölgeleri iğrenç ve bakımsızdır. Aslında bu Yahudiler hiç de fakir değildir. Onlarca yıllık iş hayatı sonrasında düzgün, konforlu evlere sahip olacak birikimi yapmışlardır. Ama nesiller boyu aynı pis ve mikrop yuvası yerleşim bölgelerinde yaşamaktadırlar. Rahatsız edilmeden ibadetlerine devam etmişlerdir. Sallanma hareketi, Yahudi metinleri okunurken yapılan ritüelin bir parçasıdır. Yahudilerin sözümona "**toplum hayatının**" büyük bölümü caddelerde geçer. İşe yarayan bir iş yaptıkları nadiren görülür. Ve hasbelkader yaptıklarında, burada olduğu gibi, bunu genellikle gönülsüzce yaparlar. Alman Askeri Hükümeti onlara moloz kaldırma görevi vermiş. Anlaşılan çalışmaya alışık değiller. Ve çalışmaktan hoşlanmıyorlar. Bu, merhamet gösterilmesi gereken bir zavallılık hali değil. Bu Yahudiler çalışmak istemiyorlar. Değiş tokuş yapıyorlar. Bu, onların uzmanlık alanıdır. Diğer mesleklerin kendilerine kapalı olmasından dolayı Yahudilerin ticarete zorlandıkları doğru değildir. Tam tersine ticareti çok

istekli bir şekilde yaparlar. Çünkü ticaret, karakterlerine ve doğal eğilimlerine uygundur. Burada pazarlık yapan çocukların çok yoksul olduklarını düşünebilirsiniz. Ancak onları bir süre izleyin, büyükleri gibi yaptıkları işlerden dolayı mağrur oldukları açıktır. Bu genç insanlar bizler gibi idealler taşımazlar. Onlarda birey, yüksek ortak amaçların hizmetinde değildir. Yahudi ahlakı, Ari etik anlayışına aşırı derecede tezattır. Yahudiler, aşırı bireyciliklerini ilahi kanunlarla açıklar. Dinleri, aldatmayı ve tefeciliği gerektirir. Örneğin Musa'nın Beşinci Kitabı'nda bu durum:

"Yabancıdan faiz alabilirsiniz ama kardeşinizden almayacaksınız Böyle yapın ki el attığınız her işte Tanrınız Rab, sizi kutsasın"

şeklinde ifade edilmektedir. Yani Yahudiler için iş yapmak kutsaldır. Bu, Yahudi olmayanların aklının almayacağı bir şeydir. Bir Avrupalı, yaptığı her işe duyularını katar. Yapmaya degecek şeyleri yaratmak ister: yiyecek veya giyecek, ev veya makine. herkes için bir değer ifade eden, zanaat özelliği taşıyan herhangi bir şey. Başarısının getirdiği sorumluluk duygusu tarafından yönetilir.

Yahudi için değerli tek bir şey vardır: Para.

Bunu nasıl elde ettiğinin bir önemi yoktur. Başlangıçtaki ticaret metaları genellikle değersiz şeylerdir. Küçük Yahudiler bu şekilde başlar. Sonra tablada satış yapabilecek duruma gelirler. Çok geçmeden tüm malları toplarlar. Ve düzenli bir tezgaha sahip olurlar. En hırslıları, küçük ve daha sonra büyük bir mağazaya sahip olur. En açık göz olanlar (en vicdansızlar) sonunda büyük mağazalara ve bankalara sahip olurlar ve şehirlerdeki en görkemli malikanelere taşınırlar. Tabii ki doğu'nun dar Gettolarında olduğu gibi birbirlerinin yollarına çıkmadıkları takdirde. Böylece zengin bir şekilde verimli topraklardan kaçmaya çalışırlar.

İnsanlara ihtiyaçları vardır. Zira iş yapmak için mala ihtiyaçları vardır. Alır ve satarlar. Bir şey üretmezler. Üretimi, ev sahibi milletin işçi ve çiftçilerine bırakırlar.

Çiftçi veya işçi Yahudi yoktur.

Parazit bir ırktır.

Milletin bir uzvu zaafiyet gösterdiği anda o yaralı uzva tutunarak emmeye başlarlar. Milletlerin hastalıklarından çıkar sağlarlar. Hastalık halini derinleştirmeye ve uzatmaya çalışırlar. (Polonya ve Almanya'da böyle oldu.)

Yahudiler, işlerini tarih boyunca hep bu şekilde götürdüler. Çok eski zamandan beri göçebe dolaşan yahudilerin asalaklık özellikleri yüzlerine yansıyor. Coğrafi olarak ayrı olsalar da Polonya'daki Yahudiler ile Filistin'deki Yahudiler arasında bir fark yok.

Sayısal olarak azınlıkta olmalarına rağmen Filistin, Yahudilerin ruhani merkezidir.

İşte Kudüs'teki Ağlama Duvarı'nda toplanmış yas tutuyorlar. Evsiz yurtsuz olmaları kendi seçimlerinin ve tarihlerinin sonucu. 4000 yıl önce İbrani ataları Mezopotamya dışında dolaşıyorlardı. Bir süre karlı tahıl ticareti yaptıkları Mısır kıyılarında dolaştılar. Ülke ve çiftçiler bu yabancı faizcilere ve vurgunculara karşı isyan edene kadar devam ettiler. Bir kez daha yollara düştüler ve yağma yönünü Vaadedilmiş Topraklara çevirdiler. Oraya yerleştiler. Kültürel olarak üstün, emektar yerli halkı acımasızca sömürdüler. Böylece yüzyıllar boyunca siyah ırkla harmanlanmış uzakdoğu karışımı melez Yahudi ırkı gelişti.

Biz Avrupalılar ise tamamen farklı ırki özelliklerle doğduk. Bedenen ve en önemlisi ruhen bizden farklıdır. Doğuda kalsalardı büyük olasılıkla canımızı sıkmayacaklardı. Ama Yakındoğudan Akdenizin yarısına kadar ulaşan kosmopolit Büyük İskender imparatorluğu ve özellikle hudutsuz Roma İmparatorluğu dönemlerinde ticaret ve göç kavramları kaçınılmaz hale geldi. Böylece Yahudiler, Akdeniz'de yayıldılar. Bazıları Akdeniz'in büyük kentlerine ve ticaret merkezlerine yerleşirken bazıları inatla İspanya, Fransa, Güney Almanya ve İngiltere'ye yöneldi. Gittikleri yerlerde antipati topladılar. XIII. ve XIV. yüzyıllarda İspanya'da ve Fransa'da halk, açıkça onlara karşı ayaklandı. Ve böylece çoğu

'Mama, Setze Dich mit Deiner, Naharbeit da hin.'
"Nathan, nimm die Hande aus den Taschen."
'Ah, mein guter Freund, der Steuerbeamte!'
"Hol Dein Hauptbuch raus! Gerne. Ich sah es mir gerade an."
"Die Zeiten sind sehr schlecht."
"Gudula, das ist mein guter Freund, der Steuereinzieher "
"Nie habe ich einen solch schlechten Monat gehabt."
"Seit fünf Tagen habe ich keinen einzigen Gulden gesehen!"
"Unsere Kunden kommen. Ja, aber sie kaufen nicht."
"Mein Tauschgeschäft ist weniger als Nichts."
"Verhungern? Hier riecht's gut!"
"Beim Nachbarn gibt es wohl Braten. Geh mach das Fenster zu."
"Wofür haltst Du mich?" "Herr, ich verstehe Euch nicht."
"Rotschild, Du machst gröbere Geschäfte als andere. 20.000 Gulden Steuern!"
"20.000 Gulden! Ihr könnt mich töten."
"Ich kann kaum 1000 Gulden auftreiben."
"Ich kann kaum 1000 Gulden auftreiben."
"Nach oben-durchsucht das Haus"
"Vielleicht 2000 Gulden."
"Durch die Beforderung von Gold mit der Postkutsche"
"Von einem Land ins andere geht viel Geld verloren."
"Ihr seid fünf Brüder."
"Jeder eröffnet ein Bankgeschäft."
"Einer in Paris."
"der zweite in Wien"
"der dritte in London"
"Sucht euch die wichtigsten Hauptstadte aus."
"Wenn Geld nach London geschickt werden soll."
"braucht einer nicht das Leben zu wagen"
"ihr schickt einen Brief an Nathan in London."
"Als Gegennung gibt es Anleihen von London nach Frankfurt."
"Es wird bald viele Kriege geben." " **Yakında birçok savaşlar olacaktır . "**
"und alle Staaten werden zu Rotschild's kommen." " **Ve bütün devletlerde Rothschild'in istekleri gelecektir . "**
"bei ihnen wird das Geld am sichersten sein." " **Onlarla birlikte ,para güvenli olacaktır . "**
"Keiner der Brüder darf Miberfolg leiden. Wenn ein anderer erfolgreich ist."
"Unsere fünf Bankhauser werden Europe beherrschen." "**Beş banka Avrupa'ya hakim olacaktır . "**
"Eine Firma, eine Familie. die Rotschild's." " **Rothschild adlı bir aile şirket herşeyi kontrol altına alacaktır.**
"Das wird eure Macht sein."
"Wenn diese Macht kommt denkt an das Ghetto."

Böylece Nathan Londra'ya gider ve İngiliz olur.

Jacob, Paris'e gider ve Fransız olur.

Salamon, Viyana'ya gider ve Avusturyalı olur.

Carl, Napoli'ye gider ve İtalyan olur.

Amtschel, Frankfurt'ta kalır ve Alman olmaya devam eder. Elbette hepsi Yahudi olarak kalırlar.

Bu yüzden Fransız İhtilali sırasında Yahudiler, ev sahibi milletin saygı gösterdiği hak sahibi vatandaşlar oldular. Aynı anda çifte vatandaş oldular. Avrupa sahasında kan bağlarının olması boşuna değil. Bu yüzden bu alanlarda neler olduğuna aşinalar. Bu endüstri ve gelişim çağında yönettikleri ülkelerde Yahudi sermayesi daha önce görülmemiş bir biçimde büyüyor.

Çekle para transferi, insanlığın yararına Yahudilerin icat ettiği veya geliştirdiği bir şey değildir. Bu yöntem, Yahudiler'in ev sahibi insanlar üzerinde uluslararası etki sağlama amacına hizmet etmiştir.

Rotschild Şirketi, çalışan insanlar üzerinde etki ağlarını kurmak için Yahudiler' in kullandığı yöntemlerin sadece bir örneği.

Warburg Şirketi de diğer Yahudi bankerlerin izledikleri yöntemi uyguluyor. 20. yüzyılın başlamasıyla, Yahudiler dünya para piyasalarının başında bulunuyorlar. Uluslararası bir güç durumundalar. Her ne kadar dünya nüfusunun yüzde birini oluşturuyorlarsa da sermayeleri, onlara piyasaları karıştırma, dünya kamuoyunu ve politikalarını etkileme gibi olanaklar sağlıyor. New York, bugün Yahudi lobisinin başlıca merkezidir.

Dünya finans merkezi olan New York borsası, Kuhn, Loeb, Warburg, Hanauer, Wertheim, Levison, Seligmann, Guggenheim, Wolf, Schiff, Strauss gibi Yahudi banka şirketleri tarafından yönetiliyor.

Bu Yahudi para babaları, sahne arkasından güç kullanmayı seviyorlar ve geri planda kalıyorlar. Dıştan ev sahibi görüntüsüne uyuyorlar. Gerçek bir Amerikalı gibiler. Yahudi finans danışmanı ve Amerika Başkanı'nın arkadaşı olan Bernard Baruch, akıllı Amerika vatandaşı kisvesi altında.

Wall Street bankeri Otto Kahn, Anglo-Sakson lordu pozlarını takınmış.

Yahudi banker Felix Warburg. Yahudi banker Mortimer Schiff. Alman düşmanı Yahudi avukat Samuel Untermeier.

Amerika Başkanı'nın hukuk danışmanı Profesör Felix Frankfurter.

Yahudi New York Eyalet Valisi Herbert Lehman. New York'un yarı Yahudi Belediye Başkanı Laguardia. ABD'nin Yahudi Hazine Bakanı Henry Morgenthau. Hakiki bir Fransız gibi davranmasını bilen Fransa'nın eski başbakanı Yahudi Leon Blum. Milyonlarca Fransız işçisi bir zamanlar parti lideri olarak onu bağirlarına basmıştı.

İngiltere'nin Eski Savaş Bakanı Yahudi Hore Belisha. İngiliz askerleri komutanlarını selamlıyorlar! Ancak güç ellerinde olsa da Yahudiler köksüz asalaklardır. Çünkü güçleri, kendi güçlerinden kaynaklanmamaktadır. Kandırılmış ev sahipleri izin verdiği ve onları sırtlarında taşımaya istekli olduğu sürece devam edecek. Almanya'nın yardıma muhtaç olduğu trajik günleri hatırlayın. Fırsatı değerlendiren Yahudiler, sadık Alman vatandaşları gibi öne çıktılar. Ulusun kaderi sanki umurlarındaymış gibi davrandılar. Almanya'nın geleceğinin tartışıldığı sözde Weimar Ulusal Meclisi'ne girdiler.

Yahudi milletvekili Landsberg, solunda Schneidemann ile birlikte. Prusya Başbakanı Yahudi Hirsch. Berlin Gazetesi Editörü Yahudi Theodore Wolf. Ullstein Basımevi'nin Başkanı Yahudi Georg Bernhard. Alman Anayasasının mimarlarından Yahudi Hugo Preuss.

Alman Dışişleri Bakanı Yahudi Walter Rathenau. Alman Finans Bakanı Yahudi Hilferding. Berlin Polis Müdür Yardımcısı Yahudi Isidor Weiss.

Aynı dönemde diğer Yahudiler ise insani gerekçeler bahanesiyle kanun ve düzene karşı radikal bir hat oluşturdular. Kitleleri sivil otoriteye karşı teşvik ederek sınırsız kişi hürriyeti ve rahatına düşkünlük, yüksek ideal ve değerlerin reddi gibi, aşağılık maddeci kavramlar ve hayallerle kandırdılar.

Eleştiri ve herşeye isyan kutsandı. Gençler, sınıf çatışmasına ve terörizme teşvik edildi.

Bu milleti yoketme doktrininin Margoehi adında bir hahamın ve mahkeme hakiminin oğlu Yahudi Karl Marx'tan çıkması bir tesadüf değil.

Alman Sosyal Demokrat Partisi'ni kuran ve örgütleyen Ferdinand LaSalle - Wolfson, Yahudiydi.

Yahudi Rosa Luxemburg, (Gerçek adı Emma Goldman), ünlü bir komünist provokatördü.

Yahudi Nisson, Münih'teki rehinelerin katledilmesinin sorumlusuydu.

Yahudi Frankfurter, Nasyonal Sosyalist eylemci Wilhelm Gustloff'un katiliydi. P

olonyalı Yahudi Grynspan, Alman diplomat Von Rath'ı Paris'te katletmişti.

Küçük bir azınlık olmalarına rağmen hoşgörülü büyük milletleri nasıl karıştıracaklarını biliyorlardı.

Her 100 Alman karşı 10 Yahudi vardı. Daha doğrusu Kendi içinde çekişen, birlik olamamış 1000 Alman'a karşı, ticari rekabete rağmen 10 Yahudi vardı. Tek bir ortak amaç güdüyorlardı: Almanya'yı sömürmek. Yahudi tüccarlar şehirlere dadandılar. Yahudiler'in 4/3'ü büyük şehirlerde yaşıyordu. Ama fabrikada çalışmak amacıyla değil. Bunu Almanlara bırakmışlardı. Berlin'deki her 1000 işçiden 2'si Yahudiydi.

1933 başlarında, Berlin'de her 100 savcının 15'i Yahudi'ydi. 100 hakim 23'ü Yahudiydi. Her 100 avukatın 49'u Yahudiydi. Her 100 doktorun 52'si Yahudiydi. 100 tüccarın, 60'ı Yahudiydi.

Bir Alman'ın ortalama geliri 810 marktı. Bir Yahudi'nin ortalama geliri ise 10.000 marktı. Milyonlarca Alman işsizlik ve yoksulluk ile boğuşurken göçmen Yahudiler birkaç yılda devasa servetler elde ettiler. Bunu dürüst yoldan kazanmadılar. Tefecilik, dolandırıcılık ve sahtekarlıkla sağladılar. Sklarek ailesi, Berlin hazinesinden 12,5 milyon mark hortumladı. Yahudi Kutisker, Prusya'yı 14 milyon mark dolandırdı. Yahudi Bermat, aynı ülkeyi 35 milyon markla kazıladı. Enflasyon vurguncusu Mendelsohn'un adını bile anmayalım. Yahudi düzenbaz Katsenelenbogen, ve diğerleri.

Yahudiler'in, kültürlere, dine ve sanata karışmalarına ve küstah yargılarını seslendirmelerine izin verildiğinde en tehlikeli durum ortaya çıkar. Kuzey insanının güzellik kavramı, doğası gereği Yahudilerce anlaşılmaz. Ve daima bu şekilde kalmaya da devam edecektir. Alman sanat anlayışında sadelik ve zerafet vardır. Köksüz Yahudi sanatında ise duygu yoktur. Sanat anlayışları, bozulan akıllarını tatmin etmekten ibarettir. Her tarafından pis kokular yayılır. Doğaya aykırı, abartılı, sapkın ve hastalıktır. Bir zamanlar, bu hastalıklı zihinlerin fantezileri, yüksek sanat adı altında, Alman cemiyet hayatının Yahudi sanat eleştirmenleri tarafından övülüyordu. Bir zamanlar bu tür resimlerin hemen hemen tüm galerilerde satıldığı gerçeği, bugün inanılmaz geliyor. Ama Yahudi sanat tacirleri ve eleştirmenleri bu resimleri, gerçek modern sanat olarak yüceltmişlerdi. Alman kültür yaşamı, kimliksizleştirildi. Resim, mimari, edebiyat ve müzik bundan payını aldı. 10 yıldan daha fazla bir süre Yahudiler, sanat taciri, müzik yayıncısı, editör ve eleştirmen adı altında hakimiyet kurdular. Almanya'da sanat ve kültür onlardan soruldu. Weimar Cumhuriyeti'nde sanat baronu Yahudi Kerr. **"İhanet, saygın; kahramanlık ülküsü ise en aptalca fikirdir"** diyen pornocu Yahudi Tucholsky. Eşcinselliği ve sapkınlığı yücelten Yahudi Hirschfeld.

Bilimsellik kılıfı altında insanlığın sağlıklı güdülerini, sapkın yollara yöneltmeye çalıştılar. Almanlara olan kinini, belirsiz sahte biliminin arkasına gizleyen "izafiyetçi" Yahudi Albert Einstein. Alman müzik sektörünü kontrol eden Prusya Kültür Bakanı Yahudi Kestenber. Yahudiler'in **"Kayıp Altın Şehri"**,

Alman sahneleri idi. Buralarda istedikleri gibi at koşturdular. Klasik geleneği aşağılayarak, temel güdülerini cazip hale getirdiler. Yahudi Haller ve revü topluluğu.

Aynı şekilde Yahudi Nelson. Berlin'deki 7 tiyatroyu tekelinde tutan, sonunda borç batağına saplanınca sıvışan Yahudi Rotter. Yahudi revü yönetmeni Robert Klein.

Yahudi sahne yönetmeni Max Reinhardt. Çoğu sahne, Yahudiler tarafından yönetiliyordu. Yahudi komedyenler **Ehrlich ve Morgan**. Filmlerde de durum farklı değildi. Yahudi film yönetmeni Richard Oswald. Komedyen Gerron. Yahudiler, komik etki için rezil ve nahoş betimlemeyi özellikle verimli sayarlar. Yahudi Rosa Valetti. Özellikle sapkın bir rolün keyfini çıkaran Yahudi Kurt Boar. Cinayet işlemekten çekinmeyen ahlaksız bir memurun erdemini göklere çıkaran Yahudi Kurt Nakuhn. Anormal ve ahlakdışı ne varsa Yahudiler, buna içgüdüsel olarak ilgi gösterir.

Sağlıklı insan muhakemesini bozmak için her yolu denerler. Çocuk katili rolünde Yahudi Peter Lorre. Katil olmadığını ve kurbanının suçlu olduğu fikrini aşılama çalıyor. Normal muhakeme, suçlunun sempatik gösterilmesi ile dumura uğrattılıyor. Suç, örtbas edilip mazur gösteriliyor.

"İçimde yandığımı hissediyorum."

"Kaderin götürdüğü yola gitmeliyim."

"Sonsuz caddeler boyu, koşmalıyım.

Uzaklaşmak istiyorum."

"Hayaletleri beni yalnız bırakmıyor.

Yapmak zorundayım."

Almanya'da çok sayıda Yahudi, gazete ve filmlerle ırkdaşlarının onları Alman sanatçıları olarak takdim etmesiyle şöhrete kavuştu. New York'a gitmek için uğurlanan Yahudi Richard Tauber Alman sanatının sözümona kaybı olarak lanse edildi. Yahudi Ernst Lubitsch, Alman film yapımcısı olarak övüldü. "Almanya'ya, özellikle memleketim Berlin'e geri döndüğüm için çok memnunum." Yahudi Emil Ludwig Cohn, Alman yazar olarak onurlandırıldı. "Bir yazar, yurtdışında Alman ismini şerefle taşımaktan daha iyisini yapamaz."

Yahudi Charlie Chaplin, Berlin'i ziyaret ettiğinde kendinden geçmiş bir kalabalık tarafından karşılanmıştı. Sonra çok sayıda Alman, yeni gelen ziyaretçiyi can düşmanı bir Yahudi olarak ilan etti..

Bu nasıl oldu? İnsanların eşit olduğu safsatası milletin sağlam sezgisini yanıltmıştır. Yüzyılların dini terbiyesiyle Avrupalı Hristiyanlar, Yahudiler'e Hristiyanlık dininin ortak kurucusu gözüyle bakmışlardır. Müşfik Alman ressam ve şairleri Kutsal Kitapta yer alan İbrani tarihi kişiliklerini yüceltmişlerdir.

İbrahim, İshak ve Yakub, yüksek insan ahlakının ve asaletinin muteber kişilikleri olmuşlardır. Ama şimdi Kutsal Kitap İbranilerinin böyle bakmadıklarını biliyoruz. Tarihe bakışımızı değiştirmek zorundayız. İşte hakiki bir Yahudi böyledir. Burada Varşova Yahudileri tarafından kendi kullanımları için çekilen Yahudi Purim Bayramı filmi görülüyor. **Zararsız görünen bir aile kutlaması ile bugünün Yahudileri, 75.000 anti-semitik Perslinin katledilişine göndermede bulunuyor.** Kutsal Kitap, Yahudilerin dinlendiği, eğlendiği ve hediyeleştikleri bir sonraki günü de bildiriyor. Yahudiler, bu 2 günün çocukları tarafından daima hatırlanması için **"Purim"** olmasına karar veriyorlar. Tarafsız ve hoşgörülü eğitimli Almanlar, bu tür hikâyeleri folklorik, ilginç adetler olarak değerlendiriyorlar. Ama Batı Avrupalı kıyafetleri giymiş olsalar bile İsrail soyu, bunu hala intikam bayramı olarak görüyor. Cani doğalarını bu kıyafetlerin altında saklıyorlar. Bütün bunların arkasındaki büyük tehlikeyi anlamak için

Yahudilerin ahlaki öğretilerine bakmak gerekir. **Çocukluktan itibaren Yahudiler, eski kanunlarını Talmud öğretilerinden öğrenirler. Biraz daha büyüyenler, Yahudi Yasa Kitabından öğrenir. Ama bu, dini öğrenim değildir.**

Hahamlar, kendi halinde ilahiyatçılar değildir. Politika eğitimleridir.

Asalak Irkın politikaları gizlilik içinde yürütülür. Gettoda yaşayan Yahudiler, bütün planları bilmek durumunda değildir. Gençlikte, Yahudilik ruhu kazanmış olmaları yeterlidir. Talmud'un eski kuralları neyi telkin eder?

"Korktuğunda daima uyanık ol!"

Dışarıdan birini yatıştırmak için yumuşak davran!

Böylece sevilirsin. Şu anda talih kuşunu elinde tutanla kaderini birleştir."

"Kenan'ın, evlatlarına öğrettiği 5 şey şunlardır: Birbirinizi, ganimeti, bolluğu sevin; efendilerden nefret edin ve asla doğruyu söylemeyin."

Daha ileri eğitimler, sinagoglarda verilir. Diğer insanların Yahudi dilini ve sembollerini bilmemelerine de bağlarlar. Başlarının üzerindeki kutular, yasa metinlerini içerir. Ritüel sırasında iş yapmayı, İsrailoğulları saygısızlık olarak görmez. Yasa, **"Kim Tevrat'ı şereflendirirse işte başarılı olur"** der. Musa'nın 5 kitabını ve kurallarını içeren Tevrat parşömeni, sözde Kutsal Ahit Sandığından alınmıştır. Kürsüye götürülürken Yahudiler, günahlarının affedilmesi için onu öperler. Tevrat parşömeni okunabildiği yere kadar sarılır. Ne tür "doğrular" öğretilir?

Hora Hajum 290'da şöyle der:

"Kutsal İsrailoğullarını diğer bayağı milletlerden ayıran Tanrıyı övün."

Emirlerinizi yerine getirmeyen kafirlerin, yok olmasını sağlayın. Tanrının gazabı onların üzerindedir. Onlara şöyle der:

"Kafirlerin en iyilerini dahi öldüreceğim. Dünya insanları arasında iyiler yoktur. Çünkü kafirdirler. Fakat İsrailoğulları dosdoğrudur." Haghida 3, Ayet 1:

"Tanrı İsraililer'e şöyle dedi: Siz beni dünyanın tek Tanrısı yaptınız, ben de sizi dünyanın efendileri yapacağım." Hora Hajim 126, Ayet 1:

"Düşmanlarınızı zayıflatan, kibrini kırarak onları yok eden ezeli Tanrıyı yücelt"

Bu, bir din değildir. Bu, Yahudi olmayanlara karşı, hasta, sahtekar ve zehirli bir ırkın kurduğu bir komplodur. Ari Irklara ve onların ahlaki değerlerine karşı tezgahlanmıştır. Yahudiler'in en göze çarpan geleneklerinden biri de sözde dinleri adına yaptıkları hayvan katliamıdır. Birazdan gösterilecek olan gerçek görüntüler şimdiye kadar çekilmiş olan en korkunç görüntülerdir. Uygunsuz olduğuna dair itirazlara rağmen yayılıyor. Halkımızın Yahudiler hakkındaki gerçekleri öğrenmesini daha önemli buluyoruz. Duyarlı vatandaşların izlememesini öneriyoruz. Sözde dinsel inançları, normal kesilmiş et yemelerini yasaklar. Böylece hayvanların ölene kadar kanının akmasını sağlarlar. Bu metodu, kasıtlı bir biçimde en insani yöntem olarak tanımlarlar. Avrupa, uzun zaman bu tür kesimin acı veren özelliğini kabullendi. (Not: İslamda da aynı kesim caizdir. Bu konuda Avrupalı o dönemde kabul etmediği kesimi daha sonra kabul edecektir. Hayvan kesimi ile olan yargıları buraya alıntılanmadı.)

Alman Nasyonal Sosyalist partisi tüm Yahudi uygulamalarında büyük bir temizlik yaptı. Yahudi düşüncesi ve kanı hakkında Adolf Hitler ve yönetimi altında **Almanya, Yahudilere karşı savaş açtı.** *Reichstagssitzung, 30 Ocak 1939 Dünyada pek çok yaşam alanı var. Ancak diğer insanların sırtından geçinen Yahudilerin Tanrı tarafından seçildiği fikri sonunda yok olacak. Yahudiler de tıpkı diğer insanlar gibi saygın, üretken iş yapma fikrine alışmak zorunda kalacaklar. Ya da er veya geç hiç düşünmedikleri bir akıbetle karşılaşacaklar. Avrupa içindeki veya dışındaki uluslararası Yahudi sermayesi insanları bir başka dünya savaşına zorlarsa, sonuç Yahudi halkının lehine olacak. Ama Yahudi ırkının Avrupa'dan atılmasıyla sonuçlanacak. Doğanın bir yasası olan saf ırk ideali, Nasyonal Sosyalist Hareketin Alman ulusuna bıraktığı ebedi bir mirastır. Bu ülkü etrafında birleşmiş Alman halkı, geleceğe emin adımlarla ilerleyebilecektir.* (Fakat sonuç denildiği gibi çıkmadı)

I BANCHIERI Dİ DİO (2002) Tanrı'nın Bankacısı: The Calvi Affair (Calvi Skandalı)

Yönetmen:Giuseppe Ferrara

Ülke: İtalya

Tür: Biyografi | Suç | Dram

Vizyon Tarihi:08 Mart 2002 (İtalya)

Süre:125 dakika

Dil: İtalyanca

Senaryo: Armenia Balducci, Giuseppe Ferrara

Müzik: Pino Donaggio

Görüntü Yönetmeni: Federico Del Zoppo

Yapımcı: Piero Amati, Enzo Gallo

Nam-ı Diğer: **The Bankers of God: The Calvi Affair | The God's Bankers**

Oyuncular Omero Antonutti, Pamela Villoresi, Giancarlo Giannini, Rutger Hauer ,Vincenzo Peluso

Özet:

Vatikan'ın birçok mafya ile bağlantısını Kilit Adam Roberto Calvi sağladı. O kadar güçlendi ki, Vatikan'ı tehdit etmeye kalktı. İşte o an 'ölüm' emri verildi. Londra'da öldürülen Calvi'nin pantolonuna da 4 tuğla koyuldu. Masonlar mesajı, çok net vermişti...

Hakkında

Mafya'nın kasası Sindona, Vatikan'ın mali danışmanı olduktan sonra, yeni arkadaşlar edinmeye başladı. Hemen, aynı zamanda P2 Mason örgütü üyesi olan, Milano'daki Banco Ambrossiano'nun başkanı Roberto Calvi ile tanışması, sıkı fıkı temaslara girmesi gözlerden kaçmadı. Birçok kişi Sindona'yı yakından izliyordu.

Sindona'ın, Vatikan'ın şirketlerini bir bir buharlaştırarak Amerika'daki paravan şirketlerine katması devam ederken, bir banka operasyonuna başladığı da ortaya çıktı. Prestijli bir Katolik bankası olan Banco Cattolica del Veneto'yu satın alma planlarını hazırlandı. Sindona, bankanın başında olan başpiskopos Marcintus ve yasa dışı işlerinde ortağı durumuna gelen Roberto Calvi arasında operasyonu ilerletti. Sindona, Calvi ve Marcintus arasında 40 milyon doların paylaşıldığı ortaya çıktı. Katolik Bankası'nın Calvi'ye satılmasında bir bit yeniğini, daha sonra Papa olacak olan Venedik Piskopos'u Luciani de sezdi.

Calvi, Sindona'yla bağlantısı sayesinde büyük paralar kazanmaya başlamıştı.

YENİ PAPA'NIN GÖZDESİ

Bu büyük meblağlara ulaşan parayı da İsviçre'deki bankalarda saklamayı tercih etti. Bu arada Sindona, Başpiskopos Marcinkus'u, Vatikan'ın İtalyan şirketlerini satarken kazandığı kara parayı, İsviçre'de Calvi'in hesaplarının bulunduğu bankalara yatırma konusunda da ikna etmeyi başardı. Sindona, Calvi, Marcinkus, İsviçre bankalarını, sahte fatura işlerinde de kullanmaya başladı. Bu konuda her üçü de çok başarılıydı. Venedik Kardinali Albino Luciani, I. Jean Paul olarak Papa olunca, Calvi-Sindona-Marcinkus'un ipini çekmişti. Çünkü bu üç isim, Vatikan'ın gerçek amaçlarına hizmet etmiyor, kendi ve

gizli örgütlerinin geleceği için çalışıyordu. Ama zehirlenerek ölünce yerine seçilen, Mehmet Ali Ağca'nın suikast yaptığı Polonyalı II. Jean Paul olarak göreve başladı.

Luciani döneminde görevden alınan isimler, sadece birkaç gün içinde geri döndü. P2 Mason Locası'nın lideri ve İtalya'nın en güçlü adamlarından Gelli ve Calvi ile çok yakın ilişkiler yeniden başladı. Roberto Calvi, Papa II. Jean Paul tarafından cömertçe beslenen, korunan, uluslararası yer altı dünyasının önde gelen isimleri arasında mekik dokuyan bir isim haline geldi. Kendisi de zaten bu konulara yakınlığıyla biliniyordu. Bu dönemde birçok tehlikeyi atlatmayı başaran Roberto Calvi, cesaretle yeni kumpaslara girdi. Hem de daha cesur bir şekilde.

SIR ÖLÜMLER

Mafya için çalışan, aynı anda bir P2 Mason Locası üyesi olan ve Banco Ambrosiano'nun başkanlığında oturan Roberto Calvi, Vatikan'ı bir karanlık işten diğerine sokmaya başlamıştı. Vatikan, her geçen gün daha da karanlık işlerin içinden çıkılmaz duruma itiliyordu. Calvi'nin başında bulunduğu Milano'daki Banco Ambrosiano ile Vatikan bankaların ve şirketlerin hileli devirlerinde, 1 milyar 300 milyon dolarlık bir açık ortaya çıktı.

Bu rakam çok önemli bir hırsızlığın adeta belgesi gibiydi. Marcinkus ve Vatikan yüksek rakamı ödemekte duraksar. İşler karışır. Roberto Calvi çıkış kalmayınca ortadan kaybolmayı tercih etti. Calvi giderken yakın bir arkadaşına, "**Öyle şeyler biliyorum ki, eğer konuşsam Vatikan temellerinden sarsılır. Papa istifa etmek zorunda kalır. Vatikan'ın kirli işleri, hangi ünlü işadamlarını satın aldı ve daha birçok detay.**

Vatikan'ın görüldüğü gibi bir dinin temsilcisi değil, büyük bir yalanın kendisi" dedi.

Roberto Calvi'nin kaybolduğu gün, "**Yardımcısı bankanın ellinci katından aşağıya atladı**" haberleri geldi.

5 ADET TUĞLA

Yardımcının aşağıya atlamadığı, atıldığı kısa süre sonra ortaya çıktı. Aradan bir ay geçtikten sonra Roberto Calvi'nin cansız bedeni Londra'da Karakeşiş Köprüsü'nün altındaki ağaca asılmış vaziyette, akan suların üzerinde bulundu. Calvi'nin pantolonuna beş adet tuğla doldurulmuştu.

"Karakeşişler" İtalyan Masonları'na verilen isim olarak bilinir. Mason yemininde hainlerin akan bir suyun üzerinde ipte sallandırılması da yer alıyordu. İsviçre ve Katolik bankalar operasyon başlatılınca, Başpiskopos Marcinkus hakkında da tutuklama kararı çıktı. Operasyon iyice derinleştirilmişti. Çünkü Vatikan, hiçbir şeyi şansa bırakmayacak kadar güçlü bir kurumdu. Papa II. Jean Paul'un koruması tutuklamayı engellendi. Marcinkus, 4 yıl Vatikan duvarlarından dışarı tek adım atamadı. Hiç kimse ile görüşemedi.

GELLİ EMEKLİ EDİLDİ

Bir gün Amerika'da olduğu ortaya çıktı. İtalyan hükümeti Marcinkus'u geri getirmek için Amerika ile seri görüşmeler yaptı. Ancak görüşmelerden bir sonuç çıkmadı. CIA ve P2 lideri Gelli'nin adamları Amerika'da Marcinkus'u koruma altına almıştı. Sindona tutuklandı, ömür boyu hapse mahkûm edildi. 1986 yılında cezaevinde kahve içerken zehirlenip öldürüldü. Vatikan'ın ünlü bankacısı ölmüştü. P2 lideri Gelli, tutuklandı ve sonra bırakıldı.

Villasında hayatının son bölümünü geçirmesi kararlaştırıldı.

'TANRI'NIN BANKACISI'

Roberto Calvi 13 Nisan 1920 ile 17 Haziran 1982 arasında yaşamış, Vatikan'a yakınlığından dolayı basınca "Tanrı'nın Bankacısı" olarak adlandırılan bir İtalyan'dır. Başkanı olduğu ve İtalya'nın en büyük özel bankalarından olan Banco Ambrosiano'nin 700 milyon ile 1.3 milyar dolar arasında borçla batmasından ve sonra Vatikan'ı tehdit etmesinden sonra İtalya'dan kaçmak zorunda kaldı. Haziran

478 Yazılar

1982'de Londra'da (Masonlarca önemli olduğu söylenen) Blackfriars (Karakeşişler) Köprüsü'nün altında asılı olarak pantolonuna 4 tuğla bağlı olarak bulundu.

Roberto Calvi, Licio Gelli'nin gizli mason locası P2'nin yandaşlarından biriydi. 1992'deki bir soruşturmada Calvi'nin öldürüldüğüne karar veren İngilizler, dosyayı kapattı. 1997'de, Roma savcılığı bir Sicilya mafyasının bir üyesi ile bir işadamının Calvi'nin öldürülmesinde suçlu olduklarına karar verdi. İngiliz polisi, 2003'ün Eylül ayında olayı adam öldürme soruşturması olarak yeniden açtı. Bunun sonucunda 18 Nisan 2005'de, Londra savcılığı mafya ile ilgisi olduğu söylenen dört kişiyi Calvi'yi öldürmek suçuyla tutukladı.

Bu kişiler; Flavio Carboni, Giuseppe "Pippo" Calo, Ernesto Diotallevi ve Roberto Calvi'nin eski sevgilisi Manuela Kleinzig'dir.

Erişim yapmanız gereken kaynaklar:

http://www.takvim.com.tr/yazi_dizisi/2010/11/20/kilit_adam_calvi

<http://www.odatv.com/n.php?n=p2-locasinin-gercek-hikayesi-1908131200>

<http://paolofranceschetti.blogspot.it/2008/10/ior.html>

<http://tr.apocalisselaica.net/varie/miti-misteri-e-poteri-occulti/ior>

PARA OYUNLARI İle BANKALARIN İFLASI YAKLAŞIRKEN

“Biçilme zamanı gelmeden”

İngiliz’e sormuşlar:

“Çimenleriniz nasıl böyle kadife gibi sık, zümrüt gibi yeşil oluyor?»

«Gayet basit,» diye yanıtlar İngiliz.

«Önce çimeni ekiyoruz, sonra biçiyoruz, gene ekiyoruz, gene biçiyoruz. Böylece dört asır devam edince çimenlerimiz yemyeşil oluyor.» (sh:177)

SOMAZAKİ’DE AŞK İNTİHARLARI

1983 baharında, İstanbul Festivalinde Japon yapımcı Midori Kuriski’nin «*Somazaki’de Aşk İntiharları*» adlı güzelim bir kukla filmi gösterildi. Japon klasik oyun yazarı Çikamatsu Monzaimon bu oyunu 1703’de, gerçek bir olaydan esinlenerek, geleneksel kukla tiyatrosu için yazmış.

Borcunu ödeyemediği için sevdiği geşayla evlenemeyen bir soya yağı taciri sevgilisiyle birlikte gidip ormanda intihar eder. Bu öykü bugünün Japonya’sında da toplumsal gerçekliğini sürdürüyor. *Tefeciler (bunlara Japonlar «sarakin» diyor) son yıllarda ticaretlerini olağanüstü arttırarak, kanser hücresi gibi toplumun içine yayılmıştır.* Borcunu ödeyemeyenlerin bireysel ya da ailece intiharları bir salgın halini almıştır.

Sadece 1983’de 400 kişi borca batıp intihar etmiştir.

Sarakinler bankalardan, sigorta şirketlerinden, hatta yabancı bankalardan toptan ucuza aldıkları paraları, çok yüksek faizlerle tüketicilere, bankaların dışladıkları dardakilere, yaşam savaşı veren çaresizlere, hatta kumar müptelalarına satıyorlar. Alacaklarını zorbalara tahsil ettiriyorlar. Mafya baskısını kullanmakta öylesine etkindirler ki, sarakinlerin toplam alacakları içinde şüpheli saydıkları 1982’ye dek bankaların şüpheli alacak oranından daha düşüktü (% 0,5); ama bu oran 1983’de hızla yükselerek % 8’e kadar ulaşmıştır.

Sarakinlerin alabilecekleri yasal faiz çok yüksek (% 109,5) olduğu halde, onlar % 150’ye kadar çıkıyorlar. Fiyat artışlarının tek rakamlı, % 10’un altında olduğu, banka faizlerinin de % 15’i geçmediği düşünülürse, sarakinlerin ne denli büyük çapta bir soygunu tezgâhladıkları daha iyi anlaşılır.

Şimdi Japon Hükümeti bu soygunun tahribatını sınırlama telaşında... Meclisten geçirdiği bir yasayla sarakinlerin faiz tavanını 1983’de % 73’e, üç yıl içinde % 54’e ve 1988’de de % 40’a indirmeyi umuyor.

Son birkaç yılda Japonya’da sarakinlerin para ticaretindeki bu büyük patlama, firmaların ekonomik durgunluk yüzünden bankalardan kredi taleplerini azaltmalarından, bankaların ve sigorta kurumlarının aylak kalan kaynaklarını toptan tefecilere aktarmalarından, tutumlu Japon halkının Amerikalılar gibi «**şimdi kullan sonra öde**» felsefesine geçmeye başlamasından destek alıyor. ***Gerçi hükümet halkı iliklerine kadar sömüren sarakinlere bankaların kaynak aktarmasını yasaklamıştır, ama bankalar fonları paravan firmalardan geçirerek sarakinleri ödünçlemeye devam ediyorlar, tatlı kârlarını sürdürüyorlar (Financial Times, 21.4.1983 ve 19.9.1983).***

Japonların sarakinleri bizim öteden beri tefeci dediğimiz kişiler; ancak bunlar tüketicileri ödünçlemek için çok daha geniş çapta ve yasal olarak örgütlenmişler. Sarakinler bankaların güvensiz bulup kapılarından sokmadıkları garibanı, batıkları, kumarbazları, soyguncu faizlerle sömürüyorlar. Ödünçlerini yasal yollardan değil, mafya zoruyla söke söke alıyorlar. Kimi kabadayılar sarakinlerin batık müşterilerinin tepesine biniyor; kimisi de ilanla batık borçluları bulup borçlarından indirim

yaptırmak için sarakinlere baskı yapıyor ve indirdiği borçtan komisyonunu alıyor. Ödeyemeyen borçluların kimisi kaçıp canını kurtarıyor, kimisi de bunu başaramayıp intihar ediyor. **Öteden beri bildiğimiz, yaşadığımız tefeci soygunu bu. Edgar A. Poe bile o erişilmez imgelemeyle, öyküsünün kahramanı Rotterdam'lı körük tamircisi Hans Pfall'ı, balonla aya kaçırmak için, alacaklılarının baskısından daha uygun bir itici güç düşünememişti.**

Ne var ki, son yıllarda Türkiye'de yaşadığımız bankerler faciasında roller değişmişti. Ezilenler yüksek faizle para alan tüketiciler değil, yüksek faizle para vermek için paralarını bankerlere koşturan küçük tasarruf sahipleri oldu; daha doğrusu, faiz yarışı kervanına sonradan katılanlar. (Şimdilerde ise kredi ile ev ve otomobil alanlar)

Türkiye'deki tefeciler enflasyonun hızlanmasıyla geçim sıkıntısına düşen tüketicileri akçelemek için ödünç vermediler. Aksine, bankaların eksi faiz ödemeleri yüzünden paralarının erimesinden bezen tasarrufçular, enflasyondan daha yüksek faiz almak için tefecilere ve bankerlere koştular. **Halk geçim sıkıntısına düştüğü için tefecilerden ödünç almadı; tam tersine gelirini arttırmak ve enflasyon karşısında tüketim düzeyini korumak amacıyla varlıklarını satıp parasını bankerlere yatırdı.**

Tefecilerin müşterileri ise, bankalardan borçlanma olanaklarını yitirmiş, ödünç sınırlarını aşmış olan, yaşama savaşı içinde çırpman ya da yeraltı kesiminde faaliyet gösteren kişilerdi. Enflasyonun yüksek, satışların da canlı olduğu yıllarda, resmi faizle bankalara alabildiğine borçlanmak yapılabilecek en akıllı işletmecilikti. Zaten bu dönemde bankalar halktan eksi faizle topladıkları paraları daha çok kendi iştiraklerine ve holdinglerine aktarıyorlardı. Öteki işletmelere verdikleri ödünçleri ise, ticari mevduat yaptırmak için komisyonlar ödeterek neredeyse tefecilerin faizine eş düzeye getiriyorlardı. Bu durumda bataklık olmayan işletmeler de tefeci-banker piyasasından borç almakta sakınca görmüyordu.

Türk toplumunun son birkaç yılda yaşadığı bankerlik skandalı, tüketicilerin aşırı yüksek faizle sömürülmesinin değil, aksine tasarrufçuların yüksek faiz umarak elinde avucunda ne varsa araçlara kaptırmalarının dramıdır. Japonya'da tefecilere aşırı borçlanan tüketiciler intihar ediyordu. Türkiye'de ise tefeci ve bankerlere para kaptıran tasarruf sahipleri, emekliler ve bazen de müflis bankerler...(sh:12-15)

Türkiye'de faizciye para verme ve faiz alma yarışı 1970'lerin sonunda ve 80'lerin başında toplumu bir kanser hücresi gibi sardı, bir kumar iptilası haline geldi. (Kredi ile borçlanmada) Bankalar dışındaki «ödünç piyasası» olağanüstü bir hızla büyüdü, sonra birden çökerek birçok küçük tasarrufçunun yıkımına sebep oldu. Bu dönemde bankalar dışında halktan para toplama işine, bir yandan öteden beri ödünçleme yapan kişisel para tacirleri (tefeciler, faizciler, bankerler), bir yandan da menkul kıymetlerin alım satımıyla uğraşan aracılardan (bunlar kendilerine «borsa bankeri» sıfatını yakıştırmışlardı) sıvandılar Faizciler kelimesinin Batı ülkelerinde kullanılan anlamında bankerlerdi, ödünç verme işleriyle, ikrazatla uğraşıyorlardı. Menkul kıymetler alım satımı yapanlar ise, menkul kıymet taciri (borsa ağzıyla «cobber»), borsa aracısı (borsa acentesi) sayılabilecek kişilerdi. Bunların hiçbirinin halktan mevduat toplama yetkisi yoktu.

1970'lerin sonuna doğru enflasyon hızlanırken banka faizlerinin yeterince ve zamanında yükseltilmemesi, 1980'den sonra da yasaların uygulanamaması ve yasal boşlukların zamanında doldurulamaması yüzünden, menkul kıymet aracılardan ile ödünçleme tacirleri giderek bankalar gibi mevduat toplamaya başladılar. Hükümet önce tasarrufu ödüllendiriyorlar diye bunları 24 Ocak politikasının olumlu sonucu sayıyordu. **Ama sonradan tamamen başına buyruk gelişen faizciler ve bankerler, toplumun kolay kolay unutamayacağı bir tasarrufçu yıkımına sebep oldular.**

....

Sonra:

1980'de bankaların mevduat sertifikası çıkararak para toplamalarına izin verilince, menkul kıymet aracılardan («bankerlere») yeni bir iş alanı açıldı. Nasıl şirketler tahvillerini başabaş fiyatın altında sattırarak daha, yüksek faiz ödüyorlarsa, sıkışmış bankalar da sertifikalarını bankerlere başabaşın

altında bir fiyata satarak, faizi daha da yükseltiyorlardı. **Ödünçledikleri işletmelerden anapara ve faiz dönüşünün ekonomik durgunluk yüzünden yavaşlaması, bankaların nakit sıkıntısını artırmıştı.** Artık kaynak maliyeti kavramını unutmuşlar, faiz yükselterek cılgın bir mevduat çekme yarışına girmişlerdi. **Topladıkları bunca pahalı parayı eski borçlarının faizlerini bile ödeyemeyen firmalara nasıl satacaklardı da para kazanacaklardı?** (Kredisini ödeyemeyenlerde) Doğrusu bir kısım bankalar da artık batık firmalar gibi günü kurtarma derdine düşmüştü. Dönmeyen faiz alacaklarını gelir yazıp bundan banka ve sigorta vergisi ödüyor, mevduat yapıp munzam karşılık yatırma yükü altına giriyorlardı. Ama çoğu munzam karşılıkları da ödeyemiyordu.(sh18-19)

[Allah Teâlâ birçok ayette faizi yasaklamıştır. Hatta Bakara Suresinde, alış-verişte faiz gibidir, diyenlerin kabirlerinden şeytan çarpmış kimseler gibi kalkacaklarını, bildirmiştir. (Bakara 275)

Yine Bakara suresinde 276. ayette; ﷻAllah Teâlâ, faizi tüketir (Faiz karışan malın bereketini giderir), sadakaları ise bereketlendirir. Allah küfürde ve gûnahta ısrar eden hiç kimseyi sevmez.ﷻ

ﷻ"Ey iman edenler! Allah'tan korkun. Eğer gerçekten inanıyorsanız mevcut faiz alacaklarınızı terk edin."ﷻ (278. Ayet)

*Nisa Suresinde ise (161. Ayet) Allah Teala faizcileri açıkça tehdit ediyor; ﷻ"Menedildikleri halde faizi almalarından ve haksız (yollar) ile insanların mallarını yemelerinden dolayı içlerinden inkâra sapanlara acı bir azap hazırladık."*ﷻ

Peygamber Efendimizin de pek çok hadisi vardır faiz hakkında. Bir ikisini hatırlayalımﷻ

ﷻRasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem ribayı (faizi) yiyene de, yedirene de lânet etti.ﷻ (Müslim, Müsâkât 25, (1579); Ebu Dâvud, Büyû 4, (3333); Tirmizî, Büyû 2, (1206); İbnu Mâce, Ticârât 58, (2277).

ﷻFaiz yetmiş üç kısımdır. En basiti kişinin annesiyle nikâhlanması gibidir. Ve faizin en kötüsü Müslüman bir kimsenin ırzına dil uzatmak gibidir.ﷻ (Hâkim Müstedrek 2/37, Albânî SahihuﷻI-Cami 3533)

ﷻKişinin bilerek yediği bir dirhem faiz otuz üç zinadan daha kötüdürﷻ buyurdu.ﷻ (Ahmed Müsned 5/225, Albânî SahihuﷻI-Cami 3375)

Allah bizleri muhafaza etsinﷻ

[Seksenlerde bankalar iflas etti, devlet borcu yüklendi, şimdi ise durum bu şekilde değil. Bankalar iflas ederse halkı ve egemenliğimizi nasıl koruyacağız, diye düşünelim!]

Kaynak:

Para Ve İnsan, Prof. Dr. Kenan BULUTOĞLU
İstanbul, Birinci Basım / Mayıs 1984

İSLÂMDA FAİZ VE İSLÂM BANKALARI OYUNU

«Milleti faiz alıp vermeye nasıl alıştırdılar?»

Kur'ân-ı Kerim faizi yasaklamıştır; ödünçlenen paranın belli bir süre sonunda önceden belirlenmiş bir faiz geliri doğurmasına «riba» denir, bu haramdır.

Faizi Tevrat da yasaklamıştır.

Sabit bir faizle mevduat kabul eden ve ödünç, para veren bir bankacılık İslâm dinine aykırı sa-
yılıyor. Şimdi petrol milyarderi Araplar İslâma uygun bankacılığı geliştirmeye çalışıyorlar.

İslâm bankası nasıl bir şeydir? Bunu İslâm Yatırım Bankası Dar ül Mal el İslâmi'nin başkanı Prens Muhammed el Faysal el Suud şöyle açıklıyor:

İslâmda faiz haramdır, ama ortak olup kârı paylaşmak, ticaret yapmak, bir malı kiraya vermek helaldir. Bankacılık işlemleri helal olan bu ticaret türlerinden birine bürünmelidir.

Bu işlemlerden başlıcaları şunlardır:

«**Muşaraka**» bir işletmenin sermayesine katılma, ona ortak olmadır. Tasarruf sahibi bir işletmeden pay satın alır, işletme sermayesi koyar, ortak olur; kân veya zararı paylaşır. İşin başındaki yönetici kârları sermaye koyanlarla paylaşır, zarara ise sadece sermaye koyanlar katlanır. Ama yönetici zarar eden işletmeden emeğinin karşılığını alamayacağı için kayba uğrar.

«**Murabaha**» sermaye sahibinin bir malı satın alıp belli bir kâr payı koyarak müşterisine satmasıdır. Bir tüccar bir malı satın almak için İslâm bankasından kredi istediğinde, banka parayı kendisine vermez, söz konusu emtiayı satın alır ve tüccara üzerinde anlaştıkları kâr payıyla satar.

«**İcara**» bir mülkün ya da bir makine veya aygıtın kiraya verilmesidir. Bir iş sahibinin üretimi için ihtiyaç duyduğu bir makine, donanım veya binayı İslâm bankası satın alır, üreticiye kiralar.

«**İcara vü iktina**» da ise İslâm bankası bir malı belli bir dönem için kiraya verir, kiracı bu sürede kirayla birlikte malın mülkiyetini kazandıran taksitleri de öder.

«**Mudaraba**» ise üyelerin bir ortak sandık kurup buradan ödünç almalarıdır.

Bu işlemlerden «**muşaraka**» bir ortaklık şeklidir, elde edilen gelir faiz değil kâr payıdır. Buna karşılık, bir tüccarın mal alımını «**murabaha**» sözleşmesiyle akçeleyen bir İslâm bankası, bu malı müşterisine satarken koyduğu kâr payını tıpkı ticari bir bankanın verdiği ödünçün faizi gibi hesaplayabilir. **Burada zarar olası değildir, kâr tıpkı faiz gibi önceden bellidir. Bir taşınmazın, bir makine veya aygıtın, bir taşıtın İslâm bankasınca satın alınıp kiraya verilmesi de ödünçlenen paranın faizi gibidir. Kiralanan malın mülkiyetinin İslâm bankasında olması, Batı bankacılığının akçelediği bir mala, parasını geri alıncaya kadar, rehin veya ipotek koymasından sonuç bakımından farksızdır.**

İslâm bankalarının mevduata açtıkları çek hesabı faizsiz olduğu için, geleneksel bankacılığın faizsiz (bir ölçüde aşırı çekime izin veren) çek hesabından farksızdır. Buna karşılık, İslâm bankalarının vadeli mevduatı değerlendirme biçimleri ticari bankacılıktan temelde farklıdır. İslâm bankaları vadeli mevduata ödeyecekleri getiriyi, dönem boyunca yaptıkları iştiraklerin, mudarabaların sonuçlarını alınca belirlerler, vadeli hesabın getirisi önceden belli değildir. Bu bakımdan İslâm bankalarının vadeli mevduatı ödüllendirmeleri tıpkı yatırım bankalarının (yatırım fonlarının), para yatıranları bir hisse senetleri ve menkul kıymetler cüzdanının ortağı sayarak, dağıtacakları kârı dönem sonunda cüzdanın (portföyün) kârlılığına göre belirlemelerine benzer.

İslâm bankası müşterisinin akçelediği işine ortak olur, emtia alıntılarında aracı kârını kor, mal ve taşınmazını kirayla sağlar. Böylece müşterisinin işlerini yakından izleme, iç içe ilişkilere girme, sözleşmelerine taraf olma (ortaklık, emtia alım satımı, kira sözleşmesi) yoluyla daha güvenceli ve

denetimli bir bankacılık yapabileceği izlenimi yaratıyor. Ancak fiilen bu işlemlerin her birini ayrı ayrı inceleyip ticari verimini ölçerek karar vermesinin maliyeti çok yüksektir. Bu nedenle işlemlerin çoğunda, özellikle emtia alımı akçelemesinde, banka büyük bir iş hacmini gerçekleştirebilmek için, güvendiği müşterilerinin işlemlerinde malları görmeden, tıpkı geleneksel bankalar gibi, belli bir kredi tavanıyla çalışacak, alım satım kâr paylarını, paranın tutulma süresine göre, faiz gibi hesaplayacaktır. Makine donanımı alıp kiraya vermek ise, bankaların orta ve uzun vadeli proje kredilerinden farklı değildir. Ticari bankalar ve geleneksel yatırım bankaları projeleri daha çok uzun vadeli ödünçle, kısmen de ortak olarak akçelerler; İslâm bankaları ise hep ortak olurlar.

TÜRKİYE'DE İSLÂM BANKASI

Kenan BULUTOĞLU anlatıyor. Bakanlığımda bana bağlanmış kuruluşlardan Desiyab'ın binasının yan duvarına boydan boya yeşil harflerle **«Türkiye'de faizsiz kredi veren tek banka»** yazılmıştı. Genel müdürü çağırdım ve faizsiz kredinin nasıl bir şey olduğunu sordum. Anlattığına göre, banka makine ve donanımı satınalarak işletmeye kiraya veriyor; işletme ise kiradan başka anapara taksitlerini de ödeyerek makinenin sahibi oluyordu. Yukarıda «icara vü iktina» denen, Batı bankacılığının rehinli ödünçüyle aynı kapiya çıkan yöntemdi bu. **Banka parayı kiralamayı, malı kiralama diye gösteriyordu.**

Yeni genel müdür bu yazıyı sildirdi: o gün bu gün Türkiye'de İslâmi kurallara göre ödünçleme yaptığını iddia eden kuruluş kalmadı.

Ama hükümetin önünde, daha önce de belirttiğimiz gibi, şimdi iki talep var: biri Suudi, öteki Kuveyt kökenli iki İslâm bankası Türkiye'de şube açmak istiyordu Acaba Türkiye'de İslâm bankası kurulabilir mi? (sh: 104-108)

[Bankalar açıldı. Ancak bir bankanın adını İslâm bankası diye ilan etmesi kişisel çıkar, yahut nüfuz sağlama amasıyla... dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar etmek ve kötüye kullanmanın gizli yüzü oldu.]

Kaynak:

Para Ve İnsan, Prof. Dr. Kenan BULUTOĞLU İstanbul, Birinci Basım / Mayıs 1984